

Lök Yam

The New Testament

Dinka Rek

Sudan

Läk Yam

The New Testament in the Dinka Rek language of Sudan

Second Edition

© 2010 Bible League, International

First Edition

Published in 2006 by

The Diocese of Wau

in cooperation with

© Bible League, International

Illustrations on pages 7, 19, 43, 63, 99, 102, 108, 113, 116, 119, 127, 137, 148, 167, 175, 192, 199, 225, 321, 343, 366, 370 and 375 by Graham Wade
© United Bible Societies, 1989, Nairobi, Kenya.

Illustrations on pages 5, 8, 27, 69, 77, 84, 153, 195, 200, 217, 237, 245, 255, 301, 330, 346, 369, 419 and 425 by Louise Bass
© The British & Foreign Bible Society, 1994.

Illustrations on pages 39, 88, 125, 129, 176, 179, 185, 221, 238 and 279 by Darwin Dunham
© United Bible Societies, 1989, Nairobi, Kenya.

Illustrations on pages 31, 296, 319, 386, 396, 444 and 468 by Horace Knowles
© The British & Foreign Bible Society, 1954, 1967, 1972.

Illustrations on pages 57, 67, 171, 213 and 222 used by permission of the
© 1978 David C. Cook Publishing Co.

Illustrations on pages 16 and 101 by Horace Knowles
© The British & Foreign Bible Society, 1954, 1967, 1972.
Additions and amendments by Louise Bass
© The British & Foreign Bible Society, 1994.

www.ScriptureEarth.com

Creative Commons License

Attribution-Noncommercial-No Derivative Works 3.0 Unported

You are free to:

 Share — to copy, distribute and transmit the work

Under the following conditions:

 Attribution — You must attribute the work in the manner specified by the author or licensor (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).

 Noncommercial — You may not use this work for commercial purposes.

 No Derivative Works — You may not alter, transform, or build upon this work.

With the understanding that:

- **Waiver** — Any of the above conditions can be **waived** if you get permission from the copyright holder.
- If you copy or distribute this work, you must include the terms of this license agreement.
- **Other Rights** — In no way are any of the following rights affected by the license:
  - Your fair dealing or **fair use** rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
  - The author's **moral** rights;
  - Rights other persons may have either in the work itself or in how the work is used, such as **publicity** or privacy rights.

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0>

Käk tō thīn

Athör ë Lëk Yam

Matheo	Mt.	1
Marko	Mk.	65
Luka	Lk	106
Joon	Jn	172
Luɔi Atuuɔ Jethu	Luɔi	219
Kɔc Roma	Rom.	282
1 Korinth	1Kor.	308
2 Korinth	2Kor	333
Galatia	Gal.	349
Epethuth.	Epe	358
Pilipi	Pili.	367
Kolothia	Kol.	374
1 Thethalonika	1The	381
2 Thethalonika	2The	387
1 Timothï	1Tim	391
2 Timothï	2Tim	398
Tito	Tit	404
Pilemon.	Pil	407
Yëbru	Yëb	409
Jemith.	Jem	431
1 Pïter	1Pït	438
2 Pïter	2Pït	446
1 Joon.	1Jn	451
2 Joon.	2Jn	459
3 Joon.	3Jn	461
Jut.	Jut	463
Nyuuth	Ny	466
Tët wël kōk yiic athör kënë yic		495

Athör ë Lëk Theer

Cäk	Cäk
Bën bei	B.bei
Lebï	Leb
Kuën	Kn
Löj ë rou.	L.rou
Jocua.	Joc
Bäny	Bäny
Ruth	Ruth
1 Thamel.	1Tha
2 Thamel.	2Tha
1 Bänyaknhïim	1Bj
2 Bänyaknhïim	2Bj
1 Lëk	1Lëk
2 Lëk	2Lëk
Edhara.	Edha
Nemia	Nem
Ether	Ethe
Jop	Jop
Waak	Wk
Këj	Këj
Ajööm	Ajm
Waak Tholomon	Wk.Th
Ithaya	Ith
Jermia.	Jer
Dhiëëu.	Dh
Edhekiel	Edhe
Daniel	Dan
Yothia	Yoth
Juel	Juel
Amoth.	Amo
Obadia.	Obad
Jona	Jona
Maika	Mai
Nayum	Nay
Yabakuk	Yab
Dhepani.	Dhep
Yagai	Yag
Dhäkaria	Dhäk
Malakei	Mal

Wël Jethu cì Matheo gõt

Wët nhom

Athör Matheo ë jam Wët Puoth Yam ye Jethu raan cì lueel, yen bï kɔc waar yiëth kârac yiic, raan yen cï kâŋ kenhiim tiëŋ thïn, kâk cï Nhialic thôn kacke. Kâkkâ, aa yeku yök athör theer wël Nhialic yiic. Wët Puoth Yam kënë acie tënë kɔc Itharel kepëc, kɔc kek ke dhiëeth Jethu thïn ku diit kamken, ee wët puoth lëk thëi ëbën pinyhom.

Athör Matheo acï ñic guiir. Ee rot jɔk dhiënh Jethu, ku teet miöc nhom ë Jethu ku tẽ cï jɔŋrac ye them thïn. Ku wëetden yen kɔc lëk tẽ bï kɔc pïr thïn aköldä, ku piöcde ku tẽ yen kɔc kuony thïn Galilia. Ku ë kâkkâ cök ciëen, Matheo acï tẽwäär jiël Jethu Galilia bï la Jeruthalem gõt aya, cimën kâk cï röt looi tënë ye wäär bï ye guo nõk, cï bën la thök piëët cï ye bën piäät tim cï riïu kôu. Ku jɔl aa jôn cï yen rot bën jɔt.

Athör Matheo ë Jethu nyuwoth ke yen raan piöc ril ñic kâŋ apei, ke la riel yen lõŋ Nhialic teet yic bï lööny kɔc puoth apath, ku ë piöc kâk Bäány Nhialic aya. Abandit piöcde yic acï Matheo tek yic dhiëc ku gët këlä,

Piöcde gõt nhom rin ñic ciëŋ ku tẽ bï kɔc ye Bäány pan Nhialic këden la thïn aköldä. (cökdit 5-7)

Lëk tënë atuuc kathiäär ku rou ë luçiden bïk looi. (cökdit 10)

Këŋ rin Bäány pan Nhialic. (cökdit 13)

Piöc rin atuuc. (cökdit 18)

Piöc rin thök piny, ku Bäány pan Nhialic bï bën. (cökdit 24-25)

Kâk tō thïn

Kuat Jethu ku dhiënhde	1:1-2:23
Piöc Joon raan kɔc muwoc nhïim.....	3:1-12
Miöc nhom Jethu ku tẽ cï jɔŋrac ye them thïn.	3:13-4:11
Piöc Jethu Galilia	4:12-18:35
Jäl Jethu Galilia bï la Jeruthalem	19:1-20:34
Nïn ciëen kadhrou thuonde nhom tueŋ	21:1-27:66
Jôn rot ku nyooth rot ë Bänyda.....	28:1-20

Kuat Jethu raan cī lɔc ku dɔc*(Lk 3:23-38)*

- 1** Käckä aa rin kuat kɔc ke dhiëeth Jethu thiin, kuat Bënyɲaknhom Debit bö cök tënë Abaram.
- ² Abaram ë ye wun Ithäk.
Ithäk ë ye wun Jakop.
Yen cī Juda bën dhiëeth kek wämäthakën kök.
- ³ Juda ë ye wun pandiëet, Peredh ku Dhara ku manden ë cɔl Tamar,
Peredh ë ye wun Yedhron
ku Yedhron ë ye wun Ram.
- ⁴ Ram ë ye wun Aminadap,
ku Aminadap ë ye wun Nacon,
ku Nacon ë ye wun Thalmon.
- ⁵ Thalmon ë ye wun Boath,
ku man ë cɔl Rayäp.
Boath ë ye wun Obet,
ku man ë cɔl Ruth,
ku Obet ë ye wun Jethe.
- ⁶ Ku Jethe ë wun Bënyɲaknhom Debit,
ku Debit ë ye wun Tholomon, ku man ëcī kaɲ aa tiɲ Uria.
- ⁷ Tholomon ë ye wun Raboam,
ku Raboam ë ye wun Abija,
ku Abija ë ye wun Atha.
- ⁸ Atha ë ye wun Jocapat,
Jocapat ë ye wun Joram,
ku Joram ë ye wun Udhia.
- ⁹ Udhia ë ye wun Jotham,
Jotham ë ye wun Ayath,
ku Ayath ë ye wun Yedhekia.
- ¹⁰ Yedhekia ë ye wun Manathe,
Manathe ë ye wun Amon,
ku Amon ë ye wun Jothia.
- ¹¹ Jothia ë ye wun Jekonia, ku wämäthakën kök, ku jɔl ke peec ku yëth ke Babilonia.
- ¹² Wën cī ke yäth Babilonia aaci la dhiëeth kälä, Jekonia aci Cealtiel la dhiëeth.
Cealtiel ë ye wun Dherubabel.
- ¹³ Dherubabel ë ye wun Abiöt

ku Abiöt ë ye wun Eliakim.

Ku Eliakim ë ye wun Adhor.

¹⁴Adhor ë ye wun Dhadok.

Dhadok ë ye wun Acim,

ku Acim ë ye wun Eliöt.

¹⁵Eliöt ë ye wun Aliadhër

ku Aliadhër ë ye wun Mathan.

Ku Mathan ë ye wun Jakop.

¹⁶Ku Jakop ë ye wun Jothep mony Maria,

ku ë yen aci Jethu cɔl Raan ci lɔc ku dɔc bën dhiëëth.

¹⁷Këya, kuat Jethu ë kith, ee ye yic thiäär ku nuan jɔk Abaram yeet Debit, ku ben yic aa thiäär ku nuan yeet tëwäär ci ke pæec Babilonia, ku ben yic aa thiäär ku nuan jɔk kɔc ci dhiëëth Babilonia yet dhiënh Jethu raan ci lɔc ku dɔc.

Maria aci meth yök ke cïn moc

(Lk 2:1-7)

¹⁸Dhiënh Jethu ë loi rot këlä. Maria ë wïc Jothep bi thiaak. Tëwën këc ye gam, ke yök ke ci liëc ë manh yök tënë Wëi Nhialic. ¹⁹Jothep, raan awën wïc ye bi thiaak ë ye raan path, ku akëc wïc bi Maria yöör guöp, go wïc bi puöl ke cïn raan piŋ ye.

²⁰Tëwën wïc yen kënä bi looi, ka atuny Nhialic nyuth rot ye nyuöth yic ku lueel, “Jothep, manh Debit, duk riöc ba Maria ci thiak, rin ë riel Wëi Nhialic yen ayök yen manh tö yeyäc. ²¹Yeen abi menh moc dhiëëth, ku aba cäk ke cɔl Jethu rin yen ë raan bi kɔc wëër bei adumuömkén yiic.”

²²Kënë aci rot looi këya, bi wët Nhialic ci raan käkke tiŋ lueel yenhom tiëŋ. Ku wët kënä ëci lueel ëlä, ²³“Nyan bim abi liëc, ku abi manh moc dhiëëth ku abi cɔl Emanuel. Ku wëtde yic, Nhialic atö kek yook.”

²⁴Këya, Jothep aci kë ci atuny Nhialic lëk ye gam, ku yëth Maria baai.

²⁵Ku aa këc rëer cimën tik ke moc yet të dhiëëth Maria wënde, ku ciëk Jothep ke cɔl Jethu.

Jethu aci nyuöth kɔc thäi

2 Tëwën ci Jethu dhiëëth gen Bethalem pan Judia, wäär ye Yërot Bëny. Ke bäny kök ŋic käk Nhialic bö piny ciëen ku yëëtkë Jeruthalem, ²ku thiëckë, “Tö Bënyŋaknhom kɔc Itharel puɔc dhiëëth tëno? Ciëërde acuk tiŋ piny ciëen, yen abi yök buk bën door.”

³Nawën piŋ Bëny Yërot ë wët kënë, ke jieth puɔu, agut kəcdit kək Nhialic Jeruthalem aya. ⁴Go bānydit kək Nhialic, ku kəc piöc lööŋ cəɔl ëbën ku thiëc ke, “Ye tēnen bi Raan ci ləc ku dəc dhiëeth thīn?”

⁵Gokë lueel, “Abi dhiëeth gen Bethalem pan Judia, cit wët ci raan kək Nhialic tiŋ gət ëlä,

⁶Yin Bethalem pan Judia,
na cək alən koor yin kam gəethdit pan Judia,
ke yin abi bëny məc
thāndiën Itharel tuəl thīn.’”

⁷Go Yërot bāny wën bö ciëen cəɔl ë röt, ku thiëc ke aköl tiŋ kek ciëer panden. ⁸Ku cəl ke aa bər Bethalem ku thən ke ëlä, “Lak wiëckë meth apeɪ ku na yökkë, ke we dhuk bək bën lək ɣa, ba la aya, ba la door.”

⁹Nawën cik wët Bëny Yërot piŋ ë ke lööny dhöl, ku tiŋkë ciëer wäär cik tiŋ ciëen panden ke wat kenhīim, ku ler ku këc yöt nhom, yön tō meth thīn, ¹⁰ku mitkë puθh apeɪ. ¹¹Ku lek yöt ku yökkë meth kek man, ku gutkë kenhīəl piny ku dorkë, ku liepkë jəgəoken thook ku juërkë milöŋthith, ku adöŋ ŋir mit tuəlde ku adöŋ kec.

¹²Nawën ke nyuöth ku lək ke bik ciɪ dhuk tənë Yërot, gokë dhuk panden dhël dët.

Meth aci riëŋ Ijip

¹³Wën ci kek jəl ka atuny ë Nhialic nyuth rot Jothep ku nyuëeth ëlä, “Jət rot ku luəc rot wei kek meth ku man ku lak Ijip, ku rëërkë thīn yet aköl bi ɣen we lək bək dhuk, rin Yërot awic meth bi nök.”

¹⁴Go Jothep rot jət ku nyeci meth kek man ë wëer kënë, ku lek Ijip. ¹⁵Ku rëërkë thīn yet aköl thou Yërot, rin bi wët raan kək Nhialic tiŋ, ci lueel theer ëlä yenhom tiëŋ, “Yen abi Wëndië cəɔl Ijip.”

¹⁶Nawën tiŋ Yërot lən ci bāny ke bö ciëen ye ruëeny, ke riääk puɔu. Ku cəl mīth rōör aa nək ëbën Bethalem, ku bëi kək thiääk kek ye, mīth ye ruənken rou, ayi mīth kək këc run karou dööt, cit tē ye tək ye tēwäär piŋ yen wët tənë bāny ciëen.

¹⁷Ku kək ke ci Jeremia raan kək Nhialic tiŋ lueel theer, aaci kenhīim tiëŋ thīn. Ku ëci lueel ëlä,

¹⁸“Dhiëü ëci piŋ gen Rama,
dhiëü ku kiëu ë dit apeɪ.
Kəc Itharel aake dhur miëthken,
Ku aaci wëc ë puɔu ye gam,
rin ci kek thou ëbën.”

Ku yökkë meth kek man (2:11)

Meth aci dhuk

¹⁹Nawën cī Yërot thou, ka atuny Nhialic ben rot nyuöth Jothep pan Ijip, ²⁰ku lueel ëlä, “Jot rot, ku dhuök meth kek man pan Itharel, rin kəc wäär wic ye bik nõk aaci thou.” ²¹Go Jothep rot jot, ku jiël kek meth ku man, ku dhuk pan Itharel.

²²Nawën piñ lon ye Arkelao bëny Judia nyin wun, go riöc bi la Judia, ku ben nyuääth, go muöl la Judia ku ler Galilia, ²³ku ler ku rëer gen col Nadharet. Këya, wël ke cī raan käk Nhialic tiñ lueel aaci kenhiim tieeñ thiin, “Lon bi Jethu aa raan Nadharet.”

Piöc Joon raan kəc muöc nhiim

(Mk 1:1-8; Lk 3:1-18; Jn 1:19-28)

3 Ye ninkä, Joon raan kəc muöc nhiim ëcī piöcde jock pan Judia, roor tē cī ceñ, ku lëk kəc ëlä, ²“Pälkë luoi kārāc rin Bääny Nhialic aci thiök.”

³Mony kënë, yen eci Ithaya raan kāk Nhialic tiŋ jam rienke theer wäär lueel yen ye elä,

“Raan kākkië tiŋ abī piŋ röl ke jam roor tē cii ceŋ,
‘Guierkë dhël ë Bëny, luçikë dhölke bik la cök.’”

⁴Joon ë ye ceŋ alëth cī looi nhiëm thöröl, ku ceŋ gɔɔp ye aŋum, ku miith ke ye cam, aa kɔryɔm ku kiëc. ⁵Kɔc Jeruthalem ku kɔc juëc pan Judia, ku lɔŋ Jordan ëbën aaci wet tënë ye, ⁶ku lekkë adumuöömken, ku jɔl Joon ke muɔɔc nhiim wär Jordan.

⁷Wën tiŋ Joon kɔc juëc akut Parathi ku Thaduthi ke bö tënë ye bi ke bën muɔɔc nhiim, ke lëk ke, “Awek dhiënh käpieny! Yeŋa lëk we bāk kat këreec bö? ⁸Luçikë kāk ye nyooth lɔn cī wek muöl kārac yakë ke looi. ⁹Ku duökkë wepuöth tɔŋ ku luëlkë yɔk aa miith Abaram. Alëk we, lɔn alëu Nhialic bi aleelkä cɔl aaye miith Abaram. ¹⁰Ku ëmën yëp aci ther bi ke tiim yep, rin na ye tim cie luçk miith path, ka yep ku cuet ë mæc. ¹¹Wek aa ya muɔɔc nhiim ë piü bāk luçi kārac puöl, ku raan bö ciëen yacök abī we muɔɔc nhiim ë Wëi Nhialic ku mac. Yeen adit apei tënë ya, ku yën aciï path na cök a warke ka cä lëu ba ke döc. ¹²Yeen acit raan muk lɔk ë kām, ye rap kööm bi rap tek thook ke miël. Ku wiiu rap ku tööu ke. Ku yɔɔt miël many cie thou.”

Jethu aci muɔɔc nom

(Mk 1:9-11; Lk 3:21-22)

¹³Nawën ke Jethu jiël Galilia bi la Jordan bi Joon la muɔɔc nom. ¹⁴Go Joon them bi Jethu yenhom waar ku lëk ye, “Awiëc bi ya yin muɔɔc yanhom. Yeŋö biï yin tënë ya?”

¹⁵Go Jethu dhuök ye, “Cɔl aloi rot këya. Ee tède bi rot looi këlä rin bi yök kë wic Nhialic tieŋ nom.” Go Joon gam.

¹⁶Kaam wën cī Jethu muɔɔc nom, ke bö bei wiir ku tiŋ nhial ke liep rot, ku tiŋ Wëi Nhialic ke bö yenhom kecit kuur ë dit. ¹⁷Ku piŋ röl Nhialic nhial ke lueel, “Kënë ë manhdiën nhiaar, yën amit puöu tënë ye.”

Jethu aci jɔŋrac them

(Mk 1:12-13; Lk 4:1-13)

4 Kaam wën ke Wëi Nhialic la Jethu guöp, ku yëth roor tē cii ceŋ bi jɔŋrac la them. ²Ku jɔl miëth theek nin thiärŋuan, aköl ku wëer go cök nöc. ³Go jɔŋrac rot cuöt ye ku lueel, “Na ye Wën Nhialic, ke lëk aleelkä bik röt wel bik ya ayuöp.” ⁴Go Jethu bëer, “Aci göt theer elä, ‘Raan acie pir ayup ë rot, ee pir wël bën bei ëbën Nhialic thok.’”

3:3 Ith 40:3 3:4 2Bŋ 1:8 3:7 Mt 12:34; 23:33 3:9 Jn 8:33 3:10 Mt 7:19

3:17 Cäk 22:2; Wk 2:7; Ith 42:1; Mt 12:18; 17:5; Mk 1:11; Lk 9:35 4:1 Yëb 2:18; 4:15 4:4 L.rou 8:3

*Ku tiŋ Wëi Nhialic ke bö
yenhom kecit kuur ë dit
(3:16)*

⁵Go jəŋrac Ƴəth gendit ku tēəu luəŋ Nhialic nom, ⁶ku lueel tənə ye, “Na ye wən Nhialic, ke yī cuet rot piny, rin ëci gət ëlä, ‘Nhialic abä atuöcke lək bik yī muk kecin, ba yicök cii deeny alel.’”

⁷Go Jethu lək ye, “Acī gət ëlä aya, ‘Duk Nhialic Bānydu them ë path.’”

⁸Go jəŋrac ben Ƴəth gən bär apei nom, ku nyuth bëëi pinynhom ëbən ke diekden. ⁹Ku lueel tənə ye, “Käkkä ëbən aba yiək yī tē cuet yin rot piny ku door Ƴa.” ¹⁰Go Jethu lək ye, “Jälë, Jəŋ ater, rin acī gət ëlä, ‘Yin abī Nhialic Bānydu door ku loi wëtde yetök!’”

¹¹Go jəŋrac nyään piny, ku bö atuuc nhial ku konykë.

Jethu acī luəide jək Galilia

(Mk 1:14-15; Lk 4:14-15)

¹²Nawən piŋ Jethu lən cī Joon dəm, ke dhuk Galilia. ¹³Ku jiël Nadharet genden ku le rëer Kapernaum, gen thiäk kek wär Galilia, ləŋ Dhebulun ku Naptali. ¹⁴Kënë ëci rot looi, bi wët cī Ithaya raan kək Nhialic tiŋ lueel yenhom tiəŋ,

¹⁵“Piny ë Dhebulun ku piny Naptali,
të la wīr, wär Jordan aləŋtui,
Galilia, wun thäi juəc kuc Nhialic!

16 Kɔc ke rëër muöth yic
 aaci rueldit apei tñj.
 Ku kɔc ciëj piiny muöth yic tën thou,
 ruel aci bën.”

17 Ku ë ninkä, Jethu aci piöcde jɔk, ku lëk kɔc ëlä, “Pälkë luçi kārāc,
 rin Bääny Nhialic aci thiök.”

Jethu acä amëi kaḡuan cɔl

(Mk 1:16-20; Lk 5:1-11)

18 Tëwën kueny Jethu wär Galilia yɔu, ke tñj amëi karou, Thaimon,
 ku ë cɔl Piter aya, kek Andria wämënh ke dɔm rec buçi. 19 Go lëk ke,
 “Biathkë ḡa ku wek aaba piöc bāk kɔc aa dɔm.” 20 Gokë biaiken nyään
 piny nyin yic ku buothkë Jethu.

21 Wën jiël yen ë tën, ke tñj Jemith ku Joon kek wunden Dhubedi riäi
 yic, ke guir biaiken. Go Jethu ke cɔl. 22 Gokë lööny dhöl nyin yic kek
 ye, ku nyiëñkë wunden piny riäi yic.

Jethu ë piöc ku kony kɔc tuany

(Lk 6:17-19)

23 Ku jɔl Jethu pan Galilia kuany yic, ke ye piöc ḡön amat yiic, ku lëk
 kɔc Wët Puoth Yam ë Bääny Nhialic, ku kony kɔc kuat tuaany ëbën bik
 pial. 24 Go lecde thiëi piny pan Thiria ëbën, go kɔc ke tuany tueny juëc,
 kɔc ke rem gup apei, ku kɔc cï jakrec dɔm, ku kɔc la gup nok ku kɔc cï
 ruai, bëëi tënë ye. Goke kony bik pial. 25 Go kɔc juëc apei pan Galilia,
 ku gæth kathiäär yiic, ku Jeruthalem ku Judia ku bëëi kök lɔj Jordan,
 buoθh.

Ku kony kɔc kuat tuaany ëbën bik pial (4:23)

Këŋ miet ë puõu cĩ Jethu piõõc*(Lk 6:20-23)*

- 5** Wën tiŋ Jethu kɔc juëc apei, go la tēthöny gɔt nhom. Ku nyuuc ku mēt kɔcken ye buoɔth röt ye, ²go jam ku piõõc ke ëlä,
³“Kɔc mit gup aa kɔc ë lɛŋ kepuõth,
 rin ye Bääny pan Nhialic këden!
⁴Kɔc mit gup aa kɔc dhuõör rin bĩ
 Nhialic ke waac puõth!
⁵Kɔc mit gup aa kɔc lir puõth,
 rin bĩ kek kë cĩ Nhialic thɔn yök!
⁶Kɔc mit gup aa kɔc nēk tuil puõn la cök,
 ku aabi kueth yeen!
⁷Kɔc mit gup aa kɔc abiökruel,
 rin bĩ keek kony aya!
⁸Kɔc mit gup aa kɔc Ƴer puõth,
 rin bĩ kek Nhialic tiŋ!
⁹Kɔc mit gup aa kɔc ë kɔc döör,
 rin bĩ keek aa cɔl mĩth Nhialic!
¹⁰Kɔc mit gup aa kɔc ye jöör rin wēt
 path, rin ye pan Nhialic këden!

¹¹“Wek aa mit gup tē lēēt we ku nāk we, ku tör kɔc kök wegup wēl lueth ë rienkië. ¹²Yakë puõth miet ku dalkë wepuõth, rin bĩ ariõpdun dīt apei pan Nhialic. Yen ë tēwäär jöör kek kɔc kāk Nhialic tiŋ thĩn aya.

¹³“Wek aa cīt awai pinynhom. Ku na thöök kōu alēi, ke ben dhuök thĩn këdë? Awan cīt kënë acie ben piath. Aye puök wei bĩ ya dum kɔc cök. ¹⁴Wek aa mermer pinynhom ëbën. Gen cĩ buth gɔt nhom acie thiaan. ¹⁵Acĩn raan mermer dēöp ku kum nyin, aye tōõu tēn ë yen Ƴöt mer yic thĩn tēnë kɔc tō Ƴööt ëbën. ¹⁶Këya, mermer adhil tiŋ kɔc ëbën, rin na tiŋkë luoidun path la cök ka lec Wuurdun tō nhial.

Piõõc Jethu rin ë lõŋ

¹⁷“Yakë tak lõn cĩ Ƴen bën, ba lõŋ Mothith ayĩ kāk ye kɔc kāk Nhialic tiŋ piõõc bën rac? Acie tēde, Ƴen akēc bën ba ke bën rac, Ƴen acĩ bën ba ke bën thääp. ¹⁸Aläk we alanden, agut tē bĩ nhial ku piny liu, acĩn wēt koor ayĩ këthiin tō lõŋ yic, bĩ kaŋ määär ke këc guõt nhom. ¹⁹Këya, raan dhoŋ lõŋ tök kōu, cɔk a lõŋ thin koor, ku piõõc kɔc kök bĩk lõŋ dhoŋ kōu

5:4 Ith 61:2 5:5 Wk 37:11 5:6 Ith 55:1-2 5:8 Wk 24:3-4 5:10 1Pit 3:14 5:11 1Pit 4:14
 5:12 2Läk 36:16; Luoi 7:52 5:14 Jn 8:12; 9:5 5:15 Mk 4:21; Lk 8:16; 11:33 5:16 1Pit 2:12
 5:18 Lk 16:17

aya, acin tēpeth bī yök pan Nhialic. Ku raan thek ke, ku ye ke piöc abī ya raandit apeī pan Nhialic. ²⁰Alëk we, na cīi piathdun ku luoidun la cök, abī luoi kōc piöc lööñ Nhialic ku luoi Parathī waan thok, ke wek aacīi la pan Nhialic alanayōn.

Lōñ yam awār lōñ theer

²¹“Acäk piñ lōn cī ye lëk wärkuan dīt theer ëlä, ‘Duk raandä näk, ku na ye raan näk raan dēt ka bī luök wei.’ ²²Ku wek aa lëk wēt kënë, raan la puū agōth tënë raandä, abī luök wei aya. Ku na ye raan lat wämēnh, ‘Yīn acin nhom!’ Ka tēm thou, ku na ye raan lat raan dēt, ‘Yīn acin puū,’ Ka bī yāth pan mac. ²³Na lō juar ariäk nhom, ku lō tak lōn cī wāmuuth puū riääk tënë yī, ²⁴ke yī nyiëñ këdu ariäk lööm ku lōr bāk kañ la döör wek wāmuuth, ku jōl dhuk ba Nhialic la juēr.

²⁵“Lōc wēt waar yic ku döörkë wek raan yēth yī luk yic. Na cīi lōc looi këlä, ka yēth yī luk yic tënë bëny. Ku bëny abī yī la thōn apuruuk, ku mac yī. ²⁶Yīn alëk yic, yīn acīi bī kañ lony yet tē bī yīn këthiin kõny tënë yī kañ cool.

Jethu ajai ë kör

²⁷“Acäk piñ lōn cī ye lueel theer ëlä, ‘Duk tiñ raandä kōr.’ ²⁸Ku alëk we, raan dōt tik ku tuiil ye, kacit raan cī tik kōr aya rin tō yen yepuū. ²⁹Këya, na ye nyindun cuēc yī cōl aloi awuöc, ke ñuēt bei ku cuat wei! Añuëñ ba cōr nyien tōk, tënë lōn bī yī cuat pan mac ëbën. ³⁰Ku na ye cindun cuēc yī cōl aloi awuöc, ke tæem wei. Añuëñ ba la ciëen tōk, tënë lōn bī yīn la pan mac.

Jethu ajai ë liöñi

(Mt 19:9; Mk 10:11-12; Lk 16:18)

³¹“Acī lueel aya ëlä theer, ‘Raan päl tiññde athil athör ë liöñi göt tënë tik.’ ³²Ku alëk we, na ye raan cī tiññde liöñi ke këc wic mony dēt, ka bī ye cōl aloi adumuööm, ku raan thiak tiñ cī liöñi ka cā akōr looi.

Jethu ajai ë kuëñ

³³“Acäk piñ aya lōn cī ye lëk kōckun theer ëlä, ‘Duk mël kuëñ ë lueth, muk kuëñdun ca looi tënë Bëny.’ ³⁴Ku alëk we, duökkë mël kuëñ, tädë rin pan Nhialic tädë rin ë Bäänyde, ³⁵tädë rin piny, rin yen ë tē mæc Nhialic ku duk kuëñ Jeruthalem rin ë gen Bënydit. ³⁶Duk kuëñ ë

5:21 B.bei 20:13; L.rou 5:17 5:27 B.bei 20:14; L.rou 5:18 5:29 Mt 18:9; Mk 9:47 5:30 Mt 18:8; Mk 9:43 5:31 L.rou 24:1-4; Mt 19:7; Mk 10:4 5:32 Mt 19:9; Mk 10:11-12; Lk 16:18; 1Kor 7:10-11 5:33 Leb 19:12; Kn 30:2; L.rou 23:21 5:34 Jem 5:12; Ith 66:1; Mt 23:22 5:35 Ith 66:1; Wk 48:2

cöökdu rin acie yin yi cak ye. ³⁷Jamdu ë lon bi yin ye lueel amäath ë path, 'Ee këya' ku, 'Acie këya,' Kë ye juak thin, ee bën tënë jögrac.

Jethu ajai ë guur

(Lk 6:29-30)

³⁸"Acäk piñ aya ke ci lueel ëlä, 'Na yup raan yi nyin ke yup nyin aya, na dhoñ yilëc ke dhoñ lëc.' ³⁹Ku wek alëk këne, duk kërac col këreec dët. Na gut raan gëmdun cuëc ke wël gëm dët aya. ⁴⁰Na wïc raan dët bi këdun path tuöör nyin, ke mät këdun dët puoth nhia aya. ⁴¹Na cöl raan yi ba këthiek muk tënë ye, ke ruac ba yäth tëmec. ⁴²Muoc raan lim yi, ku na wïc raan këdän tënë yi, ke gäm ye.

Nhia koc man yin

(Lk 6:27-28, 32-36)

⁴³"Acäk piñ ke ci lueel ëlä, 'Nhia koc mäath kek yi ku man koc ater.' ⁴⁴Ku alëk we, nhia koc aterdun ku röökkë rin koc jör we, ⁴⁵rin bi wek jäl ciët mïth Wuurdun tö nhial, rin ë piny cöl abak tënë koc path ku koc rec kedhie, ku cöl deñ atueny tënë koc ë luui käpath ku koc luui kärac aya. ⁴⁶Na nhia ke ë koc nhia yi kepëc, ke ye rin nõ bi Nhialic yi kony? Cii koc kut ajuer ye looi këlä aya? ⁴⁷Na yeke muöth ë koc mäath kek yi ë röt, ke la këpeth ca looi wër yin koc kök? Cii koc cie koc Itharel këcit këne ye looi aya? ⁴⁸Yin adhil piath cimën puoth Wuur tö nhial!

Duk nhiam ë kuöony ca gam

6 "Tietkë röt bäk käpath cii ye looi ë koc nhii rin bi we tiñ. Na luicë këya, ka cin ariöp bäk yök tënë Wuurdun tö nhial.

²"Na le raan nõñ ca kony, ke yi duk nhiam ba ya cath ke luel cimën koc alueth, ye looi tën amat ku dhöl yiic, rin bi ke leec. Detkë apath, kek ë köckä acin ariöp dët benkë yök. ³Ku na gäm raan nõñ këdän, ku cök a mäthdu ke duk cöl anjic. ⁴Rin bi këdun ci yin raandä kony cii njic. Na loi këya, ke yin abi Nhialic cuööt, raan yen këriëc ëbën njic, agut kë ci moony.

Jethu anyuth yo të bi yök ya röök thin

(Lk 11:2-4)

⁵"Ku të röök yin, duk koc alueth kiit, anhiarkë bik röök ke käac tën amat ku dhöl yöth, rin bi ke tiñ. Ku alëk we, keek aacä ariöpden yök.

5:38 B.bei 21:24; Leb 24:20; L.rou 19:21   5:43 Leb 19:18   5:48 Leb 19:2; L.rou 18:13   6:1 Mt 23:5
6:5 Lk 18:10-14

⁶“Të röök yïn, ke yï la tēdu ë rot, ku röök tēnë Wuur Nhialic cie tïŋ, rēër ë tēnë, ku yen Wuur daai yï, yen abï cuööt.

⁷“Ku të röök yïn, duk wël ye ber yiic ë path cïmën kɔc kuc wēt Nhialic, kɔc ye tak lɔn na luelkë wël juëc, ke yen bï Nhialic röökken piŋ? ⁸Duk rot loi ba ciët ke, rin Nhialic ë kē tō yïpuōu guɔ ŋic ke kēc cak thiëc. ⁹Këya, yïn adhil röök ëlä,

‘Wädan tō nhial, bï rienku aleec,

¹⁰bï bäanydu bën yoyiic,

bï wētdu alooi piiny cïmën nhial.

¹¹Muɔc yook miëth yaköl.

¹²Päl wēt piny tēnë yook,

cïmën ye yok ye puöl tēnë kɔc rɛc yook.

¹³Ku duk yook cɔl athem këracc, ku ba yook lac waar këracc yic.’

¹⁴“Rin na ye wēt päl piny tēnë kɔc kök, ke Nhialic abï wēt päl piny tēnë yï aya. ¹⁵Ku na cïi wēt ye päl piny tēnë kɔc kök, ke Nhialic acïi wēt pël piny tēnë yï.

Duk nyooth lɔn thëk yïn

¹⁶“Të thëk yïn, duk rēër yï ŋōŋ nyin cïmën ye kɔc ruëny ye looi. Aake nyïn looi ŋuarar bïk nyuɔth lɔn thëk kek. Alëk we, keek aacä ariöpden yök. ¹⁷Të thëk yïn, rēër ë path ku duk nyooth lɔn nëk cɔk yï, ¹⁸bï ciën raan ŋic ye lɔn thëk yïn, ku Nhialic Acïëŋ yen kē ye ŋek looi ë rot ŋic, yen abï yiëk ariöpdu.

Jiëk cie riäak atō pan Nhialic

(Lk 12:33-34)

¹⁹“Duökkë jak käk tō pinynhom rin ye aruɔp ku keth ke rac, ku aaye cuër kual aya. ²⁰Këya, apath bï ya jiëk pan Nhialic yen wïc, yen acïn kē bï ye rac. ²¹Rin piändu abï ya rēër akölaköl të tō jaakdu thïn.

²²“Këya, puön path acit nyin path, raan path nyin ee daai apath, acïi thōŋ kek raan cï cɔr. Raan la puön yer acit raan path nyin, ²³ku raan ye ŋic këde ë rot, ee raan col puōu cït cɔr cie piny ë tïŋ!

Nhialic ku jiëk

(Lk 16:13; 12:22-31)

²⁴“Acïn raan bäny karou luöïi ë tök, tēdë ka man bäny tök ku nhieër bëny dëëtë, tēdë ka thek raan tök ku dhël raan dët. Acïi raan lëu bï Nhialic ku jiëk nhiaar kedhie.

²⁵“Këya, alëk we bäk cïi ye diëer kē bäk cam, ku kē bäk dek, rin bï wek rēër we pïr, tēdë ke we diëer käk bäk ceŋ. Wëi aŋuëën tēnë miëth. Ku

guöp raan cii ñuëen tēnē alēth? ²⁶Daaikē diet ē pār nhial, aa cie pur, ku aa cīn miith yekē ke tōōu, ee Wuur tō nhial yen ē diēer ē ke! Na week cāk ye kādit apei tēnē ke? ²⁷Yeña kamkun na diir piērde, ke juak ruönke?

²⁸“Ku yeñō ye wek diēer kāk bāk ceñ? Tiēñkē yök peth ē cil roor, aa cie luui ku aa cie alēth ē kōc ē rienken. ²⁹Ku adhiel lēk we na cōk a Bēnyaknhom Tholomon wäär ē jaakde yic, ee cii cit ke. ³⁰Ku na ye Nhialic wel tō roor cōl adhēñ këya, wel tō thīn emēn, ku na nhiäk nīn lik ke ril wei ku took ke mac, ke yeen cii we bi kuēēc nīim? Ye gam thiin koor ñō be rēer kek we këya!

³¹“Duökkē ye diēer ku luēlkē, ‘Yeñō buk cam? Yeñō buk dek? Buk kë ceñku yök tēno?’ ³²(Aa kōc kuc wēt Nhialic kek aa kepuōth yiēk ē kākka.) Ku añic Wuurdun tō nhial lōn wic wek kākka ēbēn. ³³Yakē wepuōth wēl bäänyde kek kāk wic ke tēnē we, kājuēc wiēckē ke aabi yiēk we. ³⁴Këya duökkē ye diēer ē nhiäk, nhiäk abi bēn kek kākke. Akōl ēbēn ala yic këraacde ē rot.

Kōñ kākku guiir ba raan dēt jāl wēēt

(Lk 6:37-38, 41-42)

7 “Duk kōc kōk ye nyieeny kārāc cik looi kāk ye ke looi aya, rin bi yi cii gut nyin, ²rin tē ye luök kōc kōk, yen ē tē bi Nhialic yi luök thīn aya. ³Yeñō, ye yīn kēreec dīt ye looi kuc, ku ye tiñ kēreec koor ye wāmuuth looi? ⁴Ye kēdē bi yīn ke menhkui dōk kārāc ye looi, ku keek aaye looi aya? ⁵Awēēñkui! Kanjë kārāc yakē ke looi puōl, yen abi wek ye lēu bāk miēthakun jāl wēēt.

⁶“Duk jōk gēm kēnē Nhialic, ku duk rot göu ba wēt lēk kōc cii ye bi gam, tēdē aabi kuc ku nākke yīin.

Rōök yen wic Nhialic

(Lk 11:9-13)

⁷“Thiēc, ku abi gām yi, wic ku aba yök, gut yöt thok ku abi ñaany thok tēnē yi. ⁸Raan ē thiēc, aye gām kēdāñ, ku raan wic kēdāñ, ee kë wic yök, ku raan yöt tōñ thok aye ñāny thok ye akōlakōl. ⁹Nadē le raan kamkun gēm manhde dōōt tē wic yen miēth? ¹⁰Nadē, ke gēm kēpiny, tē ci yen ye thiēc ē rēc? ¹¹Na yakē ñic wek kōc cii path bāk miēthkun aa gām kāpath wickē ke, ke Wuur tō nhial cii kājuēc path bi gām kōc ye thiēc!

Lōñ la cōk

¹²“Loi kāpath tēnē kōc kōk, cimēn nhiēer yīn ye bik kāpath looi tēnē yi aya, kākka kek aaci luel theer athōr Nhialic yic.

Kuany dhël la pan Nhialic yic

(Lk 13:24)

¹³“Kuany dhël ye kɔc gum thïn yic, rin dhël cïi kɔc ye gum thïn, ee kɔc yãth pan mac, ku ë yen aye kɔc juëc mër thïn.” ¹⁴Ku dhël ye kɔc gum thïn yen ë la pan Nhialic, ku aa kɔc lik kek aaye kuany yic.

Tietkë röt bï week cïi wëŋ

(Lk 6:43-44)

¹⁵“Tietkë röt kɔc piöoc wël ë lueth, kɔc bën tënë we ku luelkë wël puoth cï la läiläi, ku kãk rëër keyäac arac apeï. ¹⁶Aa bãk ñic tēden ye kek luui thïn. Acïn mïth tim ye cam, ye bet tim dēt cie ye nhom. ¹⁷Këya, tim ye miëthke cam ë luok mïth path, ku tim rac cïi miëthke ye cam, acïn kë ye yök tënë ye. ¹⁸Tim pëth ye miëthke cam acïi lëu bï dhiëth mïth rëc, ku tim cïi miëthke ye cam acie kaŋ luok mïth ye cam. ¹⁹Ku kuat tim cïn kë ye kuany tënë ye aye yep ku tok. ²⁰Aben lëk we, kɔc aa lueth, aa bãk ñic tēden ye kek luui thïn.

Wek aa këc kaŋ ñic

(Lk 13:25-27)

²¹“Acie kuat raan ya cɔɔl, ‘Bëny, Bëny,’ Yen bi la pan Nhialic, aa kɔc kë wïc Wã tō nhial looi kek aabi Bääny Nhialic yök. ²²Të le aköl kënë bën, abi kɔc juëc lueel tënë ya, ‘Bëny, Bëny! Yok aaci wët Nhialic piöoc ë rienku. Ku yok aaci jakrëc cuɔp wei ë rienku, ku loiku kãjuëc kɔc göi!’ ²³Ku aba lëk ke, ‘Wek aa këc kaŋ ñic. Jãlkë yalööm, kɔc ë luui kãrac!’

Kääŋ rin kɔc karou cï bëïi keer

(Lk 6:47-49)

²⁴“Këya, kuat raan wëlkiën kä piŋ, ku luui ë wëlkä, abi ciët raan ñic kaŋ cï paande looi tēthöny. ²⁵Go deŋ tueny ku bö aboor ku yomdiit apeï. Ku paande akëc wïik rin cï ye buth tēthöny. ²⁶Ku kuat raan wëlkiën kä piŋ ku cïi lui ë ke, abi ciët raan abëël cï paande looi tēthuth. ²⁷Go deŋ tueny apeï ku bö aboor ku yomdiit, go baai wïik ëbën abi ciën yön tön döŋ!”

Thän awën tō thïn aci gäi

²⁸Wën cï Jethu wël ke wïc bï keek lueel thöl, go thän awën tō thïn gäi tē cï yen ke piöoc thïn, ²⁹rin Jethu acïi cit kɔcken piöoc ë lööŋ, rin aci piöoc ke la riel Nhialic.

Jethu acä atuet cöl apuol*(Mk 1:40-45; Lk 5:12-16)*

8 Wën cï yen bën piny gõt nhom, ëcï kəc juëc apëi buoõth. ²Go raan cï tuet bën tënë ye ku gut yenhiaal piny yenhom ku lueel, “Bëny, na wïc ke yïn cöl ë tuen kënë adem.”

³Go Jethu yekök riny ku goot, ku lueel, “Ee yic awiëc, Piaalë!” Go tuet guo dem nyin yic. ⁴Ku lëk Jethu ye, “Muk yïnhom apath duk kënë lëk raan dët, lóor ku nyuõth rot raan käk Nhialic bi caath, ku juar käng cït tē ye löñ Mothith ye lueel thïn, bi kəc ëbën njic lön cï yïn pial.”

Jethu acï raan lui pan bëny apuruuk kony*(Lk 7:1-10)*

⁵Wën cï yen yet Kapernaum, ke bëny mec apuruuk juëc bö tënë ye ku lëñ, ⁶“Bëny, raan lui paandië atõ baai ke tuany, acïn tē ye yen rot cak jot, adhël apëi.”

⁷Go Jethu lueel. “Yen abï la ba kony bi pial.”

⁸Go bëny apuruuk bëër, “Bëny, duk rot näk cäth, rin yen acie raan path nadë ke yï bö atiëmdië yic, toc wëtdu ë path ku yeen abï pial. ⁹Rin yen aya, yen arëër bänydüt cök, ku yen ala apuruuk rëër yacök. Ku aya lëk ñek. ‘Lóor!’ Ka la, ku lëk ñek, ‘Bäär tën!’ Ka bö. Ku lëk raan lui paandië, ‘Loi kënë!’ Ka looi.”

¹⁰Kaam wën piñ Jethu wël raan kënë ke gëi, ku lëk kəc awën buoõth ye, “Alëk we ayic, acïn raan tönj ca kañ yök Itharel ke la gamdit cït kënë. ¹¹Muökkë kënë nhom, kəc juëc aabi bën pinynhom ëbën ku nyuuckë ë tök kek Abaram, ku Ithäk, ku Jakop yai yic bäany yic pan Nhialic. ¹²Ku kəc ke bi rëer bäany yic aabi ciëc ayeer muõõth yic, tē bi kek rëer thïn ke dhiau bik kethook aa kac, ke cï nhïim la cõt.” ¹³Ku wël yethok bëny apuruuk ku lueel, “Lóor, dhuök baai, yïn acï gam, ku kënë abï looi tënë yï.”

Ku raanden luoi acï guo pial ë tën awën.

Jethu acï kəc tuany kony*(Mk 1:29-34; Lk 4:38-41)*

¹⁴Tëwën le Jethu pan Pïter, ke yök man tiñ Pïter piiny biöök yic ke cï juäi göök. ¹⁵Go goot, go juäi jäl, ku jot rot ku looi miëth tënë ke.

¹⁶Naõon thëei, ke kəc juëc la gup jakrec biï tënë ye. Go jakrec cuoõ wei kegup wët thok ë path, ku kony kəc tuany bik pial. ¹⁷Kënë acï rot looi rin bi wët cï Ithaya lueel thëer yenhom tiëñ, “Acï kuat arëem ku tuaany ëbën jat yeyeth.”

Raan buoṯh Jethu adhil puṯu riel

(Lk 9:57-62)

¹⁸Nawën tiṅ Jethu thändit apeṅ yelööm, ke lëk kacke bik teem wär alonṯui. ¹⁹Go raan piöoc löönṅ bën tënë ye ku lueel, “Bänydië, yin aba biaath kuat tē ler yin thin.” ²⁰Go Jethu bëër, “Luony roor aala yöötken yekë ke wuut, ku diet pār aala yöötken, ku Manh Raan acin nhom baai pinynhom tēn.”

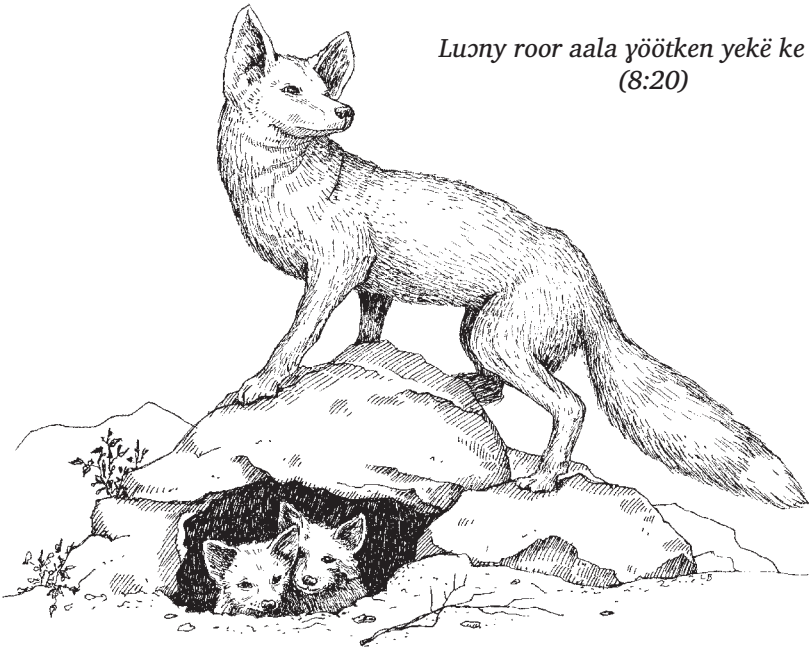
²¹Go raan dēt kam kōc ye buoṯh lueel tënë ye, “Bëny, cōl ya akōṅ wä la thiök.” ²²Go Jethu bëër, “Buoṯh ya, ku päl kōc cit kōc cī thou bik kacken thiök.”

Jethu acī yom cōl akäac

(Mk 4:35-41; Lk 8:22-25)

²³Go Jethu la riäi yic, ku buoṯh kōcken ye buoṯh. ²⁴Kaam awën, ke yomdit ril apeṅ jōt rot, ku loi atiaktiak rot bi riäi duër puk yic, ku Jethu ë nin. ²⁵Go kōcken ye buoṯh la tënë ye ku puöckë ke dhiau, “Luäk ṅo, Bëny, ṅok aa diir!” ²⁶Go lëk ke, “Wek kōc koor gamdun, yeṅö ye wek riöcc kälä?” Ku jōt rot ku rël yom ku atiaktiak, gokë la dil. ²⁷Go kōc awën gäi ku thiëckë röt, “Ye raan la guöp ṅö kënë? Na cōk a yom ku atiaktiak ë ke piṅ wētde!”

*Luony roor aala yöötken yekë ke wuut
(8:20)*

Kɔc pan Gadara la gup jakrec

(Mk 5:1-20; Lk 8:26-29)

²⁸Wën cī Jethu yet pan Gadara tō wār alɔŋtui, ke rām kek rōör karou ke bō bei rēŋ nhīim. Ku rōörkä aake la gup jakrec ë ke riir nhīim apei, abī kɔc aa riōc ke, abī ciēn raan tēek ë dhēl kēnē. ²⁹Gokē duɔɔt looi wën tiŋ kek Jethu, “Yeŋö wic tēnē ɔo Wën Nhialic? Ca bēn ba ɔo bēn tēm awuōc ke tēn awuōc ŋoot?”

³⁰Ku duut dir baai ë nyuāth tēthiök. ³¹Go jakrec Jethu löŋ, “Na wic ba ɔo cuɔp wei ë rōörkä gup, ke yī cop ɔo ë dirkä gup.” ³²Go lēk ke, “Lak,” Gokē bēn bei ku lek ë dir gup, ku tēn awēn, ke duut diēer riŋ agör yic ku thootkē wīir ku moukē ēbēn. ³³Go rōör ke biōök dir kat ku riŋkē geeu, ku lek kē cī rot looi tēnē dir ku tēnē rōör awēn karou la gup jakrec tēt kɔc. ³⁴Go kɔc juēc apei geeu la bik rōm kek Jethu. Nawēn tiŋkē, ke läŋkē bī jāl panden.

Jethu acī raan cī ruai kony

(Mk 2:1-12; Lk 5:17-26)

9 Go Jethu dhuk riāi yic, ku teem wār, ku ler genden Kapernaum. ²Go kɔc kōk mony cī ruai bēēi tēnē ye ke ketkē, ke cī tōc biōök alom yic. Tēwēn tiŋ Jethu gamdit tō ke ke, ke lueel tēnē mony aduany, “Deet yīpuōu manhdiē! Adumuōmku aaci pāl piny.”

³Tēwēn piŋ kɔc piōc ë lööŋ ë wēt kēnē, gokē jam kamken ēlä, “Mony kēnē adhāl Nhialic!”

⁴Go Jethu lēk ke wēn ŋic yen kē yekē tak, “Yeŋö ye wek tak kārāc cīt kākka? ⁵Emēn ye kēnen puɔl yic kākka yiic, ba lueel, ‘Adumuōmku aaci pāl piny,’ Tēdē ke lueel, ‘Jɔt rot ku cathē?’ ⁶Ku aba nyuōth we lɔn le Manh Raan riel pinynhom ba adumuōm pāl piny.” Ku lēk mony aduany, “Jɔt rot ku kuany biōŋdu ku lɔr baai!”

⁷Go mony kēnē rot jɔt ku dhuk baai. ⁸Go thān awēn riōc wēn tiŋ kek mony kēnē, ku leckē Nhialic rin cī yen riēdiit cīt kēnē gām raan ë path.

Jethu acī Matheo cɔl

(Mk 2:13-17; Lk 5:27-32)

⁹Tēwēn jiēl Jethu tēn awēn, ke tiŋ mony ajuēr kut cɔl Matheo ke rēēr tēden luoi, go lēk ye, “Buoth ɔa.” Go Matheo rot jɔt ku buōth.

¹⁰Tēwēn mīth Jethu pan Matheo kek kɔcken ye buōth, ke kɔc ajuēr kut, ku kɔc kōk la gup anyon, mēt rōt ke bik mīth ë tōk. ¹¹Nawēn tiŋ Parathī ë kēnē, ke thiēc kɔcken ye buōth, “Yeŋö ye raandun piōc mīth kek kɔc ajuēr kut ku kɔc kōk la gup adumuōm?”

¹²Go Jethu wëlken piŋ ku bëër, “Aacie kɔc puɔl kek la tənë akïim, aa kɔc tuany. ¹³Lak bāk wëlkā la deet yiic, kē wiēc ë Ƴer puɔu, acā wic bī Ƴa nāk Ƴök. Ƴen akēc bën ba kɔc path bën cɔɔl, aa kɔc la gup adumuɔɔm.”

Wët lõŋ thëk ë miëth

(Mk 2:18-22; Lk 5:33-39)

¹⁴Go kɔc Joon raan kɔc muɔc nhïim bën tənë Jethu ku thiëckë, “Ƴook, ku kɔc Parathï Ƴok aa thek buk ciï mïth, ku kɔckun Ƴi buɔɔth aacie thek, Ƴeŋö?”

¹⁵Go Jethu lõŋden bëër ëlä, “Ƴakë tak lõn bī kɔc cī bën ruääi Ƴic rëër ke ciï mïth, ku Ƴen athiëk nhom Ƴa rëër ke ke? Aacie tède! Aköl bī athiëk dɔm ku nyeci keyiic, Ƴen aköl bī kek thek.

¹⁶“Ƴen acī bën ba we bën lëk, lõn nadë acin raan bī abarj alanh ret wei alanh yam kɔu bī la buɔɔp ë dhiäth alath kɔu. ¹⁷Ku acin raan bī muɔn abiēc ë yam puɔk töny theer Ƴic, na looi këya, ke töny abī Ƴic pät ku puɔk mɔu wei, ku riëëkkë kedhie. Muɔn yam adhil puɔk töny ë yam Ƴic. Ku na Ƴe muɔn abiēc ë yam, ka Ƴe tääu töny ë yam Ƴic, ku keek ëbën aciï bī riääk.”

Jethu acī tik kony ku cɔl meth aben pïr

(Mk 5:21-43; Lk 8:40-56)

¹⁸Tëwën lëk Jethu ke ë wëlkā, ke bëny tën amat kɔc Itharel bö tənë Ƴe ku gut Ƴenhiɔl piny Ƴenhom ku lõŋ, “Nyaandië apuɔc thou ëmën thiin, bäär ba Ƴicin la tääu Ƴenhom bī ben pïr.”

¹⁹Go Jethu rot Ƴot kek kɔcken Ƴe buɔɔth ku buɔthkë.

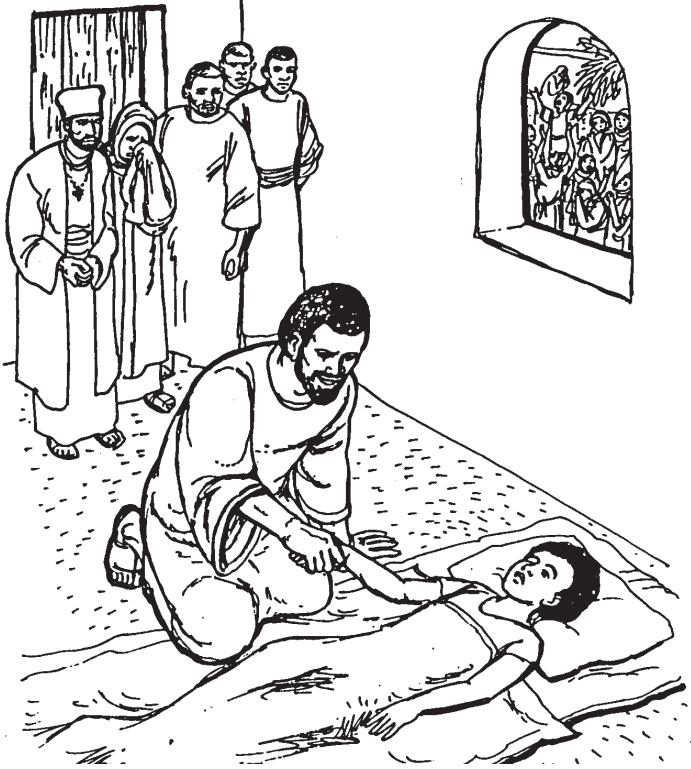
²⁰Nawën ke tiŋ tuany, ciï thëkde kɔu Ƴe tɛem ruɔɔn thiäär ku rou, bö Jethu kɔu ciëen ku gɔɔt alanhde. ²¹Rin ëci jam Ƴepuɔu ëlä, “Na gaat alanhde ke Ƴen abī pial.”

²²Go Jethu Ƴenhom wel, ku tiŋ ku lueel tənë Ƴe, “Dɛet Ƴipuɔu nyaandië, gamdu acī cɔl apuɔl.” Ku kaam awën ke riem kääc.

²³Tëwën cī Jethu Ƴet pan bëny tën amat kɔc Itharel, ke Ƴök kɔc ke nāk röt ke dhiau apeï, go lëk ke, ²⁴“Jälkë tën! Nyanthiin këne akēc thou, anin!” Gokë dɔl guɔp. ²⁵Go la Ƴöt wën cī kɔc la aƳeer ëbën, ku dɔm nyanthiin cin. Go rot Ƴot. ²⁶Ku thiëi thoŋ këne piny pan awën.

Jethu acī cöör karou kony bïk daai

²⁷Wën cī Jethu jäl pan mony awën ke ber tueŋ, go cöör karou buɔɔth cök ke dhiau. “Ƴin aŋöthku, kony Ƴo Wën Debit.”

Ku dɔm nyanthiin cin (9:25)

²⁸Nawën le yet yöt, ke buɔɔthkë thïn, goke thiëec, “Yakë gam wepuõth lɔn bï yen kënë looi?”

Gokë rek yic, “Bëny, ayeku gam!”

²⁹Goke gɔɔt nyin ku lueel, “Abi rot looi këya, cimën cï wek ye gam!”

³⁰Gokë guɔ daai nyin yic, ku thɔn ke ëlä, “Duõkkë ë kënë lëk raan dët!”

³¹Nawën lek jäl tënë Jethu, ke la jam rienke baai yic ëbën.

Jethu aci mony cie jam kony bï jam

³²Kaam wën puɔc kɔc awën karou jäl, ke mony la guõp jɔɔrac cie jam biï tënë ye. ³³Ku kam thin cï Jethu jɔɔrac cuɔp wei yeguõp, go guɔ jam, go kɔc gäi ëbën ku luelkë, “Yok aa këc këcït kënë kaɲ tïɲ Itharel ë tën!”

³⁴Go Parathï yõõɲ yic ku luelkë, “Ee bëny jakrec yen ë ye yiëk riel bï ke aa cuɔp wei kɔc gup.”

Rap tem ajuëc ku kɔc tem ke aa lik

³⁵Ku jɔl Jethu gɛeth ku baai kuany yiic ke ye piöoc tɛn amat kɔc Itharel. Ku lɛk kɔc Wɛt Puoθh Yam rin bäany Nhialic, ku kony kɔc ɛ tueny yiic ɛbɛn. ³⁶Nawɛn tiŋ thändiit guëer tɛnɛ ye, ke ŋɛer yic tɛnɛ ke, rin aaci tiŋ ke cɪn raan piöoc ke, kecɪt amɛl pap cɪn nhiiim abiöök. ³⁷Ku luel tɛnɛ kɔcken ye buoθh, “Käk tem ajuëc ku kɔc luɔi aa lik. ³⁸Këya, röökkë Bëny la nhom käk tem, bi kɔc luɔi cɔl ajuak röt.”

Atuuc kathiäär ku rou

(Mk 3:13-19; Lk 6:12-16)

10 Go Jethu kɔcken ye buoθh kathiäär ku rou cɔl, ku yiik ke riel bi kek jakrɛc aa cuɔp wei, ku konykë kɔc tuany bik pial. ²Rin kɔc ke ci kuany aa kik. Thaimon, ci Jethu bɛn cäk ke cɔl Piter. Ku wämɛnh Andria ku wëet Dhubedi, Jemith ku Joon. ³Pilipo ku Bartholomeo. Thomath ku Matheo raan ajuër kut. Jemith Alpawuth, Thadawuth, ⁴Thaimon (raan la puθu ater) ku jɔl a Judath Ithkariöt raan wäär ci Jethu bɛn luom bi dom.

Luɔi Atuuc kathiäär ku rou

(Mk 6:7-13; Lk 9:1-6)

⁵Keek kathiäär ku rou aake ci Jethu tooc ku yöök ke ɛlä, “Duökkë bëi kɔc cie kɔc Itharel kɛc yiic, ku duökkë la gɛeth Thamaria yiic. ⁶Lakkë tɛnɛ kɔc Itharel kuc Wɛt Puoθh Yam Nhialic. ⁷Të le wek ke lëkkë ke, ‘Lɔn ci bäany Nhialic thiök!’ ⁸Kuonykë kɔc tuany bik pial, ku calkë kɔc ci thou aa ben pir, ku calkë kɔc la gup tuet aa dem, ku cuɔpkë jakrɛc wei kɔc gup. Duökkë röt cɔl aye riɔp tɛ looi wek kakkä, rin riel ye wek ke looi ɛ cäk ɣɔc. ⁹Duökkë muk wëu ku duökkë muk jɔkgɔɔ ye wek lim miith dhɛl yic. ¹⁰Muökkë alɛth ku war cɛŋkë kepɛc, ku wai tök ɛ path. Rin raan ɛ luɔi aye gäm këden ci yen luui.

¹¹“Kuat geu, ayi pan ye wek la thin, yakë thiɛc raan puoθh bi we lor, ku rëërkë kek ye yet aköl bi wek jäl. ¹²Të ye wek la bëi yiic, yakë kɔc kaŋ tiŋ lɔn bi kek we lor ku nyuuckë we. ¹³Ku na lor kɔc baai we, ke we rëër ku nyuöthkë ke Wɛt Puoθh Yam, ku na cik nyin la we, ka cɪn wɛt lëkkë ke. ¹⁴Ku na ci kɔc baai, ayi kɔc geu we lor ku piŋkë wɛt ciɛth wek, ke we jiɛl ku tɛŋkë wecök. ¹⁵Ku wek aa lɛk këñ! Aköl luŋdit, Nhialic abi kɔc rɛc pan Thodom ku Gomora ŋuään tɛnɛ ɛ kɔckä!

9:35 Mt 4:23; Mk 1:39; Lk 4:44 9:36 Kn 27:17; 1Bŋ 22:17; 2Lɛk 18:16; Edhe 34:5

9:37-38 Lk 10:2 10:7-15 Lk 10:4-12 10:10 1Kor 9:14; 1Tim 5:18 10:14 Luɔi 13:51

10:15 Mt 11:24; Cäk 19:24-28

Acī Jethu lëk atuöccke lön bī kek gum

(Mk 13:9-13; Lk 21:12-17)

16“Pierkë kënë! Wek aa tuoc bëi yiic cimen amël la gal yiic. Këya, cökkë wepuöth ku luökë röt bäk aa koc path ñic kãñ, ñic luui. 17Ku alëk we aya bäk ñic lön bī we aa döm ku yëth we luk yic, ku thatkë we tēden amat. 18Ku wek aabī köc bāny nhīim ë rienkië, bäk Wët Puöth Yam lëk ke ku koc cie koc Itharel. 19Ku tē yëth kek we luk yic, duökkë diëer tē bī wek la jieem thin, rin wët bäk lueel abī guo bën wenhīim tē jieem wek. 20Rin wël bäk lueel aacie wëlkun, aabī bën tēnë Wëi Nhialic yen bī jam wegup.

21“Raan kek wämēnh aabī röt gaany bik röt cöl aa näk, ku wärken mīth aabī miëthken luom, ku mīth aabī koc ke dhiëth ke luom bik ke cöl aa näk. 22Koc ëbēn aabī we maan rienkië. Ku raan bī yepuöu dëet yet tē bī yen thou, abī pīr akölrīëc ëbēn. 23Na wickë bik we nöc gen cī wek la thin, ke we riñ gen dët. Ku na näkkë we ë gen kënë aya, ke we riñ gen dëëtë. Alëk we ayic, wek acī luoidun bī thöl pan Itharel, ke Manh Raan këc bën.

24“Acin manh piöoc wär raan piöoc ye, ku acin alony dīt tēnë bānyde. 25Këya, apath bī raan biöth ciët raanden ë piöoc, ku alony kecīt bānyde. Na ye wun baai cöl ke Beldhebul bëny jakrec, ke kacke bī cöl rin yindë!

Duökkë riöc

(Lk 12:2-7)

26“Këya, duökkë riöc ke. Rin kāk ye moony ëmēn aa ñot ke bī ñic aköldä, rin acin kë ye thiaan bī cīi ñic. 27Yakë kāk ya lëk we ë röt lueel koc nhīim ëbēn ke cīn riöc, ku luëlkë kāk ye ñāai weyith, bī koc kök ke piñ aya. 28Duökkë riöc koc we nöc, wëikun aa liu kecin. Añuëñ bäk riöc ë Nhialic, yen la riel we cöl apīr pinynhom ku kony wëiku ë pan mac aköldä. 29Acin këthiin koor lëu bī määär ke kuc Wuur tō nhial. Na cök ajinh thin koor tō baai ka ñic. 30Ku week aya, na cök a këthiin tō wegup cimen nhim tō wenhīim, ka ñic Wuur tō nhial. 31Këya, duökkë riöc, wek aa wär kakkä ëbēn!

32“Na ye raan wëtdië piöc ku cīi guöp riöc, ke yēn acīi guöp riöc ye ë Wä nhom nhial. 33Ku na ye raan jei ya koc nhīim lön cīi yen ye raandië, ka ba jai aya ë Wä nhom nhial.

34“Duökkë ye tak lön cī yēn bën ba döör bën looi pinynhom. Yēn akëc bën ba kãñ bën cöl aa puol yiic, ee gum bī raan ëbēn gum. 35Rin yēn acī

10:16 Lk 10:3 10:17-20 Mk 13:9-11; Lk 12:11-12; 21:12-15 10:21 Mk 13:12; Lk 21:16

10:22 Mt 24:9, 13; Mk 13:13; Lk 21:17 10:24 Lk 6:40; Jn 13:16; 15:20 10:25 Mt 9:34; 12:24;

Mk 3:22; Lk 11:15 10:26 Mk 4:22; Lk 8:17 10:33 2Tim 2:12 10:35-36 Mai 7:6

bën ba meth kek wun, ku nya kek man cɔl aman röt, ku man athiëk kek tiŋ wënde aabi röt maan aya, ³⁶kɔc bi raan aa maan aa kɔcken rëër kek ye baai.

³⁷“Raan ye nhiaar bi aa kɔc ke dhiëth ye kek nhiëer apei tënë ya, ka cie raandië, ku na ye raan miëthke nhiaar apei tënë ya, ka cie raandië aya. ³⁸Raan cie kārāc ye guum wëtdië ku looi wëtdië acie raandië. ³⁹Raan ye wic bi wëike ŋiëc muk pinynhom ë tën, aciï pir aköldä bi yök, ku raan bi gum ë wëtdië, abi pir akölrüëc ëbën yök.

⁴⁰“Raan we lor ë yen aye lor, ku kɔc ya lor, ee Wä raan toc ya yen ayekë lor. ⁴¹Raan atuŋnydië lor rin ŋic yen ye lɔn ë yen atuŋnydië, abi la abak ariöp bi yiëk atuuc yiic. ⁴²Muökkë kënë na gem raan piu col nyin ë path tënë raan thiin koor kam kɔc ya buoŋth, rin ye yen raan ya buoŋth, ka bä ariöpe dhiel yök.”

Joon aci kɔc tuɔc tënë Jethu

(Lk 7:18-35)

11 Wën ci Jethu wëlkä jal lëk kɔcken ye buoŋth kathiäär ku rou, ke jiël ë tën bi la piöoc ku le kɔc lëk gëeth Galilia yiic.

²Ee ninkä, tëwën tō Joon raan kɔc muɔc nhüim yōöt ke mac, ke piŋ kāk looi Jethu. Go kɔc abëk, kɔcken ye buoŋth tuɔc tënë ye bik la thiëc wët kënë. ³“Ye yin raan yi bi bën, aye raan dët yen buk tiit?”

⁴Go Jethu bëër, “Dhuökkë ku lëkkë Joon, kāk cāk piŋ ku kāk cāk tiŋ. ⁵Cɔr aci ben daai ku aduany aci ya cath. Ku kɔc ci tuet aaci tuet jäl kegup. Ku miŋ aci ya piŋ ku kɔc ci thou aaci röt jɔt. Ku Wët Puoŋth Yam Nhialic alëk kɔc ŋōŋ nyin. ⁶Raan mit guöp ë raan cie puöu ë rou wëtdië yic!”

⁷Kaam wën jiël atuuc Joon, ke Jethu jam ku tët kɔc Joon, “Ye raan yindë yen ci wek la ror ciï ceŋ bāk la tiŋ? Ye raan puɔl yic ye wel nhom ë path cimën ye yom aruöör wel nhom? Acie tēde, acie yen kënë ler wek. ⁸Ye raan yindë yen lak tiŋ? Ye mony ceŋ alëth path? Aŋot cie tēde, kɔc ceŋ alëth dhëŋ aa kɔc tō bëëi bäny yiic! ⁹Na cie këya, ke yeŋö yen ler wek? Ye raan kāk Nhialic tiŋ? Ee yic, ku alëk we, yeen adit tënë raan kāk Nhialic tiŋ. ¹⁰Yen Joon, yen ë raan ci wël göt ë rienke thëer ëlä, ‘Yen abä atuŋnydië tuɔc yinhom tueŋ, ku yeen abi dhël la guiir tënë yi.’

¹¹“Ku wek aba lëk yiny kënë, Joon raan kɔc muɔc nhüim aril, acin raan kuat kɔc ci dhiëth pinynhom dit tënë Joon. Ku raan koor bäany Nhialic yic adit tënë ye. ¹²Tëwäär piöoc Joon raan kɔc muɔc nhüim

10:35-36 Mai 7:6 10:38 Mt 16:24; Mk 8:34; Lk 9:23

10:39 Mt 16:25; Mk 8:35; Lk 9:24; 17:33; Jn 12:25 10:40 Mk 9:37; Lk 9:48; 10:16; Jn 13:20

11:5 Ith 35:5-6; 61:1 11:10 Mal 3:1 11:12-13 Lk 16:16

agut cīt akölë, bääny Nhialic ala tueṅ, ku aye kōc rec kōk la riel them bīk dhuōk ciëen. ¹³Rin lõṅ Mothith, ku kōc ke kāk Nhialic tiṅ ebën agut tē yëet yen Joon, aake ye jam rin bääny Nhialic, ¹⁴ku na tōu wepuōth bāk wētdië gam, ke yen Joon yen ë Elija wäär cī bēnde lëk thāi. ¹⁵Pieṅkë tē le wek yiṭh!

¹⁶“Yeṅö ba thōṅ kek riëec akölë? Aa cīt mīth cī kenhīim mat laar yic leṅ keḡup, ye lueel ëlä,

¹⁷“Yok aaci waak peth ye keek ket tē looi ruäai ket,
ku wek aa kēc dier!

Ku yok aaci kāk ye keek looi thuōu yic thōṅ,
ku wek aa kēc dhiau!”

¹⁸“Rin Joon aci tuōl ku ëcie bëëi kuany yiic ke mīth ku dëk, go raan ebën lueel, ‘Joon ala guṅp jṅrac!’ ¹⁹Nawën bö Manh Raan ku ye mīth ke kōc ku dëk ke ke, gokë lueel, ‘Tiëṅkë mony kënë! Yeen akok ku a dëk määu, ku amääth kek kōc ajuër kut ku kōc la ḡup adumuōōm!’ Ku luoi puōth Nhialic ë rot nyuōth kāk ya looi yiic.”

Gëeth kēc luoi käreec puōl thīn

(Lk 10:13-15)

²⁰Tëwën, go Jethu puōu dak ku nyieeny kōc gëeth cī yen kājuëc jāṅ ḡöi looi thīn, rin kēc kek luoi käreec puōl. ²¹“Wek kōc gen Koradhin! Ku Bethaida! Wek aa tiit kāracc apei, rin kājuëc jāṅ ḡöi cāk tiṅ cī looi gëethkun yiic, ku ke cī looi Tire ku Thidon gëeth wäär ceṅ kōc rec, ḡuōt kōc ë gëethkã aaci kepuōth dhuōk ciëen theer ku pälkë luoi kāracc! ²²Ku wek aa lëk kënë, aköl luṅdit, Nhialic abi kōc Tire ku Thidon ḡuään! ²³Ku wek kōc gen Kapernaum! Yakë tak lõn bī we jat nhial? Wek abi cuat pan mac. Rin kāk jāṅ ḡöi cī looi wenyin cāk ke tiṅ, ku ke cī looi Thodom, ḡuōt acin kë cie rac agut ëmën! ²⁴Ku aben lëk we, kãṅ aaci yiic bī riel apei tënë ke aköl luṅdit, cimën tē bī kek yiic ril thīn tënë we!”

Bāk tënë ḡa bāk bën lõṅ

(Lk 10:21-22)

²⁵Ku ë tën awën ke lueel Jethu, “Wä, Bëny nhial ku piny! Yin alëec rin cī yin kāk ca thiaan tënë kōc ḡic kãṅ cī piöc, nyuōth kōc kor kęc piöc. ²⁶Ee yic Wä, yen ë kën yī yuum puōu.

²⁷“Këriëec ebën aci Wä ḡam ḡa. Ku acin raan ḡic Wënde, ee Wun ë rot, cimën cīn yen raan ḡic Wun, ee Wënde ku kōc cī Wënde lõc bīk ḡic.

^{11:12-13} Lk 16:16   ^{11:14} Mal 4:5; Mt 17:10-13; Mk 9:11-13

^{11:21} Ith 23:1-18; Edhe 26:1-28:26; Juel 3:4-8; Amo 1:9-10; Dhäk 9:2-4

^{11:23} Ith 14:13-15; Cāk 19:24-28   ^{11:24} Mt 10:15; Lk 10:12   ^{11:27} Jn 3:35; 1:18; 10:15

²⁸“Bäk tēnē ya ēbēn, wek kɔc cī jōt yiēth kǎthiek bāk ke yāac, wek aba cɔl alōŋ. ²⁹Gamkē piōōcdiē bāk yiith ŋic, rin yēn aciī la ruathruath, yēn alir puōu, ku wek aabi wēikun pīr. ³⁰Rin piōōcdiē aciī ril, apuɔl yic.”

Jethu aci kuec lōŋ akōl lōŋ kɔc Itharel

(Mk 2:23-28; Lk 6:1-5)

12 Nayɔn akāl tōk ē nīnkā, Jethu ē cath kek kɔcken ye buɔɔth, ke kuany dhēl yic kam dum akōl lōŋ. Ku kɔcken ye buɔɔth aake nēk cɔk, gokē rap lek cam dhoŋ. ²Nawēn tiŋ kɔc akut Parathī, gokē Jethu thiēc, “Tiŋ, kɔckun yi buɔɔth aa loi kē cie looi akōl lōŋ!”

³Go bēer ku lueel, “Kēckē kē cī Debit looi thēer kaŋ kueen, wāar nēk cɔk ye ke kɔcken cath kek ye? ⁴Acī bēn la luaŋ Nhialic, ku ciem ayum yath cī tōōu tēnē Nhialic, kek kacke. Ayum kēnē ēciī Debit lēu bī cam kek kacke, aa kɔc kāk Nhialic looi kek aake ye cam ē rōt. ⁵Dēt aya, kēckē kueen lōŋ Mothith yic lōn akōl lōŋ thok ēbēn, kɔc kāk Nhialic looi luaŋ Nhialic aa lōŋ akōl lōŋ dhoŋ kōu, ku aaciī ke ye nyieeny? ⁶Ku Manh Raan jam kek we, adīt tēnē luaŋ Nhialic. ⁷Na we cī wēl cī gōt thēer deet yiic, lōn kē wic Nhialic ē nhiēr ye kɔc rōt nhiaar, aacie yōk ye nāk ye, ŋuōt wek aa kēc kɔc cīn awuōc cik looi nyieeny, ⁸rin Manh Raan adīt tēnē akōl lōŋ.”

Jethu aci mony cī cin ruai kony

(Mk 3:1-6; Lk 6:6-11)

⁹Nayɔn akōl dēt ke Jethu jiēl tēnē awēn ku ler tēn amat kɔc Itharel, ¹⁰ku mony cī cin ruai ē tō thīn. Ku kɔc kōk ke wic Jethu bīk gaany kē cī wuōc, aake tō tēn amat aya, gokē Jethu thiēc. “Ye lōŋda pēen bī raan kony akōl lōŋ?”

¹¹Go Jethu bēer, “Na la raan tōk kamkun ē tēn amāl tōk, ku lōony yiith akōl lōŋ, ke cīi bīi bei yiith? ¹²Raan adīt apeī tēnē lēi! Kēya, lōŋda acie yō ye pēen buk raan cīi kony akōl lōŋ.” ¹³Ku lēk mony wēn cī cin ruai, “Nyoth yicin.” Go yecin nyooth, go cin piath abi ciēt ciin kēc ruai. ¹⁴Go Parathī jāl tēn amat, ku lek mat tē bī kek Jethu nāk thīn.

Jethu alony cī Nhialic lɔc

¹⁵Go Jethu kē loikē ŋic, ku jiēl tēn awēn, go kɔc juēc buɔɔth. Ku kony kɔc tuany bīk pial, ¹⁶ku thɔn ke apeī bik cīi la lēk kɔc kōk, bī cīi ŋic. ¹⁷Rin bī kē cī Ithaya lueel wāthēer ēlā ē rienke yēnhom tiēŋ,

¹⁸“Yen akīn yēn alonydiēn ca lɔc,
raan tōŋ yēn nhiaar, mit

ɣen puɔu tənə yeen.
 ɣen abi Wëikië cɔl alööny yeguɔp,
 ku abi gam ë yic lëk thäi ëbën.
 19 Acii bi ya göth ku rëëm kɔc nhiiim wël cie yith,
 acii bi ya piŋ röl ë dhöl yiic.
 20 Acin këthiin bi kaŋ tuɔɔr nyin, cɔk
 ayiny kɔc kor ka cii dhäl.
 Acii bi kaŋ dhör yet tē bi yienyde ŋic,
 21 ku abi wuɔɔt ëbën ŋɔɔth.”

Jethu aye yöök lɔn le yen guɔp jɔŋrac

(Mk 3:20-30; Lk 11:14-23)

22 Nawën ke kɔc kök bii mony ci cɔr tənə Jethu, ku ëcie jam aya rin
 tō jɔŋrac yeguɔp. Go Jethu kony, yet bi jam ku dæi. 23 Go kɔc awën tō
 thïn gäi ëbën ku thiëckë röt. “Nadë ke bi ya Manh Debit?” 24 Nawën piŋ
 Parathi ë wët kënë, ke luelkë, “Yeen ë jakrec cuɔp wei kɔc gup, rin ye
 bëny jakrec, cɔl Beldhebul ye yiëk riel.”

25 Go Jethu kë takkë ŋic ku lueel, “Pan yeyic tek ku thär kɔc ë
 kamken, ë lac riääk. Ku na tek gen tók yeyic, ayi dhiënh tók ku
 tuumkë kenhiiim ku thërkë, ka puök. 26 Na ye jɔŋrac jɔŋrëec dët cuɔp
 wei, ka ci keyiic tek. Këya, lëu panden bi kööc kädë! 27 Ku na ye riel
 Beldhebul yen ye ɣen jakrec cuɔp wei, ke ye riel ŋa yen ye kɔckun
 yakë buɔɔth ke cuɔp wei? Calkë ke aa lëk we yic. 28 Ku na ye riel Wëi
 Nhialic yen ye ɣen jakrec cuɔp wei, ke ŋiëckë lɔn ci bääny Nhialic bën
 tənə we.

29 “Acin raan lëu ye bi yon raan ril dhoŋ ku nyëi kärke, akɔŋ raan ril
 kënë dɔm ku der, ku jɔl kāk tō baai nyaai.

30 “Raan këc rot mät ɣa acie raandië, ku raan cii ɣa kony bi kɔc lëk
 wët Nhialic, ee kɔc thiï. 31 Këya, wek aa lëk yic lɔn nadë adumuɔɔm ë
 kɔc, ku kārāc yekë ke lueel, aa lëu bi ke päl piny. Ku kuat raan kārāc
 lueel Wëi Nhialic guɔp, acii bi päl piny tənə ye. 32 Ku na ye raan lueel
 wët rac Manh Raan guɔp, ka pël piny. Ku raan ye lueel lɔn ye Wëi
 Nhialic jɔŋrac, ka cii kɔŋ päl piny acin ëmën agut akölriëc ëbën.

33 “Com tim tēpath bi miëthke piath. Tëdë ke com tērac bi miëthke
 rëëc. Këya, tim aye ŋic miëthke. 34 Wek mīth kapieny, mīth kɔc cie yith
 ye gam, lëukë bāk këpath lueel, ke we ye jakrec ëmëndun? Rin kë ye
 thok lueel ë bën bei raan puɔu. 35 Raan path ë luui kápath, rin kápuɔth
 tē yepuɔu. Ku raan rac ë luui kārāc rin kārāc tō yepuɔu.

12:18-21 Ith 42:1-4 12:24 Mt 9:34; 10:25 12:30 Mk 9:40 12:32 Lk 12:10 12:33 Mt 7:20; Lk 6:44
 12:34 Mt 3:7; 23:33; 15:18; Lk 3:7; 6:45

³⁶“Alëk we, raan ëbën abì thiëec aköl luḡdīt ë wël rëc cī lueel. ³⁷Rin wëlku kek aabì yäth tēpath, ku aa kek aabì cöl atēm awuöc aköl luḡdīt.”

Jethu acì kuc bī kënë jāḡ gōi looi

(Mk 8:11-12; Lk 11:29-32)

³⁸Go kōc kōk piöoc lööḡ ku Parathī lueel tēnē ye, “Raan piöoc awicku ba kënë jāḡ gōi looi buk tiḡ.” ³⁹Go Jethu bëër, “Aa kōc la gup anyon ku gam koor kek aa thiëc kāk tiḡkē! Acin kën jāḡ gōi bī nyuöth we, ee këwäär cī rot looi tēnē Jona, raan kāk Nhialic tiḡ yen abì rot looi. ⁴⁰Cīmën wäär cī Jona rëer akööl kadiäk ku wër kadiäk rëcdīt apeì yic, ke Manh Raan aya abì rëer nin kadiäk ë raḡ yic. ⁴¹Aköl luḡdīt kōc gen Ninibe, aabì we gök rin cī kek kepuöth waar ku pälkē luḡi kāracc wäär cī Jona ke lëk. Ku alëk we, ḡen jam kënë, ḡen adīt tēnē Jona! ⁴²Tiḡdīt ë bëny wäär jiël pan Athia bī la Jeruthalem, abì we gök aköl luḡdīt rin cī yen jāl tēmec apeì bī wël puöth bënyḡaknhom Tholomon la piḡ, ku ḡen jam, ḡen adīt tēnē Tholomon!

⁴³“Të cī jḡḡrac jāl raan guḡp, ee piny yḡḡp tēdēt bī yen löḡ thīn. Na cīi yök, ⁴⁴ke lueel, ‘ḡen abì dhuk tēwäär jiël ḡen thīn.’ Këya, ke dhuk ku yök tēn bī yen rëer thīn ke cīn raan tō thīn, ku acì guir. ⁴⁵Ku dhuk, ku le bën kek jakrëc apeì kōk kadhrou wär ye, bik bën ceḡ baai. Ku pir ë raan kënë ë jāl rëëc apeì tēnē pirden tueḡ. Yen ë tēn ben rot luḡi thīn aya tēnē kuat akölë.”

Man Jethu ku wämäthakën aacì Jethu nyaai

(Mk 3:31-35; Lk 8:19-21)

⁴⁶Jethu ee ḡot jam kek kōc tēwën ḡëët man kek wämäthakën. Ku këëckë aḡeer, ku thiëckë bik jam kek ye. ⁴⁷Go raan tōk kam kōc awën lëk ye, “Moor ku wämäthakui aa kääc aḡeer, ku awickë bik jam kek yī.”

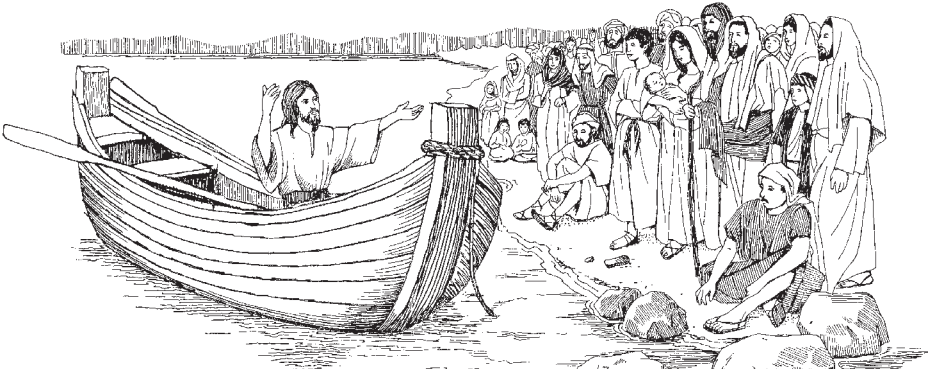
⁴⁸Go Jethu bëër, “Yeḡa ë ma? Ku ye yīḡa paan ë ma?” ⁴⁹Ku nyooth kōcken ye buḡth ku lueel, “Kōckä! Kek aa ma ku wämäthakäi! ⁵⁰Kuat raan ë wët Wä tō nhial looi yen ë wämääth, ku nyankäi, ku ma.”

Kääḡ dom path ku dom rac

(Mk 4:1-9; Lk 8:4-8)

13 Ku aköl tōḡ awën, ke Jethu jiël baai ku ler wär Galilia yḡu ku nyuuc, ku piöoc. ²Ku gööm kōc juëc apeì, go la riäi yic ku nyuuc thīn, ku kääc thän awën ë piḡ thook aḡeer. ³Ku jöl Jethu këḡ aa lueel bī yen kōc piöoc käjuëc.

12:38 Mt 16:1; Mk 8:11; Lk 11:16   12:39 Mt 16:4; Mk 8:12   12:40 Jona 1:17   12:41 Jona 3:5
12:42 1Bḡ 10:1-10; 2Lëk 9:1-12   13:2 Lk 5:1-3

Go la riäi yic ku nyuuc thin (13:2)

Ku lëk ke, “Raan puör ëci la dom bi la pur. ⁴Tëwën yen rap wæer dom, ke köth abëk lööny dhël yic. Go diet bën ku tetkë ke. ⁵Ku lööny köth kök alél nom, të koor tiop thin. Gokë guo cil rin tiop ëciï dit thin. ⁶Nawën la aköl ruel apeï ke rap awën yuom, ku rieukë rin këc meiken yet piny. ⁷Ku lööny köth abëk të ye yuööt lac dit thin, nawën la yuööt dit ke näk rap. ⁸Ku lööny köth kök ë tiom path yic, ku lokkë apath, kök ke dit nhiiim ku kök ke thöönj röt ku kök ke thoi nhiiim!”

⁹Ku wit Jethu wëtde ëlä, “Pieŋkë të le wek yiith!”

Wët thööth ë kään

(Mk 4:10-12; Lk 8:9-10)

¹⁰Nawën ke kocken ye buoath bö tënë ye ku thiëckë, “Yeŋö ye yin jam ë waal tënë ke?”

¹¹Go dhuk nom ku lueel, “Ŋiëëc käk bäany Nhialic aci gam we ku akëc gam ke. ¹²Rin raan la këdäj abi ben muoc bi kärke juëc apeï, ku raan cïn këdäj, ke këthiin ye tak lon tö yen tënë ye, abi nyaai aya. ¹³Kënë ye yen jam waal tënë ke, rin keek aa daai ku acin kë yekë tiŋ, aa piŋ ku aa cïn kë yekë piŋ, tädë ke detkë yic. ¹⁴Këya, wët ci Ithaya raan käk Nhialic tiŋ lueel wäthæer ë rienken ëlä atiŋ yenhom,

‘Na cok alon ye kockä wët piŋ
ku benkë piŋ, ka cik bi deet yic,
na cok alon ye kockä daai, ku
cockë keek ka ciï käŋ bi tiŋ,

¹⁵rin ci kek kepuöth wel wei,
ku aaci keyiith cuök bik ciï ye piŋ
ku niinkë kenyiin.

Na këckë looi këya,
 ɲuɔt aa daai ku piŋkë,
 ku detkë kãŋ yiic,
 ku ɲuɔt aaci rɔt thɔn Nhialic, ku kony keek.’

¹⁶“Ku wekkä, wek aa mit gup, rin wek aa daai ku piëŋkë. ¹⁷Ku alëk we, aci kɔc juëc kãk Nhialic tiŋ, ku kɔc path ɲic Nhialic wic bik tiŋ kãk yakë tiŋ, ku aa këckë tiŋ, acik wic bik piŋ kãk yakë piŋ, ku aa këckë piŋ.”

Jethu aci kããŋ raan ë puɔr teet yiic

(Mk 4:13-20; Lk 8:11-15)

¹⁸Go Jethu lueel, “Ëmën piëŋkë tã teet yen kããŋ kënë yic thïn. ¹⁹Kɔc ë wët bããny Nhialic piŋ ku cik det yic, aa cit kɔth ci lööny dhël yic. Jɔŋrac ë bën ku nyëi wët awën kepuɔth. ²⁰Kɔth ci lööny alël nom aa cit kɔc wët Nhialic gam nyin yic ku mitkë puɔth. ²¹Ku aacie kepuɔth ye dëet, aa löŋ Nhialic guɔ wai wei tã looi aliääp rot, ku tã nëk ke rin wët Nhialic. ²²Kɔth ci lööny tã ye yuɔt lac dit thïn, aa cit kɔc ë wët Nhialic piŋ, ku kãjuëc ke diir rin pïr pinynhom, ku nhiër jïëk aa bën thïn, ku rëckë löŋ Nhialic kepuɔth. ²³Ku kɔth ci puur tiɔm path yic, aa cit kɔc ë wët Nhialic piŋ ku detkë yic apath, ku kãjuëc aye yök tënë ke, cimën rap ci ɲic luɔk ke dit nhïim, ku rap kɔk thööŋ kenhiim ku kɔk ke thoi nhïim.”

Kããŋ yuɔt ci cil dom yic

²⁴Ku ben Jethu ke lëk kããŋ dët, “Bããny Nhialic acit raan ci kɔth path com duɔmde. ²⁵Nayɔn akɔu ke raan ëbën nin, ke raan atërde bö ku weer abaar rap cök ku jïël. ²⁶Nawën la rap cil ke abaar cil aya. ²⁷Go raan lui dom yic bën tënë wun dom ku lueel, ‘Bëny, wäär pur yin, cie rap path kek ca wëer dom yic? Na ye këya ka abaar kënë cil këdë dom yic?’ ²⁸Go bëër, ‘Ee raan man ya yen aci kënë looi,’ Go raan ë luɔi lueel, ‘Wic buk abaar nyuän wei dom yic?’ ²⁹Go wun dom bëër, acie tãde, ‘Rin tã nyuën yin abaar, ke yin amet rap wei ke ke. ³⁰Cɔl rap ku abaar aa dit kedhie agut tã bi kek luɔk, ku aba lëk kɔc tëm ëlä, kaŋkë abaar nyuɔn ku duɔtkë ke bi ke yɔɔt, ku jãlkë rap tem ku tääukë ke kãndië yic.’”

Kããŋ kãu koor nyin ye tiemde dit apej

(Mk 4:30-32; Lk 13:18-19)

³¹Ku benke lëk kããŋ dët ëlä, “Bããny Nhialic acit kãu koor nyin ci raan com duɔmde. ³²Yeen akoor nyin apej kam kɔth ëbën. Ku na le dit

ka wär tiim ebën, ee la nhial ke loi kërđit apei abı̄ diet Ƴöötken aa Ƴik thın̄.”

³³Ku ben lueel, “Bääny Nhialic acıt luɔu cı̄ tik puɔr ayumđit tet Ƴic, na lä ke piäär ebën.” ³⁴Këya, Jethu ẽ ye kę̄ɲ lueel ku bı̄ yen kɔc lëk wëlke ebën, acın kę̄ ye lueel ke cı̄i käǟɲ thöth. ³⁵Ee ye looi këya rin bı̄ wët cı̄ raan käk Nhialic tı̄ɲ lueel theer yenhom tieɲɲ,

“Ƴen abı̄ jam kę̄ɲ tënë week,
bı̄ Ƴen ke käk kuc tēwäär ciek nhial ku piny teet Ƴiic.”

Jethu acı̄ käǟɲ Ƴuööt teet Ƴic

³⁶Go Jethu kɔc nyäǟɲ aƳeer ku ler Ƴöt, go kɔcken ye buɔɔth bën tënë ye ku luelkë, “Tët Ƴo käǟɲ abaar Ƴic.”

³⁷Go bē̄er, “Raan ẽ puɔr cı̄ kōth path wēer dom, ee Manh Raan. ³⁸Dom ẽ pinynhom, ku kōth path aa kɔc ɲic Nhialic, ye bääny Nhialic kēden, ku abaar aa kɔc ẽ jakrec, ³⁹ku raan cā abaar mat dom Ƴic ẽ jɔɲrac. Ku tēmtēm ẽ thök ẽ piny, ku kɔc tēm atuuc Nhialic. ⁴⁰Këya, cimēn ye abaar nyuän wei dom Ƴic ku Ƴɔt, yen abı̄ ya tēde aköl thöök piny. ⁴¹Manh Raan abā atuuc Nhialic tooc, ku aabi kɔc rɛc ẽ kɔc Ƴāth kārāc Ƴiic, ku kɔc luui kārāc tēt bei kɔc path Ƴiic, ⁴²ku cuet ke many dēp cı̄ löklök apei, bı̄ kek aa dhiau thın̄ ke ɲeny kelec akölrı̄ēec ebën. ⁴³Ku kɔc path aabi ruel cimēn aköl bääny Wunden Ƴic nhial.”

Ku wit löɲde ẽlä, “Pieɲkë tē le wek Ƴı̄th!”

Käǟɲ ẽ jı̄eek cı̄ thiaan dom Ƴic

⁴⁴Ku thöth Jethu käǟɲ dēt ẽlä, “Bääny Nhialic acıt jı̄eek cı̄ wɛc piny dom Ƴic. Go raandā Ƴök ku nyı̄ɛi ku ben thiaan ku jīel ke cı̄ puɔu miet apei, ku le kākke Ƴaac ebën, ku Ƴɔc dom wēn, rin nhīeer yen jı̄eek kēnē apei.”

⁴⁵Ku ben Jethu lueel, “Bääny Nhialic acıt raan Ƴöc, wı̄c kāpath apei, ⁴⁶nawēn Ƴök kētöōɲ path apei ke la kākke Ƴaac wei ebën ku Ƴɔc kēnē awēn.”

Käǟɲ buɔn ẽ rec dɔm ebën

⁴⁷“Bääny Nhialic aya, acıt buɔn cı̄ cuat wı̄ir ku dɔm kuat ẽ rɛc ebën. ⁴⁸Tē cı̄ yen thīāɲ, ke miit amēi agör nhom ku nyuuckë bik rec kuany Ƴiic, ku tē̄ɛukë rec path gāc Ƴic, ku cuetkë rec cı̄i path wei. ⁴⁹Kēnē, yen ẽ tē bı̄ yen rot luɔɔi thın̄ aköldā thöök piny. Atuuc Nhialic aabi tuöl ku kuēnykë kɔc rec bei ẽ kɔc Ƴiic, ⁵⁰ku cuetkë ke pan mac tē bı̄ kek dhiau thın̄ ke ɲeny kelec akölrı̄ēec ebën.”

Wēt thöök wël

⁵¹Ku thiëc Jethu ke, “Cäk wëlkä deet yiic apath?” Gokë gam. ⁵²Go lëk ke, “Na ye këya, ke raan piöoc ë löönj cï piöoc käk bäany Nhialic, acit raan baai käkken yam ku kätھےer bëëi ayeer ëbën paande.”

Koc Nadharet aa këc Jethu gam

(Mk 6:1-6; Lk 4:16-30)

⁵³Wën cï Jethu thök luel ë kënjkä, ke jiël, ⁵⁴ku dhuk genden. Ku piöoc koc tën amat, piöoc cï koc ke tō thïn bën göi ëbën ku luelkë, “Cï mony këne kënj bën aa njic nen, ku yök riel ë yen käk jänj göi looi tennen? ⁵⁵Kënë, cie wën raan dhie ë guan? Ku man cie tij dhie cöl Maria, ku yeen cie mënh ë Jemith ku Jothep ku Thaimon ku Judath? ⁵⁶Ku nyiërakën aya, cik tōu ë tën kek yo? Yök kakkä ëbën tennen?” ⁵⁷Ku kueeckë ë ye.

Go Jethu lueel tënë ke, “Raan cï Nhialic lööny yeguöp aye baai ëbën theek, ka koc genden ku koc ruäai kek ye, kek aacie ye ye theek.” ⁵⁸Ku akëc käjuëc jänj göi looi tënë rin cïn kek gam.

Näak ë Joon raan koc muoc nhïim

(Mk 6:14-29; Lk 9:7-9)

14 Tëwën ke bënygaknhom Antipäth Yërot, bëny Galilia ëcï wët cï Jethu njic apeï piñ. ²Go lëk bënyken luk, “Kënë ë Joon raan koc muoc nhïim guöp, yen acï bën pir. Ee yen le yen riel yen kakkä looi.”

³Antipäth Yërot ëcï Joon cöl adöm ku rek ku mac, rin wët Yërodia tij Pilipo wämënh cï rum bë ya tiejde. ⁴Rin cï Joon ye lëk ye ëlä, “Acïi path ba tij wämuuth rum ke pir!” ⁵Go Antipäth Yërot wïc bë Joon nök, ku ë riöc koc Itharel, rin njic kek Joon ke ye raan käk Nhialic tij.

⁶Nawën aköl yan dhiëëth Antipäth Yërot, ke nyan Yërodia diër koc nhïim, abï Antipäth Yërot puöu miët apeï, ⁷ku kuëënj lön bë yen ye gäm kuat këden bë wïc!

⁸Go lëk ye tē cīt tē cï man ye than thïn, “Yiëk ya nhom Joon ëmën ke cï tääu aduök yic!”

⁹Kënë ëcï bëny rac puöu, ku rin cï yen kuëënj ë jööl nhïim, acï gam bë nhom Joon gäm ye. ¹⁰Ku cöl Joon ala tök yeth tëwën mëc yen thïn. ¹¹Ku bëi nhom ke cï tääu aduök yic, ku gëm nya ku le gäm man. ¹²Go koc Joon buöth bën ku nyëikë guäpde, ku lek tōöu, ku lek lëk Jethu.

Jethu acï miëth koor juak bë koc juëc cam

(Mk 6:30-44; Lk 9:10-17; Jn 6:1-14)

¹³Wën piñ Jethu kë cï rot looi, go jäl ë riäi bë la tëde ë rot. Ku tëwën piñ koc ë këne, ke jiël gëethken yiic kecök ku buöthkë. ¹⁴Nawën keec

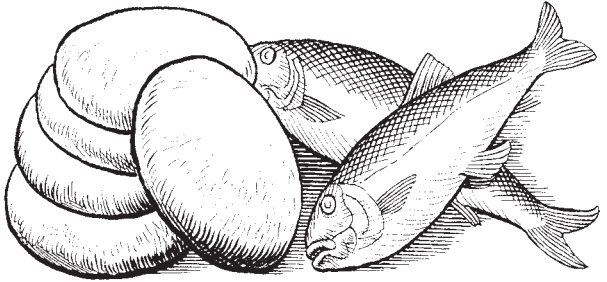
Jethu piny ë riäi yic, ke tiŋ kɔc juëc apei, go yic ŋɛɛr ë ke, ku kony kɔcken tuany.

¹⁵Nawën col piny, ke kɔcken ye buɔɔth bö tënë ye ku luelkë, “Piny aci cuɔl, ku tën ë ror cín kë kuany thín. Cɔl kɔc aa thiëi bik la bëëi yiic ku bik röt la yɔc miëthden.”

¹⁶Go Jethu bëër, “Acín të bi kek jäl, na le miëth ke gämke ke!”

¹⁷Gokë bëër, “Käk mukku ëbën, aa ayuɔp kadhiëc ku rec karou.”

¹⁸Go Jethu lueel, “Bëëikë ke tën tënë ya.” ¹⁹Ku yöök kɔc bik nyuc ë noon nhom, ku lööm ayuɔp awën kadhiëc ku rec karou, ku döt nhial ku leec Nhialic. Ku beny ayuɔp yiic, ku gëm ke kɔcken ye buɔɔth bik ke tek agut rec, tënë thän awën. ²⁰Ku mïthkë ëbën abí miëth ke göök, ku jɔl kɔcken ye buɔɔth awuthueei ayuɔp ku rec cì döŋ piny, kuany gääc kathiäär ku rou. ²¹Kɔc ke cì mïth ëbën, röör röt aake ye tiim kadhiëc.

Ayuɔp kadhiëc ku rec karou (14:17)

Jethu acath piü nhïim

(Mk 6:45-52; Jn 6:15-21)

²²Ku kaam awën ke Jethu yöök kɔcken ye buɔɔth bik la riäi yic, ku lek tuenŋ yenhom agör alɔŋtui, ku cɔl thëi ajiël. ²³Wën cì yen kɔc cɔl athiëi, ke la gɔt nhom ë rot bí la rööc. Nawën la thëi bën, ke Jethu ë rëër ë tëen yetök, ²⁴ku riäi ke cì yet tëmec, ke cïi cath apath rin lor yen yom nhom.

²⁵Nawën bëëk piny ke Jethu bö tënë ke ke cath piü nhïim. ²⁶Nawën tiŋ kɔcken ye buɔɔth ke cath piü nhïim gokë riɔɔc apei, ku luelkë, “Atim raan cì thou,” ku dhiëukë rin cì kek riɔɔc.

²⁷Ku kaam awën ke lëk Jethu ke, “Dëetkë wepuɔth, ee yŋn Jethu, Duɔkkë riɔc!”

²⁸Go Pïter lueel, “Bëny, na ye yï ayic, ke yï yik ya riël ba la tënë yï, ya cath piü nhïim.”

²⁹Go Jethu lueel, “Bäär!” Go Pïter bën bei riäi yic, ku ciëth piü nhïim ke la tënë Jethu. ³⁰Ku wën tiŋ yen yom ke biök apei, go riɔɔc ku duër dïir, go dhiau, “Luäk ya Bëny!”

³¹Go Jethu dɔm nyin yic ku lueel, “Yin raan la gam koor, yeŋö diiu yin?”

³²Ku wën le kek riäi yic, ke yom kääc. ³³Go atuuc ke tō riäi yic Jethu door ku luelkë, “Yin ë Manh Nhialic alanden.”

Jethu aci kɔc tuany Jenetharet kony

(Mk 6:53-56)

³⁴Gokë wär teem ku lek Jenetharet. ³⁵Nawën ŋic kɔc Jenetharet Jethu, gokë kɔc thiäak ke ke lëk, ku yëthkë kɔc tuany ëbën tënë ye. ³⁶Ku läŋkë bik gɔt, cɔk alanhde thok ë path, ku kuat raan ci ye gɔt ëbën ee pial.

Jethu aci ciɛŋ kɔk wärkuan dīt dhöl yic

(Mk 7:1-13)

15 Go Parathī ku kɔc piöc ë ciɛŋ kɔc Itharel bö Jeruthalem la tënë Jethu ku thiëckë, ²“Yeŋö ye kɔckun yi buɔth ciɛŋ theer wärkuan dīt dhöl yic? Keek aacie kecin ë lɔk tueŋ tē mīth kek!”

³Go Jethu bëër, “Ku yeŋö ye wek kuc löŋ ë Nhialic, ku yakë buɔth yic ë ciɛŋdun theer? ⁴Rin aci Nhialic lueel, ‘Thek wuur ku moor, ku raan wun ku man jääm guöp käreç ka dhil nök bi thou.’ ⁵Ku ayakë lueel aya lɔn na la raan kën bi yen wun ku man kony, ku lueel, ‘Acin tē kuöny we, rin kë muök kënë ë kën ë Nhialic,’ ⁶ka këc wun ku man theek. Yen ë tē ye wek wët Nhialic dhäl yic thīn, ku ye ciɛŋdun theer yen biathkë yic. ⁷Awëëŋ kui, Ithaya aci yic lueel ë rienkun wäär lueel yen wët ëlä!”

⁸‘Kɔckä, aa ya leec kethook ku aliu kepuöth.

⁹Keek aa ya door ku acie duöör ë yic,

rin keek aa kɔc piöc lööŋ ciɛŋ raan ciët ke ye lööŋkië!”

¹⁰Go Jethu kɔc juëc ben cɔl ku lëk ke, “Pieŋkë wëtdië wedhie ku detkë yic. ¹¹Acie kë ye raan cam, yen ye cɔl aye raan rac, aa kāk ye tak ku kāk ye lueel, ku kāk ye looi kek aaye cɔl aye raan rac.”

¹²Nawën ke kɔcken ye buɔth bö tënë ye ku luelkë, “Ŋic lɔn ci Parathī puöth riäak wën piŋ kek kë ca lueel?”

¹³Go bëër, “Kuat raan ciī wët Wä tō nhial loi, aciī pīr akölriëc ëbën bi yök. ¹⁴Duökkë dieer ë ke! Aa cit cöör thel röt, ku na thel cɔr, cɔr dët, ka lööny adhuöm yic kedhie.”

¹⁵Nawën ci löŋde wit, ke thiëc Pīter, “Tët yo kääŋ kënë yic.”

¹⁶Go Jethu lëk ke, “Cäk kãŋ ye deet yiic aya? ¹⁷Cäk ye tiŋ lɔn kë ye raan cam acie la yepuöu, ee la yeyäc ku le bën bei? ¹⁸Ku kāk ye raan lueel aa bën bei yepuöu, ku aa kek raan cɔl ala guöp adumuööm. ¹⁹Rin puöu yen aye käreç ye raan looi bën bei thīn, cimën bal ku näk raan ë

path ku kōr ë diäär, ku cuëer ku jam lueth. ²⁰Käkkä kek aa raan cəl aloi käreç. Ku miëth ye raan miñh ke këc yecin loçk acie adumuçom.”

Tiñ cï gam lön bi Jethu nyaande kony

(Mk 7:24-30)

²¹Ku jəl Jethu jəl ku ler wun dët tēthiääk kek Tire ku Thidon. ²²Go tiñ wun Kanaan ciëñ ë tēnē bēn tēnē ye ku lēñ, “Bēny, wēn Debit, kony ya! Nyaandië aci jəñrac la yeguöp, ku yeen adhəl apei.”

²³Go Jethu wētde cii bëer. Go atuçöcke bēn tēnē ye ku ləñkë, “Gäm kë wic ku cəl ajiël! Abuçth yo ke rēem yonhiim tētheer awën!”

²⁴Go Jethu bëer, “Yen aci tuçöc tēnē kəc Itharel kuc Nhialic kepēc.”

²⁵Kaam wēn ke tik bö ku cuet rot piny yecök ku lēñ, “Kony ya Bēny.”

²⁶Go Jethu bëer, “Aciï path bi miëth ë miñh gäm jök.”

²⁷Go bëer, “Ee yic Bēny, ku jök rēer tē miñh kəc thīn awuthueei ci lööny piny kuany aya.”

²⁸Go Jethu lək ye. “Yin ee tiñ la gam dīt apei. Kë wic abi looi tēnē yi.” Ku kaam thiin awën ke nyaande pël këdäj piny.

Jethu aci kəc juēc tuany kony

²⁹Go Jethu jəl ë tēnē ke kuany wär Galilia kōu. Nawën ke la gət nhom ku nyuuc. ³⁰Go kəc juēc kəcken tuany bëëi tēnē ye, kəc ci ñəl ku cöör ku kəc ci ruai ë rōc piiny, ku miñ cie jam ku kəc juēc kök. Ku nyuuckë ke yelçom, goke kony bik pial. ³¹Go thän awën gäi wēn tiñ kek miñ ke jam, ku aduany ke ci la cök, ku ñəl ke cath path ku çər ke daai, ku leckë Nhialic Itharel.

Jethu aci raan tiim kañuan cəl aa kueth

(Mk 8:1-10)

³²Ku cəl Jethu kəcken ye buçth ku lueel, “Yen aci guöp ñöñ, rin kəčkä aaci rēer kek yen nin kadiäk emēn, ku acin kë camkë. Ku acä wic ba ke cəl ajiël ke nək cək, tēdë ka la wiik dhəl yic.”

³³Go kəcken ye buçth lək ye, “Ye tēnen bi yok miëth yök thīn roor ë tēn bi kəc juëčkä cam?” ³⁴Go Jethu ke thiëc, “Lak ayuöp kadë?” Gokë lueel, “Aa dhorou ku rec thii lik.”

³⁵Go lək thän awën bik nyuc piiny. ³⁶Ku lööm ayuöp awën kadhorou ku rec thii awën, ku röök Nhialic ku beny keyiic, ku gēm ke kəcken ye buçth bik ke tək kəc. ³⁷Ku jölkë miñh ebēn bik kueth. Ku kueny kəc Jethu buçth awuthueei ayuöp ci döñ piny gäac kadhorou. ³⁸Kəc ke ci miñh, röör ë röt aake ye tiim kañuan, ke diäär ku miñh këc mat thīn. ³⁹Ku jəl Jethu kəc cəl ajiël, ku ler riäi yic ku ler wun cəl Magadan.

Jethu aci kuc bī kēnē jāŋ gōi looi

(Mk 8:11-13; Lk 12:54-56)

16 Tēwēn ke Parathī ku Thaduthī bō tēnē Jethu, ku wickē bik deep ē wēt, ku yōōkkē bī kēnē jāŋ gōi looi, bī nyuōth ke lōn ye Nhialic wēlke gam. ²Go Jethu bēēr, “Ayakē lueel tē lōōny akōl piny. Abā aliir path bēēi, akōl aci nyaany looi.” ³Ku na ye nhiāknhiaḱ ka luēlkē, Abī tueny akōlē, rin aci piny dōm bī la dīl ku looi luāāt. Wek aa kē bī rot looi ŋic tē tiŋ wek kākka nhial, ku wek aacie kāk loi rōt ēmēn ye ŋic! ⁴Aa kōc la gup anyon ku gam koor kek aa thiēc kē tiŋkē. Acin kēn jāŋ gōi bī nyuōth we, ee kēwāār cī rot looi tēnē Jona. Ku nyiēēŋ ke piny ku jiēl.

Duōkkē ye tak cīmēn Parathī ku Thaduthī

(Mk 8:14-21)

⁵Kaam wēn yeet kek wār alōŋtui, ke tek kōcken ye buōoth lōn cī kek nhīim mār bīk miēth cīi muk. ⁶Go Jethu lēk ke, “Tiēērke nhīim, ku tietkē rōt bāk cīi nhiam cīmēn Parathī ku Thaduthī, nhiaamden ke cōl ago puōōr cīmēn ayum cī yiēk yic luōu.”

⁷Gokē jam ē kamken, “Ee ŋo yōōk kēlā, rin cīn yen ayuōp cuk bēēi.”

⁸Go Jethu kē takkē guō ŋic ku lēk ke, “Wek kōc koor gamdun! Yeŋō ye wek diēr lōn cīn wek miēth? Ŋot we cie kāŋ ye deet? ⁹Cāk lēu ku bāk tak yen tēwāār kueth ayuōp kadhiēc rōōr tiim kadhiēc, ku gāācdit cī bēn thiāŋ awuthueei cī dōŋ piny? ¹⁰Ku jōl aa yuōp kadhorou wāār cī rōōr tiim kaŋuan cam bīk kueth, ku gāāc thiāŋ awuthueei cāk bēn kuany? ¹¹Yeŋō kēc wek ye deet yic, lōn ŋen a ŋa cīi jam tēnē we rin ayuōp? Kē ca lueel akīn, aben ber yic, tietkē rōt bāk cī nhiam cīmēn Parathī ku Thaduthī!”

¹²Go atuōōcke jāl deet yic, lōn aciī Jethu lēk ke bīk rōt tiit lon dhie ye tāau ayup yic bī puōōr, ee lōn bī kek rōt tiit piōōc rēc Parathī ku Thaduthī.

Pīter aci Jethu ŋic

(Mk 8:27-30; Lk 9:18-21)

¹³Wēn cī Jethu yet Cetharia tō Pilipi, ke thiēc kōcken ye buōoth ēlā, “Ye jāŋ tak ye Manh Raan ŋa?”

¹⁴Gokē bēēr, “Ayekē lueel lōn ye yen Joon raan kōc muōōc nhīim, ku lueel kōc kōk lōn ye yen Elija, ku aye kōc kōk lueel lōn ye yen Jeremia, tēdē ke ye raan tōŋ kam kōc kāk Nhialic tiŋ.”

¹⁵Goke thiēc, “Na week, yakē tak lōn ye ŋen ŋa?” ¹⁶Go Pīter bēēr, “Yīn ē Raan cī lōc ku dōc, Manh Nhialic pīr.”

16:1 Mt 12:38; Lk 11:16   16:4 Mt 12:39; Lk 11:29   16:6 Lk 12:1   16:9 Mt 14:17-21

16:10 Mt 15:34-38   16:14 Mt 14:1-2; Mk 6:14-15; Lk 9:7-8   16:16 Jn 6:68-69

¹⁷Go Jethu lueel, “Yin aci Nhialic dɔɔc wɛn Jona, rin yic kɛnɛ ɛciɪ tak ɛ rot, ee Wä tɔ nhial yen anyuth ye yɪ ba lueel kɛya. ¹⁸Ku alɛk yɪ ɛmɛn. Yin acɔl Piter, ku wɛtde yic, alɛl, ku alɛl kɛnɛ nhom ɣɛn bi luanɗiɛ buth thɪn, ku aciɪ riel ɛ jɔŋrac bi lɛu bi thuɔr piny. ¹⁹Ku yin aba gɛm riel bääny pan Nhialic, kɛ ciɪ bi päl piny pinynhom aciɪ bi puɔl nhial, ku kɛ ba puɔl pinynhom abi puɔl nhial aya.”

²⁰Ku yöök kɔcken ye buɔɔth bik ciɪ lɛk raan dɛt, lɔn ye yen Raan ci lɔc ku dɔc.

Jethu ɛ jam Areamde ku Thuɔnde

(Mk 8:31-9:1; Lk 9:22-27)

²¹Ku jɔl Jethu wɛt agai yic tɛnɛ kɔcken ye buɔɔth, “Yɛn abi dhiel la Jeruthalem. Ku ɣɛn abi gum apei kɔcdit ɛ baai cin, ku kɔc kɔk Nhialic, ku kɔc piöoc lööŋ cin aya. Ku ɣɛn abi nɔk ba thou, ku na ye aköl ye nin diäk ke ɣɛn abi ben pɪr.”

²²Go Piter miɛet wei kɔc yiic, ku dɔk bi ciɪ ye jam kɛlä, ku lueel, “Bɛny, aciɪ Nhialic bi puɔl bi rot looi. Kɛnɛ aciɪ rot bi dhiel looi tɛnɛ yɪ!”

²³Go Jethu yenhom wel ku lɛk Piter, “Jäl ɣalööm jɔŋrac! Wic ba kɛ ci Nhialic guiir rienkiɛ waar yic. Kɔk ye tak aacie kɔk Nhialic aa wɛl raan ɛ path.”

²⁴Ku jɔl Jethu lɛk kɔcken ye buɔɔth, “Na ye raan wic bā buɔɔth, ka dhil nhom määra kɔpuɔth bi yök ɛ piɛrde yic pinynhom ɛ tɛn. Ku dhil puɔu riel ku buɔɔth ɣa, cɔk alɔn wic kɔc kɔk ye bik nɔk ɛ rienkiɛ. ²⁵Rin raan wic ye bi wɛike ɛ rot ŋiɛc muk pinynhom ɛ tɛn, ka ciɪ pɪr aköldä bi yök, ku na ye raan mär wɛike ɛ rienkiɛ, ku rin ɛ piöocdiɛ ka bi wɛike muk akölrɛɛc ɛbɛn. ²⁶Yɛŋö bi raan yök thɪn, tɛ jɛɛk yen apei pinynhom ɛ tɛn ku mɛr wɛike? Tɛdɛ, ye kɛpiath ŋö bi yök bi yen wɛike waar? ²⁷Rin aköl bi Manh Raan bɛn kek duaar ɛ Wun kek atuuc nhial, ke yɛn abi raan ɛbɛn yiɛk ariöŋp thöŋ kek kɛden ci looi. ²⁸Ku le tueŋ ku lueel, wek aa lɛk yic, ala kɔc kɔk rɛɛr ɛ tɛn aaciɪ bi thou agut tɛ bi kek Manh Raan tiŋ ke bö ke ye Bɛnyŋaknhom.”

Jethu aci guäpde rot waan

(Mk 9:2-13; Lk 9:28-36)

17 Nawɛn nin kadätem cök, ke Jethu cɔl Piter ku Jemith kek wämɛnh Joon, ku lek gɔn bär apei nhom kepɛc. ²Tɛwɛn rɛɛr kek, ke Jethu waŋ rot, ku ɣɛr nyin cimɛn aköl, ku jɔl aläthke ɣɛr apei bik la diardiar. ³Kaam awɛn ke Mothith ku Elija tul, ku jɛɛmkɛ kek Jethu.

16:19 Mt 18:18; Jn 20:23 16:24 Mt 10:38; Lk 14:27 16:25 Mt 10:39; Lk 17:33; Jn 12:25
16:27 Mt 25:31; Wk 62:12; Rom 2:6 17:1-5 2Pit 1:17-18

⁴Go Pïter lëk Jethu, “Bëny, apath buk rëer ë tën. Na wïc ke yen aloi duël kadiäk ë tën, tøk kek yï, ku tøk kek Mothith ku tönj dët kek Elija.”

⁵Kaam wën ñot jïeem yen, ke këcit rur pat piny abi ciën të yekë tiñ, ku piñkë Nhialic ke jam ëlä, “Kënë ë Wëndiën nhiaar, mit yen puöu tënë ye piñkë wëtde.”

⁶Nawën piñ kóc Jethu buoöth wët këne, gokë riöc apeï ku wïikkë.

⁷Go Jethu bën tënë ke ku goot ke ku lueel, “Jatkë röt. Duökkë riöc.”

⁸Nawën jötkë kenyin, ke cïn raan dët tiñkë, ke ye Jethu ë rot.

⁹Tëwën dhuk kek piny ë gõt nhom, ke lëk Jethu ke, “Duökkë käk cäk tiñ lëk raan dët yet aköl bi Manh Raan jöt ran yic.”

¹⁰Go kocken ye buoöth thiëc, “Yenjö ye kóc piöoc löönj kóc Itharel ye lueel, lön ë yen Elija yen bi kan bën tueñ?”

¹¹Go bëer ëlä, “Ee yic Elija akonj bën rin bi yen dhël bën guir. ¹²Ku alëk we lön ci Elija bën thëer, ku akëc kockä bën ñic ku luikë këden nhiarkë. Cit ëmën aya, Manh Raan abik cöl arem apeï.”

¹³Go kocken ye buoöth deet yic lön nadë ka jam tënë ke rin Joon raan kóc muöc nhïim.

Jethu aci dhöñ la guöp jöñrac kony

(Mk 9:14-29; Lk 9:37-43)

¹⁴Nawën lek dhuk piny gõt nhom, ke yök kóc juëc ke tit ke. Go raan tøk bën ku gut yenhiol piny Jethu nhom, ¹⁵ku lueel, “Bëny, kony manhdië. Ala guöp nok ku aci ye göök apeï. Aye lac wiet meec, tädë ke le wiet wïir. ¹⁶Ku ë ca bëëi tënë kockun yï buoöth ku akëckë lëu bi pial.”

¹⁷Go Jethu lëk ke, “Wek kóc cie lac gam, yakë tak ba rëer kek we yet nen? Bëëi dhöñ këne tënë ya.” ¹⁸Nawën lek bëëi, ke Jethu rël jöñrac, go jäl meth guöp, ku go pial nyin yic.

¹⁹Nawën ke kóc Jethu buoöth bö tënë ye ë rot ku thiëckë, “Yenjö këc yok ye lëu buk jöñ këne cuöp wei?”

²⁰⁻²¹Go lëk ke, “Ee rin koor gamdun,” Ku le tueñ ku lueel, “Na we la gam cök kuur cimën manh ñaap koor nyin, ka lëkkë ë gon këne, ‘Jälë ë tën!’ Ka lëu bi jäl. Acin kë dhal we bäk ciï loi.” Ku lëk ke, “Jöñ cit këne ë yen alëu ye ba cuöp wei, rin ye yen cool ë röök!”

Jethu aci ben jam ë Thuönde

(Mk 9:30-32; Lk 9:43-45)

²²Nayon akäl tøk, wën ñoot kek Galilia, ke lëk Jethu ke, “Manh Raan abi thön kóc, ²³ku abik nök, ku na aköl ye nin diäk, ka bi jöt ran yic.” Gokë puöth dak apeï.

17:1-5 2Pit 1:17-18 17:5 Cäk 22:2; L.rou 18:15; Wk 2:7; Ith 42:1; Mt 3:17; 12:18; Mk 1:11; Lk 3:22
17:10 Mal 4:5 17:12 Mt 11:14 17:20 Mt 21:21; Mk 11:23; 1Kor 13:2

Ajuër luaj Nhialic

²⁴Nawën cï Jethu kek atuöocke yet Kapernaum, ke kɔc ɛ kut ajuër luaj Nhialic bö tənë Pïter ku thiëckë, “Ye raandun piöoc ajuër luaj Nhialic tääu piny?”

²⁵Go Pïter bëër, “Aye tääu piny.” Ku le yöt bi la lëk Jethu. Go Jethu guɔ kaaj wei ku thiëc, “Ye tak kädë Pïter? Yeja bäny pinynhom juër? Ye kɔcken baai aye kɔc thäi kɔk?”

²⁶Go Pïter bëër, “Aa kɔc ɛ thäi.” Go Jethu lueel, “Na ye këya ke kɔc baai aacie ajuër ɛ tääu piny. ²⁷Ku yen acuk wic buk kɔckä rac puöth. Lɔr wiir ku cuat biðho, ku miit rëc ba dɔm tuej bei ku ŋam thok, ku yin abi wëu lëu ajuerdië ku ajuërdu yök thün. Yäth ke tənë ke ke ya ajuërda yodhie.”

Kɔc Jethu buɔɔth aaci wët tær

(Mk 9:33-37; Lk 9:46-48)

18 Kaam wën ke kɔc Jethu buɔɔth bö tənë ye ku thiëckë ëlä, “Yeja yen dit apei kam kɔc tö bääny pan Nhialic yic?”

²Go Jethu meth cɔl, ku cɔl akäac kenhïim, ³ku lueel, “Wek alëk yic, na cäk röt war bäk ciët mith kor, ke wek aaciï bääny Nhialic bi kaaj yök. ⁴Këya raan rot dhuök piny bi ciët ɛ manh kënë yen adit apei pan Nhialic. ⁵Ku raan manh koor cit manh kënë lor rienkië, acä lor.

Ba raan dët thöoc kërac yic

(Mk 9:42-48; Lk 17:1-2)

⁶“Na ye raan wëj menh tök kam ɛ mithkä, ku bä maan ka ŋuëen tənë ɛ raan cit kënë diët ci ruök yeth aleldit tet, ku pik wiir bi mou. ⁷Ye këreec yindë pinynhom ye kɔc kɔk kɔc wëj këreec yiic. Käkkä aabi röt dhiel aa looi akölaköl, ku bi yiën dë tənë kɔc käkkä looi!

⁸“Ku na ye ciëndu ayi cöökdu yi cɔl aloi awuöc, ka tëm bei ku cuat ke wei. Rin ajuëen ba pir pir path ke yi ye ŋɔl, tənë tã bi yin la cin karou ku cök karou ku cuet yi many dëp yic akölrïëc ëbën. ⁹Ku na ye nyiendu yi cɔl aloi adumuööm, ke ŋuët bei ku cuat wei. Rin ajuëen ba pir yök ke yi la nyien tök, tën tã bi yin la nyin karou, ku bi yi la cuat pan mac.

Käaj amël ci mää

¹⁰“Duökkë them bäk mith thiikä bui. Alëk we bäk ŋic lon atuöocken nhial aa rëer Wä lööm akölaköl pan Nhialic. ¹¹Ku yen Manh Raan yen aci bën ba kɔc ci mää bën gäm pir.

17:24 B.bei 30:13; 38:26 18:1 Lk 22:24 18:3 Mk 10:15; Lk 18:17 18:8 Mt 5:30 18:9 Mt 5:29
18:11 Lk 19:10

¹²“Lëk ya yic. Na raan ala amääl buɔt ku mär amäl tók ke cii thiärdhoḡuan ku dhoḡuan nyiëḡ piny, ku le amäl kënë wïc? ¹³Ku na le yök ka mit puḡu apeï, miet puḡu wär miet puḡu wäär tó amël kók thin. ¹⁴Kälä aya, aciï Wuurdun tó nhial nhiar, bi menh tók kam ee mith thiikä mää.

Të looi wämuuth awuɔc tënë yi

¹⁵“Na loi wämuuth awuɔc tënë yi, ke yi la tënë ye ku lëk kē cī wuɔc tēdun wepēc. Na piḡ wētdu, ke wek aaci döör. ¹⁶Na cii wētdu piḡ, ke yi cōl raan tók ayi kōc karou ku dhuɔkkē tënë ye, ‘Rin bi awuɔc cī looi tënë yi ḡic kōc karou ayi diäk.’ ¹⁷Na ḡot kuc bi wētden cii piḡ, ke lëk akut, ku na kueec bi wēt akut cii piḡ aya, ke päl bi ciēt raan thäi ku raan ajuēr kut, kōc kuc wēt Nhialic.

¹⁸“Ku wek aa lëk kënë, awuɔc cäk bi päl piny pinyhom, aciï bi päl piny nhial, ku awuɔc bāk päl piny ë tēn abi päl piny nhial.

¹⁹“Ku aben lëk we, na mät kōc karou kamkun pinyhom ë tēn, ku thiëckē kē wickē ka gēm Wä tó nhial ke. ²⁰Rin tē ye kōc karou ayi diäk kenhiim mat ë wētdiē ke yēn abi rēer kamken.”

Kääḡ aluaḡ cie wēt ye päl piny

²¹Nawēn ke Piḡter bö tēnē Jethu ku thiëc, “Bēny, ya arak dē lēu bi yēn wēt päl piny tēnē wāmääth cā awuɔc looi tēnē ya? Ye arak dhorou?”

²²Go Jethu bēer, “Alëk yi, aca arak dhorou, ee thiärdhorou arak dhorou, ²³rin bääny Nhialic acit bēnyḡaknhom wïc ye bi kākke kuëen nyin kek aluakke. ²⁴Kaam wēn kuëen kek kāḡ nyin, ka aluaḡ tók cī wēu juëc apeidit muör biï tēnē ye. ²⁵Ku yēn ë cīn wēu cool yēn wēu cī muör, go bānyde lueel bi yaac wei kek tieḡde ku miëthke ku kākke ëbēn bi kāny cool. ²⁶Nawēn piḡ ë wēt kënë ke lāḡ bānyde apeï ku lueel ëlä, ‘Päl ya kaam thin koor, ku yēn abi kākka cool bēny.’ ²⁷Go bēnyḡaknhom tē mēem yēn thin tiḡ, ku pēl kānyde tēnē ye ku cōl ajiël.

²⁸“Kaam wēn le aluaḡ kënë ayeer, ke rām kek aluaḡ dēt rēer kek baai kōöny wēu reen lik. Go pac yeth ku yōök bi wēūke cool nyin yic. ²⁹Go lōḡ apeï ku lueel, ‘Päl ya kaam ku yēn abi wēūku cool!’ ³⁰Go cii gam, ku cōl amac yet tē bi yēn wēūke cool. ³¹Nawēn tiḡ aluek kōk kē cī rot looi, ke riääk puōth apeï ku lek tēnē bānyden ku lëkkē kēriëc ëbēn cī rot looi. ³²Go bēnyḡaknhom aluaḡ kënë cōl ku lueel, ‘Yin acin puḡu, yēn aci wēu juëc kääny ke tēnē yi päl piny rin cī yin ya lōḡ. ³³Cii lēu ba kāny päl piny tēnē raandun rēer wek, cīmēn kēwäär ca luōi yi?’ ³⁴Ku wēn cī yēn puḡu riääk apeï, ke cōl amac yet tē bi yēn kāny cool ëbēn.”

*Go pac yeth ku yöök bi
wëëuke cool nyin yic
(18:28)*

³⁵Ku wit Jethu wëtde ëlä, “Yen ë tē bi Wä tō nhial luöi we, tē ci wek awuöc ye päl piny kamkun puöu ëbën.”

Jethu apiöoc wët ë liösi

(Mk 10:1-12)

19 Wën ci Jethu wët wic bi lueel thöl, go jäl Galilia ku ler Judia ku teem wär Jordan. ²Go kōc juëc apei buöth, goke kony.

³Go Parathi kōk bën tēnē ye, ku wickē bik deep ë wët ku thiëckē ëlä, “Ye lönda raan puöl bi tienđe liösi ë path?”

⁴Go Jethu bëër, “Këckē kañ kuen athöör yic lon wär ciëk Aciëk kōc wäthëer, aaci cak moc ku tik. ⁵Ku lueel, ‘Rin ë wët kēnē yen abi raan wun ku man nyääñ piny ku le ker kek tienđe, ku keek karou aabi ya many tök.’ ⁶Këya, aaciï ñot ke ben aa rou, ee tök. Ku këya, na ci Nhialic ke puöl bi ya moc ku tik, ka cïn raan päl ñek ë kamken.”

⁷Go Parathi ben thiëc, “Na ye këya, yeñö pël Mothith ye bi raan athör liösi göt ku pël tik?”

⁸Go Jethu bëër, “Mothith aci wärkuan dīt puöl bik diäärken aa liösi rin aake cie yith ye lac gam. Ku ëcie këya wäthëer ciëk kōc. ⁹Ku aba lëk we ëmën, na ye mony liöi tienđe, ke këc wic mony dët, ka ci kërac looi.”

¹⁰Go kōcken ye buöth lëk ye ëlä, “Na ye yen tēn ye kañ röt luci thïn kam moc ku tik akan, ka ñuëñ bi raan ciï thiëk.”

¹¹Go dhuök ke ku lueel, “Acie raan ëbën yen bî kë ca lueel gam, aa kɔc ye Nhialic kuɔny. ¹²Raan dët aye dhiëeth ke ya aboi, na cɔk thiëek tē le yen dit ka cii dhiëth, ku kɔc kɔk aaye roc bik cii dhiëth tē cɔk kek thiëek. Ku kɔc kɔk aacie thiëek rin wic kek ye bik wēt Nhialic yāth tuɛŋ. Këya, na ye raan gam ë wēt kënë, ke gem ku piöc.”

Jethu adɔc mïth

(Mk 10:13-16; Lk 18:15-17)

¹³Kɔc kɔk aake ci mïth bëëi tënë Jethu bî ke bën dɔc, go kɔc Jethu buɔth kɔc läät. ¹⁴Go Jethu lueel tënë ke, “Calkë mïth aabö tënë ya, duökkë ke pën. Raan wic ye bî la pan Nhialic adhil gam cïmën ee mïth thiikä.”

¹⁵Ku cɔl mïth yelööm ku tēüu yecin kenhïim, ku dɔc ke ku jiël.

Raan ajak

(Mk 10:17-31; Lk 18:18-30)

¹⁶Go mony dët kaan̄ nhom ku thiëec ëlä, “Raan piöc ye këpiath n̄ö ba looi ba pïr akölrïëec ëbën yök?”

¹⁷Go Jethu bëër, “Yeŋö ye yin̄ ya thiëec këpath ba looi? Ee Nhialic rot yen apath. Na wic ba pïr akölrïëec ëbën yök, ke yï thek löŋke.”

¹⁸Go mony kënë Jethu ben thiëec ëlä, “Ye lööŋ nen?” Go Jethu bëër, “Duk raan nāk, duk tiŋ raan dët kɔr, duk cuëër, duk kuëëŋ wēt ë lueth. ¹⁹Thek wuur ku moor, ku nhïar raan dët cïmën nhïeɛr yin̄ rot.”

²⁰Go riënythii awën dhuök ye ku lueel ëlä, “Lööŋkä aaca muk nhïim ëbën. Ye kë nen ba ben looi?”

²¹Go Jethu bëër, “Na wic ba la cök tënë Nhialic, ke yï la ba kākku la yaac ëbën, ku gam wëüu tënë kɔc n̄öŋ, yin̄ abï jïeek la yök pan Nhialic, ku bäär buɔth ya.”

²²Nawën piŋ ë wëlkä ke mɛen, ku jiël ke ci puüu dak rin ë la kajuëc apeï.

²³Go Jethu yenhom wël kɔcken ye buɔth ku lëk ke, “Abï riel tënë raan ajak bî la pan Nhialic. ²⁴Ku aben lëk we, apuɔl yic bî thöröl bak with cök, tënë lɔn bî raan ajak la pan Nhialic.”

²⁵Nawën piŋ kɔcken ye buɔth ë kënë, ke gëi apeï ku luelkë, “Na ye këya, ke yeŋa bî la pan Nhialic.” ²⁶Go Jethu ke döt ku bëër, “Acii raan bî lëu ë rot, bî gam tē këc Nhialic ye kony, rin Nhialic ë këriëec ëbën lëu, acin̄ kë dhal ye.”

²⁷Go Pïter rot jɔt ku lueel, “Na yook, yök kɔc ci kākkuu ëbën nyään piny ku buɔthku yï, yeŋö bî ya këda?”

²⁸Go Jethu bëër, “Wek alëk kënë, tē le kãñ röt waar, ke Manh Raan abī nyuc thōnyde nhom ē diik yic pan Nhialic, ku week wathiäär ku rou, wek aabi nyuc thöc nhīim aya bāk luñ kuat Itharel kathiäär ku rou looi. ²⁹Ku kuat raan cī paande nyääñ wei kek paan ē man ku nyiërakën, ku wun ku man ku miëthke ku dum ē rienkië, abī kãjuëc yök arak buɔɔt, ku abī pīr akölrīëc ëbën yök aya. ³⁰Ku kɔc juëc tō tueñ ëmën aabi döñ ciëen, ku kɔc kök juëc tō ciëen aabi la tueñ.”

Kääñ kɔc lui dom yic

20 Ku ben Jethu bäany Nhialic thöñj ëlä, “Raan dom ëcī rial bī la wīc kɔc bī duɔmde bën tem. ²Ku ciëk ariöp bī ya gãm ke akäl tök, ku tooc ke dom. ³Nawën tēcīt lunyluny ē yök, ke la tē ye kɔc yɔɔc thīn, go kɔc kök tīñ thīn ke kääc ke cīn kē loikē, ⁴go lëk ke ëlä, ‘Lak dom yic aya bāk la tem, ku wek aaba yiëk ariöp thōñ ke luoidun.’ ⁵Gokë la. Nawën aköl ciel yic, ku tään aköl aya, ke la ayeer ku le bën ke kɔc kök. ⁶Nayɔn thëëi ke la ayeer ku yök kɔc kök ke kääc ē path go lëk ke, ‘Yeñö rëer wek tēwën aköl ke cīn kē luɔikē?’ ⁷Gokë lëk ye ëlä, ‘Acīn raan cī yɔ cɔɔl buk la luui.’ Go lëk ke bīk la luui aya.

⁸“Nayɔn thëëi ke wun dom cɔl raanden kɔc döm ku lueel, ‘Cɔl kɔc luoi, ba ke döm wëëuken, ku jɔk kɔc ē ke bö ciëen, bī jäl la thök kɔc wën anhiäk jɔk luoi ē rial.’ ⁹Go kɔc ke bö luoi yic ciëen bën ku gëm ke wëëuken. ¹⁰Nawën la kɔc ke jɔk luoi ē rial bën bī ke bën riɔp, ke takkë lɔn bī ke gãm wëëu juëc, ku keek aaci bën riɔp wëëu cīt wëëu cī gãm kɔc ke lök bën luoi yic ciëen.

¹¹“Gokë wëëu döm ke dak puöth, ku jiëmkë wun dom guöp ëlä, ¹²Kɔc ke lök bën ciëen, cīn luoi dīit cīk looi, aaca thöñj nhīim kek yɔ, yok kɔc cī luui aköl yic tēwën anhiäk agut tē col piny cīt ëmën!”

¹³“Go wët raan tök bëër ëlä, ‘Mäthdië, yīn acä jör, ciët yɔ cī tē bī yēn yī riap thīn akäl tök cäk. ¹⁴Döm ariöpdu ku jälë. Aca tak ba raan lök bën ciëen gãm ariöp cīt ariöpdu. ¹⁵Cä la yic ba wëëukië gam tēcīt tē wiëc ye? Yeñö ye tiëel yī döm tē muɔɔc yēn kɔc?’”

¹⁶Ku wit Jethu wëtde ëlä, “Këya, kɔc tō ciëen aabi tō tueñ ku kɔc tō tueñ aabi tō ciëen.”

Jethu ajam ë Thuɔnde kën yic diäk

(Mk 10:32-34; Lk 18:31-34)

¹⁷Nayɔn aköl dët ke Jethu cath kek kɔcken ye buɔɔth ke la Jeruthalem, ke cɔɔl ke tēden ē röt ku lëk ke, ¹⁸“Ëmën yok aala Jeruthalem, ku Manh

Raan abī la d̄m ku ʔēth k̄c k̄k Nhalic nhīim, ku k̄c piōoc ē lōōŋ. Ku abik tēm thou, ¹⁹ku thōnkē bāny k̄c cie k̄c Itharel bik lääť ku thatkē ku piēťtkē tim cī rīiu k̄u. Ku na ye nin kadiāk cōk ka bī pīr ku jōť bei ē raŋ yic.”

Man wēēt Dhubedī acī Jethu thiēec kēden wic

(Mk 10:35-45)

²⁰Nawēn ke man wēēt Dhubedī bō tēnē Jethu kek wātke, ku gut yenhiaal piny ku thiēec bī luōi kē wic.

²¹Go Jethu thiēec, “Yeŋō wic?” Go bēēr ēlā, “Tē nyuuc yīn thōnydu nhom bāāny Nhalic yic akōldā, ke yī tōŋ yīpuōu lōn bī yīn wētkiēn kē karou cōl aa nyuc yīlōōm, raan tōk kōŋ cuēc ku raan dēt kōŋ ē cam.”

²²Go Jethu dhuōk ke ēlā, “Wek aakuc kē thiēckē, ʔen abī baŋ apei ē nīnkā ku ʔen abī nōk. Lēukē bāk gum cīmēndiē?” Gokē bēēr, “Alēuku.”

²³Go Jethu lēk ke, “Na cōkkē we nōk ayic ka lēukē bāk gum, ku acie ʔen la riel ba raan bī nyuc kōŋdiēn cuēc ku kōŋdiēn cam kuany. Thōckā aa kāk k̄c cī Wā guiēr ke.”

²⁴Nawēn le atuuc kōk kathiāār piŋ, ke riāāk puōth tēnē wēēt Dhubedī. ²⁵Go Jethu ke cōl ku lēk ke, “Aŋiēckē lōn k̄c cī gam bik aa bāny k̄c cie k̄c Itharel aala riel k̄c nhīim, ku acīi path bāk ciēt ke. ²⁶Ku kēnē acīi rot bī looi kamkun. Raan wic ye bī ya raandit kamkun, adhil rot dhuōk piny bī ya luui rin k̄c kōk, ²⁷ku na ye raan wic ye bī ya bēny wenhīim, ka dhil ya aluaŋdun. ²⁸Cimēn Manh Raan aya akēc bēn bī k̄c bēn loony, acī bēn bī k̄c bēn kony, ku gēm wēike bī k̄c juēc waar thou yic.”

Jethu akony cōōr karou bik daai

²⁹Tēwēn jīel Jethu Jeriko kek kōcken ye buōth, ke buōth k̄c juēc apei. ³⁰Ku k̄c cī cōr karou aake rēēr ē dhēl kēc. Nawēn piŋkē lōn cī Jethu ʔēet, ke cōť rōldit, “Bēny, Wēn Debit, kony ʔo!” ³¹Go k̄c kōk ke rēl ku yōōkkē ke bik biet. Gokē ŋot ke kiu apei, “Wēn Debit! Kony ʔo.” ³²Go Jethu kōc ku cōl ke, ku thiēec ke, “Yeŋō wiēckē ba looi tēnē we?” ³³Gokē lēk ye, “Bēny awīcku buk bēn daai.” ³⁴Go Jethu gam, ku gōť kenyīn, gokē daai nyin yic ku buōthkē.

Jethu acī la Jeruthalem ke ciēm yai

(Mk 11:1-11; Lk 19:28-40; Jn 12:12-19)

21 Tēwēn cī kek thiōk kek Jeruthalem, ke bō Bethpeec tēthiāāk kek gōn Olip, ke Jethu ēcī kōcken ye buōth karou tuōc tueŋ, ²ku lēk ke, “Lak bēēi tō tueŋ yiic, ku wek aabā akaja yōk ke mac ku manhde

*Ku goot kenyin, gokë
daai nyin yic ku buothkë
(20:34)*

yelööm. Luonykë ke ku bëëikë ke tënë ya. ³Na le raan thiëc we ke luelkë, keek aa wïc Bëny ku aabï dhuk ëmën.” ⁴Kënë aci rot looi këya rin bi wët cï luel ëlä thëer raan käk Nhialic tiñ yenhom tiëñ,

⁵“Lëk kɔc Itharel,
ëmën bënyaknhom dun abö tënë week!
Alir puö ee cath akaja, manh akaja.”

⁶Go kɔc Jethu buoath la ku loikë cimën cï Jethu ye lëk ke, ⁷ku biikë akaja ke manhde ku kumkë keköth aläthken, ku nyuc Jethu manh akaja köu. ⁸Kɔc juëc aacä aläthken thieth dhël yic, ku kɔc kök aacä ayör tiim dhoñ ku thiethkë ke dhël yic aya.

⁹Go kɔc ke tö tueñ yenhom ku kɔc ke buoath ye, yai looi ku yekë wak ëlä,

“Lecku wën Debit!
Bëny dɔc raan bö rienku lecku Nhialic Madhɔl!”

¹⁰Nawën yeet geeu Jeruthalem, ke kɔc gëi apeï ku yekë thiëc ëlä, “Yeña këñë?”

¹¹Ke bëer kɔc ñic ye ku luelkë, “Yen ë raan käk Nhialic tiñ cɔl Jethu pan Nadharet, wun Galilia.”

Jethu aci la luanj Nhialic

(Mk 11:15-19; Lk 19:45-48; Jn 2:13-22)

¹²Nawën lek yet Jeruthalem ke Jethu la luanj Nhialic, ku cop kəc kən yaac ku kəc yööc ayeer kal luanj Nhialic yic. Ku wel agen kəc wëëu waar yiic piny, ku thöc kəc yööc wei ë kuör. ¹³Ku lëk ke,

“Aci göt ëlä athör theer wël Nhialic yiic,
‘Kal luanjdië aci looi bi ya tën ye kəc wuöt ëbën röök thïn,
ku yen acäk wel bi ya tën cuër.”

¹⁴Kəc ci cör ku kəc ci duany aake ci bën tënë ye kal yic luanj Nhialic, goke kony. ¹⁵Kəc dīt käk Nhialic ku kəc gët löönj aake ci puöth dak tēwën tīj kek kəpuöth ci Jethu looi, ku wën ye mīth ket kal yic luanj Nhialic ëlä, “Lecku Wën Debit.”

¹⁶Ku luelkë tënë Jethu, “Ye kë luel ë mīthkă piñ?” Go bëër, “Aya piñ. Ku këckë kënë kañ kuen,

‘Yin aci mīth agut mīth thii kor piöc bik læc la cök aa luel.’”

¹⁷Kaam wën ci Jethu wëlkä luel, ke jīël geeu ku ler Bethani tē ci yen bën anin thïn.

Jethu aci tim wak bi riau

(Mk 11:12-14, 20-24)

¹⁸Nayon nhiäk, tēwën dhuk kek geeu, Jethu ë nək cək. ¹⁹Nawën tīj tim cit ŋaap dhël you, go la cəl bi yök ke ci luək, go yök ke ayör kepec. Go Jethu luel, “Yin aci mīth kəñ ben tīj athëer!” Ku nyin yic tēwën ke tim riau.

²⁰Tēwën tīj kacken ye buöth ë kënë, ke gëi ape, ku thiëckë röt, “Yejö ci tim kënë guo riau?”

²¹Go Jethu bëër, “Na gamkë ke cīn diu, ka cie kë ca looi tënë ë tim kënë yen luökë ë rot, na cək a gən kënë yen yökkë ëlä, ‘Jot rot ku cuat rot wiir,’ ka loi rot. ²²Ku na lak gam, ke kəriëc ëbën yakë ke thiëc tē röök wek, aa yökkë.”

Bäny Itharel aa riel Jethu yöñj yic

(Mk 11:27-33; Lk 20:1-8)

²³Go Jethu ben dhuk kal yic luanj Nhialic, ku tēwën piöc yen, ke bānydīt käk Nhialic ku kəc baai bö tënë ye ku thiëckë ëlä, “Ee yin, ye riel nõ tō yiguöp ye yin luui këlä? Ku yeña yik yi ë riel kënë?”

²⁴Go Jethu bëër, “Wek aba thiëc wët tök aya, na bëërkë apath, ke wek aba lëk raan cä gam riel ye yen kakkä looi. ²⁵Lëkkë ya, Joon yök riel yen kəc gam lökwëi tēnen, ye tënë Nhialic aye rielde ë rot?”

Gokë guëek yic kamken ku luelkë, “Na luelku, ke yök tënë Nhialic, ka thiëc, ‘Aye njö këc wek wëtde gam?’ ²⁶Ku na luelku, ‘Ke rielde ë rot,’ ke yok aa jöny ke rin ci raan ëbën ye gam.” ²⁷Gokë dhuök Jethu, “Akucku.”

Go Jethu lëk ke, “Na ye këya, ke wek aacä lëk riel ye yen kakkä looi.”

Kääñ cï Jethu lueel rin mïth karou

²⁸Ku ben Jethu ke thiëc, “Yeñö yakë tak wët kënë yic? Monytui ë la dhäk karou. Go la tënë wëndit ku lëk ye, ‘Manhdië lör lui dom yic ya aköl.’ ²⁹Go bëër, ‘Yen aciï la,’ nawën ke ben yenhom waar ku ler. ³⁰Go ben la tënë wänden koor ku lëk wët awën cï kañ lëk wëndit. Go gam ku cïï la. ³¹Yeña kamken karou cï kë wïc wun looi?”

Gokë bëër, “Ee wëndit.”

Go Jethu lëk ke, “Koc ajuër kut ku adëjök ë töc kek kuat moc ë path, aa kek aabi röt kañ mat ë bäany Nhialic yic tënë we. ³²Rin Joon raan wäär koc mucc nhïim ëcï bën tënë we bi we nyuöth dhël ë yic, ku wek aa këc wëtde gam. Nawën ke ye koc ajuër kut ku adëjök kek gam ye. Ku na cok awën cï wek kakkä tiñ ke loi röt, ke wek aa këc wepuöth waar ku pälkë luoi käreec ku gamkë wëtde.”

Jethu aciï jam ë waal bi rëëc bäny nyuöth

(Mk 12:1-12; Lk 20:9-19)

³³Ku ben Jethu jam waal ku lueel tënë koc man ye ëlä, “Monytui ëcï dom looi ku cum yic tiim luok ku rak. Ku wec tē ye mïth tiim guör thin bik ya miök, ku looi kät. Ku jöl dom riöp yic koc kök, ku le keny wun dët. ³⁴Nawën le tē cï tiim luok thöñ, ke tooc aluönyke tënë ke bik la gam abäkke. ³⁵Go koc awën cï riöp dom yic aloony dom, ku thatkë aluony tök, ku näkkë alony dët ku biöökkë alony ye kek diäk aleel. ³⁶Go aloony juëc tënë aloony tueñ ben tooc, ku ñot ke looikë ke tēwäär. ³⁷Nawën ciëen ke wun dom jöl wände tooc, ku tek lon bi kek ye theek. ³⁸Go koc awën cï riöp dom yic lueel kamken wën tiñ kek ye, ‘Kënë ee manh raan la dom, bi käng lök thön aköldä. Bäk näkku ku kärke aabi döñ ke yo.’ ³⁹Gokë dom ku thelkë ayeer dom yic ku näkkë.”

⁴⁰Ku jöl Jethu ke thiëc, “Na bö raan la dom ke loi njö tënë ke?”

⁴¹Gokë bëër, “Abi köckä nök, ku riöp dom yic wei tënë koc bi ye ayiëk abäkke tē cï käng luok.”

⁴²Ku lëk Jethu ke, “Këckë wët cï göt athör theer wël Nhialic yic ëlä, kañ kueen?”

‘Mën wäär yen cī atēet kuc yen acī bēn a mēn ril apei,
kēnē ē ye luḥi Bēny,
ayeku tiḡ ke path ku dhēēḡ yonyin!’”

⁴³Ku la Jethu tuēḡ ku lueel, “Kēya alēk we, bääny Nhialic abī nyaai tēnē we ku gēm kōc wuḥt kōk bī wētdiē piḡ ku loikē. ⁴⁴Ku raan bī löny alēl kēnē nhom, ka duḥny bī ruḥth, ku raan bī alēl kēnē lööny yenhom ka niḥḥn yic.” ⁴⁵Nawēn piḡ kōcdit kāk Nhialic ku kōc gēt lööḡ ē jam kēnē, ke ḡickē lōn jīēm Jethu rienken, ⁴⁶ku na cōk alōn wic kek ye bik ḍm, ka ke cī riḥḥc kōc juēc tō thīn ē Jethu tiḡ ke ye raan kāk Nhialic tiḡ.

Jethu acī bääny Nhialic thōḡ yan thiēēk

(Lk 14:15-24)

22 Go Jethu bēn jam tēnē ke ē waal ku lueel. ²“Bääny Nhialic ē duēr thōḡ kek yan thiēēk cī bēnyḡaknhom looi tēnē wēnde. ³Ku tooc aluḥnyke bī kōc cī cōl la lēk bīk bēn yai yic. Gokē kuc ku cik bō yēi. ⁴Go aloony juēc bēn tooc ku thōnke ēlā, ‘Lak, lēkkē kōc cī cōl lōn mīith aaci thōk ē guiēr, muḥr ku nyōk cuai aaci nōk, kēriēēc ēbēn aci guiir. Bāk yai yic!’ ⁵Ku keek aake liu puḥth thīn, ku puḥkkē bī ḡek ala duḥmde, ku la raandā luḥide yic. ⁶Ku ḍm kōc kōk aloony bēnyḡaknhom, ku baḡkē ke ku nākkē ke. ⁷Go bēnyḡaknhom puḥu riāāk apei, ku tooc apuruḥḥkke ku lek kōc awēn nāk aluḥnyke nōk, ku cuānykē genden. ⁸Ku cōl aluḥnyke ku lēk ke, ‘Yai acī thōk ē guiēr, ku kōc ke cī cōl aa kēc aa kōc path, aaci kuc ē bēn. ⁹Lak geeu ku calkē kuat kōc bāk yōk dhōl yiic bīk bēn yai yic.’ ¹⁰Go aloony la dhōl yiic ku cōlkē kuat raan cik yōk ēbēn, abī yai thiāḡ apei.

¹¹“Nawēn bō bēnyḡaknhom bī thān cī guēer yēi bēn tiḡ, ke tiḡ raan tōk ke kēc alēth yai ruḥk. ¹²Go bēnyḡaknhom lueel, ‘Māthdiē, yī bō tēn kēdē ke yī cīi alēth yai ceḡ?’ Go mony awēn biēt ku cīi wēt bēer. ¹³Go bēnyḡaknhom lēk aluḥnyke, ‘Derkē cin ku cōk ku cuatkē muḥḥth yic ayeer, tē bī yen dhiau thīn ke ḡeny yelec.’”

¹⁴Ku wit Jethu wētdē ēlā, “Rin kōc juēc aaye cōl, ku aa kōc lik kek aaye lōc.”

Jethu awic bī wēēḡ wēt ajuēr

(Mk 12:13-17; Lk 20:20-26)

¹⁵Go Parathī la tēden ē rōt bīk tē bī kek Jethu dam thīn, wētden bī lueel, la mat. ¹⁶Ku toockē kōcken abēk ke buḥth tēnē ye, ku kōc Antipāth Yērot bīk la wēēḡ bī wēt rac lueel kegup bī ye ḍm. Ku bīk ku

luelkë ëlä, “Raan piöoc, aɲicku yin ë raan la cök jam ë yith. Yin ë kɔc piöc bik käk wic Nhialic looi dhël la cök, ke yi cii diær käk ye kɔc kök tak. Ku yin acie diëtden ye kuëc nom. ¹⁷Lëk ɣo na ye täktäku, buk ajuër aa gam ɣok kɔc Itharel tënë Cithër Bënyaknom, tädë ke cuk bi ya gäm ye?”

¹⁸Ku Jethu ëci ruënyden ɲic, ku bëër, “Yeɲo wic wek ye bäk ɣa deep wët? ¹⁹Calkë ɣa atij wënh yakë tääu piny ajuër!” Gokë yiëk wëeth. ²⁰Goke thiëc, “Ye nom ɲa, ku ye rin ɲa kakkä ci giæet wëeth kôu?”

²¹Gokë bëër, “Aa käk Cithër Bënyaknom.” Go Jethu lëk ke, “Na ɲiæckë këya, gämke Cithër Bënyaknom këde, ku gämke Nhialic këde.”

²²Gokë gäi, tã ci Jethu wët bëër thïn, ku nyiëŋkë piny ku jiëlkë.

Nhialic abi kɔc ci thou cɔl aa ben pïr

(Mk 12:18-27; Lk 20:27-40)

²³Aköl tøj awën ke kɔc kök akut Thaduthi, akut cii ye ye gam lɔn bi Nhialic kɔc ci thou ben cɔl apïr, bö tënë Jethu ku thiëckë ëlä, ²⁴“Raan piöoc, aci Mothith lëk ɣo ëlä, Na thou raan ku nyiëŋ tik piny ke cïn mïth, ke wämënh koor ala ɣöt tik bi mïth dhiëeth ɣon mënhe. ²⁵Na thöönku lɔn tã mïth tik thïn kadhorou, ku thiëk wëndit ku thou ke cïn mïth, ku döŋ tieɲde ke wämënh buɲth ye, ²⁶ku thou aya ke cïn mïth ci dhiëeth. Ku looi rot këya tënë raan ye kek diäk, agut wämënh kun ye kek dhorou. ²⁷Nawën ke tik thou aya.” ²⁸Ku lek tueɲ ku thiëckë, “Të le kɔc ci thou röt ɣot aköldä, bi ya tiɲ ɲa, rin ci yen rëer ke ke ëbën kadhorou?”

²⁹Go Jethu bëër, “Wek aa kɔc ril nhïim cïn kë ɲiæckë, rin cii wek athör theer wël Nhialic ci göt ye gam. Ku acäk ye gam aya lɔn bi Nhialic kë ye lueel ke bi looi, lëu bi looi. ³⁰Rin tã le kɔc ci thou röt ɣot, aacii bi thiëck ku aacii bi thiaak, aabi rëer kecit atuuc nhial. ³¹Ku na ye rin wët bi kɔc ci thou röt ɣot, ke we këc wët ci Nhialic lëk we theer kuen? Acï lueel, ³²‘Yen ë Nhialic Abaram ku Ithäk ku Jakob.’ Kɔc ci thou ke ɲic Nhialic, aa pïr alanden. Yeen ë Nhialic kɔc pïr, ku kɔc ci thou aya.”

³³Nawën piɲ than tã thïn wët këne, ke gëi ë piöcde.

Löŋ ril lëu bi theek kam ë lööŋ

(Mk 12:28-34; Lk 10:25-28)

³⁴Nawën piɲ Parathi lɔn ci Jethu Thaduthi thöl nhïim, ke mat kenhïim bik Jethu thiëc aya, ³⁵ku ɣol raan tök kamken, ³⁶raan piöoc lööŋ, Jethu thiëc, “Ye löŋ nen yen ril kam ë lööŋ?”

³⁷Go Jethu bëër, “Yin adhil Bánydu Nhialic nhiaar piändu ëbën, ku wëiku ëbën, ku nhiamdu ëbën.” ³⁸Kënë, yen ë lõŋ ril tueŋ. ³⁹Lõŋ dët ril ye kek rou thõŋ kek ë lõŋ këne akin, yin adhil raan dët nhiaar cimën nhieer yin rot. ⁴⁰Lööŋkä karou kek aa ye lööŋ Mothith ëbën, ku lööŋ ye kɔc kāk Nhialic tiŋ piöc, kër bei thïn.

Jethu aci kɔc piöc lõn yen raan ë tooc Nhialic

(Mk 12:35-37; Lk 20:41-44)

⁴¹Kaam wën cī Parathī kenhīim kut Jethu lõm ke thiëc ke wët këne, ⁴²“Yakë tak Raan cī lõc ku dɔc yeŋa? Ye wën ŋa?” Gokë lõk ye, “Ee wën Debit?”

⁴³Go dhuök ke ku lueel, “Na ye këya, yeŋö ye Wëi Nhialic Debit yöök bi cɔl Bánydië. Rin ëcī Debit lueel ëlä,

⁴⁴‘Acī Nhialic lueel tënë Bánydië, “Nyuc ë tən kõŋdiën cuëc, yet tē bī yeŋ kɔc aterdu dhuök ciën yicök.””

⁴⁵“Na ye Debit cɔl, ‘Bánydië,’ Ke lëu bī ya wënde këdë?” ⁴⁶Go ciën mën raan tõŋ bëer wëtde, ku wën akölë yet tueŋ acin raan tõŋ cīi yethok ben kuek bi thiëc.

Duökkë nhiam cimën Parathī ku Thaduthī

(Mk 12:38-39; Lk 11:43, 46; 20:45-46)

23 Ku jɔl Jethu lueel tënë kɔc juëc awën ku kɔcken ye bucɔth. ²“Kɔc piöc lõŋ ku Parathī kek aatö nyin Mothith. ³Këya, aa dhielkë ke theek ku luɔikë kë yekë lõk we, ku piëŋkë kë yekë lõk we, ku duökkë kākken yekë ke looi ye kiëët, rin aacie kāk yekë lõk kɔc kek yekë ke looi. ⁴Aa kɔc piöc käril yiic bi ke looi, ku aa cie kɔc ë kony bik ke looi. ⁵Këriëc ëbën yekë ke looi, ayekë ke looi rin bi kek kɔc wëŋ. Aa cath ke muk athör theer wël Nhialic. Ku rukkë alëth path, ku mukkë athör kecin bik nyucɔth lõn ye kek kɔc path thek lõŋ Mothith. ⁶Ayekë nhiaar bik nyuc tueŋ thöc kɔc dīt tënë amat, ku yõn path aköl yai. ⁷Ayekë nhiaar bi ke aa muöth athëëk yõn yɔc yiic, ku yeke cɔl, ‘Kɔc piöc.’

⁸“Duökkë röt cɔl aye cɔl, ‘Kɔc piöc,’ Rin wek aa ŋek ke wämënhë, ku wek aa la raan piöc tök. ⁹Ku acin raan dhielkë cɔl pinynhom tën, ‘Wä,’ Rin ë Nhialic tō nhial yen ee Wuurdun yetök. ¹⁰Ku duökkë röt cɔl aye cɔl, ‘Kɔc piöc,’ Rin wek aa la raan piöc tök, ‘Raan cī lõc ku dɔc.’ ¹¹Raandit apei kamkun adhil rot dhuök piny bi luui rienkun. ¹²Kuat raan rot yäth tueŋ ë rot abī dhuök ciën, ku raan lir puöu rot tōöu ciën, abī yäth tueŋ.

22:35-40 Lk 10:25-28 22:37 L.rou 6:5 22:39 Leb 19:18 22:44 Wk 110:1 23:5 Mt 6:1; Kn 15:38; L.rou 6:8 23:11 Mt 20:26-27; Mk 9:35; 10:43-44; Lk 22:26 23:12 Lk 14:11; 18:14

Jethu aci rëec Parathī ku kəc gät lööŋ nyuɔɔth

(Mk 12:40; Lk 11:39-42, 44, 52; 20:47)

13“Kəc piöoc lööŋ ku wek Parathī, Awëenjkui! Ee kërac apei yen ayakë looi, rin ye wek kəc piöoc dhël cīi kek bī met bääny Nhialic yic. Rin wek aaciī bī met thīn aya. Na cək kəc kək wīc bīk met thīn, ka yakë ke wel nhīim ë piöocdun cīi la cök! 14Kəc piöoc lööŋ ku wek Parathī, Awëenjkui! Wek aa cath we röök apei dhöl yiic bāk kəc wëŋ lɔn ye wek kəc path, ku wek aa bëëi lër tuşör nyin bik aa kakkun. Wek aabi tēm awuɔcdit tet apei rin kärerac yakë looikä!

15“Kəc piöoc ku wek Parathī, Awëenjkui! Wek aa piny kuany yic rin bī la raan tōŋ yökkë bī piöocdun gam. Na yökkë, ke tē ye wek ye piöoc thīn, ee ye cəl aye raan pan mac, abi we duër waan thook!

16“Awëenjkui, wek kəc ë kəc kək wat nhīim ke we ye cöör aya, ku luelkë, raan mël kuëen rin luanj Nhialic, ke rot mac wëtde. 17Wek aa muşöl ku cöör! Yeŋö dit? Ye milän thith aye luak? 18Ku benkë lueel ëlä, raan mël kuëen rin yīk ka cīn wëtde yic, ku na kuëen mël rin ajuër cī tääu yenhom, ke rot mac wëtde. 19Wek kəc cī cər wepuɔth! Yeŋö dit? Ye ajuër cī tääu yīk nhom aye yīk guöp ë loi bī ajuër cī tääu yenhom ya kën ë Nhialic? 20Këya, tē kuëen raan yīk, ka kuëen ye, ku kāk cī juaar yenhom. 21Ku tē kuëen raan luanj Nhialic ka kuëen ye ku Nhialic yen rëer thīn, 22ku tē kuëen raan pan Nhialic, ka kuëen mäacde, ku yenhom guöp.

23“Kəc piöoc lööŋ ku wek Parathī! Awëenjkui! Wek aa kälík kakkun cäk puur yiic juër Nhialic, ku wek aacie kārīl ye löŋ lueel ye kuëec nhīim, cimën bī raan dhīel la cök ku lir puşu, ku kony kəc kək ku cīi kəc ye ruëeny. Wek aa dhil kakkä muk nhīim, ke we cīi mäl ë juër känj aya tënë Nhialic. 24Kəc mär kəc, wek aacie kāk wīc Nhialic ye looi, ku aa kāk puɔl yiic kek aa yakë ke kuëec nhīim.

25“Kəc piöoc lööŋ ku wek Parathī! Awëenjkui! Wek aaciī puɔth la cök, wek aa cit biiny ku aduuk ye lək köth, ku aa thiän miith ye rum riel ku miith ye ke tuşör nyin. 26Wek kəc Parathī cī cər wepuɔth! Kanjë biiny ku aduuk lək yiic, yen aabi kek köth la wic aya!

27“Kəc piöoc lööŋ ku wek Parathī! Awëenjkui! Wek aa thōŋ kek rëŋ cī buth, na tiŋ keköth ke dhëŋ apei, ku keyiic alonjthīn aaci thiän yom kəc cī thou ku kärerac kək. 28Këya, wek aa cit rëŋkä aya. Wek aaye raan ëbën tiŋ we path gup ayeer, ku piäthkun alonjthīn aaci thiän ruëeny ku kärerac kək ëbën.

29“Kəc piöoc lööŋ ku wek Parathī! Awëenjkui! Wek aa rëŋ buth tënë kəc kāk Nhialic tiŋ. Ku gietkë rëŋ kəc path bīk dhëŋ apei, 30ku luelkë ëlä, na ɔo tō thīn wäär nək wärkuan dit kəc kāk Nhialic tiŋ, ŋuɔt ɔok aa

kēc röt mat ë nääkden yic. ³¹Këya, ayakë gam ayic lön ye wek mïth kəc wäär näk kəc käk Nhialic tiŋ! ³²Ku cīt mënë ye wek kəc ril nhïim, cïn kë yakë gam, keriëec ëbën atō wecin, thääpkë käreec wäär cī wärkuōn dīt jɔɔk! ³³Mïth kăpieny! Yakë tak bāk poth la pan mac kədë? ³⁴Ku rin ë wët kënë yen acī Wä we tuōc kəc käk Nhialic tiŋ. Ku ë kɔckä yiic, kəc kɔk aa bāk nɔk, ku piäätke kəc kɔk tim cī rïiu kōu, ku thatkë kəc kɔk yōnkuōn amat yiic, ku yakë ke yōp geeth yiic ëbën. ³⁵Ku tēdun ye wek luui thïn kënë, abī awuōc bī teem rin kəc cī nɔk lööny weyiëth, jɔɔk nääk wäär nək Abel yet nääk Dhākaria wën Barakia wäär näkkë luaŋ Nhialic. ³⁶Ku lək Jethu ke, awuōc bī gam rin ë kăkkä ëbën abī bën ë riëec kënë yeth.

Jethu ee kəc gen Jeruthalem lək

(Lk 13:34-35)

³⁷“Wek kəc gen Jeruthalem, wek aa kəc käk Nhialic tiŋ nɔk, ku biōkkë kəc cī Nhialic tuōc we aleel. Aca wïc arak juëc, ba we kony cimën dhie ye ajïth miëthke kuōm piny yewuk bī ke kony bī ke cīi gɔp, ku wek aaci kuec. ³⁸Ëmën abāk tiŋ ke Nhialic cī yecin miëët bei, ku nyiëŋ pandun we. ³⁹Ku ëmën alək we, ‘Wek acīi ya bī ben tiŋ yet aköl bī wek röt guiir bāk ya lor tē ben yēn dhuk.’”

Luaŋ Nhialic Jeruthalem abī thuör piny

(Mk 13:1-2; Lk 21:5-6)

24 Tëwën jiël Jethu kal luaŋ Nhialic yic, ke kɔcken ye buōth bö tënë ye ku luelkë, “Raan piōoc, tiŋ, ye luaŋdïit dhëëŋ ñö kënë!” ²Go Jethu bëër, “Alək we, yōot dīt yakë tiŋkă aabī thuör piny ëbën ka cïn aləl tōŋ bī kōōc aləl dēt nom.”

Acī Jethu lək atuōōcke lön bī ke maan

(Mk 13:3-13; Lk 21:7-19)

³Tëwën rëër Jethu gɔn Olip nom ë rot, ke kɔcken ye buōth bö tënë ye ku thiëckë, “Lək yo ye nen bī kăkkä röt looi, ku yeŋö bī tē bī yïn dhuk pinynhom ku thök piny, nyuōth?”

⁴Go Jethu lək ke, “Duōkkë röt cɔl aduōŋ. ⁵Rin kəc juëc aabī bën rienkië, ku ye ŋek lueel, ‘Ke yēn Raan cī lɔc ku dɔc.’ Ku aabī kəc juëc duōōŋ. ⁶Duōkkë diëer tē tiŋ wek tɔɔŋ ke loi röt, ku tē piŋ wek tɔɔŋ kək wuōt mec yiic. Kăkkä aa dhil röt looi, ku acie yen bën thök ë piny. ⁷Rin wuōt aabī thör kamken ku pan bënyaknhom kek pan bënyaknhom dēt aabī thör aya. Cɔŋdīt apei abī tō thïn, ku ayiëëkyiëëk piny abī rot looi bëëi juëc yiic. ⁸Kăkkä kek aa käk tueŋ.

⁹“Ku dēt, wek aabi dōm ku yēth we luk yic, ku wek aabi nōk. Ku wuōt ēbēn aabi we maan rienkiē. ¹⁰Ku ē tēēn, kōc juēc cī wētdiē gam aabi rōt waar, ku kōc kōk aabi ŋek raandā aluom ku man raandā ŋek. ¹¹Ku awēŋ juēc aabi tuōl aya, ku aabi kōc juēc rac nhīim. ¹²Ku luoi kārec abī rot juak apei, kōc juēc aabi gamden wai wei. ¹³Ku raan bī yepuōu dēt yet tē bī yen thou, abī pīr akōlriēēc ēbēn. ¹⁴Ku Wēt Puoth Yam kēnē rin bāāny Nhialic, abī kaŋ lēk kōc ēbēn pinynhom bik piŋ, ku jōl thōk piny bēn.

Kēreec bī rot looi tēnē kōc Jeruthalem

(Mk 13:14-23; Lk 21:20-24)

¹⁵“Ala akōl bī wek kērac apei tiŋ, kēwāār cī Daniel raan kāk Nhialic tiŋ jam ē ye.” (Raan kuēn adhīl kēnē deet yic!) ¹⁶“Kōc rēēr Judia, ku tiŋkē ē kēnē, ka dhil riŋ gat nhīim roor bik la thiaan. ¹⁷Ku na rēēr raan ayeer, ka cīi ben la yōt bī la guik kē muk. ¹⁸Ku na tō raan dom yic, ka cīi ben dhuk baai bā alanhde la lōōm. ¹⁹Diāār liec ku diāār muk mīthkor aabi gum apei dīt ye nīnkā. ²⁰Rōōkkē bī rot cīi loi wiir yic rut, tēdē akōl cīi kōc ye luui. ²¹Kōc aabi gum apei ye nīnkā, gum kēckē kaŋ yōk tēwāār ciēk Nhialic kōc agut cīt ēmēn. Ku aciī rot bī ben looi. ²²Na kēc Nhialic looi bī nīnkā cōl alik, ŋuōt aciī raan cī pīr. Ku rin kōcken cī lōc, aciī nīn cōl alik.

²³“Wek aa lēk, na le raan yōōk we, ‘Tiēŋkē Raan cī lōc ku dōc kīn, tēdē ke lueel, tiēŋkē yen akan!’ Ke duōkkē gam. ²⁴Rin kōc juēc aabi bēn ku lueel ŋek, ee yēn Raan cī lōc ku dōc, ku lueel raan dēt, ee yēn raan kāk Nhialic tiŋ, ku loikē kāril kōc gōi, na lēukē, ke mār kōc cī Nhialic kuany. ²⁵Tietkē rōt, kēriēēc ēbēn alēk we ēmēn bāk nhīim tir kē bī bēn.

²⁶“Kēya, na le raan lēk yī ēlā, ‘Yen akan atō roor tēēn!’ Ke yī duk la, tēdē, ‘Yen akīn aciī thiaan tēn,’ Ke duk gam. ²⁷Rin tē dhuk Manh Raan ka guōkē ŋic. Abāk tiŋ cīmēn bir deŋ dhie yen nhial reet yic, ku tiŋ lōŋ ku lōŋē.

²⁸“Dēt aya, abī ciēt mēn dhie na cī cuor kenhīim kut, ka la kē ŋuetkē.

Akōl bī Manh Raan bēn

(Mk 13:24-27; Lk 21:25-28)

²⁹“Awiēc ku bāk ŋic aya, ye nīnkā, tē cī kōc jāl gum apei, akōl abī kum nyin bī piny cuōl, ku pēei aciī bī ruel. Ku kuēl aabi rōt yāāk ku lōōnykē. ³⁰Kē bī bēn Manh Raan cōl aŋic abī tiŋ nhial, ku kōc ēbēn pinynhom aabi yiic ŋeer kākken rec cīk looi. Ku keek aabi Manh Raan

24:9 Mt 10:22   **24:13** Mt 10:22   **24:5** Dan 9:27; 11:31; 12:11   **24:17-18** Lk 17:31   **24:21** Dan 12:1; Ny 7:14   **24:26-27** Lk 17:23-24   **24:28** Lk 17:37   **24:29** Ith 13:10; 34:4; Edhe 32:7; Juel 2:10, 31; 3:15; Ny 6:12-13   **24:30** Dan 7:13; Dhāk 12:10-14; Ny 1:7

tiŋ ke bö pial yiic nhial ke diik ku riöldit apei. ³¹Ku abä atuöccke tooc bik këcüt löör yup yic, bi kek kacken ci löc kuööt yiic pinyinhom ebën.

³²“Ŋjæckë ë kënë tim cüt ŋaap, tē looi yen yöök ku looi yiith, ke kër aci thiök. ³³Këya, tē tiŋ wek kakkä ke loi röt aya, ke ŋjæckë löc ci yen thiök apei. ³⁴Alëk we, wek aaciï bi mää r tē cök kakkä röt looi. ³⁵Nhial ku piny aabi liu, ku wëtdië aciï bi kaŋ mää r.

Rëer yi ci rot guir

(Mk 13:32-37; Lk 17:26-30, 34-36)

³⁶“Acin raan ŋic aköl bi kakkä röt looi. Na cök atuuc nhial, ayi Wënde, ka cik ŋic. Ee Wä ë rot yen aŋic ye. ³⁷Bën Manh Raan abi ciët këwäär loi rot wäär piir Noa. ³⁸Ee ninkä, aboardit nhom tueŋ, kóc aake rëer ke mit puöth, ke ye luui ruëi ku yëi yet aköl le Noa riäi yic, ³⁹ku ë cïn kën ŋic yet tē biï aboor. Ku muöu kóc ebën. Yen abi ciët bën Manh Raan aya. ⁴⁰Tëën na cök kóc karou luui dom yic, ke raan tök yen abi nyaai ku nyiëŋ raan dët piny. ⁴¹Ku diäär karou lui tëtök aabi ke tieŋ tök nyaai, ku nyiëŋ tiŋ dët piny.

⁴²“Këya, guierkë röt ku tiëerkë nhiim, rin wek aa kuc aköl bi Bänydun bën. ⁴³Yen acit kën na raan la baai ŋic tē bi cuär bën thin waköu, ka rëer ke yiën, ku ciï cuär päl bi kække nyaai. ⁴⁴Ke week aya, wek aa dhil rëer we tit, rin acäk ŋic ye nen bi Manh Raan bën.

Ŋic Bäny ku loi luöide akölaköl

(Lk 12:41-48)

⁴⁵“Na ye këya, yeŋa alony path ku ŋic kãŋ apei, bi bëny nyään paande, bi kacke aa gãm miëth akölaköl? ⁴⁶Alony mit guöp, alony bi bëny yök ke loi luöide apath tē dhuk yen! ⁴⁷Alëk we, abi alony kënë tääu kække yiic ebën. ⁴⁸Ku alony ciï luöide bi ŋjæc looi, rin yen ye tak löc ciï bënyde bi lac dhuk, ⁴⁹ku kuc kóc pan bëny ciëŋ, ku ye cool wiëet kek kóc dek ë määu, ⁵⁰ke bënyde abi la luät yeguöp aköl ciï ye tak löc yen aköl bi yen bën. ⁵¹Ku yeen abi bëny tēm awuöcdit, ku met tē rëer kóc ræc thin, ë tēën kóc aa rëer ke dhiau ke ŋeny kelec.”

Kääŋ nyiir kathiäär

25 Ku ben Jethu kääŋ dët thööt, ku thööŋ bääny Nhialic ëlä, “Nyiir kathiäär aake ci kækken ye kek mer lööm ku lek yan thiëek yic. ²Kam ë nyiirkä, nyiir kadhiëc aake pel nyin, ku nyiir kadhiëc aa ciï nyin pel. ³Nyiir aa bëlkä aake ci mermerken lööm ku cik miök

dīt muk. ⁴Ku nyiir ñic kãñ aake muk mermerken ku miök dīt tet aya. ⁵Nawën ka athiëek gäau bī cīi lɔc bën, gokë tɔc bīk nin.

⁶“Nawën wëer ciel yic, ke piñ duɔt, ‘Athiëek abö, bāk ayeer ku luɔrkë!’ ⁷Go nyiir awën kathiäär röt jɔt kedhie ku dëëpkë mermerken. ⁸Go mermer nyiir aabël cīi dëp apath rin cīn kek yiic miök. Gokë nyiir kōkkä lim, ‘Miackë yo ë miök, mermerkua aaci dëp.’ ⁹Gokë bëër, ‘Miök aci yo thōñ, lak tē ye miök yaac thīn bāk la ɔɔc miökduñ.’ ¹⁰Go nyiir aabël la bīk la ɔɔc miök, ku go athiëek guɔ lōk bën kecök. Go nyiir awën cī röt guir la kal yic kek athiëek tēwën dieer yai thīn, ku thiök kal thok.

¹¹“Nawën la nyiir awën cī la ɔɔc miök dhuk ke cōt, ‘Bëny, Bëny, ñany yo kal thok!’ ¹²Go athiëek bëër, ‘Ye wek yīña?’ Wek aacä ñic!”

¹³Ku wit Jethu wëtde ëlä, “Rëërkë we cī röt guir, rin wek aa kuc aköl bī ɣen bën.”

¹⁴Ku ben Jethu kääñ dët ben thöth ku lueel, “Bääny Nhialic abī thōñ ke mony la keny wun dët, cä aluɔnyke cɔl ku gëm ke wëu bī kek lōk luui. ¹⁵Ku yīk aluɔny tōk tim buɔt. Ku gëm alony dët tim thiärdhiëc, ku gëm alony ye kek diäk tim thiäär. Acī wëu tek këya cit tē ñic ñek luui thīn, ku jiël bī la keny. ¹⁶Go alony cī yiëk tim buɔt, wëuke la luɔi ku yök tim buɔt dët. ¹⁷Ku lui alony cī gäm tim thiärdhiëc cīmën alony wën aya, ku yök tim thiärdhiëc dët. ¹⁸Ku la alony cī gäm tim thiäär wëu bányde la wuɔt piny ëbën.

¹⁹“Nawën ke bányden jɔl dhuk, ku cɔl aluɔnyke bī wëuke bën kuëen nyin. ²⁰Go alony wäär cī gäm tim buɔt bën ku lueel, ‘Bëny, wäär yin acä gäm tim buɔt, ku ëmën tiñ, ɣen aci tim buɔt dët juak thīn.’ ²¹Go bányde leec luoiden peth cī looi ku lueel, ‘Yin aci wëu lik ñic muk apath ku juak keyiic, këya ëmën yin aba täau kajuëc yiic ba ke muk. Bäär rëerku yo mit puoth yodhie.’

²²“Ku ben alony cī gäm tim thiärdhiëc bën ku lueel, ‘Bëny yin acä yiëk tim thiärdhiëc wäär le yin keny, ku ɣen aci lōk luui ku juak tim thiärdhiëc dët thīn.’ ²³Go bëny leec luoiden cī ñic looi ku lueel, ‘Yin alony puoth kãñ tiit apath. Yin aci kälík tiit apath, ku ëmën yin abī täau kajuëc nhīim, bäär miet puöu ë bääny bäänydu yic.’

²⁴“Go raan cī tim thiäär lööm bën ku lueel, ‘Bëny, aca piñ lɔn ye yin raan col puöu rap këc puur tem, ku kuany kāk ke këc ke wëer piny. ²⁵Këya, ɣen aci riöc ku la wëuku wëc piny. Ñj! Wëu wäär ca kuëi ɣa aa kik.’ ²⁶Go bëny lëk ye ëlä, ‘Alony rac, ku ye adak rot aya. Na ñic lɔn ye ɣen rap tem, rap këc puur, ku lɔn ye ɣen kãñ kuany, ku aa këc pok. ²⁷Ñuɔt yin aci wëukië dhiel gäm raan ñic luoi wëu, na la dhuk ciëen, ke ɣa yök wëukië ke cī keyiic juak. ²⁸Nyaaikë wëu tënë ye ku gämke

ke raan la tim buɔɔt. ²⁹Rin raan kälük ɲiec muk abí kákke juak yiic, ku raan cii kán ye ɲiec muk, abí kēden tō thín nyaai. ³⁰Ku cuatkē alony rēec kēnē muɔ̄ɔth yic ayeer, ku tēēn dhiēū abí tō thín, ke kac yelec.’

Lundit

³¹“Aköl bī Manh Raan bēn ke duaar, ku atuuc nhial ēbēn ke cath ke ye, abí nyuc thōnyde nhom ke duaar pan Nhialic, ³²ku thāi ēbēn aabí guēer yenhom. Ku aabí tek yiic akuut karou, cimēn raan la thök, yen amēl ku apiyeem tek thook. ³³Ku tēēu amēl kōɲden cuēc ku apiyeem kōɲ cam. ³⁴Ku Bēny abí kɔc kääc lɔɲ cuēc lēk, ‘Bäk, kɔc cī Wä dɔɔc ku lömkē bääny cī guuir tēnē we tēwäär ciek piny. ³⁵Wēn cī cɔk ɲa nök, wek aacā muɔ̄ɔc kēcam. Ku wēn cī rou ɲa nök wek aacā muɔ̄ɔc kēdek, ku wēn ye ɲen jäl, wek aacā lor pandun, ³⁶ku wēn cīn ɲen lubo wek aacā ruök kōu, ku wēn tuɛeny ɲa wek aacā la neem, ku wēn cī ɲa mac, wek aacā bēn tiɲ.’

³⁷“Ku kɔc wēn aabí wētde dhuk nhom ēlä, ‘Bēny, yī cuk tiɲ nen yī nēk cɔk buk yī muɔ̄ɔc kēcam? Ku nēk rou yī buk yī muɔ̄ɔc kēdek, ³⁸ku cuk yī tiɲ nen ke yī bö keny yic buk yī lor? Ku yīn acīn lubo goku yī ruök kōu? ³⁹Yī cuk tiɲ nen ke yī tuany, ke yī cī mac buk yī la neem?’ ⁴⁰Ku abí Bēnyɲaknhom lēk ke, wēt yic alēk we, ‘Kēriēec ēbēn cāk luōi raan tōk kam wämāthkiē thiikā, aa cāk luōi ɲa aya.’

⁴¹“Ku abí lēk kɔc lɔɲ cam, ‘Aa wek kɔc cī cīeen, jälkē ē tēn bāk la many dēp yic akölriēec ēbēn, many cī guuir tēnē jɔɲrac ku atuɔ̄ɔcke ēbēn. ⁴²Rin wäär nēk cɔk ɲa, wek aa kēc ɲa muɔ̄ɔc kēcam, ku nēk rou ɲa ku wek aa kēc ɲa muɔ̄ɔc kēdek. ⁴³Ku wäär ɲen ē jäl ku wek aa kēc ɲa gɔɔɲ pandun, ku ɲen ɲa cīn kōu alath, wek aa kēc ɲa ruök kōu, ku ɲen a ɲa cī tuany, ku mac ɲa ku wek aa kēc bēn bāk ɲa neem.’ ⁴⁴Ku kɔckui aya aabí thiēc, ‘Bēny, yī cuk tiɲ nen ke yī nēk cɔk ku rou, ku ye nen yī bö keny yic, ku cīn alanh ceɲ, ku tuany yī ku mac yī ku yīn akēcku kony?’ ⁴⁵Ku abí bēer, tēnē ke, ‘Wēt yic alēk we, kēriēec ēbēn kēckē luōi wämāthkiē thiikā, ka kēckē luōi ɲen aya.’ ⁴⁶Ku keek aabí la tē bī ke reem thín akölriēec ēbēn, ku kɔc path aabí la tē bī kek pīr thín akölriēec ēbēn.”

Amat nēk Jethu

(Mk 14:1-2; Lk 22:1-2; Jn 11:45-53)

26 Nawēn cī Jethu thök jam kek kɔcken ye buɔ̄ɔth, ke lēk ke, ²“Cimēn ɲic wek ye, Yan Ayum cīn yic luɔu abí yecök jɔk nīn karou bī bēn. Ku Manh Raan abí luɔm tēnē kɔc rec bīk piäät tim cī rīū kōu.”

25:29 Mt 13:12; Mk 4:25; Lk 8:18   25:30 Mt 8:12; 22:13; Lk 13:28   25:31 Mt 16:27; 19:28
25:46 Dan 12:2   26:2 B.bei 12:1-27

³Kaam awën ke kɔcɔdīt kāk Nhialic ku kɔcɔdīt baai Itharel, aake mēt pan raandīt kāk Nhialic cɔl Kaipa, ⁴ku guirkē tē bī kek Jethu dam thīn ke cīi ŋic ku nāk. ⁵Ku luelkē, “Acuk dɔm akōl yai. Yok aabi tiit bī kɔc kaŋ jāl, rin na dɔmku, ke kɔc ŋoot yai yic, tēdē ke kɔc juēc aa thār kek yo.”

Maria aci tē theek yen Jethu thīn nyuɔɔth

(Mk 14:3-9; Jn 12:1-8)

⁶Tēwën rēer Jethu Bethanī pan raan atuet cɔl Thaimon, ⁷ke tik bō tēwën mīth yen, ke muk tōny koor cī cuēc tɔm ril la yic miök ŋir ye yɔɔc wēu juēc apei, ku kuem thok ku luuŋ miök Jethu nom ēbën. ⁸Go kɔc Jethu buɔɔth puɔɔth dak wën tiŋ kek kënë, ku jicemkē kamken, “Yeŋo tuuk yen miök ŋir?” ⁹“Miök ŋir kënë ŋuɔɔt aci yaac wēu juēc ku gēm wēu kɔc ŋōŋ.”

¹⁰Go Jethu kē luelkē ŋic, ku luel tēnē ke, “Pälkē, yeŋo nyieeny wek ye? Kē cī looi tēnē ya yen tiŋ, ee kēpath apei. ¹¹Kɔc ŋōŋ aabi rēer kamkun akōlakōl, ku yen aci bī rēer kek we akōlakōl. ¹²Wën luuŋ tiŋ kënë miök yaguɔɔp, ee looi kēya bā tɔc bī guāpdiē guir bī jal thiök. ¹³Wek alēk yic, kuaat tē bī Wēt Puɔɔth Yam piɔɔc thīn pinynhom, kē cī tiŋ kënë looi, abi ya luel bī ye atak.”

Judath aci Jethu yaac

(Mk 14:10-11; Lk 22:3-6)

¹⁴Nawën ke raan tōk kam atuuc kathiaär ku rou, cɔl Judath Ithkariöt la tēnē kɔcɔdīt kāk Nhialic ¹⁵ku luel, “Yeŋo bāk yiēk ya tē thōn yen we Jethu?” ¹⁶Gokē gām wēu juēc. Ku jɔl tē bī yen Jethu dɔm thīn wic.

Jethu aci miēth yai cam kek atuɔɔcke

(Mk 14:12-21; Lk 22:7-14, 21-23; Jn 13:21-30)

¹⁷Nawën akōl tueŋ Yandīt Ayum cīn yic luɔu, ke kɔc Jethu buɔɔth bō tēnē ye, ku thiēckē, “Ye tēnen wic bī yok miēth yai guir thīn tēnē yi?”

¹⁸Go bēer, “Lak geeu tēnē ŋekdīt ku lēkkē ye, ‘Aye Bānyda luel, akōl bī luɔidiē thōk aci bën. Ee paandu yen abi yen Yan Ayum cīn yic luɔu cam thīn kek kɔckiēn ya buɔɔth.’”

¹⁹Go kɔc ē biōōth kē cī Jethu lēk ke looi, ku guirkē miēth yai.

²⁰Nawën la thēi bën ke Jethu nyuc kek kɔcken ye buɔɔth kathiaär ku rou bik mīth. ²¹Tēwën mīth kek ke luel Jethu, “Wek alēk yic, raan tōk kamkun abā luɔm.”

²²Gokē puɔɔth riääk apei ku gēikē, ku thiēckē tōk-tōk, “Makei! Ye yic? Ye yen Bēny?” ²³Go Jethu bēer, “Ee raan tōk kamkun lut yecin kek ya

aduök yic, yen ë raan bi ya gaany. ²⁴Ee yic, Manh Raan abi nöck cit të cì gät ye rienke athör thëer yiic. Ku raan bi ye luom abi gum ape! Ku ajuëën tënë ye diët këc kañ dhiëëth.”

²⁵Ku Judath aya, ëci Jethu thiëëc, “Raan piöoc, ye ya?” Go Jethu bëër, “Ee yi.”

Guirku röt apath buk guöp Bëny röm

²⁶Tëwën mïth kek, ke Jethu löm ayup ku döc ku beny yic, ku gëm kocken ye buoath ku lueel, “Lömkë kënë, ku camkë, kënë ee guäpdië.”

²⁷Ku lööm aduñ cì thiän muön abiëc, ku leec Nhialic ku gëm ke ku lueel, “Dëkkë thïn ëbën.” ²⁸“Kënë ë riemdië, riem döör kek Nhialic, bi kuër rin bi adumuööm koc ëbën päl piny. ²⁹Alëk we, yen aciï bi ben dek muön abiëc pinyhom tën kek we, yet aköl bi yok ye dek yodhie pan Nhialic.”

Jethu aci kë bi Pïter ye jai lueel

(Mk 14:27-31; Lk 22:31-34; Jn 13:36-38)

³⁰Nawën cïk jäl thök ke ket waak ku lek gon Olip cök.

³¹Ku lueel Jethu tënë ke, “Wek kackië, wek aabi kat ya ë wëër kënë cimën këwäär cì göt athör thëer wël Nhialic yic ëlä, ‘Yen abä abiöök cöl anak ku amël aabi wëer.’ ³²Ku të cì yen rot jot rañ yic, ke yen abi kañ la Galilia ba we la tiit thïn.”

³³Go Pïter lueel tënë Jethu, “Yen aciï bi kat të cök koc ëbën kat yi!” ³⁴Go Jethu bëër, “Alëk yi, ee wëër kënë, ke thon ajith këc kiu, yin abä jai arak diäk.” ³⁵Go Pïter dhuök ye, “Na cök ya nöck kek yi, ke yin acä bi kañ jai.” Ku lueel kocken kök ye buoath ëbën këya.

Jethu aröök ke ñic lon bi ye nöck

(Mk 14:32-42; Lk 22:39-46)

³⁶Kaam wën ke Jethu kek kocken ye buoath la të cöl Jethemani, ku lueel tënë ke, “Nyuoöckë tën, ku yiënkë, yen ala tëën ba la röök.” ³⁷Ku cöl Pïter ku wëët Dhubedi karou, ku jöl rëër ke nëk atiëël, ku dhiëeu ape! yepuöu. ³⁸Ku lueel tënë ke, “Yen adhiau puöu ape! ee thou guöp. Rëërkë tën ku yiënkë.”

³⁹Ku le tueñ tëthin-nyoot, ku rëëny rot piny ke gut yenhom piny ku röök ëlä, “Wä, na lëu rot ke yi cöl këreec tit ya aciï bö. Ku acie wët piändië, ee wët piändu.”

⁴⁰Nawën ke dhuk tënë ke kadiäk ku yok ke ke nin. Go lueel tënë Pïter, “Nieenkë! Cäk yiën tëthin-nyoot? Yeñö ye wek nin këlä? ⁴¹Yiënkë ku röökkë bi we ciï them jakreec. Puöu ë gam ku guöp acin riel.”

Yeḅō ye wek nin kēlā? (26:40)

⁴²Ku ben jāl ku le rōök ēlā, “Wā, na cīi kēreεc kēnē jiēl, ke wēt piāndu abī rot looi.” ⁴³Ku ben dhuk tēnē ke, ku ben ke yōk ke nin, rin cī nin ke gōök apei.

⁴⁴Goke nyāāḅ piny ku ben jāl, ku ben la rōök cimēn awēn, kēn ye kek diāk. ⁴⁵Ku dhuk tēnē kōcken ye buōth ku lueel, “Ḥot we nin! Lāāḅkē? Tēn nin aci thōk, tiēḅkē Manh Raan aci luōm kōc rεc. Ēmēn tē bī ḅa jal thōn kōc rεc aci yēēt. ⁴⁶Raan cā luōm aci bēn. Jatkē rōt, lokku buk rōm!”

Jethu aci dōm

(Mk 14:43-50; Lk 22:47-53; Jn 18:3-12)

⁴⁷Tēwēn ḅot jiεem yen, ku Judath raan tōḅ kōc atuuc kathiāār ku rou yēēt. Ku yeen ē cath kek kōc juēc muk paal ku atuel, ke cī kōcdit kāk Nhialic ku kōcdit baai tooc. ⁴⁸Ku Judath aci kōc awēn cath kek ye, lēk tē bī kek raan wickē bīk bēn dōm ḅiec thīn, ēlā, “Raan ba muōōth ku ciεem yen ē raan wiēcckē. Damkē ku kuathkē.”

⁴⁹Kaam wēn yēēt Judath, ke la tēnē Jethu nyin yic ku lueel, “Bēny,” ku muōōth ku ciim. ⁵⁰Go Jethu bēēr, “Māthdiē, loi kēnē bī yīn ē tēn.” Go kōc awēn bēn ku dōmkē Jethu ku derkē. ⁵¹Go raan tōk kam kōc awēn rēēr kek Jethu palde miēt bei, ku tōk alony lui pan raandit kāk Nhialic yic, abī tεem yic wei. ⁵²Go Jethu lēk ye, “Dhuōk paldu tēden awēn, kōc ye wic bīk kōc nōk, aabī thou aya kēya. ⁵³Cāk ē tak lōn nadē, ka lēu ba Wā thiēc bī ḅa tuōc atuuc nhial juēc apei bīk ḅa bēn kony? ⁵⁴Ku na ye

këya, ke wël athör theer Nhialic bi röt tiëŋ, wël ye lueel ka dhil rot looi këlä?”

⁵⁵Ku kaam wën ke lueel Jethu tënë ke ëlä, “Cäk bën we muk atuel ku paal bäk ya bën döm, ciët ya ye raan kəc rum? Yen ee rëer kek we akölaköl ya piöoc kəc luŋ Nhialic, ku wek aa këc ya döm. ⁵⁶Ku kënä acï rot looi bi kë ci göt athör theer wël Nhialic yiic yenhom tiëŋ.” Ku jəl kəcken ye buoŋth ëbën nyääŋ piny ku ketkë.

Jethu acï yäth luŋ bäny Itharel yic

(Mk 14:53-65; Lk 22:54-55, 63-71; Jn 18:13-14, 19-24)

⁵⁷Ku jəl kəc awën ci Jethu döm, Jethu yäth pan Kaipa luk yic, ci bäny käk Nhialic Itharel, ku kəc piöoc lööŋ kenhïim mat thïn. ⁵⁸Ku Pïter ë biöth, ke mec kəc cök ciëen agut tē yëët yen pan bëny luk yic. Ku nyuuc kek kəc bëny tiit, ku jəl rëer bi kë lui Jethu tiŋ. ⁵⁹Bäny luk ku kəcđit käk Nhialic aake ci nyuc bik Jethu wïc guöp awuöc ci looi, rin bi kek ye tēm thou. ⁶⁰Ku acin awuöc ciï bën yök, cök alon ye kəc juëc ye luom lueth, ke wëlken akëc röm. Nawën ke kəc karou jət röt, ⁶¹ku luelkë, “Acuk piŋ ke lueel, ‘Yen abi luŋ Nhialic kënä thuör piny, ku na ye aköl ye nin diäk ke yen abi dët buth nyiende.’”

⁶²Go Kaipa raandit käk Nhialic rot jət ku thiëc Jethu, “Cin wët dhuk nhom ë wël ci lueel yiguöpka yiic?” ⁶³Go Jethu biët. Go Kaipa ben lëk ye, “Yin athiëc rin Nhialic ba lëk yo lon ye yin Raan ci ləc ku dəc, Manh Nhialic.”

⁶⁴Go Jethu lëk ye, “Ee yic, cit tē ca luël ye. Ku aŋot lëk we ëbën lon ëmën yet tueŋ, wek aabi Manh Raan jəl tiŋ ke ci nyuc cuëny Nhialic ŋic kəŋ looi ëbën, ku biï puł nhïim nhial.”

⁶⁵Go Kaipa aläthke rët yiic yeköu ku lueel, “Acï Nhialic tōon guöp. Yeŋö ŋot wicku kəc kök bi ben jam käk ci looi ëmën? Ku wek aaci tē tōon yen Nhialic thïn piŋ. ⁶⁶Yeŋö yen wëtduŋ?” Gokë bëer, “Ala guöp awuöc, adhil nöc.”

⁶⁷Ku jəl kəc kök aa ŋuööt nyin ku guutkë kecin. Ku lëk kəc kök ye tēwën ye kek ye gut, ⁶⁸“Raan ci ləc ku dəc, meek raan yi gut?”

Pïter ajei Jethu

(Mk 14:66-72; Lk 22:56-62; Jn 18:15-18, 25-27)

⁶⁹Kaam wën ŋot rëer Pïter piiny kal yic pan bëny, ke nyen lui pan Kaipa bö tënë ye ku lueel, “Yiin aya, yin yi rëer kek Jethu raan Galilia.”

⁷⁰Go jai kenhïim ëbën ku lueel ëlä, “Yen acii raandun ye lueel ŋic dien. Ku kë ye lueel acä cak deet yic aya.” ⁷¹Ku ler ayeer. Go nyen dët

alony bën ku lëk kɔc awën kääc thïn, “Mony kënë ë ye rëer kek Jethu raan Nadharet.”

⁷²Go Pïter ben jai ku kuëñj ku lueel, “Yen akuc mony kënë.”

⁷³Ku kaam awën, ke lueel kɔc kääc thïn tënë Pïter, “Ee yic, yin ë raanden rin yin ë raan Galilia, yin ë jam cimënden.”

⁷⁴Go Pïter rot ben kuëñj, “Nhialic abä nök tē cīi yen yic luel! Yen akuc raan jiem wek rienke!” Nyin yic tēwën ke thɔn ajith kiu. ⁷⁵Go Pïter kēwäär cī Jethu lëk ye tak. “Tueñ ke thɔn ajith kēc kiu, ke yin abä jai arak diäk.” Ku ler ayeer ke cī guöp yär ku dhiëu.

Kɔc Itharel aaci Jethu gaany tënë Pilato

(Mk 15:1; Lk 23:1-2; Jn 18:28-32)

27 Nayɔn nhiäk rial yic, ke bánydit kāk Nhialic, ku kɔcdit baai mēt tē bik luōi Jethu ku bik nök. ²Gokē rek ku kuëthkē tënë bénydit Pilato, raan Roma.

Judath aci thou

(Luci 1:18-19)

³Nawën le Judath, raan wäär gɔɔny Jethu tiñ, lɔn cī Jethu tēm thou, ke riääk puɔu apei ku dhuk wëu ke cī ye riɔp ciëen tënë bány luk. ⁴Ku lueel, “Yen aci kërac looi rin cī yen raan cīn guöp awuɔc luɔm ë lueth.” Gokē bëër, “Ee wëtdu, acin kēda thïn.”

⁵Go Judath wëu cuat kal luañ Nhialic yic, ku le rot nöök.

⁶Go bány kāk Nhialic wëu kuany ku luelkē, “Acīi path buk wëëukä mat wëu ye juaar yiic yon Nhialic, rin ye kek wëu ë riem.” ⁷Ku jolkē tē bī kek wëu luɔɔi thïn guëek yic. Nawën ke matkē yic bik piny ye ke tiɔp wec thïn kɔc cuëc ë töny, yɔɔc ë wëëukä, ku bī ya tē ye kɔc thäi cī thou Jeruthalem thiök thïn. ⁸Ku ë yen kē ye dom kënë cɔɔl, ke cɔl, “Tiɔm Riem,” agut ya akölë.

⁹Ku kënë cī Jeremia, raan kāk Nhialic tiñ, lueel ëlä thëer aci yenhom tiëñ,

“Aaci wëu lööm, wëu kek ke cī kɔc Itharel gam bī ya kek
yɔɔc yeen,

¹⁰ku yɔɔc kek piny raan cuëc ë töny cimën cī Bëny ye lëk yen.”

Pilato aci Jethu thiëc

(Mk 15:2-5; Lk 23:3-5; Jn 18:33-38)

¹¹Ku Jethu ë kääc Pilato nhom. Go Pilato thiëc, “Ye yin Bënyñaknhom kɔc Itharel?”

Go Jethu bëër, “Ee ɣen, cīt tē ca luël ye.” ¹²Ku acin wēt cī bëër wël juëc ke ye bäny Itharel luël yeguöp. ¹³Go Pilato thiëc, “Cīi kajuëc cī yī gaanykä ye piŋ?”

¹⁴Go Jethu biet ke cī wēt Pilato bëër. Go Pilato gäi apeɪ.

Jethu acī tēm thou

(Mk 15:6-15; Lk 23:13-25; Jn 18:39-19:16)

¹⁵Ruöön ëbën, aköl Yan Ayum cïn yic luɔu, bënyŋaknhom ee raan tök kam kɔc cī mac lony, tē wic kɔc baai ye bi lony. ¹⁶Ku ë ruöön kënë raan cī käreɔc apeɪ looi cɔl Barabath ë mac. ¹⁷Nawën cī kɔc kenhiim kut, ke thiëc Pilato ëlä, “Yeŋa wiëckë ba lony tënë we, ye Barabath aye Jethu, ye cɔl Raan cī lɔc ku dɔc?” ¹⁸Rin ee ŋic Pilato lɔn ë yen tiël yen ë thön kek Jethu ye.

¹⁹Tëwën cī Pilato nyuc thönyde nhom luk yic, ke tuc tieŋde wēt, “Duk them ba yithok mat raan cïn kë cī wuöc kënë guöp, këde ë bën ɣanhom kecīt nyuöth wën aköu bä pën nin.”

²⁰Ku kɔc ater Jethu aake kɔc kuööt thook bik lëk Pilato bi ya Barabath yen lony, ku cɔl Jethu anak. ²¹Nawën thiëc Pilato ke, “Yeŋa kamken karou wiëckë ba lony tënë we?” Gokë lueel, “Ee Barabath.”

²²Go Pilato ke thiëc, “Yeŋö ba looi tënë Jethu raan ye lueel ka cī lɔc ku dɔc?”

Gokë rek yic ëbën, “Apiëët tim cī riüu köu.”

²³Go Pilato ke ben thiëc, “Yeŋö? Ye awäc ŋö cī looi?” Gokë ben rek yic röldit apeɪ, “Apiëët tim cī riüu köu.”

²⁴Nawën tiŋ Pilato ke cīi bi lëu, ku tiŋ aya ka aliäap bi rot looi, ke cɔl piü ku lɔk yecin kenhiim ke dæi kek ëbën ku lueel, “Thon ë raan kënë aliu ɣacin! Arëër wecin.”

²⁵Gokë dhuök ye ëbën ke ke cī puöth dak, “Riemde abi täu ɣocin ku miëthkua cin aya.” ²⁶Go Pilato Barabath lony. Ku wën cī yen apuruuk yöök bik that ku ŋakkë nhom kuöoth, ke gëm ke bik la piäät tim cī riüu köu.

Apuruuk aaci Jethu bui

(Mk 15:16-20; Jn 19:2-3)

²⁷Go apuruuk Pilato, Jethu kuaath pan bënyŋaknhom. Ku jɔl apuruuk ëbën gööm piny. ²⁸Ku dëkkë aläthke bei ku rukkë alanh thith lual yeköu. ²⁹Ku cuëckë kou ku ŋek kek yenhom, ku tëükë wai ciinden cuëc. Ku gutkë kenhiol piny yenhom bik nyuöoth ciët leckë ku buikë, “Mädhö Bënyŋaknhom, Bëny Itharel.” ³⁰Ku ŋuutkë guöp ku yuupkë nhom wai.

³¹Wën cì kek ye jal bui këlä, ke dëk alanh wën bei, ku dhukkë aläthke yeköu. Ku kuathkë bik la piäät tim cì riiu köu.

Jethu aci piäät tim cì riiu köu

(Mk 15:21-32; Lk 23:26-43; Jn 19:17-27)

³²Tëwën le kek të ye kɔc la nõk thïn, ke räm kek mony cɔl Thaimon raan pan Thirene, gokë dɔm riel bi tim cì riiu ket. ³³Ku yeetkë të cɔl Golgotha. (Ku wëtde yic, gɔn la guen-ɲen cìt apen nhom raan.) ³⁴Ku gëmkë Jethu muön abiëc cì liäap wäl kec cɔl gal bi dek, nawën thiëep ke kuc ye.

³⁵Gokë piäät tim cì riiu köu, ku cuetkë gek bik aläthke tek kamken. ³⁶Ku jɔlkë rëer bik tiit. ³⁷Ku jɔlkë awuɔc yekë tak ke cì Jethu looi göt yenhom nhial tim cì riiu köu ëlä, “KËNË Ë JETHU BËNYŊAKNHOM ITHAREL.” ³⁸Ku piëetkë cuër karou kek Jethu tiim cì riiu kööth aya, raan tök lɔɲ cuëc ku raan tök lɔɲ cam.

³⁹Ku jɔl kɔc ke ye tëëk tëwën, Jethu aa cuiit ku latkë ku luelkë, ⁴⁰“Cie yïn wäär ye luel lɔn bi yïn luɔɲ Nhialic thuör piny ku buth nïn kadiäk! Kony rot të ye yïn Manh Nhialic! Bäär piny tim cì riiu köu!”

⁴¹Ku bui kɔc käk Nhialic, ku kɔc gät lööɲ ku kɔcdit baai. ⁴²“Ee kɔc kök kony ku cii rot kony! Cie yen Bënyŋaknhom Itharel? Cɔl abö piny tim cì riiu köu ëmën, ku abuk jäl gam! ⁴³Yeen ë Nhialic ɲööth, cɔl ajɔl Nhialic kony ëmën të wïc yen ye. Rin aye luel ëlä, ɲen ë Manh Nhialic.”

⁴⁴Agut cuër awën cì piäät tiim kööth kek ye, ee yekë tɔɔn guöp aya.

Jethu aci thou ayic

(Mk 15:33-41, 44-49; Jn 19:28-30)

⁴⁵Nawën aköl ciël yic ke muöth loi rot yet tään aköl pan awën. ⁴⁶Nawën tään aköl ke Jethu cöt röldit, “Eli, Eli, lama thabakthani?” Ku wëtde yic, “Nhialicdië, Nhialicdië, yeɲö pël yïn ɲa wei.”

⁴⁷Nawën piɲ kɔc kök ke kääc ë tënë, ke luelkë, “Mony kënë acɔl Elija.” ⁴⁸Go raan tök kat ku lut alath muön wac yic, ku tëëu wai thok ku ɲɔɔk Jethu thok.

⁴⁹Ku luel kɔc kök, “Titku buk tɲɲ lɔn bi Elija bën bi bën kony!”

⁵⁰Ku jɔl Jethu keɲ apɛi ku thou.

⁵¹Kaam wën ka alanh ye gëɲɲ bi luɔɲ Nhialic tek yic alɔɲ thïn rɛet yic rou, jɔɔk nhial yeet piny. Ku loi ayiëëkyiëëk dit rot ku ɲer piny yic. ⁵²Ku ɲany rɛɲ kenhiim, ku gup kɔc juëc, kɔc path wäär cì thou aaci bën pír ku jɔtkë röt. ⁵³Ku wën cì Jethu rot jɔt, ke jiël rɛɲ nhiim ku lek Jeruthalem ku nyuthkë röt kɔc juëc.

27:34 Wk 69:21 27:35 Wk 22:18 27:39 Wk 22:7; 109:25 27:40 Mt 26:61; Jn 2:19 27:43 Wk 22:8
27:46 Wk 22:1 27:48 Wk 69:21 27:51 B.bei 26:31-33

⁵⁴Nawën tiŋ bëny apuruuk ku apuruukken ke tit Jethu, ayiëëkyiëëk piny ku kāk cī rōt looi ēbēn ke riōc apeī, ku luelkē, “Yeen ē Manh Nhialic guōp alanden.”

⁵⁵Diäär juēc aake tō thīn, ku keek aake daai tēmec. Wäär rēer Jethu Galilia, ē ye diäärkā buōth bīk miēth aa looi tēnē ye. ⁵⁶Kam ē diäärkā, Maria Magdalena ku Maria man Jemith ku Jothep, ku jōl a man wēēt Dhubedī aake tō thīn aya.

Jethu aci thiök

(Mk 15:42-47; Lk 23:50-56; Jn 19:38-42)

⁵⁷Wën col piny, ke mony ajak gen Arimatheo col Jothep cī wēt Jethu gam bō. ⁵⁸Ku ler tēnē Pilato ku thiēc guōp Jethu bī la thiök. Go Pilato lēk apuruuk bīk gām ye. ⁵⁹Go Jothep guōp Jethu bëēi piny tim kōu ku der alanh ƴer, ⁶⁰ku tēēu raŋ cī wec kuur yic. Ku lōr kuur dīttet raŋ thok ku jiēl. ⁶¹Maria Magdalena ku Maria dēētē aake cī nyuc ke cī kenhīim wēl raŋ.

Kōc tit raŋ

⁶²Nawën akōl Dātem akōl bō akōl Dhiēc cōk, ke kōcdit kāk Nhialic ku kōc akut Parathī la tēnē Pilato, ⁶³ku luelkē, “Bëny, acuk tak, wäär pīr aluenh kēnē ēcī lueel ēlā, ‘ƴen abī ben pīr nīn kadiāk cōk.’ ⁶⁴Kēya, lēk apuruuk bīk raŋ tiit apath ƴet akōl ye nīn diāk, rin bī kōcken ye buōth guāpde cīi kual ku tōrkē tēnē kōc lōn cī ye jōt thou yic. Ku luenh ciēen abī dīt apeī tēnē luenh tuēŋ.”

⁶⁵Go Pilato lēk ke, “Calkē apuruuk bīk raŋ la tiit apath cīt tē wic wek ye thīn.”

⁶⁶Gokē la ku buthkē raŋ thok ku thanykē thok ē kiēnden ku tēēukē apuruuk raŋ nhom bīk tiit.

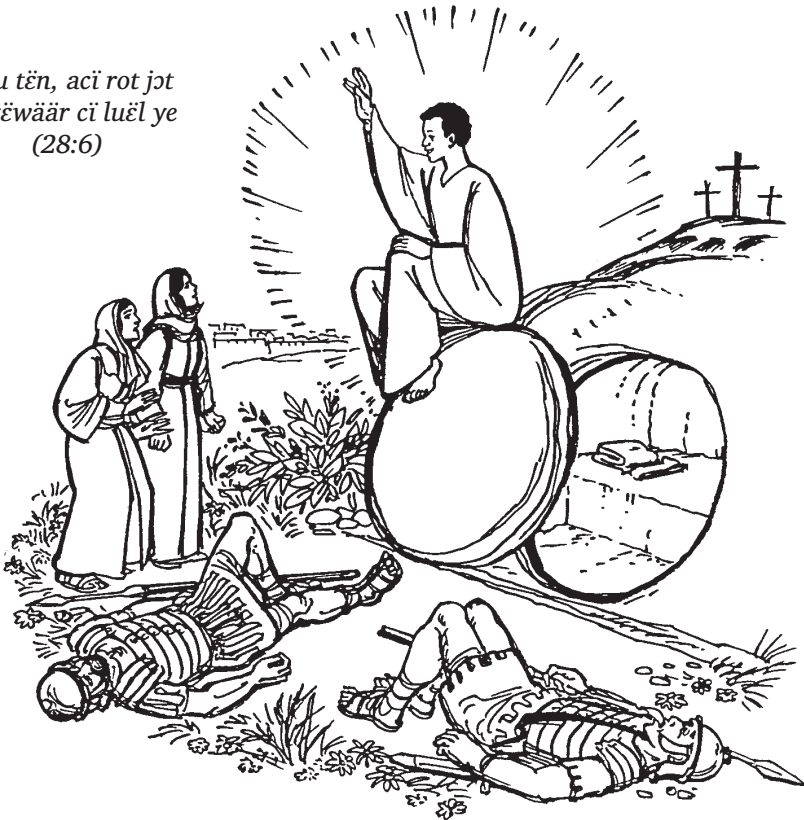
Jethu aci rot jōt raŋ yic

(Mk 16:1-10; Lk 24:1-12; Jn 20:1-10)

28 Nayōn nhiāk rial akōl Nhialic ke Maria Magdalena ku Maria dēētē, la bīk raŋ la neem. ²Ku kaam awën ka ayiëëkyiëëk piny dīt apeī loi rot, ku bō atuny Nhialic ku lōr alēl wei raŋ thok, ku nyuuc yenhom, ³ke ceŋ alēth ƴer apeī la toptop, ku dēp nyin cīt ye deŋ bier. ⁴Go apuruuk puōth jieth ku riōcckē apeī abīk ril wei ciēt kōc cī thou.

⁵Go atuny Nhialic jam tēnē diäär ku lueel, “Duōkkē riōc, aŋjēc wek aa wic Jethu wäär cī piāat tim cī rīiū. ⁶Aliu tēn, aci rot jōt cīt tēwäär cī luēl ye. Bāk, tiēŋkē tēwäär cī ye tāau thīn. ⁷Lackē la bāk la lēk kōcken

Aliu tēn, aci rot jot
cīt tēwäär cī luēl ye
(28:6)

ye buōth, ‘Lɔn cī yen rot jot raŋ yic ku ala Galilia bik la rɔm thīn.’ Lak lēkkē ke kēya.”

⁸Go diäär jāl raŋ nhom ke ban kekō̄th ke cī riō̄c, ku keek ke mit puō̄th aya, bik thok riēŋ tēnē kɔcken ye buōth.

⁹Kaam awēn ke Jethu rām ke ke ku lueel, “Bī dō̄r arēer kek we.” Gokē bēn tēnē ye ku cuetkē rōt piny yenhom ku dɔmkē cōk ku dorkē.

¹⁰Go Jethu lēk ke, “Duōkkē riō̄c,” “Lak lēkkē wāmāthkiē bik lac la Galilia tē bī yok la rɔm thīn.”

Apuruuk aaci kē cī rot looi la lueel

¹¹Tēwēn ŋoot diäär dhēl yic ke la geeu, ka apuruuk abēk, apuruuk ke tit raŋ yiic, la geeu ku lek bāny lēk kāk cī rōt looi ēbēn. ¹²Go bāny Itharel amat cɔɔl. Nawēn cīk kē cī rot looi jāam yic, ke matkē yic bik apuruuk gām wēu juēc apei, ¹³ku bik lueel, “Lɔn ē niin kek nawēn ke kɔc Jethu buōth bō wakōu ku kualkē guāpde ʏo nin. ¹⁴Ku na piŋ Bēnyŋaknhom ē wēt kēnē, ke ʏok aabī jam ke ye bī ciēn kēreec ʏok we.”

¹⁵Go apuruuk wëëu döm ku jolkë wët awën cï bäny ke kuööt thook aa lueel. Ku jol wëtden thiëi kɔc Itharel yïth. Ku ë yen kë yekë lueel agut ya aköl.

Jethu aci rot nyuöth kacken ye buöth

¹⁶Nawën ke kacken ye buöth kathiäär ku tök lööny dhöl bik la Galilia. Ku lek gɔt nhom tē cï Jethu lëk ke bi kek la röm thïn. ¹⁷Tëwën tiŋ kek ye ke dorkë, ku kɔc kök keyiic aake diu ciët cie Jethu ayic. ¹⁸Go Jethu rot cuöt ke ku lueel, “Yen aci yiëk riël nhial ku piny. ¹⁹Lak pinynhom ëbën ku lëkkë kɔc wëtdië. Ku miackë kenhïim Rin Wun, ku Wënde ku Wëi Nhialic, ²⁰ku piööckë ke bik käjuëc ca lëk we gam. Ku muökkë wenhïim lon yen abi rëër kek we akölaköl yet thök ë piny.”

Wël Jethu cï Marko göt

Wët nhom

Wël path kɔc cɔl amit puõth, kek ye kɔc cï gam piõc rin Jethu cï Marko göt, aaye jɔk wët cï yen ye lueel ëlä, “Wët Puõth Yam rin Jethu raan cï lɔc ku dɔc, Wën Nhialic.” Jethu acï nyuõth lɔn ye yen raan ë luui ku ala riel. Rielde aye tɪŋ piõcde yic, ku rielden yen jakrɛc cuɔp wei kɔc gup, ku lɔn yen adumuõm cï looi päl piny. Jethu ë ye jam rienke lɔn yen ke Manh Nhialic cï bën, ku bi rot gam bi nõk, bi kɔc poth la pan mac.

Marko acï wël Jethu göt dhël la cök, cïn yic lueth. Ku acï käk cï Jethu looi teet yiic apath, ku aacie wël cï lueel ku käk cï piõc kek cï göt kepɛc. Yeen aya, acï wël kök cit maany kaŋ göt rin Joon raan kɔc muɔc nhïim, ku lɔn cï Jethu them ë jɔŋrac. Ku gët käk cï Jethu looi, cïmën piõc ku kë ye yen kɔc tuany kony bik pial. Tëwën cï Jethu kɔc piõc, ke kɔc cï wëtde gam, aake cï käk ke ye looi ya deet yiic, ku kɔc ke man Jethu aaci puõth bën riääk apei. Wël abëk cï Marko göt athör yic ciëen, aa kãŋ karou cï röt looi tënë Jethu wäär pinynhom nin kadhorou thuɔnde nhom tueŋ, kë cï kɔc man ye ye dɔm ku piëet tim cï riïu kôu bi thou, ku kë cï yen ben pïr ku jɔt rot raŋ yic.

Ala kãŋ karou, wël Jethu cï Marko göt thik kecök, aye tak kɔc juëc ciët ye raan dët yen met ke thïn.

Käk tő thïn

Jök cök Wël Puõth Yam.....	1:1-13
Piõc ë Jethu Galilia	1:14-9:50
Jäl Jethu Galilia bi la Jeruthalem	10:1-52
Nin ciëen kadhorou thuɔnde nhom tueŋ	11:1-15:47
Jethu acï rot jɔt thou yic	16:1-8
Jethu acï rot nyuõth ku jɔt nhial.....	16:9-20

Piöoc Joon raan kɔc muɔɔc nhiiim

(Mt 3:1-12; Lk 3:1-18; Jn 1:19-28)

1 Wēt kënë ë Wēt Puoth Yam rin Jethu raan ci lɔc ku dɔc Wën Nhialic. ²⁻⁴Wäär kɛc Jethu piöocde guɔ jɔɔk Joon raan kɔc muɔɔc nhiiim ɛci piöocde jɔɔk roor tɛ cii ceŋ. Ku wëet kɔc ɛlä, “Pälkë luɔi käreɔc, ku calkë röt aa muɔc nhiiim rin bi adumuöömkuɔn päl piny tënë we.”

Ku tueŋ ɛci Ithaya raan kāk Nhialic tiŋ göt ku lueel ɛlä,
 “Të ler yin, ɣen abi raan tök kam kɔc kākkië luɛel cɔl alɛk kɔc,
 bik yiin tiit.”

Ku ben Nhialic lueel aköl dët ɛlä,
 “Raan kākkië tiŋ abi kē cīt
 löör gut yic bi yen kɔc caal tēde ë rot, ku lɛk keek ɛlä,
 ‘Guiɛrkë dhël ë Bëny, luɔikë dhölke bik la cök.’”

Tëen, go Joon kɔc aa piöoc tēde ë rot.

Nawën gamkë wëtde ke muɔɔc nhiiim, ku ye lɛk ke ɛlä,
 “Pälkë luɔi adumuööm ku calkë röt aa muɔc nhiiim,
 yen abi Nhialic adumuöömkuɔn päl piny.”

⁵Kɔc juɛc pan Judia ku gen Jeruthalem aaci wēt tënë ye, ku lekkë adumuöömken, ku jɔl Joon ke muɔɔc nhiiim wär Jordan.

⁶Joon ë ye ceŋ alëth ci looi nhiem thöröl, ku ceŋ gɔɔp yen aŋum, ku müith ke ye cam aa koryɔm ku kiɛc. ⁷Ku ë ye lɛk kɔc, “Raan bi bën ë nin thiökkä adit ku aril tënë ɣa apei. Yen acii thöŋ kek ye, nadë ke ɣa cök guŋ ba warke dök. ⁸Wek aaya muɔɔc nhiiim piu, ku yeen abi we muɔɔc nhiiim Wëi Nhialic.”

Jethu aci muɔɔc nom ku aci jɔŋrac them

(Mt 3:13-4:11; Lk 3:21-22; 4:1-13)

⁹Ye ninkä yiic ke Jethu bö gen Nadharet tö pan Galilia tënë Joon, ku muɔɔc Joon nom wär Jordan. ¹⁰Tëwën bi Jethu bei wiir, ke tiŋ nhial ke liep rot ku tiŋ Wëi Nhialic ke bö yenhom ke cīt kuur ë dit. ¹¹Ku piŋ röl Nhialic nhial ke lueel, “Yin ë manhdiën nhiaar, ɣen amit puöu ke yi.”

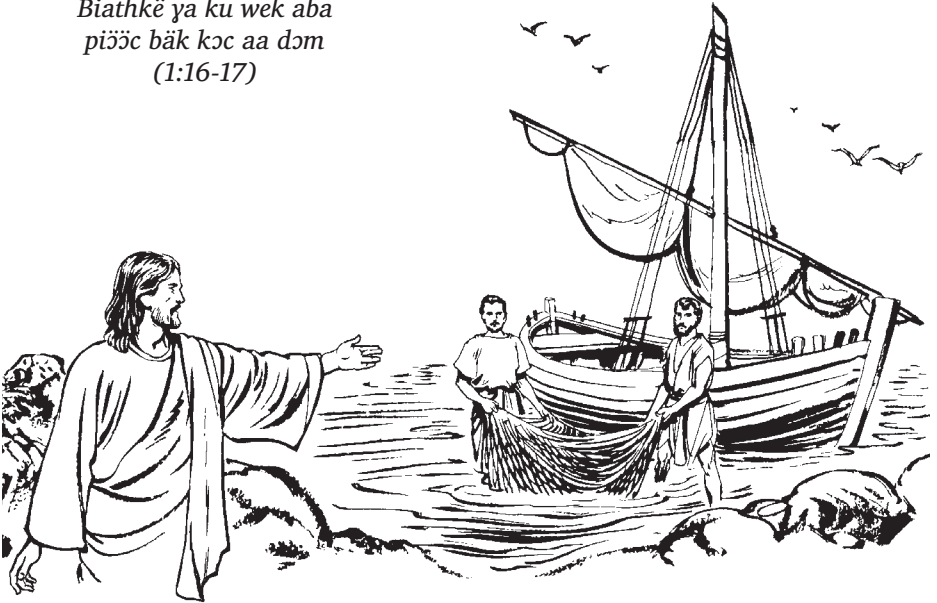
¹²Kaam awën ke Wëi Nhialic la yeguöp ku ɣëth roor tɛ cii ceŋ. ¹³Ku jɔl Jethu rëer roor tɛ cii ceŋ nin thiärŋuan kek lääi, ku ë ye jɔŋrac them. Ku atuuc nhial aaci bën ku konykë.

Jethu acä amëi kaŋuan cɔɔl

(Mt 4:12-22; Lk 4:14-15; 5:1-11)

¹⁴Wën ci Joon dɔm, ke Jethu dhuk pan Galilia ku le kɔc piöoc Wēt Puoth Yam. ¹⁵Ke ye lueel, “Aköl la cök aci bën, bääny Nhialic athiök! Pälkë luɔi käreɔc ku gamkë Wēt Puoth Yam.”

*Biathkë ya ku wek aba
piöcc bāk kɔc aa dɔm
(1:16-17)*

¹⁶Tëwën kueny Jethu wär Galilia yɔu, ke tiŋ amëi karou, Thaimon kek Andria wämënh ke dɔm rec buɔi. ¹⁷Go Jethu lëk ke, “Biathkë ya ku wek aba piöcc bāk kɔc aa dɔm.” ¹⁸Gokë biaiken nyään piny nyin yic ku buoŋkë Jethu.

¹⁹Wën le Jethu tuenj tëthin-nyɔɔt, ke tiŋ Jemith wën Dhubedī ku Joon wämënh ke tō riäi yic ke guir biaiken. ²⁰Go Jethu ke cɔɔl bīk jāl ke ye. Gokë wunden Dhubedī nyään piny riäi yic kek kɔc cīk riɔp, ku buoŋkë Jethu.

Jethu ala riel yen jɔŋrac cuɔp wei

(Lk 4:31-37)

²¹Gokë la Kapernaum. Nawën aköl cīi kɔc Itharel ye luui, ke Jethu la tē ye kɔc Itharel kenhīim mat thīn ku piöcc. ²²Go kɔc gāi ë piöccde, rin aaci piöcc apath ke la riel Nhialic, cīi thōj kek kɔcken piöcc ë lööj.

²³Kaam thiin awën, ke raan tō kam kɔc tēn amat kɔc Itharel, ke la guɔp jɔŋrac, jam ke cī yeröl jɔt apɛi ëlä, ²⁴“Yeŋö wic tēnë ɔo Jethu raan gen Nadharet? Ca bën ba ɔo bën rac? Yīn aŋɛc, yīn ë raan puoŋh la cök bö tēnë Nhialic.”

²⁵Go Jethu jɔŋrac duöm thok piny, “Biɛt, ku bäär bei yeguɔp!”

²⁶Go jəŋrac mony awən lath ku wit piny, ku biï bei yeguöp ke dhiau.
²⁷Go kəc gäi apɛi ku thiëckë röt, “Yeŋö kënë? Ye piöoc yam kek riel Nhialic. Mony kënë ala riel ye yen jak yöök ku gamkë wëtde aya!”
²⁸Këya, læc ku piathde aaci guo thiëi piny pan Galilia ëbën.

Jethu aci kəc tuany kony

(Mt 8:14-17; Lk 4:32-41)

²⁹Kaam awən jiël kek tən amat kəc Itharel, ke Jethu ku Jemith ku Joon la pan yi Thaimon kek Andria. ³⁰Nawən yeetkë baai ke yök man tiŋ Thaimon piiny ke ci töc, ke ci juäi göök. Gokë lëk Jethu. ³¹Go Jethu la tənë ye ku dəm cin ku dəc ku kony bi rot jət. Go juäi guo päl piny, ku biï miëth tənë ke.

³²Wën ci aköl lööny piny, ke kəc guëer tənë Jethu kek kəc tuany, ku kəc la gup jakrec. ³³Ku jəl kəc juëc geeu kenhiim kut yöt thok. ³⁴Go Jethu kəc juëc awən la gup tueny juëc ci bëëi tənë ye kony bik pial. Ku cop jakrec juëc wei kəc gup. Ku ciï jakrec päl bik jam rin ŋic kek ye.

Jethu ë kəc Galilia lëk wët Nhialic

(Lk 4:42-44)

³⁵Nayon nhiäk riel, akëc piny bak, ke Jethu jət rot ku jiël baai. Ku le tède ë rot bi la rök. ³⁶Go Thaimon kek kəc kək Jethu buəth bik la wïc. ³⁷Nawən lek yök, ke luelkë, “Raan ëbën awic yi.”

³⁸Go Jethu bëër, “Lokku bëëi kək tō tuenŋ yiic, ku ba la piöoc thïn aya, yen ee kën biï yen.”

³⁹Ku jəl Jethu pan Galilia kuany yic ke piöoc yönken amat yiic, ku cop jakrec wei.

Jethu acä atuet cəl apuəl

(Mt 8:1-4; Lk 5:12-16)

⁴⁰Tëwën kueny Jethu bëëi yiic ke piöoc, ke raan ci tuet bö tənë ye, ku gut yenhiəl piny ku lëŋ, “Anjæc alëu ba ya kony bëny, ba pial. Kony ya.”

⁴¹Go Jethu ŋään nyinde tiŋ ku wïc bi kony. Ku jət yecin ku gəcət ku luel, “Awiëc, piaalë!” ⁴²Kaam thiin awən, ke tuet jiël. ⁴³Ku jəl Jethu cəl alc jäl ku thon apɛi ëlä, ⁴⁴“Duk kënë la lëk raan dët. Ləc ku nyuöth rot raan kək Nhialic bi caath, ku juar kəŋ cit tē ye löŋ Mothith ye luæl thïn, bi kəc ëbën ŋic lən ci yin pial.”

⁴⁵Go jäl ku ŋot la kē ci rot looi lëk raan ëbën. Ku thiëi wët piny abi Jethu ciï ben la geeu ke ŋic. Ku ye rëer tède ë rot tē cïn yic kəc ë rëer thïn. Go kəc juëc ŋot ke ye bën tənë ye baai yic ëbën.

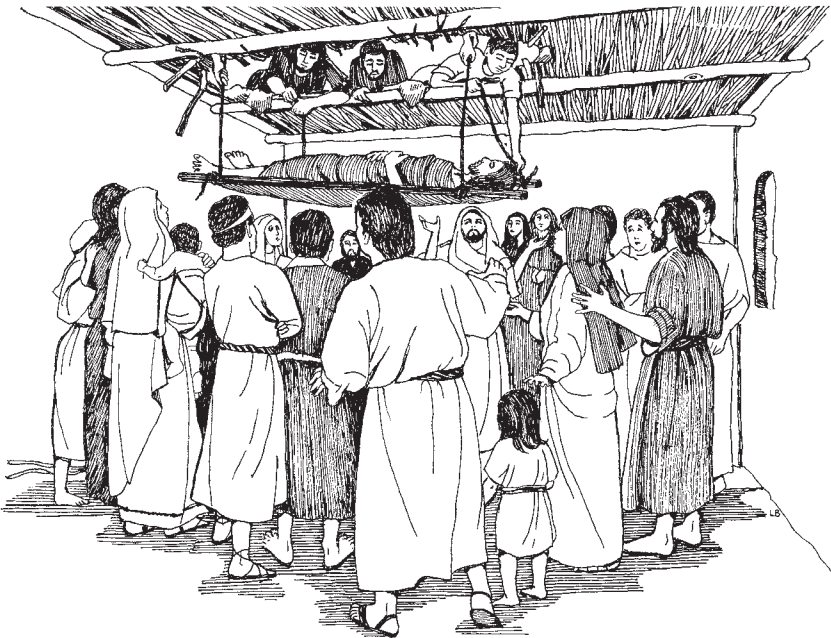
Jethu aci raan ci ruai kony

(Mt 9:1-8; Lk 5:17-26)

2 Nin juëc cök, ke Jethu ben dhuk Kapernaum. Go guo piŋ lön ci yen dhuk baai. ²Go kɔc juëc wet tənë ye abi ciën tē lääu, ye cök cak la piny yōöt agut yōt thok ayeer. Ku Jethu ë piöoc kɔc Wël Puoth Yam ë Nhialic. ³Tëwën ke raan aduany ke ket kɔc kaŋuan biï tənë Jethu. ⁴Nawën cïn tē yëth kek ye tənë Jethu, rin ci yōt thok thiän kɔc, gokë la ku ŋanykë yōt nhom lɔŋ awën rëer Jethu thiin. Ku luëckë raan aduany piny yenhom. ⁵Tëwën tiŋ Jethu gamdit tō ke ke, ke luel tənë mony aduany, “Manhdië, adumuöömku aaci päl piny.”

⁶Go kɔc piöoc lööŋ kɔc Itharel ke tō thiin, jäl tak ku luelkë kepuoth, ⁷“Yeŋö ye mony kënë jam kälä. Adhäl Nhialic! Yeŋa adumuööm päl piny? Ciët ë Nhialic ë rot.”

⁸Go Jethu käk yekë tak guo ŋic ku luel, “Yeŋö ye wek ye tak lön luel yen lueth? ⁹Ye kënen ril yic ë kakkä yiic ba luel tənë raan aduany, ‘Adumuöömku aaci päl piny,’ Tëdë ke luel, ‘Jot rot ku löm biöŋdu ku cathë?’ ¹⁰Aba nyuoth we ëmën lön Manh Raan ala riel pinyinhom ba adumuööm päl piny.” Ku luel tənë mony aduany, ¹¹“Alëk yï, jot rot ku kuany biöŋdu ku lɔr baai.”

*Ku ŋanykë yōt nhom lɔŋ wën rëer Jethu thiin,
ku luëckë raan aduany piny yenhom (2:1-5)*

¹²Go rot jət ku kueny biñnde ke dɛɛi kek ɛbɛn. Kɛnɛ acɪ raan ɛbɛn gɔi. Ku leckɛ Nhialic ku luelkɛ, “Yok aakɛc kɛcɪt kɛnɛ kaŋ tiŋ.”

Jethu acɪ Lebɪ cɔl

(Mt 9:9-13; Lk 5:27-32)

¹³Nawɛn ke Jethu ben dhuk wār Galilia yɔu. Go kɔc juɛc apei bɛn tɛnɛ ye. Goke piöc. ¹⁴Wɛn ben yen la tueŋ ke dhuk geeu, ke tiŋ raanajuɛr kut cɔl Lebɪ Alpawuth ke rɛɛr tɛden luɔi. Go Jethu lɛk ye, “Buɔth ya.” Go rot jət ku buɔth.

¹⁵Tɛwɛn miŋh Jethu pan Lebɪ, kek kɔc juɛcajuɛr kut, ku kɔc kɔk la gup anyon, ke kɔcken ye buɔth ku kɔc juɛc kɔk ye buɔth aya, aake miŋh kek ye ɛ tɔk.^a ¹⁶Wɛn tiŋ kɔc piöc lööŋ, kɔc akut Parathɪ ye, ke miŋh kek kɔc la gup adumuööm ku kɔcajuɛr kut, gokɛ kɔcken ye buɔth thiɛc, “Yeŋö ye bánydun miŋh kek kɔcajuɛr kut ku kɔc kɔk la gup adumuööm?”

¹⁷Wɛn piŋ Jethu wɛt kɛnɛ, go lɛk ke, “Acie kɔc puɔl kek akɪim wɪc, aa kɔc tuany. Yen akɛc bɛn ba kɔc path bɛn cɔl, aa kɔc la gup adumuööm.”

Wɛt löŋ thɛk ɛ miɛth

(Mt 9:14-17; Lk 5:33-39)

¹⁸Ye nɪnkä, kɔc Joon raan kɔc muɔc nɪim buɔth ku jɔl aa Parathɪ, aake la nɪn ye kek thek bɪk cɪi miŋh. Go kɔc kɔk bɛn tɛnɛ Jethu ku thiɛckɛ, “Yok kɔc abiöth Parathɪ ku abiöth Joon yok aa thek, ku yɪin ku kacku wek aacie thek, yeŋö?”

¹⁹Go Jethu bɛɛr ku luel, “Yakɛ wɪc bɪ kɔc cɪ bɛn ruääi yic rɛɛr ke cɪi miŋh? Acie tɛde! Na rɛɛr raan thiɛk ke ke, ka cik loi kɛya. ²⁰Aköl bɪ athiɛk dɔm ku nyɛɛi keyiic, yen aköl bɪ kek thek.

²¹“Acɪn raan alanh thiin ɛ yam buööp alanh theɛr kɔu, rin alanh thiin yam abɪ rot rɔt ku abɪ abaŋ alanh theɛr rɛt bei. ²²Ku acɪn raan muön abiɛc ɛ yam puök tɔny theɛr yic, rin muön abiɛc abɪ tɔny puöt yic, ku riääk muön abiɛc kek tɔny kedhie. Ku acɪi bɪ ya kɛya, muön abiɛc ɛ yam adhil puök tɔny yam yic.”

Jethu acɪ kuc löŋ aköl löŋ kɔc Itharel

(Mt 12:18; Lk 6:1-5)

²³Nayɔn aköl cɪi kɔc Itharel ye luui, ke Jethu kek kɔcken ye buɔth aake cath ke kuany dhɛl yic kam ɛ dum. Go kɔc Jethu buɔth rap lek cam dhoŋ. ²⁴Go Parathɪ ke cath ke ke Jethu thiɛc, “Yeŋö ye kacku luui aköl cɪ löŋdan Itharel pɛɛn bɪ kɔc cɪi ye luui thɪn?”

^a2:15 Lebɪ acɔl Matheo aya. 2:23 L.rou 23:25

²⁵Go Jethu bëër, “Këckë kë cī Debit looi wäthëer kaṅ kueen? Wäär nëk cək ye kek kacken ke cath ke ye, ku wickë miëth camkë, ²⁶go la luṅ Nhialic ku ciem ayum ë yath cī tōṅ tənë Nhialic, kënë aloi rot wäär ye Abiathär raandit kək Nhialic. Ayum kënë ee raan kək Nhialic ë rot yen ë ye cam. Ku yeen acī Debit bën cam, ku gëm abak tənë kacken awën cath kek ye. Këya, acin këreec cī kackië looi aya.”

²⁷Ku jəl Jethu lëk ke, “Aköl löṅ acī looi ke ye aköl löṅ path tənë raan. Akëc looi bi kəc röt aa baṅ thīn. ²⁸Këya, Manh Raan ë bëny këriëc ëbën agut aköl ë löṅ.”

Jethu acī mony cī cin ruai kony

(Mt 12:9-14; Lk 6:6-11)

3 Nayṅn aköl dët, aköl cīi kəc Itharel ye luui, ke Jethu la tən amat kəc Itharel, ku mony cī cin ruai ë tō thīn. ²Ku kəc kək aake tō thīn, ku ë wickë bik tiṅ lən bi Jethu mony kënë kony bik la luṅ, rin cī yen ye kony aköl cīi kəc ye luui. ³Wën ṅic Jethu kë tō kepuṅth, ke lëk mony awën cī cin ruai, “Jət rot ku bäär tueṅ tən kəc nhīim.” ⁴Ku lëk Jethu Parathī ëlä, “Wek kəc ṅoot nhīim lööṅ theer yic, ye kënë yic lëu bi looi aköl cīi kəc ye luui, ye këpath aye kërac, bi raan kony bi pīr, kua pël wei bi thou?”

Gokë biet ëbën. ⁵Go Jethu ke döt ke cī puṅ riääk apeī, rin ṅic kek yic ku cīk luel. Ku lëk mony awën cī cin ruai, “Nyoth yicin.” Go yecin nyooth. Go ciënde piath. ⁶Go Parathī, kəc wic ye bi Jethu nök jäl tən amat ku lek tənë kəc Yërot. Ku lek mat ke ke tē bi kek Jethu nək thīn.

Jethu ee jakreec cuṅp wei kəc gup

⁷Go Jethu jäl kek kacken ye buṅth ku lek wär Galilia kōu. Go kəc juëc pan Galilia ke buṅth. ⁸Wën piṅ kek kajuëc ye Jethu looi, ke kəc juëc apeī bö tənë ye pan Judia, ku gen Jeruthalem ku Idumie, ku jəl aa bëëi tō wär Jordan kōu, ayī gen Tire ku Thidon. ⁹Go Jethu lëk kacken ye buṅth bik riäi guiir tənë ye bi yen la thīn, bik cīi ber piny, ¹⁰rin Jethu ëcī kəc juëc tuany kony. Go kəc juëc kək tuany wic bik la tənë ye bik la gṅt. ¹¹Na tiṅ kəc la gup jakreec ë ke cuet röt piny yenhom ku dhieëukë, “Yin ee Manh Nhialic.”

¹²Go Jethu jakreec yöök bik cīi nyooth.

Jethu acä atuuc kathiäär ku rou kuany

(Mt 10:1-4; Lk 6:12-16)

¹³Go Jethu kacken wic cṅl ku jiël ke ke, ku lek gat nhīim tē cīi ceṅ. Wën cī kek yet tən awën, ¹⁴ke kuëny raan thiäär ku rou bei kəc yiic.

Ku ciäk ke ke cɔl atuuc ku lëk ke, “Wek aca kuany bäk rëer ke ya. Ku wek aba ya tuɔc ayeer bäk wëtdië aa la piöc. ¹⁵Ku wek aabi la riel bäk jakrec aa cuɔp wei kɔc gup.”

¹⁶Kɔc ke ci Jethu kuany bik ya atuöccke aayi, Thaimon (ci Jethu bën cäk ke cɔl Piter.) ¹⁷Jemith Dhubedi kek wämënh koor cɔl Joon (kek aaci Jethu cäk ke cɔl Boanergeth, ku wëtde yic kɔc ë mär deŋ.)^b ¹⁸Ku Andria, Pilipo, Bartholomeo, Matheo, (cɔl Lebi) Thomath, Jemith wën Alpawuth, Thadawuth, Thaimon, ¹⁹ku jɔl a Judath Ithkariöt, raan wäär ci Jethu bën luom bi dɔm.

Jethu aye yöök lɔn le yen guöp jɔŋrac

(Mt 12:22-32; Lk 11:14-23; 12:10)

²⁰Nawën ke Jethu dhuk Kapernaum. Go kɔc juëc apei ben buɔɔth abi ciën të cɔk yen nhom lääu kek kacke bik mïth. ²¹Nawën piŋ kɔc ruäai kek Jethu lɔn ye kɔc rëer kek ye ye lueel, lɔn ciï yen nhom path, gokë la nyaai.

²²Ku ëci kɔc kök piöc lööŋ Itharel bö Jeruthalem lueel, “Ala guöp riel Beldhebul. Ee yen bëny jakrec, yen ye yiëk riel bi ke aa cuɔp wei.”

²³Go Jethu ke yöök, ku thööŋ wët ëlä, “Ye jɔŋrac jɔŋ rɛec dët cuɔp wei kädë. ²⁴Na tek kɔc paan tök keyiic ku thërkë kamken, ke pan kënë abi riäak. ²⁵Na tuum dhiënh tök yenhom aya ku thërkë kamken ë röt, ke dhiënh kënë abi wëer aya. ²⁶Këya, na tek jakrec keyiic ku thërkë kamken, ka thök.

²⁷“Acin raan lëu ye bi yön raan ril dhoŋ ku nyëei käkke, akɔŋ raan ril kënë dɔm ku der, ku jɔl käk tɔ baai nyaai.

²⁸“Wek aa lëk yic lɔn nadë adumuööm, ku karec yekë ke looi, ku käk yekë lueel, aa lëu bi ke päl piny ëbën tënë kɔc. ²⁹Ku na ye raan Wëi Nhialic yöök lɔn ye yen jɔŋrac, ka adumuöömke aaciï kɔŋ päl piny akölrïëc ëbën.” ³⁰Ee lueel Jethu kälä ë rin ci kɔc kök ye lueel, “Ka la guöp jakrec.”

Man Jethu ku wämäthakën aaci Jethu nyaai

(Mt 12:46-50; Lk 8:9-21)

³¹Go man Jethu kek wämäthakën ë Jethu bën ku këëckë ayeer ku tockë raan bi Jethu la cɔɔl. ³²Go kɔc ke rëer, ke ci ye gööm lëk ye, “Moor ku wämäthakui aatö ayeer, ku aa wïc yi.”

³³Go Jethu bëër, “Yeŋa ë ma ku wämäthakäi? ³⁴Ku kë wiëc bäk ŋic, kɔc rëer kek ya aa nhiaar, aa cit paan ë ma. ³⁵Kuat raan wët Nhialic looi yen ë wämääh, ku nyankäi ku ma.”

^b 3:17 Ee duër thöŋ kek tuëc puöu. 3:22 Mt 9:34; 10:25 3:29 Lk 12:10

Kääñ dom path ku dom rac

(Mt 13:1-9; Lk 8:4-8)

4 Go Jethu ben piöoc wär Galilia ycu. Nawën le kɔc juëc apai gööm, ke la riäi yic ë piu thook ku nyuuc thïn, ku jɔl kɔc ëbën nyuc piiny ë piu thook ayeer. ²Ku jɔl Jethu këñ aa lueel bi yen kɔc piöoc käjuëc, ku lëk ke.

³“Pieñkë! Raan puör ëci la dom bi la pur. ⁴Ke wën yen rap weer dom yic, ke köth abëk lööny dhël yic. Go diet bën ku tetkë ke. ⁵Ku lööny köth kök alël nhom të koor tiɔp thïn. Gokë guɔ cil. ⁶Nawën la aköl ruel apai ke rap awën go yom, ku riεukë rin këc meiken yet piny apath. ⁷Ku lööny köth abëk të ye tiim la kuɔth cil thïn, na la tiim juäk ke dec rap ku cik lok apath. ⁸Ku lööny köth kök tiɔm path yic, ku ciilkë apath ku diitkë ku lokkë apath. Rap abëk aake ci luɔk ke thoi nhïim, ku kök ke thöön röt, ku rap kök ke dit nhïim.”

⁹Ku wit Jethu lõñde ëlä, “Pieñkë të le wek yiñh.”

Wët thöötth ë kääñ

(Mt 13:10-17; Lk 8:9-10)

¹⁰Nawën ci kɔc juëc jäl, go atuöccke kathiaär ku rou, ku kɔc ke ci döñ kek ye, thiëc bi këñ teet yiic tënë ke. ¹¹Go lëk ke, “Wek aaci nyuöth kë ci rot moony ë bäany Nhialic yic, ku kɔc kök këc gam aabi këñ ñic të lëk ke këñ, ¹²këya, rin na cɔk alɔn ye kɔckä daai, ka ciï këñ bi tiñ. Ku na cɔk alɔn ye kek wët piñ, ka cik bi deet yic. Na ke bi röt waar, ñuöt aa këñ tiñ ku detkë keyiic. Ku ñuöt aaci röt thön Nhialic, ku pël wët piny tënë ke.”

Jethu aci kääñ raan puör teet yic

(Mt 13:18-23; Lk 8:11-15)

¹³Go Jethu lëk ke, “Na këckë kääñ këne deet yic ke wek aaciï këñ kök bi deet yiic. ¹⁴Köth ci com aa cit wëtdiën ya piöoc tënë we. ¹⁵Kɔc kök aa cit köth ci lööny dhël yic, ye diet ke tet. Të piñ kek wët Nhialic, ke jɔñrac bö ku nyëi wët awën kepuöth ku mërkë nhïim wët ë Nhialic. ¹⁶Kɔc kök aya aa cit köth ci lööny alël la nhom tiɔm koor ye rap guɔ yom thïn, rin këc meiken yet piny. Ku kɔc kök aaci köth ci com alël nhom, aa lõñ Nhialic gam nyin yic ke mit puöth. ¹⁷Ku aacie kepuöth ye deet, aa wët Nhialic guɔ wai wei të looi aliäap rot, ku të yɔñ ke rin wët Nhialic. ¹⁸Kɔc kök aya aa cit köth ci lööny të ye tiim la kuɔth cil thïn, keek aa wët Nhialic piñ, ¹⁹ku käjuëc ke diir, rin pïr pinynhom ë tën, nhiër jïëk, ku käpuöth yekë wic aa bën thïn, ku rëckë lõñ Nhialic kepuöth. ²⁰Ku kɔc

kök aa cīt köth cī puur tiom path yic, keek aa lõŋ Nhialic piŋ ku gamkë apei, ku kajuëc path aaye yök tënë ke, cīmèn rap cī ɲiec luok ke thoi nhiim, ku rap kök ke thöön kenhiim ku kök ke dit nhiim.”

Kääŋ mermer

(Lk 8:16-18)

²¹Ku ben ke thiëc, “Le raan cī mermer kaŋ ɣäth ɣöt ku kum nyin, nadë ke tēu agen tōc cök, cie tōu ɣöt ciel yic? ²²Kuat kë cī thiaan, aŋot bī rot nyuwoth, ku wēt Nhialic aŋot bīk piōc. ²³Pieŋkë, tē le wek yiith!”

Kääŋ tē ye kaŋ thöön thīn

²⁴Ku ben lëk ke älä, “Tē ye wek kōc kök luoci thīn yen ë tē bī Nhialic we luoci thīn aya. Detkë kāk yakë ke piŋ! ²⁵Rin raan la kädäŋ abī ben muoc, ku na ye raan cīn kädäŋ, ke këthiin ye tak lõn tō yen tënë ye, abī nyaai aya.”

Jethu aci kääŋ lueel rin wēt Nhialic

²⁶Ku la Jethu tueŋ ku lueel, “Bääny Nhialic ë duër thōŋ kek kënë. Monytui ëcī köth wæer dom yic. ²⁷Ee rëer akōlaköl ku köth awèn cī com aa la tueŋ ke cil ë röt, ke pīr ku diitkë ku akuc kën ë ke looi këya. ²⁸Köth ëbèn aa cil piiny tiop yic. Käu ë kaŋ lou ku bīi yiëny tōk bei, ku jol la tueŋ ke dit agut tē bī yen deer ku yeer ku lok. ²⁹Ku tē cī kek luok aaye tem rin cī tēn tēmtēm bën.”

Kääŋ käu koor nyin ye tiemde dit apei

(Mt 13:31-32, 34; Lk 13:18-19)

³⁰Ku ben lueel, “Yeŋö buk thōŋ bääny Nhialic? Ye kääŋ piath ɲö buk thōŋ ye? ³¹Bääny ë Nhialic acit käu koor nyin cī raan com duemde. ³²Ku na le dit ka la nhial ke loi kër ku yiith dit apei, abī diet ɣōtken aa yik thīn.”

³³Jethu aci Wēt Puoth Yam piōc tënë kōc ë këŋ cīt këŋkä. Aake cī lëk kajuëc lëukë bīk ke deet yiic. ³⁴Ee ye kōc jääm ë këŋ tē piōc yen kōc, ku na ye yeen ë rot kek kōcken ye buwoth, ka ye tēt këriëc ëbèn yiic.

Jethu aci yom cōl akääc

(Mt 8:23-27; Lk 8:22-25)

³⁵Na aköl dēt ɣonthëi, ke lëk Jethu atuōccke, “Lok teemku wär alɔŋtui.” ³⁶Gokë kōc kök nyääŋ piny, ku lek riän awèn rëer Jethu thīn

4:21 Mt 5:15; Lk 11:33   4:22 Mt 10:26; Lk 12:2   4:24 Mt 7:2; Lk 6:38

4:25 Mt 13:12; 25:29; Lk 19:26   4:29 Juel 3:13

yic, ku tëmkë agut Jethu. Ku riëth kök ke tō thīn aaci tem aya. ³⁷Kaam thiin awën ke yomdit apej jət rot, ku jət atiaktiak rot abi riäi duër thiän ë piu. ³⁸Tëwën looi kënë rot, Jethu ë nin riäi yic ciëen, ke ci yenhom kan. Gokë puöc ku luelkë, “Bänyda! Yok aa muɔu, ciï diëer ë yo?”

³⁹Go Jethu rot jət ku rël yom, “Lɔ dil!” Ku rël atiaktiak, “Käac!” Go yom köc ku le dil. ⁴⁰Ku thiëec ke, “Yeñö riöc wek ciët we bi mou? Cäk ñic lɔn bi yen we kony?”

⁴¹Gokë nhīim la cõt riöldit cīt kënë ku jicemkë kamken, “Ye raan yindë kënë? Na cök a yom ku atiaktiak ë ke piñ wëtde!”

Jethu aci raan la guöp jakrec kony

(Mt 8:28-34; Lk 8:26-39)

5 Gokë wär Galilia teem ku lek tē cɔl Jeratha. ²Kaam wën keec Jethu piny riäi yic, ke tiñ mony la guöp jakrec, ke bö bei rëñ nhīim. ³Mony kënë ë ye rëer rëñ nhīim, ku acin raan ye lëu bi rëek. ⁴Ee ye rëek cök ku cin arak juëc, ku ñot ke tueny, ku dhoñ luöñ köth yecök. Ee ril apej, acin raan ye lëu bi rëek. ⁵Aköl ku wëer thok ëbën, ee ye cool ku ruu kat rëñ nhīim, ke looi duɔt ku ye rot deeny aleel bi rot nök.

⁶Wën tiñ yen Jethu tëmec, ke lor ku cuet rot piny yenhom, ⁷⁻⁸ku luel Jethu, “Jɔñrac, bäär bei ë mony kënë guöp.” Go kieeu looi apej, “Jethu Wën Madhɔl, yeñö wic ba looi tënë ya? Yin alañ ë rin Nhialic duk ya tēm awuöc.”

⁹Go Jethu jäl thiëec, “Cɔl yi ña?” Go bëer, “Yen aa kut rin yok ajuëc.” ¹⁰Ku jɔl mony kënë Jethu ya löñ bi jakrec ciï cop wei tēden rëer kek thīn.

¹¹Ku duut dir baai ë nyuäth gət cök ë tēn awën. ¹²Go jakrec Jethu löñ, “Tuɔc yo ë dirkä gup, ku cɔl yo aa lur keyiic.” ¹³Goke puöl, ku jɔl jakrec bën bei mony awën guöp ku lek dir gup. Go duut diëer, kecīt tiim karou riñ agör yic, ku thootkë wiir ku moukë ëbën.

¹⁴Go röör ke biöök dir kat, ku lek kë ci rot looi luel tënë kɔc rëer geeu, ku kɔc tō bëei yiic. Go kɔc ëbën jal wet bik kë ci rot looi la tiñ. ¹⁵Nawën lek yet tënë Jethu, ke yök mony wäär la guöp jakrec ke rëer, ke ceñ alath, ke la nhom cök. Gokë riöc. ¹⁶Go kɔc ke ci kën ci rot looi tënë mony awën ku dir tiñ, la lëk kɔc kök. ¹⁷Ku wën piñ kɔc baai ë wët kënë ë ke riöc, ku lek tënë Jethu ku lanjkë bi jäl panden.

¹⁸Tëwën le Jethu riäi yic, go mony wën ci Jethu jɔñrac cɔl ajiël yeguöp bën tënë Jethu, ku löñ bi cath kek ye.

¹⁹Go Jethu jai, ku lëk ye, “Lɔr baai tënë kacku ku lëk ke käjuëc ci Bëny looi tënë yi, ku tēpuɔth ci luöi yi.”

²⁰Go jäl ku le panden Dekapolith la yic geu thiäär. Ku kueny keyiic ebën ke ye kɔc lëk kāk cī Jethu looi tēnē ye. Go kɔc gāi.

Jethu aci tik kony ku cɔl nya aben pīr

(Mt 9:18-26; Lk 8:40-56)

²¹Wën cī Jethu ben tem riäi bī dhuk Kapernaum, ke kɔc juëc apei bö tēnē ye wär yɔu. ²²Kaam wën ke raan cɔl Jariöth, bēny tēn amat kɔc Itharel bö aya. Nawën tiŋ Jethu, ke cuet rot piny yecök. ²³Ku lēŋ, “Nyandiën thin koor aci dhal apei, athou. Bäär ba yicin la tääu yenhom bī pial.”

²⁴Go Jethu gam ku lööny dhöl kek ye. Ku buɔth kɔc juëc ke, ke cīk kum apei.

²⁵Ku tiŋ tuany, cīi thëkde kōu ye tæem ruöön thiäär ku rou, ee tö kɔc yiic, ²⁶ku yeen ëcī wëü juëc gām akīm rin bī tuaanyde ŋuëën, ku tuaanyde akëc ŋuëën, ëcī rot jal juak. ²⁷Ku yeen ëcī kāk ye Jethu looi piŋ. Go bën Jethu kōu ku gɔɔt alanhde, ²⁸rin ëcī jam ë rot yepušu ëlä, “Na gaat alanhde, ke yēn abī pial.”

²⁹Kaam thiin awën ke riem cīi ben kuër, ku yök rot ke cī pial. ³⁰Go Jethu yök lɔn cīi riel jäl yeguöp. Go yenhom wel ku thiëc kɔc, “Yeŋa cā alanhdië gɔɔt?”

³¹Go kɔcken ye buɔth lëk ye, “Yīn ë kɔc juëc tiŋ ke cī yī kum ku ye thiëc, Yeŋa cā gɔɔt?”

³²Go Jethu ŋot döt kɔc bī tiŋ yeŋa cī ye looi. ³³Wën ŋic tiŋ awën tuany ye ke tuaany cī jäl yeguöp, go bën tēnē Jethu ke cī riöc, ke lëth, ku gut yenhial piny Jethu nhom. Ku lëk ye lɔn ë yen cī ye gɔɔt. ³⁴Go Jethu lueel tēnē ye, “Nyaandië, gamdu aci kony ba pial, lɔr, kek döör.”

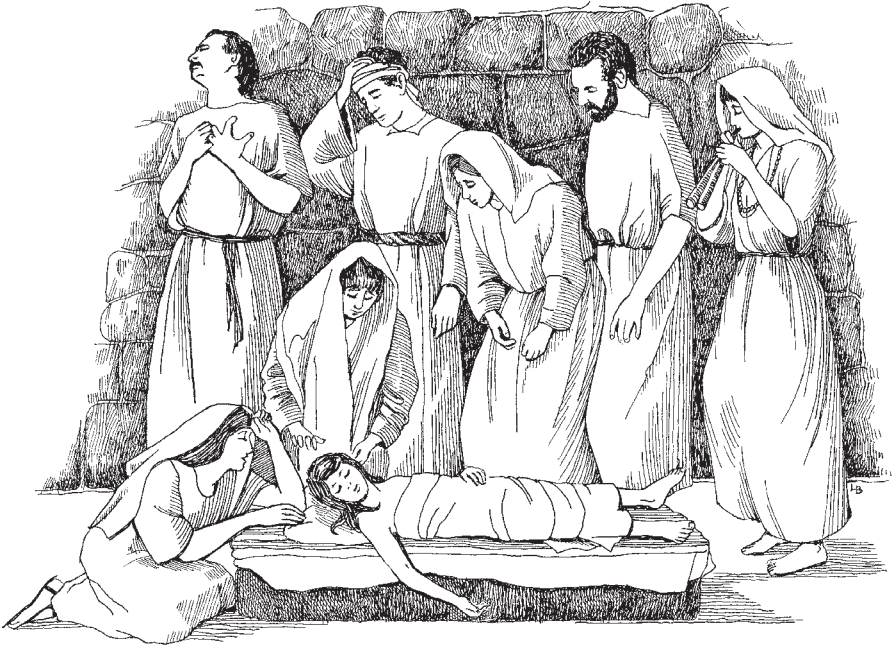
³⁵Kaam wën jīem Jethu, ke kɔc riŋ pan Jariöth ku lëkkë ye, “Nyaandu aci yet wei, duk raan piöc ben rääm nhom.”

³⁶Ku Jethu ë këc kë cīk lueel kuëc nhom, ku lëk ye, “Duk riöc, dæet yīpušu ku gam wët yic.” ³⁷Ku ë cīn kɔc juëc cīi pušl bīk cath kek ye, ee Pīter ku Jemith ku Joon kepëc. ³⁸Tëwën yeet kek pan Jariöth ke Jethu yök kɔc ke näk röt, ke dhiau apei. ³⁹Ku ler yöt ku lëk ke, “Yeŋö nëk wek röt? Ye dhiëndiit ŋö këñë? Meth akëc thou, anin.”

⁴⁰Gokë dɔl guöp. Go Jethu ke cɔl ala ayeer, ku cɔl wun meth kek man meth ku kɔcken awën kadiäk, ku lek yöt tēwën cī meth täac thin. ⁴¹Ku dɔm cin ku lëk ye, “Nyan thiin, alëk yī, jɔt rot!”

⁴²Go rot jɔt nyin yic ku cieth. Go kɔc awën tö yööt kek Jethu gāi apei wën tiŋ kek kë cī rot looi (ë ye run thiäär ku rou.) ⁴³Ku thɔn Jethu ke bīk cīi lëk kɔc kōk. Ku lëk ke bīk yiëk miëth.

Nyaandu aci yet wei, duk raan piöoc ben rääm nhom (5:35)

Kɔc Nadharet aa kɛc Jethu gam

(Mt 13:53-58; Lk 4:16-30)

6 Go Jethu jäl tēden awēn ku ler genden Nadharet, ku buoɔth kɔcken ye buoɔth. ²Nawēn aköl ē lōŋ, ke piöoc tēn amat. Ku kɔc juēc aake tō thīn. Nawēn piŋkē piöocde ke gēi, ku luelkē, “Cī kāŋ bēn aa ŋic nen?” “Ku ye kākka looi kēdē? ³Yen ē raan guēnguēŋ tiim, ku ē wēn Maria, ku ē mēnh ē Jemith, ku Jothep, ku Jut ku Thaimon. Ku cie nyiērakēn kā rēēr ē tēn kek ɔo?” Ku jolkē jai bik piöocde cīi gam.

⁴Go Jethu lēk ke, “Raan cī Nhialic lööny yeguöp aye baai ēbēn theek, ka kɔc genden ku kɔc ruāai kek ye, ku paan wun kek paan man kek aaciī ye ye theek.”

⁵⁻⁶Ku akēc lēu bī kāk jāŋ gōi looi, ka kɔc tuany lik kek aaci yēn yecin tāau kenhīim, ku kony ke bik pial. Ee cī gāi apei rin kēc kek ye gam.

Jethu acā atuöccke kathiäär ku rou tooc

(Mt 10:5-15; Lk 9:1-6)

Go Jethu jäl ku ler bēēi kōk yiic ku le kɔc piöoc thīn. ⁷Ku tuum atuöccke ku tooc ke wei, bī kɔc karou aa cath ē tōk bik aala piöoc Wēt

Puoth Yam ë Nhialic, ku yik ke riel bik kek koc aala kony. ⁸Ku lek ke apei. “Duökkë muk ë miith yakë cam dhël yic, muökkë ke wei kepëc. ⁹Cenjë war ku duökkë muk alëth kök.” ¹⁰Ku lek ke aya, “Yakë reër pan ye we lor thïn yet të bi wek jäl. ¹¹Ku na lak pan cii we lor thïn, ku pan cii wëlkun ye piñ thïn, ke we jiël ku tenjë wecök. Ku abi nyooth lon ci wek kuc ë ke!”

¹²Ku jiëlkë ku lek koc piöc bik luoi adumuööm puöl. ¹³Ku copkë jakrec juëc wei, ku tockë koc juëc tuany nhiiim. Ku röökkë bi ke kony bik pial.

Nääk ë Joon raan koc muöc nhiiim

(Mt 14:1-12; Lk 9:7-9)

¹⁴Ku bëny Antipäth Yërot ëci wët piñ rin ci ke Jethu njic apei. Ku ë ye koc kök lueel, “Joon raan koc muöc nhiiim aci ben pir, ee yen ale yen riel yen kakkä looi.”

¹⁵Ku lueel koc kök, “Mony kënë adhil a Elija raan wäär käk Nhialic tiñ.” Ku ben koc kök lueel, “Ee raan tök kam koc theer, koc käk Nhialic tiñ.”

¹⁶Ku wën piñ Antipäth Yërot ë wët kënë go lueel, “Ee Joon raan koc muöc nhiiim wäär ca col atök yeth yen aci jöt thou yic.” ¹⁷Antipäth Yërot ëci Joon col anak këlä, ee ci col adöm ku rek, ku col amac rin wët Yërodia tiñ Pilipo wämënh ci rum bi ya tienjde, ¹⁸rin ci Joon ye lueel tënë ye ëlä, “Acii path ba tiñ wämuuth rum ke pir.”

¹⁹Ku Yërodia ëcii puöu mit tënë Joon rin ë wët kënë. Ku wic diët nek ku cii lëu, ²⁰rin Yërot ë riöc Joon, rin ye Joon raan puoth wët Nhialic, ku kony bi ciën kë näk ye. Nawën piñ Yërot wët Joon, ke gëi apei ku not nhieer bi wël Joon aa piñ.

²¹Nawën ke Yërodia jöl të bi yen Joon näk thïn yök, ku ë ye aköl looi Antipäth Yërot yan akölden dhiëeth ye, tënë kacken dit mec kek baai, ku bëny apuruuk ku jöl aa kocdit pan Galilia. ²²Ku nyan Yërodia nhom guöp, ee ci bën yëi bi bën dier. Go Yërot kek jälke puöth miest apei tënë ye. Go Antipäth Yërot bëny lek ë nyan ëlä, “Na le ke wic, ke luel tënë ya ku ba gam yi.” ²³Ku kuënj tënë ye jööl nhiiim ku lueel, “Kuat këdun ba thiëc tënë ya aba dhiel yiëk yi, cok alon ë yen abaj ë bäanydië.”

²⁴Go nya la ayeer ku lek man, “Yeñö ba thiëc?” Go man lueel, “Lëk ye bi Joon raan koc muöc nhiiim tök yeth, ku gem yi nhiamde ba bëi.”

²⁵Go nya dhuk tënë bëny nyin yic ku lueel, “Yin awiëc ba gam nhom Joon raan koc muöc nhiiim tën ëmën thiin, ke ci täau aduök yic!”

²⁶Kënë aci bëny rac puṣu apeɪ, ku akēc kuc rin cɪ yen mël kuënj ë jḗl nhiiim. ²⁷Go bëny apuruḗkde tooc nyin yic, ku lëk ye bɪ nhom Joon raan kɔc muḗc nhiiim bëëi. Go apuruk la tēwën mec yen thin ku tōk yeth. ²⁸Ku bii nhom ke cɪ tāau aduḗk yic, ku yik nya, ku jɔl nya gām man. ²⁹Nawën piḗ kɔc Joon buḗth lɔn cɪ ye nōk, gokë la ku nyëikë guäpde ku thiäkkë.

Jethu aci miëth koor juak bi kɔc juëc cam

(Mt 14:13-21; Lk 9:10-17; Jn 6:1-14)

³⁰Kɔc Jethu buḗth aake ye bën yenhom ku lëkkë kāk cik looi, ku kāk cik piḗc ëbën. ³¹Kɔc juëc apeɪ aake ye wāac, kɔc jiël ku kɔc bō tënë Jethu bi ke bën kony, abi Jethu kek atuḗḗcke cii läau bik cak mith. Go lëk atuḗḗcke, “Jiëlku buk la tē cɪn yic kɔc buk la löḗ.” ³²Gokë jäl ë riäi ë röt bik la tē cii ceḗ, ku aake kēc kɔc lëk tē ler kek thin.

³³Go kɔc juëc ke tiḗ, ku njickë ke. Gokë miööt gëeth yiic ku riḗkë tuen ke kuany wär kōu, ke la tēwën cɪ Jethu kek atuḗḗcke kenhiiim wel thin. Ku ye kek kɔḗ yet tēwën. ³⁴Wën keec Jethu piny riäi yic, ke tiḗ kɔc juëckä. Go wic bi ke kony rin aci tiḗ kecit amël pap cɪn nhiiim abiöök. Ku jɔlke piḗc käjuëc. ³⁵Nawën col piny, ke kɔcken ye buḗth bō tënë ye ku luelkë, “Piny aci cuɔl ku tēn ë ror cɪn kë kuany thin, ³⁶col kɔc aa jiël bik la bëëi yiic bik la ḗcɔc miëth camkë.”

³⁷Go bëër, “Miackë ke ë miëth.” Gokë lëk ye, “Wic buk ayuḗp lëu ë kɔc kithkä ḗcɔc tënë ke bik ke cam? Aa wic wëëu juëc apeɪ.”

³⁸Go Jethu ke thiëc, “Ye ayuḗp kadë tō thin? Lak bāk ke la tiḗ.” Gokë dhuk ku lëkkë ye, “Aa yuḗp kadhiëc ku rec karou.”

³⁹Go lëk ke bik kɔc col anyuc piiny akuut noon tōc nhom. ⁴⁰Gokë nyuc piiny akuut buḗt ku akuut thiärdhiëc. ⁴¹Go ayuḗp awën kadhiëc ku rec karou lööm, ku döt nhial ku leec Nhialic. Ku beny ayuḗp yiic ku gëm ke kɔcken ye buḗth bik ke tek agut rec, tënë kɔc. ⁴²Ku mithkë abi miëth ke göök. ⁴³Ku jɔl kɔcken ye buḗth awuthueei ayuḗp ku rec cɪ dön piny kuany gäac kathiäär ku rou. ⁴⁴Kɔc ke cɪ mith ëbën, röör röt aake ye tiim kadhiëc.

Jethu aci cath püu nhiiim

(Mt 14:22-33; Jn 6:15-21)

⁴⁵Kaam thin awën, ke Jethu yöök kɔcken ye buḗth bik la riäi yic, ku lek tuen yenhom agör alɔḗtui gen col Bethaida. Ku col thëi ajiël. ⁴⁶Wën cɪ yen kɔc tōḗ, ke jiël bi la gɔt nhom bi la röök. ⁴⁷Nawën la thëi bën, ke atuḗḗcke aake ḗoot ë riäi yic wär ciel yic, ku yeen ë rot agör nhom.

⁴⁸Goke tiŋ ke cī gōk gēr ē riāi rin cī kek kenhīim wēl yom. Nawēn bāāk ē piny, ke bō tēnē ke ke cath piū nhīim, ku ē wic bī ke waan thook. ⁴⁹Ku wēn tiŋ kek ye ke cath wiir piū nhīim, ke tiŋkē kecīt atīm raan cī thou, ku dhiεukē, ⁵⁰rin ē cik tiŋ kedhie ku riōōckē.

Go guo jam tēnē ke ku lueel, “Deetkē wepuōth, ee ʔen Jethu, duōkkē riōc.” ⁵¹Ku met rot riāi yic tēnē ke. Go yom kōōc. Gokē gāi apeī, ⁵²ē rin kēc kek kēnē ayuōp wāar cī gām rōōr tiim kadhiēc deet yic, rin ril kek nhīim.

Jethu acī kōc tuany Jenetharet kony

(Mt 14:34-36)

⁵³Nawēn akōl dēt cī kek wār teem, ke ʔet Jenetharet tō agōr nhom ku dōmkē riāi. ⁵⁴Nawēn bikkē bei ē riāi yic, go Jethu guo ŋic kōc ēbēn. ⁵⁵Gokē kat ku riŋkē bēēi yiic ku lek kōc tuany kēt, ku ʔēthkē ke tē cī kek ye piēŋ thīn. ⁵⁶Ku kuat tēn cī Jethu la thīn ēbēn, bēēi yiic ku gēeth yiic, kōc juēc tuany aake ye tāac tēnē ʔōc ku dhōl yiic, ku lāŋkē bīk gōt, cōk alanhde thok ē path. Ku kuat raan cī ye gōt ēbēn, ee ye pial.

Jethu acī ciēŋ kōk wārkuan dīt dhōl yiic

(Mt 15:1-9)

7 Wēn cī Parathī kek kōc piōōc lōōŋ kōc Itharel, ke cī bēn Jeruthalem Jethu gōōm piny. ²Ke tiŋ kōc Jethu buōōth ke mīth ke kēc kecin lōōk apath, bīk ajuēēc nyaai kegup cīt tē ye kōc Itharel ye luōōi thīn.

³Kōōkā aake cī kē cī atuuc Jethu looi rac puōōth, rin kōc Itharel kek Parathī, aake cīi ye mīth tē kēc kek kecin kaŋ lōōk kecīt ciēŋ theer kōōcken dīt. ⁴Ku na le mīth cik la bēēi geeu, ka cik cam ke kēckē kaŋ lōōk kōōth. Ku keek aake ye kāk cī kōōcken dīt theer lēk ke looi, cimēn lōōk biīny ku tōny ku aduuk ē miēth.

⁵Go Parathī ku kōc piōōc ē lōōŋ Jethu thiēēc, “Yeŋō cīi kōōkun yi buōōth ye ceŋ ē ciēŋ wārkuan dīt, ku yekē mīth juāāk ke kēc kecin lōōk?”

⁶Go Jethu bēēr, “Ithaya acī yic lueel ē riēnkun lōn ye wek awēŋ puōōth rou, ku gēt ēlā,

‘Kōōkā aa ʔa leec kethook ku aliu kepuōōth.

⁷Keek aa ʔa door ku acie duōōr ē yic,

rin keek aa kōc piōōc lōōŋ ciēŋ wārkuan dīt ciēt ke ye lōōŋkiē!’

⁸“Ee yic, wek aacīt kōc ye Ithaya jam ē riēnken. Wek aacī kuc lōōŋ Nhialic ku ye lōōŋ ciēŋdun kek yakē gam.”

⁹Ku lēk Jethu ke, “Ayakē tak lōn ē yen kēpath yen cāk looi ye wek kuc lōōŋ Nhialic, ku muōōkkē ciēŋdun theer. ¹⁰Rin acī Mothith lueel,

‘Thek wuur kek moor, ku na ye raan wun kek man jääm gup käreç, ka dhil nõk bi thou.’ ¹¹Ku ayakë lueel aya lon ye yen yic, bi raan wun kek man jai tē wic kek kēpiir kek tēnē ye, ‘Acin tē kuõny we, rin yen aci Nhialic gam kēn ba yiēk we.’ ¹²Ke wek aa kucē bi kakkā cii loi tēnē wun ku man. ¹³Kēya, tē ye wek kōc piõc thīn aci thōŋ kek wēl ye Nhialic lueel. Ku wek aa käreç juēc kōk cit kakkā looi aya.”

¹⁴Go Jethu kōc juēc ben cōl ku lēk ke, “Pieŋkē wētdiē wedhie ku detkē yic. ¹⁵Acie kē ye raan cam, yen ye cōl aye raan rac, aa kāk ye tak ku kāk ye lueel, ku kāk ye looi kek aaye cōl aye raan rac. [Pieŋkē tē le wek yiŋh.]”

¹⁷Wēn cī yen kōc nyään piny ayeer ku ler yōt, ke thiēc kōcken ye buōth bi wēt awēn cī lueel teet yic tēnē ke. ¹⁸Go lēk ke, “Cāk kāŋ ye deet yiic aya? Acie miēth ye raan cam yen ye cōl ala guōp adumuõm, ¹⁹rin acie la yepuõu, ee la yeyāc ku le bēn bei.” Kēya, aci Jethu nyuōth lon miēth ēbēn apath.

²⁰Ku ben lēk ke, “Aa kāk ye raan tak ku looi ke, kek aa rēc. ²¹Rin puõu yen aye käreç ye looi bēn bei thīn, cimēn bal ku ruõm, ku nāak raan ē path, ku kōr diäär. ²²Ku kook ku wēŋ ku nhiam ku tieel, ku yiic yepuõu kēnē raandā, ku luõm ku kuat käreç ēbēn. ²³Kakkā ēbēn aa bēn bei raan puõu, ku looi ke ku rēckē ye.”

Tiŋ cī gam lon bi Jethu nyaande kony

(Mt 15:21-28)

²⁴Ku jōl Jethu jāl ku ler wundēt tēthiāak kek Tire ku Thidon, ku ler yōt. Ku cii wic bi la raan ŋic ye. Ku akēc lēu bi thiaan. ²⁵Go tiŋ la nyanden koor ŋot kēc kuāc cī jōŋrac la yeguōp, Jethu piŋ. Go bēn tēnē ye ku gut yenhiaal piny Jethu nhom. ²⁶Tiŋ kēnē ē ye jam thoŋ Giriik, ku ee nyan pan Ponicia. Go bēn ku lēŋ Jethu ēlā, “Bēny, cōk a lon cī yen ye tiŋ pandun ke yi bō ba jōŋrac cuōp wei nyaandiē guōp.”^c ²⁷Go Jethu lueel, “Yen ya cii bō ba miēth mīth bēn gam jōk. Acie yic bi miēthden yiēk jōk, ke kēc kueth.”

²⁸Go bēer, “Ee yic Bēny, ku jōk rēer tē mīth kōc thīn awuthueei cī lōõny piny kuany.” ²⁹Go Jethu lēk ye, “Rin cī yin ye ŋiec bēer kēya, dhuōk baai, yin abī jōŋrac yōk ke cī jāl nyaandu guōp!”

³⁰Go dhuk baai ku yōk nyaande ke cī tōc biōök yic, ku jōŋrac ke cī jāl yeguōp.

Jethu aci raan miŋ cie jam kony

³¹Go Jethu jāl Tire ku dhuk wār Galilia ke kuany gēth kathiäär Dekapolith yiic ku Thidon. ³²Tēwēn ke kōc kōk bii raan cī miŋ tēnē

7:10 B.bei 20:12; 21:17; Leb 20:9; L.rou 5:16 ^c7:26 Tiŋ kēnē ee cie nyan Itharel.

Jethu, ku läŋkë bi gɔɔt. ³³Go Jethu nyaai kɔc yiic ku yëth tēde ë rot, ku tēu yecin yeyiic, ku ŋuut ku gɔɔt liep.

³⁴Ku döt nhial ku wëei apeɪ ku lëk ye, “Piëŋel!” ³⁵Kaam thiin awën, ke yör yiith ku jieem. ³⁶Ku yöök Jethu kɔc awën tō thiin bik cii lëk raan dët. Ku ŋot lek lueel. ³⁷Ku kɔc ci ye piŋ aaci gäi apeidit ku luelkë, “Mony cɔl Jethu kënë aci kəriëc ebën lëu. Kɔc ci miŋ aa piŋ emën, ku kɔc ke cie jam, aaci ya jam aya.”

Jethu aci raan tiim kaŋuan cɔl akueth

(Mt 15:32-39)

8 Ye ninkä, ke kɔc juëc mat kenhiiim. Nawën cïn miëth ke Jethu cɔl kɔcken ye buɔɔth ku lueel, ²“Yen aci guöp ŋöŋ, rin kɔckä aaci rëer kek ya nin kadiäk emën, ku acin kë camkë. ³Na cal ke aa dhuk bääiken yiic, ke cïn kë cik cam, ka la wiik dhël yic, rin kɔc kök aabö tēmec.”

⁴Go kɔcken ye buɔɔth lëk ye, “Ye tēnen roor ë tēn bi raan miëth yök thiin bi kɔc juëckä cam?”

⁵Go Jethu ke thiëc, “Lak ayuöp kadë?” Gokë lueel, “Aa dhorou.” ⁶⁻⁷Go lëk thän awën bik nyuc piiny. Ku lööm ayuöp awën kadhorou ku rec thii lik ku röök Nhialic, ku beny keyiic, ku gëm ke kɔcken ye buɔɔth bik ke tək kɔc. Gokë looi këya. ⁸⁻⁹Ku jɔl thän awën, kecit tiim kaŋuan miith bik kueth. Ku jɔl kɔc Jethu buɔɔth awuthueei ayuöp ci döŋ kuany gääc kadhorou. Ku jɔl Jethu kɔc cɔl ajiël, ¹⁰ku ler riäi yic kek kɔcken ye buɔɔth, ku lek pan cɔl Dalmanutha.

Jethu aci kuc bi kënë jän göi looi

(Mt 16:1-4)

¹¹Tëwën ke Parathï kök ben bën tēnë Jethu ku teerkë wët kek ye, ku wickë bik deep ë wët, gokë yöök bi kënë jän göi looi, bi nyuöth ke lon ye Nhialic wëlke gam. ¹²Go Jethu keŋ apeɪ ku lueel, “Yenö ye riëc aköl thiëc kënë jän göi. Wek alëk yic. Acin kecit kënë bi nyuöth ke.” ¹³Ku nyiëŋ ke piny, ku dhuk riäi yic, bi teem wär alɔŋtui.

Duökkë ye tak cimën Parathï ku Antipäth Yërot

(Mt 16:5-12)

¹⁴Kɔc Jethu buɔɔth aake ci nhiiim määar bik ayuöp juëc cii muk wën ler kek riäi yic, ku mukkë ayuöm tök giliŋ. ¹⁵Go Jethu lëk ke, “Tiëerkë nhiiim, ku tietkë röt bäk cii nhiam cimën Parathï ku Antipäth Yërot, nhiaamden ke cɔl ago puör cimën ayum ci yiëk yic luɔu.”

¹⁶Gokë jam kamken ëlä, “Ee wët kënë lueel rin cïn yok ayup.”

¹⁷Go Jethu kë luelkë guo ŋic, ku thiëc ke, “Yeŋö ye wek ye tak wek acin ayup. Cäk kãŋ ye tak lön bi yën we muɔc ayup. Cäk kãŋ ye tiŋ ku detkë keyiic, kua cäk puõth cɔr? ¹⁸Wek aala nyin, cäk ye daai? Ku wek aala yith, cäk ye piŋ ku cäk ye tak? ¹⁹Ye gääc awuthueei kadë cäk bën kuany wäär beny yën ayuõp kathiëc yiic tënë röör tiim kadhiëc?” Gokë bëër, “Ee gac thiäär ku rou.”

²⁰“Na wäär beny yën ayuõp kadhorou yiic tënë raan tiim kaŋuan, ye gääc awuthueei ayuõp ci döŋ piny kadë cäk bën kuany?” Gokë lueel, “Aa dhorou.”

²¹Go Jethu ke thiëc, “Ku këya ëmën ŋot cäk ye deet lön le yën riel ba miëth gãm we?”

Jethu aci mony cɔr pan Bethaida kony

²²Gokë bën Bethaida. Go kɔc kɔk mony ci cɔr thel tënë Jethu, ku lãŋkë bi gɔc. ²³Go Jethu cɔr dɔm cin ku thel wei baai. Nawën ci ŋuõc nyin, ke tëëu yecin yenyin ku thiëc, “Le kë ye tiŋ?” ²⁴Go yenhom jɔt ku lueel, “Yën acie daai apath, yën ë kɔc tiŋ kecit tiim kek cath.”

²⁵Go Jethu yecin ben tääu yenyin, go daai ku tiŋ këriëc ëbën apath.

²⁶Go Jethu cɔl adhuk paande ku thon bi cii la lëk kɔc kɔk.

Pïter aci Jethu ŋic

(Mt 16:13-20; Lk 9:18-21)

²⁷Go Jethu kek kɔcken ye buɔth la Cetharia Pilipi. Tëwën cieth kek, ke thiëc Jethu, “Lëkkë ya, ye jãŋ tak ye yën ë ŋa?” ²⁸Gokë lueel, “Ayekë lueel lön ye yin Joon raan kɔc muɔc nhiiim. Ku lueel kuat dët lön ye yin Elija, ku kɔc kɔk ayekë lueel lön ye yin raan tön kam kɔc kãk Nhialic tiŋ.”

²⁹Goke thiëc, “Na week yakë lueel lön ye yën ŋa?” Go Pïter bëër, “Yiin nhom guõp, yin ë Raan ci loc ku dɔc.” ³⁰“Kë ca lueel ë yic Pïter.” Ku lëk ke, “Duõkkë lëk raan dët.”

Jethu ë jam Arcemde ku Thuonde

(Mt 16:21-28; Lk 9:22-27)

³¹Nawën ke jɔl Jethu piõc ëlä, “Manh Raan abi dhiel reem, ku yeen abi kɔcdit baai, ku bany kãk Nhialic ku jɔl aa kɔc piõc lööŋ kɔc Itharel jai, ku näkkë. Ku yeen abi nin kadiäk nõk piiny ë raŋ yic, ku ben pir ku jɔt rot raŋ yic.” ³²Ku teet këne yic apath tënë ke. Go Pïter miest wei kɔc yiic ku yöök bi cii ye jam këya. ³³Go Jethu yenhom wel ku tiŋ kɔcken ye buɔth ku rël Pïter ku lueel, “Jãl yalõm jɔŋrac. Wic ba kãk ci Nhialic guiir waar yiic! Kãk ye tak aacie kãk Nhialic, aa wël raan ë path.”

³⁴Ku jɔl Jethu kɔcken ye buɔɔth cɔɔl ku lɛk ke, “Na le raan wic bɔ buɔɔth, ka dhil nhom mɔ̄ar kɔpuɔth bɔ yɔk piɛrde yic pinynhom ɛ tɛn. Ku dhil puɔu riel ku buɔɔth ɣa, cɔk alɔn wic kɔc kɔk ye bik nɔk ɛ rienkiɛ. ³⁵Rin raan wic ye bɔ wɛike kony aabi muɔr, ku na ye raan mɔr wɛike ɛ rienkiɛ ku rin piɔɔcdiɛ, ka bɔ wɛike muk akɔlriɛɛc ɛbɛn. ³⁶Yeŋɔ bɔ raan kuany thin, bɔ jak apei pinynhom ku mɛr wɛike? ³⁷Pir wɛi akɔlriɛɛc apath, acin kɛ lɛu bɔ ye waar. ³⁸Na ye raan guɔp yɔr ɣa ku piɔɔcdiɛ ɛ riɛɛc cɔi ye wic bɔ wɛt Nhialic gam, ke Manh Raan abi guɔp yɔr ye aya, akɔl dhuk yen kek diik Wun kek atuuc Nhialic.”

9 Ku le tueŋ ku lueel, “Wek alɛk yic, ala kɔc kɔk rɛɛr ɛ tɛn, aaciɔ bɔ thou agut tɛ bɔ kek ɣa tiŋ kek riel ye nyuɔɔth lɔn ye ɣen bɛny cɔ Nhialic lɔc.”

Jethu aci guɔpde rot waan

(Mt 17:1-13; Lk 9:28-36)

²Nawɛn nin kadɛtem cɔk, ke Jethu cɔl Piter ku Jemith ku jɔl a Joon, ku lek gɔn bɔr apei nhom kepɛc. Kaam wɛn rɔɔk kek, ke tiŋ Jethu ke cɔ rot waan, ³ku jɔl alɛthke ɣer apei abik la diardiar. ⁴Nawɛn ɛ ke tiŋ Elija ku Mothith ke jam kek Jethu. ⁵Wɛn cɔ kek rɛɛr kaam thin-nyɔɔt, go Piter

Kaam wɛn rɔɔk kek ke tiŋ Jethu ke cɔ rot waan (9:2)

lëk Jethu, “Raan piöoc, apath buk rëer ë tën. Yok abi duël kadiäk looi, tök tënë yï, ku tök kek Mothith, ku tönj dët kek Elija.” ⁶Kënë jïem yen kälä, ee rin kuc yen wët peth bi lueel, rin këpuoth cik tïj ci ke nyöj nhiim wël.

⁷Go këcüt rur piny paat abi ciën tẽ yekë tïj, ku piñkë Nhialic ke jam ëlä, “Kënë ë Wëndiën nhiaar, piñkë wëtde.” ⁸Nawën tïjkë piny kaam thiin awën, ke ye Jethu yen tïjkë yetök.

⁹Tëwën dhuk kek piny gõt nom, go Jethu lëk ke, “Duökkë käk cäk tïj lëk raan dët yet aköl bi Manh Raan jõt rañ yic.”

¹⁰Gokë wët Jethu gam, ku jolkë röt aa thiëc ëlä, “Yeñö wic Jethu bi lueel wën ye yen jam jön rot ë rañ yic?” ¹¹Ku thiëckë Jethu, “Yeñö ye kəc piöoc lööj ye lueel lön ye yen Elija yen bi kañ bën tuej, ku ëmën aci lök bën yicök?”

¹²Go bëër ëlä, “Ee yic, Elija aköj bën tuej, rin bi yen dhël bën guuir. Ku yeñö gët ye aya, lön Manh Raan abi kəc Itharel jai, ku abik cöl arem apej? ¹³Alëk we lön ci Elija bën thëer ku acik luöi tēden nhiarkë, cit tẽ ci ye gät thïn thëer rienke.”

Jethu aci dhöj la guöp jögrac kony

(Mt 17:14-21; Lk 9:39-43)

¹⁴Nawën dhukkë tënë abiöth Jethu kök awën, ke yökkë ke ke ci kəc juëc apej gööm, ku kəc piöoc lööj ke teer wël ke ke. ¹⁵Tëwën tïj kek Jethu, gokë puöth miet apej ku lorkë ku muöthkë. ¹⁶Nawën yëët Jethu tënë atuöccke ke thiëc, “Yeñö tærkë wek ke?”

¹⁷Go raan tök thän awën yic wët dët tēem thïn ku lueel, “Raan piöoc, yen aci manhdiën ca kañ bëëi tënë kockun yï buöth, ben bëëi tënë yï, rin këc kek jöj tō yeguöp lëu bik cuöp wei. Yeen aci jögrac la yeguöp ku ye pën jam. ¹⁸Të döm ë jöj kënë ye, aye wiet piny ku yik thok ayök, ku reem yelec ku riny. Yen aci kockun yï buöth thiëc bik jök cuöp wei, ku akëckë lëu.”

¹⁹Go Jethu lëk ke, “Wek kəc cie lac gam, yakë tak ba rëer kek we yet nen, bäk jäl gam. Bëëikë dhöj kënë tënë yen.” ²⁰Gokë bëëi tënë ye.

Kaam wën tïj jögrac Jethu, ke leth dhök ku wit piny ku löj ku yik thok ayök. ²¹Go Jethu wun thiëc, “Ye nen döm jöj kënë ye?” Go bëër, “Tëwäär ye yen meth. ²²Acï jöj kënë duër nök, aye wiet mæc, ku le wiet wïir bi duër mou. Na lëu ke yï kony yo.”

²³Go Jethu lëk ye, “Yeñö ye yin ye lueel, lön na lëu! Ee yic, këriëc ëbën apuol yic tënë raan ci gam.”

²⁴Go wun meth dhiau, “Yen ala gam ku akoor, kony ya bi gamdië rot juak.”

²⁵Nawën tɨŋ Jethu kɔc juëc ke bö tēthiääk kek ye, ke rël jəŋrac ku lueel, “Ee yin jəŋ miŋ cie jam. Yin ayöök, bäär bei dhök guöp, ku duk ben dhuk yeguöp.”

²⁶Go jəŋrac dhiau yeröl ku wit piny, ku leth, ku bii bei. Ku jəl dhök anaŋnaŋ piiny abī kɔc kök aa lueel, ka cī thou. ²⁷Go Jethu dɔm cin ku kony bī rot jət. Go rot jət ku kēëc.

²⁸Tēwën rēer Jethu kek kɔcken ye buɔoth ë röt, ke thiëckë, “Yeŋö këc yok ye lëu buk jəŋ kënë cuöp wei?” ²⁹Go lëk ke, “Jəŋ cīt kënë acäk lëu bäk cuöp wei. Ee rök ë rot yen ë ye alëu bī jak cīt kakkä cuöp wei.”

Jethu acī ben jam ë Thuonde

(Mt 17:22-23; Lk 9:43-45)

³⁰Go Jethu kek kɔcken ye buɔoth jəl tēwën ke ke ret pan Galilia yic, ku cii wic bī la raan ŋic ye. ³¹Rin ë ninkä ë piöoc kɔcken ye buɔoth kë bī rot luöi ye, “Manh Raan abī thön kɔc bī ye nök, ku na aköl ye nin diäk ka bī rot jət raŋ yic.”

³²Ku aa këc wētde bën deet yic, ku riöockë bīk thiëc.

Kɔc Jethu buɔoth aaci wēt teer

(Mt 18:1-5; Lk 9:46-48)

³³Gokë yet Kapernaum. Nawën lek yet yöt, ke thiëc atuöocke, “Yeŋö këc teerkë wën dhël yic?” ³⁴Gokë gup riöoc ku bitkë, rin wën cieth kek, aake teer wēt lɔn, yeŋa kamken yen dīt apei. ³⁵Go nyuc ku cɔl atuöocke kathiäär ku rou ku lëk ke, “Pieŋkë, na ye raan wic ye bī tōu tueŋ, ka dhil dhuk ciëen ku luui rin kɔc ëbën.” ³⁶Ku dɔm meth ku cɔl akääc kenhiim ku tēu yecin yekët ku lëk ke, ³⁷“Raan manh koor cīt manh kënë lor ë rienkië, acä lor, ku raan ya lor, acie ŋen ye lor, ee Wä Aciëŋ toc ya.”

³⁸Nawën aköl dët ke lëk Joon ye, “Raan piöoc, yok aaci mony dët tɨŋ keye jakrëc cuöp wei kɔc gup ë rienku ku acuk pëen rin acie raanda.” ³⁹Go Jethu lueel, “Duöckë ye pëen rin raan kəŋ looi rienkië, aciï lëu bī rot guɔ wel ku lëk ya kërac. ⁴⁰Rin raan cii yo man, ee raanda. ⁴¹Wek alëk yic, raan we muɔc piu ë rin ye wek kɔc Raan cī lɔc ku dɔc, abä ariöpde yök.”

Ba raan dët thöoc kërac yic

(Mt 18:6-9; Lk 17:1-2)

⁴²Na ye raan wëŋ menh tök kam ë mīthkä ku bä maan, ka ŋuëen tënë ë raan cīt kënë, diët cī ruök yeth alë dīt tet, ku pīk wīr bī mou.

[⁴³të cii kãmden ë thou thïn, ku mac acie thou akölriëec ëbën.] ⁴⁴Ku na ye ciëndu yi cöl aloi awuöc, ke tæem wei, aŋuëën ba pïr pïr path kek ciëen tök, kek të bi yïn la cin karou ku cuet yi pan many cie thou akölriëec ëbën. [⁴⁵të cii kãmden ë thou thïn, ku mac acie thou akölriëec ëbën.] ⁴⁶Ku na ye cöökdu yi yãth awuöc yic, ke tæem wei, rin aŋuëën ba pïr pïr path ke yi ye ŋöl, kek të bi yïn la cök karou ku cuet yi pan mac. ⁴⁷Ku na ye nyiendu yi cöl aloi awuöc, ke ŋuët bei. Aŋuëën ba rot mat bääny Nhialic yic kek nyien tök, kek të bi yïn la nyin karou ku cuet yi pan mac. ⁴⁸Ee tëën areem yekë yök thïn acie thök, ë rin many pan mac acie many ye yor.

⁴⁹Raan ëbën abi lök ë mac cïmën ye ajuër lök awai.

⁵⁰Awai apath. Ku na thöök köu alëi ke ben dhuök thïn kädë? Rëërke kek awan mäath kamkun ku lakkë döör kamkun.

Jethu apiöoc wët liööi

(Mt 19:1-12; Lk 16:8)

10 Go Jethu jäl tëwën ku ler Judia ku teem wär Jordan. Go kəc juëc apai ben guëer tënë ye. Goke piöoc cïmënden thæer.

²Go Parathi kök bën tënë ye ku wickë bik deep wët ku thiëckë, “Na päl raan tieŋde ke cii path?”

³Go Jethu bëër, “Yeŋö ci Mothith lëk we wäthæer?”

⁴Gokë lueel, “Acï Mothith puöl bi moc athör liööi göt, ku pël tik.”

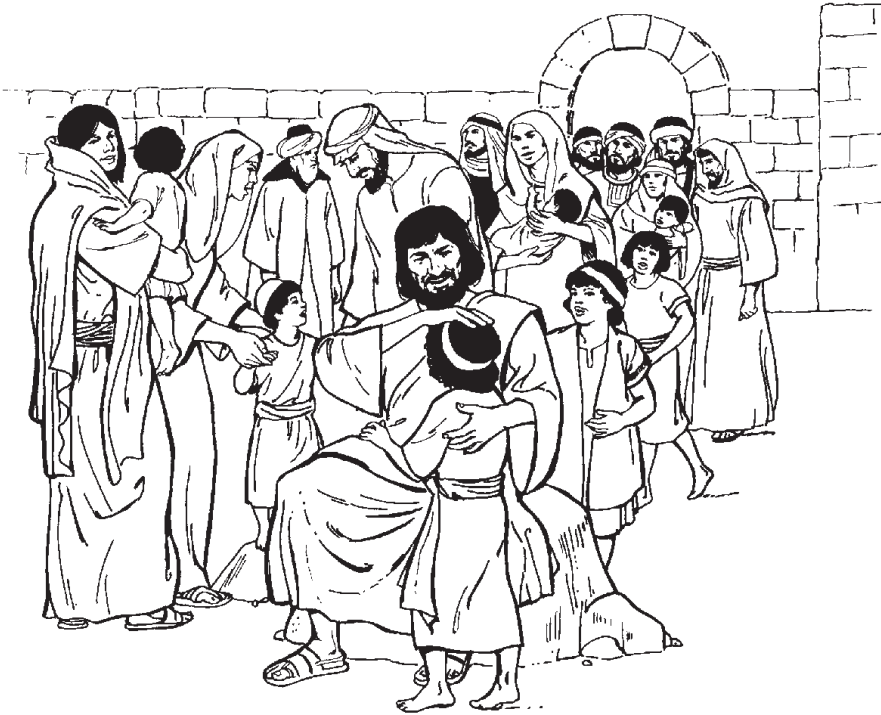
⁵Go Jethu dhuök ke, “Mothith acï löŋ kënë gät we ë rin wärkuan dit aake cie yith ye lac gam. ⁶Ku wäär tueŋ cek Nhialic kəc aaci cak moc ku tik. ⁷Ku rin ë wët kënë raan abi wun ku man nyään piny, ku le ker kek tieŋde, ⁸ku keek karou aabi ya many tök.’ Këya aaci ben ya rou aa tök. ⁹Këya, na ci Nhialic ke puöl bi ya moc ku tik, ka cin raan päl ŋek kamken.”

¹⁰Ku wën ci kek dhuk baai, ke thiëec kacken ye buoöth ë wët kënë. ¹¹Go lëk ke, “Na ye raan liöi tieŋde ku thiëek tiŋ dët, ka ci kërac looi tënë tiŋden tueŋ. ¹²Ku na ye tiŋ päl muonyde ku le mony dët thiaak, ka ci akör looi.”

Jethu adoc mith

¹³Kəc kök aake ye mith bëëi tënë Jethu bi ke bën döc, go kəc Jethu buoöth ke läät. ¹⁴Nawën la Jethu kë looi atuöccke tiŋ, ke dak puöu ku lueel tënë ke, “Calkë mith aabö tënë ya, duökkë ke pën. Raan wïc ye bi la bääny Nhialic yic adhil gam cïmën ë mith thiikä. ¹⁵Alëk we, raan wïc

9:43 Mt 5:30 9:47 Mt 5:29 9:48 Ith 66:24 9:50 Mt 5:13; Lk 14:34-35 10:4 L.rou 24:1-4; Mt 5:31
10:6 Cäk 1:27; 5:2 10:7-8 Cäk 2:24 10:11-12 Mt 5:32; 1Kor 7:10-11 10:15 Mt 18:3

Ku cɔɔl mith yelɔɔm ku tɛɛu yecin kenhiiim ku dɔɔc ke (10:16)

ye bi bääny Nhialic yök adhil wët Nhialic gam, cimën ye manh koor wët kɔc ke dhiëth ye gam.” ¹⁶Ku cɔɔl mith yelɔɔm ku tɛɛu yecin kenhiiim ku dɔɔc ke.

Raan ajak

(Mt 19:16-30; Lk 18:18-30)

¹⁷Tëwën jiël Jethu geuu, ke raan riŋ tənë ye ku gut yenhiaal piny ku lueel, “Raan piöoc path yeŋö ba looi ba pîr akölrîëc ebën yök?”

¹⁸Go Jethu thiëc, “Yeŋö yin ye lueel lɔn yen apath? Acin raan path, ee Nhialic ë rot yen apath. ¹⁹Yin aŋic lööŋ Nhialic, ‘Duk raan nāk, duk tiŋ raan dët kɔr, duk kuëŋ wët lueth, duk cuëer, thek wuur ke moor.’”

²⁰Go bëer, “Raan piöoc, lööŋkä aaya theek tɛwäär koor yen agut cît emën.” ²¹Go Jethu döt apeï, ku nhiær ku lueel, “Ee tøk yen akëc looi, lɔr yaac kākku wei ebën ku gam wëu tənë kɔc ŋöŋ, yin abi jiëk la yök pan Nhialic, ku bäär buuth ya.” ²²Wën piŋ yen wët kënë, ke meen ku jiël ke ci puðu dak, rin ë la kajuëc apeï.

²³Go Jethu yenhom wël kacken ye buoŋth ku lëk ke, “Abi yic riel tënë ajiëek bik la bääny Nhialic yic.”

²⁴Go kacken ye buoŋth gai ë wëlkä. Go Jethu ben ber yic tënë ke, “Miëthkië, yeŋö ril yen këya bi raan la bääny Nhialic yic! ²⁵Apuol yic bi thöröl bak with cök, tënë tē bi raan ajak la bääny Nhialic yic.”

²⁶Gokë ŋot ke gai apej, ku thiëckë, “Na ye këya, ke yeŋa bi la pan Nhialic?”

²⁷Go Jethu ke dot ku bëer, “Acii raan bi lëu ë rot, bi gam tē këc Nhialic ye kony, rin Nhialic ë këriëec ëbën lëu, acin kë dhal ye.”

²⁸Go Piter rot jot ku lueel, “Na ŋo, ŋok kəc ci kakkua ëbën nyään piny ku buoŋthku yi?”

²⁹Go Jethu bëer, “Ee yic, ku alëk we, kuat raan ci panden nyään wei kek paan ë man ku nyiërakën, ku wun ku man ku miëthke ku kacke ëbën ë rienkië, ku rin wët Nhialic, ³⁰ciï käjuëc bi yök pan Nhialic. Abi bëëi juëc ku wämäthakën ku nyiërakën ku marakën juëc, ku mith ku dum, ku kuöc ciëëŋ bi ye kuöc ciëëŋ aabi yök aya arak buoŋt. Kakkä aabi yök pinyhom ë tën, ku abi pir akölrüëec ëbën yök aköldä. ³¹Ku kəc juëc tō tueŋ emën aabi döŋ ciëën, ku kəc kök juëc tō ciëën aabi la tueŋ.”

Jethu ajam ë Thuonde kën yic diäk

(Mt 20:17-19; Lk 18:31-34)

³²Nayoŋ aköl dët Jethu kek kacken ye buoŋth, ku kəc kök aake kuany dhël yic, ke la Jeruthalem. Ku Jethu ë tō tueŋ ku buoŋth kacken ye buoŋth ke ci nhiim mum. Ku kəc awën biöth, ke ci riöcc. Go Jethu atuöccke kathiäär ku rou ben caal tēden röt, ku lëk ke kë bi rot la looi tënë ye. ³³Ku lëk ke, “Emën, ŋok aala Jeruthalem tē bi Manh Raan la döm ku yëth bäny Itharel nhiim, ku kəc piöcc ë lööŋ. Ku abik tēm thou, ku thönkë bënyŋaknhom Roma mac baai bi la nök. ³⁴Ku abik läät ku buikë, ku ŋuutkë ku thatkë, ku näkkë, ku na ye nin kadiäk cök, ka bi pir ku jot rot raŋ yic.”

Käk wïc Jemith ku Joon

(Mt 20:2-28)

³⁵Nayoŋ thëei ke Jemith ku Joon wëët Dhubedi bö tënë Jethu, ku luelkë tënë ye, “Raan piöcc, awicku ba ŋo luöi kë buk thiëec tënë yi.”

³⁶Go Jethu ke thiëec, “Yeŋö wiëckë ba looi tënë we?” ³⁷Gokë dhuk ëlä, “Të nyuc yin thönydu nhom dieckdu yic nhial, ke yi cöl ŋo aa nyuc kek yi, raan tök löŋ cuëc, ku raan dët löŋ cam.”

³⁸Go Jethu lëk ke, “Wek aa kuc kē thiëckë, yēn abī baŋ apei ē nīnkā ku yēn abī nōk. Lëukë bāk gum cīmēndiē?”

³⁹Gokë bēēr, “Alëuku.” Go Jethu lëk ke, “Na cōkkë we nōk ayic, ka lëukë bāk gum, ⁴⁰ku acie yēn la riel ba raan nyuc kōŋdiēn cuēc ku kōŋdiēn cam kuany, ee Nhialic yēn abī ke yiēk kōcken cī guiēr ke.”

⁴¹Nawēn le atuuc kōk kathiäär piŋ, ke riääk puōth tēnē Jemith ku Joon. ⁴²Go Jethu ke cōl ēbēn ku lueel, “Aŋieckë lōn kōc cī gam bīk aa bāny kōc cie kōc Itharel aala riel kōc nhīim, ku aciī path bāk ciēt ke. ⁴³Ku kēnē aciī rot bī looi kamkun. Raan wīc ye bī ya raandit kamkun adhīl rot dhuōk piny bī ya luui rin kōc kōk. ⁴⁴Ku na ye raan wīc ye bī ya bēny kōc nhīim, ka dhil ya aluaŋ kōc ēbēn. ⁴⁵Cīmēn Manh Raan aya akēc bēn bī kōc bēn loony, aci bēn bī kōc bēn kony, ku gēm wēike bī kōc juēc waar thou yic.”

Jethu akony cōr bī daai

(Mt 20:29-34; Lk 18:35-43)

⁴⁶Go Jethu kek kōcken ye buōth, ku kōc juēc kōk yēt gen Jeriko. Kaam wēn jiēl kek geeu, ke mony cōr ē kōc lim, cōl Timawuth ē rēēr dhēl yōu ke lim. ⁴⁷Nawēn piŋ lōn cī Jethu raan pan Nadharet yēēt, ke cōt rōl dīt, “Bēny Jethu yīn aŋäāth apei. Yin ē wēn Debit cī Nhialic tooc. Kony ya.”

⁴⁸Go kōc kōk rēl ku yōökkë bī biēt, go ŋot kiu apei, “Wēn Debit kony ya.”

⁴⁹Go Jethu kōc ku lueel, “Cōlkkë.” Gokë cōl, “Jōt rot, yīn aye bēny cōl.”

⁵⁰Go rot puur abā alanhden acuat lööny wei yekōu ku riŋ tēnē Jethu.

⁵¹Go Jethu thiēc, “Yeŋō wīc ba looi tēnē yī?” Go cōr lueel, “Bānydiē, awiēc ba bēn daai.”

⁵²Go Jethu lëk ye, “Lōr, gamdu aci cōl apuol.” Go daai nyin yic, ku buōth Jethu.

Jethu aci la Jeruthalem ke ciēm yai

(Mt 21:1-11; Lk 19:28-40; Jn 12:12-19)

11 Nawēn nīn kōk cōk ciēēn, ke Jethu kek kōcken ye buōth la Jeruthalem. Ku tēwēn cī kek thiōk kek Bethpeec ku Bethani, tēthiääk kek gōn Olip, ke Jethu tooc kōcken ye buōth karou tueŋ, ²ku lëk ke, “Lak bēēi tō tueŋ yiic ku tē yēet wek, ke wek aabī akaja cīn raan cī kaŋ cath ye yōk ke mac. Luōnykë ku bēēikë. ³Na le raan thiēc we, ke luelkë, awīc Bānyda, ku abī dhuk ēmēn thiin.”

⁴Gokë la ku yökkë manh akaja ke mac yöt thok, dhël yçu. Tëwën lony kek ye, ⁵go kɔc ke kääc tēthišk ke thiëc, “Yeḡo luɔikë, lony wek manh akaja?” ⁶Gokë lëk ke cīt tēwën cī Jethu ke than thīn. Go pāl ke ku jiëlkë. ⁷Gokë manh akaja yāth tēnë Jethu ku kumkë kōu alāthken, ku nyuc Jethu yekōu. ⁸Kɔc juëc aacā alāthken thieth dhël yic, ku kɔc kōk aacā ayōr tiim dhoḡ dum yiic, ku thiethkë ke dhël yic aya.

⁹Go kɔc ke tō yenhom tueḡ, ku kɔc ke buoḡh Jethu, yai looi ku yekë wak ëlä,

“Lecku Nhialic! Bëny dɔc raan bö ë rienku,

¹⁰Nhialic dɔc bäány wāda Debit bö! Lecku Nhialic!”

¹¹Ku jɔl la Jeruthalem ku bek luaḡ Nhialic ku ciëth këriëc ëbën. Nawën cī piny guɔ cuɔl, ke dhuk Bethanī kek atuōccke kathiäär ku rou.

Jethu acī tim wak bī riau

(Mt 21:18-19)

¹²Nayoḡn nhiäk, tēwën jiël kek Bethanī, Jethu ë nëk cɔk. ¹³Nawën ke tiḡ tim cīt ḡaap ke cī nhom thiāḡ ayōr, go la cɔl bī yök ke cī luɔk. Nawën le yet ke yök ke ayōr kepëc, rin tēden ye yen luɔk aḡoot. ¹⁴Go Jethu lueel, “Acīn raan kɔḡ miëthku ben cam lanayoḡn.” Ku wët kënë ëci kɔcken ye buoḡh piḡ.

Jethu acī la luaḡ Nhialic

(Mt 21:12-17; Lk 19:45-48; Jn 2:13-22)

¹⁵Nawën lek yet Jeruthalem, ke Jethu la luaḡ Nhialic, ku cop kɔc kāḡ yaac ayeer kal luaḡ Nhialic yic. Ku wel agen kɔc war wëu yiic, ku thöc kɔc yɔc wei ë kuōr.

¹⁶Ku cī kuat raan la kë muk pāl bī ret luaḡ Nhialic lööm.

¹⁷Ku jɔl kɔc piōc, “Acī gōt ëlä athör theer wël Nhialic yiic, ‘Luaḡdië acī looi bī ya tēn ye kɔc wuōt ëbën rōök thīn, ku yeen acäk wel bī ya luaḡ cuër.’”

¹⁸Wët kënë acī kɔc kāk Nhialic ku kɔc piöc lööḡ piḡ ku wickë dhël nëk kek ye. Ku keek aake cī riōc Jethu rin cī kɔc ëbën puōth miet piōcde yic.

¹⁹Nawën la thëi bën, ke Jethu kek atuōccke jiël geeu.

Atuuc Jethu aacī tim wäär tiḡ ke cī riau

(Mt 21:20-22)

²⁰Nayoḡn nhiäk dëët, tēwën kueny kek dhël yic, ke ke tiḡ tim cīt ḡaap wäär cī Jethu wak ke cī riau. ²¹Go Pīter këwäär cī Jethu lueel tak ku lueel, “Raan piöc tiḡ tim wäär ca wak acī riau.”

²²Go Jethu bëër, “Gamkë Nhialic. ²³Wek alëk yic, na le raan yöök gɔn kënë, cuat rot wīir, ku cī diu ku gem lɔn bī kē cī lueel rot looi, ka tiinj rot. ²⁴Këya, alëk we, kuat kē thiëc tē rōök yīn, gam lɔn bī yīn ye yök, ku kē wic aba yök. ²⁵Ku tē rōök yīn, ke yī pël wët piny tënë raan dët, rin bī Nhialic adumuöömku päl piny aya. [²⁶Na cīi wët ye päl piny tënë kɔc kök, ke Nhialic acīi awäcdu pël piny.]”

Bäny Itharel aa riel Jethu yööŋ yic

(Mt 21:23-27; Lk 20:1-8)

²⁷Gokë ben dhuk Jeruthalem, ku tēwën cieth Jethu kal luaŋ Nhialic yic, ke bānydīt kāk Nhialic ku kɔc piöoc ë lööŋ ku jɔl aa kɔcdīt baai, bö tënë ye. ²⁸Ku thiëkkë ëlä, “Ee yīn ye riel nõ tō yīguöp ye yīn luui këlä? Ku yeŋa yīk yī ë riel kënë ba keek aa looi?”

²⁹Go Jethu bëër tënë ke, “Wek aba thiëc wët kënë aya, na bëër kē, ke wek aba lëk raan cā yīek riel ye yeŋ kākka looi.” ³⁰Lëkkë ya, “Joon raan kɔc muɔɔ nhīim, yök riel yen kɔc gām lökwëi tënë Nhialic, aye rielde ë rot?”

³¹Gokë guëek yic kamken ku luelkë, “Na luelku, ‘Ke yök tënë Nhialic,’ Ka thiëc, ‘Aye nõ kēc wek wëtde gam?’ ³²Ku na luelku, ‘Ke rielde ë rot,’ ke yök aa jöny keek rin cī raan ëbën ye gam.” ³³Gokë dhuök Jethu, “Akucku.”

Go Jethu lëk ke, “Na ye këya, ke wek aacā lëk riel ye yeŋ kākka looi.”

Jethu acī jam ë waal bī rëc bāny nyuɔɔth

(Mt 21:33-46; Lk 20:9-19)

12 Nawën ke Jethu jam waal tënë kɔc man ye ëlä, “Monytui ëcī dom looi ku cum yic tiim ë luɔk ku rɔk. Ku looi tēn ye mīth tim guör thīn bīk ya mōu. Ku wec kät piny. Ku jɔl dom riöp yic kɔc kök, ku le keny wun dët. ²Nawën le tē cī tiim luɔk thööŋ, ke tooc aluɔnyde tënë ke bīk la gām abäkke. ³Gokë alony dɔm ku thatkë ku copkë ciëen yecin. ⁴Go raan la dom alony dët ben tooc, gokë yup nhom, ku banjë apei. ⁵Go alony dët ben tooc, gokë nök, ku jɔlkë aloony kök aa that ku näkkë aloony kök. ⁶Ku ë manhde yen ëcī jal döŋ bī ben tooc. Go jäl tooc ku lueel, ‘Anjic abīk la theek,’ ⁷Go kɔc awën cī riöp dom yic lueel ë kamken, ‘Kënë ë manh raan la dom, bī kāj lök thɔn aköldä. Bäk näkku ku kākka aabi döŋ kek yo!’ ⁸Gokë dɔm ku näkkë ku cuetkë guäpde wei.”

⁹Ku jɔl Jethu ke thiëc, “Yeŋö bī raan la dom looi? Abi bën ku nēk kɔc awën cī riöp dom yic. Ku riöp dom yic kɔc kök. ¹⁰Këckë wët cī gōt athör thëer wël Nhialic yic kënë kaŋ kueen?”

‘Mën wäär yen cī atëet kuc, yen acī bën a mën ril apeī.

¹¹Kënë ë ye luoi Bëny,
ayeku tiŋ ke path ku dhëej yonyin!”

¹²Go bány Itharel puöth dak ku wickë bik ðam, rin acik ñic lön jiëem Jethu ë rienken. Ku rin riöc kek kóc juëc tö thïn, gokë puöl ku jiëlkë.

Jethu awic bi wëej wët ajuër

(Mt 22:15-22; Lk 20:20-26)

¹³Go kóc ke man Jethu, Parathī kōk, ku kóc Antipāth Yërot tuoc tënë ye bik la wëej, bi wët rac lueel. ¹⁴Ku bik ku luelkë tënë ye, “Raan piöc, aŋicku yin ë jam yith. Yin acie dieer kāk ye kóc kōk tak. Ku yin acie diëtden ye kuëc nom. Ku yin ë kóc piöc bik kāk wic Nhialic looi dhël la cök. Lëk yo na ye täktäku, buk ajuër dhiel aa gam, yok kóc Itharel tënë Cithër Bënyŋaknom, kua cuk bi gām ye?”

¹⁵Ku Jethu ëcī ruënyden ñic, ku bëer, “Yeŋö wic wek ye bāk ya deep ë wët? Bëiikë ë wënh këne ba tiŋ.”

¹⁶Gokë jal yiëk wëeth. Goke thiëc, “Ye nom ŋa, ku ye rin ŋa kākka cī giëet wëeth kōu?” Gokë bëer, “Aa kāk Cithër Bënyŋaknom.” ¹⁷Go Jethu lëk ke, “Gämke Cithër Bënyŋaknom këde, ku gämke Nhialic këde.”

Gokë puöth dak rin cī Jethu ruënyden ñic.

Nhialic abi kóc cī thou cöl aa ben pïr

(Mt 22:23-33; Lk 20:27-40)

¹⁸Nawën ke kóc kōk akut Thaduthī. Akut cīi ye ye gam lön bi Nhialic kóc cī thou ben cöl apïr, bö tënë Jethu ku thiëckë ëlä, ¹⁹“Raan piöc, Mothith acī lön göt ëlä tënë yo, ‘Na thou wämënh ë raan, ku nyiëej tik piny ke cïn mïth, ke wämënh koor ala yöt tik bi mïth dhiëeth yon mënhe.’ ²⁰Na thöönku lön tö mïth tik thïn kadhorou. Ku thiëk wën dit ku thou ke cïn mïth. ²¹Go wën buöth ye la yöt tik ku thou aya ke cïn mïth cī dhiëeth. Ku loi këne rot aya tënë mënhe ye kek diäk. ²²Ku looi rot këya tënë wämāthakën kōk, keek ëbën kadhorou acïn mïth cik nyään piny. ²³Ku lek tuej ku thiëckë, tē le kóc cī thou röt jöt aköldä, bi ya tiŋ ŋa rin cī yen rëer ke ke ëbën kadhorou?”

²⁴Go Jethu bëer, “Wek aa kóc ril nhïim cïn kë ñieckë, rin cīi wek wël cī göt athör thëer wël Nhialic yic ye gam. Ku acäk ye gam aya lön bi Nhialic kë ye lueel ka bi looi, lëu bi looi. ²⁵Rin tē le kóc cī thou röt jöt, aacīi bi thiëck ku aacīi bi thiaak, aabi rëer kecīt atuuc nhial. ²⁶Ku na ye rin wët bi kóc cī thou röt jöt, ke we këc athör cī Mothith göt kuen

rin bun dëp, tēwäär cī Nhialic jam tēnē ye elä, ‘Yen ë Nhialic Abaram, ku Ithäk ku Jakop.’ ²⁷Kɔc cī thou ke ɲic Nhialic aa pīr alanden. Yeen ee Nhialic kɔc pīr, ku kɔc cī thou aya. Acäk wuöc!”

Löŋ ril lēu bī theek kam ë lööŋ

(Mt 22:34-40; Lk 10:25-28)

²⁸Raan piöoc lööŋ kɔc Itharel ë tō thīn tēwēn teer Jethu wël kek Thaduthī. Na le tiŋ ke Jethu ye wëlken ɲiac bëër, go bēn tēnē ye ku thiëc, “Ye löŋ nen yen ril apeī kam lööŋ?”

²⁹Go Jethu bëër, löŋ ril akīn, “Piɛŋkë kɔc Itharel, Bānyda ë Nhialic ku ee tōk. ³⁰Nhiar Bēny, Nhialicdu pušu ëbēn, ku wëiku ëbēn, ku nhiamdu ëbēn, ku rieltu ëbēn. ³¹Löŋ dēt ril ye kek rou akīn, yīn adhil raan dēt nhiaar cīmēn nhiëer yīn rot. Acīn löŋ dēt ril apeī wār ë lööŋkä karou.”

³²Go raan piöoc ë lööŋ lueel tēnē Jethu, “Ee yic raan piöoc cīt tē ca luël ye, acīn Nhialic dēt, Nhialic ë tōk. ³³Ku raan adhil Nhialic nhiaar piānde ëbēn, ku nhiamde ëbēn, ku rielde ëbēn. Ku adhil raan dēt nhiaar cīmēn nhiëer yen rot. Lööŋkä karou kek adhil ë theek, tēn tē bī Nhialic näk ɣök ku dor ë yīik nhīim.”

³⁴Wēn tiŋ Jethu ye ke cī bëër apath, go lëk ye, “Yīn acī mec kek bāny Nhialic.” Ku tēēn acīn raan kam kɔc man Jethu cie ben thiëc.

Jethu acī kɔc piöoc lɔn yen raan ë tooc Nhialic

(Mt 22:41-46; Lk 20:41-44)

³⁵Tēwēn piöoc Jethu luaj Nhialic, ke lueel, “Aŋiäckë lɔn ye kɔc piöoc ë lööŋ kɔc Itharel ye lueel lɔn Raan cī lɔc ku dɔc, abī ya raan dhiēnh Debit? ³⁶Debit guṣp ëcī Wēi Nhialic yöök bī lueel elä,

‘Acī Nhialic lueel tēnē Bānydië, “Nyuc ë tēn kōŋdiēn cuëc, yet tē bī ɣen kɔc aterdu dhuök ciēen yicök.”’

³⁷“Ye kēdē ye Raan cī lɔc ku dɔc manh Debit, ku yeen aye Debit cɔl ‘Bānydië?’”

Jethu alëk kɔc bīk röt tiit kɔc gēt lööŋ Itharel

(Mt 23:1-36; Lk 20:45-47)

Ku kɔc juëc awēn cī wēt Jethu piŋ aacī puöth miët. ³⁸Tēwēn piöoc yen ke ke lueel, “Tietkë röt, ku duökkë kɔc piöoc lööŋ kɔc Itharel ye kiët. Kɔc cath kek alëthken dīt bār, röt teem ɣōn ɣɔc yīic bī ke aa muöth athëk. ³⁹Ayekë nhiaar bīk nyuc tueŋ thöc kɔcdīt tēn amat, ku ɣōn path

aköl yai, ⁴⁰ku keek aa kāk lëer tuḵḵor nyin, ku röökkë apei bīk kɔc wəŋ lɔn puoṭh kek. Kɔckä, aabi tēm awuḵḵdit tet apei!”

Ajuër lëer

(Lk 21:1-4)

⁴¹Tëwën cī Jethu nyuc tē ye wëüu juaar thīn luaŋ Nhialic, ke döt kɔc juëc wëüu cuat kënë ajuër yic. Ku kɔc juëc ajiëek aake cī wëüu juëc ya tääu thīn. ⁴²Nawën ke lëer aŋäj bö ku cuet wëüu reen lik thīn. ⁴³Go Jethu lueel tënë kɔcken ye buoṭh ëlä, “Wek alëk yic, lëer kënë aci Nhialic këden cī juaar nhiaar tënë kɔc kɔk ëbën. ⁴⁴Rin keek aa cīk juaar wëüuken juëc yiic, ku yen aŋäjë, aci kënë bī yen pīr dhuɔl thīn ëbën.”

Luaŋ Nhialic Jeruthalem abī thuḵḵor piny

(Mt 24:1-2; Lk 21:5-6)

13 Tëwën jiël Jethu luaŋ Nhialic, ke lueel raanden tōŋ ye buoṭh tënë ye, “Raan piöoc, tiŋ, ye luaŋḵit dhëëŋ ḡö kënë!”

²Go Jethu bëër, “Yöötdit dhëŋ ye tiŋkä, aabi thuḵḵor piny ëbën, ka cīn ael tōŋ bī kōoc ael dët nhom.”

Acī Jethu lëk atuḵḵcke lɔn bī ke maan

(Mt 24:3-14; Lk 21:7-19)

³Tëwën rëer Jethu gɔn Olip nhom, ke cī yenhom wël luaŋ ë Nhialic, ke thiëc Pīter ku Jemith ku Joon ku Andria wën rëer kek ë röt. ⁴“Lëk ḡo, ye nen bī kënë rot looi? Ku yeŋö bī ye nyuoṭh lɔn cī tēn bī käckä röt looi thiëk?”

⁵Go Jethu lëk ke, “Tiëerkë nhīim ku duḵḵkë röt cɔl aduḵŋ. ⁶Kɔc juëc aabi bën ë rienkië, ku ye ŋek lueel, ‘Ke yen Raan cī lɔc ku dɔc,’ ku aabi kɔc juëc duḵŋ. ⁷Të tiŋ wek tɔŋ ke loi röt aköldä, bī dhiëëth ayi kɔc wuḵn tök röt nɔk, ke duḵḵkë diëer, käckä adhil röt looi. Ku käreec kɔk aabi röt looi aya, ku acie lɔn cī thök ë piny bën. ⁸Rin kɔc paan tök aabi kenhīim tuḵḵom ku thërkë, ku wuḵt aabi thör kamken. Ayiëëkyiëëk piny juëc aabi röt looi bëëi juëc yiic. Ku cɔŋḵit apei abī tōu thīn. Käckä kek aa kāk tueŋ.”

⁹⁻¹⁰Ku lëk Jethu atuḵḵcke, “Wët Nhialic abī kaŋ lëk kɔc ë pinynhom ëbën, ke thök ë piny këc bën. Muḵḵkë wenhīim bāk puṭh riel käreec bī we yök yiic. Wek aabi kōoc bāny nhīim ë rienkië bāk ke lëk Wët Puoṭh Yam. ¹¹Ku tē dɔm we ku ḡëth we luk yic, duḵḵkë diëer tē bī wek la jiëem thīn. Lak tueŋ ke we piöoc wëtdië pinynhom ëbën rin acie wek jam, ee Wëi Nhialic.” ¹²Ku ben Jethu lueel, “Raan kek wämënh aabi röt aa gaany bīk röt cɔl anäk. Ku wärken mīth aabi miëthken luḵm, ku

mīth aabī kɔc ke dhiēth ke luɔm bī ke cɔl aa nāk aya. ¹³Kɔc ēbēn aabī we maan rienkiē. Ku raan bī ye puɔu dɛet agut tē bī yen thou, abī pīr akōlriēec ēbēn.”

Kēreec bī rot looi tēnē kɔc Jeruthalem

(Mt 24:15-28; Lk 21:20-24)

¹⁴Piēŋkē alēk we aya, “Ala akōl bī wek kērac apei tiŋ. (Raan kuēn adhīl wēt kēnē deet yic.) Na rēēr Judia ku tiŋ ē kēnē, ke yīn adhīl riŋ gat nhīim roor ba la thiaan.

¹⁵⁻¹⁶“Ku raan tō dom yic aciī ben dhuk baai bā alanhde la lōöm. Ku raan rēēr ayeer, aciī ben la yōt bī la guik kē nyieei. ¹⁷Diāār liec ku diāār muk mīthkor aabī gum apei dīt ye nīnkā. ¹⁸Rōōkkē bī rōt cīi loi wiir yic rut. ¹⁹Kɔc aabī gum apei ye nīnkā, gum kēc kē kaŋ yōk tēwāār cek Nhialic kɔc agut cīt ēmēn. Ku aciī rot bī ben looi. ²⁰Na kēc Bēny looi bī nīnkā cɔl alik, ŋuōt aciīn raan cī pīr. Ku rin kɔcken cī kuany, aciī nīn cɔl alik.

²¹“Wek alēk kēnē, ‘Na le raan yōōk we tiēŋkē Raan cī lɔc ku dɔc kīn,’ tēdē ke lueel, ‘Tiēŋkē yen akan!’ Ke duōkkē gam. ²²Rin kɔc juēc abī bēn ku lueel ŋek, ee yen Raan cī lɔc ku dɔc, ku lueel raan dēt ē yen raan kāk Nhialic tiŋ, ku looi kārīl apei kɔc gōi. Ku mārkkē kɔc kōk cī Nhialic kuany, tē lēu kek ye. ²³Tietkē rōt, kēriēec ēbēn alēk we ēmēn bāk wenhīim tiit kāk bī bēn!

Akōl bī Manh Raan bēn

(Mt 24:29-31; Lk 21:25-28)

²⁴“Awiēc ku bāk ŋic aya, ye nīnkā, tē cī kɔc jal gum apei, akōl abī kum nyīn bī piny cuɔl, ku pēei aciī bī ruel. ²⁵Kuel aabī rōt yāāk ku lōōnykē. ²⁶Ku Manh Raan abī tiŋ ke bō pial yiic kek diik ku riēdīt apei. ²⁷Ku yeen abā atuuc nhial tooc bīk kɔcken cī lɔc kuōōt yiic pinyinhom ēbēn.

²⁸“Ŋiēcckē ē kēnē tim cīt ŋaap, tē looi yen yōōk ku looi yīth, ke kēr aciī thiōk. ²⁹Kēya, tē tiŋ wek kākka ke loi rōt, ke ŋiēcckē lɔn cī yen thiōk apei. ³⁰Alēk we, wek aaciī bī mār tē cɔk kākka rōt looi. ³¹Nhial ku piny aabī liu, ku wētdiē aciī bī kaŋ mār.

Rēēr yī cī rot guiir

(Mt 24:36-44)

³²“Acīn raan ŋic akōl bī kākka rōt looi. Na cɔk atuuc nhial, ayī Wēnde, ka cīk ŋic, ē Wā rot yen aŋic ye. ³³Rēērkkē we cī rōt guiir rin wek akuc

13:13 Mt 10:22 **13:14** Dan 9:27; 11:31; 12:11 **13:15-16** Lk 17:31 **13:19** Dan 12:1; Ny 7:14

13:24 Ith 13:10; Edhe 32:7; Juel 2:10, 31; 3:15; Ny 6:12 **13:25** Ith 34:4; Juel 2:10; Ny 6:13

13:26 Dan 7:13; Ny 1:7 **13:32** Mt 24:36

aköl bi kënë rot looi. ³⁴Kënë, acit kënë rot looi tënë raan la keny, ku nyiëñ aluɔɔnyke baai, ɲek ke luɔide. Ku lëk raan ci nyiääñ baai thok bi rëer ke tit akolaköl. ³⁵Këya, wek adhil rëer we tit aya, rin acäk ɲic yen tē bi Bänydun bën thīn, lɔn bi yen bën thëei, ku lɔn bi yen bën wëër ciel yic, ku lɔn yen dhiën thɔn ajith, ku lɔn yen nhiäknhiaäk ë rial. ³⁶Na guɔ bën, ke we cä yök we nin. ³⁷Kë ya lëk we, alëk kɔc ëbën. Rëërkë we tit, ke we tir nhiim!”

Amat nëk Jethu

(Mt 26:1-5; Lk 22:1-2; Jn 11:45-53)

14 Nin karou Yan Ayum cīn yic luɔu nhom tueñ, kɔcdit kāk Nhialic ku kɔc piöoc lööñ aake wic tē bi kek Jethu ðeep thīn, bik ðɔm ke kuc ku näkkë.

²Ku luelkë, “Acuk ðɔm aköl yai, ɲok aabi tiit bi kɔc juëc kañ jāl, rin na ðɔmku ku näkku, ke kɔc ɲoot yai yic, tēdë ke kɔc juëc aa thār kek ɲo.”

Maria aci tē theek yen Jethu thīn nyuɔɔth

(Mt 26:6-13; Jn 12:1-8)

³Ku tēwën rëer Jethu Bethanī pan raan atuēt cɔl Thaimon, tēwën mīth yen, ke tik bō kek tōny koor cī cuëc ë tiɔm ril la yic miök ɲir cɔl naar, ye ɲɔc wëëu juëc apei. Ku kuem thok ku luuñ miök Jethu nhom ëbën. ⁴Go kɔc kök ke rëer thīn puɔth dak ku jīɛmkë kamken. “Yeñö tuuk yen miök ɲir? ⁵Miök ɲir kënë ɲuɔt aci ɲaac wëëu juëc wār wëëu ye ðɔm raan ë ruɔñn tök, ku yik wëëu kɔc ɲōñ.” Ku nyienykë tik apei.

⁶Go Jethu lueel, “Pälkë, yeñö nyieeny wek ye? Acī këpath looi tënë ɲa. ⁷Rin kɔc ɲōñ aabi rëer kek we akolaköl. Ku na wiëckë bāk ke kony ka luɔikë. Ku ɲen aciī bi rëer kek we akolaköl. ⁸Tiñ kënë, aci kē lëu bi looi tënë ɲa looi. Acī bën bā bën tɔc bi guäpdië guiir bi jal thiök. ⁹Wek alëk yic, kuat tē bi Wët Puɔth Yam piɔc thīn pinynhom, kē cī tiñ kënë looi, abi ɲa lueel bi ye a tak.”

Judath aci Jethu ɲaac

(Mt 26:14-16; Lk 22:3-6)

¹⁰Nawën ke Judath, raan tōñ atuuc kathiäär ku rou, la tënë kɔcdit kāk Nhialic bi Jethu la luɔm tënë ke. ¹¹Gokë puɔth miet apei wën piñ kek wëtde, ku thɔnkë lɔn bi kek ye gām wëëu juëc. Ku jɔl tē bi yen Jethu ðɔm thīn wic.

Jethu aci mieth yai cam kek atuöcke

(Mt 26:17-25; Lk 22:7-14, 21-23; Jn 15:21-50)

¹²Nawën aköl tueŋ Yandit Ayum cïn yic luou, nëk amël rin yai, ke Jethu thiëc kocken ye buoŋth ëlä, “Ye tēnen wic yin yo buk mieth yai la guir thīn?”

¹³Go Jethu kocken ye buoŋth tooc karou ku lëk ke, “Lak geu Jeruthalem, ku wek abi röm kek raan yëëc tööny piu, biaathkë, ¹⁴pan le yen thīn, ku lëkkë raan la baai. Aye Raan piöoc lueel, ‘Ye yōn nen bi yen mieth yai cam thīn yok kockiën ya buoŋth?’ ¹⁵Ku abi we nyuōth yōn nhial lääu yic cī guir yic. Guierkë miethda ë tēën.”

¹⁶Go koc ye buoŋth jäl ku lek geu Jeruthalem, ku yökkë këriëëc ëbën cīt tēwën cī Jethu ye lëk ke thīn. Ku jölkë mieth yai guir.

¹⁷Nawën la thēi bën, ke Jethu bö kek atuöcke thiäär ku rou. ¹⁸Tēwën mīth kek, ke lueel Jethu, “Wek alëk yic, raan tök kamkun abä luom ku ë raan mīth kek ya.”

¹⁹Gokë puōth riääk ku jölkë gäi ku thiëckë tök-tök, “Makei! Ye yic? Ye yen?” Ku riëëkkë puōth apei.

²⁰Go Jethu bëër, “Ee raan tök kamkun wathiäär ku rou, raan yecin rek aduök yic kek ya. ²¹Ee yic, Manh Raan abi nök cīt tē cī gät ye rienke athör thëer wël Nhialic yiic. Ku raan bi ye luom abi gum apei. Ku aŋuëën tēnë ye diët këc cak dhiëëth.”

Guirku röt apath buk guöp Bëny röm

(Mt 26:26-30; Lk 22:14-20; 1Kor 11:23-25)

²²Tēwën mīth kek, ke Jethu löm ayup ku döc, ku beny yic ku gëm ke ku lueel, “Lömkë kënë, ku camkë, kënë ee guäpdie.”

²³Ku lööm aduŋ cī thiäŋ muön abiëc, ku leec Nhialic ku gëm ke, ku dëkkë thīn ëbën, ²⁴ku lueel tēnë ke, “Kënë ë riemdië, riem ë döör kek Nhialic, bi kuër rin koc ëbën. ²⁵Alëk we, yen acii bi ben dek muön abiëc pinynhom tēn kek we, yet aköl bi yok ye dek yodhie pan Nhialic.”

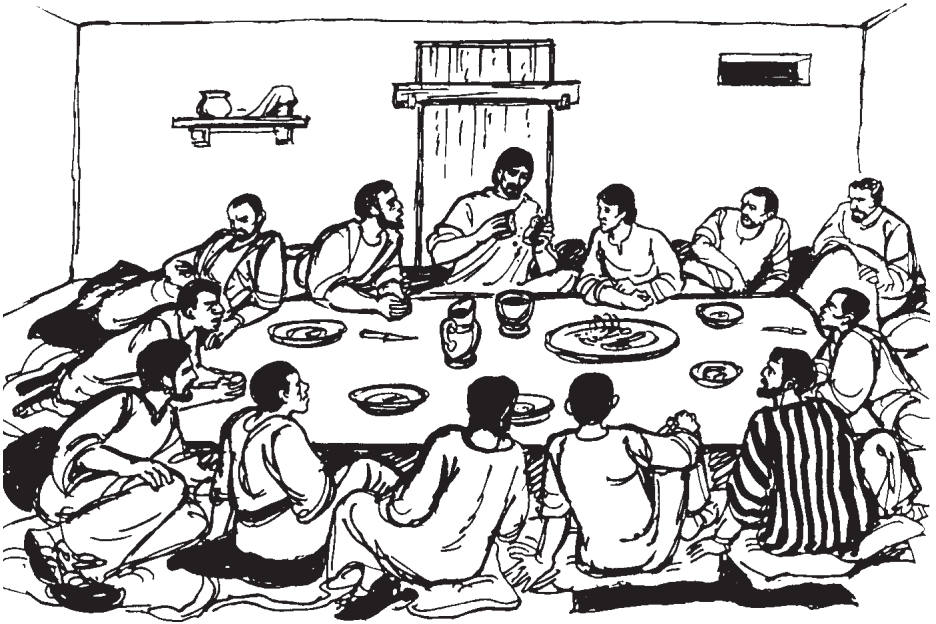
²⁶Nawën cik jal thök ke ket waak, ku lek gōn Olip cök.

Jethu aci kë bi Piter ye jai lueel

(Mt 26:51-35; Lk 22:31-34; Jn 13:36-38)

²⁷Ku lueel Jethu tēnë ke, “Wek kackië, wek aabi kat ya cimen këwäär cī göt athör thëer wël Nhialic yic ëlä, ‘Yen abä abiöök col anak ku amël abi wëer.’ ²⁸Ku tē cī yen jöt raŋ yic, ke yen abi kaŋ la Galilia ba we la tiit thīn.”

²⁹Go Piter lueel tēnë ye, “Yen acii bi kat tē cök koc ëbën kat!”

Lömkë kënë ku camkë, kënë ee guäpdïë (14:22)

³⁰Go Jethu lueel tënë ye, “Alëk yì, ë wëër kënë, ke thon ajìth kéc kiu rou, yìn abä jai arak diäk.”

³¹Go Pìter dhuök ye, “Na cök ya nõk kek yì, ke yìn acä bï kañ jai.” Ku lueel atuuc kõk ëbën këya.

Jethu aröök ke ñic lön bï ye nõk

(Mt 26:36-46; Lk 22:39-46)

³²Nawën ke Jethu kek kacken ye bucõth la tē ye cõl Jethemani, ku lueel tënë ke, “Nyüöckë tèn ku yiënkë, yèn ala röök.” ³³Ku cõl Pìter ku Jemith ku Joon bïk la kek ye. Ku jøl rëër ke nëk atiëël, ku dhieeu apeì yepuõ. ³⁴Ku lueel tënë ke, “Yèn adhiau puõ apeì, ee thou guõp. Rëërkë tèn ku yiënkë.”

³⁵Ku le tueñ tēthin-nyõõt, ku rëëny rot piny ku röök ëlä, “Na lëu rot, ke kërëec tit ya aciï bö.” ³⁶Ku lueel, “Wä, yìn ë keriëec ëbën lëu, nyaai ë kërëec kënë tënë ya. Ku acie wët piändië ë wët piändu.”

³⁷Nawën ke dhuk tënë ke ku yökke ke nïn.

Go lueel tënë Pìter, “Thaimon, nienkë? Cäk yiën tēthin-nyõõt?” ³⁸Ku lueel tënë ke, “Yiënkë ku röökkë bï we ciï them jakrëc. Puõ ë gam ku guõp acìn riel.”

³⁹Ku ben jāl ku le röök cimën awën. ⁴⁰Go ben dhuk tēnē ke, ku ben ke yök ke nin, rin cī nīn ke göök apei. Ku muumkē nīīm kē bīk lēk ye, rin cī kek gup riööc.

⁴¹Nawën dhuk tēnē ke kēn ye kek diäk, ke thiëec ke, “Ŋot we nin! Lääŋkē? Ŋieckē lōn cī tēn nīn thök, tiēŋkē Manh Raan acī luöm kōc rec. Ēmën, tē bī ye jāl thōn kōc rec acī yēēt. ⁴²Raan cā luöm acī bēn. Jatkē röt, lokku buk röm.”

Jethu acī dōm

(Mt 26:47-56; Lk 22:47-53; Jn 18:3-12)

⁴³Tēwën ŋot jīem yen, ke Judath raan ye kek thiäär ku rou bō ke cath kek kōc juēc muk paal ku atuel, ke cī kōcdīt kāk Nhialic, ku kōc gät lööŋ, ku kōcdīt baai tooc. ⁴⁴Ku Judath ēcī kōc awën cath kek ye, lēk tē bī kek raan wīckē bīk bēn dōm ŋīec thīn, ēlä, “Raan ba muōth ku ciem yen ē raan wiēckē, damkē ku kuathkē ku tietkē röt ē kacke apath.”

⁴⁵Kaam wën yēēt Judath, ke la tēnē Jethu nyin yic ku lueel, “Bēny.” Ku muōth ke ciim. ⁴⁶Gokē dōm ku derkē. ⁴⁷Go raan tōk kam kōc ye buōth wën kääc thīn palde miēt bei ku tōk alony lui pan raandīt kāk Nhialic yic abī tēm wei ⁴⁸Go Jethu ke thiëec, “Cāk bēn we muk atuel ku paal bāk ya bēn dōm. Cāk tak lōn ye yēn raan kōc rum? ⁴⁹Yēn ē rēer ke we akōlakōl ya piööc luaŋ Nhialic, ku wek aa kēc ya dōm. Ku kēnē acī rot looi ē rin bī kē cī gōt athōr theer wēl Nhialic yiic yenhom tiēŋ.”

⁵⁰Ku jōl kōcken ye buōth nyään piny ku ketkē. ⁵¹Ku riēnythii dēt ceŋ alanh acuat ē buōth Jethu. Nawën wīc kōc awën kuath Jethu bīk dōm, ⁵²ke nyiēŋ alath kecin ku ket kecin kē ceŋ.

Jethu acī yāth luŋ bāny Itharel yic

(Mt 26:5-68; Lk 22:54-55, 63-71; Jn 18:13-14, 19-24)

⁵³Ku jōlkē Jethu yāth pan Kaipa luk yic, cī bāny kāk Nhialic ku kōc piööc lööŋ, ku kōcdīt baai kēnīīm mat thīn. ⁵⁴Ku Pīter ē biōth ke mec kōc cōk ciēen agut tē yeet yen luk yic. Ku nyuuc bī yōc aya tēwën yōc kōc bāny tiit thīn. ⁵⁵Bāny kāk Nhialic aake cī nyuc bīk Jethu wīc guōp awuōc cī looi, rin bī kek ye tēm thou, ku acīn awuōc cīk yök. ⁵⁶Kōc juēc aake cī Jethu luöm ē lueth ku wēlken akēc röm.

⁵⁷Nawën ke kōc kōk jōt röt, ku lueelkē luenh kēnē Jethu guōp. ⁵⁸Acuk piŋ ke lueel, “Yēn abī luaŋ Nhialic cī raan looi kēnē thuōr piny, ku na ye akōl ye nin diäk, ke yēn abī dēt buth nyiēnde, ke cie kēnē ē looi raan.” ⁵⁹Agut ke aya aa kēc wēlken röm.

⁶⁰Go Kaipa rot jət kenhiim ku thiëec Jethu, “Cin kë dhuk nhom wël cì luɛɛl yiguöpka yiic?”

⁶¹Go Jethu biet ku cii jam. Go Kaipa ben thiëec, “Ye yök yipuou ye yin Raan cì lɔc ku dɔc, Manh Nhialic yeku door?”

⁶²Go Jethu bëër, “Ee yen, ku wek aabi Manh Raan tiŋ ke cì nyuc cueny Nhialic ŋic kəŋ looi ëbën, ku biï ke pial nhial.”

⁶³Go Kaipa aläthke rɛt yiic yeköu ku lueel, “Yejö ŋot wicku kɔc kök bi ben jam kək cì looi. ⁶⁴Wek aci tē tɔɔn yen Nhialic thün piŋ. Yejö yen wëtdun?” Gokë mat yic kedhie bi dhiel nök.

⁶⁵Ku jəl kɔc kök Jethu aa ŋuööt. Ku derkë nyin ku guutkë kecin ku yöökkë, “Mæek raan yï gut.” Ku dɔm apuruuk ku biëkkë.

Pïter ajei Jethu

(Mt 26:69-75; Lk 22:56-62; Jn 18:15-18, 25-27)

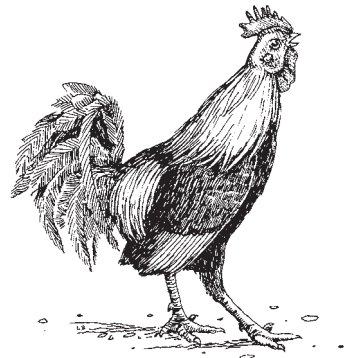
⁶⁶⁻⁶⁷Tëwën rëer Pïter piiny ke yɔc mac, ke nyan lui pan Kaipa bö. Ku tëwën tiŋ yen Pïter, ke döt apei ku lueel, “Yiin aya, yin yi rëer kek Jethu raan Nadharet.”

⁶⁸Go jai, ku lueel, “Yen acii raandun ye lueel ŋic dien. Ku kë ye lueel acä cak deet yic aya.” Ku ler ayeer. Ku kaam thiin awën, ke thɔn ajith kiu.

⁶⁹Go nyan awën tiŋ ku ben lëk kɔc kääc thün, “Mony kënë ë raanden.” ⁷⁰Go Pïter ben jai. Ku kaam awën, ke lueel kɔc ke kääc thün tənë Pïter, “Ee yic, yin ë raanden, rin yin ee raan Galilia.”

⁷¹Go Pïter rot kuëëŋ, “Nhialic abä nök tē cii yen yic luel. Yen akuc raan jieem wek ë rienke.”

⁷²Nyin yic, tëwën ye dhiën ajith yic rou bëëk piny, ke Pïter tak këwäär cì Jethu lëk ye, “Tueŋ ke thɔn ajith kēc kiu kënë ye kek rou, ke yin abä jai arak diäk.” Ku wel yenhom wei kɔc yiic ke cì guöp yär ku dhiëu.

Tëwën ye dhiën ajith yic rou, ke Pïter tak këwäär cì Jethu lëk ye (14:72)

Kɔc Itharel aaci Jethu gaany tənë Pilato

(Mt 27:1-2, 11-14; Lk 23:1-5; Jn 18:28-38)

15 Nayɔn nhiäk rial yic, ke kɔcdit kək Nhialic, ku kɔcdit baai ku kɔc piöoc lööŋ mët tē bik luöi Jethu. Gokë rek ku kuëethkë tənë bëny Pilato.

²⁻³Kɔc luk aake cī Jethu gaany lɔn cī yen käreɕ apeɪ looi. Go Pilato thiëɕ, “Ye yīn bënyɔaknhom kɔc Itharel?” Go Jethu bëër, “Ee yen, cīt tē ca luël ye.” ⁴Go Pilato ben thiëɕ, “Cīi kajuëc cī yī gaanykã ye bëër, piɲ kãkkith yeke kuëen yīguöp.”

⁵Go Jethu biet ku cīi wët Pilato bëër. Go Pilato gäi.

Jethu acī tēm thou

(Mt 27:15-26; Lk 23:13-25; Jn 18:39-19:16)

⁶Ruöñn ëbën, aköl Yan Ayum cīn yic luɔu, bënyɔaknhom ë raan tók kam kɔc cī mac lony, tē wïc kɔc baai ye bī lony. ⁷Ke mony cɔl Barabath ë mac, kek kɔc cī kɔc nök ke thär kek kɔc mac baai. ⁸Go kɔc juëc apeɪ la tēnē Pilato, ku thiëckē bī ke luïi kē ye looi aköl yai. ⁹Go Pilato ke thiëɕ, “Wiëckē ba Jethu bënyɔaknhom Itharel, lony tēnē we?” ¹⁰Ee ɲic lɔn yen tiëel ku män mëen kɔc luk Jethu, yen aabī kek Jethu tēnē ye.

¹¹Ku kɔc ater Jethu aake ye kɔc kuööt thook, bīk lëk Pilato bī ya Barabath yen lony. ¹²Go Pilato ke thiëɕ, “Yeɲö ba looi tēnē raan yakē cɔl ke bënyɔaknhom kɔc Itharel?”

¹³Gokē rek yic röldit, “Apiëët tim cī rīiu kōu.”

¹⁴Go Pilato ke ben thiëɕ, “Yeɲö? Ye awäc ɲö cī looi?” Gokē ben rek yic röldit apeɪ, “Apiëët tim cī rīiu kōu.”

¹⁵Go Pilato Barabath lony rin wïc yen kɔc bīk puöth miet. Ku wën cī yen apuruuk yöök bīk that ku ɲakkē nhom ë kuöth, ke gëm ke bīk la piäät tim cī rīiu kōu.

*Wën cī yen
apuruuk yöök bīk
that ku ɲakkē
nhom kuöth
(15:15)*

Apuruuk aaci Jethu bui

(Mt 27:27-31; Jn 19:2-3)

¹⁶Go apuruuk Jethu kuaath ayeer pan bëny. Ku cɔlkë apuruukken kɔk bik rɔt mät ke. ¹⁷Ku rukkë alanh mathiän Jethu kɔu. Ku jɔlkë kër la kuɔɔth riic yiic ku ɲek kek yenhom. ¹⁸Ku jɔlkë aa cɔɔl, ku muɔthkë ku buikë, “Mädho bënyɲaknhom Itharel.” ¹⁹Ku yuupkë nhom wai, ku ɲuutkë guɔp, ku gutkë kenhiɔl piny bik nyuɔɔth ciët leckë. ²⁰Wën cï kek ye jal bui, ke ke bëi alanh mathiän awën bei, ku dhukkë aläthke yekɔu, ku kuathkë bik la piäät tim cï rïiu kɔu.

Jethu aci piäät tim cï rïiu kɔu

(Mt 27:32-44; Lk 23:26-43; Jn 19:17-27)

²¹Tëwën cï tim cï rïiu Jethu göök këtkët, ke mony cɔl Thaimon, raan pan Thirene, wun Alekdhändër ku Ruputh, ë bö baai ke kuany dhël yic ke la geeu. Go apuruuk dɔm riel bë tim cï rïiu ket. ²²Ku yeetkë tē cɔl Golgotha, ku wëtde yic, gɔn la ɲeɲ-ɲeɲ cit apen nhom raan. ²³Ku gëmkë Jethu muɔn abiëc cï liäap wäl kec cɔl mir bë dek, go kuec ye. ²⁴Gokë jäl piäät tim cï rïiu kɔu. Ku cuetkë gek bik alëth Jethu tek kamken. ²⁵Ee ye tē cit lunyluny yök yen ë piëët kek ye tim cï rïiu kɔu. ²⁶Ku jɔlkë awuɔc yekë tak ke cï Jethu looi, göt nhial tim cï rïiu kɔu ëlä, “BËNYŊAKNHOM ITHAREL.” ²⁷Ku piëëtkë cuër karou kek Jethu tiim cï rïiu kɔɔth aya, raan tɔk lɔɲ cuëc ku raan tɔk lɔɲ cam.^d

²⁹Ku jɔl kɔc ke ye tēk tëwën Jethu aa cuiit ku latkë ku luelkë, “Cie yin wäär ye luel lɔn bë yin luɔɲ Nhialic thuɔr piny ku buth nin kadiäk. ³⁰Na ye këya, yeɲö cii yin rot kony ku bär piny tim cï rïiu kɔu!”

³¹Këya, ee ye kɔcken ater bui ku luelkë kamken. “Ee kɔc kɔk kony ku cii rot kony. ³²Raan cï lɔc ku dɔc cï Nhialic nhiaar ku yik riel, cï rot looi bë ya bënyda, jɔl bën piny tim cï rïiu kɔu ëmën, buk jäl tɲɲ ku gamku!” Ku aci kɔc awën cï piäät tiim kɔɔth cimënde aa bui ku lëëtkë aya.

Jethu aci thou ayic

(Mt 27:45-56; Lk 23:44-49; Jn 19:28-30)

³³Nawën aköl ciël yic ke muɔth loi rot yet tään aköl pan awën, ³⁴Nawën tään aköl, ke Jethu cöt röl dit, “Eloi, Eloi, lama thabakthani?” Ku wëtde yic, “Nhialicdië, Nhialicdië, yeɲö pël yin ya wei?”

³⁵Nawën piɲ kɔc kɔk ke käac thïn, ke luelkë, “Pieɲkë acɔl Elija.” ³⁶Go raan tɔk kat ku lut alath muɔn wac yic. Ku tēëu wai thok ku yɔɔk

^{15:21} Rom 16:13 ^{15:24} Wk 22:18 ^d ^{15:27} Athör kɔk theer wël Nhialic aa 15:28 mat thïn ëlä, “Yeen aci nök cimën kɔc käreɔc looi.” Aci yenhom tɲɲɲ. ^{15:29} Wk 22:7; 109:25; Mk 14:58; Jn 2:19 ^{15:34} Wk 22:1 ^{15:36} Wk 69:21

Jethu thok, ku lueel, “Titku buk tiŋ lɔn bi Elija bɛn bi bɛn bɛɛi bei tim ci riŋu kɔu!”

³⁷Ku jɔl Jethu keŋ apei, ku thou.

³⁸Ku kaam wɛn ka alanh ye gɛɛŋ, bi luanŋ Nhialic tek yic alɔŋthɛn rɛet yic ɛ rou, jɔk nhial yeet piny. ³⁹Go bɛny apuruuk tɔ thɛn lueel wɛn tiŋ yen tɛ ci Jethu thou thɛn, “Mony kɛnɛ ɛ ye Manh Nhialic alanden!”

⁴⁰⁻⁴¹Diäär aake tɔ thɛn, ku keek aake daai tɛmec. Wäär rɛer Jethu Galilia, ee ye diäärkä buɔɔth bik mieth aa looi tɛnɛ ye. Ku diäär juɛc kɔk ke cath kek ye, wäär le yen Jeruthalem aake tɔ thɛn aya. Kam ɛ diäärkä Maria Magdalena, ku Thalome, ku Maria man Jemith thii kek Jothep aake tɔ thɛn.

Jethu aci thiök

(Mt 27:57-61; Lk 23:50-56; Jn 19:38-42)

⁴²⁻⁴³Wɛn col piny, bi aköl ciŋ kɔc Itharel ye luui guɔ bɛn, ke Jothep raan gen Arimatheo bɔ. Ku ɛ ye raan kɔcdit luŋ Itharel, ku yeen aya ɛci Wɛt Puɔth Yam gam. Nawɛn le tiŋ lɔn ci Jethu thou, ke riil yenyin ku ler tɛnɛ Pilato, ku thiëc guɔp Jethu bi la thiök. ⁴⁴Go Pilato gai lɔn nadɛ ke Jethu ci guɔ thou. Ku cɔl bɛny apuruuk ku thiëc lɔn ci Jethu guɔ thou ayic. ⁴⁵Nawɛn piŋ tɛnɛ bɛny apuruuk lɔn ci Jethu thou, go guäpde puɔl bi Jothep nyaai. ⁴⁶Go Jothep kɔc tooc bik alanh yer la ɣɔc, ku biŋ guɔp Jethu piny tim kɔu, ku der alanh awɛn. Ku tɛɛu raŋ ci wec kuur yic. Ku lɔr alɛl dittet raŋ thok. ⁴⁷Maria Magdalena ku Maria man Jothep aake daai, ku tiŋkɛ tɛ ci ye thiök thɛn.

Jethu aci rot jɔt raŋ yic

(Mt 28:1-8; Lk 24:1-12; Jn 20:1-10)

16 Nayɔn thɛɛi aköl ciŋ kɔc Itharel ye luui, ke Maria Magdalena ku Thalome ku Maria man Jemith la miök ŋir ɣɔc bi kek guɔp Jethu la tɔc.

²Nayɔn nhiäk rial, aköl Nhialic, abɔ aköl nyin ke la raŋ nhom. ³Wɛn ŋoot kek dhɛl yic, aake röt thiëc, “Yeŋa ba alɛdit tɔ raŋ thok la laar wei?” ⁴Nawɛn jɔtkɛ kenyin ke tiŋ alɛl ke ci laar wei. ⁵Gokɛ la raŋ yic, ku tiŋkɛ riɛnythii ɛ kɔŋ cuɛc ke rɛer ke ceŋ alanh yer. Gokɛ gai apei.

⁶Go lueel, “Duökkɛ gɛi, aŋiɛc wek awic Jethu raan gen Nadharet wäär ci piäat tim ci riŋu kɔu. Aliu ɛ tɛn, aci rot jɔt. Tiɛŋkɛ tɛwäär ci kek ye tääu thɛn. ⁷Lakkɛ ku lɛkkɛ kɔcken ye buɔɔth ku Piter, lɔn yen Jethu aci la Galilia. Abäk la yök thɛn cimɛn wäär ci yen ye lɛk we.”

⁸Gokë la ayeer raŋ yic ku ketkë, ke leth, ke cï gäi. Acin raan cïk lëk wët kënë dhël yic, rin cï kek riöc.

Jethu aci rot nyuöth Maria Magdalena

(Mt 28:9-10; Jn 20:11-18)

⁹Wën cï Jethu rot jät ë raŋ yic ʋon nhiäk rial aköl Nhialic, ke kəŋ rot nyuöth Maria Magdalena wäär cï yen jakrec kadhorou cuəp wei yeguəp. ¹⁰Go la ku lëk atuuc Jethu ke rëer thuəu yic ke dhiau, lön cï Jethu rot jät. ¹¹Nawën piŋkë tënë ye lön cï Jethu ben pïr, ku aci tiŋ, gokë cïi gam.

Jethu aci rot nyuöth kacken ye buəth karou

(Lk 24:13-35)

¹²Nawën ke Jethu nyuth rot atuöccke karou ke cï rot waan, tēwën kueny kek baai yic. Ku cïk ŋic lön ye yen Jethu. ¹³Gokë dhuk Jeruthalem nyin yic bïk kacken la lëk, ku akëc kacken gam.

Jethu aci rot nyuöth kacken ye buəth thiäär ku tök

(Mt 28:16-20; Lk 24:36-49; Jn 20:19-23)

¹⁴Nawën ke Jethu jəl rot nyuöth tënë atuöccke kathiäär ku tök ke ke mïth. Ku nyieeny ke rin këc kek gam, ku rin cï kek nhïim riel bïk wët kəc cï ye tiŋ ke cï pïr, cïi gam. ¹⁵Nayəon aköl dët ke lëk ke, “Lak pinynhom ku lëkkë kəc ëbën Wët Puəth Yam Nhialic. ¹⁶Raan bï gam ku yök lökwëi, abï pïr akölriëc ëbën, ku raan bï jai aciï bï kony. ¹⁷Kəc cï gam abï yiëk riel kënë, aabï jakrec aa cuəp wei ë rienkië, ku aabï jam thok kək. ¹⁸Aabï kecin aa tääu kəc tuany nhïim, ku aabï pial. Na cəkkë käpieny kuany, ku dekkë kək ë kəc luaan, kacin kë näk ke thïn.”

Jethu aci yäth pan Nhialic

(Lk 24:50-53; Lk 1:9-11)

¹⁹Nawën cï Jethu nin nök ke ke, ke yëth pan Nhialic ku nyuuc kön cuëc ë Nhialic. ²⁰Ku jəl atuuc Jethu thiëi pinynhom ke ke lëk kəc. Ku jəl kəkken jəŋ göi yekë ke looi kenhïim aa tieəŋ, rin tō riel ë Nhialic ke ke.]^e

16:15 Luoï 1:8 **16:19** 1:9-11

^e **16:9-20** Athör theer juëc la cök ku kəc theer ŋic ke Marko 16:9-20 akëc mat thïn.

Wël Jethu cï Luka göt

Wët nhom

Wël Jethu cï Luka göt, aa Jethu nyuwoth lön ë yen raan wäär cï Nhialic lueel ka bi tuöcc pinynhom, bi kóc Itharel ku kóc cie kóc Itharel bën luök. Acï Luka göt lön Jethu acï Wëi Nhialic cööl bi, “Wët Puoth Yam bën nyuöth kóc ñöñ nyin.” Ku wëlkä, aa la yiic käk wic raan ëbën. Käk miët puöu aa rëër wël cï Luka göt yiic aya, cimën bën Jethu pinynhom, acï lueel thïn cök tuej yiic, ku tẽ thöök wël thïn aya, ku wäär ler Jethu nhial. Anyiköl la tuej ë wët kënë, ku juëñ bi gam kóc cï gam rot juak la nhial Jethu cök, aaci raan tönj kënë göt aya athör Luoi Atuuc Jethu yic.

Abaj 2 ku 6 (tiñ käk cï göt athöör yic bö ciëen) aatö käjuëc yeke yök athör kënë yic ë rot. Cimën anyikööl diet atuuc nhial, ku këwäär cï abiök Jethu la neem wäär dhiëeth ye. Ku la Jethu luañ Nhialic wäär ë yen dhök. Ku wël waal raan path pan Thamaria ku manh cï mää. Ee wëlkä yiic, ee röök yen acï ber yic bi tæet kóc puöth. Ku Wëi Nhialic, ku käk cï diäär looi ë luoi Jethu yic, ku pël bi Nhialic adumuööm päl piny.

Käk tó thïn

Wët Nhom	1:1-4
Dhiëeth ku mæeth Joon raan kóc muöc nhïim ku jöl a Jethu.....	1:5-2:52
Luoi Joon raan kóc muöc nhïim	3:1-20
Miöc ë nhom ku thëm Jethu.....	3:21-4:13
Luoi Jethu ëbën pan Galilia.....	4:14-9:50
Jäl pan Galilia ku la Jeruthalem	9:51-19:27
Nin ciëen kadhorou thuunde nhom tuej	19:28-23:56
Jön rot ku nyooth rot ku la nhial ë Bëny.....	24:1-53

---

1 Tënë Thiöpiluth, cit tẽ ye piëñ ye, acï kóc juëc them bik käk cï röt looi kamkua göt. ²Aaci gët käk cï kóc cï ke tiñ, ku kóc lui wët Nhialic lëk yo tẽwäär jöck kakkä röt. ³Këya, Bánydië, wën cï yën käk cï röt looi muk cök tẽwäär jöck kek röt, aca tak ba ke göt apath tënë yï, ⁴rin bi yin käjuëc cï piöcc tënë yï jäl ñic lön cïi kek ye lueth.

Atuny Nhialic aci dhiënh Joon lueel

⁵Wäär ye Yërot bënyḡaknhom pan Judia, raan kāk Nhialic cɔl Dhākaria ë tō thīn, ku yeen ë ye raan akut kɔc kāk Nhialic cɔl Abija, ku yeen ë la tiḡden cɔl Elithabeth, nyen kuat Aron. ⁶Dhākaria ku Elithabeth aake ye kɔc path tēnē Nhialic, rin keek aake rēër ke cīn gup awuɔc ke thek lööḡ Nhialic. ⁷Ku keek aake cīn mīth rin Elithabeth ëcīi dhiëth, ku keek aake cī dhiɔp kedhie aya.

⁸Nayɔn akāl tōk, yen ke kuëër kɔc akut Dhākaria bīk luui luaḡ Nhialic, ⁹ke kɔcken akut cuet ḡek, go lööny tēnē ye bī ya yen la adōḡ ḡīr took ariäk nhom luaḡ Nhialic. Go la lueek. ¹⁰Ku tēwën took yen adök lueek, ke kɔc juëc awën cī guëër aake rōök ayeer.

¹¹Kaam wën, ka atuny Nhialic nyuth rot ye ke kääc löḡ cuëc ariäk nhom tēwën took yen adōḡ ḡīr thīn. ¹²Tēwën tiḡ Dhākaria ye, go riöc apēi ku muum nhom. ¹³Go atuny Nhialic lëk ye, “Dhākaria! Duk riöc, rōökdu aci Nhialic piḡ, ku ëmën tiḡdu Elithabeth abī manh moc yök. Na la dhiëëth, ka bī cɔl Joon. ¹⁴Wek aabī puöth miet wedhie wek tiḡdu tē le ye dhiëëth. Ku kɔc juëc aabī puöth miet ke we aya, ¹⁵rin yeen abī ya raan tōḡ ril kam kɔc kāk Nhialic tiḡ. Ku yeen aci bī ya dek kuat mušn la yic luɔu. Ku yeen abī Wēi Nhialic la yeguḡp ke cɔk ḡoot man yäc, ¹⁶ku yeen abī kɔc Itharel cɔl adhuk Nhialic Bányden. ¹⁷Abī kaḡ tuöl tēnē Bëny kek riel thōḡ cīmën riel Nhialic wäär tō tēnē Elija. Ku Joon abī wärken ë mīth cɔl anhiar miëthken. Ku kɔc ril nhiim ëmën cie wët Nhialic ye piḡ, aabī kenhīim waar. Ku këya, yen ë tē cī Joon kɔc cɔl aa guir röt thīn rin bën Bányda.”

¹⁸Go Dhākaria lueel tēnē atuny Nhialic ëlä, “Ba ḡic kädē lön bī kënē rot looi? Yen aci dhiɔp ku tiḡdië aci dhiɔp aya.”

¹⁹Go atuny Nhialic dhuök ye, “Ee yēn Gabriel, rēër Nhialic lööm ku yēn aci tooc ba yī bën lëk wët puöth kënē. ²⁰Rin këc yīn wët ca lueel gam, yīn abī rēër yī cie jam, yet tē bī kënē rot kaḡ looi akölden bī yen rot looi ke cīt tēde.”

²¹Tēn awën, kɔc aake tit Dhākaria ke cī gäi kë rēër yen luaḡ Nhialic apēi këlä. ²²Nawën le bën bei ke cīi jam, gokë ḡic lön le yen kë cī rot nyuöth ye, tēwën ye yen nyuuth yecin ku cīi jam.

²³Nawën la nīn luui Dhākaria luaḡ Nhialic thök, ke dhuk paande. ²⁴Nawën ke tiḡde Elithabeth yök meth, ku jöl rēër baai pēi kadhiëc ke cie la ayeer. ²⁵Ku jöl ya lueel, “Nhialic aci kënē looi tēnē ya bī piathde nyuöth ya, ku aci kë ye ya dhöl guḡp rin cī yēn rol jal nyaai!”

Atuny Nhialic aci dhiënh Jethu lueel

²⁶Tēwën ye pēi Elithabeth dätem, ke Nhialic tooc atuönyde Gabriel gen Nadharet tō pan Galilia, ²⁷tēnē nyan bīm cɔl Maria, ku ë thieek

*Go atuny Nhialic
bën tënë ye ku lueel
(1:28)*

mony cɔl Jothep, raan dhiënh Bënyɲaknhom Debit. ²⁸Go atuny Nhialic bën tënë ye ku lueel ëlä, “Madho, yïn athiäŋ dhëëŋ Nhialic. Bänyda atö ke yï!”

²⁹Go Maria riöc ku muum nhom wën piŋ yen wëlkä, ku thöön yepuöu käk tö ë wët kënë yic. ³⁰Go atuny Nhialic lueel tënë ye, “Duk riöc Maria, yïn anhiëer Nhialic. ³¹Yïn abï meth yök, manh moc. Ku na la dhiëëth ka ba cäk ke cɔl Jethu. ³²Abï ya raandit apëi Nhialic nhom. Ku abï cɔl Wën Nhialic Madhɔl. Ku Nhialic Bänyda abï bääny Debit wundit yiëk ye, ³³ku abï ya bëny pan yï Jakop akölriëëc ëbën, ku bäänyde aciï bi thök alanden!”

³⁴Go Maria lueel tënë atuny Nhialic, “Bi rot looi kädë. Yen ë nyen bim këc thiaak?”

³⁵Go atuny Nhialic bën lëk ye, “Wëi Nhialic abï lööny yïguöp ku rielde abï bën yïnhom. Manh thin dhëŋ ba dhiëëth abï cɔl Wën Nhialic. ³⁶Ku dët akïn aya, molën Elithabeth ci dhiöp aci meth jäl yök cök a wäär ye

ye tiŋ ke ciēt cī rol. Pāike aa dātem emēn. ³⁷Rin ŋic Nhialic kāŋ looi ebēn. Acīn kē gōk ye.”

³⁸Go Maria lueel, “Yen alony Bānyda, abī looi tēnē ɣa cimēn wētdu.”
Go atuny Nhialic jāl.

Maria acī Elithabeth la neem

³⁹Nawēn nin lik cōk, ke Maria lööny dhöl ke cīn gāäu bī la pan yī Dhākaria rēēr tēthōny pan Judia. ⁴⁰Ku ler pan Dhākaria ku muōth Elithabeth. ⁴¹Kaam wēn piŋ Elithabeth Maria ke muōth ye, ke manh liēc yen riāŋ yeyic. Ku go Wēi Nhialic guɔ lööny yeguōp. ⁴²Ku lueel röldīt tēnē Maria, “Yīn aye leec diäär yiic ebēn, ku lec manh yānydu. ⁴³Yeŋö thieek ɣayic abī man Bānydiē ɣa bēn neem? ⁴⁴Kaam wēn piŋ ɣen yīröl yī muōth ɣa, ke manh tō ɣayic mit puōu ku le nyooŋ-nyooŋ. ⁴⁵Yīn amit guōp rin cī yīn wēt Bānyda gam, lōn bī wēt cī lēk yī rot tiēŋ!”

Waak Maria

⁴⁶Go Maria lueel,

“Yīn Bānyda yīn apiaany ɣapuōu,

⁴⁷ku ɣen acī puōu miet

tēnē Nhialic pīr ɣen,

⁴⁸rin cī yen aluɔnyden cie kuēēc nom lieec.

Ku akölē le tueŋ,

riēēc ebēn abā leec rin cī Nhialic ɣen dōc,

⁴⁹rin cī Nhialic Madhəl

kādīt looi tēnē ɣen.

Yen aril ku adhēŋ.

⁵⁰Ku yeen alir puōu tēnē kuaat raan ebēn,

kuat riōc ē yeen.

⁵¹Nhialic acī kōc bāŋ nhiam

thiāi pinynhom kōŋden ril.

⁵²Ku acī bāny ril piēk piny thōcken nhīim,

ku jōt kōc cīi nhiam cie kuēēc nhīim nhial.

⁵³Ku ee kōc ŋōŋ wīc kāŋ,

yiēk kājuēc ku nyiēŋ ajiēk.

⁵⁴Ku acī wētden cī thōn wārkuan dīt tiēŋ nom

ku kony aluɔnyke, kōc Itharel.

⁵⁵Cimēn wāär cī yen ye lēk wārkuan dīt,

Abaram ku mīth cī lōk dhiēeth!”

⁵⁶Ku jəl Maria rēēr kek Elithabeth tēcīt pēi kadiäk ku dhuk panden.

Joon aci dhiëeth

⁵⁷Nawën ke pei Elithabeth thök, ku dhiëeth manh moc. ⁵⁸Nawën piŋ kɔc akeu nhom ku kɔc ruääi ke ye lɔn ci Nhialic ye lieec, ke mit puõth apei.

⁵⁹Nawën aköl ye nin bët, ke kɔc bö bi meth bën ŋoot. Ku wickë bik cäk rin wun Dhäkaria. ⁶⁰Go man kuc ku lueel, "Acɔl Joon." ⁶¹Gokë lueel tënë ye, "Acin raan ruääi ke we ci cäk ë rinkä." ⁶²Ku nieukë wun nyin, ku thiëckë tē bi yen meth cäk thīn.

⁶³Go Dhäkaria agen gëtgët cɔl ku gët, "Acɔl Joon." Gokë gai ëbën. ⁶⁴Ku kaam thiin awën ke go ŋɛc jam ku leec Nhialic. ⁶⁵Go kɔc thiääk ke ke gai, ku thiëi wëlkä pan Judia yic, ku ye kɔc ëbën jam ë ke. ⁶⁶Ku kuat raan ci wëlkä piŋ ë gai ku lueel, "Manhë, bi jäl yiëndë aköldä?" Rin ë yic, riel Bänyda arëër kek ye.

Waak Dhäkaria

⁶⁷Go Wëi Nhialic lööny Dhäkaria guõp, ku lueel maany ci Nhialic nyuõth ye ëlä,

⁶⁸"Lecku Bëny, Nhialic Itharel! Rin ci yen bën bi kacke bën luök.

⁶⁹Ku cɔl raan pīr yo atul yōn Debit aluɔnyde.

⁷⁰Wëtde aci kɔc kākke tiŋ lueel theer,

⁷¹lɔn bi yen yo kony aleikua ku kɔc man yo.

⁷²Acī Nhialic lueel lɔn bi yen wärkuan dīt lieec, ku muk löŋ ë döör ci yen mäath dɔm ke ke nhom.

⁷³⁻⁷⁴Cimën ci yen mël kuëŋ tënë Abaram wädītɔa, ku thɔn lɔn bi yen yo kony aleikua, yok aabi këde ya looi ke cin dieer,

⁷⁵të yer yok puõth ku lok cök yenhom akölaköl tē pīir yok.

⁷⁶Ku yīn manhdië, yīn abi ya raan kāk Nhialic tiŋ, yīn abi la tueŋ yenhom ba dhöl la guiir tënë yeen.

⁷⁷Ba lëk kɔc tē bi kek pīr akölrīëc ëbën yök thīn, tē pël adumuõmken piny.

⁷⁸Nhialic alir puõu, ku yen abi raan cit ruel cɔl abö pinynhom.

⁷⁹Ku yeen abi ruel tënë kɔc tō muõõth yic, rëër thou yic, bik dhöl ye kɔc döör ke Nhialic jäl yök."

⁸⁰Ku Joon aci jäl dīt ku yīk Wëi Nhialic riel dīt. Ku pīir roor tē cīi ceŋ ë rot yet aköl tul yen Itharel nhom.

Jethu aci dhiëeth*(Mk 1:18-25)*

2 Bënyaknhom cɔl Cithër ëci wët lueel bi kɔc bëëi mɛc ke kueen. ²Ku kën yen ë tē jɔk kuën ë kɔc rot tēwäär ye Kuirino bëny pan Thiria. ³Go raan ëbën la bi la gôt rin, ŋek pan wundit ku ŋek pan wundit.

⁴Go Jothep jâl Nadharet tō Galilia bi la gen Bënyaknhom Debit, tō pan Judia cɔl Bethalem, rin ye yen raan dhiënh Debit. ⁵Acī la bik rienken la gôt kek Maria wic kacken bik gäm ye, ku ë liac. ⁶Tëwën rëër kek Bethalem, ke nin bi Maria dhiëth thök. ⁷Ku dhiëeth wënde, ku der kōu alath ku tēëu diaany yic wën liiu tēnë anīin yōn jōl.

⁸Ku kɔc biōök aake rëër pan wën, ku aake ruu tiët ë thākken. ⁹Kaam wën ka atuny Nhialic tul kelōm ku ruel yer Nhialic kekōth bi ke riaal. Gokë riōc apēi. ¹⁰Go atuny Nhialic lëk ke, “Duōkkë riōc, ee wët path yen alëk we, wët bi thāi ëbën puōth miet thīn. ¹¹Rin akölë, gen Debit tēn, Bëny Pīr kɔc aci dhiëeth, ku yen ë Raan cī Nhialic lɔc ku dɔc. ¹²Ku abāk ŋic kēlä, wek aabi meth yök, manh cī der kōu alath, ku aci tōōu gɔl cök.”

¹³Kaam awën ka atuuc juëc kōk met röt thīn ku leckë Nhialic ku luelkë,

¹⁴“Yeku Nhialic door, Aciëŋ tō nhial, ku döör pinynhom tēnë kɔc nhiëer.”

¹⁵Nawën cī atuuc juëkä dhuk nhial, go kɔc awën lueel kamken, “Lok Bethalem buk kāk cī lëk yo la tiŋ, ku kāk cī Bānyda nyuōth yo.” ¹⁶Gokë la ke ban kekōth, ku yökkë Jothep kek Maria ku Meth ke cī tāäu gɔl cök. ¹⁷Nawën tiŋ abiök meth, ke lëk kɔc ëbën kāwën cī atuny Nhialic lueel ë rienke. ¹⁸Go kɔc cī wël kɔc abiök piŋ gāi apēi. ¹⁹Go Maria wëlkä ëbën piŋ apath, ku muk ke yepuō. ²⁰Go kɔc abiök awën dhuk ke lec Nhialic, rin kāk cīk piŋ ku tiŋkë ke, kecīt tēwäär cī atuny Nhialic lëk ke.

Jethu aci cāk

²¹Nawën aköl ye nin bët, aköl yen bi ye ŋoot, go cāk ke cɔl Jethu, rin wäär kek cī atuny Nhialic lueel wäär ŋot këc Maria liëc ë ye.

Jethu aci yäth luaj Nhialic

²²Nawën cī nin thiärŋuan thök cit lõŋ Mothith, ke Jothep kek Maria la luaj Nhialic Jeruthalem bik meth la nyuōth, ²³cimën lõŋ cī Mothith nyooth theër ëlä, “Manh moc, ku ye kaai abi juër Nhialic.” ²⁴Ku keek aya aaci kuör karou juaar cimën lõŋ Bëny.

²⁵Ku mony cɔl Thaimon ë ciëŋ Jeruthalem, ku ë raan path apeɪ ku ë riöc Nhialic. Ku ë tit Raan Pír kɔc Itharel, ku Wëi Nhialic ë tō yeguöp. ²⁶Ku ëci Wëi Nhialic lëk ye lɔn ciï yen bi kaŋ thou, tē këc yen Raan ci Nhialic lɔc ku dɔc kaŋ tiŋ. ²⁷Nawën yëth Maria ku Jothep Jethu luaŋ Nhialic, bik kë ye löŋ Mothith lueel la looi, ke tēëu Wëi Nhialic Thaimon puöu bi la luaŋ Nhialic aya. ²⁸Go Thaimon Jethu jɔt ku leec Nhialic ku lueel,

²⁹“Ee yin Bëny, yin aci wëtdu tiëŋ nom,
jɔl aluɔnydu puöl bi jäl, ke ci la läŋ.

³⁰Të bi yin kacku kuɔny thin aca tiŋ nyiënkië,

³¹ku aca guir thëi nom

³²ku ee piny mer bi kɔc cie kɔc Itharel kãŋ tiŋ
ku bi Itharel thändu aleec thin.”

³³Kaam wën këëc Jothep kek Maria ke ci gäi wël lueel Thaimon rin meth Jethu, ³⁴go Thaimon ke dɔc ku lueel tënë Maria, “Yen manh këne aci Nhialic lɔc bi kɔc juëc Itharel muör ku piïr kɔc kök. Ku yeen abi ya raan bi wët Nhialic nyuɔth, ku abi kɔc juëc wël rɛc aa lueel yeguöp. ³⁵Ku yin Maria, yin abi reem puöu ciët yi ci gut pal, bi wët tō kɔc juëc puöth jäl ŋic thin.”

³⁶Ku tiŋ kãk Nhialic tiŋ cɔl Ana ë tō thin, ku ë ye nyan mony cɔl Panuel, raan dhiënh cɔl Acer kuat Itharel yic. Ana ëci dhiöp apeɪ, ku ëci thiaak ku rëer kek muɔnyde run kadhorou ku thou muɔnyde. ³⁷Ku jɔl Ana lök rëer ke ye lëer ruöŋn thiärbët ku ŋuan. Eëcie jäl luaŋ Nhialic, ë ye cool ku ruu ke loi kãk Nhialic, ku röök ku theek miëth. ³⁸Ku akölë guöp aci rot mät kɔc wën, ku leec Nhialic ku lueel wëtde rin meth, tënë kɔc ye tiit lɔn bi Nhialic thänden Itharel wëër bei.

Jethu aci dhuök Nadharet

³⁹Nawën cik këriëc ëbën jäl looi cimën löŋ Nhialic, ke Maria ku Jothep dhuk Galilia Nadharet panden. ⁴⁰Ku jɔl Jethu dit ku ril apeɪ, ku ŋic kãŋ ku dɔc Nhialic.

Jethu ë tō luaŋ Nhialic

⁴¹Ruöŋn ëbën Jothep kek Maria aake ye la Jeruthalem rin Yandit Ayum cin yic luɔu. ⁴²Nayɔn ci run Jethu jäl aa thiäär ku rou, ke cath ke ke bik la yai yic Jeruthalem. ⁴³Nawën ci yai thök ke dhuk ciëen, ku kuckë lɔn ci Jethu döŋ geeu, ⁴⁴ë cik tak lɔn cieth yen ke kɔc kök, ku ciethkë yet thëi. Nawën ke wickë kam kɔc ruääi ke ke ku kɔc ŋickë. ⁴⁵Nawën cik yök, gokë dhuk Jeruthalem bik ben la wic thin. ⁴⁶Na aköl

ye nin diäk, ke jölkë yök luaŋ Nhialic Jeruthalem, ke cï nyuc kam kɔc piöoc lööŋ Nhialic ke piŋ wëlken, ku yeke thiëec. ⁴⁷Go kɔc ëbën gäi wën piŋ kek ye ke jam cïmën raan ŋic kãŋ apeï, ku tẽ bëer yen wëlken aya. ⁴⁸Nawën tiŋkë manhden ke gëi ku lueel man, “Yeŋö manhdië looi yin kënë tënë yo? Yin acuk wïc apeï yok wuur.”

⁴⁹Go lëk ke, “Yeŋö wiëckë ya? Kuöckë lɔn dhil yen kãk ë Wä looi?”
⁵⁰Ku aa këc wët cï lueel deet yic.

⁵¹Go Jethu jãl ke ke ku dhukkë Nadharet, ku jölkë ceŋ ke ye wëlken piŋ, ku jɔl man kãkkã muk yepuöu. ⁵²Ku jɔl Jethu dit ku ŋic kãŋ apeï. Ku Nhialic ë mit puöu tënë ye, ku yen lɔn kɔc aya.

Piöoc ë Joon raan kɔc muɔc nhïim

(Mt 3:1-12; Mk 1:1-8; Jn 1:19-28)

3 Yɔn yen ruöön thiäär ku dhiëc ke Tiberiöth ye bëny, ku Pilato ke ye bënydit mac Judia, Antipãth Yërot ë ye bëny Galilia ku Pilipo wãmënh ë mac Ituria kek Trakonitith, ku Lithaniath ë ye bëny Abilene, ²ku Anath kek Kaipa aake ye bënydit kãk Nhialic. Tëënë, ke Nhialic lëk wët Joon wën Dhäkaria tő roor. ³Go Joon bëëi tő wãr Jordan yɔu kueny yiic ke wëet kɔc, “Pãlkë luɔi kãrec, ku calkë röt aa muɔc nhïim, rin bi

*Pãlkë luɔi kãrec, ku calkë röt
aa muɔc nhïim (3:3)*

adumuömkun päl piny tēnē we.” ⁴Cīmēn cī ye gōt athōr Ithaya yic raan kāk Nhialic tiŋ ēlä,

“Raan kākkiē tiŋ abī kēcīt lōör gut yic bī yen kōc caal tēde ē rot,

ku lēk keek ēlä,

‘Guiērke dhēl ē Bēny, luōikē dhōlke bīk la cōk.

⁵Thōnykē yōn la tiām piny

ku dhuōkkē yōn thōny nhīim piny,

ku cōkkē dhēl cie yic neer,

ku thōōnkē dhōl la yiic ŋōny nhīim.

⁶Ku raan ēbēn, abī tē ye Nhialic yook luāk thīn tiŋ!’”

⁷Ku lēk kōc juēc bō tēnē ye bī ke bēn muōcōc nhīim, “Awek dhiēnh kāpieny! Yeŋa lēk we bāk kat kēreec bō? ⁸Luōikē kāk ye nyooth lōn cī wek muōl kāreec yakē ke looi. Ku duōkkē wepuōth tōŋ ku luēlkē yōk aa mīth Abaram. Alēk we lōn alēu Nhialic bī aleelkā cōl aaye mīth Abaram. ⁹Ku ēmēn yēp aci ther bī ke tiim yep, rin na ye tim cie luōk, ka yep ku cuet ē meec.”

¹⁰Go thān awēn Joon thiēec ēlä, “Na ye kēya, buk ŋō looi?” ¹¹Go Joon bēēr, “Raan la alēth karou, adhīl tōk yiēk raan cīn alath, ku raan la miēth adhīl looi kēya.”

¹²Go kōc ajuēr kut bēn tēnē ye aya bī ke bēn muōcōc nhīim, ku thiēckē, “Raan piōōc buk ŋō looi?” ¹³Go lēk ke, “Duōkkē wēēu ye lōōm ē ruēny tēnē kōc.” ¹⁴Go apuruuk bēn ku thiēckē ēlä, “Na yook, buk ŋō looi?” Go lēk ke, “Duōkkē kōc ye rum, ku duōkkē kōc ye gaany wēt ē lueth, ku yakē puōth la yum ariōpdun yic.”

¹⁵Go ŋāthden jāl dīt, ku yekē tak lōn nadē ke mony abī dhiel a Raan cī Nhialic lōc ku dōc. ¹⁶Go Joon lēk ke ēbēn ēlä, “Wek aa ya muōcōc nhīim piū ē path, ku raan dīt ku ril apei tēnē ya abō, raan na cōk aa warke ka cā lēu ba ke dōk. Ku ē yic yēn aciī path ba lēu, ba ya aluōnyde. Ku yeen abī kōc kōk weyiic muōcōc nhīim Wēi Nhialic, ku muōcōc kōc kōk nhīim ē mac. ¹⁷Yeen aciit raan muk lōk kām ye rap kōōm, bī rap tek thook kek miēl. Ku wīu rap ku tōu ke. Ku yōōt miēl many cie thou.”

¹⁸Wēl kōk cīt kākā aaci Joon lēk kōc apei bī yen Wēt Puōth Yam piōōc thīn.

Joon raan kōc muōcōc nhīim aci mac

¹⁹Ku Joon ēcī Antipāth Yērot, bēny Galilia jāām guōp kāreec apei, rin cī yen Yērodia tiŋ wāmēnh rum bī ya tiēŋde, ku looi kājuēc rec kōk aya.

²⁰Go Antipäth Yërot Joon mac, ku kënë ë kërɛɛc dët cï mat kâracken cï looi yiic.

Jethu aci muɔɔc nhom

(Mt 3:13-17; Mk 1:9-11)

²¹Nawën cï thän awën muɔɔc nhom ëbën, ku Jethu ke cï muɔɔc nhom aya. Kaam wën röök yen ke nhial liep rot. ²²Ku bö Wëi Nhialic yenhom kecit kuur ë dit. Ku piŋ röl Nhialic nhial ke lueel, “Yin ë manhdiën nhiaar. Yen amit puɔu kek yi.”

Kuat Jethu

(Mt 1:1-17)

²³Wäär jɔɔk Jethu piɔɔcde cök, ke ruönke aake ye thiärdiäk.

Ku ë ye raan ëbën tak lɔn ë yen wën Jothep, wäär wën Yeli,

²⁴wën Mathat, wën Lebi, wën Melki, wën Janai, wën Jothep,

²⁵wën Matathia, wën Amoth, wën Nayum, wën Ethli, wën Nagai,

²⁶wën Manth, wën Matathia, wën Themein, wën Jothek, wën Joda,

²⁷wën Joanan, wën Retha, wën Dherubabel, wën Cealtiel, wën Neri,

²⁸wën Melki, wën Adi, wën Kotham, wën Elmadam, wën Er,

²⁹wën Jocua, wën Eliedher, wën Jorim, wën Mathat, wën Lebi,

³⁰wën Thaimon, wën Juda, wën Jothep, wën Jonam, wën Eliakim,

³¹wën Meliea, wën Mena, wën Matatha, wën Nathan, wën Debit,

³²wën Jethe, wën Obet, wën Boath, wën Thalmon, wën Nacon,

³³wën Aminadap, wën Admin, wën Arni, wën Yedhron, wën Peredh, wën Juda,

³⁴wën Jakop, wën Ithäk, wën Abaram, wën Tera, wën Nayör,

³⁵wën Theruk, wën Reu, wën Pelek, wën Eber, wën Cela,

³⁶wën Kainan, wën Arpakcat, wën Cem, wën Noa, wën Lamek,

³⁷wën Methuthela, wën Enok, wën Jaret, wën Malaleel, wën Kenan,

³⁸wën Enok, wën Theth, wën Adam wën Nhialic.

Jethu aci jɔŋrac them

(Mt 4:1-11)

4 Go Jethu jäl wär Jordan ke cï Wëi Nhialic la yeguöp, ku yëth roor të cïi ceŋ, ²të cï jɔŋrac ye bën la them thïn nin thiärŋuan. Ku ëcie mith ë ninkä yiic ëbën, nawën cik thök ke jɔl cɔk nök.

Na ye Wën Nhialic ke lëk alél kënë
bì ya ayup (4:3)

³Go jɔŋrac rot cuɔt ye ku lueel, “Na ye Wën Nhialic ke lëk alél kënë bì ya ayup.” ⁴Go Jethu bëër, “Acì gòt thëer ëlä, ‘Raan acie pìr ayup ë rot.’”

⁵Go jɔŋrac yàth tëthöny, ku nyuth bëëi pinyhom ëbën nyin yic. ⁶Ku lueel tënë ye, “Käkkä ëbën aaci gäm ya, ku alëu ba ke gäm raan ca tak. ⁷Këya, na dor ya ka bì ya käkku ëbën.” ⁸Go Jethu bëër tënë ye, “Acì gòt ëlä, ‘Yin abì Nhialic Bänydu door ku loi wëtde yetök!’”

⁹Go jɔŋrac yàth Jeruthalem, ku tëëu luanj Nhialic nhom ku lueel, “Na ye Wën Nhialic ke yì cuet rot piny tëmec kënë, ¹⁰rin ëcì gòt ëlä Nhialic abä atuöccke lëk bik yì tiit, ¹¹ku mukkë yì kecin, ba yïcök cìi cök dëeny alél.”

¹²Go Jethu bëër, “Acì lueel thëer ëlä, ‘Duk Nhialic Bänydu them ë path.’”

¹³Nawën cì jɔŋrac Jethu jäl them ë dhölkä yiic ëbën, ke nyiëëj piny ku pël kaam koor.

Jethu acì luöide jɔɔk Galilia

(Mt 4:12-17; Mk 1:14-15)

¹⁴Go Jethu ke tö Wëi Nhialic yeguöp, dhuk Galilia. Go guo piŋ Galilia ëbën, ¹⁵rin piöcde të ye kɔc Itharel kenhïim mat thïn, ee ye leec raan ëbën.

Kɔc Nadharet aa këc Jethu gam

(Mt 13:53-58; Mk 6:1-6)

¹⁶Go Jethu jäl tēden awën ku ler genden Nadharet tēwäär muk ye thïn. Nawën aköl löŋ, ke la tēn amat kɔc Itharel cīt të ye luöi ye

akölaköl. Nawën jət rot bī wēt Nhialic kueen, ¹⁷ke gēm athör Ithaya, raan kāk Nhialic tiṅ. Go athöör pet yic ku yök tē cī ye göt thīn kēlä,

¹⁸“Wēi Nhialic atō ke ɣen rin acä lɔc,
ba Wēt Puōth Yam lək kɔc ṅōṅ. Bēny acä tooç
ba lək kɔc cī loony ku kɔc mac, ku kɔc rēēr wīn jəṅrac yic,
lɔn bī keek lony, ku lɔn bī kɔc cī cɔər ben daai,
ku ba lääu nhom tēnē kɔc gum, bēn lək keek.

¹⁹Ku ba ruōön bī Nhialic
kɔc bō tēnē yeen dɔc, bēn lək keek.”

²⁰Ku mat Jethu athör yic ku gem ku nyuuc. Go kɔc ke tō amat yic kenyīn wēl ye ēbēn. ²¹Go Jethu lək ke, “Wēt cāk piṅ ca kueen athör theēr wēl Nhialic yic acie nhom tiēṅ ya aköl.”

²²Go kɔc ke tō thīn gāi ēbēn ku leckē rin wēl puōth cī lueel. Ku yekē röt thiēc ēlä, “Kēnē, lēu bī rot looi kēdē, yeen cie wēn Jothep?”

²³Go Jethu bēēr, “Ee yic, wek aaba lək kääṅ ye lueel ēlä, ‘Akīim kəṅ rot cɔl apuɔl,’ Ku abāk lək ɣa ba kāk cāk piṅ ke ca looi Kapernaum, looi aya genda ē tēn. ²⁴Ku le tuēṅ ku lueel, ‘Acīn kɔc kāk Nhialic tiṅ ye wēl yekē lueel gam panden.’ ²⁵Ku cimēn ṅic wek ye lɔn cī Elija, raan kāk Nhialic tiṅ, tiṅ lēēr cɔl Dharepath kony. ²⁶Ku Dharepath ē ye tiṅ wundēt cɔl Thidon. Ku diäär lēr Itharel aake wīc kuɔcny wäär nək cɔk kɔc, rin kēc deṅ tueny run kadiäk ku abak bī cɔk dīt apeī pan Itharel. Ku Elija akēc bēn tuōc ke. ²⁷Ku dēt aya, wäär ye Elica raan kāk Nhialic tiṅ, kɔc juēc cī tuet aake tō pan Itharel, ku acīn atuen tōṅ cī Elica bēn kony, acī bēn la kony Naman raan pan Thiria.”

²⁸Go kɔc ke tō tēn amat puōth riääk ēbēn wēn piṅ kek wēlkä, ²⁹ku jətkē röt ku gööm kē piny. Ku ɣēthkē ayeer geu ke yekē pik bik ɣeet gət nhom tē cī geu buth thīn, ku ɣēthkē agala nhom rin wīc kek ye bik la piěk wīir. ³⁰Go bak keciel yiic ku jiël.

Jethu ala riel ē yen jəṅrac cuəp wei

(Mk 1:21-28)

³¹Go Jethu la Kapernaum gen tō Galilia, tē ye yen kɔc piōc thīn aköl cīi kɔc Itharel ye luui. ³²Ku piōcde ēcī kɔc gōi ē tēn aya, rin kāk ye lueel aa wēl yith ye nyuɔcɔth lɔn le yen riel Nhialic. ³³Nayɔn akäl tōk tēwēn piōc yen, ke raan tō kam kɔc tēn amat, ke la guöp jəṅrac jam ke cī yeröl jət apeī ēlä, ³⁴“Yeṅö wīc tēnē ɣo Jethu raan gen Nadharet? Ca bēn ba ɣo bēn rac? Yīn anjēc, yīn ē raan puōth la cök bō tēnē Nhialic.” ³⁵Go Jethu jəṅrac duöm thok piny, “Bietē, ku bäär bei yeguöp.” Go

4:18-19 Ith 61:1-2 4:24 Jn 4:44 4:25 1Bṅ 17:1 4:26 1Bṅ 17:8-16 4:27 2Bṅ 5:1-14
4:32 Mt 7:28-29

joḡrac mony awën wiet piny kenhïim ku biï bei yeguöp ke cïn tëtök cï yiëk ye.

³⁶Go kɔc gäi apei ku thiëckë röt, “Yeḡö kënë? Ye piöoc yam kek riel Nhialic. Mony kënë ala riel ye yen jak yöök ku gamkë wëtde aya.” ³⁷Go lec ku piathde guo thiëi baai yic ëbën.

Jethu aci kɔc tuany kony

(Mt 8:14-17; Mk 1:29-34)

³⁸Kaam awën jiël yen tënë amat kɔc Itharel ke la pan yi Thaimon. Go man tiḡ Thaimon yök ke cï juäi göök, gokë lëk Jethu. ³⁹Go la ku këcc yelööm tēwën cï yen töc thïn ku yöök juäi bi jäl. Go juäi guo päl piny ku looi miëth tënë ke.

⁴⁰Ye thën kënë, wën cï aköl lööny piny, ke kɔc guëer kek kɔcken tuany tënë Jethu, ku tēu yecin kenhïim, gokë pial ëbën. ⁴¹Ku bö jakrac bei kɔc juëc gup ke dhiau ëlä, “Yin ë Wën Nhialic.” Go Jethu ke yöök bik cï jam, rin ḡic kek ye lon ye yen Raan cï lac ku döc.

Jethu ë kɔc Galilia lëk wët Nhialic

(Mk 1:35-39)

⁴²Nayɔn nhiäk riel, akëc piny bak ke Jethu jiël baai ku le tēde ë rot. Go kɔc juëc la wïc. Nawën lek yök, gokë löḡ bi rëer Kapernaum ku cïi ke nyiëḡ piny. ⁴³Go bëër, “Yen adhil Wët Puoth Yam rin bäany Nhialic la piöoc bëëi kök yiic aya, yen ë kën tuuc ya ba bën looi.” ⁴⁴Go pan Galilia kuany yic ke piöoc kɔc tën amat.

Kɔc cï Jethu kaḡ buɔth

(Mt 4:18-22; Mk 1:16-20)

5 Yɔn akäl tök tēwën piöoc Jethu wär cɔl Jenetharet yɔu, ke kɔc juëc apei wët bik wët Nhialic bën piḡ. ²Go riäth karou tiḡ agör yɔu ke cï amëi nyään piny ku jiëlkë bik biaiken la thuak. ³Go Jethu thuæt riän tök yic, ku ë ye riän mony cɔl Thaimon, ku lëk ye bi piëk wiir tēthin-nyɔt. Ku jɔl nyuc riäi yic ku piöoc kɔc.

⁴Nawën cï thök ë jam, ke lëk Thaimon, “Geerkë riäthkun tēthiḡ ku cuatkë biaikun bäk rec döm.”

⁵Go Thaimon bëër, “Bëny, yök aaci ruu mäi wën aköu ku acin kë cuk döm. Ku na ca lueel, ka buk cuat.” ⁶Ku cuatkë buci. Gokë rec juëc apei döm abi buci yiic duër ræt. ⁷Gokë amëiken kök tö riän dët yic cɔl bik ke bën kony. Gokë bën, ku tekkë rec riäth karou yiic ku thiëḡkë kedhie abik duër diir.

Ku nyiëñjë këriëëc ëbën piny ku buothkë Jethu (5:11)

⁸Nawën tiñ Thaimon kë cï rot looi, ke gut yenhiol piny Jethu nhom ku lueel, “Bëny, jäl tënë ya, yen ë raan la guöp adumuööm.” ⁹Rin yen Thaimon, ku kəc awën mëi kek ye aake cï gäi rec juëc cik döm. ¹⁰Ku kocken cath kek ye Jemith ku Joon, wëët Dhubedi, aake cï gäi aya. Go Jethu lëk Thaimon, “Duk riöc, ëmën le tueñ aa kəc kek aaba ya döm.” ¹¹Gokë riäth yöc wär thok ayeer, ku nyiëñjë këriëëc ëbën piny ku buothkë Jethu.

Jethu acä atuet cöl apuol

(Mt 8:1-4; Mk 1:40-45)

¹²Yon akäl tök Jethu ëcï la keny gen dët, ku raan cï tuet ë tö thïn. Nawën tiñ Jethu ke gut yenhiol piny ku lëñ, “Bëny anjiec alëu ba ya kony ba pial, kony ya.”

¹³Go Jethu njäñ nyinde tiñ ku wïc bi kony. Ku jöt yecin ku goot ku lueel, “Awiëc, pialë!” Kaam thiin awën ke tuet jiël. ¹⁴Ku cöl Jethu ajiël ku thon apeï, “Duk kënë la lëk raan dët. Löör ku nyuöth rot raan käk Nhialic, ku bi caath, ku juar käj cüt tē ye löñ Mothith ye luæl thïn, bi raan ëbën ñic lon cï yin pial.”

¹⁵Ku tēwën cï Jethu ye cak thon këya, ke wët go thiëi piny abi kəc juëc aa guëer tënë Jethu bik piööcde bën piñ, ku kony ke bik pial. ¹⁶Ku ye la tēde ë rot tē cïn yic kəc ë rëer thïn bi la röök.

Jethu aci raan cï ruai kony

(Mt 9:1-8; Mk 2:1-12)

¹⁷Nayon akäl tök, ke kəc kök akut Parathi, ku kəc piöoc lööñ nyuc bik piñ tē piöoc Jethu kəc thïn. Ku aake bö bëëi yiic Galilia ku Judia ku

Jeruthalem. Ku Nhialic ëci Jethu yiëk riel bi kɔc tuany kony. ¹⁸Kaam wën ke kɔc bö ke ket raan aduany alom. Ku wïc kɔc awën ket ye bik yäth yöt tënë Jethu. ¹⁹Nawën cïn të yëth kek ye tënë Jethu rin ci yöt thiän kɔc, gokë la nhial ku npanykë yöt nhom lõj awën rëer Jethu thïn. Ku luëckë raan aduany piny kek biñjde yenhom.

²⁰Ku wën tiñ yen gamdit tō ke ke, ke lueel, “Mäthdië, adumuöömku aaci päl piny.”

²¹Go kɔc piöoc lööñ kɔc Itharel ku kɔc akut Parathï wën rëer thïn, jäl tak ku luelkë kepuöth, “Yeña kënë Nhialic jääm guöp këlä? Yeña adumuööm päl piny, ee Nhialic ë rot.”

²²Go Jethu kāk yekë tak guo ñic ku lueel, “Yeñö ye wek ye tak lõn lueel yen lueth? ²³Ye kënë puol yic kākä yiic ba lueel, ‘Adumuöömku aaci päl piny’ tädë ke luëel, ‘Jot rot ku cathë?’ ²⁴Ku aba nyuöth we ëmën lõn le Manh Raan riel pinynhom bä adumuööm päl piny.” Ku lëk raan aduany, “Alëk yi, jot rot ku kuany biñjdu ku lõr baai.”

²⁵Go rot jot nyin yic kenhïim ke dëei kek ëbën, ku kueny biñjden awën ci ye täac thïn, ku ler baai ke lec Nhialic. ²⁶Ku jöl kuat raan tō thïn ëbën gäi ku riöockë. Ku leckë Nhialic ku luelkë, “Yok aaci këdiit jän göi tiñ ya aköl.”

Jethu aci Lebï cɔl

(Mt 9:9-13; Mk 2:13-17)

²⁷Nawën ke Jethu jiël geeu, ku tëwën cieth yen ke tiñ raan ajuër kut cɔl Lebï ke rëer täden ë luöoi. Go Jethu lëk ye, “Buöth ya.” ²⁸Go Lebï luöide puöl ku buöth.

²⁹Nawën ke Lebï loi miëth paande bi yen Jethu gɔñ. Go kɔc juëc bën, kɔc ajuër kut ku kɔc kök, ku nyuuckë ke ke bik mïth. ³⁰Go kɔc akut Parathï ku kɔcken piöoc lööñ la ñoomñoom ku luelkë tënë kɔc Jethu buöth, “Yeñö ye wek mïth ku dëkkë kek kɔc ajuër kut, ku kɔc la gup adumuööm?”

³¹Kaam wën piñ Jethu ë wët kënë, ke lëk ke, “Acie kɔc puol kek akïim wïc, aa kɔc tuany. ³²Yen akëc bën ba kɔc ye tak lõn puöth kek bën kony. Yen aci bën bi kɔc rec la gup adumuööm kepuöth dhuök ciëen.”

Wët lõj thëk ë miëth

(Mt 9:14-17; Mk 2:18-22)

³³Gokë bën lueel tënë ye, “Kɔc Joon buöth aa lac thek ë miëth ku röökkë. Ku aye kɔc akut Parathï buöth looi aya, ku kɔckun yi buöth aa mïth ku dëkkë.”

³⁴Go Jethu bëër ku lueel, “Yakë wïc bï kɔc cï bën ruääi yic rëer ke cïi mïth? Acie tède! Na rëër raan thiëk ke ke, ka cik loi këya. ³⁵Aköl bï athiëek dɔm ku nyiëei keyiic, yen aköl bï kek thek.”

³⁶Ku ben Jethu kääñ dët ben thöõth aya tënë ke, “Acin raan bï abañ alath ret wei alanh yam kōu bï la buõp ë dhiäth alath kōu. ³⁷Ku acin raan bï muõn abiëc ë yam puõk tōny theer yic. Na looi këya, ke muõn abiëc yam abï tōny puõt yic, ku muõn abiëc abï luuñ wei ku tōny abï kuem. ³⁸Acie këya, muõn abiëc yam adhil puõk ë tōny yam yic. ³⁹Ku acin raan wïc bï muõn abiëc yam dek tē cï yen muõn abiëc cï ceñ kañ dek, abï lueel, ‘Muõn abiëc cï cieñ aṇuëñ.’”

Jethu aci kuc lōñ aköl lōñ kɔc Itharel

(Mt 12:1-8; Mk 2:23-28)

6 Nayɔn aköl cïi kɔc Itharel ye luui, Jethu kek kɔcken ye buɔth aake cath ke kuany dhël yic kam dum. Go kɔcken ye buɔth rap thoñ ku koikë ke kecin, ku camkë ke. ²Go kɔc akut Parathi kɔk lueel, “Yeñö ye wek luui aköl cï lōñdan Itharel pëen bï kɔc cïi ye luui thïn?”

³Go Jethu bëër, “Këckë kë cï Debit looi wäthëer kañ kuen? Wäär nëk cɔk ye kek kacke, ⁴go la luuñ Nhialic ku lööm ayum yaath cï tōõu tënë Nhialic ku ciem, ku gëm kacke aya bïk cam. Ku ayum kënë ëci lōñda pëen bï kuat raan ë path cïi cam. Ee raan kāk Nhialic yen ë ye cam ë rot.” ⁵Ku wit Jethu wëtde ëlä, “Manh Raan ë bëny këriëc ëbën agut aköl lōñ.”

Jethu aci mony cï cin ruai kony

(Mt 12:9-14; Mk 3:1-6)

⁶Nayɔn aköl dët, aköl cïi kɔc ye luui ke Jethu la tën amat kɔc Itharel ku piöoc. Ku mony cï cin cuëc ruai ë tō thïn. ⁷Go kɔc kɔk piöoc lööñ Mothith, ku kɔc kɔk akut Parathi ke tō thïn wïc bïk tiñ, lɔn bï Jethu mony kënë kony bïk la luom, rin cï yen ye kony aköl cïi kɔc ye luui. ⁸Ku Jethu ë ñic kë tō kepuõth, go lëk mony awën cï cin ruai, “Jɔt rot ku bäär tueñ tën kɔc nhïim.” Go bën ku këëc. ⁹Go Jethu ke thiëc, “Yeñö ye lōñda päl yo buk looi aköl cïi kɔc ye luui? Ye këpath aye kërac, bï raan kony bï pïr, kua pël wei bï thou?” ¹⁰Ku döt ke ëbën ku lëk mony awën cï cin ruai, “Nyoth yicin.” Go yecin nyooth. Go ciënde piath. ¹¹Tëëñë, go kɔc ater Jethu puõth riääk apei, ku matkë kë bïk looi tënë ye.

Jethu acä atuuc kathiäär ku rou kuany

(Mt 10:1-4; Mk 3:13-19)

¹²Nayɔn akäl tōk ë nïnkä yiic, ke Jethu la gɔt nhom tē cïi ceñ bï la rōök, ku jɔl ruu rōök tënë Nhialic. ¹³Nawën bak piny ke cɔl kɔcken ye

buōth, ku kuany raan thiäär ku rou keyiic ku ciäk ke ke cɔl atuuc. 14-16 Kɔc ke ci kuany ayi, Thaimon (ci Jethu bën cäk ke cɔl Piter), Andria (mënh koor ë Thaimon), Jemith, Joon, Pilipo, Bartholomeo, Lebï, Thomath, Jemith wën Alpawuth, ku Thaimon (raan la pūu ater), Juda wën Jemith ku jɔl a Juda Ithkariöt, raan wäär ci Jethu bën luom bi dɔm.

Kɔc juëc aa Jethu buōth

(Mt 4:23-25)

17-18 Go Jethu bën piny ku këëc tēthōj̄ nom gɔt cök kek kacken ye buōth, ku kɔc juëc kök ke bö Judia ku Jeruthalem. Ku kɔc bëëi kök tō wärköu cimën Tire ku Thidon, aake ci bën bik bën piñ piöoc Jethu, ku bi ke bën kony tueny tō kegup. Ku kɔc ke la gup jakrɛc aake ci bën aya go Jethu ke kony. 19 Ee wic kuat raan ëbën bi gɔt, rin riel yen kɔc kony bik pial ë ye yök yeguöp ë path tō ci ye gɔt.

Këñ miät ë pūu ku rëëc ë pūu

(Mt 5:1-12)

20 Go Jethu yenhom wël kacken ye buōth ku luel,

“Wek aa mit gup wek kɔc ñj̄ñ, rin ye bääny Nhialic këdun!

21 Wek aa mit gup wek kɔc nök cök ëmën, rin wek aabi kueth aköldä!

Wek aa mit gup wek kɔc dhiau ëmën, rin wek aabi dɔl.

22 Wek aa mit gup tō mæn week, ku cop week wei ku lat week, ku yekë kuc week ciët yakë jakrɛc rin ye wek kackië yen Manh Raan!

23 “Wäthëer wärken dit aake ci käk cit kakkä looi tënë kɔc käk Nhialic tiñ. Këya, tē looi kakkä röt tënë week, ke we mit pūth rin wek aabä ariöpdit yök tënë Nhialic.

24 Të rɛc yen thin tënë week, wek kɔc ci jak ëmën, rin ci wek pir path yök thin.

25 Të rɛc yen thin tënë week, wek kɔc ci kueth ëmën, rin wek aabi cök nök.

Ku tē rɛc yen thin tënë week, wek kɔc dal ëmën, wek aabi tōu tiop nom ku dhiaukë!

26 Ku tē rɛc yen thin tënë we tē bi kɔc ëbën jam käpath ë riengkun, rin wärken dit aake ye jam këlä, wäthëer tënë kɔc aa lueth röt cɔl aye kɔc käk Nhialic tiñ.

Nhiar kɔc man yī*(Mt 5:38-48; 7:12)*

27“Ku wek alëk kënë wek kɔc piŋ wëlkië, Nhiarkë kɔc aterdun, ku yakë käpath looi tënë kɔc man we. 28Thiëc Nhialic bi kɔc ye wïc diët yī yök kërac dɔc, ku rɔök rin kɔc yī bui. 29Të maŋ raan yīgëm, ke wël gëm dët aya. Këya cïmën ë kënë, na wïc raan alath tënë yī ke duk pën alanh dët aya. 30Na wïc raan kädäj tënë yī ke gäm ye, ku duk raan cï këdu nyaai thiëc bi cool tënë yī. 31Loi këpath tënë kɔc kök cïmën nhieer yin këpath bi looi tënë yī aya.

32“Na ye ke nhiaar kɔc nhiaar yī kepëc, ke yī yök lec Nhialic? Ayī kɔc kërec looi aa nhiaar kɔc nhiaar ke aya. 33Ku na ye käpath looi tënë kɔc käpath looi tënë yī kepëc, ke yī yök lec Nhialic? Ayī kɔc kërec looi aa käpath looi tënë kɔc nhiaar ke. 34Ku na ye këdu gam tënë raan ye ɲöth ciët bi cuöt aköldä, ke Nhialic mit puöu tënë yī? Agut kɔc kërec looi aa käkken gäm kɔc rec kök cīt ke, rin ye kek ye tak ciët käkken bi dhuök ke ëbën aköldä. 35Na ye këya, nhiaar kɔc aterdu, ku loi käpath tënë ke. Yakë käkken gam ë path ku duökkë ye ɲöth lɔn bi we cuöt. Wek abä acutdit apei yök. Ku wek aabi ya mīth Nhialic Madhəl, rin alir puöu tënë kɔc ëbën, agut kɔc na cök këpath looi tënë ke, ke cīi ke tiŋ puöth, ku kɔc rac aya. 36Lierkë puöth cïmën ye Wuurdun puöu lier.

Duökkë kɔc ye luök wei*(Mt 7:1-5)*

37“Duökkë kɔc ye luök wei bi Nhialic we cīi ye luök wei. Duökkë kɔc kök ye tëm awuöc bi Nhialic we cīi ye tëm awuöc. Pälkë wët piny tënë kɔc kök bi Nhialic wët päl piny tënë we. 38Na ye kɔc kök muöc ke Nhialic abi muöc aya. Abä athëmdit cīi cienku lëu bik muk yiëk yī, rin käk ye looi tënë kɔc kök, kek aabi Nhialic looi tënë yī.”

39Ku lëk Jethu ke kääŋ ëlä, “Lëu raan cī cɔr bi cɔr dët thel? Cik lëu bik lööny adhuöm yic kedhie? 40Acin manh piöoc dit tënë raanden piöoc. Ku manh piöoc na le piöocde thöl ka cīt raanden piöoc. 41Yeŋö ye yin kërec dit ye looi kuc, ku ye tiŋ kërec cī wämuuth looi? 42Acīi lëu ba wämuuth wëët bi kërec thiin ye looi puöl, tē cīi yin rot kɔŋ wëët ba kërec ye looi puöl. Awëŋkui! Kaŋkë kërec yakë ke looi puöl, ku abäk lëu bäk wämāthkun jäl wëët bik kërec thii yekë ke looi puöl.”

43Ku la Jethu tueŋ ku lueel ëlä, “Tim cī cil tēpath acie luök mīth rec, ku tim cī cil tērac acie luök mīth path. 44Këya, tim aye ɲic ë miëthke. Acīi lëu ba mīth tim dët la kuany tim dët cök. 45Raan path ë luui

käpath, rin käpuoth tö yepuöu. Ku raan rac ë luui kärec, rin kärec tö yepuöu. Wël ye ke lueel, aa käk tö yipuöu nyuöoth.

Kääj rin kɔc karou cï bëïi keer

(Mt 7:24-27)

⁴⁶“Yeŋö ye wek ya cɔl, ‘Bëny, Bëny’ ku wek aa cie kë ca lueel ye looi? ⁴⁷Kuat raan ë bën ku piŋ wëtdië ku theek ya ku looi, ⁴⁸acit raan cï yönde ŋiec buth tëthöny. Nawën la aboor bën, ku cɔk piu yöt gööl piny, ku yöt cïi yic cɔk päk rin cï ye ŋiec buth. ⁴⁹Ku raan wëlkië piŋ ku cïi ya thek bi ke looi, acit raan yöt buth tö ye aboor tëek. Na la aboor bën ke wit yöt!”

Jethu acï raan lui pan bëny apuruuk kony

(Mt 8:5-13)

7 Tëwën cï Jethu kënë wic bi lëk kɔc thöl, ke la Kapernaum.

²Ee gen kënë raan lui pan bëny apuruuk ë tuany, ka tiit piny. Ku bëny ë nhia raanden luoi apeï. ³Nawën piŋ Jethu, ke toc kɔcdit Itharel bik Jethu la thiëc bi bën bä aluonyde bën kony. ⁴Gokë la tënë Jethu ku läŋkë ku luelkë ëlä, “Apath ba bëny apuruuk kënë kony. ⁵Anhia kackua, ku ë yen buth tëdan ye yok mat thïn.”

⁶Go Jethu la ke ke. Ku kaam wën bi yen baai dööt, ke bëny apuruuk toc mäthke bik la lëk ye ëlä, “Bëny, duk rot näk cäth rin yen acie raan path nadë ke yi bö atiëmdië yic. ⁷Ku yen akëc la tënë yi rin ŋic yen ye lon ye yen raan rac. Luel wët ë path ku aluonydië abi pial. ⁸Rin yen aya, yen arëer banydit cök, ku yen ala apuruuk rëer yacök. Aya lëk ŋek, ‘Lɔɔr!’ Ka la, ku lëk ŋek, ‘Bäär tën,’ Ka bö, ku aya lëk aluonydië, ‘Loi kënë!’ Ka looi.”

⁹Go Jethu gäi wën piŋ yen wëlkä, ku wël yenhom thän awën buoth ye ku lueel, “Acin raan ca kaŋ yök kam kɔc Itharel la gam cit gam ë mony kënë.” ¹⁰Nawën dhuk kɔc awën cï tooc baai, ke yök alony bëny ke cï pial.

Wën lëer gen Nain cï thou acï pïir

¹¹Nawën ke Jethu la gen Nain, ku ë cath kek kɔcken ye buöoth ku kɔc juëc kök. ¹²Nawën dötkë geu ke räm kek kɔc ket raan cï thou. Ku raan cï thou ë ye wän töŋ. Ku kɔc juëc aake cath kek tiŋ lëer kënë. ¹³Nawën tiŋ Jethu tiŋ kënë, ke ŋeër yic ku lëk ye ëlä, “Duk dhiau.” ¹⁴Ku lëk kɔc bik köc ku gɔɔt biöŋ awën cï raan kuöm piny, ku lueel, “Riënythii, jɔt rot.” ¹⁵Go riënythii awën cï thou rot jɔt ku jieem ku cɔl Jethu ajiël kek man.

Nawën tiŋ Jethu ë tiŋ këñë ke ɲɛɛɛ yic ku lëk ye, “Duk dhiau.” (7:13)

¹⁶Go raan ëbën riöc ku leckë Nhialic ku luelkë, “Raan käk Nhialic tiŋ ril apei aci tuöl ë kamkua. Ku Nhialic aci bën bi kacke bën luök.”

¹⁷Ku jöl kë cï Jethu looi piŋ raan ëbën pan Judia, ku wuŋt kök thiäak ke ye.

Joon aci kacke tuöc Jethu

(Mt 11:2-19)

¹⁸Go kɔc Joon buɔth kakkith ye luel rin Jethu lëk Joon. Go kɔc karou kamken tuɔc tënë Jethu bik la thiëc ëlä, ¹⁹“Ye yin raan bi bën aye raan dët yen buk tiit?”

²⁰Nawën yëetkë tënë Jethu ke luelkë, “Joon raan kɔc muɔc nhïim aci yo tooc buk yi bën thiëc, ee yin raan bi bën aye raan dët yen buk tiit?”

²¹Ku kaam awën thiëc kek, Jethu ë kony kɔc juëc tuany apei, ku kɔc cï jakrɛc dɔm. Ku kɔc cï cɔɔɔ. ²²Go wëtden bëër ku luel, “Lak ku lëkkë Joon käk cäk tiŋ ku käk cäk piŋ, cɔɔɔ aci ben daai ëmën, ku aduany aci ya cath ku kɔc cï tuet aci tuet jal kegup, ku miŋ aci ya piŋ, ku kɔc cï thou aaci röt jɔt. Ku Wët Puɔth Yam alëk kɔc ɲöŋ nyin. ²³Ku raan mit guöp ë raan cie puöu ë rou wëtdië yic.”

²⁴Nawën cï kɔc Joon jäl, ke Jethu jam ku tët kɔc Joon, “Ye raan yindë yen cï wek la ror cïi ceŋ bäk la tiŋ? Ye raan puɔl yic ye wel nom ë path cimën ye yom aruöör wel nom? ²⁵Ye raan yindë yen cäk la tiŋ?

Ye raan ceŋ alëth path apei? Kɔc ciëŋ alëth dhëŋ ku yekë miih path cam akölaköl aa kɔc pan bënydit. ²⁶Lëkkë ya, yeŋö cäk la tiŋ? Ye raan käk Nhialic tiŋ. Ee yic. Ku alëk we, yeen adit tënë raan käk Nhialic tiŋ. ²⁷Rin Joon yen aye athör thëer wël Nhialic jam rienke ëlä,

‘Yen abi raan tök kam kɔc käkkië lueel,
cöl alëk kɔc bi dhël la guiir tënë yïin.’”

²⁸Ku ben Jethu lëk ke ëlä, “Acin raan kuat kɔc ci dhiëeth pinynhom dit tënë Joon. Ku yeen aŋot wër raan koor tö bääny Nhialic yic.”

²⁹Kuat kɔc ci wëtde piŋ, agut kɔc ajuër kut aaci këpuoth looi Nhialic ŋic, ku cölkë röt aa muɔɔc Joon nhïim. ³⁰Ku kɔc akut Parathï ku kɔc piöoc lööŋ Mothith, aaciï jai kë wic Nhialic bi guiir tënë ke, rin ci kek kuc bi Joon ke ciï muɔɔc nhïim.

³¹Ku ben Jethu thiëc, “Yeŋö ba thöŋ kek riëc akölë? Thöŋkë kek ŋö?”

³²Keek aa cit mïth ci kenhïim mat laar yic leŋ kegup, ye lueel ëlä,

‘Yok aaci waak peth ye keek ket të looi ruäai ket,
ku wek aa këc dier!

Yok aaci käk ye looi thuɔɔ yic thöŋŋ,
ku wek aakëc dhiau!’

³³“Rin Joon raan kɔc muɔɔc nhïim ëcie bëëi kuany yiic ke mïth ku dëk ë möu, ku ayakë lueel, ‘Lɔn le yen guöp jŋrac!’ ³⁴Ku Manh Raan aci bën ku ye mïth kek kɔc ku dëk ke ke, ku ayakë lueel, ‘Jethu akok, ku a dek määu. Ku amäath kek kɔc ajuër kut ku kɔc la gup adumuööm!’ ³⁵Ku luoi puoth Nhialic ë rot nyuɔɔth käk ye kɔc ke buɔɔth yiic looi.”

Tiŋ rac ci jäl piath

³⁶Nayɔn akäl tök ke raan tök kɔc akut Parathï cöl Jethu bik la mïth. Go Jethu la pan raan akut Parathï ku nyuuc bi mïth. ³⁷Nawën piŋ tiŋ adëjöök, ŋic geu yic ëbën, lɔn ci raan akut parathï Jethu caal paande, ke bö kek tony koor ci cuëc tiöm ril apei, la yic miök ŋir ye ɣɔɔc wëü juëc apei. ³⁸Ku le ɣöt, ku nyuuc Jethu lööm, ku dhiëu ke cie nhom guöt Jethu cök. Go piü awën dhiëu yen Jethu luak cök. Goke weec nhimken nhom. Ku ciim cök ku tɔc cök miök ŋir awën muk. ³⁹Nawën tiŋ raan akut Parathï wën ci Jethu gɔɔŋ ë kënë, ke jam yetök ëlä, “Na mony kënë ye raan käk Nhialic tiŋ, ŋuöt aci tiŋ ye gɔɔt ŋic, ye tiŋ yindë, rin adëjöök.”

⁴⁰Go Jethu wët Thaimon guɔ ŋic ku lueel tënë ye, “Thaimon! Ala kë wiëc ba lëk yi. Päl yiyc piny.” Go bëër, “Ye kënë ŋö, Raan ë piöoc?”

⁴¹Go Jethu lëk anyiköl kënë, “Monytui ë këny kɔc karou. Raan tök kek wëü ye döm raan ruöön tök, ku raan dët kek wëü ë pen tök. ⁴²Ku

akëckë lëu kedhie bik wëëu cool. Go wëëu puöl, ku ciï ke ben kööny. Na ye yi, yeŋa kamken bi mony kënë nhiaar apeï?" ⁴³Go Thaimon bëër, "Aya tak ë raan ci wëëu juëc päl piny tënë ye." Go Jethu bëër, "Këdu ë yic!"

⁴⁴Ku wël yenhom tik ku lëk Thaimon, "Ca kë looi ë tiŋ tënë ya tiŋ? Yen aci bën paandu ku yin akëc ya yiëk piu ba cök lök. Ku yen tiŋë acä lök cök piuken nyin, ku wuuny ke nhimken nom. ⁴⁵Yin akëc ya ciim wën bi yën cit të ye miäth kəc ë ciëŋda yic. Ku yeen ë ya ciim cök ëmën ku ëmën, tëwën rëër yën ë tën. ⁴⁶Yin akëc ya cak lor apath ba təc nom, ku yeen acä təc cök miök njir. ⁴⁷Ku alëk yi lön nhiërdit ci nyuöth thïn aye nyooth aya lön ci adumuömkken juëc päl piny. Rin raan ci käklik päl piny tënë ye, ee nhiër koor nyuöth."

⁴⁸Ku lëk tik, "Adumuömkku aaci päl piny." ⁴⁹Go kəc awën mith kek ye aa jiem wei ku yekë luel ëlä, "Yeŋa kënë jam lön ë yen adumuömm päl piny?"

⁵⁰Ku ben Jethu lëk tik, "Gamdu aci kony. Löc ke döör Nhialic."

Diäär ke ye cath kek Jethu

8 Nawën ke jiël, ku kueny geeth yiic ku bëëi ke piöoc Wët Puoth Yam rin bäany Nhialic. Ku atuöccke kathiaär ku rou aake cath kek ye. ²Diäär juëc aake cath kek ye aya. Diäär kök kamken aake ci Jethu kony jakrec ku tuaany, Maria Magdalena ci jakrec kadhorou jäl yeguöp. ³Ku Joanan tiŋ mony cöl Kudha raan käk pan bëny Antipäth Yërot tiit, ku Thuthana ku diäär juëc kök ë Jethu kek kocken ye buöth kony wëëuken.

Kään dom path ku dom rac

(Mt 13:1-9; Mk 4:1-8)

⁴Go kəc juëc aa guëer tënë Jethu geeth yiic, go ke lëk käñ kënë, ⁵"Raan puör ëci la dom bi la pur. Ke wën ye yen rap wëer dom yic ke köth abëk lööny dhöl yic të ye kəc tëek thïn, ku tet diet ke aya. ⁶Ku lööny köth kök alël nom të koor tiöp thïn. Nawën ciilkë, ke ke go gu riau rin këc meiken yet piny

Raan puör ëci la dom bi la pur (8:5)

apath. ⁷Ku lööny köth abëk të ye tiim la kuwoth cil thïn, na la tiim juäk ke ke dec rap ku cïk lok apath. ⁸Ku lööny köth kök tiom path yic, ku ciilkë ku lökkë apath ke dit nhïim apei.”

Ku wit Jethu lönde ëlä, “Pieŋkë të le wek yïth.”

Wët thööth ë kääŋ

(Mt 13:10-17; Mk 4:10-12)

⁹Go kocken ye buwoth thiëc, “Kääŋ kënë wëtde yic yeŋö?” ¹⁰Go Jethu bëer, “Wek anyuth Nhialic bäanyden cäk ŋic thëer. Ku koc kök aabi kãŋ ŋic ë këŋ ya lëk ke yiic, rin na cök alon ye kek daai, ka cïi kãŋ bi tïŋ. Ku na cök alon ye kek wët piŋ, ka cïk bi deet yiic.”

Jethu aci kääŋ raan puör teet yic

(Mt 13:18-23; Mk 4:13-20)

¹¹Ku lëk Jethu ke, “Kääŋ kënë wëtde yic akïn. Köth cï com aa cït wëtdiën ya piöc tënë we. ¹²Koc kök aa cït köth cï lööny dhël yic, ye diet ke tet. Të piŋ kek löŋ Nhialic, ke jŋrac bö ku nyieei löŋ awën kepuöth bik wët Nhialic cïi piŋ, ku bi ke kony bik pïr. ¹³Koc kök aa cït köth cï com alël nom, aa löŋ Nhialic gam nyin yic ke mit puöth. Ku aacie kepuöth ë deet, aa löŋ Nhialic guo wai wei të nëk ke rin wët Nhialic. ¹⁴Koc kök aya aa cït köth cï lööny të ye tiim la kuwoth cil thïn, keek aa löŋ Nhialic piŋ. Ku kãjuëc ke diir rin pïr pinynom ë tën, nhiër jieek ku kãpuöth yekë wïc kepuöth aa bën thïn, ku reckë löŋ Nhialic kepuöth. ¹⁵Ku koc kök aa cït köth cï puur tiom path yic. Keek aa löŋ Nhialic piŋ ku gamkë apei, ku kãjuëc path aaye yök tënë ke rin ye kek kepuöth deet.”

Kääŋ ë mermer

(Mk 4:21-25)

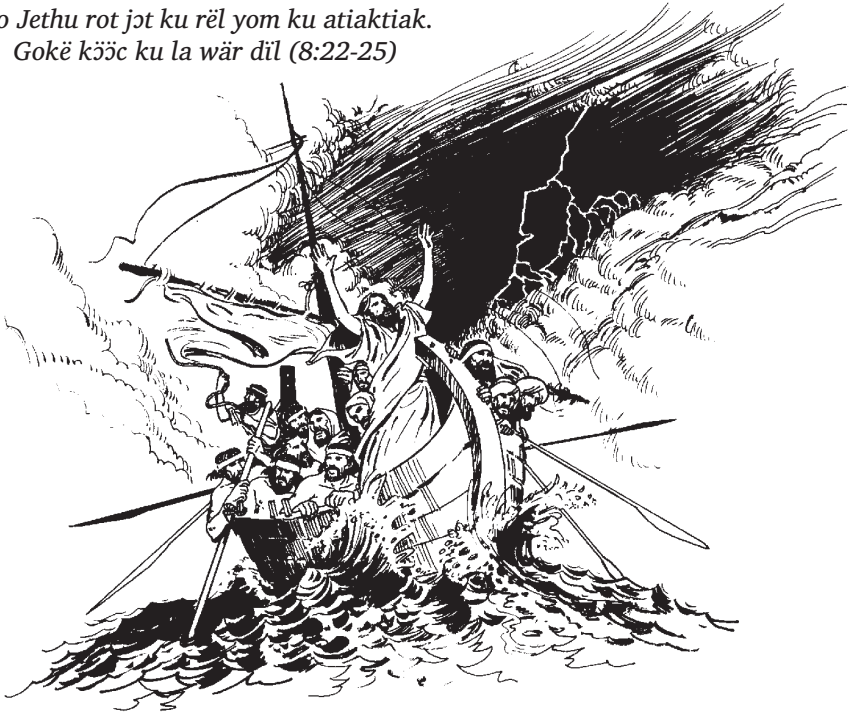
¹⁶Ku ben lëk ke, “Acïn raan cï mermer kaŋ yãth yöt ku kum nyin, tädë ke tëëu agen töc cök. Aye tööu yöt ciel yic rin bi yöt amer yic tënë koc bö yöt. ¹⁷Këriëc ëbën cï thiaan abi bëëi bei koc nhïim, ku këriëc ëbën cï kum nom, abi yëth ayeer ruël yic. ¹⁸Pieŋkë ku detkë apath të ye wek wël piŋ, rin raan la kädãŋ abi ben muoc, ku na ye raan cïn kädãŋ, ke këthiin ye tak lon tö yen tënë ye, abi nyaai aya.”

Man Jethu ku wämãthakën aaci Jethu nyaai

(Mt 12:46-50; Mk 3:31-35)

¹⁹Go man Jethu kek wämãthakën bën tënë ye, ku cïn të le kek tënë ye rin juëc koc yööt apei. ²⁰Go raan tök lëk Jethu, “Moor ku wämãthakui aa

Go Jethu rot jɔt ku rɛl yom ku atiaktiak.
Gokɛ kɔɔc ku la wɔr dil (8:22-25)

kääc ayeer, ku aa wic yi.” ²¹Go Jethu lueel tənɛ ke, “Ma ku wámáthkié aa kɔc wɛt Nhialic piŋ ku loiké.”

Jethu aci yom cɔl akääc

(Mt 8:23-27; Mk 4:35-41)

²²Nayɔn akäl tók, ke Jethu la riái yic kek kɔcken ye buɔth ku lɛk ke, “Lok teemku wɔr alɔŋtui.” Gokɛ riái geer wíir. ²³Tɛwɛn gɛr kek, ke Jethu go nin. Kaam awɛn niin yen ke yomdit apei jɔt rot, ku loi atiaktiak rot abí riái duɛr thiáj piú, ku duérké díir. ²⁴Gokɛ puɔɔc ku luelké, “Bányda, Bányda! Yok aa muɔ.” Go Jethu rot jɔt ku rɛl yom ku atiaktiak. Gokɛ kɔɔc ku la wɔr dil. ²⁵Ku thiéec ke, “Tɛ gamdun tɛnen?” Gokɛ nhíim la cɔt ku riɔɔcké rieldit cit kɛnɛ, ku jicɛmké kamken, “Ye raan yindɛ kɛnɛ, na cɔk a yom ku atiaktiak é ke piŋ wɛtde?”

Jethu aci raan la guɔp jakrec kony

(Mt 8:28-34; Mk 5:1-20)

²⁶Gokɛ wɔr Galilia teem ku lek tɔ cɔl Jeratha tɔ wɔr Galilia alɔŋtui.^a
²⁷Tɛwɛn keec Jethu piny riái yic, ke mony é gen kɛnɛ la guɔp jakrec

^a8:26 Jeratha acɔl Gadara aya, tiŋ Mt 8:28

bö tēnē ye. Mony kēnē ěcie ceŋ alēth ku ěcie rēer baai, ee ye rēer rēŋ nhīim.

²⁸Nawēn tiŋ Jethu ke lor nhom ke loi wuɔɔ, ku cuet rot piny yenhom ku looi kieɛu apei, “Jethu, wēn Nhialic Madhəl yeŋö wic ba looi tēnē ɣa? Yīn alāŋ duk ɣa tēm awuɔc.” ²⁹Ee jam kēlā rin cī Jethu jɔŋrac yōök bī jal yeguɔp. Ee ye jɔŋ kēnē dɔm arak juēc, na cɔk der piny bī rek cin ku cök ku tit, ke ɲot ke tueny ku dhoŋ luōŋ kōth yecök. Ku ɣēth jɔk roor tē cīi ceŋ.

³⁰Go Jethu jāl thiēc, “Cɔl yī ɲa?” Go bēer, “Yok aa kut.” Ee lueel kēya rin cī jak juēc la yeguɔp. ³¹Go jakrɛc jam ku lēŋkē Jethu bī ke cīi cop tēthuth dīt yic, ye kɔc rec ɣāth thīn.^b

³²Ku duut dīr baai ē nyuāth gɔt cök ē tēn awēn. Go jakrɛc Jethu lōŋ bī ke cɔl aa la dīr gup. Goke puɔl. ³³Go jakrɛc bēn bei yeguɔp ku lek dīr baai gup, ku riŋkē agör yic, ku thootkē wīir ku moukē ēbēn.

³⁴Nawēn tiŋ rōör ke biōök dīr kē cī rot looi, ke kat bīk wēt la lēk kɔc rēer geeu ku kɔc tō bēēi yiic. ³⁵Go kɔc ēbēn jal wet bīk kē cī rot looi la tiŋ. Nawēn lek ɣet tēnē Jethu, ke yök mony wāär la guɔp jakrɛc ke cī nyuc Jethu cök, ke ceŋ alēth, ke la nhom cök. Gokē riōc. ³⁶Ku kɔc ke cī kēnē tiŋ, aaci tē cī mony la guɔp jakrɛc kuɔny thīn la lēk kɔc kök. ³⁷Go kɔc Jeratha ēbēn riōc, ku lēkkē Jethu bī jāl panden. Go Jethu la riāi yic ku dhuk.

³⁸Go mony wēn cī Jethu jakrɛc cɔl ajiēl yeguɔp, Jethu thiēc bī cath kek ye. Go Jethu jai ku lēk ye, ³⁹“Lɔɔr baai tēnē kacku ku lēk ke kajuēc cī Nhialic looi tēnē yī.” Go mony kēnē jāl ke kuany geu yic, ke ye kɔc lēk kāk cī Jethu looi tēnē ye.

Jethu aci tik kony ku cɔl nya aben pīr

(Mt 9:18-26; Mk 5:21-43)

⁴⁰Wēn cī Jethu tem ku dhuk wār alɔŋtui, ke lor kɔc juēc apei, kɔc ke tit ye. ⁴¹Tēwēn ke mony cɔl Jariōth, bēny tēnē amat kɔc Itharel bö aya. Nawēn tiŋ Jethu, ke cuet rot piny yecök ku lēŋ bī la paande, ⁴²rin nyanden tōŋ ye ruōnke thiāär ku rou ěcī dhal apei. Go Jethu gam ku lööny dhöl. Ku buɔɔth kɔc juēc ke cīk kum apei.

⁴³Ku tiŋ tuany kēc thēkde kōu kaŋ tɛem ruōŋn thiāär ku rou ē tō kɔc yiic. Ku yeen ěcī wēu juēc gām akīm, ku acīn akīm tōŋ cī tuaanyde cɔl aŋuēn. ⁴⁴Go bēn Jethu kōu ku gɔɔt alanhde thok. Go riem kōc nyin yic. ⁴⁵Go Jethu thiēc, “Yeŋa cā gɔɔt?” Nawēn cīn raan gēm ye rot, go Pīter lueel, “Bēny aa kɔc juēc cī kum kek aa yī pīk.”

^b 8:31 Eye tak lɔn jakrɛc aaye mac piiny tēthuth bī ke jal tēm awuɔc.

⁴⁶Go Jethu ben lueel, “Ala raan cä gɔɔt rin aca ɲic lɔn le yen raan ca kony?” ⁴⁷Nawën tɪŋ tɪŋ awën lɔn cɪ ye ɲic, go bën tënë Jethu ke cɪ riöc, ke læth ku cuet rot piny yecök. Ku læk Jethu, kɔc nhïim ëbën yen kënë gɔɔt yen ye, ku tē cɪ tuaanyde guɔ ɲuëën thɪn ë kaam thiin awën. ⁴⁸Go Jethu lueel tënë ye, “Nyaandië gamdu aci kony. Lɔɔr, ke döör Nhialic.”

⁴⁹Kaam wën jiëem Jethu, ke raan riŋ pan Jariöth ku læk ye, “Nyaandu aci yet wei, duk raan piöc ben rääm nhom.” ⁵⁰Ku Jethu ëci wët ë mony piŋ, go læk Jariöth, “Duk riöc, dæet yipuɔu ku gam wët yic. Nyaandu abi pial.” ⁵¹Wën yeet yen baai, ee cɪn kɔc cɪi puɔl bik la yöt kek ye, ee Pïter ku Joon ku Jemith, ku jɔl aa wun ku man meth kepëc. ⁵²Tëwën le Jethu yöt, ke yök kɔc ke næk röt, ke dhiau. Go læk ke, “Duökkë dhiau. Meth akëc thou, anin.”

⁵³Gokë dɔl guöp rin ɲic kek ye lɔn cɪ yen thou. ⁵⁴Go meth dɔm cin ku læk ye, “Manhdië jɔt rot.”

⁵⁵Go wëike dhuk ku jɔt rot nyin yic. Ku læk Jethu ke bik yiëk miëth. ⁵⁶Go kɔc ke dhiëth meth gäi apeɪ, ku thɔn Jethu ke bik kē cɪ rot looi cɪi læk kɔc kök.

Jethu acä atuöccke kathiäär ku rou tooc

(Mt 10:5-15; Mk 6:7-13)

9 Ku cɔl Jethu kɔc ye buɔɔth kathiäär ku rou, ku yik ke riel bi kek jakrɛc aa la cuɔp wei, ku riel bi kek kɔc cɔl aaye pial aya, ²ku tooc ke bik aa la piöc wët bäany Nhialic ku konykë kɔc tuany. ³Ku læk ke, “Duökkë muk käk la keny, cimën wai ku jɔkgɔɔ ku miith yakë cam dhöl yic, ku wëu ku duökkë muk alëth kök. ⁴Yakë rëer pan ye we lor thɪn yet tē bi wek jäl. ⁵Ku na ye pan cɪi we lor thɪn, ke we jiël ku taŋkë wecök, bi nyooth lɔn cɪ wek kuc ë ke.”

⁶Go atuuc jäl, ku kuenykë bëëi yiic ke piöc Wët Puɔth Yam ku konykë kɔc bik pial kuat pan cɪ kek la thɪn.

Antipäth Yërot aci diëer

(Mt 14:1-12; Mk 6:14-29)

⁷Antipäth Yërot, bënydit pan Galilia, ee cɪ käjuëc loi röt piŋ ëbën. Go diëer rin ë ye kɔc kök lueel lɔn Joon raan wäär kɔc muɔc nhïim aci ben pïr. ⁸Ku lueel kɔc kök ë Elija yen aci ben tuɔl, ku kɔc kök ë yekë lueel, lɔn ë yen raan tök kam kɔc käk Nhialic tɪŋ yen aci ben pïr. ⁹Go Antipäth Yërot lueel, “Yen aci Joon cɔl atëem nhom bei! Yeŋa kënë ye yɛn wëlke piŋ ë bak?” Ku ë wic bi röm kek ye.

Jethu aci miëth koor juak bi kœc juëc cam

(Mt 14:13-21; Mk 6:30-44; Jn 6:1-14)

¹⁰Go atuuc Jethu dhuk ku lëkkë kæk cik looi ëbën. Ku jiëlkë ë röt ku lek gen cöl Bethaida. ¹¹Nawën piñ kœc juëc tẽ ci yen la thïn, ke buothkë. Go Jethu ke lor ku jieem tënë ke rin wët bãäny Nhialic, ku kony kœc ci ye thiëc, bik pial.

¹²Nawën la piny cuöl, ka atuöccke kathiäär ku rou bö tënë ye ku luelkë, “Cöl kœc aa jiël bik la bëëi yiic bik la wïc tẽ niin kek thïn, ku lek yœc miëth camkë, rin tẽ rëer yok thïn ë ror cii ceñ cïn kë kuany thïn.”

¹³Go Jethu bëër, “Miackë ke miëth.” Gokë lëk ye, “Kæk mukku aa yuöp kadhiëc ku rec karou. Wïc buk miëth yœc tënë ë kœc juëckä?” ¹⁴Kœc ke tõ thïn aake röör tiim kadhiëc. Go lëk kœcken ye buoath, “Calkë kœc aa nyuc, thiär dhiëc akuöt tök yic.” ¹⁵Go kœc ye buoath kœc cöl anyuc piiny këya. ¹⁶Go ayuöp awën kadhiëc ku rec karou lööm ku döt nhial ku leec Nhialic. Ku beny ayuöp yiic, ku gëm ke kœcken ye buoath bik ke tek agut rec tënë kœc. ¹⁷Ku miëhkë abi miëth ke göök, ku jöl kœcken ye buoath awuthuei ayuöp ku rec ci döñ kuany gäacdüt kathiäär ku rou.

Pïter aci Jethu ñic

(Mt 16:13-19; Mk 8:27-29)

¹⁸Nayœn akäl tök, tëwën rööc Jethu ë rot, ke kœc ye buoath bö tënë ye. Go Jethu ke thiëc, “Lëkkë ya, ye jän tak, ye yen ë ña?”

¹⁹Gokë luel, “Ayekë luel lœn ye yin Joon raan kœc muœc nhïim. Ku luel kuat dët lœn ye yin Elija. Ku kœc kœk ayekë luel, lœn ye yin raan kam kœc kæk Nhialic tiñ thœer ci ben pïr.”

²⁰Goke thiëc, “Na week yakë luel lœn ye yen ña?” Go Pïter bëër, “Yïin nom guöp, yin ë raan ci Nhialic lœc ku döc.” ²¹Kë ca luel ë yic Pïter. Ku thœn ke apeï ëlä, “Duökkë lëk raan dët.”

Jethu ee jam Arœemde ku Thuœnde

(Mt 16:20-28; Mk 8:30-9:1)

²²Nawën ke lëk Jethu ke ëlä, “Manh Raan abi dhiel reem, ku abi kœcdüt baai ku bãny kæk Nhialic, ku jöl aa kœc piöc löñ kœc Itharel jai, ku abik nœk, ku yeen abi nin kadiäk nœk piiny rañ yic ku ben jœt bi pïr.” ²³Ku luel tënë ke ëbën, “Na ye raan wïc bã buoath, ka dhil nom määär kœpuoath bi yök piërde yic pinynhom ë tën. Ku dhil puœu riel ku buoath ya akölaköl, cœk alœn wïc kœc kœk ye bik nœk ë rienkië. ²⁴Rin raan wïc ye bi wëike kony abi muœr. Ku na ye raan mär wëike ë rienkië, ka bi wëike

9:19 Mt 14:1-2; Mk 6:14-15; Lk 9:7-8   9:20 Jn 6:68-69   9:23 Mt 10:38; Lk 14:27

9:24 Mt 10:39; Lk 17:33; Jn 12:25

muk akölrüëc ëbën. ²⁵Yeḡō bī raan kuany thīn bī jak apei pinynhom ku mër wëike? ²⁶Na ye raan guḡp yār ë ḡa ku piḡḡcdië, ke Manh Raan abī guḡp yār ye aya, aköl dhuk yen dieckde yic ku diik Wun yic, ku diik atuuc Nhialic. ²⁷Ku le tueḡ ku lueel, wek alëk yic ala kōc kōk rëër ë tën, aaciī bī thou agut tē bī kek ḡa tiḡ, kek riel ye nyuḡḡth lōn ye ḡen bëny ci Nhialic lōc.”

Jethu aci guḡpde rot waḡ

(Mt 17:1-8; Mk 9:2-8)

²⁸Nawën nin kabët cök cī yen kākka lueel, ke Jethu cōl Pīter ku Jemith ku jōl a Joon, ku lek ḡōt nhom bīk la rōök. ²⁹Tëwën rōök yen ke waḡ yenyin, ku ḡer alāthke apei bīk la diardiar. ³⁰Kaam thiin awën ke rōör tul ku jieemkë kek ye. Ku keek aake ye yī Mothith ku Elija. ³¹Keek aaci bën ke la gup dhëḡ Nhialic ku jieemkë tënë Jethu tē bī yen la thou thīn Jeruthalem, rin bī yen kē wīc Nhialic jāl thōl. ³²Ku Pīter kek kōc awën cath ke ye, aake ye nin muḡr puḡth. Nawën liepkë kenyin ke tiḡ lec Jethu, ku rōör karou ke kääc yelḡḡm. ³³Nawën jiël ë rōörkã, ke lueel Pīter tënë Jethu, “Bëny, apath buk rëër ë tën. Yok aabi duël kadiäk looi tōk tënë yī, ku tōk kek Mothith ku tōḡ dēt kek Elija.”

(Kënë jieem yen këya, ee kuc këne bī lueel.)

³⁴Kaam wën ḡot jieem yen, go kecīt rur piny paat abī ciën tē yekë tiḡ. Gokë riḡḡc wën kum rur ke piny. ³⁵Ku piḡkë Nhialic ke jam luääḡ yic ëlä, “Kënë ë Wëndië, yen aca lōc, piḡkë wëtde.” ³⁶Nawën cik rōl ben piḡ, ke ye Jethu yen tiḡkë ë rot. Go kōc Jethu buḡḡth kākka muk kepuḡth ku cik ke lëk raan dēt.

Jethu aci dhōḡ la guḡp jōḡrac kony

(Mt 17:14-18; Mk 9:14-27)

³⁷Nawën dhukkë piny ḡōt nhom aköl dëëtë, ke lor kōc juëc apei. ³⁸Kaam awën ke raan tōk thān awën yic, cōt ke cie rōl jōt ku lueel, “Raan piḡḡc, yin alāḡ bā manhdië tiḡ, yen ë mänh tōḡ tō ḡanhom. ³⁹Të dōm ë jōḡ ye, ka dhiau nyin yic, ku wit piny ku leth ku yīk thok ayōk. Jōḡ këne aciī ye lac pāl piny, ku aye cōl anāk rot apei. ⁴⁰Yen aci kōckun yī buḡḡth lōḡ bīk cuḡp wei yeguḡp, ku akëckë lëu.”

⁴¹Go Jethu lëk ke, “Wek kōc cie lac gam, ba rëër ke we, ke ḡa ciī guḡp la cut wëlkun?” Ku lëk wun meth, “Bëëi manhdu tën.”

⁴²Kaam wën le dhōk tënë Jethu, ke wit jōk piny ku leth. Go Jethu jōk yōḡk bī jāl yeguḡp, ku kony dhōk bī pial. Ku lëk wun bī jāl kek ye. ⁴³Ku jōl raan ëbën ḡäi riel Nhialic.

Jethu aci ben jam ë Thuonde

(Mt 17:22-23; Mk 9:30-32)

Tëwën ñot rëer kɔc ke cī gāi kajuëc cī looi, ke lueel tënë atuöccke, ⁴⁴“Pieŋkë wëlkä apath ku calkë ke aa lööny wepuöth, rin Manh Raan abi thön kɔc bi ye nök.”

⁴⁵Ku kacken ye buöth aake këc wët kënë deet yic, wët ëci moony tënë ke rin bik cīi det yic. Ku keek aake cī riöc bik thiëc kë cī lueel.

Kɔc Jethu buöth aaci wët teer

(Mt 18:1-3; Mk 9:33-37)

⁴⁶Nawën ke kɔc ye buöth teer wët lɔn yeŋa kamken yen dīt apeī. ⁴⁷Ku Jethu ë ñic kë tō kepuöth. Ku dɔm meth ku cɔl akääc yelööm. ⁴⁸Ku lëk ke, “Raan manh koor cīt manh kënë lor ë rienkië, acä lor. Ku raan ya lor, acie ŷen ye lor, ee Wä Aciëŋ ë toc ya. Rin raan koor kamkun ëbën, yen ë raandīt.”

Raan cīi yo man ë raanda

(Mk 9:38-40)

⁴⁹Nawën ka atuny cɔl Joon bö tënë Jethu ku lëk ye, “Bëny, yok aaci mony dët tiŋ keye jakrec cuɔp wei kɔc gup ë rienku, ku acuk pëen rin acie raanda.” ⁵⁰Go Jethu lëk ye kek atuuc kök aya, “Duökkë ye pëen, rin raan cīi we man ë raandun.”

Jethu akëc kɔc Thamaria lor

⁵¹Nawën cī nīn bi Jethu yäth nhial thiök, go tak bi dhiel la Jeruthalem. ⁵²Ku tooc kɔc yenhom tueŋ bik tē bi kek la nyuc thīn la guiri pan tō wun Thamaria. ⁵³Go kɔc pan awën kuc rin ñic kek ye lɔn Jethu ala Jeruthalem.^c ⁵⁴Nawën le kɔc Jethu buöth, Jemith ku Joon, ñic lɔn cī kɔc baai kuc bik Jethu lor ke luelkë, “Bëny, cuk mac cɔl abö piny nhial bi pan kënë rac?” ⁵⁵Go Jethu ke duöm thook piny, ⁵⁶ku berkë pan dët tō tueŋ.

Raan buöth Jethu adhil puöu riel

(Mt 8:19-22)

⁵⁷Tëwën kueny kek dhël yic, ke räm kek mony dët cī ye bën lëk Jethu ëlä, “Yin aba biaath kuat tē ler yin thīn.” ⁵⁸Go Jethu bëër, “Luony aa la yöötken yekë ke wuut, ku diet pār aa la yöötken aya. Ku ŷen Manh Raan ŷen acin baai pinyhom tën.”

9:46 Lk 22:24 **9:48** Mt 10:40; Lk 10:16; Jn 13:20 **c****9:53** Kɔc Itharel la luaj Nhialic Jeruthalem, aake cīi kɔc Thamaria ye lor rin meen kek röt. **9:54** 2Bŋ 1:9-16

⁵⁹Ku lueel Jethu tënë mony dët, “Buoth ya.” Go bëër, “Bëny, cöl yən akəŋ wä la thiök.” ⁶⁰Go Jethu bëër, “Cöl kəc cīt kəc cī thou aa thiäk kacken, ku yīin bäär ba Wët Puoth Yam bən la piöc.”

⁶¹Ku lueel mony dët, “Yīn aba buoth Bëny, ku cöl yən akəŋ kackië la töŋ.” ⁶²Go Jethu lək ye, “Yīn acīt raan dhie pur, na tiŋ raan dët cath, ke cuet pur piny ku keeŋ nhom ku ruec. Këya, raan ye kək kək nyaai luoi ca guiër ye yic, acīn kəpuoth lëu bī looi rin bääny Nhialic.”

Luoi kəc thiärdhorou ku rou

10 Nawën ë kënë cök, ke Jethu kuany kəc kək kathiärdhorou ku rou kam kəc ye buoth, ku tooc ke tueŋ bī kəc karou aa cath, bīk la gæth ku bëï ke bī yen la thīn yiic. ²Ku lək ke, “Käk tem ajuëc ku kəc luoi aa lik. Röökkë Bëny la nhom käk tem bī kəc luoi cöl aa juak röt. ³Lak! Ku ŋieckë, wek atuoc cīmën amël ë kam gal. ⁴Duökkë wëü ku jəgəw ku war kək muk. Ku duökkë ye köc dhöl yiic bäk kəc aa muöth. ⁵Të yeet wek baai ke kaŋkë lueel, ‘Kəc baai yakë döör.’ ⁶Ku na ye kəc rëër ë pan kəc nhīar döör, ke röökkun aabī ke dəc. Ku na yekë kəc man döör, ke röökkun aacī ke bī kony. ⁷Ku yakë rëër ë pan ku miëthkë ku dëkkë käk yekë yiëk we, rin apath bī raan lui ariöpde yök. Duökkë ye jäl pan ku lak pan. ⁸Na lor kəc gen cī wek la thīn we, ke we cam kuat miëth cīk gäm we. ⁹Ku kuonykë kəc tuany ku lëkkë ke, ‘Bääny Nhialic acī thiök ke we.’ ¹⁰Ku na lak gen cī we ye lor thīn, ke we jiël ku luelkë, ¹¹‘Yok aabī tər gendun teŋ wei yocök bī döŋ kek we.’ Ku dhielkë deet apath, bääny Nhialic acī thiök. ¹²Awuöc bī Nhialic tēm kəc Thidon aköl luŋdīt abī kuur tënë awuöc bī tēm kəc ë gen.

Gæth kəc luoi käreec puol thīn

(Mt 11:20-24)

¹³‘Wek kəc gen Koradhin ku Bethaida, wek aa tiit käreec apei, rin kajuëc jāŋ göi cäk tiŋ cī ke looi gæthkun yiic, ku ke cī looi Tire ku Thidon, gæth wäär ceŋ kəc rac, ŋuöt kəc ë gæthkă aacī kepuöth dhuök ciëen theer, ku pälkë luoi käreec. ¹⁴Ku Nhialic abī we tēm awuöcdīt Aköl luŋdīt, awuöc bī dīt apei tënë awuöc bī tēm kəc Tire ku Thidon. ¹⁵Ku wek kəc Kapernaum yakë tak lən bī we jat nhial? Wek aabī cuat pan mac.’”

¹⁶Ku lueel Jethu tënë kəc wën cī tooc, “Raan piŋ wëtdun ë wëtdië piŋ, ku raan we dhöl gup acä dhöl guöp, ku raan dhäl yaguöp ë raan toc ya dhöl guöp.”

9:61 1Bŋ 19:20 10:2 Mt 9:37-38 10:3 Mt 10:16 10:4-11 Ith 10:7-14; Mk 6:8-11; Lk 9:3-5
10:7 1Kor 9:14; 1Tim 5:18 10:10-11 Luoi 13:51 10:12 Cäk 19:24-28; Mt 11:24; 10:15
10:13 Ith 23:1-18; Edhe 26:1-28:26; Juel 3:4-8; Amo 1:9-10; Dhäk 9:2-4 10:15 Ith 14:13-15
10:16 Mt 10:40; Mk 9:37; Lk 9:48; Jn 13:20

Kɔc wɛn cɪ tooc aacɪ dhuk

¹⁷Go kɔc thiärdhorou ku rou wɛn dhuk ke cɪ puõth miet ku luelkë, “Bëny agut jakrɛc aya aacɪ wɛtda piŋ ë rienku.” ¹⁸Go Jethu lëk ke, “Riel jɔŋrac acɪ riääk ku tiëŋ ke lööny piny cɪmën many nhial. ¹⁹Wek aca yiëk riel bɪ wek aa cath kãpieny ku kith nhïim ë path. Ku wek aca yiëk riel wër wek aleikun ku kɔc man we. Ku acin kë kɔŋ we nõk. ²⁰Ku duõkkë puõth jɔl miet rin cɪ jakrɛc wɛtdun piŋ, mietkë puõth rin cɪ rienkun göt pan Nhialic.”

Jethu amit puõu

(Mt 11:25-27; 13:16-17)

²¹Nawën ke Wëi Nhialic cɔl Jethu amit puõu ku lueel, “Wä, Bëny nhial ku piny! Yïn alɛɛc rin cɪ yïn kãk cɪ thiaan tënë kɔc ŋic kãŋ cɪ piöc, nyuõth kɔc kor këc piöc. Ee tède, Wä, yen ë kën yi yuum puõu. ²²Këriëc ëbën aacɪ Wä gãm ya. Acin raan ŋic Wënde ë Wun ë rot, ku acin raan ŋic Wun ë Wënde ku kɔc cɪ Wënde lɔc bɪ nyuõth ke.”

²³Tëwën rëer Jethu kek kɔcken ye buõth ë röt, ke wël yenhom ke ku lueel, “Wek aala gup duaar bæk kãk tiëŋkë tiŋ. ²⁴Ku alëk we, ëcɪ kɔc juëc kãk Nhialic tiŋ ku bänydit wic bik kãk yakë tiŋkã tiŋ, ku aa këckë ke tiŋ. Ku ë cik wic aya bik kãk yakë piŋ, piŋ, ku aa këckë ke piŋ.”

Kääŋ raan path pan Thamaria

²⁵Raan piöc ë löŋ kɔc Itharel, ëcɪ bën ku wic bɪ Jethu deep ë wët ku thiëc, “Raan piöc, yeŋö ba looi ba pɪr akölriëc ëbën pan Nhialic?” ²⁶Go Jethu bëër, “Ye Löŋ Mothith lueel këdë ë wët kënë? Yeŋö ye deet yic thïn?”

²⁷Go bëër, “Yïn adhil Nhialic Bänydu nhiaar yipuõu ëbën, ku wëiku ëbën, ku yinhom ëbën, ku nhiaar raan dët cɪmën nhieɛr yïn rot.”

²⁸Go Jethu lueel, “Aca ŋieɛc bëër. Loi kãkkä, ku pɪr pan Nhialic akölriëc ëbën aba yök.”

²⁹Go monytui wic bɪ wët deet apath rin wic yen ye bɪ rot kony, ku ben Jethu thiëc, “Raandiën ba nhiaar yeŋa?”

³⁰Go Jethu bëër ku lueel, “Monytui, ke ye raan Itharel, ëcɪ jäl Jeruthalem bɪ la Jeriko. Go röm ke cuër dhël yic ku rumkë aläthke ku wëëuke ëbën, ku näkkë ku jolkë nyääŋ piny ke duër thou. ³¹Nawën ke raan kãk Nhialic, ke ye raan Itharel, bö ke kuany dhël kënë yic, go monytui tiŋ ku wɛen thok piiny. ³²Nawën ke raan dhiënh Lebɪ ben bën,

Go rot cuŕt ye, ku muɔɔc ʔəntöök yiic miök ku muŕn abiëc (10:34)

go mony kënë tiŕ ku bër. ³³Go raan pan Thamaria bën ke kuany ë dhël kënë yic. Nawën tiŕ mony kënë piiny ke ŕeër yic. ³⁴Go rot cuŕt ye, ku muɔɔc ʔəntöök yiic miök ku muŕn abiëc ku der keyiic, ku jət akaja kōu ku ʔëth pan jööl, ku rëër yelööm ë wëër wën. ³⁵Nayon nhiäk, ke gem wëëu tënë raan lui pan jööl ku lëk ye, ‘Löc mony kën töök apath, na la dhuk ku le wëëu ca löc muör ë rienke të lik wëëukië, ka ba bën cool.’”

³⁶Ku wit Jethu wëtde ku lueel ëlä, “Na ye yï, ke raan cï cuër baŕ, yeŕa kam kɔc awën kadiäk ë raande?” ³⁷Go lueel, “Raan cï ye kony yen ë raande.” Go Jethu lueel, “Lɔɔr, ku ye luui këya.”

Martha kek Maria

³⁸Tëwën cieth Jethu kek atuöccke ke la Jeruthalem, gokë nyuc gen thiin tō dhël yic. Go tiŕ cɔl Martha ke ʔäth baai. ³⁹Ku Martha a la nyankën cɔl Maria, cï bën nyuc Jethu lööm bi piöcde piŕ. ⁴⁰Go Martha puŕu riääk rin këc Maria ye kony luoi miëth tënë jööl. Go bën tënë Jethu ku lueel, “Bëny, ye këpath yen looi nyankäi cï yen ʔa päl luoi ë rot tëthæer awën? Lëk ye bä bën kony.”

⁴¹Go Bänyda bëër ku lueel, “Yin Martha, yin adieer rin awic ba käjuëc tō yipuŕu looi ëbën, ⁴²ku ë tök yen aril, Maria acä abaŕ ŕuëën kuëny bej, ku acii bi nyaai tënë ye.”

Jethu anyuth yo tē bī yok aa rōök thīn

(Mt 6:9-13; 7:7-11)

11 Yɔn akäl tōk Jethu ē rōök, nawēn cī rōökde jal thōk, ke lueel raan tōk kam kōcken ye buoɔth tēnē ye, “Bēny, piōōc yo tē bī yok aa rōök thīn, cīmēn wāār cī Joon raan kōc muooc nhīim kōcken ye buoɔth piōōc.” ²Go Jethu lēk ke, “Yakē lueel kēlā tē rōök wek,

‘Wādan tō nhial, bī rienku aleec.

Bī bāānydu bēn yoyiic.

³Muooc yook miēth akōlakōl.

⁴Ku pāl adumuōōmkua piny tēnē yook,
rin ye yok wēt puōl tēnē kōc rēc yook.

Ku duk yook cōl athem kērac.’”

⁵⁻⁶Ku ben Jethu lēk kōcken ye buoɔth, “Tēdē, na yīn ala māthdu ku lōr tēnē ye wakōu wēēr ciel yic ku luel tēnē ye, ‘Māthdiē gām ya ayuōp kadiāk. Rin māthdiēn cī la keny aci bēn paandiē, ku yēn acīn miēth gām ye.’ ⁷Ku bēer yōōt alōɲ thīn ku lueel, ‘Duk ya rēēm nom. Yōt aci gur thok, ku yok aaci tōc yok miēthkiē. Yēn aciī rot ben jōt ba yī gām ayuōp.’ ⁸Ku la Jethu tuēɲ ku lueel, na cōk alōn cīī monyē rot jōt bī gām ayuōp rin yēn māthdu, ka ɲot bī rot jōt bī gām kuat kē wīc, rin yīn aciī guōp bī riōōc ē ye, ku lōr tuēɲ ke thiēc. ⁹Kēya alēk we, thiēc, ku abī Nhialic gām yī, na wīc kēdāɲ tēnē Nhialic ka yōk. Ku ē tēde aya, na gut yōt thok, ka ɲany thok tēnē yī. ¹⁰Raan thiēc aye gām ke wīc, ku raan la kē wīc aye yōk. Ku yōt aye ɲaany thok tēnē raan wīc ye. ¹¹Yeɲa kamkun na le meth, ku thiēc manhde miēth ke gēm kēpiiny tē wīc yēn rēc. ¹²Ku na wīc tuōɲ ajith, ke dōm kiēth ku gēm ye. ¹³Na ɲieckē wek kōc ē luui kārec bāk miēthkun aa gām kāpath, ke cāk lēu bāk ɲic lōn bī Wuurdun tō nhial ye ɲic apeī bī Wēi Nhialic tuōc kōc thiēc ye.”

Jethu aye yōōk lōn le yēn guōp jōɲrac

(Mt 12:22-30; Mk 3:20-27)

¹⁴Nayɔn akäl tōk ke Jethu ē cop jōɲrac wei raan guōp, ku ēcie jam. Nawēn cī jōɲē jāl yeguōp ke mony awēn jam. Go thān awēn tō thīn gāi apeī, ¹⁵ku lueel kōc kōk, “Ee Beldhebul bēny jakrēc yēn ē ye yiēk riel bī ke aa cuōp wei.” ¹⁶Ku ē wīc kōc kōk bīk deep wēt, ku thiēc kē bī kēnē jāɲ gōi looi, bī nyuōth ke lōn ye Nhialic kākke gam. ¹⁷Ku Jethu ē ɲic kē yekē tak, go lēk ke, “Na tek kōc paan tōk keyiic ku thēr kē ē kamken, ke pan kēnē abī riāāk. Ku na tuum dhiēnh tōk yēnhom aya ku thēr kē kamken ē rōt, ke dhiēnh kēnē abī wēer aya. ¹⁸Kēya, na tek jakrēc keyiic ku thēr kē ē kamken ke cīī thōk? Ayakē lueel lōn ye yēn jakrēc cuōp wei riel ye

Beldhebul gām ya. ¹⁹Ku na ye riel Beldhebul yen ye ʔen jakrɛc cuɔp wei, ke ye riel ŋa yen ye kɔckun yakē buɔɔth ke cuɔp wei? Calkē ke aa lɛk we yic. ²⁰Ku na ye riel Nhialic yen ye ʔen jakrɛc cuɔp wei, ke ŋieckē lɔn cī bääny Nhialic bēn tēnē we.

²¹“Na tit raan ril paande thok ē tɔɔŋ ku kōt, ke kākke aacīi nyieēi. ²²Ku na mēt raan dēt ril, ka wer ye. Ku jɔl kāk muk bī yen rot tiit nyaai ēbēn, ku tek kāk cī rum.

²³“Raan kēc rot māt ʔa acie raandiē, ku raan cīi ʔa kony bī kɔc lɛk wēt Nhialic, ee kɔc thiŋi.

²⁴“Tē cī jɔŋrac jāl raan guɔp, ee piny yōɔp tēdēt bī yen lōŋ thīn. Na cīn tē yōk, ka lueel, ‘ʔen abī dhuk tēnē raan wäär jiēl ʔen thīn.’ ²⁵Ku dhuk ku yōk raan wäär, ke cīt ʔon cī guiir yic apath, ²⁶ku dhuk ku le bēn kek jakrɛc apei kōk kadhorou wār ye, ku lek yeguɔp. Ku pīr ē raan kēnē ē jāl rēēc apei tēnē pīrden tueŋ.”

²⁷Kaam wēn jiēm yen kēlā, ke tik jam rōldīt kɔc yiic ku lɛk ye, “Tiŋ ē dhiēth yī ku muk yī amit guɔp apei.”

²⁸Go Jethu bēēr ku lueel, “Ee yic, ku kɔc mit gup alanden aa kɔc wēt Nhialic piŋ ku loikē.”

Jethu akuec bī kēnē jāŋ gōi looi

(Mt 12:38-42)

²⁹Tēwēn cī kɔc juēc kenhīim kut Jethu lōm, ke lueel, “Yeŋō be riēec akölē rēēc kēlā? Ee riēec ye wic bī kēnē jāŋ gōi tiŋ. Ku acin kē bī nyuɔth ke. Ee kēnē jāŋ gōi wäär cī rot looi tēnē Jona yen abīk tiŋ. ³⁰Cimēn wäär cī Jona raan kāk Nhialic tiŋ jāl a kit tēnē kɔc Ninibe, kēya Manh Raan abī jāl a kit tēnē kɔc akölē ēbēn. ³¹Tiŋ bēny wäär jiēl pan Athia abī rot jot aköl luŋdīt ku gēk riēec akölē, rin cī yen jāl tēmec apei bī wēl puɔth bēnyŋaknhom Tholomon la piŋ, ku ʔen jam kēn, ʔen adīt tēnē Tholomon. ³²Aköl luŋdīt kɔc gen Ninibe aabī we gōk rin cī kek kepuɔth waar, ku pālke luɔi kārɛc wäär cī Jona ke lɛk. Ku alɛk we, ʔen jam kēnē, ʔen adīt tēnē Jona.

Kɔc cī gam aacīt awai ku mermer

(Mt 5:10; 6:22-28)

³³“Acin raan cī mermer kaŋ ʔāth ʔōt ku kum nyin. Aye tōɔu tēn ye yen ʔōt mer yic thīn, bī piny amer tēnē raan la ʔōt. ³⁴Puɔn path acīt nyin path. Raan path nyin ē daai apath, acīi thōŋ kek raan cī cɔɔr cie daai apath. ³⁵Kēya, luɔikē rōt bāk puɔth la cōk, ku duōkkē puɔth cɔɔr.

11:23 Mk 9:40 11:29 Mt 16:4; Mk 8:12 11:30 Jona 3:4 11:31 1Bŋ 10:1-10; 2Lɛk 9:1-12
11:32 Jona 3:5 11:33 Mt 5:15; Mk 4:21; Lk 8:16

³⁶Na yin aɣer puɕu, ke yin acit raan kɛc cɔɔr ɛ daai apath cimɛn dhie ye mac piny riaal.”

Jethu ɛ kɔc piöoc lööŋ ku Parathï lɛk lɔn nhiɛm kek

(Mt 23:1-36; Mk 12:38-40)

³⁷Nawɛn ci Jethu thök ɛ jam, ke cɔɔl raan tönɟ akut Parathï paande bik la mith, go la ku nyuuc ku mith ke kɛc yecin ku yecök lök cimɛn ciɛɛɟ kɔc Itharel. ³⁸Kɛnɛ, aci raan akut Parathï wɛn la baai bɛn göi apei. ³⁹Go Jethu lueel tɛnɛ ye, “Wek kɔc akut Parathï, aa wegup aɣeer kek yakɛ lök, ku piäthkun aaci thiänɟ käreɛ apei. ⁴⁰Kɔc cɛn kɛ njɛckɛ! Kɛc Nhialic yen cak guɔp, puɕu alɔnɟhɛn cak aya? ⁴¹Biökruɛɛl aye nyuɔɔth puɔn ɣer tɛ muɔɔc yin kɔc, ku acie miɔc ye yin biökruɛɛl nyuɔɔth ɛ path.

⁴²“Tɛ rɛɛc yen thɛn tɛnɛ we, kɔc akut Parathï. Wek aa Nhialic juɛr kälilik, käk cit tök ɛ thiäär yic käkkuɛn yakɛ ke puur ɛ dum yiic, ku kuat wɛl kök ɛbɛn. Ku wɛt la cök ku nhiɛr Nhialic akuɔckɛ looi. Käkka aa dhielkɛ looi, ku luɔikɛ käkka aya.

⁴³“Tɛ rɛɛc yen thɛn tɛnɛ we, kɔc akut Parathï. Ayakɛ nhiaar bäk aa nyuc tuɛɟ thök kɔcdit nhiiɛm tɛn amat, ku ye we muɔɔth athɛɛk ɣɔn ɛ ɣɔc yiic. ⁴⁴Tɛ rɛɛc yen thɛn tɛnɛ we, wek aa thönɟ kek rɛɟ cɛn kɛ ye ke njic, ye kɔc cath kenhiiɛm ɛ path, ku käreɛ cik thiaan keyiic piiny aaciɛ njic.”

⁴⁵Nawɛn, ke raan tök kɔc piöoc ɛ lööŋ jɔt rot ku lueel tɛnɛ ye, “Bɛny, tɛ jiɛɛm yin kɛlä, ke yin ɛ ɣo lat aya.”

⁴⁶Go Jethu bɛɛr, “Wek kɔc piöoc ɛ lööŋ, käreɛ aa tit we aya. Wek aa kɔc piöoc käril apei cie lɛu bi ke looi. Ku wek aacie kɔc kony aya ɛ luɔiden. ⁴⁷Tɛ rɛɛc yen thɛn tɛnɛ we. Awɛɛnɟkui, wek aa rɛɟ path buth tɛnɛ kɔc käk Nhialic tiɟ, kɔc wäär nɛk wärkuɛn dit. ⁴⁸Acäk gam lɔn kɛwäär ci wärkuɛn dit looi apath, ku na we tɔ thɛn nɟɔt wek ci näk aya. Rin aaci kɔc käk Nhialic tiɟ nök ku buɔthkɛ ränɟken. ⁴⁹Ku rin ɛ wɛt kɛnɛ yen aci Nhialic ye lɛk we ɛlä, ‘Wek aaba tuɔc kɔc käkkiɛ tiɟ ku atuuc. Ku wek aabi kɔc kök nök ku cuɔpkɛ kɔc kök wei.’ ⁵⁰Riɛɛc akölɛ abi tɛm awuɔc rin ci yen kɔc käk Nhialic tiɟ nök tɛwäär cek piny yɛɛt ɛmɛn, ⁵¹jɔk ɛ nääk Abel ɣet nääk Dhäkaria wäär näk luɔn Nhialic. Ku ben Jethu lɛk ke, riɛɛc akölɛ abi tɛm awuɔc rin ɛ käkka ɛbɛn!

⁵²“Tɛ rɛɛc yen thɛn tɛnɛ we, wek aa yic moony tɛnɛ kɔc ku acäk ye gam kek week ɛ röt. Ku wek aa kɔc kök wic yic bik gam gɛl!”

⁵³Nawɛn wic Jethu bi jäl, ke jiɛɛm kɔc akut Parathï ku kɔc piöoc lööŋ guɔp apei, ku thiɛckɛ wɛl juɛc ku wickɛ bi ke dhiel dhuk nhiiɛm, ⁵⁴rin wic kek ye bik deep wɛt bik dɔm, tɛ le yen wɛt rɛɛc lueel.

Duk riöc luel yic*(Mt 10:26-27)*

12 Wën cī kākka röt looi, ke kɔc juëc apeidit aake cī kenhīim kut Jethu lööm abī ciën tē ye cök cak la piny. Tēwën ke Jethu kəŋ jam tēnē kɔcken ye buɔθh ku lək ke, “Tietkē röt, ku duökkē ye luui cimēn kɔc akut Parathī, kɔc ē kɔc ruēeny. ²Acin kē ye moony arək abī cīi tiēc. Tēdē ke lēu bī kēdāŋ thiaan abī cīi ŋic. ³Na cɔk a wēt luel waköu ka ŋot piŋ nhiäk aköl. Ku keriēec ēbēn cāk ŋāai weyith yōöt alɔŋthin ke yōt cī thiōök thok aŋot ye kɔc kök piŋ.

⁴“Ku alək we wek mǎthkiē, duökkē riöc kɔc guäpkun nök ē path. Aa we nök ku na lä ka cīn kēdēt ben kē looi. ⁵Ee Nhialic yen adhil kɔc riöc, rin na cī nök ka la riel aya bī cuat pan mac. Alək we, ee Nhialic ē rot yen adhil kɔc riöc. ⁶Diet thii kor kadhiēc cīt amuör, cīi ke ye yɔc wēu lik? Ku acin tōk ē kamken cī Nhialic kaŋ muör nhom, ⁷agut nhimkun tō yīnhom aŋic Nhialic akuēnden. Duökkē riöc, wek aa awär amuör juēc.

⁸“Alək we, raan ye gam kɔc nhīim lɔn ye yen raan Manh Raan, aba gam aya lɔn ye yen raandiē atuuc Nhialic nhīim. ⁹Ku raan jei kɔc nhīim lɔn cīi yen ye raandiē, abī Manh Raan kuc aya atuuc Nhialic nhīim.”

¹⁰Ku ben Jethu lək ke, “Kuat raan wēt rac luel Manh Raan guöp abī päl piny tēnē ye, ku raan luel kērac Wēi Nhialic guöp, acīi bī kaŋ päl piny tēnē ye.

¹¹“Tē yēth yī tēn amat luk yic, bāny dīt ku bāny kor nhīim, duk diēr tē bī yīn rot kuony thin ku wēt ba luel, ¹²rin Wēi Nhialic abī cɔl aŋic kē ba luel.”

Raan ajak kuc kəŋ

¹³Go mony dēt rot jɔt kɔc yiic ku luel, “Bēny lək wāmāath bā yiək abākkiē kāk cī wā nyāŋ yō yiic.” ¹⁴Go Jethu bēēr, “Mǎthdiē, yeŋa cā kuany ba ya bēny, ba kəŋ tək we?” ¹⁵Ku lək kɔc awēn tō thin, “Tietkē röt, duökkē jiēk cɔl arum wepuθh. Acin raan rēer piērde yecin cɔk alɔn le yen kajuēc.”

¹⁶Ku lək ke kääŋ kēnē, “Thēr raan ajak ē tō thin, ku duɔmde ēci luok rap juēc apei. ¹⁷Go jal jam ku luel, ‘Yeŋö ba jal looi? Yen acin duël lääu yic bī yēn ke tōöu thin.’ ¹⁸Nawēn ke tek ku luel, ‘Kē ba looi akīn. Duël kēnē aba ŋaany, ku ben duēldīt apei looi bī yēn rap ku kāk kök baai tääu thin. ¹⁹Ku jal lək rot yatök. Mony mit guöp, yīn ala miith juēc apei bī run juēc nök, jɔl pīr apath, miēthē ku dēkkē, ku jɔl puöu miet?’

12:1 Mt 16:6; Mk 8:15   12:2 Mk 4:22; Lk 8:17   12:10 Mt 12:32; Mk 3:29
12:11-12 Mt 10:19-20; Mk 13:11; Lk 21:14-15

²⁰Go Nhialic lëk ye, ‘Raan kuc kəŋ! Ee wëër kënë, yin abì thou ku kajuëc ca tâu rot kē, bik lōk aa kāk ē ŋa?’”

²¹Ku wit Jethu wëtde ëlä, “Kënë, yen ë rot looi tënë kɔc kajuëc tōöu ë rienken, ku acin jieek Nhialic tō kepuöth.”

Raan adhil Nhialic ŋjōth

(Mt 6:26-34)

²²Ku wël Jethu yenhom kɔcken ye buɔth ku lueel, “Këya alëk we, bāk röt cīi cɔl anëk diëer kē bāk cam bāk pīr. Ku diëerkē aya kāk bāk ceŋ. ²³Wëi aŋuëën tënë miëth, ku guöp raan aŋuëën tënë alëth. ²⁴Daaike diet pār nhial, aacie pur rap ku temkē ke, ku tēëukē ke atuɔk yic, ku aa ŋot ke pīr rin ye Nhialic ke yiëk miëth. Ku wek aa ŋuëën apei tënë ke. ²⁵Yeŋa kamkun na diir ë wëike ke juak ruönke? ²⁶Na cāk kāk thiikā ye lëu, yeŋö ye wek diëer kāk kōk? ²⁷Tiëŋkē yōk cil tē dhëëŋ kek thīn, aacie luui ku aacie luui alëth. Ku alëk we na cɔk a bënyŋaknhom Tholomon cimënden wäär ë bäanyde yic, ëcīi la alëth la kit dhëŋ cimën yāŋ tōk ë yōkkē yiic. ²⁸Ku na ye Nhialic wël cil ë path cɔl adhëŋ këlā, wël tō thīn akölē ku na nhiäk nīn lik ke ril wei ku took ke mac, ke Nhialic cīi we bī kuëc nhīim, wek aa kɔc la gam thin koor.

²⁹“Duōkkē wenhīim ye yiëk kē bāk cam ku kē dekkē akölaköl. ³⁰Aa kɔc kuc wët Nhialic pinynhom ë tēn kek aa kepuöth yiëk kākka. Ku Nhialic Wuurdun aŋic lɔn wic wek kākka. ³¹Na ye këya, yakē ke wic kāk bäany Nhialic, ku aabi yiëk we aya.

Jieek cie rop atō pan Nhialic

(Mt 6:19-21)

³²“Duōkkē riōc wek kɔc buɔth ya rin Wuurdun amit puöu bī we yiëk ë bäanyë. ³³Yaackē kākkuun ku gämke wëëu kɔc ŋjōŋ. Kënë abì jaakduun juak yic pan Nhialic. Ku jieek pan Nhialic acie thök, ku acie riääk cimën jieek pinynhom, rin acin cuër tō thīn. Ku acīi aruɔp ye rac. ³⁴Ku piändu abì ya rëer akölaköl tē tōu jaakdu thīn.

Rëer yī cī rot guuir

³⁵“Rëer yī cī rot guuir akölaköl, ku rëer yī muk mermer rin kuat kē bī rot looi bī yōk wakōu, ³⁶cimën alony lui baai tit bänyden cī la yan thiëek yic ke bī dhuk baai. Na bī ke go yōt guo ŋaany thok tënë ye. ³⁷Aloony mit gup aa loony ye bänyden yōk ke tit tē dhuk yen baai. Alëk we alanden, bëny abā alanhden luoi ruök, ku cɔl ke aa nyuc bik mīth ku luui tënë ke. ³⁸Tëdë, ke bëny abì dhuk baai wëer ciel yic, tädë ke dhuk

bëek ë piny. Ku aloony mit gup aa loony bi bëny yök ke tit. ³⁹Wek aa lëu kënë bäk deet yic ë röt. Na raan ye wëer alon bi cuär bën ñic, ka rëer ke yiën bi cuär kärke cii kual. ⁴⁰Ke week aya rëerkë we tit, rin wek aa kuc aköl bi Manh Raan bën.”

⁴¹Go Piter lueel, “Bëny, ye yok lëk ë kääñ kënë aye koc ëbën?” ⁴²Go Bëny dhuk nhom ku lueel, “Na ye këya, yeña alony path ku ñic kãñ apei? Yeen alony bi bëny nyääñ kärke yiic paande, bi kacke ya gãm miëth akölaköl. ⁴³Alony mit guöp alony bi bëny yök ke loi luide apath të dhuk yen. ⁴⁴Alëk we, abi alony kënë tääu kärke yiic ëbën. ⁴⁵Ku na ye alony ye tak lon cii bënyde bi lac dhuk. Ku ye rëer ke näk aloony kök, röör ku diäär. Ku ye cool ke mith ku dëk abi wiet. ⁴⁶Ke bënyde abi la luät yeguöp aköl cii ye tak lon yen aköl bi yen bën. Ku yeen abi bëny tëm awuöcdit ku met të rëer koc rec thin.

⁴⁷“Ku alon ñic kë wic bënyde bi looi, ku rëer ke cii rot guir bi kë wic bëny looi, ka bi tëm awuöcdit apei. ⁴⁸Ku alon kuc kë wic bënyde ku looi awuöc bi yen that thin, ka bi ya awuöc koor. Kajuéc aa wic tënë raan ci gãm kajuéc, ku raan ci gãm kajuéc apei awic kajuéc apei tënë ye. ⁴⁹Yen aci bën ba piny bën cuöny. Ku anhiaar diët ci dëp theer. ⁵⁰Yen atiit këracc apei, yen abi gum ku rem ya apei yet aköl bi kënë thök. ⁵¹Yakë tak lon ci yen bën ba döör bën looi pinynhom? Alëk we acie ye. Ee lon bi koc keyiic tek. ⁵²Many la yic koc kadiëc abi yeyic tek. Koc kadiäk aabä nhiaar ku man rou ya. Tëdë, koc karou aabä nhiaar ku man koc kadiäk ya. ⁵³Mith röör kek wärken aabi kenhiim tuööm ë rienkië. Ku yen ë lon nyiir kek märken. Ku man athiëek kek tiñ wënde aabi röt maan aya.”

⁵⁴Ku ben Jethu lëk thän awën tö thin, “Na tiëñkë luät nhial, ka guökë lueel lon deñ abi tueny, ku tueny ayic. ⁵⁵Ku na döm bi la dil, ku ruel aköl apei, ka luelkë lon bi piny tuöc, ku tuc ayic. ⁵⁶Yeña wiëckë bäk ruëeny! Awëëñkui? Wek aa kë bi rot looi ñic të tiñ wek kakkä nhial. Ku cäk kë loi rot ëmën ñic ayic?

⁵⁷“Yeñö cii wek yic bäk looi ye ñic? ⁵⁸Cimën na yëth raan yi luk yic, ke yi löc wët waar yic, ku döörkë ke këc yi guo yäth luk yic. Na cii löc looi këlä, ka yëth yi luk yic tënë bëny, ku bëny abi la thön apuruuk, ku mac yi. ⁵⁹Alëk yi, yin aci bi kañ lony, yet të bi yin këthiin këny tënë yi kañ cool.”

Na cii luoi käreec päl ke yin aci pür

13 Nawën ke koc bö tënë Jethu, ku lëkkë ye lon ci bënydit Pilato koc Galilia col anak, koc ke ci käk juërkë Nhialic la nöc luon Nhialic Jeruthalem. ²Go Jethu bëer. “Yakë tak lon koc Galilia ci nöc

ëmën aa käreç apei wër kek kəc Galilia kők looi? ³Acie yic! Ku cäk ñic lön wek aabi thou aya cımenden, tē cii wek käreç yakē looi päl, ku wëlkē wepuõth Nhialic? ⁴Ku na kəc wäär kathiäär ku bët wik yön bäär apei kenhiiim Thiloam bik thou ebën, ye kek kəc käreç looi Jeruthalem kepeç? ⁵Aacie ke! Ku alək we, na cäk luçi käreç päl, ke wek aabi thou ebën cımenden.”

Kääñ tim cie luçk

⁶Go Jethu ke lək kääñ kënë, “Monytui eci tim luçk com duçmde. Nawën thöönj tē cı yen luçk, ke bö bi bën bet. Go ciën miñh yök yenhom. ⁷Go puõu riääk apei, ku lək raan lui dom yic bi yep wei, ku lək ye, ‘Aca tiit run kadiäk ku acin manh tönj ca yök yenhom. Yeñj pël ye bi dom rooc ë path ke cie luçk?’ ⁸Go raan ë luçi bëër, ‘Bëny, päl ë ruõõn tönj kënë ë path, aba guiir ku tääu dhiääp yecök. ⁹Na lok ruõõntui ka path, ku na cii lok, ka jöl cöl ayep.’”

Jethu aci tiñ tuany kony aköl cii kəc ye luui

¹⁰Tëwën aköl cii kəc ye luui ke Jethu piõõc tēn amat kəc Itharel, ¹¹ke tik ë tō thün ke la guõp jñrac cı ye dhoñ kōu, bi yekōu cii ye jət ruõõn thiäär ku bët. ¹²Nawën tiñ Jethu ke cöl ku lək ye, “Tik, yin aci kony.” ¹³Ku tēüu yecin yekōu. Ku kaam thiin awën ke la kōu cök. Go Nhialic leec.

¹⁴Ku raandit tēn amat eci puõu dak apei rin cı Jethu ye kony aköl cii kəc ye luui. Ku lək kəc awën tō thün, “Yok aa la nin kadätem ye kəc luui. Ke raan alëu bi bën akäl tøk kam ë ninkä yiic bi bën kony, ku acie aköl cii kəc ye luui.”

¹⁵Go Bëny bëër ke tçon guõp, “Aa wek kəc la gup ruëeny! Le raan tøk ë kamkun cie yäkke ye lony aköl cii kəc ye luui bi ke la wiëc wal ku piu? ¹⁶Ku tiñ kënë, nyan many Abaram cı bëny jak dhoñ kōu, bi ya rëer ke duçl ë runkä kathiäär ku bët, cii path bi kony aköl cii kəc ye luui bi la cök?” ¹⁷Tëwën lueel yen ye kälä, ke kəc awën man ye yär gup, ku mit thän diit awën tō thün puõth käk kəc göi cı Jethu looi.

Kääñ käu koor nyin ye tiemde diit apei

(Mt 13:31-32; Mk 4:30-32)

¹⁸Ku la Jethu tuenj ke jam ku lueel, “Bääny Nhialic cüt ñjō? Yeñj ba thöönj ke ye? ¹⁹Aba thöñj manh tim koor nyin cı raan com duçmde. Go diit abi ya tim diitet ye diet yõõtken yik kërke köth.”

²⁰Ku ben lueel, “Yeñj ba ben thöñj bääny Nhialic? ²¹Acit lon cı tik puçr ayumdit tet yic, na lä ke piäär ebën.”

Kuany dhël la pan Nhialic yic

(Mt 7:13-14, 21-23)

²²Ku bër Jethu ke kuany gæeth ku bëëi yiic ke la Jeruthalem. ²³Go raan tök thiëc, “Bëny! Le kɔc lik bi poth bik la pan Nhialic?”

Go Jethu bëër, ²⁴“Thamkë bāk bak dhël ye kɔc gum thīn yic, rin alëk we lɔn wīc kɔc juëc ye bik la alɔŋthīn, ku acik bi lëu. ²⁵Të jɔt wun baai rot ku riit yöt thok, wek aabi kōöc ayeer ku jälkë yöt tɔŋ thok ku luelkë, ‘Bëny, ŋany yöt thok tənë yo,’ ku abi bëër tənë we, ‘Akuöc tē bīi wek thīn.’ ²⁶Ku abāk lëk ye, ‘Yok aaci mīth ku dëkku kek yi, ku yīn aci piöoc ë gæethkua yiic!’ ²⁷Ku abi dhuk nhom ku lueel, ‘Alëk we bāk piŋ, wek aaci bö yöt rin wek aacä ŋic. Jälkë, kɔc luui ë kärecl’ ²⁸Ku tē cī yī cuɔp wei, ke yīn ariääk puöu ku dhiau aba yīthok a kac tē tiŋ yīn Abaram, ku Ithäk ku Jakop ku kɔc kāk Nhialic tiŋ, ke rëër bääny Nhialic yic pan Nhialic, ku gël yī wei thīn! ²⁹Ku kɔc aabi bën pinynhom ëbën ku camkë yan bääny Nhialic. ³⁰Ku kɔc tō ciëen ëmën aabi tō tueŋ. Ku kɔc tō tueŋ aabi dhuk ciëen.”

Jethu ku Antipäth Yërot

(Mt 23:37-39)

³¹Tëën, ke kɔc akut Parathī bö tənë Jethu ku lëkkë ye, “Jäl ë tən rin bëny Antipäth Yërot awic bi yī nök.”

³²Go Jethu lueel, “Lak ku lëkkë raan la guöp awandit lɔn yēn abi la tueŋ akölë ayī nhiäk ya cop jakrɛc wei kɔc gup, ku luoi kāk jāŋ göi ye yēn kɔc kony. Ku na ye nīn diäk ke yēn abi luoidië thöl pinynhom. ³³Ku akölë ku nhiäk ku aköl dëëtë, yēn ala tueŋ ya lui rin aci path bi raan kāk Nhialic tiŋ nök tädët cie Jeruthalem.

³⁴“Kɔc Jeruthalem! Kɔc Jeruthalem! Kɔc ë kɔc kāk Nhialic tiŋ nök, ku biöökkë kɔc cī tuöc we aleel. Ye arakdë cī yēn ye wīc ba we kuööt yiic, ku kuony we cimën adhie ye ajith miëthke kuöm piny yewuök, ku wek aaci kuc.

³⁵Nhialic abi we nyāŋ pandun. Ku athōn we bāk ŋic, wek aaci ya bi bën tiŋ yet aköl bi wek röt guiir, ku luorkë ya yai ke yakë lueel, ‘Lecku raan bö rin Bänyda.’”

Jethu aci raan tuany kony

14 Nawën ke Jethu la pan raan akut Parathī aköl cīi kɔc ye luui bi la mīth. Ku kɔc ke tō thīn aake döt Jethu apei.

²Go raan cī but yōöm ku kök ëbën bën tənë ye. ³Go Jethu jam ku thiëc kɔc piöoc ë lööŋ ku kɔc akut Parathī, “Cī löŋ pëen bi raan tuany

kony aköl cii kɔc ye luui tēdē ke kony?” ⁴Gokē cii bēer. Go Jethu mony awēn cɔl ku kony ku cɔl ajiel. ⁵Ku jɔl lēk ke, “Yenja kamkun ē tēn, na ci manhde, ayi wɛnde lööny yiith aköl cii kɔc ye luui, ke pɛl yiith ku cii bii bei nyin yic?” ⁶Ku wēt kēnē aci ke nyōŋ nhiim kē bēer kek ye.

⁷Wēn ci yen ye tiŋ aya ke jōl awēn ci cɔl aaye ŋek tēden nyuuc yen thiŋ lɔc, ke luel kääŋ kēnē, ⁸“Tē ci yi cɔl yai yic, duk la ku nyuc tēn kɔcdit, tēdē ke raan ben dit tēnē yi aci cɔl aya. ⁹Na bii, ke raan awēn cɔl we wedhie abi yōk ba rot jɔt ba thōoc päl ye. Ku yin abi jäl dhuk thōc tō ciēen yiic ke yi ci guōp yār. ¹⁰Tē ci yi cɔl, ke yi la ku nyuc thōc tō ciēen yiic rin na la raan la baai bēn, ka bō tēnē yi ku luel, ‘Jɔt rot, bäär tueŋ tēn mähdiē.’ Kēnē abi cɔl athiek yic jōl nhiim ēbēn. ¹¹Kēya, kuat raan dit puōu rot yāth tueŋ ē rot abi Nhialic dhuōk ciēen, ku raan lir puōu ē rot dhuōk ciēen abi Nhialic yāth tueŋ.”

¹²Ku luel Jethu tēnē mony awēn ci ye gɔɔŋ, “Na loi miēth bi yin kɔc gɔɔŋ, ke duk ke cɔl mähku ku paan moor, ku kɔc ruääi kek yi ku kɔc ajieek thiēek bääikun, rin aabi ben cɔl. Ku na looi rot kēya, ke kēwäär ca luōi ke yen acolkē tēnē yi. ¹³Na loi miēth cɔl yin kɔc, ke cɔl ke kɔc ŋōŋ, ku kɔc ci duany, ku kɔc ci ŋɔl ku cōor, ¹⁴rin na la kɔc rōt jɔt thou yic aköldä, ke yin abi Nhialic cuōt rin wäär ci yin ke cɔl kɔc cii ye lēu bik miēthku cool.”

Jethu aci bääny Nhialic thōŋ yan thiēk

(Mt 22:1-10)

¹⁵Go mony dēt mith kek kɔc luel tēnē Jethu wēn piŋ yen kēnē, “Kɔc mit gup aa kɔc bi cɔl yai yic, bääny Nhialic yic.”

¹⁶Go Jethu lēk ye, “Monytui ēci yandit apei looi ku cɔl kɔc juēc. ¹⁷Nawēn ci miith yai guir, ke toc aluonyde bi kɔc wic ke yai yic la cɔl, ‘Bäk, keriēec ēbēn aci thōk ē guier.’ ¹⁸Gokē wɛl juēc luel kedhie bi kek kenhiiim kɔl. Ku luel raan wēn ci alony kaŋ yōk ēlä, ‘Yen aci piny yɔcɔc, ku yen adhil la ba la tiŋ. Lɔɔr ku lēk bēny lɔn acin kē maan yen cii yen la yai yic.’ ¹⁹Ku luel raandēt, ‘Yen aci miōor kathiäär ye kɔc pur yɔcɔc, yen ala ba ke la them, lɔɔr lēk bēny lɔn acin kē maan tēnē ye.’ ²⁰Ku luel raan ye kɔc diäk, ‘Yen aci piac dōm nya, acä lēu ba la yai yic.’

²¹“Go alony dhuk baai ku le wɛlkä lēk bānyde. Go bānyde puōu riääk ku lēk aluonyde, ‘Lɔɔr dhōl yiic ku kam bēēi geeu, ku cɔl kɔc lim dhōl yiic ku kɔc ci duany, ku kɔc ci ŋɔl ku cōor bik bēn.’ ²²Go alony luel, ‘Bēny, kē ca lēk ya aca looi ku piny aŋot lääu.’ ²³Go bēny ben lēk aluonyde, ‘Lɔɔr kuany baai yic ku dhōl yiic geeu, ku lēk kɔc ēbēn bik dhiel bēn bi paandiē thiäŋ. ²⁴Alēk yi, kɔc wäär ca kaŋ cɔl acin miēth yai bik ben yōk paandiē!’”

Kë dhil raan looi bī ya raan buoth Jethu*(Mt 10:37-38)*

²⁵Kɔc juēc aake cath kek Jethu. Nawën ke wël yenhom kɔc ku lueel, ²⁶“Na ye raan bō tēnē ya, ku cīi wun ku man ku tieŋde ku miēthke, ku wāmāthakēn ku nyiērakēn, ku wēike man, ka cie raan buoth ya. ²⁷Ku raan cie gum ku buoath ya, aciī lēu bī ya raan buoth ya. ²⁸Na wīc raan bī yōndit bāār apei buth, yeŋō bī kaŋ looi? Nadē ke cīi wēēu muk bī kaŋ kuēēn nyīn bī ŋic lɔn le yen wēēu juēc bī yen yōt buth bī thōl? ²⁹Na jɔk cōk ku le ciēn wēēu juēc bī yen ye thōl, ka bī kɔc yōt tiŋ ke kēc thōk aa bui, ku yekē lueel, ³⁰‘Mony kēnē aci yōt jɔk bī buth ku akēc thāāp.’

³¹“Na jɔt bēnyŋaknhom tɔŋ ke la apuruk tim thiāār bī la thōr kek bēnyŋaknhom dēt la apuruk tim thiār-rou, ke cīi bī kaŋ tak lɔn bī yen tɔŋ lēu kek ē bēny kēnē? ³²Na yōk ke cīi tɔŋ bī lēu, ka toc kɔc ke bēnyŋaknhom tui ŋot mec kek apuruōōkke bik dōōr looi.” ³³Kēlā aya, aciī raan kamkun lēu ye bī ya raan buoth ya agut tē bī yen kākke kaŋ puōl.

³⁴“Awai, apath. Ku na thōōk kōu alēi ke ben dhuōk thīn kēdē? ³⁵Awan cīt kēnē acie ben piath. Aye puōk wei. Piŋkē tē le wek yīth.”

Kāāŋ amēl cī mää*(Mt 18:12-14)*

15 ¹⁻²Kɔc ajuēr kut ku kɔc kārēc looi aake cī bēn tēnē Jethu bīk piōōcde bēn piŋ. Ku kēnē, ee kēc kɔc akut Parathī ku kɔc piōōc lōōŋ nhiaar, rin ye Jethu kɔc rēc mēen jāŋ lor, ku mīth ke ke aya. ³Goke lēk kāāŋ kēnē.

⁴“Na la raan tōk kamkun amāal buoat, ku mār amāl tōk, ke cīi thiārdhoŋuan ku dhoŋuan nyiēēŋ piny roor, ku le amāl tōŋ cī mār kaŋ wīc yet tē bī yen ye yōk? ⁵Ku na yōk ka mit puōu apei ku jɔt yekēt. ⁶Ku na le yet baai ka cōl mātthke ku kōcken akeu nhom ku lēk ke, ‘Yen aci puōu miet rin cī yēn amāldiēn wāār cī mār yōk. Loiku yai.’ ⁷Kēlā aya, miet puōu dīt abī tō pan Nhialic, rin raan tōŋ kērac looi cī yepuōu dhuōk ciēēn rin adumuōōmke. Ku miet puōu kɔc tō pan Nhialic, rin ē raan tōŋ, aciī bī thōŋ kek miet puōu rin kɔc path kathiārdhoŋuan ku dhoŋuan cīn awuōc cīk looi, bī kek kepuōth dhuōk ciēēn.”

⁸“Tēdē, tik ala wēēth thiāār mīlāŋ yer, ku mār wēnh tōk. Yeŋō bī looi? Abī mac dēēp ku wīc apei arēk bī yōt a weec yic agut tē bī yen ye yōk. ⁹Tē cī yen ye yōk ka cōl mātthke ku kɔc akeu ēbēn ku lēk ke, ‘Yen amit puōu apei, wēēukiēn wāār cī mār aaca yōk. Loiku yai.’ ¹⁰Kēlā aya, atuuc Nhialic aa puōth miet rin raan tōŋ kārēc looi cī yepuōu waar ku dhuk Nhialic.”

Kääŋ manh cī mäǟr

¹¹Ku la Jethu tueŋ ku lueel, “Monytui ë tō thīn ku ë la wät karou. ¹²Go wën koor lëk wun, ‘Gäm ya kāk ba tēk ya aköldä?’ Go wun kãŋ tek tēnē ke. ¹³Nawën nin lik cök ke wën koor ɣɔc kākke ëbën, ku jiël bī la wun dēt, wun cī yen wëëuke bën la thöl thīn dēŋ ë mäau ku wīcwīc adējök. ¹⁴Wën cī yen wëü thöl ke cɔŋdīt apei loi rot ye pan awën, ku jəl rëer ke nēk cök apei. ¹⁵Nawën le kākke dhal ke luɛek rot pan raan tōk ë kɔc pan awën. Go raan la baai cəl aye dir baai biöök. Ku gēm ke kē camkē. ¹⁶Ku ë ye wīc diēt cök yeyäc thiöŋ kē ye dir cam, ku acīn raan cīi ye gäm ye. ¹⁷Nawën jəl kërɛɛc cī looi tak yic yepuü ke lueel, ‘Ye kɔc luoi kadē tō tēnē wä ë kueth abī miēth döŋ piny, ku yen akīn duēr thou ë tēn rin cök! ¹⁸Yen abī dhuk tēnē wä ku lēk ye, wä yen acā awuöc looi tēnē Nhialic ku tēnē yī. ¹⁹Yen acīi ben a cöl yī, loi ya ke ya cīt alony ye riop.’ ²⁰Ku jəl jäl pan awën ku dhuk tēnē wun.

“Tëwën ŋoot yen tēmec ke baai, ke tīŋ wun ke bö. Go puü la yum ku riŋ tēnē ye ku pɛet yic ku cim gēm. ²¹Go wëndē lueel, ‘Wä yen acī kërɛc looi tēnē Nhialic ku tēnē yī. Yen acīi ben piath nadē ke ya cöl ë yī.’

Ku ëye wīc diēt cök yeyäc thiöŋ kē ye dir cam (15:16)

²²Go wun aluɔnyke cɔɔl ku lueel, ‘Riɛŋkɛ! Bɛ̃ɛikɛ alanh path ku tääukɛ yekɔu. Ku cuɔthkɛ cin joth milāŋ tɔc ku tääukɛ war yecɔk. ²³Ku bɛ̃ɛikɛ muɔɔr thiin cuai apeɪ ku nākkɛ bɪ yɔk yai looi, ²⁴rin manhdiɛn kɛnɛ ɛ cɪt mǎnh cɪ thou ku aci bɛn pɪr. Yeen ɛci mǎar ku aci yɔk.’ Ku jɔlkɛ yai cam.

²⁵“Tɛwɛn looi kǎkkǎ rɔt, wɛndit ɛci la luui dom yic. Nawɛn dhuk ku jɔl bɪ baai dɔɔt, ke piŋ lɔɔr yic ku diɛr. ²⁶Go aluɔny tɔk cɔɔl ku thiɛɛ kɛ diɛr kɔc baai. ²⁷Go alony awɛn lɛk ye, ‘Wǎmuuth aci bɛn, ku wuur aci muɔɔr wǎar cuk muk apeɪ bɪ cuai nɔk bɪ yai looi rin cɪ yen dhuk ke puɔl guɔp.’

²⁸“Go wɛndit puɔu riǎak apeɪ ku kueec bɪ cɪi la baai. Go wun bɛn tɛnɛ ye ku lɛŋ bɪ la baai. ²⁹Go lɛk wun, ‘Yɛn aci luui apeɪ ɛ runkǎ ɛbɛn tɛnɛ yɪ, ku acɪn tɔŋ ca lɛk ɣa ba looi cɪ ɣɛn kaŋ kuec ba cɪi loi. Ku ɛ runkǎ ɛbɛn acɪn mɛn manh ɛ thɔk ca kaŋ yiɛk ɣa bɪ ɣɛn luui yai yɔk mǎthkiɛ. ³⁰Ku wɛn dhuk wɛndu ke cɪ wɛ̃ɛuku la muɔr adɛjɔk kɔth, ke yɪ loi yai ku nǎk muɔɔr tɔŋ yen cuai apeɪ ɣǎkkua yiic.’ ³¹Go wun bɛ̃ɛr, ‘Manhdiɛ, yɪn arɛ̃ɛr kek ɣa akɔlakɔl, ku kǎk muɔk ɛbɛn aa kǎkku. ³²Ku ɛ yic buk yai looi rin wǎmuuth ɛ cɪt manh cɪ thou, ku ɛmɛn aci pɪir, ee cɪ mǎar ku ɛmɛn aci yɔk.’”

Kǎaŋ raan luɔi kony rot ruɛ̃ny

16 Ku ben Jethu lueel tɛnɛ kɔcken ye buɔɔth ɛlǎ, “Wǎthɛɛr raan ajak ɛ tɔ thɪn, ku yeen ɛ la raan kǎkke guiir baai, ku raan kɛnɛ ɛci luɔm tɛnɛ ye rin cɪ yen wɛ̃ɛuke muɔr. ²Go cɔɔl ku lueel, ‘Yɛjɔ kɛ ya piŋ keye lueel ɛ rienku? Nyoth wɛ̃ɛu ca dɔm ku wɛ̃ɛu cɪ mǎar thook ɛbɛn, rin yɪn acɪi bɪ ben ɲot yɪ lui tɛnɛ ɣa.’ ³Go mony wɛn lueel yepuɔu ɛlǎ, ‘Ba ɲɔ looi tɛ cop bɛny ɣa luɔidiɛ yic? Yɛn akuc puɔr ɛ dom ku ɣɛn abɪ guɔp yǎr tɛ ye ɣɛn lim. ⁴ɛmɛn, kɛ ba looi aca jǎl ɲic, kɛ bɪ ɣɛn cɔl ala kɔc juɛc mǎath ke ɣa, bɪk ɣa aa lor bǎaiken tɛ cop ɣa wei luɔidiɛ yic.’

⁵“Go kɔc la gup kǎny bǎnyde cɔɔl ku lueel tɛnɛ raan cɪ kaŋ bɛn, ‘Kǎk bɛny kɔny tɛnɛ yɪ yekɛ dɛ?’ ⁶Go lueel, ‘Yɛn akɔny tɔnydit miɔk bian tɔk.’ Go raan kǎŋ guiir baai lɛk ye, ‘Kɛnɛ aci ya akuɛndu, nyuc ku gǎt thiǎrdhiɛc.’ ⁷Ku thiɛɛc raan dɛt, ‘Na yɪin, kɛny tɔ yɪguɔp ye dɛ?’ Go lueel, ‘Ee gǎny rap tiɛm tɔk.’ Go lɛk raan wɛn, ‘Gǎt buɔt kabɛt.’

⁸“Go wun baai raanden la guɔp awan leec wɛn cɪ yen rot kony. Rin tɛ ye riɛɛc akɔlɛ kǎkken luɔɔi thɪn kamken aŋuɛ̃ɛn tɛnɛ miɪth bǎany Nhialic.” ⁹Go Jethu la tuɛŋ ku jɛɛm, “Kɛya alɛk we, luɔikɛ jɛɛk pinynhom bɪ wek ke la mɛth, rin na la jaakdun thɔk ke wek aabɪ lor pɪr akɔlriɛɛc ɛbɛn yic. ¹⁰Raan ɲic kǎlik muk apath ɛ kǎjuɛc ɲɛɛ muk aya,

ku raan kuc kälük muk, acie käjuëc ë ñiec muk. ¹¹Na yïn acie käk ciëñ pinyñhom ë tën ñiec muk, ke yï bï deet puöu kädë bï yï gäm jïëk tō pan Nhialic? ¹²Na yïn acie ñjōth puöu lön bï yïn kën raandä ñiec muk, ke yeña bï gäm kë cök a këdu?

¹³“Acïn alony lëu ye bï luui tënë bāny karou, ka man raan tueñ ku nhieer raan ye kōc rou. Tëdë ka thek raan tueñ ku dhël raan dët guöp. Acïi raan lëu bï Nhialic ku jïëk nhia kadhie.”

¹⁴Go kōc akut Parathï, kōc nhia wëëu, kākä piñ ëbën ku dōlkë Jethu guöp. ¹⁵Go Jethu lëk ke, “Wek aa röt nyuōth kōc nhïim ciët wek kōc path ku Nhialic añic kë tō wepuōth. Rin kāk ye kōc juëc yiëk kepuōth ape ciët kek ril, aaye Nhialic tiñ ke kor.

¹⁶“Wätheer agut tēwäär tul Joon, kōc aake ye löñ Mothith ku wël cï kōc kāk Nhialic tiñ göt, theek. Ku ëmën, Wët Puōth Yam rin bāny Nhialic alëk kōc, ku awic kuat raan ëbën bï rot riëny thïn. ¹⁷Ee këya, apuəl yic bï kāk tō nhial ku pinyñhom riäk, tën tē bï wët thïn koor tō Löñ yic cuat wei.

¹⁸“Raan liöi tieñde ku thieek tiñ dët, ka cä akōr looi. Ku mony thiak tiñ cï muōnyde liöi, ka cï akōr looi aya.”

Raan cï jak kok miëth ku Ladhäro

¹⁹Go Jethu kääñ bën thjōth ku lueel, “Raan tōk ë tō thïn ku ëcï jak apeï, ku ë ceñ alëth dhëñ ku ë ye yai looi paande akōlaköl. ²⁰Ku raan laañ cöl Ladhäro la guöp tëtōök juëc apeï ë tō thïn aya. Ku ë ye nyuc yōn raan ajak thok, ²¹bï lim awuthueei ë lööny piny. Ku jök aake ye bën aya ku nyankë tëtōök yiic.

²²“Nawën ke laañ kënë thou, go atuuc Nhialic wëike tääu Abaram yōu nhial pan kōc path cï thou. Nawën ke mony ajak lök thou aya ku thiäk, ²³ku tēëu wëike pan mac, ku rem thïn apeï. Nawën ñjëer yenyin nhial ke tiñ Abaram tēmec, ku Ladhäro ke tō yeyōu. ²⁴Go dhiau ku lueel, ‘Wä Abaram liec ya, ku toc Ladhäro bï ciëñ tōk luōt thok piü yiic, ku gōt yaliep bï liemdië lier, rin yen arem apeï ë tën!’

²⁵“Go Abaram bëër, ‘Manhdië, tak lön cï yïn kápath yök wäär piir yïn ku yök Ladhäro käreec. Ku yeen awac puöu ëmën ku yïn arem apeï. ²⁶Ku dët aya, tēthuth mec yic apeï atō kamkua bï ciën raandan la löñtui, ku cïn raandun bö tënë ya ë tën.’ ²⁷Go mony ajak wën lueel, ‘Wä Abaram yïn alāj ba Ladhäro tuōc panda, ²⁸tënë mith wä kadhiëc bï ke la wëët bïk cïi bö ë tën bï ke reem aya.’

²⁹“Go Abaram lëk ye, ‘Mothith ku kōc kāk Nhialic tiñ aa tō thïn, cöl ke aa piñ wëlken.’ ³⁰Go mony ajak ben lueel, ‘Kënë acïi ye lëu, Wä

Abaram! Ku na jət raan rot kɔc cī thou yiic ku le tənē ke, ka pāl kāreec yekē ke looi.’ ³¹Go Abaram lueel, ‘Na cīk wəl Mothith ku wəl kɔc kāk Nhialic tiŋ piŋ, ka cīi wēt raan cī thou ku ben pīr piŋ aya.’”

Ba raandēt thöc kërac yic

(Mt 18:6-7, 21-22; Mk 9:42)

17 Naɣon akäl tøk ke lueel Jethu tənē kɔcken ye buɔɔth, “Kāk kɔc cɔl aloi adumuɔɔm aa röt dhiel looi akölaköl. Ku raan kākka cɔl aloi röt abi kërac apei yök. ²Ee ŋuëñ tənē ye diët cī ruök yeth aleldit tet, ku pīk wīir bī mou, bī kɔc thiikā cīi cɔl aloi adumuɔɔm. ³Tietkē röt!

“Na loi menhkui adumuɔɔm, ke nyieny, ku na dhuk yepuɔu ciëen kërɛɛc cī looi, ke yī pël wēt piny tənē ye. ⁴Ku na looi kërɛɛc tənē yī arak dhorou akäl tøk, ku biī tənē yī arak dhorou aya, ku thiëec yī ba wēt pāl piny, ke yī pël wēt piny tənē ye.”

⁵Naɣon aköl dēt ke lueel atuuc tənē Bëny Jethu, “Yok aa wīc gamdīt, lək ɣo tē bī ɣok ye yök thīn.” ⁶Go Bëny bëër, “Na gamdun cɔk kuur bī ciët manh ŋaap, ka lëukē bāk tim diīt tui yöök ëlä, ‘Nyuën rot bei piiny agut mei, ku lɔr pith rot wīir!’ Ke wëtdun aloi rot.

⁷“Na thöönju lɔn raan tøk kamkun ala alony cī la pur, tädē ke cī la biöök amël. Na le dhuk dom yic, ye lək ye, ‘Lɔc bën ba bën mīth?’ ⁸Acīi bī lək ye këya! Tädē aba lueel tənē ye, ‘Guir miëth tənē ɣa, ku tit ba kaŋ mīth ku dək, na lä ciëen ke yīn abi jäl mīth ku dək.’ ⁹Ku aloony aa cie leec tē looi kek luɔiden. ¹⁰Athöŋ kek we aya, na luɔikē kē ca lək we bāk looi, ka luëlkē, ‘Yok aa loony ë path, ee luɔida yen acuk looi ku acin dēt.’”

Atuet thiäär aci kony

¹¹Nawën la Jethu Jeruthalem, ke tək kam Thamaria ku Galilia. ¹²Nawën yeet gen thiin tō dhël yic ke rām kek atuet thiäär. Gokē kööc tēmec, ¹³ku luëlkē, “Jethu Bëny, liec ɣo.” ¹⁴Nawën tiŋ ke ke lueel, “Lak ku nyuöthkē röt kɔc kāk Nhialic.”^d

Tëwën ŋoot kek dhël yic, ke tuet jiël kegup. ¹⁵Go raan tøk dhuk tənē Jethu wën cī yen ye tiŋ ke tuet cī jäl yeguöp, ku leec Nhialic apei röldīt, ¹⁶ku cuet rot piny Jethu nhom ku leec. Ku mony kënë ë raan Thamaria. ¹⁷Kënë aci Jethu cɔl athiëc ku lueel, “Cie raan thiäär yen cī kony bī tuet jäl kegup? Kɔc kōk kadhoŋuan aako? ¹⁸Yeŋö yen raan wun dēt yen dhuk bī Nhialic bën leec?” ¹⁹Ku lək ye, “Jət rot ku jäl. Gamdu aci pīir.”

17:3 Mt 18:5 ^d17:14 Rin bī kɔc kāk Nhialic ke tiŋ lɔn cī kek pial bīk aa rëer ke kɔc. (Leb 14:1-32)

Bääny Nhialic*(Mt 24:23-38, 37-41)*

²⁰Nayɔn akäl tök ke kɔc akut Parathī thięc Jethu, “Bī bääny Nhialic yecök jɔc nɛn?” Go Jethu bëër ku lueel, “Bääny Nhialic acie kënë na bīi ke tiŋ kɔc nyin? ²¹Ku acin raan lëu ye bī lueel, ‘Daai tɛn, yen akın, tɛdɛ ke lueel, yen akan.’ Rin bääny Nhialic atō wɛpuŋth.”

²²Ku lueel Jethu tɛnɛ kɔcken ye buɔth, “Tɛ bī wek ɣa, ɣɛn Manh Raan nhiaar diɛt ɣa cɔk rëer ke we akäl tök abö. Ku ɣɛn aciī bī rëer tɛn. ²³Abi kɔc kök lɛk we lɔn ci ɣɛn dhuk ɣɛn atō tɛn, ke duɔkkɛ gam, ku duɔkkɛ ɣa cɔk wic. ²⁴Rin tɛ dhuk Manh Raan, ka guɔ kɛ ŋic. Abäk tiŋ cimɛn bir deŋ dhie yen nhial reet yic, ku tiŋ lɔŋ ku lɔŋɛ. ²⁵Ku ɣɛn abi kaŋ gum apei, ku rięc acölɛ aciī wɛtdiɛ bī gam. ²⁶Tɛ le Manh Raan bɛn, ke kɛ bī rot looi abi ciɛt kɛwäär loi rot wäär pīir Noa. ²⁷Ee ninkä kɔc aake rëer ke mit puŋth, keye mīth ku dɛkkɛ ku loikɛ ruɛi ɣɛt aköl le Noa riäi yic, ku bō aboor ku moukɛ ëbɛn. ²⁸Ku bɛndiɛ abi thöŋ aya kek kɛwäär loi rot wäär pīir mony cɔl Lot. Ee ninkä kɔc aake ye mīth ku dɛkkɛ, ku ɣɔckɛ kãŋ ku ɣɔckɛ ke wei, ku purkɛ ku loikɛ ɣööt. ²⁹Ku aköl wɛn jiɛl Lot Thodom, ke Nhialic cɔl deŋ atuɛny ë mac ku nɛk kɔc ëbɛn, ³⁰yɛn abi ciɛt aköl bī Manh Raan dhuk.

³¹“Tɛ le akölɛ bɛn, ke raan rëer ayeer aciī ben la ɣöt bī la guik kɛ muk. Ku raan tō dom yic aci dhuk baai aya. ³²Takkɛ kɛwäär ci rot looi tɛnɛ tiŋ Lot.^e ³³Raan wic ye bī wëike kony aabi muɔr, ku na ye raan mär wëike ë riɛnkiɛ ka bī wëike muk akölrıęc ëbɛn. ³⁴Waköu ë ninkä kɔc karou aabi tō ɣööt ke nin. Raan tök kamken abi lɔc ku nyɛi ku döŋ raan tök. ³⁵Kɛlä aya, diäär karou aabi luui ë tök luɔiden baai, tiɛŋ tök abi ɣãth nhial ku nyiëŋ tiɛŋ tök piny. ³⁶Ku abi rot looi kɛlä aya tɛnɛ kɔc lui dom yic. Raan dɛt abi ɣãth nhial ku nyiëŋ raan dɛt piny.”

³⁷Go kɔcken ye buɔth thięc, “Bëny, bī ke ɣãth tɛnɛn?” Go Jethu bëër, “Tɛ rëer guɔp kɛ ci thou thın, aye cor yɛnhom mat thın.”

Lëer ku bëny luök

18 Nayɔn aköl dɛt ke Jethu lɛk kɔcken ye buɔth kãŋ bī ke piöc bık dhiɛl aa röök akölaköl ku cik dhör. ²Ku lueel, “Wãthɛr bëny luök ë tō thın gen tök. Ku ɛcie riöc Nhialic ku ë dhäl kɔc gup ëbɛn. ³Ku tiŋ lëer ë tō ë gen kënë aya. Ku ë ye lac bɛn tɛnɛ bëny, ku lɛŋ bī luök yic tɛnɛ mony luk kek. ⁴⁻⁵Go bëny wɛtde ciī kuęc nhom. Nawɛn le tak ke lueel, ‘Na cɔk alɔn ciī ɣɛn ye riöc ë Nhialic, ku cã kɔc thek, ke rin ë tiŋ

17:26 Cäk 6:5-8 **17:27** Cäk 7:6-24 **17:28-29** Cäk 18:20-19:25 **17:31** Mt 24:17-18; Mk 13:15-16

^e**17:32** Tiŋ Lot ɣɔn ci yɛnhom wel bī riãŋ Thodom tiŋ, nawɛn ke yuɔm abi ciɛt ŋɛnh awai. (Cäk 19:26)

17:33 Mt 10:39; 16:25; Mk 8:35; Lk 9:24; Jn 12:25

*Te rëer guöp kē cī thou thīn, aye
cor yenhom mat thīn (17:37)*

kënë ya rääm nhom ë bak, aba tiŋ ba dhiel luök yic, na cä loi kälä, ka bi ya cool ë bën ku cut yaŋuöp.’”

⁶Ku jəl Jethu lëk ke, “Pieŋkë tē ye bēny kuc luk jieem thīn. ⁷Ciī Nhialic lēu bi luk ŋiec looi tēnē kōcken cī lōc, kōc ye rōök akōl ku wēer? Bi ke cəl ke mec tēnē ye? ⁸Alëk we, abi luk ŋiec looi tēnē ke. Ku na la dhuk, ŋen Manh Raan, ye kōc kadē ba yök ke la gam pinyinhom?”

Kääŋ raan akut Parathī ku raan ajuer kut

⁹Ku lueel Jethu kääŋ kënë aya tēnē kōc röt yök ciēt kek path kepēc, ku dhälkē raan ëbën guöp. ¹⁰“Kōc karou aake cī la luaj Nhialic bik la rōök, raan akut Parathī nhiam apei ku raan ë kut ajuer kōc tuōör nyin. ¹¹Go mony nhiam akut Parathī bën ku kēec ku rōök ë rot ëlä, ‘Yin aleec Nhialic, ŋen aciī thōŋ kek kōc kōk, kōc kāk kōc kōk tuōör nyin, kōc ë luui käreec ë diäär kōc kōk kōr. Yin aleec rin ŋen aciī thōŋ kek raan ajuer kut kënë. ¹²Ŋen ë thek ba ciī mīth, arak rou nin kadhorou yiic, ku yin aya juer tōk thiäär yic kākkiēn ya yök luoi yic ëbën.’

¹³“Ku raan ajuer kut aci bën ku kēec tēmec ku ciī yenyin ŋēer nhial wën rōök yen, ku gut yepuöu amäath bi nyuwoth lōn ë yen käreec looi ku lueel, ‘Nhialic liec ya, ŋen ë raan la guöp adumuōöm.’” ¹⁴Ku jəl Jethu lëk ke, “Mony kënë, ku acie raan akut Parathī, aci dhuk baai ka adumuōömke cī päl piny tēnē ye. Rin raan nhiam rot yäth tueŋ abi dhuök ciēn, ku raan lir puöu rot tōöu ciēn abi yäth tueŋ.”

Jethu adɔc mīth*(Mt 19:13-15; Mk 10:13-16)*

¹⁵Kɔc kɔk aake mīth bēi tēnē Jethu bī ke bēn dɔc. Go kɔc Jethu buɔth ke läät. ¹⁶Go Jethu mīth caal yelööm ku lueel, “Calkē mīth aa bō tēnē ya, duɔkkē ke pēn. Rin raan wīc ye bī la bääny Nhialic yic adhil gam cimēn ē mīth thiikā. ¹⁷Alēk we, raan wīc ye bī bääny Nhialic yök adhil wēt Nhialic gam, cimēn ye manh koor wēt kɔc ke dhiēth ye gam.”

Raan ajak*(Mt 19:16-30; Mk 10:17-31)*

¹⁸Go raandit kɔc Itharel Jethu thiēc, “Raan piöoc path, yenjö ba looi ba pīr akölriēc ēbēn yök?” ¹⁹Go Jethu lēk ye, “Yenjö ye yīn ya cɔl raan path? Acīn raan path, ee Nhialic ē rot.

²⁰“Ku na bēer wētdu, ke yīn aŋic kāk ye lööŋ Nhialic lueel,
 ‘Duk tiŋ raandā kɔr, duk raan nāk,
 duk cuēr, duk kuērŋ wēt lueth.
 Thek wuur ku moor.’”

²¹Go mony wēn bēer, “Lööŋkā aaca muk nhīim ēbēn tēwäär koor yen agut emēn.” ²²Nawēn piŋ Jethu kēnē, ke lueel tēnē ye, “Ala löŋ ŋot kēc ē looi. Yaac kākku ēbēn ku gam wēu tēnē kɔc ŋōŋ, yīn abī jīeek la yök pan Nhialic ku bäär buɔth ya.” ²³Nawēn piŋ mony kēn ē wēlkā, ke mēen rin ē jak apei.

²⁴Go Jethu tiŋ ke cī puŋu dak ku lueel, “Abī yic riel tēnē kɔc ajiēek bīk la bääny Nhialic yic. ²⁵Alēk we alanden, apuɔl yic bī thöröl bak with cök, tēn tē bī raan ajak la bääny Nhialic yic.” ²⁶Go kɔc awēn piŋ ē wēlkā Jethu thiēc, “Na ye kēya, yeŋa bī la pan Nhialic?” ²⁷Go Jethu bēer, “Kāk cīi raan ke lēu aaye Nhialic looi.”

²⁸Go Pīter lueel, “Na yook, yök aaci kākku nyään wei ku buɔthku yi!” ²⁹Go Jethu lēk ke, “Wek alēk yic, raan nyiērŋ panden wei, ku tiēnde ku wämāthakēn ku kɔc ke dhiēth ye, ayī miēthke rin bääny Nhialic, ³⁰abī kajuēc yök ē riēc kēnē yic, ku pīr akölriēc ēbēn bī bēn aköldā yic.”

Jethu ajam ē Thuonde kēn yic diäk*(Mt 20:17-19; Mk 10:32-54)*

³¹Nawēn ke Jethu cɔl kɔcken ye buɔth kathiäär ku rou tēden röt ku lēk ke, “Emēn yök aa la Jeruthalem, tē bī kääwäär cī kɔc kāk Nhialic tiŋ göt rin Manh Raan kenhīim la tiēŋ thīn. ³²Abī la thōn kɔc cie kɔc

Itharel bik bui ku lëätkë, ku ŋuutkë nyin, ³³ku abik that ku näkkë, ku na ye aköl ye nin diäk, ke yeen abi piir ku jot rot ran yic.” ³⁴Ku koc ye buoath aake këc kakkä deet yic. Wëdde yic aci thiaan tënë ke, ku keek aaci kën jiem Jethu kuc.

Jethu aci cöör kony bi daai

³⁵Nawën dötkë Jeriko, ke mony ci cöör ë rëër dhël you ke lim. ³⁶Nawën piŋ koc cath röt, ke thiëc, “Yeŋö loi rot?” ³⁷Go lëk ye lon ë Jethu raan Nadharet yen atëk dhël yic. ³⁸Go cööt, “Jethu, wën Debit liec ya.”

³⁹Go koc ke tö tueŋ läät ku lëkkë ye bi biet. Go ŋot kiu apeï, “Wën Debit kony ya.”

⁴⁰Go Jethu kööc ku lëk koc bik mony kënë thël tënë ye. Nawën ci yëët tēthiök, ke thiëc Jethu, ⁴¹“Yeŋö wic ba looi tënë yi?” Go bëër, “Bëny awiëc ba ben daai.” ⁴²Go Jethu lëk ye, “Daaië! Gamdu aci kony.” ⁴³Go guo daai nyin yic, ku buoath Jethu ke lec Nhialic. Nawën tiŋ koc juëc ke tö thïn kë ci rot looi, ke lec Nhialic ëbën.

Jethu ku Dhäkeo

19 Nawën ci Jethu yet Jeriko ku ber yic. ²Ke raan ajak col Dhäkeo ë tö thïn ke ye raandit kam koc ajuër kut, ³ku yeen ë wic bi Jethu tiŋ ku ë ciek apeï. Go ciën tē tiŋ yen Jethu rin koc aake juëc. ⁴Go riŋ tueŋ ku ler ŋaap nom, ŋam biï Jethu tēek yecök. ⁵Nawën yëët Jethu ŋam awën cök ke tiŋ Dhäkeo nhial, go cööl ku lueel, “Dhäkeo, loc bën piny, yaköl yen abi cool paandu.”

⁶Go Dhäkeo bën piny ku lor Jethu ke ci puö miët apeï. ⁷Nawën tiŋ koc ke tö thïn ë kënë, ke la ŋoomŋoom ku luelkë, “Mony kënë aci la cool pan raan rac.” ⁸Go Dhäkeo wëlken ciï kuëc nhiim ku jot rot ku lëk Bänyda, “Bëny, ëmën thiin yen abä abëk ë wëëukië yiëk koc ŋöŋ, ku na ca kën raandä cam ruëeny, ka ba dhuk arak ŋuan.”

⁹Go Jethu lëk Dhäkeo, “Yaköl, yiin ku kacku wek aaci pir akölrüëc ëbën yök, rin yiin aya yin ë manh Abaram, ¹⁰rin Manh Raan aci bën bi koc ci mää wic, ku kony ke.”

Kääŋ aloony kathiäär

¹¹Tëwën piŋ koc ë wëlkä, ke Jethu thöth kääŋ rin ëci thiök ke Jeruthalem. Ku ë yekë tak lon bi bäany Nhialic rot guo la jöök thïn. ¹²Ku jöl lueel, “Monytui, ke ye raan göl bëny, ëci la wun dët mec apeï bi la ruök bi ya bënyŋaknom. Ku jöl dhuk wuönden. ¹³Ku wën këc

yen guɔ jäl, ke cɔl aluɔɔnyke kathiäär, ku ye ɲek gäm wëü ku lëk ke, 'Lökkë luui ë wëëkä yet aköl bi yen dhuk.' ¹⁴Ku yeen ë meen kɔcken mac, gokë kɔc tuɔɔc yecök bik la lueel, 'Mony kënë acuk wïc bi ya bënyɲaknhom.'

¹⁵"Cɔk awën cii kacke ye wïc ka ɲot ci ya bënyɲaknhom, ku dhuk ku cɔl aloonyken wäär ci gäm wëü, bi bën ɲic ye wëü kadë ci raan tök ya juak wëü wäär ci yiëk ye yiic. ¹⁶Go alony tueɲ bën ku lueel, 'Bëny, wëü wäär ca gäm ya, yen aci wëü juëc tënë ke arak thiäär yök thïn.' ¹⁷Go bëny lëk ye, 'Aca ɲiec looi, yin alony path, ku rin ci yin kälík ɲiec muk apath, yin abi ya bëny geeth kathiäär.' ¹⁸Go alony ye kek rou bën ku lueel, 'Bëny, yen aci wëü juëc arak dhiëc yök tën wëü wäär ca gäm ya.' ¹⁹Go bëny lëk alony kënë aya, 'Yin abi ya bëny geeth kadhiëc.'

²⁰"Ku ben alony dët bën ku lueel, 'Bëny, wëenkun wäär aa kik. Aake ca der yiic alanhthiin ye kɔc kenyin wuuny ku tääu ke. ²¹Yen ya ci riöcc yi, rin ye yin raan cie këdu puöl. Yin ë kë cie këdu lööm, ku yin ë tem rap këc ë puur.' ²²Go bëny lëk ye, 'Yin alony rac, dak rot. Wëlkun ca lueel kek aabi luök wei. Anjic lɔn ye yen kë cie këdië lööm, ku yen ë rap tem rap këc puur. ²³Yeɲö këc yin wëëukië gäm kɔc ɲic luui wëü rin na la dhuk aköldä ke yök ke ci keyiic juak?'"

²⁴"Ku yöök bëny kɔc wën kääc thïn, 'Nyaaike wëü tënë ye ku gamkë ke tënë raan la wëü juëc.' ²⁵Gokë lëk ye, 'Bëny yeen ala wëü juëc apeï.' ²⁶Go bëny lëk ke, 'Raan la kaɲ abi gäm kajuëc kök, ku raan cïn kaɲ, abi këthiin tö tënë ye nyaai aya. ²⁷Ku kɔc man yen kä, kɔc cii yen wïc ba ya bänyden, bëëikë ke ɲanhom tën ku näkkë ke ya daai ë ke.'

Jethu aci la Jeruthalem ke ciëm yai

(Mt 21:1-11; Mk 11:1-11; Jn 12:12-19)

²⁸Wën ci Jethu kääkä lueel, ke jiël bi la Jeruthalem ke wat atuöccke nhiiim. ²⁹Tëwën ci kek thiök ke Bethpeec ku Bethani, tëthiääk kek gɔn Olip, ke tooc kɔc ye buɔɔth karou tueɲ ³⁰ku lëk ke, "Lak bëëi tö tueɲ yiic. Të yeet wek, wek aabi manh akaja cïn raan ci kaɲ cath ye yök ke mac. Luɔnykë ku bëëikë tën. ³¹Na le raan thiëc we, yeɲö lony wek ye? Ke lëkkë ye, awic Bänyda." ³²Gokë la ku yökkë manh akaja cit tëwën ci Jethu ke than thïn. ³³Tëwën lony kek manh akaja, ke lëk raan la akaja ke, "Yeɲö lony wek manh akaja?" ³⁴Gokë bëër, "Awic Bänyda."

³⁵Gokë manh akaja ɲäth tënë Jethu ku kumkë köu aläthken, ku nyuc Jethu yeköu. ³⁶Tëwën lööny yen dhöl, ke kɔc juëc thieth aläthken dhël yic. ³⁷Ku wën lɔr yen piny gɔn Olip nhom, go kɔcken ye buɔɔth

puōth miēt ēbēn, ku leckē Nhialic rin kajuēcdit jān gōi cīk tiŋ ku wekkē apei ēlā,

³⁸“Bī Nhialic bēnyŋaknhom cī bēn rin Bānyda dɔɔc.

Dōōr pan nhial ku lec tēnē Nhialic.”

³⁹Go kɔc akut Parathī kōk ke tō kɔc yiic lueel tēnē Jethu, “Bēny cɔl kɔckun yī buōth aa bit.” ⁴⁰Go Jethu bēēr, “Alēk we, na cɔk kē biet, ka aleel ē rōt, aa loi wuɔɔu.”

⁴¹Nawēn lek Jeruthalem dōōt, ke dhiau wēn tiŋ yen geu nhom, ⁴²ku lueel, “Dōōr akōlriēec ēbēn ēcī we dōōt kɔc Jeruthalem, ku wek aacī jai ē ye. Ku ēmēn acāk bī bēn tiŋ. ⁴³Ala akōl bī kɔc aterdun bēn ku golkē we abī ciēn tēyōr bakkē. ⁴⁴Aabī we nōk ēbēn agut mīth rēēr ke we. Ku gen Jeruthalem abī thuōr piny ēbēn, abī ciēn alel kāac alel dēt nhom, rin kēc wek akōl cī Nhialic bēn bī we kony ŋic.”

Jethu acī la luaŋ Nhialic

(Mt 21:12-17; Mk 11:15-19; Jn 2:13-22)

⁴⁵Nawēn lek yet Jeruthalem ke Jethu la luaŋ Nhialic. Ku cop kɔc kāŋ yaac ayeer kal luaŋ Nhialic yic. ⁴⁶Ku lēk ke, “Acī gōt athōr thēer wēl Nhialic yic lɔn cī Nhialic ye lueel ēlā, ‘Luaŋdiē acī looi bī ya tēn ye kɔc ēbēn rōok thin.’ Ku yeen acāk wel bī ya luaŋ cuēr.”

⁴⁷Ku jɔl a piōoc luaŋ Nhialic akōlakōl. Go kɔc kāk Nhialic ku kɔc gēt lōōŋ ku kɔcdit baai wīc bīk nōk. ⁴⁸Ku acin dhēl cīk lēu bīk yōk bī kek ye looi, rin ye kɔc ēbēn rēēr yelōōm ke piŋ wēlke, ku wīckē bī ciēn tōŋ cīk piŋ.

Bāny Itharel aa riel Jethu yōōŋ yic

(Mt 23:27; Mk 4:27-33)

20 Nayɔn akāl tōk, tēwēn piōoc Jethu kɔc ē Wēt Puōth Yam luaŋ Nhialic, ke bēnydit kāk Nhialic, ku kɔc gāt lōōŋ ku kɔcdit baai bō tēnē ye. ²Ku thiēckē, “Ee yīn, lēk yo ye riel ŋō tō yīguōp ye yīn luui kēlā? Ku yeŋa yīk yī ē riel kēnē?”

³Go Jethu bēēr tēnē ke, “Wek aba thiēec aya, lēkkē ya, ⁴riel ye Joon kɔc gām lōkwēi yōk tēnē Nhialic aye rielde ē rot?” ⁵Gokē kaŋ guēek yic kamken ē rōt ku luelkē, “Na luelku ka yōk tēnē Nhialic, ka lueel ēlā, yeŋō kēc wek wētde gam? ⁶Ku na luelku ke rielde ē rot, ke yōk aa nāk, rin cī raan ēbēn ye gam lɔn Joon ē ye raan kāk Nhialic tiŋ.” ⁷Gokē dhuōk Jethu, “Yok aa kuc tē yōk yen rielde thīn.”

⁸Go Jethu lēk ke, “Na ye kēya, ke wek aacā lēk riel ye yen kākkā looi.”

Jethu aĵam ë waal bĭ rĕęc bĕny nyuöwth

(Mt 21:33-46; Mk 12:1-12)

⁹Ku ben Jethu jam ë waal tĕnĕ kĕc ku lueel, “Monytui ěcĭ dom looi ku cum yic tiim ë luok, ku riöp yic kĕc kĕk. Ku keny wun dĕt, ku le pĕi juęc nĕk wei. ¹⁰Nawĕn le tĕ cĭ tiim luok thĕöŋ, ke tooc aluonyde tĕnĕ kĕc wĕär cĭ riöp dom yic bĭk la gĕm abĕkke. Gokĕ alony dĕm ku thatkĕ ku copkĕ ciĕĕn yecin. ¹¹Go alony dĕt ben tooc, gokĕ ben dĕm ku thatkĕ ku banĵĕ apei. Ku toockĕ ciĕĕn ke cĭn kĕ cĭk gĕm ye. ¹²Go alony dĕt ye kek diäk ben tooc, gokĕ yiĕk tĕtĕk aya ku copkĕ wei. ¹³Go wun dom lueel, ‘Yeŋö ba looi? Yen abĭ manhdiĕn nhiaar tooc, tĕdĕ ka bĭk la theek.’ ¹⁴Nawĕn tiŋ kĕc cĭ riöp dom yic manhde, ke luelkĕ, ‘Kĕnĕ ë manh raan yen la dom, ku ë yen abĭ kĕŋ lĕk thĕn aköldä. Bĕk nĕkku ku kĕkkä aabi döŋ ke yo.’ ¹⁵Ku thelkĕ ayeer dom yic ku nĕkkĕ.” Ku jĕl Jethu ke thiĕęc, “Yeŋö bĭ raan la dom looi tĕnĕ ke?” ¹⁶“Abĭ bĕn ku nĕk kĕc awĕn cĭ riöp dom yic, ku riöp dom yic kĕc kĕk.” Nawĕn piŋkĕ ë wĕt kĕnĕ ke luelkĕ, “Diĕt cĭi rot loi!”

¹⁷Go Jethu ke dĕt apei ku thiĕęc ke, “Yeŋö ye wĕt kĕnĕ cĭ gĕt kĕlä theer teet yic,

‘Mĕn wĕär yen cĭ atĕet kuc, yen aci bĕn a mĕn ril.’”

¹⁸Ku lĕk Jethu ke, “Na deeny raan yecök mĕn ka duöny bĭ ruöth. Ku na wĭk raan nhom ka niöön yic.”

Jethu awĭc bĭ wĕĕŋ wĕt ajuĕr

(Mt 22:15-22; Mk 12:13-17)

¹⁹Go kĕc piöoc lööŋ ku bĕny kĕk Nhialic wĭc bĭk Jethu dĕm nyin yic, rin cĭ kek ye ŋic lĕn aa kek ke jiĕĕm Jethu gup ë waal. Ku keek aaci riööc kĕc awĕn tĕ thĭn. ²⁰Gokĕ kĕc kĕk riöp thook bĭk rĕt looi ciĕt ke ye kĕc path tĕnĕ Jethu, bĭk aa la thiĕęc bĭk deep rin na le wĕt rĕęc lueel, ke dĕmkĕ ku yĕthkĕ tĕnĕ bĕnydĭt mac baai. ²¹Ku bĭk tĕnĕ Jethu ku thiĕęcĕk ĕlä, “Raan piöoc, aŋicku lĕn wĕt ye lueel ku kĕ ye piöoc ee yic. Yin acie dĭt raan ye kuĕęc nhom. Ku yin ë kĕc piöoc bĭk kĕ wĭc Nhialic looi dhĕl la cök. ²²Lĕk yo, na ye tĕktĕkdu buk ajuĕr dhiel aa gam, yok kĕc Itharel tĕnĕ bĕnyŋaknhom Cithĕr kua cuk bĭ gĕm ye.”

²³Ku Jethu ěcĭ ruĕĕnyden ŋic, ku bĕer, ²⁴“Nyuöthkĕ ya wĕĕu, ku thiĕęc ke, ye nhom ŋa ku ye rin ŋa kĕkkä cĭ giĕet ë wĕĕth kĕu?” Gokĕ bĕer, “Aa kĕk Cithĕr bĕnyŋaknhom.”

²⁵Go Jethu lĕk ke, “Na ŋĕęcĕkĕ kĕya, gĕmkĕ Cithĕr bĕnyŋaknhom kĕde ku gĕmkĕ Nhialic kĕde.”

²⁶Ku acĭn wĕt rĕęc cĭ Jethu lueel kĕc nhĭim lĕu bĭ ya awuöc bĭ kek ye dĕm. Ku wĕt cĭ lueel ěcĭ ke göi ku bitkĕ.

Nhialic abī kɔc cī thou cɔl aa ben pīr

(Mt 22:23-33; Mk 12:18-27)

²⁷Go kɔc kɔk akut Thaduthī. Akut cīi yeen ye gam lɔn bī Nhialic kɔc cī thou ben cɔl apīr, bēn tēnē Jethu ku thiēckē ēlā, ²⁸“Raan piöc, Mothith acī lōŋ gōt ēlā tēnē yo, ‘Na thou wāmēnh ē raan ku nyiēēŋ tik piny ke cīn mīth, ke wāmēnh koor ala yōt tik bī mīth dhiēēth yōn mēnhē.’ ²⁹Na thōōŋku lɔn tō mīth tik thīn kadhorou, ku thiēk wēn dīt, ku thou ke cīn mīth. ³⁰Go wāmēnh buōth ye la yōt tik, ku thou aya ke cīn mīth cī dhiēēth. ³¹Ku looi rot kēya tēnē mēnhē ye kek diāk. Ku kēya tēnē ke ēbēn kadhorou, aacī thou ke cīn mīth cīk nyāāŋ piny. ³²Nawēn ke tik thou aya. ³³Ku lek tueŋ ku thiēckē, tē le kɔc cī thou rōt jōt akōldā, bī ya tiŋ ŋa, rin cī yen rēēr ke ke ēbēn kadhorou?”

³⁴Go Jethu bēēr, “Thiēŋ ye kɔc rōt thiaak ē kēn pinyhom tēn. ³⁵Ku kɔc path bī rōt jōt thou yic, kɔc ye pan Nhialic kēden, aacie thiēēk ku aacie ē thiaak, ³⁶ku aacīi bī ben thou rin aa thōŋ kek atuuc Nhialic. Ku aa mīth Nhialic rin cī kek rōt jōt thou yic. ³⁷Ku Mothith guōp ē jam lɔn ye kɔc cī thou ben pīr, wāār gēt yen tē cī Nhialic rot nyuōth ye ē bun dēp yic, ku jīēm rin Bēny ēlā, ‘Ee Nhialic Abaram, ee Nhialic Ithāk ku ee Nhialic Jakop.’ ³⁸Wētde yic ē lɔn ye yen Nhialic ē kɔc pīr, ku acie Nhialic kɔc cī thou, rin kɔc ēbēn aa pīr tēnē ye.” ³⁹Go kɔc piöc lōōŋ ke kāāc thīn jam ku luelkē, “Aca ŋīec dhuk nhom raan piöc.” ⁴⁰Ku thōk jamden rin ē cīk wīc bīk ben thiēc.

Jethu acī kɔc piöc lɔn yen raan ē tooc Nhialic

(Mt 22:41-46; Mk 12:35-37)

⁴¹Ku lueel Jethu tēnē ke, “Yeŋō ē ye lueel lɔn raan cī lɔc ku dɔc ya raan dhiēnh Debit? ⁴²Rin aye Debit guōp luel athör waak yic ēlā,

‘Acī Nhialic lueel tēnē Bānydiē, “Nyuc ē tēn kōŋdiēn cuēc,

⁴³yēt tē bī yēn kɔc aterdu dhuōk ciēēn yīcök.”’

⁴⁴“Ye kēdē ye yen manh Debit, ku yeen aye Debit cɔl, ‘Bānydiē?’”

Jethu alēk kɔc bīk rōt tiit kɔc gāt lōōŋ Itharel

(Mt 23:1-36; Mk 12:38-40)

⁴⁵Tēwēn piŋ kɔc ēbēn wētde, ke Jethu wēl yēnhom kɔcken ye buōth ku lueel, ⁴⁶“Tietkē rōt ku duōkkē kɔc piöc lōōŋ Itharel ye kiēēt. Kɔc cath kek alēthken dīt bār, rōt teem yōn yɔc yīc bī ke aa muōth athēēk. Ayekē nhiaar bīk nyuc tueŋ thōc kɔcdīt tēn amat, ku yōn path akōl yai. ⁴⁷Ku keek aa kāk lēēr tuōōr nyīn, ku rōōkkē apēi bīk kɔc wēŋ lɔn puōth kek. Kɔcā aabī tēm awuōc ril apēi.”

Ajuër lëër
(Mk 12:41-44)

21 Kaam wën ke Jethu cī nyuc tē ye wëü juaar thīn luaŋ Nhialic, ku döt kɔc wëü cuat kën ajuër yic. Ke kɔc juëc ajieek aake cī wëü aa täü thīn.

²Nawën ke tiŋ lëër aŋääŋ bö ku cuet wëü reen lik thīn aya. ³Go Jethu lueel, “Wek alëk yic, lëer kënë aci Nhialic kēden cī juaar nhiaar tēnē kɔc kōk ëbën. ⁴Rin aa cik juaar wëüken juëc yiic, ku yen aŋäjë, aci kën bī yen pīr dhuɔl thīn ëbën.”

Luaŋ Nhialic Jeruthalem abī thuör piny

(Mt 24:1-2; Mk 13:1-2)

⁵Tëwën jiël kek luaŋ Nhialic, ka atuuc kōk jam tē dhëëŋ luaŋ Nhialic thīn ku aleel peth cī ye buth, ku kädhëŋ cī gäm Nhialic bī ye door. Go Jethu bëër, ⁶“Käkkith yakë tiŋ ëmën, ala aköl bī ke thuör piny ëbën, ka cīn alēl tōŋ bī kōc alēl dēt nhom.”

Acī Jethu lëk atuöccke lɔn bī ke maan

(Mt 24:3-14; Mk 13:3-13)

⁷Go kë thiëc, “Raan piöc, ye nen bī kënë rot looi, ku yeŋö bī ye nyuɔth lɔn tē bī kënë rot looi aci thiök?”

⁸Go Jethu lëk ke, “Tiëerkë nhīim ku duökkë röt cɔl aduöŋ. Rin kɔc juëc aabī bën ë rienkië ku ye ŋek lueel, ‘Ke ŋen raan cī lɔc ku dɔc, aköl bī ŋen bën akīn.’ Duökkë ke buoth. ⁹Ku duökkë riöc aköldä tē tiŋ wek tɔɔŋ, ku aliäp baai ke loi röt. Käkkä abī röt kaŋ dhiel looi tueŋ, ku acie lɔn cīi thök piny guɔ thiök.”

¹⁰Ku ben Jethu lueel ëlä tēnē ke, “Wuöt aabī kenhīim tuööm ku thërkë, ku bëëi mec bānydīt abī thör kamken. ¹¹Ayiëëkyiëëk piny dīt juëc aabī röt looi, ku tuaany ku cɔŋdīt apei aabī röt looi yōn juëc yiic. Ku kärɛc kōk aabī röt looi, ku kädīt kɔc cɔl ariöc aabī tiŋ nhial. ¹²Ku tueŋ bī käkkä röt looi, wek aabī gum apei, ku wek aabī yäth tēn amat ku mec we. Ku wek aabī yäth luk yic bāny nhīim ë rienkië. ¹³Ku ë yen tēn bī wek kɔc ëbën lëk Wët Puoth Yam thīn. ¹⁴Ku duökkë diëer tē bī wek röt kuɔny thīn, ¹⁵rin wek aba kony ba we cɔl aŋic wël puoth bāk lueel, kāk cīi kɔc aterdun we bī jöŋny, tēdë ke dhäl käkkun yakë lueel. ¹⁶Wek aabī kɔc ke dhiëth we, ku wämäthakun, ku kɔc ruäai ke we ku mäthkun gaany. Ku kɔc kōk kamkun aabī nök. ¹⁷Ku raan ëbën abī we maan ë rienkië, ¹⁸Ku wek aabī kony na cɔk a nhiëm tōŋ nhom ka cīi bī mää. ¹⁹Deet bī wek wepuoth dɛet abī we cɔl apīr.

Jethu ajam wēt riñ Jeruthalem

(Mt 24:15-21; Mk 13:14-19)

²⁰“Aköl tiñ wek Jeruthalem ke cī apuruuk wuöt kōk gool, ke ñieckē lōn tē bī ye rac acī bēn. ²¹Ke kōc rēēr Judia aa dhil riñ gat nhīim, ku kōc rēēr geeu Jeruthalem aa dhil jāl, ku kōc tō bēēi yiic ayeer aaciī la geeu. ²²Rin tēnē, kek aa nīn bī kōc tēm awuōc bī kē cī gōt athōr theer wēl Nhialic yic yenhom tiēñ. ²³Diäär liec ku diäär muk mīth kor aabi gum apeidit ē nīnkā. Kōc ē wunē, aabi gum apei ku aabi Nhialic tēm awuōc. ²⁴Kōc kōk aabi nōk tōñ yic, ku kōc kōk aabi dōm ku la ke mac wuöt kōk yiic. Ku Jeruthalem abi wuöt kōk dōm ku rēckē apei, ku mackē yet akōl bī bāanyden thōk.

Aköl bī Manh Raan bēn

(Mt 24:29-31; Mk 13:24-27)

²⁵“Kāk kēc kañ tiñ aabi rōt looi tēnē akōl ku pēei ku kuēl. Ku kōc wuöt pinynhom ēbēn aabi puōth jieth, ku riōōckē atiaktiak dīt loi rot wēr yiic. ²⁶Ku kōc aabi riōōc apei rin kāk loi rōt pinynhom. Kāk tō nhial ēbēn, akōl ku pēei ku kuēl aabi rōt yāāk. ²⁷Ku Manh Raan abi tiñ ke bō nhial pial yiic kek diik ku riēdīt apei. ²⁸Tē looi kākā rōt, ke we deet wepuōth ku rēērēkē ē cōk rin tē bī we luōk kārec yiic acī yēēt.”

²⁹⁻³⁰Ku ben Jethu ke lēk kāñ kēnē, “Tē tiñ wek tim cīt ñaap ayī tiim kōk ke loi yīth yam, ka ñieckē lōn cī kēr thiōk. ³¹Kēya, na tiēñkē kākā ke loi rōt, ke ñieckē lōn cī bāany Nhialic thiōk. ³²Alēk we, wek aaciī bī mār tē cōk kākā rōt looi. ³³Nhial ku piny aabi liu, ku wētdiē aciī bī kañ mār.

Rēērēkē we cī rōt guiir

³⁴“Guiērēkē rōt, ku rēērēkē we tīr nhīim. Duōkkē akōl bī yēn bēn cōl ayōk we ke we kēc rōt guiir. Duōkkē rōt cōl ayōk we pīr pīr rac, bāk aa rēēr we cī wiēt ē mōu akōlakōl, ku yakē rēēr we tēk kāk pīr pinynhom. Akōl kēnē abi la ciel wegup ke cāk ñic, ³⁵cimēn lān adhie wēi adēp. Ku kēnē abi bēn tēnē kuat raan pīr pinynhom ēbēn. ³⁶Rēērēkē we tīt ku rōōkkē akōlakōl bāk la riel bī wek kē bī rot looi gōōk, bāk kōōc yanhom yēn Manh Raan we cīi diēer.”

³⁷Ku jōl Jethu ē nīnkā nōk ke ye piōōc luāñ Nhialic, na bō thēi ke jiēl bī la nīn gōn Olip nhom. ³⁸Ku kōc aake ye guēer luāñ Nhialic rial bīk piōōcde bēn piñ.

Amat nĕk Jethu*(Mt 26:1-5; Mk 14:1-2; Jn 11:45-53)*

22 Nawĕn la tĕ bĭ Yan Ayum cĭn yic luɔu looi thiɔk. ²Ke kɔcdit kāk Nhialic ku kɔc piöc lööŋ wĭc dhĕl path bĭ kek Jethu nɔk, rin riöc kek ciĕt la aliām bĭ rot looi.

³Ku raan tök kam kɔc ye buɔth kathiäär ku rou cɔl Juda Ithkariöt, ĕci bĕny jɔŋrac la yepuɔu. ⁴Go la tĕnĕ kɔcdit kāk Nhialic ku bāny apuruuk luanj Nhialic tiit, bĭ tĕ bĭ yen ke kuɔny thĭn, bik Jethu dɔm la guĕek yic. ⁵Gokĕ puɔth mĭet wĕn piŋ kek ye lɔn bĭ yen ke kony, ku thɔnkĕ lɔn bĭ kek ye riɔp. ⁶Go gam, ku wĭc tĕpĕth bĭ yen Jethu dɔm thĭn ke cĭn kɔc ŋic ye.

Jethu acĭ miĕth thĕi cĭ guir rin yai cam*(Mt 26:17-25; Mk 12:21; Jn 13:21-30)*

⁷Aköl bĭ Yan Ayum cĭn yic luɔu looi ĕci bĕn, aköl ye amĕl nɔk rin yai. ⁸Go Jethu Pĭter ku Joon tooc ku lĕk ke, “Lak bāk miĕth yai la guir tĕnĕ ɔo.”

⁹Gokĕ thiĕc, “Ye tĕnen wĭc yĭn ɔo buk miĕth yai la guir thĭn?”

¹⁰Go Jethu bĕĕr, “Tĕ le wek geeu Jeruthalem, ke wek aabi röm kek mony ɔĕc tɔny ĕ piu. Biaathkĕ pan le yen thĭn. ¹¹Ku lĕkkĕ raan la baai, aye Raan piöc lueel, ‘Ye ɔon nen bĭ ɔen miĕth yai cam thĭn ɔok kɔckiĕn ɔa buɔth?’ ¹²Ku abi we nyuɔth ɔon nhial lääu yic cĭ guir yic. Guierkĕ miĕth ĕ tĕĕn.”

¹³Gokĕ la ku ɔökkĕ kĕriĕc ĕbĕn cĭt tĕwĕn cĭ Jethu ye lĕk ke thĭn. Ku jɔlkĕ miĕth yai guir.

Guirku röt apath buk guɔp Bĕny rɔm*(Mt 26:26-30; Mk 14:22-26; 1Kor 11:23-25)*

¹⁴Tĕwĕn bĭ kek jāl mĭth ke Jethu nyuc tĕde ku nyuc atuöcĕke aya, ¹⁵ku lĕk ke, “Aca wĭc apei ba miĕth Yan Ayum cĭn yic luɔu kĕnĕ cam kek we ku ba jāl gum. ¹⁶Alĕk we lɔn acā bĭ ben cam ɔet tĕ bĭ wĕt tɔ yeyic ɔok bāany Nhialic yic.”

¹⁷Ku lööm aduŋ cĭ thiāŋ muɔn abiĕc, ku leec Nhialic ku lueel, “Lömkĕ kĕnĕ ku tĕkkĕ ĕ kamkun. ¹⁸Alĕk we lɔn ɔen acĭn muɔn abiĕc dĕt ba ben dek ɔet aköl bĭ bāany Nhialic bĕn.”

¹⁹Nawĕn ke löm ayup ku leec Nhialic, ku bĕny yic ku gĕm ke ku lueel, “Kĕnĕ ĕ guäpdĭĕ cĭ juaar riĕnkun. Yakĕ looi kĕlä bāk ɔa ya tak.” ²⁰Nawĕn miĕth cök ke ben aduŋ la yic muɔn abiĕc lööm aya ku lueel, “Kĕnĕ ĕ dɔɔr yam ke Nhialic cĭ thany ĕ riemdiĕ bĭ kuĕr ĕ riĕnkun.”

21“Ku yen kın, raan bā luom arëër tën, ku amith kek ya! 22Ku ë tēde, Manh Raan adhil thou cīt tē cī Nhialic guiēr ye. Ku raan bā luom abi gum apeil!”

23Gokë röt thiëec tōk, tōk, yeŋa kamkua lëu bī ya yen loi kënë.

Atuuc aaci wēt teer raan dīt kamken

24Kaam wën aya ke kōc ye buoŋth teer wēt lōn nadë, “Yeŋa kamken yen bī ya raan dīt apeil.” 25Go Jethu lëk ke, “Pinyinhom tën bāny kōc cie kōc Itharel aa la riel tēnë kōcken mæckë, ku kōc mac baai aa röt cōl, ‘Kōc määth ke kōc baai.’ 26Ku acie tēde tēnë we, rin raandīt kamkun adhil rot dhuōk piny bī ciēt raan koor. Ku raan tō tueŋ adhil rot dhuōk ciēen bī luui tēnë kōc kōk.” 27Ku thiëec ke, “Yeŋa yen dīt, ye raan ye luōōi aye raan ë luui? Cie raan ye luōōi? Ku yen kamkun yen acīt raan ë luui.

28“Wek aaci kōōc ke ya kārīl cā yōk yiic, 29ku cīt mēnë cī Wā ya looi ba ya bēny, wek aba yiëk ë bāāny kënë aya. 30Wek aabi mīth ku dëkkë kek ya bāānydië yic, ku nyuōōckë thōc nhīim bāk luŋ thān Itharel yic thiāār ku rou looi.”

Jethu aci kē bī Pīter ye jai lueel

(Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Jn 13:36-38)

31Ku ben Jethu lueel, “Thaimon, Thaimon piŋ wētdiēnë, bēny jakrec aci thiëc bī gām riel bī we them ëbën, bī kōc path tek thook tēnë kōc rec, cīmën dhie ye rap kōōm bī miël tek thok rap yiic. 32Ku yen aci rōök rienku yīn Thaimon bī gamdu dhiel riel. Ku na ca jal dhuk tēnë ya, ke yī kony wāmāthakui kōk.”

33Go Pīter bēër, “Bēny acin kē bā gël bī ya cīi mæc kek yī, ku thuōu kek yī aya.”

34Go Jethu lueel tēnë ye, “Alëk yī Pīter, nhiäk bēëk piny ke thōn ajīth kēc kiu, yīn abā jai arak diäk lōn kuc yīn ya.”

35Nawën ke Jethu thiëc kōcken ye buoŋth, “Të tooc yen we bāk Wēt Puoŋth Yam la lëk kōc, ku wek aacin wēëu ku jōkgo la keny ayī war, yakë yōk lōn le yen kē liu tēnë we?” Gokë bēër, “Acin kēdāŋ.” 36Go Jethu lueel, “Ēmën, na la raan wēëu ke muk ke, ku muk jōkgo aya. Ku na yīn acin pal, ke yī yōc alëth abëk wei ku yōc. 37Luōikë ë kënë rin aye wël cī gōt thëer ë rienkië lueel, lōn ye yen raan tōk kam kōc kārëc looi. Ku wēt kënë abi yenhom tiëŋj ëmën.”

38Go kōc ye buoŋth lueel, “Bēny, paal karou aa kīk.” Go bēër, “Aa juëc.”

22:21 Wk 41:9 22:24 Mt 18:1; Mk 9:34; Lk 9:46 22:25-26 Mt 20:25-27; 10:42-44

22:26 Mt 23:11; Mk 9:35 22:27 Jn 13:12-15 22:30 Mt 19:28

22:35 Mt 10:9-10; Mk 6:8-9; Lk 9:3; 10:4 22:37 Ith 53:12

Jethu aröök ke njic lön bi ye nök

(Mt 26:36-46; Mk 14:32-42)

³⁹Nawën ke Jethu jiël ku ruεc kœcken ye buœth, ku ler gœn Olip nhom cimenden yen ye looi akœlakœl. ⁴⁰Nawën lek yet tœden adhie, ke lœk ke, “Rœœkkœ Nhialic bi we ciï them jakrœc.”

⁴¹Ku nyiœœnke piny ku le tueŋ tœthin-nyœœt, ku gut yenhiœl piny ku rœœk, ⁴²ku lueel, “Wœ, na lœu rot ke kœrœœc tit ya aciï bœ. Ku acie wœtdiœ œ wœtdu.” ⁴³Go atuny nhial rot nyuœth ye ku deet puœu, ⁴⁴rin œ dhiau apeï yepuœu. Ku ben rœœk apeï abi tuc kuœr yeguœp cimœn riœm.

⁴⁵Ku jœt rot tœwœn rœœk yen thin ku dhuk tœnœ kœc ye buœth, ku yœk ke ke nin rin ci riœœk œ puœu ke cœl agœk. ⁴⁶Go lueel tœnœ ke, “Yœœœ niin wek? Jatkœ rœt ku rœœkkœ bi we ciï them jakrœc.”

Jethu aci dœm

(Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Jn 18:3-11)

⁴⁷Jethu œ ŋœt jam tœwœn biï kœc juœc ke wet Juda nhiïm, raan tœk kam kœc ye buœth kathiœœr ku rou. Ku ler tœnœ Jethu ku muœœth ke ciim. ⁴⁸Go Jethu lueel, “Juda ca ya ciim ba Manh Raan nyuœth kœc dœm ye?”

⁴⁹Nawën tiŋ kœc ye buœth ke rœœr kek ye kœ bi rot looi, ke luelkœ, “Bœny, cuk thœr? Yok aa muk paalkua.” ⁵⁰Go raan tœk kamken palde miœœt bei, ku tœk alony lui pan raandit kœk Nhialic ku teem yinyden cuœc wei. ⁵¹Go Jethu lueel, “Acie kœya.” Ku gœœt mony awœn yiœ tœwœn ci tœk pal, ku kony bi dem.

⁵²Ku jœl Jethu jam tœnœ raandit kœk Nhialic ku bœny apuruuk luaŋ Nhialic tiit, ku kœœdit baai ci bœn bik ye dœm, ku lueel, “Cœk bœn we muk paal ku atuel ciœt ya ye raan kœc rum? ⁵³Yœn œ rœœr kek we luaŋ Nhialic akœlakœl, ku akœckœ kaŋ them bœk ya dœm. Ku œmœn wek aaci puœl bœk kœ tœ wepuœth looi. Ku tœnœ jœŋrac abi la riel bi kœrœœc wiœ looi.”

Piœer ajei Jethu

(Mt 26:57-58, 69-75; Mk 14:53-54, 66-72; Jn 18:12-18, 25-27)

⁵⁴Gokœ Jethu dœm ku yœthkœ pan raandit kœk Nhialic. Ku Piœer œ biœth ke mec kœc cœk ciœœn. ⁵⁵Ku apuruuk aake ci many yœœckœ took kal yic. Go Piœer rot mœt ke ku nyuuc bi yœc. ⁵⁶Nawën tiŋ nyan lui pan bœny Piœer ke nyuc mac lœœm, ke dœt apeï ku lueel, “Mony kœnœ œ ye rœœr kek Jethu aya.”

⁵⁷Go Piœer jai ku lueel, “Mony kœnœ acœ cœk njic yin nyœnœ!” ⁵⁸Ku kaam thiin awœn ke mony dœt tiŋ Piœer ku lueel, “Yin œ raanden aya.” Go Piœer bœœr, “Acie yœn mœthdiœ.”

⁵⁹Ku kaam awën, ke wët yen raan Jethu, ben mony dët muşk yeguöp apei ku lueel, “Acin diu lön ye mony kënë rëer kek Jethu, rin ë raan Galilia.”

⁶⁰Go Pïter bëër! “Mäthdië, kè ye lueel acä cak deet yic.” Ku kaam wën ñot jieem yen ke thön ajith kiu. ⁶¹Go Jethu yenhom wel ku döt Pïter. Go Pïter këwäär ci Bëny Jethu lëk ye ëlä, “Tueñ ke thön ajith këc kiu ya aköl, aba lueel arak diäk lön kuc yin ya.” ⁶²Ku ler ayeer ke ci guöp yär ku dhieeu apei.

Jethu aci bui ku that

(Mt 26:67-68; Mk 14:65)

⁶³Tën awën ke kəc ke tit Jethu, ee yekë bui ku thatkë, ⁶⁴ku derkë nyin ku guutkë kecin ku yöökkë, “Mëekë! Yeña yi gut?” ⁶⁵Ku lueelkë käreec apei yeguöp.

Jethu aci yäth luñ bäny Itharel yic

(Mt 26:59-66; Mk 14:55-64; Jn 18:19-24)

⁶⁶Nawën bak piny, ke kəcđit Itharel ku kəcđit käk Nhialic, ku kəc piöoc lööñ mat kenhiim. Ku biï Jethu luöñden yic. ⁶⁷Ku lëkkë ye, “Na ye Raan ci lóc ku dəc, ke lëk yo.” Go Jethu bëër, “Na lëk we ke wek aaciï wëtdië bi gam, ⁶⁸ku na thiëec we, ka cäk bi bëër. ⁶⁹Ku ëmën ler tueñ, Manh Raan abi nyuc lön cuëc Nhialic Madhöl.”

⁷⁰Gokë rek yic ëbën, “Na ye këya, ye Wën Nhialic?” Go Jethu bëër, “Ee yen, cit tē cäk luël ye.” ⁷¹Gokë lueel, “Acin dët wicku kəc kök bi bën jam käk ci looi. Yok aaci wël ci lueel ë thuöñde piñ.”

Kəc Itharel aaci Jethu gaany tënë Pilato

(Mt 27:1-2, 11-14; Mk 15:1-5; Jn 18:28-58)

23 Go kəc luk röt jot ëbën ku yëthkë Jethu Pilato nhom raan Roma. ²Ku gəonykë ku luelkë, “Yok aaci mony kënë yök ke rəc kackua nhiim, ke ye lëk ke bik ajuër ciï ye tääu piny tënë bënyaknhom Roma. Ku aye lueel aya lön ye yen Raan ci lóc ku dəc, bënyaknhom.”

³Go Pilato thiëec, “Ye yin bënyaknhom kəc Itharel?” Go Jethu bëër, “Ee ya, cit tē ca luël ye.”

⁴Go Pilato yenhom wël kəcđit käk Nhialic ku thän awën ku lueel, “Acin awuöc ca yök ee raan kënë guöp.” ⁵Gokë ñot ke jam apei ku luelkë, “Tëden yen kəc piöoc thün ajök aliäap Judia yic ëbën. Acï jöök Galilia ku yen kin ci bën Jeruthalem ëmën.”

Jethu aci yäth Antipäth Yërot nhom

⁶Nawën piñ Pilato ë wëlkä ke thiëec lön yen raan Galilia. ⁷Nawën le ñic lön ye Jethu raan wun məc Antipäth Yërot, ku yeen ë rëër

Jeruthalem ë nĩnkä, ke cɔl Jethu ayëth yenhom. ⁸Go Antipäth Yërot puü miet wën tiŋ yen Jethu, rin ëci kãjuëc piŋ ë rienke. Ku ëci Yërot wic apeï bi Jethu tiŋ, ku ŋöõth aya bi kãk ye Jethu ke looi tiŋ. ⁹Go Jethu jal thiëc wël juëc, go Jethu biët kecĩn wët tön dhuk nhom. ¹⁰Go kãcdit kãk Nhialic ku kãc piöc lööŋ röt cuot tueŋ, ku lueelkë wël rec apeï Jethu guõp. ¹¹Go Antipäth Yërot kek apuruöõkke Jethu bui ku lëëtke. Ku rukkë alanh dhëŋ apeï cit alanh bëny yekõu, ku toockë ciëen tënë Pilato. ¹²Ku jɔl Antipäth Yërot kek Pilato, wäär man röt jal mäãth akölë.

Jethu aci tēm thou

(Mt 27:15-26; Mk 15-6-15; Jn 18:39-19:16)

¹³Go Pilato kãcdit kãk Nhialic ku kãcdit baai, ku kãc kãk cɔl ëbën, ¹⁴ku lëk ke, “Wek aaci mony kënë bëëi ŋanhom, ku luelkë lɔn ë yen raan rec kãc nhĩim bik aliããp looi. Ku ëmën ŋen aci wët wic yic wenhĩim, ku akëc yök ke la guõp awuõc cãk alɔn ci wek ye gaany kãjuëc apeï. ¹⁵Na cãk a Antipäth Yërot ka këc yök ke la guõp awuõc, yen ale yen ye cɔl adhuk ŋanhom. Acin awuõc ci mony kënë looi lëu bi ye nõk. ¹⁶Aba cɔl athat ku luõny.” ¹⁷Ruõõn ëbën aköl Yan Ayum cin yic luõu, Pilato ë raan tøk kam kãc ci mac lony tẽ wic kãc baai ye bi lony. ¹⁸Go thãn awën tõ thĩn wuõu looi, “Nãk! Ku lony Barabath tënë ŋo.” ¹⁹Barabath ëci mac rin aliããm ci rot looi geeu, ku rin ci yen raan nõk.

²⁰Ë wic Pilato bi Jethu lony, ku ben jam tënë ke. ²¹Gokë ben kiu apeï, “Apiëët tim ci rĩiu kõu.”

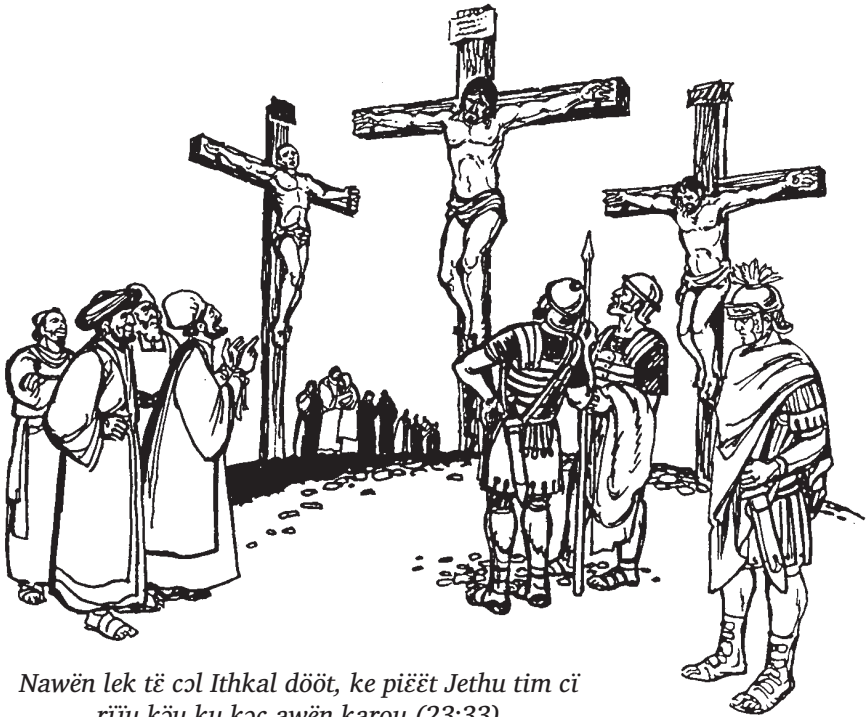
²²Go Pilato ben jam tënë ke, kënë yen yic diãk ku lueel, “Yeŋö? Ye awãc ŋö ci looi? Acin awuõc ca yök ke ci looi lëu bi ye nõk! Aba cɔl athat ku cal ajiël.” ²³Gokë ŋot ke kiu apeï röldit, lɔn dhil Jethu piããt tim ci rĩiu kõu. Ku këden wën yekë lueel aci yenhom bën guõt.

²⁴Go Pilato wëtden gam ku tēm Jethu awuõc wën wickë. ²⁵Ku lony Barabath, raan wäär ci mac rin aliããp, ku rin ci yen raan nõk. Ku yik ke Jethu bik la luõi tēden wickë kepuõth.

Jethu aci piããt tim ci rĩiu kõu

(Mt 22:32-44; Mk 15:21-32; Jn 19:17-27)

²⁶Gokë Jethu kuaath aŋeer. Ku wën kuëth kek ye, ke mony cɔl Thaimon raan pan Thirene bö baai, nawën ci tim ci rĩiu Jethu göök, gokë dɔm ku cɔlkë aket tim ke buõõth Jethu cök. ²⁷Ku buõõth kãc juëc apeï ku diããr dhiau rienke aya. ²⁸Go Jethu yenhom wël ke ku lueel, “Diããr Jeruthalem, duõkkë dhiau ë rienkië, dhiaaukë ë rienkun ku rin miëthkun. ²⁹Rin nin bi ye lueel ëlä aaci thiõk, ‘Diããr mit gup aa diããr

Nawën lek të cöl Ithkal dööt, ke piëët Jethu tim cï rïü kôu ku kôc awën karou (23:33)

këc mïth kaŋ thuëët!’ ³⁰Ku ë yen tën bï ye aa luëel thïn aya ëlä, ‘Aŋuëën buk ciët kôc cï thou, kôc cï wiëk nhïim, kôc cï kë cï wiik kenhiim kuöm piny.’ ³¹Na ye këcit këne rot looi ke tim tôc, ke yeŋö yakë tak ke bï rot looi të le yen riel.”⁸

³²Ku kuath apuruuk kôc karou aya, kôc la gup awuöcdit tet bik ke la nôk kek Jethu. ³³Nawën lek të cöl Ithkal dööt, ke piëët Jethu tim cï rïü kôu ku kôc awën karou, raan tök loŋ cuëc ku raan dët loŋ cam.ⁱ ³⁴Go Jethu lueel, “Wä, päl piny tënë ke, keek aa kuc kë loikë.”

Ku cuët apuruuk gek bik alëth Jethu tek kamken. ³⁵Ku jöl kôc juëc kööc ë tëen ke daai ye. Ku tën awën ë ye kôcdit Itharel bui ku luelkë, “Ee kôc kök kony, cöl akony rot të ye yen Raan cï Nhialic löc ku döc.”

³⁶Ku bui apuruuk aya. Ku bik tënë ye ku gëmkë muön abiëc cï wac, ³⁷ku luelkë, “Na ye bëny kôc Itharel ke yï kony rot.” ³⁸Ku piëëtkë tim cï ye göt thïn këlä nhial tim Jethu nom, “KËNË Ë BËNYŲAKNHOM ITHAREL.”

23:30 Yoth 10:8; Ny 6:16   **23:31** Wëtdë yic ee duër a këlä, “Na ye kë cit këne rot looi tënë raan cïn awuöc cï looi, ke ye tak yeŋö bï rot looi tënë raan la guöp awuöc.”   **23:33** Tën këne ee ye cöl këlä rin thiëk yen kek göndit la guëŋ-ŋeŋ cit apen nom raan.   **23:34** Wk 22:18   **23:35** Wk 22:7
23:36 Wk 69:21

³⁹Go raan tök kam kɔc awën cï piäät kek ye lat ku lueel, “Cïi ye Raan cï Nhialic lɔc ku dɔc? Kony rot ku kony ɣo aya.” ⁴⁰Go raan dëëtë puöu riääk ku nyieeny, “Cïi ye cak riöc Nhialic agut tē thou yin aya? Yok aaci tēm thou cimēnde. ⁴¹Ku awäcda adhilku jɔt rin yok aa col kē cuk looi, ku mony kēnē acin kēreec cï looi.” ⁴²Ku lueel tēnē Jethu, “Tak ɣa tē yeet yin Bäanydu yic.” ⁴³Go Jethu lēk ye, “Yin alēk yic, yaköl yin abi rēer kek ɣa pan Nhialic.”

Jethu aci thou ayic

(Mt 27:45-56; Mk 15:33-41; Jn 19:28-30)

⁴⁴Nawën tēcīt aköl ciel yic ke muöth loi rot pan awën, ku cïi aköl ruel yet tään aköl. ⁴⁵Ku tēwën ka alanh ye gēēɣ bi luaɣ Nhialic tek yic alɔɣ thīn rēet yic rou. ⁴⁶Ku cöt Jethu röldīt ku lueel, “Wä, wēikiē aaca than yicin.” Aci wēlkä lueel ku thou.

⁴⁷Nawën tiɣ bāny apuruuk kē cï rot looi, ke lec Nhialic ku lueel, “Mony kēnē ē ye raan path alanden.” ⁴⁸Nawën tiɣ kɔc ke cï kenhīim kut tēn bik daai kē cï rot looi, gokē dhuk baai ke gut kepuöth. ⁴⁹Kɔc ke ɳiēc kek Jethu ēbēn, agut diäär ke buoth ye wäär jiēl yen Galilia, aake daai ē kakkä ēbēn.

Jethu aci thiök

(Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Jn 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹Mony cɔl Jothep ē tō thīn. Ku yeen ē raan gen Arimatheo, pan Judia. Jothep ē ye raan path la cök, ku yeen ē ɳöth bēn bāany Nhialic. Ku yeen ē ye raan akut luk kɔc Itharel.

⁵²Nawën le tiɣ lɔn cï Jethu thou, ke la tēnē Pilato ku thiēc guöp Jethu. ⁵³Ku biī piny tim kōu ku der alath, ku tēu raɣ cï wec kuur yic, raɣ cīn raan cï kaɣ thiök thīn. ⁵⁴Ee ya aköl nīn dhiēc, aköl ye kɔc röt guiir rin aköl cïi kɔc ye luui, ee bi guɔ bēn.

⁵⁵Nawën cï guöp Jethu bēēi piny tim kōu, ke diäär wäär bö kek Jethu Galilia, buoth Jothep ku tiɣkē tē cï guöp Jethu täau thīn raɣ yic, ⁵⁶ku dhukkē baai ku lek miök ɳir guiir bi kek guöp Jethu bēn tɔc. Nawën aköl cïi kɔc ye luui, ke ke lōɣ cīt tē ye lōɣ Mothith luēl ye.

Jethu aci rot jɔt raɣ yic

(Mt 28:1-10; Mk 16:1-8; Jn 20:1-10)

24 Nayɔn nhiäk rial aköl Nhialic, ke diäär la raɣ nom kek miök ɳir cīk guiir. ²Ku yökkē alēl cï raɣ kum nom ke cï laar wei. ³Nawën lek raɣ yic ke cïi guöp Jethu yök thīn. ⁴Tēwën kēēc kek ke cï

gäi, ke röȫr karou ceŋ alëth yer apēi cī la toptop bö, ku kēēckē kelōm. ⁵Go diäär riöc ku gutkē kenhīim piny. Go röȫr wën lueel tēnē ke, “Yeŋö ye wek raan pīr bēn wic tēn kōc cī thou? ⁶Acīi tō tēnē, aci rot jōt. Takkē kēwäär cī lēk we elä wäär ŋoot yen Galilia, ⁷lōn Manh Raan abī thōn kōc rēc bīk piäat tim cī rīiū kōu, ku abī ben pīr akōl ye nīn diäk.” ⁸Go diäär wël wäär cī Jethu lēk ke tak.

⁹⁻¹⁰Maria Magdalena, ku Joanan, ku Maria man Jemith ku diäär kōk, kek aake cī la raŋ nhom. Nawën dhukkē ke la kōc Jethu buöth kathiäär ku tōk ku atuuc kōk, lēk kē cī rot looi. ¹¹Go atuuc tak lōn ē yen wēt lueth, ku cīk gam. ¹²Go Pīter rot jōt ku riŋ raŋ nhom bī la tīŋ. Nawën guŋ yekōu piny ku tīŋ raŋ yic, ke tīŋ alëth wäär cī guöp Jethu der kepēc. Go dhuk baai ke cī gäi aya kē cī rot looi.

Jethu aci rot nyuöth kōcken ye buöth karou

(Mk 16:12-13)

¹³Ya akōl tōŋ awën, ke kōc Jethu buöth karou jōt rōt bīk la pan cōl Emauth, ku ē mec kek Jeruthalem tē cīt kilomīter thiäär ku tōk. ¹⁴Tēwën cieth kek ke jam ku takkē kāk cī rōt looi, ¹⁵ke Jethu bö ku cieth ke kuany keyōth. ¹⁶Ku mär kēdāŋ kepuöth bik cīi ŋic. ¹⁷Go Jethu ke thiēc, “Yeŋö bakē lueel tēthēer awën cieth wek?” Gokē kōc ku dōtkē piny ke cī kenyīn wel. ¹⁸Go raan tōk kamken cōl Kliöpath wētde bēer, “Adhil a yīn raan tōŋ rēer Jeruthalem kuc kāk cī rōt looi thīn ye nīnkā yiic.”

¹⁹Go Jethu thiēc, “Ye kāŋö?” Gokē bēer, “Aa kāk cī rōt looi tēnē mony cōl Jethu, raan Nadharet. Kāk cī looi ku wël cī lueel aye nyuöth lōn ye yen raan ril kāk Nhialic tīŋ. Ku aci Nhialic ku kōc ebēn gam lōn ril yen kēriēc ebēn yic ye lueel ku looi. ²⁰Acī kōckuan dīt kāk Nhialic ku kōc piöoc lööŋ dōm ku gēmke bāny mac baai bī tēm thou, ku piētkē tim cī rīiū kōu. ²¹Ku ē yeku ŋöōth lōn ye yen raan bī kōc Itharel waar kārēc yiic. Ku ē nīn kadiäk emēn tēn looi kākā rōt. ²²⁻²³Diäär kōk akuōtda yic, aake cī riēel raŋ nhom wën anhiäk, ku lek dhuk ke wēt cī yook bēn cōl agēi lōn liiu guäpde raŋ yic. Ku lōn cī kek atuuc Nhialic cie lēk ke lōn pīir Jethu tīŋ. ²⁴Go kōc kōk kamkua riŋ bīk la tīŋ. Ku yökkē ayic lōn liiu guöp Jethu raŋ yic, cīt tē cī diäär ye lueel thīn.”

²⁵Go Jethu lēk ke, “Wek aa kōc cīn kē ŋiēcckē! Wek aacie kāk cī kōc kāk Nhialic tīŋ lēk we ye lac gam! ²⁶Kēc kōc kāk Nhialic lueel wäär, lōn bī Raan cī lōc ku dōc kājuēcckā kaŋ guum bī jal la Bānyde yic.” ²⁷Ku tēt Jethu ke kāk cī lueel rienke wël thēer Nhialic yiic, jōck athör Mothith agut kāk cī kōc kāk Nhialic tīŋ gōt.

²⁸Nawën cïk thiök kek pan awën le kek thïn, ke Jethu loi rot ke cït raan ber tuej. ²⁹Gokë pëen ku luelkë, “Rëër ke yo, aköl aci cuol.” Go la baai ke ke. ³⁰Tëwën cï kek nyuc bik mïth, ke Jethu löm ayup ku dɔc ku beny yic, ku gëm ke. ³¹Nyin yic tëwën ke ɲickë ku mër bik cïi ben tiɲ. ³²Gokë röt thiëc ë röt, “Yo këc puõth ayum tëwën jïem yen kek yo, ku teet wël cï göt theer tënë yo.”

³³Ku jɔtkë röt nyin yic ku dhukkë Jeruthalem. Ku yökkë kɔc Jethu buɔth kathiäär ku tök ku kɔc kök ke cï kenhïim mat, ku lëkkë ke, ³⁴“Bëny aci rot jɔt ayic, ka cï rot nyuõth Pïter.” ³⁵Ku jɔl kɔc wën bö Emauth karou kë cï rot looi dhël yic teet, tã cï kek bëny ɲiec thïn wën beny yen ayup yic.

Jethu aci rot nyuõth atuõcke

(Mt 28:16-20; Mk 16:14-18; Jn 20:19-20; Luci 1:6-8)

³⁶Wën ɲot jïem kek, ke Bëny bö ku këc kamken ku lueel, “Bï döör arëer ke we.”

³⁷Gokë pëk wei ku riõckë ëbën ku takkë lɔn yen atiëp yen yekë tiɲ. ³⁸Goke thiëc, “Yejö riõc wek? Yejö ye wek diu lɔn cïi yen ye ya? ³⁹Tiëɲkë yacin! Ku tiëɲkë yacök, ee yën ayic. Gatkë ya, ku abäk tiɲ rin atiëp acie la adiõɲ ku yom cimën ye wek ke tiɲ kek ya.” ⁴⁰Ku wën lueel yen kënë, ke nyuth yecin ku yecök ke. ⁴¹Ku ɲot cïk gam, rin miet diit cï kek puõth miet ku gäi diit cï kek gäi. Go Jethu ke thiëc, “Le miëth camkë tã thïn?” ⁴²Gokë gäm rëc cï tuak ⁴³ku cuet ke dëei kek ëbën.

⁴⁴Ku jɔl lëk ke, “Käkkä gup aa käk ca lëk we wäär ɲot rëer yën ke we, lɔn bi këriëc ëbën cï göt Lõɲ Mothith yic, ku athör kɔc käk Nhialic tiɲ ku diet Nhialic yic aya ë rienkië, aa dhil röt tiëɲ tëden.” ⁴⁵Ku kony ke bik wël theer Nhialic deet yiic, ⁴⁶ku lëk ke, “Ayakë tiɲ tã cï ye gät thïn lɔn Raan cï lɔc ku dɔc, ë bi gum ku jɔt rot raɲ yic aköl ye nin diäk. ⁴⁷Ku aci wël cï göt lueel aya lɔn dhil kɔc pinynhom ëbën, jɔc Jeruthalem lëk bik kepuõth wël Nhialic, bi kåracken päl piny. ⁴⁸Wek aaci kääkã tiɲ ke cï kenhïim tiëɲ. ⁴⁹Ku wek abi tuõc Wëi Nhialic wäär cï Wä lueel. Rëërkë geu yet aköl bi riel nhial kënë bën tënë we.”

Jethu aci yäth pan Nhialic

(Mt 16:19-20; Luci 1:9-11)

⁵⁰Nawën ke Jethu jiël ke ke ku lek Bethani. Ku jɔt yecin nhial ku dɔc ke. ⁵¹Tëwën dɔc yen ke, ke jiël tënë ke ku jɔt ë nhial. ⁵²Gokë door ku dhukkë Jeruthalem ke cï puõth miet. ⁵³Ku keek aake ye lac rëer Luaj Nhialic ke lec Nhialic.

Tewën dɔɔc yen ke, ke jiël tënë ke ku jɔt ë nhial (24:51)

Wël Jethu cï Joon göt

Wët nhom

Wël cï Joon göt aa Jethu nyuwoth ke ye Wët theer Nhialic tō thīn ē lanayon ku emēn, ku abī tō thīn ē lanayon ku emēn, ku abī tō thīn atheer, “Ku Wët aci bēn a raan ku ciēŋ kek ɣo.” Cīmēn ye athōor nhom guṣp ye lueel, Joon ē gāt wēlkā rin bī kōc kuen ye ŋic lōn nadē ke Jethu yen Aluēēk, Wēn Nhialic wäär cī lēk kōc. Ku kōc bī wētde gam aabī pīr. (20:31)

Jethu aye nyuwoth abanɣ tuelɣ yic, lōn ē yen Wët Nhialic. Ku wël kōk bō ciēen ē kēnē cōk, aa kāk juēc jāŋ gōi cī Jethu looi. Ku kākā aa Jethu nyuwoth aya lōn ē yen Wēn Nhialic, ku ē yen Aluāŋ wäär cī lueel. Kākā cōk, kāk jāŋ gōi cī rōt tieŋ aaci teet yiic. Abanɣ athōr kēnē ē ɣo lēk tē cī kōc kōk wēt Jethu gam thīn ku buothkē. Ku dhāl kōc kōk wēlke ku cik wētde gam.

Jōk cōkdīt 13 ɣet 17 ala yic tē cī Jethu kek kōcken ye buwoth rēer thīn ē tōk wēer akōl wäär dōm ye. Ku ēcī jam tēnē kōcken ye buwoth nāakde nhom tuelɣ tē bī kek rōt guieer thīn, ku deet kepuōth. Cōk ciēen aa ɣo lēk dōmdōm Jethu, ku luōŋde ku piēēt cī ye piāāt tim cī rīiū kōu, ku jōn rotde. Ku jōl a nyooth cī yen rot nyuwoth tēnē kōcken ye buwoth jōn rotde cōk ciēen. Anyikōl tiŋ cī kōc ye yōk cōkdīt 8 yic, jōk cōk koor 1 ɣet 11 aci nyāāŋ wei kāk cī göt theer yiic. Ku akēc kōc tuelɣ kek ke war gētget wël Jethu yiic göt. Ku aye kōc kōk göt aya tēdēt.

Joon ē miōc pīr akōlriēec ēbēn bī gām kōc tē gem wēt Raan cī lōc ku dōc, deet kōc puōth. Ku ē miōc bī rot jōk emēn ke bī gām kōc bī Jethu gam, lōn ye yen dhēl ku yic ku pīr.

Kāk tō thīn

Kāk cī göt tuelɣ.....	1:1-18
Joon raan kōc muwoc nhīm ku kōc cī Jethu kaŋ buwoth.....	1:19-51
Piōoc ē Jethu.....	2:1-12:50
Nin ciēen kadhorou thuonde nhom tuelɣ.....	13:1-19:42
Jōn rot ku nyooth rot Bēny.....	20:1-31
Kāk cī göt ciēen nyooth rot dēt Galilia.....	21:1-25

Wēt Pīr

1 Wäthээр кєс нһиал ку пинь чак, Wēt ę тō thīn, ee rēer kek Nhialic, ку Wēt ę ye Nhialic. ²Wēt ę rēer kek Nhialic wāar cək kaŋ. ³Kājuęc rēer нһиал ку пинь ębēn aake cak ę ye. Ку асін кāk тō thīn кєс ke cak ke yeen liu thīn. ⁴Kuat kāk тō thīn ębēn aa pīr yōk tēnē ye. Ку piērde асī ruel gām raan ębēn.^a ⁵Piērde yen ę ruel dēp apei muōōth yic, ку akęc lēu bī kuōm nyin piny.

⁶Nhialic ęcī atuōnyde tooc, raan cəl Joon. ⁷Acī bēn bī kōc bēn lək bīk ruel ŋic. Acī bēn bī lək ke bī raan ębēn wēt piŋ ku gem. ⁸Yeen ęcie yen ruel, асī bēn bī kōc bēn lək ruel. ⁹Ku Wēt yen ę ye ruel ayic, ruel cī bēn pinynhom tēnē raan ębēn.

¹⁰Wēt ę тō pinynhom, ку Nhialic ę cak piny ę ye, ку akęc kōc pinynhom ŋic. ¹¹Yeen асī bēn tēnē kāk ke cī cak, ку akęc kōcken cī cak lor. ¹²Ku асī kōc abək bēn lor ку gamkē wētde, goke gām riel bīk aa mīth Nhialic. ¹³Keek аacie mīth Nhialic cīt tē ye kōc dhiēeth thīn, cīmēn ye mīth la wun dhiēth ke. Ee Nhialic guōp yen ę Wunden.

¹⁴Wēt асī bēn a raan ку ciēŋ ke yo. Ку diekde acuk tiŋ, diik Wēn tōŋ Nhialic. Ку ę yen bīi yic, ку lier puōu Nhialic tēnē yo.

¹⁵Ku Joon асī tuōl ку lək kōc ę rienke ęlā, “Kēnē yen ę raan wāar ye yēn jam ę rienke, raan wāar ya lueel ęlā, ‘Yen abī lōk bēn yacōk, ку адīt tēnē ya. Yeen ę rēer thīn wāar ke ya кєс cak dhiēeth.’”

¹⁶Rin kāpuōth ę yen Wēn Nhialic, yen асī yo dōc ębēn, dōc tōk ę dōc dēt cōk. ¹⁷Wäthээр lōŋ ęcī Nhialic gām kōc ę Mothith, ку ęmēn Nhialic асī yic ку lier piānde gām kōc ę Jethu raan cī lōc ку dōc. ¹⁸Acīn raan cī Nhialic kaŋ tiŋ tēyōn. Ee Wēn tōŋ thōŋ kek Nhialic, rēer Wun lōōm yen асī yo cəl аŋic Nhialic.

Athōn Joon raan kōc muōc nһiim

(Mt 21:12-13; Mk 1:1-8; Lk 3:1-18)

¹⁹Kōcdīt Itharel Jeruthalem aake cī kōc kāk Nhialic ку kōc kuat Lebī tuōc tēnē Joon, bīk la thiēec ęlā, “Ye yīn ŋa?”

²⁰Ku Joon akęc bēn jai bī wētden dhuk nhom. Acī bēn bēer ę cōk ку lueel ęlā, “Acie yēn Raan cī lōc ку dōc.”

²¹Gokē thiēec, “Aye yīn ŋa? Ee yīn Elija?” Go bēer, “Acie ya.” Gokē bēn thiēec, “Ye yīn raandīt kāk Nhialic tiŋ bī bēn?”^b Go dhuōk ke, “Yei! Acie ya.” ²²Gokē lueel, “Lək yo, ee yīn ŋa? Yok aa dhil wēt dhuōk kōc ke toc yo. Ye rot yōk ę yīn ŋa?” ²³Go Joon bēer, “Yen ę jam apei roor tē cīi ceŋ, ‘Guierkē dhēl Bēny bī la cōk cīmēn wāar cī Ithaya raan kāk Nhialic tiŋ ye lueel.’”

^a 1:4 Wēt yen асī bēn aa piēr 1:6 Mt 3:1; Mk 1:4; Lk 3:1-2 ^b 1:21 Raan kāk Nhialic tiŋ bī tuōl, bī bēn Raan cī lōc ку dōc bēn lueel. Tiŋ L.rou 18:15, 18; Mt 4:5 1:23 Ith 40:3

²⁴Röörkä aake tooc kɔc akut Parathī, ²⁵ku jɔlkē Joon bēn thiëc ëlä, “Yeñö ë yīn kɔc muɔɔc nhīim tē cīi yīn ye Raan cī lɔc ku dɔc, ku yīn acie Elija ku cīi ye raandit kāk Nhialic tiñ?” ²⁶Go Joon dhuɔk ke, “Yen ë kɔc muɔɔc nhīim piū ë path, ku raan arëër kamkun ë tēn ku acāk ñic, ²⁷raan yen lōk bēn yacōk ciëen, ku acä lëu ba warke dōk.” ²⁸Kēn ë loi rot pan cɔl Bethanī, wār Jordan kōu tēwäär ye Joon kɔc muɔɔc nhīim thīn.

Amälthiin Nhialic

²⁹Nayɔn aköl dēt ke Joon tiñ Jethu ke bö tēnē ye, go lueel, “Tiëñkē Amälthiin Nhialic yen bä adumuɔɔm kɔc pinynhom nyaai, kan abö. ³⁰Yen ë raan ye yēn jam ë rienke wäär ë yēn ye lueel ëlä, ‘Yen abi lōk bēn yacōk, ku adit tēnē ya. Yeen ë rëër thīn wäär ke ya kēc cak dhiëeth.’ ³¹Aacä ñic bi ya yen ña, ku yēn aci bēn ku ya kɔc muɔɔc nhīim piū rin bi yēn ye cɔl anjic kɔc Itharel.”

³²Ku ëcī Joon lueel aya ëlä, “Yen aci Wēi Nhialic tiñ ke bö kecīt kuur ë dit, ku nyuuc yenhom. ³³Ku ë ñot kēc ñic, ku ëcī Nhialic raan toc ya ba kɔc aa muɔɔc nhīim piū, lēk ya ëlä, ‘Raan bi yīn Wēi Nhialic tiñ ke bö ku nyuuc yenhom yen ë raan bi kɔc muɔɔc nhīim Wēi Nhialic.’ ³⁴Ee yic, aca tiñ ku alëu ba lueel, wenhiim lɔn ë yen Wēn Nhialic.”

Kɔc cī Jethu kañ buɔɔth

³⁵Yɔn aköl dēt, Joon ë kääc kek kɔcken ye buɔɔth karou tēwäär aköl. ³⁶Nawēn tiñ Jethu ke tēk tēthiōk ke ke, go Joon dōt apei ku lueel, “Tiëñkē, yen akan yen Amäl Nhialic.” ³⁷Ku jɔl piñ kɔc ye buɔɔth awēn karou këya, gokē Jethu buɔɔth. ³⁸Nawēn wel Jethu yenhom, ke tiñ ke ke buɔth ye, go ke thiëc, “Yeñö wiëckē?” Gokē lueel, “Rabi, rëër tēnen?” (Ku wētde yic, “Raan Piöoc.”)

³⁹Go lēk ke, “Bäk, bäk bēn tiñ.” Gokē la ku tiñkē tē rëer yen thīn. Ku ë ye tään aköl, ku jɔlkē rëer kek ye abi piny cuɔl.

⁴⁰Raan tōk kam kɔc wēn karou cī wēt Joon piñ ku buɔɔth Jethu, ee ye Andria wämēnh Thaimon Pīter. ⁴¹Nayɔn nhiäk rial, ke Andria räm ke mēnhē, go lēk ye, “Yok aaci Methaya yök.” (Ku wētde yic Raan cī lɔc ku dɔc.) ⁴²Ku yēth Thaimon tēnē Jethu. Go Jethu dōt apei ku lueel, “Yīn ë Thaimon wēn Joon, yīn abi cɔl Kepa.” (Ku yen Pīter wētde yic ee kuur.)

Jethu aci Pilipo ku Nathaniel cɔl

⁴³Nawēn aköl dēt ke Jethu la Galilia, ke räm kek Pilipo, go lēk ye, “Buɔth ya.” ⁴⁴Ku Pilipo ë raan Bethaida, ku ë gen yī Andria ku Pīter aya. ⁴⁵Go Pilipo Nathaniel yök ku lēk ye, “Yok aaci raan wäär cī Mothith gät

Tiënkë, yen akan yen Amäl Nhialic (1:35-36)

ë rienke athör lööj yic, raan yen cī kōc kāk Nhialic tiñ gät ë rienke aya, acuk yök. Yen ë Jethu wën Jothep raan Nadharet.”

⁴⁶Go Nathaniel lueel, “Ye këpiath njō lëu bī tuöl Nadharet?” Go Pilipo bëër, “Bäär ba tiñ.”

⁴⁷Nawën tiñ Jethu Nathaniel ke bö, ke jam rin Nathaniel ku lueel, “Raan kënë ë raan Itharel ayic guöp, kecin guöp ruëeny.”

⁴⁸Go Nathaniel lueel, “Ca njic këdë?” Go Jethu bëër, “Yin guo njic wën rëer yin ñaap cök, tëwën këc Pilipo la bī yī la cōl.”

⁴⁹Go Nathaniel bëër ku lueel, “Raan piöoc, yin ë Wën Nhialic, yin ë Bëny Itharel.”

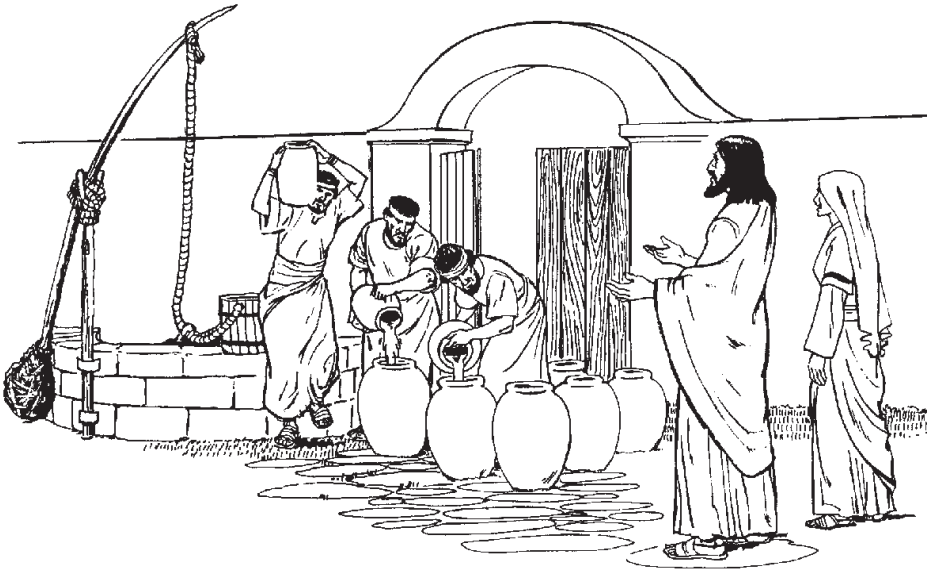
⁵⁰Go Jethu bëër, “Ca jäl gam rin cī yen ye lëk yī lōn cī yen yī tiñ wën rëer yin ñaap cök? Yin abī kädit kōk wär ë kakkä tiñ!” ⁵¹Ku ben mat thīn, “Wët yic alëk we, wek aabī nhial tiñ ke liep rot, ku atuuc Nhialic aa bāk tiñ ke bö piny tënë Manh Raan ku lek nhial.”

Yan thiëek pan Kana

2 Nin kadiäk cök ciëen, ke ruäai loi gen Kana pan Galilia. Ku man Jethu ë tō thīn, ²ku Jethu ëcī cōl yai yic aya kek kōcken ye buōth. ³Nawën la mōu thōk, ke lëk man ye, “Mōu aci liu tēnē ke.” ⁴Go Jethu lueel, “Tiṅë, yīn aciī kē luōi dhil lëk ya. Akaldië aṅot kēc yēët.” ⁵Go man lëk kōc luōi, “Luōikē kāk bī lëk we ëbën.”

⁶Ku tōnydit kadātem aake cāp kōc lōm. Tōnykā aake ye ke pīu tāau thīn bī kōc kecōk aa lōk, cīt tē ye lōṅ ciēeṅ kōc Itharel ye nyuōth thīn. Ku tōōny tōk ë jōt tē cīt tēn aduōk thiār-rou, tēdē aduōk thiār-diäk. ⁷Go Jethu lëk kōc luōi, “Thiāṅkē tōnykā pīu.” Gokē tōny thiōōṅ abīk thook alic. ⁸Ku jōl Jethu lëk ke, “Gēm kē ye tōnykā yiic, ku gām kē ke raan yen wun ruāai.” Gokē looi kēya, ⁹ku jōl raandit kōc athiëk awën pīu thiēp, pīu cī waar bī ya mōu. Ku akuc tē bīī mōu thīn, aa kōc luōi wën thiōōṅ tōny kek aa ṅic ye. Go raandit kōc athiëk wun nya cōl, ¹⁰ku lëk ye, “Raan ëbën ë muōn path kaṅ gam tueṅ, ku na cī kōc jāl kueth ke muōn lir ajōl lōk gam. Ku yīn cī muōn path waan ciëen agut ëmën.” ¹¹Kēnē yen ë kēdit jāṅ gōi cī Jethu kaṅ looi gen Kana pan Galilia. Ku yen aci diētde nyuōth, ku aaci kōcken ye buōth jāl gam.

¹²Nawën ë kēnē cök, ke Jethu la Kapernaum kek man ku wēët wun ku kōcken ye buōth, ku rēerkē thīn ë tēēn nin lik.

Kēnē yen ë kēdit jāṅ gōi cī Jethu kaṅ looi (2:1-12)

Jethu aci la luaj Nhialic*(Mt 21:12-13; Mk 11:15-17; Lk 19:45-46)*

¹³Ƴon ci Yan Ayum cin yic luɔu jal thiok, ke Jethu la Jeruthalem. ¹⁴Ku jal ler kal luaj Nhialic yic, ke yok koc ke ɔɔc wei thin e yok ku amel ku jal aa kuor. Ku koc weeu waar yiic aake ci nyuc thin aya. ¹⁵Go waat nai e wiën, ku cop koc wei kal luaj Nhialic yic kek yakken ku thakken ku weer weeu wei, ku wel agenken yiic. ¹⁶Ku lek koc kuor yaac wei, “Nyaaikë kakkä e ten, ku duokkë yon Wä col aye yon ɔɔc.” ¹⁷Go koccken ye buɔth wel ci göt athor theer wel Nhialic yic tak. Wel ye lueel ela, “Yin Nhialic, nhiër yöndu adëp yapuɔu cimën mac.”

¹⁸Go kocdit Itharel ben ku thiëckë, “Ye kedit jan göi yindë ba looi ba nyuoth ɔo, lon le yin yic ba kedit këne looi?”

¹⁹Go Jethu bëer ku lek ke, “Rackë luaj Nhialic këne, ku aba ben looi nin kadiäk.” ²⁰Gokë lueel, “Aci ruɔon thiarnuan ku datem nok bi jal thok, ku luel ka ba looi nin kadiäk yiic?” ²¹Ku luaj Nhialic jiem Jethu e guapde. ²²Ku na waar la jot raj yic, ke koccken ye buɔth tak këwäär ci lueel. Ku gamkë wel theer Nhialic ci göt, ku wel ci Jethu lek koc. ²³Tëwäär reër yen Jeruthalem yai yic, ke koc juëc gam wëtde wën tinj kek kakken jan göi ci looi. ²⁴Ku aake njic Jethu ëben ku yen akëc rot nyuoth ke. ²⁵Ku acin kën nadë ke wic raan dët bi ye nyuoth koc, rin anjic käk tɔ raan puɔu.

Jethu ku Nikodemo

3 Raan akut Parathi col Nikodemo, ku e ye raandit koc Itharel e tɔ thin, ²naɔon akou wëer tok ke la tenë Jethu ku lueel, “Raan piöoc, anjicku yin e raan piöoc ci Nhialic tooc. Rin acin raan loi käk jan göi cimën yin, tɛ liu Nhialic kek ye.”

³Go Jethu bëer, “Yin alëk yic, acin raan bi baany Nhialic tinj, tɛ cii ye ben dhiëeth dhiën dët.”

⁴Go Nikodemo lueel, “Bi raan ben dhiëeth këdë? Lëu bi dhuk man yac bi jal ben dhiëeth?”

⁵Go Jethu bëer, “Wët yic alëk yi, raan këc ben dhiëeth e piu ku Wëi Nhialic, aci baany Nhialic bi yok. ⁶Raan aye dhiëeth koc e path, ku Wëi Nhialic e pir yam ye Nhialic gam koc. ⁷Duk ye gai tɛ lek yen yi, lon dhil we ben dhiëeth. ⁸Wëi Nhialic acit mën dhie ye raan yom piñ ke wuu, ku cii tɛ bii yen thin ku tɛ le yen thin njic. Yen e ten koc bi ben dhiëeth Wëi Nhialic.” ⁹Go Nikodemo thiëc, “Bi këne rot lëu këdë?”

¹⁰Go Jethu lek ye, “Yin e raan piöoc koc pan Itharel ku kuc këne! ¹¹Wët yic alëk yi, yok aa jam käk njicku ku luelku käk cuk tinj. Ku njot we jei bäk

wëtta cii gam. ¹²Na cäk wëtdië gam tē jieem ɣen kāk pinynhom, ke we bi wëtdië gam kēdē tē jieem ɣen tēnē we kāk Nhialic? ¹³Acin raan cii kaŋ la nhial bi kāk Nhialic bēëi, ee raan bö nhial Manh Raan bö piny nhial.”

¹⁴Cimën wäär ci Mothith luŋ wëeth cit kēpiiny jat nhial roor bi yen kɔc ci kēpiiny cam aa dɔɔc, ke Manh Raan adhil ɣäth nhial, ¹⁵rin bi raan gam wëtde ebën pīr akölriëec ebën yök. ¹⁶Nhialic anhiar kɔc pinynhom apei. Yen agem yen Wenden juöl, bi raan ebën wëtde gam cii mär, ku piirkē akölriëec ebën. ¹⁷Ku Nhialic akēc Wende tuöc piny bi kɔc bën luök wei, ee rin bi thäi pinynhom pīr ē rienke.

¹⁸Raan gam wëtde aciī bi luök wei, ku raan ci jai bi wët cii gam aci luök wei, rin kēc yen wët Wën tööŋ ē Nhialic gam. ¹⁹Ku kën bi ke luök wei akin, ruel aci bën pinynhom ku kɔc aa nhiar muöth tēn ruel rin aa luui käreec.

²⁰Raan ebën käreec looi ē ruel maan ku cii la ɣer yic, rin cii yen käreec ye looi wic bi ke ŋic. ²¹Ku raan luui kápath ē bën ɣer yic bi luöide nyuöth, rin ci ke luöi Nhialic.

Joon aci ben jam rin Jethu

²²Nawën ke Jethu kek kɔcken ye buöth la pan Judia, ku rēer thīn ke ke, ku muɔc kɔc nhīim piu. ²³Ku Joon ē ye kɔc muɔc nhīim aya tē cɔl Aenon thiäak kek Thalim la yic piu juëc. Ku kɔc aake ye la bi ke la muɔc nhīim. ²⁴(Ku Joon ē ŋot kēc guɔ mac.)

²⁵Nawën ke kɔc Joon buöth kök jɔl teer kek raan Itharel rin lök ye kɔc kegup lök, ²⁶gokē la tēnē Joon ku luelkē, “Raan piöoc, lēu ba mony wäär rēer kek yi wär Jordan alɔŋtui tak, raan ye yin jam ē rienke? Yen amuɔc kɔc nhīim emën, ku kɔc juëc aala tēnē ye!”

²⁷Go Joon bēer, “Acin tē bi raan kēdāŋ yök tē kēc Nhialic ye gām ye. ²⁸Week wepēc acäk piŋ ke lēk we elä, ‘ɣen acie Raan ci löc ku dɔc, ku ɣen aci tuöc tueŋ ē path yenhom.’ ²⁹Raan thiëk yen ē raan bi gām nya, ku mäthde ē köc ku ē puöu miet tē piŋ yen rölde. Yen ē miet piändië aya emën. ³⁰Yen abi dhiel dit apei ku ɣen abi kuur.”

³¹Raan bö nhial adit tēnē kɔc ebën, ku raan piiny ē kën piny. Raan bö nhial atö kɔc nhīim tueŋ ebën. ³²Ee kɔc lēk kāk ci tiŋ ku kāk ci piŋ, ku acin raan wëtde gam. ³³Ku raan ci gam, aci gam lon ye Nhialic yic lueel. ³⁴Raan ci Nhialic tooc yen ē jam wël Nhialic, rin aye Nhialic gām riel Wēike ebën. ³⁵Wun ē Wende nhiaar ku tēüu kēriëec ebën yecin. ³⁶Raan gam wët Wën ē Nhialic abi pīr akölriëec ebën, ku raan cii wët Wën Nhialic bi gam aciī pīr akölriëec ebën bi yök, rin acin kē bi riäak puöu ē Nhialic nyaai tēnē ye.

Jethu ku tiŋ pan Thamaría

4 Nawën ke ñic Jethu lón cī kɔc akut Parathī ye piŋ, lón nadë ke kɔc aa bën tënë ye bī ke bën muɔɔc nhīim, ku lón cī yen la kɔc juëc ye buɔɔth wär kɔc Joon buɔɔth. ²(Ku acie yen ye kɔc muɔɔc nhīim, aa kɔcken ye buɔɔth.) ³Nawën piŋ wët ye lueel, go jäl pan Judia ku dhuk Galilia. ⁴Ku ë bī dhiel yet pan Thamaría rin yen ë dhël tēek yen thīn.

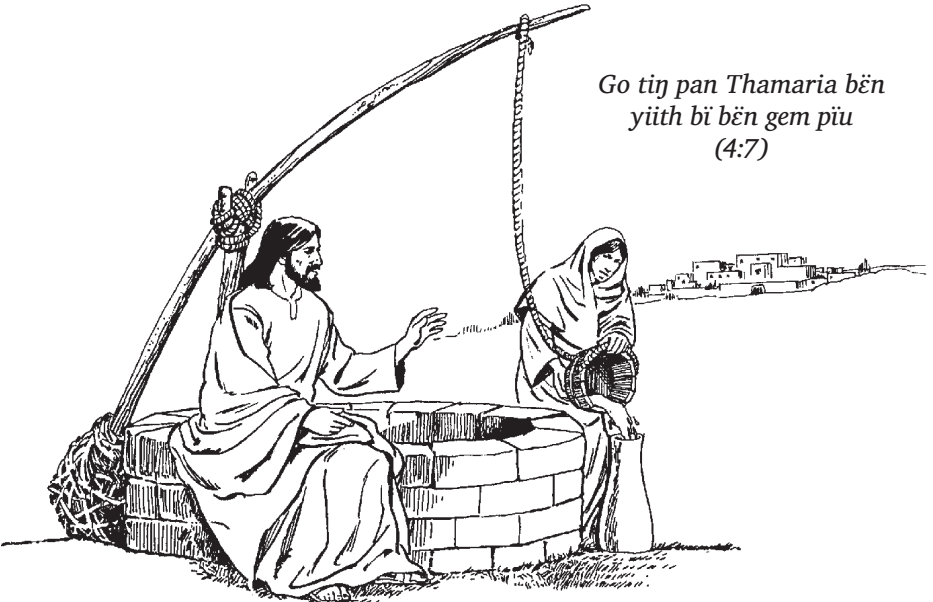
⁵Go yet pan Thamaría cɔl Thikar thiääk ke piny wäär cī Jakop gäm wände Jothep. ⁶Ku yinh cī Jakop cɔl awec ë tō thīn. Nawën cī Jethu dak ë cäth, go nyuc yith lööm. Ku ë ye aköl ciel yic.

⁷Go tiŋ pan Thamaría bën yiith bī bën gem piü, go Jethu lëk ye, “Muɔc ɣen piü ba dek.” ⁸(Ku kɔcken ye buɔɔth aake cī la geu bīk la ɣɔɔc miëth.)

⁹Go tiŋ pan Thamaría lëk ye, “Këdë wën? Yīn ë raan Itharel ku thiëc ɣa, ɣen raan Thamaría ba yī muɔc ë piü?” (Kɔc Itharel aake cie dek kek kɔc Thamaría.)

¹⁰Go Jethu bëër, “Na yī ñic miëc Nhialic ku raan thiëc yī piü ñušt aca thiëc, ku ñušt aci muɔc piü pīr.”

¹¹Go tik lueel, “Bëny, yīn acīn kë gem yīn piü, ku yith amec yic, ba piü pīr yök tēnen? ¹²Ye yīn dīt tënë wädīt Jakop raan cī ɣo gäm yinh kënë, ku dëk thīn yen ye nhom kek miëthke ku ɣäkke?”

*Go tiŋ pan Thamaría bën
yiith bī bën gem piü
(4:7)*

¹³Go Jethu bëër, “Kuat raan dek piukä abì rou ben nõk, ¹⁴ku raan bi dek piu ba yiék ye aciì rou bi ben nõk, ku piu bi yiék ye aabi ya dhiamayeyic ye piu pir kuër thìn, ku yik ye pir alanden.”

¹⁵Go tik lèk ye, “Bëny, yiék yen piukä bi rou ya ciì ben nõk, ba ciì ben bèn tèn ba bèn gem piu.” ¹⁶Go Jethu lèk ye, “Lɔɔɔ cɔl muɔnydu bāk bèn tèn.”

¹⁷Go tik lueel, “Yen acin moc.” Go Jethu bëër, “Këdu ë yic, lɔn cìn yin moc. ¹⁸Yin aci kaɲ rëer kek röör kadhiëc, ku mony rëër kek yi ëmèn acie muɔnydu. Yin aci yic lueel.”

¹⁹Go tik lueel, “Bëny aca ñic, yin ë raan kāk Nhialic tiɲ. ²⁰Wärkuan theer pan Thamaria aake ye Nhialic door ë gɔn kënë nhom, ku ayakë lueel wek kɔc Itharel lɔn dhil yok Nhialic la door Jeruthalem.”

²¹Go Jethu lueel, “Gam wëtdië, yin tiɲë tē bi wek Wä door aci thiök, ku acie gɔn kënë nhom ku acie Jeruthalem. ²²Wek kɔc Thamaria wek kuc raan yakë door, ku yok kɔc Itharel yok aa ñic raan yeku door rin pir abö tënë Itharel. ²³Ku aköl ajɔl bèn, ku aci guɔ bèn ëmèn guöp, tē bi riel Wëi Nhialic kɔc cɔl aa dor Wä cìmënde, kek aa kɔc wic Wä bik ye door. ²⁴Nhialic ë Wëi, ku rin riel Wëike yen alëu ye bi door cìmënde.”

²⁵Go tik ben lèk ye, “Aɲiëc lɔn bi Raan ci lɔc ku dɔc bèn. Na le bèn ka bi yo nyuɔth këriëc ëbèn.”

²⁶Go Jethu bëër, “Yen ë yen, raan jam kek yi.”

²⁷Ku kaamthiin wën jiëem kek, ke kɔcken ye buɔɔth bö ku gëikë apei rin jiëem yen kek tik. Ku acin raan tök kamken ci tik thiëc, “Yeɲö wic, ku yeɲö jiëem yen kek ye?”

²⁸Go tik tönyden piu nyään piny, ku ket ke dhuk geeu ku lèk kɔc.

²⁹“Bāk tiëɲkë mony cä lèk këriëc ëbèn ca looi. Nadë ke ye Raan ci lɔc ku dɔc?” ³⁰Gokë bèn bei geeu bik la tënë Jethu.

³¹Ku kaamthiin wën, ke lèk kɔcken ye buɔɔth ye, “Raan piöoc, jɔl miith.”

³²Go bëër, “Yen ala miëth, cìn kë ñieckë thìn.”

³³Go kɔcken ye buɔɔth röt jal aa thiëc kamken, “Tëdë le raan ci miëth bëëi tënë ye?”

³⁴Go Jethu lèk ke, “Miëthdië ee lɔn ba wët raan toc yen looi, ku thääp luɔi ci gäm ya. ³⁵Cäk kääɲ ye lueel dhie ëlä, ‘Pëi kaɲuan aɲoot ku rap abì tem.’ Ku alëk we, jatkë wenyin bāk dum tiɲ, yemèn rap aaci luɔk ku apath bi ke tem! ³⁶Raan rap tem aye riɔp ku ë köth pir tem alanden, këya raan cumcum ku raan tëmtem aabi puɔth miet kedhie. ³⁷Kääɲ aci ya yic. ‘Raan tök ë com ku tëm raan dët.’ ³⁸Wek tuɔɔc bāk rap la tem dom yic ku ë dom këc wek luui thìn. Kɔc kök aaci luui thìn ku wek aa röt kony luoiden.”

³⁹Go kɔc juëc Thamaria ë gen wën yic wët Jethu gam, rin cï tik wët lueel ëlä, “Këriëëc ëbën ca looi acï lëk ya.” ⁴⁰Nawën bö kɔc Thamaria tënë ye ke läñkë bï rëër ke ke. Go Jethu nin karou nök thïn tëën.

⁴¹Go kɔc kök juëc wëtde jäl gam rin wël ye lëk ke, ⁴²ku lëkkë tik, “Ëmën, yok aaci wët jäl gam, ku akëcku gam rin wëlkun ca lueel, ku ë rin cï yok wëtde piñ ku ñicku lɔn ë yen Aluäñ kɔc pinynhom ëbën alanden.”

Jethu acï manh bëny kony

⁴³Nawën cï nin karou nök thïn tëën, ke Jethu jɔl jäl ku ler lɔñ Galilia.

⁴⁴Rin yen Jethu guöp ëcï lueel lɔn, “Raan käk Nhialic tiñ acie theek wuñden.” ⁴⁵Nawën yeet Galilia ke lor apej, rin wäär cï kek käk cï Jethu looi yai yic tiñ, wäär cï kek la Yan Ayum cïn yic luɔu yic Jeruthalem.

⁴⁶Go Jethu ben dhuk gen Kana tö Galilia, tëwäär cï yen piü waar thïn bï ya muön abiëc. Ku raandit kam kɔc mac baai cï manhde tuaany Kapernaum ë tö thïn. ⁴⁷Nawën piñ lɔn cï Jethu jäl Judia ku ben dhuk Galilia, ke la tënë ye ku lëñ bï la Kapernaum bï manhden cï thiök ke thou kony bï pial. ⁴⁸Go Jethu lëk ye, “Acïn raan bï ye gam kamkun të këc wek kit ku kädit jän göi tiñ.”

⁴⁹Go raandit awën bëër ku lueel, “Bëny, bäär lokku ba manhdië dööt.” ⁵⁰Go Jethu lëk ye, “Lɔɔr, manhdu abi pïr.” Go mony wën wët Jethu gam ku jiël. ⁵¹Wën cieth yen dhël yic, ke räm kek kacken luɔi ku luelkë, “Manhdu acï yör.”

⁵²Go ke thiëc aköl alɔñ jɔl manhde ñuëën. Gokë lueel, “Wäaraköl tään aköl yen ë jiël juäi yeguöp.” ⁵³Go wun ñic lɔn ë yen aköl alɔñ wäär cï Jethu ye lëk ye ëlä, “Manhdu abi pïr.” Ku jɔl wët Jethu gam kek kacke ëbën.

⁵⁴Kënë, yen aye kädit jän göi cï Jethu looi rou, wäär le yen dhuk Judia ku ler Galilia.

Raan tuany ruöñn 38 acï kony

5 Nawën ke yan kɔc Itharel ë tö thïn, go Jethu la Jeruthalem yai yic. ²Ku tëthiääk kek të cɔl Kal Amël Thok, pul ë tö thïn, pul cɔl Bethaida thoñ kɔc Itharel. ³Ku kɔc juëc tuany aake ye töc thïn, kɔc cï cɔɔr ku kɔc cï ñɔl ku kɔc cï duany. Ku keek aake ye piü tiit bik la tiaktiak, ⁴rin atuny Nhialic ë ye bën pul yic, ku cɔl piü ala tiaktiak, ku raan cï kañ la wiïr të cï piü röt tiak, ke kony kuat tueny tö yeguöp. ⁵Ku raan tuany ruöñn thiärdiäk ku bët ë tö thïn. ⁶Nawën tiñ Jethu puok yic ke cï töc, ku añic lɔn cï ye tuaany run juëc, go thiëc, “Wic ba pial?”

⁷Go raan tuany bëër, “Bëny, acin raandiën tō tēn bī ɣa ɣāth wīir tē tiak piū rōt thīn, rin na them ba la thīn, ke raan dēt ē kaŋ wēr thīn.”

⁸Go Jethu lēk ye, “Jōt rot ku lōm biōŋdu ku cathē.” ⁹Go raan wēn guo pial ku kueny biōŋde ku cieth. Ku akōl looi kēn rot ē ye akōl cīi kōc Itharel ye luui, ¹⁰go kōc Itharel lēk mony cī kony, “Yakōl, akōl cīi kōc ye luui, ku akēc puōl tēnē yī ba biōŋdu ket.”

¹¹Go bëër, “Acī raan cā kony ba pial lēk ɣa ēlā, ‘Lōm biōŋdu ku cathē.’”

¹²Gokē thiēc, “Yeŋa yen raan cī lēk, ‘Lōm biōŋdu ku cathē?’”

¹³Ku raan cī kony ē kuc raan kony ye, rin kōc juēc aake tō ē tēwēn ku Jethu ēci la lieplāŋ wei.

¹⁴Nawēn ke yōk Jethu luaŋ Nhialic, go lēk ye, “Tiŋ yīn acī pial ēmēn, pāl adumuōm, tēdēt ke kēdēt rac apeī abī rōt ben luōi yī.”

¹⁵Go mony wēn jāl ku le lēk bāny Itharel lōn ē Jethu yen acī ye kony bī pial. ¹⁶Gokē jōk bīk Jethu aa jōor rin cī yen raan kony akōl cīi kōc ye luui. ¹⁷Go Jethu bëër tēnē ke ēlā, “Wā ē luui akōlakōl, ku ɣen adhil luui aya.”

¹⁸Ku jam kēnē acī bāny Itharel rac puōth apeī, ku wīckē bīk nōk, ku acie rin cī yen lōŋ akōl cīi kōc ye luui thoŋ rot, ee rin cī yen ye lueel lōn ye Nhialic Wun, ku kēya acī rot looi bī thōŋ kek Nhialic.

¹⁹Go Jethu jal bëër, “Wēt yic alēk we, acin kē ye Wāt looi piānde ē rot, kē ye looi ē tōk, ee kē cī tiŋ kē ye Wun looi. Ku kē ye Wun looi aye Wēnde looi aya. ²⁰Rin Wun ē Wēnde nhiaar, ku nyuth kēriēc ye looi. Ku kādit tēnē kēwēn aabī nyuōth ye, ku wek aabī jal gāi ēbēn. ²¹Cimēn ye Wun kōc cī thou jōt ku yīk ke pīr, ke Wēnde aya ē pīr yiēc kōc wīc ye. ²²Wun guōp acin raan ye luōk wei. Ku acī Wēnde yiēc riel bī looi tēnē ke ēbēn. ²³Rin bī kōc ēbēn Wēnde theek cimēn ye kek Wun theek. Kuat raan cie Wēnde ye theek, acie Wun ye theek raan toc ye.

²⁴“Wēt yic alēk we, raan piŋ wētdiē, ku gem wēt raan toc ɣa pīr akōlriēc ēbēn atō tēnē ye. Acī bī luōk wei, yeen acī jāl thou yic ku yōk pīr. ²⁵Wek aa lēk yic, akōl bī bēn, ku acī guo bēn tē bī kōc cī thou rōl Wēn Nhialic piŋ, ku kōc bī ye piŋ aabī pīr. ²⁶Cimēn ye pīr bēn bei tēnē Wun, kēya, yeen acī Wēnde looi bī ɣa tē ye pīr bēn bei thīn aya. ²⁷Ku yeen acī Wēnde yiēc riel bī luk looi tēnē kōc, rin ye yen Manh Raan. ²⁸Duōkkē gēi ē wēt kēnē, akōl bī kōc cī thou rōlde piŋ rēŋ yiic abō, ²⁹ku keek aabī bēn bei rāŋken yiic, kōc cī ŋiēc luui apath aabī rōt jōt ku aabī pīr, ku kōc cī luui kārec aabī rōt jōt ku aabī luōk wei.

³⁰“Acin kē lēu ba looi piāndiē ē rot, ɣen ē wēt teem kecīt kē cī Nhialic lēk ɣa, kēya wēt ca teem ala cōk rin acie wēt piāndiē yen wīēc ba looi, ee wēt wīc raan toc ɣa ē rot.

³¹“Na jaam ë rienkië ke kë luel acie gam ciët ye yic. ³²Ku raan dët jam ë rienkië atö thïn, ku aɲiec lɔn kë ye luel rienkië ë yic. ³³Atuc aa cäk tuɔɔ tënë Joon ku yeen aci wët yic luel. ³⁴Acie lɔn bi ɣen la raan jam ë rienkië, aya luel yen kënë rin bi wek pïr. ³⁵Joon ë ye këcït mermer dëp ku mer piny, ku week ë yakë wïc kaam thin-nyɔɔt bäk puŋth miet thïn ruelde. ³⁶Ku raan jam ë rienkië atö thïn, ku wëtde aril tënë wët ci Joon luel ë rienkië luoi ya ke looi, luoi ci Wä yiëk ɣa ba ke looi, keek aa jam ë rienkië ku nyoothkë lɔn ci Wä ɣa tooc. ³⁷Ku Wä aya, raan toc ɣa, yen ajam ë rienkië aya. Wek aa këc rölde kaɲ piɲ ku akëckë kaɲ tiɲ, ³⁸ku wët ci luel acäk ye muk wepuŋth, rin ciï wek wët raan ci tooc ye gam.

³⁹“Athör Nhialic ayakë kueen, rin ye wek ye tak lɔn bäk pïr akölrïëëc yök thïn. Ku keek aya aa jam ë rienkië! ⁴⁰Ku ɲot cäk wïc bäk bën tënë ɣa bäk pïr yök thïn.

⁴¹“Acä wïc bi kɔc ɣa leec. ⁴²Ku wek ɲiec, ku aɲiec lɔn töu nhiër Nhialic wepuŋth. ⁴³ɣen aci bën kek riel ë Wä, ku kueckë bäk ɣa lor, ku na bö raan dët kek rielde ë rot ke yen abäk lor. ⁴⁴Anhiarkë bäk lec yök tënë raan dët, ku acäk ye them bäk lec yök tënë Nhialic, ye këdë yen bi wek ɣa gam? ⁴⁵Ku ëmën duökkë tak lɔn bi ɣen we luɔm tënë Wä. Mothith guöp yen abi we luɔm, ku ë Mothith yen acäk ɲöŋth wepuŋth. ⁴⁶Na we ci Mothith gam alanden, ke wek ɲot we gam ɣa aya, rin ci yen wël göt ë rienkië. ⁴⁷Ku rin ye wek kuc gäm wël ci göt, ke lëukë këdë bäk wël ca lëk we gam?”

Jethu aci miëth koor juak bi kɔc juëc cam

(Mt 14:13-21; Mk 6:30-44; Lk 9:10-17)

6 Ye tëën ke Jethu tem wär Galilia cɔl Tiberia aya. ²Go kɔc juëc buɔɔth rin ci kek kädit jän göi, ci yen kɔc tuany kony tiɲ. ³Go Jethu la gɔt nhom ku nyuuc kek kɔcken ye buɔɔth. ⁴Ku yan kɔc Itharel, Yan Ayum cïn yic luɔu ëci thiök. ⁵Nawën ciëth Jethu piny ke tiɲ kɔc juëc ke bö tënë ye, go Pilipo thiëëc, “Ye tëno bi yök miëth kueth kɔc ëbën ɣɔɔc thïn?” ⁶Acï këne luel ku bi Pilipo them, rin ɲic yen kë bi looi.

⁷Go Pilipo bëër, “Rin bi raan tök ayum thin-nyɔɔt yök, ka wïc wëëu juëc apei bi ayuöp ɣɔɔc.” ⁸Go Andria, mënh Thaimon Pïter, ku ë ye raan tök kam kɔcken ye buɔɔth luel, ⁹“Dhök atö thïn tën ke muk ayuöp kadhiëc ku rec karou, ku aaciï kɔckä ëbën bi lëu.”

¹⁰Go Jethu lëk ke, “Calkë kɔc anyuc piiny.” (Ku noon ë dît thïn ë tëën. Go kɔc nyuc ëbën piiny.) Ku röör kepëc aake ye tëcït tën tiim kadhiëc. ¹¹Go Jethu ayuöp lööm ku leec Nhialic, ku tek ke tënë kɔc wën ci nyuc ëbën. Ku ben looi këya kek rec, bi raan ëbën kueth cït të wïc. ¹²Wën ci

kek kueth ëbën, ke lëk kacken ye buoath, “Kuanykë abëk cì dõnj piny, bî ciën kè riääk.” ¹³Gokë ke kuany ëbën, ku thiõnkë gäc thiäär ku rou abëk ayuõp cì dõnj piny, tënë ayuõp kadhiëc wën cì ke tëk kac bik cam.

¹⁴Nawën tîj kac wën luoi ril cì Jethu looi ke luelkë, “Kënë ë raan käk Nhialic tîj yen bî dhiel bën pinyinhom.” ¹⁵Go Jethu jäl ñic lön bî kek bën bik ye bën däm riel, ku loikë bî ya bënyaknhom, go ben dhuk gat nhïim ë rot.

Jethu aci cath pïu nhïim

(Mt 14:22-33; Mk 6:45-52)

¹⁶Nawën cì piny cuol, ke kacken ye buoath la piny wär thok, ¹⁷ku lek riäi yic, ku dhukkë ciëen wär alõtui lõnj Kapernaum. Nawën ke wëër jol yic dît ke Jethu ñot këc bën tënë ke. ¹⁸Kaam wën ke yomdît jot rot ku loi atiaktiak rot apëi. ¹⁹Ku kacken ye buoath, aake ye təcit meel kadiäk ayï ñuan wën tîj kek Jethu ke cath pïu nhïim, ke bö tětthiök kek riäi, gokë riöcc apëi, ²⁰Go Jethu lëk ke, “Duökkë riöc, ee yën.” ²¹Gokë jat riäi yic, ku go riäi guo yet wär thok tëwën le kek thïn.

Kac aa wïc Jethu

²²Nayon nhiäk ke tîj kac ke cì dõnj wär alõtui, lön ë yen riän tökalin yen aci dõnj. Ku anickë lön këc Jethu la riäi yic kek kacken ye buoath, ku aake cì jäl ë röt. ²³Go riëth kök ke bö Tiberia bën wär thok tětthiääk ke tëwäär ciem kac juëc ayup thïn, wën cì Bëny lec gam. ²⁴Nawën tîjkë lön liu Jethu thïn, ku liu kacken ye buoath aya, gokë kæec riäth yiic ku lek Kapernaum bik Jethu la wïc.

Jethu ayum ë pïr

²⁵Nawën lek Jethu yök wär alõtui ke lëkkë ye, “Raan piöoc, ye nen bî yin ë tën?” ²⁶Go Jethu bëër, “Wët yic alëk we, wek aa wïc ya rin cì wek ayup cam təcit tē wiëckë, ku acie rin cì wek luwikiën ril deet yiic. ²⁷Duökkë lui rin miëth riääk, luöçikë rin miëth rëer rin pïr akölriëc ëbën. Miëth kënë abi Manh Raan yiëk we rin Wun, Nhialic aci rielde gäm ye ku tooc.”

²⁸Gokë thiëc, “Buk ñö looi buk luoi wïc Nhialic looi?”

²⁹Go Jethu bëër, “Luoi wïc Nhialic bäk looi akïn, ë lön bäk wët raan cì tuöcc gam.”

³⁰Gokë luel, “Ye kïn riel ñö ba looi buk tîj ku buk wëtdu gam? Yëñö ba looi? ³¹Wärkuan theer aacä ayum löny nhial cam roor, cimën cì ye göt athör theer wël Nhialic yiic ëlä, ‘Ayum nhial aci yiëk ke bik cam.’”

Jethu acath piü nhüim
(6:16-24)

³²Go Jethu lueel, “Wët yic alëk we, kē cī Mothith yiëk we acie ayum pan nhial, ee Wä yen ë we yiëk ayum yic bö pan nhial. ³³Rin ayum ye Nhialic gam ë yen raan bö piny pan nhial, ku yik thäi pinyhom pïr.”

³⁴Gokë thiëc, “Bëny, muoc yo ayum kënë akölaköl.”

³⁵Go Jethu lëk ke, “Yen ayum ë pïr,” Ku raan bö tënë ya aciï cök bi kañ nök, “Ku raan gam wëtdië aciï rou bi nök. ³⁶Ëmën, aca lëk we lon cï wek ya tiñ, ku añot këckë gam. ³⁷Raan ëbën cï Wä yiëk ya, yen abi bën tënë ya. Ku raan bi bën tënë ya acä bi cuop wei, ³⁸rin cï yen bën pan nhial ba wët raan toc ya bën looi, ku acie wët piändië. ³⁹Kë wic raan toc ya ba looi akïn, bi ciën kë mär kam käk cï yiëk ya, ku ba ke jot ëbën aköl ciën. ⁴⁰Rin kë wic Wä akïn, lon raan ëbën tiñ Wënde ku gem wëtde, abi pïr akölrüëc ëbën yök thin, ku keek aaba jot bik pïr ëbën aköl ciën.”

⁴¹Go koc Itharel luööp guöp rin cï yen ye lueel ëlä, “Yen ayum cï bën piny pan nhial.” ⁴²Ku luelkë, “Monyë cie Jethu wën Jothep? Wun ku man aa ñicku. Ku yenjö ye yen ye lueel lon cï yen bën piny pan nhial?”

⁴³Go Jethu bëër, “Duökkë lum kamkun. ⁴⁴Acin raan lëu ye bi bën tənë ya tē kēc Wā ē toc ya ye thël yēn, ku aba jōt bi pīr akōl ciēn. ⁴⁵Acī kōc kāk Nhialic tiŋ gōt ēlā, ‘Kōc ēbēn aabi Nhialic ke piöc.’ Raan ēbēn piŋ wēt Wā ku piöc tənē ye ē bēn tənē ya. ⁴⁶Ku acie rin nadē yen raan cī Wā kaŋ tiŋ, raan bō tənē Nhialic, yeen ē rot, yen ē raan cī Wā kaŋ tiŋ. ⁴⁷Wēt yic alēk we, raan gam wēt ala pīr alanden. ⁴⁸Yēn ayum ē pīr. ⁴⁹Wärkun theer aacā ayum löny nhial cam roor ku aaci thou. ⁵⁰Ku ayum bō piny pan nhial, yen acit kēn na ciem raan ka cie ben thou. ⁵¹Yēn ayum ē pīr cī bēn piny pan nhial. Raan cam ayum kēnē, ka pīr akōlriēc ēbēn. Ayum yen ba yiēk ye ē riēŋdiē ya gam bi kōc ēbēn pīr.”

⁵²Go kōc Itharel teer apei kamken, ku thiēckē, “Lēu mony kēnē kēdē, bi riēŋde yiēk yo buk cuet?”

⁵³Go Jethu bëër, “Wēt yic alēk we, tē cī wek Manh Raan cuet ku dēkkē riēmdiē ka cīn pīr bāk yōk wēikun yiic. ⁵⁴Raan cuet riēŋdiē ku dek riēmdiē ala pīr alanden, ku abi jōt akōl ciēn bi pīr. ⁵⁵Rin riēŋdiē ē miēth alanden, ku riēmdiē ē kēdek alanden. ⁵⁶Raan cuet riēŋdiē ku dek riēmdiē abi pīr yayic, ku yēn abi pīr yeyic. ⁵⁷Wā pīr acā tooc, ku ē rin rienke yen abi yēn aya, ku kēya raan cuet yēn abi pīr ē rienkiē. ⁵⁸Ku yen kīn ayum bō piny pan nhial, aciī thōŋ kek ayum cī wärkun theer cam ku lökkē thou. Raan cam ayum kēnē abi pīr akōlriēc ēbēn.”

⁵⁹Wēlkā aaci Jethu lueel wäär piöc yen kōc tēn amat Kapernaum.

Wēl pīr akōlriēc

⁶⁰Nawēn piŋ kōc juēc ye buōth wēlkā, ke luelkē, “Piöc kēnē aril apei. Yeŋa lēu bi ke piŋ?” ⁶¹Go Jethu ŋic lōn jicem kek wēl wēn, ku lēk ke, “Wiēckē bāk jāl rin ē wēlkā? ⁶²Yeŋō bāk looi tē tiŋ wek Manh Raan ke dhuk nhial tēwēn rēer yen thīn? ⁶³Ee Wēi Nhialic yen ē pīr gam, ku riel raan acin kē ye kony. Wēl ca lēk we aa wēi ku aa pīr. ⁶⁴Ku kēya aciī kōc kōk kamkun ye gam.” (Rin ēcī Jethu guō ŋic tueŋ lōn ye yiŋa cīi bi gam, ku yeŋa bi ye gaany.) ⁶⁵Ku ben lueel, “Ee rin wēt kēnē guōp yen alēk yēn ye we, lōn acin raan lēu ye bi bēn tənē ya, tē kēc Wā ye looi bi yic pial tənē ye.”

⁶⁶Ku rin ē wēlkā, ke kōc juēc kam kōc ye buōth dhuk ciēn, ku cik ben cath kek ye. ⁶⁷Go Jethu atuōccke thiäär ku rou thiēc, “Na week, wiēckē bāk jāl aya?”

⁶⁸Go Thaimon Pīter bëër tēnē ye, “Bēny, buk la tēnē ŋa? Yīn ala wēl pīr alanden. ⁶⁹Ku emēn acuk gam ku acuk ŋic lōn ē yīn raan dhēŋ bō tēnē Nhialic.”

⁷⁰Go Jethu bëër, “Cie ɣen ɣa kuany we wathiäär ku rou? Ku raan tök kamkun aɲot ye jɔŋrac.” ⁷¹Yeen ë jam rin Judath, wën Thaimon Ithkariöt. Rin Judath, na cɔk alɔn ë yen raan tök kam atuöccke kathiäär ku rou, ka wïc bï ye luɔm.

Jethu ku wämäthakën

7 Wën ë wëlkä cök ciëen, ke Jethu kueny bëëi Galilia yiic, ku ë këc wïc bï la keny Judia, rin wïc bäny Itharel tō Judia ye bik nök. ²Ku yan kɔc Itharel cɔl Yan Duël ëcï thiök. ³Go wämäthakën lëk ye, “Jäl ë tën ku lɔr Judia bï kɔckun yï bucɔth luɔidun ye looi tïŋ. ⁴Acïn raan kë looi thiaan tē wïc yen ye bï ɲic apath. Rin ye yïn käckä looi, ke yï cɔl kɔc pinynhom aa ɲic yï.” ⁵Agut wämäthakën aakëc wëtde gam, yen aa lueel kek ye këya.

⁶Go Jethu lëk ke, “Akäldië guöp aɲot këc ɣëët. Ku na ye we, ke kuat aköl ëbën apath. ⁷Acïn tē bï kɔc pinynhom we maan, ku keek aa man ɣa rin aya lueel, lɔn rɛec luɔiken. ⁸Lak yai yic, ku ɣen acïi la ë yan kënë yic, rin aköldiën bï ɣen la akëc guo bën.” ⁹Yeen acï jam këya ku jɔl rëer pan Galilia.

Jethu ala Yan Duël yic

¹⁰Nawën cï wämäthakën la yai yic, ke Jethu lök la aya, ku akëc la ke ɲic, yeen acï la ke mony rot.

¹¹Ku bäny Itharel aake wïc Jethu yai yic, ku thiëckë, “Tō monyë tēnen?”

¹²Ku aluɔp ë dit apei ë rienke. Aye kɔc kök lueel, “Yeen ë raan path.” Ku lueel kɔc kök, “Acie këya, yeen ë raan kɔc duöŋŋ.” ¹³Ku acïn raan ye jam ë rienke kɔc nhïim, rin riöc kek bäny Itharel.

¹⁴Wën cï nïn abëk yai thök, ke Jethu la kal luɔŋ Nhialic yic ku jɔl kɔc piöc. ¹⁵Go bäny Itharel gäi apei ku luelkë, “Ye raan kënë kɔŋ ɲic këdë ku akëc kaŋ piöc.”

¹⁶Go Jethu bëër, “Wël ya piöc acie wëlkië aa wël bö bei tēnë Nhialic, Aciëŋ cï ɣa tooc. ¹⁷Raan wïc ye bï kë wïc Nhialic looi, abi ɲic lɔn nadë kë ya piöc abö tēnë Nhialic, ku acie riöldië ë rot. ¹⁸Raan jam rielde ë rot ë lɛc yen aye wïc, ku raan wïc lɛc tēnë raan toc ye, yen ë raan path, ku acïn ruëeny tō yepuöu. ¹⁹Këc Mothith löŋ Nhialic nyuöth we? Ku acïn raan löŋ theek kamkun. Yeŋö ye wek ye wïc bäk ɣa nök?”

²⁰Go kɔc juëc wën bëër, “Yïn ala guöp jɔŋrac, yeŋa wïc ye bï yï nök?”

²¹Go Jethu bëër, “Këdit jän göi tök aca looi guokë gai wedhie. ²²Mothith aci we thon bak miëthkun aa ñoot, ku acie Mothith guöp yen ci wët kënë jök, aa wärkun thëer, ku këya wek a dhök ñoot aköl cii kác ye luui. ²³Ku ëmën na ñot dhök aköl cii kác ye luui rin bi lõj Mothith cii dhäl yic, yeñö ye wek puõth riääk tënë ya, rin ci yen raan tök kony bi pial aköl cii kác ye luui? ²⁴Duökkë raan ye guo tëm awuöc wët köu ayeer, yakë raan tëm awuöc wët ë yic.”

Ye Jethu raan ci löc ku döc?

²⁵Go kác kök Jeruthalem lueel ëlä, “Cie raan kënë yen wickë bik nõk. ²⁶Tiëñkë! Yen kin jam kác nhiiim, ku acin kë luelkë ë rienke. Tëdë, cii bany ñic lõn ë yen Raan ci löc ku döc? ²⁷Na la Raan ci löc ku döc bën, ka cin raan bi ye ñic të bi yen thün, ku añicku ëbën yen të bii mony kënë thün.”

²⁸Nawën piöcc Jethu luañ Nhialic ke lueel röldit, “Ee tëdë, wek aa ñic ya ku añieckë yen të bi yen thün. Ku yen akëc bën wëtdië ë rot, ku yeen raan toc ya ala yic ku yeen akuöckë, ²⁹Ku yeen añieç rin bi yen tënë ye, ku yen acä tooc.”

³⁰Gokë wic bik döm, ku acin raan ci yecin tääu yeguöp rin këc akälde guo bën. ³¹Go kác juëc thän wën yic wëtde gam ku luelkë, “Të bi Raan ci löc ku döc bi kädit jän göi looi cimën ë raan kënë?”

Apuruuk aaci tooc bik Jethu la döm

³²Nawën piñ kác akut Parathi lõn ye kác juëc wën wëlkä loop kamken rin Jethu, ke keek ku bany käk Nhialic toc apuruuk luañ Nhialic tiit bik Jethu la döm. ³³Go Jethu lueel, “Yen abi rëer kamkun tëthin-nyöçt, ku yen abi la tënë raan yen cä tooc. ³⁴Wek abä wic, ku wek aaci ya bi yök, rin acin të bi wek la të rëer yen thün.”

³⁵Go bany Itharel lueel kamken, “Bi la dä buk cii ben yök? Ci bi la gæth Girik yiic të ciëñ kác Itharel thün, ku bi kác Girik piöcc? ³⁶Aye lueel, wek abä wic ku wek aaci yen bi yök, ku wek aaci bi la të rëer yen thün, yeñö wic bi lueel?”

Kuëer piü ë pür

³⁷Aköl ciëen yen aköl dit nin yai. Akölë, Jethu aci rot jät ku lueel röldit, “Kuat raan nëk rou abi bën tënë ya ku bi dek. ³⁸Cimën ci ye göt athör thëer wël Nhialic yic ëlä, ‘Raan gam wëtdië, kuëer piü ë pür abi rëer yepuöu.’” ³⁹Kënë aci Jethu lueel rin Wëi Nhialic, bi kác gam wëtde lök yök. Ku tënë, Wëi Nhialic a këc guo gam tënë kác, rin këc Jethu guo la dieckde yic.

Kɔc aaci keyiic tek

⁴⁰Kɔc kɔk kam kɔc wɛn aaci kɛnɛ piŋ ku luelkɛ, “Raan kɛnɛ ɛ raan kɔk Nhialic tiŋ alanden!” ⁴¹Go kɔc kɔk lueel, “Yɛn ɛ Raan ci lɔc ku dɔc!” Ku lueel kɔc kɔk, “Raan ci lɔc ku dɔc aaci bi bɛn pan Galilia! ⁴²Acɪ gɔt athɔr thɛɛr wɛl Nhialic yic lɔn Raan ci lɔc ku dɔc abi ya raan dhiɛnh Debit, ku abi dhiɛɛth Bethalem, gen wɔ̄ar ciɛŋ Debit thɛn.”

⁴³Go kɔc wɛn keyiic tek ɛ rienke. ⁴⁴Ku wickɛ bik dɔm, ku acɪn raan ci yecin tɔ̄au yeguɔp. ⁴⁵Nawɛn dhuk apuruuk ciɛɛn tɛnɛ bɔny kɔk Nhialic ku kɔc akut Parathi, gokɛ ke thiɛɛc, “Yɛŋɔ kɛc wek ye bɛɛi?” ⁴⁶Go apuruuk bɛɛr, “Acɪn raan ci kaŋ jam cimɛn ɛ mony kɛnɛ!” ⁴⁷Go kɔc akut Parathi ke thiɛɛc, “Ci we duɔɔŋ aya? ⁴⁸Le raan tɔk kam bɔny, ayɪ kam kɔc akut Parathi ci wɛtde gam cɔk kaŋ piŋ? ⁴⁹Kɔckɔ aa kuc lɔŋ Mothith, ku aa kɔc ci Nhialic lɔm kɛrac.” ⁵⁰Go raan tɔk kam kɔc akut Parathi, raan ci kaŋ la bi Jethu la tiŋ, cɔl Nikodemo lɛk ke, ⁵¹“Na ye lɔŋ ciɛŋ panda, ka cin tɛ bi yɔk raan luɔk wei ke kɛcku kaŋ piŋ thok tuɛŋ, ku ŋicku kɛ ci looi.”

⁵²Gokɛ bɛɛr, “Yiɛn aya, ye raan Galilia? Kuen athɔr thɛɛr wɛl Nhialic, ku aba ŋic lɔn acɪn raan kɔk Nhialic bɛn Galilia.”

[⁵³Nawɛn ci raan ɛbɛn dhuk paande,

Tiŋ ci kɔl piny ke kɔr

8 ke Jethu la gɔn Olip nhom. ²Nayɔn nhiɔk dur yic ke dhuk luɔŋ Nhialic. Go kɔc ɛbɛn guɛɛr yelɔɔm, ku nyuuc piiny ku jɔk piɔɔc cɔk tɛnɛ ke. ³Go kɔc piɔɔc lɔɔŋ ku kɔc akut Parathi tik bɛɛi, ku ɛ tiŋ ci kɔl piny ke kɔr. Ku cɔlkɛ akɔɔc kɔc nhiim ɛbɛn, ⁴ku luelkɛ tɛnɛ Jethu, “Raan piɔɔc, tiŋ kɛnɛ acɪ kɔl piny ke kɔr. ⁵Mothith acɪ lɔŋ lɛk yo athɔr yic lɔn kuat tiŋ loi kɛcit kɛnɛ, adhil biɔɔk aleel bi thou. Na yiɛn ɛmɛn, ye lueel kɛdɛ?” ⁶Keek aake jam kɛlɔ bik Jethu deep bik wɛt yɔk bik la luɔm. Go Jethu guŋ ku gɛt piny yecin.

⁷Nawɛn ŋot ke kɔɔc ku yekɛ thiɛɛc, ke jɔt yekɔu ku lɛk ke, “Na le raan kamkun cin adumuɔɔm ciɪ kaŋ looi, ke biɔk alel tuɛŋ yeguɔp.” ⁸Ku ben guŋ ku gɛt piny yecin. ⁹Nawɛn cik wɛt kɛnɛ piŋ, ke jiɛl ɛbɛn ke wath rɔt, ku kɔŋ kɔcdit jɔl tuɛŋ, agut tɛ dɔŋ Jethu ɛ rot, ku tiŋ wɛn ke ŋot kɔɔc yenhom. ¹⁰Go yekɔu jɔt ku lɛk ye, “Tɔkɛ tɛno? Cin raan ciɪ dɔŋ bi yi luɔk wei?”

¹¹Go bɛɛr, “Acɪn raan Bɛny.” Go Jethu lueel, “Apath, ke yiɛn acɔ bi luɔk wei aya. Lɔɔr ku duk adumuɔɔm ben looi.”] ^c

7:42 2Tha 7:12; Mai 5:2 7:50 Jn 3:1-2 8:5 Leb 20:10; L.rou 22:22-24

^c7:53-8:11 Athɔr thɛɛr juɛc aacie (7:53-8:11) ye mat thɛn. Ku athɔr kɔk ee bɛn Jn 21:24 cɔk, ku kɔk ɛ Lk 21:38. Ku athɔr tɔk ee lɔk bɛn Jn 7:36 cɔk.

Jethu ee mermer pinyinhom

¹²Go Jethu ben jam tēnē kɔc ku lueel, “Yen ē ruel pinyinhom, kuat raan buoth ya abi ruel p̄ir yök, ku aciī bi kaŋ cath muöth yic.” ¹³Go kɔc akut Parathī lēk ye, “Ēmēn, yin ajam ē rienku, ku wēt ca lueel acin kē ye nyuöth.”

¹⁴Go Jethu bēēr, “Acie këya, na cɔk alon jicem yen ē rienkiē, ke wēt lueel ē yic, rin yen aŋic tē bii yen th̄in. Ku wek aa kuc tē bii yen th̄in ayi tē ler yen th̄in. ¹⁵Wek aa wēt teem cimēn wēt raan, ku yen acin raan ya gām awuöc. ¹⁶Ku tē bi yen wēt teem, ke wēt ba teem abi jal a yic, rin acie yen tem wēt, Wä ē toc yen arēēr ke ya. ¹⁷Wēt aci göt lōŋdun yic lon tē lueel kɔc karou wēt tök luk yic, ke wētden ē ya yic. ¹⁸Yen ajam ē rienkiē, ku Wä cā tooc ajam ē rienkiē aya.”

¹⁹Gokē thiēc, “Tö Wuur tēno?” Go Jethu bēēr, “Wek aaciī ya ŋic, ku wek aaciī Wä ŋic. Na we ŋic ya, ŋuöt wek aa ŋic Wä aya.”

²⁰Wēlkä ebēn aaci Jethu lueel wäär piöoc yen luaŋ Nhialic, yōn cī kākken ajuēr t̄su th̄in. Ku acin raan cie d̄om rin kēc akälde guö bēn.

Wek aaciī la tēdiēn ler yen th̄in

²¹Go Jethu ben lēk ke, “Yen abi jäl ku wek abä wic, ku wek aabi thou awäckun yiic. Tē le yen th̄in, acie yen tē bi wek la th̄in.”

²²Tēwēn, ke lueel bāny Itharel, “Aye lueel lon cii yök bi la tē le yen th̄in. Ye ciēt bi rot nök?”

²³Go Jethu bēēr, “Wek aa kɔc piny tēn, ku yen ee raan bö nhial. Wek aa kɔc piny kēnē nhom, ku yen acie raan pinyinhom tēn. ²⁴Ee rin kēnē yen aci yen ye lueel lon bi wek thou adumuömkun yiic. Ku wek aabi thou adumuömkun yiic tē kēc wek ye gam, lon ē Yen tō th̄in, yen ē Yen.”

²⁵Gokē thiēc, “Ye yin ŋa?” Go Jethu bēēr, “Wēt aca lēk we tēwēn jɔk yen wēt cök.^d ²⁶Yen ala wēl juēc ba ke lueel ē rienkun, ku wēl juēc bi yen ke we luök wei. Ku raan cā tooc guöp ala yic, ku yen ē kɔc lēk kuat kē ca piŋ tēnē ye.”

²⁷Gokē kēc deet lon jicem Jethu wēt Wun. ²⁸Go Jethu ben lueel tēnē ke, “Aköl bi wek Manh Raan jat nhial, ka bāk jäl ŋic lon, ‘Yen tō th̄in Yen ē Yen.’ Ku abäk deet yic aya lon acin kē ya looi ruötidiē, ku aa ya ke lueel wēl cī Wä piöoc tēnē ya. ²⁹Ku raan cā tooc arēēr ke ya, ku akēc ya nyääŋ piny yatök, rin ye yen wēt nhieer looi akölaköl.”

³⁰Go kɔc juēc cī Jethu piŋ ke jam ē wēlkä wētde jäl gam.

Kɔc lääu nhiiim ku kɔc aloony

³¹Go Jethu lēk kɔc Itharel cī wētde gam, “Na piŋkē wēl ca piöoc, ke wek aa kɔckiēn buoth ya ayic, ³²ku wek aabi yic ŋic, ku yic abi we wēēr bei.”

^{8:12} Mt 5:14; Jn 9:5   ^{8:13} Jn 5:31   ^{d8:25} Yenö ben yen jam tēnē we.

³³Gokë bëër, “Yok aa kɔc dhiënh Abaram, ku acin kɔc kɔk ciï yo kaŋ loony. Ku na luel, ‘Wek aabi wëër bei,’ ke yeŋö wic ba lueel?”

³⁴Go Jethu lëk ke, “Yic alëk we, raan ëbën cä adumuööm looi yen alony adumuööm. ³⁵Alony acie raan mac thok alanden, ku Wät yen ee raan thïn lanayɔn. ³⁶Na ci Wät we wëër bei, ke wek aabi rëer ke cïn loony alanden.

³⁷“Anjɛc lɔn ye wek dhiën Abaram. Ku aŋot wiëckë bāk ya nɔk, rin piöcidië acäk ye gam. ³⁸Kë ci Wä nyuöth ya yen aya lueel, ku wek aa loi kë ci wärkun lëk we.”

³⁹Gokë bëër tënë ye, “Abaram yen ë wäda.” Go Jethu wët dhuk nhom ku lueel, “Na we miith Abaram alanden, ŋuöt wek aa loi këcīt kë ci Abaram looi. ⁴⁰Këriëc ëbën ca looi ë rin ba we lëk yiny ca piŋ tënë Wä, ku aŋot wiëckë bāk ya nɔk. Abaram acin kë ci looi cīt kënë! ⁴¹Wek aa loi kë ci wärkun looi.” Gokë lueel, “Nhialic yetök yen ë Wäda, ku yok aa miëthke guöp.”

⁴²Go Jethu bëër tënë ke, “Të ye Nhialic wuurdun guöp, ŋuöt wek nhiaar ya, rin ci yen bën tënë Nhialic, ku ëmën yen atö tën. Yen akëc bën wëtdië ë rot, ee yen acä tooc. ⁴³Yeŋö ciï wek kë ya lueel ye deet yic? Ee rin ciï wek ye lëu bāk wëtdië piŋ. ⁴⁴Ee jɔŋrac yen ë wuurdun, ku ayakë nhiaar bi ya kën wuurdun yen yakë looi. Yen ë raan ë tir tēthæer yɔn, ku akëc yic kaŋ lueel rin ye yen alueeth, ku ye wun lueth ëbën. ⁴⁵Yen aluel yic, ku rin ë kënë yen akëc wek ya gam. ⁴⁶Yeŋa kamkun lëu ye bi awuöc nyooth yaguöp rin adumuööm ca looi? Na lueel yic, ke ye rin ŋö ciï wek ya ye gam? ⁴⁷Raan bö tënë Nhialic ë wët Nhialic piŋ, wek aaciï bö tënë Nhialic, ku yen ë kë ciï wek wët bi piŋ.”

Jethu ku Abaram

⁴⁸Go kɔc Itharel bëër tënë Jethu, “Këcku wët yic lueel wën lɔn ë yin raan pan Thamaría, ku jɔŋrac atö yiguöp?”

⁴⁹Go Jethu bëër, “Acin jɔŋrac tō yaguöp, yen ë Wä theek ku wek aa ya dhöl guöp, ⁵⁰Yen aaciï lëcdië wic. Raan wic ye atö thïn, ku ë wët teem bā kony. ⁵¹Wët yic alëk we, raan piŋ wëtdië aaciï bi thou akölrüëc ëbën.”

⁵²Go kɔc Itharel lëk yen. “Ëmën, aŋicku alanden lɔn tō jɔŋrac yiguöp. Abaram aci thou, ku kɔc kāk Nhialic tiŋ aaci thou aya ku ŋot ye lueel, ‘Raan piŋ wëtdië aaciï bi thou akölrüëc ëbën.’ ⁵³Abaram wäda aci thou, nadë ye lueel lɔn diit yin tënë Abaram? Ku kɔc kāk Nhialic tiŋ aaci thou aya. Ye tak ye yin ë ŋa?”

⁵⁴Go Jethu bëër, “Na ya ci rot leec, ŋuöt lec kënë acie lec acin. Ee Wä yen ë raan ya leec, ku yeen guöp ayakë lueel ke Nhialicdun. ⁵⁵Yeen

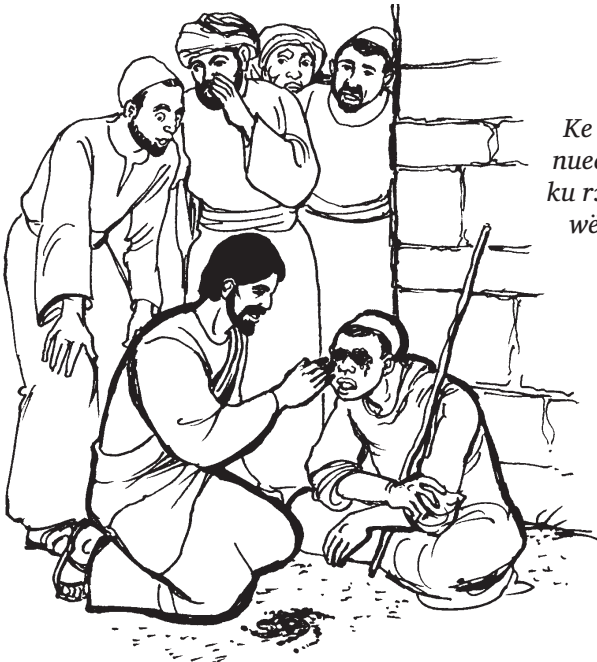
akëckë kaŋ ŋic, ku yeen aŋיע. Na luæl lɔn kuc ʔen ye, ke ʔen abi ya alueth cimëndun, ku yeen aŋיע, ku ʔen ë wëtde looi puðu ëbën. ⁵⁶Wuurdun Abaram aci puðu miet apeɪ lɔn bi yen aköl bëndië tiŋ, aci tiŋ ku aci puðu la yum.” ⁵⁷Go kɔc Itharel lëk ye, “Yin aŋot yi këc ruðññ thiärdhiëc dööt, ku yin ca Abaram tiŋ?” ⁵⁸Go Jethu bëër, “Wët yic alëk we, wäär këc Abaram guɔ dhiëëth, ‘Ke ʔen atö thïn.’” ⁵⁹Gokë aleel kuany bi kek ye biðök, go Jethu rot thiaan ku jiël ʔön Nhialic.

Jethu aci raan ci dhiëëth ke ci cɔɔr kony

9 Tëwën cieth Jethu, ke tiŋ raan ci dhiëëth ke ci cɔɔr. Go kɔcken ye buɔɔth thiëëc, ²“Raan piöc, ye adumuðñm ci ŋa looi cɔl ye adhiëth ke ci cɔɔr? Ye adumuðñmde aye adumuðñm kɔc ke dhiëth ʔe?”

³Go Jethu bëër, “Kë ci yen cɔɔr acie rin adumuðñm ci looi, ayi rin adumuðñm ci kɔc ke dhiëth ye looi, yeen aci cɔɔr bi riel luɔi Nhialic tiŋ yeguðp. ⁴ʔok aa dhil la tueŋ ʔo lui luɔi raan cä tooc ʔet tē ŋot ruel aköl, waköu abö, ku acin raan bi ye lëu bi luui. ⁵ʔet aköl ŋoot ʔen pinyñhom, ke ʔen ë ruel tënë kɔc.”

⁶Tëwën ci yen jam këlä, ke ŋuut piny ku nueen tiɔp luëeth, ku rɔɔth tiɔp mony wën nyin, ⁷ku lëk ye, “Lɔɔr lɔk yinyin wär Thiloam.” (Ku

*Ke ŋuut piny ku
nueen tiɔp luëeth,
ku rɔɔth tiɔp mony
wën nyin (9:6)*

wētde yic, “Cī tooc.”) Go mony wën la ku lək yenyin, ku le dhuk ke ye piny tiŋ. ⁸Go kəc akeu nhom ku kəc cī ye kaŋ tiŋ ke lim thiēc, “Cie mony dhie cool nyuc piiny ke lim kënë?”

⁹Go kəc kək lueel, “Ee yeen guöp.” Ku lueel kəc kək, “Acie ye ë raan thöŋ kek ye.” Go mony wën nhom lueel, “Ee yen raan wën guöp.”

¹⁰Gokë thiëc, “Cī rot lëu kädë ba ben daai?”

¹¹Go bëër, “Mony cəl Jethu aci tiöp nueen ku rəoth yanyin ku lək ya, ‘Ləor wär Thiloam ku lək yinyin.’ Guo la, ku kaam wën lək yen yanyin, ke ya tiŋ piny nyin yic.”

¹²Gokë thiëc, “Yen ako?” Go bëër, “Akuöc.”

Akut Parathī awic wēt tē cī cəor kuony thīn

¹³Gokë mony wën cī cəor thəl tənë kəc akut Parathī. ¹⁴Aköl nueen Jethu tiöp ku rəoth raan nyin bi daai, ee ya aköl cīi kəc ye luui. ¹⁵Go kəc akut Parathī mony wën ben thiëc tē cī ye liep nyin thīn. Go lək ke, “Yeen aci tiöp täau yanyin, ku laak yanyin, ku emën alëu ba piny tiŋ.”

¹⁶Go kəc kək akut Parathī lueel, “Raan cī kënë looi aci lëu bi bën tənë Nhialic, rin aci löŋ cīi kəc ye luui thek.”

Go kəc kək lueel, “Lëu kädë bi raan la guöp adumuööm kädit jäŋ göi, cīt kakkä, looi?” Gokë keyiic tek kamken.

¹⁷Go kəc akut Parathī mony wën ben thiëc, “Yiin ye lueel lön cī yen yi liep nyin apath, ku yiin ye lueel ye yen ŋa?” Go bëër, “Ee raan kək Nhialic tiŋ.”

¹⁸Ee kəc bāny Itharel gam lön cī yen cəor ku ben nyin kuək, agut tē bi kek kəc ke dhiëth ye cəl, ¹⁹ku thiëckë ke, “Ye manhduon kënë? Ayakë lueel lön cī ye dhiëth ke ye cəor, lëu kädë, bi piny tiŋ?”

²⁰Go wun ku man bëër, “Aŋicku lön ye yen manhda, ku lön cī ye dhiëth ke ye cəor. ²¹Ku akucku tē cī yen piny jäl tiëŋ thīn, yok aa kuc raan cī ye liep nyin aya. Thiëckë, yeen aci dīt ku alëu bi kede bëër ë rot.” ²²Wun ku man aaci jam kälä rin riöc kek bāny Itharel, rin cī kek ye mat lön kuat raan gam Jethu lön ë yen Raan cī ləc ku dəc, ka dhil cuöp wei tən amat kəc Itharel. ²³Rin kënë, yen ë lueel wun ku man ye ëlä, “Yeen aci dīt, thiëckë!”

²⁴Gokë mony wën cī dhiëth ke cī cəor ben cəl arak dët, ku lëkkë ye, “Kuëŋ ë Nhialic nhom lön bi yin yic lueel. Aŋicku lön mony kënë ë raan adumuööm.”

²⁵Go mony wën bëër, “Akuöc lön ye yen raan la guöp adumuööm, wēt yen ŋiəc, yen a ya ye cəor ku emën yen ë piny tiŋ.”

²⁶Gokë thiëc, “Yenö cī looi tənë yin? Cī nyiënkü kuek kädë?”

²⁷Go bëër, “Aca lëk we wënthëer, ku acäk ye piŋ. Ye rin ɲö wïc wek wët bäk ben piŋ? Tëdët wiëckë aya bäk ya kocken ye buɔɔth?”

²⁸Gokë lat ku luelkë, “Yin aci ya raanden ye buɔɔth, ɣok aa kɔc Mothith. ²⁹Aŋicku lɔn cī Nhialic jam tënë Mothith, ku na ye monytui, ka cɔkku kuc aya tē bīi yen thīn!”

³⁰Go mony wën bëër, “Kë gēi kɔc akīn! Akuɔckë tē bīi yen thīn, ku yeen guɔp aci nyiënkië liep! ³¹Aŋicku lɔn cīi Nhialic wët kɔc adumuɔɔm ye piŋ, ku yeen ë wët kɔc thek ye ku loikë luɔiden cī lëk ke piŋ. ³²Yontheer cek pinynhom akëc kaŋ piŋ lɔn le yen raan cī dhiëëth ke ye cɔɔr cī kuek nyin. ³³Na cie lɔn bīi raan kënë tënë Nhialic, ka cīi lëu bī kēcīt kënë looi.”

³⁴Gokë bëër, “Yin aci dhiëëth ku muk yī adumuɔɔm yic, ku wïc ba ɣo piɔɔc?” Ku copkë wei tënë amat.

Cöör ë puɔu

³⁵Go Jethu piŋ lɔn cī kek ye cuɔp wei. Nawën yök ke lueel, “Ye wët Manh Raan gam?”

³⁶Go mony wën bëër, “Bëny, lëk ɣa ye ɲa, rin ba lëu ba gam.”

³⁷Go Jethu lëk ye, “Yeen aca tiŋ, ku yen ë raan jam kek yī ëmën.”

³⁸Go mony wën lueel, “Bëny aca gam.” Ku gut yenhiɔl piny Jethu nhom.

³⁹Go Jethu lueel, “Yen aci bën pinynhom tën ba wët teem, rin bī cɔɔr piny tiŋ, ku bī kɔc piny tiŋ jäl cɔɔr.”

⁴⁰Go kɔc kök akut Parathī rëër kek ye wël cī lueel piŋ ku thiëckë, “Ee ciët wïc ba lueel lɔn ye ɣok cöör aya?”

⁴¹Go Jethu bëër, “Na we ye cöör ke wek aa cīn gup awuɔc, ku rin ye wek ye lueel lɔn ye wek piny tiŋ, ke wët kënë aye nyooth lɔn le wek gup awuɔc.”

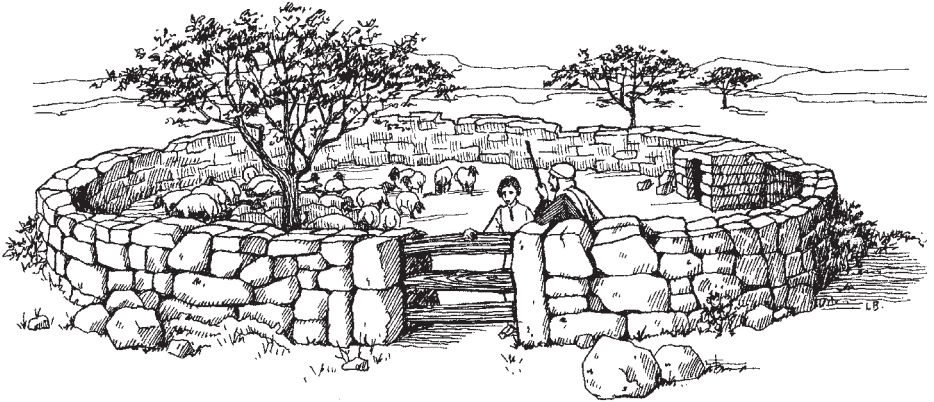
Kääŋ abiöök

10 Go Jethu lueel, “Wët yic alëk we, raan cie tëek kal amël thok, ku lir nhom tädët, yeen ë cuär, ku ë raan rum käng. ²Ku raan tək kal thok yen abiöŋ amël. ³Raan tit kal abī kal ɲaany thok tënë ye, ku piŋ amël rölde tē cɔɔl yen amälke ë rienken, ku thel ke aɣeer. ⁴Ku tē cī ke ɣäth aɣeer, ka cath tueŋ kenhiim ku buɔɔth amël cök rin ɲic kek rölde. ⁵Aaciī raan dët bī buɔɔth cök, aabi kat ye rin kuc kek rölde.”

⁶Kääŋ kënë aci Jethu thäth ke, ku wët lueel tënë ke akëckë deet yic.

Jethu abiöŋ path

⁷Go Jethu ben lueel, “Wët yic alëk we, ɣen ee kal thok tënë amël. ⁸Kɔc kök ëbën cī kaŋ bën ɣanhom tueŋ, aa cuär ku aa kɔc rum käng, ku

Wët yic alëk we, yën ee kal thok tënë amël (10:7)

rölden akëc amël piñ. ⁹Yen ë kal thok. Raan bö thïn thuɔŋdië abï luök, yeen abï bën alɔŋthïn ku ler ayeer, ku yök wel path. ¹⁰Cuär ë bën rin bi cuëer, ku nëk käŋ ku rëc ke. Yen acï bën bik pïr yök, pïrdit alanden.

¹¹“Yen abiöŋ path. Abiöŋ path aye wïc bi thou rin amälke. ¹²Raan lui ariöp ku cie raan abiöök ku cie wun amël, ku tiŋ gəl ke bö, ka päl amël ku ket, bi gəl thuëet amël yiic ku thiëi ke roor. ¹³Raan lui ariöp ë kat rin ë raan lui ariöp ë path, ku aliu puöu kegup.

¹⁴⁻¹⁵“Yen abiöŋ path. Cïmën ñic Wä yen ku ñiëc Wä, këya yen aŋic amälkië ku amälkië aa ñic ya. Ku awiëc ba thou ë rienken. ¹⁶Amël kök aa tō thïn ku aa kākkië ku aa liu thïn kal kënë yic. Keek aaba bëëi aya, ku aabi röldië piñ, ku keek aabi ya luöny tökalinj kek raan tōŋ biöök ke.

¹⁷“Wä anhiar ya rin awiëc ba piërdië puöl rin bi yen ye ben yök. ¹⁸Acïn raan bi piërdië nyaai tënë ya. Yeen aya puöl wët piändië ë rot. Yen ala riel ba päl wei, ku yen ala riel ba ben lööm.”

¹⁹Go kɔc Itharel keyiic ben tek kamken rin ë wëlkä. ²⁰Kɔc juëc kamken aa yekë lueel, “Yeen ala guöp jɔŋrac! Yeen amuöl! Yenö ye wek wëlke piñ?”

²¹Go kɔc kök lueel, “Lëu raan la guöp jɔŋrac bi jam cïmën yen! Lëu jɔŋrac kädë bi cɔr cəl akuek yenyin?”

Kɔc Itharel aa kuec Jethu

²²Aköl looi Yan Dɔc luañ Nhialic Jeruthalem acï bën, ku piny ë ye mëi. ²³Ku Jethu ë cath puək yic, cəl puək Tholomon tō luañ Nhialic. ²⁴Go kɔc Itharel guëer yelööm ku luelkë, “Yet nen bi yïn yo cəl arëër yo diu puöth? Lëk yo yic la gei, ye yïn Raan ci löc ku dɔc?”

²⁵Go Jethu bëër, “Wët aca lëk we ku wek aacie wëtdië ye gam. Luikiën ya looi ë riel Wä, kek ajam ë rienkië. ²⁶Ku wek aacie wëtdië ye gam rin cii wek ye amälkië. ²⁷Amälkië aa röldië piŋ ku keek aŋiëc ku keek aa ya buoŋth cök. ²⁸Pir aköriëëc ëbën aya yiëk ke, ku keek aaciï bi kaŋ thou athëer, ku acin raan lëu ye bi ke rum tënë ya. ²⁹Kë ci Wä yiëk yen awär këriëëc ëbën, ku acin raan lëu ye bi ke rum Wä cin. ³⁰Wä ku yen yök aa tök.”

³¹Go kɔc Itharel aleel ben kuany bik biöök. ³²Go Jethu lëk ke, “Luoi puoŋth juëc ci Wä yiëk yen ba ke looi, aa ca looi wenhiim, ye luoi töŋ nen kamken yen wic wek ye bäk ya biöök aleel?”

³³Go kɔc Itharel bëër, “Yin acuk wic buk yi biöök aleel rin luoi path, ku ë rin ye yin Nhialic dɔl guöp. Yin ë raan ë path, ku wic ba rot looi ba ya Nhialic!”

³⁴Go Jethu bëër, “Acï göt löŋdun yic guöp lɔn ci Nhialic ye lueel, ‘Wek aa Nhialic.’ ³⁵Aŋicku lɔn wët ci göt athör wël thëer Nhialic yic ë yic alanden, ku kɔckä aci Nhialic cɔl, ‘Nhialic,’ kɔc ci Nhialic thön wëtde. ³⁶Ku na yen, ke Wä cä cɔl ku tuuc ya pinynhom, ku ye këdë ye wek ye lueel lɔn ci yen Nhialic dɔl, ye rin ci yen ye lueel lɔn ye yen Wën Nhialic? ³⁷Duökkë wëtdië gam të cii yen luoi Wä loi. ³⁸Ku na ya ke looi, ku cɔk alɔn cii wek wëtdië gam, ke we dhil luikië gam, bäk ŋic alanden lɔn Wä arëër kek ya ku yen atö Wä yic.”

³⁹Gokë wic bik dɔm, go ke käl nyin.

⁴⁰Go Jethu ben dhuk ciëen wär Jordan alɔŋtui tëwäär ye Joon kɔc muɔɔc nhiim thin, ku rëer thin tëën. ⁴¹Go kɔc juëc bën tënë ye ku luelkë, “Joon akëc käril looi, ku këriëëc ëbën ci lueel rin ë mony këne aaci ya yith.” ⁴²Ku gam kɔc juëc wëtde ë tënë.

Thon Ladhäro

11 Raan cɔl Ladhäro, ku ë rëër Bethanï, ëci tuaany. Bethanï ë gen rëër Maria thin kek nyankën cɔl Martha. ²Maria këne yen ë nyan wäär ci Bänyda tɔc cök miök ŋir, ku wuuny ke nhiëmke. Ku ë mënhë Ladhäro yen ëci tuaany. ³Go nyiërakën wët tuɔc Jethu, “Bëny, mäthdun nhiar aci tuany.”

⁴Nawën piŋ Jethu ke lueel, “Tuëny këne aciï Ladhäro bi nök, këne aci rot looi bi Nhialic leec thin. Ku yen ë të bi Wën Nhialic læc yök thin.”

⁵Ku Jethu ë nhiar Martha kek nyankën ku Ladhäro. ⁶Nawën cɔk piŋ lɔn ci Ladhäro tuaany, ke näk nin karou tëwën rëer yen thin. ⁷Ku jɔl lëk kɔc ye buoŋth, “Benku dhuk ciëen pan Judia.”

⁸Go kɔc ye buɔɔth lueel, “Raan piöoc, wäär emën thiöök, ee wïc kɔc Itharel bik yï biöök aleel, ku ye wïc emën ba ben dhuk thïn?”

⁹Go Jethu bëër, “Akäl tök cï yic la aköl ku waköu? Të cieth raan ke ruel dit ke yeen acie köth, rin ala ruel yen piny tiñ. ¹⁰Ku na cieth waköu ka köth, rin liu ruel tënë ye.” ¹¹Jethu aci wëlkä lueel ku met dët thïn, “Mäthda Ladhäro aci nin wit, ku yen ala ba la puöc.”

¹²Go kɔc ye buɔɔth lueel, “Bëny, na cï nin ka bi ñuëën.”

¹³Ku wët wïc Jethu bi lëk ke ë lɔn cï Ladhäro thou. Gokë tak lɔn jieem yen wët nin ë path. ¹⁴Go Jethu gai yic tënë ke, “Ladhäro aci thou, ¹⁵ku yen aci puöu miet ë rienkun ba këc rëer kek ye, rin bäk gam. Jɔlku la tënë ye.” ¹⁶Go Thomath, cɔl Acueek, lëk atuuc, “Lokku yodhie kek Raan piöoc, rin buk la thou kek ye.”

Jön rot ku pïr aabö tënë Jethu

¹⁷Nawën yet Jethu ke yök lɔn cï Ladhäro thiök ka la nin kañuan rañ yic. ¹⁸Bethanï amec kek Jeruthalem təcit tën meel karou, ¹⁹ku kɔc juëc Itharel aake cï bën bik Martha kek Maria bën dëet puöth, rin wämënhden cï thou.

²⁰Nawën piñ Martha lɔn biï Jethu, ke la ayeer bi la röm kek ye, ku döñ Maria bei. ²¹Go Martha lëk Jethu, “Bëny, na yï tö thïn, ñuöt wämääth akëc thou. ²²Ku añiec lɔn na cɔk amën ke Nhialic abi këriëëc ëbën ba thiëëc ye, gäm yï.”

²³Go Jethu lëk ye, “Wämuuth abi rot jɔt bi pïr.”

²⁴Go Martha bëër, “Añiec lɔn bi yen rot jɔt bi pïr aköl ciëën.”

²⁵Go Jethu lëk ye, “Yen ë jön rot ku pïr. Raan gam wëtdië, na cɔk alɔn thou yen ka bi pïr. ²⁶Ku kuat raan pïr ku gem wëtdië aciï bi kañ thou. Ca kënë gam?”

²⁷Go lueel, “Ee këya, Bëny. Aca gam lɔn ye yïn Raan cï lɔc ku dɔc, Wën Nhialic, bi dhiel bën pinyñhom.”

Jethu adhiu

²⁸Nawën cï Martha wëlkä lueel, ke dhuk ciëën ku cɔl nyanakën Maria amääh ku lueel, “Raan piöoc atö tën ku awïc yï.” ²⁹Nawën piñ Maria wët kënë, ke jɔt rot ku lɔc la ayeer bi la röm kek ye. ³⁰Ku Jethu ë ñot këc yet baai, a ñot rëer tëwën rëm yen thïn kek Martha. ³¹Go kɔc Itharel wën rëer yööt kek Maria rin bik dëet puöu, buɔɔth cök, wën tiñ kek ye ke cï rot jɔt ku ben yeköu ayeer. Ee cik tak lɔn ler yen rañ ñhom bi la dhiu thïn.

³²Wën yeet Maria tëwën rëer Jethu thïn, ke cuet rot piny yecök ku lueel, “Bëny, na yï tö thïn tën ñuöt wämääth akëc thou.”

³³Nawën tiŋ Jethu ke dhiau, ku kɔc Itharel awën ruɛc ye ke dhiau aya, go keŋ yepuɔu ku ŋeer yic apei. ³⁴Go ke thiëc, “Cäk thiök tēno?” Gokë lueel, “Bēny, bäär ba tiŋ.”

³⁵Go Jethu dhiau. ³⁶Go kɔc Itharel lueel, “Tiëŋkë tē nhieɛr yen ye thīn.”

³⁷Go kɔc kök kamken lueel, “Acī raan cī cɔɔr liep nyin, këc looi? Ku yeŋö këc yen Ladhäro kuöny bei thou yic?”

Ladhäro aci ben pīr

³⁸Go Jethu yic ben ŋeer apei ku ler raŋ nhom, ku raŋ ëcī wec kuur yic, ku kuurdit aci tāau yethok. ³⁹Go Jethu ke yōök, “Nyaaikë kuur.”

Go Martha, nyanakën raan cī thou bēɛr, “Bēny, aci nhiany. Nīn cī ye thiök aa ŋuan.”

⁴⁰Go Jethu lëk ye, “Këc lëk yī lɔn bī yīn lec Nhialic tiŋ tē gēm yīn?” ⁴¹Gokë kuur laar wei. Go Jethu yenyin ŋäär nhial ku lueel, “Wä yīn alɛɛc rin ye yīn ɣa piŋ, ⁴²ku aŋɛc lɔn ye yīn ɣa piŋ akölaköl, ku aluel rin bī kɔc tō thīn tēn ye gam, lɔn cī yīn ɣa tooc.”

⁴³Kaam wën cī yen wëlkä lueel ke cöt röldit, “Ladhäro, bäär ayeer.” ⁴⁴Go bën ayeer ke cī duut cök ku cin alanh thiëkthiëk, ku aci der nyin alath. Go Jethu lëk ke, “Däkkë ku calkë acath.”

Amat nëk Jethu

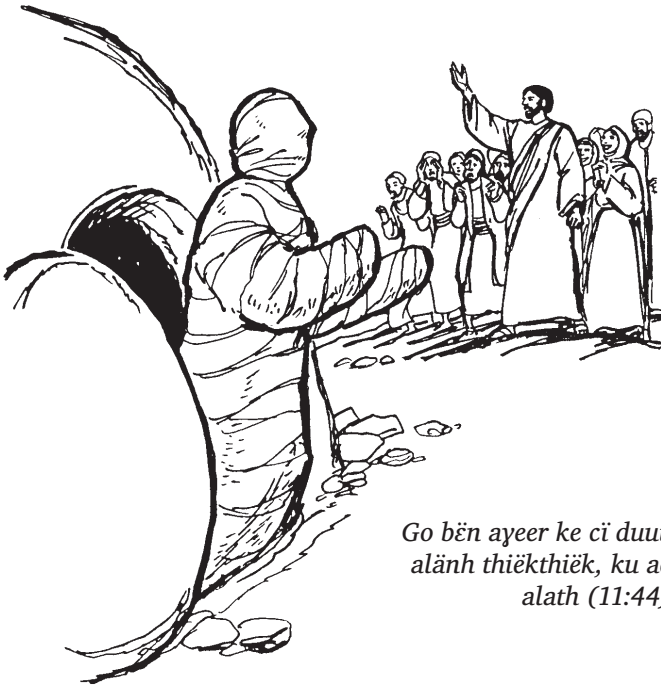
(Mt 26:1-5; Mk 14:1-2; Lk 22:1-2)

⁴⁵Go kɔc juëc Itharel cī bën bik Maria bën neem, kë cī Jethu looi tiŋ, ku gamkë wëtde. ⁴⁶Ku dhuk kɔc kök ciëen kamken tēnë kɔc akut Parathī, bik kāk cī Jethu looi la lëk ke.

⁴⁷Go kɔc akut Parathī ku kɔc kāk Nhialic mat kek bēny luk, ku luelkë, “Buk ŋö looi? Mony kënë ee luɔi ril apei looi! ⁴⁸Na päлку bī la tueŋ këlä, ke kɔc ëbën abī wëtde gam, ku bāny Roma aabī bën bik luaŋ Nhialic thuör piny ku reckë panda.”

⁴⁹Go Kaipa yen ye raandit kɔc kāk Nhialic ë ruöön kënë lueel, “Wët tök akuöckë! ⁵⁰Cäk ye tiŋ lɔn aŋuëën tēnë we bī raan tök thou rin kɔc, tēn tē bī wuönda riääk ëbën?” ⁵¹Ku akëc wët kënë lueel piände ë rot, ku ë rin ye yen raandit kɔc kāk Nhialic ë ruöön kënë. Ku ë luel kāk tueŋ bī röt looi lɔn bī Jethu thou rin thän Itharel, ⁵²Ku acie rienken kepëc, abī thou aya bī mīth Nhialic cī thiëi pinynhom kuööt yiic bik aa tök.

⁵³Jɔɔk aköl kënë ke bāny aake guir bik Jethu nök. ⁵⁴Këya, go Jethu këc ben acath ë path kam kɔc pan Judia, ku jiël bī la gen cɔl Epraim tēthiök ke ror, ku rëer thīn kek kɔc ye buɔɔth.

*Go bën ayeer ke cì duut cök ku cin
alänh thiëkthiëk, ku acì der nyin
alath (11:44)*

⁵⁵Ku Yan Ayum cìn yic luwi kəc Itharel ëci thiök, go kəc juëc jäl bääiken yiic bik la Jeruthalem, bik kəc wuuny kek kegup yandit nom tuej la looi. ⁵⁶Gokë Jethu wïc, ku thiëckë röt kamken wën cì kek guëër luaj Nhialic, “Yeñö yakë tak? Bi bën yai yic, kua cii bi bën?” ⁵⁷Ku kəc käk Nhialic ku kəc akut Parathi aake cì wët lueel, lön raan njic tē rëër Jethu thïn adhil wët lëk ke, ku bi döm.

Maria acì tē theek yen Jethu thïn nyuwoth

(Mt 26:6-13; Mk 14:3-9)

12 Nin kadätem Yan Ayum cìn yic luwu nom tuej, ke Jethu la Bethani, pan ciëñ Ladhäro thïn, raan wäär cì jöt bei thou yic. ²Gokë miëth guir tënë ye, miëth cì Martha bën luwi thïn apei. Ku Ladhäro atö kam kəc ke rëër thïn aya. ³Go Maria karjac cì thiän miök njir cöl naar, ye ywoc wëü juëc lööm, ku puk Jethu cök ku wuuny nhimken nom. Go anjir miök yöt rum yic ëbën. ⁴Go raan tök kam kəc Jethu buwoth, cöl Judath Ithkariöt, raan bi ye luom lueel, ⁵“Yeñö kəc miök njir kënë yaac wëü juëc wär wëü ye döm raan tök, ku yik ke kəc njöñ?” ⁶Ku ëcie rin nhiër kəc njöñ yen lueel yen kënë, ee rin ye yen cuär, ee ye wëü akut muk, ku ë ye rot kony thïn.

⁷Go Jethu lueel, “Pälkë, calkë amuk miök rin aköl bī ya thiök. ⁸Kōc n̄ōn aabi rēer thīn akōlaköl kek we, ku yen aciī bī rēer kek we akōlaköl.”

⁹Go kōc juēc Itharel jāl n̄ic lōn tō Jethu Bethani, gokë la thīn, ku acie rin Jethu yetök, ee rin bīk Ladhāro la tiñ aya, raan wäär cī Jethu jōt kam kōc cī thou. ¹⁰Go kōc kāk Nhialic wēt mat yic bīk Ladhāro nōk aya, ¹¹rin wēt Ladhāro yen aye kōc juēc Itharel bānyken puöl ku gamkë wēt Jethu.

Jethu aci la Jeruthalem ke ciēm yai

(Mt 21:1-11; Mk 11:1-11; Lk 19:28-40)

¹²Nayōn nhiääk dēt ke akutdīt kōc cī bēn Yan Ayum cīn yic luōu yic, piñ wēt lōn bīi Jethu Jeruthalem. ¹³Gokë ayōr agēp lööm, ku lek bīk la lor, ku ketkë ëlä,

“Lec tēnē Nhialic!

Nhialic dōc raan bō rin Bēny!

Nhialic dōc Bēny Itharel!”

¹⁴Go Jethu akaja yök ku nyuuc yekōu, cīt tē cī gāt ye athōr theer wēl Nhialic yic,

¹⁵“Duökkë riōc kōc Itharel! Yen kīn, Bānydun abō, ke cī nyuc akaja kōu.”

Gokë ayōr agēp lööm, ku lekkë bīk la lor (12:13)

¹⁶Ku kakkä aake këc kacken ye buōth deet yiic, nawën cĩ Jethu rot jot ke lec, ke jolkë ñic lön cĩ kakkä göt athör theer wël Nhialic yic, ku lön cĩ kek kakkä looi tënë ye.

¹⁷Ku kóc juëc ke rëër thïn wäär cĩ Jethu Ladhäro caal ayeer rañ yic, ku jot kam kóc cĩ thou, aake kë cĩk tiñ tët kóc. ¹⁸Ku rin wët kënë aya yen aa lor kóc juëc ye, rin cĩ kek luçidit jän göi cĩ looi piñ. ¹⁹Go kóc akut Parathĩ lueel kamken, “Cäk ye tiñ lön cĩn yen kë yökku thïn. Tiëñkë, aye thei ëbën buōth cök.”

Koc Gĩrik kök aa wic Jethu bik tiñ

²⁰Koc Gĩrik kök aake tō kam kóc cĩ la Jeruthalem bik Nhialic la door thïn. ²¹Gokë bën tënë Pilipo, raan Galilia pan Bethaida ku luelkë, “Bëny, yok aa wic Jethu buk tiñ.”

²²Go Pilipo wët lëk Andria, ku lekkë karou tënë Jethu bik la lëk ye. ²³Go Jethu bëër, “Ëmën, aköl bĩ Manh Raan ya leec apei aci guo yëët. ²⁴Wët yic alëk we, nyin rap ë rëër ke ye tók ë path, tē këc ye tääu tiop yic bĩ ciët kë cĩ thou. Na le yic pät bĩ ciët kë cĩ thou, ka jol luok miñ juëc. ²⁵Raan nhia piërde, abĩ muör ku raan man piërde pinynhom tën abĩ muk tënë pĩr akölrüëc ëbën. ²⁶Kuat raan wic ye bĩ yen luçöi ka dhil ya buōth cök, rin tē rëër yen thïn, aluonydië abĩ rëër thïn aya, ku Wä abĩ kuat raan luui ya leec.

Jethu ajam wët Thuände

²⁷“Piändië arem ëmën, ku ba ñö lueel? Ba lueel, ‘Wä, duk këreec tit ya cöl abö?’ Ku kënë ë yen cĩ yen bën thïn, rin ba arëem aköl kënë thöl. ²⁸Wä, cöl rienku alec!”

Go röl jam nhial ku lueel, “Aca cöl alec ku aba ben cöl alec.”

²⁹Go kóc ke kääc thïn tēën röl piñ ku luelkë, “Deñ aci mär.” Go kóc kök lueel, “Atuny Nhialic aci jam tënë ye.”

³⁰Tēënë, go Jethu lëk ke, “Ee cie tënë ya yen jiaem röl kënë, ee rienkun. ³¹Ëmën, ë tē bĩ luk teem tënë kóc tō pinynhom, ku bëny jakrec abĩ cuop wei. ³²Tē cĩ ya jat nhial, ke yen abĩ kóc ëbën miëët tënë ya.” ³³Ku wën lueel yen kënë, ke wic bĩ nyuōth yen tē bĩ yen thou thïn.

³⁴Go akut bëër tënë ye, “Wët cĩ göt athör yic ë yok lëk lön bĩ Raan cĩ lóc ku dác, pĩr akölrüëc ëbën. Na yĩin lëu kädë ba lueel lön bĩ Manh Raan jat nhial? Ku yeña yen Manh Raan?”

³⁵Go Jethu bëër, “Añoot tēthin nyoōt bĩ ruel rëër kamkun. Lakkë tueñ dhöldun yic ëmën töu ruel tënë we bĩ muōth we ciĩ döt, rin raan cath

muöth yic akuc të ler yen thïn. ³⁶Gamkë ruel ëmën ηoot yen kek we, rin bāk aa kōc ruel.” Tëwën cī Jethu wēlkā lueel ke la ayeer ku thiεn rot tēnē ke.

Kōc Itharel aa kuc ē gam

³⁷Na cōk amēn cī yen luoi rilkā ëbēn looi kenhīim guōp, ke keek aa kēc wētde gam, ³⁸bī wēt cī Ithaya, raan kāk Nhialic tīη kaj lueel thēer yenhom tiεη, wētde wāär lueel ëlä,

“Bēny, yeηa cī wēt cuk lēk kōc gam?

Yeηa cī Bēny nyuōth riel?”

³⁹Ku rin ē kēnē acīn të bī kek gam, rin wēt kēnē aya, acī Ithaya lueel ëlä,

⁴⁰“Acī Nhialic dhōny nyīn, ku mēr kepuōth.

Bīk kāη cīī tīη kenyīn, ku cik wēt det kepuōth.

Bīk rōt wēl yeη ku ba keek kony.”

⁴¹Ithaya acī kēnē lueel rin cī yen lēc Jethu tīη ku jīεem rīenke.

⁴²Ku ëmēn aya, ke bāny kōc Itharel aake cī wēt Jethu gam, ku akēckē lueel kōc nhīim, rin riōc kek kōc akut Parathī bīk ke cīī cop wei tēn amat. ⁴³Aake lēc kōc nhiaar tēnē lēc Nhialic.

Jethu abī luk looi tēnē kōc ëbēn

⁴⁴Go Jethu lueel rōldīt kōc nhīim, “Raan gam wētdiē acie wētdiē rot yen ye gam, ee wēt raan toc ya gam aya. ⁴⁵Ku raan tīη ya, ka tīη raan cā tooc aya. ⁴⁶Yeη acī bēn cīmēn ruel pinynhom, bī raan ëbēn gam wētdiē cīī ben rēer muöth yic. ⁴⁷Raan piη wētdiē ku cīī lōk looi, ke yeη acīn wēt ba tēm ye, rin kēc yeη bēn ba kōc pinynhom bēn luk, yeη acī bēn ba ke bēn pīr. ⁴⁸Raan kuc ē ya ku cīī wētdiē gam, raan bī ye tēm awuōc abī tō thïn, ku wētdiēn ca lēk kōc abī ye luk akōl ciēn. ⁴⁹Ku ē kēya, rin kēc yeη jam wēt piāndiē rot, ku ē Wā Acīēη toc ya, yeη acī ya thōn kē ba dhiel lueel ku jaam ē yic. ⁵⁰Ku aηīec lōn ye wētde pīr akōlriēc ëbēn bēēi. Kāk ya lueel aa kāk cī Wā nyuōth ya ba ke lueel.”

Jethu acī kōcken ye buōth lōk cōk

13 Ee ye akōl Yan Ayum cīn yic luōu nhom tuēη. Go Jethu ηic lōn cī akōl jīel yen pinynhom tēn jāl bēn, ku bī la tēnē Wun. Yeēn acī kōcken rēer pinynhom nhiaar alanden, ku nhīεer ke yet të bī wēt thōk.

²Jethu ku kōcken ye buōth aake cī nyuc bīk miēth thēi cam. Ku jōηrac ēcī wēt tāau Judath, wēn Thaimon Ithkariōt puōu, bī Jethu gaany.

³Go Jethu ηic lōn cī Wun riel ëbēn tāau yecin, ku ē ηic lōn cī yen bēn

tënë Nhialic, ku ë ben dhuk tënë ye. ⁴Go rot cuot wei tëwën mīth kek thīn ku dëk alanh kōu, ku ruk alanh wuōny ye aṇum. ⁵Ku jol pīu puōk aduōk yic ku lōk kōcken ye buōth cōk, ku wuuny ke alanh wuōny wën cī ruōk ye aṇum. ⁶Ku jol bën tënë Thaimon Pīter, go Pīter lëk ye, “Ye yīn bā lōk cōk, Bëny?”

⁷Go Jethu bëër tënë ye, “Ke luōi aciī ye deet yic ëmën, ku aba lōk deet yic.”

⁸Go Pīter lueel, “Yīn aciī ya bī kaṇ lōk cōk acīn.” Go Jethu bëër, “Na cā yī lōk cōk, ke yīn acīn tē bī yīn ben a raandië.”

⁹Go Thaimon Pīter lueel, “Bëny, na ye këya ke yī duk ya lōk cōk ë rot, lōk yacin ku yanhom aya.”

¹⁰Go Jethu lueel, “Raan cī laak acīn guōp acuol, ku abī yecōk lōk rot. Wek aa yer ëbën, ke raan tōk kamkun yen aciī yer.” ¹¹Jethu ë ḡic raan bī ye gaany, yen ë lueel yen ye ëlä, “Wek aa yer wedhie, ke raan tōk yen aciī yer.”

¹²Nawën cī Jethu ke lōk cōk, ke ben alanhde ruōk ku nyuuc tēden wën rëer yen thīn, ku thiëc ke, “Cāk kāk ca looi tënë we ëmën deet yiic? ¹³Wek aa ya cōl raan piōoc ku Bëny, ku yeen apath bāk looi këya, rin ë ya. ¹⁴Yen ë Bëny ku Raan piōoc tënë we, ku ḡot we laak cōk. Ke week aya, wek aabī wecōk lōk kamkun, ḡek kek ḡek. ¹⁵Wët path aca nyuōth we, bāk looi cīmën cī yen ye looi tënë we. ¹⁶Wët yic alëk we, acīn alony dīt tënë bānyde, ku acīn atuny dīt tënë raan toc ye. ¹⁷Ëmën ḡic wek wët yic kënë, tē looi wek ye, ke miēt puōu dīt abāk yōk thīn.

¹⁸“Yen aciī jam ë rienkun ëbën, yen aṇic kōc ca kuëny bei. Ku wët cī ḡōt athōr theer wël Nhialic yic ëlä, ‘Raan mīth yok aduāṇ tōk yic acie nhom wël ya,’ adhil yenhom tiεṇ. ¹⁹Wek aa lëk wët kënë ëmën ke këc rot guō looi, rin akōl bī yen rot looi ka bāk jāl gam lōn, ‘Ye Yen Yeen.’ ²⁰Wët yic alëk we, raan lor raan ca tooc, acā lor aya, ku raan lor yen ka lor raan toc yen aya.”

Kë cīn Judath puōu aci lueel

(Mt 26:20-25; Mk 14:17-21; Lk 22:21-23)

²¹Nawën cī Jethu wëlkä lueel, ke ḡeer yic ku lueel, “Wët yic alëk we, raan tōk kamkun abī ya gaany.”

²²Go kōc ye buōth kenyin liäāth kamken ke cī nhīim la dīl apēi wët ye lueel. ²³Ku raan tōṇ nhiεr Jethu kam kōc ye buōth, ëcī nyuc Jethu lōōm, ²⁴go Pīter nieu nyīn ku lueel, “Thiëc, ye raan nen yen jīεem yen rienke.”

²⁵Go atuny kënë rot cuōt Jethu ku thiëc, “Bëny, ye yen ë ḡa?”

²⁶Go Jethu bëër, “Ee raan bi yen ayup luöt kada yic ku yiék ye.” Ku lööm ayum ku lut kada yic ku yik Judath, wën Thaimon Ithkariöt. ²⁷Tëwën lööm Judath ayup, ke çorac go la yeguöp. Go Jethu lëk ye, “Kë wic ba looi, læc looi.” ²⁸Ku acin raan kam kəc ke mith kek ye ci wët deet yic, ye rin nõ yen jicem Jethu këya tënë ye. ²⁹Ku rin yen Judath yen wëëuken muk, ke ci kacken kək tak lən ci Jethu ye lëk ye bi la çoc kä wickë rin yai, tädë ke ci lueel bi kəc nõj muçc.

³⁰Ku kaam wën lööm Judath ayup, ke la ayeer. Ku ë ye waköu.

Lõj Yam

³¹Wën ci Judath jäl, ke lueel Jethu, “Ëmën læc Manh Raan aci nyuöth kəc, ku læc Nhialic aci nyuöth kəc ë ye. ³²Ku të ci læc Nhialic nyuöth kəc ë ye, ke Nhialic abi læc Manh Raan nyuöth yeguöp, ku abi lac looi nyin yic. ³³Miëthkië, yen aci bi rëer kek we apei. Wek abä wic, ku alëk we ëmën yen wët ca lëk kəc Itharel, ‘Acin të bi wek la të ler yen thin.’ ³⁴Lõj yam ayiék we, nhiarkë röt kamkun, cimën ci yen we nhiaar, këya, ke wek aa dhil röt nhiaar kamkun. ³⁵Na nhiarkë röt kamkun ka bi njic kəc ëbën lən ye wek kockiën ya buçth.”

Piter ajei Jethu

(Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Lk 22:31-34)

³⁶Go Thaimon Piter thiëec, “Na yiin lordë Bëny?” Go Jethu bëër, “Të ler yen thin acin të buçth yin çacök ëmën, ku yin abä buçth aköldä.”

³⁷Go Piter thiëec, “Bëny, yejõ cii yen ye lëu ba yi buçth ëmën? Atöu yapuöu ba thou ë rienku.”

³⁸Go Jethu bëër, “Lëu ba thou alanden ë rienkië? Wët yic alëk yi. Të not kəc thon ajith kiu, aba lueel arak diäk lən kuc yin ya.”

Jethu ee dhël la tënë Wun

14 Go Jethu lëk ke, “Duökkë diær ku rëerkë we rac puöth. Gamkë Nhialic ku gamkë ya aya. ²Pan Wä ala yic yööt juéc, ku yen ala ba piny la guir tënë we. Na cie yic wët kënë, nuöt akëc lëk we. ³Ku të ci yen la ba piny la guir tënë we, ke yen abi dhuk ba we mat tedië rin bæk rëer të tōu yen thin. ⁴Ku dhël bi wek yet të le yen thin anjeckë.”

⁵Go Thomath lëk ye, “Bëny, çok aa kuc të le yin thin, ku buk dhël bi yok yet të tō yin thin njic kädë?”

⁶Go Jethu bëër tënë ye, “Yen ee dhël ku yic ku pir, acin raan la tënë Wä të cii yen rienkië.” ⁷Ku lëk ke, “Ëmën ci wek ya njic, ke wek aabi Wä njic aya, ku ëmën yet tuej, anjeckë ku acäk tij.”

⁸Go Pilipo lueel, “Bëny, nyuõth ɔ Wuur, yen ee kë wicku yetök.”

⁹Go Jethu bëër, “Yen aci ceɲ apeɪ kek we, ku yin aɲot yi këc ɣa ɲic, Pilipo? Raan cä tiɲ, aci Wä tiɲ aya. Yenö ë yin ye lueel, ‘Nyuõth ɔ Wuur?’ ¹⁰Këc gam yin Pilipo, lɔn rëer yen Wä yic ku Wä ɣayic?” Ku jɔl Jethu lëk kɔcken ye buoɲth, “Wël ca lëk we aacie wël bö bei tënë ɣa. Wä rëer ɣayic, yen ë luɔide looi. ¹¹Gamkë wëtdië lɔn rëer yen Wä yic ku lɔn tō Wä ɣayic. Na liu gam ke gamkë rin luɔikië. ¹²Wët yic alëk we, raan gam wëtdië abɪ luɔi ya looi a looi, ku tädët abɪ luɔidit tënë luɔidië a looi, rin ler yen tënë Wä. ¹³Ku këriëc ëbën bāk thiëc ë rienkië aba looi, rin bi læc Wun nyuɔɲth rin Wënde. ¹⁴Të thiëc wek kädäɲ ë rienkië, ka ba looi.

Athön bi Wëi Nhialic bën

¹⁵“Na nhiarkë ɣa, ke we piɲ löŋkië. ¹⁶Yen abɪ Wä thiëc ku abɪ we yiëk raan dët kɔc kony, ku ye Wëi ë yic bi rëer kek we akölrïëc ëbën. ¹⁷Acin tē bi kɔc pinynhom ye gam, rin acik lëu bik tiɲ ku cik lëu bik ɲic. Ku yeen aɲieckë rin yen adöɲ kek we ku aciëɲ kek we.

¹⁸“Wek aacä bi puöl wepëc, yen abɪ dhuk tënë we. ¹⁹Aɲoot tēthin-nyɔɲt ku kɔc pinynhom aaciɪ ɣa bi ben tiɲ ku wek aabä tiɲ, ku rin piir yen, ke wek aabi pir aya. ²⁰Të ler aköltui bën ka bāk ɲic lɔn tō yen Wä yic ku lɔn rëer yen weyiic.

²¹“Raan gam löŋkië ku looi ke, yen ë raan nhiaɲ ɣa. Ku raan nhiaɲ ɣa abɪ Wä nhiaar, ku yeen aba nhiaar aya, ku yen abɪ rot nyuõth ye.”

²²Go Judath lueel, ku yeen acie Judath Ithkariöt, “Bëny, bi rot lëu kädë ba rot nyuõth ɔ ku ciɪ rot nyuth kɔc pinynhom?”

²³Go Jethu bëër tënë ye, “Raan nhiaɲ ɣa, ka piɲ wëtdië ku yeen abɪ Wä nhiaar, ku ɣok aabi bën tënë ye ɣok Wä buk pir kek ye. ²⁴Raan ciɪ ɣa nhiaɲ acie wëtdië ye piɲ. Wët cäk piɲ tënë ɣa acie wëtdië, ee wët bö tënë Wä raan toc ɣa.

²⁵“Wëlkä aaca lëk we ëmën ɲoot yen kek we. ²⁶Ku raan kɔc kony, Wëi Nhialic bi Wä tuöc ë rienkië yen abɪ we piöc këriëc ëbën ca lëk we.

²⁷“Döör aya nyään piny ke we, ku döördië guöp ayiëk we. Acä ye gäm we cimën ye kɔc piny ye yiëk kɔc. Duökkë yiic ɲëer ku duökkë riöc. ²⁸Acäk piɲ ke luæl tënë we ëlä, ‘Yen ajiël ku yen abɪ la dhuk tënë we.’ Na nhiarkë ɣa ke wek aabi puõth miet rin ler yen tënë Wä, rin adit tënë ɣa. ²⁹Kënë aca lëk we ëmën ke ɲot këc rot guo looi, na le rot looi ke bāk gam. ³⁰Acä lëu ba jam apeɪ kek we ëmën, rin jɔɲ pinynhom abö. Ku yeen acin riel tënë ɣa. ³¹Ku adhil kɔc pinynhom ɲic lɔn nhiaer yen Wä, yen ë rin ye yen këriëc ëbën ye thön ɣa looi.

“Bāk, jiëlku tën.

Jethu yen abiëny yic

15 “Yen abiëny yic ku Wä ë raan dom, ²yen ee kuar kër cie luok tö yaköu teem wei, ku teem kuar kër luok nhom, rin bi nyac bi njac luok ape. ³Wek aaci jäl piath rin piöoc ca yiék we. ⁴Rëërkë akut yic kek ya, ku yen abië reër akut yic kek we. Kër acie luok ë rot, alëu bi looi të reër yen abiëc yic. Këya, acäk lëu bäk luok të cii wek reër yayic.

⁵“Yen abiëc ku wek aa kër. Raan reër yayic ku yen yeyic abië luok ape, rin week acin kë lëukë bäk looi të liu yen tënë we. ⁶Raan cie reër yayic ka ya cuat wei cimën kër tim ku bi riel, ku kuar kërka aabi kuööt yiic ku cuet ke mæc të bi kek dëp thin. ⁷Na reërkë yayic, ku reër wëlkië wepuöth ke këriëc ëbën bäk thiëc ku wiëckë, ka bäk yök. ⁸Lec Wä aye nyuöth të lok wek ape, ku këya, ke wek aabi ya kockiën ya buöth. ⁹Wek aa nhiaar cimën nhiëer Wä yen, reërkë nhiërdië yic. ¹⁰Na thekkë lööngkië ke wek aabi reër nhiërdië yic cimën ci yen lööng Wä buöth yiic, ku reër nhiërde yic.

¹¹“Kënë aca lëk we, bi miet puöu tö tënë ya tau wepuöth aya, ku bi miet piändu thäap ë dit. ¹²Ku löngdië akın, nhiarkë röt cimën ci yen we nhiaar. ¹³Nhiërdit tet lëu raan bi yiék mähthe, ee gem wëike ë rienken. ¹⁴Ku wek aa mähthkië të looi wek käk ca lëk we. ¹⁵Wek aacä bi ben cööl aloony, rin alony akuc käk ye wun baai looi. Ku wek aaya cööl mähthkië, rin ci yen këriëc ëbën ca piñ tënë Wä nyuöth we. ¹⁶Aacie wek cä lóc, ee yen aci we lóc, ku wek aaca tooc bäk la bäk la luui ape, luui bi döng athëer. Ku Wä abië këriëc ëbën cäk thiëc ë rienkië yiék we, ¹⁷kë thön we akın, nhiarkë röt kamkun.

Män koc pinynhom

¹⁸“Na man koc pinynhom we, ke dhiekkë tak lon ci kek ya kañ maan. ¹⁹Na we koc pinynhom, ke koc pinynhom aabi we nhiaar rin ye wek kacken, ku wën ci yen we kuëny bei pinynhom, ke wek aacie koc pinynhom, ku rin ë wët këne, koc pinynhom aa man we. ²⁰Muökkë wët ca lëk we nhom, ‘Acin alony dit tënë banyde.’ Na jörkë ya, ke keek aabi we jöör aya, na piñkë wëtdië, ke keek aabi wëtdun piñ aya. ²¹Ku keek aabi kakkä looi ëbën tënë we rin ye wek kackië, rin kuc kek raan cä tooc. ²²Na ya këc bën ku cä jam tënë we, nuöt aa këc gup la adumuööm, ku cit ëmën këlä, acin të bi ke ben puöl rin adumuöömken. ²³Raan man ya, ee Wä maan. ²⁴Na ya këc luöikä kañ looi kamken, käk cin raan ci ke kañ looi, nuöt aa cin gup adumuööm, cit ëmën këlä, aaci käk ca looi tiñ, ku keek aa not ke man ya ku Wä aya. ²⁵Ku këne adhil rot looi këya bi wët ci göt löngden yic rot tiëñ, ‘Keek aa man ya ë path ke cin wët yic.’

²⁶“Raan kuɔɔny abī bēn, Wēi Nhialic abī yiny Nhialic nyooth, ku yeen abō tēnē Wā. Yeen aba tuɔc we tēnē Wā, ku yeen abī jam ē rienkiē. ²⁷Ku week aya wek aabī jam ē rienkiē rin cī wek rēer ke ɣa thēer.

16 “Kēnē aca lēk we bāk gamdun cīi pāl. ²Wek aabī cuɔp wei tēn amat. Ku kaam abī bēn, tē bī kuat raan nāk we ye tak lɔn na looi kēnē, ke yeen aluui Nhialic. ³Keek aabī kākka looi tēnē we, rin kuc kek Wā ku kuckē ɣa. ⁴Kākka aaca lēk we, rin akōl bī kek kākka looi, ka jālke tak lɔn cī ɣen ye kaŋ lēk we.

Luɔi Wēi Nhialic

“Wēlkā aa kēc lēk we wāar tueŋ rin rēer ɣen kek we. ⁵Ku emēn ɣen ala tēnē raan cā tooc, ku aŋot cīn raan kamkun ɣa thiēc, ‘Na yīin lɔr dē?’ ⁶Ku emēn cī ɣen ye lēk we, wek aaci puɔth jieth. ⁷Wēt yic alēk we, aŋuēn tēnē we lɔn jiēl ɣen, rin na cā jiēl ke raan kɔc kony acīi bī bēn tēnē we. Ku na jāl ke yen aba la tuɔc we. ⁸Ku na bīi, ka bī nyuɔth kɔc pinynhom lɔn rēc kek rin wēt adumuɔm, ku rin wēt ciεŋ path ku wēt luŋ Nhialic. ⁹Keek aa rēc rin wēt adumuɔm, rin kēc kek ɣa gam, ¹⁰rin wēt ciεŋ path cī ladiē tēnē Wā nyuɔth, ku kē cīi wek ɣen bī ben tiŋ. ¹¹Ku keek aa rēc rin luk, rin cī bēny pinynhom tēn luɔk wei.

¹²“Yen ala kajuēc kōk ba lēk we, ku emēn aril yic bāk ke muk wenhiim. ¹³Ku na bō Wēi Nhialic yen ē yic, ka bī we nyuɔth wēl yith ēbēn. Yeen acīi bī jam wēlke ē rot, ku kāk ye piŋ aabī lēk we. ¹⁴Yeen aba leec, rin bī yen kēdiēn ba lueel lōom ku nyuth we. ¹⁵Kāk Wā ēbēn aa kākkiē, ku ē yen aci ɣen ye lueel lɔn bī Wēi kāk ba yiēk ye lōom, ku jāl ke lēk we.

Rēc puɔu ku miet puɔu

¹⁶“Aŋoot kaam thin nyɔt, ku wek aaci ɣa bī tiŋ, ku na ben a kaam thin nyɔt ke we abī ɣen ben tiŋ.”

¹⁷Go kɔc kōk kam kocken ye buɔth lueel, “Kēnē wētde yic yeŋō? Aye lēk ɣo, kaam thin-nyɔt ke week aaci ɣa bī ben tiŋ, ku ben a kaam thin-nyɔt ku wek aabī ɣa tiŋ? Ku lueel aya, ‘Ee rin ler ɣen tēnē Wā.’” ¹⁸Gokē thiēc, “Kam thin-nyɔt kēnē wētde yic ako? Kē wic bī lueel akucku!”

¹⁹Go Jethu ŋic lɔn wic kek ye bīk thiēc, ku lēk ke, “Aca lueel, ‘Kam thin nyɔt ke wek aaci ɣa bī tiŋ, ku na ben a kaam dēt ke wek aabī ɣa tiŋ.’ Ye wēt kēnē yen yakē thiēc kamkun? ²⁰Wēt yic alēk we, wek aabī dhiau ku dhuɔrkē apeī, ku kɔc pinynhom aabī puɔth miet, ku wek aabī puɔth rēc, ku rēc piandun abī wel tēnē we bī ya miet puɔu. ²¹Na thiōk tik kek dhiēth ka rac puɔu rin cī akōl reem ye ɣēet, ku na cī meth jāl

dhiëeth ka arëem wën aciï ben tak rin cï yen puöu miët, rin cï yen meth dhiëeth pinyhom. ²²Ku acit kënë tënë we aya, wek aa rëc puöth ëmën, ku wek aabä ben tiñ, ku wek aabi kueth miët ë puöu, kuaat miët puöu cïn raan bi ye ben nyaai tënë we.

²³“Na la aköl kënë bën ke wek aaciï ya bi ben thiëec kädäj. Wët yic alëk we, keriëec ëbën bäk thiëec ë rienkië abi Wä yiëk we. ²⁴Yet yaköl acin kë cäk thiëec ë rienkië, thiëckë ku abäk yök, bi miët puöu dit tënë we.

²⁵“Käkkä aake ya lëk we waal, ku tē cii yen bi ben jam waal aci thiök, ku yen abi ya jam tënë we wël la gei rin Wä. ²⁶Të le aköl kënë bën, ke wek aabi Wä thiëec ë rienkië. Ku acä bi lëk we lön bi yen ya röök ë rienkun tënë Wä, ²⁷rin Wä anhiar we rin nhieer wek ya, ku rin cï wek ye gam lön yen a ya bö tënë Nhialic. ²⁸Yen abö tënë Wä ba bën pinyhom, ku pinyhom aba puöl ku dhuök tënë Wä.”

²⁹Go kacken ye buöth lëk ye, “Tiñ, yin ajam gei ëmën ke yi cii ben jam waal. ³⁰Acuk ñic ëmën lön ñic yin keriëec ëbën, ku yin aaciï tit bi yi thiëec, rin wët kënë acuk ñic lön biï yin tënë Nhialic.”

³¹Go Jethu bëer tënë ke, “Cäk jäl gam ëmën? ³²Pienjë tädäj abi bën, ku aci thiök ayic, tē bi wek wëer bi ñek ala panden, ku wek aabä nyaän piny yatök. Ku acie yen yatök rot, rin Wä arëer kek ya. ³³Wek aaca lëk kënë rin bäk aa tök kek yen, bäk döör yök. Koc pinyhom aabi we jöör, ku deetkë wepuöth yen aciï karec pinyhom lëu!”

Jethu aröök rin kacken ye buöth

17 Nawën cï Jethu wëlkä thöl luël, ke ñëer yenyin nhial ku lueel, “Wä, aköl aci yëet. Yiëk lec Wëndu ku bi Wëndu yi yiëk lec. ²Rin yin aci bäany yiëk ye koc nhïim ëbën, bi pir akölrïëec ca gam ye yiëk koc ëbën. ³Ku pir akölrïëec akïn, bi koc yi ñic lön yin ë Nhialic la cök, ku ñickë Jethu raan cï lóc ku döc wäär ca tuöcc pinyhom. ⁴Yen aci lëcdu nyuöth pinyhom, ku luoi ca yiëk ya ba looi aca thääp. ⁵Wä, gam ya lëcdu yinhom tën ëmën, lec wäär rëer kamkua yok yi, wäthëer ke piny këc cak.

⁶Yin aca nyuöth tënë koc ca yiëk ya pinyhom. Keek aake ye kacku, ku ë yin aci ke gam ya, ku keek aci wëtdu gam. ⁷Ke ëmën anjickë lön keriëec ëbën ca yiëk ya abö tënë yi. ⁸Wä yen aci wët ca lëk ya lëk ke, gokë gam, ku anjickë ayic yen lön biï yen tënë yi, ku acik gam lön cï yin ya tooc.

⁹“Yen ë röök ë rienken. Yen acie röök rin koc tō pinyhom, ee rin koc ca yiëk ya rin ye kek kacku. ¹⁰Käkkië ëbën aa käcku, ku lëcdië aye nyuöth keyiic. ¹¹Ku ëmën yen abö tënë yi, yen aciï ben a raan rëer

pinynhom, ku keek aatō pinynhom. Wā dhēŋ, tit ke riel ē rienku, rin wäär ca yiēk ya, bik aa tōk cimēn yok yo yi. ¹²Wäär rēer yēn ke ke, aaca muk riel ē rienku, keek aaca ke tiit ku acin tōŋ cīi määŋ kamken. Arēk ke raan wäär yēn bī dhiel määŋ ē rot, rin bī wēt cī gōt athōr thēer wēl Nhialic yēnhom tiēŋ. ¹³Ku ēmēn yēn abō tēnē yi, ku kākā aa ya lueel ya ŋoot pinynhom bī miet piändiē rēer kepuōth ke dīt alanden. ¹⁴Yēn aci wēt lēk ke, go kōc pinynhom ke maan, rin cīi kek ye kōc pinynhom tēn. Cimēn cīi yēn ye raan pinynhom tēn aya. ¹⁵Yin acā bī thiēec ba ke nyaai pinynhom, ku yin aya thiēec ba ke tiit jōŋrac. ¹⁶Keek aacie kōc piiny tēn cimēn cīi yēn raan piny tēn. ¹⁷Mac ke wēt yic, rin wētdu ē yic. ¹⁸Keek aca ke tuōc pinynhom cimēn cī yin ya tuōc pinynhom. ¹⁹Yēn ē rot mac ē rienku, ku bik rōt mac aya wēt yic.

²⁰“Yēn aciī rōök rienken rōt, yēn arōök aya rin kōc bī gam rin piōōcden. ²¹Yēn arōök rin bī kek aa tōk. Wā, cōl ke aaye tōk yoyiic cimēn tō yin kek ya ku yēn kek yi. Cōl ke aaye tōk rin bī kōc pinynhom ye gam lōn cī yin ya tooc. ²²Yēn aci lec ca yiēk ya, aca yiēk ke bik aa tōk cimēn ye yok tōk. ²³Yēn arēer keyiic cimēn rēer yin yayic bik aa tōk ēbēn, bī kōc pinynhom ŋic lōn cī yin ya tooc, ku lōn nhiēer yin ke cimēn nhiēer yin ya.

²⁴“Wā, keek aaca yiēk ya, ku awiēc bik rēer tē rēer yēn thīn, bik lecdiē tīŋ, lec ca yiēk ya, rin nhiēer yin ya wäär kēc piny guō cak. ²⁵Wā raan la cōk, kōc pinynhom aa kuc yi, ku yin aŋiēc, ku kōckā aŋickē lōn cī yin ya tooc. ²⁶Yin aca nyuōth tēnē ke, ku aba ŋot luōi kēya, rin bī nhiērdū tēnē ya tō keyiic, ku ba tōu keyiic aya.”

Jethu aci dōm

(Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Lk 22:47-53)

18 Tēwēn cī Jethu rōök kēya, ke jiēl kek kōcken ye buōth ku teem wār cōl Kidron. Ku gōr ē tō thīn tēēnē, go Jethu la thīn kek kōcken ye buōth. ²Ku Judath raan gōony ye ē ŋic tē cī yēn la thīn, rin cī Jethu kaŋ rōm thīn kek kōcken ye buōth arak juēc. ³Go Judath la gōr yic kek akut apuruuk, ku kōc kōk luaŋ Nhialic tiit, cī kōc kāk Nhialic ku kōc akut Parathī tuōc thīn. Keek aake muk tōŋ ku mermer, ⁴ku Jethu ē ŋic kēriēec ēbēn bī rot looi tēnē ye, go ke lor nhīim ku thiēec ke, “Yeŋa wiēckē?”

⁵Gokē bēer, “Ee Jethu raan Nadharet.” Go lueel, “Ee yēn.” Ku Judath, raan gōony ye ē tō thīn ke ke. ⁶Kaam wēn lēk Jethu ye ke, “Ee yēn,” Ke riŋ ciēen kekōth ku wīikkē piny. ⁷Go Jethu ke ben thiēec, “Yeŋa wiēckē?” Gokē lueel, “Ee Jethu raan Nadharet.”

⁸Go Jethu lueel, “Aca lëk we wënthëer lön ye yen ya. Na wiëckë ya, ke we päl kockä bik jäl.” ⁹Yeen aci jam kälä bi wët ci kaŋ lueel ëlä rot tiëŋ tädë, “Wä, na cok a raan tökaliŋ kam koc ca yiëk ya, ka kéc muör.”

¹⁰Ku Thaimon Pïter ë muk pal. Go miëet bei ku tök alony raandit käk Nhialic ku teem yinyden cuëc wei. Ku alony ë cöl Malko. ¹¹Go Jethu lëk Pïter, “Dhuök paldu jökgöde yic. Ye tak lön ci yen arëem ci Wä yiëk ya bi guum.”

Jethu aci yäth Anath nom

¹²Go akut apuruuk kek bányden ku koc Itharel ke tit, Jethu döm ku derkë, ¹³ku kəŋkë yäth tənë Anath. Ku Anath ë ye wun tiŋ Kaipa, raandit käk Nhialic ye ruöñn kënë. ¹⁴Ee Kaipa yen ëci ye kaŋ lëk koc Itharel lön ŋuëñ yen bi raan tök thou rin koc.

Pïter ajei Jethu

(Mt 26:69-70; Mk 14:66-68; Lk 22:55-57)

¹⁵Go Thaimon Pïter kek raan dët Jethu buöth, ku raan Jethu buöth kënë ë ŋic raandit käk Nhialic guöp apei, go la kal pan raandit käk Nhialic yic kek Jethu. ¹⁶Ku döŋ Pïter ayeer kal thok. Go atuny wën ŋiëc kek raandit käk Nhialic dhuk ayeer, ku jieem kek nyen tit kal thok, ku biï Pïter alonhthïn. ¹⁷Go nyen tit kal thok Pïter thiëc, “Ciï ye raan tök kam koc mony kënë buöth?” Go Pïter bëër, “Yei, yen acie raande.” ¹⁸Ku wiir ë tö thïn, go alony ku koc tit many cool took, ku këëckë many wën lööm bik yöc. Go Pïter la ku këec ke ke bi yöc aya.

Jethu aluk raandit käk Nhialic nom

(Mt 26:59-66; Mk 14:55-64; Lk 22:66-71)

¹⁹Go raandit käk Nhialic Jethu thiëc rin wët kocken ye buöth, ku rin wët piöcde. ²⁰Go Jethu bëër, “Yen ë cool jam akölaköl tənë raan ëbën koc nhïim, ku piöcdeï ëbën aya looi tën amat ku luaŋ Nhialic tē ye koc Itharel guëer thïn. Ku yen acin kë ca kaŋ lueel ke muöony. ²¹Ku yeŋö thiëc yin ya? Thiëc koc ci wëlkië piŋ. Thiëc ke wël ca lëk ke, rin aa ŋic wël ca lueel.”

²²Tëwën ci Jethu jam kälä, go raan tök kam koc tit ke kääc thïn buöök nyin ku lueel, “Ciï riöc ba jam kälä tənë raandit käk Nhialic?”

²³Go Jethu bëër tənë ye, “Na ca kuöc jam, ke lëk koc tē ci yen kuöc jieem thïn. Ku na ye yic yen ca lueel, ke yeŋö meŋ yin ya?”

²⁴Go Anath tuöc tənë Kaipa raandit käk Nhialic, ke ŋot der cin.

Pīter aci Jethu ben jai*(Mt 26:71-75; Mk 14:69-72; Lk 22:58-62)*

²⁵Pīter ë ɲot kääc tēwën ke ɣɔc mac. Go kɔc kɔk lueel tēnē ye, “Cīi ye raan tɔk kam abiöth ë mony kēnē?” Go Pīter jai ku lueel, “Yei, ɣen acie raande.” ²⁶Go muɔny tɔk kam aloony raandit kāk Nhialic, ruääi kek raan wën cī Pīter tɔk ɣic wei, jam ku thiëec, “Kēc ɣi tɲj kek ye gɔr ɣic?” ²⁷Go Pīter ben jai, ku kiu thɔn ajith nyin ɣic.

Kɔc Itharel aaci Jethu gaany tēnē Pilato*(Mt 27:1-2, 11-14; Mk 15:1-5; Lk 23:1-5)*

²⁸Gokē Jethu thɛl wei pan Kaipa ku ɣēthkē pan bēnydit Roma, Pilato. Ku piny ë ye nhiäknhiäk dur ɣic. Go kɔc Itharel cīi la alɔɲthin pan bēnydit, ku bik röt tiit ajuëec rin cī yai thiök, ku bik miēth Yan Ayum cīn ɣic luɔu cam. ²⁹Go Pilato la aɣeer tēnē ke ku thiëec ke, “Ye awäc ɲɔ cäk ɣök ye mony kēnē guöp?”

³⁰Gokē bēër, “Na cīn awuɔc cī looi ɲuɔt akēcku bēëi tēnē ɣi.”

³¹Go Pilato lēk ke, “Week gup lömkē ku luɔikē luk kē cīt löɲ ciɛɲ pandun.”

Go kɔc Itharel bēër, “Akēc puöl tēnē ɣo buk raan tēm thou.” ³²Kēnē aci rot looi bi wēt cī Jethu lueel rot tiɛɲ tēde, wën lueel yen kuat thon bi yen thou.

³³Go Pilato dhuk kal ɣic ku cɔɔl Jethu ku thiëec, “Ye ɣin Bēnyɲaknhom kɔc Itharel?”

³⁴Go Jethu bēër, “Wēt kēnē ye wētdu aye kɔc kɔk kek cī ye lēk ɣi ë rienkië?”

³⁵Go Pilato bēër, “Ye tak lɔn ye ɣen raan Itharel? Aa kacku guöp kek kɔcken dīt kāk Nhialic, kek aa bi ɣi tēnē ɣa. Yeɲɔ ca looi?”

³⁶Go Jethu bēër, “Bäänydië acie bääny pinynhom. Na bäänydië ye kēn pinynhom, ɲuɔt kackië aaci thör bi ɣen cīi tēëu kɔc Itharel cin. Acie këya, bäänydië acie kēn pinynhom tēn.”

³⁷Go Pilato ben thiëec, “Yīin, ye bēnyɲaknhom?” Go Jethu bēër, “Aye lueel lɔn ye ɣen bēnyɲaknhom. Yen aci dhiëeth ku ɣen aci bēn pinynhom rin wēt tɔɲ kēnē, ba jam wēt ɣic. Ku kuat raan cī ɣic ɲic ë wēt dië piɲ.”

³⁸Go Pilato thiëec, “Ku ɣic ye kēn ɲɔ?” Ku ben dhuk aɣeer tēnē kɔc Itharel ku lēk ke, “Acin awuɔc ca lēu ba ɣök yeguöp bi ye luök wei. ³⁹Ku yeen ë wēt piändun ba raan tɔɲ cī mac lony rin Yan Ayum cīn ɣic luɔu. Wiëckē ba Bēnyɲaknhom kɔc Itharel luöny we?”

⁴⁰Gokē dhuök ye ke loi kiɛu, “Acie këya! Acie yen wiëcku. Barabath yen awiëcku.” Ku Barabath ë ye cuär kɔc rum.

Jethu aci tēm thou

(Mt 27:15-31; Mk 15:6-20; Lk 23:13-25)

19 Go Pilato Jethu dɔm ku cɔl athat. ²Ku jɔl apuruuk kër thii tim la kuɔɔth riic yiic ku ŋek kek yenhom, ku tēɛukë alanh mathiän yekɔu, ³ku bikkë tënë ye ku luelkë, “Madho, Bënyŋaknhom, Bëny kɔc Itharel,” ku maŋkë nyin.

⁴Go Pilato ben dhuk ayeer ku lëk kɔc wën cï kenhïim kut, “Yeen aba thël ayeer tënë we tënë, ku bāk tiŋ lɔn cïn yen tē bï ɣen awuɔc yök yeguɔp ba luɔk wei.” ⁵Këya, go Jethu bën ayeer ke ceŋ ŋakŋak cï looi kuɔɔth ku alanh mathiän yekɔu. Ku lueel Pilato tënë ke, “Yen kïn, yen raan!”

⁶Nawën tiŋkë, ke kɔc kāk Nhialic ku kɔc tit kiu ku luelkë, “Piäät tim cï riïu kɔu.” Go Pilato lëk ke, “Damkë kek we bāk piäät tim cï riïu kɔu, ɣen akëc awuɔc yök yeguɔp.”

⁷Gokë wët dhuk, “Yok aa la lõŋ ciɛŋda ye lueel lɔn dhil ye nök, rin aci lueel lɔn ye yen Wën Nhialic.”

⁸Nawën piŋ Pilato wët kënë, ke riɔc apei. ⁹Ku dhuk kal yic ku thiëc Jethu, “Yiïin bäär tēnen?” Go Jethu biet ku cïi bëer thok acïn. ¹⁰Go Pilato lëk ye, “Cïi wic ba jam kek ɣa? Tak yinhom lɔn nadë ke ɣen ala riel ba yï puɔl, ku ɣen ala riel aya ba yï cɔl apiëet tim cï riïu kɔu.”

¹¹Go Jethu bëer, “Yin ala riel tënë ɣa rin cï Nhialic ye yiëk yï, ku ë yen ale raan cã tääu yiicin guɔp awuɔc rac apei.”

¹²Nawën piŋ Pilato wëlkä, ke wic apei bï dhël yök bï yen Jethu puɔl. Go kɔc Itharel kiu tënë ye ku luelkë, “Të lony yin ye ka ye nyooth lɔn cïi yin mäath kek Bënyŋaknhom. Kuat raan rot looi bï ya bënyŋaknhom, ee raan ater Bënydan ŋaknhom.”

¹³Nawën piŋ Pilato ë wëlkä, ke thel Jethu ayeer ku nyuuc thöny luk tō laar cɔl, “Piny cï guir kuɔr,” Ku ë cɔl Gabata thoŋ kɔc Itharel. ¹⁴Ku aköl kënë yen aköl guir kɔc röt rin Yan Ayum cïn yic luɔu. Nawën təcit aköl ciel yic, ke lëk Pilato kɔc Itharel, “Bënydun ŋaknhom akin!”

¹⁵Gokë kiu tënë ye, “Näk! Näk! Piäät tim cï riïu kɔu!” Go Pilato ke thiëc, “Wiëckë ba Bënydun ŋaknhom piäät tim cï riïu kɔu?”

Go kɔc kāk Nhialic bëer, “Bänyda ë tök, ee bënyŋaknhom Roma!”

¹⁶Go Pilato ke yiëk Jethu bik la piäät tim cï riïu kɔu.

Jethu aci piäät tim cï riïu kɔu

(Mt 27:32-44; Mk 15:21-32; Lk 23:26-43)

Gokë Jethu dɔm. ¹⁷Ku ler ayeer ke ket timden cï riïu, ke jiël geu bï la tē cɔl Golgotha. (Ku wëtde yic, gɔn la gueŋ-ŋeŋ cit apen nhom raan.) ¹⁸Ku jɔlkë piäät tim cï riïu kɔu. Ku piëtkë kɔc karou aya tiim cï riïu

Ku leer ayeer ke ket timden cī rīiu (19:17)

kööth, raan tök ləŋ cuēc ku raan dēt ləŋ cam. Ku Jethu ciel kamken. ¹⁹Go Pilato awuöc göt bī tāäu tim cī rīiu nhom. Ku kën cī göt akīn, “JETHU RAAN NADHARET, BĒNYŊAKNHOM ITHAREL.” ²⁰Ku kəc juēc aake cī kënë kueen, rin tən cī Jethu piäät tim cī rīiu kəu thīn, acīi mec ke geu. Ku wēt ěcī göt thoŋ kəc Itharel ku thoŋ kəc Roma ku thoŋ Girik. ²¹Go kəcdüt kək Nhialic Itharel lək Pilato, “Duk ye göt, ‘BĒnyŋaknhom kəc Itharel,’ anjuĕn ba göt, ‘Acī mony kënë lueel, ʏen ě bĕnyŋaknhom kəc Itharel.’”

²²Go Pilato bĕēr, “Kĕ ca göt arĕēr ke ca göt.”

²³Nawĕn cī apuruuk Jethu piäät tim cī rīiu kəu, ke löm aläthke ku tekkĕ keyiic ŋuan, abəŋ tök tĕnĕ apuruök tök. Ku lömkĕ alanh kəu aya cī kəc kĕdiĕt tök, jək yeyeth ʏet piny. ²⁴Ku luelkĕ kamken, “Dukku

tem kōu, cuetku gek buk tīŋ bī lōöny tēnē ŋa.” Kēnē aci rot looi bī wēt cī gōt athōr thēer wēl Nhialic yic rot tiēŋ tēde,

“Keek aaci alāthkiē tek kamken, ku cuetkē gek rin alanhdiēn kōu.”

Kēnē yen aci apuruuk looi ayic.

²⁵Ku tēthiōk kek tim cī rīū Jethu, diäär aake kääc thīn, man ku nyankēn ē man, Maria tīŋ Klopeth ku Maria Magdalena. ²⁶Nawēn tīŋ Jethu man ku raan ye buōth nhīer ke kääc aya ē tēēn, ke lēk man, “Tik manhdu akīn.”

²⁷Ku ben lēk raan ye buōth wēn, “Moor akīn.” Ku yakōl guōp ke wīc raan ye buōth awēn piny paande.

Jethu aci thou ayic

²⁸Nawēn ŋic Jethu lōn cī kēriēc ēbēn thääp, ke lueel bī wēt cī gōt athōr thēer wēl Nhialic yic rot tiēŋ, “Yen anēk rou.”

²⁹Ku tōny cī thiāŋ muōn wac ē tō thīn, gokē alath luōt mōu yic, ku tēūkē wai thok, ku ŋōkkē yethok. ³⁰Nawēn cī Jethu muōn wac jooc ke lueel, “Wēt aci thääp.” Ku gut yenhom piny ku thou.

Jethu aci gut puōu

³¹Go kōc Itharel Pilato thiēc bī ke puōl bīk kōc cī piäät tiim cī rīū kōth dhoŋ kuōl, ku nyēikē guāpken tiim cī rīū kōth. Ku ē loikē kēlā rin ye yen akōl niēn Dhiēc, ku acik ye wīc bī guāpken rēer tiim cī rīū kōth akōl niēn Dātem, rin yen akōl yandit apei. ³²Go apuruuk la ku dhoŋkē kuōl raan tōk ku kuōl raan dēt, ē kōc cī piäät tiim cī rīū kōth kek Jethu. ³³Nawēn bīkkē tēnē Jethu, ke tīŋkē lōn cī yen thou ku cīk ben dhoŋ kuōl. ³⁴Go apuruōŋ tōk Jethu gut puōu tōŋ, go riem ku piū kuēr nyin yic. ³⁵Ku raan cī kēnē tīŋ aci lueel rin bī wek ye gam aya. Wēt cī lueel ē yic, ku yeen aŋic lōn ye yen wēt yic yen lueel. ³⁶Kēnē aci rot looi bī wēt cī gōt athōr thēer wēl Nhialic yic rot tiēŋ, “Acin yuōmden bī dhoŋ.” ³⁷Ku ben lueel tēdēt athōr yic ēlā, “Ku aabi daai raan yen cīk gut.”

Jethu aci thiōk

³⁸Nawēn ē kēnē cōk ciēn, ke Jotheŋ raan gen Arimatheo bō tēnē Pilato ku thiēc bī guōp Jethu nyaai. (Jothep ē ye raan Jethu buōth cī gam, ku aye moony rin riōc yen bāny Itharel.) Go Pilato lēk ye lōn cī guōp puōl tēnē ye. Go Jotheŋ la ku le nyaai. ³⁹Go Nikodemo, raan wāar cī kaŋ la tēnē Jethu wakōu, rot māt Jotheŋ ku ē muk miōk ŋīr cōl mira

cī liäap wäl dēt cəl aloe. ⁴⁰Go röör wën karou guöp Jethu lööm ku derkë kōu alath ke cī wäl ñir tääu thīn, rin kënë yen ë tē ye kōc Itharel guiër guöp raan cī thou bī jāl thiök. ⁴¹Ku tēwën cī Jethu nōk thīn gör ë tō thīn, ku rañ yam ë tō gör yic, ku ë cīn raan cī rañ thiök thīn. ⁴²Ku rin bī yen aköl yan kōc Itharel nhiäk, ku rin thiök rañ aya, gokë guöp Jethu tōöu thīn.

Rañ acī yic lääu

20 Riel yic aköl Nhialic ke piny ñot la durdur, ke Maria Magdalena la rañ nhom, go aləl tīñ ke cī nyaai rañ thok. ²Go riñ tēnē Thaimon Pīter, ku tēnē raan dēt Jethu buōth nhiëer Jethu, ku lëk ke, “Kōc aaci Bēny nyaai rañ yic ku akucku tē cī kek ye tääu thīn.”

³Go Pīter ku raan Jethu buōth dēt wën lööny dhöl, ku lekkë rañ nhom. ⁴Ku keek aake la ke kat kedhie, go raan Jethu buōth dēt wën kat apēi tēnē Pīter, ku ye yen kōñ yet rañ nhom. ⁵Go guñ ku tīñ alanh wäär cī Jethu der, ku akēc la alōñthīn. ⁶Go Thaimon Pīter guō bēn ku ler rañ yic. Go alēth tīñ ke rēer piiny, ⁷ku alanh cī Jethu kum nhom ëcīi rēer kek alēth kōk, ëcī mat yic tēde rot. ⁸Go raan Jethu buōth dēt wën cī rañ yet rañ nhom jāl la alōñthīn, ku gem. ⁹(Ku keek aake ñot ke kēc wēt athör thēer wël Nhialic deet yic, athör ye lueel lōn bī yen rot dhiel jōt thou yic.) ¹⁰Go kōc ye buōth jal dhuk bei.

Jethu acī rot nyuōth Maria Magdalena

¹¹Kaam wën Maria ë kääc ayeer tēthiääk kek rañ ke dhiau. Ku tēwën ñot dhiëu yen ke guōñ ku luit rañ yic, ¹²Ku tīñ atuuc nhial cī ruk alēth yer karou, ke rēer tēwäär cī guöp Jethu tōöu thīn, tōk tē la yenhom ku dēt tē la yecök. ¹³Gokë thiëc, “Tik, ye rin ñö dhiëu yīn?” Go lueel, “Keek aaci Bānydië nyaai, ku akuōc tē cī kek ye tääu thīn.”

¹⁴Kaam wën lueel yen kënë, ku jōl wel yenyin ke tīñ Jethu ke kääc yelööm, ku akēc ñic lōn ë yen Jethu. ¹⁵Go Jethu thiëc, “Tik, ye rin ñö dhiëu yīn? Yeña wic?” Go tak lōn ë yen raan lui dom yic, ku lëk ye, “Bēny, na ye yīn cī ye nyaai, ke lëk ya tē cī yīn ye tōöu thīn, ku yēn abi la ba la lööm.”

¹⁶Go Jethu lëk ye, “Maria.” Go yenhom wël ye ku lueel thoñ kōc Itharel, “Rabuni,” ku wētde yic, “Raan piöoc.”

¹⁷Go Jethu lëk ye, “Duk ya gōt rin yēn ñot ya kēc yet nhial tēnē Wä. Ku yīn lōr tēnē wāmāthkië ku lëk ke, ‘Yēn adhuk ciëen tēnē ye, yen ë Wä, ku ye Wuurdun, Nhialicdië ku ye Nhialicdun.’”

¹⁸Go Maria Magdalena jāl ku le lëk kōc ye buōth lōn cī yen Bēny tīñ, ku lëk ke wël cī Jethu lëk ye.

Jethu aci rot nyuõth kacken ye buoõth

¹⁹Nayõn theëi ya akõl Nhialic wën, ke kac ye buoõth aake ci rõt mat yõn ci riit thok, rin riõc kek bany Itharel. Go Jethu ben ku këec kamken ku lueel, “Bi döör rëer kek we.” ²⁰Wën ci yen jam kälä, ke nyuth ke yecin ku yelõm. Go kac ye buoõth puõth miet apei wën tiñ kek Bëny. ²¹Ku ben Jethu lëk ke, “Bi döör rëer kek we, cimën ci Wä ya tooc, ke wek aa ba tooc aya.” ²²Wën ci yen jam kälä, ke jol wëei kenhïim ku lueel, “Lõmkë Wëi Nhialic. ²³Na pälkë adumuõm kac piny, ka pël piny, na cak ke pël piny, ka ciï pël piny.”

Jethu ku Thomath

²⁴Ku Thomath, cõl Acueek, raan tõk kam kac kathiäär ku rou ye buoõth, ee liu thïn wën biï Jethu. ²⁵Go abiõth kõk lëk ye, “Bányda acuk tiñ.”

Go Thomath lëk ke, “Na cie tëtõok wäär ci ye piäat kek tiñ yecin, ku täau yacin ë tëtõökkä yiic, ku täau yacin yeyõu aya, ka cã kõñ gam.”

²⁶Nawën nin kabët cõk, ka abiõth aake ci rõt ben mat yõt ku Thomath ë rëer thïn ke ke, ku yõt ecï riit thok. Go Jethu ben kõc kamken ku lueel, “Bi döör rëer kek we.” ²⁷Ku jol lëk Thomath, “Täau yicin tën, ku tiñ cienkië ku jõt yikõk ba yicin täau yayõu. Päl kënë yin kãñ dhõl yiic, ku gam!” ²⁸Go Thomath bëer, “Bánydië ku Nhialicdië.”

²⁹Go Jethu lëk ye, “Ca gam rin ci yin ya tiñ? Ye këpuõth bi yiëndë tënë kac bi gam ke këc ya tiñ!”

Wët wic athör kënë bi nyuõth kac

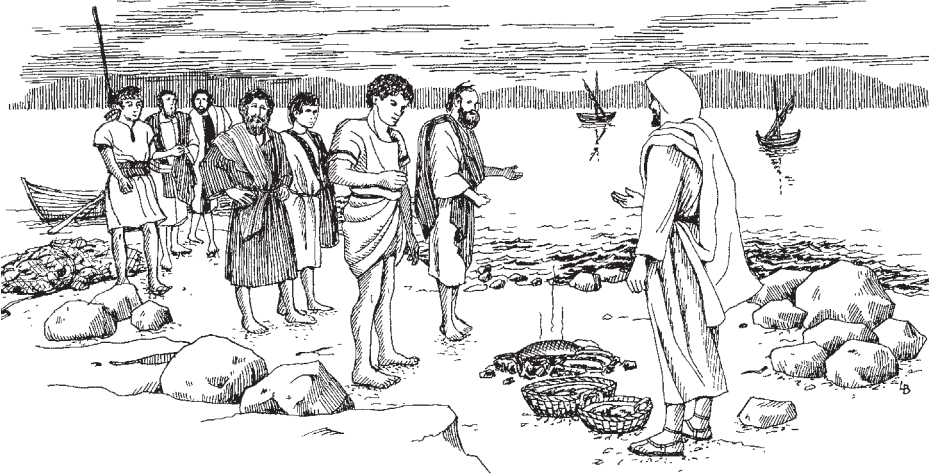
³⁰Jethu aci kädit jãñ göi looi kacken ye buoõth nhïim, ku keek aa këc göt athör kënë yic.

³¹Ku kakkä aaci göt rin bæk gam lon ye Jethu Wën Nhialic ci lõc, ku bæk pir yök ë rienke tẽ ci wek gam.

Jethu aci rot nyuõth kac ye buoõth kadhrou

21 Nawën ë kakkä cõk ciëen ke Jethu ben rot nyuõth kacken ye buoõth wär Tiberia yõu. Ku tẽ ci luõi ye akin. ²Thaimon Pïter kek Thomath (cõl Acueek), ku Nathaniel (raan Kana pan Galilia), ku wëet Dhubedi, ku kac kõk karou Jethu buoõth, aake rëer tëtõk ebën. ³Go Thaimon Pïter lëk kac wën, “Yen ala mei.”

Gokë lëk ye, “Yok aabi cath kek yi.” Gokë la ku lek riäi yic, ku acin kë cik dõm ë wëer kënë yic ebën.

Go Jethu lëkke, Bëëikë rec abëk rec awën cäk döm (21:10)

⁴Tëwën bii aköl nyin, ke Jethu ë kääc wär you, ku akëc kacken ye buoŋh ñic lön ë yen Jethu. ⁵Go lëk ke, “Riënythii, cïn kë cäk döm?” Goke bëër, “Acïn kädänj.”

⁶Go lëk ke, “Cuatkë buoi lön cuëny riäi, ku känj aa bäk döm thïn.” Gokë buoi cuat ku göök ke bik miit rin juëc rec apeï.

⁷Go raan Jethu buoŋh nhieer Jethu lëk Pïter, “Kën ë Bëny.” Nawën piŋ Thaimon Pïter lön ye yen Bëny, ke ruk alanhde yeköu (rin cï yen aläthke däk bei ëbën) ku thueet wïir. ⁸Go abiöth kök lök bën ke cath riäi, ke thel buoi ke cï thiänj rec. Ku keek aake cïi mec apeï kek agör, aake cït akääth bian tök. ⁹Nawën keeckë piny ke tiŋ many ë miim ke dëp ku rec ke cï tääu mæec kek ayup. ¹⁰Go Jethu lëk ke, “Bëëikë rec abëk rec awën cäk döm.”

¹¹Go Thaimon Pïter la riäi yic ku miit buoi wär thok ke cï thiänj rec dït, ku rec ëbën aa buoŋt ku thiärdhiëc ku diäk. Tëwën cök rec juëc këlä, buoi akëc yic ræet. ¹²Go Jethu lëk ke, “Bäk, miëthkë.” Ku acïn raan tök kam koc ye buoŋh cï ye cak thiëëc, “Ye yïn ña?” Rin ñic kek ye lön ye yen Bëny. ¹³Go Jethu rot cuot ku lööm ayup ku yik ke ku ben looi këya kek rec.

¹⁴Këlä, Jethu acï rot nyuöth koc ye buoŋh kën yen yic diäk, tëwën cï yen rot jöt kam koc cï thou.

Jethu ku Pïter

¹⁵Wën cï kek mïth ke lëk Jethu Pïter, “Thaimon wën Joon, nhar ya apei tën tē nhieer kockä ya?”

Go bëër, “Ee këya Bëny, aŋic lön nhieer yen yï.”

Go Jethu lëk ye, “Biöök amälkië apath.” ¹⁶Ku ben Jethu lëk ye, “Thaimon, wën Joon nhar ya apei?”

Go bëër, “Ee këya Bëny aŋic lön nhieer yen yï.”

Go Jethu lëk ye, “Biöök amälkië apath.” ¹⁷Ku ben Jethu thiëc arak dët ye kek diäk, “Thaimon, wën Joon nhar ya?”

Go Pïter puöu dak rin cï Jethu ye thiëc arak dët ye kek diäk, “Nhar ya?” Ku lëk ye, “Bëny, yïn aŋic këriëc ëbën, ku yïn aŋic lön nhieer yen yï.”

Go Jethu lëk ye, “Biöök amälkië apath, ¹⁸Wët yic alëk yï, wäär ɲot ye yïn riënythii ke yïn ye rot guir ku lör tē wïc piändu, ku tē bi yïn dhiɔp ke yïn abï yicin yaak tueŋ, ku raan dët abï der ku thel yï tē cïi wïc ba la thïn.”

¹⁹Käkkä aaci Jethu lueel bi nyuöth Pïter tē bi yen thou thïn, ku bi kɔc col aaye Nhialic leec thïn. Ku jɔl Jethu lëk ye, “Buöth ya.”

Jethu ku raan dët ye buöth

²⁰Go Pïter yenhom wel ku tiŋ raan dët ye buöth nhieer Jethu ke buöth ke, raan wäär thiääk kek Jethu wäär mïth kek, cï Jethu bën thiëc ëlä, “Bëny, yeŋa bi yï la gaany?” ²¹Wën tiŋ Pïter ye, ke lëk Jethu, “Bëny, na raan dët, bi yiëndë?”

²²Go Jethu bëër, tënë ye, “Na wiëc bi pïr yet aköl bi yen bën, ke yeŋö tënë yï? Yïin ëmën buöth ya.”

²³Go wët thiëi piny kam kɔc buöth Jethu lön raan Jethu buöth këne aciï bi thou. Ku akëc Jethu lueel lön cïi yen bi thou. Aci lueel, “Na wiëc bi pïr yet aköl bi yen bën ke yeŋö tënë yï?”

²⁴Raan këne yen ë raan Jethu buöth jam käk cï tiŋ, ku yen ë gët ke aya, ku aŋic lön wët cï lueel ë wët yic.

²⁵Ëmën käjuëc kök aatö thïn, käk cï Jethu looi. Na ke cï gät piny ëbën, tök ku tök, ke yen aya thöŋ lön piny ëbën aciï lëu bi athör gät jɔt.

Luoi Atuuc Jethu

Wët nhom

Luoi Atuuc Jethu, athör buoth athör Wël Jethu cï Luka göt. Wët ril yen gët Luka athör kënë, ee lön bï nyuwoth tē cï Wëi Nhialic kōc ke kōŋ Jethu buwoth kuwoŋy thīn, ku bīk Wët Puoth Yam rienke thiāi piny Jeruthalem ku Judia yic ebēn, ku Thamaria ku jōl a pinynhom ebēn aya. (1-8) Yeen, anyikōl ē cāth kōc cï gam, cīmēn wāār jōk yen rot kam kōc Itharel agut tē bï yen jāl a gam tēnē kōc pinynhom ebēn. Ee wic raan gāt athör bï kōc ye kueen ŋic ku detkē yic aya, lön kōc cï gam aacie kōc ke man kōc Roma mac baai, ku lön nadē, gam kōc cï gam ē tē ye kōc Itharel yanhdēn thēek thīn yen ē jōl thāāp.

Alēu bï luoi Atuuc Jethu tek yic ē diāk, ku bï nyooth tē cï Wët Puoth Yam ye lueel rin Jethu thiēi piny thīn, ku jōk akuut kōc cï gam kecōk. Luoi Atuuc acī tek yic kēlā, (1) Cāth kōc cï gam, jōk Jeruthalem la nhial Jethu cōk ciēn, (2) Wët Puoth Yam acī yet wuōt kōk yiic pan Palethtinia, (3) Ku ler tueŋ aya lōŋ wārdit Adēkdiēet agut bï yet Roma.

Kēdiit cï tic Luoi Atuuc Jethu yic, ee luoi Wëi Nhialic cï bēn kek riel kōc cï gam gup Jeruthalem akōl Yan Ayum cīn yic luou, ku ler tueŋ ke tiit ke. Ku yik akut kōc cï gam kek kōcken dit riel, kājuēc cï rōt looi yiic cï lueel athör yic. Wët kōc cï gam tueŋ acī göt kāk cï lēk kōc yiic, ku kāk cï rōt looi cï göt athör Luoi Atuuc Jethu yic, aa riel ē wēt kënë nyuwoth pīr kōc cï gam yic, ku jōl amēt ē rot akut kōc cï gam yic aya.

Kāk tō thīn

Guiēr kōc ŋic kāk cï rōt looi	1:1-26
Lōŋ cï Jethu lueel ciēn ku athōnde.....	1:1-14
Raan cï kuany nyin Judath	1:15-26
Kē cï nyooth Jeruthalem	2:1-8:3
Kē cï nyooth Judia ku Thamaria	8:4-12:25
Luoi Paulo.....	13:1-28:31
Atuc tueŋ.....	13:1-14:28
Amat nhom gen Jeruthalem.....	15:1-35
Atuc ē rou	15:36-18:22
Atuc ē diāk.....	18:23-21:16
Paulo acī mac Jeruthalem ku Cetharia ku Roma	21:17-28:31

1¹⁻²Tënë Thiöpiluth athördiën tueŋ yic, ɣen aci gët kāk cī Jethu looi, ku kāk cī piöc tēwäär jɔk yen luuide cök, agut aköl jɔt ye nhial. Tēwën kēc Jethu guɔ ɣäth nhial, eci wēt than piny ë riel cī Wēi Nhialic yiék ye, tēnē kɔc cī lac bik atuöccke. ³Nin thiärŋuan thuɔnde cök ciēn, Jethu eci rot nyuɔth arak juēc tēnē atuöccke, ku bik ŋic, ke cīn diu, lɔn nadē ke yeen aŋot pīr. Yeen eci atuöccke tiŋ ku jieem ke ke kāk bäāny Nhialic. ⁴Ku nawën cā atuöccke kenhīim mat tētök, ke thɔn älä, “Duökkē jiël Jeruthalem. Tietkē Wēi Nhialic cī Wä thɔn bi tuöc we, wäär ca lēk we. ⁵Joon aci kɔc muɔc nhīim ë piu, ku nin lik, Wēi Nhialic bi we muɔc nhīim abi tuöc we.”

Jethu aci ɣäth nhial

⁶Nawën cī Jethu röm kek atuöccke, ke thiäckē, “Bēny, ba kɔc Itharel col aa ben mac emēn?”

⁷Go Jethu bēēr älä, “Aköl le yen kē bi looi, ku kāk bi looi, aaye Wä guiir rielde, ku acin kēdun thīn bāk ŋic ye nen bi kek röt looi. ⁸Ku na la Wēi Nhialic bēn, ka bi we yiék riel, ku wek aabi jam rienkiē Jeruthalem ku Judia, ku Thamaria, ku jɔl a pinynhom ebēn.” ⁹Wën cī yen jam këya, ke jɔt nhial, ku ë dēei kek, ku kum luät bik cīi ben tiŋ.

¹⁰Ku jɔlkē liith ke döt nhial, ku Jethu ke jiël. Tēēn nyin yic ke rōör karou cī ruk alēth yer bö, ku këäckē atuuc lōm, ¹¹ku luelkē, “Kɔc Galilia, yeŋö ye wek kōc ke we döt nhial? Yen Jethu, cī nyaai tēnē we ku ɣēth nhial, abi la dhuk tēcīt tē cī wek ye tiēŋ thīn ke la nhial.”

Mathayo aci kuany nyin Judath

¹²Kaam wën, ka atuuc Jethu jiël gɔn Olip nhom thiäak kek geu ke cit kilomīter tōk, ku dhukkē geeu Jeruthalem. ¹³Keek aaci jāl yet geeu ku lek ɣön yen ciēŋ kek thīn. Atuu Jethu, aake yī Pīter ku Joon, ku Jemith ku Andria, ku Pilipo, ku Thomath, ku Bartholomeo, ku Matheo, ku Jemith wën Alpawuth, ku Thaimon, raan man kɔc thāi bik panden mac, ku jɔl a Judath wën Jemith. ¹⁴Keek aake ye lac röm ku rōökkē ke ya akut, kek diäär kōk ku Maria man Jethu ku wämäthakēn.

¹⁵Nin lik cök, ke kɔc cī gam cit raan buɔt ku thiär-rou ebēn, aake cī kenhīim mat. Go Pīter rot jɔt ku jieem, ¹⁶“Wämäthkiē, wēt cī gōt athör Wēl Nhialic yic abi rot dhiel tieŋ. Wēi Nhialic eci wēt lēk Debit kē bi rot looi aköldä tēnē Judath, raan bi Jethu nyuɔth kɔc dɔm ye. ¹⁷Judath ë ye raan akuōtda, ku yeen eci Jethu kuany bi la abaŋ luoi bi looi luuide yic.”

1:1 Lk 1:1-4   1:4 Lk 24:49   1:5 Mt 3:11; Mk 1:8; Lk 3:16; Jn 1:33   1:8 Mt 28:19; Mk 16:15;
Lk 24:47-48   1:9 Mk 16:19; Lk 24:50-51   1:13 Mt 10:2-4; Mk 3:16-19; Lk 6:14-16

*Wën ci yen jam këya ke jɔt nhial,
ku ë dɛɛi kek (1:9)*

18-19 (Wëëu cï Judath riɔp lusi rɛc cï looi, aaci yen ke dom ʏɔɔc, dom yen reet yen yeyic thïn ku thou. Kënë, aaci kɔc ke ciɛŋ Jeruthalem piŋ ëbën, ku jɔlkë dom kënä aa cɔɔl thuɔŋden, rin cɔl Akeldama, ku wëtde yic “Ee Dom Riem.”)

20 “Ku aci göt athör Waak Nhialic yic ëlä,
‘Bï ʏönde yic ciɛn kë tɔ thïn, ku cïn raan ciɛŋ thïn.’

“Ku ëci göt aya këlä,
‘Bï raan dët nyiende löök yic lusi yic.’

21-22 “Këya, raan adhil rot mät ʏo, ku bi ñic cïmënda lɔn cï Jethu Bänyda rot jɔt raŋ yic. Raan buk mät ʏoyiic adhil a raan tɔŋ akuɔtda. Ku ë raan ñic këŋ tɛʏɔn jɔɔk Joon lusiiden miɔc nhom cök, ku jɔl a tɛwäär ye ʏok cath kek Jethu agut aköl jiël yen tënë ʏo bi ʏäth nhial.”

23 Ku jɔlkë kɔc karou gut rin, Jothep ku ë ñic aya ke cɔl Barthabath (ë cɔl Juthtuth aya), ku Mathayo. 24 Ku röökkë ëlä, “Bëny, ʏin aŋic kë tɔ raan ëbën puɔu, këya, nyuöth ʏo raan tɔŋ nhiar kamken karou, 25 ku bi luui ke ya atuuc nyin Judath wäär cï nyään piny, ku ler tënë yen ye tɛde.” 26 Ku jɔlkë cuet gɛk, ku bïk raan tök kuany kam ë kɔckä karou. Ku raan yen cïk bën lɔc ë ye Mathayo, ku jɔl met akut atuuc kathiäär ku tök yic.

Bën Wëi Nhialic

2 Na la aköl Yan Ayum cïn yic luɔu bën, ka atuuc Jethu kuut kenhiim γön tök. ²Kam wën ke pëk wei arööl dët piŋkë nhial, ku yen arööl kënë ë cīt arööl yomdit ril. Ku jəl arööl γön awën rëer kek thin thiöŋ yic. ³Ku tiŋkë lök mac cīt liep ke tek rot piny, ku raan tök kamken ë ye kë cīt liem mac nyuc yenhom. ⁴Keek ëbën, aake cī Wëi Nhialic lööny kegup ku jiemkë thok kök, rin cī Wëi Nhialic ke yiëk riel ku bīk jam thok kök cie thuɔkken.

⁵Kɔc juëc Itharel ke ciëŋ wuöt kök yiic pinyhom, kɔc ke ye Nhialic door aake rëer Jeruthalem ë ninkä. ⁶Wën cī kek arööl piŋ, go kɔc juëc röt kuööt. Kɔc ke cī röt kuööt aake cī gäi, kë ye atuuc Jethu jam thuɔkken. ⁷Wën cī kek gäi apeidit gokë jam ke cī keröt jət apei, “Keek kɔc jam këlä aa kɔc Galilia! ⁸Ye këdë, bīk aa jam thuɔkkua? ⁹Yook ëbën yok aa kɔc wuöt kök cimën Parthia, Mede ku Elam, ku jəl aa Methopotamia, Judia, ku Kapadokia, ku Pontuth ku Athia. ¹⁰Ku jəl aa Prigia ku Pampilia. Ku jəl a Ijip ku bëi kök pan Libia thiäak kek Thirene. Ku kɔc kök γoyiic aa kɔc wun cəl Roma. ¹¹Kɔc kök aa kuat Itharel. Ku kɔc cie kɔc Itharel cī yäthken waar bīk yanh Itharel gam. Ku kɔc kök γoyiic aa kɔc pan Kret ku pan Arab. Ku ë yen ŋot ye yok ke piŋ ke jam thuɔkkua, ke luel kädit cī Nhialic looi.” ¹²Aake cī gäi, ku muumkë nhiim kë bīk luel, gokë röt aa thiëc kamken, “Yeŋö ye nyuɔoth yen kënä?”

¹³Go kɔc kök atuuc Jethu bui, ku luelkë ëlä, “Kɔckä aaci wiet möu!”

Ku raan tök kamken eye këcīt liem mac nyuc yenhom (2:3)

Jam Pīter tēnē kɔc Itharel

¹⁴Tēnē, ke Pīter kam atuuɐ Jethu kathiäär ku tɔk jɔt rot, ku kēɛc ku jɔl jam ke cī yerɔl jɔt tēnē kɔc Itharel awēn cī rɔt kuɔɔt, “Wek wārkiē, wāmāthkiē Itharel, ku jɔl aa wek kɔc ciēŋ gen Jeruthalem, piēŋkē wētdiē apath, ku ba we lēk kē cī rot looi. ¹⁵Kɔc yakē lueel ka cī muɔl mɔu, aa kēc wiēet, tēcīt tē ye wek ye tak thīn, akɔl akēc tɔɔŋ, aŋot ye riel. ¹⁶Ku wēt cī Juel raan kāk Nhialic tiŋ lueel wäär akīn,

¹⁷‘Acī Nhialic lueel, lɔn kē bī looi akɔl le nīn thɔk akīn,
 Yen abī Wēikiē tuɔc kɔc ēbēn.

Wāt kun ku nyiērkun aabī kē bī rot looi aköldā lēk kɔc.

Riēnythii kun aabī nyuɔɔth, ku rōorkun dīt aabī nyuääth arak juēc aya.

¹⁸Ee yeen, agut aluakkiē rōor ku diäär, nīnkui bī bēn.

Yen abī wēikiē tuɔc kɔc ē nīnkā, ku keek aabī kāk bī rɔt looi aa lēk kɔc.

¹⁹Yen abī kädīt jāŋ gōi looi nhial, ku kājuēc jāŋ gōi aaba looi pinynhom.

Pinynhom abī thiāŋ riem, ku mac, ku jɔl a tol dīttet.

²⁰Akɔl abī nīip nyin, ku pēei abī thieth cīmēn riem ee kaam kēc aköldīt puɔth bēn Bānyda guɔ yēēt.

²¹Ku raan bī Nhialic rōök ku bī ye kony abī poth bī cīi la pan mac.’

²²“Piēŋkē wēlkā, wek wāmāthkiēn cɔl Itharel! Jethu raan pan Nadharet ē ye raan cī riel Bānyda nyuɔth ke cīn diu kākken dīt jāŋ gōi cī Nhialic looi rienke. Ee kē ŋiēckē kek we, rin aacī rɔt looi kamkun.

²³Cīt tē cī Nhialic ye guieer thīn, Jethu ē bī thōn we, ku bāk nōk cīmēn cī wek ye puɔl ku bī kɔc rec la gup adumuɔm nōk, ku piēētkē tim cī rīiu kōu. ²⁴Ku yeen acī Nhialic cɔl aben pīr thou yic, wēn cī yen Jethu nyaai rielde thou yic, rin ēcīi rot kɔŋ lēu yen lɔn bī Jethu teem thou yic.

²⁵“Aŋicku lɔn ēcīi rot bī lēu rin ēcī Debit lueel ēlä,

‘Yen ee Nhialic tiŋ ŋanhom akölrīēēc ēbēn,
 ku yen athiök kek ŋen, ku ŋen acīn kē bā diir.

²⁶Rin ee wēt kēnē, ŋen amit puɔu.

Ku wēl ya lueel aa wēl raan mit puɔu.

Ku cɔk amēn bī ŋen thou, ke ŋen abī thiök ke ŋa ŋōth kē bī Nhialic luɔi ŋen,

²⁷rin Nhialic acīi guäpdīē bī puɔl bī rēer kam kɔc cī thou, ku Nhialic acīi ŋa bī puɔl ba dhiäth raŋ yic ŋen raande.

2:17-21 Juel 2:28-32 2:23 Mt 27:35; Mk 15:24; Lk 23:33; Jn 19:18 2:24 Mt 28:5-6; Mk 16:6; Lk 24:5
 2:25-28 Wk 16:8-11

²⁸Yin Nhialic, yin acä nyuõth dhël pïir akölrïëc ëbën,
ku jøl aa rëërdü kek yën, abä cöl amit puõu.'

²⁹“Wämäthkië, wek aaba dhiel lëk kē njic rin wädan dit cï wëlkä lueel. Yen Debit aci thou ku thiäk, ku ranje kin aa dëei yok, agut cï ya aköl. ³⁰Yen Bënyṅaknhom wäär pïir yen ë ye raan kãṅ tiṅ, kãk bi röt looi aköldä, ku lëk ke kɔc, ku ë njic kē cï Nhialic lueel ke bi luõi ye. Nhialic ëcï yepuõu tɔṅṅ lɔn nadë ke bi raan tøk kuatde yic, looi keye bëny cimënde. ³¹Debit ëcï kē bi Nhialic looi tiṅ, go jäl jam lɔn bi Raan cï lɔc ku dɔc rot jɔt raṅ yic wën cï yen ye lueel ëlä, ‘Yen ë kēc nyään kam kɔc cï thou, guäpde ë kēc dhiäth raṅ yic.’

³²“Nhialic ëcï Jethu jõt bei raṅ yic bi ben pïr, ku yën ku atuuc kök Jethu acuk tiṅ yen yiny cï rot looi. ³³Jethu aci jat nhial ku nyuuc kõṅ cuëc Wun, ku ë yen aci yok tuõc Wëi Nhialic, cit tëwäär cï Nhialic ye luëel thiin. Ku kē cãk tiṅ ku piëṅkë ëmën ë ye kën cï Nhialic lueel ka bi tuõõc yen aci lööny yogup. ³⁴Acie Debit yen cï la nhial, ee cï lueel,
‘Ee cï Nhialic lëk Bänydië, “Nyuc ë tën kõṅdiën cuëc,

³⁵agut aköl bi yën kɔc man yïin cöl aloi nhïim, ku bïk yïcök.”’

³⁶“Wek kɔc pan Itharel ëbën, dhielkë njic alanden lɔn nadë ke Jethu yen cãk piäät tim cï riïu kõu, yen aci Nhialic looi bi ya yen Bëny, ku ye Raan cï lɔc ku dɔc.”

³⁷Wën cï kɔc cï röt kuõõt wët Pïter piṅ, gokë ya tak yic ke diëer kē bïk looi, ku thiëckë Pïter ku atuuc kök Jethu, “Buk ṅö looi wämäthakua?”

³⁸Go Pïter bëër, “Dhuõkkë wepuõth ciëen adumuõmkun yiic, ku calkë röt aa muõc nhïim bãk aa kɔc Jethu Krïtho, ku bi Nhialic adumuõmkun päl piny, ku wek aabi Nhialic muõc wëike, ku bi lööny wegup. ³⁹Kënë yen cï Nhialic yepuõu tɔṅṅ, ka bi yiëk we ku miëthkun, ku kɔc bëëi kök mec, ku kɔc ëbën ye Bänyda Nhialic cöl bïk aa kacke.”

⁴⁰Pïter aci kɔc lëk ku jiëëm kenhïim ëlä, “Kuonykë röt ku bãk liu awuõc yic, awuõc yen bi tëm kɔc rëc akölë!” ⁴¹Kɔc juëc ë kɔc awën yiic aaci kē cï Pïter lëk ke gam, ku cɔlkë röt amuõc nhïim, ku ë cit tënë raan tiim kadiäk kek aaci bën muõc nhïim aköl kënë, ku mëtke akuõtden yic.

⁴²Keek aaci rëër bi atuuc Jethu ke piõõc, ku yekë atuuc Jethu kony kãk yekë looi yiic ku miṅhkë tëtök, ku yekë röm ku röökkë tëtök.

Të cï kɔc cï wët Jethu gam pïir thiin kamken

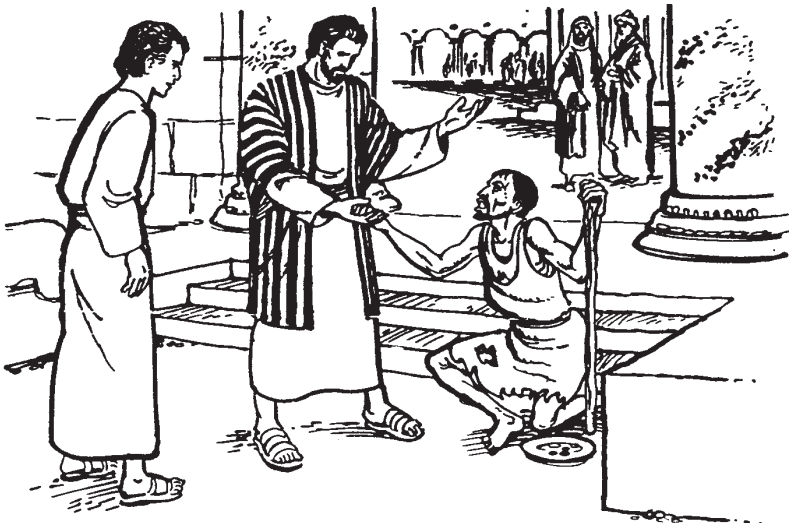
⁴³Kãjuëc jãṅ gõi aaci Nhialic cöl aa looi atuuc Jethu, ku yen aci kɔc juëc cöl ariõc. ⁴⁴Kɔc cï gam ëbën aaci rëër bïk ceṅ tëtök, ku yekë röt kony kedhie bïk kãṅ aa wëër kamken. ⁴⁵Aaci kãk tõ ke ke bëëi yiic aa

yaac wei, ku yekë wëëu tək röt, ku raan tők ë ye yiək wëëu bi kākken wic lëu. ⁴⁶Kek kəc cī wēt Jethu gam aake ye röm akölaköl luək Nhialic kəc Itharel yic, ku yekë röm bääiken yiic ku mīthkë ke cīi mīith bēth ku rëerkë ke mit puōth, ⁴⁷ku yekë Nhialic leec ku lec kəc kök ke aya. Ku ye Nhialic akuōtten juak yic akölaköl kəc kek cī Nhialic cəl aa poth kërac yic.

Raan aduany aci kony

3 Yon akäl tők, täñj aköl, tē ye kəc rök, Piter ku jəl a Joon aake cī la kal luañ Nhialic ye kəc Itharel rök thin bik la rök. ²Wën cī kek yet kal cəl Kal Dhēj thok, ke yök mony cī dhiëeth ke ye aduany. Yen mony kënë ë ye cool tē jət ye kal thok, ku bi kəc la kal luañ Nhialic ya lim wëëu. ³Nawën tñj Piter ku Joon ke la kal yic goke lim. ⁴Gokë döt nyin ku lək Piter ye, “Daai ë yook!” ⁵Goke döt, ku ye yök yepuōu ciēt la kē bi yök tënë ke.

⁶Go Piter lək ye, “Yen acin wëëu ba yiək yi, ku yin aba yiək kē tō kek ya, ‘Yin aya yōök, rin Jethu raan Nadharet, jət rot ku ba cath!’” ⁷Ku döm köj cuëc, ku kony bi rot jət. Kaam wën ke cök ku kuiëc monytui go gu riel, ⁸ku puur rot nhial ku këëc cökke ku cieth. Ku ler kal luañ Nhialic ke keek ke cath ke thuëet nhial, ke lec Nhialic. ⁹Ku kəc tō luañ Nhialic ëbën ë cik tñj ke cath, ke lec Nhialic, ¹⁰ku wën cī kek ye njic ke mony dhie nyuc kal cəl Kal Dhēj thok ku lim, gokë gäi apeidit ku nyamkë kethook, ku yekë röt thiëëc kē cī rot looi tënë ye.

Yen acin wëëu ba yiək yi, ku yin aba yiək kē tō ke ya (3:6)

Jam Pïter luaŋ Nhialic

¹¹Wën cï mony aduany Pïter ku Joon kuak yiëth, go kɔc ke tō kal luaŋ Nhialic yic gäi ëbën, ku riŋkë tēwën rëer kek thïn kät cök, Kän Tholomon kal luaŋ Nhialic yic. ¹²Nawën tiŋ Pïter kɔc, ke lueel, “Wek kɔc Itharel, yeŋö ye wek gäi kē cï rot looi, ku yakë liiŋth ʔo? Yakë tak lɔn nadë ke ye rielda ku piathda ʔopëc yen kony ʔok mony kënë bi cath? ¹³Nhialic wärkuan dit Abaram, ku Ithäk, ku Jakop yen aci riel yiëk aluonyde Jethu. Ku yen aa cäk gam tënë kɔc kek ke mac baai, ku wek aaci jai bi Pilato cii lony cök alɔn wic yen ye bi lony. ¹⁴Yen Jethu ë ye raan Nhialic ku ë ye raan path, ku wek aaci kuc ye, ku lëkkë Pilato bi wëtdun gam bi raan yen cï kɔc nök lony, ku ye Jethu yen nëk. ¹⁵Ku ë këya, wek aaci raan nök raan yen dhël pïr nyooth, ku yeen aci Nhialic jɔt raŋ yic bi pïr ku acuk tiŋ ke cï rot looi. ¹⁶Ee rielde yen Jethu, yen aci mony aduany cɔl acath. Kë cäk tiŋ, ku ŋieckë ë loi ku wët cï ʔok Jethu gam, ee wët cï ʔok wët Jethu gam yen aci ye cɔl apuɔl, agut tē cieth yen wenhiim cit ëmën.

¹⁷“Ku ëmën wek wämäthkië, aŋieckë yen kē cäk looi kek we ku bänykun cï wek Jethu nök, ee luɔikë ke kuöckë. ¹⁸Ëci Nhialic lëk kɔc käk Nhialic tiŋ thëer lɔn bi raan luäk kɔc gum, ku yen aci rot dhieel thïn ke ye yic këya. ¹⁹Ke yeen, pälkë luoi käreç, ku ye wët Nhialic yen gamkë, ku bi Nhialic adumuööm cäk looi päl piny, ²⁰ku na luɔikë këya, ka aköldä ke Nhialic abi we yiëk riel Wëike, ku abi we tuöc Jethu yen cï lɔc tënë we ku bi we kony. ²¹Jethu abi rëer pan Nhialic agut aköl bi kãŋ ëbën ben waar piiny bik aa yam, cit tē cï Nhialic ye lueel thïn thëer wäär tënë kɔcken käkke tiŋ.

²²“Yeen ëci Mothith lueel ëlä, ‘Nhialicdun abi we tuöc raan kãŋ tiŋ, cimën cï yen ʔa tuöc we, ku yeen abi ʔa raan kuatdun. ²³Ku wek aadhil këriëc ëbën bi lëk we gam. Ku raan cii wël raan kãŋ tiŋ bi gam, acii bi mat kɔc Nhialic yiic.’ ²⁴Ku kɔc kãŋ tiŋ, la kē cik lueel agut cï Thamel, ku kɔc cï lök bën yecök aaci kē loi rot ë ninkä lueel. ²⁵Käk cï Nhialic lueel ka bi luöi we, käk cï kɔc kãŋ tiŋ lëk we aa kakkun. Ku week dhieelkë röt mat thïn, ku bäk kē cï Nhialic lëk wärkun dit ka bi yiëk ke tek wedhie. Cimën ʔon cï yen ye lëk Abaram ëlä, ‘Ku kuatdu yic yen abi ʔen kɔc pinynhom döc.’ ²⁶Ke yen Nhialic aci raan bi këde bën looi lɔc, cɔl Jethu ku tuuc tueŋ, ku bi we döc, ku bi we cɔl awel wepuöth wei luoi käreç yiic.”

Pïter ku Joon aaci ʔäth luk yic

4 Tëwën jiëem Pïter tënë kɔc ku Joon ke kääc yelööm, ke kɔc kök käk Nhialic, ku bëny apuruuk ʔon Nhialic tiit, ku jɔl aa kɔcdit kök, kɔc akut Thaduthi bö. ²Keek aake cii puöth mit wët ye Pïter ku Joon kɔc

3:13 B.bei 3:15 3:14 Mt 27:15-23; Mk 15:6-14; Lk 23:13-23; Jn 19:12-15 3:22 L.rou 18:15, 18
3:23 L.rou 18:19 3:25 Cäk 22:18

piöc lön nadë ke Jethu aci rot jät kam kəc ci thou. Kënë aye nyuwoth lön nadë raan ci thou alëu bi ben pür. ³Gokë ke döm ku lek ke mac agut yon nhiäk, rin ci aköl cuol. ⁴Ku kəc juéc ci wët Piter piñ aaci gam, ku juakkë röt bik ciët tiim kadhiéc.

⁵Nawën aköl dëëtë ke bäny Itharel ku kəcdit baai, ku jəl aa kəc piöc löön, kuut kenhiiim Jeruthalem. ⁶Keek aacä amat jəl looi kek raandit kək Nhialic cəl Anath, ku jəl aa Kaipa, ku Joon, ku Alekdhändër, ku kəc kək many Anath thok. ⁷Keek aaci Piter ku Joon cəl aabi kenhiiim, ku jəlkë ke thiëc, “Ee luwikë kədə ku bi raan aduany cath? Ye riel nõ yen tō kek we ku ye rin na yen looi wek ye?”

⁸Go Piter ke ci guöp thiän riel Wëi Nhialic, dhuök ke, “Wek bäny ku kəcdit baai. ⁹Na yakë yo thiëc yaköl këpuwoth ci looi tənë raan aduany ku tē ci ye kuony thün, ¹⁰ka dhielkë njic, ku adhil kəc Itharel njic ëbën, lön raan kääc wenhiiim ke ci pial, ee riel Jethu raan Nadharet wäär cäk piäat tim ci riü kōu, ku jät Nhialic ran yic. ¹¹Jethu ë yen raan ci wëtde göt athör thëer wël Nhialic yic ëlä, ‘Mën yen ci wek kuc wek atëet loi yöt, yen aci bën yök ke ye mën ril apsidit.’

¹²“Ee yen Jethu yen abi kəc cəl apoth la pan mac, ee yen raan töön yen ci Nhialic yiëk riel pinynhom ku bi yo kony.”

¹³Go bäny luk jəl gäi wën ci kek Piter ku Joon tiñ tē ci kek puöth ril thün, ku keek aake ye kəc ë path kəc piöc. Yeen acik njic lön nadë ke keek aake ye cath kek Jethu. ¹⁴Ku acin kë cik lueel, rin ci kek raan aduany wën ci kony tiñ ke kääc kek Piter ku Joon. ¹⁵Go bäny Piter ku Joon yöök bik la ayeer yööt ku lökkë jääm yic kepëc. ¹⁶Ku jəlkë röt jəl thiëc kamken, “Ye kën nõ buk luüi ë kockä? Raan ëbën Jeruthalem anic kë ci rot looi, kədit jän göi cit ë kën cik looi, ku acii lëu buk jai. ¹⁷Ku rin buk cii päl, bi kë ci rot looi thiëi baai yic, ke keek abuk yöök bik cii ben jam tənë raan dët rin Jethu.”

¹⁸Ku jəlkë Piter ku Joon caal yöt ku lëkkë ke, cək alön ben nõ yiëndë, ke duökkë ben jam, duökkë kəc ben piöc rin Jethu. ¹⁹Go Piter ku Joon dhuök ke, “Week nhiiim alëukë bək guo luk tē ye Nhialic tiñ ye lön bi ya wëtdun yen buk gam, ku lön ye yen wët Nhialic. ²⁰Yook acuk lëu buk köc, buk cii ben jam rin Jethu, rin ci yok kəkken ci looi tiñ, ku piñku wël ci lueel.” ²¹Go bäny luk ke thön apei bik cii ben jam rin Jethu, ku lonykë ke bik jəl. Ee ci bäny luk tiñ lön ril yen yic, bik ke tēm awuöc, rin kəc aake tō kelöm ku aake ye kiu, ku aake lec Nhialic wët këpuwoth ci rot looi.

²²Mony aduany yen cik cəl apuol ë ye raandit, ruönke aake ye thiärñuan ku tē kac.

Kɔc cī gam aacī rōök bīk cīi riōc

²³Nyin yic tēwēn cī ke lony, ke Pīter ku Joon dhuk tēnē kɔc akuōtden, ku lēkkē ke ká cī kɔcdit kák Nhialic ku kɔcdit baai lēk ke. ²⁴Nawēn piŋkē ē wēlká, ke rōök Nhialic puōu ēbēn ēlá, “Bēny, yin Aciēŋ nhial ku piny ku wēr ku kák pīr thīn ēbēn! ²⁵Yīn acī Wēiku tooc bī Wādan dīt thēer Debit, raan ye aluonydu wētdu lēk kɔc, ku ēcī lueel ēlá,

‘Yeŋō cī kɔc cie kɔc Itharel puōth riáák apei kēlá,
yeŋō cī kɔc kekōōth wel bīk kārɛc aa looi tēnē Nhialic?’

²⁶Bānydit ē pinyhom aake cī rōt guiir, ku mat kɔc ke mɛc bēi kenhīim,

bīk kērɛc luōi Nhialic ku jɔl a Raan cī lɔc ku dɔc,
raan bī Nhialic tuōōc piny.’

²⁷“Ku yeen ē ye yic, Antipáth Yērot ku Pilato aake cī mat kedhie Jeruthalem ē tēn kek kɔc cie kɔc Itharel, ku jɔl aa kɔc Itharel rin Jethu aluaŋdun cīn guōp acuɔl, ku yeen ē yen ca looi ke ye Raan cī lɔc ku dɔc. ²⁸Keek aake cī kenhīim mat, ku bīk kákkun ke ca tak rieldu thēer, ka bī rōt looi, bīk ke looi. ²⁹Ku yeen ēmēn bēny, tīŋ ke aacī yok cuēk thook, kony yok, yok aluakku, ku buk wētdu aa lēk kɔc ke cīn riōōc. ³⁰Kony yo, tar yīcin riel kōŋdu, buk kɔc aa kony ku yiēk yo riel buk kādīt kɔc gōi aa looi rin aluaŋdun cīn guōp acuɔl Jethu.”

³¹Wēn cī kek jál thōk rōök, ke la kē yiēēk tēn awēn mēt kek thīn. Keek aake cī Wēi Nhialic bēn kegup, ku jɔlkē guo jɔok bīk wēt Nhialic piōōc tēnē kɔc ke cīn riōōc.

³²Akut kɔc cī gam ēcī mat ē tōk. Ee cīn raan tōōŋ ye luel kamken lɔn nadē kák tō kek ye aa kákke yetōk, ku aake kák rēēr ke ke rɔm. ³³Atuuc Jethu aake cī Nhialic yiēk rieldīt, ku bīk aa lueel ke cīi riōc lɔn cī Jethu Bānyda rot jɔt raŋ yic. Ku keek aya, aake cī Nhialic dɔc apeidīt. ³⁴⁻³⁵Ē cīn raan tōŋ ŋōŋ akuōtden yic. Kɔc ke la dum kamken ku yōōt aake cīk yaac, ku bīikē wēū cīk kek kāŋ yaac, ku yekē ke gām atuuc Jethu. Ku wēū aake yekē tēk rōt cīt kēwīc raan tōk kamken.

³⁶⁻³⁷Ku kēya, Jothep raan dhiēnh Lebī, dhiēth pan Thaipruth, ku yeen ē ye atuuc Jethu cɔl, ke cɔl Barnaba (ku wētde yic “Ee raan kɔc riēel puōth”) ēcī duomde yaac wei aya, ku bīi wēū ēbēn ku gēm ke atuuc Jethu.

Anyīkōl Ananiath kek Thapira

5 Mony cɔl Ananiath ē tō thīn ku jɔl a tiēŋde Thapira. Keek aake cī abēk kákkēn baai yaac wei. ²Ku yen Ananiath ēcī wēt mat yic kek tiēŋde ku bīk wēū abēk thiaan, ku yīkkē atuuc Jethu abēk. ³Go Pīter

4:24 B.bei 20:11; Nem 9:6; Wk 146:6 4:25-26 Wk 2:1-2

4:27 Mt 27:1-2; Mk 15:1; Lk 23:1, 7-11; Jn 18:28-29 4:32 Lúsi 2:44-45

Ananiath jäl thiëc ëlä, “Yin Ananiath, ë rin nõ cöl yin rot alëu jəŋrac, ku ba Wëi Nhialic bën lëk lueth, ku yin amuk abëk wëu kek cï yin ke kækku yaac wei? ⁴Tëwäär këc yin kæk paandu yaac, aake ye kækku, ku wëu cï yin ke yaac aa kækku aya. Ye rin nõ tek yin kë cït këne ba looi? Yïin aacie yok ca wëeŋ, ee Nhialic yen aca wëeŋ!” ⁵Kaam wën piŋ Ananiath ye, ke wiëëk piny ku thou. Ku kəc ke cï ye piŋ aaci bën riöc. ⁶Go riënythii ke rëer yööt guäpde kuöth ku jətkë, ku lek thiök.

⁷Kaam wën looi këne rot, ke tiŋ Ananiath bö yön wën tō Pïter thïn, ku ë kuc kë cï rot looi. ⁸Go Pïter thiëc ëlä, “Lëk ya yic, ye kækka kek wëu ëbën cï wek kəŋ yaac wek muonydu?” Go Thapira bëer, “Ee tēden, aa kek wëu ëbën.”

⁹Go Pïter lëk Thapira ëlä, “Yeŋö tek wek ye wek muonydu bæk Wëi Nhialic them? Yeŋö looi wek këcït këne, ca kəc bö kə piŋ cök? Aa kəc ke cï muonydu la thiök, ku ëmën aya aabi jət bik yi la thiök.” ¹⁰Kaam wën, ke Thapira wiëëk piny ku thou nyin yic. Go riënythii bën yöt, ku tiŋkë ke cï thou, gokë jət ku lek thiök muonyde lööm. ¹¹Kəc ke tō yön Nhialic ku kəc kök cï kë cï rot looi piŋ, aaci bën riöc apeidit.

Käkdit jəŋ göi cï röt looi

¹²Käkdit jəŋ göi apei aake cï atuuc Jethu aa looi kam kəc. Kəc ke cï wët Jethu gam aake ye mat ke ya akut Kän Tholomon cök. ¹³Ee cïn raan tək kam kəc cie kəc akuötden cï ye tak bi met keyiic, cək aa lən ye kəc juëc ke leec. ¹⁴Ku kəc juëc apeidit, yööm röör ku diäär ke cï wët Jethu gam, aake ye röt mat akuötden yic. ¹⁵Wët kəpuöth ye kəc Jethu looi, aake cï kəc tuany cöl aaye kəc ruääi ke ke jat dhöl yiic, ke cï täac biök yiic, ku bi Pïter ke döc tē cieth yen. Na cie këya, ku cək a atiëmde ke kum ke piny ku bik pial. ¹⁶Ku kəc juëc bëei thiääk kek Jeruthalem yiic, aaci kocken tuany ku kocken kök la gup jakrec bën aa bëei, ku aaci ke bën aa kony.

Atuuc Jethu aaci gum

¹⁷Tëwën, ke raandit kæk Nhialic, ku kocken rëer ke ye, ku jəl aa kəc ye buöth tō akut Thaduthi yic, aake cïi puöth mit tēne atuuc Jethu. Gokë tak ku bik kërac looi tēne ke. ¹⁸Ku dömkë atuuc Jethu ku riitkë ke yön ye kəc mac thïn. ¹⁹Ku ë wëer këne, ka atuny Nhialic bö ku tuërkë ke bei yööt, ku wët kenhïim ayeer, ku lëk ke ëlä, ²⁰“Lakkë luanj Nhialic, ku bæk kəc la piöc wët pïr yam cï Jethu lëk we.” ²¹Go atuuc Jethu wët cï lëk ke piŋ, ku lek luanj Nhialic durdur yic, ku jökkë piöc wët Nhialic. Go raandit kæk Nhialic kek kacke, këcđit baai Itharel cöl ku bik bën luk yic, ku bik mat. Ku jölkë thok tuöc tēne apuruuk tit yön mëc, ku bik

atuuc Jethu kuëëth luk yic. ²²Tëwën yeet kɔc wën cī tooc, ke keek akëc atuuc Jethu la yök yöt, gokë dhuk ku lek thok lëk bäny luk ëlä, ²³“Wën yeet yok, yok aaci yöt yok ke riæet thook ku kɔc tit ke kääc yethok. Nawën nanyku thok ka cīn raan tööŋ cuk yök alɔŋthīn.” ²⁴Nawën piŋ bëny apuruuk luaŋ Nhialic tiit ku jɔl aa kɔcdīt kāk Nhialic, gokë gäi kē cī rot luŋi atuuc Jethu. ²⁵Kaam wën, ke raan bö yöt ku lëk ke ëlä, “Piɛŋkë këdiëën, kɔc kek ke cāk riæet yöt, aa rëër luaŋ Nhialic ëmën, ku aa piöoc kɔc wët Jethu!” ²⁶Tëën, go bëny apuruuk la kek apuruuk bik ke diëc, ku biikë ke luk yic. Keek akëc atuuc Jethu kuaath, wët riöoc kek ciët ke bi kɔc ke nhiar atuuc Jethu biöök aleel.

²⁷Tëwën cī apuruuk atuuc Jethu jäl bëei luk yic, go raandīt kāk Nhialic ke thiëc ëlä, ²⁸“Wek aa we cī thɔn apeidīt ku bāk kɔc cīi ben piöoc wët Jethu. Tiɛŋkë kē cāk looi! Cī wek kɔc piöoc ëbën Jeruthalem, ku week awiëckë ku bi aa yok ye gök lɔn nadë ka yok aa cɔl Jethu anak.”

²⁹Go Pīter kek atuuc Jethu wët raandīt kāk Nhialic dhuk nhom ëlä, “Yook, ee Nhialic yetök yen alëuku buk theek, ku aacie kɔc ë path. ³⁰Wek aaci Jethu nök, ku piäätke tim cī rīiu kōu, ku yeen aci Nhialic wärkuan dīt jɔt thou yic. ³¹Jethu aci Nhialic jöt bei raŋ yic, ku le nyuöc köŋden cuëc ku looi ye bëny, ku ë raan bi kɔc kuöny bei käreç yiic. Ku yeen abi kɔc Itharel päl kaam, ku bik kenhīim waar bik cīi ben luui käreç, ku bi Nhialic adumuömkēn päl piny. ³²Yok aaci kāk cī Nhialic looi tiŋ, ku Wëi Nhialic aya, yen cī Nhialic tuöc kɔcken wëtde gam, ee kāk cī Nhialic looi nyuöth kɔc.”

³³Tëwën piŋ bäny luk wët cī atuuc Jethu lëk ke, gokë puöth riäak apeidīt, ku wickë bik ke nök. ³⁴Go raan tök kam bäny, Gamaliel, raan akut Parathī. Ku yeen ë ye raan piöoc lööŋ. Ku ë ye raan theek kɔc Itharel apeidīt, rot jɔt luk yic ku lëk apuruuk ku bik atuuc Jethu kuaath ayeer luk yic. ³⁵Ku jɔl bäny luk lök jääm nhīim ëlä, “Wek kɔc wuönda Itharel, takkë wenhīim apath kē wiëckë bāk luŋi ë kɔckä. ³⁶Wäär ë run thiökkä yiic raan cɔl Theudath ëci tuöl, ku nyooth rot ke ya aciëŋ dīt ril tör, abi raan buot kaŋuan röt mät ye. Yen Theudath aci bën nök, ku kɔc ke cī wëtde gam aaci bën thiäi, ku ë yen thök wëtde. ³⁷Raan cɔl Judath ku ë ye raan wun cɔl Galilia, ëci ben tuöl aya ruöön yɔn kueen kɔc, ku yeen ëci kɔc rac nhīim agut bi raan tädīt wëtde gam, ku yekë buöth cök. Yeen aya aci bën nök, ku wæer kɔcken wäär ye buöth. ³⁸Ku ëmën alëk we, aŋuëën bi ciën këræc luçikë tënë ke. Aŋuëën bāk ke puöl! Na yekë loikë, kē cī raan tak bi looi, ka ŋuot bi guo yäi. ³⁹Ku na ye Nhialic yen cī ke yiëk riel, ka cāk bi lëu. Rin wek aabi röt yok ke ye Nhialic yen thär kek we. Go bäny luk wët Gamaliel gam.”

⁴⁰Ku cöolkë atuuc Jethu yöt, ku tëmkë ke awuöc bi ke that, ku thönkë kenhiiim bik cii ben jam rin Jethu. Ku jölkë ke lony. ⁴¹Tëën atuuc Jethu aaci jal jäl luk yic ke ci puöth la yum wët ci Nhialic ke cöl agum, rin ci ke that wët Jethu. ⁴²Ku yekë kóc piöc wët Puöth Yam Jethu Kritho akölaköl luanj Nhialic kóc Itharel, ku bääiken yiic aya.

Kóc kadhorou ë kóc kony luoi aaci kuany

6 Tëwën ci akuën kóc biöth rot juak, akëëk ëci rot looi kamken, kóc Itharel kek ke ciën Jeruthalem, ku kóc Itharel jam thoŋ Giriik. Kóc Itharel jam thoŋ Giriik ë yekë lueel lön nadë ke lëërken aake cie kuëëc nhiiim, rin cii ke ye muöc të tek wëü ye tëk lëër akölaköl. ²Go atuuc Jethu kathiäär ku rou kóc ci gam ëbën cöl ku lëkkë ke ëlä, “Yeen acie yic tënë yo buk luoi piöc wët Nhialic puöl ku ye wëü kek yeku tek. ³Ke yen, wek wämäthkua, kuanykë kóc kadhorou weyiic, kóc path la gup riel Wëi Nhialic ñic kån. Ku keek abuk cöl aaye wëü muk, ku yekë ke tek. ⁴Ku yok aabi yonhiiim yiëk rök ku jöl a piöc wët Nhialic.”

⁵Kóc ke ci gam aake ci puöth miet wët ci atuuc Jethu lëk ke, ku kuanykë kóc. Kóc ke cik kuany aake yi Ithipin, raan la gam la guöp Wëi Nhialic, ku jöl aa Pilipo, ku Prokoruth, ku Nikanora, ku Timon, ku Parmena, ku Nikola, ku yeen ëcie raan Itharel, ee ye raan pan cöl Antiök ci yanhde puöl ku gem yanh kóc Itharel. ⁶Ku jöl kóc ci kuany yäth tënë atuuc Jethu, gökë rök rienken ku tëükë kecin kenhiiim bik ke döc.

⁷Ku piöc wët Nhialic ëci la tueŋ ke juak rot. Akuën kóc biöth Jeruthalem ë yic juak akölaköl, ku akuëndit apei kóc käk Nhialic aci bën gam.

Bäny Itharel aaci Ithipin döm

⁸Ithipin ëci Nhialic döc bi cöl aril apei, go kädüt jän göi apëdit looi kam kóc. ⁹Ku kóc abëk akut amat tën kóc Itharel aake cie wëtde ye gam, ku keek aake ñic lön ye ke cöl kóc lääu nhiiim, wët ye kek kóc aa loony ci puöl. Ku yen akut kënë, ee la yic kóc wun cöl Thirene ku Alekdhändria ku Cilicia ku Athia, ee cik jök bik aa teer kek Ithipin. ¹⁰Ku yen Ithipin ëci Wëi Nhialic yiëk riel ñic yen ke wël apei, na lueel wët, ka cïn raan lëu ye bi wëtde dhöl yic. ¹¹Gökë kóc kök riöp, ku bik aa lëk kóc Itharel ëlä, “Yok aaci Ithipin piŋ ke jiëem Mothith ku Nhialic gup!” ¹²Tëwën ci kóc ci riöp aa jam këya, tëën ke keek aaci kóc Itharel, ku kocken dit, ku jöl aa kóc piöc lööŋ rac nhiiim. Ku döm kóc Itharel Ithipin ku yëthkë luk yic. ¹³Ku biikë kóc kök bik Ithipin bën cäk thok ku luelkë ëlä, “Mony kënë, cöl Ithipin ë luanjan Itharel ku lööŋkuan Mothith dhöl yiic. ¹⁴Acuk piŋ ke ye lueel lön nadë ke Jethu raan pan Nadharet abi luanjan Itharel

thuor piny, ku weer ciengdan theer Mothith yic.” ¹⁵Go koc ke ci nyuc luk yic ebën Ithipin jal dot apeï, ku tijkë ke cit nyin atuny Nhialic.

Jam Ithipin

7 Ku jol raandit käk Nhialic Ithipin thiëc ëlä, “Yekë yith kek käk ci kocä yï gaany?” ²Go Ithipin dhuk ku lueel, “Wek wärkië ku wämäthkië, piengkë wëtdië! Nhialic Madhol yen ye leec raan ebën, ëci rot nyuoth wadan dit Abaram yon not cieng yen pan Methopotamia, wäär kec yen guo kök bi la cej pan Yäran. ³Ku yen Abaram ëci Nhialic yöök ëlä, ‘Nyään paandu ku kacku piny ku loor piny ba nyooth tënë yï.’ ⁴Go Abaram wuonden nyään piny ku ler bi la cej gen Yäran. Na wäär ci wun Abaram thou, go Nhialic Abaram yöök bi bën cej ë wun yen cieng wek thin ëmën. ⁵Acin abaņ piny ciï Nhialic yiëk Abaram, ku ëci thon lon bi yen Abaram gam ë piny kënë bi ya pienyde kek mithken bi lök dhiëeth aköldä. Tëwäär yen lek Nhialic Abaram ë wët kënë, ke Abaram ë cin mith ci dhiëeth. ⁶Nhialic ë cä Abaram yöök ëlä, ‘Miëthku aabi cej wun thäi kök run buot kaņuan. Ku keek aabi ya aloony koc ë wun bi kek cej thin, ku aabi ya jöör apeidit. ⁷Ku yen abi koc kek bik aa luöi mac, ku na la run juëc thök, ke keek aabi jal ye wun kënë. Ku aabi bën bik yen bën door ë tën.’ ⁸Ku ë tëen aci Nhialic lek Abaram bi miëthke aa noot, ku yen ë kin ye nyuoth lon ci kek döör. Ku Abaram aci wënden Ithäk bën noot nin kadhorou cök ciëen wäär dhiëeth ye. Ku not Ithäk Jakob, ku not Jakob wätke kathiäär ku rou. Aa kek wärken dit kuat Itharel ëmën.”

⁹“Wëët Jakob aake man mënhden col Jothep. Gokë yaac ku bi a lony pan Ijip. Ku Nhialic ë nhia Jothep. ¹⁰Go Jothep kony bi puut bei karec yiic. Na la Jothep yäth bënyaknhom Ijip nom, ke yik Nhialic riel bi kaņ ģic ku ye raan path. Go bënyaknhom ruök bi ya yen bëny pan Ijip. Ku looi aya bi a yen tö tueņ käk paande yiic. ¹¹Ku cok ëci tuöl pan Ijip ebën ku jol a Kanaan. Ku yen cōņ kënë ëci koc baņ apeï. Ee ril yic ku bi wärkuan dit miëth yök. ¹²Nawën le Jakob piņ lon tö rap Ijip, go wätke kek wärkuan dit ëmën tooc ku bik la. ¹³Na ben wärkuan dit ben dhuk cäth yic rou, go Jothep rot tët ke lon ë yen mënhden ku jol bënyaknhom Ijip manyde ģic aya. ¹⁴Ku tuc thok wun Jakob, ku bi lek wun kek manyden ebën kathiärdhorou ku dhiëc bik bën Ijip. ¹⁵Go Jakob jal la, ku ë yen tē ci Jakob ku wärkuan dit bën la thou thin. ¹⁶Gup wärkuan dit aake ci bën la thiök tē col Cikem, ku tē ci ke thiök thin, ee ye piny yoc Abaram wëu tënë thäi col Yämor.

7:2-3 Cäk 12:1 7:4 Cäk 11:31; 12:4 7:5 Cäk 12:7; 13:15; 15:18; 17:8 7:6-7 Cäk 15:13-14
7:7 B.bei 3:12 7:8 Cäk 17:10-14; 21:2-4; 25:26; 29:31-35:18 7:9 Cäk 37:11, 28; 39:2, 21
7:10 Cäk 41:39-41 7:11 Cäk 42:1-2 7:13 Cäk 45:1, 16 7:14 Cäk 45:9-10, 17-18; 46:27
7:15 Cäk 46:1-7; 49:33 7:16 Cäk 23:3-16; 33:19; 50:7-13; Joc 24:32

17“Na la nïn thiök, nïn kek ke cï Nhialic ke Abaram yöök lön nadë ka la këpuoöth bi luoi ye, ke akuën köckuan ke tö Ijip ëci ye yic juak apei. 18Ku ëci rot looi bi bëny dët kuc Jothep pan Ijip mac. 19Ku yen bëny kënë ë ye wärkuan dît wëëñ ku kuc ke ciëëñ. Ku ye ke cöl acuet miëthken roor ku bi mïth thou. 20Ku tëën ë yen ë dhiëëth Mothith, ku yen ë ye manh adhëñ tënë Nhialic, ku muk baai pëi kadiäk. 21Ku nawën la cuat wïir, go nyen bënyñaknhom la kuany ku muk ku looi ye manhde. 22Mothith aci piöcc tëcït të ñic kôc Ijip kãñ thïn, agut abi ya raandit tet ku ye raan ñic kãñ apeidit jam yith, ku jöl a luoi aya.

23“Na la run Mothith yet thiärñuan, go yenhom tak ku bi wämäthakën Itharel la tiñ të ciëñ kek thïn. 24Tëwën cï yen wämäthakën la tiñ, go raan tök keyiic yök ke nëk raan Ijip, go mënhdën näk kony, ku guur raande agut të nëk yen raan awën thär kek raande. 25(Ee cï Mothith tak lön nadë ka bi kacke deet yic, lön bi Nhialic ye looi bi ke wëër bei loony yic. Ku akëckë deet.) 26Nayon nhiäk ke yök kôc Itharel karou ke thär, go la ku dök ke. Ku jöl ke yöök ëlä, ‘Pieñkë këdië wek röörkä. Wek aa kôc ruäai. Yeñö kuc wek ceñ kamkun?’

27“Go raan töñ wën cï raan tiaam Mothith piëk wei, ku thiëc ëlä, ‘Yeña cï looi ba ya bänyda. Ku ye bëny dët lëu ba luöñda luk? 28Wic ba ya nöc cimën wäraköl nëk yïn ke raan Ijip?’ 29Tëwën piñ Mothith ë wët kënë, go kat ku le ceñ Midian. Ku aci bën la dhiëth dhäk karou ë tëën.

30“Wën cï Mothith ceñ ruöön thiärñuan Midian, go atuny Nhialic rot nyuöth ye. Ku atuny nhial ëci Mothith tiñ kecït bun dëp roor liëet tëthiäak kek gôn Thinaï. 31Go Mothith gäi kë cï tiñ, ku cot rot but lööm ku bi tiñ apath. Go röl Nhialic piñ ke ye lueel, 32‘Ee yen Nhialic ye wärkuön dît door. Nhialic Abaram, ku Ithäk, ku Jakop.’ Go Mothith riöcc arëk bi lath ku ciï këwën ben döt. 33Go Nhialic Mothith yöök, ‘Dëk war bei, rin të këëc yïn thïn, ee të thek. 34Yen aci tereec guum kackië thïn pan Ijip tiñ. Yen aci dhiëndën piñ. Ku yen aci bën ku ba ke bën kony. Bäär ëmën, ba yi tuöcc Ijip.’”

35Ithipin aci la tueñ ke jam luk yic ëlä, “Mothith ëci kôc Itharel kuc bïk wëtde ciï piñ. Ee cik thiëc ëlä, ‘Yeña looi yi ba ya bänyda ku ye luökkua luk?’ Yen Mothith ë yen cï Nhialic tooc ku bi ya bëny, ku ye raan kony Itharel. Ku yen abi atuny Nhialic cï rot nyuöth ye bun dëp yic, kony luode yic. 36Yen Mothith aci kôc Itharel wët nhiim bei Ijip ke loi käk jãñ göi pan Ijip, ku wäär teem wär aruöör, ku jöl a wäär rëer kek ror liëet run kathiärñuan. 37Mothith ëci kôc Itharel yöök, ‘Nhialic abi we

7:17-18 B.bei 1:7-8 7:19 B.bei 1:10-11, 22 7:20 B.bei 2:2 7:21 B.bei 2:3-10 7:23-29 B.bei 2:11-15
7:29 B.bei 18:3-4 7:30-34 B.bei 3:1-10 7:35 B.bei 2:14 7:36 B.bei 7:5; 14:21; Kn 14:33
7:37 L.rou 8:15, 18

tuɔc raan bi we bɛn piɔc wɛtde, raan kāk Nhialic tiŋ cīmɛn ci yen ya tuɔc we. Ku yen raan bi tuɔc we abi ya raan kuatdun.’ ³⁸Mothith ɛ yen rɛɛr kek kɔc Itharel ke ciɛŋ ror liɛt. Ee rɛɛr kek wārkuan dit. Ku jɔl a atuny nhial yen ci jam tɛnɛ ye gɔn Thinali nom. Ee yen ye Nhialic yɔk ku bi wɛtɛn piŋ akɔlriɛc ɛbɛn bɛn lɛk kɔc.

³⁹“Ku wārkuan dit aake ci kuc ku bik wɛt Mothith ci piŋ, keek aakɛc luui wɛtde. Ku wickɛ bik dhuk Ijip. ⁴⁰Gokɛ Aron yɔk, ‘Thāth ɔ jak bi ke aa ket tuɛŋ kɔc wat yonhiim tɛ ciɛth ɔk. Akucku yen kɛ ci rot looi tɛnɛ Mothith yen wār wɛt ɔ bei Ijip.’ ⁴¹Keek aaci milāŋ thɔɔth ke ye jɔŋ ciɛt manh wɛŋ, ku loikɛ yai bi kek yanhdɛn cik looi aa door. Ku yekɛ jal nāk. ⁴²Tɛɛn Nhialic aci yekɔu bɛn wɛl ke. Ku pɛl ke bik aa kuel tɔ nhial kek yekɛ door, cīmɛn ci ye gɔt athɔr kɔc kāk Nhialic tiŋ yic ɛlā,

‘Wek kɔc Itharel! Ee cie ɔn, ɔn yakɛ nāk ɔk.

ɔn tɔ wek ror liɛt run kathiārnuan.

⁴³Ee ye duɛl jɔŋdun cɔl Molok yakɛ ket.

Ku jɔl atim ciɛɛr, jɔŋdun cɔl Repan cāk guaŋ.

Aa kek ke jakkun cāk ke looi, bāk keek aa door.

Ke wek aaba tuɔc wei, bāk ɔt Babilon kɔu ciɛɛn.’

⁴⁴“Wārkuan dit aake la Duɛl yen ye nyuɔɔth lɔn nadɛ ke Nhialic arɛɛr ke ke ror liɛt. Duɛl aci yik tɛciɛt tɛ ci Nhialic ye lɛk Mothith thiɛn, ci looi tɛciɛt tɛ ci ye nyuɔth Mothith thiɛn. ⁴⁵Ku yen duɛl kɛnɛ ɛci wārkuan dit aa thɔn miɛthkɛn wāthɛr, agut tɛ biɛ Jocu ya ɛ piny cuk bɛn rum tɛnɛ kɔc ke la ye. Wār ye Nhialic ke cuɔp wei tɛ biɛ ɔk. Ku jɔl duɛl rɛɛr agut wār ye Debit bɛnyŋaknom. ⁴⁶Debit ɛ nhiɛr Nhialic. Ku ɛci Nhialic thiɛc ku bi puɔl bi luak yik, luāŋ bi Nhialic Wundit Jakop ceŋ thiɛn. ⁴⁷Ku ɛ Tholomon yen aci luak bɛn buth.

⁴⁸“Ku yen Nhialic Madhɔl acie ceŋ ɔɔt yic ɔɔt ke yik. Cīmɛn ye kɔc kāk Nhialic tiŋ ye luɛl ɛlā,

⁴⁹‘Aci Nhialic luɛl, ke nhial yen tɔ thɔnydiɛ thiɛn,

ku piny yen aye ɔn ɔcɔk tāau thiɛn.

Ye ɔn yindɛ yen bāk yik tɛnɛ ɔn?

Ye tɛnɛn yen lɛu bi ɔn lɔŋ thiɛn!

⁵⁰Cie ɔn ya looi kākā ɛbɛn!’

⁵¹“Tɛril wek nhiim thiɛn! Wek aaci kuc bāk wɛt Nhialic ciɛ piŋ, rin thɔŋ wek puɔth kek kɔc kɛc Nhialic gam cīmɛn wārkuan dit thɛr. Wek aaci kuc bāk wɛt ci Wɛi Nhialic lɛk we ciɛ gam.

7:37 L.rou 8:15, 18 7:38 B.bei 19:1-20:17; L.rou 5:1-33 7:40 B.bei 32:1 7:41 B.bei 32:2-6
7:42-43 Amo 5:25-27 7:44 B.bei 25:9, 40 7:45 Joc 3:14-17 7:46 2Tha 7:1-16; 1Lɛk 17:1-14
7:47 1Bŋ 6:1-38; 2Lɛk 3:1-17 7:49-50 Ith 66:1-2 7:51 Ith 63:10

⁵²“Le raan kāk Nhialic tiŋ cī wārkuōn dīt puōl ke kēckē nōk? Wārkuōn dīt aaci kōc cī Nhialic tooc nōk, kōc ke cie ya lueel lōn raan bī kē wic Nhialic bī looi, abi bēn. Ku emēn yen acāk gaany ku acāk cōl anāk. ⁵³Aa wek cī lōōŋ Nhialic thōn, lōōŋ kek ke cī atuny nhial thōn wārkuōn dīt. Ku keek aa kēckē ke gam!”

Ithipin aci biōōk aleel

⁵⁴Tēwēn piŋ bāny luk wēl Ithipin, gokē puōth riāāk apeidit ku kackē kethook tēnē ye. ⁵⁵Ku yen Ithipin ēcī Wēi Nhialic thōŋ guōp, go yenyin wēl nhial ku dēei, ku tiŋ riel dīit Nhialic, ku tiŋ Jethu aya ke kāac Nhialic lōōm kōŋ cuēc.

⁵⁶Go Ithipin bāny luk yōōk jalkē tiŋ, “Yen aci nhial tiŋ ke liep yethok, ku yen aci Manh Raan tiŋ ke kāac Nhialic lōōm kōŋ cuēc.”

⁵⁷Go bāny luk keyiŋth kum ku reelkē apei. Ku riŋkē Ithipin guōp, ⁵⁸Ku yēthkē ayeer geeu ku lek biōōk aleel agut tē thou yen. Kōc kek ke nāk ye aake cā alēthken nyāŋ riēnythii cōl Thawul ku bī ke lōk tiit. ⁵⁹Keek aaci Ithipin jāl biōōk aleel, ku Ithipin ē ye Nhialic cōl, “Bānydiē Jethu, lor wēikiē!” ⁶⁰Ithipin ēcī yenhioŋ guōt piny ku lueel ke cie rōl jōt apeidit, “Nhialic! Duk ke gāk kēreec cik luoi ya!” Wēt kēnē aci lueel, ku thou nyin yic. Nāāk cī Ithipin nōk ēcī raan cōl Thawul gam. Ku mony cōl Thawul ē tō thīn. Ku yeen ēcī lōn nēk Ithipin gam.

Thawul aci kōc cī gam cōl agum

8 Akōl nēk Ithipin, yen akōl jōck yen rot bī kōc ke cī wēt Jethu gam Jeruthalem gum apeidit. Kōc ke cī wēt Jethu gam aake cī kat bik rōt thiāi wuōt kōk yiic, wuōt Judia ku Thamaria, ku atuuc Jethu kek aake cī dōŋ Jeruthalem kepēc. ²Kōc ke cī wēt Nhialic gam piānden ēbēn, aa kek cī Ithipin bēn la thiōk, ku jōlkē dhiau apei rienke.

³Ku ēcī Thawul them bī kōc cī wēt Jethu gam cōl agum, rin yeen ē ye la panē ku panē, ke kuany bēēi yiic ēbēn, ku ē ye kōc cī wēt Jethu gam yōc bei yōōt yiic, rōōr ku diāār, ku kuēeth ke bī ke la mac.

Wēt Puōth Yam aci piōōc Thamaria

⁴Kōc ke cī wēt Jethu gam, cī thiēi wuōt kōk yiic aake cī la cath wuōt yiic ēbēn, ku piōōckē kōc wēt Nhialic. ⁵Pilipo ēcī cath bī la gen Thamaria ku le kōc piōōc thīn wēt Jethu Krītho. ⁶Kōc ke cī kenhiim aa kuōōt, aake cī kepuōth aa tāau piny ku bik kē lueel Pilipo aa piŋ apath. Keek aaci wēt Pilipo aa piŋ ku tiŋkē kāk jāŋ gōi cī aa looi. ⁷Kōc juēc aaci jakreec aa bēn bei kegup ke dhiau apei, ku kōc cī ruai, ku kōc kōk

cī ɲɔl aaci Pilipo cɔl aa puɔl. ⁸Këya, kɔc Thamaria aaci puɔth bën miet apeidit.

⁹⁻¹⁰Ku mony cɔl Thaimon ë ciëŋ gen Thamaria, ku yeen ëci kɔc cɔl agëi kækken ye looi. Yeen ëci rot looi ke ye raandit apeï, ku kuaat kɔc ke ciëŋ geeu ëbën aake cī kepuɔth tääu piny ku piŋkë wëtde. Ku ë cik aa lueel ëlä, “Jɔŋ cɔl Riieldit yen aci bën piny cīmën Thaimon.” ¹¹Ku ë yic, Thaimon ëci kɔc Thamaria cɔl agëi tēwäär yen kækken kë looi jɔŋ tō yeguɔp, ku kɔc aake ye wëtde buɔth yic ku detkë yic. ¹²Nawën la kɔc Thamaria wët Pilipo gam, wët piöc yen kɔc Wët Puoth Yam rin bäany Nhialic, ku rin Jethu Kritho, go röör ku diäär gam bik röt cɔl aa muɔc nhiiim. ¹³Yen Thaimon aya ëci wët Nhialic gam, ku cɔl rot amuɔc nom, ku jɔlkë rëer tök kek Pilipo, ku yeen ëci bën gäi tēwën tiŋ yen kækdit jän göi ye Pilipo looi.

¹⁴Go atuu Jethu ke tō Jeruthalem piŋ lɔn nadë ke kɔc Thamaria aake cī wët Nhialic yet tēnë ke. Gokë Piter ku Joon tooc bik la tēnë ke. ¹⁵Nawën cī Piter ku Joon yet Thamaria, gokë rök ku bi Wëi Nhialic lööny kɔc Thamaria gup. ¹⁶Kɔc Thamaria aake cī muɔc nhiiim rin Jethu Kritho ku Wëi Nhialic ë ɲuot këc lööny kegup. ¹⁷Go Piter ku Joon kecin tääu kenhiiim go Wëi Nhialic lööny kegup.

¹⁸Tēwën cī Thaimon ye tiŋ ke Wëi Nhialic cī lööny kegup, wën cī Piter ku Joon, atuu Jethu, keek dɔc, go wic bi Piter ku Joon gäm wëü, ¹⁹ku jɔl ke yök, “Yiëkkë ɲa riel kënë aya, rin na le raan daac, ke Wëi Nhialic lööny yeguɔp.”

²⁰Go Piter wët Thaimon dhuk nom ku lueel, “Aɲuëën diët yi ku wëüku cuet pan mac ëbën, rin ë yin ye tak diët yi ɲɔc miɔc Nhialic wëü. ²¹Yin acie raan akuɔtda ku acin kën yi mat ke ɲo, rin piändu acii la cök tēnë Nhialic. ²²Dhuök yipuɔu ciëen, ku päl luoi kërec, ku rök Nhialic ku bi kërec ye tak cīmën ë kënë päl piny. ²³Yen aye tiŋ yiguɔp lɔn til yin ɲo apeidit, ku yiin aci kërec ye ke looi muɔr.”

²⁴Go Thaimon Piter ku Joon yök. “Rök kë tēnë Nhialic rienkië, ku bi ciën kërec loi rot tēnë ɲa kæk cä lueel yiic.”

²⁵Tēwën cī Piter ku Joon kɔc Thamaria lëk lɔn ye wët Nhialic ye lëk ke yic, gokë dhuk Jeruthalem. Ku tēwën dhuk kek, aake ye kɔc piöc Wët Puoth Yam Nhialic ë bëëi juëc cik tëk yiic pan Thamaria.

Pilipo ku bëny wëü Ithiopia

²⁶Atuny Nhialic ëci Pilipo lëk ëlä, “Guir rot ku kueny dhöl yic, dhöl jiël Jeruthalem bi la Gadha.” (Dhöl kën acie ben tëk ëmën.^a) ²⁷Go Pilipo rot guir ku lööny dhöl. Ku tēen, ke yök raan Ithiopia, raan cī la

^a8:26 Dhöl kënë acie ben tëk ëmën rin diit liët thin.

Jeruthalem bi Nhialic la door. Ku yen mony kënë ěci roc. Ku ě ye bĕny wĕĕu muk wĕĕu tiŋ col Kandake, tiŋ ye bĕny Ithiopia, ²⁸ku yen ě dhuk Ithiopia riān thel mathiāŋ. Tĕwĕn cieth yen dhöl yic, ee kuen athör Ithaya raan kāk Nhialic tiŋ. ²⁹Ku ěci Wĕi Nhialic lĕk Pilipo, “Lɔɔɔ ku cath keyi thiāk rot riān thel mathiāŋ.” ³⁰Go Pilipo jāl riŋ tĕthiāāk kek ye ku piŋ ke kuĕn athör Ithaya yic. Go jal thiĕc, “Ye deet yic yen kĕ kuen?”

³¹Go bĕny tōŋu wĕĕu dhuk nom, “Ba jal deet yic kĕdĕ, ke cĕn raan cie tĕt yic ya?” Ku yōök Pilipo bi la nhial riāi yic, bi cath kek ye. ³²Kĕnĕ yen kuen athör theer wĕl Nhialic yic aĕin,

“Yen ee cĕt amāl thel ku bi la teem röl,
acit manh amāal cie dhiau tĕ teem nhiĕmde wei, ee cĕn wĕt ye
lueel.

³³Yeen ee cĕ rac guōp, ku kɔc aake cĕi kuc bik yienyde cĕi gam.
Acĕn raan mĕthken bi dōŋ bi lōk lueel,
bi käreĕ riĕc akölĕ lōk a lueel, rin cĕi piĕrde pinynhom guo col
athök.”

*Go Pilipo jal riŋ tĕthiāāk kek ye ku piŋ
ke kuĕn athör Ithaya yic (8:30)*

³⁴Ku jɔl bëny tɔ̄u wëu Pilipo yɔ̄k, “Lëk ya, Ithaya jiem rin ɲa, jiem rienke aye rin raandä?” ³⁵Go Pilipo jal jam, ku jɔk jamde këthiɔ̄k awën cï bëny tɔ̄u wëu kueen athör theer wël Nhialic yic. Ku jɔl lëk Wël Puoth Yam rin Jethu. ³⁶Tëwën cieth kek dhöl yic, ke yet tē t̄u pīu th̄in, go bëny tɔ̄u wëu Pilipo jal thiëc, “Pīu akik, yeñö bā pēen ke ya cï muɔc nhom?”

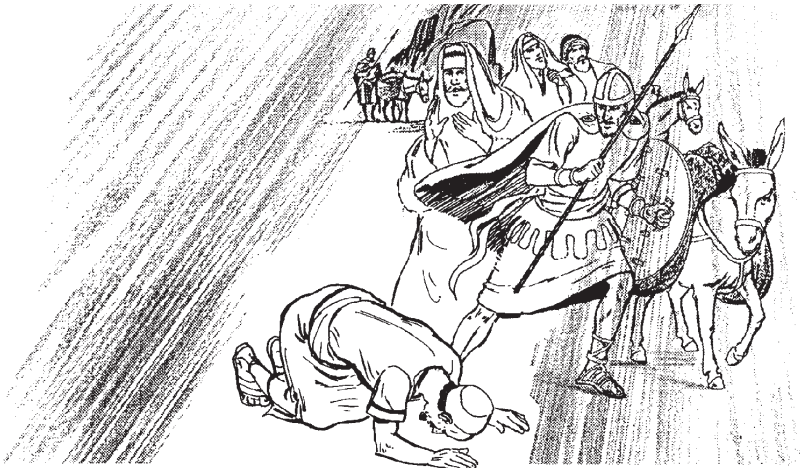
³⁷⁻³⁸Bëny tɔ̄u wëu pan Ithiopia aci raan kuath riäi yɔ̄k bi riäi cɔl akäac, ku jɔl Pilipo ku bëny wëu la piny ku lek pīu yiic, ku muɔc Pilipo bëny wëu Ithiopia nhom. ³⁹Nawën cik jäl bën bei pīu yiic, go Wëi Nhialic Pilipo diër piny. Ku bëny tɔ̄u wëu akëc Pilipo ben tiñ, go lööny dhöl ke dhuk panden, ku yeen ë mit pūu apei. ⁴⁰Pilipo aci rot yök ke cï yet gen cɔl Adhotuth, ku ler ku piöc kɔc Wël Puoth Nhialic geeth yiic ëbën, gut tē yet yen gen cɔl Cetharia.

Thawul aci wët Jethu gam

(Luci 22:6-16; 26:12-18)

9¹⁻²Thawul aci la tueñ ke riëc ye yen kɔc buoth Bëny riäac lɔn nëk yen ke. Ee cï la tënë raandit kāk Nhialic, ku bi ye la yiëk athöör tënë bāny akut yanh Itharel rëër gen Damathkuth, ku aye athörkã lëk kɔc Itharel tō Damathkuth, lɔn na la Thawul kɔc cï wët Jethu gam yök, diäär ku röör, ke bi dɔm, ku kuæth ke Jeruthalem.

³Tëwën cieth Thawul dhöl yic ke la Damathkuth, ku wën cï yen jal thiök kek geu, ke kam thiin wën ke tiñ mac la biliny nhial, ku yer piny ëbën yelööm. ⁴Ku wiik piny ku piñ raan röl ke jam ku lëk ye, “Thawul, Thawul! Ye rin ñö cɔl yin ya agum?”

Ku wiik piny ku piñ raan röl ke jam (9:4)

⁵Go Thawul thiëc ëlä, “Ee yin ña Bëny?” Go röl wën cī piñ dhuök ye, “Ee yen Jethu, yen raan jör. ⁶Ku yiin jöt rot ëmën ku lör geeu, ku yin abi lëk kē ba dhiel looi.”

⁷Röör ke cath kek Thawul aake cī köcc, ke bit, ku keek ë cīn raan cīk tiñ, ku aake cī röl raan jam piñ. ⁸Go Thawul rot jöt, nawën liep yenyin, ke cie piny ye tiñ. Go kōc ke cath kek ye dōm cin ku thelkē, ke la Damathkuth. ⁹Ku jöl rëer nin kadiäk ke cie daai, ku yeen ë ninkä yiic kadiäk ëcie dek piū ku ëcie mith.

¹⁰Raan cōl Ananiath cī wēt Nhialic gam ë rëer Damathkuth. Ku ë la kën cī rot nyuōth ye, ku ë ye tēn cī Nhialic ye cōl thīn, “Ananiath.” Go Ananiath gam ku bëer, “Yen akīn Bëny.”

¹¹⁻¹²Go Bëny lëk ye, “Jöt rot, ba la dhöl cōl, ‘Dhöl la cök,’ ku na yett pan raan cōl Judath ke yī thiëc raan cōl Thawul, raan wun Tarthuth. Yen Thawul arōök, ku yeen ala kē cī rot nyuōth ye lōn cī yen ke raan kāk Nhialic cōl Ananiath tiñ ke bō yöt, bī ye bēn dōc, rin bī yen ke piny ben tiñ.”

¹³Go Ananiath bëer, “Bëny, kōc juëc aacä lëk käreec apeī ye raan kënë luōi kōc cī wētdu gam tō Jeruthalem. ¹⁴Ku yeen acī bēn Damathkuth tēnē, ke cī raandit kāk Nhialic yiëk riel, ku bī kōc yī door bēn dōm.”

¹⁵Go Nhialic lëk Ananiath, “Lör yen aca lōc, ku bī ya aluañdië. Yen abi ya cōl anjic kōc cie kōc Itharel, ku jöl aa bānydit pinynhom ëbēn, ku jöl aa kōc Itharel. ¹⁶Ku aba nyuōth ye, yen yen, yen tē bī yen guum thīn wētdië.”

¹⁷Go Ananiath lööny dhöl ku ler yōn wën rëer Thawul thīn, ku jöl dōc. Ku yōök Ananiath ëlä, “Yin wāmāath Thawul, Jethu yen Wën Nhialic nom, yen cī rot nyuōth yī dhöl yic wäär bīi yin acä tooc. Acä tooc, ku ba yī bēn dōc ku ba ben daai, ku bī Wēi Nhialic lööny yīguōp.” ¹⁸Kaam wën, ke kacit kuëc rëc lööny piny Thawul nyin ku ben piny tiñ. Ku jöt rot bī köcc ku cōl rot amuoc nom, ¹⁹nawën cī jäl mith, ke ben riel yök. Thawul acī jäl rëer nin lik Damathkuth kek kōc cī gam.

Thawul acī kōc piöcc Damathkuth

²⁰Nawën ke la tēn amat kōc Itharel ku jiem rin Jethu. Ee cī kōc aa lëk ëlä, “Jethu ë ye Wën Nhialic.”

²¹Kōc ke cī wēt lueel Thawul piñ aacī bēn gāi, ku yekē röt thiëc kamken, “Cie yen mony kënë wäär tō Jeruthalem, yen kōc cī wēt Jethu gam nōk? Ku cie yen bīi yen tēnē ëmën, bī kōc cī wēt Jethu gam bēn dōm ku kuëth ke tēnē raandit kāk Nhialic?”

²²Ku yen Thawul ëci riel piöcc yic apëdit, rin kāk ke ye lueel, aaye nyuōth lōn nadē ke Jethu yen ë raan bī Nhialic tooc bī kōc bēn luök,

aake ye yith kɔc rac nhïim, ku ë cïn kën ye kɔc Itharel tō Damathkuth ben bëër.

²³Nawën cï nïn juëc thök, ke kɔc Itharel kuut kenhiim ku jolkë tē bï kek Thawul näk thïn cät. ²⁴Ku yen Thawul ëcï bën lëk kē cï kɔc Itharel mat yic, kē bïk luji ye. Aake cï dhöl la ayeer kal geeu yic bën aa tiit thook aköl ku wëër, rin na tēek thïn ke näk. ²⁵Nayɔn akäl tōk ke tēüu kɔcken ye buɔth alom yic, ku luëñkë tēyör pany kōu, ku jolkë luaac piny ë wiën.

Thawul aci dhuk Jeruthalem

²⁶Thawul aci bën dhuk Jeruthalem ku them bï rot mat akut yic, akut abiöth. Ku akëc kɔc ke cï wët Jethu gam, gam lɔn cï Thawul rot wel ku bï ya raanden, ku keek aake ye riöc ë ye. ²⁷Go Barnaba dɔm cin ku yëth tënë atuuc Jethu. Ku jol tët yic atuuc Jethu yen tē cï Thawul Jethu tiëñ thïn dhöl yic ke la Damathkuth, ku lɔn cï Jethu jam tënë ye. Ku yeen aya ëcï tët yic atuuc Jethu, yen tē cï Thawul kɔc piöc thïn ke cïi riöc Damathkuth rin Jethu. ²⁸Ku këya Thawul aci bën rëer ke ke. Ku jol a cath gen Jeruthalem yic ke piöc kɔc rin Jethu ke cie nyin ye riöc. ²⁹Yeen aya aci ya jam ku teer wël kek kɔc Itharel jam thoñ Girik, ku ëcï kɔckä duër bën nök. ³⁰Nawën le kɔc akuötdë yök lɔn wïc ye bï nök, gokë nyaai ku yëthkë tē cɔl Cetharia ku jolkë la tuɔc TARTHUTH.

³¹Ku tēen, yen ë tē cï kɔc cï wët Nhialic gam nhïim bën lääu, ku rëerkë ke cïn riöc geeth yiic ëbën, Judia, ku Galilia ku jol a Thamaria. Akut kɔc ke cï wët Nhialic gam ëcï yeyic juak, ku ëcï dit rin ye Wëi Nhialic ke kony, rin ë kek rëer ke thek bëny Jethu.

Pïter aci la Lida ku Jopa

³²Pïter aci bëëi juëc tēek yiic, na ye yɔn akäl tōk ke la kɔc cï wët Nhialic gam ciëñ pan cɔl Lida neem. ³³Go Pïter mony cɔl Ainieth yök Lida, ku yen mony kënë akëc cath run kabët rin cï yen ruai. ³⁴Go Pïter lëk Ainieth ëlä, “Ainieth, Jethu Kritho aci cɔl apuɔl. Jɔt rot ku löm biñdu.” Go Ainieth rot jɔt nyin yic. ³⁵Go kɔc ke ciëñ Lida ku Caron Ainieth tiñ ke cath, gokë wët bëny Jethu gam.

³⁶Ku tiñ cɔl Tabitha cï gam ë ciëñ Jopa. (Ku rienke yen tiñ kën thoñ Girik ë cɔl Dorkath, ku wëtde yic, “Ee löc.”) Ku ë ye këpath looi ku kony kɔc ñɔñ. ³⁷Ke tēen ëcï tuany nawën ke thou. Go guäpde lɔck ku tōu yön nhial. ³⁸Pan cɔl Jopa ëcï mec apeï ke Lida. Nawën piñ kɔc akut cï wët Jethu gam lɔn rëer Pïter Lida, gokë kɔc karou tooc bïk la lëk ye ëlä, “Lɔc bën tënë yo.” ³⁹Go Pïter rot jal guiir ku lööny dhöl kek röör

awën karou. Nawën le Jopa, ke yëth yön nhial. Ku guöp ëci diäär læer gööm piny ke dhiau. Ku yekë alëth ci kɔɔc yen Tabitha yon piir yen jäl aa nyuöth Piter. ⁴⁰Go Piter kɔc cɔl ala ayeer yööt, ku jɔl yenhiol guöt piny bi röök, ku wël yenhom guöp raan ku lueel, “Tabitha, jɔt rot!” Go Tabitha ye nyin jäl liep. Nawën tiŋ Piter go yeköu jɔt piiny. ⁴¹Go Piter dɔm kök ku kony bi rot jɔt. Ku jɔl Piter kɔc akut ci wët Jethu gam cɔl, ku jɔl aa diäär læer, ku jɔl ke nyuöth Tabitha ke ci pir. ⁴²Thoŋ ci Piter Tabitha cɔl aben pir aci jäl thiëi Jopa yic ëbën. Ku tēën kɔc juëc aaci wët bëny Jethu bën gam. ⁴³Ku jɔl Piter ceŋ nin juëc pan raan biök duny cɔl Thaimon.

Kornelio aci Piter caal paande

10 Mony cɔl Kornelio ë tö gen Cetharia. Ku yen ë ye bëny mac apuruk buɔt, “Ke ye cɔl apuruuk Italia.” ²Ku yeen ë ye raan path riöc Nhialic. Yeen ku kacke aake ye Nhialic door. Ee ye kɔc Itharel ŋöŋ nyin kony, ku ë ye lac röök tēnë Nhialic.

³Nayon akäl tök, töŋ aköl, ke kädän bö këcit nyuöth, ku tiŋ atuny nhial ke bö ku lueel tēnë ye, “Kornelio!”

⁴Go Kornelio atuny nhial döt ke ci riöc ku lueel, “Ye kënë ŋö Bëny?” Go atuny nhial dhuök ye, “Nhialic aci röökku piŋ, ku aci kuɔony ye looi tēnë kɔc ŋöŋ nyin tiŋ aya. Ku awic bi ke dhuk nhïim. ⁵Tuɔɔc kɔc Jopa ëmën bik mony cɔl Thaimon Piter la cɔl. ⁶Yeen arëër pan raan duny biök cɔl Thaimon, wär nhom.” ⁷Tëwën ci atuny nhial awën luel ë wëlkä jäl, ke Kornelio cɔl kɔc karou ken lui baai, ku cɔl apurukden tiit baai ë Nhialic door, ⁸ku lëk ke wët ci atuny nhial lueel, ku tooc ke Jopa.

⁹Nayon aköl dëët, ke röör awën ŋoot dhöl yic, ke ci thiök kek Jopa, ke Piter la yön nhial thok təcit aköl ciel yic bi la röök. ¹⁰Ku jɔl cɔk nök, ku wic bi mith. Tëwën guiri miëth ke këcit nyuöth loi rot tēnë ye, ¹¹ku tiŋ nhial ke ci rot liep, ku luëc kädän rot piny, këdiit la tēyëi, la guök kaŋuan, ¹²la yic kuat lääi ëbën, ku käk wuc keyöth piiny ku diet pär nhial. ¹³Ku piŋ röl ke lëk ye, “Jɔt rot Piter, näk lëi ku cuet.”

¹⁴Go Piter lueel, “Acie tēde Bëny! Yen akëc kaŋ mith käk cie cam cit kakkä.”

¹⁵Go röl ben jam tēnë ye, “Duk tak lon le yen ke ci path bi cam tē ci Nhialic ye lueel ka path.” ¹⁶Kënë aci röl awën ber yic arak diäk, nawën ke wiën mit, ku dhuk nhial.

¹⁷Ku gëi Piter kë wic Nhialic bi lëk ye ë nyuöth kënë yic. Ku ë kaam awën ke kɔc ci Kornelio tooc aaci tē rëer pan Thaimon thün ŋic, ka kääc yɔl thok. ¹⁸Ku cöötke ku thiëckë, “Le jäl tö baai tēn cɔl Thaimon Piter?”

¹⁹Tëwën ɲot wic Pïter ye bï nyuõth deet yic, ke lëk Wëi Nhialic ye, “Pïter, piɛɲ yïyic, ala kɔc kadiäk cï bën wic yï. ²⁰Guir rot ku lɔɔr piny, ku duk wët cieth kek yõɲ yic ba cïi la ke ke, ee ɲen acɔl ke aabö.” ²¹Go Pïter la piny ku lëk ke, “Ee ɲen raan wiëckë. Yeɲö bïi wek?”

²²Gokë bëër, “Yok aaci bëny apuruuk Kornelio tooc. Yeen ë raan path Nhialic door, ku yeen atheek kɔc Itharel ëbën. Acï atuny Nhialic lëk ye bï yï caal paande, rin bï yen wët ba la lëk ye piɲ.” ²³Go Pïter ke cɔl, “Bäk nienkë ë wëër këne.”

Nawën bak piny ke Pïter jiël ke ke, ku cath kɔc kök cï gam Jopa kek ye aya. ²⁴Na aköl dëët ke yet Cetharia të tiit Kornelio ye thïn, kek kacke ku mäthken cï cɔl. ²⁵Tëwën dööt Pïter baai, ke lor Kornelio ku gut yenhiaal piny yenhom. ²⁶Go Pïter cɔl ajɔt rot bï kööc ku lueel, “Yen guɔp, ɲen ë raan ë path.” ²⁷Ku jɔl Pïter jam kek Kornelio agut të yeet kek yöt, ku yök kɔc juëc ke cï kenhïim mat, ²⁸ku lueel tënë ke, “Anjïeckë lɔn lõɲdan Itharel ë raan pëen bï cïi la bëëi kuat dët yiic, ku cïi mët ke ke. Ku acï Nhialic nyuõth ɲa lɔn acïn raan lueel ka la guɔp kërec. ²⁹Këya, wën cï yïn ɲa tuöc, ɲen acï bën ke cïn diu, ku awiëc ba ɲic aya, yeɲö tuc yïn ɲa.”

³⁰Go Kornelio lueel, “Wäär nin kadiäk cök ɲen ɲa rök yööt ë tën, təcit mëne tään aköl, kaam wën ke raan ceɲ alëth yer apeï bö ku këëc ɲanhom, ³¹ku lueel, ‘Kornelio! Nhialic acï rökku piɲ, ku acï kuɔny ye looi tënë kɔc ɲõɲ nyïn tiɲ. ³²Tuɔc raan Jopa bï mony cɔl Thaimon Pïter la cɔl. Yeen arëër pan raan duny biök cɔl Thaimon tō wär nhom.’ ³³Guɔ yï tuöc nyin yic. Ku yïn acï këpath looi ba bën. Ëmën, ɲok aa rëër tën ëbën ɲo dëei Nhialic, buk kë cï Nhialic lëk yï ba lueel, piɲ.”

Lõɲ Pïter

³⁴Go Pïter jɔl jam ëlä, “Aca deet yic ëmën lɔn ë yic, Nhialic acie kɔc ë poc yiic. ³⁵Kuat raan ye door ku looi këpath, aye gam. Acïn këde kek kuat. ³⁶Yïn aɲic wët cï lëk kɔc Itharel, Wët Puoth Yam cï Jethu Bëny mac kɔc ëbën bëëi bï kɔc döör ke Nhialic. ³⁷Yïn aɲic kəkdiit cï röt looi pan Itharel ëbën, jɔk wun Galilia, lõk wëi wäär ye Joon lëk kɔc cök ciëen. ³⁸Yïn aɲic Jethu raan Nadharet, raan cï Nhialic lɔc ku cɔl Wëike abö tënë ye ku gëm riël. Jethu ë ye la yõn juëc yiic, ku looi këpath tënë kɔc. Ku kony kɔc la gup jakrec. ³⁹Yok aaci këjuëc cï looi gen Jeruthalem ku pan Itharel ëbën tiɲ, ayï kë cï ye piäat tim cï riïu kōu bï nök. ⁴⁰Ku ben Nhialic cɔl apir ku jöt bei piiny raɲ yic aköl ye nin diäk, ku cɔl anyuth rot ɲo. ⁴¹Ku acie kɔc ëbën aa ɲook kɔc ɲok cï Nhialic lɔc buk ɲic. Yok aaci mïth ku dëkku kek ye wäär jõn rotde cök ciëen. ⁴²Ku lëk

yo buk wētde lək kɔc, ku luelku lɔn ɛ yen acī Nhialic lɔc bī luk looi tənē raan ɛbən, kɔc pīr ku kɔc cī thou. ⁴³Kɔc ɛbən, kɔc kāk Nhialic tīŋ aacī jam rienke, ku luelkē na gam raan wēt Jethu, ke Nhialic apəl kāracke piny rienke.”

Kɔc cie kɔc Itharel aacī Wēi Nhialic lööny kegup

⁴⁴Təwən ŋot jīem Pīter, ke Wēi Nhialic lööny kɔc awən piŋ gup. ⁴⁵Ku kɔc Itharel wäär bö Jopa kek Pīter aake cī gāi, rin cī kek Nhialic tīŋ ke cī miöcde gām kɔc kuat dēt cie kɔc Itharel aya. ⁴⁶Rin aa cīk tīŋ ke jam thok kök, ku luelkē, “Nhialic adīt.” Go Pīter jam, ⁴⁷“Kockä aacī Wēi Nhialic bən tənē ke cimēnda aya. Nadē, le raan bī ke pēen bī ke cīi muɔc nhīim?” ⁴⁸Ku cɔl ke aa muɔc nhīim rin Jethu Krītho. Ku lək Kornelio Pīter bī rēer ke ke nīn lik.

Pīter acā akut Jeruthalem lək kē cī looi

11 Atuuc Jethu ku kɔc kök cī gam pan Judia yic ɛbən, ee cīk piŋ lɔn nadē ke kɔc cie kɔc Itharel aake cī wēt Nhialic yet tənē ke. ²Təwən cī Pīter yet Jeruthalem, go kɔc ke wic ye ku bī kɔc cie kuat Itharel aa ŋoot ye jāam guöp ɛlä, ³“Yin yī ye jāl pan kɔc cie ŋoot, ku yin yī ye rɔm ke kel!” ⁴Go Pīter ke tēt kəriēec ɛbən cī rot looi, ⁵“Wäär ɛ la kēn ca tīŋ ke ya rōök gen Jopa. Ee la kēdīit la tēyēi, la guök kaŋuan, ca tīŋ ke luɛɛc piny nhial, ku tēüu piny ɣalšȫm. ⁶Ku jāl luiit yic, guɔ lääi baai ku lääi roor ku jɔl aa lääi wuc keyiic, ku diet roor tīŋ thīn. ⁷Ku piɛŋ röl ke ye lək ɣa, ‘Jot rot Pīter, näk lääi ku cuet!’ ⁸Guɔ lueel, ‘Acie yic, Bēny! Acin miith rɛc ca kaŋ cam cīt kakkä.’ ⁹Guɔ röl ben piŋ nhial. ‘Duk tak lɔn le yen kē cīi path bī cam tē cī Nhialic ye lueel ka path.’ ¹⁰Kənē acī rot looi arak diäk, ku jɔl kēdīit la tēyēi la guök kaŋuan awən tō lääi thīn, miit ku dhuk nhial. ¹¹Kaam thiin awən ke rōör kadiäk cī tuɔc ɣa tē cɔl Cetharia yēēt pan awən rēer ɣen thīn. ¹²Ku ɛcī Wēi Nhialic lək ɣa, ba nhom cīi thiek ba cath ke ke. Ku jɔl kockä kadätem akutdan kɔc cī gam yic ɣa ruac, jāl Jopa agut Cetharia, ku lok pan Kornelio. ¹³Ku lək Kornelio yo lɔn cī yen atuny nhial tīŋ ke kääc yenhom yōnde ku lək ye, ‘Tuɔc raan Jopa tənē mony cɔl Thaimon Pīter bī bən. ¹⁴Yen abī lək wēl bī yin ku miēthku cɔl apoth kērac yic.’ ¹⁵Nawən jaam, ke Wēi Nhialic lööny kegup cimēn ɣɔn tuɛŋ kɔŋ yen lööny ɣogup. ¹⁶Ku jal kēnē cī Bēny Jethu lueel ɣɔn tak, ‘Joon ɛ ye kɔc muɔc nhīim ɛ piü, ku wek aabi muɔc nhīim Wēi Nhialic.’ ¹⁷Acie kē lēu bī baai dhöl lɔn cī Nhialic kēnē yen cī yiək ɣo, yiək kɔc cie kɔc Itharel aya, ku ɛ yīk ɣo wēt cī ɣok wēt Bēny Jethu gam, ke ɣen ya ŋa, ba them ba Nhialic gəl nhom!”

¹⁸Nawën piŋkë wël cï Pïter lueel, gokë cïi ben jääm guöp ku leckë Nhialic ëlä, “Kën yen ë wïc Nhialic aya, ku bi kóc cie kóc Itharel käreç yekë looi puöl, ku bik met pïr akölrïëc ëbën yic!”

Kóc cï gam pan cöl Antiök

¹⁹Kóc ke cï gam aake cï wëer rin cï kek riöc lön nëk ke cimën wäär cï Ithipin nök. Kóc kök ke yiic aaci yet pan cöl Ponicia ku Thaipruth ku Antiök. Ku keek aake ye kóc Itharel kepëc kek aake ye lëk wët yam Jethu. ²⁰Ku kóc kök ke cï gam, ku aake ye kóc pan Thaipruth ku Thirene, aake cï la Antiök ku lek Wët Puöth Yam lëk kóc cie kóc Itharel aya. Aa cïk aa lëk thoŋ puöth yam rin Bëny Jethu. ²¹Aake cï Nhialic yiëk riël. Go kóc juëc gam ku yekë Nhialic door.

²²Thoŋ cï kóc cie kóc Itharel gam Antiök aci yet tënë kóc cï gam Jeruthalem. Gokë Barnaba tuöc Antiök. ²³Wën cï yen yet ku tiŋ tē cï Nhialic kóc Antiök daac thïn, ke jöl puöu miet ku jiëem kenhïim ku bik aa kóc path yer puöth, nhar Nhialic piänden ëbën. ²⁴Barnaba ë ye raan path cï Nhialic gam piände ëbën, ku ë la guöp Wëi Nhialic. Kóc juëc aaci wët Bëny bën gam.

²⁵Ku jöl Barnaba jäl ku ler pan cöl Tarthuth ku bi Thawul la wïc. ²⁶Nawën le yök, gokë bën Antiök. Ku jölkë rëer Antiök ë ruöön, ku keek aake ye röm kek kóc cï gam, ku aaci akut dït apei bën piöc. Antiök yen ë tën kŋŋ kóc cï gam aa cöl thïn ka Krithiaan.

Barnaba ku Thawul aaci tuöc Jeruthalem

²⁷Ruöön yen rëer Barnaba kek Thawul Antiök, yen ë tën jiël kóc kök käk Nhialic tiŋ Jeruthalem ku lek Antiök. ²⁸Raan tök ke yiic cöl Agabuth ëcï Wëi Nhialic yiëk riël, ku bi lëk kóc lön le yen cŋdïit bi bën pinyhom ëbën. (Cŋŋ kënë aci bën bën ŋŋn ye Klaudiöth bënyŋaknhom.) ²⁹Ku abiöth aaci raan tök keyiic ëbën la kënë cï ya tuöc wämäthaken cï gam ciëŋ wun Judia. ³⁰Ku keek aaci wëëu kuööt yiic, ku jölkë Barnaba ku Thawul tooc bik ke yäth tënë kœdït akut kóc cï gam.

Kóc cï gam aaci ŋuöt ke gum apei

12 Ë runkä cök ëcï baai kööl agut Judia, go bëny Judia cöl Yërot Agrïpa kóc abëk kóc cï gam yiic cöl abanŋ. ²Yeen aci mënh Joon cöl Jemith cöl atök yeth pal. ³Na le tiŋ ke kóc Itharel mit puöth kē cï looi, go Pïter cöl adöm ku mac, (yen kënë ë loi rot ŋŋn ciem Yan Ayum cïn yic luu.) ⁴Nawën cï Pïter döm ku mac, ke thön akuut apuruuk kaŋuan bik aa tiit. Ku akuöt tök ë la yic kóc kaŋuan. Ee cï Yërot Agrïpa

tak ku bi Piter yath luk yic akol Yan Ayum cin yic lusu cok ciën. ⁵Ku Piter aci jal reer mec yic. Ku koc ci gam aake ye rook rienke ape tenë Nhialic.

Atuny Nhialic aci Piter luony bei yon mec

⁶Wëer yen bi Yerot Agripa ye col abi luk yic rial, Piter e nin kam apuruuk karou ke tit ye. Ee ci rek cin arek karou, ku yon mec e tit thok apuruuk kek ke lui akole. ⁷Tewen nyin yic ka atuny Nhialic bo ku keec yot thok ku mer yot yic. Ku men Piter ket ku puoc bi rot jot ku lek ye, "Loc rot jot! Ku ban yiku!" Nyin yic, ke luon awen ci ye rek loony wei yecin. ⁸Ku lueel atuny nhial, "Dut yiyic ku ruok warku." Go Piter yeyic duut ku ruk war, ku lek atuny nhial ye, "Paat alanhdu yiku ku buoth ya." ⁹Go Piter jal biaath cok ayeer, Piter e kec ken loi rot deet yic, lon nade ke ke looi atuny nhial e yic. Eci tak ciët ye nyuoth. ¹⁰Keek aaci jal teek akuot tok lom, akut apuruuk ke tit, ku benke reet akut det ye kek rou lom ku jalket yet kal thok, kal ye gur thok weeth ci yethok wel geeu. Go kal yethok naany e rot ku lek ayeer. Keek aaci jal la ke cath dhel yic, nawen ka atuny nhial mar.

¹¹Ku jal Piter ke lui rot ye deet yic ku lueel, "Emen aca jal ric lon ye yen yic kene awen ya tin kecit nyuoth! Nhialic aca tuoc atuonyde ba

Piter e nin kam apuruuk karou ke tit ye (12:6)

bën kuöny bei Yërot Agrîpa cin, ku jöl aa kāk ke ye kōc Itharel tiŋ ke bîk luöi ya.”

¹²Nawën ŋic lōn rëer yen tērac, go la pan Maria man Joon Marko. Ku kōc juëc aake cî kenhîim kut thîn è ke rōök. ¹³Ku jöl Pîter yöt tōŋ thok ayeer, go nyan aluaak lui baai cöl Roda la bî raan yöt gut thok la tiŋ. ¹⁴Ku ëcî Pîter ŋic röl, go puöu miët apei, ku go guō kat ke këc yöt liep thok, ku le lëk kōc lōn yen ke Pîter yen akääc ayeer. ¹⁵Go kōc awën rëer yöt lëk ye, “Yin aci muöl!” Go lëk ke lōn è yic yen aci lëk ke. Gokë lueel, “Ka atiëmde yen aci bën.”

¹⁶Ku la Pîter tueŋ ke tōŋ yöt thok, gokë yöt ŋaany thok. Gokë tiŋ ku gëikë. ¹⁷Go Pîter lëk ke bîk biët, ku jöl tët yic ke yen tē cî Nhialic ye bëï bei thîn yööt è mëc yic ku lëk ke, “Lëkkë Jemith ku wämäthkuan kōk yen kë cî rot looi.” Ku jiël bî la tēdët. ¹⁸Na la piny bak, go apuruuk ke tit nhîim la cöt, ku yekë röt thiëc kamken, “Yeŋö cî rot looi tënë Pîter?” ¹⁹Go Yërot Agrîpa apuruuk yōök bîk yōöp. Ku akëc kë bën yök. Go apuruuk cöl adet thook, ku lëk kōc kōc nōk bî ke nōk. Tëwën cî è këñ rot looi go Yërot Agrîpa jäl Judia, ku ben la ceŋ Cetharia.

Antipäth Yërot aci thou

²⁰Nawën cî Yërot Agrîpa puöu riääk tënë bäny Tire ku Thidon, gokë la ke ya akut bîk la tiŋ. Ku è cik kaŋ lëk Blatuth raan kāk pan bëny tiit bî wëtten gam. Ku jōlkë la tënë Yërot Agrîpa ku thiëckë bî döör ke ke, rin keek aake ye miith yök wun yen mëc Yërot Agrîpa.

²¹Nayōn aköl yen cî Yërot Agrîpa lueel bî yen mat ke ke, go ruk alëthken bääny ku nyuuc thōnyde nhom ku jiem ke kōc. ²²Ku jöl kōc duōt aa looi ëlä, “Acie raan yen jam, Aciëk.” ²³Ee tēñ, Yërot Agrîpa aci atuny Nhialic bën cöl atuany, rin cî yen rot looi bî a yen ye door ku cie Nhialic yen ye door. Nawën ke cuet kām tō yeyäc yic, ku thou.

²⁴Wët Nhialic aci bën la tueŋ ku kōc juëc aaci bën gam.

²⁵Ku Barnaba kek Thawul aaci luōiden bën thöl, ku dhukkë Jeruthalem ke cath kek Joon Marko.

Barnaba ku Thawul aaci lōc ku toc ke

13 Kōc ke cî gam Antiök aake la yiic kōc ke ye kāk Nhialic tiŋ, ku jöl aa kōc è kōc cî gam piöc, ku keek aake ye yî Barnaba ku Thaimon. (Raan col) ku Lukiöth (raan pan Thirene) ku Maneen (ku yen è ye mëthë bëny cöl Antipäth Yërot) ku Thawul. ²Tëwën ye kek rōök thîn tënë Bänyda, ku yekë miith theek ke ye dhël dët döör kek Nhialic, go Wëi Nhialic lëk ke ëlä, “Pälkë Barnaba ku Thawul ku bîk luoi ca löc ke aa looi.”

³Ku jəl kɔc cī gam miēth aa theek ku rōökkē ku jəlkē Barnaba ku Thawul dɔc ku jəlkē ke cəl ajiēl bīk luoi cī Nhialic lɔc ke la luōi Nhialic.

Barnaba ku Thawul aaci keny Thaipruth

⁴Barnaba ku Thawul aake cī Wēi Nhialic tooc bīk la gen cəl Theleukia ku lek teem kōu riāi ku lek gen tō gool nhom wār ciel yic cəl Thaipruth. ⁵Na lek yet gen dēt cəl Thalamith, gokē kɔc aa piōc wēt Nhialic tēn amat kɔc Itharel. Ku Joon Marko ē cath ke ke rin bī keek aa kony luoi.

⁶Keek aaci cath ku temkē Thaipruth kōu, ku lek gen Papoth yen le kek raan dēt tiēt cəl Bar-Jethu ke ye raan Itharel, yōk thīn. Ku ēcī rot a nyuocth ciēt ye raan kɔc lək wēt Nhialic. ⁷Yen Bar-Jethu ē ye mēthē bēnydīt cəl Therjiuth Pauluth, bēny wun tō gool nhom wār ciel yic. Ku yeen ē ye raan pel nyin apei. Bēny ēcī Barnaba kek Thawul tuōc ku bīk bēn tēnē ye, rin ē wīc bī piōc wēt Nhialic. ⁸Ku yen luoiden bī kek bēny piōc ēcī tiēt Elimath (aa kek riēnke thoŋ Girik) duēr rac, rin cī yen ye them bī bēny rac nhom bī wēt Nhialic cīi gam. ⁹Ke Thawul, ku aŋic aya lɔn cəl ye Paulo, ēcī Wēi Nhialic la yeguōp, go tiēt tiŋ ku dōt apei, ¹⁰ku lək ye, “Yīn mǎnh jəŋrac. Yīn raan la ater kek kǎpath ēbēn. Yīn athiǎŋ guōp kǎrec, ku aye them akōlakōl ba yith Nhialic wel bīk aa lueth! ¹¹Yīn abīi Nhialic jak guōp ēmēn. Yīn abī cɔc ku yīn abī nīn nōk ke yī cīi piny ben tiŋ.” Nyin yic Elimath, ēcī kēn macār guō paat nyin piny, ku jəl cath ke wīc raan bī ye dɔm cin bī thel. ¹²Nawēn tiŋ bēnydīt kē cī rot looi, go wēt Nhialic gam rin yeen ēcī gǎi apēdīt kāk cī ke ye piōc wēt Nhialic.

Barnaba ku Paulo aaci la Antiök tō Pithidia

¹³Paulo ku jəl aa kɔcken cath kek ye aaci wār teem riāi ke jiēl Papoth ku lek Perga, wun cəl Pampilia. Tēwēn, Joon Marko aci bēn puōk ke ke ku dhuk Jeruthalem. ¹⁴Ku ben kē jəl Perga ku yeetkē Antiök tō wun cəl Pithidia. Nawēn akōl lōŋ, akōl cīi kɔc ē luui, go Barnaba ku Paulo la tēn amat ku nyuuckē thīn. ¹⁵Nawēn cī lōōŋ Mothith, ku jəl aa wēl kɔc kāk Nhialic tiŋ kuen, go bāny tēn amat wēt lək Barnaba ku Paulo ēlā, “Wāmāthakua wek aa wīcku bāk kɔc jāām nhīim, tē le yen wēt bī ke rieel puōth bāk lək ke.” ¹⁶Go Paulo rot jət, ku nyooth yecin bī kɔc biēt. Ku jəl jam ēlā, “Wek mēthkiē pan Itharel, ku jəl aa kɔc cie kɔc Itharel Nhialic door, piēnkē wētdiē. ¹⁷Nhialic kɔc Itharel ēcī wārkuan dīt lɔc ku looi ke ke ye kuatdīt ril tōr tēwāār ciēŋ kek ke ye alei wun cəl Ijip. Keek aake cī Nhialic bēēi bei Ijip rielde. ¹⁸Ku aci kǎrec yekē luōi ye guum roor ruōōn thiārŋuan. ¹⁹Ku Nhialic aci wuōt kadhorou cuōp wei pan Kanaan. Ku looi kacke bī aa kek la piny, ²⁰tēcīt run buōt kaŋuan ku thiārdhiēc.

“Wën cī kën rot looi, go Nhialic ke yiëk kɔc mac ke agut tē tul raan kāk Nhialic tiŋ cɔl Thamel. ²¹Nawën thiëckē Nhialic bī ke yiëk bēnyaknhom, go Nhialic ke yiëk Thawul raan many Kic, kuat Benjamin yic, ku bī ya bēny ruṣṣōn thiärjuan.

²²“Nawën cī Thawul nyaai bääny yic, go Nhialic Debit looi ke ye bēnyaknhomden. Ku kën cī Nhialic lueel rienke akīn, ‘Aca yök lɔn Debit, wën Jethe yen ë raan yen wiëc. Ku ë yen raan bī kāk wiëckē bīk röt looi, aa looi.’

²³“Ë ye Jethu raan kuat Debit, yen cī Nhialic looi ke ye raan bī kɔc Itharel luök, tēcīt tē cī yen ye luæl thīn wäär. ²⁴Wäär kēc Jethu luṣide jɔk, ke Joon ëcī kɔc Itharel kaŋ lëk wēt Nhialic. Ku ye ke yöök bīk muṣl luṣi käreç, ku cɔlkē röt aa muç nhīim piu. ²⁵Na wäär cī luṣi Joon thiök kek thök, go kɔc thiëc ëlä, ‘Yakē tak ya ŋa? Acie ŷen raan tietkē. Raan tietkē abī lök bēn ŷacök. Ku acie ŷen raan lēu ye ba warke dāk bei yecök.’

²⁶“Wek wämäthkië Itharel, mīth Abaram, ku jɔl aa wek kɔc cie kɔc Itharel rēer tēn Nhialic door. Wēt bī kɔc kony bī kɔc cīi la pan mac acī lëk ŷo. ²⁷Ku yeen akēc kɔc ke ciëŋ Jeruthalem ku bānyken ŋic, lɔn nadë ke yen raan bī kɔc bēn kony. Ku keek akēc wël deet yiic aya, wël ke ye kɔc kāk Nhialic tiŋ lëk ke wäär ye kuen akölaköl, aköl löŋ. Ku keek aacī wël kɔc kāk Nhialic tiŋ cɔl aa tiŋ kenhiim, rin cī kek Jethu cɔl anak. ²⁸Cɔk alɔn cīn yen yiny cik yök bī ke ye tēm thou, gokē ŋuṣt ke thiëc Pilato bī dhiel nök. ²⁹Ku wën cī kek keriëc ëbēn looi, kāk ke cī göt athör theer wël Nhialic yic rienke, gokē jat piny tim cī riü kōu ku lek thiök raŋ yic. ³⁰Ku yeen acī Nhialic cɔl aben pīr. ³¹Ku aacī rot nyuṣth kɔc ke ye cath kek ye kam Galilia ku Jeruthalem nīn juëc yiic. Kek kɔckä, kek aacī kāk cī röt looi tiŋ, ku lëkkē ke kɔc Itharel.

Cäth tueŋ ë Paulo (13:4 - 14:27)

13:20 Bäny 2:16; 1Tha 3:21 13:21 1Tha 8:5; 10:21 13:22 1Tha 13:14; 16:12; Wk 89:20

13:24 Mk 1:4; Lk 3:3 13:25 Mt 3:11; Mk 1:7; Lk 3:16; Jn 1:20, 27 13:28 Mt 27:22-23; Mk 15:13-14;

Lk 23:21-23; Jn 19:15 13:29 Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Lk 23:50-56; Jn 19:38-42 13:31 Luci 1:3

32-33 “Ku yok aaci bën buk we bën lëk thoŋ path cī Nhialic yepuŋu tɔŋ ke bī luŋi wārkuan dīt. Aci luŋi ɔo ɛmèn yok miëthken, rin cī yen Jethu cɔl aben pīr ke cī thou. Cimèn cī ye gōt ɛlä waak rou athör thæer wël Nhialic yic,

‘Yīn ee wëndië, ɣen aci ya Wuur akölë.’

34 “Ku yen kënë yen ɛ kē cī Nhialic lueel, lɔn bī yen ye cɔl aben rot jɔt thou yic, ku bī cīi kɔŋ dhiäth raŋ yic,

‘Yīn aba yiëk yath, ku yīn aba dɔɔc cīt tēwäär,
cī ɣen ɣapuŋu taan thīn tənë Debit.’

35 “Ku ɛ yic alanden, ɛcī lueel kēlä wēt dēt cī gōt yic,

‘Yīn acā aluɔnydu bī puŋl bī dhiäth raŋ yic.’

36 “Ku yen Debit ɛ ye kāk Nhialic looi wäär pīir yen, ku jɔl thou ku thiäk tē cī wārken dīt thiök thīn. Ku guäpde aci bën dhiäth raŋ yic. 37 Ku kën akēc rot looi tənë raan cī Nhialic jɔt bei raŋ yic.

38-39 “Awiëc bāk ŋic wek wämäthkië Itharel, lɔn nadë ke rin Jethu yen abī käreɔc päl piny tənë kɔc. Raan bī wētde gam abī adumuŋmke päl piny tənë ye. Ku kënë ɛ kēc löŋ Mothith looi wäär tənë we. 40 Tääukë wenyīn piny apath bī kē cī kɔc kāk Nhialic tīŋ, cīk lëk kɔc ɛlä rot cīi lui we,

41 “Tiëŋkë wek kɔc kɔc dɔl gup! Gäikë ku wek aabi liu, rin kē luɔɔi akölë!

Acie kē bāk gam, cɔk alɔn bī raandä ye teet yic tənë we!”

42 Wën jiël Paulo ku Barnaba tēn amat, goke yōök ku bīk ben bën aköl dēët amat bīk wēt lööŋ Nhialic bën ber yic. 43 Wën cī kɔc jäl amat yic, ke Paulo ku Barnaba ruɔc kɔc juëc Itharel, ku kɔc juëc cie kɔc Itharel cī ciɛŋ kɔc Itharel gam. Ku jɔl Paulo kek Barnaba lëk ke bīk kepuŋth dæet, ku bīk pīr ke ŋōth piath Nhialic.

44 Nawën aköl dēt amat, ke kɔc juëc apei bö amat yic aabi ciët kɔc ɛbën geeu kek cī guëer bīk bën piŋ wēt Nhialic. 45 Nawën tīŋ kɔc Itharel akut dīit kënë ke dɔm tiɛel ke. Ku yekë wēt lueel Paulo dhöl yic ku yekë lat. 46 Ku Paulo kek Barnaba aaci bën jam apei kēlä ke cīi riɔc, “Kën yen bī rot kaŋ looi tuen, ee lɔn bī we lëk wēt Nhialic. Ku na cāk kuec bāk wēt Nhialic cīi gam, ku yakë röt yök ke we cie kɔc wīc pīr akölriëc ɛbën, ke wek aa buk nyääŋ piny ku lok tənë kɔc kōk cie kɔc Itharel. 47 Rin yok aaci Nhialic yōök ɛlä, ‘Wek aaca looi ke we cīt mermer tənë kɔc cie kɔc Itharel, rin bī raan ɛbën pinyhom poth la pan mac.’”

48 Nawën piŋ kɔc cie kɔc Itharel wēt kënë, gokë puŋth miet ku leckë wēt Nhialic cīk piŋ. Ku kɔc ke cī lɔc bīk aa kɔc pīr akölriëc ɛbën aake cī bën gam.

⁴⁹Wët Nhialic aci bën yet bëëikë yiic ëbën. ⁵⁰Go kɔc Itharel, kɔcɔdit baai geu yic ëbën ben rac nhiim agut diäär kɔcɔdit cie kɔc Itharel Nhialic door. Ku aaci Paulo ku Barnaba bën cuɔp wei panden. ⁵¹Go atuu Jethu mël kuëñj ku tenjë kecök rin ci kek puõth riääk tënë ke. Ku jiëlkë ku lek pan cɔl Ikonía. ⁵²Kɔc ke ci gam Antiök aake ci Wëi Nhialic la kegup, ku keek aake mit puõth apei.

Paulo ku Barnaba aa kɔc Ikonía lëk Wët Puõth Yam

14 Këcít këwäär ci rot looi tënë Paulo ku Barnaba Antiök acie yic ben ber aya tënë ke Ikonía. Paulo ku Barnaba aake ci la yon ye kɔc Itharel mat thin, ku jiëmkë arëk bi kɔc juëc Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel wët Jethu gam. ²Ku kɔc kök Itharel ci kuc bik wët ciï gam, aaci kɔc Ikonía luõm thook bik kenhiiim wël Paulo ku Barnaba. ³Ku Paulo kek Barnaba aaci rëer Ikonía nin juëc. Ku jiëmkë apei rin Jethu ke ciï riõc, ku wët yekë lueel ëbën ë yic, rin ci Jethu ke yiëk riel bik kæk jän göi aa looi. ⁴Ku kɔc juëc tó geeu aake ci keyiic tek, kɔc kök aake wël kɔc Itharel piñ ku gam kɔc kök wët atuu Jethu.

⁵Nawën ke met kɔc Itharel yic kek kacken dit ku kɔc Konya bik agaac jɔk, ku wickë bik ke nõk. ⁶Nawën la kɔc piöoc wët ci mat yök cök, gokë riñ tã cɔl Likonía tó gæth Lithtra ku Derbe thin. ⁷Ku piöockë Wët Puõth Yam Bäny Jethu ë gæthkã yiic.

Paulo aci duër nõk Lithtra

⁸Mony ci ruai, cie cath, yecök yoc piiny tẽwäär dhiëeth ye ë tó gen Lithtra. ⁹Ku ë ye wël Paulo piñ. Go Paulo tiñ ke ci gam ku peth bi kony. Go dot, ¹⁰ku lueel, “Jɔt rot ba kóöc!” Go rot wuõl nhial ku cieth.

¹¹Nawën tiñ kɔc juëc kë ci Paulo looi, gokë jam apei thonjen Likonía, “Aciëek cit kɔc aaci bën piny nhial tënë yoi!” ¹²Ku ciëkkë Barnaba ke cɔl Deuth ku ciëkkë Paulo ke cɔl Yërmith rin ë yen raan ye wëlken lueel.^b ¹³Go raandit jɔñ cɔl Deuth door, jɔñ rëer yiñjnde kal thok miöör la yiëth adir ci cuëec yóök bëëi. Ku wic kek kacken juëc rëer ke ye bik atuu door ë ke.

¹⁴Nawën piñ Barnaba ku Paulo ke wickë bik looi, gokë aläthken ret yiic kekõth bik nyuõth lon ciï kek këcít kënë wic, ku riñkë ciel than awën yic ku lueelkë, ¹⁵“Yenjö looi wek kënë? Yok aa kɔc ë path cimëndun. Yok aaci bën buk Wët Puõth Yam Jethu bën lueel, ku buk we nyaai kæk yakë doorkã yiic rin cin kek wëtten yic, ku bæk aa door Nhialic tönj pír, ci nhial ku piny ku wër kek kækkiith tó thin ëbën cak. ¹⁶Wäthëer Nhialic ëci kɔc puõl bik kækken cik tak aa door. ¹⁷Ku Nhialic

13:51 Mt 10:14; Mk 6:11; Lk 9:5; 10:11   ^b 14:12 Aa rin jakken.   14:15 B.bei 20:11; Wk 146:6

ë rot nyuoṓth akōlakōl kāpuṓth ye looi yiic tēnē kōc. Ee deṅ cəl atueny ku lok kāṅ ēbēn cīt tēden ye kek luok, ku mitkē puṓth.” ¹⁸Cōk awēn kēc kōckā wēlken lac gam, ka cīk bēn lēu bik kōc dōk bik miōōr cīī nāk.

¹⁹Nawēn ke kōc Itharel kōk bō Antiōk gen tō Pithidia, ku bō kōc kōk Ikonía, ku rēckē kōc nhīim ku biōōkkē Paulo ku yōckē ayeer geeu, ku takkē lōn cī yen thou. ²⁰Nawēn la kōc cī gam kenhiim kut yelōōm, ke jōt rot ku dhuk geeu. Naṅon nhiāk ke la Derbe kek Barnaba.

Paulo ku Barnaba aaci dhuk gen Antiōk tō Thiria

²¹Paulo ku Barnaba aaci Wēt Puṓth Yam lēk kōc Derbe ku gam kōc juēc wēt Jethu. Nawēn ke dhuk Lithra. Ku lek Ikonía ku jōl a Antiōk tō Pithidia. ²²Ku lēkkē kōc cī gam bik gamden muk apath, ku lek tueṅ ke nhiaṅ Jethu. Ku lēkkē ke piōōcden yic ēlā, “Kōc cī gam ēbēn aa dhil gum ē pīr kēnē yic rin bī kek mēt bāāny Nhialic yic akōldā.” ²³Ku kuanykē kōcdīt akuut kōc cī gam yiic ēbēn, ke cī kaṅ rōōk tēnē Nhialic. Ku thekkē miēth rin bī kek Nhialic kaṅ door. Ku jōlkē ke than Bēny Jethu cin, raan cī kek wēlke gam.

²⁴Tēwēn kueny kek Pithidia yic, gokē bēn Pampilia. ²⁵Ku piōōckē Wēt Puṓth Yam tēnē kōc gen Perga ku lek Atalia. ²⁶Ku tēēn ke gēr, ku dhukkē Antiōk, tēwāār cī kōc cī gam ke thōn Nhialic thīn rin luōiden cīk thōl.

²⁷Wēn cī kek yēēt Antiōk, ke kuut kōc cī gam nhīim ku lēkkē ke kajuēc cīk looi riel Nhialic, ku nyooth Nhialic lōn alēu bī kōc cie kōc Itharel gam aya. ²⁸Ku rēērkkē Antiōk pēi juēc kek kōc cī gam.

Lōṅ Mothith

15 Kōc kōk pan Judia aaci bēn Antiōk, ku piōōckē kōc cī gam ēlā, “Wek aaciī Nhialic bī kony tē cīī we dhil ṅoot, cīt tē cī lōṅ Mothith luēl ye.” ²Go Paulo kek Barnaba jam apei rin ē wēt kēnē kek kōc awēn bō Judia. Nawēn ke mat yic, bī Paulo ku Barnaba ku kōc kōk Antiōk la Jeruthalem bik wēt kēnē la jāām yic kek atuuc Jethu ku kōcdīt kōk.

³Go akut kōc cī gam ke jal tooc, ku wēn tēēk kek Ponicia ku Thamaria, ee cīk lēk kōc lōn cī kōc kōk cie kōc Itharel wēt Nhialic gam. Wēt kēnē aci kōc cī gam ēbēn cəl amit puṓth.

⁴Nawēn yēētkē Jeruthalem ē ke lor akut kōc cī gam, ku atuuc Jethu ku kōcdīt, kōc cīk bēn lēk kajuēc cī Nhialic ke kony bik ke looi. ⁵Go kōc kōk akut Parathī cī gam rōt jat nhial ku luelkē, “Keek aa dhil ṅoot ku lēk ke bik lōṅ Mothith dhiel theek.”

⁶Go atuuc Jethu ku kɔcdit kenhiiim mat bik wēt kënë tak yic. ⁷Wën cī kek wēt jāām yic apēi, ke Piter jɔt rot ku lueel, “Wek kackiē anjēckē lɔn ʁen aci Nhialic lɔc wāār kamkun, ba Wēt Puɔth Yam lēk kɔc cie kuat Itharel, rin bī kek wēt Bēny piŋ ku gamkē. ⁸Ku Nhialic anjic kē tō raan ēbēn puɔu, aci nyuɔɔth lɔn yeen alēu kɔc kōk cie kɔc Itharel bik gam aya cimēn cī yen Wēike cɔl abō tēnē ke, cimēn wāār cī yen ye luoi ʁo aya. ⁹Acī nyuɔɔth lɔn ʁok kɔc Itharel ku thāi kōk, ʁok aa thōŋ ēbēn, ku nyēei kārēc kepuɔth rin cī kek gam.

¹⁰“Na ye kēya, ke yeŋō looi wek kē cī Nhialic nyuɔth we bāk cīi loi, rin wic wek ye ē path bāk tē bī yen puɔu riēēk thīn tiŋ. Tē jōt ʁok kɔc cī gam nhiiim kēril kēc wārkuan dīt ku ʁo aya, kaŋ lēu buk ʁāāc? ¹¹Acie tēde! Ayek gam lɔn bī ʁo kony rin piath Bēny Jethu, ku abī ya tēde aya tēnē ke.”

¹²Go akut ēbēn biet ku piŋkē kāk jāŋ gōi cī Nhialic cɔl aa looi Barnaba ku Paulo ke, kam kɔc kōk cie kɔc Itharel. ¹³Wën cī kek thōk jam, ke Jemith jɔt rot ku bēer ēlā, “Piŋkē wētdiē wek kɔc akuɔtda! ¹⁴Acī Thaimon tēt ʁo tē cī Nhialic ye nyuɔɔth thīn lɔn ye kɔc cie kuat Itharel kacke aya, rin cī yen kɔc kōk nyaai keyiic bik aa kacke. ¹⁵Ku wēl kɔc kāk Nhialic tiŋ aaci rōm kek ē wēlkā alanden. Cimēn cī ye gōt athōr thēer wēl Nhialic yic ēlā,

¹⁶“Ku lueel Bēny, ʁen abī dhuk,
ku ʁen abī many Debit cī riāāk ben jɔt nhom.

Ku ben kākken cī riāāk cōk piny bik riel.

¹⁷Ku kēya, kɔc ēbēn aabī Bēny wic,
kɔc cie kɔc Itharel ca cɔl bik aa kackiē.

¹⁸Yen ee wēt cī Bēny lueel akan,
Bēny yen cī wēt kënë cɔl anjic thēer.’

¹⁹“Ku la Jemith tueŋ ku lueel, na ye ʁen, ke ʁok aaciī kɔc cie kɔc Itharel cī Nhialic dhuōk rēēm nhiiim. ²⁰Aŋuēēn buk ke gāt athōr ku lēkku ke, bik cīi mīth kuat miēth cī ke jakrēc door, ku titkē rōt bik gup cīi la akɔr. Ku cik riem cam ku cik cuēt riŋ lān kēc teem rōl bī riem kuēr. ²¹Rin lōŋ Mothith aci kueen run juēc yiic, ʁōn ye kɔc Itharel mat thīn akōōl cīi kek ē luui yiic, ku wēlkā aaye piɔōc geeth yiic ēbēn.”

Athōr cī gāt kɔc cie kɔc Itharel cī gam

²²Nawēn ke atuuc Jethu, ku kɔcdit kek kɔc akut kɔc cī gam ēbēn, mat wēt yic bik rōōr abēk akut yic kuany, ku bik ke tuɔc Antiōk kek Paulo ku Barnaba. Gokē Judath cɔl Barthabath aya, ku Thilath kɔc theek akut rin luoiden, kuany. ²³Ku gēm kē ke athōr kënë tēnē kɔc cī gam Antiōk,

“Yok atuuc Jethu ku kəcđit, miēthakun, yok aaci miāthda tuōc miēthakua cie kuat Itharel ciēŋ gen Antiök, ku pan Thiria ku Cilicia. ²⁴Acuk piŋ lɔn ci kɔc kɔk akuōtda yic la ku rɛckē wepuōth kāk yekē lueel, ku keek aa kēcku ke tooc bik kākka aala lueel. ²⁵Kēya, yok aaci yonhiim mat ku gamku buk kɔc kuany ku tucku ke we. Ku aabi la kek wāmāthkuan nhiarku Barnaba ku Paulo, ²⁶ci wēiken gam bik luui rin Jethu Kritho. ²⁷Wek aa tucku Judath ku Thilath, bik we lēk wēl ci gōt athör kēn yic aya. ²⁸Acī Wēi Nhialic tāau yopuōth bi ciēn lōŋ ril dēt mɛtku ē lööŋ ci gāt we kā yiic. ²⁹Ku wek aa ciī kākka dhil loi, duōkkē ye mīth miēth yeke jakrec door, duōkkē riem cam, duōkkē cuēt riŋ lān kēc teem rōl bi riem kuēr, ku tietkē rōt bāk gup ciī la akɔr. Na luōikē kākka cit ēmēn ci yok ke lēk we, ke luoidun abi piath. Yenakan.”

³⁰Ku toockē atuuc Antiök. Nawēn cik yet, ke mat kɔc ci gam ēbēn nhiim ku gēmkē ke athöör. ³¹Wēn ci kek athöör kueen ē ke mit puōth rin ci wēl ci gōt athöör yic ke dɛet puōth. ³²Judath ku Thilath, kɔc ke jam nyin Nhialic aya, aaci jam apei kek kɔc ci gam bik ke dɛet puōth ku rilkē puōth. ³³Tēwēn ci kek nin nōk ke ke lony wāmāthakua dhöl bik dhuk ke puɔl gup tēnē kɔc ke toc ke. [³⁴Ku Thilath acie nhom bēn waar ku döŋ.] ³⁵Paulo ku Barnaba aake ci pēi nōk Antiök, ke piöoc wēt Bēny kek kɔc juēc kɔk tēnē kɔc Antiök.

Paulo ku Barnaba aaci puōk

³⁶Nawēn cik pēi nōk Antiök, ke Paulo yōök Barnaba, “Dhukku ciēn gɛeth wäär yiic ci yok Wēt Puōth Yam piöoc thīn, buk wāmāthakua la neem, ku buk tiŋ lɔn le kek tuēŋ apath kek gamden.” ³⁷Ku ē wic Barnaba bi Joon Marko cath ke ke, ³⁸ku akēc Paulo tak lɔn puōth yen bi cath ke ke rin aci bēn dhuk Pampilia, ku ciī rēēr ke ke bik luoiden thāap kedhie. ³⁹Wēt kēnē acik tɛer apei nawēn ke puōk. Ku jiēl Barnaba kek Joon Marko ku geerkē Thaipruth. ⁴⁰Ku cɔl Paulo Thilath bi cath kek ye, ku pēl miēthakēn ke dhöl bi Nhialic ke cɔl aa cath ke puɔl gup. ⁴¹Ku jɔlkē la Thiria ku Cilicia kek Thilath, ke deet kɔc ci gam puōth bik gamden muk apath.

Timothī aci cath kek Paulo ku Thilath

16 Paulo aci cath bi la Derbe ku Lithtra tē ciēŋ Krithian cɔl Timothī thīn. Man Timothī ēci gam aya, ku yeen ē ye nyan kuat Itharel, ku wun ē ye Giriik. ²Kɔc le yok gam tōk ēbēn Lithtra ku Ikonía, aake

ye njec jam rin Timothĩ. ³Go Paulo Timothĩ cɔl aɲot rin wic yen ye bik cath. Ee looi këya rin aɲic kɔc Itharel ke ciɛɲ Derbe ku Lithtra ëbën lɔn ye wun Timothĩ Girik, kuat cie ɲoot. ⁴Tëwën ye kek jäl gen ku lek gen, aake lööɲ ci atuuc Jethu ku kɔcdit tɔ Jeruthalem guuir tët kɔc ci gam, ku lëkkë ke bik aa luui cit tã wic atuuc Jethu ku kɔcdit tɔ Jeruthalem ye thĩn. ⁵Këya, kɔc akut kɔc ci gam aaci cök puõth bik gamden ciĩ war, ku kɔc ci gam aaci röt aa juak akölaköl.

Paulo ku Thilath aaci la Troath

⁶Paulo ku Thilath aaci Prigia ku Galatia bar yic, rin ci Wëi Nhialic ye nyuõth ke bik Wët Puõth Yam ciĩ piöoc ë bëëi Athia kä yiic. ⁷Tëwën ci kek aken Mithia dööt, ke wickë bik la pan cɔl Bithinia, ku keek aaci Wëi Nhialic nyuääth bik ciĩ tãk thĩn. ⁸Gokë Mithia bar yic ku lek Troath. ⁹Ku ë wëër kënë Paulo aci kädän tiɲ këcit raan Mathedonia ke kääc yenhom ku lëɲ. “Bäär yin Paulo Mathedonia ba ɲo bën kony.” ¹⁰Wën ci Paulo nyuõth ë kënë, goku röt guuir buk la Mathedonia, rin acuk njic lɔn ci Nhialic ɲo cɔl buk Wët Puõth Yam la piõc tënë kɔc Mathedonia.

Paulo ku Thilath aaci la Pilipi

¹¹Goku jäl Troath ë riäi ku gërku buk teem Thamodhraki, nayɔn nhiäk dëët ɲo la Nipolith. ¹²Ku jiëlku Nipolith ku lok Pilipi gen tuɛɲ ye kaɲ thiɔk tã le kɔc Mathedonia, ku yen ë ye gen rëer kɔc Roma thĩn. Ku näkku nin juëc geeu. ¹³Nawën aköl ciĩ kɔc Itharel ë luui ke ɲo jiël geeu, ku lok wäryɔu tã yeku tak lɔn ye kɔc Itharel kenhiiim mat thĩn bik röök. Ku nyuucku piiny ku jiemku tënë diäär ke ci kenhiiim mat thĩn aya. ¹⁴Kam kɔc ci wëlkuu piɲ ë kɔc ke tɔ thĩn yiic, ee tiɲ gen Thiatira cɔl Lidia, ku ë ye ɲɔc wei alëth mithiõõɲ ril ɲõnyden yic apei. Lidia ë ye Nhialic door, ku ëci Nhialic cök puõu bi wët lueel Paulo piɲ. ¹⁵Wën ci ye gäm lökwëi kek kɔc ciɛɲ baai kek ye, ke cɔl ɲo ku lëk ɲo, “Bäk, rëërke paandië, tã ci wek ye gam lɔn ci ɲen gam ayic.” Ku lëɲ ɲo buk la baai.

Paulo ku Thilath aaci mac Pilipi

¹⁶Nayɔn akäl tök, tãwën le ɲok tã ye kɔc la röök thĩn, ke ɲo räm kek nyan alony la guõp jɔɲ ye cɔl alëk kɔc kë bi rot looi. Ku yeen ëci wëuu juëc apei bëëi tënë kɔcken ci ye loony. ¹⁷Nawën ke buõth Paulo ku ɲo ëbën ke loi duɔɔt, “Kɔckä aa lui rin Nhialic Madhɔl. Aa yin lëk tã bi Nhialic yi kuɔny thĩn.” ¹⁸Ku looi këya nin juëc, agut bi Paulo puõu riääk, ku wel yenhom ku lëk jɔɲ tɔ nya guõp, “Rin Jethu Kritho bäär bei ë nya guõp!” Ee kaam wën, ke jɔɲrac jiël yeguõp. ¹⁹Nawën le kɔc ci yeen loony tiɲ, ke nyan alony cɪn wëuu ye bën bëëi tënë ke, gokë Paulo dɔm

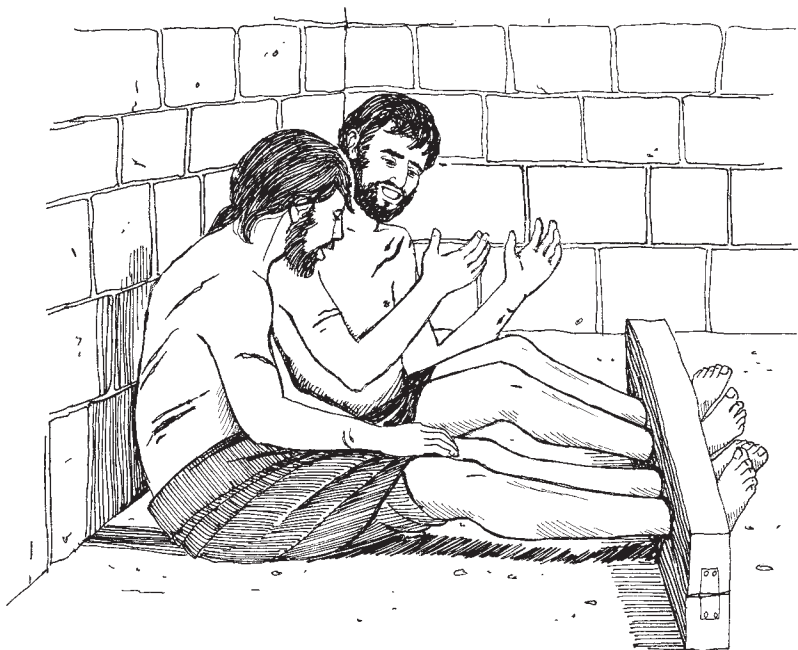
ku Thilath ku thelkë ke luk yic. ²⁰Ku yëthkë ke bány nhïim ku luelkë, “Röörkä aa kɔc Itharel, ku keek aa loi aliäap genda. ²¹Aa yook piöc buk kák liu ciɛɛnda ku löñkua yiic, aa looi. Yok aa kuat Roma. Këya, yok aaciï dhil luui kák yekë lëk yo buk ke looi.”

²²Ku met thän awën kääc luk kôu wëdden yic ku biëkkë ke, ku ret bány alëth Paulo ku Thilath yiic keköth, ku cɔlkë ke aa that. ²³Wën cï apuruuk Paulo ku Thilath that ku biëkkë ke apeï, ku riitkë ke yon mëc, ku yöök bëny apuruuk ë tiit kɔc cï mac, bi ke der rin bi kek cïi kat. ²⁴Nawën piñ apuruuk ë wët kënë, ke riitkë yon tō ciëen ku rekkë kecök, ku meckë ke gurgurdit thiek kôu.

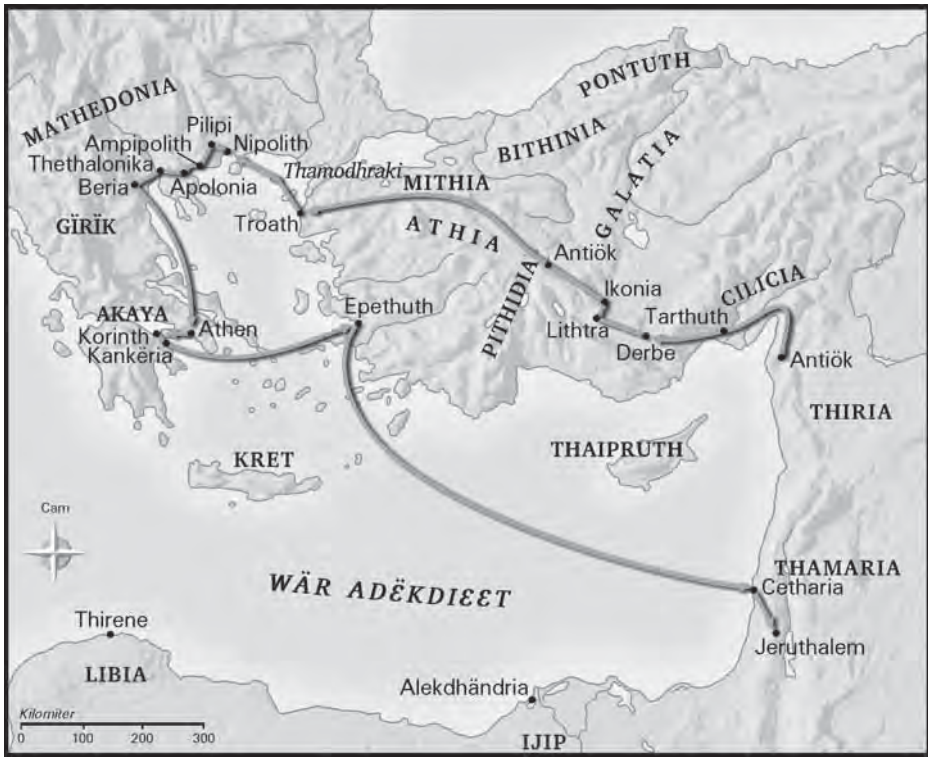
²⁵Nawën tēcit wëër ciel yic, ke Paulo ku Thilath aake röök ku ketkë waak door kek Nhialic, ku kɔc kök ke cï mac kek keek aake piñ. ²⁶Kaam awën ke piny yiëk rot apeï, ku yiëk tēwën cï yon mëc buth thin aya. Nyin yic tēwën ke yoot ñany kethook, ku dák luñj werwer kecök.

²⁷Go bëny apuruuk wën tit yot thok rot puur ku tiñ yoot ke ñany thook, ku tek lon cï kɔc cï mac röt kual, go palde miëet bei, ku wic bi rot nöc. ²⁸Go Paulo rël apeï, “Duk rot näk! Yok aatō tēn ëbën!”

²⁹Go bëny apuruuk mac cɔl, ku riñ yot ku wiik Paulo ku Thilath cök ke leth. ³⁰Nawën ke wet nhïim ayeer ku thiëc ke, “Wek bány, yeñö ba looi bi ya kony?”

Ku meckë ke gurgurdit thiek kôu (16:24)

Cäth ë rou Paulo (15:36 - 18:22)

³¹Gokë lueel, “Gam wët Bëny Jethu, ke yin akony wek kacku.” ³²Nawën ke jəl wët Bëny Jethu piöc tënë ye ku tënë kəc kək tō paande ëbën. ³³Ku ë wëër kënë, ke Paulo ku Thilath nyeci bëny apuruuk wën ke bi tëtöökken la look yiic ku dër keyiic, ku muç nhom nyin yic kek kacke ëbën. ³⁴Ku yëth Paulo ku Thilath paande ku gëm ke miëth. Ku jəl puöu miët kek kacke rin ci yen wët Nhialic jal gam.

³⁵Nayon nhiäk ke bäny geeu toc bäny apuruuk, “Lak, lëkkë bëny apuruuk tit yön mëc bi Paulo ku Thilath lony.”

³⁶Go bëny apuruuk tit lëk Paulo, “Bäny aaci wët tooc rienkun bi we lony. Këya, wek aaci puöl bæk jäl ke cïn awuöc yik we.”

³⁷Go Paulo lueel tënë bëny apuruuk, “Yok aa këc yäth luk yic, ku yok aaci bäny col atthat thëi nhom ku mac yo, ku yok aa kəc Roma! Ku ëmën, awickë buk jäl yo ciï njic? Acie tède! Kek bäny nhïim, aa dhil bën tën bik yo bën luöny bei.”

³⁸Go bäny apuruuk wët ci Paulo ku Thilath lëk ke la kuany yic tënë bäny geeu. Nawën piñkë lon ye Paulo ku Thilath kəc Roma, gokë riöc.

³⁹Ku lek bik ke la lōŋ, bik wēt päl piny tēnē ke, ku bīikē ke bei yōn mēc ku lēkkē ke bik jāl geeu. ⁴⁰Go Paulo ku Thilath jāl ku lek pan Lidia. Ku matkē kenhīim thīn kek kōc cī gam, ku jiεmkē tēnē ke wēl deet kek kepuōth ku jiēlkē.

Kōc Thethalonika aacī wēt Paulo maan

17 Paulo ku Thilath aacī tēek gēeth karou yiic, gen Ampipoli ku Apolonia, ku jōlkē bēn Thethalonika tē rēer tēn ye kōc Itharel kenhīim mat thīn bik rōök. ²Go Paulo, cimēnden thēer, la tē ye kōc Itharel kenhīim mat thīn, ku akōöl yiic kadiäk, akōöl cīi kōc Itharel ye luui, ke Paulo jōl kāk cī gōt athōr thēer wēl Nhialic yic aa tēer kek kōc. ³Ku nyuth ke kē cī gōt athōr thēer wēl Nhialic yic, ee lōn bī Jethu Krītho raan cī Nhialic tooc abī dhiel gum, ku jōt rot thou yic. Ku lueel Paulo ēlä, “Jethu jiεm yēn rienke tēnē we ēmēn, yēn acī Nhialic lōc ku dōc.” ⁴Go kōc kōk kāk cī Paulo lueel yōk ke ye yith, ku mētkē rōt Paulo ku Thilath, ku yēn lan kōc juēc Gīrīk Nhialic door aya, ku diäär kōk kōcdīt.

⁵Ku kōc Itharel aake cī tiēel dōm rin cī kōc juēc wēt Paulo gam, ku kuutkē kōc aliääp dhōl yiic, ku matkē keyiic ku loikē duōt, ku mēkkē pan Jathon ku wickē Paulo ku Thilath yōöt yiic bik ke bēēi ayeer tēnē kōc. ⁶Nawēn cik ke yōk, gokē Jathon ku kōc kōk cī gam thēl tēnē kōcdīt geeu ke loi duōt ēlä, “Rōörkä aacā liääp looi gēeth juēc yiic, ku ēmēn aacī bēn genda. ⁷Ku aacī Jathon nyuōc paande. Keek aacī lōōŋ bēnyŋaknhom Roma dhōl yiic, ku luelkē ka la bēnyŋaknhom dēt yam cōl Jethu.” ⁸Ku wēlken kā, aacī thändit geu ku bāny liääp nhīim. ⁹Ku jōl bāny Jathon ku wāmāth kōk awēn cōl aa tēēu wēēu piny bik rōt waar, ku pālkē ke bik jāl.

Paulo ku Thilath aacī la Beria

¹⁰Tēwēn cī piny cuōl, ke kōc cī gam cōl Paulo ku Thilath aa la Beria. Nawēn cik yet, ke la tē ye kōc Itharel mat thīn. ¹¹Aye kōc Itharel tō Beria nhiaar bik wēt Paulo piŋ tēnē kōc Thethalonika. Ku aake wēl Nhialic kueen akōlakōl, bik tiŋ lōn ye kāk ye Paulo lueel yith. ¹²Kōc juēc aacī wēt Jethu ye Paulo lēk kōc bēn gam. Ku diäär juēc kōcdīt Gīrīk, ku rōör juēc Gīrīk aacī wēt ye Paulo lueel bēn gam aya.

¹³Nawēn le kōc Itharel tō Thethalonika piŋ lōn cī Paulo wēt Nhialic la piōc Beria aya, gokē bēn ku kuutkē kōc thook bik aliääp looi. ¹⁴Tēwēn nyin yic, ke kōc cī gam cōl Paulo ajiēl kek kōc kōk bik la wath thok, ku dōŋ Thilath ku Timothī Beria. ¹⁵Ku kōc awēn ruēc Paulo aacī bēn ger kek ye, bik yet Athen. Ku dhukkē Beria kek athōn Paulo tēnē Thilath ku Timothī, bik rōt lac māt ye.

Paulo aci la Athen

¹⁶Tëwën tiit Paulo Thilath ku Timothï Athen, ee këc puöu la yum wën tiñ yen geu ke ci thiäñ yïik ye kek jakken door thïn. ¹⁷Go jäl a teer kek kɔc Itharel, ku kɔc wuöt kɔk Nhialic door të ye kɔc Itharel mat thïn kek thän dët guëer të ye kɔc kenhïim mat thïn geeu, bik wëlkä bën piñ. ¹⁸Go kɔc kɔk piöoc Epikuria ku Ithtak jam kek ye aya. Ku lueel kɔc kɔk, “Yenjö wïc raan kënë këc piöc, bi lueel?” Ku ben kɔc kɔk lueel, “Yen ë ciët jam rin jak kucku.” Ee luelkë këya rin Paulo ë piöoc rin Jethu, ku lön ye kɔc röt jət thou yic. ¹⁹Gokë Paulo cɔl amat yic, amat ë röm gɔn cɔl Ariöpakuth nhom ku luelkë, “Awicku buk piöocdun yam ye lueel kënë ñic. ²⁰Kök yeku piñ ke ye lueel, aaci thöñ kek käk cuk kañ piñ, ku awicku buk wëtten yic, ñic.” ²¹(Rin anhiëer kɔc ke dhiëth Athen, ku thäi kɔk la rëer thïn, bik kɔc aa lëk wël yam cik piñ, ku piñkë käk yam tënë kɔc kɔk aya.)

²²Go Paulo rot jət ku këëc amat Ariöpakuth nhom ku lueel. “Kɔc Athen! Aya tiñ kajuëc yiic lön ye wek jak juëc theek. ²³Rin të cieth yen gendun yic, ku daai kakkun yakë door, yen ë yïk yök aya ke ci göt nhom këlä, ‘Tënë Nhialic kuc.’ Yen kë yakë door kënë, yen ë kënë ya lëk we, ku acäk ye ñic. ²⁴Nhialic ci piny cak ku käk tō thïn ëbën, yen ë Bëny nhial ku piny. Ku acie ceñ luëk ci buth yiic bi ye aa door thïn. ²⁵Ku yeen aya, acie wïc kɔk bi luöi ye, rin ë yen atō piïr yecin, ku ë yen këriëc ëbën wïc raan, gäm raan. ²⁶Nhialic aci raan tök kañ cak tueñ, ku raan tōñ kënë yen abiï thäi bei thïn ëbën, ku jəl ke aa thiëi pinyhom ëbën bi kek ceñ thïn. Ku tueñ këc yen ke cak, ëci guiir, ye nen, ku ye tēnen bi kek cieñ thïn. ²⁷Acï cak rin bi kek ye wïc bik ñic, tädë abik yök të wïc kek ye. Ku ë yic Nhialic aci mec kek yo. ²⁸Cimën ci raan dët ye lueel ëlä theer, ‘Yen acɔl yo aa piïr, ku ciëñku cimën kënë!’ Ku aci kɔckun wak lueel aya ëlä, ‘Yok aa miëthke aya.’

²⁹“Cimën ye yok miñh Nhialic, acuk dhil tak lön Nhialic acit miñlän, ayi alet ci atët guan bi thöñ Nhialic. ³⁰Akëc Nhialic kuëc nhom, bi kɔc tēm awuöc wäär këc ye ñic, ku ëmën ë kɔc lëk pinyhom ëbën, bik kërec yekë looi puöl. ³¹Rin aci guiir bi la aköl tōñ bi raan ci lɔc luk looi tënë kuat raan ëbën pinyhom. Ku yen aci nyuöth raan ëbën lön bi yen kënë looi, jön ci yen raan bi luk looi jət rañ yic!”

³²Tëwën piñ kek Paulo ke jam jön rot thou yic, ke bui kɔc kɔk, ku lueel kɔc kɔk ëlä, “Awicku, ba kënë ben ber yic, buk piñ.” ³³Go Paulo jäl amat yic. ³⁴Ku mët rööc kɔk röt ye, ku gamkë wët ci lueel, kam ë röörkä ë ye raan kɔc amat cɔl Diönithiöth, ku tiñ cɔl Damarith, ku kɔc kɔk ke ci gam aake tō thïn aya.

^c 17:18 Aa kɔc akut ë këñ lueel pan Giriik. 17:24-25 1Bñ 8:27; Ith 42:5; Luoi 7:48

Paulo aci la Korinth

18 Wën cï Paulo jam amat yic, ke jiël Athen ku ler Korinth. ²Ku rëm thïn kek mony Itharel cöl Akuila, dhiëth Pontuth, ke puçc bën Italia kek Prithkila tiejde, rin cï Klaudiöth, Bënyjaknhom kóc Itharel cuçp wei Roma. Go Paulo la bi ke la neem. ³Ku rëer ku luui ke ke, wën cï yen ke yök ke ye cuëc alëth dhil ye guöt piny cït duël, ku ƣoçckë ke cimën yen aya. ⁴Ku ë ye jam apei tē ye kóc Itharel mat thïn akööl cïi kóc ye luui yiic, bi ke lëk yith, rin bi kóc Itharel ku kóc Girik wët Nhialic gam aya.

⁵Nawën la Thilath ku Timothï bën Mathedonia, ke Paulo päl kækken ke ye looi ku yik yenhom piöc wët Jethu, ku tët kóc Itharel lön Jethu yen aluaŋ bi Nhialic tuöc pinyhom. ⁶Nawën ke jönykë ku luelkë käreç rienke, go yecök teŋ ku lëk ke, “Na cäk määb bäk Nhialic kuc, ka wek aabi röt gök ë röt! Acin raan bäk gök. Emën wek aba puöl ku la wët Jethu piöc tënë kóc cie kóc Itharel.” ⁷Goke jal nyääŋ piny, ku ler pan raan cie raan Itharel Nhialic door cöl Titiöth Juthtuth bi la rëer thïn. Ku pan Titiöth ë thiäak kek tën amat kóc Itharel. ⁸Raandit tën amat cöl Krithputh ëci wët Nhialic gam, yeen ku kacke ëbën ku kóc kök Korinth aake cï wët Jethu piŋ ku gamkë, ku muçc Paulo kenhïim.

⁹Nayçon wëer tök, ke Paulo tiŋ kädän këcït nyuöth, ku lëk Nhialic ye ëlä, “Duk riçc ë kockä, loçr tueŋ yï jam tënë ke, ku duk dhör kë loi yic, ¹⁰rin ƣen arëer kek yï. Acin raan bi ye lëu bi yiëk tëtök, rin kóc juëc rëer ë tën aa kackië.” ¹¹Go Paulo rëer geeu ruöön tök ku abak, ke piöc kóc wët bö tënë Nhialic.

¹²Nawën cï Galio bënyjaknhom Roma, jal looi bi ya bënydit pan Girik, ke kóc Itharel mat keyiic ku dcmkë Paulo ku ƣëthkë luk yic tënë Galio. ¹³Ku luelkë tënë ye, “Mony kënë, awic kóc bik Nhialic aa door dhöl cïi thääny kek löŋda.”

¹⁴Tëwën wiç Paulo ye bi jam, ke luel Galio tënë kóc Itharel ëlä, “Na ye awuöc yen cï looi, nuöt ƣen acä yic päl piny ku piëŋ wëtdun. ¹⁵Ku emën nëk ater we ë path wët rin ku wël ku löŋkun, wek aa dhil këdun lueel wepëc. Ƴen acie bëny käk cït kakkä.” ¹⁶Ku cöl ke aa nyëei luk yic. ¹⁷Gokë Thotheneth, raandit tën amat dcm ku biëkkë luk yic. Ku kënë akëc Galio kuëcç nhom.

Paulo aci dhuk Antiök

¹⁸Paulo ëci nin juëc nök Korinth kek kóc cï gam, nawën ë ke tööŋ ke, ku ler riäi yic kek Prithkila ku Akuila, riän la Thiria. Ku wën këc kek guç la wiir bik ger, ee cï kuëëŋ Kankëria tënë Nhialic, ku cöl rot amut nhom.

¹⁹Nawën ë ke yet Epethuth, të cî Paulo Prithkila ku Akuila bën nyään thîn. Ku ler tën amat kɔc Itharel, ku jiem apɛi ke ke. ²⁰Ku pëen kɔc amat bi lõk rëer kek ke, go cii gam. ²¹Ku lëk ke ëlä wën jiël yen, “Na ye yen kë wic Nhialic, ke yen abi dhuk tënë we.” Ku ler riäi yic ku jiëlkë Epethuth.

²²Wën le yen yëet Cetharia, ke la Jeruthalem ku muõth akut kɔc cî gam, ku jol la Antiök. ²³Nawën cî nin nõk Antiök ke jiël ku ler wuõth Galatia ku Prigia ku deet kɔc cî gam thîn ëbën puõth.

Apolo ë kɔc Epethuth ku Korinth piõc

²⁴Go raan Itharel cɔl Apolo, dhiëth Alekdhändria pan Ijip, bën Epethuth. Yen ë ñic wël theer cî göt athör theer wël Nhialic yic, ku ë ñic jam apɛi. ²⁵Ku ëcî piõc dhël Bëny ku nhiëer ke ku jiem ku piõc kɔc yith rin Jethu. Ku kakkä aake pëk thook miõc nhom wäär ye Joon looi. ²⁶Ee ye këriëc ëbën ñiëc teet yiic apath tën amat ke cii riõc. Tëwën piñ Prithkila ku Akuila wëlkä, gokë yäth panden ku tëtke dhöl cî Nhialic nyooth tënë kɔc.

²⁷Ku jol Apolo tak bi la pan Girik, go kɔc cî gam Epethuth kony ku gëtkë athöör tënë kɔc cî gam tō pan Girik, ku lëkkë ke bik ñiëc lor apath të yeet yen. Ku yeen aci bën aa raan cî kɔc cî Nhialic kuony dhëënde bik gam, bën kony apɛi wën yeet yen. ²⁸Rin wëlken ril cî lueel aaci yen kɔc Itharel thöl nhïim amat yic, ku nyuth ke yith wël theer Nhialic cî göt yiic lõn Jethu yen ë raan cî lõc ku dɔc.

Paulo aci la Epethuth

19 Tëwën rëer Apolo Korinth, ke Paulo jol cath bi wuõth kuany yiic ku yeet Epethuth. Tëën, aci kɔc kɔk abiõth yök thîn ²ku thiëc ke, “Cî Wëi Nhialic lööny wegup wën cî wek gam?” Gokë dhuõk ye, “Akëcku cak piñ lõn tō Wëi Nhialic thîn.”

³Go Paulo ke thiëc, “Na ye këya, ye miõc nhom nõ cäk yök?” Gokë bëer, “Ee miõc nhom ye Joon gäm kɔc.”

⁴Go Paulo lëk ke, “Miõc ye Joon kɔc muõc nhïim aye looi tënë kɔc cî kepuõth wel wei kërec yiic. Ku lëk kɔc Itharel wek aa dhil Jethu raan bi lõk bën yacök gam.”

⁵Wën piñ kek ë wët këne, ke muõc nhïim bik jäl aa kɔc buõth Jethu. ⁶Ku tëëu Paulo yecin kenhiim, ku bö Wëi Nhialic kegup, ku jiemkë thok kɔk, ku jolkë wët cî bën tënë Nhialic aa lueel. ⁷Ku röör aake cit thiäär ku rou ëbën.

⁸Ku tën pëi kadiäk, Paulo ë ye la të ye kɔc Itharel mat thîn, ku jiem ke ke apɛi lõn ye wët ye lueel rin bäany Nhialic yic. ⁹Go kɔc kɔk nhïim

riel keyiic ku cĭk gēm, ku luelkē kārec apei kōc nhĭim rin dhēl pĭr cĭ Bēny nyooth. Go Paulo ke nyāāṅ piny ku jiēl kek kōc cĭ gam, ku jōlkē wēt aa jaam yic akōlakōl, yōndit ye mony cōl Tiranuth jam thĭn tēnē kōc juēc. ¹⁰Ku la Paulo tuelṅ run karou ke loi kēnē, abĭ kōc ke rēēr wun Athia, kōc Itharel ku kōc cie kōc Itharel, wēt Bēny piṅ.

Aye wēt Ithkiba them bĭk jakrec cuṅp wei

¹¹Nhialic ēcĭ Paulo cōl aloi kāk kōc gōi kēc rōt kaṅ looi. ¹²Alanḥ yen tuc wuuny, ku alanḥ ye ceṅ tēn luoi, aake ye yāth tēnē kōc tuany. Ku tē cĭ ke yāth, aa tuaany cōl ajiēl ku jiēl jakrec kegup aya. ¹³Ecĭ kōc kōk Itharel kēc gam baai kuany yic ke ye jakrec cuṅp wei kōc gup, aa them aya bĭk rin Bēny Jethu aa lueel, ku yekē jam tēnē jakrec ēlā, “Yĭn ayōōk rin Jethu, ye Paulo jam rienke.” ¹⁴Wēt raandit kāk Nhialic cōl Ithkiba kadhorou kek aake ye kēnē looi.

¹⁵Go jōṅrac lueel tēnē ke, “Yen aṅic Jethu, ku yēn acĭ wēt Paulo piṅ ku week yakē tak ye wek yĭ ṅa?”

¹⁶Go raan tō jōṅrac yeguṅp thuēt kegup ku yĭk ke tētōōk, ku ret alāthken yiic kekōth. Nawēn ke kat paande kecĭn kōth alēth, ke kuēr gup aya. ¹⁷Kōc Itharel ēbēn ku kōc cie kōc Itharel ke ciēṅ Epethuth, aake cĭ kē cĭ raan la guṅp jōṅrac looi piṅ, gokē riōōc apei, ku jōl rin Bēny Jethu aa leec apei. ¹⁸Go kōc juēc cĭ gam bēn ku lekkē kākken rec cĭk looi kōc nhĭim.

¹⁹Go acōr juēc luoi ē kākka athōrken bēēi ku cuānykē ke ke dēei raan ēbēn. Ku matkē wēēu ke yōōc athōr yiic gokē aa wēēu juēc apei. ²⁰Kājuēc ril cĭ rōt looikā aacĭ kōc cōk puōth apei, ku jōl wēt Bēny la tuelṅ ke thiēi piny, ku gēm kōc juēc.

Kōc Epethuth aacā aliāāp looi

²¹Wēn cĭ kākka rōt looi, ke bō Paulo puōu bĭ la Jeruthalem ke tēk Mathedonia ku Gĭrik, ku lueel, “Tē cĭ yēn la ē bēēikā yiic ke yēn abĭ dhiel la Roma aya.” ²²Go Timothĭ ku Eratuth kōcken ye kony tuōōc Mathedonia, ku lōk rēēr Athia.

²³Tēwēn rēēr yen Athia yen ēcĭ aliāmdit rot looi Epethuth rin dhēl pĭir cĭ Bēny nyooth. ²⁴Mony thōth mĭlōōṅ cōl Demetriōth ē tō thĭn. Ku yēn ē ye kāṅ thōōth mĭlāṅ kecĭt luēk kor ye ke jōṅ tik cōl Artemith door thĭn. Ku kōcken luoi aake wēēu juēc yōk ē luoiden kēnē yic. ²⁵Go kōcken luoi cōl ēbēn, ku cōl kōc kōk mĭlōōṅ thōōth kecĭt luēk Artemith cimēnden aya, ku lēk ke, “Week, aṅieckē lōn ye yōk wēēukuan pĭir yōk yōk ē luoi kēnē yic. ²⁶Ayakē piṅ ku tiēṅkē yen kē looi raan cōl Paulo. Aye lueel lōn kāk ye thōōth aacie Nhialic acĭn, ku yēn acĭ kōc

Cäth ë diäk Paulo (18:23 - 21:17)

juéc wel nhïim Epethuth ë tĕn, ku jəl a Athia ëbĕn. ²⁷Kĕrac abi rot looi rin kĕc aaciĭ bĭ ñĭec aa jam ë luoidan kĕnĕ. Ku acie kĕya rot, acĭn kĕc bĭ ye ben aa tak lĕn ye luaj jĕŋdan cĕl Artemith kĕ thiek yic. Ku acĭn kĕc bĭ jĕŋdan cĕl Artemith ben aa theek, jĕŋdan ye raan ëbĕn Athia ku pinyhom, door!”

²⁸Wĕn piŋ thĕn awĕn cĭ kenhïim mat kĕ cĭ Demetriöth lueel, ke tuuc kegup ku riĕkkĕ puöth apeĭ, ku loikĕ wuöu ku yekĕ lueel ëlä, “Artemith Epethuth adit apeĭ alanden!” ²⁹Ku jəl kĕc juéc geu yic ëbĕn, duöot looi. Ku döm thĕn awĕn Gaiöth ku Arithtarkuth, kĕc pan Mathedonia ke cath kek Paulo, ku riinjĕ ke tĕ ye kĕc geu kenhïim mat thĭn. ³⁰Go Paulo wĭc bĭ la jam kek kĕc wĕn cĭ kenhïim mat. Go kĕc cĭ gam pĕen bĭ cĭi la. ³¹Ku kĕc kĕk ñĭec kek ye kĕcdit geu yiic aake cĭ wĕt tooc aya bĭk lĕk, bĭ cĭi bö bĭ bĕn jam kĕc nhïim. ³²Tĕwĕn kĕc ke cĭ bĕn amat yic aake loi duöot. Ku ye kĕc kĕk jam wĕl cĭi thöŋ kek wĕl kĕc kĕk, rin kĕc juéc keyiic aake cĕk kĕnĕ met kĕc kenhïim kuc. ³³Go kĕc kĕk tak lĕn ë yen Alekdhändĕr yen cĭ kĕnĕ looi, rin cĭ kĕc Itharel ye cĕl ala kĕc

nhïim tueŋ. Go Alekdhändër yecin jət bï kəc cəl abit, ku bï tèt ke lən cïi kek cök tō ë wët kënë yic. ³⁴Nawën lek Alekdhändër ɲic lən ë yen raan Itharel, ë ke ɲot ke loi duɔt ku ɲuɔt yekë kiit yic, “Artemith Epethuth aril apei alanden.”

³⁵Nawën ke jəl raandit bëny geeu lëu bï kəc duöm thook piny ku lueel, “Kəc Epethuth aɲic raan ëbën, lən yen gen Epethuth yen ala riel bï luaŋ Artemith tiit, ku jəl a kuɔr yath cï löny nhial. ³⁶Acin raan dhäl ë kakkä. Këya, pälkë röt piny, ku duökkë lui luoi mith. ³⁷Wek aaci röörkä bëï ë tën, cək alən cin yen kë yaath cï nyaai luæk, ku lən cin yen käreç cık luæl jaŋda guɔp aya. ³⁸Na la Dimitriöth kek kacken luoi raan yekë gaany, ka akööl ye kəc luk aatō thïn ku bäny aa rëer thïn, alëükë bik raan wickë la gaany akölë. ³⁹Ku na le kädëët ɲuɔt wiëkkë, ka bï luk amatdit yic. ⁴⁰Rin alëu bäny Roma kuan mac ɣo bik lueel lən cï yok aliäap looi rin kë cï rot looi akölë, rin acin raan lëu ye bï lueel, lən ala wët puɔth looi aliäap, ku acin wët yic lëuku buk lueel aya rin aliäm kënë.” ⁴¹Wën cï yen wët kënë lueel, ke däk amat nom.

Paulo aci la keny Mathedonia ku pan Gïrik

20 Tëwën cï kəc ke wic Paulo bik nök röt päl piny, go Paulo kəc cï gam cəl ku mët ke ke, ku lëk ke wël deet yen kepuɔth ku jəl ke tōŋ, ku jiël bï la Mathedonia. ²Ku jəl cath wuɔt juëc yiic ku lëk kəc cï gam wël juëc deet yen kepuɔth bëï cï ke tëek yiic. Ku jəl la wun Gïrik. ³Ku rëer thïn pëi kadiäk. Tëwën guir yen rot bï la Thiria, go ɲic lən cï kəc Itharel ye thiën dhël yic bik nök. Go tak ku dhuk ciëen bï la tëek Mathedonia bï jäl la Thiria. ⁴Kəc cï yen bën ruac aayi Thopater, wën Piruth, raan pan Beria, ku Arithtarkuth, ku Thekunduth kəc Thethalonika, ku Gaiöth, raan Derbe, ku Tikikuth ku Tropimuth, kəc wun Athia, ku jəl aa Timothï. ⁵Keek aaci la tueŋ ku lek ɣa tiit yok kəc kök ke cath kek ɣa Troath. ⁶Ku yok aaci cath riäi jäl Pilipi ke ɣo cï Yan Ayum cin yic luou kaŋ cam. Nawën nin kadhiëc cök, goku ke jal la dööt Troath, ku ë yen tē cï yok nin kadhorou bën nök thïn.

Paulo aci dhuk Troath

⁷Nayɔn thëëi aköl nin dätem, ke yok aa ɣo cï yonhïim kut ku buk ayup bany yic ku camku yok kəc cï gam. Ku jəl Paulo jam, ku le tueŋ ke jiëem kəc nhïim yet wëer ciel yic, rin ë bï jäl ɣon nhiäk. ⁸Ku mëc juëc aake dëp yön nhial tēwën mët yok thïn. ⁹Ku mony riënythii cəl Eyutikuth ëci nyuc aluïit nyin. Nawën cï jam Paulo kou bër apei, go nin nök abi nin, ku lööny piny aluïit nyin aɣeer. Ku yöt ëci buth ke cöoc nom arak diäk. Nawën lek jət ke yökkë ke cï thou. ¹⁰Go Paulo bën ku

cuet rot yeköu ku pæet yic. Ku læk kɔc, “Duökkë riöc, aŋot pïir!” ¹¹Ku dhuk nhial, ku le röök ku banykë ayup ku camkë. Nawën cï jam ke ke apeï agut bi piny bak, ke jiël. ¹²Ku yëthkë riénythii wën baai ke pïir, ke cï puöth miet apeï.

Paulo acï jäl Troath ku ler Miletuth

¹³Yok aaci la tueŋ buk la riäi yic, ku ger yo buk la Athoth tën yen bi Paulo la met riäi yic thïn. Ku ëci læk yo ku buk looi këya, rin ë wïc bi la Athoth yecök. ¹⁴Nawën le röm ke yo Athoth, go cath kek yo riäi ku lokku Mitilene. ¹⁵Ku tëmku ë riäi ku yeetku Kayoth yon nhiäk dët. Na aköl dëët ke yo la Thamothe, nawën ben bak goku yet Miletuth. ¹⁶Ku ëci Paulo tak ku bi Epethuth waan thok, rin cï yen ye wïc bi gääu wun Athia. Ku ë ban yeköu rin ë wïc bi them apeï bi yet Jeruthalem aköl looi Yan Ayum cïn yic luu.

Paulo acï kɔcðit Epethuth tööŋ

¹⁷Tëwën cï Paulo yet Miletuth go thok tuoc tënë kɔc Epethuth, ku bi kɔcðit kek bäny kɔc cï gam röm kek ye. ¹⁸Tëwën cï kek yëet go læk ke, “Wek aa ŋic luçidië, ku të cï yën cien thïn kek we aköl tööŋ yon yëet yën wun Athia. ¹⁹Yen akëc rot looi ke ya ye raan nhiam. Ku yën ya loi luoi ya ya aluaŋ Nhialic. Ku yën ya ye rëer ke ya dhiau puöu wët pïr ril yic ye kɔc Itharel ye wïc bik yën nöc. ²⁰Yen acïn kë ca muöny we, kën yen bi we kony tëwäär ye yën kɔc læk, ku ya kɔc piöc wët Nhialic agut bäaikun yiic. ²¹Kɔc Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel, aa ca ke aa læk alanden ku bik kepuöth dhuök ciëen ku gamkë wët Bänyda Jethu. ²²Ku ëmën, rin theek yën wët cï Wëi Nhialic læk ya, ke yën adhuk Jeruthalem, ku akuöc yeŋö bi rot la looi tënë ya tëtui. ²³Kën yen ŋiec ë kë cï Wëi Nhialic thön yën geeth ca tëek yiic ë lön bi ya mac, ku kërec bi luoi ya geeth yiic ëbën aatit ya. ²⁴Ku piërdië acä ye kuëëc nhom lön ye yen këpath tënë yën, ku ë rin wïc yën ye ku ba luoi yen cï Bëny Jethu yiëk ya ba thöl, yen lön bi yën ye aa læk kɔc, yen thoŋ path tënhiëer Nhialic kɔc thïn.

²⁵“Yen acï cath kamkun, ke ya jam wët bäny Nhialic. Ku aŋiec ëmën lön cïn yen raan dët kamkun bä ben tïŋ. ²⁶Kën yen alæk we ku bæk muk wenhüim akölë, të le yen raan bi dhël ca nyooth lök puöl bi mää, ka cïi yën bi gök. ²⁷Rin acïn këdët ca moony këc læk we ye kë wïc Nhialic ëbën ku bi looi. ²⁸Tietkë röt apath ku tietkë kɔc cï Wëi Nhialic we looi bæk aa kɔc mec ke. Calkë röt aaye abiök kɔc cï wët Nhialic gam, kɔc cï looi bik aa kacke thon Wënde. ²⁹Aŋiec na la jäl ke kɔc ater Nhialic, cït gal cï wäth aabi bën kamkun, ku keek acïn raan tök kam kɔc cï gam bik

puɔl. ³⁰Nɪnkui bɪ bɛn kɔc kɔk akuɔtdun yic aabi lueth aa lueel na lɛukɛ ka wɛŋ kɔc cɪ gam. ³¹Tɪetkɛ wenhiim, ku duɔkkɛ nhiiim mɔr, aŋɪec wek aca piɔɔc piu nyin akɔl ku wɛɛr tɛn run kadiak.

³²“Ku ɛmɛn wek aca pɔl Nhialic bɪ we tiit dhɛɛndɛn nhiɛr yen we. Yen ala riel bɪ we dɔɔc bɔk kɔpath yɔk, kɔpuɔth kek ye yiɛk kɔcken cɪ lɔc. ³³Acɪn kɔpuɔth raan dɛt cimɛn luŋ thith, ku milɔŋ tɔc, ku alɛth ca tuɔɔr nyin. ³⁴Aŋɪeckɛ wɛpɛc lɔn ke luɔi ca looi, cɪ ŋɛn ke wɛɛu juɛc yɔk thɪn aa kek cɪ ŋɛn kɔkkiɛ ku kɔk kɔc rɛɛr kek ŋɛn ŋɔɔc. ³⁵Aca nyuɔth we kɔjuɛc yiic ɛbɛn, lɔn nadɛ raan luui apɛi yen ɛ kɔc niɔp kony, ku wɛl cɪ Bɛny Jethu lueel aake muɔk ŋanhom ŋɔn cɪ yen ye lueel ɛlɔ, ‘Raan kɔc muɔɔc ɛ yen puɔu miet apɛi tɛn lɔn bɪ raan dɛt ye muɔɔc!’”

³⁶Tɛwɛn cɪ Paulo thɔk jam, gokɛ kenhiɔl guɔt piny ku rɔɔkkɛ Nhialic. ³⁷Keek aaci dhiau tɛwɛn ye kek Paulo paat yic, ku yekɛ ciɛm ke tɔŋkɛ. ³⁸Keek aake rɛc puɔth wɛt cɪ yen ye lueel ɛlɔ, wek aaci ŋa bɪ ben tiŋ. Ku jɔlkɛ ruac riɔi yic.

Paulo aci la Jeruthalem

21 Yok aaci kɔc cɪ gam ke bɔ Epethuth tɔɔŋ ku jiɛlku. Tɛwɛn cɪ yok wɔr teem riɔi, goku yet tɛ cɔl Koth. Naŋɔn akɔl dɛɛtɛ ke ŋo yet pan cɔl Rodeth, ku jiɛlku thɪn ku lokku tɛ cɔl Patara. ²Ee tɛɛn yok aaci riɔn la Ponicia bɛn yɔk thɪn, goku keɛc thɪn ku ger ŋo. ³Yok aaci bɛn yet tɛ ye yok Thaipruth tiŋ thɪn, ku jɔl riɔi cath ke Thaipruth tɔ kɔŋ cam ke ŋo la Thiria. Yok aaci bɛn la piny riɔi yic Tire, ku ɛ yen tɛn bɪ kɔk ke tɔ riɔi yic la jat piny thɪn. ⁴Yok aaci kɔc kɔk cɪ gam bɛn yɔk Tire, goku rɛɛr ke ke nin kadhrou. Keek kɔc Tire aake cɪ Wɛi Nhialic yɔɔk ku bik Paulo lɛk ku bɪ ciɪ la Jeruthalem. ⁵Na la nɪnkuan ke buk nɔk ke ke Tire thɔk, goku jɔl. Keek ɛbɛn agut diɔɔr ku miɛthken aaci ŋo bɛn ruac. Nawɛn yeetku wath thok ke ŋo gut ŋonhiɔl piny agɔr thok ku rɔɔkku Nhialic. ⁶Ku tɔŋku ke ku lok riɔi yic ku dhukkɛ baai.

⁷Yok aaci ger jɔl Tire agut Ptolimiath, tɛ yen cɪ yok kɔckuan cɪ gam bɛn la muɔɔth thɪn ku rɛɛrku ke ke niɛn tɔk. ⁸Na akɔl dɛɛtɛ ke ŋo jiɛl ku yeetku Cetharia. Tɛɛnɛ, yok aaci bɛn la pan Pilipo raan kɔc piɔɔc Wɛt Puɔth Yam Nhialic, ku rɛɛrku kek ye. Yeen ɛ ye raan tɔŋ kɔc kadhrou ke cɪ kuany Jeruthalem. ⁹Yeen ɛ la nyiir kaŋuan kɛc thiaak ku keek aake cit kɔc kɔk Nhialic tiŋ. ¹⁰Tɛwɛn cɪ yok niɪn nɔk paande ke raan kɔk Nhialic tiŋ cɔl Agabuth bɔ wun Judia, ¹¹bɪ ŋo bɛn tiŋ. Ku lɔɔm gɔm ye Paulo yeyic duut, ku duut yecɔk ku yecin ku lueel, kɛ cɪ Wɛi Nhialic lɛk ŋa akɪn, raan la gɔm kɛnɛ abɪ kɔc Itharel la der Jeruthalem cit ɛmɛn cɪ ŋɛn ye nyuɔth, ku abik thɔn kɔc cie kɔc Itharel.

¹²Tëwën piŋ yok ë wët kënë, yook ku jəl aa kɔc ë pan wën, goku Paulo löŋ bi cii la Jeruthalem. ¹³Go dhuök yo älä, “Yeŋö luɔikë emën dhiëu wek këlä, bāk ya cəl akɔc puöu? Acie lɔn bi yen la der Jeruthalem yetök yen ca gam, awiëc aya ku ba la thou thïn rin Bëny Jethu.”

¹⁴Ee këcku lëu buk dɔk, goku puöl, ku jəlku lueel, “Pëlku Nhialic ku bi kë cī tak looi.”

¹⁵Tëwën cī yok nin ë tēen, ke yo jəl röt guiir ku jiëlku buk la Jeruthalem. ¹⁶Kɔc kɔk kam abiöth Cetharia aaci yo bën ruac, ku yëthkë yo pan raan bi yok la rëer thïn cəl Menthon, raan Thaipruth, ku ë ye raan tööŋ kam kɔc tueŋ ke kɔŋ wët Jethu gam.

Paulo aci Jemith la tiŋ

¹⁷Nawën yeetku Jeruthalem go kɔc cī gam yo lor ke mit puöth. ¹⁸Na la aköl dëëtë bën, goku la yok Paulo buk la jam kek Jemith, ku kɔcɔt kāk Nhialic aake tō thïn. ¹⁹Keek aaci Paulo jəl muööth ku jəlke kuëny yic kāk cī looi ëbën tënë kɔc cie kɔc Itharel riel cī Nhialic yiëk ye. ²⁰Nawën cīk kāk cī Paulo kuany yiic piŋ, gokë Nhialic leec. Ku jəlke lëk ye, “Alëu ba tiŋ emën yin wämääthda. Kɔc juëc apeidit ke ye kɔc Itharel aaci gam, ku keek aa thek löŋ Mothith apeidit. ²¹Ku acik piŋ lɔn ye yin kɔc Itharel tō wuöt kɔk yiic piöc ku bik Löŋ Mothith puöl. Ku aca aa lëk ke bik miëthken cī ye ŋoot ku pälkë tēcīt tē ye kɔc Itharel cieŋ thïn. ²²Abik dhiel piŋ yen lɔn cī yin yëët. Yeŋö buk looi emën? ²³Aŋuëën ba kë buk lëk yī looi. Ala kɔc kaŋuan ë tēn cī kuëëŋ. ²⁴Cath ke ke, ku māt rot kɔc bi kegup wuööny wei, bāk röt kɔc ë tōk ku tāau wëëuken piny, wëü kāk kek bi kek röt kɔc, ku keek aabi kenhiim muut. Këya, abik jal ŋic ëbën lɔn wël cī lëk ke rienku aa lueth, ku yinhom yin adhil ceŋ tēcīt tē ye löŋ Mothith ye lueel thïn. ²⁵Ku kɔc cie kɔc Itharel cī gam, aa cuk tuöc athöör buk lëk ke bik miith cī ke jakrɛc door cī ben ya cam, ku jəl aa riem ku län dēt cī dec, ku titkë röt bik gup cī la akɔr.”

²⁶Go Paulo rot māt rööer wën, nayɔn nhiäk ke kōc rot ke ke. Ku jəl la luaŋ Nhialic, ku lëk kɔc tē bi nin kōc thök, tēn yen bi kōc jəl a looi tēnë raan tōk keyiic ëbën.

Paulo aci thel ayeer luaŋ Nhialic

²⁷Nawën cī nin kadhrou thiök ke thök, go kɔc kɔk Itharel ke bö wun Athia Paulo tiŋ luaŋ Nhialic. Gokë kɔc rac nhiim ëbën ku dɔmkë Paulo. ²⁸Ku luelkë ke cī keröt jət, “Kɔc Itharel! Kuɔnykë yo! Yen raan kën, ee yen piny kuany yic ke piöc kɔc ku ye lueel kɔc Itharel aa kɔc

reɕ, ku ẽ lõŋ Mothith, ku jɔl a luaŋ Nhialic kënë yõõŋ yiic. Ku ẽmẽn aci kɔɕ cie kɔɕ Itharel bẽẽi luaŋ Nhialic aya, ku bĩk bẽn yiẽk yic buõõl yen tẽn athẽẽk Nhialic!” ²⁹(Ee luelkẽ yen kẽn, wõt cĩ kek Tropimuth raan Epethuth tiŋ ke cath kek Paulo geeu, gokẽ tak lõn cĩ Paulo bẽn kek ye luaŋ Nhialic.)

³⁰Go aliääp thiẽi kal yic ẽbẽn, ku jɔl kɔɕ kat ku lek Paulo ðəm, ku thelkẽ ayeer luaŋ Nhialic. Ku thiökkẽ kal thok nyin yic. ³¹Tẽwẽn wic kek ye bĩk Paulo nõk, ke thok ẽci tuɔɔc tẽnẽ bẽny apuruuk Roma lõn nadẽ ke kɔɕ ẽbẽn Jeruthalem aa loi arieer. ³²Go bẽny apuruuk lõõny dhõl nyin yic kek bãny kõk apuruuk ku apuruuk, ku riŋkẽ tẽn tõ yõõm thĩn. Nawẽn tiŋ thãn awẽn wic Paulo bĩk nõk apuruuk, gokẽ puõl.

³³Go bãny apuruuk la tẽnẽ Paulo ku ðamkẽ, ku yõökkẽ apuruuk bĩk der cĩn arẽk karou. Ku jɔlkẽ thiẽc, “Yeŋa yen monyẽ, ku yeŋõ cĩ looi?” ³⁴Go kɔɕ ke tõ yõõm yic wël cĩi thõŋ aa lueel. Ku jɔl aliääp rot looi agut bi bãny apuruuk ciẽn kẽ detkẽ, kẽ cĩ rot looi yic. Gokẽ apuruuk yõõk bĩk Paulo kuaath tẽden rẽer kek thin. ³⁵Nawẽn cĩk jɔl cath ku rẽetkẽ tẽthõny, ke yõõm juak rot apei, go apuruuk Paulo jɔt. ³⁶Gokẽ buɔɔth ku yekẽ kiu ẽlä, “Bäk, dhilku nõk.”

Paulo aci rot kony

³⁷Tẽwẽn ðõõt kek tẽ ye apuruuk rẽer thin, go Paulo lẽk bẽny apuruuk, “Cĩ ɣa pɔl ku ba yi lẽk wõt diẽẽnẽ?”

Go bẽny apuruuk jɔl thiẽc, “Ye jam thoŋ Giriik? ³⁸Ku yĩn, cĩi ye raan Ijip wäär cĩ raan tim kaŋuan muk dhẽŋ wat nhĩim roor, ku wic ba thõr kek kɔɕ mac baai?”

³⁹Go Paulo dhuk nhom, “Yen ẽ raan Itharel, dhiẽth pan cɔl TARTHUTH wun Cilicia, yen ẽ raan gen ðiit ŋic. Pɔl ɣa ku ba jam tẽnẽ kɔɕ.” ⁴⁰Ke yeen aci bẽny apuruuk bẽn puõl ku bi kɔɕ jãam nhĩim, ku jɔl Paulo keec nhial tẽthõny ku nyooth yecin bi kɔɕ biẽt. Nawẽn cĩk biẽt, go Paulo jam tẽnẽ ke thuɔŋden.

22 “Kɔckĩen ðit ku wek wãmãthkiẽ ku wek wãrkua, piẽŋkẽ apath yen acĩn kereec ca looi nẽk ɣa.” ²Nawẽn piŋkẽ ke jam thuɔŋden, gokẽ biẽt, abĩ piny la ðil ku jɔl Paulo la tueŋ ke jam, ³“Yen ẽ raan Itharel, dhiẽth TARTHUTH wun Cilicia, ku yen ɣa ðit Jeruthalem tẽn ku ẽ Gamaliel yen acã piõõc. Yen aci piõõc tẽ bi yen lõõŋ wãrkuan ðit theek thĩn, cimẽndun wek kɔɕ tõ tẽn akõlẽ. ⁴Yen aci kɔɕ ke buɔɔth dhẽl kẽn yic cɔl agum. Yen aci rõör ku ðiäär cɔl amac. ⁵Raandit kãk Nhialic ku kɔɕ akut luk ẽbẽn alẽukẽ ku bĩk lueel lõn nadẽ ke yic yen kẽ ya lueel. Keek

aacä yiëk athör ku ba ke la yiëk kockuan Itharel tō Damathkuth. Ke yen acī kōc cī gam bēn la dōm ku rek kecin, ku kuëth ke ciēn Jeruthalem rin bī ke bēn tēm awuōc.”

Paulo acī tē cī yen a raan cī gam teet yic

⁶“Yōn akōl ciel yic ke ya cath, ya cī thiōk kek Damathkuth, ke kēcīt mac la biliny nhial ku go ya guō gōōl piny. ⁷Ku wiëk piny ku piēj rōl raan ke jam ku lēk ya, ‘Thawul! Thawul! Ē rin ηō cōl yīn ya agum?’ ⁸Guō thiēc, ‘Ye yīn ηa Bēny?’ Go lēk ya, ‘Ee yen Jethu raan Nadharet, ē rin ηō cōl yīn ya agum.’ ⁹Kōc ke cath kek ya aake cī mac tiŋ, ku aa kēc rōl jam tēnē ya piŋ. ¹⁰Guō thiēc, ‘Yējō ba looi, Bēny?’ Ku acī Bēny bēn lēk ya, ‘Jōt rot ku lōr Damathkuth, ku yīn abī la lēk kēriēc ēbēn yen cī Nhialic tak ku ba looi tēnē ye.’ ¹¹Yen ya cī many cā bir nyin cōr, go kōc ke cath kek yen ya thel ku yēthkē ya Damathkuth.

¹²“Ku mony cōl Ananiath ē tō Damathkuth, ku ē ye raan Nhialic door ku ē thek lōŋ kōc Itharel, ku yeen ē thekkē apeī. ¹³Yeen ēcī bēn tēnē ya, ku kēēc yalōōm ku lueel, ‘Wāmāāth Paulo, ba pial ba ben daai!’ Nyin yic nyiendiē acī rot bēn liep ku tiēŋ piny. ¹⁴Ku lueel, ‘Nhialic ye wārkuan dīt door acī lōc ku ba kē wīc ba looi tēnē ye ηic, ku tiŋ Aluandeen puōth kākka looi, ku piŋ rōlde ke jam. ¹⁵Ku yīn abī ya raan ηic ē wēt kēnē, ku ba raan ēbēn lēk kē ca tiŋ ku kāk ca piŋ. ¹⁶Ku ēmēn, yējō ηuōt tit? Jōt rot ku bī yī muōc nhom, ku cōl adumuōōmku aa lōk wei, ku ba Nhialic ya rōōk.’

Nhialic acī Paulo yōōk bī kōc cie kōc Itharel piōōc

¹⁷“Ku jal dhuk Jeruthalem, ku wēn cī yen la ba la rōōk luaj Nhialic, ke ya tiŋ kēcīt nyuōth, ¹⁸ku tiēŋ Jethu ke lēk ya, ‘Jāl ēmēn Jeruthalem ku ban yīkōu, rin kōc tō tēn, aacī wēlkun ba ya lueel rienkiē bī gam.’ ¹⁹Guō dhuk nhom, ‘Bēny, aŋickē apath lōn cī yen a la yōn amat Itharel yiic, ku dam kōc cī gam ku cal ke aa that. ²⁰Ku ē ca gam wāār ku bī Ithipin nōk raan ye kōc piōōc wētdu, ku ē yen ya cā alēth kōc ke nēk ye lōk tiit.’ ²¹Go Jethu lēk ya, ‘Lōr, rin yīn aba tuōc tēmec tēnē kōc cie kōc Itharel.’”

²²Go kōc wēn wēl Paulo piŋ, agut lōn lueel yen wēt bī ye tuōc tēnē kōc cie kōc Itharel. Gokē duōt ben looi, “Nyaaikē raan cīt kēn ē pinynhom! Nākkē! Acie raan path bī pīr!” ²³Ku jōlkē aa kiu, ke ya alēthken piēer nhial ku yekē liēet wēer nhial. ²⁴Go bēny apuruuk Roma apuruuk yōōk bīk Paulo yāth yōt tē ye apuruuk tiit thīn, ku lēkkē ke ku bīk that, rin bī Paulo wēt ye kōc Itharel ye jāām guōp lek. ²⁵Ku wēn cī

kek ye der ku bik that, go Paulo lëk bëny apuruuk wën kääc kelöm ëlä, “Ye lõŋ lueel lõn nadë ke raan Roma that ë path ke këc yäth luk yic, bi la awuöc yök yeguöp?”

²⁶Nawën piŋ bëny apuruuk wët ci Paulo lëk ye, go la tënë bënydit apuruuk ku thiëc, “Yeŋö loi? Yen monyë ë raan këc pan Roma.”

²⁷Go bënydit apuruuk la tënë Paulo ku thiëc, “Lëk ya, ye raan Roma?” Go Paulo bëër, “Ee yic.”

²⁸Go bënydit apuruuk lueel, “Yen ë raan këc pan Roma rin ci yen wëëu juëc tääu piny tënë këc mac baai.” Go Paulo bëër, “Yen ë raan pan Roma rin ye këc ke dhiëth ya këc pan Roma.”

²⁹Go këc këk ke bi Paulo bën thiëc, dhuk ciëen ku nyiëñkë thïn, ku bënydit apuruuk ëci riöc wën ci yen ye ñic lõn ye Paulo raan këc Roma, ku rin ci yen ye cöl ader aya.

Paulo aci yäth luk yic

³⁰Na aköl dëët, wën wïc bëny apuruuk Roma ye bi awuöc ye këc Itharel Paulo gaany ñic, go Paulo cöl adëk apuruuk cin, tëwën ci ye rek ku yök këcüt käk Nhialic ku këc amat ëbën bik röm. Ku bi Paulo kenhïim.

23 Go Paulo këc amat döt ku lueel, “Kackië, acin käk tö yapuöu, ba ke thiëc rin piërdië, ya ðei Nhialic agut cit akölë.” ²Ee tëën, ke raandit käk Nhialic cöl Ananiath yök këc wën kääc tëthiök kek Paulo bik buöök thok. ³Go Paulo lëk ye, “Nhialic abi dhiel buöök aya, yin kë cie guöp ye yär! Yin aci nyuc ba luk looi tënë ya cit të ye lõŋ ye lueel thïn, ku yin aŋot yi cii lõŋ dhoŋ köu rin ci yin këc yök bik ya biäk!”

⁴Go këc thiäak kek Paulo lëk ye, “Yin alat raandit käk Nhialic!”

⁵Go Paulo bëër, “Acä ñic, kackië lõn ye yen raandit käk Nhialic. Aye athör theer wël Nhialic lueel, ‘Yin aci kërac dhil lueel bëny mac kacku guöp.’”

⁶Nawën tiŋ Paulo, ke këc këk aa këc akut Thaduthi ku këc këk ke ye këc akut Parathi, ke jam apei röldit tënë këc luk, “Kackië! Yen ë raan akut Parathi, këc ke dhiëth ya aake këc akut Parathi. Yen aci bëëi luk yic rin ye yen ye ñööth lõn bi këc ci thou röt jöt aköldä!”

⁷Nyin yic tëwën lueel yen wët kënë, ka agöth la nhial kam Parathi ku Thaduthi ku tekkë keyiic. ⁸Rin aye Thaduthi lueel lõn cii këc röt bi jöt thou yic, ku acin atuuc nhial ayi atïp këc ci thou. Ku Parathi aa kakkä gam ëbën kadiäk. ⁹Ku juak jam rot apei kam Parathi ku Thaduthi. Go

kɔc kɔk piöoc lööŋ, ke ye kɔc akut Parathī, röt jɔt ke cī puõth riääk apei ku luelkë, “Acīn kërɛɛc cī yök ke cī looi! Tëdë, ke atuny nhial, yen aci diët jam tënë ye!”

¹⁰Ku la agõth nhial apei, nawën ke bëny apuruuk riõc ciët ke bī Paulo cak nõk. Go apuruõkkke tooc bīk Paulo la nyaai luk yic, ku yëthkë tēden ye kek rëer thīn.

¹¹Nayɔn akõu ke Bëny kääc Paulo lööm ku lueel, “Deet yīpuõu! Aca nyuõõth Jeruthalem, lɔn ë yīn raandië, ku yīn adhil këcīt ë kënë looi Roma aya.”

Ee wīc kɔc Itharel bīk Paulo nõk

¹²Nayɔn nhiäk ke kɔc kɔk Itharel mat kenhīim, ku kuëëŋkë lɔn cīi kek kuat miëth bī kaŋ cam ku dëkkë tē këc kek Paulo kaŋ nõk. ¹³Kɔc ke mat kënë yic, aake thiärŋuan ku tē kac. ¹⁴Ku lek tënë kɔc kāk Nhialic ku kɔcdīt baai ku luelkë, “Yok aaci kuëëŋ apei yodhie buk cīi mīth, yet tē bī yok Paulo kaŋ nõk. ¹⁵Ku ëmën, week ku kɔc kɔk akut, tuõckë wët tënë bënydīt apuruuk raan Roma bī Paulo bëëi tënë we, ku luelkë lɔn wīc wek ye bāk kë cī looi bën deet, ku yok aabī röt guiir buk nõk kë këc yëët wenhīim.”

¹⁶Ku wën nyankën ë Paulo ëcī wët nëk nër piŋ, go riŋ tē rëer apuruuk thīn ku le wët lëk Paulo. ¹⁷Go Paulo raan tók kam bāny apuruuk cɔl ku lëk ye, “Yäth riënythii kënë tënë bënydīt apuruuk, ala wët wīc bī lëk ye.” ¹⁸Go bëny apuruuk riënythii wën yäth tënë bënydīt apuruuk ku lueel, “Yen aci Paulo, raan mac, cɔl ku lëk ya ba riënythii kënë bëëi tënë yī, rin ala wët bī bën lëk yī.”

¹⁹Go bënydīt apuruuk dɔm cin ku yëth tēden röt ku thiëc, “Yenjö wīc ba lëk ya?”

²⁰Go lueel, “Acī kɔcdīt Itharel mat yic bīk yī thiëc bī Paulo yäth luk yic nhiäk, rin wīc kɔc luk ye bīk kāk juëc cī Paulo looi la deet. ²¹Ku duk wëtten piŋ, rin abī la raan thiärŋuan ku tē kac bī ye thiën bīk nõk. Aaci kuëëŋ bīk cīi mīth ku dëkkë yet tē bī kek ye nõk. Ku ëmën aaci röt guiir bīk looi, ku aa tit wëtdu bīk piŋ.”

²²Go bënydīt apuruuk lëk ye, “Duk ben lëk raan dët lɔn cī yīn ya lëk wët kënë.” Ku cɔl riënythii ajiël.

Paulo aci yäth tënë bënydīt Pelik

²³Nawën ke bënydīt apuruuk cɔl bānyken apuruuk karou ku lueel, “Kuanykë apuruuk buõt karou ku jɔl aa raan thiärdhorou cath mathiän, ku raan buõt karou ke muk tɔɔŋ bīk la Cetharia, ku rëërkë ke cī röt guiir bīk lööny dhöl ëmën akäü. ²⁴Ku wiëckë mīthiõõŋ bī Paulo ke cath, ku

yəthkē tēnē bēnydīt Pelik ke cīn kēreec yök ye dhël yic.” ²⁵Ku jəl bēnydīt apuruuk athör göt ëlä,

²⁶“Yen, Klaudiöth Lithiath yen agēt athör kēnē tēnē yī bēnydīt Pelik path apēi. Yīn aca muōth. ²⁷Kɔc Itharel aake cī mony kēnē dɔm ku duerkē nök. Ku aca piŋ lɔn ye yen raan Roma, guɔ la kek apuruōkkië bīk la kony. ²⁸Ë wiēc ba awuōc ye kek ye gaany ŋic, guɔ yāth amat yic tēnē ke. ²⁹Aca yök lɔn acīn awuōc cīi looi bī yök ye nök, nadē ke macku. Ayekē gaany kāk la thiääk kek löŋken. ³⁰Nawën la lëk ya lɔn cī kɔc kök Itharel wēt mat yic bīk mony kēnē nök, guɔ tak ba tuɔc tēnē yī. Ku lëk kɔc awën gɔony ye, week lak tēnē Bēnydan dīt bāk awuōc cī monyë looi la lueel yenhom.”

³¹Go apuruuk kēwën cī lëk ke looi. Ku nyēikē Paulo ë wēer kēn bīk yēet Antipatrith. ³²Nawën bak piny, ka apuruuk ke cath kecök dhuk Jeruthalem, ku nyiēŋkē Paulo apuruuk cath mīthiōŋ bīk la kek ye. ³³Ku yēthkē Cetharia, ku gemkē athöör tēnē bēny Pelik ku thōnkē Paulo. ³⁴Nawën cī bēnydīt Pelik athöör kuen, ke thiēc Paulo, “Ye raan wun nen?” Nawën yök lɔn ë yen raan wun Cilicia ³⁵ke lueel, “Yen abī wētdu piŋ tē le kɔc gɔony yī yēet.” Ku yöök apuruuk bīk Paulo la muk ku titkē pan wäär buth Antipāth Yërot.

Kɔc Itharel aaci Paulo gaany

24 Nawën nin kadhiēc cök ciēn, ka Ananiath raandīt kāk Nhialic la Cetharia kek kɔcdīt kök ë baai, ku jəl a raan bī wētden ŋiec la kuany yic luk yic cɔl Tertuluth. Ku lek bēnydīt Pelik nhom ku lëkkē wëlken gɔony kek Paulo. ²Go Tertuluth cɔl ku jəl Paulo gaany ëlä, “Yīn bēnydīt! Wēt ye yīn raan ŋic kɔc mac ë yen aci yök rēer run juēc döör yic ke cīn aliäap. Ku kajuēc peth ca looi kek aaci wuönda yāth tuen. ³Käpuwthkä aa nhiarku ke ëbën akölaköl. Ku yīn acuk leec yopuōth apēi. ⁴Acä wic ku ba jam apēi, ku yīn alāŋ ba wël kuēnku yī piŋ. ⁵Yök aaci mony kēnē yök ke ye raan rac. Yen acä aliäap a looi kam kɔc Itharel pinynhom ëbën. Ku yeen ë bēny kɔc akut Nadharet. ⁶Yeen awic bī luāŋ Nhialic yiäk yic buōl. Ku yeen acuk dɔm. Acuk them buk tēm awuōc tēcīt tē ye lööŋ panda ye lueel thīn. ⁷Ke yeen aci bēnydīt apuruuk Lithiath bēn dōm bei yocin riel ku nyiēi. ⁸Ku yöök kɔc cī Paulo gaany ku bīk bēn luk yic yīnhom. Tē thiēc yīn ye, ka ba guɔ ŋic kek kāk cī yök ye gaany.” ⁹Ku met kɔc Itharel thīn aya ku luelkē lɔn kāk cī Paulo gaany aa yith.

Paulo aci rot kony Pelik nhom

¹⁰Go bënydit baai Paulo jâl yöök bi jam, ku jol Paulo lueel ëlä, “Anjæc lön ye yin raan ci luk luök run juëc ë wundaan. Ke yen amit puöu ku ba rot kony yinhom. ¹¹Të lëu yin ye ba yic njic, ke wäär təcit nin kathiäär ku rou ëmën, yen ë le yen Jeruthalem ba la röök thïn. ¹²Ku kóc Itharel acin raan cik yök ke göth ke yen luañ Nhialic. Ku keek aakëc ya yök ke ya ye kóc rac nhiiim tën amat Itharel. Ku jol aa yön kök yiic aya. ¹³Ku keek acik bi lëu bik yi lëk kën ye nyuöoth lön ye käk cik kuëen yaguöp yith. ¹⁴Wët lëu ba gam akin. Yen ë Nhialic ye wärkuan dit door, door aya dhël yen yekë lueel ka cie yic. Ku yen ë keriëec ëbën ci göt lööñ Mothith ku athör kóc käk Nhialic tiñ yiic gam. ¹⁵Yen ala nõtth cit ñäthden aya tënë Nhialic lön bi kóc ëbën, kóc path ku kóc rac röt jot thou yic aköldä. ¹⁶Ke yeen aya them ku ba kë la cök looi tënë Nhialic ku kóc ëbën.

¹⁷“Yen aci run nöck wei Jeruthalem, ke yen ya ci la wëeu ba yäth tënë kackië ku la rot köc. ¹⁸Ee wën looi yen ë kënë yen ë yök kek ya luañ Nhialic ke ya cä guöp wuööny wei kärec. Ee cïn yööm rëer kek ya, ku ë cïn aliäm ci rot looi. ¹⁹Ku kóc Itharel ke bö wun Athia aake rëer thïn. Ku keek nhiiim, ñuöt aaci dhiel bën yinhom ku bik kë ca wuöcc bën lueel. ²⁰Na cie këya, ke ë rööer rëer ë tën, ka luel awuöc cik yök ca looi wäär ci ya yäth luk yic. ²¹Kë njic ë kë töñ ca lueel ëlä ke ya kääc kenhiiim, ‘Yen aci bëei luk yic aköl wët ci yen ye gam lön nadë ke kóc ci thou aabi röt jot bik pïr.’”

²²Ku ë njic Pelik apath yen tē ye dhël pïr kóc Itharel theek thïn. Go luk puöl ku lëk ke ëlä, “Na la bënydit apuruuk Lithiath yëet ke luöñdun aba tiñ.” ²³Ku lëk bëny apuruuk rëer apuruuk Paulo tiit nhiiim ku bi Paulo cii tiit apil yic, ku yekë kóc mäath kek ye puöl bik kækken wïc aa bëei tënë ye.

Paulo aci jam tënë Pelik ku Druthila

²⁴Na la nin lik thök, ke Pelik bö kek tieñde Druthila, ku ë nyan kóc Itharel. Ku tuc Paulo bi bëei bi wët ye Paulo gam rin Jethu Kritho bën piñ. ²⁵Nawën la Paulo tueñ ke jam wët path ku lön bi raan rot tiit kärec, ku jol a bën aköl luñdit, go Pelik riöcc ku lueel, “Yiin alëu ba jâl ëmën. Yin aba ben cööl tē ci yen nhom ben lääu.” ²⁶Ku ye ñöötth lön bi Paulo ye riöp wëeu. Ku rin ë wët kënë aci bën a tuöc akölaköl ku jicem kek ye.

²⁷Na la run karou thök, ke Porkiöth Pethtuth wëer nyin bënydit Pelik ke ye bëny. Pelik ë wïc ku bi kóc Itharel nhiaar, go Paulo nyääñ mëc yic.

Paulo aci thiëc ku bi tuɔc tënë Bënyaknhom

25 Nin kadiäk cök ciëen wën cï Pethtuth yëet Cetharia, ke jiël thïn bi la Jeruthalem. ²Tëwën ke kocdit käk Nhialic ku jɔl aa bäny Itharel ke gɔny Paulo la tënë ye, ku lëkkë wëtden. Ku länjkë Pethtuth, ³ku bi ke luöi kë wickë kepuöth ku bi Paulo bëëi Jeruthalem, rin ë cïk mat yic ku bik Paulo nök dhël yic. ⁴Go Pethtuth bëër, “Paulo abi rëer ke mac Cetharia, rin yën adhuk ë ninkä. ⁵Calkë bänykun aa la Cetharia kek ya, ku bik jäl la kuën guöp tē le yen awuɔc cï looi.”

⁶Go Pethtuth nin kabët aduërkë aa thiäär kaŋ nök ke ke, ku jɔl la Cetharia. Na aköl dëëtë ke la luk yic, ku jɔl apuruuk yöök ku bik Paulo kuëëth yenhom. ⁷Na la Paulo yëet, go koc Itharel ke bö Jeruthalem ke kääc, ke cïk gööm piny, jɔk bik käreec apei luëel yeguöp, ku acin kē cie nyuɔɔth lɔn ye kääkä yith. ⁸Go Paulo rot kony ëlä, “Yën acin kē ca wuɔc lööŋ koc Itharel yiic, ku acin aliäm ca looi luŋ Nhialic, agut Bënyaknhom Roma acin wët rëec ca luëel yeguöp.”

⁹Ku wën wic Pethtuth ye bi nyuöth koc Itharel lɔn nhieer yen ke, go Paulo thiëc, “Cï lëu ba la Jeruthalem ku ba luöŋdu la luk thïn lɔn ye käk cï kuëen yïguöp yith?”

¹⁰Go Paulo luëel, “Të këëc yën thïn ë luŋ bëny yic, ku ë yen tē lëu ye bi luöŋdië tiŋ thïn. Acin këreec ca looi tënë koc Itharel, cimën ŋic yin ye apath. ¹¹Na ca löŋ dhoŋ köu, ku le këreec ca looi lëu bi ya tēm awuɔc bi ya nök, ka cä lëu ku ba thiëc bi yën puöl. Ku na cïn yiny tō thïn käk cï kuëen yaguöp, ka cïn raan lëu ye bä thön ke bik ya nök. Ke yeen awiëc ku bi ya bëny yen bi luöŋdië la luk.”

¹²Go Pethtuth wët cï Paulo luëel kaŋ guëek yic kek koc akutden luk, ku jɔl dhuk nhom, “Wët cï yin ye luëel ke Bëny Agrïpa yen abi luöŋdu luk, ke yin abuk tuɔc ye.”

Pethtuth aci luŋ Paulo tët yic Bëny Agrïpa

¹³Nin lik cök ciëen ke Bëny Agrïpa kek Bernike bö Cetharia bik Pethtuth këny, bik la lëk ye lɔn mit kek puöth wët cï yen yëet. ¹⁴Tëwën cï kek rëer nin juëc, ke Pethtuth jɔl wët Paulo kuëny yic bëny, “Ala raan rëër ë tēn cï Pelik nyääŋ piny ke mac. ¹⁵Na wäär lar Jeruthalem, go raandit käk Nhialic koc Itharel ku bänyken, gaany tënë ya ku wickë ba tēm awuɔc. ¹⁶Guɔ lëk ke lɔn nadë koc pan Roma aacie raan cï gaany ye gam, wët këreec cï looi ke këc kaŋ tuööm nhom kek koc cï ye gaany, ku bi rot kony awuɔc cï ye gaany. ¹⁷Na wäär ca bën ë tēn, ke yën akëc bën gääu. Yën aci bën la luk yic aköl bi niënkië aa rou ë tēn, ku yöök apuruuk ku bik ë mony kënë bëëi ba luöŋde tiŋ. ¹⁸Koc aterde aaci röt bën jɔt, ku acin këreec diit cïk bën kuëen yeguöp tēcīt tēn ye yën ye tiëŋ

thïn. ¹⁹Kë ca bën yök ë lön ye kek teer kek ye tē ye yen Nhialic duɔɔr thïn, ku jɔl aa mony dēēt cɔl Jethu cī thou, ku yen ë mony kënë aye Paulo lueel ka pīr. ²⁰Ee cā dhal ba yic yök rin ë wëlkä, guɔ Paulo thiëc bi la Jeruthalem ku ba luŋde la looi thïn. ²¹Go Paulo lueel ka wic bi puɔl ke tiit apuruuk agut tē bi bēnyŋaknhom luŋde tiŋ. Guɔ apuruuk yōk ku bik tiit agut tē bi ŋen ye tuɔc tēnē bēnyŋaknhom.”

²²Go Agrīpa lēk Pethtuth, “Luŋ ë mony kënë aba luk yen ŋa nhom.” Go Pethtuth dhuk nhom ëlä, “Abi bēi yinhom nhiäk.”

²³Nawën bak piny ke Agrīpa ku Bernike bö ku lor ke yai, ku luēŋkë yön luk kek bānydit apuruuk ku jɔl aa bāny ë gēu. Ku yōk Pethtuth apuruuk bik Paulo kuēēth luk yic alŋ thïn. ²⁴Ku lueel, “Yin bēny Agrīpa, ku jɔl aa wek kɔc rēer tēn kek ŋo. Mony yen dēi wek kënë ë yen raan cī kɔc Itharel rēer ë tēn ku jɔl aa Jeruthalem gaany tēnē ŋa. Ayeke lueel ke loi duɔt lön nadē ka cīi päl ke pīr. ²⁵Ku yeen acin awuɔc ca yök cī looi lēu bi ye tēm awuɔc bi nök. Ku yeen nhom acī wic bi ya bēny yen luk luŋde, guɔ gam ku ba tuɔc tēnē ye. ²⁶Ku ŋen acin yiny puɔth ca yök ba göt ë rienke tēnē bēny. Ke yeen aca bēi yinhom, ku ë yin bēny Agrīpa, rin ba wētde wic yic, rin ku bi la kē jäl göt. ²⁷Aya tiŋ lön cīi yen path ku bi raan cī mac tooc ke cin kēn wēn cī rot deet ye nyuɔth, kek kāk cī ye gaany.”

Paulo acī rot kony Agrīpa nhom

26 Go Agrīpa Paulo yōk, “Yin aca puɔl ku ba jam ba rot kony.” Go Paulo yecin nyuɔth bi kɔc biet ku jɔl jam ëlä bi rot kony.

²“Bēny Agrīpa! Yen ë rot yök aköl kënë ke ŋa mit guɔp rin bi ŋen rot kony yinhom kāk cī kɔc Itharel ŋa gaany ëbēn. ³Kënë adhil a yic alanden rin yīn aŋic apath, yen tē ye kɔc Itharel cieŋ thïn, ku kāk ye kek wāc thïn. Yin aba lŋ emēn ku ba yiguɔp päl piny ku ba wëlkiē piŋ.

⁴“Kɔc Itharel ëbēn aŋickē yen tēn piir ŋen thïn tēŋɔn koor ŋen. Aŋickē tē cī ŋen piērdiē jaak thïn ŋɔn tuēŋ panda ku jɔl a Jeruthalem. ⁵Aŋickē akölaköl, ku acik bi dhöl lön nadē ke ŋen acī kaŋ cieŋ ke ŋa ye raan akut Parathī kɔc ke muk lööŋ Nhialic cök apei. ⁶Ku emēn ŋen a kääc luk yic ë tēn rin ye ŋen wēt cī Nhialic lēk wärkuan dit ŋōōth, ⁷kēn yen ye kuat kackua kathiäär ku rou ŋōōth ka bik yök, tē ye kek Nhialic door aköl ku wēer. Ku ë rin ŋōth kënë, yin Bēnydit, yen acī kɔc Itharel ŋa gaany! ⁸Yeŋo ye wek ye yök wek kɔc Itharel ke ril yic bāk gam lön ye Nhialic raan cī thou jɔt bei thou yic?

⁹“Aca them yen ŋen ku ba kēriëc ëbēn looi, kāk bi rin Jethu raan Nadharet rac guɔp. ¹⁰Yen ë kēn aca looi Jeruthalem. Yen ŋa ye bēnydit

La Roma ë Paulo (27:1 - 28:16)

käk Nhialic yiëk riel ku ba kɔc juëc cï wët Jethu gam aa ðɔm ku mac ke. Ku aca ya gam aya, yen lɔn nëk kɔc cï tēm awuɔc bi ke tēm thou. ¹¹Aaca cɔl aaye tēm awuɔc arak juëc yɔn amat kɔc Itharel yiic, ku aca them ba ke cɔl abaŋ bik wët Jethu puɔl, ku riääk puɔu apei tënë ke, agut ba ke aa luɔɔp wuɔt kɔk yiic ku cal ke agum apei.

Paulo aci tē cï yen a raan cï gam teet yic

(Lui 9:1-19; 22:6-16)

¹²“Ee rin ë wët kënë yen ë ler yɛn Damathkuth ke ya cï raandit kæk Nhialic yiëk riel. ¹³Nawën aköl ciel yic, Bënydit, ke ya ɲoot dhël yic, ke ya tiŋ many yer apei, wär aköl, ke ruel nhial ke cä gɔm piny kek kɔc ke cath kek ya. ¹⁴Ku wiikku piny ëbën, ku piɛŋ röl ke ye lëk ya thuɔŋdië, ‘Thawul, Thawul! Yeŋö cɔl yin ya agum? Yin aci rot baŋ, rin ye yin ye wic ku ba këcit këdhie ye akaja looi, kë ye yen wai ye raan la ye ye yup ke kuæeth, wɛc ciëen.’ ¹⁵Guɔ thiëëc, ‘Ye yin ɲa Bëny?’ Go Bëny luel, ‘Ee yɛn Jethu, raan ca cɔl agum. ¹⁶Ke yeen jɔt rot ku kääc cökku. Yen aci rot nyuɔth yi, rin yin aca lɔc ku ba ya aluaŋdië, yin abi kɔc kɔk lëk kë ca tiŋ tënë ya akölë, ku kë ba nyuɔth yi aköldä. ¹⁷Yin aba tiit bi ciën këreec yi yök kɔc Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel cin, kɔc bi yɛn yi tuɔɔc thïn. ¹⁸Keek aaba piɔɔc bik kãŋ ɲic, ku bik lui käreec puɔl, ku jiëlkë riel jɔŋrac

yic ku lek tēnē Nhialic, rin gām bī kek wētidiē gam, yen aabi kārec cīk looi pāl piny ku tēū ke kam kōc cī Nhialic lōc.’

Paulo aci tē cī yen kōc piōc thīn teet yic

¹⁹“Kēya, Bēny Agrīpa, yen akēc wēt kē ca tīj nhial cīt nyuōth dhōl yic. ²⁰Wäär tuej Damathkuth ku Jeruthalem, ku jōl aa wuōt kōc Itharel yiic ēbēn, ku kam kōc cie kōc Itharel, aake ya lēk lōn bīk luoi kārec puōl ku dhukkē Nhialic, ku yekē luui kāpath ye nyooth lōn cī kek muōl kārec. ²¹Ee rin ē wēt kēnē, yen aa dōm kōc Itharel ya ke ya tō kal luaj Nhialic, ku wickē bīk ya nōk. ²²Ku agut cī akōl kēnē Nhialic acā kony, ku ē wēt kēn, yen akēc yen ē tēn ku ba kē njec lēk raan ēbēn, kōckor ku kōcdīt. Kāk ya lueel ka bī rōt looi aa thōj kek kāk ye kōc kāk Nhialic tīj ku Mothith lueel, ²³lōn nadē Raan cī lōc ku dōc abī gum, ku ē yen bī rot kañ jōt thou yic, ku ē yen abī kōc Itharel ku kōc cie kōc Itharel lēk wēt bī kōc kuōny bei kārec yiic.”

²⁴Tēwēn jīem Paulo ke kony rot ē wēlkā, go Pethtuth rēl, “Paulo! Yīn aci muōl. Piōc cī yīn piōc aci cōl amuōl!”

²⁵Go Paulo bēēr, “Bēnydit! Yen akēc muōl. Wēl ya lueel aa yith cīn yic muōl. ²⁶Bēny Agrīpa! Alēu ku ba jam tēnē yī ke ya cīi riōc, rin yīn añic kākā ēbēn. Añiec alanden lōn nadē ke keek aaca lēk yī ēbēn rin kēnē acie kē cīi thiaan, aa kāk njic jāñ ēbēn. ²⁷Bēny Agrīpa! Cī wēl kōc kāk Nhialic tīj ye gam? Añiec lōn ye yīn ke gam!”

²⁸Go Agrīpa lēk Paulo, “Ye yōk yīpuōu ē kaam thīn lōn bī yīn ya wel ba ya Krīthian?”

²⁹Go Paulo bēēr, “Na cōk aa kaamkōr ku kaamdīt, rōckdiē tēnē Nhialic ē lōn bī yīn ku kōc kōk piñ kāk luēl ke akōl rōt wel bīk ciēt ya, ku acie rin bī ke mac.”

³⁰Go bēny ku Pethtuth ku Bernike, ku kōc kōk ke cī nyuc luk yic rōt jōt, ³¹ku wēn cī kek jāl aaci jal aa jam kamken, ēlā, “Acīn kē cī ē mony kēnē looi, kē lēu bī ye cōl anak ku mac aya.” ³²Ku jōl Agrīpa lēk Pethtuth, “Yen ē mony kēnē ŋuōt aci lony, ke rin cī yen ye wic ku bī ya Bēnyaknhom yen bī luōñde la tīj.”

Paulo ayēth Roma

27 Tēwēn cī ye mat ku buk cath riāi buk la Italia, gokē Paulo ku jōl aa kōc kōk cī mac thōn Juliōth, bēny akut apuruuk Roma, akut cōl, “Akut Bēnyaknhom.” ²Ku lok riān bō Adramitiōm, riān cī guir bī jāl wath thok wun Athia. Arithtarkuth raan pan Mathedonia wun cōl Thethalonika ē cath kek yo. ³Na akōl dēētē ke yo yet Thidon. Juliōth ē

ye raan path, ee cī Paulo puöl ku bī kɔc määth kek ye la tīŋ, rin bīk la yiək kāk wīc.

⁴Yok aci bar, ku rin cī yok yonhīim wēl yom, goku riäi gēer tē bī yen cath thīn apath, ku ē ye alŋ ye aköl bēn thīn rial pan tō gool nhom wār ciel yic cəl Thaipruth. ⁵Ku jolku wār teem buk la Cilicia ku Pampilia ku lok Mira pan tō wun cəl Likia. ⁶Tēnē, ke bēny apuruuk yök riän jäl Alekdhändria ke la Italia, go yo yāth thīn.

⁷Ku riäi ē cath amääth rin yom ē dīt apei. Ku yok aaci nīn juēc bēn nōk dhēl yic buk jäl yet gen cəl Kniduth. Yom ē kēc yo puöl ku buk la dhēldan yen buothku yic, goku ret wanh cəl Thalmone tēn yen bī pan thiin tō gool nhom cəl Kret yook kəl ē yom. ⁸Ku ciethku ke yo göök yom ke yo kuany agör yōu, ku yok aaci bēn yet tē cəl Wanh Path ē riel, ku ē tēn cīi mec kek gen cəl Lathia.

⁹Ku ciēŋku thīn nīn juēc, ku ril yic buk la tueŋ yo cath wīir, rin ē nīnkä aköl Yan lōk kɔc kegup wīir ēcī bar, tēn yen ye yom rut rot jōt apei. Go Paulo ke lēk ēlä, ¹⁰“Kackiē, aya tīŋ lōn cāthda jäl ē tēn abī yic riel, riäi abī riääk ku kāk tō thīn aabī puk wīir, ku kɔc aabī mou aya.” ¹¹Ku bēny apuruuk ē wēt raan kuath riäi ku raan la riäi yen aye piŋ, ku kueec wēt cī Paulo lueel. ¹²Ku wath thok tē ye riäi mac thīn ēcī path bī kɔc mäi thīn. Go kɔc juēc keyiic wīc ku bīk la tueŋ bīk yet Ponik tē lēu yen rot. Yen ē wanh tō Kret, ku ēcie yethok wēl lŋ bēr tē ye aköl lööny piny thīn.

Yomdīt aci rot jōt wīir

¹³Yom thöōŋ rot ēcī jōt ke bō ciēm tē cī raan yenhom wēl tē ye aköl lööny piny thīn, go kɔc ke cath riäi tak lōn nadē ka lēukē bīk la tueŋ ke cath, gokē riäi lony ku gerkē ke kuēnykē agör Kret yōu. ¹⁴Ku kaam thiin awēn ke yomdīt ril apei bō cuēc tē cī raan yenhom wēl tē ler aköl thīn, ben bēn ke ye piū apei. ¹⁵Ku yiēk riäi bī la bēēŋbēēŋ, ku ril yic apei bī gēer tueŋ tē bī yom thīn, goku puöl buk cəl akuæth yom. ¹⁶Yok aaci bēn lŋ wēn tēek yok lŋ ye yom rut yenhom wēl thīn, pan thiin tō gool nhom cəl Kauda. Tēēn, acuk bēn lēu buk riän koor duōōt riändīt cōk. ¹⁷Ku rin dīit yom apei, gokē duōōt riändīt kōu rin bī yom tiim cī ke riäi looi cīi piir wei, ku jolku duōōt piny wīin. Keek aake riōc ciēt riänden bī la dōt liēet yic wanh Libia thok, gokē alēth ye yom ke riäi kuaath dāk bei, ku cōlkē riäi ajōl yom kuaath. ¹⁸Yomdīt ril awēn aci la tueŋ ke piū apei, nawēn aköl dēētē ke jōkkē bīk kāk tō riäi yic cuat wīir. ¹⁹Nawēn aköl ye nīn diäk ke cuet abēk kāk gēr wīir cienken. ²⁰Ku cuk aköl ku kuel tīŋ nīn juēc, ku yom aci la tueŋ ke piū apei. Akēcku ben bēn ŋōōth lōn bī yok piir.

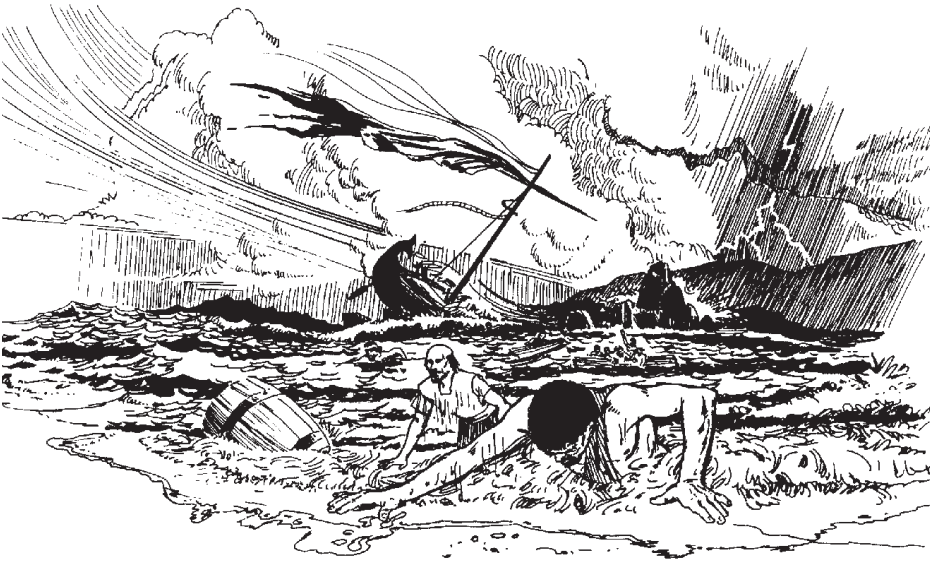
²¹Nawën cī kɔc nīn juēc nōk ke cīn miēth cīk cam, go Paulo rot jɔt ku kēēc kenhīim ku lueel, “Kackiē, na we cī wētdiē piŋ wäär bāk riāi cīi geer wei Kret ŋuōt ʔok aa kēc mam kēlä. ²²Ku ē mēnē wek aa läŋ, deetkē wepuōth! Acīn raan tōŋ bī thou weyiic, ē riāi yetōk yen abī riāāk. ²³Ku wēn akōu atuny Nhialic yen ye ʔen raande, ku yen ya door acī bēn tēnē ʔa, ²⁴ku lueel, ‘Duk riōc, Paulo! ʔin abī ʔet Bēnyŋaknhom nhom, ku rin ē wēt kēnē Nhialic acīi ʔi pēl wei, ku kɔc cath kek ʔi riāi yic aabī piir.’ ²⁵Kēya, kackiē, deetkē wepuōth! Nhialic aca deet puōu, abī kēpath looi tēcīt tē cī ye lēk ʔa thīn wēnakōu. ²⁶Ku yom abī riāi kuaath bī cɔl ala gool nhom cɔk alɔn bī yen la riāāk thīn.”

²⁷Ku nīn aake cī ya thiāār ku ŋuan, ku yomdit apei ē kuath riānda wārdīt Adēkdiēet yic. Na ye tēcīt wēēr ciel yic, ke ye kɔc ger riāi ʔok kepuōth ciēt ʔo cī thiōk buk ʔet agōr thok. ²⁸Gokē wīn cī duōt thok kēthiek luaac piny piū yiic, ku wēn ye kek ye luaac piny ēmēn ku mēn, ke ʔökkē lɔn thiōk wār yic. ²⁹Gokē riōc ciēt riāi bī rot deeny kuōr tō piū yiic, gokē wīn cī duōt thook aleeldīt ye riāi dɔm luaac piny riāi thar ciēen, ku jɔlkē bak piny ŋōōth. ³⁰Ēcī agēr kōk them ku bīk rōt kuēl bei riāi yic. Ku jōtkē riān thiin koor tō riāndīt yic bei, ku tēēukē wīir ke ye kɔc ciēt ke la wīin cī duōt thook aleel luaac piny riāi nhom tueŋ. ³¹Go Paulo lēk bēny apuruuk kek apuruōōkke, “Na cā agēr rēēr riāi yic, ke kɔc tō riāi yic aacīi bī piir.” ³²Go apuruuk wīn cī riāi mac piny teem kōōth ku cɔlkē ke aa buok kuēer.

³³Nawën bak piny, go Paulo ke lōŋ bīk mīth ku lēk ke, “Wek aacī tiit nīn thiāār ku ŋuan ēmēn, ku keek ē nīnkā yiic acīn kē cāk cam. ³⁴Wek ya lōŋ, ku bāk la miēth camkē, wek aa wīc miēth rin ku bāk piir. Acīn raan tōk weyiic la kē bī ye gɔt.” ³⁵Tēwēn cī yen wēt kēnē lueel, go Paulo ayup lōōm, ku rōōk ke lec Nhialic kenhīim ēbēn, ku bēny ayup yic, ku kōŋ jɔok bī mīth. ³⁶Keek aacī kepuōth bēn deet, ku mīthkē ēbēn. ³⁷ʔok kɔc ʔo tō riāi yic, ʔok aa ʔo ye buot karou ku thiārdhorou ku dātem. ³⁸Nawën cī raan ēbēn mīth, gokē rap ke tō riāi yic dhēēth wīir rin bī riāi pial.

Riāi acī atiaktiak rac

³⁹Nawën cī piny bak, ke kɔc ger riāi aake kēc tē cī kek ʔēēt thīn ŋic, keek aacī tē cī wār yekōu tot thīn, la yic liēet tiŋ, gokē tak bīk riāi geer thīn bīk la mac. ⁴⁰Gokē wīn yeke riāi mac piny teem wei bīk diir piny, ku dākkē wīn cī ke alau duōōt piny. Ku jōtkē alēth nhial ku bī yom riāi kuaath tueŋ, bī la agōr thok. ⁴¹Ku riāi acī bēn la tē cāäl ku dōōt liēet yic bī ciēn tē ben yen rot nyoōŋ, ku cī abaŋ ciēen dhoŋ atiaktiak abī dōŋ ke ya apet.

Ku yöökkë kəc ɲic kuaɲ bɪk kaɲ thuɛɛt wiiɾ tuɛɲ ku bɪk kuɛɛɲ aɲɛɛɾ (27:43)

⁴²Eci apuruuk tak bɪk kəc ci mac ebën nõk, bi ciën raan tööɲ kuɛɛɲ aɲɛɛɾ bi kat. ⁴³Ku ë wic bëny apuruuk bi Paulo kony bi ciï næk, go apuruuk yöök bɪk ciën kë loikë tënë kəc mac. Ku yöök kəc ɲic kuaɲ bɪk kaɲ thuɛɛt wiiɾ tuɛɲ ku bɪk kuɛɛɲ aɲɛɛɾ, ⁴⁴ku kəc kök aake bi jal lõk kuaɲ, ke ci tiim riäi ci duɔɔny kuök bɪk ke yäth aɲɛɛɾ. Ku ë yen tē ci yok bën kuɛɛɲ aɲɛɛɾ thɪn akan ke yo puɔɔl gup.

Kë ci rot looi tënë Paulo Malta

28 Wën ci yok yet wär alɔɲtui yo puɔɔl gup, ke jɔɔku ɲic lɔn cɔɔl pan tō gool nhom Malta ²ku kəc ke ciën thɪn aaci yo lor, ku nyuuckë yo apath. Tëwën ke deɲ tueny ku lir piny apei, gokë mac took ku cɔɔkë yo buk yōc. ³Go Paulo tiim kuar piiny ku tēɛu ke mɛɛc, tēwën ke këpiiny bō bei tiim yiic, ku kəc cin abi nuɛt thɪn. ⁴Ku tiɲ kəc awën tō thɪn këpiiny ke ci nuɛt Paulo cin, ku jɛɛmkë kamken, “Mony kënë ala cin rim. Ku kënë aciï yen bi pɪɾ, cɔk alɔn ci yen poth wiiɾ ke këc mou.” ⁵Ku tən awën ke Paulo yir këpiiny mɛɛc, ke cin këɛɛc ciï rot looi tënë ye aciɔn. ⁶Ku ë titkë bɪk tiɲ ke ci but cin, nadë ke wiëëk piny nyin yic ke ci thou. Ku tēwën ci kek tiit apei ku cin kë tiɲkë ke ci rot looi tënë Paulo, ke war kenhiim ku luelkë, “Yeen ala guöp jɔɲɲil apei.”

⁷Dum raandit baai cɔl Publioth, aake ci mec kek tɛwɛn looi kɛnɛ rot thɪn tɛnɛ Paulo. Ku yeen aci ʔo ɲɛc lor aya, ku rɛɛrku ʔo ye jɛɛlke nɪn kadiɛk. ⁸Wun Publioth ɛ rɛɛr biɔɔk yic ke ci juɛi dɔm ku yiɛny riem. Go Paulo la ʔɔt tɛnɛ ye, ku rɔɔk ku dɔɔc, go pial. ⁹Wɛn ci kɛnɛ rot looi, go kɔc juɛc ke tuany bɛn, go Paulo ke dɔɔc bik pial. ¹⁰Ku gɛmkɛ ʔo kɛjuɛc, ku wɛn jiɛl ʔok, gokɛ kɛk bi ʔok dhɛl tɛɛk tɛɛu riɛi yic.

Paulo aci jɛl Malta bi la Roma

¹¹Nawɛn pɛi kadiɛk cɔk, ke ʔo jiɛl riɛn cɔl, “Jak Acuek,” bɔ wanh cɔl Alekdhandria ku yen aci pɛi bɛn nɔk ke kɛɛc Malta rin yom ɛ dɪt apei. ¹²Ku ʔeetku gen cɔl Thirakuthe, ku nɛkku nɪn kadiɛk thɪn. ¹³Ku jiɛlku thɪn, ku lok gen cɔl Regium. Nawɛn bak piny ke wel yom nhom, ku ʔeetku gen cɔl Putɔli nɪn karou cɔk. ¹⁴Ku ʔokku kɔc ci gam thɪn, ku thiɛckɛ ʔo buk rɛɛr ke ke nɪn kadhorou. Ku jɔlku jɛl tɛn ku lok Roma ʔocɔk. ¹⁵Wɛmɛthkuan tɔ Roma aake ci ʔo piɲ lɔn biɪ ʔok, go kɔc kɔk bɛn gen ʔɔɔc cɔl Apioth ye jɔɔl nɪn thɪn bik ʔo lor. Wɛn tiɲ Paulo ke, ke lec Nhialic, ku riil kɛnɛ puɔu.

Paulo aci ʔɛɛt Roma

¹⁶Wɛn ci ʔok ʔɛɛt Roma, Paulo aci bɛny mac Roma puɔl bi rɛɛr ɛ rot kek apuruk tɔɲ tit ye. ¹⁷Nawɛn nɪn kadiɛk cɔk, ke Paulo cɔl kɔcɔdɪt Itharel rɛɛr Roma bik rɔm kek ye. Nawɛn cik kenhɪim mat, ke lueel tɛnɛ ke, “Wɛmɛthkiɛ! Wɛn cɔk yen ciɛn kɛrɛɛc ca looi tɛnɛ kackua, ayi lɔn kɛc ʔɛn ciɛɛɲ wɛrkuandɪt dhɔl yic, ʔɛn aci mac Jeruthalem ku thɔn ʔa apuruuk Roma. ¹⁸Gokɛ ʔɛn thiɛc awuɔc ca looi, ku wickɛ bik ʔa lony, rin acik ʔok ke cɪn kɛ ca looi lɛu ye bi ʔa nɔk. ¹⁹Nawɛn la kɔc Itharel kuec wɛt bi ʔa lony, guɔ luɔɲdiɛ cɔl aʔɛth tɛnɛ bɛnyɲaknhom Roma mac wuɔnda aya, cɔk a lɔn cɪn yen kɛ gɔɔny ʔɛn ɛ kackua. ²⁰Yen ɛ kɛ wic ʔɛn we buk rɔm, ku jaam kek we, rin ʔɛn acath ʔa mac rin wɛt raan yen nɔɔth kɔc Itharel.”

²¹Gokɛ lueel tɛnɛ ye, “Acin athɔr ci ʔɛɛt tɛnɛ ʔo Judia riɛnku, ku acin wɛmɛthdan ci bɛn kek wɛt, lɔn le yen kɛrɛɛc ca looi. ²²Anhiarku buk wɛlku piɲ rin aɲicku lɔn ye kɔc juɛc akut tɔ yɪn thɪn, jɛɛm guɔp.”

²³Kɛya, gokɛ akɔl bi kek rɔm kek Paulo mat yic, ku kɔc juɛc aaci bɛn akɔl kɛnɛ tɛ rɛɛr Paulo thɪn. Ku jɔl Paulo wɛt bɛɛny Nhialic teet yic tɛnɛ ke, jɔɔk riel ʔɛt thɛɛi. ɛci them bi nyooth tɛnɛ ke lɔn kɛ ye lueel rin Jethu ɛ yic, ku nyooth lɔn thɔɲ lɔɲ Mothith ku kɛk kɔk ci gɔt kɔc kɛk Nhialic tiɲ, kek wɛt ye lueel. ²⁴Go kɔc kɔk wɛt ye lueel gam, ku kuec kɔc kɔk. ²⁵Gokɛ jɛl ke tɛɛr kamken, wɛn ci Paulo ye lɛk ke ɛlɛ, “Ee yic

apei, yen të cî Wëi Nhialic raan kāk Nhialic tîŋ cɔl Ithaya lëk thîn bî lueel ëlä tənë wärkuan dit. ²⁶Rin aci lueel ëlä,

‘Lɔɔr luel tənë kɔc Itharel,

Wek aabî weyïth diël piny apeï ku acäk bî deet,

wek aabî wenyïn päl piny apath, ku acäk bî tîŋ.

²⁷Rin kɔckä aa ril nhïim,

keek aaci keyïth cuök,

ku keek aaci kenyïn niëen.

Ŋuöt keek aa daai, ku ŋuöt keek aa piŋ, ku detkë kän yiic, ku lueel Nhialic.

Na cî rot looi këya,

ŋuöt aaci kepuöth wël yen ku kuɔny ke.’”

²⁸Ku wit Paulo wëtde ëlä, “Alëukë bāk dhiel ŋic, lɔn wët bî kɔc kony bî kɔc pîr, bö tənë Nhialic, aci lëk kɔc cie kɔc Itharel. Ku abik piŋ.”

[²⁹Wën cî Paulo ë wët kënë lueel, ke kɔc Itharel jiël ke tɛer apeidit kamken.]

³⁰Ku jɔl Paulo rëer run karou pan ye riɔp yic, ku ë ye kɔc bën bîk ye bën tîŋ lor ku nyuuc ke. ³¹Ee ye piöoc wët bääny Nhialic, rin Bëny Jethu Kritho, ku jïëem tənë kuat raan ëbën ke cïi riöc, ku acin kënë ye gël bî cïi ye piöoc.

Athör cī Paulo gät kəc Roma

Wët nhom

Athör Paulo tənë kəc Roma ë gët rin bī ke lëk lön cī yen ye guuir bī akut kəc cī gam Roma la neem. Ee cī Paulo guuir bī lők la rëer bī luui kam kəc cī gam tëtui, ku bīk jäl kuony dhöl bī la Ithpania. Acī gët bī kəc cī gam Roma tët kē njic rin gam, ku tē ye gam pīr kəc cī gam luoji thīn. Athör kënë ala yic wët ril yen gët Paulo athöör rin Wët Puoth Yam.

Wën cī yen akuut kəc cī gam Roma muöth ku lëk ke lön ë yen röök rienken, ku jəl göc wët lëk ke älä, “Wët Puoth Yam aye nyuöth tē ye Nhialic kəc kuony thīn bīk la cök yenhom.” Ku kënë aye Nhialic jock ku rëer thīn këya rin gam ë raan, cīmën ye athör theer wël Nhialic ye luel älä, “Ku raan la cök Nhialic nhom abī pīr ë gam.” (1:17)

Ku jəl Paulo ë göc kënë teet. Raan ëbën, kəc Itharel ku kəc cie kəc Itharel, aa dhil la cök tənë Nhialic rin keek ëbën aatö adumuööm yic. Kəc aa la cök tənë Nhialic tē gem kek Jethu Kritho. Ku ben Paulo män rot kek Jethu raan cī ləc ku dəc, yen pīr ë yam teet, lön raan cī gam ala döör ke Nhialic. Ku aye Wëi Nhialic bëëi bei riel adumuööm yic ku thou. Cökdit ë 5 yet 8; Paulo acī jam aya rin lönj Nhialic, ku riel Wëi Nhialic rot nyuöth pīr raan cī gam yic. Ku gët Paulo lön ye kəc Itharel ku kəc cie kəc Itharel nhīim thönj kē cī Nhialic guuir tənë raan ëbën yic.

Ku wit wëtde lön kuc cī kəc Itharel kuc Jethu ë luoi Nhialic, rin yen ë tē bī raan ëbën cəl ayök dhëej Nhialic dhël Jethu raan cī ləc ku dəc. Ku aye Paulo njic lön cīi kəc Itharel bī la tuej ke kuc Jethu akölaköl. Ku jəl Paulo gët ciëen tē dhil raan cī gam pīir thīn, ku nhiër bī raan kəc kök nhiaar. Paulo acī kārīl gët ke ye luide tənë Nhialic, ku luoi raan cī gam tənë baai ku tənë raan dët, ku puön la cök njic kēpath ku kërac. Ku thīk athör cī gët cök muöth ku wël læc tənë Nhialic.

Käk tō thīn

Wët nhom ku göc	1:1-17
Kë wīc raan bī pīr	1:18-3:20
Dhël Nhialic rin pīr	3:21-4:25
Pīr yam rin Raan cī ləc ku dəc	5:1-8:39
Kəc Itharel ë guier Nhialic yic	9:1-11:36
Njic ciëej raan cī gam	12:1-15:13
Thök ë wët ku muöth	15:14-16:27

1 Ee ɣen Paulo alony Jethu Krītho. Ƴen raan cī Nhialic cɔɔl ba ya atuuc ba Wēt Puōth Yam luɛɛl.

²Wēt Puōth Yam, ee wēt cī Nhialic thōn theer, ku ěcī kɔc kākke tīn luɛɛl t̄ɛcīt t̄ɛ cī gāt ye w̄ɛl theer Nhialic yiic.

³Wēt yam k̄enē ě wēt W̄en Nhialic cī b̄en a raan kuat B̄enȳjakn̄hom Debit. ⁴Ku Jethu acī nyuɔ̄ōth ě W̄ei Nhialic ke ye B̄anyda, W̄en ril Nhialic, w̄äär j̄ōt ye bei rān yic. ⁵Ku ě rienke yen acī Nhialic ɣen yīek dh̄ĕĕ̄nde ku cɔl ɣen aye atuny Jethu, ku ba kɔc pinynhom ěb̄en cie kɔc Itharel cɔɔl bik gam ku thekk̄e Nhialic. ⁶Ku wek kɔc cī gam t̄ō Roma aya, wek aacī Nhialic cɔɔl b̄āk aa kɔc Jethu raan cī lɔc ku d̄ɔc.

⁷K̄eya, ɣen aḡēt t̄enē we ěb̄en, wek kɔc nhīɛr Nhialic, cī ke cɔɔl b̄āk aa kacke, Bī Nhialic W̄ada ku B̄enȳ Jethu we tūɔc dh̄ĕĕ̄n ku d̄ō̄r.

Ān̄j̄ō̄th Paulo lɔn bī yen la Roma

⁸Tuēn, ɣen alec Nhialicdī ě rin Jethu raan cī lɔc ku d̄ɔc ě rienkun, rin kɔc ěb̄en pinynhom aacī gamdun ŋic ěb̄en. ⁹Nhialic yen lūō̄i pīandī ě ye ɣen kɔc l̄ĕk Wēt Puōth Yam cī W̄ende l̄ĕk kɔc, ān̄j̄ic t̄ɛ ye ɣen we ¹⁰tak th̄in ak̄ol̄ak̄ol̄ ě r̄ō̄kkī ě yiic. Ƴen ě r̄ō̄k lɔn bī Nhialic ɣa pūɔl t̄ɛ w̄ic yen ye ba we la neem. ¹¹Rin awīɛc apeidit ba we la tīn ku ba we ḡam athīɛi W̄ei Nhialic b̄āk riel ě gamdun yic. ¹²Ku k̄e luɛɛl ak̄in, rin bī gamda we ku ɣen ɣo d̄ɛet pūōth ɣodhie. ¹³Awīɛc b̄āk ŋic mīɛthak̄ai lɔn ě ca guir arak jūɛc ba la t̄enē we, ku ala k̄en ye ɣen ḡel ba cīi la. Ee wīɛc ba la t̄enē we ba kɔc k̄ōk l̄ĕk bik gam kamkun aya, cīm̄en le ɣen kɔc k̄ōk pinynhom cī gam cie kɔc Itharel.

¹⁴Rin ala k̄e cī yīek ɣa ba dhiel looi t̄enē kɔc ěb̄en, kɔc peth cīɛ̄n̄ ku kɔc r̄ɛɛc cīɛ̄n̄den, ku t̄enē kɔc cī pīoc ku kɔc k̄ɛc pīoc. ¹⁵Ku ě wēt k̄enē yen awīc ɣen ye apei ba we dhiel l̄ĕk Wēt Puōth Yam wek kɔc r̄ĕ̄r Roma aya.

Riel Wēt Puōth Yam

¹⁶Ƴen acie gūp ě ȳar Wēt Puōth Yam, rin ě yen riel Nhialic kɔc cī ye gam kony, kɔc Itharel ku kɔc pinynhom cie kɔc k̄ōk Itharel aya. ¹⁷Ku Wēt Puōth Yam aye nyuɔ̄ōth t̄ɛ ye Nhialic kɔc kūny th̄in bik la c̄ōk yenhom. Ku k̄enē aye Nhialic j̄ō̄k ku r̄ĕ̄r th̄in k̄eya rin gam ě raan, cīm̄en ye ath̄or theer w̄ɛl Nhialic ye luɛɛl ěl̄ä, “Ku raan la c̄ōk Nhialic n̄hom abī p̄ir ě gam.”

Awūɔc ě raan

¹⁸R̄ĕ̄c pūō ě Nhialic ě rot nyuɔ̄ōth pan Nhialic t̄enē kɔc man Nhialic. Ku k̄ar̄ɛc yek̄e ke looi aa yic ḡel bī cīi cɔl ān̄j̄ic. ¹⁹Nhialic ě pūō r̄ĕ̄c t̄enē

ke rin kē lēu raan bī ɲic rin Nhialic ala gei apei, aci Nhialic tāau raan ebēn puṣu bī ɲic. ²⁰Tēthēer γɔn cek Nhialic nhial ku piny, alēu raan ebēn bī ɲic ē gai lɔn riel Nhialic ē rēer thīn akōlriēc ebēn, ku yeen ē Nhialic alanden. Kājuēcä aacie tiŋ ku aaye ɲic rin kājuēc cī Nhialic cak. Kēya, aciŋ kē kɔŋ kek rōt kony. ²¹Keek aake ɲic Nhialic ku ɲot ke kuc bīk cīi dor. Ku kueeckē bīk cīi gēm alēcden ē yen Nhialic. Ku jɔl kākken yekē tak ciēnkē konykē ku la piāthken bīth. ²²Na cɔk alɔn ye kek ye lueel lɔn ɲic kek kɔŋ, ku aciŋ kē ɲickē. ²³Ku lɔn bī kek ye aa door ē Nhialic pīr akōlriēc ebēn, ka yekē ke door kāk cīi pīr ku raan ē thou. Ku kōk cī kiēt ke cīt diet ku lääi. Ku kakkōk wuc piiny keyōth cimēn kapieny.

²⁴Ku rin ē kēnē, aci Nhialic ke puṣl bīk aa luui käreec wīc piāthken, kāk la bīth. Ku wīcwīc ē diäär ku kakkōk yekē ke looi kamken kāk kɔc cɔl ayār gup. ²⁵Ku lɔn bī kek kēn yic ɲickē rin Nhialic gam, ka yekē gam ē lueth ku yekē ke door kāk ke cek Nhialic, ku kueeckē Aciēŋ yen cak kakkä yen dhil ya door akōlriēc ebēn. Yenakan.

²⁶Ku ē yen aci Nhialic ke puṣl bīk aa luui käreec kɔc yōōr gup. Ayī diäärken aya aci tē cī kɔc cak thīn puṣl, ku aa rōt lööm ē rōt. ²⁷Kēlä aya, rōör aaci tōc ye kek tōc kek diäär, cīt tē cī kɔc cak thīn puṣl, ku rum bal kepuōth bīk ke aa lööm rōör kōk cīt ke. Rōör tuil rōör kōk, ku yekē käreec cīt kakkä looi, aaye tēm awuōc thōŋ kek käreec yekē ke looi. Kāk kēc puṣl bī ke aa looi kēya.

²⁸Ku yeen aya rin cī kek kuc bīk yiny Nhialic cīi ɲic, aci Nhialic puṣl aya bīk aa tak käreec ku yekē luui käreec cīi ke lēu bī raan ke looi. ²⁹Ku aaci puōth thiāŋ kuat käreec apei, adumuōm, kook ku kɔɔr. Ku aaci puōth thiāŋ aya ē tiēel, nääk, thōr, ruēeny ku kuith, ku aa luum. ³⁰Ku aa kegup tōr lueth ku aa man Nhialic. Aa kɔc nhiam, kɔc dhäl kɔc gup cīn gup athēk. Kɔc tak dhōl juēc bī kek käreec looi. Kɔc cie kɔc ke dhiēth ke ē theek. ³¹Kɔc cīn gup nhīm, kɔc kēdāŋ gam ku cīk loi. Kɔc cīn puōth cie yiic ē ɲeer raandä. ³²Cɔk alɔn ɲic kek ye lɔn käreec yekē ke looi, alēu ke bī Nhialic ke tēm thou, ke keek aacie kakkä ē looi kepēc, aa kɔc kōk ke looi lec nhīim aya.

Luŋ Nhialic

2 Yīn aciŋ tē bī yīn rot kony tē luk yīn kɔc kōk wei. Rin tē ye yīn kɔc kōk luōk wei, ku loi kāwēn yekē ke looi aya, ke yīn ē rot dɔm ē rot.

²Ku emēn aɲicku lɔn Nhialic ala yic tē luk yen kɔc wei, kɔc kakkä looi. ³Ku na ye kɔc luōk wei, yīn raan ē path, ku ɲot yī loi ē kakkä, ke ye tak lɔn bī yīn luŋ Nhialic ban? ⁴Tēdēt aya, yīn ē kājuēc rēer piath Nhialic yiic cimēn piathden dīt, gum, ku lääu ē puṣu yōōŋ yiic, rin akuc

lɔn aye piath Nhialic nyooth ba yīpuṣu dhuɔk ciēn. ⁵Ku riel ē nhom, ku rin cī yīn kuc ba yīpuṣu cīi dhuk ciēn abā awācdu juak yic akōl bīi riāāk puṣu Nhialic, ku tē bī yen ŋiɛc luk thīn abī rot nyuɔɔth. ⁶Rin Nhialic abī ŋek a gām kē thōŋ kek tē cī yen luui thīn. ⁷Kɔc bī kepuṓth dɛɛt ku luuikē kāpath ku wickē duar, lec ku pīr akōlakōl, aabī Nhialic gām pīr akōlriēec ēbēn. ⁸Ku kɔc ke looi kāk wīc piāthken ku kueckē yic ku buɔthkē kārec jɔŋrac, aabī Nhialic puṣu riāāk tēnē ke. ⁹Kɔc ēbēn ē luui kārec aaba arɛem ku gum rac apei yōk. Ku abī rot kaŋ looi tēnē kɔc Itharel, ku tēnē kɔc cie kɔc Itharel aya. ¹⁰Ku Nhialic abī duar ku lec ku dōŋr gām kɔc luui kāpath, tueŋ tēnē kɔc Itharel ku jɔl aa kɔc kōk cie kɔc Itharel, ¹¹rin Nhialic ē luk ŋiɛc looi tēnē kɔc ēbēn.

¹²Ku kɔc cie kɔc Itharel kuc lōŋ Mothith, ku aa kārec looi luk abī looi tēnē ke cɔk alɔn kuc kek lōŋ. Ku kɔc Itharel aa ŋic lōŋ Mothith, aa kārec looi ku luk aye looi tēnē ke tēcīt tē ye lōŋ ye luɛɛl thīn. ¹³Rin acie piŋ ē lōŋ yen kɔc cɔl aye kɔc path tēnē Nhialic, aa kɔc ye looi kē ye lōŋ lueel kek aabī ya kɔc la cōk Nhialic nhom. ¹⁴Ku ē yic, kɔc kōk cie kɔc Itharel cīn lōŋ, tē looi kek kēdāŋ tēcīt tē ye lōŋ tō kepuṓth ē path ye luɛɛl thīn, ke keek aa cīt kɔc la lōŋ cɔk alɔn cīn kek lōŋ Mothith. ¹⁵Tē ye kek luui thīn aye nyuɔɔth lɔn kāk wīc lōŋ aaci gōt kepuṓth, aa kāpath ku kārec yekē ke looi ŋic rin aaye piāthken nyuṓth ke. ¹⁶Ku kēlā aya, cīmēn Wēt Puɔth Yam ya lēk we, yen ē kē bī rot looi akōl luk tē bī Jethu Krītho luk looi rin Nhialic tēnē kɔc ēbēn, ŋek kek kēden cī thiaan yeyic.

Kɔc Itharel aacie lōŋ ye theek

¹⁷Ku yīin ēmēn, yīn ē rot cɔl aye raan Itharel, ku yīn ē rot cɔl aye raan muk lōŋ, ku ye jam nhiaam lɔn ye yīn raan Nhialic. ¹⁸Yīn aŋic kē wīc Nhialic ba looi ku yīn aŋic yic rin cī lōŋ ye lēk yī. ¹⁹Aca gam lɔn yīn awat kɔc cī cɔŋr nhīim, ku yīn ē ruel tēnē kɔc tō muṓɔth yic, ²⁰ku yīn ē kɔc piṓɔc, kɔc kuc kāŋ, ku yīn ē raan piṓɔc mīth. Ku rin le yīn lōŋ aye tak lɔn ŋic yīn kāŋ ēbēn. ²¹Yīn ē kɔc kōk piṓɔc yeŋō cīi yīn rot ye piṓɔc? Yīn ē kɔc wēēt ēlā, “Duɔkkē ye cuēer.” Ku yīn cīi ē cuār ē yienhdu? ²²Aye lueel, “Duɔkkē ye kōor.” Cīi akɔr ye looi? Yīn aman jak cī kiēt, cīi kāpuṓth tō yīik jak cī kiēt yīic ye rum? ²³Yīn ē jam nhiaam lɔn ŋic yīn lōŋ Nhialic, cīi Nhialic ye dhōl guṓp tē cīi yīn lōŋde loi? ²⁴Aye athōr theer wēl Nhialic lueel ēlā, “Kɔc cie kɔc Itharel aa kārec luɛɛl Nhialic guṓp ē rienkun.”

²⁵Ciɛŋ kɔc Itharel ye ke ŋoot ē piath tē theek kek lōŋ, ku na cīi lōŋ thek ke yīn acīt raan kēc ŋoot. ²⁶Na raan cie raan Itharel kēc ŋoot, raan cīi kē wīc lōŋ ē dhōl yic, cīi bī ciēt kɔc cī ŋoot? ²⁷Ke wek kɔc Itharel wek aabī

kɔc kɛc ɛ ɲoot, ku aa lɔŋ theek ya yɔɔk lɔn acin raan bāk gɔk, tɛ le we tɛm awuɔc rin wek acie lɔŋ ye theek, cɔk alɔn ɲic wek kɛ ci gɔt ku ɲot we.

²⁸Yeŋa yen raan Itharel ayic, yen ci ɲoot? Acie raan yeke ɲuɔt tɪŋ yeguɔp ɛ path yen ya raan Itharel. ²⁹Raan Itharel guɔp, ee ya raan yepuɔu alɔŋthɪn ci piānde ɲoot Wɛi Nhialic, ku acie lɔŋ ci gɔt. Ku raan kɛnɛ acie lɛc yɔk tɛnɛ kɔc, aye yɔk tɛnɛ Nhialic.

Nhialic acie athɔnde ye waar yic

3 Ye kɛpuɔth nen wɛr kɔc Itharel kɔc cie kɔc Itharel? Tɛdɛt ye kɛpiath ɲɔ ye yɔk ɲuɔt yic? ²Kajuɛc aaye yɔk ayic! Tueŋ, kɔc Itharel aaci Nhialic thɔn wɛtde bɪk muk apath.

³Ku yeŋɔ bi yiɛndɛ tɛ cin kɔc kɔk Itharel gam? Bi kɛ cin kek gam Nhialic cɔl awar athɔnde yic?

⁴Acii bi waar yic! Yiny Nhialic adhɪl tɔ thɪn akɔlakɔl cɔk alɔn ye kɔc alueth. Cɪmɛn ye athɔr thɛer wɛl Nhialic ye lueel ɛlɔ,

“Kɛya, bi ɲic lɔn le yɪn yic, wɛl ye lueel yiic, ku luk yɪin yic.”

⁵Ku na kɛrɛc yeku ke looi ye Nhialic nyuɔɔth lɔn le yen cɔk alanden, ke yeŋɔ buk lueel? Buk lueel Nhialic acin yic tɛ tɛm yen ɣo awuɔc? (Ee tɛ ye kɔc jɛɛm thɪn yen aluɛl.) ⁶Acie tɛde! Na Nhialic ciɪ la cɔk ke lɛu bi luk looi tɛnɛ kɔc pinyinhom?

⁷Alɛu raan dɛt bi lueel ɛlɔ, “Na ye lueth ya ke lueel yic Nhialic nyuɔɔth thɪn alanden ku juɛk duarde yic, ke yeŋɔ ɲot ye ɣa cɔl aye raan ci kɛrac looi ku tɛm ɣa awuɔc?” ⁸Yeŋɔ ciɪ ye luel, cɪmɛn ye kɔc kɔk ɣa cɔk thok ku luelkɛ lɔn ci ɣɛn ye lueel ɛlɔ, “Loiku kɛrac bi kɛpath bɛn.” Ee yic bi kɔckɔ tɛm awuɔc.

Acin raan la cɔk

⁹Kɛya, ye ɣok ɲuɛɛn tɛnɛ kɔc cie kɔc ɛ kuatda ɣok kɔc Itharel?

Acie yic! Aca nyooth wɛnthɛer lɔn ɣok kɔc Itharel ku kɔc cie kuatda ɣok arɛɛr adumuɔɔm yic ɣodhie, ¹⁰cɪmɛn ye athɔr thɛer wɛl Nhialic ye lueel ɛlɔ,

“Acin raan tɔŋ la cɔk,

¹¹acin raan kɔŋ deet yiic, acin raan wɪc yeen bi Nhialic ɲic.

¹²Kɔc aaci kekɔth wɛl Nhialic, keek aaci rɛɛc ɛbɛn ka ci la biɪh, acin raan kɛpath looi, acin mɛn raan tɔk.”

¹³“Wɛl yekɛ keek lueel aa nhiany, aa ciɪ raŋ ci ɲaany nhom, liɛpken aaci luel lueth ɲic.”

“Wɛl yekɛ keek lueel aa ciɪ wɛl kɛpiiny kɔc luaaŋ.”

¹⁴“Aa wɛl ye kɔc lam ku wɛl rem apei kek aatɔ kethook.”

¹⁵“Aa kɔc lac nɔk path,

¹⁶riääk ku mam aa döŋ tē cī kek tēek thīn,

¹⁷ku keek aaciī dhël döör ŋic.”

¹⁸“Ku riöc, riöc kek Nhialic aliu kāk yekē looi yiic.”

¹⁹Ku aŋicku kuat kē ye löŋ lueel, aye lueel tēnē kɔc la ye rin bī ciēn raan la kē kony yen rot, ku bī raan ēbēn kōc Nhialic nhom. ²⁰Kēya, aciīn raan bī la cök Nhialic nhom tē cɔk yen ye them bī kē wic löŋ looi. Kē ye löŋ looi ē lɔn bī nyuöth raan lɔn cī yen kērac looi.

Tē ye Nhialic kɔc cök thīn

²¹Ku emēn tē ye Nhialic kɔc cök thīn yenhom aciī nyooth. Aciī löŋ ku kɔc kāk Nhialic tiŋ lueel thēer. ²²Nhialic ē kɔc cök tē le kek gam tēnē Jethu Krītho. Ee kēnē looi tēnē kuat raan ēbēn cī Raan cī lɔc ku dɔc gam, kɔc Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel aa thōŋ ēbēn. ²³Ku rin cī kek ēbēn käreç looi, ee keek cɔl amec tēnē duaar Nhialic. ²⁴Ku keek aaciī Nhialic muöc dhēēŋde piānde ēbēn bīk la cök tēnē ye. Ku dhēēŋ ye yök tēnē Raan cī lɔc ku dɔc Jethu yen ē kɔc kony bīk käreç cīī loi. ²⁵Jethu aciī Nhialic gam rin bī thuönde a kē ye adumuööm päl piny tē le raan gam tēnē ye. Kēnē aciī Nhialic looi bī nyuöth thīn lɔn le yen cök. Ku wäthēer Nhialic ē lir puöu, ecie kɔc ye tēm awuöc rin käreç cik looi. ²⁶Ku emēn aciī adumuööm cī looi ēbēn päl piny bī nyuöth lɔn le yen cök. Nhialic aciī kēnē looi rin le yen cök. Ku tē looi yen kēnē ē raan ēbēn cī Jethu gam cɔl ala cök.

²⁷Na ye kēya, yeŋö ye yök jam nhiaam ē path? Aciīn kēdāŋ! Ku ye wēt nen ye yök nhiam? Ye rin cī yök löŋ theek? Acie tēde, ee tē cī yök gam. ²⁸Rin aŋicku raan ē la cök tēnē Nhialic rin gam ku acie thēk löŋ ē rot. ²⁹Ye Nhialic, Nhialic kɔc Itharel kepēc? Yeen cīī ye Nhialic kɔc cie kɔc Itharel aya? Ee yic ē Nhialic kɔc cie kɔc Itharel aya, ³⁰rin yen Nhialic tōŋ bī kɔc Itharel cɔl ala cök ē gamden, ku cɔl kɔc cie kɔc Itharel aala cök rin gamden aya. ³¹Yeku löŋ dhöl yic tē le yök gam kēnē? Acie tēde aciīn, yök aa löŋ juak bī riēl.

Gam Abaram

4 Yeŋö buk jäl lueel rin Abaram wundit thēer kɔc Itharel? Yeŋö cī rot looi tēnē ye? ²Na Abaram la kēnē cī looi bī yen la cök tēnē Nhialic, nuöt ala kēnē ye yen nhiam. Ku aciī loi kēlä tēnē Nhialic. ³Cimēn ye wēl cī göt athör thēer wēl Nhialic yic ye lueel ēlä, “Abaram aciī Nhialic gam ku rin gamde aciī Nhialic cɔl ala cök tēnē ye.”

⁴Raan luui aye riɔp, ku wëü ye ye riɔp aacie miöc, ariöpden cì yen luui. ⁵Ku raan cie luui la gam tènè Nhialic, Nhialic yen kɔc cì käreç looi cɔl aala cök, ke gamde yen è ye cɔl ala cök tènè Nhialic. ⁶Ku Debit aci wët thön kek è wët kënë lueel wäär yen jam rin raan mit puöu cì Nhialic gam ke la cök tènè ye, ke cie luui puöth ye looi,

⁷“Kɔc mit puöth aa kɔc cì Nhialic awäcken päl piny,
ku wuuny adumuöömken wei.

⁸Raan mit puöu ee raan cì Bëny bi kuën guöp käreç cì looi.”

⁹Ye miet puöu cì Debit jam kën kɔc Itharel è röt? Acie këden kepëc. Ee kën kɔc cie kɔc Itharel aya, ku wek aa we yeku lëk kë cuk yök athör wël Nhialic yic, rin aci wët cì göt thëer lueel lön, “Abaram aci Nhialic gam, ku gamde aci yen a raan la cök tènè Nhialic.” ¹⁰Ye nen yen looi kënë rot? Loi rot tueŋ wäär këc Abaram ŋoot aye wäär cì ye ŋoot? Ee tueŋ, acie ŋuöt cök ciëen. ¹¹Ku ŋuötnden jɔl ye lök ŋoot ciëen, aye nyuöth lön gam Abaram aci Nhialic ye gam ke ye raan la cök tènè ye tueŋ wäär këc ye cak ŋoot. Ku këlä, Abaram è wundit kɔc cì Nhialic gam, ku aaye gam ke ye kɔc la cök tènè ye cak alön këc ke ŋoot. ¹²Ku yen è wundit kɔc cì ŋoot aya. Ku acie rin cì ke ŋoot, ee rin cì kek dhël pïr gam thön ke pïr wäda Abaram buöth yic wäär këc ye cak ŋoot.

Athön ku löŋ

¹³Nhialic acä Abaram thön ku mïth bi lök dhiëeth lön bi pinyhom a këden. Nhialic akëc athön kënë looi rin theek Abaram löŋ, ee rin cì yen gam, ku gam yen aci yen a raan la cök tènè Nhialic. ¹⁴Rin na ye kë ye Nhialic thön kɔc gäm kɔc löŋ theek, ke gam acin wëtde yic, ku cïn këpuöth tō athön Nhialic yic. ¹⁵Löŋ è rëçc puöu Nhialic bëëi, ku tē cïn yic löŋ, acin löŋ ye dhöl yic.

¹⁶Nhialic è loi athönde rin gam ku rin dhëëŋde, bi athönde a kën yic tènè mïth bi lök dhiëeth tènè Abaram ëbën. Ku acie tènè kɔc la löŋ è röt, ee tènè kɔc cì gam aya cimën Abaram. Rin Abaram yen è wädan wëikua yodhie, ¹⁷cimën cì ye göt athör thëer wël Nhialic yiic ëlä, “Yin aca looi ba ya wun kɔc wuöt juëc.” Abaram aci ya Wäda Nhialic nhom, Nhialic cì gam, Nhialic yen kɔc cì thou cɔl aben pïr, ku wët ye lueel ke liu thïn cɔl aloi rot.

¹⁸Abaram aci gam ku ŋëëth kë cïn kë ŋöth thïn, ku yen aci yen bën a wun kɔc wuöt juëc cimën cì Nhialic ye lëk ye ëlä, “Kockun bi lök dhiëeth aabi juëc ka bi ciët kuël.” ¹⁹Wën cì Abaram cak dhiöp è ruönke aa cït buöç, ku ŋic lön tieŋde Thara ke cì dhiöp ke këc dhiëth, ke ŋot këc dhör

gamde yic. ²⁰Ku rëer ke ɲǒth ku cīi diu athön Nhialic, ku gamde aci ye bën yiék riel ku leec Nhialic. ²¹Ee ɲic, ke cīn diu lɔn bī Nhialic la riel bī kē cī thɔn dhiel looi. ²²Ku ɛ yen aci Nhialic Abaram gam ke ye raan la cök tēnē ye. ²³Ku wēlkā, “Yen aci gam ke ye raan la cök,” aa kēc gǒt rienke ɛ rot. ²⁴Aake gēt rienkua ɲok kɔc bī Nhialic gam aya ke ɲo la cök, ɲok kɔc ye gam lɔn yen Nhialic yen cī Jethu Bānyda jɔt thou yic. ²⁵Yen aci cɔl athou rin adumuǒmkua, ku jɔt bī pīr bī ɲo cɔl aala cök tēnē Nhialic.

Gam yen abī ɲo lušk

5 Kēya rin gamda Nhialic aci ɲo cɔl ala cök tēnē ye, ku ɲok aala dǒr kek ye rin Bānyda Jethu raan cī lɔc ku dɔc. ²ɲok aaci gamda cɔl abīi Jethu dhēɲ Nhialic yic, dhēɲ yen rëer ɲok thīn ɛmēn. Ku ayeku ɲǒth ɲo mit puǒth lɔn ɲok aa duaar Nhialic rɔm kek ye. ³Ku acie kēlā rot, ɲok aa puǒth miɛt aya tē guum ɲok, rin gum ɛ deet puǒu bēēi, ⁴ku gum ku deet ɛ puǒu aye Nhialic gam. Ku gem ye Nhialic ye gam yen ɛ ɲǒth bēēi. ⁵Ku ɲǒth acie ɲo cɔl ayār gup rin cī Nhialic nhiërde cɔl athiǒɲ ɲopuǒth, Wēiken cī gām ɲo.

⁶Rin wäär ɲot cīn yen tē ye ɲok röt kuɔny thīn, ke Raan cī lɔc ku dɔc thou rin kɔc kuc Nhialic aköl cī Nhialic lɔc. ⁷Aril yic bī raan thou rin raan la cök, cɔk alɔn lēu yen rot bī raan dēt thou rin raan path. ⁸Ku Nhialic aci nhiër nhiɛr yen ɲo nyuɔth ɛ kēnē yic, rin tēwäär ɲot ye ɲok kɔc la gup adumuǒm, Raan cī lɔc ku dɔc aci thou rienkua. ⁹Ku ɛmēn thuɔnde aci ɲo cɔl ala cök tēnē Nhialic. Ku na cī kēnē looi, ke cīi ɲo bī wēer bei ayic riāɲ puǒu Nhialic yic aköl ciēen? ¹⁰Ku wäär ye ɲok kɔc ater tēnē Nhialic, ɲok aaci thon Wēnde cɔl aben dǒr kek ye. Ku na ye kēya, ke pīr Raan cī lɔc ku dɔc cīi ɲo bī kony? ¹¹Ku acie kēnē ɛ rot, ɲok amit puǒth aya tēnē Nhialic rin Bānyda Jethu raan cī lɔc ku dɔc aci ɲo dǒr ke Nhialic.

Adam ku Jethu

¹²Adumuǒm aci bën pinynhom rin raan tők, ku adumuǒm cī looi yen aci bën ke thou. Ku kēlā, thou aci bën tēnē raan ɛbēn rin cī kek adumuǒm looi ɛbēn. ¹³Adumuǒm ɛ tǒ pinynhom wäär kēc lōɲ Mothith gām kɔc, ku tē cīn yic lōɲ tǒ thīn, adumuǒm acie kuēɛc nhom. ¹⁴Ku jɔk Adam bī bën Mothith, thou ɛ ɲot ye tēm kɔc agut kɔc kēc lōɲ Nhialic dhöl yic, cimēn wäär cī Adam wēt cī Nhialic lēk ye dhöl yic.

Adam yen ɛ ye kīn raan yen bī bën. ¹⁵Ku keek karou aaciī thōɲ, rin miɔc Nhialic cī gām kɔc ɛ path aciī thōɲ kek adumuǒm Adam.

Raan tɔk, Adam, acā adumuḵḵm looi, ku aci thou bēēi tēnē kɔc juēc. Ku kēdit apei aya, raan tɔk, Jethu raan cī lɔc ku dɔc aci miḵcdit dhēēḵ Nhialic bēēi tēnē kɔc juēc. ¹⁶Ku miḵc Nhialic aci thōḵ kek adumuḵḵm ē raan kēnē. Ku adumuḵḵm tōḵ kēnē cɔk kɔc juēc aaci tēm awuḵc, ku adumuḵḵm juēcā cɔk, miḵc tōḵ Raan cī lɔc ku dɔc Nhialic aci bēn ku cɔl kɔc aa ben la cɔk yenhom. ¹⁷Rin adumuḵḵm raan tɔk thou aci bēn pinynhom. Ku kēdit apei kɔc cī miḵcdit Nhialic yɔk cī jāl la cɔk, aabi mac ku pīr kē akōlriēc rin Raan cī lɔc ku dɔc.

¹⁸Kēya, cimēn ye adumuḵḵm tɔk kɔc cɔl aa tēm awuḵc ēbēn, ke kēlā aya, luḵi tōḵ la cɔk ē kɔc ēbēn cɔl aala cɔk Nhialic nhom, ku bīi pīr akōlriēc tēnē raan ēbēn. ¹⁹Ku cimēn cī raan tɔk wēt Nhialic dhōl yic, ku bī kɔc juēc cɔl aala gup adumuḵḵm, ke kēlā aya, rin cī raan tɔk wēt Nhialic theek, kɔc juēc aabi la cɔk. ²⁰Lōḵ ē gēm ē rin bī luḵi kārec rot juak, ku tē ye kārec rōt juak thīn, dhēēḵ Nhialic ē rot jāl juak apei. ²¹Ku cīt lɔn ye adumuḵḵm kɔc mac ku bīi thou tēnē raan ēbēn, ke yeen aya awīc Nhialic bī dhēēḵde kɔc mac ku looi ke bīk la cɔk tēnē ye. Ku gēm ke pīr akōlriēc ēbēn rin Jethu raan cī lɔc ku dɔc, Bānyda.

Pīr rin Jethu

6 Yeḵō buk lueel ēmēn? Buk la tueḵ ke ḵo loi adumuḵḵm rin bī dhēēḵ Nhialic yeyic juak? ²Acie tēdē! Acīt kē cī thou tēnē ḵo, aaciī ḵo bī ben mac. Ye kēdē bī ḵok la tueḵ ḵo pīr kēlā? ³Rin aḵiēc kē ayic lɔn riel adumuḵḵm aci dhoḵ kōu wāār muḵc ḵonhīim buk aa kɔc Jethu raan cī lɔc ku dɔc, ku ḵok aaci muḵc nhīim ē thuḵnde. ⁴Ku yeen aya, wāār muḵc ḵonhīim, ḵok aa ḵo cīt kɔc cī la raḵ tɔk yic kek ye thuḵnde yic. Ku cimēn wāār cī Raan cī lɔc ku dɔc jɔt thou yic duaar Wun, ke ḵok aabi pīr ē pīr yam aya.

⁵Na cuk rōt mat kek ye thuḵnde yic, ke ḵok aabi rōt dhīel jɔt thou yic kek ye aya. ⁶Rin ḵok aa ḵo ye kɔc adumuḵḵm, pīrdan theer ēcī thou tim cī rīiu kōu kek Raan cī lɔc ku dɔc, bī tē ye ḵok kɔc adumuḵḵm ciēn kē ben lēu tēnē ḵo. Ku buk ciī ben aa kɔc tō adumuḵḵm yic, ⁷rin raan cī thou aaciī ben rēer riel adumuḵḵm yic. ⁸Na ḵo cī thou kek Raan cī lɔc ku dɔc, ka yeku gam aya lɔn bī ḵok pīr kek ye. ⁹Rin aḵicku lɔn na cī Raan cī lɔc ku dɔc jɔt thou yic, ka ciī ben thou, rin thou aaciī ben la riel tēnē ye. ¹⁰Acī thou arak tɔk rin kɔc ēbēn bī riel adumuḵḵm nyaai, ku piērde ēmēn ē pīr mit Nhialic puḵu tēnē ye. ¹¹Kēlā aya, yakē rōt cɔl aaciī kɔc cī thou tēnē adumuḵḵm, ku wek aaciī pīr tēnē Nhialic rin Raan cī lɔc ku dɔc Jethu.

¹²Duḵkkē adumuḵḵm cɔl amec piērdun bāk ke aa theek kārec wīc guāpkun. ¹³Ku duḵkkē guāpkun pēl adumuḵḵm bī ya kārec kek yakē

ke looi. Wek aa dhil röt thön Nhialic, ciët we kɔc ci thou ci ben p̄ir. Wek aa dhil guäpkun thön Nhialic ku bāk aa kɔcken ye looi kē la cök. ¹⁴Adumuḍḍm aciī we dhil mac rin wek aaciī ḡoot löḡ theer yic, wek aatḍ dhēēḡ Nhialic yic.

¹⁵Ye kē p̄ir ḡok ē dhēēḡ Nhialic ke cie löḡ, ḡook puḗl buk adumuḍḍm aa looi ē path? Acie tēde! ¹⁶Aḡieckē alanden lɔn na thönkē röt raan dēt ku yakē theek we cit aloony, ke wek aa loony ē raan kēnē cök ben adumuḍḍm we ḡäth thou yic, ku kēya, thekkē Nhialic bāk la cök tēnē ye. ¹⁷Lecku Nhialic, rin wek aa we ye aloony adumuḍḍm, ke wek aaci yith yakē yök kāk ye piḍḍc tēnē we yiic, gam piäthkun ēbēn. ¹⁸Wek aaci wēēr bei adumuḍḍm yic, ku wek aaci ya aloony luḗi kāk la cök. ¹⁹Yen ajam kēlä ē path cimēn tēdun ye wek jieem thīn, rin bi wek kē luēel deet yic. Cimēn wek aa we ye guäpkun ēbēn thön luḗi käreec rin ci luḗiden we rum puḗth. Ēmēn, wek aa dhil röt cɔl aaye aloony kāk la cök rin luḗi kēpath.

²⁰Wäär ye wek aloony adumuḍḍm, wek aa we cie diēer luḗi la cök. ²¹Yeḡö kēn cāk yök luḗi ē kākka yiic, kāk ye wek gup yār thīn ēmēn? Kākka, ee thou yen ē yakē yök thīn. ²²Ku ēmēn, wek aaci wēēr bei adumuḍḍm yic, ku wek aaci ya aloony Nhialic. Ku piērdun ēbēn ē kēde, ku kē yakē yök thīn ē p̄ir akölriēec ēbēn. ²³Rin kē ye yök luḗi adumuḍḍm yic, ee thou. Ku miḗc Nhialic ē p̄ir akölriēec ēbēn rin Raan ci lɔc ku dɔc, Jethu Bänyda.

7 Aḡieec, wek aa kē luēel deet yic miēthakāi ci gam rin wek aa ḡic löḡ. Löḡ ē la riel bi raan dɔm tē ḡot p̄ir yen. ²Tē thöḡḡ ḡok ye, ke tiḡ ci thiaak aciī löḡ ye puḗl bi wic mony dēt. Ku na thou muḗnyde ka cīn löḡ ben ye gēl. ³Na wic mony dēt ke muḗnyde p̄ir, ka ci ya tiḡ ci kɔc. Ku na ci moc thou, ke löḡ gēl yeen aliu. Na thieek mony dēt ka cīn akɔr.

⁴Ku ē yen tēde aya tēnē we miēthakāi ci gam. Tē thöḡ ḡok ye löḡ, ke wek aa cit kɔc ci thou tēnē löḡ rin wek abaḡ guḡp Raan ci lɔc ku dɔc. Ku ēmēn wek aa kacke yen raan ci jɔt thou yic, rin bi wek aa kɔc puḗth loi wēt Nhialic. ⁵Wäär ḡot p̄ir ḡok ciēḡdan theer ci ḡo cak thīn, käreec ke ci löḡ tāau ḡopuḗth aake lui apei ḡogup. Ku aa kāk thou kek aake yeku ke looi ēbēn. ⁶Ku ēmēn ḡok aaci bēn bei löḡ theer yic rin ci ḡok thou tēnē löḡ wäär yen mec ḡo. Ku ḡok aa jɔl luui dhēl yam Wēi Nhialic, ku acie löḡ theer ci ḡöt.

Löḡ ku adumuḍḍm

⁷Yeḡö buk jäl luēel ēmēn? Ye löḡ yen adumuḍḍm? Acie tēde! Na ye kēya ayic, ḡuḗt ḡen akēc adumuḍḍm ḡic tēn ciī yen ye löḡ. Rin ḡuḗt akēc

ɲic yen kərəec wɪny kənə raandä yɪpuðu tən kəc lɔŋ ye lək yen əlä, “Duk kən raandä wɪc ɟapuðu.” ⁸Ku adumuðòm aci lɔŋ wel bɪ yen ɟen a duðɔŋ ba puðu ayiək kəkəkək. Ku na cie lɔŋ ɲuɔt acɪn adumuðòm. ⁹Wäthəer, ɟen a ɟa ciɛŋ ke ɟa kuc kə ye lɔŋ lueel. Ku wäär le ɟen lɔŋ ɲic, aca bən yök ɟapuðu lɔn cɪ ɟen lɔŋ dhoŋ kɔu ku ya raan ə thou. ¹⁰Aca bən yök lɔn lɔŋ puɔth wən ɲiɛc ke yen bɪ pɪr bəɛi, aci bən a kən thou bəɛi. ¹¹Ku adumuðòm aci lɔŋ wel bɪ yen ke ɟen a duðɔŋ, ku rin lɔŋ, ɟen aci adumuðòm cɔl athou.

¹²Ku ə cɪn kərəec tɔ lɔŋ yic, ee ye lɔŋ Nhialic la cök ku peth. ¹³Ye kələ, lɔn nadə ke kəpath yen aci thou bəɛi tənə ɟa? Acie kəya! Adumuðòm yen ə looi ye. Aci kəpath lööm bɪ yen thou bəɛi tənə ɟa rin bɪ tərəec yen thin, yen adumuðòm tɪc. Ku kələ, rin ə lɔŋ, adumuðòm aye nyuɔth ke ye kərəc apɛidit. ¹⁴Aɲicku lɔŋ ə bən tənə Wəi Nhialic, ku ɟen ə raan ə path, alony adumuðòm. ¹⁵Yen acie kə ya looi ye deet yic, rin ɟen acie kə wiɛc ba looi ye looi, ku aya looi ə kə maan ba looi. ¹⁶Ku na luɔci kə cä wɪc ba looi, ka ya gam lɔn lɔŋ apath. ¹⁷Kəya, acie ɟen ə kənə looi ayic, ku adumuðòm rəɛr ke ɟa. ¹⁸Aɲiɛc, acɪn kəpuɔth rəɛr ke ɟa, rin cɪt tɛ cɪ ɟa cak thin kek adumuðòm. Rin na cɔk alɔn wɪc ɟen ye ba kəpath looi, ka cä ə ləu ba looi. ¹⁹Rin kə ya looi acie kəpuɔth ya wɪc ba looi, ku kəya kə cɪi path cä ə wɪc ba looi, yen aya looi. ²⁰Əmən na ya looi kə cä wɪc ba looi, ka cie ɟen ye looi, adumuðòm rəɛr ke ɟen yen ə ye looi.

²¹Kəya, aya yök lɔn luui lɔŋ kənə. Tɛ wɪc ɟen ye ba kəpath looi, ke kə cɪi path yen ə rot tɛəm thin. ²²Ku piändiə guɔp anhiar lɔŋ Nhialic, ²³ku ɟen ə lɔŋ dɛt tɪŋ ke lui ɟaguɔp, lɔŋ cie la piny kek lɔŋ cɪ piändiə gam. Ku yen ə ɟa cɔl aye alony adumuðòm yen lɔŋ lui ɟaguɔp kənə. ²⁴Yenɔ be kərəc ɟa yök kələ! Yenɟa bə kony guɔp ɟa ɟəth thou yic? ²⁵Lecku Nhialic rin cɪ yen Bányda Jethu raan cɪ lɔc ku dɔc, cɔl akony ɟa.

Kəya, kənə yen ə tɛdiə, ɟen nhom piändiə yic alony lɔŋ Nhialic, ku cɪt tɛ cɪ ɟa cak thin alony adumuðòm.

Pɪr Wəi Nhialic yic

8 Ku kəya, acɪn awuɔc ye tɛm kɔc cɪ ya tök kek Raan cɪ lɔc ku dɔc Jethu, ²rin lɔŋ yam, Wəi Nhialic ə pɪr bəɛi rin Jethu raan cɪ lɔc ku dɔc, acä wəɛr bei lɔŋ adumuðòm yic, lɔŋ thou. ³Kən kəc lɔŋ ləu bɪ looi rin tɛ cɪ ɟo cak thin ke ɟo cɪi ril rin adumuðòm, aci Nhialic looi ə tuuc cɪ yen Wənde nhom tuðɔc ke ye raan cimənda, ku bɪ nök bə adumuðòm nyaai. Ku tɛ looi yen kənə, acä adumuðòm tɔ kɔc gup cɔl acɪn riel. ⁴Kənə aci Nhialic looi rin bɪ luɔi wɪc lɔŋ dhiel la cök ɟogup ɟok kɔc

p̄ir W̄ei Nhialic, ku acie t̄e c̄i ʒo cak th̄in. ⁵Kɔc p̄ir c̄it t̄e c̄i ke cak th̄in kek adumuɔ̄m, aake nh̄iim yīek k̄ak ye t̄e c̄i c̄ak ke w̄ic, ku kɔc p̄ir c̄it t̄e w̄ic l̄oŋ W̄ei, aake nh̄iim t̄āau k̄ak w̄ic l̄oŋ W̄ei yiic. ⁶T̄e ȳik raan yenhom luɔi k̄ak adumuɔ̄m, ka thou. Ku na ȳik raan yenhom k̄e w̄ic l̄oŋ W̄ei, ka ȳok p̄ir ku d̄ɔ̄r. ⁷Ku raan ̄e la ater kek Nhialic t̄e ȳik yen yenhom k̄ak luɔi adumuɔ̄m rin acie l̄oŋ Nhialic ye theek, ku acīi l̄eu b̄i l̄oŋ Nhialic theek. ⁸Ku kɔc ye theek t̄e c̄i ʒo cak th̄in aacie Nhialic c̄ol amit pūu.

⁹Ku k̄eya wek aacīi cīeŋ c̄it t̄e c̄i we cak th̄in, wek aa cīeŋ c̄it t̄en̄e l̄oŋ W̄ei t̄e r̄eer W̄ei Nhialic ke we ayic. Ku na ye raan cīi r̄eer kek W̄ei Jethu raan c̄i l̄oc ku d̄oc, ka cie raande. ¹⁰Ku na r̄eer Raan c̄i l̄oc ku d̄oc kek we, ke gūapkun aacīi thou rin adumuɔ̄m ku w̄aikun aŋot ke p̄ir rin c̄i ke looi b̄ik la c̄ok t̄en̄e Nhialic. ¹¹Na W̄ei Nhialic yen ʒot Jethu thou yic r̄eer kek we, ke raan ʒot Raan c̄i l̄oc ku d̄oc thou yic, ka b̄i gūapkun thou c̄ol aa p̄ir rin r̄eer W̄eike wegup.

¹²K̄eya, mīethak̄ai ʒok aala k̄e dhilku looi, ku acie l̄on b̄i ʒok r̄eer p̄irdan theer c̄i ʒo cak th̄in yic. ¹³Rin na pīērk̄e c̄it t̄e c̄i we cak th̄in, ke wek aabīi thou, ku na p̄alk̄e k̄arec yak̄e ke looi rin W̄ei Nhialic, ke wek aabīi p̄ir ʒok.

¹⁴Kɔc ye W̄ei Nhialic nyuɔ̄oth, aa mīth Nhialic. ¹⁵Rin W̄ei c̄i Nhialic ḡam we acie we c̄ol aye ben ya aloony adumuɔ̄m, ku looi we b̄ak rīɔ̄c. Ku W̄ei Nhialic ̄e ʒo c̄ol aye mīth Nhialic, ku wek aacīi W̄ei Nhialic c̄i we looi b̄ak aa mīethke ʒok. Ku W̄ei acīi ʒo c̄ol aye Nhialic l̄oŋ, “W̄a! W̄a!” ¹⁶Aye W̄ei Nhialic gūp kek w̄aikua lueel l̄on ye ʒok mīth Nhialic. ¹⁷̄Em̄en ye ʒok mīethke, ʒok aabīi k̄akken muk t̄en̄e kacke th̄on. Ku k̄apūoth muk rin Raan c̄i l̄oc ku d̄oc aya rin t̄e guum ʒok cim̄ende, ke duarde abīi ya k̄eda aya.

Duaar aköldä

¹⁸Aya tak l̄on k̄ak yeku guum pīerda yic ̄em̄en, aacīi k̄oŋ th̄oŋ kek duaar b̄i Nhialic nyūoth ʒo, duaar b̄i r̄eer kek ʒo aköldä. ¹⁹K̄ak c̄i Nhialic cak pinynhom ̄eb̄en aa r̄eer ke ŋ̄oth apēi, ke tit ak̄ol b̄i Nhialic mīethke nyūōoth. ²⁰Ku k̄ak c̄i cak, kɔc pinynhom aake b̄i r̄eer ke c̄i pūoth mum, ku aacie kek ke cīi yen tak, ee Nhialic yen loi ye k̄eya. Ku ŋ̄oth k̄en̄e ̄e ŋot t̄o th̄in. ²¹Ku k̄ak c̄i cak aabīi waar aköldä rin b̄ik cīi rīääk, ku b̄ik läau nhomdit mīth Nhialic r̄om ke ke.

²²Rin aŋicku agut c̄it ̄em̄en, k̄ak c̄i cak aa r̄eer ke dhiau ke rem, ar̄em c̄it ar̄em tiŋ r̄öp. ²³Ku aacie k̄ak c̄i cak ̄e r̄öt, ʒok kɔc c̄i W̄ei ʒok ke ye mīoc tueŋ ̄e Nhialic, ʒok aa r̄eer ʒo dhiau ʒo rem pūoth aya, ke ʒo tit

apei tē bī Nhialic ʔo luɔɔi thīn buk aa miēthke, ku cɔl guäpkua aa waar röt bīk aa yam. ²⁴Rin ē n̄jth yen ē cɔl ʔo apoth, ku na yeku kē n̄jthku tīj, ka cie n̄jth acīn. Rin ye ʔa kē tō kek ye n̄jōth? ²⁵Ku na yeku n̄jōth kē cīi tō ke ʔo, ka yeku tiit ke ʔo lir puōth.

²⁶Ku cīt mēn aya, Wēi Nhialic ē bēn aya ku kony ʔo rin ye ʔok cīi ril, rin kuc ʔok tē dhil ʔok Nhialic rōök thīn, ke yeen ē Nhialic lōj rienkua, ku lēj ke dhiau dhiēn cīn wēl ye teet. ²⁷Ku Nhialic yen kē rēēr raan puōu tīj, aɲic kē lueel Wēike, rin Wēike ē rōök rin kacke cīt tē wīc Nhialic ye thīn. ²⁸Ku aɲicku kēriēec ēbēn yic, Nhialic ē luui kāpath rin kɔc n̄hiar ye, kɔc cī cɔl bīk kēden wīc looi. ²⁹Kɔc kek cī Nhialic lɔc theer, aaci looi aya bīk ciēt Wēnde, ku bī Wēnde a kaai wāmāthakēn juēc yiic. ³⁰Kēya, Nhialic aci kɔc cī lɔc cɔl ku looi ke bīk la cök tēnē ye, ku kɔc cī cɔl aala cök tēnē ye aaci la duarde aya.

³¹Kēya, yejō buk lueel rin ē kēnē? Na Nhialic akāac kek ʔo, ke yejā bī ʔo maan? ³²Na Nhialic akēc Wēnde nhom guōp ɲuāān wāār ku cɔl athou rienkua ēbēn. Na cī ʔo gām Wēnde, ke cīi ʔo bī gām kāj ēbēn ē path aya? ³³Yejā bī la wēt bī lueel kɔc cī Nhialic lɔc gup? Ee Nhialic nhom guōp yen aci ye lueel lɔn le kek cök tēnē ye. ³⁴Le raan dēt lēu ye bī ke tēm awuōc? Acīn raan agut Jethu aya raan cī lɔc ku dɔc cī thou, ku jɔt raɲ yic bī ben pīr, ku arēēr kōj cuēc Nhialic, ee Nhialic lōj rienkua. ³⁵Yejā bī ʔo tēk bei nhiēr Raan cī lɔc ku dɔc yic? Lēu aliāāp, tēdē ba gum rin ye yīn raan cī gam, ayī n̄jōj, ayī riōōc rin kārec, ayī lɔn bī yī nōk ba thou? ³⁶Cīmēn cī ye gōt athōr theer wēl Nhialic yic ēlā,

“Rin wētdu ʔok aa rēēr kāk
nāk ʔook yiic akōl thok ēbēn,
ʔok aaye looi cīmēn amēl la teem röt.”

³⁷Acie tēde, kākā yiic ēbēn ʔok aala riēl dīt ye ʔok kāj tiaam rin raan yen n̄hiar ʔo. ³⁸Rin aɲic alanden lɔn acīn ke tēk ʔo bei nhiērde yic. Cök athou ayi pīr, cök atuuc nhial ayī jakrec, cök aa kāk loi röt ēmēn, ayi kāk bī röt looi akōldā, ayī kākōk ril. ³⁹Ayī nhial, tēdēt wērdīt cök piiny, acīn kē lēu ye kuat kākā yiic ēbēn bī ʔo tēk bei nhiēr Nhialic yic, yeen ē kēda rin Raan cī lɔc ku dɔc, Jethu Bānyda.

Nhialic ku kacke

9 Kē ya lueel ē yic. Yen acie jam lueth rin ʔen ē raan, Raan cī lɔc ku dɔc. Aye puōndiēn mec Wēi Nhialic lēk ʔa apei lɔn ʔen aciī lueth luel. ²Rin dak piāndiē adīt apei, ku tē reem piāndiē thīn rin kackiē acie yop. Yen ajam rin kɔc kuatdiē, kɔc Itharel. ³Ku na lēu rot ba ke kony,

ɲuɔt awiɛc bɪ Nhialic ʔa tɛm awuɔc ku cã ben a raan Raan cɪ lɔc ku dɔc. ⁴Keek aa kɔc cɪ Nhialic lɔc ku cɔl ke aaye kacke, ku nyuth ke duarde ku looi dɔɔr ke ke ku gɛm ke lɔŋ. Ku nyuth ke tɛ bɪ kek ye aa duɔɔr thin apath. Ku yökkë kãk cɪ Nhialic thɔn ke. ⁵Keek aa ke ye kuat kɔc ɲic thɛɛr. Ku Raan cɪ lɔc ku dɔc, wãär cɪ yen jãl a raan cɪmɛnda ɛ ye raan kuatden. Raan ɛbɛn adhil Nhialic yen mɛc kãŋ ɛbɛn a leec akɔlriɛc ɛbɛn. Yenakan.

⁶Acã ye lueel lɔn kɛ cɪ Nhialic thɔn akɛc rot looi. Kɛ cɪ Nhialic thɔn acɪ rot dhiel looi, rin acie kɔc Itharel kek ke cɪ Nhialic lɔc ɛbɛn. ⁷Acɪ Nhialic lueel tɛnɛ Abaram, “Aacie mɪth ɛbɛn bɪ dhiɛɛth tɛnɛ yɪ kek bɪ ʔa mɪth Nhialic, aa mɪth bɪ dhiɛɛth many Itharel kek aabi ʔa miɛthku kek ca thɔn yɪ.” ⁸Kɛya, aye kɛnɛ nyooth lɔn aacie mɪth bɪ dhiɛɛth Abaram ɛbɛn kek ke bɪ ʔa mɪth Nhialic, aa mɪth ke cɪ Nhialic thɔn ye kek aake bɪ ʔa miɛthke. ⁹Kɛnɛ cɪ Nhialic lueel akɪn wãär thɔn yen wɛt tɛnɛ Abaram, “Tɛ le akãlde bɛn, ke ʔen abɪ dhuk ku Thara abɪ manh moc yök.”

¹⁰Kɛ cɪt ɛ wɛt kɛnɛ aya, mɪth Rabeka karou, wunden ɛ ye tɔk, wãditda Ithãk.

¹¹⁻¹²Acɪ Nhialic lueel tɛnɛ Rabeka, “Wɛndun dɪt yen abɪ ʔa luui tɛnɛ wɛndun koor.” Acɪ kɛnɛ lueel rin bɪ nyooth lɔn kɛ cɪ yen raan tɔk lɔc keyiic ku pɛl raan dɛt, ee wɪc piãnde ɛ rot bɪ looi kɛya. Nhialic ɛ lueel wɛt kɛnɛ tɛnɛ Rabeka, ke Rabeka kɛc mɪth cak dhiɛɛth, ke cɪn kɛpath ku kɛrɛɛc cɪ ɲɛk looi. Kɛnɛ cɪ rot looi ɛ kɛ cɪ Nhialic raan tɔk cɔl ku pɛl raan dɛt. Ku acie kɛnɛ cɪ ɲɛk looi kamken. ¹³Cɪmɛn ye athɔr thɛɛr wɛl Nhialic ye lueel ɛlã, “Jakop aca lɔc ku kuɛɛc Ethau.”

¹⁴Abɪ kɔc kɔk aa lueel lɔn Nhialic acɪn yɪc, ku acie tɛde. ¹⁵Rin acɪ Nhialic lueel tɛnɛ Mothith ɛlã, “Na wiɛc ba raan dɛt ɲuãän, ka luɔɔi, na wiɛc ba puɔu löny tɛnɛ raan dɛt, ka luɔɔi aya.” ¹⁶Kɛya, acie kɛ wɪc raan, tɛde kɛ ye looi, ee lier puɔu ɛ Nhialic. ¹⁷Rin acɪ Nhialic lueel wɛl thɛɛr cɪ gɔt yɪc tɛnɛ bɛny Ijip ɛlã, “Yɪn aca looi ba ʔa bɛny rin bɪ riɛldiɛ yɪ nyuɔɔth, rin bɪ kɔc pinynhom ɛbɛn ʔa piŋ.” ¹⁸Kɛya, na wɪc Nhialic bɪ raan ɲuãän, ka looi. Ku na wɪc raan dɛt bɪ cɔl aril nom, ka looi aya.

Nhialic ɛ kɔc ɲuãän ku tɛm kɔc awuɔc

¹⁹Tɛdɛt ʔen abɪ raan dɛt thiɛc ɛlã, “Na ye yen tɛ ye Nhialic luui thɪn akan, ke ʔeŋɔ ye yen raan tɛm awuɔc? Ku ʔeŋa lɛu ye ku bɪ kɛ wɪc Nhialic jɔɔny?” ²⁰Ye tak ye yɪn ɛ ɲa ba yɪn nom jãam kɛ cɪ Nhialic looi?

9:4 B.bei 9:4 9:7 Cãk 21:12 9:9 Cãk 18:10 9:12 Cãk 25:23 9:13 Mal 1:2-3 9:15 B.bei 33:19
9:17 B.bei 9:16 9:20 Ith 29:16; 45:9

Tiŋ cuëc töny ala yic bi tiɔp cuëëc tēden wic yepuɔu (9:21)

Töny acie tiŋ cuëc ye ye thiëc, “Yeŋö cuëëc yin ya këlä?” ²¹Tiŋ cuëc töny ala yic bi tiɔp cuëëc tēden wic yepuɔu, ee töny karou cuëëc ë tiom tōŋ yic, amuc yen jööl muɔc ku tööny ye yen luui baai ë path.

²²Kë ci Nhialic looi athōŋ kek ë kënë. Awic bi riääk piände nyuɔɔth ku cɔl rielde aŋic. Ku ŋot pël yepuɔu piny tēnë kɔc rɛec yen puɔu thīn, kɔc rëër ke bi tēm awuɔcɔit apei. ²³Ku ee wic aya bi duaarden dīt nyuɔth yo, duaarden dīt ci yen yo mat thīn yok kɔcken ci ŋuään. Yok kɔcken ci guiir theer buk duaarde yök. ²⁴Ku yok kɔc ci cɔl yok aa yo la yiic kɔc Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel aya. ²⁵Ku kënë ci Nhialic lueel akīn, kē ci göt athör Yocia yic raan kāk Nhialic tiŋ,

“Aba cɔl kackië,
të jiëem yen kɔc cie kackië ayic.
Aba cɔl kɔckiën nhiaar,
të jiëem yen rin kɔc cä ke nhiaar.”

²⁶Ku tēnë yen aci Nhialic ye lueel thīn ëlä,

“Wek aacie kackië,
tëën aabi cɔl ka wëët Nhialic tō pīr yecin.”

²⁷⁻²⁸Ku Ithaya raan kāk Nhialic tiŋ aci jam apei theer rin kɔc Itharel ëlä,

“Na cɔk kɔc Itharel juëc abik ciët liëet agör,
ka kɔc lik keyiic kek aabi poth,
rin Nhialic abi luk lac looi luŋ ciī yeyic dhuk tēnë kɔc
pinyinhom ëbën.”

²⁹Acit wët ci Ithaya raan kāk Nhialic tiŋ lueel wäthæer ëlä,

“Na Nhialic Madhɔl kēc yook nyän kɔc ë kватda yic,
ŋuɔt yok aaci ciët kɔc gen Thodom ku Gomora.”^a

9:20 Ith 29:16; 45:9 9:25 Yoth 2:23 9:26 Yoth 1:10 9:27-28 Ith 10:22-23 ^a9:29 Kɔc Thodom ku Gomora aake ci Nhialic cɔl aa nyuɔp bik thou ëbën rin käreec yekë looi, tiŋ Ith 1:9

Wēt Puoth Yam ee luel tēnē kɔc Itharel aya

³⁰Kēnē yen ē luēl, “Ee kēc kɔc cie kɔc Itharel them bīk la cōk tēnē Nhialic. Ku aaci Nhialic bēn cɔl aa la cōk rin cī kek ye gam. ³¹Ku ēcī kɔc Itharel them bīk la cōk Nhialic nhom rin thēk ē lōŋ, ku acin kē cik bēn yōk.” ³²Ku raan dēt abī thiēc ēlā, “Yeŋō cīn yen kē cik yōk?” Acin kē cik yōk rin acik them bīk looi ē rōt ku cik Nhialic gam. Kēya, aa cīt kɔc cī kecōk dēeny alēl, ³³alēl yen ye athōr thēer wēl Nhialic jam ye ēlā,
 “Piŋkē apath, yēn abā alēl bī kɔc cɔl aaye kecōk dēeny.
 Tōōu Jeruthalem, alēl bī kɔc cɔl awiēk.
 Ku raan bī wētde gam acīi bī rac puōu.”

10 Miēthakāi, kē wic piāndiē ku rōōkkiē tēnē Nhialic rienken, ee lōn bī kōckiēn Itharel ŋic tē bī Nhialic ke kuony thīn. ²Alēu ba ya raan ŋic ye lōn awickē bīk luui apēi bīk Nhialic cɔl amit puōu tēnē ke. Ku dhēl ye kek ye wic bīk Nhialic cɔl amit puōu, acik ye deet yic apath. ³Ku rin kēc kek dhēl ye Nhialic kɔc cɔl aala cōk tēnē ye deet, acik them bīk dhēl yōk ē rōt, dhēl bī ke cɔl aala cōk tēnē Nhialic. Ku aa kēc dhēl ye Nhialic kɔc cɔl aala cōk tēnē ye gam. ⁴Ku Raan cī lōc ku dōc yen aye lōŋ thōk thīn. Ku kēya, Nhialic ē kuat raan cī gam ēbēn cɔl ala cōk tēnē ye.

Acin raan cīi Nhialic ye kony

⁵Mothith aci tē ye kɔc la cōk thīn tēnē Nhialic tē theek ē lōŋ gōt ēlā, “Na loi raan kē ye lōŋ luel, ke yēn abī lōŋ cɔl apīr.” ⁶Kē ye wēl Nhialic cī gōt thēer luel rin bī raan la cōk tēnē Nhialic rin gam akīn, “Duk rot ye thiēc, yeŋa bī la pan Nhialic.” Rin bī yen Raan cī lōc ku dōc la thiēc bī bēn piny tēnē yō. ⁷“Duk rot ye thiēc aya, yeŋa bī la piny.” Ku wētde yic bī Raan cī lōc ku dōc la bēēi bei kam kɔc cī thou. ⁸Kē ye wēl Nhialic cī gōt thēer luel akīn, “Wēt Nhialic athiōk kek yī, arēēr yīthok ku yīpuōu.” Ku kēnē yen ē wēt tōŋ yeku lēk we. ⁹Na ye luel kɔc nhīim ēlā, “Jethu ē Bēny ku gam yīpuōu lōn cī Nhialic ye jōt thou yic, ke Nhialic abī kony. ¹⁰Gam ē bēn bei yōpuōth ku cɔl yō aala cōk tēnē Nhialic, ku luel ye yōk gam luel yōthook kɔc nhīim aye Nhialic yō kony.” ¹¹Cimēn cī ye gōt athōr thēer wēl Nhialic yic ēlā, “Ku raan bī wētde gam acīi bī rac puōu.” ¹²Kēnē atō raan ēbēn thīn, rin Nhialic Bēny athōŋ tēnē kɔc ēbēn, kɔc Itharel ku cie kɔc Itharel aya. Ku ē kɔc rōōk tēnē ye ēbēn gām kājuēc path apēi. ¹³Cimēn ye wēl Nhialic cī gōt thēer ye luel ēlā, “Na le raan Bēny cɔl ke yen akony Bēny.”

¹⁴Ku yēn acik bī cɔl ayic tē kēc kek gam. Ku keek aaci bī gam tē kēc kek wēt piŋ. Ku wēt acik bī piŋ tē kēc ye lēk ke. ¹⁵Ku bīk wēt piŋ

kədë tē cīn yen raan cī tuɔc ke. Cīmēn cī ye gōt athōr thēer wēl Nhialic yic ēlä, “Ee kēpath apei, kɔc biī wēt puɔth yam aa bö.” ¹⁶Ku acie raan ēbēn yen cī Wēt Puɔth Yam gam. Acī Ithaya nhom guɔp lueel ēlä, “Bēny yeŋa cī wētda gam?” ¹⁷Kēya, keek aa wēt kaŋ piŋ tueŋ ku jɔlkē gam. Ku wēt kēnē aye piŋ tē piöoc kɔc rin Raan cī lɔc ku dɔc.

¹⁸Ku ē yic alanden, keek aaci wēt piŋ. Cīmēn cī ye gōt athōr thēer wēl Nhialic yic ēlä,

“Wēl cik lueel apei aaci thiēi piny.

Wēl thuɔŋden aaci yet pinynhom ēbēn.”

¹⁹Ku kɔc Itharel guɔp ē ŋickē. Mothith nhom ke jam nyin Nhialic, yen abi ye kaŋ lueel,

“Wek wundiēn Itharel, wek aaba cɔl adɔm tiēel.

Rin kɔc cīi cɔk a wut, wek aaba cɔl ariäak puɔth rin kɔc wun cīn kē cik deet.”

²⁰Ku jam Ithaya nyin Nhialic, ku gei yic ēlä,

“Yen acī kɔc ke cīi yen wic yök.

Yen acī rot nyuɔth kɔc ke cie yen ē thiēc.”

²¹Ku acī lēk yo lɔn cī Nhialic ye lueel rin kɔc Itharel ēlä,

“Yen acā cin taar aköl thok ēbēn tēnē kɔc dhēl yen, kɔc cie wētdiē ye piŋ.”

Nhialic ē ŋuäände nyuɔth kɔc Itharel

11 Kē thiēc, cīi Nhialic kuc kacke? Acie tēde. Yen nhom guɔp, yen ē raan Itharel, yen ē raan kuat Abaram, raan many Benjamin. ²Nhialic akēc kuc kacke, kɔc yen lɔc ke thēer. Wek aa ŋic kāk cī gōt athōr thēer wēl Nhialic yic, kāwäär ye Elija Nhialic cɔl rin käreɔc cī kɔc Itharel looi, ³“Bēny, keek aaci kɔc kākku tiŋ nök ku thurkē ariäakku piny, ee yen raan tōŋ kākku tiŋ cī dōŋ, ku keek awickē bik ya nök.” ⁴Ku tē cī Nhialic ye bēer thīn tēnē ye akīn, “Ku yen acī rōör tiim kadhorou cɔl arēer kek ya, rōör kēc jŋɔ cɔl Baal ye kɔc kök cɔl aye Nhialicden kaŋ door.” ⁵Emēn kē thōŋ kek ē kēnē acī rot looi, Nhialic acī kɔc lik lɔc rin dhēŋde. ⁶Nhialic acie kɔc ē lɔc rin kāk cik looi. Rin na Nhialic ē kɔc lɔc rin kāk cik ke looi, ke ŋuɔt acīi dhēŋde ye nyuɔth acīn.

⁷Ku ē yic kɔc Itharel aa kēc kēnē yen wickē apei yök, ku aa kɔc ke cī Nhialic lɔc kek aaci ye yök. Ku Nhialic acī kɔc kök looi bik kē ye lueel cīi piŋ. ⁸Cīmēn cī ye gōt athōr thēer wēl Nhialic yic ēlä,

“Keek aaci Nhialic looi bik kaŋ cīi ye deet yiic agut cīt akölē, aacit kɔc cie piŋ ku cɔrkē.”

⁹Ku aye Debit lueel,

“Yen ee röök tənë Nhialic

lɔn bi yen ke deep ku dɔm keek yäiken yiic.

Bik wiik bi keek tēm awuɔc.

¹⁰Ku cɔl Nhialic keek aa la nyin dum bik ciën kē yekē tiŋ.

Bi kākken rɛc yekē keek looi ciēt kǎthiek kekōth.”

¹¹Aluel piändië ebën lɔn na cɔk alɔn ci kɔc Itharel kecök dɛeny bik wiik, ke keek aa kēc gëëk piny. Ku rin ci kek adumuɔm looi, ke kuɔny Nhialic aci bën tənë kɔc cie kɔc Itharel. Kënë aci rot looi rin bi tiel kɔc Itharel nök ë rienken. ¹²Ku rin ci kɔc Itharel adumuɔm looi, ke kɔc kök pinynhom aaci dɔc. Ku rin kēc kɔc Itharel kepuɔth yiëk dhël pír, döcdit aci gam tənë kɔc cie kɔc Itharel. Ku bi dɔc jál dit kédë tē jɔl kɔc Itharel met thín.

Kɔc cie kɔc Itharel aabi kony

¹³Kē luëel emën ë kē lëk kɔc cie kɔc Itharel. Címën ye yen atuny kɔc cie kɔc Itharel, yen abi nhiam luɔi ci Nhialic yiëk ya ba looi. ¹⁴Tëdë, ke yen abi kɔc kuatdië cɔl adɔm tiel, ku rin luɔidiën ca looi, Nhialic abi kɔc kök kony keyiic. ¹⁵Tëwën ci Nhialic kuc ke, go kɔc kök pinynhom cɔl aala döör kek ye. Ku tē le kɔc Itharel gam aya, ka bi ciēt kɔc ci thou ci bën pír. ¹⁶Na gem raan abaŋ ayup tənë Nhialic, ka ayup ebën ë kënë Nhialic aya. Ku na ye mei tim kāk Nhialic ke kër aa kākke aya.^b

¹⁷Kër kök tim ye com cɔl Olip aaci yep wei, ku nuet kër Olip cil roor ë rot tēden wën, ku jɔl dit apei abi ciēt Olip ye com baai, ye njɛc muk apath. Këya, wek kɔc cie kɔc Itharel kök bën tənë kɔc Itharel, wek aa kápath yök thín aya címën ye kër Olip piërden yök tənë Olip dët ci ye nuet yeköu.^c ¹⁸Këya, duökkë kɔc ci Nhialic yep wei címën kër tim ye bui. Acin kënë yi cɔl anhiam, acie yin meei looi bi riel, ee meei yen ë yi looi ba riel. ¹⁹Abi raan dët kamkun lueel ëlä, “Kër aaci yep wei rin bi yo nuet nyiënken yiic.” ²⁰Kënë ë yic. Aaci yep wei rin kēc kek gam, ku döŋkë nyiënken yiic alanden rin ci wek gam. Ku duökkë nhiam ë kënë, riääckë kē bi bën. ²¹Na kēc Nhialic kɔc Itharel puɔl bi ke ci tēm awuɔc, kɔc cit kër tim ci com baai ka ciï we bi puɔl aya.

²²Ayeku tiŋ emën yen tē peth Nhialic thín, ku tē yen kɔc tēm awuɔc thín. Ee kɔc ca adumuɔm looi tēm awuɔc. Ku ë piath tənë yi tē ye yin rëer ke yi njōth piathde ku looi kāk ye cɔl apath puɔu tənë yi. Ku na ciï kënë loi, ke Nhialic abi yi yep wei aya. ²³Ku na dhuk kɔc Itharel kepuɔth

^{11:9-10} Wk 69:22-23 ^b ^{11:16} Paulo aluel kënë bi nyuɔth lɔn kɔc Itharel aa ɲot ke ye kɔc Nhialic, cɔk alɔn ci kuɔny gām kɔc cie kɔc Itharel emën. ^c ^{11:17} Kɔc cie kɔc Itharel aa kápath yök tənë kɔc Itharel címën ye kuël ayi acieek piërden yök tənë tim ci yen cil yeköu.

ciëen ku gamkë wët Nhialic, ka dhuk tēden thēer wäär yep ke wei thīn, rin alēu Nhialic bī ke ben dhuök thīn. ²⁴Këya, wek kɔc cie kɔc Itharel wek aa cīt kër tim Olip cī yēp bei Olip cil roor kōu, ku nuēt ke kek tim Olip ye com. Kɔc Itharel aa cīt tim cī com kënë, ku abī yic pial tēnē Nhialic bī kër cī yep wei ben nuēt kek tim yēp ke bei thīn.

Kɔc Itharel ēbēn aabī kony

²⁵Ala yic këckë kaŋ ŋic wāmāthkiē wiēc ku bāk ŋic. Na ŋieckë ē yiny kënë, ka cāk bī ya tak piāthkun ku luelkë, “Yok aa ŋic kāŋ.” Ku yiny kënë akīn. Wēt cī kɔc kōk Itharel kuc bīk cīi gēm aciī bī tō thīn akōlakōl, abī rēer thīn yet akōl bī akuēn kɔc cie kɔc Itharel wīc Nhialic bēn bāanyde yic tēnē ye. ²⁶Ku ē yen tē bī Nhialic kɔc Itharel ēbēn kuony thīn, cimēn ye athōr thēer wēl Nhialic ye lueel ēlā,

“Raan luäk kɔc abī bēn Jeruthalem ku nyēi adumuōōm kɔc Itharel gup.

²⁷Ku lueel Nhialic, yēn abī dōōr kënë looi ke keek, tē le yēn adumuōōmken nyaai.”

²⁸Rin cī kek kuc Wēt Puōth Yam, aaci ya kɔc ater tēnē Nhialic, ku kënë aci rot wel ke ye kuony tēnē we, wek kɔc cie kɔc Itharel. Ku rin cī Nhialic ke lɔc, aci wārken dīt thōn lɔn kuatden aabī ya mātke akōlakōl. ²⁹Rin Nhialic acie yenhom ē waar tēnē kɔc cī lɔc ku dɔc ke. ³⁰Ku wek kɔc cie kɔc Itharel, wek aa we cī kuc Nhialic wāthēer, ku ēmēn wek aaci Nhialic ŋuāān rin cī kɔc Itharel Nhialic dhōl. ³¹Kēlā aya, rin ŋuēēn cāk yök, ke kɔc Itharel aa dhāl Nhialic ēmēn, rin bī kek ŋuēēn yök ēmēn aya. ³²Nhialic aci kɔc ēbēn cɔl aa cīt kɔc cī mac rin cī kek ye dhōl guōp, ku bī ŋuāānde nyuōth ke ēbēn.

Yok aa dhil Nhialic leec

³³Kāpuōth Nhialic aa juēc apei. Ku yeen acīn kënë ye wuōōŋ, aŋic kāŋ ēbēn. Yēŋa lēu ye bī tē yen tek thīn teet yic? Acīn raan lēu ye bī tē yen kākke luōōi thīn deet yic. ³⁴Cimēn ye athōr thēer wēl Nhialic ye lueel ēlā,

“Acīn raan ŋic tē ye Bēny tek thīn, acīn raan lēu yeen bī Bēny wēēt?”

³⁵“Acīn raan lēu yeen bī Nhialic gām kēdāŋ, rin bī Nhialic yeen kōōny.”

³⁶Rin ē Nhialic yen ē cak kēriēc ēbēn, ku ē yen amuk kēriēc ēbēn, ku kēriēc ēbēn aa tō thīn ē riēnke. Yok aa dhil Nhialic leec akōlriēc ēbēn! Yenakan.

Yok aa p̄ir rin b̄i yok Nhialic luṣṣi

12 Kēya miēthakāi, rin cī Nhialic ɔo nyuṣth lier ē piānde, alēk we piāndiē ēbēn, tē juēr wek rōt Nhialic bāk ciēt kē nēk ye, ku week ke we p̄ir, ke we loi ē kēnē bāk aa kākke alanden. Kēnē yen ē dhēl dhil wek Nhialic door wepuṣth. ²Duṣkkē tē ye kɔc pinyhom ē tēn luui thīn ye buṣth yic, calkē Nhialic awar wepuṣth papot, b̄i we gām nhom yam ku bāk kē wic Nhialic ŋic, ku kē wic Nhialic ē kēpeth ye cɔl amit puṣu, ku le cōk.

³Ku rin dhēēŋ puṣth cī Nhialic yiēk ɔa, alēk we ēbēn. Duṣkkē ye tak lɔn ye wek kɔcdit wēr kɔc kōk ŋiny kāŋ, tēn tē rēer wek thīn ēmēn wek kɔc ē path, ku ye ŋek rot tōṣu tēden thōŋ kek gam cī Nhialic yiēk ye. ⁴Yok aa le ŋek ke guṣp, ku guṣp ala kajuēc, ku kākka aa ye tōk la kēden ye looi. ⁵Kēlā aya, yok aa juēc, ku yok aa cīt guṣp tōk rin yok aa tōk kek Raan cī lɔc ku dɔc, yok aaci mat ē tōk cimēn kāk cīi thōŋ tō guṣp tōk yic. ⁶Kēya, ŋek kamkua adhīl kē cī gām ye luṣi tēcīt tē cī Nhialic ye gām ye b̄i looi. Na ye kē cī Nhialic gām ɔo lɔn b̄i yok wētde lēk kɔc, ka dhilku looi tēcīt tē dīit gamdan cī Nhialic yiēk ɔo thīn. ⁷Na cī Nhialic ɔo cɔl aye kɔc luṣṣi, ka dhilku kony. Na cī ɔo cɔl aye piṣṣc, ke yok aa piṣṣc. ⁸Na cī ɔo looi buk kɔc kōk aa dēt puṣth, ka dhil looi kēya. Raan kē tōu kek ye tek kek kɔc kōk, adhīl looi puṣn biōkrueel. Raan cī Nhialic yiēk riel b̄i yen kɔc mac adhīl looi puṣu ēbēn, ku raan lier puṣu nyuṣth tēnē kɔc kōk, adhīl looi ke dal, ke mit puṣu.

⁹Duṣkkē rōt ye nyuṣth ciēt we nhīar kɔc, dhīelkē kɔc nhīaar puṣu ēbēn. Mankē kērac ku muṣkkē kēpath riel. ¹⁰Nhiarkē rōt piāthkun ēbēn cimēn ŋek ke wāmēn, ku nyuṣth tē ye yīn raan dēt theek thīn, ku duk tē b̄i yī theek thīn yīk yīnhom. ¹¹Duṣkkē rōt dak, luṣṣikē apei. Luṣṣikē Bēny piān tōk. ¹²Rēērēkē we mit puṣth tē cɔk kɔc kōk we jōor rin le wek ŋōth, ku rōṣkkē Nhialic akōlakōl. ¹³Gām kē cī gam kē wickē muṣkkē liu tēnē ke. Ku luṣrkē jōṣl bō bāaikun yiic.

¹⁴Rōṣkkē Nhialic rin b̄i yen kɔc jōr we dɔc, ku duṣkkē rōṣk tēnē ye rin b̄i yen ke tēm awuṣc. ¹⁵Miet puṣu kek kɔc kōk mit puṣth, ku dhīaaukē kek kɔc dhīau. ¹⁶Calkē ɔer piāndun athōŋ tēnē kɔc ēbēn. Duṣkkē nhīam, dhuṣkkē rōt piny ku luṣṣikē tēnē kɔc kor tēnē we. Ku duṣkkē ye tak lɔn ē wek ŋic kāŋ.

*Miet puṣu kek kɔc mit puṣth,
ku dhīaaukē ke kɔc dhīau (12:15)*

¹⁷Na loi raan dēt kërac tənë we, ke duökkë col këræc dēt. Loi kë ye raan ëbën tak ke path. ¹⁸Luɔikë kãpuõth lëukë ke bæk ke looi rin bī wek ŋiɛc ceŋ kek kɔc. ¹⁹Duökkë kädän guur mät̄hkië, calkë aguur Nhialic. Rin aye Bëny lueel athör wël theer yic ëlä, “Yen abī këræc cī kɔc kɔk looi guöör.” ²⁰Duökkë kënë kɔŋ looi, luɔikë kë ye athör theer wël Nhialic lueel, “Na raan aterdu anëk cɔk, ke gãm miëth, na nëk rou, ke gãm kë dek, rin tē looi yin kakkä ka ba cɔl ayär guöör.” ²¹Duökkë kërac cɔl arum wepuõth, luɔikë këpath bī wek käreç gël wei.

Raan adhil kɔc mac baai theek

13 Week ëbën wek aa dhil bány mæc baai theek rin acin raan kɔc mac tē këc Nhialic ye gam bī kɔc mac. Ee Nhialic yen ë kɔc yiëk bäány. ²Këya, raan cie wët bëny mæc baai ë gam, ee bäány cī Nhialic gam dhöl yic, ku raan loi kë cit kënë abī tēm awuöc. ³Rin bány aaciī kɔc kãpath looi ye riöc, aa kɔc käreç looi kek aa riöc ke. Ye looi këpath yen abī bëny yī aleec. ⁴Rin yen aluui Nhialic kãpath kony yen yī, ku na loi käreç, ke yī riöc ye rin riël tō kek ye aciī muk ë path. Rin bëny ë Nhialic luöi ku nyooth riäak puöu Nhialic, ku tēm kɔc käreç looi awuöc. Ee kɔc awuöc looi cɔl agum. ⁵Këya, wek aa dhil bány theek ku acie rin ë wët kënë rot, ku yeen aya aŋieckë wepuõth lɔn ë kë dhielkë looi. ⁶Kënë yen ë wët dhil wek ajuër tääu piny aya, rin bány aa luui tənë Nhialic tē looi kek luɔiden ë cök bik kɔc mac. ⁷Tääu ajuër piny ajuër yen ba juaar tənë ke, ku nyuöõthkë athëkdun ëbën tənë bány.

Kɔc aa dhil röt nhiaar ë kamken

⁸Duökkë röt cɔl aköony raan dēt, kë tō thin ë tøk yen adhil looi, ku ë kë bī wek röt nhiaar kamkun, ku raan nhiaar kɔc ëbën ë kë wic löŋ yen aye looi. ⁹Lööŋkä, “Duk akɔr loi, duk raan näk, duk cuëer, duk kënë raandä wic yipuöu,” lööŋkä ku lööŋ kɔk aa met löŋ tön ye lueel ëlä, “Yin adhil kɔc ëbën nhiaar cimën nhier yin rot.” ¹⁰Raan nhiaar raan dēt ka cin këræc ye raan kënë looi tənë ye. Këya raan nhiaar kɔc kɔk, ee kë wic löŋ yen aye looi.

¹¹Wek aa dhil kënë looi rin aŋieckë lɔn aköl dhil wek nhïim tïr aci bën. Rin aköl bī Nhialic yo kony aci thiök ëmën tën tēwäär tueŋ gem yok wët. ¹²Acit lɔn nadë ke waköu athök ku aköl abö, pälku käreç yeke looi muöõth yic waköu, ku këya lömkë käk bī yo cɔl apir apath aköl bī Jethu dhuk. ¹³Yok aa dhil röt mac apath cimën kɔc ë rëer yer yic aköl cin kë yekë thiaan. Wek aaciī röt met akut luui käreç yic, käreç

12:19 L.rou 32:35 12:20 Këŋ 25:21-22 13:6-7 Mt 22:21; Mk 12:17; Lk 20:25
13:9 B.bei 20:13-15, 17; L.rou 5:17-19, 21; Leb 19:18

cimën wiæet ë määu ku wïny ë diäär. Ku duökkë ater ye looi ku tielkë röt kamkun. ¹⁴Lömkë Bëny Jethu Krïtho, bi thiääk ke we. Duökkë wepuöth ye yiëk käk we cöl aloi adumuööm, bäk kënë yen wïc piändun looi.

Duk kɔc kök cï gam luk wei

14 Gamkë raan koor gamde bi rëer ke we, ku duökkë ye teer ke ke käk yekë tak, käk cïi ril. ²Gam raan dët, ee ye cöl acam kuat miëth ë path, ku raan koor gamde acin kuat rin ye cuet. ³Ku raan cin kën ye yen ke kuc bi cam, acïi raan kuc miïth kök dhäl guöp. Ku raan kuc miïth kök acïi raan cin kën ë yen kuc bi cam ye yöök lön ë yen kërac looi, rin kë ye raan cin kën ye yen kuc looi aci Nhialic gam. ⁴Ye yin ë ña, ba kë cï alony raan dët looi, lueel ke yic, tädë ke cie yic? Ee wun alony yen alëu ye bi lueel lön le aluonyde cök ku lön cïi yen la cök. Ku yen abi la cök rin abi Bëny cöl ala cök.

⁵Aye kɔc kök tak lön ala aköl dît tënë aakööl kök, ku aye kɔc kök tak lön akööl aa thöñ ëbën. ñek adhil kë ye yen ye tak këya ñic apath. ⁶Raan kën looi aye looi rin wïc yen Bëny bi theek. Ku raan cin kënë ë yen ke kuc bi cam, aye looi rin wïc yen ye bi athëëk nyuöoth tënë Bëny, rin ë Nhialic leec rin miëth. Ku raan kuc bi miïth kök cïi cam aye looi këya rin athëëk tënë Bëny, ku athëëk gäm Nhialic.

⁷Acin raan tök kamkua pïr rienke ë rot, ku na thou raan acie thou rienke ë rot. ⁸Na pïirku ke rin Bëny, ku na thouku, ke rin Bëny aya. Të pïir yok ayi tē thou yok, ke yok aa kɔc ë Bëny. ⁹Rin Raan cï lɔc ku dɔc aci thou ku jɔt rot bi pïr rin bi yen a Bëny kɔc pïr ku kɔc cï thou. ¹⁰Ku këya, yeñö ye wek miëthakun luök wei, tädë ke dhälkë gup, rin yook yodhie yok aabi kööc Nhialic nhom luk yic aköldä. ¹¹Cimën ye athör theer wël Bëny cï göt ye lueel ëlä,

“Cimën pïir yën ayic, aluæel alanden lön raan ëbën abä door.

Ku abi raan ëbën lueel lön ye yën Nhialic.”

¹²Këya, ñek yoyiic abi Nhialic ya tët këden cï looi, ku ye rin ñö yen looi yen ye.

Duk kɔc cï gam thööc adumuööm yic

¹³Yok aacïi röt dhil tēm awuöc kamkua, ku duk kë bi raan dët cöl aloi awuöc loi. ¹⁴Ku rin ye yën raan buöth Bëny Jethu añiæc alanden lön acin miëth rëëc yetök ë rot. Ku na gem raan lön miëth arac, ka rac tënë ye. ¹⁵Na cöl wämuuth arac puöu rin ciem yin miëth ye tak lön ræc yen, ka ye kë loi nyuöoth lön yeen acïi nhia. Ku duk wämuuth cï Raan cï lɔc

ku dɔc thou rienke rɛc miëth ye cam. ¹⁶Duk tɛ ye yin kakkun path luɔɔi thɪn cɔl aye kɔc kɔk tak lɔn rɛɛc yen. ¹⁷Rin bääny Nhialic acie cäm ku dɛk, ee la cök ku döör ku miet puðu ye Wëi Nhialic gam. ¹⁸Ku kuat raan, Raan cɪ lɔc ku dɔc luɔɔi kɛlä ë Nhialic cɔl amit puðu, ku cɔl raan ëbën agam kēden ye looi.

¹⁹Këya, adhilku them buk kāk kɔc kēëk nyaai ku loiku kāk kɔc kɔk kony bɪk riel gamden yic. ²⁰Na ye këya, duk kē cɪ Nhialic looi rɛc rin miëth, miïth aa path ëbën. Ku na ye raan dët cɔl aloi adumuɔɔm rin kē ye cam, ka cɪï path. ²¹Këpath akɪn, duk rin cuet ku duk mɔu dek, ku duk kuat kē bɪ wämuuth cɔl aloi adumuɔɔm loi. ²²Këya, kē ye tak ke path ë kākä, muk kamkun wek Nhialic. Na cɪï raan ye lueel lɔn kē cɪ looi awuɔc, tɛ looi yen kē ye tak ke ye yic, ke yeen amit puðu. ²³Ku na ye raan puðu rou tɛ cɛm yen kuat miïth kɔk, ka ye Nhialic cɔl aye kërɛc yen looi tɛ cɛm yen ye, rin acie gam yen cɔl ye aloi ë kënë. Ku na yeku kädäŋ looi ëbën ke cɪn gam, ke yeen adumuɔɔm.

15 Yok kɔc ril ë gamda yic, yok aadhil kɔc cɪï ril kony bɪk la tuen kek gamden apath, ku acie kënë yo cɔl amit puðth yen dhilku aa looi. ²ŋek yoyiic adhil wämääthdan cɪ gam luɔi këpath, kē bɪ yeen cɔl amit puðu. Yok aa dhil kënë looi rin bɪ yok gamde cɔl adhil riel. ³Rin Raan cɪ lɔc ku dɔc akɛc kē cɪ looi looi rin bɪ yen ke puðu miet, cɪmën ye athör theer wël Nhialic ye lueel ëlä, “Wäär let yɪ, lëët aaci bën aa kākkië.” ⁴Këriëc ëbën cɪ göt athör theer wël Nhialic yic ë yo piɔɔc, rin wël theer Nhialic aa yo cɔl aŋðth, ku aa yo dɛet puðth. ⁵Bɪ Nhialic yen kɔc cɔl agum, ku deet kepuðth we yiëk döör kamkun, cɪmën ye wek kɔc buðth Raan cɪ lɔc ku dɔc Jethu. ⁶Rin week ëbën bāk Nhialic wun Bányda Jethu Kritho aa leec.

Wët Puðth Yam aci lëk kɔc cie kɔc Itharel

⁷Nhiarkë röt kamkun rin bɪ kɔc ëbën Nhialic leec, luikë kënë cɪmën tɛ cɪ Jethu we nhiaar thɪn. ⁸Rin alëk we lɔn cɪ Raan cɪ lɔc ku dɔc a raan luui kɔc Itharel, ku nyuth ke lɔn kē cɪ Nhialic lueel ë yic, rin bɪ kāk cɪ thɔn wärkuan dɪt aa yith. ⁹Ku dët aya, bɪ kɔc cie kɔc Itharel cɔl aa lec Nhialic rin lier piände, cɪmën cɪ ye göt athör theer wël Nhialic yic ëlä, aci Bëny Debit lueel,

“Këya, tɛ rëer yɛn kam kɔc cie kɔc Itharel ke wek ba gäm lec.

Ku waak alɛɛc aba ket tənë yïin.”

¹⁰Ku ben athör theer wël Nhialic lueel ëlä,

“Mietkë puðth wek kɔc cie kɔc Itharel kek kɔc cɪ Nhialic lɔc.”

¹¹Ku ben athör theer wël Nhialic lueel aya,
 “Wuõt ëbën aa dhil Bëny leec,
 ku kɔc ëbën aa dhil ye leec apei.”

¹²Ku ben Ithaya lueel athör theer wël Nhialic yic ëlä,
 “Ala raan many Jethe wun Debit bi bën.
 Abi Nhialic looi bi ya Bëny kɔc cie kɔc Itharel.
 Ku ɲäthden abi tō tēnē yeen.”

¹³Bi Nhialic ɲōth bëëi ku cɔl we athiän miet puöu dit apei ku döör,
 cimen ye wek ye gam bi Wëi Nhialic we cɔl aala ɲōth dit apei.

Luoi Paulo kam kɔc cie kɔc Itharel

¹⁴Wämäthkiën ci gam, ɲen nhom, aɲiec alanden lɔn week nhim
 wek aa path apei, wek aa ɲic kë bāk dhiel looi ku alëukë bāk röt piöc
 kamkun. ¹⁵Wek aca gät athöör puöu ëbën ke cïn kë muɔɔny rin kāk
 wiēc ba ke ben lëk we, rin dhëej ci Nhialic gam ya, ¹⁶ba ya raan luui
 Jethu Kritho, ba luui rin kɔc cie kɔc Itharel. ɲen ë luoi kāk raan Nhialic
 looi tē lëk ɲen kɔc Wët Puoth Yam. Rin bi kɔc cie kɔc Itharel ciēt kë
 ci Nhialic door, kë ci Nhialic gam apei. Ku bi Wëi Nhialic ke cɔl aye
 kacke.

¹⁷ɲen anhiam luoidiën ya luoi Nhialic, rin ci ɲen mat kek Raan ci lɔc
 ku dɔc Jethu. ¹⁸ɲen abi jam kāk ci Raan ci lɔc ku dɔc cɔl aluɔɔi ë röt,
 kāk ya lueel ku kāk ya looi aaci kɔc cie kɔc Itharel cɔl athek Nhialic,
¹⁹rin käril ku kāk kɔc göi, ci Wëi looi dhël ril. Këya, ɲön ca ke tēek ëbën
 jäl Jeruthalem ku wun cɔl Dalmatia, ɲen aci kɔc lëk Wët Puoth Yam rin
 Raan ci lɔc ku dɔc. ²⁰Kën yen tō ɲapuöu ë tōk ë path, ee lɔn ku ba kɔc
 lëk Wët Puoth Yam tē këc rin Raan ci lɔc ku dɔc kaɲ piɲ thin, rin bi ye
 ci luel lɔn ye yen luoi ci kɔc kōk jɔk yen luɔɔi.

²¹Cimen ci ye göt athör theer wël Nhialic yic ëlä,
 “Kɔc këc kaɲ lëk wëtde abik tiɲ.
 Ku kɔc këc ye piɲ abik deet yic.”

Awic Paulo bi la keny Roma

²²Ku rin ë wët këñë, aca them ku ɲen aci pëen arak juēc ba la tēnē
 we. ²³Ku ëmën ci ɲen kë luɔɔi thöl tē rëer ɲen thin tēn, ku tēɲɔn wic
 ɲen ye run juēc ba we la tiɲ, ²⁴aɲääth ba jäl looi ëmën. Ku ëmën le ɲen
 Ithpeen, wek aa bar ba we tiɲ. Ku awiēc bāk ya kony ba yet thin, tē
 ci ɲen kaɲ rëer ke we tēthin-nyɔt. ²⁵ëmën thiin ɲen ala Jeruthalem
 ba kuɔɔny la gam tēnë kɔc Nhialic rëer thin. ²⁶Ku akuut kɔc ci gam tō
 Mathedonia ku Girik aaci puöth miet, ku matkë bik wëeu juaar tēnë kɔc

ɲɔŋ kam kɔc Nhialic tɔ Jeruthalem. ²⁷Kek aa mat yeyic ɛ rɔt bɪk looi kɛya, ku ɛ yic keek aa dhil kɔc ɲɔŋkɛ kony. Kɔc Itharel aa kɛpuɔth yekɛ yɔk tɛnɛ Nhialic rin wɛiken rɔm kek kɔc cie kɔc Itharel. Kɛya, kɔc cie kɔc Itharel cɪ gam aa dhil kɔc Itharel cɪ gam kony bɪk ke yiɛk kɛk yekɛ wɪc akɔlakɔl rin piɛrden. ²⁸Tɛ cɪ ɣɛn kɛnɛ thɔl, ba ke gɛm wɛɛu ke cɪ kuɔɔt yiic rienken, ke ɣɛn abɪ la Ithpeen, ku wek aaba kaŋ neem ba jɛl la Ithpeen. ²⁹Tɛ ɣɛet ɣɛn tɛnɛ we, anjɛc ɣɛn abɪ dɔcɔdɪt Raan cɪ lɔc ku dɔc la rɔm ke we.

³⁰Rin gamda tɛnɛ Bɛny Jethu raan cɪ kɔc ku dɔc, ku rin nhiɛr cɪ Wɛi Nhialic gɛm ɣo, wek aa lɛŋ mɛtkɛ rɔt ɣɛn atɛrdiɛ yic bɛk rɔɔk kek ɣɛn apɛi tɛnɛ Nhialic rienkiɛ. ³¹ɣɛn arɔɔk bɪ kɔc Judia kɛc wɛt Jethu Kritho gam ɣɛn cɪi baŋ, ku bɪ kɔc Nhialic tɔ Jeruthalem puɔth miɛt bɪk kɛ ca looi bɪ ɣɛn ke kony gam. ³²Ku kɛya, na wɪc Nhialic, ke ɣɛn abɪ bɛn tɛnɛ we ke miɛt puɔu, ku mitku puɔth nɛm bɪ ɣo ben puɔɔc. ³³ɣɛn arɔɔk bɪ Nhialic yɛn ye ɣok dɔɔr yɔk thɪn, rɛɛr kek we ɛbɛn. Yenakan.

Paulo ɛ kɔc Roma muɔɔth

16 Awiɛc ba lɛk we, lɔn nyankɛida Pobi luui akut kɔc cɪ gam Kankɛria ɛ raan path. ²Luɔrkɛ cimɛn raan Bɛnyda, ku cɪt tɛ ye kɔc Nhialic rɔt luɔr thɪn kamken, ku yiɛkkɛ kuat kuɔɔny bɪ thiɛɛc tɛnɛ we. Yɛn ɛ path tɛnɛ kɔc juɛc, ayɪ ɣɛn aya.

³ɣɛn ɛ Prithkila ku Akuila, kɔc cɪ rɔt mɛt ɣa buk luui rin Jethu raan cɪ lɔc ku dɔc, muɔɔth apɛi, ⁴kɔc kɛc diɛr kɛ bɪ ke nɔk rienkiɛ. ɣɛn amit puɔu tɛnɛ ke apɛi. Ku acie ɣɛn ɛ rot, akuut kɔc cie kɔc Itharel cɪ gam aa mit puɔth aya. ⁵ɣɛn akut kɔc cɪ gam, yɛnhom mat panden, muɔɔth aya.

ɣɛn ɛ mɛthdiɛ Epanetuth, raan cɪ Raan cɪ lɔc ku dɔc kaŋ gam wun Athia, ⁶ku Maria raan cɪ luui apɛi rienkun, aaca muɔɔth aya. ⁷Andronikuth ku Junieth, kɔc Itharel cimɛndiɛ, wɛɛr cɪ mac ke ɣa aaca muɔth aya. Keek aa ɲic apɛi rin ye kek atuuc aya, ku kek aake kɔŋ gam tɛnɛ ɣa. ⁸Miɛthdiɛ tɛnɛ Ampliatuth, yɛn ɛ mɛthdiɛ apɛi, ku yɛn aci rot mɛt Bɛny. ⁹Muɔth tɛnɛ Urbano, raandan lui rin Raan cɪ lɔc ku dɔc. Ku muɔth aya tɛnɛ mɛthdiɛ apɛi, Ithakith. ¹⁰Muɔth tɛnɛ Apeleth, raan cɪ tɛ kɛɛc yɛn thɪn kek Raan cɪ lɔc ku dɔc nyuɔɔth kɛril yiic. Ku muɔth tɛnɛ kɔc many Arithtobuluth. ¹¹Muɔth tɛnɛ Yɛrodiɔn raandan Itharel ku wɛmɛthakua, kɔc cɪ gam many Narkithuth.

¹²Miɛthdiɛ tɛnɛ Tripina ku Tripotha, diɛɛr cɪ luui rin Bɛny ku tɛnɛ mɛthdiɛ apɛi Perthith raan cɪ luɔɔdɪt looi rin Bɛny. ¹³ɣɛn ɛ muɔth tuɔc Ruputh raan ɲic luɔide apɛi rin Bɛny ku tɛnɛ man, raan ɣɛn kony

akɔlakɔl ciɛt ʔa ye manhde. ¹⁴Miãthdië tənë Athinkrituth, Plegon, ʔermath, Patrobath, ʔermath ku wãmãthakua ëbën cĩ gam rëër ke ke. ¹⁵Muõth tənë Pilologuth ku Julia ku tənë Nerioth kek nyankën, ku tənë Olimbath ku tənë kɔc cĩ gam rëër kek ë tɔk. ¹⁶Miãthkë röt kamkun puõu ëbën. Akuut kɔc cĩ gam ëbën aa we tuõc miãthden wek akut kɔc cĩ gam Roma.

Paulo ë kɔc tɔ Roma lëk kë dhilkë looi

¹⁷Wek aa lëk apei wãmãthkië bæk nhĩim tir kɔc ë kɔc tek yiic, ku rækë kɔc nhĩim bik gamden cĩ muk apath, kɔc cĩ piõõcden ë thõj kek tã cĩ we piõõc thĩn, duõkkë röt ye thiäk ke. ¹⁸Rin kɔc kãkkã looi aacie luui rin Raan cĩ lɔc ku dɔc Bãnyda, aa lui rienken ë röt. Aa wël mit apei lueel, ku aa kɔc cĩn kãrec yekë ke looi wëëj. ¹⁹Acĩ raan ëbën piŋ yen tã muk wek wët yam cãk gam thĩn. Këya wek aa ʔa cɔl amit puõu apei. Awiëc bæk kãpath ku kãrec kaŋ ŋic, ku bæk kãpath aa ŋic ku duõkkë röt cɔl aaye tõu luoi kërác yic. ²⁰Ku Nhialic yen ye ʔok dõr ʔok thĩn abĩ riel jɔŋrac rac, ku cɔl adhuk wecök ciëen.

ʔen arõõk bi Bãnyda Jethu raan cĩ lɔc ku dɔc la tuen ke nyuth we dhëënde. ²¹Timothĩ, raandiën luui ʔok ë tɔk, ee we tuõc miãthde, ku yen lan Lukiõth, Jathon ku Thothipater kockiën Itharel. ²²ʔen Tertiath, ʔen raan ʔa gät wël cĩ Paulo lueel athör kënë yic, wek aa ʔa tuõc miãthdië ke ʔa ye raan cĩ gam ʔa.

²³Gaiõth, raan rëër ʔen paande, ku yen ye akut kɔc cĩ gam röm thĩn, ee we tuõc miãthde. Eratuth, raan wëëu mir (akuma) mɛc geu muk ku wãmããthda Kuartuth, aa week tuõc miãthden.

[²⁴Bi dhëëj Bãnyda Jethu raan cĩ lɔc ku dɔc rëër kek week ëbën. Yenakan.]

Paulo ë lec gam tənë Nhialic

²⁵Lecku Nhialic bi we looi bi gamdun riel. Yen ë kë ʔa lueel tã lëk ʔen kɔc Wët Yam rin Jethu raan cĩ lɔc ku dɔc, ku ë yen acĩ yic cĩ moony run juëc apei nyuõõth. ²⁶Ku ëmën kãk cĩ kɔc kãk Nhialic tiŋ gõt aaci yiny kënë cɔl aŋic kɔc juëc, acĩ Nhialic tõ thĩn tẽyɔn ku abĩ rëër thĩn atheer lueel bi wuõt pinynhom ëbën yic kënë dhieŋ ŋic. Këya, rin bi kɔc ëbën Nhialic gam ku thekkë.

²⁷Tənë Nhialic tɔk, Nhialic këriëc ëbën yic, yen ŋic kãj, aa leec. Kënë adhil rot looi akõlriëc ëbën rin kë cĩ Jethu raan cĩ lɔc ku dɔc looi. Yenakan.

Athör tueḡ cĭ Paulo gät kɔc gen Korinth

Wēt nom

Athör tueḡ cĭ Paulo gät tēnē kɔc cĭ gam gen Korinth, ee gēt rin aliām cĭ rot lōk jat nhial, cĭ pĭr ku gam lōk wāac apei akut kɔc cĭ gam yic, akut wāār cĭ Paulo jɔk cōk gen Korinth.

Pan Gĭrik yen tō gen Korinth thĭn ē mec bēnydĭt kɔc Roma. Ku Korinth, tēwāār gēt Paulo athör ē ye gendĭt wun cɔl Akaya, ku ē ciēḡ kɔc juēc thĭn. Gen kēnē ēcĭ ḡic apei ē wēt ḡɔc ye looi thĭn, ku ciēḡ ē nhiaam ku luɔi kārēc cĭmēn luɔi kāk ē bal ku thĕk yiēth juēc.

Kē cĭ akut kɔc cĭ gam yeyic tek, ku wĭny ē diāār ku ciēḡ rēc tō kam rōör ku diāār, ku wēt ē thiēek, ku wēt ciēḡ path, ku tēpeth ye Nhialic duɔr thĭn, ku miɔc ē Wēi Nhialic ku jōn ē rot thou yic. Kākkā ēbēn, kek aa wēl ril kek gēt Paulo athōör tēnē kɔc cĭ gam Korinth. Acĭ them piānde yic ēbēn bĭ nyuɔth yen kē ye Wēt Puɔth Yam lēk kɔc rin ē kākkā ēbēn.

Kāk tō thĭn

Muōth tueḡ	1:1-9
Tē cĭ kɔc cĭ gam keyiic tek thĭn akuut	1:10-4:21
Wĭny ē diāār ku pĭr baai.....	5:1-7:40
Kɔc cĭ gam rēer kam kɔc kēc gam.....	8:1-11:1
Tē dhil kɔc aa rōök thĭn ēbēn	11:2-14:40
Jōn e rot Jethu ku kɔc cĭ gam	15:1-58
Ajuēr tēnē kɔc cĭ gam Jeruthalem	16:1-4
Wēl ciēēn ē Paulo	16:5-24

1 Athör kēnē abō tēnē Paulo, raan cĭ cɔl ē wēt Nhialic bĭ ya atuny Jethu Krĭtho, ku tēnē wāmāāthdan cĭ gam Thothēneth.

²Yen agēt tēnē Krĭthiaan rēer gen Korinth, kɔc cĭ Nhialic cɔl bĭk aa kacke, rin cĭ kek mat kek Jethu Krĭtho, cĭmēn kɔc kōk cĭ gam, kɔc ē Jethu door, Bānyden ku Bānyda aya.

³Bĭ Nhialic Wāda ku Bēny Jethu Krĭtho, we yiēk dhēēḡ ku dōör.

1:2 Luɔi 18:1

Nhialic aci ɔo dɔɔc rin Jethu

⁴Yen ɛ Nhialic ya door leec ɛ rienkun akɔlakɔl, rin kɛ ci looi tɛnɛ we. Aci we nyuɔth piathde, ku gɛm we kajuɛc yakɛ yɔk rin Jethu Kritho.

⁵Rin rɛɛr wek ke we ye tɔk kek Raan ci lɔc ku dɔc, Nhialic aci we muɔɔc bɔk kajuɛc njɛc aa looi cimɛn ye wek kɔc lɛk wɛtde, ku njɛckɛ kajuɛc.

⁶Nhialic aci wɛt Raan ci lɔc ku dɔc cɔl awɛi wɛpuɔth apei, ⁷ku kɛya acin miɔc tɔŋ Nhialic liu tɛnɛ we ɛmɛn rɛɛr wek ke we tit akɔl bi Nhialic Bɔnyda Jethu Kritho cɔl aben dhuk. ⁸Ku Jethu abi we kony bi gamdun riel bi Nhialic we tiŋ ke we cin gup awuɔc akɔl le Bɔnyda Jethu Kritho dhuk. ⁹Aɲɛckɛ kecɛn diu, lɔn Nhialic akɔlakɔl ɛ kɛ ci thɔn ke bi looi, looi. Ee yen aci we cɔl bɔk aa tɔk kek Wɛnde Jethu Kritho Bɔnyda.

Kɔc ci gam Korinth aaci keyiic tek

¹⁰Wek aa lɔŋ wɔmɔthakua rin riel Jethu Kritho, bi ya wɛt tɔk yen yakɛ lueel, ku bɔk weyiic ci ye tek. Matkɛ rɔt ɛbɛn ku calkɛ taktakdun aye tɔk. ¹¹Aci kɔc kɔk ɛ many Kulowi lɛk ya lɔn wek aa gɔth ɛ kamkun.

¹²Kɛ wiɛc ba lueel akɛn, aye kɔc kɔk ɛ kamkun lueel ɛlɔ, “Yok buɔth Paulo.” Ku lueel kɔc kɔk, “Yok aa buɔth Apolo.” Ku lueel kɔc kɔk, “Yok aa buɔth Piter.” Ku kɔc kɔk, “Yok aa buɔth Raan ci lɔc ku dɔc.” ¹³Ye tɛde bi Raan ci lɔc ku dɔc ya tek yic akuut? Ye yen Paulo yen ci thou tim ci riɔu kɔu ɛ rienkun? Nadɛ le raan ci we muɔɔc nhɛim rin bi wek aa kɔc buɔth yen Paulo?

¹⁴Yen alec Nhialic rin acin raan ca muɔɔc nhom ɛ kamkun, ee Krithputh ku Gaiɔth kepɛc. ¹⁵Kɛya, aci raan luel ye lɔn ci we muɔɔc nhɛim bɔk aa kɔc buɔth ya. ¹⁶(Aca ben tak, yen aci Ithipanath kek kacke muɔɔc nhɛim. Ku acɔ ye tak lɔn le yen raan dɛt ca muɔɔc nhom.) ¹⁷Raan ci lɔc ku dɔc akɛc ya tooc ba kɔc aa muɔɔc nhɛim. Acɔ tooc ba kɔc aa lɛk Wɛt Puɔth ɛ Yam. Ku lɛk ke ɛ cɔk ke cie wɛl raan njic kɔŋ ɛ path, rin ba nyuɔɔth lɔn thon ci Kritho thou tim ci riɔu kɔu, ala riɛldit apei.

Jethu ɛ njiny kɔŋ ku riel Nhialic nyuɔɔth

¹⁸Aye kɔc mɔr, kɔc kuc tɛ bi ke kuɔny thɛn tak lɔn thon ci Raan ci lɔc ku dɔc thou tim ci riɔu kɔu, acin kɛ ye kony tɛnɛ ke. Ku yook, kɔc ci luɔk thon ci Raan ci lɔc ku dɔc thou tim ci riɔu kɔu, ee Nhialic nyuɔɔth tɛ ril yen thɛn.

¹⁹Ku yeen aci gɔt athɔr thɛr wɛl Nhialic yiic ɛlɔ, “Yen abi kɔŋ gɛl bik rɔt ci looi tɛnɛ kɔc njic kɔŋ ku kɔc ci piɔc apei.” ²⁰Na ye kɛlɔ, yenjɔ buk lueel rin kɔc njic kɔŋ ku kɔc ci piɔc apei, ku kɔc njic teer wɛl ɛ riɛɛc akɔl

1:12 Lucɛ 18:24 1:14 Lucɛ 18:8; 19:29; Rom 16:23 1:16 1Kor 16:15 1:19 Ith 29:14
1:20 Jop 12:17; Ith 19:12; 33:18; 44:25

yic? Acī Nhialic nyuwoth lɔn ŋiny ɛ kɔŋ ɛ kɔckɔ acin wɛtde yic! ²¹Rin ŋiɛɛc ɛ kɔŋ tɔu kek Nhialic, akɛc kɔc pinynhom ye lɛu ku bik ye ŋic cɔk alɔn ŋic kek kɔŋ. Ku Nhialic acī wɛt yeku lɛk kɔc, wɛt yen ye yɔɔŋ yic, looi bī yen kɔc ye gam kony. ²²Ku awic kɔc Itharel bik kɔril ɛ kɔc gɔi tɪŋ, kɔk bī ye nyuwoth lɔn Nhialic alui. Ku kɔc cie kɔc Itharel ɛ wickɛ bik kɔŋ aa ŋic. ²³Ku yook wɛt yeku luɛɛl, ee Raan cī lɔc ku dɔc cī thou tim cī riŋu kɔu cīi kɔc Itharel ye lɛu bik gam. Ku yɔɔŋ kɔc cie kɔc Itharel yic lɔn cin yen wɛtde yic. ²⁴Ku tɛnɛ kɔc cī Nhialic cɔɔl, kɔc Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel, wɛt cī Raan cī lɔc ku dɔc thou, ee riel Nhialic ku ŋiɛɛc kɔŋ Nhialic nyuwoth. ²⁵Rin kɛ ye tɪŋ ciɛt Nhialic cin kɛ ŋic, aŋic kɔŋ apei ka wɔr raan ŋic kɔŋ. Ku kɛ ye tɪŋ ciɛt Nhialic cīi ril, aril apei ka wɔr riel ɛ raan.

²⁶Takkɛ ɛmɛn miɛthakɔi, we ye kɔc yindɛ wɔar kɛc Nhialic we cɔɔl bɔk aa kɔc buoŋth Jethu. Cīt tɛ cī raan cak thīn, aa kɔc lik ɛ kamkun kek aake ŋic kɔŋ, tɛdɛ ke kek la riel, tɛdɛ ke ye kɔc ke dhiɛɛth kɔc cī jak. ²⁷Nhialic acī kɔc ye tɪŋ kecīn kɛpɛth tɔ ke ke lɔc, rin bī yen kɔc rɔt cɔɔl ka kɔc ŋic kɔŋ cɔl ayɔr gup. Ku lɔc kɔc ye yɔk ciɛt ke niɔp, rin bī yen kɔc rɔt yɔk ke ril cɔl ayɔr gup. ²⁸Ku Nhialic acī kɔc cīi ke ye kuɛɛc nhīim lɔc, rin bī yen riel kɔc rɔt yɔk ke kek ye kɔc ril rac. ²⁹Ku aye kɛnɛ nyuwoth lɔn acin raan lɛu ye bī nhiam Nhialic nhom. ³⁰Ku ɛ rin Nhialic yen acī wek ya kɔc Jethu Krītho. Ku ŋiɛɛc ɛ kɔŋ tɔu kek Nhialic, ayeku yɔk tɛnɛ Jethu. Ee rienke yen aye yɔk la cɔk tɛnɛ Nhialic ku yeku kɔcken path, ku wɛɛr yɔ bei adumuɔɔmkua yiic. ³¹Kɛya, acī gɔt athɔr thɛɛr wɛl Nhialic yic ɛlɔ, “Na ye raan wic ye bī nhiam rin kɛ cī ye cɔl amit puɔu, ka dhil nhiam rin kɛ cī Bɛny looi.”

Tɛ cī Paulo kɔc Korinth lɛk thīn

2 Wɔar cī yɛn bɛn tɛnɛ we miɛthakɔi, ba we bɛn lɛk wɛt ɛ Nhialic cī moony, wek aa kɛc bɛn aa jɔam wɛl ril ye nyooth ciɛt ya ye raan cī piɔc apei tɛnɛ we. ²Rin wɔar rɛɛr yɛn kek we, aca bɛn tak bī ciɛn dɛt lɛk we, ee wɛt rin Jethu Krītho, wɛt cī yen thou tim cī riŋu kɔu. ³Kɛya, wɔar bīi yɛn tɛnɛ we, yɛn ɛ ya bɔ ke ya cī riɔc rin cīi yɛn ril. Yɛn ɛ ya ye lath. ⁴Ku yɛn akɛc piɔc ku lɛk kɔc Wɛt Puoŋth ɛ Yam wɛl puoŋth ŋic. Ee Nhialic yen acī ye looi bī piɔc diɛ ku tɛ ye yɛn kɔc lɛk thīn la cɔk ɛ riel Wɛi Nhialic. ⁵Kɛya, acie wɛl puoŋth yakɛ ke piŋ kek cɔl we aa gam Raan cī lɔc ku dɔc, ee riel Nhialic.

ŋiny ɛ kɔŋ bɔ tɛnɛ Wɛi Nhialic

⁶Kɛ ya piɔc ɛ wɛt ŋiɛɛc tɛnɛ kɔcdit cī gam. Ku acie ŋiɛɛc tɔu kek kɔc pinynhom. Tɛdɛ ke ŋiɛɛc ɛ kɔŋ tɔu kek kɔc mɛc ɛmɛn, kɔc la riel bī

rielden guo liukä. ⁷Ŋiëëc ë kãŋ ya lueel, ee ŋiëëc tōu kek Nhialic kēc cɔl alɔc tic tēnē kɔc. Ku acī Nhialic guiir theer kēc piny cak lɔn ŋiëëc ë kãŋ kēnē yen abī duaar bēëi tēnē yo. ⁸Ku ŋiëëc kāk Nhialic kēnē ë kēc kɔc mēc emēn ŋic. Na cik ŋic ŋuɔt aa kēc Bēny rɔm duaar kek Nhialic piäät tim cī rīiu kōu.

⁹Ku ë yen kē ye athör theer wël Nhialic lueel ëlä, “Acin raan cī ye kaŋ tīŋ, acin raan cī ye kaŋ piŋ, lɔn bī yen rot looi, yen kē cī Nhialic guiir tēnē kɔc nhar ye.” ¹⁰Ku aa yok acī Nhialic bēn cɔl aŋic kākken kēc cɔl alɔc tic riel ë Wēike. Wēi Nhialic aŋic kēriëëc ebēn agut kāk cī Nhialic moony. ¹¹Ee puɔn raan rot yen ë kāk ye raan tak ŋic. Kēlä aya, ee Wēi Nhialic yen aŋic tēktēk ë Nhialic ebēn. ¹²Yok kɔc cī gam, yok aacie kãŋ ye tak tēcīt tē ye kɔc pinynhom, kɔc cie kɔc cī gam ke tak thīn. Yok aaci Wēi cī Nhialic tuɔc yo yök. Ku acī yook kony buk kāk cī Nhialic yiëk yo ya deet yiic apath.

¹³Kēya, tē jiëem yok, yok aacie jam wël cī yo piöoc tēcīt tē ŋic kãŋ thīn pinynhom. Yok aa jam ë wël ye gãm yo ë Wēi Nhialic, tē jiëem yok kāk Nhialic tēnē kɔc rēer Wēi Nhialic ke ke. ¹⁴Raan liiu Wēi Nhialic tēnē ye, acie kāk ye Wēi Nhialic piöoc ye gam, aa cīn wētde yic tēnē ye. Ku aaci ke ye deet yiic, rin alēu raan bī piath ë kākä ŋic tē rēer Wēi Nhialic kek ye. ¹⁵Raan rēer Wēi Nhialic kek ye, alēu bī kērac ku kēpath deet yic, ku acin raan lēu bī ye jööny.

¹⁶Cimēn cī ye göt athör theer wël Nhialic yic ëlä,
 “Yeŋa ŋic kē tek Bēny? Yeŋa lēu bī yeen wēët?”
 Ku yok aa tak cimēn Raan cī lɔc ku dɔc.

Yok aa lui rin Nhialic

3 Miëthakäi le yok gam tōk, akēc lēu ba jam tēnē we tēcīt tēn bī yen jiëem thīn tēnē kɔc rēer Wēi Nhialic ke ke. Yen a ya ye jam tēnē we ciët ye kāk pinynhom kek yakē ke tak kepēc. Ku ciët we ye kɔc cīt mīth ë tēdun ye wek piöoc kɔc cī gam dæet yic thīn. ²Wek aa we cã gãm kāk bāk ke dek ku acie miëth ril kōu, rin wek aa we kēc guo cam miëth ril kōu. Agut cīt emēn, acäk lēu bāk liek, ³rin wek aŋot we ciëŋ cimēn kɔc pinynhom kepuɔth yiëk kāk ye piäthken wic. Tē rēer tieel ë kamkun, ku yakē rēer ke ŋek göth ke ŋek ciī ye nyuɔth lɔn ciëŋ wek cimēn kɔc pinynhom? ⁴Yen aŋic ë kēnē tē ye ŋek kamkun ye lueel, “Yen abuɔth Paulo.” Ku raan dēt. “Yen abuɔth Apolo,” Ke wek aa tak cimēn kɔc kēc gam.

⁵Yeŋö Apolo ku Paulo cɔl aaye kɔc ril apei? Nhialic acī yo luöi buk we kony bāk gam. Ŋek ë kamkua ë luoi cī Bēny tēk ye looi. ⁶Yen acī käu

com ku yor Apolo, ku ë Nhialic yen acɔl ye acil. ⁷Raan cĩ kędāŋ com ku raan cĩ ye yor aacie kek ril. Ee Nhialic yen aril apei, rin ë yen aci käu cɔl acil. ⁸Raan cĩ käu com ku raan cĩ ye yor aa thōŋ rin yok aa loi luɔi tők yodhie rin ë Nhialic. Ku Nhialic abĩ ŋek ya gām ariöp thōŋ kek luɔiden cĩ looi. ⁹Rin yok aa cīt dom luui Nhialic thĩn. Wek aa cīt yōn buth Nhialic. ¹⁰Yen aci Nhialic gām tēet ye yēn ŋiec buth. Ku ë yen aye yēn atēn kāk buth ŋiec jɔk cök, kāk ye raan dēt buth thĩn aya. Ku ŋek adhil yenhom tääu piny apath tē buth yen thĩn. ¹¹Rin Nhialic aci Jethu Kritho yetök looi bĩ a yen ë jök ë cök. Kēya, acin raan dēt ben jök ë cök dēt ben yam. ¹²Kɔc aabi aleel ril apei lööm ku bĩ kek kē cĩ jɔk cök buth, ku kɔc kök aabi luui ë tiim ku bel. ¹³Ku kɔc aabi kē yen puɔth luɔi ë ŋek tĩŋ aköl le Raan cĩ lɔc ku dɔc dhuk. Rin aköl kēnē, mac abĩ luɔi cĩ looikā them ēbēn, ku luɔi bĩ mac göök abĩ tĩŋ. ¹⁴Nhialic abĩ raan buth kē cĩ jɔk cök ë kāk cĩi mac ye rac, yiēk ariöp.

¹⁵Ku na le raan rɛc mac luɔide, ka cĩn ariöp yök. Ku yeen nhom abĩ poth cīmēn raan yōöt rot bei mac yic. ¹⁶Cāk ŋic lɔn wek aa cīt luɔŋ ë Nhialic, ku Wēi arēēr kek we? ¹⁷Na ye raan loi luɔŋ ë Nhialic bĩ yic la buööl, ke raan kēnē arɛc Nhialic. Rin luɔŋ Nhialic ë kēde ë rot. Ku aa wek aa ye ŋek ke luɔŋ ë Nhialic.

¹⁸Acin raan meth rot. Na ye raan ye tak ka wär we ŋiny ë kǎŋ, ka dhil rot cɔl acit raan cĩi kǎŋ ŋic ë riēec akölē yic, rin bĩ yen a raan ŋic kǎŋ.

¹⁹Kē ye kɔc akölē pinynhom tēn tak kepuɔth ciēt ke ŋic kǎŋ, acin ŋiny ë kǎŋ tōu thĩn cīt tē ye Nhialic tiēŋ ye. Cīmēn cĩ ye gōt athōr theer wēl Nhialic yic ēlä, “Nhialic ë kɔc deep ŋinyden ë kǎŋ yic.” ²⁰Ku aci gōt alɔŋ dēt yic ēlä, “Aŋic Bēny lɔn tēktēk kɔc ŋic kǎŋ acin kēpuɔth tō thĩn.”

²¹Duökkē ye nhiam lɔn buɔth wek ŋek ku ŋek. Kāk piöoc ēbēn aa kakkun. ²²Paulo, Apolo ku Pīter, kēriēec ēbēn pinynhom, pīr ku thou, kāk tōu thĩn emēn ku kāk aköldä, kakkä ēbēn, aa kakkun bĩ wek kǎpath yök thĩn. ²³Ku week ku yook aatō Raan cĩ lɔc ku dɔc cök. Ku Raan cĩ lɔc ku dɔc atō Nhialic cök.

Yok atuuc Raan cĩ lɔc ku dɔc

4 Wek aadhil yo ya tĩŋ ke yok kɔc lui rin Raan cĩ lɔc ku dɔc, kɔc cĩ Nhialic looi buk yithken cĩ moony luɛel. ²Kē tōŋ ye wic tēnē raan lui, ee lɔn bĩ kāk wic bānyde ēbēn bĩ ke looi, looi. ³Yen acie diɛer rin acie wek la yic pinynhom tēn, tē looi wek luk tēnē yēn tēdē ke ye kɔc kök ku bāk ŋic lɔn puɔth luɔidiē tēdē ke rac. Ku yēn acie rot ye luök yic ë rot. ⁴Acin kē ya tak ke ca kuöc looi. Ku kēnē acie yēn cɔl acin guöp

awuɔc. Ee Bëny ë rot yen abï luk looi tënë ya. ⁵Këya, duk raan dët luk wei ke tē bï ye luɔk wei kēc bën. Luɔ ciëen adhil Bëny tiit bï dhuk, yen abï käreç ye thiaan cɔl atiëc ku nyooth käreç ye puɔn ɲek tak. Ku tënë, ɲek abï lec a yök tënë Nhialic rin kăpuɔth cï looi.

⁶Ëmën miëthakäi, kāk ca ke lueel ëbën, ee ciët ya jam rienkië ku Apolo, rin bï wek kāk cï göt ëlä deet yiic, “Duk kāk cï göt theer lir nhïim yïpuɔu.” Acïn raan kamkun loi rot bï nhiam rin ë yen raan buɔth ɲek ku dhël raan cïi buɔth guɔp. ⁷Yeɲa cɔl yï aye raan ɲic kăɲ tënë kɔc kɔk? Cie Nhialic yen gëm yï keriëc ëbën tō kek yï? Na ye këya, yeɲō yï cɔl anhiam ciët kāk tō ke yï cie kāk ke gëm yï. ⁸Cāk kăjuëc wiëckë ke yök ëbën? Cï Wëi Nhialic we yiëk miöc wiëckë ke ëbën? Cāk aa bāny mac kɔc, cɔk alɔn cïi yök mëc? Ee tēde, aya wïc bāk aa bāny mëc ayic, rin ku buk aa bāny yodhie ke we. ⁹Aya yök yapuɔu lɔn cï Nhialic yō tōɔu ciëen yök atuuc, cïmën kɔc cï tēm awuɔc bï yō nɔk bï kāk cï cak ëbën, kɔc ku atuuc nhial aa daai ë yō. ¹⁰Rin ye yök kɔc Raan cï lɔc ku dɔc, yök aa cïn kē ɲicku, ku wek aa ɲic kăɲ tē ye wek tōk kek Raan cï lɔc ku dɔc. Yök aaciï ril ku wek aa ril! Yök aaye bui ku wek aaye leec. ¹¹Agut cït akölë, yök aa rëër ke yō nək cɔk ku yök aa rëër ke yō nək rou. Yök aa ciëɲ alëth cï riääk cï la yueryuer, yök aa ye biäk, yök aa cïn nhïim tē ceɲku, yök aa rëër yō kuany baai yic. ¹²Yök aa luui apeï yocin. Tē wëi kɔc yō käreç, yök aa Nhialic thiëc bï ke dɔc. Tē beɲ yō ka yeku guum, ¹³tē bui yō, yök aa kɔc jääm ë wël path. Yök aa cït kădhie cïn kăpuɔth tōu kegup ye cuat wei.

¹⁴Yen aciï kăkkä gët rin bï yēn we cɔl ayär gup, ë rin bï yēn we lëk cïmën mïthkiën nhiaar. ¹⁵Rin na cɔk alɔn le wek kɔc juëc apeï kony we pïrdun kɔc cï gam yic, ke wek aa cïn wurkun juëc. Rin pïrdun ye wek tōk kek Raan cï lɔc ku dɔc, Jethu, yēn aciït wuurdun rin cï yēn Wët Puɔth Yam bëëi tënë we. ¹⁶Wek aa yōök bāk ya aa kiëët. ¹⁷Ku rin ë wët kënë yen atooc yēn Timothï tënë we. Rin ë manhdië apeï, ku aca deet puɔu. Abï we cɔl aa tak yith rin tē pïir yēn thïn, ke ya ye tōk kek Raan cï lɔc ku dɔc, Jethu. Yithkă, kek aa ya piöc tënë akuut kɔc cï gam yōn juëc yiic.

¹⁸Kɔc kɔk kamkun aa tak lɔn cïi yēn we bï la neem, ku këya, aaciï nhiam. ¹⁹Na wïc Bëny, ke yēn abï lac la ba we la neem, ku ba riel cï kɔckä nhiam la yök, ke cie wët yekë lueel ë path. ²⁰Nhialic ë mäacde nyuɔth tē ye kɔc luui thïn ë piërden yic, ku acie tē ye kek jïëem thïn ²¹Yeɲō wiëckë ba looi tē le yēn ba we la neem, bï dhiel a yic ba we tēm awuɔc, kua ba nhiërdië nyuɔth we ku ɲiec we aa jääm.

Cuɔpkë raan kāk bal looi akut yic

5 Ēmēn, yic aci kɔc kōk lēk ɣen lɔn raan tōk akuōtdun yic, aloi adumuōm rac apei, rin ē yen tōc kek tiŋ ruēēi kek. Na cɔk aa kɔc cie Nhialic la cōk ē door, ka cīi adumuōm cīt kēnē nhia. ²Yeŋō ye wek nhiam? Kēnē adhielkē maan, ku wek aa dhil raan adumuōm cīt kēnē looi cuɔp wei akuōtdun yic. ³Na cɔk alɔn cīi ɣen rēēr kek we ke piändiē arēēr ke we, ku ɣen aci raan cī kēnē looi tēm awuōc ciēt ɣa rēēr ke we. ⁴Tē rēm wek rin Bānyda Jethu ke piändiē arēēr kek we, ku riel Bānyda Jethu arēēr thīn. ⁵Cuɔpkë raan kēnē wei bī la rēēr jɔŋrac cin, na cɔk alɔn rec yen guāpde, ke wēike abī kony akōl bī Bānyda dhuk.

⁶Acīi rot lēu bāk nhiam. Wek aaci kē cī lueel ēlā theer piŋ, “Lon thin koor ayup cɔl apiāār ēbēn.” ⁷Kēya, nyaaikē adumuōm cīt luɔu ku bāk bēn aa kɔc ē gam. Ku wek aabi jāl ciēt ayum ē yam cīn yic luɔu, cīmēn ŋic ɣen ye lɔn wek aa cīt kēnē alanden. Rin Raan cī lɔc ku dɔc, amiōcdan Yan ayum cīn yic luɔu aci nōk.

⁸Tē cēm ɣok ayumdan Yan ayum cīn yic luɔu, ka cuk cam ke ɣo la puōth luɔi kāreɔc ku adumuōm, kāk cīt ayum kēc yiēk yic luɔu. Apath buk ciēn ruēēny ku loiku yic, kāk cīt ayum kēc yiēk yic luɔu.^a ⁹Aca lēk we athōr wāār ca gāt we yic bāk ciēn buro kek kɔc ē rēēr ke wīc diāār. ¹⁰Ku aacie kɔc cīi Nhialic la cōk ye door, ayī kɔc dīt puōth nhia kajuēc ku cuēr, kek luēl. Na ye kat tēnē kɔc cīt ē kɔckā, ke yīn aci cīt raan pinynhom tēn ceŋ. ¹¹Kēn yen luēl ē lɔn bāk ciēn buro kek wāmuuth cī gam wīc ē diāār, ku nhieer kajuēc ku ye jak cī kiēēt door, ku ye kɔc jāām gup ē lueth, ku ye wīeet ē māūu ku ye cuār. Duk cɔk mīth ke wāmuuth cīt ē kēnē.

¹²⁻¹³Yic akīn, acie luɔidiē ba luk looi tēnē kɔc kēc gam. Ee Nhialic yen abī luk looi tēnē ke. Ku cīi ye luɔidun bāk luk looi tēnē kɔckun cī gam? Cīmēn cī ye gōt athōr theer yic ēlā, “Nyaaikē raan rac akuōtdun yic.”

Kɔc cī gam aa kɔcken kōk ɣāth luk yic

6 Na cī raan gōth ē kamkun kek wāmēnhē dēt cī gam, ke ye yiec ŋō tō kek ye bī yen raan la gaany tēnē kɔc cie Nhialic la cōk ē door, ku cīi ɣēth tēnē kɔc cī gam bīk luk looi? ²Cāk ŋic lɔn bī kɔc cī gam la riel bī kek luk looi tēnē kɔc ē pinynhom? Ku na luɔikē luk tēnē kɔc pinynhom, ke cāk lēu bāk kāthii tō kamkun luk? ³Cāk ŋic lɔn bī ɣok luk looi tēnē atuuc jɔŋrac? Na ye kēya, alēuku aya buk kāk rōt looi piērda yic akōlē aa luk. ⁴Na yakē la luōk cīt kākā, ke yeŋō ye wek ke ɣāth tēnē kɔc kēc gam bī ya kek luōkkun la looi? ⁵Calkē rōt aa thiēc lōŋ bī we rac gup.

5:1 L.rou 22:30 5:6 Gal 5:9 5:7 B.bei 12:5 ^a5:8 ɣok aa dhil ciēt ayum kēc yiēk yic luɔu, B.bei 13:7; L.rou 16:3 5:13 L.rou 13:5; 17:7

Cin raan ñic kãñ tō weyiic bī kāk cī wāac kam kɔc cī gam ya luk? ⁶Ku Krīthian ē wāmēnh dēt ē Krīthian yāth tēnē kɔc kēc gam, bī ya kek la luk looi.

⁷Ku rin ye wek rōt yāth luk yic ē rōt bāk kāk we kēēk la luk, aye nyooth lɔn cī ciēŋ path we göök. Ee bī ñuēēn tēnē we bāk kēreec cī luōi we ya guum. Ku ē bī ñuēēn tēnē we bāk kɔc kōk cɔl aa lōm kākku. ⁸Alēuku buk ñic aya lɔn ye yok kāreec looi tēnē kɔc kōk, agut tēnē miēthakāi kuan cī gam. ⁹Aya dhiel tak lɔn ñic wek ye lɔn Nhialic aciī kɔc rēc bī puōl bik bāānyde rɔm kek ye. Wek aa dhil ē kēnē ñic. Kɔc luui kāk bal, tēdē kɔc diāār kɔr, tēdē kɔc jak cī kiēēt door, ku kɔc lōm rōör kōk cit ke. ¹⁰Cuēr ku kɔc kepuōth yiēk kajuēc. Kɔc wiēet ē māāu, ku kɔc kɔc kōk jāām gup ku kɔc kãñ tuōör nyin. Kɔckā ēbēn aaciī Nhialic bī puōl bik bāānyde rɔm ke ye. ¹¹Kɔc kōk ē kamkun aake cit ē kɔckā. Bēny Jethu Krītho ku Wēi Nhialic acā adumuōm nyaai wegup, ku wek aaci jāl aa kɔc ē Nhialic, ku cɔl we aala cök kek Nhialic.

Luoi kāk bal

¹²Abī raan dēt lueel ēlä, “Acin lõŋ ya gēl ba kē wiēc cīi loi.” Ee tēde, ku kēriēc ēbēn aciī path tēnē yī. Alēu ba lueel lɔn cī ya puōl ba kuat kē wiēc looi, ku yēn aciī rot loi ba ya alony kāk ya ke looi. ¹³Abī raan dēt lueel, “Miēth ē kēn yāc ku yāc ē kēn miēth.” Ee tēde, ku keek aabī Nhialic rac kedhie. Guōp acie luōi wēt bal ē path, aye luōi kē wic Bēny rin guōp ē kēde. ¹⁴Nhialic aci Bēny jɔt thou yic ē rielde, ku abī yook jɔt aya ē rielde.

¹⁵Anjickē lɔn ye guāpkun tōk kek Raan cī lɔc ku dɔc. Lēu ba guōp abañ Raan cī lɔc ku dɔc looi bī ya guōp abañ a dējök? Aciī rot lēu. ¹⁶Cāk lēu bāk ñic, mony guāpde cɔl aye kēn adējök lɔn guāpken aabī ya tōk? Acī gōt athör theer wēl Nhialic yic ēlä, “Ku keek karou aabī ya guāp tōk.” ¹⁷Ku raan rot mat kek Bēny, ee ya tōk kek ye wēike yiic.

¹⁸Nyaai yīpuōu kāk bal yiic. Adumuōm kōk ye raan ke looi aaciī guāpde ye rac, ku raan yepuōu yiēk bal, adumuōm guāpde rac yēn aye looi. ¹⁹Anjiec lɔn ye ñek ye ñic lɔn guōp aciī luanŋ ye Wēi Nhialic rēēr thīn. Acie wek we cak rōt wepēc. Wek aa kāk Nhialic. ²⁰Nhialic acā ariōp dīt apei tōōu piiny bī yēn yī yɔc. Kēya, calkē guāpkun aaye wek Nhialic leec.

Thiēk

7 Ēmēn, yēn abī jāl jam wēl wāār cī wek ya gāt athōör. Ee yic, apath bī raan cīi thiēk. ²Ku rin bī ciēŋ rēc kāk bal puōl, apath bī moc ala tiēnde ku ye tik la muōnyde. ³Moc ku tik aa dhil rēēr apath ē rēēr moc

kek tieŋde ku rëer ë tik kek muɔnyde, ke cïn raan kuc ë ŋek. ⁴Guɔp rëer ke tik acie këde ë rot, ee kënë muɔnyde. Ku guɔp rëer ke moc acie këde ë rot, ee kënë tieŋde aya. ⁵Cii ŋek kuc bi cii tɔc ke ŋek. Apath bāk kaŋ mat lɔn bi ŋek atɔc ë rot, rin bāk la nin lik bi wek ke rōök. Kaŋkë mat yic ku gamkë wedhie. Na la ninkä thök ke we rom biōök cimëndun thæer. Të looi wek ye këlä, ke jɔŋrac aciï we bi piëk adumuɔm yic. Rin acäk bi lëu bāk bal göök. ⁶Wek aa cä yōök bāk rëer ë röt këlä, wek aa päl bāk looi cit të wic wek ye thïn. ⁷Ee ba nhiaar apei təcit wek ya. Ku ŋek ë la këden ci Nhialic gäm ye. Raan ë la miöcde ë rot ku raan dët kek miöcde ë rot.

⁸Emën, awiëc ba lëk rōör këc thiëk ku diäär ci rōörken thou rëer ë röt, lɔn apath bik rëer ke cii ben thiaak, ku cii rōör thiëk aya cimën yæn. ⁹Ku na cäk lëu bāk rëer ë röt, ke we thiëk ku thiaak diäär rin aŋuëñ bak thiëk tën të bi wek aa tuil akōlaköl. ¹⁰Alëk kɔc ci röt thiaak ë riel bānyda ku acie riöldië, tik aciï muɔnyde päl. ¹¹Ku na pël moc, ka dhil rëer ke cii mony dët wic, tädë ke dhuk tënë muɔnyde. Ku moc aciï tieŋde liši.

¹²Yæn acie Bëny, ku yæn aluel wët kënë ke ya ye raan ë path. Na le wämääth ci gam la tiŋ këc gam, ku wic tik kënë bi rëer ke ye, ka cii tik dhil liši. ¹³Ku na ci tiŋ ci gam thiaak ë mony këc gam, ku wic mony kënë bi rëer ke ye, ke tik aciï moc päl. ¹⁴Rin Nhialic ë mony kënë gam rin ci yen tiŋ ci gam thiaak. Ku yeen ë tiŋ këc gam cɔl aye raande rin ci ye thiaak mony ci gam. Na cii cit kënë, ŋuɔt miëthken aa cit miñh kɔc cie Nhialic la cök ë door. Ku rin cit yen kënë, miñh aaye Nhialic mat ë kacke yiic.

¹⁵Ku na wic raan këc gam bi raan ci gam rëer kek puɔl, ka dhil raan kënë looi këya. Acin kënë ŋek duut ë kamken kedhie, moc ku tik, bi rëer ke ŋek. Rin yok aaci Nhialic puɔl buk rëer apath. ¹⁶Tiŋ ci gam, ye ŋic këdë lɔn cii yin muɔnydu bi kony bi gam? Ku yin mony ci gam, ye ŋic këdë lɔn cii yin tieŋdu bi kony bi gam?

¹⁷Wët ya lëk akuut kɔc ci gam, ee lɔn bi raan a pïr dhël ci Bëny nyuɔth ye. Ku ŋek adhil pïr təcit tēwäär pïr yen thïn yɔn cɔl Nhialic ye bi wëtde gam. ¹⁸Kë luëel akïn, na raan ci ŋoot ci cɔt Nhialic gam, ka cii ŋuɔt man, ku ye wic diët këc ë ŋoot. Na raan këc ë ŋoot ci cɔt Nhialic gam, ka cii rot cɔl aŋot. ¹⁹Athöŋ ebën tënë Nhialic të ci raan ŋoot ayi të këc ye ŋoot. Kën yen ril ë lɔn bi yin löŋke gam. ²⁰Raan ebën adhil rëer cit tēden wäär rëer yen thïn yɔn cɔl Nhialic ye. ²¹Na yi alony wäär cɔl Nhialic yi, ke yi duk ye diæer. Ku na le kë kony yi ba nhom lääu, ke loi. ²²Raan alony ci Bëny cɔl bi ya tōk kek Raan ci lɔc ku dɔc,

ke ye alony cī Raan cī lɔc ku dɔc looi bī nhom lāāu. Ku yeen aya, raan cī Nhialic cɔl bī ya tɔk kek Raan cī lɔc ku dɔc, ee ya alony Raan cī lɔc ku dɔc. ²³Nhialic acā ariɔpdit tāāu piny ē rienkun. Duɔkkē rɔt loi bāk ya alony ē kɔc. ²⁴Miēthakāi cī gam, ɣɔn cɔl Nhialic we, ɣek ē la tēden ciēɣ yen thīn. Cīmēn wāār ciēɣ wek ɣɔn cɔl Nhialic we. Rēērēkē kēya we ɣic Nhialic. Ciēɣkē kēya.

²⁵Awiēc ba wēt cāk thiēēc ē ɣen rin kɔc kēc thiēēk dhuk nhom. Bēny akēc ɣa lēk kē ba looi. Ku wek aa ba lēk wēt ē piāndiē, ke ɣa cīt raan cī Nhialic ɣōōth puū bī la kēden luɔi. ²⁶Tē tiɣ ɣok kārīl bī rɔt looi, ka ɣuēēn bī raan rēēr ē rot ke cīi thiēk. ²⁷Na yīn ala tik, ke duk liī. Na kēc thiēēk, ke yī duk thiēk. ²⁸Na wīc bī yī thiaak, ka cīn adumuōōm tō thīn. Ku kɔc cī thiēēk aabī gum apei piērden yic, ku awiēc bāk cīi gum.

²⁹Kē luēel akīn miēthakāi cī gam, tē cī dōɣ piērda yic aciek. Ku ēmēn le tueɣ rōōr cī thiēēk aa dhil ciēɣ ciēt ke kēc thiēēk. ³⁰Kɔc dhiau ku yekē nyuɔōth ciēt ke cīi dhiau. Kɔc dal ku yekē nyuɔōth ciēt ke cīi puōth mit, kɔc ē ɣɔc, ku yekē nyuɔōth ciēt kāk cik ke ɣɔc cie kākken. ³¹Ku kɔc kāk pinynhom luōōi, apath bīk cīi ye diēer apei ciēt cīn kaam dīt cik nōk ke lui. Piny kēnē kek kākken tō thīn ēbēn, aciī bī ciēɣ apei.

³²Anhiar bāk rēēr ke we cie diēer. Kam kɔc cī gam, raan kēc thiēēk ē yenhom yiēk luɔi kāk Bēny, rin bī yen Bēny cɔl amit puū. ³³Ku raan cī thiēēk ē yepuū yiēk kāk pinynhom, rin bī yen tieɣde cɔl amit puū. ³⁴Ku kēya, piānde ē nhom rou. Ku tiɣ kēc ben thiaak, tēdē nyan kēc kaɣ thiaak, ee yepuū yiēk luɔi kāk Bēny, bī guāpde ku wēike aa kāk Bēny kedhie. Ku tiɣ la moc ē yenhom yiēk kāk pinynhom, rin bī yen muɔnyde cɔl amit puū.

³⁵Kākkā ēbēn aa ca lēk we rin wīc ɣen ye ba we kony, ku cā we gēl bāk kāk wiēckē ke cīi ye looi. Awiēc bāk kēn yic aa looi ku piēērēkē dhēl la cōk, ku bāk Bēny luōōi puū ēbēn.

³⁶Na ye moc tak, lɔn kē cī yen thiēēk gōōu tēnē nyan cī meek aciī path, ku yeen ala puū thiēēk, ka thiēēk tēcīt tē wīc yen ye thīn. Acīn adumuōōm tō thīn. ³⁷Ku mony cī ye guir piānde ē rot, ke cīn kɔc thōōc ye thīn, ku ɣic aya apei lɔn bī yen ye lēu bī rēēr apath ke cīi thiēēk, ke kēpath yen alooi bī nya cīi thiak. ³⁸Kēya, mony thiak nya ē kēpath looi, ku mony cīi nya thiak ē kē ɣuēēn apei looi.

³⁹Acīi path bī tik mony dēt wīc ke muɔnyde pīr, ku na cī moc thou, ka lēu bī mony dēt nhiēer thiaak, ku yeen adhil a raan cī gem. ⁴⁰Ku na ye wētēdiē, ke yeen abī puū miet tē rēēr yen ke cīi ben thiaak. Aya tak lɔn ye Wēi Nhialic ɣa kony tāktākdiē yic aya.

Miith ye gäm jak ci kiëët

8 Ëmën yën abī jāl jam miith ye ke gäm jak. Ee yic, yök aņic kajuëc rin ë wët kënë. Ku ŋiëëc kajuëc ë raan cəl anhiam, ku nhiër ë raan juak bī riël. ²Na ye raan tak lön ci yën kån ŋic, ka ŋot këc tē bī yën kån jāl ŋic dööt. ³Ku raan nhiar Nhialic aye Nhialic ŋic.

⁴Ku dët rin ye ke miith ci gäm jakrec cam, aņicku lön nhialic ye kiëët ë kån, aciī tō thīn. Acīn Nhialic dët, Nhialic ë tōk. ⁵Ee yic, kōc aa jam lön tō jak cīt kākķā thīn nhial ku piny. Ku na cək alön tō jak juëc cīt kākķā thīn, ⁶ke tēnē yō ë Nhialic tōk yën atō thīn. Yën aci kəriëëc ëbēn cak, ku ë rienke yën aye yök pīr. Ku Bēny ë tōk, Jethu Krītho, ku ë rienke yën aci kəriëëc ëbēn cak, ku ë yën pīr yök.

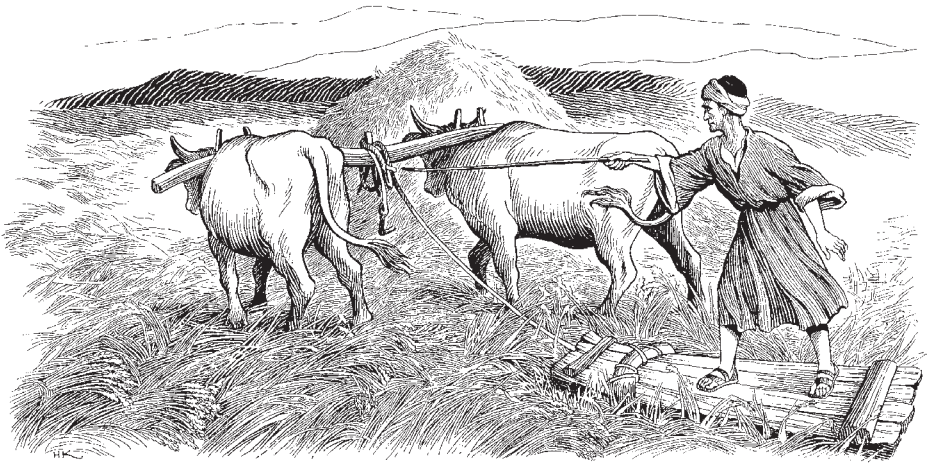
⁷Ku acie raan ëbēn yën ŋic ë yic kënë. Kōc kōk aa ŋoot nhīim kāk ci kiëët yiic, na camkē miith ci gäm jak ci kiëët, ka yekē tak ciët ke ci miith cik cam yiëk gup ajuëëc. ⁸Miëth yeku cam acie yō ë looi buk la cök tēnē Nhialic. Acīn kē ye nyaai tē cem yök ye, ku acīn kē ye juak thīn tē cem yök ye aya.

⁹Wek kōc ci gam, duōkkē kē cīn yën miith ya ke theek loi bī wek kōc koor gamden muōr, bīk tak lön ë yën adumuōōm yën cik looi cem kek ë miithkā, tē ci kek we tiņ ke camkē ke. ¹⁰Na tiņ raan koor gamde yī raan ŋic kån, yī miith kāk yai ci gäm jak ci kiëët, ke ci kënë bī riël nyin abī miëth ci gäm jak ci kiëët cam? ¹¹Kēya raan koor gamde, wāmuuth ci gam ci Raan ci lōc ku dōc thou ë rienke, abīī tēdun ŋic yīn kån thīn rac. ¹²Tē looi yīn adumuōōm tēnē wāmāthkun ci gam, ba gamden koor rac kēlā, ke yīn adumuōōm looi tēnē Raan ci lōc ku dōc alanden. ¹³Kēya, na ye miëth ya cam wāmāāth ci gam cəl aloi adumuōōm, ke yën aciī miëth kënë ben cam rin ba wāmāāth cīi cəl aloi adumuōōm.

Yic ku luoi atuuc

9 Yën ala yic ba kāk piërdië wic. Yën aci Jethu Bānyda tiņ ku yën atuōnyde. Ee gamdun yën ë luoi ca looi tēnē Bēny. ²Na cək alön cīi kōc kōk ye ye gam lön ye yën atuuc, ka ŋiec lön ŋic wek ye lön ye yën atuuc, rin aye kē pīr wek, ke we ye tōk kek Bēny nyuōōth lön ye yën atuuc.

³Yën ë tē ye yën rot kuōny thīn tē jōōny kōc kōk yën. ⁴Yën ala yic bī yën yiëk miëth ku kē dek rin luōidië, ⁵cimēn ye atuuc kōk ku wāmāthakēn ë Bēny, ku Pīter la keny kek diāārken, cā la yic ba thiëk tiņ ci gam ba ya keny kek ye? ⁶Nadē ke ye Barnaba ku yën yōpēc, yök aa tuuc dhil luui yōcin rin piërda? ⁷Apuruk acie rot riōp ë rot. Raan tim ë luōk com aye ŋōōth lön bī yën miith abēk cam. Aye abiōök ŋōōth lön bī yën dek cək ye yök tēnē amālke.

Raan pur ku raan tēm ayekē ḡōōth rin le yen kē bik yök rap cĭk looi yiic (9:10)

⁸Acie kāk yakē tiḡ ke loi röt akölaköl kek luēel kepēc, rin kâ cĭt kăkkă aaci ḡöt löḡ Mothith yic.

⁹Acĭ ḡöt löḡ Mothith yic elä, “Duk muḡor der thok tē luui yĭn ye bi rap kōōm. Ye miöör kek ye Nhialic yiēk yenhom?”^b ¹⁰Cie yök ye luēel yen wēt kēnē? Ee gät rienkua, rin raan pur ku raan tēm ayekē ḡōōth rin le yen kē bik yök rap cĭk looi yiic. ¹¹Yök aaci luui buk kāk wēi tieḡ wepuōth, ke yakē tak lōn cĭ yök puōth dĭt tē ḡēēth yök ye lōn le yen ariöp bāk gām ḡo? ¹²Ku na le kōc kōk la yic bik kăkkă yök tēnē we, ke ḡo cĭi la yic wār yienyden? Ku akēcku kaḡ them buk la kē yökku, tē cōk alōn ē yen ke yienyda. Ku kēriēēc ēbēn acuk guum rin buk kōc cōl aa gam Wēt Puōth Yam rin Raan cĭ lōc ku dōc. ¹³Aḡiēc lōn ḡic wek ye lōn rōör ē luui luāḡ Nhialic aa miēthden yök ē luoi luāḡ Nhialic yic. Ku kōc kāk cĭ bēēi luāḡ Nhialic juaar ariāk nhom aa bēk lööm kāk cĭ juaar yiic. ¹⁴Kelä aya, aci Bēny looi bi kōc ē kōc lēk Wēt Puōth Yam, kē piir kek aa yök thĭn. ¹⁵Yen akēc luui ē yithkā. Ku yen aci athör kēnē gät emēn rin bi yen ē yithkā wĭc ē rienkiē. Aḡuēēn ba thou tēn tē looi yen ē kēnē. Acĭn raan bi wētdiēn nhiēcem yen kēnē nyaai tēnē ḡa. ¹⁶Acie rin ye yen kōc lēk Wēt Puōth Yam yen ḡa cōl anhiām. Ku yic ē rin cĭ Nhialic ḡa yōōk ba kōc lēk, ku abi rēēc apei aköldä tēnē ḡa tē cĭi yen kōc ē lēk Wēt Puōth Yam. ¹⁷Na luōi ē luoi kēnē tē cĭ ḡen ye tak ba looi, ke ḡen adhil ariöp wĭc. Ku na cie ḡen tak ye, ku ye Nhialic yen lēk ye ḡa ba looi, ke ḡa bā ariöp wĭc kēdē? ¹⁸Yeḡo yen ariöpdĭē? Ariöpdĭē ē kē bi ḡen kōc lēk

^b9:9 Aliu cieḡ ē Jiēḡ yic, L.rou 25:4; 1Tim 5:18 9:11 Rom 15:27 9:13 L.rou 18:1
9:14 Mt 10:10; Lk 10:7

Wët Puoth Yam ke ya cii thiéc ariöp, ku cá yinydiën bi akut kóc ci gam yiék ya wic.

¹⁹Yen raan ë rot. Yen acie alony raan dët. Ku ëmën yen ë rot cöl aye alony raan ëbën, rin bi yen kóc juéc lëu bik gam. ²⁰Të luui yen kek kóc Itharel, yen ë cieñ cïmën raan Itharel rin bi yen ke lëu, cök alon cii yen ë kedit tënë ya ba cieñ cieñden. Yen ë cieñ cïmën raan wic ye bi lööñ ci Mothith göt theek, të luui yen kek kóc ë lööñkä, rin ba ke lëu bik aa buoñth Raan ci lóc ku dác. ²¹Kälä aya, të luui yen kek kóc cie kóc Itharel, yen ë cieñ cïmënden ke ya cii lööñ kóc Itharel thek. Kënë aya looi rin bi yen kóc cie kóc Itharel cöl aa buoñth Raan ci lóc ku dác. Ku acie lon cieñ yen ke ya kuc löñ Nhialic, yen abuoñth löñ Raan ci lóc ku dác yic. ²²Të rëer yen kek kóc ë gam, yen ë ciët raan tók kamken, rin bi yen ke lëu. Këya, yen ë rot looi ba thöñ ke kóc ëbën rin ba kóc kök kony keyiic bik gam, kuat dhël bi yen ye lëu thïn. ²³Yen ë käckä looi ëbën rin bi yen Wët Puoth Yam ë rin Jethu yäth tueñ. Ku rin bi yen dác ye yök të yëth Wët Puoth Yam tueñ yök aya.

²⁴Anjeckë, të wëer kóc, ee raan tönj ci kóc wuör yen ë kën wëer kóc nyaai. Wek aa dhil kat cïmën kóc wëer bäk ë kënë lööm. ²⁵Raan tuk, ee lööñ ë tuk dhiel theek apei, rin bi yen kë ye gäm raan tó tueñ, kën bën yäi aköldä, nyaai. ²⁶Yen ë kënë ye yen kat ke ya cök yanhom ba të rinj kóc thïn thap thok piny. Ku yen acie pëer ë gut yic ë path. ²⁷Yen ë rot looi ba riel, ba Jethu buoñth, rin na ca kóc juéc piöc ke Nhialic cii ya reec aköldä.

Paulo ë kóc ci gam piöc rin jak ye kiëet

10 Miëthakäi ci gam, awiéc bäk këwäär ci rot looi tënë wärkuan dît wäär buoñth Mothith ror licet tak. Keek aake tiit luët, nawën ke tem Wär Lual ë path. ²Tëwäär buoñth kek luët, ku wäär teem kek wär, keek aake cit kóc ci muöc nhïim bik aa kóc buoñth Mothith. ³Keek ëbën aaci miëth tönj thöñ cam, miëth yik Nhialic ke ë rielde, ⁴ku dëkkë ë piu ke looi Nhialic bik kuër kuur yic, kuur cath ke ke. Kuur ë ye Raan ci lóc ku dác guöp. ⁵Cök alon ci käpuothkä röt looi ëbën, ke Nhialic ëcïi puöu mit kek wärkuan dît juéc. Go Nhialic ke nök ku weer guäpken roor të cii cieñ.

⁶ëmën, Nhialic aci wärkuan dît wäär cii yen puöu mit tënë ke tëm awuöc, bi yo wëet buk yopuöth cii ye yiék kärec cïmën wäär ci kek ye looi, ⁷tëdë ke yo dor jak ci kiëet cïmën ci kóc kök keyiic ye looi yon. Rin aci göt athör theer wël Nhialic yic ëlä, “Kóc aaci nyuc bik mith ku dëkkë ku jolkë dier.” ⁸Dukku yopuöth ye yiék bal cïmën wäär ci kóc kök keyiic

10:1 B.bei 13:21-22; 14:22-29 10:3 B.bei 16:35 10:4 B.bei 17:6; Kn 20:11 10:5 Kn 14:29-30
10:6 Kn 11:4 10:7 B.bei 32:6 10:8 Kn 25:1-18

ye looi, nawën ke raan tim thiär-rou ku ñuan thou akäl tök. ⁹Acuk lëu buk Bëny them cïmën yon cï kɔc kɔk keyiic ye looi, nawën ke thöön käpieny ke. ¹⁰Duökkë ye reër we jiëem wenhïim cïmën wäär ye kɔc kɔk keyiic ye looi, ku aaci Nhialic bën tuɔc atuɔnyde bi ke nök. ¹¹Käkkä ebën aaci röt looi tënë kɔc Itharel bi ke yo lëk. Ku käkkä aaci gät piny rin bi yo lëk thïn aya. Rin yok aa pir tē bi thök piny guɔ bën thïn.

¹²Raan cï gam ye tak lɔn atiit gamde, adhil yenhom tääu piny bi ciën kërec ye. ¹³Na them yï ba adumuööm looi ke ñic lɔn cï kɔc kɔk kaŋ them këlä aya. Nhialic ë kē cï thɔn dhiel looi. Acin raan bi Nhialic puɔl bi them arëk aba athëmde cïi gök. Ku tē them yï ka la dhël kony Nhialic yï ba athëm göök.

¹⁴Këya, miëthakäi nhiaar, duökkë jak cï kiëët kɔŋ door acin. ¹⁵Yen ajam tënë we rin aŋiec lɔn ye wek kɔc cï nhïim bak, takkë wët luëel kënë yic wepuɔth ë röt. ¹⁶Tē dëk yok biny ye yok dek muɔn abiëc miëth Bëny yic ye yok Nhialic leec thïn, ke yok aa rɔm riem Raan cï lɔc ku dɔc. Ku tē beny yok ayup ku camku, ke yok aa rɔm guɔp Raan cï lɔc ku dɔc. ¹⁷Rin ayuöm tök yen atö thïn, ke yo ebën cɔk alɔn juëc yok, yok aa guäp tök rin yok ayuöm tök rɔm.

*Duökkë jak cï kiëët kɔŋ door acin
(10:14)*

¹⁸Takkë kɔc Itharel tē ciem kek kāk cï juër Nhialic, ke keek aa ya tök kek Nhialic. ¹⁹Yeŋö wiëc ba luëel tē jiëem yon këlä? Ye nadë ke jak cï kiëët, ayï miëth cï juër ke aa la wëtten yic? ²⁰Acie këya! Kē luëel ë lɔn kāk ye kɔc cïn gam la cök juaar, ee tënë jakrec acie tënë Nhialic. Ku acä wic bāk röt aa mat kāk jakrec yiic. ²¹Yin aciï dëk biny muɔn abiëc ë Bëny, ku ben dek biny kāk jakrec. Yin aciï röm kek Bëny ku ben rɔm kek jakrec. ²²Na loiku ë kënë, ke rin wic yok ye buk Bëny rac puɔu. Yeku tak lɔn ril yok apei buk Bëny dhöl ku cïi yo tēm awuɔc?

²³“Ayeku luëel yok aaci puɔl buk kāk wicku ke looi.” Ee yic, ku acie këriëc ebën yen path. “Këriëc ebën aci puɔl buk looi.” Ku acie këriëc ebën yen yo kony. ²⁴Yin adhil luui kāk kɔc kɔk cɔl amit puɔth, tën lɔn ye yin luui kāk yï cɔl amit puɔu ë rot.

²⁵Apath tənə yī ba kuat riŋ ye ke yaac tē ye riŋ ɣɔɔc thīn cuet, ke yī cīi puɔu diu. ²⁶Rin aci gōt athōr theer wēl Nhialic yic ēlā, “Piny ku kəriēec ēbēn tō thīn aa kāk ē Bēny.”

²⁷Na cī yī cɔɔl ba la mīth pan raan cīn gam ku ca gam ba la, ke yī cam kuat miēth cī bēēi tənə yī ke yī cīi thiēc. ²⁸Ku na lēk raan dēt yī, “Miēth kēnē aci juēr jak cī kiēt,” Ke yī duk ē miēth kēnē cam, ku acie rin diu tō yīpuɔu, ee rin wēt rēēr raan cī ye lēk yī puɔu. ²⁹Kēya, acie kē tō piāndu yic, ē kē tō puɔn raan dēt yic. Raan dēt abī thiēc ēlā, “Yeŋō ye kē rēēr puɔn raan dēt yic ya gēl ba kēdiēn tō ɣapuɔu cīi loi? ³⁰Na læc Nhialic rin miēth, ke yeŋō bī raan dēt ya nyieeny miēth cī ɣen Nhialic leec?”

³¹Kēya, kuat kē loi, tē mīth yīn ayī tē dēk yīn, loi ke ēbēn dhēl ye ke Nhialic leec thīn. ³²Duk kē ye kɔc kōk yōk ke rac loi cīmēn kɔc Judia, tēdē kɔc cie kɔc Judia, ayī kɔc akut kɔc cī gam. ³³Luɔōikē cīmēndiē, aya looi ba raan ēbēn cɔl amit puɔu kāk ya ke looi yiic, ke cā loi kēpath tənə ɣen ē rot, ke ye kāpath tənə kɔc ēbēn rin bī raan ēbēn luōk.

Dhēl puɔth ē rōök

11 Luɔōikē cīmēndiē, cīmēn ye ɣen luui cīmēn Raan cī lɔc ku dɔc. ²Wek aa ya leec rin ye wek luɔidiē ku kāk ya piɔɔc muk nhīim akōlakōl. Ku wek aa kāk cī piɔɔc tənə kɔc cī gam, kāk ca ke ŋic tənə kɔc kōk ku nyuɔth ke we, buɔɔth yiic. ³Ku awiēc bāk ŋic lɔn Raan cī lɔc ku dɔc atō moc nhom ku moc atō tik nhom, ku Nhialic atō Raan cī lɔc ku dɔc nhom. ⁴Kēya, mony ē rōök, tēdē ke lēk kɔc wēt Nhialic ke cī yenhom kum, ee Raan cī lɔc ku dɔc rac guɔp. ⁵Ku tiŋ ē rōök tēdē ke lēk kɔc wēt Nhialic ke kēc yenhom kum ē muɔnyde rac guɔp, athōŋ ke tiŋ cī muut nhom bī rac guɔp. ⁶Na cīi tik yenhom ye kum, tē rōök kɔc, ke ye rac guɔp cīmēn tiŋ cī muut nhom. Kēya, adhil yenhom kum. ⁷Moc aciī yenhom kum rin aci Nhialic looi bī ciēt ye, ku gēm kēnē ye cɔl athōŋ kek ye. Ku athēk tik tənə moc aye nyuɔth lɔn cī ye looi ke cīt moc. ⁸Rin acīn kē cīi Nhialic lōöm tənə tik bī yen moc cak, ee tik yen aci cak kē cī lōöm tənə moc. ⁹Ku moc akēc cak rin ē tik, ē tik yen ē cak rin ē moc. ¹⁰Kēya, rin ē wēt kēnē ku rin atuuc nhial, tik adhil yenhom kum bī nyuɔth lɔn tō yen moc cōk. ¹¹Ku cīt lɔn ye ɣok kɔc cī mat kek Bēny, tik acie kē puɔl yic tənə moc cīmēn ye moc kē cīi yic puɔl tənə tik. ¹²Ee yic, ee lōm ē moc yen aci lōöm bī ke tik cak ku ē yic aya, lɔn ē tik yen ē moc dhiēeth ku keek kedhie aabō tənə Nhialic raan cī kəriēec ēbēn cak.

¹³Takkē yic, kek we ē rōt lɔn puɔth yen bī tik rōök tənə Nhialic ke kēc yenhom kum tē rōök kɔc juēc thīn. ¹⁴Aye ciεŋ nyooth lɔn bēr nhīm

nhom apei aaci path ke moc. ¹⁵Ku tēn tik ē kēn dhēēj. Nhiēm bäär aci Nhialic gām ye bī ya kēn yen yenhom kum. ¹⁶Ku na le raan ye tak lōn wēt luēl acie yic, ke ʔen ku akuut kōc cī wēt Nhialic gam, ʔok aa cīn tēdēt ye ʔok Nhialic duōr thīn.

Guirku rōt apath buk guōp Bēny rōm

¹⁷Wek aa cā bī leec wēl lēk we kā yiic, rin tē rēm wek bāk Nhialic door, kārec yakē ke looi kek aa juēc tēn kāpuōth yakē ke looi. ¹⁸Tuej, aci kōc kōk lēk ʔa lōn tē rēm wek, wek aa weyiic tek. Ku acie wēt tōk yen yakē lueel. Ku kēnē alēu bī ya yic. ¹⁹Ee tēde, alēukē bāk weyiic tek ē kamkun rin bī kōc luel yic ʔic. ²⁰Tē rēm wek ēbēn ke we ye akut, ku cōk alōn ye wek ye tak lōn ē yen kē cī Bēny dōōr looi kam kōc yen camkē, ka cie yic. ²¹Rin tē mīth wek, wek aye ʔek mīth ē rot ke we cīi rōt tit. Kōc kōk aa rēer ke nēk cōk ku wīet kōc kōk. ²²Cīenkē nhīim bēēi ye wek mīth thīn ku dēkkē thīn? Aye akut kōc cī gam yen yakē bēn rac guōp, ku guōtkē kōc cīn kājuēc nyīn? Yakē tak ʔeṅō ba lueel tēnē we rin luōi cīt kēnē? Ba we leec? Acā kōṅ looi acīn.

²³Rin ʔen aci piōoc ʔok tēnē Bēny. Ku ē yen aca bēn gām we aya, lōn Bēny Jethu, ee wēer wäär bī ye luōm, ee cā ayup lōōm, ²⁴nawēn cī Nhialic leec, ke bēny ayup yic ku lueel, “Kēnē ē guāpdīē cī looi rienkun. Camkē ayum kēnē bī wek ʔen aa tak.” ²⁵Kēlā aya, wēn cī miēth thōk ke lōm aduṅ cī thiāṅ muōn abiēc ku lueel, “Aduṅ muōn abiēc kēnē ē dōōr yam kek Nhialic cī thany riemdiē. Tē dek wek ye, luōikē kēya bī wek ʔen aa tak.”

²⁶Wek aa thon ē Bēny luēl, ʔet akōl bī yen ben dhuk tē cem wek ayum kēnē ku dēkkē muōn abiēc aduōk yic. ²⁷Kēya, na cam raan ayum Bēny ku dēk aduṅ muōn abiēc yic, dhēl yen ye dhōl guōp, ke yeen ala guōp awuōc, rin cī yen adumuōm looi tēnē guōp ku riem ē Bēny. ²⁸Raan adhīl yepuōu kaṅ caath kārec cī ke looi bī jāl mīth ayup ku dēk aduōk yic. ²⁹Na cam raan ayup ku dēk aduōk yic, ku cīi tēden ye kek tōk thīn kek guōp ē Bēny yīk yenhom bī ʔic, ka bī Nhialic tēm awuōc tē cem yen ayup ku dēk aduōk yic. ³⁰Yen ē kē cī kōc juēc weyiic gup riaam ku tuany ke ku thou kōc juēc. ³¹Na kōṅku ʔopuōth wīc kārec cuk ke looi, ka cīn kē tēm Bēny ʔo awuōc. ³²Ku luk aye Bēny looi ku tēm ʔo awuōc, rin na nhiāk la piny thōk ke Nhialic cīi ʔo tēm awuōc kek kōc pinynhom ēbēn.

³³Kēya, miēthakāi cī gam, tē met wek wenhīim bāk mīth, ke we ye rōt tiit. ³⁴Ku na le raan nēk cōk, ka dhīl mīth baai rin bī Nhialic we cīi tēm awuōc, rin cīi wek rōt ye tiit tē rōm wek. Ku wēl kōk aa ba la lueel tē ʔeet ʔen tēnē we.

Miöc Wëi Nhialic

12 Ëmën, awiëc ba jam miöc ye yök tënë Wëi Nhialic. Awiëc bäk yith ñic rin ë kakkä miëthakäi cï gam. ²Añieckë, wäär ye wek kɔc cie Nhialic ë door, wek aa we cï muör dhöl juëc bäk ke aa door jak cï kiëët. ³Awiëc bäk ñic lɔn acïn raan ye Wëi Nhialic cök puöu, lëu ye bi Jethu lëk guöp wël rec. Ku acïn raan la riel bi lueel lɔn ye Jethu Bëny të këc Wëi Nhialic ye tääu yepuöu.

⁴Miöc juëc cïi thöñ aatö thïn, ku ee Wëi Nhialic tönjë yen ë ke gam. ⁵Kɔc aa luui dhöl juëc, ku ë Bány tök yen aye kë luööi. ⁶Miöc juëc cïi thöñ ye kɔc luui aatö thïn, ku ë Nhialic tönj yen ë ke gäm raan ëbën rin luɔiden wïc. ⁷Nhialic ë raan gäm kë ye raan ye ñic lɔn rëer Wëi Nhialic kek ye, ku bi luööi bi yen akut kɔc cï gam kony. ⁸Wëi Nhialic ë raan tök gäm ñiëëc käj. Ku Wëi Nhialic tönj kënë, ee raan dët looi bi kɔc aa lëk käjuëc ñic bö tënë Nhialic. ⁹Wëi Nhialic tönjë, ee raan yiëk riel bi yen Raan cï lɔc ku dɔc gam apëi. Ku yïk raan dët riel ë yen kɔc tuany kony. ¹⁰Wëi Nhialic ë raan gäm riel bi yen käk jäj göi aa looi. Ku gëm raan dët riel ë yen wët Nhialic lëk kɔc. Ku raan dët ke riel ë yen miöc bö tënë Wëi Nhialic, ku kök cie bën tënë ye tek thook. Ee raan yiëk riel bi jam thok kök, ku gëm raan dët riel bi käk cï lueel thok kök teet yiic. ¹¹Ku ë Wëi Nhialic tönj kënë yen ë kakkä gam ëbën təcit të wïc yen ye thïn. Ee ñek gäm miöc cïi thöñ kek miöc ë ñek.

Guöp ala yic käjuëc

¹²Guöp Raan cï lɔc ku dɔc ë guäp tök la yic käjuëc, cimën guöp raan la yic käjuëc. ¹³Kälä aya, yook ëbën ke yo ye kɔc Judeo, tädë ke yo ye kɔc cie kɔc Judeo. Tädë ke yo ye kɔc lääu nhïim, tädë ke yo ye aloony. Wëi Nhialic acï ñek kamkua a muɔc nhom ku arëër kek yo, ku acï yo looi buk aa bañ guöp Raan cï lɔc ku dɔc.

¹⁴Ku guöp acie abañ tök, ala yic abëk juëc. ¹⁵Tädë na lueel cök ëlä, “Rin cïi yen ye cin, yen acie abañ ë guöp.” Ka cïi kënë ye looi, bi cïi ye abañ ë guöp. ¹⁶Tädë ke lueel yic ëlä, “Rin cïi yen ye nyin, yen acie abañ ë guöp.” Ka cïi kënë ye looi aya bi cïi ye abañ ë guöp. ¹⁷Na guöp ëbën ye nyin, ke ye piñ kädë? Ku na guöp ye yic yetök, ke ye ñör kädë? ¹⁸Ku yic akïn, Nhialic acï abëk cïi thöñ tääu guäp tök yic təcit të wïc yen ye thïn. ¹⁹Na ye abañ tök yen tō thïn ë rot, ñuöt acïn guöp. ²⁰Ku yic akïn, abëk juëc aatö thïn ku guöp ee tök.

²¹Këya, acïi nyin lëu bi lueel tënë cin ëlä, “Yin acä wïc.” Ku acïi nhom luel tënë cök, “Wek aacä wïc!” ²²Ku yic akïn, abëk guöp ye tak ciët ke cïi ril, aacïi dhil liu thïn. ²³Ku abëk guöp ye yök ke cin luoi ye ke kuëëc

nhīim, kek aa yeku ηiec muk apath. Ku guöp alonj cie nyuooth ë path, aye ηiec kum. ²⁴Ku guöp alonj cie thiaan, acie kum. Ku Nhialic acä abëk ë guöp cīi ke looi bik aa guäp tök ëbën, ku acä abëk ë guöp cīi ke ë kuëëc nhīim looi bī ya kek kädit apei. ²⁵Këya, guöp ë tök acīi yeyic ë tek, ku abëkken cīi thöη aa röt kuony kamken. ²⁶Na rem guöp abanj tök, ka abëk kök ë guöp aaciī la lëη aya. Na lec abanj tök, ka abëk kök aa mit puöth kek ye ë tök.

²⁷Week ëbën wek aa guöp Raan cī lōc ku dōc, ku ηek kamkun abanj guäpde. ²⁸Akut kōc cī gam yic, Nhialic acä atuuc tööu tuenη. Ku bö kōc wël Nhialic luëel kecök. Ku bö kōc ë piöoc. Ku kōc la riel ë luui kāk jāη gōi. Ku bö kōc la riel ye kek kōc tuany kony bīk pial. Ku kōc ë kōc kony, ku kōc mac kōc, ku kōc jam thok kök. ²⁹Keek acie atuuc ëbën, ku aacie kōc lëk wët Nhialic ëbën, ku aacie kōc ë piöoc ëbën. Acie raan ëbën yen la riel ë yen luui kāk kōc gōi, ³⁰tëdë acie raan ëbën yen la riel ye yen kōc tuany kony bīk ben pial, tëdë acie raan ëbën yen jam thok kök, tëdë acie raan ëbën yen la riel bī kāk cī luuel thok kök teet yiic. ³¹Wëlkä wepuöth miöc kek dīt apei. Ku miöc path kamken ëbën akīn.

Nhiër

13 Alëu ba jam thok kök, ayī thok ye atuuc nhial jam, ku na liu nhiër tënë ya, ke yen acit raan loi duoo, tëdë ke yen athöη kek lönh guöt ë path. ²Na ba la riel ye yen kōc ηiec lëk wët Nhialic. Ayī ηiëëc ye yen kāk ye moony deet yiic. Ayī lon ba la gam ril apei tënë Nhialic, lëu yen ye ba gat yöök bik röt nyoonj të rëer kek thīn. Ku na ciën nhiër ke yen ë raan cīn kë ya lëu acin. ³Na gam ba kāk tö ke yen ëbën tek tënë kōc ηöη, ku gam rot bī yen cuat mæec, ku na ciën nhiër ka cīn kë kony tënë ya.

⁴Nhiër ë lon bī raan kërac guum ku lir puöu, acie tiëel ku nhiaam. ⁵Nhiër acie kuöoc ë wël ku acie cōk ku acie thöök ë puöu. Raan la nhiër acie këreec cī luöi ye ë muk nom. ⁶Kōc la nhiër cīt nhiër kōc cī gam, aaciī puöth dhil miët të looi këreec, ku aa ye yic col aa mit puöth. ⁷Nhiër ë yo col agum këriëëc ëbën, ku ë yo col amuk gamda kuat kāk loi röt yiic, ku col yo aηöth Nhialic ku cuk yit.

⁸Nhiër ë rëer thīn akölaköl, ku miöc kök cīmën luuel wët Nhialic, ku jam thok kök ku ηiëëc ë kāη, kākä ëbën aa rëer ku bīk liu. ⁹Rin miöcdan ye yok kāη ηic arëer ke ye abak, ku riel ye yok wët Nhialic luëel a bak aya. ¹⁰Ku na la kë cie abak bën, ke këne abak acīi ben wic.

¹¹Yon ye yen meth, yen a ya ye jam cīmën meth ku tāk cīmën meth, ku ëmën ye yen raandit, yen acie ben luui cīmën meth. ¹²Kë yeku tiη ëmën acit mën dhie ye raan rot tiη macar la nyin durdur yic. Ku aköl

dēt yok aabi keriëec ebën tiŋ apath. Ku emën yen aciï keriëec ebën ñic, ku aa ba ñic ebën cimën tē ñic Nhialic ya thïn.

¹³Ku emën gam ku ñoŋth ku nhiër aatō thïn, ku kedit ke ebën ë nhiër.

Wël juëc rin miöc Wëi Nhialic

14 Ee nhiër yen adhielkë yiëk wepuōth apei, ku täaukë wepuōth miöc ye yök tënë Wëi Nhialic, cimën miöcdit kōc yiëk riel bik wët Nhialic luëel. ²Raan jam thoŋ ciï kōc kōk ñic ë Nhialic yen aye yen jam tënë ye, acie kōc kōk rin acin raan wëtde deet yic. Ee riel Nhialic yen aye yen jam yith ciï ke ñic. ³Ku raan wët Nhialic luëel ë jam tënë kōc, ku wëlke aa kōc kony ku deetkë kōc puōth bik rëër apath. ⁴Raan jam thok cïn kōc ke piŋ ë yen rot kony yetök. Ku raan wët Nhialic luëel, akut kōc ci gam kony ebën.

⁵Alëu ba nhiaar tē ye wek ebën jam thok cïn kōc ñic ke. Ku anhiaar apei bāk la miöc ye wek wët bō tënë Nhialic luëel. Rin raan wët ë Nhialic luëel aloi këpath apei tënë raan ë jam thok cïn kōc ñic ke, na cie këya, ka dhil la raan tet wël ye lueel yiic rin bi akut kōc ci gam kony. ⁶Këya, tē le yen bën tënë we miëthakäi ci gam, yeŋö ba kuōny we tē ye yen jam thok ciï ke ye piŋ? Acin këdän. Ku ë bi piath tē lëk yen we wët ci Nhialic nyuōth ya, ku tē piöoc yen ñiëëc ë kanj ci Nhialic gam ya. ⁷Ku këlä aya, kāk cïn yiic wël ye ke piŋ tē gut ke cimën löör ku thom, na ciï raan ke gut tēcīt tē wic bi rölden nyooth, ke kōc piŋ bi kën yen wic bi looi ñic këdë? ⁸Ku na ciï raan löör ë tōŋ gut tēcīt tē ye ñiëc ye, ke kōc bi röt guiir këdë bik la tōŋ? ⁹Ku këlä aya, bi raan dēt wët lëk kōc ë thok kōk deet yic këdë tē ciï yen la gei? Yin abi ciët raan jam alir yic ë path. ¹⁰Thok juëc ciï thoŋ aatō pinynhom, ku acin thoŋ tōŋ ciï këde ye deet yic. ¹¹Ku na cā thoŋ jiem raan ye deet yic, ke raan jam ë thoŋ këne ë raan kuat dēt tënë yen, ku yen ë raan kuat dēt tënë ye. ¹²Ku cit lon wic wek ye apei bāk riel ye Wëi Nhialic gām kōc yök, dhielkë them kam kākōk yiic ebën bāk riel ye ke kōc ci gam kony, kuany.

¹³Këya, raan jam thoŋ ciï kōc kōk ye deet yic, adhil röök bi la riel teet yen wël ye lueel yiic. ¹⁴Rin na röök këlä aya thoŋ cā ñic, ke Wëi Nhialic aröök aya yapuōu, ku nhiamdië acin këpuōth looi. ¹⁵Na ye tēde kan, ke yeŋö ba dhiel looi? Yen abi röök ku wak yapuōu ku nhiamdië kedhie. ¹⁶Tē leec yin Nhialic yipuōu ë rot, thoŋ kuc raan dēt bi röök ya gam këdë, “Yenakan.” Rin kuc yen kë ye lueel? ¹⁷Na cōk læcdun tënë Nhialic piath apei, ke yin acie raan dēt ë kony acin.

¹⁸Yen Alec Nhialic rin ye yen jam thok juëc ciï ñic wär yen we ebën. ¹⁹Ku tēn amat kōc ci gam, aya wic apei ba jam wël lik lëu bi ke deet yiic rin bi yen kōc kōk piöoc, tēn tē bi yen jam wël juëc cïn kōc ë ke piŋ.

²⁰Miëthakäi, kɔc cī gam, pälkë kē ye wek tak cīmēn mīth. Yakē tak cīmēn kɔc cī nhīim bak ku bāk gup ciēn awuɔc cīmēn mīthkor cīn awuɔc yekē looi. ²¹Acī gōt athōr thēer wēl Nhialic yic ēlä,

“Yen abī kɔc ē jam thok cīn kɔc ŋic keek
cɔl ajam tēnē kackiē,
ku na cɔkkē looi kēya,
ke keek aa ŋot ke cīi wētdiē bī piŋ.”
Acī Bēny lueel.

²²Kēya, miɔc ye kɔc jam thok kōk, acie kīn kɔc cī gam, ee kīn riel Nhialic nyuɔth tēnē kɔc kēc gam. Ku miɔc ye wēt Nhialic lueel, ee kē ye kɔc cī gam kony, acie kē ye kɔc kēc gam kony. ²³Na mat kɔc cī gam kenhīim ēbēn ku rekkē jam yic thok cīi thōŋ, ku bō kɔc kēc kāŋ deet ku kɔc kēc gam, ke cik bī lueel lɔn cī jɔŋrac ke dɔm? ²⁴Ku na bō kɔc kēc kāŋ deet ku kɔc kēc gam, tē lēk wek kɔc wēt Nhialic, ka bī raan yōk ē rot lɔn le yen guɔp adumuɔm tē piŋ yen ē wēlkä. Abī wēl cī piŋ cɔl aŋic kē cī wuɔc. ²⁵Ku wēt Nhialic abī kākken ye tak yepuɔu cɔl aŋic kɔc kōk. Ku abī yenhom guɔt piny ku door Nhialic ku lueel, “Nhialic arēēr kek we ayic!”

Käpuɔth ye looi tē rōök kɔc

²⁶Yenō ba jäl lueel miëthakäi cī gam? Tē met wek wenhīim bāk Nhialic door, raan tōk ee waak ket ku piɔc ŋek. Ku luel raan dēt kāk cī nyuɔth ye, ku war raan dēt wēt cī lueel ē thoŋ dēt yic. Käckä aaye looi ēbēn bik akut kɔc cī gam kony. ²⁷Kɔc jam weyiic ē thok kōk cīi ŋic tē met wek wenhīim, aciī kɔc karou ayī kɔc kadiäk wan thook. Wek aa dhil ŋek ajam ē ŋek cök, ku raan war wētdun lēkkē kɔc yic, adhil tō thīn. ²⁸Ku na liu raan war thok yic, ke raan jam thoŋ cie piŋ kɔc kōk abit ku jīem yepuɔu ē rot tēnē Nhialic. ²⁹Calkē kɔc karou, tēdē kɔc kadiäk cī Nhialic gām wētde, aa lēk kɔc. Ku kɔc kōk akut, kɔc cī gam aa bit bik kē luel dōt yic kepuɔth. ³⁰Ku na bīi Nhialic wēt raan cī nyuc amat yic puɔu, ke raan jam akääc. ³¹Calkē raan tōk aye jam ku ben ŋek la yecök, rin bī raan ēbēn piɔc ku deet ē puɔu. ³²Raan jam, lēk kɔc wēt Nhialic adhil ŋic yenhom bī kōc ku ben raan dēt päl jam, ³³rin awic Nhialic buk aa jam ke ŋek ē ŋek cök, ku cuk ye tēer ē kamkua.

Tē met akut kɔc cī gam yenhom tēden ye kek rōök thīn, ³⁴ke diäär aaciī päl bik jam. Keek aa dhil biet ku piŋkē. Aa dhil tō rōör cök cit tē yeku yōk ye ke cī gōt lōŋ kɔc Judeo yic. ³⁵Na le kē wickē bik deet yic, ka dhil rōörken thiēc tē cī kek dhuk baai. Rin aciī path bī tik jam amat akut kɔc cī gam yic.

³⁶Nadë ke ye wek we biï wët ë Nhialic thïn? Nadë ke ye we wepëc yen biï yen? ³⁷Na ye raan tak lön ye yen raan kāk Nhialic tīŋ, tēdë ke ye Wëi Nhialic nyuöth, ka dhil ŋic lön kāk gät ke aa kāk bö tēnë Bëny. ³⁸Na ye kakkä dhöl yic, ke duökkë ye kuëc nhom.

³⁹Këya, miëthakäi cī gam, tääkë wepuöth kāk bi Nhialic nyuöth we yiic bāk ke aa lëk kōc, ku duökkë kōc kōk cī gam jam thok kōk, ye gël bik cīi jam. ⁴⁰Wek aa dhil kēriëc ëbën looi dhël la cök.

Jethu aci jöt raŋ yic

15 Ëmën miëthakäi cī gam, wek aa ba ben lëk rin Wët Puöth Yam ya lëk we, wët cāk yök ku yen cāk gam wepuöth ëbën. ²Wët ya lëk we, ku yen bi we luök aya tē muk wek ye cit tē cī ŋen ye lëk we thïn, ka bi ciën wët puöth cāk gam, tē cīi yen ye yic.

³Ŋen aci wët thiek yic apeï yök ku lëk we. Wët cī Raan cī lōc ku dōc thou rin adumuömkua. Cit tē cī gät ye athör thëer wël Nhialic yic. ⁴Acik thiök ku yeen aci Nhialic jöt thou yic nīn kadiäk cök bi ben pīr, cit tē cī gät ye athör thëer wël Nhialic yic. ⁵Ku nyuth rot Pīter ku jöl atuuc kathiäär ku rou. ⁶Ku ben rot nyuöth tēnë kōc juëc wär kōc buot kadhiëc, kōcken ye buöth cök, kōc ŋot ke pīir kōc juëc, cök alōn cī kōc kōk thou. ⁷Ku ben rot nyuöth Jemith ku jöl rot ben nyuöth atuuc ëbën.

⁸Ku jöl rot nyuöth ŋen ciën cīmën raan lōk dhiëeth ciën. ⁹Rin ë ŋen akoor tēnë atuuc ëbën, aya yök aciï path bi ŋen a cōl ŋen atuuc rin ŋen aci kōc akut, kōc cī gam jöör, ku cal ke aa gum apeï. ¹⁰Ku dhëŋ ë Nhialic acä cōl acit kēnë akölë. Ku dhëŋ cī gām ŋen akëc nhom dëer piny. Ŋen aci luui apeï luoi wär ŋen atuuc kōk, ku acie riöldië ë rot, ee miöc cī Nhialic gām ya yen alëu ŋen ë luoi kēnë. ¹¹Këya, na ye wët kēnë yen ya lëk kōc, tēdë ke ye yen lëk atuuc kōk kōc aya, ke yen ë wët tōŋ le yok tuëŋ ke lëkku kōc, ku ë yen acäk gam.

Kōc cī gam aabi röt jöt rëŋ yiic

¹²Na ye lëk kōc lōn cī Nhialic Raan cī lōc ku dōc jöt thou yic, ke yeŋō ye kōc kōk ë kamkun ye lueel lōn cīi kōc cī thou bi jöt bik ben pīr? ¹³Na ye wët yekë lueel yic, lōn cīn yen raan cīi jöt ë thou yic, ke Nhialic akëc Raan cī lōc ku dōc jöt ë thou yic aya. ¹⁴Ku na Raan cī lōc ku dōc këc jöt raŋ yic, ke wët yeku lëk kōc ku gamdun tēnë Raan cī lōc ku dōc acin wëtde yic. ¹⁵Ku dët aya abi nyooth lōn lueel yok lueth rin Nhialic, rin acuk lueel lōn cī yen Raan cī lōc ku dōc jöt thou yic. Ku na ye yic lōn këc kōc cī thou jöt bik ben pīr, ke Nhialic akëc Raan cī lōc ku dōc

15:3 Ith 53:5-12 15:4 Wk 16:8-10; Mt 12:40; Luoi 2:24-32 15:5 Mt 28:16-17; Mk 16:14; Lk 24:34, 36; Jn 20:19 15:8 Luoi 9:3-6 15:9 Luoi 8:3

jɔt thou yic. ¹⁶Rin na kɛc kɔc cɪ thou jɔt, ke Raan cɪ lɔc ku dɔc akɛc jɔt aya. ¹⁷Na Nhialic kɛc Raan cɪ lɔc ku dɔc jɔt thou yic, ka cɪn kɛ kuny gamdun we tɛnɛ Raan cɪ lɔc ku dɔc, ku adumuɔɔmkun aa ɲot ke kɛc pɔl piny. ¹⁸Na Raan cɪ lɔc ku dɔc kɛc jɔt thou yic, ke wɛtde yic aya, abɪ ciɛt lɔn cɪ kɔc cɪ gam ku aacɪ thou, aa kɔc ɲot ke rɛɛr adumuɔɔm yic. ¹⁹Na yeku ɲɔɔth lɔn bɪ Raan cɪ lɔc ku dɔc ʏo kony pɪr akɔlɛ yic ɛ rot, ku acie pɪr akɔlriɛc ɛbɛn, ke ʏok aabɪ kuat raan tɔ pinyhom ɛbɛn yic ɲɛɛr ɛ rienkua.

²⁰Ku yic ɛ kɛ cɪ Nhialic Raan cɪ lɔc ku dɔc jɔt thou yic bɪ nyuɔɔth lɔn bɪ yen kɔc cɪ thou jɔt aya. ²¹Cimɛn ye kɔc thou rin kɛwɔɔr cɪ raan tɔk looi, ke kɔc aabɪ rɔt jɔt thou yic aya rin kɛ cɪ raan dɛt looi. ²²Cimɛn wɔthɛɛr ye kɔc thou rin ye kɔc tɔk kek Adam, ke yeen aya kɔc aabɪ jɔt bɪk pɪr rin cɪ kek mat kek Raan cɪ lɔc ku dɔc. ²³Ku ɲɛk abɪ la akɔlden bɪ ye jɔt thou yic. Raan cɪ lɔc ku dɔc yen acɪ kaɲ jɔt thou yic, ku kacke aabɪ jɔt akɔl le yen dhuk. ²⁴Ku thɔk ɛ piny abɪ jɔl bɛn, ku Raan cɪ lɔc ku dɔc, abɪ jak ril pinyhom kek kacken rac ɛbɛn, ku gɛm Bɔɔny tɛnɛ Wun Nhialic. ²⁵Rin Raan cɪ lɔc ku dɔc adhil mac ʏet akɔl bɪ Nhialic kɔc ater ɛbɛn gɔɔk ku bɪi ke yecɔk. ²⁶Raan ater bɪ jɔl gɔɔk ciɛn ee thou.

²⁷Acɪ gɔt athɔr thɛɛr wɛl Nhialic yic ɛlɔ, “Nhialic acɪ kɛriɛc ɛbɛn tɔɔu yecɔk.” Alɛu bɪ deet yic lɔn, kɛriɛc ɛbɛn, ye lueelkɔ, Nhialic guɔp aliu ɛ kɔkkɔ yiic rin ee yen Raan cɪ lɔc ku dɔc looi bɪ kaɲ mac ɛbɛn. ²⁸Ku na cɪ kɛriɛc ɛbɛn tɔɔu Raan cɪ lɔc ku dɔc cɔk, ke yeen nhom yen Raan cɪ lɔc ku dɔc abɪ rot tɔɔu Nhialic cɔk, yen raan kɛriɛc ɛbɛn looi bɪk tɔ yecɔk, ku Nhialic yen abɪ kɛriɛc ɛbɛn jɔl mac.

²⁹Takku ɛmɛn kɔc ye muɔɔc nhɪim rin kɔc cɪ thou. Yeɲɔ yakɛ ɲɔɔth? Ye kɛpiath ɲɔ ye kɔc ye muɔɔc nhɪim rin kɔc cɪ thou looi tɛ cɪi Nhialic kɔc cɪ thou ɛ jɔt bɪk bɛn pɪr? ³⁰Na cɪi kɔc cɪ thou rɔt ɛ bɛn jɔt, ke yeɲɔ ye ʏok ʏonhɪim rɔɔm akɔlakɔl kɛ ye ʏok thou ʏok thɪn. ³¹Miɛthakɔi cɪ gam, thou ɛ ʏa tiɛt piny akɔlakɔl. ʏen akuɛɛɲ, ʏen aluel yic rin ee kɛnɛ ɛ nhiaamdiɛ ɛ rienkun, lɔn cɪ ʏok rɔt mat kek Raan cɪ lɔc ku dɔc Jethu Kritho Bɔnyda, ee piɛrda yic. ³²Yeɲɔ ca ʏok thɪn wɔɔr thɛr ʏen kek kɔc cɪt lɔɔi Epethuth? Na kɔc cɪ thou cie jɔt bɪk bɛn pɪr, ke ʏo mɪthku ku dɛkku, nhɪɔk ʏok aabɪ thou. ³³Duk rot cɔl amɔr, “Na ye cath ke kɔc rɛc, ka rɛc ʏɪ ba ciɛt ke.” ³⁴Yakɛ ɲiɛc tak ku pɔlkɛ dhɔlkun adumuɔɔm. Ee ʏar guɔp rin kɔc kɔk weyiic aa kuc Nhialic.

Guɔp cɪ rot jɔt raɲ yic

³⁵Raan dɛt abɪ thiɛc ɛlɔ, “Bɪ Nhialic kɔc cɪ thou jɔt kɛdɛ bɪk bɛn pɪr? Ye guɔp ʏɪndɛ bɪ tɔ ke ke?” ³⁶Yeɲɔ thiɛc wek kɛlɔ! Tɛ com ʏɪn kɔu,

ku cii yic kɔŋ pät bi ciët kē cī thou ka cii cil. ³⁷Ku kē ye com ē käu ē path cimēn käu ē rap ku kāk kōk, acie kool rap yen ye com bi ben dit. ³⁸Nhialic ē käu gām guōp cī lōc ye. Ee kuat käu gām guōpden path ke ye.

³⁹Gup kāk pīr ēbēn aaciī thōŋ. Kɔc aa la guāpden ē rōt, lāai aa la guāpden ē rōt, diet aa la guāpden ē rōt, ku rec aa la guāpden ē rōt aya.

⁴⁰Ala gup tō nhial ku gup tō pinynhom, ku dhēēŋ rēēr kek gup tō nhial aciī rēēr ke gup tō pinynhom. ⁴¹Akōl ala dhēēŋde ē rot, pēei ala dhēēŋde ē rot ku kuel aa la dhēēŋden ē rōt. Ku kam ē kuel, kuel kōk aa la dhēēŋden ē rōt aya.

⁴²Abi ciët ē kēnē tē le Nhialic kɔc cī thou jɔt bīk pīr. Tē cī guōp thiōk ka dhiāth bi ya tiōp, ku tē jɔt ye, ka cii ben thou ku cii ben dhiāth. ⁴³Tē cī guōp thiōk, ka cī riāāk ku cīn dhēēŋ ku riel. Tē jɔt Nhialic ye, ka bi dhēŋ ku ril. ⁴⁴Tē cī ye thiōk, ke ye guōp pinynhom tēn, tē jɔt ye, ka bi ya guōp ye Wēi Nhialic gām pīr. Cīt lɔn tō guōp pinynhom thīn, guōp pan Nhialic atō thīn aya. ⁴⁵Rin aci gōt athōr theer wēl Nhialic yic ēlā, “Raan tueŋ Adam ēcī cak ku bi pīr, ku Adam ciēen ē pīr wēi gam.” ⁴⁶Acie guōp pan Nhialic yen kɔŋ bēn ē guōp pinynhom. ⁴⁷Adam tueŋ ē cak ē tiōp, ku Adam dēētē ē bō nhial. ⁴⁸Kɔc pinynhom aa thōŋ kek raan wāār cak tiōp, ku kɔc ē kɔc nhial aa thōŋ kek raan bō nhial. ⁴⁹Ēmēn yok aa thōŋ kek raan cī looi ē tiōp, ku akōldā yok aabi thōŋ kek raan bō nhial.

⁵⁰Miēthakāi cī gam, awiēc bāk ŋic lɔn gupkuan la yiic adiōŋ ku riem aabi riāāk piiny raŋ yic. Aaciī rōt bi mat ē bāāny Nhialic yic, bāāny rēēr thīn akōlriēc. ⁵¹Wek aa ba lēk kē cāk ŋic theer ku bāk deet yic ēmēn. Acie yo ēbēn yok bi thou, yook ēbēn yok aabi yiēk guōp ē yam. ⁵²Abi rot looi kaam thīn koor ē path. Tē piŋ kēcīt kaŋ yic akōldā thōōk piny, Nhialic abi kɔc cī thou jɔt bīk pīr. Yok aabi waar ēbēn buk cii ben thou. ⁵³Gupkuan cī thou ku riēkkē ē raŋ yic, aabi waar gup

Tē piŋ kēcīt kaŋ yic akōldā thōōk piny, Nhialic abi kɔc cī thou jɔt bīk pīr (15:52)

cie thou, gup cie riääk raŋ yic. Ku yok kɔc p̄ir yok aabi gām gup cie thou. ⁵⁴Tē le kēnē rot looi, gupkuan ē thou ku riēkkē aabi waar b̄ik c̄ii ben aa thou, ke wēl Nhialic c̄i gōt th̄eer aabi kenhiim jāl tīeŋ,

“Riel ē thou aciī liu, thou aci gōök papot!”

⁵⁵“Yin thou, rieldu ako? Yin thou, rieldun yin ʔo gōök ē yin kɔc nōk ako?”

⁵⁶Thou ee rielden yen kɔc nōk yök tēnē adumuḥḥm, ku adumuḥḥm ee rielde yök tēnē lōŋ. ⁵⁷Yok aa dhil Nhialic leec, rin c̄i yen ʔo c̄ol ayök riel ye yok adumuḥḥm ku thuḥḥu tiaam, rin kē c̄i Bānyda Jethu Kritho looi.

⁵⁸Kēya, miēthakāi c̄i gam, muḥkkē gamdun apath guḥḥmkē. Yakē luui akōlakōl rin Bēny, rin aŋieckē ac̄in kuat luḥi yakē looi rin Bēny b̄i nhom kaŋ d̄eer piny ē path.

Wēu ye juaar rin kɔc c̄i gam Judia

16 Awiēc ba jam rin wēu wiēcckē bāk ke juaar rin b̄i wek kɔc c̄i gam Judia kony. Wek aa dhil kē ca lēk akuut kɔc c̄i gam Galatia looi. ²ŋek ē kamkun adhil wēu atḥḥu tēc̄it tēn akuēnden b̄i lēu akōl Nhialic thok ēbēn, rin b̄i ciēn wēu ben kuḥḥt yiic akōl b̄i ʔen bēn. ³Na la bēn ke ʔen abā athōör gām kɔckun cāk kuany, ku lēk kɔc Jeruthalem lōn kɔckā aa kɔc ʔēth wēu c̄ik juaar tēnē we. ⁴Na peth tēnē ʔa ba la Jeruthalem, ke kek aabi cath ke ʔa.

Tē c̄i Paulo guiēr kenyde

⁵ʔen ab̄i jāl bēn tēnē we tē c̄i ʔen kaŋ tēek Mathedonia, rin aca guir ba tēek th̄in. ⁶Aya yök ʔen ab̄i lōk ʔa la rēer kek we, tēdē ʔen ab̄i rut thōl, ku wek aa bā kuony la kenydiē yic kuat tē le ʔen th̄in. ⁷Acā wic ba we tiŋ ē path ēmēn ku bar tueŋ. Aya ŋḥḥth ciēt ʔa b̄i rēer apei kek we tē p̄el Bēny ye b̄i rot looi.

⁸ʔen ab̄i rēer Epethuth ē tēn ʔet akōl Yan Ayup c̄in yic luḥu, ⁹rin ʔen ala kē luḥi ke d̄it tēn apei, c̄ok alōn c̄ii kɔc juēc kē luḥi wic.

¹⁰Na b̄o Timoth̄i, ke nyuḥthkē ye lōn ac̄in kē b̄i ye c̄ol ariḥc tē rēer yen kek we, rin alui rin Bēny c̄imēn luui ʔen rin Bēny aya. ¹¹Ac̄in raan ē kamkun yōŋ Timoth̄i guḥp. Kuonykē b̄i dhōlde tēek apath b̄i dhuk tēnē ʔa ke puḥl guḥp, rin aŋāāth b̄i dhuk kek miēthakāi c̄i gam luui yok ke ē tōk.

¹²Ēmēn, rin wāmāāth Apolo, aca ya yḥḥk b̄i la tēnē we kek miēthakāi kōk c̄i gam. Ku aciī wic b̄i la tēnē we ēmēn, aŋot b̄i la tē lēu yen rot.

Wël ciëen

¹³Tiëerkë nhiiim, kääckë ë cök gamdun yic, duökkë riöc, rielkë puöth. ¹⁴Wek aa dhil keriëec ëbën looi kek nhiër wepuöth. ¹⁵Wek aa njic Ithipanath kek kacke, kek aa kɔc ke kɔŋ wët Nhialic gam pandun Akaya ku yekë luui apeɪ rin kɔc ë Nhialic. Wek aa läŋ, miëthakäi, ¹⁶bäk kɔc cit kääkkä theek ku raan dët rot mät thïn bi luui kek ke.

¹⁷Ÿen amit puöu rin ci Ithipanath ku Portunato ku Akaikuth bën, keek aaci bën luui nyiendun wäär liiu wek. ¹⁸Rin aacä ben cök puöu ku we aya. Dhielkë wët ye kɔckä lueel piŋ.

Muöth ciëen

¹⁹Akuut kɔc ci gam wun Athia aa we tuöc miäthden, Akuila ku Prithkila ku akuut kɔc ci gam mat panden, aa we tuöc miäthden apeɪ rin Bëny. ²⁰Miëthakäi ci gam tö ë tën aa we muöth. Miäthkë röt ë kamkun muöth kɔc ci gam.

²¹Ee Ÿen Paulo Ÿen agät ë muöth kënë ë ciëendië.

²²Kuat raan ci Bëny nhiaɪ abi kërac yök. Bänyda, bäär!

²³Bi dhëej Bänyda Jethu rëer ke we.

²⁴Nhiërdië arëer kek we ëbën rin Jethu Kritho.

Athör ë rou cì Paulo gät kəc gen Korinth

Wët nom

Athör ë rou tënë kəc cì gam gen Korinth, ee gët Paulo wäär cì wël wääc kam akut kəc cì gam kek ye. Kəc kők kam akut kəc cì gam yic aake ye Paulo lëk guöp wël rəc apei. Ku acì Paulo nyuöth ke lön wic yen ye bi ben döör ke ke, ku acì puöu miet apei wën cì yen rot looi.

Abañ tueñ athöör yic, Paulo ë jam ciɛɛŋde kek akut kəc cì gam gen Korinth. Ku tèt ke kën gët yen athöör wäär ke tuc puöu apei. Ku lëk ke miet ë piände rin pël ë wët piny, ku döör kamken cì wël cì lëk ke athör kënë yic cəl aloi rot. Ku jəl lëk akut kəc cì gam bïk kəc n̄ŋ cì gam pan Judia aa kony ë puöu ëbën. Ku wën jəl wël wicke bi ke lueel thök, Paulo acì rot bën kony tënë kəc kők Korinth ye lueel lön kek atuuc ayic, ku lön cïi Paulo ye atuny la cök.

Käk tö thïn

Wët Nom	1:1-11
Paulo ku akuut kəc cì gam gen Korinth.....	1:12-7:16
Kuɔɔny rin kəc cì gam Judia.....	8:1-9:15
Paulo ë rot kony lön ë yen atuuc ayic	10:1-13:10
Thök ë wël.....	13:11-13

---

1 Athör kënë abö tënë Paulo, atuny Jethu Kritho ë wët wic Nhialic, ku wämääthda Timothi ku tënë akut kəc cì gam gen Korinth, ku tënë kəc kők ë Nhialic ëbën rëer pan Akaya.

²Bi Nhialic Wäda ku Bëny Jethu Kritho we yiëk dhëeñ ku döör.

Paulo ee Nhialic leec

³Lecku Nhialic Wun Bänyda Jethu Kritho. Yen ë Wädan lir puöu tënë yo ku yen ë yo dæet puöth käreç yiic akölaköl. ⁴Ee yo dæet puöth käreç yo yök yiic, rin buk lëu aya buk kəc kők aa dæet puöth kåracken yiic. Aayeku ke dæet puöth cīt tē ye Nhialic yo dæet puöth thïn. ⁵Ku cīt lön

ye yok gum aya rin wët Raan cì lɔc ku dɔc, yen ë tède aya, Nhialic ë yo deet puõth kajuëc ril yiic apeï akòlaköl. ⁶Na guumku, ke rin bî we deet puõth ku luäk we, na deet yopuõth ke rin bî we deet puõth, ku gëm we riel ye wek gum cimën tẽ ye yok kãñ guõm thin aya. ⁷Wek aa ñõthku apeï, rin añicku lɔn guum wek cimënda, këya yok aabi deet puõu rɔm yodhie.

⁸Miëthakäi, awicku bäk kãrec cì yo yok wäär rëer yok pan Athia ñic. Kãrec ke cuk yok aake dît apeï ciët ke cuk bî lëu buk ke guum, yok aa yo cì yonhiim ñiec wei ë piërda. ⁹Acuk yok lɔn cît yok kɔc cì tẽm thou. Ku kënë acì rot looi bî nyuõth yo lɔn acie rielda yen ñõthku, ee riel Nhialic raan kɔc cì thou jɔt. ¹⁰Acì yo puõõt bei kãk ke duër yo nõk yiic, ku aabi yo kony. Ku añõthku lɔn bî yen yo ben kuõny bei, ¹¹cimën cì wek yo kony ë rõõkkun. Këya, rõök juëc bî looi ë rienkua aabi Nhialic dhuk nhiiim ku dɔc yo, ku kɔc juëc aabi Nhialic leec rin kèpuõth cì looi tënë yo.

Paulo acì kenyde waar yic

¹²Añicku yopuõth kuat kãk yeku ke looi pinynhom ë tẽn aa yeku ke looi puõn yer cì Nhialic gãm yo. Ku ë yen kënë yo cɔl añic rëer kek we. Ku yen aloiku dhëëñ ë Nhialic, acie ñiëëc kañ tõ ke raan. ¹³⁻¹⁴Wek aa ya gât kãk lëukë bäk ke kueen ku detkë keyiic. Ku na cɔk amën cii wek wëlkä ye deet ëbën, ka ya ñõõth lɔn ñot bî wek ke deet yiic ëbën, rin na ye aköl le Bãnyda Jethu dhuk ke wek aabi nhiam rienkua cimën bî yok nhiam ë we.

¹⁵Rin ñic yen ye lɔn bî wek wëlkië deet, aca guuir tuen ba la tënë we bäk dët ben yok. ¹⁶Rin ë ca guuir ba tëëk tënë we tẽ le yen Mathedonia, ku tẽ le yen dhuk aya, ku bäk ya cɔl ala Judia. ¹⁷Wäär guuir yen kenydië këya, ye nyooth lɔn cii yen ye wïc ba dhiel looi? Tẽ guuir yen kë wiëc ba looi cã ye yiëk yanhom? Tëdë ya ke guuir cimën kɔc pinynhom ë tẽn, kɔc ye lueel, “Yëë,” Ku gokë lueel, “Yei, yei,” Nyin yic kedhie? ¹⁸Cimën ñic yok ye alanden lɔn Nhialic ë wëtde tiëñ nhom, kë ca thõn we ëcie “Yëë,” tëdë ke ye “Yei.” ¹⁹Rin Wën Nhialic Jethu Kritho ye yok wëtde lëk we yok Thilath ku Timothï, ë këc bën ke ye puõu rou, ëcì bën ke ye puõu tøk. ²⁰Na cɔk la kajuëc cì Nhialic thõn ka tøk rin Raan cì lɔc ku dɔc, rin yen ë kãk cì Nhialic ke thõn tiëñ nhiiim. Ku ayeku lueel ë rienke, “Yenakan,” tẽ leec yok Nhialic. ²¹Ee Nhialic yen ë yo looi yodhie buk aa tøk kek Raan cì lɔc ku dɔc. Acì yo dɔc, ²²ku yík yo künden ye yok kacke, ku tẽëu Wëike yopuõth bî nyooth lɔn ye yok kacken bî kãk cì tõõu yok.

²³Na ye lueth yen luɛɛl, ke Nhialic abä tēm awuɔc. Wēt kɛc yen ben la Korinth ɛ rin cii yen ye wic ba we cɔl aben gum. ²⁴Acuk wic buk we mac kɛ bāk gam. Aɲicku lɔn wek aa ril ɛ gamdun yic. Wek aa konyku ke rin miet ɛ piāndun.

2 Kɛya, aca ben tak ba cii bō tənɛ we rin bi ciɛn kɛrɛɛc dɛt ben rot looi. ²Rin na cal we aa riāāk puɔth, ka cin raan dɛt ci dɔŋ bi yen cɔl amit puɔu, rin aa wek aca rac puɔth. ³Ku cit lɔn yen tənɛ ci yen we gāt athöör thīn, yen aciī bi bɛn, rin aya yök ke ya bi riāāk ɛ puɔu yök, tɛ ya tak ke ya bi kɛ cɔl ya amit puɔu yök thīn. Ee ɲiec alanden, kɛ bā cɔl amit puɔu abi we cɔl amit puɔth aya. ⁴Wäär gɛt yen we athöör, yen a ya rem puɔu apei aba ya dhiau, ku kɛn luɔɔi acie lɔn bi yen we rac puɔth, ee rin bāk tɛ nhieer yen we thīn apei ɲic.

Pɛl wēt piny tənɛ raan cā awuɔc looi

⁵Na ci raan awuɔc looi tənɛ raan dɛt, ka kɛc looi tənɛ yen ɛ rot, ee tənɛ we rin aciī kɛ ci looi tənɛ we cɔk cii ye we ɛbɛn. (Aluɛɛl kɛlā rin acā wic ba jam ɛ wēt kɛnɛ yic apei.) ⁶Ee tɛde yen tɛ ci kɔc juɛc kamkun raan kɛnɛ wɛɛt thīn. ⁷ɛmɛn kɛya, wek aa dhil wēt pāl piny tənɛ ye ku dɛɛtkɛ puɔu rin bi puɔu cii pɛk wei bi jāl ɛ gam yic. ⁸Kɛya, wek aa yök bāk cɔl aɲic lɔn nhieer wek ye. ⁹Wek aaca gāt athör kɛnɛ rin ɛ wiɛc ba ɲic lɔn ye wek wɛlkiɛn ca lɛk we gam ɛbɛn. ¹⁰Na le raan tɔŋ pɛl wek wēt piny tənɛ ye, ke yen apɛl wēt piny tənɛ ye aya, tɛ le yen awuɔc ci looi dhiel pāl piny tənɛ ye ayic. Aya looi ɛ rienkun ke Raan ci lɔc ku dɔc daai kɛ tɔ ɲapuɔu. ¹¹Yen ɛ kɛnɛ looi rin bi Bɛny jakrɛc riel cii yök bi luɔida rac, rin tɛden yen luui thīn aɲicku apei.

Diɛr ɛ Paulo gen Troath

¹²Wäär ɲɛɛt yen gen Troath ba Wēt Puɔth Yam ɛ Raan ci lɔc ku dɔc bɛn lɛk kɔc, ke yök lɔn ci Bɛny Jethu dhɛl ɛ luui ɲaany thok. ¹³Ku yen ɛ ya ci diɛr apei rin kɛc yen wāmāāth Tito yök. Guɔ kɔc tɔŋ ku bar Mathedonia.

Riel ye yök tənɛ Raan ci lɔc ku dɔc

¹⁴Lecku Nhialic! Ee ɲook wat nhiiim akɔlakɔl buk tiam rin Raan ci lɔc ku dɔc. Nhialic ɛ ɲo luɔi bi ɲiɛɛc rin Raan ci lɔc ku dɔc piny thɔŋ yic ɛbɛn cimɛn miök ɲir apei. ¹⁵Rin ɲok aa cit adɔŋ ɲir mit ye Raan ci lɔc ku dɔc gām Nhialic, adɔŋ ɲir ɛ thiɛi piny kam kɔc luɛk Nhialic, ku kɔc mār. ¹⁶Tənɛ kɔc kɔk ɛ ɲuāc rɛɛc ɛ thou bɛɛi, ku tənɛ kɔc kɔk

ë ñuác mit ë pír bëëi. Yeña lëk ye bí kënë looi? ¹⁷Yok aacií cít kác juéc kók wët ë Nhialic looi bí kek aa la lim. Yok aa wët ë yic lueel ë Nhialic nom, rin yok aa kác Raan cí lác ku dác, ku ë Nhialic yen aci yo tooc.

Kác lui ë Döör Yam

3 Yakë tak lón yok aa ben röt lëk we? Acie tède. Kác kók athör lööm tënë we bí kek röt la nyuóth kác kók, ku kác kók aa athör bëëi tënë kác kók bí kek röt bën nyuóth we. Ku yok acie wic athör cít kákká. ²Aa wek athördan yeku muk, cí gót yopuóth bí raan ëbën ñic ku kueen. ³Wek aa cít athör bō tënë Raan cí lác ku dác. Akéc Raan cí lác ku dác gót galam, aci gót Wëi ë Nhialic pír. Akéc gót aleel pat yiic kóth, aci gót yopuóth.

⁴Alëuku buk kákká lueel ke yo ñic Raan cí lác ku dác ë Nhialic nom. ⁵Acá lëu ba lueel lón yok aa la rielda ë röt ye yok Nhialic luóöi. Riel ye yok ye luóöi ayeku yók tënë ye. ⁶Yen aci yo yiék riel ye yok kác lui rin döör ë yam kek ye, döör ë Wëi cíi cít lónj cí gót. Lónj cí gót ee thou bëëi tënë kác, ku Wëi ë pír bëëi.

⁷Lónj éci gót aleel pat yiic kóth, ku diik Nhialic éci rot nyuóth wäär gem ye. Na cók a wäär cí ruel Nhialic yen cí Mothith paat piny bën jál amääth, ke ñot ril apeí bí kác Itharel cíi lëu bík Mothith döt. Këya, na ye lónj thou bëëi, tënë kác yen luui kác yen bën kek diikdüt cít kënë, ⁸ke diik luoi Wëi cíi bí düt apeí! ⁹Na ye lónj döör theer kác cöl atëm awuóc la diik, ke ye diikdüt yindë bí lónj döör yam kác cöl aala cök tënë Nhialic bëëi! ¹⁰Ee yic, lónj döör theer acín kèpuóth bí ye thóöñ kek lónj döör yam. ¹¹Na ye lónj döör theer cí guó bën liu la diik, ke ye diikdüt yindë bí döör yam cíi bí kañ liu bëëi!

¹²Yok aa cie rióóc tē jicem yok rin le yok ñóth lónj döör yam la diikdüt akölríeéc ëbën ¹³Yok aacií cít Mothith wäär yenyin kum bí kác Itharel diik Nhialic cíi ñic tē jiël yen thín amääth. ¹⁴Keek aake cí muór puóth. Agut cít ëmën kën ke cöl aacií kån ñic añoot tē kueen kek athör lónj theer, kën ke muór puóth añot tō thín. Ku aye nyaai tē mēt raan rot Raan cí lác ku dác. ¹⁵Agut cít ëmën gët yen athör, tē kueen kek lónj Mothith, kën ke muór puóth bík kån cíi ñic añoot thín. ¹⁶Ku kënë aye nyaai tē mēt raan rot Bëny. ¹⁷Ku Bëny ye lueel ë wëlká yiic ë Wëi. Ku tē rëer Wëi Bëny thín, láäu nom ë tō thín. ¹⁸Diik Nhialic ayeku nyuóth rin cín yen kën yo muór puóth. Ku Wëi Bëny ë yo looi ëbën buk ciët ye, ku diékde ë rot juak, kënë ë luoi Wëi ë Bëny.

3:3 B.bei 24:12; Jer 31:33; Edhe 11:19; 36:26   3:6 Jer 31:31   3:7 B.bei 34:29   3:13 B.bei 34:33
3:16 B.bei 34:34

Riel Nhialic gupkuan cīt tōny cī cuëec tiəp

4 Këya, yok aacie dhör ë luçi kënë rin ë Nhialic yen agëm ye yo ë lier piände. ²Yok aaci kuc buk kāk ye moony ku kāk kəc rac gup cīi ye lueel. Ee yic yen ayeku lueel kəc nhīim. Ku yen aye kek ye njic kepuōth ëbën, yeku kəc yindë ë Nhialic nhom. ³Na cīi kəc kők Wēt Puōth Yam yeku lëk kəc ye deet yic, ka kəc cī puōth mäǟr kek aacie ye ye deet yic. ⁴Jə̄rac mac kəc piny kënë ya aköl aci kəc kəc gam muör puōth, ku bīk ruel ë bën tənë Wēt Puōth Yam cīi ye tiŋ, wēt yam diik Raan cī ləc ku dəc yen cīt Nhialic guöp. ⁵Yok aacīi kəc ye lëk rin bī yok röt lueel, yok aa kəc lëk rin Jethu Krītho ke ye Bëny. Ku yook ke yo ye aloony tənë we rin Jethu. ⁶Nhialic yen luel ye athör theer yic ëlä, “Cəl ruel aruel muōōth yic.” Yen ë Nhialic tōōŋ cəl ruel njīëc kaŋ aruel yopuōth bī yo nyuōth diik Nhialic ë ruel Raan cī ləc ku dəc nyin.

⁷Ku yok kəc la kəpuōth diit kënë, yok aa cīt tōōny cī cuëec ë tiəp. Ku ë rot looi këya bī nyuōth lən rieldit apei ë bën tənë Nhialic, acie yo. ⁸Yok aa kāk jör yo yök ku aacie yo ye rac. Na cəkku kë loiku kuc, ke yok aacie dhör. ⁹Yok aaye cəl agum, ku yok aa kəc Nhialic päl wei. Yok aaci nök buk la naŋ piiny, ku yok aa kəc thou. ¹⁰Kuat tē yeku tēek ëbën yok aa ciët kəc bī nök cīmën Jethu. Këya alëu kəc kők bīk pīr Jethu tiŋ yogup. ¹¹Rin yok kəc pīr, yok aa rëer akölaköl yo cīt kəc bī thou rin Jethu, rin bī piërde tiŋ guōpdan bī thou yic. ¹²Këya, yok thou rin bī wek pīr.

¹³Acī gōt athör theer wël Nhialic yic ëlä, “Yen ë jam rin cī yən gam.” Ku rin le yok gam tōŋ thōŋ, yok aa jam aya rin cī yok gam. ¹⁴Rin aŋicku Nhialic yen jət Bëny Jethu bī ben pīr, abī yo jət kek Jethu aya, ku nyëei yo ku we bī yo yāth tē rëer yen thīn. ¹⁵Kënë aloi rot ëbën ë rienkun. Aloï rot rin bī dhëëŋ ë Nhialic yet tənë kəc juëc, rin bī kəc juëckä piath ë Nhialic njic, ku bīk aa leec ku dorkë.

Pīr rin ë gam

¹⁶Ku rin ë wēt kënë yok aacie puōth ë bath cək alən thөөk rielda amääth-amääth, ke piäthkua aa ber piny akölaköl. ¹⁷Aterthii yeku ke yök ëmën, aa guir yook rin pīr akölriëc bī aterthii kuankä looi bīk cīi ye kəŋ acin. ¹⁸Rin yok aacie yopuōth ë tääu kāk ye tiŋ yiic, yok aa yopuōth tääu kāk cīi ke ye tiŋ yiic. Rin kāk ye tiŋ aa guo jal, ku kāk cīi ke ye tiŋ aa rëer thīn athëer.

5 Rin aŋicku lən guäpkua pinynhom ë tən aa cīt duël ye yok rëer thīn kaam koor. Ku na la duël kënë riääk ke Nhialic abī yo yiëk yōt tēden rëer yen thīn, yōn kəc raan looi yecin. Yōn ë looi Nhialic nhom

guõp, cii bi kaŋ riääk. ²Cit emen reer yok yo dhiau, ayeku wic lon bi Nhialic yo gam gupkuan yam bö nhial. ³Ku rin cii yok bi ñõŋ è guõp, yok aabi gam guõp yam. ⁴Gupkuan reer ke yo pinyhom aacii bi reer thin atheer. Yok aa dhiau rin kajuéc buk guum. Ku acie lon wic yok ye buk thou ayic, kë wicku è lon bi Nhialic yo waar bi yo gam guõp è yam bi pir akölrüéc ebën. Këya, yok aa wic gupkuan pinyhom bi ke waar guõp bi reer thin atheer. ⁵Ee Nhialic yen aci yo guir rin awër kënë. Ku gem yo Wëike buk ñic lon bi yen ye looi.

⁶Këya, yok aa reer yo deet yopuõth akölaköl. Ku anjicku të reer yok è guõpdan kënë yic è pinyhom tèn, yok aa reer ke yo mec kek tèn bi yok reer thin kek Bëny. ⁷Yok aa pir è gam, acie kë yeku tiŋ. ⁸Yok aa reer yo deet yopuõth ku guirku röt apeï buk guõpdan pinyhom puõl rin bi yok la të reer Bëny thin. ⁹Adhilku looi buk Bëny cöl amit puõu piërda yic pinyhom è tèn, ku pirdan aköldä aya. ¹⁰Rin yok aabi dhiel kööc Raan ci lóc ku dóc nhom aköl è luk, bi ñek atëm awuõc, tëdè ke dóc rin kækken ci looi wäär piir yen pinyhom.

Nhialic è kóc cöl amääth kek ye rin Jethu

¹¹Cit lon ñic yok ye apeï yen të dhil yok riöc thin è Bëny, yen aye yok kóc kök lëk bik kepuõth wël Bëny. Bëny anjic yo apeï, ku aya ñöõth lon piäthkun yiic wek aa ñic yo aya. ¹²Acie lon wic yok ye buk röt ben lëk we, wek aa wicku buk we nyuõth kë bi wek aa nhiam è yo, të reer wek kek kóc nhiam kæk ye tiŋ ku aa liu kepuõth. ¹³Na ye kóc kök yo tiŋ ke yo ci nhiim liäap, ke këda è röt kek Nhialic, na lok nhiim cök, ke këpiathdun. ¹⁴Käk yeku ke looi, aa yeku looi rin nhiër Raan ci lóc ku dóc. Ku emen anjicku lon ci raan tök thou rin kóc ebën. Ku këya, kóc ebën aa rom thuõnde. ¹⁵Acï thou rin kóc ebën. Këya, kóc pir aacii dhil pir rin bi kek puõth miet è röt, ku aabi pir rienke yen raan ci thou ku ben jöt pir è rienken.

¹⁶Ku emen le tueŋ yok aacii raan lëu buk ñic cit të ye tiëŋ ye. Ku na le kóc ke ñic Raan ci lóc ku dóc ke ye raan wäär reer pinyhom, ka cie tëde këya emen. ¹⁷Të ci raan rot mët Raan ci lóc ku dóc, ke yeen aci ya raan ci ben cak. Këtheer aci jäl ku kën yam aci bën. ¹⁸Kënë ee Nhialic yen aloi ye ebën. Acï yo döör kek ye rin Raan ci lóc ku dóc. Ku yik yo luoi buk kóc kök döör kek ye. ¹⁹Kë yeku lëk kóc, ee lon looi Nhialic kóc ebën bik döör kek ye rin Raan ci lóc ku dóc. Nhialic akëc awuõc yekë ke looi kuëëc nhiim, ku aci yo gam luoi ye lueel të bi yok kóc ya döör thin.

²⁰Këya, yok aa tuc jam nyin Raan ci lóc ku dóc. Acit Nhialic guõp yen luel wëtde è thuõnda. Yok aa jam rin Raan ci lóc ku dóc, ku yok aa thiëc raan ebën. “Döörkë kek Nhialic.” ²¹Raan ci lóc ku dóc è cïn guõp

adumuööm. Ku aci Nhialic looi bi Jethu thou rin adumuöömkuu, rin tē met yok röt kek ye, ke yok aabi ya kōc la cök ē Nhialic.

6 Luoida yic yodhie ke Nhialic, wek aa yöökku, wek kōc ci dhēēh Nhialic yök bāk cīi cōl adeer nom piny ē path.

²Rin aci Nhialic lueel, “Aköl wäär wic yen ye ba we kony, yen aci röökkun bēn piṅ. Ku aköl wäär wic yen we ba we luök, wek aaca bēn kony.” Piēṅkē, kēnē yen aköl bi wek kuōny Nhialic yök, aköl yen aköl bi we luök.

³Acuk wic bi la raan luiku kē jör ye kēriēec ēbēn yic, rin bi ciēn raan luel ye lōn cīi luoida path. ⁴Kēya, ayeku nyuōth kēriēec ēbēn yeku looi yic lōn ye yok kōc lui rin ē Nhialic, rin ye yok kārēc ku kārīl yo jöör guum ē path ke yo cīi gup tuc. ⁵Yok aaci that, yok aaci mac ku jōt kōc juēc man luoida aliäp nhial, ku yok aa yo ye luui apei ku cuk nin wakōu ku nēk cōk yo. ⁶Ku yok aaci rēer ke yo cīn gup ajuēec yo lir gup, ke yo yer puōth, ku detku kāṅ yiic. Ku Wēi Nhialic aci rēer kek yo ku nhiērda acīn tē diu thīn, ⁷ee wēt yic yen ayeku lēk kōc ē riel Nhialic. Ku kē le yok cök Nhialic nom yen ē tōṅ ye yok thōr ku kony yok röt. ⁸Kōc kōk aa yo leec ku kōc kōk aa yo bui. Kōc aa yo jāām gup ku kōc kōk aa yo ṅiēc jāām. Yok aaye yöök lōn ye yo alueth ku ē yic yen ayeku lueel akōlakōl. ⁹Yok aaye ciēēṅ ciēt yo cīi ṅic ku yok aa ṅic apei, ayekē lueel lōn thou yok, ku tiēṅkē, yok aa ṅot yo pīr. Aa yo baṅ apei ku aacie yo ye yeet wei, ¹⁰Yok aa rēer ke yo mit puōth akōlakōl agut aköl guum yok thīn. Na cōk alōn ṅōōṅ yok ke yok aa kōc juēc looi bik jak, na cōk alōn cīn yok kāṅ, ke yok aa ṅot yo la kārīēec ēbēn.

¹¹Māthkien gen Korinth! Wek aa cuk lēk alanden yo lääu puōth. ¹²Nhiērda tēnē we akēc yit, aa wek aaci nhiērdun tēnē yo yit. ¹³Cīt emēn lēū yok puōth tēnē we, wek ayöök ciēt we ye miēthkiē, bāk puōth lääu aya.

Duk mēt kek kōc kuc Nhialic

¹⁴Duökkē röt mat kek kōc kēc wēt Jethu gam. Yeṅō kōc la cök Nhialic nom kek kōc cīi la cök mat? Yeṅō ruel ku muöōth cōl aaye tōk? ¹⁵Le mānh tō kam Raan ci lōc ku dōc kek jōṅrac? Yeṅō rōm kōc Krīthiaan kek kōc cie Krīthiaan? ¹⁶Yeṅō luāṅ rēer Nhialic thīn cōl arām kek luāṅ kōc ye ke jak ci kiēt door thīn? Yok aa luāṅ rēer Nhialic thīn. Cīmēn ci Nhialic ye lueel ēlä,

“Yen abi paandiē looi ke kackiē
ku rēer ke keek

ɣen abī ya Nhialicden
ku wek aabi ya kackië.”

¹⁷Ku lueel Bëny aya,
“Wek aa dhil jāl kam kɔc kɛc gam
ku tɛkkë we thook tënë keek.
Duökkë kē la guṓp acuɔl rin adumuṓm ye gɔɔt,
ku wek aaba gam.”

¹⁸“Yen abī ya wuurdun, ku wek aabi ya wätkië ku nyiërkië,” lueel
Bëny Madhɔl.

7 Mäthkië, Nhialic aci kakkä thɔn ëbën. Këya wuunyku ɣogup wei
käreɕ yeku looi, bi guäpkua ku wëikua yiic ciën ajuëc. Yok aa dhil
Nhialic theek ku themku buk pīr ë pīr la cök Nhialic nhom.

Akut kɔc ci gam ee Paulo cɔl amit puṓu

²Lääükë puṓth tënë ɣo. Acin raan tɔŋ cuk luṓi awuöc, acin raan tɔŋ
cuk kum thok, ku acin raan tɔŋ ci ɣok kēde nyaai dhël ruëeny. ³Të jieem
ɣen kēlä ka cie wek nyiëeny, rin aca lueel wäthæer lɔn nhiërda tënë we
aacie yit ɣopuṓth. Alëuku buk pīir ku thouku kek we. ⁴Aya yök alëu ba
jam tënë we kecin kē muɔɔny, ɣen anhiam ë we, wek aa ɣen dæet puṓu
apei, cɔk alɔn le yen käreɕ ɣa yök, ke ɣen amit puṓu apeidit.

⁵Agut wäär cɔk ɣok ɣëet Mathedonia ɣok kɛc gup kaŋ la läŋ. Yok
aa ɣo ci röm kek ater juëc ku agöth ke kɔc kök, ku riöc ɣopuṓth. ⁶Ku
Nhialic yen kɔc ci puṓth mum dæet puṓth, aci ɣo bën dæet puṓth rin ci
yen Tito bën cɔl abö tënë ɣo. ⁷Acie bēnde yen ci ɣo bën cɔl amit puṓth ë
rot, tē ci wek ye dæet puṓu thīn aci ɣo yuum puṓth aya. Acī lëk ɣen lɔn
wīc wek ye apei ba we la neem, ku tē ci wek puṓth riëëk thīn rin kāk ci
röt looi tënë ɣa, ku lɔn wīc wek ye apei bāk ɣa kony. Këya, ëmën ɣen aci
puṓu miet apeidit.

⁸Yen acii rot gäk cɔk alɔn ci athör wäär ca gät we we cɔl arem puṓth,
ɣen aa ɣa ci rot gök tueŋ, rin ci athördië we reem puṓth, rin anjiec rëm
ë puṓu rin athör ca göt aci guɔ bën jāl wepuṓth. ⁹Ku ëmën ɣen amit
puṓu, ku acie rin ci ɣen we cɔl arem puṓth, ee rin ci arɛem ë puṓu we
cɔl adhuk wepuṓth ciëen. Arem ë puṓu aci rot looi ke cit kē wīc Nhialic.
Ku këya, acin käreɕɕ cuk looi tënë we. ¹⁰Rin arɛem puṓu ye Nhialic
bëi tënë we, ee we cɔl adhuk wepuṓth ciëen bi we lučk, ku acin agääk
rot ë tēen. Ku na ye we reem puṓth rin wīc wek ye bāk ke ya looi kāk
pinyhom, ke arɛem puṓu kënë ë we cɔl aloi adumuṓm ku mër wëikun.
¹¹Tiëŋkë kënë wīc Nhialic arɛem ë piändun yic. Wek aci puṓth tīr. Acäk

wic bāk kāŋ cōk piny. Wek aaci puōth riāāk rin kēreec cī kuōc looi. Wek aaci ya riōōc ē Nhialic ku yakē wic apei ba la tēnē we. Ku dhielkē looi bāk raan cī kēriēec ēbēn looi tēm awuōc. Acāk nyuōoth lōn kēnē cāk looi kēriēec ēbēn yic ē ye tēde.

¹²Kēya, na cōk a wāār cī yēn ke athōr kēnē gōt, ka cie rin raan wāār cā awuōc looi ku acie rin akut cī luōi kērac, ee rin bāk tē ye wek diir thīn ē yēn nyuōoth Nhialic nom. ¹³Kēnē, yēn acōl yō adeet yopuōth.

Ku dēt aya, deet ē piānda, yōk aaci puōth bēn miet apei wāār piŋ yōk tē cī Tito puōu mit thīn, ku tē cī wek ēbēn ye bēn dhuōk puōu piny thīn. ¹⁴Wek aa we ca leec tēnē ye, ku wek aa kēc yēn cōl ayār guōp. Wek aa yeku lēk yith akōlakōl, ku yēn amit puōu rin lec wāār yēn we leec acī ya yic. ¹⁵Kēya, nhiērdēn nhiēer yēn we, ee rot juak apei tē tek yēn we tē ye wek ye thēek thīn ku piēŋkē wētde, ku tē cī wek ye luōr thīn abī we aa lath. ¹⁶Yēn amit puōu rin ŋōōth yēn we.

Ajuēr rin akut kōc cī gam Judia

8 Miēthakāi, awīcku bāk tē cī Nhialic dhēēŋde nyuōoth thīn tēnē akuut kōc cī gam Mathedonia ŋic. ²Cōk alōn cī kāreec apei ke yōk, ku wēn cōk kek aa kōc ŋōŋ aya, aake ye puōth miet apei tē miōōc kek. ³Alēu ba lēk we ayic lōn kek aake ye miōōc bik kākken lik mukē aa dhuōl wei. Ku ayekē looi piāndēn ē rōt. ⁴Ku keek aake ye yō lac thiēec lōn anhiarkē aya bik la kāk yekē ke gam tēnē kōc ē Nhialic Judia. ⁵Aaci rōt kaŋ gām Bēny Jethu tueŋ, ku jōl Nhialic ke cōl aa gēm rōt yō tēcīt tē wic ye. Ee cuk ye tak lōn bī kek kāk cīt kākka gam. ⁶Kēya, ku jōlku Tito raan wāār jōk ē luoi kēnē thiēec bī la tueŋ kek ye, ku kony we bāk luoidun path kēnē thāāp. ⁷Wek aa la gamdīt. Aŋiēckē apath yēn tē ye wek ye lēk kōc thīn. Wek aa la ŋiēēcdīt cī wek rōt gam puōu ēbēn, ku nhiarkē yō. Wek aa kāriēec ēbēn ŋiēc looi apath. Ku kēya, wek aa wīcku bāk miōcdun muk thīn.

⁸Acā ye lueel lōn dhil wek ye looi, ku awiēc ba nyooth tē nhiēer kōc kōk ye thīn bik kony. Kēya, awiēc ba ŋic tē ye nhiērdun yic thīn. ⁹Wek aa ŋic dhēēŋ Bānyda Jethu Krītho cōk alōn yēn ajak, ka cī bēn a raan ŋōŋ ē rienkun, ku bī ŋāāŋde ya kē yōk wek jīēek.

¹⁰Wētidiē, apath bāk kēwāār cāk jōk runwāār thāāp. Aa wek kōc tueŋ cī luoi kēnē jōk, ku acie jōk ē rot ē tō wepuōth bāk luoi kēya. ¹¹Ēmēn, thāāpkē luoi wāār cāk jōk. Luōikē kē nhiarkē wepuōth cīt tēwāār cāk guiēr ye kāk muōkkē ke ēmēn. ¹²Na wic ba miōōc, ke Nhialic agam kēdun ba gam kēdun tō thīn yic wic ba gam, ku acie kē liu thīn.

¹³Acā ye lueel lōn ye we jōt yiēth kāthiek rin bī kōc kōk kāpuōl muk. ¹⁴Kē luēel ē lōn na lak kājuēc ēmēn, ke we kony kōc cīn kāŋ rin na lek

kājuëc aköldä, ke ke kony we aya. Këlä, ke wek aabi röt kony wedhie ëbën. ¹⁵Cimën ye athör thëer wël Nhialic ye lueel ëlä rin miëth cï Nhialic gäm kœc Itharel wäär ror liëet, “Raan cï kājuëc kuany acin kæk cïi ben döñ piny, ku raan cï kæklik kuany aci ben la kæk wïc.”

Tito ku kœc kœk aaci tuœœ Korinth

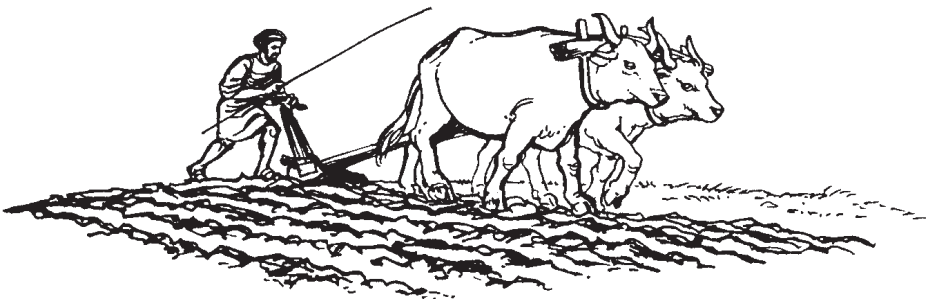
¹⁶Yen alec Nhialic rin cï yen Tito cœl anhiar we bi we kony, nhiër thöñ ke nhiër nhiëer yen we. ¹⁷Rin yœk aaci Tito thiëec bi la tënë we, go gam. Ku ë wïc bi cak la aya ë rot. ¹⁸Ku yœk aa toc wämääth cï gam kek ye, raan theek akuut kœc cï gam ëbën, rin ë yen Wët Puœth Yam lœk kœc. ¹⁹Ku yeen aya ë raan cï akuut kœc cï gam kuany bi cath kek yœ të yëth yœk kuœnydan yeku looi bi Bëny nhom guœp leec, ku nyoothku të nhiërku luœi buk aa kony. ²⁰Acuk wïc bi la kœc jiëëm yœgup të ye yœk kæk cï juaarkä ñiœc luœi thïn. ²¹Awïcku bi ya kë la cœk yen yeku looi, ku acie Bëny nhom ë rot ee raan nhom ëbën.

²²Këya, yœk aa toc wämääth dët ke ke, wämääth cuk them arak juëc dhœl juëc ku acuk yœk ke ye raan nhiar kuœny. Ku cït ëmën ñic yen we apeï, anhiëer bi we kony aya apeï. ²³Tito ë raan ye yœk rœm ku alui kek yen bi we kony, ku miëthakäi cath ke ye, aa kœc tœ nyin akuut kœk, ku aa læc Raan cï lœc ku dœc. ²⁴Nyuœthkë ke nhiërdun rin bi akuut kœc cï gam tiñ ku ñickë, kë ye yœk nhiam ë we.

Guiër kuœny tënë kœc cï gam Judia

9 Acä wïc ba gët tënë we rin kuœny bæk looi tënë kœc cï gam Judia. ²Rin anjïec atœ wepuœth bæk kony, ku wek aaca læc tënë kœc Mathedonia. “Aca lœk ke, Miëthakäi cï gam pan Akaya ë wïckë bik kuœny guœ jœk runwäär.” Ku luœidun nhiëer wek ye bæk kony, aci kœc juëc apeï kamken wel puœth thïn bik kony aya. ³Ëmën yen atœc miëthakäi cï gamkä rin bi læcdan ye yœk we læc cïi ye lueth. Ku cït lœn cï yen ye lueel, wek aabi yœk ke we cï kuœnydun guiir. ⁴Rin na le kœc Mathedonia la kek yen Korinth, ku yœkkë we ke we këc röt guiir, ke yœk aabi gup yär apeï të yœk kek kë ye yœk we læc ke këc rot looi, ku päl yär ë guœpdun ñic yœk we apeï. ⁵Këya, aca tak lœn puœth yen ba wämäthakua cœl aala tënë we yanhom tueñ, bik wëëu cæk lueel kañ kuœt yiic. Na jäl la ke yœk keek ke cæk mat yiic, ku abi rot nyooth lœn ë wiëckë bæk looi piäthkun ke cïi lœk we.

⁶Anjïeckë apeï lœn raan pur domdït ë rap juëc tem, ku raan pur domkoor acin rap juëc ye tem. ⁷Ñek adhil këden bi gam cï guiir yepuœu ëbën gam, ke cïi nhom thiek tädë ke mëc ye, rin Nhialic anhiar raan

Nhialic ë köth cöl alok bik ya miëth ye cam, abi käckkun juak yiic (9:10)

këde gam puöu ëbën. ⁸Ku alëu Nhialic bi gam käjuëc apei, ku yin abi la käjuëc path ye yin kóc kony akölaköl.

⁹Cimën ye athör thëer wël Nhialic ye lueel ëlä,

“Ací kóc nõñ kony puöu ëbën, ku yeen abi rëer ke la cök akölrüëc.”

¹⁰Ku Nhialic ë köth cöl alok bik ya miëth ye cam abi käckkun juak yiic, ku abi we cöl aala cök apei, bák käjuëc ya gam tënë kóc wic kuöony. ¹¹Abi Nhialic looi bák jak apei këriëc ëbën bák aa abiökruëel akölaköl. Ku kóc juëc aabi Nhialic leec tē le yok kuöonydun cäk wic puöu ëbën gäm ke. ¹²Tē luui wek këlä, ka cie käk wic kóc cī gam kek yakë ke lëu ë röt, wek aa kóc juëc cöl alec Nhialic. ¹³Ku rin luöidun puöth cī wek röt nyuöth, kóc juëc aabi Nhialic leec rin looi wek kä wic Wët Puöth Yam Raan cī löc ku döc wäär cäk gam, ku ramkë ke ke ku raan ëbën. ¹⁴Ku rökken yiic ë rienkun aabi kepuöth wel rin dhëëndit cī Nhialic gäm we. ¹⁵Lecku Nhialic rin miöcdiit cīn kë thöñ kek cī gäm yo.

Paulo ë luöide kony lön puöth yen

10Wek aläj ë puöu ëbën yen Paulo rin lier puöu Raan cī löc ku döc, cök alön ye kóc kök kamkun ye lueel lön ye yen riöc tē rëm yen ke we, ku ya wël tuc lueel tē mec yen. ²Wek aläj na la bën tënë we ke yen aciī bi ben jam wël tuc apei tënë kóc kök kamkun, cit tē ya tāk ye lön dhil yen ya tēde, rin ye kóc kök ye lueel lön piir yok pīr pinynhom tēn. ³Ee yic yok aa kóc pīr pinynhom tēn, ku yok aacie thör cit tē ye kóc ë pinynhom thör thīn. ⁴Riel ye yok thör acie riëdan pinynhom, ee riëdit ye Nhialic yiëk yo yen aye yok käk bäany Nhialic gël nom göök. Yok aa luethken yekë ke lueel rac ëbën. ⁵Yok aa tēktëk kanhiaam cī wët Nhialic thany piny rac. Ku dömku kuat tēktëk këne cimën raan ater dhie ye döm tñ yic, ku loiku bi Raan cī löc ku döc theek. ⁶Ku tē tñ yok ye

ka athëëkdun cïn yic diu, ke yok aabi kuat raan yeku yök ke dhäl wët Nhialic ë yic tëm awuöc.

⁷Wek aa kãj tiñ köth ayeer. Na le raan ye gam alanden lön ë yen raan ë Raan cï lóc ku dóc, ke cöl atak kë looi yic apath, rin yok aa kóc Raan cï lóc ku dóc aya cïmënde. ⁸Yen acï guöp ye yär tē cök yen jïem kanhiaam riel cï Bëny gãm yo. Riel cï gãm yo ee riel bi yok gam cök piny ku cïi we rec. ⁹Awiëc bäk cïi tak lön wïc yen ye ba we riääc athör ya gät we. ¹⁰Aye raan dët lueel, “Athör Paulo aaye göt ke thiek yiic, ku tē rëer yen ke yo ë kóc ku wëlke aacie riel!” ¹¹Adhil raan kënë deet yic lön acïn kë wääc athör ya ke göt tē mec yen, kek kë ba looi tē ben yen dhuk tënë we.

¹²Acuk wïc buk röt thöñj kek kóc röt leec kamken ë röt. Acïn kë njickë. Keek aa læcden thöñj kamken ë röt ke cie læc Nhialic. ¹³Këya, yok aaciï bi nhiam ku jïemku käk liu luoi cï gãm yo yic buk looi. Nhiaamda abi nhom pëk luoi cï Nhialic yiëk yo yic. Ku ala yic luoida yen loiku kamkun. ¹⁴Yok aaciï bi nhiam apeï cït tën bi yen ke rot luoci thïn tën këc yok bën tënë we, rin cï yok Wët Puöth Yam rin Raan cï lóc ku dóc bëëi tënë we. ¹⁵Ku yok aacie nhiam luoi cï kóc kök looi. Kë yeku njöth ë lön bi gamdun rot juak rin bi luoida ë kamkun rot juak apeï ku thiëi piny. ¹⁶Ku buk lëu buk Wët Puöth Yam la lëk kóc bëëi mec ke we, rin acuk wïc buk nhiam luoi cï Nhialic gãm kóc kök bik looi bëëi kök yiic.

¹⁷Ku cït lön ye wël cï göt athör theer wël Nhialic yic ye lueel ëlä, “Raan wïc ye bi nhiam adhil nhiam rin Bëny.” ¹⁸Rin raan rot leec ë rot acie yen ye gam, ee raan ye Bëny leec.

Paulo ku kóc röt cöl aaye atuuc

11 Awiëc bäk kë ca wuöc guum, tē cï yen kãj duër kuc. Wek aa lãn bäk looi këya. ²Yen aye tiëel döm tē tiñ yen kóc kök ke wickë bik we muör, ku ë yen lön ë Nhialic aya. Wek aa cït nyen bim ca lóc muony tök bi thiaak, yen Raan cï lóc ku dóc. ³Wek aa njic anyiköl wäär duöñj këpiiny Eba ë pel nyinde. Yen ariöc lön bi wek ciët kënë. Wek aabi duöñj ku pälkë nhiërdun nhiëer wek Raan cï lóc ku dóc. ⁴Ayakë guo nhiaar ku gamkë tē biï raan dët bi we bën lëk Jethu dët cie yen Jethu cuk lëk we. Ku wek aa puöth miët ku täaukë wenhiim piny ku gamkë wëi ku wët, käk cie Wëi ku Wët Puöth Yam wäär cuk lëk we.

⁵Aya tak lön köckä yakë ke tiñ ciët kek aa tuucdit, aaciï dit tënë ya acïn, ku acä ye tak lön aa tuuckun kã aa loi luoi path wër kek ya. ⁶Tëdë, yen akëc piöc ba njic ajam apath kóc nhiim, ku yen anjic kãj. Kënë aca nyuöth we kãjuëc yiic ë dhöl juëc yiic.

⁷Wek aa k̄ec kaŋ thiëc bāk ya riop wäär l̄ek yen we Wēt Puoth Yam ë Nhialic. Yen aci rot dhuök piny ku luöi ë path rin bi wek aa kocdit. Ye k̄erac yen ca looi? ⁸Tëwäär luui yen ë kamkun, yen a ya ye koc akuut koc k̄ök ci gam riop. Aake ya rum bi yen we b̄en kony. ⁹Ku wäär r̄eer yen kek we, acin raan ca r̄ääm nhom bi ya kony. Miëthakäi ci gam wäär bö Mathedonia aaci k̄eriëc eb̄en wiëc ke b̄ëi t̄enë ya. Acin k̄e ca kaŋ thiëc t̄enë we, ku yen acii rot bi kaŋ der weyiëth acin. ¹⁰Ku cit em̄en r̄eer yiny Raan ci l̄oc ku d̄oc kek ya, acin raan pan Akaya b̄a p̄een ba cii jam kanhiaam k̄elä. ¹¹Të lueel yen ye l̄on yen acii rot bi kaŋ der weyiëth, ke ye rin cii yen we nhia? Aŋic Nhialic l̄on nhiaer yen we!

¹²Yen abi la tueŋ ke ya loi k̄e luöi em̄en, rin bi koc̄kä ciën k̄e ye kek nhiam, l̄on ye kek luui cim̄enda aya. ¹³Koc̄kä aacie atuuc acin. Aa koc w̄eŋ luoiden yic, ku loik̄e r̄öt ciët ke ya atuuc Raan ci l̄oc ku d̄oc. ¹⁴Acin k̄e ḡei koc th̄in! Na c̄ok a B̄eny jakr̄ec ka loi rot bi ciët atuny nhial ë yer b̄ëi. ¹⁵K̄eya, acin k̄eril t̄o th̄in t̄e ye atuöc̄ke r̄öt c̄ol aaye atuuc luoi la c̄ok. Ku keek aabi awuöc th̄oŋ kek k̄akken loik̄e ke yök aköldä.

Të ci Paulo guum th̄in ke ye atuuc

¹⁶Aca lueel wäär ku aben ber yic, acä wic bi la raan ye tak l̄on c̄in yen k̄e ŋic. Ku na yak̄e tak l̄on c̄in yen nhom, ke we p̄äl ya ba nhiam k̄akkiën ya l̄ek we. ¹⁷Të ye yen rot leec k̄elä, ke yen ajam cim̄en raan cii k̄aŋ ŋic. Ku acie t̄e wic B̄eny ye th̄in. ¹⁸Ku em̄en ye koc k̄ök jam ë nhiam cit t̄e ye koc pinyinhom j̄ieem th̄in, aba looi k̄elä aya. ¹⁹Wek aa ŋic k̄aŋ apei ku aŋot nhiark̄e bāk w̄el koc kuc k̄aŋ buöth yiic. ²⁰Wek aa w̄el raan we loony gam, raan k̄akkun cam, raan rot c̄ol aril ë we, raan nhiam rot t̄äü tueŋ raan na c̄ok we ŋuööt nyin, ka ŋot c̄in k̄e mank̄e th̄in. ²¹Yen aci guöp yar ba gam l̄on yen ak̄ec k̄akkä looi.

K̄e ye raan d̄ët wic bi yenhom l̄ec ye, ke yen alec yanhom ye aya. Yen ajam em̄en ciët ya kuc k̄aŋ. ²²Na yek̄e kuat Ibru, ke yen ë Ibru. Na yek̄e koc Itharel, ke yen ë raan Itharel. Ku na yek̄e dhiënh Abaram, ke yen ë raan Abaram aya. ²³Ye k̄e koc lui rin Raan ci l̄oc ku d̄oc? Yen ajam jam raan ci muöl, ku yen ë raan ë luoi ŋuëën t̄enë ke! Yen aci luui lucidit apei t̄enë ke. Ku yen aci mac arak juëc t̄enë ke. Ku yen aci that th̄ändit apei t̄enë ke, ku duër thou arak juëc. ²⁴Yen aci that waat thiärdiäk ku dhoŋuan arak dhiëc koc Judeo. ²⁵Ku koc Roma aaci ya that arak diäk atuel. Ku biöök ya aleel arak tök. Ku riäi ëci riäk wiir arak diäk ke ya w̄ër th̄in. Ku arak tök, yen aca aköl ku w̄ër thöl wiir. ²⁶Ku akööl k̄ök c̄athdië yic, yen aci r̄öm kek k̄akjuëc koc nȫk. Ku duër mou w̄er yiic, ku duër cuër ya rum. Ku duër koc̄kiën Judeo ya nȫk. Ku duër koc cie kackië ya nȫk.

Ku luëñ yen tēyör pāny kōu ku kual rot (11:33)

Ku yök kāk kōc nōk geeth ku bëëi yiic ku Adëkdiëet yic. Ku tēnë kōc rōt looi ke cīt kōc cī gam. ²⁷Yen ë ya ye luui apei ba guöp thiai ku cā ye nin aköldët, yen ya ye cōk nōk ku rou. Ku yen ë lac rëer ke cīn miëth ku tē niin yen thīn. Ku yen ya ye rëer ya nēk wiir rin cīn yen alëth juëc ya kony ë wiir. ²⁸Ku kājuëc kōk acā luel, yen ë rëer ya tēk akōlakōl rin akuut kōc cī gam ëbën. ²⁹Të niōp raan gam yic, ke yen ë rot yök ya niōp aya. Ku tē cōl raan raan dët aloi adumuööm, ke yen ë rëer ya rem puöu apei.

³⁰Na le kë cōl yen ajam ë nhiaam, ka kāk ye nyooth lōn yen acīi ril. ³¹Añic Nhialic, Wun Bëny Jethu lōn cīi yen lueth yen luëel. Bī rienke aleec athëer. ³²Wäär tō yen Damathkuth, bëny rëer ë Bënyñaknhom Aretath cōk ë cā apuruuk ë geu tiit tōöu kal thok bīk ya dōm. ³³Ku yen acī bën tääu alom yic, ku luëñ yen tēyör pāny kōu ku kual rot.

Paulo acie nhiam kāk cī nyuöth ye

12 Yen abī dhiel la tueñ ya jam ë nhiaam cōk alōn cīn yen këpuöth ye yök thīn. Ku ëmën yen abī jam kāk ca tiñ cī nyuöth ë Bëny. ²Añic ruöñn thiäär ku ñuan cī bar, raan cī gam ëcī jōt ku yëth tēmec apei pan Nhialic. Acā ñic ayic lōn ë yen guäpde ku lōn ye kek wëike

kek cī la nhial, ee Nhialic yen aṅic ye. ³⁻⁴Cimēn awēn cī yen ye lueel, aṅic yen raan kēnē acī jat pan Nhialic. Ku aber yic, acā ṅic lōn ē yen guṅp ēbēn, tēdē ke ya abaṅ guṅp yen cī yāth pan Nhialic, ee Nhialic yen aṅic ye. Ku tēēn acī kāk cīi raan lēu bi ke kuany yiic yethok piṅ, kāk cīi pēēn bi ke cīi luel. ⁵Alēu ba jam ē nhiaam rin raan cīt kēnē, ku yen acīi nhiam ē rienkiē, rin na luṅṅi kēya, ke pial yic diē. ⁶Na wiēc ba nhiam kēlā, ka cie lōn kuc yen kāṅ rin ē yic yen aba lueel. Ku yen acīi bī nhiam rin acā wic bī la raan ye tak lōn ṅic yen kēriēēc ēbēn, ke cie kē cāk tiṅ ke luṅṅi tēdē ke lueel.

⁷Yen acī nyuōth kājuēc, kēya yen acī yen kēril ya tuṅm cīt kou bēn yōk. Acīt lōn cī atuny Bēny jakrēc bēn bā bēn that ku gēl yen ba cīi nhiam. ⁸Yen acī Bēny lōṅ arak diāk bi kē baṅ yen nyaai. ⁹Ku acī bēn bēēr, “Ee dhēēṅdiē yen awiēc, rin riēldiē aye jal gam apei tē ṅic raan ye lōn cīi yen ril.” Kēya yen amit puṅu ba nhiam wēt cī yen ril rin bī yen riel Raan cī lōc ku dōc ya tiit lōōny yaguṅp. ¹⁰Yen ē puṅu miet tē cīi yen ril, ku tē lēēt yen, ku tē le yen kērēc cā yōk, ku tē guum yen, ku yōk kāril kōk rin Raan cī lōc ku dōc. Rin tē niṅp yen ke yen ē riēldiē.

Paulo ē dieer kōc cī gam gen Korinth

¹¹Yen ē ya cīt raan cīn kē ṅic wāār ē yen yānhom lēc. Ku aa wek cā cōl alui cimēn raan cīn kē ṅic. Ku ṅuōt aa wek aa cā lēc ke. Cōk alōn ye yen raan cie kuēēc nhom, ke yen acīi tō ciēēn tēnē atuuckun yakē yōk ciēt kek ṅic kaṅ. ¹²Kāk raan nyuōth lōn ē yen atuuc cimēn kāk kōc gōi, ku kāk riel Nhialic nyuōth, aacī rōt looi ē kamkun amāāth-amāāth. ¹³Yēṅō ca looi rin akuut kōk kōc cī gam kēc looi ē rienkun, cie kē kēc yen kuṅṅny wic tēnē we? Pālkē awuōc ca looi piny tēnē ya.

¹⁴Kēnē yen abī nēmdīē yic a diāk tēnē we ku acīn kē ba wic bī wek ya kony. Aa we nhiim wek aa wiēc ke, aacie wēēukun. Aacie mīth kek dhil kōc ke dhiēth ke muṅṅc, aa kōc ke dhiēth kek aadhil mīth muṅṅc. ¹⁵Yen abī puṅu miet ba we gām kāṅ ēbēn ayī piērdiē. Na nhiaar we apeidit kēlā, ke nhiērdun tēnē ya bī kuur?

¹⁶Abāk gam lōn kēc yen rot tāāu weyiēth. Ku abī raan dēt lueel lōn cī yen wēt puōk kōu piny ku dēep we ē lueth. ¹⁷Ye kēdē, le raan ca tuōc we, le raan cī we la ruēēny ē rienkiē? ¹⁸Yen acī Tito lōṅ bī la, ku cal wāmāāth dēt cī gam ala kek ye. Cī Tito we ruēēny. Cīi Tito ku yen kē tō yopuōth ye looi ē dhēl tōṅ thōṅ?

¹⁹Tēdē ayakē tak tēthēer wāār lōn wic yōk ye ku buk rōt kony wenhiim. Acie tēde! Yōk aa jam cīt tē wic Raan cī lōc ku dōc ye buk jiēm thīn ke yō dēei Nhialic. Ku kāk yeku ke looi ēbēn māthkuan nhiarku ke, aaye looi rin bī we kony. ²⁰Yen ariōc puṅu ciēt ba yōk ke tē

ye wek ke luui thïn cïi yen bï yuum puðu të le yen bën, ku të ye yen ke luui thïn aciï we bï yuum puõth aya. Yen ë diëer ciët ye agõth, ku tuõc ë puðu, ku nhiër ë rot ku tiëel ku lëët ku luõom ku nhiaam ku aliäap kek ba yök. ²Yen ë puðu riõc ciët Nhialic ya luõõi bä cõl ayär guõp të ben yen we la neem. Ku yen abï puðu löny rin kõc juëc aa ñot ke këc adumuõmken theer puõl, kãk bal cïi path.

Lëk ciëen

13 Kënë, yen abï nëmdië yic ya diäk tënë we, “Ku kuat awuõc ye luëel raan guõp adhil a kën cï kõc karou, tëde ke ye kõc juëc kañ tiñ.” Cït të ye wël cï göt athõr theer wël Nhialic ye luëel thïn. ²Wäär le yen we neem kën ye nëm yic rou, yen aci kõc kãrec looi ku kuat raan dët lëk bik cïi ben la tueñ ke loi kãkkã. Ku wek aa ben lëk ëmën mec yen ke we. Të ben yen la ka cïn raan kãrec looi ba puõl ke cã tëm awuõc. ³Abï kënë dhiel nyooth tënë we lõn yen ë jam rin Raan cï lõc ku dõc. Të cõk yen we ka cïi bï niõp, abï riel apëi. ⁴Ee yic, ee cïn riel wäär piëët ye tim cï riïu kõu, ku ëmën apir riel Nhialic yic. Yök aa cïn riel ë rõt cimën wäär cïn Raan cï lõc ku dõc riel. Ku ëmën cï yök ya tøk kek Raan cï lõc ku dõc, yök aabi la riel Nhialic të luui yök kek we.

⁵Wiëkkë bæk yen them, dhielkë rõt them ë rõt ku abæk yök lõn Raan cï lõc ku dõc arëër kek we. Na cie këya, ke wek aaci mää. ⁶Ku abæk yök aya lõn acie kërac yen cuk looi wäär biï yök Wët Puõth Yam tënë we. ⁷Yök aa röök rin cïn yen këreec bæk looi, ku acie lõn wic yök ye buk rõt nyuõth ke yo ye atuuc path, yök aa röök bï ya këpath yen yakë looi cõk alõn ye yo tiñ ke yo cï kuõc luui. ⁸Yök aa këc Nhialic yiëk riel bï yök wët ë yic rac, yök aaci yiëk riel bï yök yic yãth tueñ. ⁹Cõk alõn kõc yök, ke yök aa puõth miet të ril wek, ku yök aa röök lõn bï wek rõt ben cõk. ¹⁰Këya, yen agët athõr kënë ke ya mec tënë we, rin na la yet ke ya cïi ben jam wël rëc tënë we ë riel cï Bëny gãm ya, riel bï yen we cõl aala cõk gamdun yic, acie riel rëc yen we.

Muõth ciëen

¹¹Ku ëmën miëthakäi, mietkë puõth. Yiëkkë wenhïim luoi la cõk, piëkkë wëlkië, yakë rõt piëñ wël ku rëërkë ke dõr ë kamkun. Ku Nhialic ë nhiër ku dõr gam abï rëer ke we.

¹²Miäthkë rõt ë kamkun muõth kõc cï gam. Kõc Nhialic ëbën rëer ë tën aa we muõõth.

¹³Bï dhëëñ Bányda Jethu Krïtho ku nhiër Nhialic ku Wëike rëer ke we ëbën.

Athör cī Paulo gät kəc pan Galatia

Wět nom

Tēwēn cī ke wět puoth yam ye kəc jam wět Jethu jək bī piöc, acī kəc cie kəc Itharel bēn nhiaar. Ku wět yen cī bēn bēn nhial ē lən nadē ke lōŋ Mothith yen bī dhiel theek rin bī raan jal a Krīthian. Ku ē yen kē cī Paulo bēn a jam wět cīi yen ē yic, rin wět tōŋ ē yic, ee pīr la yic gam Jethu, yen bī kəc rēer thīn ēbēn ke Nhialic. Ku kam kəc cī gam pan Galatia, pan mec kəc Roma Athia cök ciēen, kəc kək ke cī bēn thīn aaci Paulo bēn aa jöony. Ku yekē lueel lən dhil raan Lōŋ Mothith theek bī jal a raan path ke Nhialic.

Paulo aca athör kēnē gōt bī gam la cök dhuök ciēen bī kəc cī wel nhīim cī piöc ē lueth cəl aloi yic. Acī kaŋ nyuōth ke lən le yen yic, bī ya cəl atuny Jethu Krītho. Acī dēt yic ke lən wět ye yen cəl atuuc abö tēnē Nhialic, acie riel ē raan, ku luonde tēnē kəc cie kəc Itharel ē röt. Tēēn, yen acī yen wētde dset yic, lən ee gam ē rot yen ē kəc cəl aala cök tēnē Nhialic. Acī nyuōth wēlke cök ciēen, lən ciēŋ path kəc cī gam ē cāth bī kəc cath atheer kek nhiēr, ku gam bēn bei tēnē Raan cī ləc ku dəc.

Käk tō thīn

Muōth tueŋ	1:1-10
Riel Paulo ye yen ke atuuc	1:11-2:21
Athör dhēŋ ē Nhialic	3:1-4:31
Läau nom ku luoi kəc cī gam.....	5:1-6:10
Thök ē wēl.....	6:11-18

---

1 Yen Paulo, wäär kueny Jethu kek Nhialic ba ya atuny Jethu wäär cī Wun Nhialic jōt bei raŋ yic. Acie raan ē path yen kuany ya ba ya atuny Jethu. ²Yen yök miēthakāi cī gam rēer kek ya ē tēn, yök aa gēt we athör kēnē buk wek akuut kəc cī gam pan Galatia muōth ēbēn.

³Bī Nhialic Wāda kek Bānyda Jethu Krītho we gām dōr ku athiēiden.

⁴Rin bī yen yo luōny bei lēŋ kēnē yic, Raan cī ləc ku dəc acī thou rin adumuōmkua rin theek yen Wāda Nhialic. ⁵Bī Nhialic aleec akōlriēc ēbēn. Yenakan.

Wēt Puoth Yam

⁶Kē cāk looi acä göi apeidit. Kam thiin yen cī wek guo jäl raan wäär cöl we aa ril cök, Bännya Jethu. Ku yakē gam piöoc dēt yakē cöl aye Wēt Puoth Yam wël athör kök.^a ⁷Ku yeen acie Wēt Puoth Yam acin. Ku wēt lueel yen ye kälä, ë rin ala koc kök wic ye bik koc la liäap nhim, ku wickē bik athör wël Jethu waar yiic. ⁸Na cök atuny Nhialic, nadë ke ye yo, yok piöoc kē cii thöŋ kek athör wël Jethu wäär cuk piöoc tënë we, ke diët Nhialic näk raan kē cit kënë looi ku cuet mæec. ⁹Acuk kaŋ lueel, ku abuk ben ber yic emën, na le raan piöoc we wël cii thöŋ kek wël cäk gam thæer, ke diët Nhialic cöl anäk raan kënë ku cuet mæec.

¹⁰Ye ciët alæec ë raan yen wiëc emën? Acie ye, kē wiëc alæec Nhialic. Ye lon bi ya piŋ raan ebën? Na ya ŋoot ke ya them ba looi këya, ŋuöt yen acie alony ë Jethu.

Paulo aci Nhialic cöl

¹¹Calkë alëk we miëthakäi cī gam, wēt Jethu ya piöoc tënë we acie wēt raan ë path. ¹²Acä yök tënë raan ë path, ku acie raan ë path yen piöoc yen ë wëlkä. Ee Jethu nhom yen aa nyuth ke ya.

¹³Acī lëk we yen tē ciëŋ yen thīn wäär rëer yen kam koc Itharel ë löŋden yic, ku tē ye yen koc cī wēt Jethu gam näk thīn. Ku aca them ba akut koc cī gam rac. ¹⁴Acin raan wär ya thëk löŋ Mothith, löŋ koc Itharel, ee koc riëec kek ya yiic ebën. Löŋ wärkuan dīt athëek apeidit.

¹⁵Nhialic ë dhëëŋde yic, yen ago yen guo kuany ke ya këc cak dhiëeth, ku cöl yen ba ya aluonyde, ¹⁶bi Wënde cöl anyuth rot ya, ku ba wëtde la piöoc tënë koc cie koc Itharel. Acin raan cī yen la tënë ye bi ya la wëët, ¹⁷nadë ke ya cī la Jeruthalem ba atuuc wäär kek kaŋ la wēt Nhialic yic tënë ya, la tiŋ bik yen la lëk kē luöi. Yen aci la Arabia nyin yic, ku dhuök Damathkuth. ¹⁸Yen aci run kadiäk bën la thöl, ku jal dhuk Jeruthalem ba wël la deet tënë Piter. Ku la rëer kek Piter təcit tēn nin kathiäär ku ŋuan. ¹⁹Acin atuuc kök juëc ca bën yök, ee Jemith mënh ë Bännya Jethu ë rot yen aca bën yök.

²⁰Kë gät we ë yic. Aŋic Nhialic acie lueth yen lueel.

²¹Nawën ke yen aci bën la bëëi kök yiic pan Thiria ku pan Cilicia. ²²Ye ninkä koc akut koc cī gam pan Judia aake kuc ya. ²³Kënë ŋickë ë kënë ye koc kök lueel ëlä, “Mony wäär yo nök yok koc cī gam, yen apiöoc wēt wäär wic bi rac emën.” ²⁴Ku yen aaci kek Nhialic bën leec rin cī yen ya wel puŋu ba ya raande.

^a 1:6 Rin diik Raan cī loc ku dac. 1:13 Luoi 8:3; 22:4-5; 26:9-11 1:14 Luoi 22:3
1:15-16 Luoi 9:3-6; 22:6-10; 26:13-18 1:18 Luoi 9:26-30

Paulo ku atuuc kōk

2 Na la ruōñn thiäär ku ŋuan thōk ke ya ben la Jeruthalem yok Barnaba, ku luath Tito kek ya. ²Yen a ya la Jeruthalem rin ci Nhialic ye nyuōth ya ba dhiel la. Na la rōm è rot kek kōc wat akut è kōc ci gam nhom Jeruthalem, ke jal lēk ke yen Wēt Puōth Yam Jethu ya piōc tēnē kōc cie kōc Itharel. Rin acā wic bi kē ca looi thēer ku kē luōi ya akōl ciēn kēpuōth yōk thin. ³Raandiēn wēn cath kek ya cōl Tito, tēwēn cōk yen a raan pan Girik acin raan cie mac thin bi cōl aṇot, ⁴cōk a wāār wic kōc kōk ye bik looi kēya. Kōc kōk aake ye rōt looi bik aa kōc ci gam, ku keek aake ye rōt kuēl akut yic ke ye luum, aa wickē bik ŋic ye nhom lāāu ṅō yen rēēr kek yok, kōc ci mat kek Jethu. È wickē bi ya lōṅ Mothith yen yeku theek. ⁵Ku rin wic yok ye buk Wēt Puōth Yam ŋiec muk tēnē we bāk yic ŋic, wētden akēcku bēn gam.

⁶Ku kōc wāār kek ye ke cōl kōc wat akut nhom, kēnē a luēl rin acin kē ye waar tēnē ya, ye kek yīṅa. Nhialic acin raan ye luōk wēi, aciī kōc ye tek yiic, kōc rōt cōl kek wat akut nhom, acin kōk yam cik nyuōth ya. ⁷Acie kēya, acik tiṅ lōn è Nhialic yen acā gām è luoi kēnē, ba Wēt Puōth Yam nyuōth kōc cie kōc Itharel, cimēn wāār ci Pīter kuany bi Wēt Puōth Yam la nyuōth kōc Itharel. ⁸Ee riēl Nhialic yen aci ya looi ba ya atuuc rin kōc cie kōc Itharel, cimēn wāār ci Pīter looi ke ya atuuc tēnē kōc Itharel. ⁹Jemith, ke Pīter ku Joon wāār cīt kek kōc wat akut nhom, acik bēn ŋic lōn è Nhialic yen aci ya gām luoi kēnē. Aaci yo bēn dōm cin yen ku Barnaba, ku bi nyooth lōn yok aa loi tōk ke ke. Ku jōlku gam lōn yen ku Barnaba, yok aabi luui kek kōc cie kōc Itharel, ku keek aabi aluui kek kōc Itharel. ¹⁰Kē cik bēn thiēec tēnē yo è lōn buk kōc ṅōṅ nyin akuōtten yic aa kony, ku kēnē yen è kē nhiaar ba looi.

Paulo aci kē looi Pīter maan

¹¹Tēwēn rēet Pīter Antiōk, yen aci bēn jai wētdē kōc nhīim ēbēn rin ci yen awuōc looi awuōc dēi kōc ēbēn. ¹²Wāār kēc kōc ci Jemith ke tooc guō yēēt, Pīter aye mīth kek wāmāthakua ke ye kōc cie kōc Itharel, na la kōckā yēēt, ke Pīter tem yethok bi cīī bēn mīth ke ke, rin ci yen guōp riōc kōc ye lueel lōn kōc cie kōc Itharel aadhil ṅoot. ¹³Kōc Itharel wāār rēēr thin aaci bēn met Pīter cōk agut ci Barnaba aci met thin aya, ee luoi kariōc kēnē yic. ¹⁴Na wāār la tiṅ lōn keek aaciī cath dhēl la cōk dhēl Wēt Puōth Yam yic, guō lēk Pīter kōc nhīim ēbēn, “Yin è raan Itharel ku yin rēēr kek kōc cie kōc Itharel ke yī cīt ke, yeṅō ye yin kōc cie kōc Itharel lēk bik pīr, pīr kōc Itharel?”

Kɔc Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel aaye gam kony ëbën

¹⁵Ee yic, ɣok acī dhiëëth ɣo ye kɔc Itharel, ku ɣok acie kɔc thäi kɔc la gup adumuööm, cit̄ tē ye ke caal thīn. ¹⁶Ee këya, aɲicku lɔn ë ɲōth Jethu, yen ë raan cɔl ala cök Nhialic nom, gam cī raan wēt Jethu gam yen ë raan cɔl apīr Nhialic nom. Ku acie thëk lōŋ theer yen kɔc cök piny Nhialic nom. Yook aya, acuk gam yen wēt Jethu, ku bī Nhialic ɣo kony buk la cök yenhom. Ku acie thëk lōŋ theer yen bī ɣo kony, rin acīn raan la cök Nhialic nom rin ye yen ke lōŋ theer theek. ¹⁷Na yeku them buk la cök Nhialic nom rin cī ɣok mat kek Jethu, ku yeku gup la adumuööm cīmën kɔc cie kɔc Itharel, ye kënë nyuɔɔth lɔn ye Jethu ye nhiaar bī raan adumuööm looi? Acie yic. ¹⁸Na wiëc ba lōŋ ca rac ben cök, ka ye nyuɔɔth lɔn ɣen ë lööŋ dhoŋ köth. ¹⁹Yen a ɣa pīr aya wäthëer tēcit̄ tē wīc lōŋ ye thīn. Ku wäär cī ɣen wēër bei ë lōŋ kënë yic, acī rot bën lëu ba pīr tēnë Nhialic, ciët̄ ɣa cī nōk kek Jethu tim cī rīiu kōu. ²⁰Rin acie ɣen, ɣen ben wēikië muk. Ee Jethu yen ajɔl pīr ɣaguöp. Pīr pīr ɣen ëmën, ɣen apīr, pīr rin gam cī ɣen wēt Jethu gam, raan nhiaar ɣen arëk abī wēike gam rienkië. ²¹Yen acī jei dhëŋ ë Nhialic. Ku na raan ye la cök Nhialic nom rin lōŋ theer, ka nyooth lɔn Raan cī lɔc ku dɔc acī thou ë path.

Lōŋ, tēdë ke ye gam

3 Kɔc cīn puōth pan Galatia! Yeŋa cī we wel puōth? Ku thon Jethu Krītho tim cī rīiu kōu acāk piŋ. ²Lëkkë ɣa tööŋ kënë, we yök Wēi Nhialic rin cī wek lōŋ theer theek, aye rin cī wek Wēt Puōth Yam gam? ³Yeŋö jɔl wek ciën puōth këlä, bāk jɔk Wēi Nhialic, wiëkkë ëmën bāk thöl nom riëdun ë röt? ⁴Cīn kë cī kuat kārīl cāk ke yök waar wegup? Ee yic aala kë cī dhiel looi. ⁵Ye Nhialic kë dīt kɔc göi looi kamkun, ku gëm we wēike rin theek lōŋ Mothith, ku aye rin cī wek ke Wēt Puōth Yam piŋ ku gamkë?

⁶Tiëŋkë wädīt Abaram, acī lueel athör theer wël Nhialic yic, “Lɔn cī yen Nhialic gam, ku rin cī yen wēt Nhialic gam acī Nhialic bën looi bī la cök yenhom.” ⁷Alëukë bāk deet yic lɔn mīth Abaram ayic, aa kɔc cī wēt Nhialic gam cīmën wäär cī Abaram ye gam. ⁸Acī göt athör theer wël Nhialic yic lɔn Nhialic abī kɔc cie kɔc Itharel looi bik la cök yenhom, rin gam cī kek wētde gam. Ke yen athör theer acī Wēt Puōth Yam nyuōth Abaram ëlä, “Rienku, Nhialic abī raan wut ëbën dɔc.” ⁹Abaram acī wēt Nhialic gam, go Nhialic dɔc. Ku yen tēde ëbën, kuat raan cī Nhialic gam aye dɔc cīmën Abaram.

¹⁰Kɔc lui lōŋ theer, acieen rac aŋoot panden. Rin acī lueel athör theer wël Nhialic yic ëlä, “Kuat raan cie kë cī lueel lōŋ yic theek ëbën, atō

aciɛn rac yic.” ¹¹Ēmën aci rot nyuɔɔth lɔn aciɛn raan bi la cök Nhialic nhom rin lõj theer, rin aci athör theer wël Nhialic lueel ëlä, “Ee raan ci Nhialic gam ë rot yen abi pïr la cök yök Nhialic nhom.” ¹²Ku lõj theer aciɛn yic gam, təcit təc ci athör theer wël Nhialic ye luɛɛl thïn ëlä, “Raan ye looi kəc ci lõj lueel ëbën yen abi pïr.”

¹³Rin ci Jethu thou rienkua, aci yok wëër bei thou yic, thon yen ye lõj lueel, rin aye athör theer wël Nhialic lueel, “Raan ci nök ku nök tim nhom ë raan ci Nhialic tëm awuɔc.” ¹⁴Acı Jethu looi këya, ku bi dəc Nhialic wäär ci lueel ka bi gäm Abaram, bi gäm kəc cie kəc Itharel aya rin Jethu. Ku rin gamda yen abi yo cɔl aa yök Wëi Nhialic wäär ci thɔn yen Nhialic.

Lõj ku wët ci thɔn

¹⁵Miëthakäi ci gam, ee kën rot looi akölaköl yen aba thöñ, təc ci kəc karou nyuc ku gamkë wët tøk ku gätkë athör ku thɛnykë yic, ka cïn raan ben kəc wën dhoj kɔu, nadë ke juək thok dët kəc ë mat. ¹⁶Nhialic aci athönde lëk Abaram ku tənë manhde. Acıi athör theer wël Nhialic ye lueel, “Ka miëthke,” Ku wëtde yic kəc juəc, aye lueel, “Manh tøk,” Ku manh kënë yen ë Raan ci lɔc ku dəc. ¹⁷Kë wiəc ba lueel ë kënë yic, ee lɔn nadë ke Nhialic aci mat kek Abaram, ku yeen aci bën muk nhom apath. Lõj wäär gem ruɔñ buɔt kaɲuan ku thiärđiäk cök, aci kəc ci Nhialic gam kek Abaram bi bën dhoj kɔu. ¹⁸Na miɔc Nhialic ye gam rin lõj, ka ci ben a kəc ci thɔn yen lui. Këya, ee rin wët wäär ci Nhialic thɔn wädit Abaram yen agem Nhialic kënë tənë ye.

¹⁹Ke yeen, yeñö kəc looi lõj? Lõj aa met Nhialic thïn, rin bi käreɔ röt looi aa nyuɔɔth. Ku bi rëer thïn yet təc bi manh bi lõk dhiëeth kuat Abaram yic bën, raan wäär ci Nhialic wët thɔn Abaram ë rienke. Lõj atuuc ë Nhialic kek aake bi ye piny, ku gëmkë raan ci jəl bën. ²⁰Ku na ye akut tøk, ke raan tɔ kam kəc aci ben wïc, Nhialic ë tøk.

Wët looi ë lõj

²¹Cı lõj kək ci Nhialic thɔn dhöl yiic? Acie këya rin na kəc pinyinhom ci lõj yök, lõj bi pïr akölrıëc ëbën bëi, diët raan ëbën aci la cök Nhialic nhom rin theek yen lõj kënë. ²²Ku aci gət athör theer wël Nhialic yic lɔn pinyinhom ëbën arëer riel jɔɲrac yic, ke yen wët wäär ci Nhialic lueel ka bi gäm kəc rin Jethu, aci gäm kəc ci wët Jethu raan ci lɔc ku dəc, gam.

²³Ke gam kënë kəc yëët, lõj aci yo looi buk ciët kəc ci mac, yet təc wäär jəl wët puɔth yam rin gam war kəc nyuɔɔth. ²⁴Ku ë lõj yen ë

muk kɔc yet tē bī Raan cī lɔc ku dɔc bēn bī ɣo bēn cɔk piny Nhialic nom, rin cī ɣok wētde gam. ²⁵Ēmēn cī wēt Jethu bēn ku gamku, lōŋ acie yen ben ɣo mac.

²⁶Ee gam yen ē we cɔl aaye mīth Nhialic ē tōk kek Jethu raan cī lɔc ku dɔc. ²⁷Wek cī muɔɔc nhīim bāk aa tōk kek Jethu. Wek aa cieŋ alanh pīr kek Jethu guɔp. ²⁸Kēya kɔc Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel, alony ku raan cie alony, tik ku moc aa thōŋ ēbēn, week ēbēn wek aa tōk, wek cī mat kek Jethu raan cī lɔc ku dɔc. ²⁹Na yakē kɔc Raan cī lɔc ku dɔc, ke wek aa mīth Abaram, ku wek aabī kēwäär cī Nhialic thōn Abaram yök.

4 Kē lueel akīn, manh koor yen bī kāk wun lōk thōn aye jōör cimēn alony cɔk alɔn ē yen ala kāŋ ēbēn. ²Tē ŋot koor yen ala kɔc kɔk ye muk, ku loikē bī kē cik lueel dhiel aŋiŋ, yet aköl bī wun ye lueel meth aci dīt alēu bī kākke jal thōn. ³Ee kēya, wäär aya ɣok aa ɣo ye aloony jak la riel pinyhom, wäär kēc ɣok yic guɔ ŋic. ⁴Na wäär la nīn thök, go Nhialic Wēnde tuɔɔc pinyhom. Acī bēn kecīt raan bī dhiēeth tik ē path. Ku muk lōŋ kɔc Itharel, ⁵bī kɔc bēn kuŋny bei lōŋ kēnē yic, ku bī nadē ke ɣo ye mīth Nhialic.

⁶Rin ye wek mīth Nhialic, Nhialic aci wēi Wēnde tuɔɔc ɣopuōth, ku wēi ē ɣo cɔl adhiau ēlä, “Wä, Wädiē.” ⁷Kēya yīn aci ben alony, yīn ē manhde. Rin ye yīn manh Nhialic, Nhialic abī yī gām kāk ke cī täu miēthke.

Paulo anhiar kɔc pan Galatia

⁸Theer wek aa we kuc Nhialic, ku kēya wek aa we ye loony jakrec cie Nhialic. ⁹Ku ēmēn ŋic wek Nhialic tēdē alēu ba lueel aya lɔn Nhialic aŋic we, ye kēdē wīc wek ye bāk dhuk tēnē jakrec niɔp wäär mac piny? Yeŋö wīc wek ye bāk ben aa loony cimēn theer wäär? ¹⁰Bī ya nīn kōk kek yakē ke muk nhīim, ke pēi ku run aya. ¹¹Yen aci yic ŋeer we! Lēu bī ya luoi ēbēn ca looi tēnē we yen cīn wētde yic?

¹²Wek aa liem miēthakāi cī gam, calkē röt aa cīt ɣa. Ee yic ɣen aya, ɣen acīt we. Acīn kārec cāk luŋi ɣa. ¹³Adhielkē muk wenhīim lɔn wäär piöoc ɣen wēt Jethu tēnē we tueŋ, ee rin wäär tueeny ɣa. ¹⁴Ku na cɔk a wäär cī tuaanydiē we jɔt puōth, wek aa kēc ɣa bēn jai ku cuɔpkē ɣa wei. Ee kēya, wek aaci ɣen bēn lor cīt ɣa atuny nhial bö pan Nhialic, wek cā bēn lor, lur bī wek Jethu raan cī lɔc ku dɔc lor. ¹⁵Wek aa we cī puōth miēt! Yeŋö cī rot looi? Alēu ba lueel lɔn lēu wek ye bāk nyiēnkun ŋuēt bei, ku gämke ke ɣa, tē lēu yen rot. ¹⁶Ca ya raan aterdun ēmēn rin cī ɣen we lēk yic?

¹⁷Kek kɔc kɔkkä röt nyuɔɔth bik aa kɔc nhiaŋ we, acie këpath, ee ku bik ʏen tek yic kek we, ku bäk ke nhiaŋ cımən nhieer kek ʏa. ¹⁸Ēmən apath akölaköl bäk la nhieer path ke ye yen nhieer la cök, ku kënë ë yic, ku acie tɛ rëer ʏen ke we ë röt. ¹⁹Miëthkië, kɔc ci gam, aben lëk we, kë dët cımən tiŋ rem yic dhiëth, aya yök yen ë tē rēm ʏa, ʏet tē bi wët Jethu la cök wepuɔth. ²⁰Anhiaar ba rëer ke we ëmən, ku ba tē ye ʏen tek thin ë rienkun waar yic. ʏen aci yic ŋeer wëtdun apeɪ.

Yagär ku Thara

²¹Calkë röt athiëc ëmən, wek kɔc wic ye bi ya löŋ yen yakë theek, kë ye löŋ lueel cäk ye piŋ? ²²Aye lueel Abaram aa la dhäk karou, dhän tök aye manh tiŋ alony, ku tök ke ye manh tiŋden ci thiaak cie alony tënë ye. ²³Dhöŋ tiŋden alony ëci dhiëth ë path. Ku dhände kek tiŋden ci thiaak cie alony, ee Nhialic yen aci ye lueel këya. ²⁴Käkkä aa lëu bi ke deet kecit kë thöŋ kek dët ril, diäär karou aatɔ nyin löŋ döör karou yiic. Kë tueŋ acit löŋ ci Nhialic looi gɔn Thinai nhom, ku keek aa mïth tiŋ alony yen cɔl Yagär. ²⁵Tiŋ cɔl Yagär yen arëer nyin gɔn Thinai pan Arebia. Alëu bi thöŋ aya kek gen Jeruthalem ya aköl, ku kɔc rëer thin aa cit aloony rin löŋ. ²⁶Gen Jeruthalem rëer pan Nhialic yen ë gen path la duk ku acit mada. ²⁷Aye athör theer wël Nhialic lueel ëlä,

“Miet puɔu, ʏin tiŋ cın meth!

Loi lala ku loi kieeu miet ë puɔu, ʏin raan këc arëem röm ë dhiëth kaŋ yök!

Rin tiŋ ci moc puɔl yen abi mïth juëc dhiëth tënë tiŋ rëer kek moc.”

²⁸Ēmən, ke wek miëthakäi kɔc ci gam, wek aa mïth Nhialic təcit tē wäär ci ye lueel thin cımən Ithäk wäär. ²⁹ʏon theer manh wäär dhiëth ë path aci manh wäär dhiëth riel Nhialic bën baŋ, ke yeen athöŋ kek ya aköl. ³⁰Ye athör theer wël Nhialic lueel këdë? Aye lueel, “Cuɔp tiŋ alony wei kek wënde, rin manh tiŋ alony aci käk wun bi röm kek manh tiŋ cie alony.” ³¹Ee këya miëthakäi ci gam, ʏok acie mïth tiŋ alony, ʏok aa mïth tiŋ cie alony.

Muökkë lääu nomdun apath

5 Nhom lääu yen ë këda. Ee Jethu raan ci löc ku döc yen aci ʏo gäm nom lääu! Kääckë apath ke we ye kɔc lääu nhiiim, duökkë röt cɔl aben aa loony ë löŋ cımən theer.

²Pieŋkë! Ee ʏen Paulo, alëk we na calkë röt aŋot, ke wëtde yic ë löc tënë we kë ci Jethu looi, acin kë ci kuöny we. ³Wek aa ben lëk wët dët,

acīn raan cɔl rot aɲot rin theek yen lɔŋ ebən. ⁴Kɔc kɔk tɔ kamkun ye them bīk la cɔk Nhialic nhom rin theek kek lɔŋ, aa rɔt tɛem wei tənē Raan cī lɔc ku dɔc. Aaliu dhēeh Nhialic yic. ⁵Rin ɲook kē nɔthku ē lɔn bī Nhialic ɲo cɔl aala cɔk tənē ye, ku ē yen kē tiit ɲok riel Wēi Nhialic lui gamda yic. ⁶Rin tē cī ɲok mat kek Raan cī lɔc ku dɔc Jethu, ka cie ɲuɔt, nadē ke ɲo kēc ɲoot yen kony ɲo, kē ril ē gam ye nhiēr bēēi.

⁷Wek aa we lui apath! Yeɲa cī we ben pēn thēk ē yic? Cī we rac nhiim kēdē? ⁸Acie Nhialic raan cī we cɔl yen lui kēya. ⁹“Ee lon koor yen ayumdīt cɔl apiäär,” tēcīt tē ye ye luel thin. ¹⁰Ee kēya wek ɲot we ɲääth apeī. Wēt piērda ke ɲo cī rɔt mat kek Bēny, ee we cɔl aɲääth ɲapuɔu lɔn wek acīi wenhiim bī waar. Ku yeen, raan yen rec wenhiim, tē cɔk yen a raan yīndē ka ɲot bī Nhialic gām awuɔc.

¹¹Ku tənē ɲen, miēthakāi cī gam, na la tueɲ ke ya luel ɲuɔt apath, ke yeɲo yen ben nāk ɲen? Na ye yic, diēt kē ya piɔɔc rin tim cī riīu Raan cī lɔc ku dɔc, diēt akēc ɲa maan. ¹²Awiēc bī kɔc we liäp nhiim, rɔt rac ē rɔt.

¹³Ku tənē we miēthakāi cī gam, wek aa we cɔl bei bāk cīi ben ciēt aloony lɔŋ theer yic. Ku duɔkkē kēwäär cī wek wēer bei lɔŋ theer yic, cɔl amär we bāk aa luui käreec. Calkē aye nhiēr kamkun yen mac we. ¹⁴Rin lööŋ theer ebən aaci ke mat tɔk yic elä, “Nhiar raan dēt cimēn nhiēr yīn rot.” ¹⁵Ku na yakē luui cimēn lääi rēer roor, bāk rɔt aa nɔk kamkun ē rɔt, ke ɲieckē wenhiim wek aabi rɔt thöl ē rɔt.

Wēi Nhialic ē kɔc cɔk puɔth

¹⁶Aye luel, calkē aye Wēi Nhialic yen we cɔk nhiim. Ku acie kē wīc guɔp yen bāk aa looi. ¹⁷Rin kē wīc guɔp raan acie yen kē wīc Wēi Nhialic, ku kē wīc Wēi Nhialic acie yen ke wīc guɔp raan. Kākkä karou aman rɔt kamken, ku wētde yic ē lɔn kē wīc ba looi yīpuɔu acīi lēu ba looi. ¹⁸Na ye Wēi Nhialic yen thel yī, ke yīn acīi lɔŋ theer ben mac.

¹⁹Kē ye raan liiu Wēi Nhialic yepuɔu looi aye tiŋ gei. Ee rot nyuɔɔth ke rac apeī, ku acīn yic athēk, ²⁰tē ye Jɔŋ cī kiēēt door ku tit, kɔc aa rɔt maan ku aa thɔr, aa rɔt til ku dītkē puɔth. Aake yiic tēk akuut. ²¹Kɔc aa rɔt maan, ku aa wīeet mäau ku bal, kuat käreckä aayekē ke looi. Wek alēk emēn, cimēn wäär cī ɲen we kaŋ lēk, kɔc kāk cīt kākkä looi aaci bī kaŋ la bääny Nhialic yic.

²²Ku Wēi Nhialic ē kɔc gām nhiēr ku miēt puɔu, ku döör ku pēl rɔt piny, ku lier puɔu ku piath ku gam, ²³ku athēk, ku duut puɔu. Acīn lɔŋ man kāk cīt kākkä. ²⁴Kɔc ē Raan cī lɔc ku dɔc Jethu, aaci käreec ye guäpken wīc, ku käreec yekē ke nhiaar kepuɔth puɔl ebən bīk liu kegup.

²⁵Wëi Nhialic aci yo gam pîr akölrîëëc ëbën, ku adhîl wëikua tiit aya.
²⁶Yok aciî dhil nhiam nadë ke yo man röt kamkua, tädë ke yo til röt.

Kony raan dët kërac yic

6 Mîth ma cî gam, na le raan yök kamkun ke loi kërac, ke kɔc la gam ril kamkun la thîn bîk cök puöu piny, ku adhîl looi ë dhël path. Ku tietkë röt apath bäk cîî mër dhëlde yic aya. ²Yakë röt kony kamkun, na luikë këya, ke wek cî lõŋ Raan cî lõc ku dɔc theek. ³Na le raan ye tak kamkun lõn yen adit kɔc ëbën, ke yen rot math yetök. ⁴Raan ëbën adhîl rot jööny ë rot. Na ye këpath yen cî looi ke jɔl many ye, ku cîî thöön kek kë cî raan dët kaŋ looi theer. ⁵Raan ëbën abî ya thiëëc këden cî looi.

⁶Kuat raan ye piöc wët Jethu adhîl kăpuoŋh tō kek ye rɔm kek raan piöc ye. ⁷Duökkë röt ye math ë röt. Duk ye tak lõn cîî Nhialic yî bî tēm awuöc tē kuc yîn ye. Käpath ku kërec ye raan ke looi aa ye atii tuen. ⁸Na ye raan luui kërac, ke thou yen ayök, ku na looi kë wïc Nhialic, ke Wëi Nhialic abî pîr akölrîëëc ëbën gam ye. ⁹Këya, dukku go dhör luui kăpath, rin na cuk go dhör, ka aköl alõŋ kăpath aci thiök, buk kăpath yök thîn. ¹⁰Ku këlä tē lëu yok ye, ke yok aadhîl kăpath looi tënë kɔc ëbën, ku jɔl aa kɔc rëer yok ke gam tök yic apeî.

Muöth ciën

¹¹Tiëŋkë kit dit nyîn ya ke göt tē gät yen we athör ë ciëndië. ¹²Kɔc ye wïc riel bîk we cɔl aŋot, kek aa kɔc ye wïc bîk röt aa nyuöoŋh ku yekë nhiam käk ye tiŋ guöp yic ë path. Ayekë looi këya rin cîî ke bî nõk, rin ye kek ye piöc lõn thon Jethu tim cî riïu kōu yen abî kɔc kony ë rot. ¹³Ayi kɔc ye cak ŋoot aaciî lõŋ ye theek, awickë bîk we ŋoot bîk nyuöoŋh lõn wek aci wët den gam. ¹⁴Ku na ye yen, ke thon Bányda Jethu Krîtho tim cî riïu kōu yen aye yen nhiam ë rot. Ku rin cî Jethu thou rienkië tim cî riïu kōu, acä ben wïc ba käk ye looi pinynhom buöoŋh yiic, ku kɔc ë luui käk pinynhom aaciî ya nhîar. ¹⁵Acîn kë ye looi tē cî raan ŋoot nadë ke këc ŋoot, kën rot looi ë lõn nadë ke yîn aci cak cän ë yam. ¹⁶Ku rin kɔc pîr wët Jethu bî döör Nhialic ku pël wët piny rëer ke ke, ku kɔc Nhialic ëbën aya.

¹⁷Thök ë wël, cîn raan ben yen luöi aliäap, rin piär rëer yaguöp ëbën, aa piër ye nyuöoŋh lõn yen alony Jethu.

¹⁸Bî dhëŋ Bányda Jethu raan cî lõc ku dɔc rëer ke week ëbën, miëthakäi cî gam.

Athör cī Paulo gät kəc Epethuth

Wēt nhom

Wēt tueḡ kam kəriëec ëbën yen gët Paulo athör kënë tënë kəc Epethuth ë wēt kënë, “Kë cī Nhialic guiir, ke bī jal thöl akölden cī tak. Ee lön bī yen kāk cī cak ëbën nhial ku piny mat yiic, ku tēëu Raan cī ləc ku dəc kenhīim tueḡ.” (1:10) Kəc cī gam aya awic ke bīk deet yic, ku bīk ya pīr kēdīit cī Nhialic guiir kënë yic. Ku bī kəc aa tők ëbën kek Jethu Krītho.

Abaḡ athöör yic tueḡ, acī Paulo nyuwoth tē bī kəc keyiic mat thīn, ke lək kəc dhël cī Nhialic kacke kuany thīn. Ku ye kēdē cī ke adumuḡm päl piny thīn, ku yīk kəc lääu nhom ë Wēnde Jethu Krītho. Ku aye Wēi Nhialic nyuwoth ʒo lön bī athön Nhialic yenhom tiëḡ. Paulo ë kəc ba athöör kueen lək abaḡ ë rou yic, lön nadē ke kəc bī ya tők kek Raan cī ləc ku dəc adhil ayic ë piërden yic kedhie. Acī jam ë waal juëc tē bī kəc ë Nhialic luoi tők aa nyuwoth thīn, ke cī röt mat kek Raan cī ləc ku dəc. Akut kəc cī gam acit guḡp, ku ye Raan cī ləc ku dəc yen nhom, tēdē ke cīt luak ku ye Raan cī ləc ku dəc mëen, tēdē ke ye tik, ku ye Raan cī ləc ku dəc muonyde. Athör kënë ë jam wël thiek yiic apei, rin raan ë gät ye agët ë guiër cī dhëḡ Nhialic rëër kek Raan cī ləc ku dəc bëëi yenhom ku yepuḡ. Ku kuat kəriëec ëbën aye tiḡ nhiër Raan cī ləc ku dəc yic, nääk, ku pël piny adumuḡm, ku dhëḡ la cök.

Käk tō thīn

Muḡth tueḡ	1:1-2
Raan cī ləc ku dəc ku luay ë Nhialic	1:3-3:21
Pir ë yam rëër ke Jethu	4:1-6:20
Muḡth ciëen.....	6:21-24

1 Ee ʒen Paulo cī Nhialic kuany ba ya atuny Jethu Krītho. Tënë kəc Nhialic rëër Epethuth, kəc cī Jethu Krītho gam piërden yic.

²Bī Nhialic Wāda kek Bānyda Jethu Krītho we gām döör ku athiëi.

Raan cī ləc ku dəc ë döc wēi bëëi

³Lecku Nhialic Wun Bānyda Jethu Krītho! Rin cī ʒok röt mat kek Jethu Krītho, acī yen ʒo yiëk döc wēi ë riel nhial. ⁴Thëer ke piny këc

1:1 Luoi 18:19-21; 19:1

cak, Nhialic aci ʔo kuɛny bei buk aa miɛthke, wɛt ci ʔok mat kek Jethu, aci ʔo cɔl aye kacke, kɔc cɪn gup awuɔc.

⁵Rin nhiɛr yen ʔo, aci Nhialic looi thɛr lɔn bi Jethu Kritho ʔo cɔl aye miɛthke, ku kɛnɛ yen ɛ miet puɔu Nhialic yen wic. ⁶Lecku Nhialic rin kɔpuɔth juɛc apɛi ci gɔm ʔo ɛ path, rin ci yen Wɛnden nhiɛr juaar rienkua. ⁷Rin thon Raan ci lɔc ku dɔc aci ʔok jɔl riel jɔnrac yic, rin ci adumuɔɔmkua pɔl piny. Ku kɛya, aye Nhialic nyuɔth ʔo lɔn diit dhɛɛŋde apɛi. ⁸Dhɛɛŋ ci gɔm ʔo ke dit apɛi, rin nɛiɛc ku dɛt yic kɔŋ. ⁹Acɪ Nhialic nyuɔth ʔo yen kɛden ci guiir bi looi, ku acuk ʔok tɛnɛ Raan ci lɔc ku dɔc, cɔk a lɔn wɔar ci yen ye thiaan. ¹⁰Kɛ ci Nhialic guiir ke bi jɔl thɔl akɔlden ci tak, ee lɔn bi yen kɔk ci cak ɛbɛn nhial ku piny mat yiic, ku tɛɛu Raan ci lɔc ku dɔc kɛnhɪim tuɛŋ.

¹¹Ee rienke yen aye ʔo cɔl aye miɛth Nhialic. Kɛriɛc ɛbɛn aaci Nhialic guiir kɛya wɔthɛr, ku ɛ yen ke biɔɔk tɛcit tɛ wic ye. ¹²Kɛya lecku Nhialic ʔok kɔc tuɛŋ wɔar ci la nɔth tɛnɛ Raan ci lɔc ku dɔc.

¹³Ku ɛmɛn aya, wek aaci yic piŋ, yiny yen wɛt puɔth yam ye Nhialic we luɔk. Ku wɔar ci wek Raan ci lɔc ku dɔc gam, aci yen we yiɛk Wɛi Nhialic wɔar ci thon ka bi yiɛk kacke. Wɛi yen ɛ ye nyuɔth lɔn ye wek kacke. ¹⁴Ku Wɛi Nhialic yen ɛ ye nyuɔth lɔn bi ʔok kɔwɔar ci Nhialic thon ka bi yiɛk ʔo ʔok. Ku aye kɛnɛ nyuoth lɔn ci Nhialic ʔo wɛɛr bei riel jɔnrac yic buk aa kacke. Kɛya, buk Nhialic aa leec akɔlakɔl.

Rɔɔk ɛ Paulo

¹⁵Ku wɛt kɛnɛ, tɛɔn piŋ ʔɛn gɔm ci wek wɛt Bɛny Jethu gam, ku nhiɛr nhiɛr wek kacke, ¹⁶yen akɛc ʔɛn nhom kɔŋ mɔar ba we atak, tɛ rɔɔk ʔɛn Nhialic aya leec rienkun. ¹⁷ʔɛn ɛ rɛɛr ʔa thiɛc Nhialic Wɔdan la diik, ku yen Wun Jethu Kritho, bi we gɔm Wɛike bi we cɔl aŋic kɔŋ, ku nyuth we Nhialic bɔk nɛc apath. ¹⁸ʔɛn ɛ rɔɔk aya bɔk yic nɛc. Kɛya bɔk nɛc lɔn ɛ yen yic lɔn bi wek kɔjuɛc puɔth ci tɔɔu tɛnɛ we ʔok, rin ci yen we cɔl. Ku abɔk nɛc aya lɔn kɔjuɛc puɔth ci thon bi ke gɔm kacke aa thiek yiic apɛi. ¹⁹Ku kɛya, abɔk nɛc aya lɔn rielde adit kɔŋ ɛbɛn. Ku yɛn alui ʔogup rin ci ʔok wɛtde gam. Riel lui ʔogup kɛnɛ athɔŋ ke riɛdit, ²⁰wɔar jɔt yen Raan ci lɔc ku dɔc bei raŋ yic, kam kɔc ci thou ku jɔt nhial, ku nyuuc kɔŋ cuɛc Nhialic. ²¹Raan ci lɔc ku dɔc amac wɛi ril tɔ nhial ɛbɛn, cɔk alɔn le kek riɛdit. Rienke aa thiek yiic tɛnɛ rin bɔnydit mɛc. Ku aacie bɔny mɛc ɛmɛn ɛ rɔt, aabi yiic thiek tɛnɛ rin bɔny bi mac akɔldɔ. ²²Ku Nhialic aci kɛriɛc ɛbɛn tɔau yecɔk, ku looi bi a yen wat akut kɔc ci gam pinynhom. ²³Ku akut kɔc ci gam yen ɛ guɔp Raan ci lɔc ku dɔc, yen thiɛŋ wɛi Raan ci lɔc ku dɔc. Ku ɛ yen piŋ gɔm kɛriɛc ɛbɛn tɛriɛc ɛbɛn.

Thon cī ya pīr

2 Thæer, Nhialic aci we tēm thou rin awuöcdit rëer wegup. ²Wäthæer wek aa we ye jᵛᵛrac, jᵛᵛ yen mac jakræc ëbën buöoth cök, jᵛᵛ yen ye kᵛc cīi Nhialic thek wëtde gam ëmën. ³Yok aa yo thöᵛ ke ke, ke yo pīr pīr rac. Ayeku looi kuat kāk wīc guäpkua ku piäthkua. Ku pīrdan rac aye Nhialic yo tēm awuöc cīmën kᵛc kᵛk ë luui käreç.

⁴Nhialic ayer puöu, ku nhiër nhiëer yen yo adit apei. ⁵Nawën cök atiëepkua thou rin adumuööm juëc rëer yogup, yok aaci Nhialic cᵛl aben pīr kek Raan cī lᵛc ku dᵛc. Ku ee dhëëᵛ Nhialic yen aci yo luök. ⁶Ku rin cī yok aa tök kek Raan cī lᵛc ku dᵛc Jethu, Nhialic aci yo jᵛt ë thou yic ku buk rëer bäänyde yic nhial kek Jethu Krītho. ⁷Ee looi Nhialic këya rin bī kᵛc aköldä piathden cīn kë thöᵛ kek tīᵛ, rin nhiëer yen yo, rin Raan cī lᵛc ku dᵛc Jethu. ⁸Rin ë piath Nhialic yen aci we kony bāk pīr rin cī wek wët Jethu gam. Ee miöc Nhialic yen acᵛl we agam Jethu. ⁹Pīr cuk yök acie rin ë luöida ë röt nadë ke yo nhiam ye. ¹⁰Ee Nhialic guöᵛ yen aci ye looi këya. Ku rin ye yok tök kek Raan cī lᵛc ku dᵛc Jethu, aci yo cak buk këpath aa looi, ku ë yen kë cī guiir buk aa looi.

Yok aa tök kek Raan cī lᵛc ku dᵛc

¹¹Këya, wek aa we cie kᵛc Itharel. Ku këya, wek aa we ye kᵛc Itharel cᵛl wäthæer kᵛc këc ᵛoot. Ku kᵛc Itharel aake ye röt cᵛl aaye kᵛc cī ᵛoot. Ku ᵛuötᵛden ye ke ᵛoot, ee yekë ye looi kegup ë path. ¹²Ku wäär wek aa we cie kᵛc Raan cī lᵛc ku dᵛc. Wek aa we ye thäi, wek aa we cie kᵛc Itharel, kᵛc cī Nhialic lᵛc. Wek aa we liu löᵛ döör Nhialic yic, löᵛ kᵛc ke tit bën Jethu Bänyda. Wek aa we rëer we kuc Nhialic. ¹³Ëmën, rin cī wek aa tök kek Jethu Krītho, wek wäär cök mec wek aaci bëëi tēthiök rin thon Raan cī lᵛc ku dᵛc.

¹⁴Rin Raan cī lᵛc ku dᵛc aci döör looi kam kᵛc Itharel ku kᵛc cie kᵛc Itharel rin cī yok aa kac tök. Riemde aci këwäär ke tek yiic, ku cᵛl ke aaye kᵛc man röt nyaai. ¹⁵Acī löᵛ kᵛc Itharel teem köu ë thuᵛnde, rin bī yen kᵛc Itharel ku kᵛc cie kᵛc Itharel cᵛl aaye kac tök rin cī kek röt mat kek ye, ku këlä, aci döör bëëi. ¹⁶Ku thon cī Raan cī lᵛc ku dᵛc thou tim cī riīu köu, acä kuæth rëer kamkun nyaai. Ku thuᵛnde aci yen ke cᵛl aaye kᵛc Nhialic kedhie. ¹⁷Këya, Raan cī lᵛc ku dᵛc aci bën ku lëk kᵛc Wët Puoth Yam ë döör bëëi tënë kᵛc ëbën, wek kᵛc cie kᵛc Itharel wäär mec ke Nhialic ku kᵛc Itharel wäär thiök ke ye. ¹⁸Ku ë rin Raan cī lᵛc ku dᵛc yen ë yo ëbën, kᵛc Itharel ku kᵛc cie kᵛc Itharel cᵛl aala tē rëer Nhialic thīn ë Wëi Nhialic tööᵛ.

¹⁹Këya, wek kɔc cie kɔc Itharel, wek aaciï ben aa læi ëmën, wek aa tøk kek kɔc cï Nhialic lɔc. Wek aa many tøj ë Nhialic. ²⁰Ku week aya, wek aaciï yøn cï atuuc ku kɔc kæk Nhialic tiŋ jɔc cök, ku Jethu Kritho yen ë mën. ²¹Raan cï lɔc ku dɔc yen ë kë cï buth cɔl akääc ke ye tøk ku bi ya yøn Bëny. ²²Ku rin ye wek tøk kek ye, week aya wek kɔc kök, wek aaciï kë buth bi Nhialic a rëer thïn ë Wëike.

Luoi Paulo rin kɔc cie kɔc Itharel

3 Rin cï Nhialic ye looi bi kɔc Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel mat bik aa tøk, rin dhëëŋde tënë kɔc cie kɔc Itharel ke yen Paulo, raan cï mac rin wët Jethu Kritho ë rienkun, yen ë rööc tënë Nhialic.

²Acäk piŋ lɔn cï Nhialic ya lɔc ë dhëëŋde ba luoi kënë looi. ³Nhialic acä nyuõth këden cï guir, cïn raan ŋic ye thëer, athör wäär ca göt ke ciek. ⁴Ku na kuenkë kæk ca göt, ke wek aabi kæk ŋic ke rin Raan cï lɔc ku dɔc deet yiic. ⁵Kæk cïn raan ŋic ke thëer, cimën cï Wëi Nhialic ye nyuõth atuuc ku kɔc kæk Nhialic tiŋ ëmën.

⁶Këya, kë cï moony akïn, rin wët puõth yam, kɔc cie kɔc Itharel aabi dɔc Nhialic yök kek kɔc Itharel cï gam. Keek aabi ya kac tøk ku rɔmkë kë cï Nhialic thön kɔc Itharel rin Raan cï lɔc ku dɔc.

⁷Kënë, yen ë Wët Puõth Yam ya lëk kɔc. Nhialic acä gäm luoi ye yen Wët Puõth Yam luæl riel ë dhëëŋde. ⁸Yen atö ciëen kɔc ë Nhialic cök ëbën, ku Nhialic aŋot cä yiëk ë luoi kënë, ba kɔc cie kɔc Itharel lëk kãpuõth juëc cïn thook akeu ye Raan cï lɔc ku dɔc gam. Kãpuõthkã aa dit tënë kæk ye deet yiic. ⁹Acä yiëk luoi ba tët kɔc ëbën të bi yen këden cï guir ciï ŋic, thääp thïn. Ku Nhialic yen cak keriëec ëbën, ëci kënë moony tënë kɔc thëer wäär.

¹⁰Acï looi këlä ëmën dhël akut kɔc cï gam nyuõth atuuc nhial, kek banyken la riel nhial, bik ŋiëc kãŋde cï nyuõth rin kë cï looi tënë ke ŋic. ¹¹Acï Nhialic tak ku looi këya thëer këc yen piny ku nhial cak. Ku ë looi ë rin Jethu Kritho Bänyda. ¹²Rin cï yok ye gam ku yok aa tøk ke ye, aabi yok la tënë Nhialic yo ciï riöc. ¹³Këya, wek aa lëk bæk puõth ciï bath cök amën guum yen ë rienkun, guõmdië yen abi ya riöldun.

Nhiër Raan cï lɔc ku dɔc

¹⁴Rin ë wët kënë, yen ë ŋanhiol guõt piny Nhialic Wäda nhom ku rööc ë rienkun. ¹⁵Kɔcken tö nhial ku kɔc tö piiny aa mac thok rin yen ë Wäda yodhie. ¹⁶Yen ala riel ku dɔc juëc ye gäm kacke. Këya, aya thiëec bi we yiëk riel ë Wëike bæk puõth ciï kɔc. ¹⁷Ku yen ë rööc bi Raan cï lɔc ku dɔc rëer wepuõth athëer rin cï wek ye gam. Yen ë rööc aya bi të nhiëer wek

Nhialic thīn, ku tē nhieer wek rōt thīn ē kamkun we cōl aril. Na luōikē kēlā ke wek aa cīt tim cī meike yet piny, ku yōn buth cī ηiec jōok cōk. ¹⁸Ku dhēl kēnē, week ku kōc ē Nhialic abāk jāl ηic yen tē nhieer Raan cī lōc ku dōc we thīn. Anhiar yo apei nhier cīn thok akeu. ¹⁹Na cōk ciēn raan ηic ye ayic yen tē nhieer Raan cī lōc ku dōc yo thīn, yen ē Nhialic thiēec bāk ηic. Ku bī tē ye wek luui thīn ciēt tē ye Nhialic luui thīn.

²⁰Nhialic ala riel yen kāη looi wār kāk yeku ke thiēec ku kāk yeku ke tak, ku aaye ke looi rielden lui yopuōth. ²¹Lecku Nhialic rin kāpuōth cī looi rin akut kōc cī gam ku rin Jethu Krītho. Lecku akōlriēec ēbēn! Yenakan.

Mēn yic kōc cī gam tēnē guōp Jethu

4 Rin kē wic Nhialic bī looi, yen raan cī mac rin looi yen wēt Bēny, wek alāη bāk ηiec luui dhēl path, dhēl yen cī Nhialic we cōl. ²Yakē kāk yakē ke looi ēbēn looi dhēl athēēk ku lier ē puōu, ku yakē kōc ηiec ciēēη. Nhiarkē rōt ku yakē kārec pāl piny ē kamkun. ³Wēi Nhialic aci we mat yiic, themkē bāk la dōōr ē kamkun bāk aa kac tōk. ⁴Yook ēbēn, yok aa thōη kek kāk tō guōp tōk yic, ku yok aa la Wēi Nhialic thōη ciēη ke yo. Yok aa ηōth dōc cī Nhialic thōn ke bī gām kacke, rin Nhialic aci yo cōl ēbēn buk aa kacke. ⁵Yok aa la Bāny tōk ku gam tōk, ku yok aaci lōk ē wēi tōk yōk ēbēn. ⁶Yook ēbēn yok aa Nhialic tōōη door, ku yen ē Wāda yodhie. Yen amec yo ku ē luui yopuōth ēbēn, ku aciēη kek yo ēbēn.

⁷Raan cī lōc ku dōc aci raan ēbēn ē kamkua yiēk rielden bī yen aluui. ηiek aci yiēk rielde cīt tē cī Raan cī lōc ku dōc ke tek thīn. ⁸Acī gōt athōr theer wēl Nhialic yic ēlā,

“Acī la nhial, ku looi jakrec bīk yeen buōth cōk,
cīmēn raan cī dōm ē tōη yic,
ku tek kāpath tēnē kuat raan ēbēn.”

⁹Tē lueel ye ēlā, “Acī la nhial.” Wētde yic yeηō? Wētde yic aye lueel lōn cī Raan cī lōc ku dōc kāη bēn pinyhom ē tēn. ¹⁰Raan cī bēn pinyhom ē tēn yen ee raan tōōη cī ben dhuk nhial, pan Nhialic, ku bī rēer kek kēriēec ēbēn pinyhom. ¹¹Ee yen Raan cī lōc ku dōc yen ē gem miōc tēnē kōc. Acī kōc kōk looi bīk aa tuōōcke, ku kōc kōk aaci looi bīk aa kōc kāk Nhialic tīη, ku ye kōc kōk wēl ē Nhialic lēk kōc, ku ye kōc kōk abiōk kōc cī gam ku piōōckē ke. ¹²Acī kēnē looi rin bī kōckā, kōc ē Nhialic, guiir bīk luui tēnē ye ku bīk aakuut kōc cī gam, yen guōp Raan cī lōc ku dōc la tueη ke ril. ¹³Ku kēlā, yok aabi mat yiic buk aa tōk ē gam bī yok Nhialic ku Wēnde ηic. Ku jōlku aa kōc cī gam cī nhīim bak, ku

ɣok aabi jäl la cök cümën Raan cī lɔc ku dɔc. ¹⁴Ku ɣok aacie kɔc bī ben ciēt mīth. Ku ɣok aaciī kɔc kāk lueth piöc bī ben duöŋ buk luethken gam, ɣok aaciī bī ya wel nhīim cümën riäi, wël lueth ë path. ¹⁵Yok aa dhil yic aa lueel ke ɣo la nhiër. Ku kälä ɣok aabi la tueŋ ke ɣo cit Raan cī lɔc ku dɔc yen wat akut kɔc cī gam nhom. ¹⁶Raan cī lɔc ku dɔc, ee kacke mat yiic cümën ye rël yom thook guöp ë raan nuëët yic bī ya tök. Na loi guöp abak luide cit tē dhil yen luui thīn, ke guöp ëbën ala tueŋ ke cil ke ril. Yen ë tēn akut kɔc cī gam. Na nhiar kɔc akut röt ku loikë luiden, ka akut ala tueŋ apath ë riel Raan cī lɔc ku dɔc.

Yok aa dhil piërda waar yic

¹⁷Rin ë wët kënë, alëk we rin Bëny duökkë ben aa luui cümën kɔc kuc Nhialic. Käk yekë ke looi aacie kāk ke kony. ¹⁸Aacie yic ye deet. Acin pīr yam ye Nhialic gām kɔc, rin keek aa ril nhīim, ku këya aa kuc dhël ë Nhialic. ¹⁹Aacie gup ë yār tē cök kek käreç looi, rin aa kepuöth yiëk kāk wic guäpken. Käk yekë ke looi ëbën aa kāk ë bal ku aacie köc luoi ë kakkä yiic.

²⁰Yen ë tē wiëc bī wek cīi la thīn, rin acie yen tēwäär cī we piöc thīn rin Raan cī lɔc ku dɔc. ²¹Ee yic, wek aaci wëtde piŋ, ku wek aa we cī piöc rienke, tē cit tēn yiny rëër kek Jethu. ²²Wek aaci piöc bak tēdun ye wek luui thīn theer puöl. Käkku ke yakë ke looi aake cī we muör ku rëckë we. ²³Emën, calkë röt aa wëer Nhialic puöth ku bāk ya tak tēŋ ë yam. ²⁴Nhialic aci we gām ciëŋ ë yam cit këde. Këya, yakë ciëŋ ë ciëŋ kënë. Ciëŋ kënë ala cök cit tē ye yic rin Nhialic piöc thīn.

²⁵Këya, duökkë lueth ben aa lueel. Ŋek adhil yic alëk mäthden cī gam, rin ɣok aa cit kāk cīi thōŋ rëër ë guäp tök yic. ²⁶Na cök alɔn cī yin puöu riääk, ke yī duk adumuööm loi. Duk rëër kek riääk ë puöu abä aköl lööny piny. ²⁷Rin bī jɔŋrac yī cīi thel adumuööm yic. ²⁸Na le raan ye cuär theer kamkun ka cīi ben cuëer, adhil luui ë kōŋde bī rot muk ku kony kɔc ŋōŋ aya. ²⁹Pälkë kuöc jam. Yakë ke lueel wël kɔc cɔl aril puöth gamden yic. Yakë ke lueel wël nhiar ke bī ke piŋ, rin bī yin kɔc la kë lëk ke, kony. ³⁰Muk yinhom bī ciën kë lueel bī Wëi Nhialic cɔl arem puöu, Wëi cī Nhialic gām yī. Nhialic aci gām Wëi ye nyooth lɔn ë yin këde, ku Wëi Nhialic abi rëër kek yī yet aköl luŋdit bī Nhialic yī kony tënë jɔŋrac. ³¹Duökkë kɔc kök ye maan ku duökkë puöth ye riääk. Duökkë ye göth ku läatkë kɔc, tēdë ke we loi kāk cīi path. ³²Rëërkë apath ë kamkun. Ku yakë käreç päl piny tënë kɔc kök cümën ye Nhialic ke päl piny tënë we rin Raan cī lɔc ku dɔc.

Pir rëer ruel yic

5 Këya, wek aa dhil luui cïmën Nhialic rin ye wek mïthken nhiëer apëi. ²Nhiarkë kôc kôk cïmën nhiëer Raan cï lôc ku dôc yo. Cïmën cï Jethu ye nyuôth lôn nhiëer yen yo, rin cï yen thou bï yo luök. Kë cï looi, acï Nhialic cöl amit puöu rin cï yen rot juër Nhialic. ³Wët ye wek kôc ë Nhialic acïi path bï wïc wïc ë diäär, ku käk kôc cöl ayär gup, ayï kook aa piëŋ wegup.

⁴Jam la bïth ku buro rac aacïi path. Anjuëen bäk Nhialic aleec rin käk ye ke looi tënë we.

⁵Dhielkë ñic lôn acïn raan wïc ë diäär ayï raan ë luui käk kôc cöl ayär gup, ku raan dët kok lëu ye bï la bääny Raan cï lôc ku dôc kek Nhialic ë yic, ku yök käpuôth cï Nhialic thôn kôc. Raan kok acit raan ë jak cï kiëët door. ⁶Duökkë rôt cöl ameth ë nyïn wël cïi path ye kôc kôk lueel. Nhialic abï kôc cïi wëtde ye piŋ, kôc luui ë käreckä tëm awuöc. ⁷Këya duk ye mat kek kôc luui ë käreckä.

⁸Rin wek aa we rëer ë muöôth yic. Ku ëmën wek aacï rôt mat kek Bëny, wek aacï la ë ruel yic. Këya, yekë luui cïmën kôc tï ë ruel yic. ⁹Yen aluel kënë rin kôc tï ruel yic, kôc ñic Nhialic, aaye ruel cöl alir puôth ku loikë kën ë yic. ¹⁰Themkë bäk käk Bëny cöl amit puöu ñic ku luökë ke. ¹¹Duökkë ye luui käk ye kôc tï muöôth yic looi, kôc kuc Nhialic. Nyuôthkë ke lôn kakkä aacïi path. ¹²Käk ye ke looi ke cie tiŋ, aa rëc apëi ka ye jamden kôc rac gup ¹³Të bïi käj tëyer, ke kôc aa tiŋ të rëc kakkä thïn, ¹⁴rin ë ruel yen ë këriëc ëbën cöl atïŋ. Yen acï ye lueel ëlä, “Pääckë nin yic, jatkë rôt rëŋ yiic ku Raan cï lôc ku dôc abï ruel wegup.”

¹⁵Tiëŋkë piërdun apath. Duökkë pir ë pir kôc kuc Nhialic, calkë rôt aaye kôc ñic käj. ¹⁶Kuat të bï yïn ye yök ba këpath looi thïn, ke loi, rin kôc aa loi käk cïi path ëmën. ¹⁷Duökkë lui ë luoi kôc cïnkë ñickë, ñieckë kë wïc Bëny ku yen luökë. ¹⁸Duökkë ye dek ë möu, möu ë kôc rac. Calkë Wëi Nhialic piërdun yic akölaköl. ¹⁹Ketkë waak ë Nhialic cï göt athör waak yic ë kamkun. Ketkë wak wëi bäk Bëny leec ë piäthkun ëbën. ²⁰Yeku Nhialic Wäda leec akölaköl rin Bänyda Jethu Krïtho, kuat käjuëc yeku ke looi yiic.

²¹Yakë rôt theek ë kamkun rin riöc wek Raan cï lôc ku dôc.

Diäär ku Röör

²²Wek diäär, thekkë röörkun cit të ye wek Bëny theek thïn. ²³Rin moc yen ë tik wat nhom, cïmën ye Raan cï lôc ku dôc akut kôc cï gam wat nhom. Raan cï lôc ku dôc yen aluäj akut kôc cï gam, yen guäpde aya.

²⁴Këya, diäär aa dhil röörken theek cimen ye akut koc ci gam Raan ci loc ku doc theek.

²⁵Wek röör wek aa dhil diäärkun nhiaar cimen nhieer Raan ci loc ku doc akut koc ci gam arëk abi thou rienke. ²⁶Acï thou rin akut koc ci gam bi rëer ke dhëej Nhialic. Ku loc kegup piu ë Nhialic piu ë lök wëi ku wëtde. ²⁷Acï kënë looi rin bi yen kacke koc ci gam, wuöony gup wei karec ku bi ke yelööm. Ku akëc wic bik gup la adumuööm. ²⁸Cit ë kënë aya, röör aa dhil diäärken nhiaar cimen nhieer kek röt. Na nhiaar moc tiejde, ka thöj kek lon nhieer yen rot. ²⁹Acin raan man guäpde, raan ë mith ku tiit guäpde, cimen ye Raan ci loc ku doc akut koc ci gam tiit, ³⁰rin yok akut koc ci gam, yok aa guäpde. ³¹Cimen ci ye göt athör theer wël Nhialic yic ëlä, “Moc abi wun ku man nyääj piny ku met rot kek tiejde, ku keek karou aabi ya tök.” ³²Wëlkä aa la yiic yinydit apej, ku aa jam të ye Raan ci loc ku doc tök thin kek akut koc ci gam. ³³Ku wëlkä aa jam rienkun aya, moc adhil tiejde nhiaar cimen nhieer yen rot, ku tik aya adhil muönyde theek.

Mith ku koc ke dhieth ke

6 Wek mith, wek aadhil koc ke dhieth we theek, rin yen ë këpath lëu bi raan looi rin Bëny. ²“Thek wuur ku moor,” Kënë yen ë löj tuej ci bën kek athön, ³athön akïn, “Na loi kënë, ke yin abi käjuëc path ya yok, ku thiei yi ba nin juëc nök pinyhom.” ⁴Koc ke dhieth duökkë miëthkun ye luöi käk bi ke rac puöth. Muökkë ke ku piöckë ke dhël ci Bëny gam.

Aloony ku Bäny

⁵Aloony, thekkë bänykun muk we pinyhom ë tën, riääckë ë ke ku thekkë ke piändun ëbën ciët we luui Raan ci loc ku doc. ⁶Yakë luui ë puön yer të cok kek ciï daai we. Loi luöidu puöu ëbën cit të wic Nhialic ye thin, rin yin alony Raan ci loc ku doc. ⁷Na cok alon ye yin alony, lui puön yer bi ciët Nhialic yen luöi. ⁸Ëjic yinhom lon bi Nhialic raan ëbën yiëk këde, alony ku raan cie alony, rin käpuöth ye looi pinyhom. ⁹Wek koc mac aloony, wek aadhil luui ë dhël tööj yic, ku duökkë ke ye riääc ë nääk, muökkë wenhïim lon week ëbën, aloony ku week, bënydun ë tök nhial, raan bi luk looi kamkun ëbën ke cin raan juëën.

Töj tënë Jöjrac

¹⁰Wët jäl lëk we ciëen akïn, lömkë riel tënë Bëny bäk riel ë ye, rin rielde adit apej. ¹¹Lömkë käk ci Nhialic gam we bi wek röt kony, bäk

5:25 Kol 3:19; 1Pit 3:7   5:31 Cäk 2:24   6:1 Kol 3:20   6:2-3 B.bei 20:12; L.rou 5:16   6:4 Kol 3:21
6:5-8 Kol 3:22-25   6:9 L.rou 10:17; Kol 3:25; 4:1

kājuēc ye jɔŋrac we ruëeny göök.

¹²Rin yok aacii thär kek kɔc cit ɔo, yok aa thär kek jakrec rëër ë muõth yic kek bányken, ku riel ë jɔŋrac tɔ nhial. ¹³Këya, rin ë wët kënë lõmkë kāk cī Nhialic gām we bī wek tɔŋ thɔr. Na aköl le jɔŋrac bën, ke we tit röt ye akölrüëc ëbën. Ku na cāk tɔŋ jɔŋrac göök keriëc ëbën yic, ke wek aabi dön we ril. ¹⁴Lõmkë yic bī wek röt guir ë tɔŋ. Ku luɔikë kë la cök ke cit alanh dhie ye raan yeyic duut tē le ye tɔŋ. ¹⁵Rëërkë ke we ye kɔc lëk Wët Puoth Yam ë döör bëëi tënë kɔc. Ku yen abi ciët lɔn cieŋ wek war ril apej wecök. ¹⁶Dët akīn, gamkë Jethu Kritho. Gamdun abi ciët kön ye wek wieth dëp ye jɔŋrac we moc jöc yiic. ¹⁷Ŋiëckë alanden lɔn cī Nhialic we luök, acit lɔn dhie cieŋ raan akuäma yenhom tɔŋ yic, bī cīi yup nhom. Lõmkë wët ë Nhialic ë bën tënë Wëi

ke cit tɔŋ ye muk. ¹⁸Yakë lac rööc cit tē ye Wëi Nhialic we cök puõth thīn. Ku thiëckë Nhialic bī we kony keriëc ëbën yiic. Yakë wepuõth cök tē rööc wek ku duökkë thɔr. Yakë rööc akölaköl rin kɔc ë Nhialic.

¹⁹Röökkë ë rienkië, ku lɔn bī Nhialic ɔa gām wël la cök ba lueel tē le ɔen wët ë Nhialic lëk kɔc ke ɔa cīi riöc. ²⁰Jethu Kritho acä lɔc ba ya atuõnyde ba kɔc lëk Wët Puõth ë Yam, ku ë yen wët cī ɔa mac. Këya, röökkë ku thiëckë Nhialic bä gām riel ba wëtde lëk kɔc ke cit yiny dhiel looi ke cīn riöc.

Muõth ciëen

²¹Tikuth, wämääthdan cī gam nhiarku, ku yeen alui apath rin Bëny, abi we lëk wël ë yam rienkië ku bāk kë luɔi ŋic. ²²Yen atuõc we ku bī we la lëk kë loi rot tënë ɔo, ku deet wepuõth aya.

²³Bī Nhialic Wäda ku Bányda Jethu Kritho we yiëk döör, wek kɔc cī gam. Ku bīk we cɔl anhiar röt ë kamkun ku muökkë gamdun. ²⁴Bī Nhialic dhëëŋde nyuõth kɔc nhiar Bányda Jethu Kritho kek nhiërden cīn thok akeu.

Lõmkë kāk cī Nhialic gām we bī wek röt kony (6:10-13)

Athör cï Paulo gät kəc gen Pilipi

Wět nom

Athör cï Paulo gät kəc gen Pilipi ë gët kəc cï gam pan mec kəc pan Roma cəl Mathedonia. Ee gët ɣən ɲot mec yen. Ku ë rem puşu piöoc ë lueth kəc kək cï gam gen Pilipi. Athör kënë ë gam ril ë Paulo tənë Jethu raan ci ləc ku dəc nyuocoth.

Kënë yen gët athöör ë wět bi yen kəc cï gam gen Pilipi leec kəkken cik tuoc ye ɣən cï kəkke yiic riël. Aake gët keek athöör aya bi ben lək ke bik puşth riël, ku thocn kepuşth kuat aliämde yic, ku aliäm cï ke yök aya. Ku yöök ke bik röt aa dhuök piny bik ciët Jethu, tən lən bi nhiaam ku nhiër rot ke thel wei. Acï lək ke lən pïr ë tök kek Raan cï ləc ku dəc, ee dhëej cï Nhialic yiëk kəc ë dhöl gam, acie dhöl athëek löj kəc Itharel. Acï göt rin miet puşu ku döör ye Nhialic yiëk kəc cï röt mat kek Raan cï ləc ku dəc.

Athör kënë, ee miet ku thön ë puşu ku ɲiec rëer, ku bi gam ku pïr tō kek kəc cï gam muk nom. Ku ë nhiër nhiëer Paulo kəc cï gam tō gen Pilipi nyuocoth aya.

Käk tō thin

Muşth tuej	1:1-11
Käk cï röt looi tənë Paulo	1:12-26
Pïr rëer ke Jethu.....	1:27-2:18
Käk cï guiir tənë Timothï ku Eaprodituth.....	2:19-30
Lək rin käreç ku kəc ater	3:1-4:9
Paulo ku mähke gen Pilipi	4:10-20
Muşth ciëen.....	4:21-23

1 Yen Paulo ku Timothï yök kəc lui rin Jethu raan cï ləc ku dəc, ɣen agät we athöör, wek kəc ë tök kek Jethu gen Pilipi, ku kəcđit akut ku kuat kəc ke kony rëer thin ëbën.

²Bi Nhialic Wäda kek Bëny Jethu raan cï ləc ku dəc we gäm athiëi ku döör.

Röök Paulo rin kɔc kuen athörde

³Yen ë Nhialic wäda leec tē tak yen we akōlaköl. ⁴Yen ë puöu miēt apei rōökdie yic rienkun ebēn, ⁵rin cī wek yen kony bāk Wēt Puōth Yam nyuōth kɔc ya aköl tōŋ wäär ŋic wek ye agut emēn. ⁶Aŋiec yapuöu lɔn Nhialic, raan wäär loi ë kēnē tēnē we, abī dhiel muök thīn këya yet aköl bī Raan cī lɔc ku dɔc Jethu dhuk pinynhom.

⁷Wek aa kɔckiēn nhiaar apei, wek aaya tak akōlaköl. Ku ë yic, ba we aa tak wēt nhieer yen we. Rin wek aa lui ku kuɔnykē yen ë luoi ril cī Nhialic yiēk yen emēn. Ku emēn mec yen ku wäär kēc yen mac, yen aci bēn ŋiec la jam rin Wēt Puōth Yam, ku aci bēn riel apei yet tē cī ye gam kɔc juēc apei. ⁸Aŋic Nhialic lɔn kē luēl ë yic lɔn nhiērdiē tēnē we acit nhiēr Bānyda Jethu nhieer yen yo.

⁹Yen ë röök bī nhiērdun rot ajuak akōlaköl, ku bāk yic ŋic, ku yakē ke looi kāk la cök Nhialic nhom, ¹⁰bī we kony bāk aa looi kēpath. Këya, ke wek aabi gup ciēn awuöc aköl le Raan cī lɔc ku dɔc dhuk pinynhom. ¹¹Piērdun abī yic thiāŋ kápath ë Jethu yen ye ke yök thīn, rin bī Nhialic aleec ku dor.

Raan cī lɔc ku dɔc yen ee pīr

¹²Awiēc bāk ŋic miēthakāi cī gam, lɔn kuat kāk cī röt luöi yen aaci Wēt Puōth Yam cɔl ala tueŋ. ¹³Kuat raan rēer tēn ebēn agut kɔc tit pan bēnydit thok, aŋickē lɔn cī yen dɔm rin ye yen raan lui rin Jethu. ¹⁴Ku rin cī yen mac, aci miēthakāi cī gam cɔl aa ril puōth bīk Wēt Puōth Yam aa lēk kɔc ke cīn riöc.

¹⁵Ee yic, kɔc kōk aa wēt Raan cī lɔc ku dɔc piöc ë tiēl ku rin cīi kek luöidiē nhiaar. Ku kɔc kōk ayekē piöc piānden ebēn. ¹⁶Aye kɔckä looi rin nhiēr ku rin ŋic kek ye aya lɔn cī Nhialic ya luöi ba wētde tiit bī cīi riääk. ¹⁷Kɔc kōk kamken aya, aacie piöc ë cök, aa piöc rin nhiaam ë path, ku yekē tak lɔn bī kek ya luöi aliääp tē ŋot mec ya. ¹⁸Acin kē ye looi, yen amit puöu tē ŋot ye wēt Raan cī lɔc ku dɔc piöc kuat dhēl cī yök, cɔk alɔn le yen kē tō kepuōth. Yen abī rēer ya mit puöu.

¹⁹Rin aŋiec lɔn rōökkun ku kuɔny bö tēnē Wēi ë Jethu raan cī lɔc ku dɔc, aa bā cɔl alony. ²⁰Aya ŋöōth yapuöu lɔn bī yen a kēpath yen luöi akōlaköl agut emēn thiin, yen abī la riel ë puöu kek guäpdiē ebēn, bī ya kēpath yen luöi rin bī yen lac bēēi tēnē Jethu tē pīr yen, tēdē ke ya thou. ²¹Pīr ë wēt Raan cī lɔc ku dɔc juak tueŋ, ku na thuöu rin wētde ka path aya tēnē ya. ²²Ku na ye kē bī yen ŋot ya pīr yen bī yen luöi juēc path looi, ka cā ŋic yeŋö ba kuany. ²³Aköl dēt aya nhiaar ba cīi thou, ku aköl dēt awiēc ba thou rin anhiaar ba la rēer kek Raan cī lɔc ku

dɔc, ku kënë yen aya yök ke path. ²⁴Ku rienkun, apath apei ba p̄ir ë t̄en pinynhom. ²⁵Kënë an̄ɛc apei, k̄e yen ɲɛc ɣen ab̄i r̄eer. ɣen ab̄i r̄eer ë t̄en kek we ëb̄en ba miet pūɔu gamdun juak yic. ²⁶K̄eya, t̄e ben ɣen la dhuk ba r̄eer kek we, ke wek aabi nhiam rienkīe pīerdun yic, ke we ye t̄ök kek Jethu Raan c̄i l̄oc ku d̄oc.

²⁷Kuat k̄e b̄i rot looi t̄en̄e ɣa, mūökk̄e wenhīim l̄on dhil wek p̄ir, p̄ir k̄oc c̄i gam, c̄ok al̄on c̄ii ɣen week b̄i ben t̄ij aköldä. Aba ya pīj l̄on wek aa ril w̄et Nhialic yic, ku week aa lui t̄ök apei rin W̄et Puoth Yam. ²⁸Dūökk̄e ye rīöc k̄oc aterkun, yen ab̄i ye nyuoth keek l̄on c̄ii kek we b̄i l̄eu, rin yeen Nhialic yen we ḡam riel b̄i wek ke göök. ²⁹Rin wek aaci ḡam yic b̄ak Raan c̄i l̄oc ku d̄oc aa lūöi ku acie gam ë rot, ee ku b̄ak gum c̄im̄ende aya. ³⁰Em̄en al̄euk̄e b̄ak ɣen kony ye lūci kënë. Yen lūci t̄öj w̄aar c̄ak t̄ij thēer ke lūci, ku c̄it t̄e yak̄e pīeɲ ye, ɣen aɲot ɣa lui apei.

Jethu ë rot dhūök piny c̄ok al̄on ril yen apei

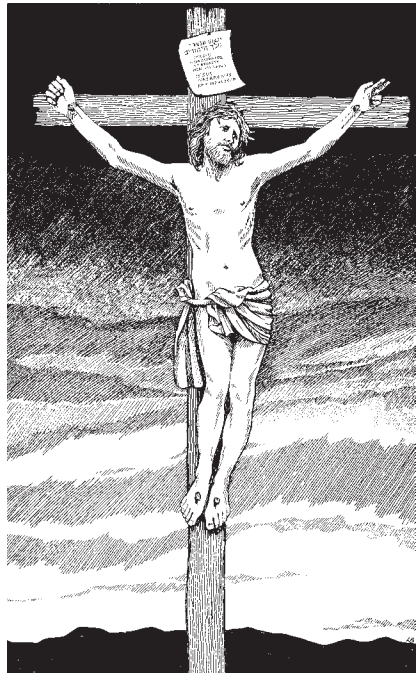
2 Pīerdun ke we ye k̄oc Raan c̄i l̄oc ku d̄oc, ee we c̄ol aril ku nhīerde ë we līer pūoth. Wek aa r̄eer ke W̄ei Nhialic, wek aa la piath ku nhīer nhīer wek r̄öt kamkun. ²Matk̄e weyiic b̄ak aa looi ë t̄ök, ku nhiark̄e r̄öt, yen ab̄i miet ë pūɔu b̄ëi t̄en̄e ɣa. ³Dūökk̄e pūoth ë dit b̄ak k̄aɲ aa w̄ic ë rienkīe ku yak̄e nhiam, yak̄e r̄öt dhūök piny k̄oc k̄ök nhīim. Yak̄e k̄oc k̄ök t̄ij cīet kek path t̄en̄e we. ⁴Ac̄in raan ben a lui kënë nhiamde, yak̄e jal looi k̄e kony we ëb̄en.

⁵Wek aadhil th̄öj kek Jethu raan c̄i l̄oc ku d̄oc ë täktäkdun yic.

⁶Wen c̄ok B̄anya Jethu aa Nhialic gūp ak̄ec rot th̄öj ke Nhialic.

⁷Ku ac̄i t̄eden d̄iit yen th̄in pūl, ku c̄ol rot aye alony c̄im̄en raan ë path.

⁸Ac̄i rot b̄en dhūök piny, ku gem b̄i gum ku thou, c̄im̄en raan la gūp awūc, ar̄ek ab̄i pīäät ë tim c̄i r̄īu k̄öu.

...ar̄ek ab̄i pīäät tim c̄i r̄īu k̄öu (2:8)

Calkë röt aa la gei kamken cimën pœi nhial (2:15)

⁹Rin ë wët kënë yen aci Nhialic ye bën jöt bei raŋ yic kam kœc ci thou,

ku yëth nhial ku ler ku yik riel këriëec ëbën nhom.

¹⁰Ku këya rin athëek rin Jethu, kæk nhial ku pinyinhom, ku piny tën kœc ci thou aa dhil kenhiol guöt piny.

¹¹Ku keek ëbën abik lueel lœn ye Jethu raan ci lœc ku dœc Bëny, rin duaar ë Nhialic Wun.

Piërden ë Jethu nyuoŋth

¹²Këya, wäär rëer yen kek we miëthakäi ci gam, wek aa we ya theek, ku ëmën awiëc bæk ŋot we thek yen ke ya ciï rëer kek we. Lak tueŋ ke we thek Nhialic rin ci we wëer bei. ¹³Rin Nhialic alui weyiic, ee we kony bi we cœk puŋth ku bæk kë wic looi.

¹⁴Luœikë këriëec ke cïn ater kamkun ku agœth, ¹⁵rin bi wek aa mïth Nhialic cïn gup awuœc ë piny ci thiäŋ kœc rœc la gup adumuœm. Calkë röt aa la gei kamken cimën pœi nhial, ¹⁶cimën ye wek ke lëk wët pïr. Na luœikë këya, ke yen abi nhiam rienkun aköl le Raan ci lœc ku dœc dhuk pinyinhom, rin bi ye nyuoŋth lœn këc luœidiën ca looi nhom deer piny ë path.

¹⁷Na cœk aa lœn guum yen rin bi gamdun riel tënë Nhialic, ke yen abi puœu miet apeidit ke we ëbën. ¹⁸Ku këlä aya, wek aabi puŋth miet kek ya.

Timothï ku Epaprodituth

¹⁹Na wic Bëny ke wek aba tuœc Timothï ë nïnkä, rin bi të luui wek thïn ya dœet puœu. ²⁰Ee yen raan tœŋ ë tak cimëndië, kë tœ yapuœu looi, ku acïn raan nhïar we apeï cimënde. ²¹Raan ëbën ë yenhom yiëk këden looi, ku ciï yepuœu yik kë wic Jethu raan ci lœc ku dœc. ²²Ku aŋiœckë kek we ë röt yen të ci Timothï rot nyuoŋth thïn cimën meth ke wun. Yok

aaci luui ë tök rin Wët Puöth Yam. ²³Këya aba tuöc we, tẽ le yen ye ñic yenö bĩ rot looi tẽnẽ yen emẽn cĩ ya mac. ²⁴Ku yen aňöth Bëny lön bĩ yen rot lëu ba bën tẽnẽ we ë nĩnkä.

²⁵Aca tak ba wãmääth cĩ gam, Epaprodituth cöl adhuk. Yeen ë raan ë luoi apei buöth Bëny cĩmëndië. Ee cäk tuöc yen bã bën a kony, ²⁶ku emẽn awic apei bĩ we tiŋ. Adieer rin cĩ wek ye piŋ lön cĩ ye tuaany. ²⁷Ee cĩ tuaany abĩ duër thou. Ku yeen aci Nhialic bën cöl apuöl, ku acie yen ë rot, pial guöpde aci kënë bĩ yen cöl aŋeer yic bën wel yic aya. ²⁸Awiëc aya ba cöl adhuk tẽnẽ we rin tẽ ben wek ye tiŋ ke wek aabi puöth miet, ku acin dët bĩ yen ben dieer. ²⁹Luörkë ë puön path apei ke cit menhkui Jethu nhom. Nyuöthkë kuat raan cit ye ebën athëëk, ³⁰rin ëcĩ duër thou rin luoi tẽnẽ Raan cĩ löc ku döc, ku akëc dieer ë wëike ku gëm ya kuöny cin tẽ bäk lëu ye.

Yiny la cök

3 Ku wët dët ba lëk we miëthakäi cĩ gam ë ku bäk puöth miet rin cĩ wek mat kek Bëny. Acii rac ba käk ca gät we theer ben dhuök yiic, ku ë yen abĩ we kuöny tẽ looi yen ye këya.

²Tietkë röt kóc rëc, kóc luui cĩmën jök. Acie ñuöt ë rot yen wickë, wek aa wic käjuëc kök bäk ke looi. ³Aa yook, aacie kek cĩ ñuöt yic yök, rin yok aa Nhialic door riel ë Wëike. Ku yok aa mit puöth piërda yic rin cĩ yok aa kóc Raan cĩ löc ku döc Jethu. Acie käk ye raan ë path looi ye tiŋ kek yeku ke ñööth. ⁴Na le raan ye tak lön bĩ yen pĩr Nhialic nhom rin käk ye looi kóc gup, ka cin raan wär yen mukmuk nhom löŋ theer. Na ye kóc piir, ñuöt yen aci pĩr. ⁵Yen a ya ñot ke ya la nin kadhorou tën dhiëëth ya. Yen ë raan Itharel, raan dhiënh Benjamin, kuat Itharel ë gei. Rin muŋ löŋ nhom, yen ë raan akut Parathi. ⁶Rin ye yen raan akut Parathi yen aye yen kóc cĩ gam cöl aa nëk, ku rin ye raan la cök tẽ theek yen löŋ, ke yen a ya cin guöp awuöc.

⁷Kuat käwäär ya ñööth kecit käpath, aacii bën cii ye käpath. ⁸Acin këpuöth wär ñiny bĩ yen Bánydië Raan cĩ löc ku döc Jethu ñic. Yen aci këriëëc ebën puöl rin bĩ yen a raande, ⁹ku ba ya tök ke ye. Rin acä lëu ba la cök ë Nhialic nhom tẽ theek yen löŋ. Ku yen aci jal la cök rin cĩ yen Jethu gam, la cök tẽnẽ Nhialic rin ë gam. ¹⁰Kë wiëc ë lön ba Raan cĩ löc ku döc, ku riel wäär jöt ye kam kóc cĩ thou ñic. Awiëc ba ya tök ke ye ë gum ku thuonde yic. ¹¹Ku ñääth lön bĩ yen jöt thou yic ba pĩr.

¹²Acä ye lueel lön cĩ yen jal a raan la cök, aŋot wiëc apei ba ya raan la cök cit tẽ wic Jethu raan cĩ löc ku döc ye thĩn. ¹³Wët lëk we akĩn miëthakäi cĩ gam, acä ñic lön le yen kë ca lëu, yen acie dëei ciëen, yen ë

daai tueŋ bi ya wēt aköldä yen thuuth ʔen ku päl kätھےer. ¹⁴ʔen abuoth dhël yic apath rin bi ʔen ariöp yök. Ee yen ariöp bi Nhialic gäm ʔa rin kē ci Raan ci lɔc ku dɔc looi.

¹⁵Yök kɔc la gam ril yök aa dhil luui ë dhël kënë. Ku na le kɔc kök kamkun cii lui ë dhël kënë, ke Nhialic yen abi ye dët yic we. ¹⁶Lokku tueŋ kek löŋ Nhialic cimën wäär ŋic yök ye.

¹⁷Miëthakäi ci gam biathkë ʔacök, ku piöckë tënë kɔc käwäär ca piöcc tënë ke buoŋth yiic. ¹⁸Wek aaca lëk ë kënë arak juëc, ku emën aben ber yic piü ë nyin guöp, kɔc kök aacie thon Jethu tim ci riüü köu rin bi yen ke waar adumuöömken yiic ë gam. ¹⁹Aabi la pan mac rin ye kek kepuöth yiëk käk wïc guäpken. Aa nhiam käk ke bi ke cɔl ayär gup, ku aa käk pinynhom kek aa yekë tak kepëc. ²⁰Ku ʔook pan Nhialic yen këda. Yök aa tit Aluänndan bi bën nhial, Bëny Jethu Raan ci lɔc ku dɔc, ²¹yen la riel ë yen këriëc ëbën cɔl aa bö yecök, abi gupkuan ci thiän adumuööm looi bik ʔer cimën guäpde.

Lëk

4 Miëthakäi ci gam wek aa nhiaar apei, deetkë wepuöth ku thekkë Bëny. Wek aaca dak, wek aa ʔen cɔl amit puü, wek aa ʔen cɔl anhiam.

²Yin Yuodia ku yin Thintike wek läŋ, döörkë, wek aa kɔc töŋ ë Bëny. ³Ku tënë yi raandiën nhiaar lui kek ʔa, awiëc ba diäärkä kony rin aaci luui kek ʔen apei buk Wët Puöth Yam tek piny, keek ëbën kek raan cɔl Klemen ku kɔckuan kök lui ke ʔo tö rienken athör Nhialic yic, athör pir.

⁴Yakë puöth miet rin ye wek tök ke Bëny. Aber yic, yakë puöth miet. ⁵Yakë röt piëŋ wël ë kamkun. Bëny aci thiök. ⁶Acin kë riöcc wek, ku yakë Nhialic thiëc röökduun yic käk wiëckë ke, yakë thiëc ë puön path akölaköl. ⁷Ku döör Nhialic cie deet yic raan ë path, abi we kony bäk cii ye dieer ku cäk riöc käril we yök yiic, ke we ë tök kek Raan ci lɔc ku dɔc Jethu.

⁸Wët ci jal döŋ ba lueel miëthakäi, yakë ke tak käpath, käk ye raan ëbën nhiaar, käk ye we leec thïn, käk yith thiek yiic, käk la cök ku lek gei, käk nhiaar ke raan ëbën. ⁹Wek aa ŋic käwäär ca piöcc tënë we, ku käk cäk piŋ ke ya lueel ku tiëŋkë ʔen ke luöoi ke. Këya, biathkë luöidië yic, ku Nhialic yen döör gam abi rëer ke we.

Paulo acä aleec gam rin käk ci gäm ye

¹⁰Piërdië yic kek Bëny, ʔen aci puü miet rin tädiiit cäk nöc ku benkë ʔen ben nyuöth tëduun muk wek ʔa thïn. Ku acie rin ci wek köcc we cii

wenhiiim yik yen, ee rin cin wek riel. ¹¹Yen aaci kënë luel rin ci wek ya päl wei, aa käk rëër kek yen kek aaca ñiëc rot. ¹²Alëu ba pïr ë path të cök yen la kälilik, kueth ku cök aa thöñ tënë ya, jïëk ku ñöñ aya, aa thöñ. ¹³Kuat kë ya looi ëbën, aya looi riel ye Raan ci löc ku döc gäm yen.

¹⁴Ku apath apei yen wët ci wek ya kony aterkië yiic. ¹⁵Wek kóc gen Pilipi anjäckë apath, lon wäär jiël yen Mathedonia nin tueñ wäär piöoc Wët Puoth Yam, wek aa we kóc ci gam ya kony. Wek aa we ye köc kek yen käpiathkië ku kârackië yiic. ¹⁶Agut ci wäär cök yen rëër Thethalonika wek aaci kuönydun bën aa tuöc yen ëmën ku ëmën. ¹⁷Acie ku bäk ya muöc yen wiëc, ee döc ye yök të muöc raan kóc yen awiëc ba juak yic. ¹⁸Käk wiëc aaca yök, ku aa juëc apei. Kuat käk wiëc ëbën aaci Epaprodituth bëëi tënë ya. Aa cit tol adöñ ñir ye took luaj ë Nhialic, ajuër ci Nhialic gam ku cöl ye amit puöu. ¹⁹Ku Nhialic abi we gäm käk wiëckë ë kâkken juëc yiic, käk ye ke yök rin Raan ci löc ku döc Jethu. ²⁰Bi Nhialic Wäda aleec akölaköl! Yenakan.

Muöth ciëen

²¹Miäthkë kóc ci gam, kóc Raan ci löc ku döc Jethu. Miëthakäi rëër kek yen aa we muöth. ²²Kóc ci gam ëbën ë tënë agut kóc lui pan Bënyñaknhom Cithër aa we muöth aya.

²³Athiëi ë Bänyda Jethu raan ci löc ku döc, abi ya rëër kek we ëbën.

Athör cï Paulo gät kəc gen Kolothia

Wět nom

Athör Paulo cï gät kəc gen Kolothia, agët akut kəc cï gam pan Athia tō ciëen gen Epethuth. Akut kəc cï gam kënë acie Paulo yen loi ye, ku aye yök yepuöu ke ye luöi dhil looi aya, cït lön cï yen kacke tuöc gen Epethuth aya, yen gendit yen rëer raandit bëny apuruuk pan Athia thïn. Ęcï Paulo piŋ lön ala kəc ě piöoc kök kəc cï gam gen Kolothia piöoc bik dhël la cök puöl. Ku yekë lueel lön raan adhil jak kök atheek, nadë ke bi jal luök ě kuat kë cït ŋuöt, thëk löŋ ku miëth ye cam.

Paulo agät athör kënë bi jai piöoc ræckä, ku ye piöoc dhël peth ě yic Wět Puoth Yam, yen gam. Kë tō thïn, ee lön nadë ke Jethu Kritho alëu bi kəc luök ě rot, ku kuat käk cït kakkä aa kəc thel wei Jethu lööm. Rin Jethu Kritho Nhialic acï nhial ku piny ku käk tō thïn cak. Ku rienke aya yen awic yen ye bi kəc dhuök yeyou. Ee mët bi kəc röt mat kek Jethu Kritho yen ě ŋöth bi kəc luök ě rot pinynhom. Acï Paulo lëk kəc aya lön piöoc kënë ě kəc cï gam cöl aa pïr pïr path.

Dët lëu bi ŋic ě lön nadë ke raan cöl Tikikuth yen yëth athör gen Kolothia rin Paulo aa cath kek raan cöl Onethimuth, alony yen cï Paulo athör göt rienke tënë Pilemon.

Käk tō thïn

Muöth tueŋ	1:1-14
Dit ě Raan cï löc ku döc	1:15-23
Luoi Paulo ke cït alony tënë akut kəc cï gam	1:24-2:5
Pïr yam Raan cï löc ku döc yic	2:6-4:6
Muöth ciëen	4:7-18

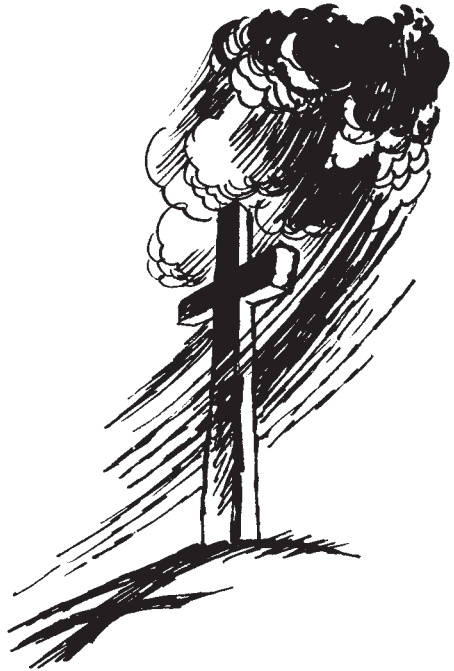
1 Ee yen Paulo cï Nhialic looi ba ya atuny Jethu raan cï löc ku döc, yen agät athör kënë yök wämääth cï gam Timothï.

²Tënë wek kəc cï Nhialic gam gen Kolothia, kəc buöth Raan cï löc ku döc. Bi Nhialic we gam athieei ku döör.

³Nhialic Wun Bänyda Jethu raan cï löc ku döc, ayeku leec akölaköl tē röök yök rienkun. ⁴Rin gamdun tënë Raan cï löc ku döc Jethu, ku

nhiërdun tənë kɔc ë Nhialic aa cuk piŋ. ⁵Wäär biī Wēt Puoṯh Yam tənë we tueŋ, wek aa we cī kën la yic ŋōṯh piŋ Ku ë yen atō gam ku nhiërdun thīn, kāk ŋāṯhkë ke aaci tōōu apath tənë we pan Nhialic. ⁶Wēt Puoṯh Yam athiëci bēëi akōlakōl ku athiëi pinynhom ëbën, cimën wäär looi yen rot këya kamkun tēwäär piŋ wek dhēëŋ ë Nhialic ku detkë yic tō thīn. ⁷Wek aaci dhēëŋ Nhialic piŋ tənë Epaprath raandan nhiarku lui ë puōu ëbën tənë Raan cī lɔc ku dɔc, ee rienkua. ⁸Acī yo lëk nhiër cī Wēi Nhialic gām we.

⁹Wēt kënë yen aye yok ke rōök rienkun tēwäär piŋ yok we. Nhialic ayeku lōŋ bī we cɔl aŋic ye, ku ŋiëëc ë kəŋ ëbën wic Nhialic ku dēt ë wël aya ye Wēi Nhialic ke gām kɔc. ¹⁰Ee këya, ke week abāk lëu bāk pīr ë pīr yen wic Bānyda, ku kënë ye cɔl amit puōu yen abāk aa looi akōlakōl. Piërdun abī ya kəpath kek ye bēëi, ku ŋiëëc ŋic wek Nhialic abī rot juak. ¹¹⁻¹²Biī Nhialic we looi bāk riel, riel bën dhēëŋ ë Nhialic, ku bāk lëu bāk kajuëc aa göök ke we duut wepuōṯh. Ku yakë Wāda leec ke we mit puōṯh, yen cī we gām riel bāk la aban kāk Nhialic wäär cī tāu kacke ruel Bānyde yic tēyer. ¹³Acī yo luäk bei riel jŋrac yic, ku biī yo ë bāany Wēnden nhiëer yic, ¹⁴yen cī yo wēër bei, ku pël adumuōōmkua piny.

Acī yo luäk bei riel jŋrac yic (1:13)

Dit ë Raan cī lɔc ku dɔc

¹⁵Raan cī lɔc ku dɔc yen ye tiŋ ke thōŋ ke Nhialic cie tiŋ. Yen ë kaaide, ku yen atō tueŋ kāk cī cak ëbën nhīim. ¹⁶Rin ë yen aci Nhialic kəriëëc ëbën cak, kāk nhial ku piny, kāk ye tiŋ ku kāk cie tiŋ, acā atuuc nhial ku kārīl kōk cie tiŋ la riëdit cak. Nhialic aci nhial ku piny cak ë yeen ku kāk tō thīn ëbën aa kākke. ¹⁷Raan cī lɔc ku dɔc a rēër thīn ke kəŋ ëbën këc cak, ku ë rienke yen aye kəriëëc ëbën rēër nyiende. ¹⁸Yen ë bëny kɔc cī gam. Yen aye kek piërden yök thīn. Yen ë Wëndit tueŋ wäär cī jōt bei raŋ yic rin bī a yen tō tueŋ kəriëëc ëbën. ¹⁹Rin ë Nhialic yen

aci ye tak ë rot bi Wënde ciët yen Nhialic guöp alanden. ²⁰Rin Wënde yen aci Nhialic looi bi käk tō nhial ku piny aa döör kek ye. Thon Wënde tim ci riüu köu yen aci yo cöl adöör kek Nhialic Wun.

²¹Theer wek aa we mec ke Nhialic, ku wek aa we koc aterde rin tēktēk rac ku käreç ke yakë ke looi ku takkë ke. ²²Ku ëmën, rin ci Wënden wäär ci ya raan cimënda thou rienkua ëbën, Nhialic aci we cöl aaye mäthke bi we bëëi bäk aa koc la cök cïn gup awuöc yenhom. ²³Wek aa dhil la cök ku muökkë röt ë dil yenhom. Ku duökkë röt cöl aben thel wei ë nõthdun cäk yök Wët Puöth Yam yic wäär cäk piñ. Ee rin ë Wët Puöth Yam kënë yen aci yen ya alony, Wët Puöth Yam kënë ci ya lëk raan ëbën pinynhom.

Luoi Paulo ke cit alony tënë akut koc ci gam

²⁴Ku ëmën yen aci puöu miet rin ci piööcdiën cä cöl agum we kony. Gumdiën mec yen kënë, ee rin ba dhöl ci Raan ci löc ku döc guum thïn, kuony bi thääp ë rin akut koc ci gam ëbën cit guöp Jethu. ²⁵Ku ë Nhialic yen acä looi ba ya alony akut koc ci gam. Yen acä gäm luoi ril kënë, ba looi rin piathdun. Yen ë luoi wëtde ëbën nyuöth. ²⁶Ku yen ë kë ci moony tētheer yon tënë raan ëbën, ku ëmën aci jäl nyuöth kacke. ²⁷Kë ci Nhialic guiir ë lon bi kë ci moony nyuöth tënë kacke, käpiathke ku dhëjden ci moony muk rin koc ëbën. Ku kë ci moony ë lon nadë ke Raan ci löc ku döc arëer wegup, ku wëtde yic wek aabi duaar Nhialic rom kek ye. ²⁸Këya, Raan ci löc ku döc ayeku lëk raan ëbën. Yok aa koc lëk ku nyuthku ke kuat keriëc ëbën njicku ë rin buk raan ëbën bëëi Nhialic nom, ke cit raan la cök ci mat kek Raan ci löc ku döc. ²⁹Rin bi kënë rot jal dhiel looi këya, yen a ya ci buöc apeï ë riel wäär ci Raan ci löc ku döc gäm ya, riel yen lui yaguöp.

2 Awieç ku bäk njic yen buöcdit buöc yen ba luui apeï rienkun, ku koc gen Lodikia ku koc kök ëbën kuc ya. ²Yen a ya lui këlä rin ba ke deet puöth, ku bik röt nhiaar kamken ku rëerkë ë tök. Këya, ka bi röt aa deet ku njickë kën ciëñ path bëëi kamken. Ku ë dhëlë, yen abi kek kë ci Nhialic muöny ke njic, ku yen ë Raan ci löc ku döc guöp. ³Ee yen ë rot, yen ë yo kony buk wët ril kënë deet yic, wët ci Nhialic jal cöl anjic ëmën.

⁴Wek alëk kënë, duökkë röt cöl ameth nyin wël bi we thel wei bäk la kërac yic, tē cök ke aa piñ ke cit yith. ⁵Na cök amën ciï yen rëer ke we, ke piändië arëer ke we, yen ë puöu miet tē piñ yen we ke we kääc ë cök gamdun yic tënë Raan ci löc ku döc.

Pir la cök Raan cī lɔc ku dɔc nhom

⁶Cit lɔn cī wek ye gam lɔn ye Raan cī lɔc ku dɔc Jethu Bēny, rēērkē ke we cī weyiic mat kek ye. ⁷Calkē aye yen ē mæeidun ku piērdun, bāk riel apeī ē gamdun yic cīmēn wäär cī we piššc. Ku bāk la lɛcdit apeī.

⁸Tiēērkē nhiim lɔn nadē ke cīn raan ben we thel lɛɛɲ yic ē kāk lueth ye raan lueel yenhom ē path, wël jak pinynhom ku ciɛɲ theer ku aacie kāk Raan cī lɔc ku dɔc. ⁹Yeen nhom ē Nhialic alanden agut wäär rēēr yen pinynhom, ku yeen ē raan aya. ¹⁰Ku week aaci gām pir alanden rin cī wek mat kek ye, rin ē yen bēny mac atuuc nhial ku jak kōk la riel.

¹¹Wäär cī wek mat kek Raan cī lɔc ku dɔc, aci we ŋoot ku acie ŋuōt dhie ye looi kɔc gup, ee ŋuōt Raan cī lɔc ku dɔc yen ye looi wēi yiic, ŋuōt ē kɔc wēēr bei adumuššm yic, adumuššm ye raan looi rin tē cī ye cak thīn. ¹²Rin wäär cī we muɔɔc nhiim, wek aa we cit kɔc cī thiōk raɲ yic kek Raan cī lɔc ku dɔc. Ku miōc nhom aci we bēn gām pir ē yam cit kɔc cī jōt bei raɲ yic kek Jethu. Rin cī wek riel cī Nhialic Jethu jōt bei raɲ yic gam. ¹³Yɔn theer wēikun aake cī thou rin adumuššmkun, rin wek aa we ye kɔc cie kɔc Itharel, alei kuc Nhialic ku lōōɲke. Ku Nhialic emēn aci we bēēi pir path yic kek Raan cī lɔc ku dɔc. Nhialic acā adumuššmkua yodhie pāl piny. ¹⁴Acī kājuēc cuk wuššc cī gōt rienkua, kek lōōɲ juēc la yiic kāk cīi ke lēu bī ke muk nhiim wuššny wei. Acit lɔn cī Nhialic ke piāāt tim cī rīiū kōu kek Jethu. ¹⁵Ku ē tim cī rīiū kēnē kōu yen aci Raan cī lɔc ku dɔc lāāu nhom yōk tēnē jak la riel, aaci ke cɔl abuɔth yecōk bī raan ēbēn ke tiɲ cīmēn raan ril cī kɔc ater dɔm tɔɲ yic. Ku jɔl yai cam rin cī yen riel.

¹⁶Kēya, duōkkē raan dēt cɔl aye yen we lēk miēth yakē cam, tēdē kē yakē dek ku lōɲ wil ē pæi, ku lōɲ akōl cīi kɔc Itharel ē luui, ku akōōl kōk. ¹⁷Kek lōōɲkā acīn kē yekē nyuɔɔth, aake jam kē bī rot looi kēn yen ē yic ē Raan cī lɔc ku dɔc. ¹⁸Duōkkē raan dēt pāl bī we muōr bāk ariōpdun cīi yōk tēnē Jethu. Raan ye lueel ke yen apath tēnē kɔc kōk. Raan rot yōk ciēt yen ye Nhialic nyuōth kāɲ. Kɔc rōt nyuɔɔth ciēt ke ye kɔc path ku keek aaciī path acīn. Kɔc ye lueel bā atuuc nhial aa door. ¹⁹Raan cit kēnē aci rot mæec wei tēnē Raan cī lɔc ku dɔc yen mac akut kɔc cī gam. Akut kɔc cī gam acit guōp Raan cī lɔc ku dɔc. Yeen amac akut ku ē diēer ē ye. Ku ē kāk tō thīn cɔl alui ē tōk rin bī akut riel, ku le tueɲ dhōl yen wic Nhialic.

Thuɔɔu ku pir kek Raan cī lɔc ku dɔc

²⁰Wek aaci thou kek Raan cī lɔc ku dɔc, ku wek cī wēēr bei tēnē jɔɲrac pinynhom. Yeɲō kē dēēt ye wek pir abāk ciēt kɔc pinynhom ē

tën? Yenö ye wek löönkä theek? ²¹“Duökkë kënë ye muk,” “Duökkë kënë ye bil,” “Duökkë dëët ye gɔɔt?” ²²Lööñkä ëbën aacïn kë yök thïn rin aa jam kāk guɔ thök, aa lööñ raan ë path kek piöccden. ²³Añic raan ëbën lɔn kɔc ke loi lööñkä aacit kɔc ñic kãñ. Ku ë lueth ë path. Ee dhël ye kek kɔc mac thïn, bi kek kāk cie Nhialic aa door. Ku yekë röt cɔl aaye kɔc path. Ku lööñken aa la yiic kākjuëc ril. Ku kärilkä aacie raan ë kony bi raan kë wïc guäpde lëu bi duut.

3 Rin cï Nhialic Raan cï lɔc ku dɔc jɔt thou yic, yen ë landun aya, aci we gäm pïr ë yam. Këya, yakë ke wïc kāk cï tãu we pan Nhialic, tẽ cï Raan cï lɔc ku dɔc nyuc thïn ë kõñ cuëc ë Nhialic. ²Lak tueñ ke we tak kãkkä yiic ke cie kāk pinynhom ë tën. ³Ku wek cï thou ke Jethu ku wek aa pïr ke ye ë Nhialic yic. ⁴Pïr ë yic ë lɔn bāk aa tøk kek Raan cï lɔc ku dɔc, rin tẽ ben yen la bën ke week aya wek aabi duarde rɔm kek ye.

Pïr Theer ku Pïr ë Yam

⁵Pãlkë kuat kãrec ye guöp raan wïc pinynhom cïmën wïc wïc ë diäär. Ku luɔi rɛec kök, ku tuil tiñ raan dët, ku kāk kɔc cɔl ayär gup, ku dit ë puöu. (Rin dit puöu acit lɔn ye raan jak door.) ⁶Rin ë kãkkä, riãñ puöu ë Nhialic abi bën tënë kɔc cïi yen ë theek. ⁷Wek aa we ë luui ë kãrecã wäär kuc wek Nhialic, ku piërdun ëcï luɔi ë kãkkä rum.

⁸Ku ëmën wek aa dhil luɔi kãkkä puöl, riääk ë puöu, ku kuith ku lumlum aa dhil ke puöl. ⁹Duökkë röt ë jããm ë lueth, rin cï wek ciëñ theer puöl, ¹⁰ku ñek ë kamkun ëmën aci ya raan ë yam. Ku Nhialic aloi we bāk aa ciët yeen raan ë cak we, ku abāk jãl ñic apath. ¹¹Ku ë këya, Raan cï lɔc ku dɔc ë kɔc ëbën nhiaar kɔc cie kɔc Itharel ku kɔc Itharel. Kɔc cï ñoot ku kɔc këc ë ñoot, kek kɔc ye ñoot, kɔc cï kãjuëc ñic, raan kuat nhiaar tãñ. Aloony ku kɔc cie aloony, rin Raan cï lɔc ku dɔc yen ë këriëc ëbën, ku arëër kãñ yiic ëbën.

¹²Wek aa kɔc kam kɔc akut nhieer Nhialic, ku aci wek kuëny bei bāk aa kacke, wek aa dhil röt nyuɔɔth we ye kɔc path la puöth, ñerkë puöth ku lierkë puöth ku yakë gum. ¹³Yakë ñiec rëer ku yakë röt pãl piny tẽ le yen raan cï luöi kërac, tädë ke menhkui yen cï luöi awuöc. Yakë röt pãl piny kamkun cïmën ye Bëny kãrackun pãl piny. ¹⁴Ku kāk puöthkã ëbën, matkë nhieer thïn, nhieer yen kãñ mat yiic ku cök ke piny. ¹⁵Döör yen ye Raan cï lɔc ku dɔc gãm we, yen ë we cök nhïim tãktãkdun yic, rin döör yen aci Nhialic we caal akut kɔc cï gam yic ëbën rin bāk aa leec. ¹⁶Wët Raan cï lɔc ku dɔc adhil rëer wepuöth apath, tetkë wët kënë yic tënë

kɔc ɛbɛn, ku tɛtkɛ yic apath kamkun aya dhɛl la cɔk. Kɛtkɛ waak puɔth Nhialic, waak alɛɛc ye ke Nhialic door. Kɛtkɛ waak tɛnɛ Nhialic kek alɛɛc Nhialic wepuɔth. ¹⁷Kuat kɔk yakɛ ke looi ɛbɛn, ku luɛlkɛ ke, aa dhɛlkɛ ke looi kɛya rin Bɔnyda Jethu, yen aye wek alɛɛc yiɛk Nhialic Wɔda ɛ dhɔlde.

Bɛ raan rot muk kɛdɛ Pɛr Yam yic

¹⁸Wek diɔɔr piɛŋkɛ wɛl ye rɔɔrkun lɛk we, ku dhɛlkɛ looi kɛya rin ye wek kɔc ɛ Bɛny.

¹⁹Wek rɔɔr aya, wek aa dhil diɔɔrkun nhiaar ku duɔkkɛ ke ye kuɔc ciɛɛŋ.

²⁰Wek mɛth, wek aa dhil kɔc ke dhiɛth we aa theek akɔlakɔl, rin yen ɛ Nhialic cɔl amit puɔu.

²¹Wek kɔc we dhiɛth mɛth, duɔkkɛ ke ye nyieeny ɛ path, tɛdɛ ka bi dhɔr ɛ we.

²²Wek aloony, wek aa dhil kɔckun muk we theek ɛ kuat kɔjuɛc yiic ɛbɛn. Ku acie nadɛ ke daai ɛ we, ke we lui tɛnɛ ke ku bɔk alɛɛc yɔk thɛn, acie kɛya, yakɛ luui puɔn cɛn yic tiɛl rin theek wek Nhialic.

²³Kuat kɔk yakɛ ke looi ɛbɛn, luɔikɛ ke piɔndun ɛbɛn, cit ke luɔikɛ ke Nhialic, ku acie raan yen luɔikɛ ke. ²⁴Dhɛlkɛ muk wenhɛim lɔn Nhialic abɛ week gɔm kɛpuɔth ci tɔu kacke, rin Raan ci lɔc ku dɔc yen ɛ raan yakɛ luɔɔi. ²⁵Kuat raan ci kɛrac looi abɛ tɛm awuɔc rin kɛrɛɛc ye looi, rin Nhialic ɛ raan gɔm awuɔc thɔŋ kek kɛ ci looi, tɛdɛ ye kɛpath aye kɛrac.

4 Wek kɔc ye luɔɔi, dhɛlkɛ la cɔk apath tɛnɛ aluɔɔnykun. Muɔkkɛ wenhɛim lɔn wek aa la Bɛnydun mac we pan Nhialic aya.

Lɛk

²Yakɛ dhɛl rɔɔk akɔlakɔl, dhɛlkɛ wepuɔth aa tɔɔu thɛn ke we lec Nhialic. ³Yakɛ rɔɔk ɛ riɛnkua aya rin bi Nhialic cɔl apuɔl yic, ba Wɛt Puɔth Yam rin Raan ci lɔc ku dɔc ɛ kuc theer a piɔɔc. Rin wɛt kɛnɛ yen amɛc yen. ⁴Rɔɔkkɛ, ba ya jam apeɛ dhɛl bi wɛt kɛnɛ cɔl adet yic apath.

⁵Ŋiɛckɛ kɔŋ aa looi tɛnɛ kɔc kuc wɛt Nhialic, ku lɛkkɛ ke apath, kuat tɛ ci wek rɔm thɛn ke ke. ⁶Kɔk yakɛ lueel aa dhil aa kɔk ye kɔc kepuɔth tɔɔu thɛn, ku nhiarkɛ ke bik ke piŋ. Ku kɛya abɔk ŋic yen tɛ bi wek wɛl aa dhuɔk nhɛim thɛn tɛnɛ kuat raan we thiɛɛc.

3:16-17 Epe 5:19-20 3:18 Epe 5:22; 1Pit 3:1 3:19 Epe 5:25; 1Pit 3:7 3:20 Epe 6:1 3:21 Epe 6:4
3:22-25 Epe 6:5-8 3:25 L.rou 10:17; Epe 6:9 4:1 Epe 6:9 4:5 Epe 5:16

Muõth Ciëen

⁷Wämääth nhiaar cöl Tikikuth, raan la cök lui ke yo rin Bänyda, abi we lëk kuat käk cī röt looi tēnē ɣa ēbēn. ⁸Ku yen ē wēt tuc ɣen ye we, rin bī we la dæet puõth, ku lëk we kuat käk loi röt tēnē yo aya. ⁹Yeen ala kek Onethimuth, wämääthdan la cök, ku yen ē raan akuõtdun. Ku keek aabi we lëk tē ciēɣ yok thīn ē tēn.

¹⁰Arithtarkuth cī mac ke ɣen ē tēn ē we muõõth aya, ku Marko wēn mēnh ē Barnaba. (Wek aca lëk theer bāk Marko lor tē le yen ɣet tēnē we.) ¹¹Jocua, ku aye cöl Juthtuth aya, ee we muõõth. Keek kadiäk aa kek kɔc Itharel cī gam kepēc lui kek ɣen rin wēt bääny Nhialic, ku keek aacā kuɔny apeidit.

¹²Epaprath ē we muõõth ku yen ē raan akuõtdun, ku ye raan lui tēnē Raan cī lɔc ku dɔc Jethu. Yeen ē rōök rienkun akōlaköl ē piānde ēbēn, ke thiēc Nhialic bī we cöl aril puõth gamdun yic ke we ɣic kē wic Nhialic. ¹³Alëu ba lëk we apeɪ yen tē cī yen luui thīn rienkun bī Nhialic we kony, ku kɔc gen Lodikia ku Ƴerapolith aya. ¹⁴Luka, akimdan nhiarku apeɪ ku Demath aa we tuõc miäthden aya.

¹⁵Lëkkē miëthakäi rēer Lodikia ku Nimpa ku akut kɔc cī gam ē mat paande lɔn aa yake muõõth apeidit. ¹⁶Tē cī wek athör kēnē kueen, ke dhielkē kuēn akut kɔc cī gam rēer Lodikia. Ku wek aa dhil athör ca tuõc miëthakäi rēer Lodikia kueen aya. ¹⁷Ku lëkkē Arkiputh elä, “Dhiel ɣic ba luoi ē Bēny wäär cī gām yī ba looi, dhiel thöl.” ¹⁸Ee ciēndiē ayic yen agät ɣen muõth kēnē tēnē we, duõkkē nhīim mār wēt rēer ɣen lɔc. Bī dhēēɣ ē Nhialic rēer ke we.

4:7 Lusi 20:4; 2Tim 4:12   4:7-8 Epe 6:21-22   4:9 Pil 10-12   4:10 Lusi 19:29; 27:2; Pil 24; Lusi 12:12, 25; 13:13; 15:37-39   4:12 Kol 1:7; Pil 23   4:14 2Tim 4:10, 11; Pil 24   4:17 Pil 2

Athör tueḡ cĭ Paulo gät kɔc cĭ gam Thethalonika

Wēt nhom

Thethalonika ẽ ye gendit pan Mathedonia mec kɔc Roma. Ee yen cĭ Paulo akut kɔc cĭ gam looi thĭn wäär cĭ yen ke jăl Pilipi. Kaam thĭn wäär cĭ ke akut looi, ke kɔc Itharel go tiel dɔm ku kueeckẽ, rin cĭ kek ye tiḡ ke kɔc cie kɔc Itharel wäär thek yanhden cĭ yanhden puöl, ku piḡkẽ wēt ye Paulo piöc ku buothkẽ yic. Kẽya, aaci Paulo bẽn cop bi jăl Thethalonika ku le tueḡ gen Beria. Wäär cĭ Paulo dhuk pan Giriik gen Korinth, go Timothĩ wäär cĭ kenye Thethalonika, lẽk ye tẽ rẽer kɔc cĭ gam Thethalonika thĭn.

Ku jəl Paulo athör tueḡ kënë gõt bi yen kɔc cĭ gam dɛet puõth. Ku leec Nhialic rin cĭ yen ke piḡ ke rẽer gamden yic ku nhiarkẽ rõt kamken, ku bi ke cɔl aa tak tẽwäär ciẽḡ kek thĭn ke ke, ku bi thiẽcden cik bẽẽi nhial dhuk nhom wēt bi Raan cĭ lɔc ku dɔc ben la dhuk pinynhom. Yejõ bi rot looi tẽnẽ kɔc cĭ gam cĭ thou ẽ kaam kënë tẽ le Jethu dhuk? Ku ye nen yen bi Raan cĭ lɔc ku dɔc ben dhuk? Ku lẽk Paulo ke bik la tueḡ ke lui apath ke tit bẽn Raan cĭ lɔc ku dɔc.

Käk tõ thĭn

Muõth tueḡ	1:1
Alɛc	1:2-3:13
Lẽk ẽ ciẽḡ kɔc cĭ gam	4:1-12
Lẽk wēt bẽn Raan cĭ lɔc ku dɔc	4:13-5:11
Lẽk ciẽen	5:12-22
Thõk ẽ wël ku muõth ciẽen	5:23-28

---

1 Athör kënë aa yok yi Paulo ku Thilath ku jəl a Timothĩ aa yok cĭ ye tuõc we, wek akut kɔc cĭ gam gen Thethalonika, ku yakẽ kɔc Nhialic Wäda, ku jəl a Bányda Jethu raan cĭ lɔc ku dɔc. Bi dhẽẽḡ ku dõõr rẽer ke we.

1:1 Luoi 17:1

Pir ku gam koc Thethalonika

²Yok aa Nhialic leec rienkun ebën akolaköl të rök yok. ³Wek aa yeku tak akolaköl të rök yok Nhialic Wäda rin luaidun bën gam yic, ku week aaci luui apej rin nhier wek Jethu Kritho, ku rielkë puöth rin njöth wek ye. ⁴Ajicku miethakua lon nhier Nhialic we, ku aci we loc ku bak aa kacke. ⁵Rin yok aaci Wët Puöth Yam bëi tene we, acie wët ë path, ee cath kek riel ku Wëi Nhialic ye nyuöth lon ë yen yic alanden atheer. Ajieckë yen të ci yok cieñ thin wäär reer yok ke we, ee rin ku buk we kony. ⁶Wek aaci röt thöñ yo ku Bányda, rin na cok alon ci wek gum apej, ke wek aaci wët piñ ke miët ë puöu bö tene Wëi ë Nhialic. ⁷Ku këya, të ci wek cieñ thin yen aci koc ci gam Mathedonia ku Akaya tiñ. ⁸Ku acie rin ci wek wët Bányda Jethu piöc tene koc Mathedonia ku Akaya ë rot, gamdun tene Nhialic aci koc pinynhom ñic ebën. Ku acin kë lëuku buk ben lueel. ⁹Rin aa jam lon ci wek yo ñic nyuöc wäär ci yok keny tene we, ku kë ci wek muöl thin bak jak ci ben aa theek, ku ye Nhialic ë yic pir yetök yen yakë door. ¹⁰Ku bak Wende yen bi bën pan Nhialic tiit, Wende Jethu yen ci jot thou yic, ku ë yen abi yo luök të luk Nhialic luk rin ci yen ke puöu riääk apej rin adumuömkua.

Käk ci Paulo looi Thethalonika

2 Miethakua, ajieckë kek week lon kenyda tene we akëc nom tæc piny. ²Ajieckë yen të ci yo läät thin, ku jör yo Pilipi ke yo këc yet tene we. Ku na cok alon wäär ci koc juëc ye wic, ke Nhialic aci yo bën deet puöth buk we lëk Wët Puöth Yam bö tene ye. ³Wäär ye yok we lëk Wët Puöth Yam, wek aa we cuk ë lëk lueth, tädë ke yo ye jam rin le yen kë buk yök thin, ku acin raan cuk wic ku buk ruëny. ⁴Këya, aa yeku them buk aa jam təcit të wic Nhialic ye thin rin ci yen yo loc, ku thön yo luai bi yok Wët Puöth Yam aa piöc. Aa këcku them ku buk aa looi kën koc miëet puöth, ee kën wic Nhialic raan kë tö koc puöth ñic. ⁵Ajieckë apath lon yok aa këc bën buk we bën wel nhim wël puöth yeku ke lueel, ku aa këcku ke lueel buk röt kum ë ke, bi la kë yök tene we. Nhialic ajic kë tö yopuöth. ⁶Akëcku wic ku bi la raan lec yo ë kamkun ku koc kök, ⁷ku cit lon ye yok atuuc Raan ci loc ku döc, ee la kën buk aa wic tene we. Wek aa we nhiarku, ku reerku ke we cimën ye man mith miethke muk. ⁸Rin nhier yok we apej acie Wët Puöth Yam yen wicku buk lëk we ë rot, aa cuk gam buk thou rienkun aya. Wek aa we nhiarku apedit. ⁹Yeen adhielkë muk wenhim wek miethakua të ci yok luui thin apej. Yok aaci luui aköl ku wëer, rin ku bi cien kë yeku

thiëc tënë we tēwäär ye yok we piöc Wēt Puoth Yam ë Nhialic. ¹⁰Wek aa ñic kāk cuk looi, agut Nhialic añic aya lön yok aaci ñiec ceñ kek wek kōc cī gam, ku week aa cuk ciëñj ë dhël dhëñj la cök cīn yic agääk. ¹¹Añieckë yen tē cī yok we ciëñj thīn, acit tē ye raan ë dhiëth miëthke ciëñj thīn. ¹²Wek aa cuk cōl aril puōth, ku wek aa cuk nyuöc puōth, ku lok tueñj ke lëkku we ku bāk pīr dhël yen Nhialic cōl amit puōu, Nhialic yen we cōl ku bāk röt mat bäányde ku duarde yic.

¹³Ku ala wēt dēt ye yok Nhialic leec akōlaköl. Wäär bīi yok wēt Nhialic tënë we, aa cāk piñj ku gamkë, ke ye wēt bö tënë Nhialic, acie kë bö tënë raan. Ku wēt Nhialic alui wepuōth ke war piërdun yic wek kōc cī gam. ¹⁴Miëthakua, kāk cī röt looi tënë we aa cīt kāk cī röt looi tënë akut kōc cī wēt Jethu Krītho gam Judia. Wek aaci käreç yök tënë kackun cīmën wäär cī kōc cī gam Judia käreç yök tënë kōc Itharel, ¹⁵cī kōc kōk keyiic kōc kāk Nhialic tiñj nök, ku ben kōc kōk keyiic Bëny Jethu nök. Ku kōcken kōk aaci yo cōl agum. Keek aaci Nhialic rac puōu apei. Keek aa kōc ater tënë kōc ëbën. ¹⁶Acik them bīk yo aa gël buk kōc cie kōc Itharel lëk wēt bī ke luök. Këya, keek aacä adumuööm yekë ke looi akōlaköl thöl thook. Ku ëmën Nhialic aci puōu riääk tënë ke ku aabi tēm awuöc.

Awic Paulo bi kōc Thethalonika ben la neem

¹⁷Ku yook miëthakāi, tēwäär cī yo puök yiic ë kaam koor, aa guäpkua kek aake cī jāl, ku wek aa we yeku tak tē cī yok we dak thīn, ku acuk them apei ku buk we ben tiñj. ¹⁸Acuk wic ku buk dhuk tënë we. Yen nhom aca them arak juëc ku ba dhuk, ku jōñ ater ë Nhialic akëc yo puöl ku buk dhuk. ¹⁹Cie week ë röt wek ë ñöth, ku miet ë puōu. Ku cie wek ajōmdan bī yok nhiam Bänyda Jethu nhom tē le yen dhuk? ²⁰Wek aa diik ku miet ë piānda.

Timothī aci la Thethalonika

3 Acuk jāl yök lön nadë, ke kë cīi yok we bī ben tiñj, acuk ben guum. Ke yeen acuk tak buk döñj Athen warou, ²ku Timothī acuk tooc bī la tënë we, ku ë wämääthdan lui kek yo ë tök tënë Nhialic yok kōc kōc lëk Wēt Puoth Yam, rin Raan cī lōc ku dōc. Yen acuk tooc ku bī we la cōl aril puōth ku bī we kony gamdun yic, ³rin ku bī ciën raan tök ë kamkun bī yenhom ben waar wēt guum wek. Week nhīim añieckë lön guöm ë kë tööñj tō kam kāk cī Nhialic guiir tënë yo. ⁴Cīmën wäär ñot rëër yok ke we, acuk lëk we tueñj lön yook yodhie yok aabi gum, ku yeen añieckë apei, yen ë kë cī rot looi alanden. ⁵Ku ë yen kë tooc yen Timothī. Yen

acä lëu ku ba guum acin, ke yen acı ʔen ye tooc bi gamdun la tiŋ. Aduer ayic alanden lɔn nadë ke jɔŋrac acı we lɔk ruëny, ku luɔidan cuk looi acı riäak.

⁶Emën Timothï acı dhuk ciëen, ku yeen acı thoŋ path cï ʔo miëet puõth bëëi lɔn wek aŋuot we muk gamdun ku nhiarkë röt. Acı lëk ʔo lɔn ye wek ʔo tak akölaköl, ku awiëckë bäk ʔo ben tiŋ cïmën wïc ʔok ye buk we la tiŋ. ⁷Këya, käreç gumku ke yiic, ʔok aaci gamdun deet puõth miëthakua, ⁸rin cï ʔok ye piŋ emën lɔn këëc wek ë cök gam yic, gam ʔo gäm pïr yam. ⁹Buk Nhialic leec apeï kädë rienkun, rin miët puõu rëër ke ʔo Nhialic nhom ë wëtduŋ? ¹⁰Aköl ku wëër, Nhialic ayeku thiëc ʔopuõth ëbën ku buk we la tiŋ ku nyuthku we kë ɲuot këckë ɲic gamdun yic.

¹¹Bi Nhialic yen Wäda nhom ku Bënydan düt Jethu dhël guir tënë ʔo ku buk la tënë we. ¹²Bi Bänyda nhiër juak kamkun ku kɔc kök aya apeï, cïmën nhiëer ʔok we. ¹³Bi we cɔl aril puõth, ku wek aabi ya kɔc cïn gup adumuõm Nhialic Wäda nhom, të le Bänyda Jethu bën kek kɔc ë kacke ëbën.

Pïr Nhialic cɔl amit puõu

4 Këya miëthakua, wek aa cuk lëk të bi wek ɲic cien thïn bi Nhialic puõu miët. Ku ë yen të piïr wek thïn alanden. Ku emën wek aa yeku lɔŋ ku yöökku we rin Bänyda Jethu, bäk cienj këne cuot tueŋ. ²Wek aa ɲic kë cuk lëk we ë riel cuk ʔök tënë Bëny Jethu. ³Wek aa wïc Nhialic bäk dhiel aa kɔc path, ku cäk wepuõth ye yiëk käk ë bal. ⁴Ŋek adhil yeguõp tiit bi cienj dhël puõth Nhialic kek athëëk, ⁵ku cïi yepuõu yiik käk ë bal cïmën raan cïn gam tënë Nhialic. ⁶Ku ë këne yic, acin raan loi kërac tënë mënhë dët cï gam. Wek acuk lëk ë wët këne, ku acuk tët we aya lɔn bi Nhialic kɔc käreckä looi tëm awuõc. ⁷Acïi Nhialic wïc buk ʔopuõth aa yiëk käk ë bal. Awïc buk cienj ʔo cïn gup adumuõm. ⁸Këya, raan kuec bi wël cuk lëk weekkä cïi piŋ, acie wëtta yen cïi piŋ, ee wët Nhialic, Nhialic we yiëk wëi.

⁹Acin kën nadë ke benku lueel athör këne yic bäk kɔc kök cï wët Jethu gam nhiaar. Rin Nhialic guõp acı we piõc të bi wek röt aa nhiaar thïn kamkun. ¹⁰Ku ë yic, wek aa nhiaar miëthakun Mathedonia yic ëbën. Ku aŋot lëkku we, bäk nhiërdun juak yic. ¹¹Tääükë wenhiïm ku bäk cienj apath, bäk cïi ë cienj guënyguëny, ku raan ë rot muk apath kam kɔc ë kɔŋde cïmën wäär cï ʔok ye lëk we. ¹²Na luɔikë ë këne ke wek aabi kɔc kök këc wët Jethu gam nhiaar ku thekkë we. Luɔikë röt bi ciën kë yakë wïc tënë kɔc kök.

Aköl bën ë Bëny

¹³Miëthakua, awïcku bāk yic ñic rin kɔc cī thou ë kamkun, ku bāk cīi dhiau wepuōth cīmën kɔc kōk cīnkë yekë ñōōth. ¹⁴Ayeku gam lɔn cī Jethu thou ku acī ben pīr. Këya, yook aya, ayeku gam lɔn Nhialic abī kɔc ke cī wēt Jethu gam ku thoukë, cɔl aa ben pīr ku dhukkë kek ye.

¹⁵Kën yen lëkku we ëmën, ee kë cī Bëny piōōc tënë yok kɔc bī ñot yo pīr. Aköl bī Bëny bën, yok aaciī bī la tuen tënë kɔc cī kañ thou. ¹⁶Kɔc ëbën aabī röl atunydit Nhialic piñ, ke koth kañ ë Nhialic lëk kɔc, ku Bëny guöp abī bën piny nhial. Ku kɔc cī thou ke cī wēt Raan cī lɔc ku dɔc gam, kek aabī kañ pīr. ¹⁷Ku yok kɔc bī ñot yo pīr aköl kënë, yok aabī kuōōt yiic ke ke, ku yëth yo luät yiic buk rōm kek Bëny aliir yic nhial, ku yok aabī rëer ke Jethu akōlaköl. ¹⁸Këya, deetkë wepuōth ë wëlkä.

Guierkë röt ë rin bën Bëny

5 Acin kën nadë ke benku lueel athör kënë yic buk aköl bī kakkä röt looi lëk we. ²Añieckë kek we lɔn Bëny abī bën ke cīi ñic, cīmën dhie ye cuär bën wakōu ke cīi ñic. ³Të lueel ye ëlä, “Këriëec ëbën apath acin kërac,” ke këreec bī kɔc gum thīn abī dhiel bën ke cīn raan ye tak lɔn bī yen rot looi cīmën tiñ dhie röp rem apei. Ku acin kɔc bī poth ë këreec kënë yic. ⁴Ku wek miëthakäi, wek aaciī cīt kɔc rëer muōōth yic, rin wek aa ñic Nhialic. Këya, aköl kënë aaciī bī la ciel wegup cīmën cuär ke kuōckë. ⁵Week ëbën, wek aa rëer ruel yic rin ñic wek Jethu. Yok aaciī cīt kɔc rëer muōth yic kuc Nhialic. ⁶Na ye këya, ke yok aaciī nin cīmën kɔc kōk, yok aa dhil nhīim tir ku dukku ye wīzet määu. ⁷Ee wakōu yen aye kɔc nin, ku yen dëk kek thīn määu apei. ⁸Ku yok aa kɔc ruel. Këya, tīrku nhīim ku titku röt ë gamda ku nhiërda bī jɔñrac yo cīi duōñ. Ku cɔlku ñōth rëer ke yo lɔn bī Jethu yo luök, aye kōt. ⁹Rin Nhialic akëc yo lɔc ë tën rin bī yen yo tēm awuōc aköl luñdit, acī looi këya, bī yo luök dhël Bányda Jethu Krītho. ¹⁰Acī thou rienkua rin bī yok pīr yodhie kek ye aköldä, të piir yok ayī të cī yok thou. ¹¹Yakë wepuōth deet, ku kuonykë röt kamkun, cīmën looi wek ye ëmën.

Lëk ciëen ku muōth

¹²Wek aa lëñku miëthakua ku bāk kɔcdit wat wenhīim gam Bányda yic, kɔc luikä apei kamkun theek, kɔc we nyuōth kë bāk looi pīr kɔc cī gam yic. ¹³Ñieckë kɔc ciëñ apeidit ku nhiarkë ke rin kăpuōth yekë ke looi. Ku ñieckë ceñ kamkun.

¹⁴Week aa yōökku miëthakua, bāk kɔc aa dak rōöt cie luui lëk, ku riëlkë kɔc riōc gup nyin, ku kuonykë kɔc wic kuōny, ku yakë raan ëbën

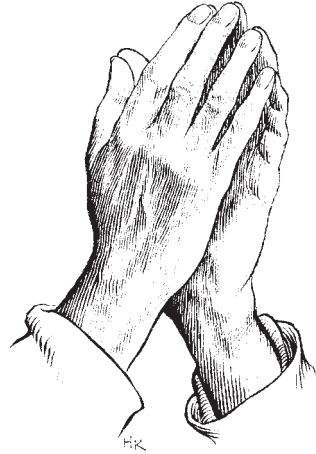
jääm ke we cī wepuõth päl piny. ¹⁵Dhielkë ñic lön acin raan guur kërác kërëec dët, ku yakë wic wepuõth bī ya kēpath yen yakë looi kamkun ku kɔc ëbën akölaköl.

¹⁶Yakë rëer we mit puõth akölaköl, ¹⁷ku yakë rëer we röök, ¹⁸yakë Nhialic leec, kuat keriëec rot looi tënë we. Kënë, yen awic Nhialic tënë we piërdun yic, ke we ye kɔc cī mat kek Raan cī lɔc ku dɔc, Jethu. ¹⁹Duk Wëi Nhialic gël nhom. ²⁰Ku duk wël kɔc ye lueel lön ye kek kāk Nhialic tñ, ye yõõñ yiic. ²¹Kañkë deet yic, muõkkë wenhīim kēpath, ²²ku duõkkë röt ye thiäk kuat kërác.

²³Bī Nhialic ë ɣo yiëk döör, we looi bāk aa kɔc path keriëec ëbën yic, ku muk wëikun ku guäpkun ke cīn yic ajuëec aköl bīi Bányda Jethu Krītho. ²⁴Ku yen raan we cɔl ala gam ku abī looi.

²⁵Röökkë aya rienkua miëthakua. ²⁶Miäthkë kɔc cī gam puõu ëbën. ²⁷Wek aa yõõk rin Bányda, bāk athör kënë kueen tënë kɔc cī gam ëbën.

²⁸Bī dhëñ Bányda Jethu Krītho rëer ke we.

Ku yakë rëer we röök (5:17)

Athör ë rou cï Paulo gät kəc cï gam Thethalonika

Wët nhom

Athör tuej yic tënë akut kəc cï gam Thethalonika, ëcï Paulo göt lön Raan cï ləc ku dəc abï ben dhuk pinynhom. Kënë ëcï kəc kők liäp nhïim Thethalonika. Ku athörden yic tënë kəc Thethalonika aya, Paulo ë jam lön aköl bï Bëny bën acï thiök. Rin ë wët kënë, kəc kők aake cï kööc ë luoi, ku rëerkë ë path ke tit bën Jethu raan cï ləc ku dəc. Ku Paulo ë wët kënë cök piny ku nyooth, lön tuej ke Raan cï ləc ku dəc kəc dhuk, ke raan cöl “Raan Rac” apei abï tuöl ku yeen abï yet nhial apei luoi käreç.

Ku Paulo atuny Jethu, ee kəc cï gam leec rin gamden looi kek luoi pïr akölrïëç ëbën, cök alön rëer kek ke gum ke liëp kenhïim ëmën. Aaye dæet puöth bïk kööc ë cök ku buöthkë täden yen luui thïn yic, ku lek tuej ke loi kápath.

Käk tő thïn

Muöth tuej	1:1-2
Paulo adeet kəc cï gam puöth.....	1:3-12
Käk bï röt dhiel looi ke Jethu kəc dhuk.....	2:1-12
Kəc cï gam aa dhil kööc ë cök.....	2:13-17
Röökkë rienkua	3:1-5
Kəc aa dhil luui	3:6-15
Muöth ciëen.....	3:16-18

---

1 Yen Paulo ku Thilath ku jöl a Timothï aa yok cï we tuöç athör wek akut kəc cï gam gen Thethalonika, ku yakë kəc Nhialic Wäda ku Bänyda Jethu Krïtho.

²Bï Nhialic Wäda ku jöl a Bänyda Jethu Krïtho we yiëk dhëej ku döör.

Paulo adeet kɔc cī gam puōth

³Miēthakāi yok aa Nhialic dhiel leec akōlakōl ē rienkun. Ku ē yic buk looi kēya, rin gamdun ē rot juak akōlakōl ku nhiēr kamkun ē rot juak aya. ⁴Ku ē yen rin ye yok jam ke yo nhiam ē rienkun akuut kɔc cī gam nhīim. Yok aa nhiam wēt rēer wek ke we gum ku gamkē wēt Nhialic, cɔk alɔn ye wek rēer ke we jor.

⁵Ku Nhialic aci jōör kēnē looi bī yen tē le yen cök thīn nyuōth. Rin abī we looi bāk aa kɔc bī mat bāanyde yic, rin bāanyde yen aguum wek. ⁶Ku Nhialic abī kē la cök looi, rin abī kɔc kek we jōör cɔl aa gum aya. ⁷Ku yen abī kāk gumku nyaai tēnē yo ku wek kɔc gum emēn, ku lok tēn lōŋ yodhie. Kēnē abī rot looi tē le Bēny Jethu bēn piny nhial kek rieldit apei kek atuucken nhial. ⁸Tē bī Jethu, mac abī dēp, ku kɔc cī jai wēt Nhialic abī tēm awuōc, kek kɔc cī jai bīk cīi pīr Wēt Puoth Yam ē Jethu Bānyda. ⁹Keek aabī tēm awuōc bī kek gum akōlriēc ēbēn, ku keek aabī gēl wei tēnē Bānyda Jethu, ku kākken dīt puoth bī ya kāk kɔc gōi, yiic. ¹⁰Tē bī yen akōldā, ke yeen abī gām alēcdit apei rin kē cī looi rin kacke. Ku kɔc cī gam aabī gāi ku dorkē rin riel tō kek ye.

¹¹Ku ē yen kē ye yok rōök akōlakōl rienkun. Yok aa Nhialicda thiēc bī we bēi pīr cī yen we caal thīn yic, ku bī we tīŋ ke lēukē bāk met ē pīr kēnē yic. Nhialic abī we yiēk riel ku bāk kāpuoth wiēc kē bāk ke looi, aa looi. Ku bāk kāk wiēc bāk ke looi aa looi dhēl la cök rin cī wek Jethu gam. ¹²Tē looi wek ē kēnē ke wek abī Bānyda Jethu cɔl aye leec, ku abī we cɔl aye theek. Kēnē abī rot looi rin dhēŋ Nhialicda ku Bānyda Jethu Krītho.

Kāk bī rot dhiel looi ke Jethu kēc dhuk

2 Miēthakāi, calkē rōt aa benku lēk bēn Bānyda Jethu Krītho, ku tē bī yok yonhīim mat thīn ku rēerku kek ye. ²Duōkkē rōt cɔl aa liēp nhīim ku riākkē puōth wēl ye ke lueel lɔn cī Bānyda Jethu bēn. Tēdē alēukē bīk lueel lɔn cī Wēi Nhialic yo nyuōth ē kēnē, tēdē ayekē lueel lɔn cī yok kēnē piōc tēnē kɔc, tēdē lɔn cī yok ye gōt ku tucku ke. ³Duōkkē rōt cɔl awēŋ nyīn kuat dhōl yiic ēbēn, rin akōl bī Bānyda bēn aŋoot, yet akōl bī kɔc juēc keyiic jāl mat ku kueeckē wēt Nhialic, ku Raan Rac, raan lōōŋ dhōl yiic emēn abī tīc, raan ye pan mac kēde. ⁴Yeen abī jai kuat kē ye door ēbēn, ku yeen abī rot tāau tuēŋ kēriēc ēbēn nhom ke ye door ke cīt Nhialic. Abī rot yāth tuēŋ ku dhēl Nhialic ku rec kāk ye Nhialic door ēbēn. Ku yēth rot nhial ku tēŋu rot ciel luāŋ Nhialic.

⁵Cāk kāk kē ye tak lɔn cī yēn ke lēk we wāär rēer yēn ke we? ⁶Ku emēn anjēckē alanden yen kē gēl Raan Rac, raan lōōŋ dhōl yiic bī cīi bō.

Ku yeen abī nyuōth tē le tēde bēn. ⁷Ku rielden ye kek kuc lōōŋ ēbēn alui piiny, ku yeen abī luui piiny kēya ʔet tē bī raan ye gēl nyaai. ⁸Tēēn ke Raan Rac, raan lōōŋ dhōl yiic ēbēn abī tic. Ku tē le Jethu Bānyda bēn ka bī nōk aliir thok ē path ku mēr piny ē ruelde. ⁹Raan lōōŋ dhōl yiic abī bēn ke riel jōŋrac. Ku abī kāk cie yith ya looi, kāk ruēeny ye tē ye luōi ke kōc gōi. ¹⁰Ku looi kuat kāk ye ke kōc ruēeny ēbēn tēnē kōc bī mār. Keek aabī mār rin cī kek kuc bīk yic cīi nhiar rin bī ke luōk. ¹¹Ku aabī Nhialic looi bī ke ruēeny apeidit bī ya kē cie yic yen yekē gam ē rot. ¹²Ku kē bī rot looi akīn, kuat raan kēc yic gam ku ye puōu miet luoi adumuōm yic, abī luōk wei.

Kōc cī gam aa dhil kōōc ē cōk

¹³Miēthakāi, wek aa kōc nhiēr Bēny. ʔok aabī Nhialic aa leec ē rienkun akōlakōl rin wek aaci Nhialic lōc bāk tō kam kōc tueŋ bī kaŋ luōk yiic. Wek aaye luōk dhēl Wēi Nhialic we looi bāk aa kōc path, ku rin ye wek wēt yic gam. ¹⁴Nhialic aci we cōl ē dhēl Wēt Puōth Yam yen yeku lēk we. Yeen aci we cōl ku bāk diik Bānyda Jethu Krītho rōm kek ye. ¹⁵Kēya, miēthakāi duōkkē wenhiim war, lak tueŋ ke we muk yic cuk piōōc tēnē we wār rēer ʔok ke we, tēde ke cuk gōt athōr cuk tuōc we yic.

¹⁶Nhialic Wāda anhiar ʔo, ku ē ʔo nyuōth lier piānde. Ku ē yen cīi yen ye kōōc deet yen ʔo deet puōth, ku cōl aŋicku lōn bī ʔok la pan Nhialic. ʔok aa rōōk bī Nhialic kek Bānyda nhom, Jethu Krītho, ¹⁷week deet puōth ku gēm we riel bī wek aa luui kāpath. Ku lēukē bāk kāpath aa luel akōlakōl.

Rōōkkē rienkua

3 Ēmēn, tē jōl wētdiē wīik, wek aa yōōk miēthakāi bāk rōōk rienkua, rin bī wēt Bānyda lac thiēi piny ke diēkde cīmēn cī yen rot looi kēya kamkun. ²Rōōkkē aya bī Nhialic ʔo kony tēnē kōc rec, rin acie raan ēbēn yen wēt gam. ³Ku Bēny ē kē ye luel tiēŋ nhom, ku abī we deet puōth ku abī jōŋrac gēl bī ciēn kēreec lui we. ⁴Ku Bēny yen ē ye cōl aŋicku alanden lōn looi wek kē yeku lēk we, ku lōn bī wek la tueŋ ke luōikē kēya. ⁵ʔen ē rōōk bī Bēny we cōl aŋic nhiēr Nhialic apeidit. Ku yik we riel puōu cīmēn riel piānde yen Krītho.

Kōc aa dhil luui

⁶Miēthakāi, wek aa lēkku riel cī Bānyda Jethu Krītho gām ʔo bāk rōt meec wei tēnē miēthakāi aa dak rōōt cie luui, cie kāk cuk lēk ke ye

looi. ⁷Week anjäckë yen të dhil wek yo kiëët thïn, rin yok aa yo cie röt ë dak wäär rëer yok ke ë tøk. ⁸Acin kënë raan cuk kaṅ lööm ke këcku ṽɔɔɔ, yok aa yo ye luui aköl ku wëër, ee rin bi ciën raan kamkun tëëu këde piny bi yen yo kony. ⁹Kënë acuk looi, ku acie lön cïn yok yic buk we thiëc ë miëth. Yok aaci luui, rin bäk yo kiëët bäk pïr cïmënda aya. ¹⁰Acuk lëk we wäär rëer yok ke ë tøk, “Na ye raan kuc bi cïi lui ke duökkë gëm këcam.”

¹¹Yok aa gät athör kënë rin ayeku piṅ ëmën lön rëer kɔc aa dak röt cie luui kamkun, kɔc cie kækken ye looi, kɔc rëer ke ciik röt kæk kɔc kök yiic. ¹²Yok aa lëk kɔckä riel Bänyda Jethu Krïtho bik pïr pïr path, ku yekë luui bik röt muk kækken. ¹³Ku week, miëthakäi duökkë dhör luui këpath.

¹⁴Na le raan kuc bi wët ca göt athör kënë yic cïi gam, ke muökkë nhom ku yakë göör, ee rin bi ṽic lön yen kërac yen looi. ¹⁵Ku duökkë ye ciëëṅ cïmën raan la ater ke we, luöikë cïmën menhkui dun wiëckë bi kṅ ṽic.

Muöth ciëën

¹⁶Bi Bëny nhom guöp, raan yo gäm döör we yiëk döör, kuat këriëc ëbën yic akölaköl. Ku rëer ke we ëbën.

¹⁷Yen Paulo, ṽen agät ë muöth kënë ë ciëendië, kënë yen ë të ye ṽen rienkië gät thïn athör ya göt ëbën cök, kënë yen ë të ye ṽen ye gät thïn.

¹⁸Bi dhëëṅ Bänyda Jethu Krïtho rëer kek we.

Athör tueḡ cī Paulo gät Timothī

Wēt nhom

Timothī ē ye riēnythii cī gam pan yen Turkia ėmēn, wun ē raan Giriḡ ku man ke ye nyan Itharel. Ee ye cath kek Paulo ku kony ē piöoc. Athör kēnē cī Paulo gät Timothī ē jam wēl kadiäk.

Athör aci jöök yöök piöoc lueth tēnē akut kōc cī gam, cī liäap nhom kek piöoc kōc Itharel ku kōc cie kōc Itharel. Piöoc kēnē aye luel lōn kāk pinynhom aa řec. Ku alēu raan bī kuḡony yök ē ḡjny kāḡ cī moony ē rot, ku luḡi ye ke mīith kōk theek ku cīi thiēk. Ku dēt ye kek rou tō athöör yic aya, ee piöoc määc akut kōc cī gam ku duör Nhialic kek tē bī bāny kōc cī gam ku jōl aa kōc ke kuḡony aa rēer thīn. Ku kē ye kek diäk, Paulo ē Timothī wēt athör cök ciēen tē bī yen ya alony Jethu Krītho thīn, ku jōl a luḡi muk ke lōḡ akuut juēc kōc cī gam.

Kāk tō thīn

Muōth tueḡ	1:1-2
Piöoc rin akut kōc cī gam ku kōc mac ke.....	1:3-3:16
Piöoc tēnē Timothī rin luḡide.....	4:1-6:21

1 Ee ḡen Paulo atuny ē Jethu Krītho cī Nhialic yen ḡo luök, ku Jethu Krītho yen ḡāthda lēk ba ya atuuc. ²Ee ḡen tuc athöör manh cīt manhdiē ayic cī wēt Nhialic gam cōl Timothī. Bī Nhialic Wāda ku Jethu Krītho Bānyda yīn a ḡuään ku yīk yī dhēēḡ ku dōör.

Paulo aci Timothī lēk bī yenhom tiit piöoc ē lueth

³Wäär cieth ḡen ḡa la Mathedonia, yīn aca yōök ku ba rēer Epethuth, rin ba kōc kōc piöoc ē lueth yōök ku bīk cīi la tueḡ ke piöoc wēl lueth. ⁴Lēk ke bīk kōc anyikōöl yekē ke luel akōlaköl. Ku jōl aa rin juēc wärkendit kōc, ee rin ye kōc rēer ke teer röt ē path, acin kē yekē juak kāk cī Nhialic guiir yiic. Rin wēt Nhialic aye ḡic tē cī raan gam. ⁵Wēt lēk yī ē rin nhiēr bēn ke ḡic puōn path, ku gam ē yic. ⁶Kōc kōk aa cī kenhīim wel roor ku yekē jam wēl cīn kē kony kōc thīn. ⁷Awickē ku bīk

1:2 Luḡi 16:1

kɔc piɔ̄c lööŋ Nhialic, ku keek acie wëlken yekë lueel ë deet yiic, wël yekë ke lueel ke cī kepuōth tɔɔŋ.

⁸Aŋicku yen lɔn puōth löŋ tē ŋic ye muk nhom apath. ⁹Aŋicku aya, lɔn löŋ acie looi rin kɔc path. Aye bë̄i bei rin kɔc rɛc. Ku aa kɔc löŋ dhöl yic, ku kɔc cī wët Nhialic dhöl yic. Ku kɔc käreç looi, ku kɔc cie Nhialic ye rɔ̄k ku cīk thek. Ku rin kɔc ë kɔc ke dhiëth ke nɔ̄k. Ku rin kɔc kɔc nɔ̄k. ¹⁰Ku tənë kɔc la gup akɔr ku kɔc kɔk ke lööm röör kɔk cīt ke. Ku kɔc kɔc yaac, ku alueth, ku kɔc ë lueth lueel cɔk aa lɔn kuëŋ ke, ku jɔl a këriëc ëbën cīi thääny kek yith ye piɔ̄c. ¹¹Ku piöc puōth këñë athöŋ kek Wët Puōth Yam path apei bö tənë Nhialic la dɔc, ku ë yen aci thön ya ba piɔ̄c.

Dhëŋ Bëny tənë Paulo

¹²Jethu Kritho Bányda aba leec rin cī yen ya yiëk riël. Ku ŋöōth yapūu ku looi ya ba luɔide looi. ¹³Cɔk alɔn cī yen ke kuç aa jam wäthëer rin Jethu, ku ca kɔc cɔl agum. Ku ya kāk kɔk looi, ke yen aci Nhialic nyuöth lier piände, rin yen aci luui ke cīn këñë ë ŋic. Ku yen a ya këc wët Nhialic gam. ¹⁴Ku Bányda acä yiëk dhëŋden dit apei kek nhiër, ku gam kāk tō ë tɔk kek Jethu Kritho.

¹⁵Wët yic yen lëu ba lueel, ku alëu bi gam akin, Jethu Kritho aci bën pinynhom ku bi kɔc käreç looi bën luçk. Ku yen, ee yen raan wat kɔc rɛc nhīim. ¹⁶Ku Nhialic alir pūu tənë ya, ku ë rin ë wët këñë yen aci Jethu Kritho ya nyuöth lier piände dit apei, rin bi ya yen ye ke raan käreç looi apeidit nyuöth thīn. Ku bi ya thöŋ kɔc bi wëtde gam aköldä ku yökkë pīr akölriëc ëbën. ¹⁷Tənë Nhialic Madhɔl Bëny mëc akölriëc cie tiŋ, Nhialic tɔk ye theek ku lec akölriëc ëbën. Yenakan.

Paulo aci Timothī yökk ku bi yepūu deet

¹⁸Timothī, wëndië, yīn aba thön këñë ku bi wël cī lueel rienku thëer röt tiëŋ, rin na buōth keyiic ke yīn abi luɔidu ŋic looi, ¹⁹të muk yīn gamdu apath ke ŋic pūn path. Kɔc kɔk aa këc wël cī thön ke muk nhīim ku aaci gamden rac. ²⁰Kam ë kɔckä aa yī Yëminaithe ku jɔl aa Alekdhändër, kɔc kek ca thön jɔŋrac ku bi ke piɔ̄c bik Nhialic cīi ben dhöl.

Të bi kɔc aa röök thīn

2 Tueŋ, yīn ayökk bāk aa röök ku yakë Nhialic thiëc. Ku yakë röök rin kɔc kɔk ku lɛckë rin raan ëbën, ²cimën bānyŋaknhīim, ku kɔc kɔk tō riël kecin. Ku buk pīr ke yo dör ke cīn akëk kam kɔc. Ku yeku

kac tōk kek Nhialic ku cĭnku gup acuɔl. ³Kĕnĕ ě kĕpath ku ě Nhialic cɔl amit puɔu, ⁴yen wĭc raan ěbĕn bĭ poth kĕrac yic ku bĭk wĕt yic ŋic. ⁵Nhialic ě tōk ku jɔl aa raan tōŋ dōōr kɔc ke Nhialic, Jethu Krĭtho, ⁶yen cĭ rot gam bĭ nōk bĭ kɔc ěbĕn waar, ku wĕt kĕnĕ acĭ nyuɔɔth akōl cĭ lɔc. ⁷Ku rin ě wĕt kĕnĕ yen acĭ ʒa kuany, ke ʒa atuuc ku ya raan piōōc tĕnĕ kɔc cie kɔc Itharel, ku ba gam ě yic luɛɛl. ʒen acĭi lueth luel, ee yic yen aluɛɛl.

⁸ʒen awĭc rōōr wuɔōt thok ěbĕn, ku bĭk kecin taar nhial ke rōōk tĕnĕ Nhialic, ke cĭn riāāk ě puɔu, ku agōth.

⁹ʒen awĭc diāār bĭk aa cieŋ alĕth path. Ku cĭkkĕ kenhĭim ye nai dhōl tuut kek kɔc. Ku cĭk ye cieŋ mĭlāŋ tōc ku alĕth ku guĕt kōk ye ʒɔc wĕūu juĕc apeĭ. ¹⁰Ku keek aa dhil rōt cɔl adhĕŋ kăpuɔth yekĕ ke looi, kāk ye diāār cĭ gam looi bĭk Nhialic aa door.

¹¹Tik adhĭl piōc lier guōp ku ye wĕt cĭ lĕk ye gam. ¹²Tik acā ye puɔl ku bĭ ya piōōc tĕdĕ ke la riel tĕnĕ rōōr, aadhil rĕēr ke lir gup. ¹³Rin Adam yen ě kōŋ cak, ku jɔl Eba ben cak. ¹⁴Ee cie Adam yen cĭ wĕŋ nyin ě ye tik yen ěcĭ wet nyin, ku cĭi lōŋ Nhialic thek. ¹⁵Ku diāār aabĭ kony ku luāk keek dhiĕnh mĭth yiic, tĕ le kek tueŋ keye kɔc cĭ gam, ku nhiĕr kepuōth, ku yekĕ kɔc ě luui kăpath dhĕl athĕĕk.

Băny akut kɔc cĭ gam

3 Ku wĕt yic cĭn yic lueth akĭn, na le raan wĭc ye ku bĭ ya bĕny kɔc cĭ gam, ke luoi path nhiaar. ²Bĕny adhĭl a raan cĭn kĕrĕec ye looi. Yeen adhĭl la tieŋ tōk, cĭ gam puɔu ěbĕn. Ku alir guōp ku cĭi kăŋ ye bāth ku athek yeguōp. Ku ě kɔc bĕn tĕnĕ ye ŋiec lor. Ku alĕu ku bĭ kɔc piōōc. ³Yeen acie raan ě wiĕt ě măāu, tĕdĕ keye raan ě tōŋ. Adhĭl a raan ŋic cieŋ ke kɔc. Ku acie raan nhiar wĕūu apeĭ. ⁴Adhĭl paande ŋiec mac apath bĭ miĕthke cɔl athek ye, ku yekĕ wĕtde piŋ. ⁵Na kuc raan paande mac, ke lĕu kĕdĕ ku bĭ kɔc cĭ Nhialic gam ŋiec aa guiir? ⁶Yen adhĭl a raan cĭ nhom bak ě gam yic rin ku bĭ cĭi nhiam bĭ luōk wei aya cĭmĕn jōŋrac. ⁷Ku yeen adhĭl a raan ye kɔc kĕc gam ŋiec jam rienke, rin bĭ cĭi wāi wĭn jōŋrac bĭ guōp yār.

Kɔc kɔc kony luoi kāk Nhialic

⁸Kɔc kɔc kony luoi kāk Nhialic aa dhil aa kɔc path thek cĭn kĕ yekĕ moony. Keek aacie kɔc dek mōu apeĭ, tĕdĕ keye kɔc kok wĕūu. ⁹Keek aa dhil gam cĭ nyuōth ke muk kepuōth, ku mukĕ puōn yer. ¹⁰Keek aa dhil them tueŋ, ku na cĭk ŋiec luui, ka jɔl puɔl bĭk kɔc aa kony luoi. ¹¹Diāārken aya aa dhil gup la athĕĕk ku cĭk ě luum kɔc tōr gup, keek

aa dhil aa kɔc lir gup, ku aacie kɔc ye ruëny këriëc ëbën yic. ¹²Raan kɔc kony luɔi kāk Nhialic adhil la tiŋ tōŋ cī gam puɔu ëbën, ku adhil miëthke ku paande ŋiec mac apath. ¹³Kɔc kek kɔc kony luɔi, ku aa luɔiden ŋiec looi, aaye theek, ku alëukë bik aa jam kɔc nhīim ke cīn riöc guɔp. Ku pīrkë gamden yic tënë Jethu Krītho.

Këril nyuɔɔth

¹⁴Cimën gët ɣen athör kënë tënë we, aya ŋöɔth wek aba la tiŋ. ¹⁵Ku na le kë gōu ɣa, ke athör kënë abī we cɔl aŋic tē lëu bī wek kāk akut cī gam aa luɔi thīn, ku yen akut kɔc cī gam ë Nhialic pīr, yen ë mën yen yic kuɔny.

¹⁶Acīn raan lëu bī kë cī nyuɔɔth, këdan thekku ë yic, jai.

Yeen acī nyuɔɔth ke ye raan.

Acī Wëi Nhialic nyuɔɔth lɔn ee yen raan la cök.

Ku acī atuuc nhial tiŋ,

ku lëk wuɔɔt ëbën.

Ku kɔc pinynhom aaci bën la gam tënë yeen,

ku acī ɣäth nhial pan Nhialic.

Kɔc piöc aa wëŋ

4 Aye Wëi Nhialic lueel ë ɣei lɔn kɔc kök aabi gamden cīi ben aa theek aköldä. Keek aabi kāk bī jakrec ke aa wëŋ nyīn aa gam, ku buɔthkë piöc jakrec yic. ²Piöc cīt ë kënë aye thiäi piny kɔc aa lueth kɔc wëŋ, kɔc cīn kë ŋic piäthken. ³Kɔc cīt kakkä, aa kɔc yöök ka awuöc ku bī raan thiëk, ku ciem miith kök yekë tak ka rec. Ku yen Nhialic acī miithkä cak ku bī kɔc cī gam ŋic yic keek aa cam tē cī kek kaŋ röök. ⁴Kuat këriëc ëbën cī Nhialic cak apath, acīn kë lëu bī kɔc kuec, ku yen këriëc ëbën aye cam ku röök kɔc bī Nhialic leec, ⁵rin wët Nhialic ku röök ë miëth cɔl apath.

Aluaŋ Jethu Krītho

⁶Tē piöc yīn wëlkä tënë miëthakua, ke yīn abī ya raan luɔi path ë Jethu Krītho cī ŋiec muk ë dhöl gam yith ku piöc path ca buɔth yic. ⁷Ku mæc rot wei anyikööl cie yith ë Nhialic, anyikööl cīn wëtten yic cīi path bī ke aa lëk kɔc. Lui apeī ba rot piöc ba pīr cīt tē wīc Nhialic ye thīn. ⁸Luɔi ye raan looi ë guɔp muk bī riel apath, ku luɔi ye yīn rot piöc ba pīr cīt tē wīc Nhialic ye thīn aŋuëŋn apeī, rin ala kë ye ŋöɔth thīn pīr ëmën yic, ku pīr pan Nhialic aköldä. ⁹Ku yic yen lëu ba lueel bī gam akīn. ¹⁰Yok aabi buöc ku luuiku apeī, rin yok aa ŋöth Nhialic pīr, yen raan ëbën kony, ku tueŋ aa kɔc cī wëtde gam.

¹¹Yakē kɔc yōök ku piōöckē ke ē kăkkă. ¹²Duōkkē kɔc cɔl aaye we dhōl gup rin koor wek. Ku luōikē rōt bĭ kɔc cĭ gam rōt aa thōŋ we ē jamdun yic, ku piērdun ku nhiērdun ku gamdun ku lɔn cĭn wek gup ajuēēc. ¹³Agut tē bĭ ŋen bēn, yakē wēl cĭ gōt athōr Nhialic yic kuēn kɔc. Ku yakē kɔc lēk ku piōöckē ke. ¹⁴Duk yĭpuōu wel wei kē cĭ yiēk yĭ yic ē rot, kēwăār ca yōk dhēl cĭ Nhialic lēk kɔc ē rienku wăār tēēu kɔcdit akut, kɔc cĭ gam kecin yĭnhom.

¹⁵Tăāu yĭpuōu piny apath ba kăk Nhialic ŋiec looi, ku bĭ raan ēbēn luoidu tiŋ tē le yen tueŋ thiin. ¹⁶Tiŋ piērdu cōk ku kăk ye piōöc apath. Deet wētdu yic apath, rin na loi kēya ka bĭ yĭ luōk ku kɔc wēlku piŋ aya.

Kăk loi tēnē kɔc cĭ gam

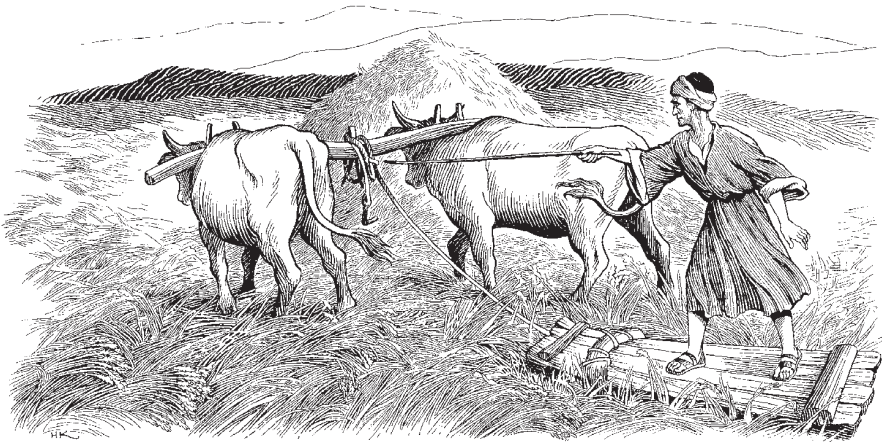
5 Duōkkē raandit ye kuōc jāām, yakē jāām dhēl athēēk cĭmēn wuurdun. Yakē riēnythii ŋiec jāām apath cĭmēn miēthakun, ²ku yakē diāārdit jāām kecit mărkun, ku diāārkor kecit nyiērakun ke we cĭn puōth akuēeth.

³Thekkē lēer cĭn nhĭim kɔc ke kony. ⁴Ku na la lēer mĭth, tēdē ke ye mĭth miēthke, ke keek aa dhilkē kaŋ nyuōōth lɔn cĭ kek gam ē dhōl muk kek kɔc manyden thok thiin. Ku kēya aabi kɔc ke dhiēth ke, wărken dit ku mărken dit riōp rin wăār muk kek ke. Ku kēnē yen ē Nhialic cɔl amit puōu. ⁵Lēer rēer ē rot ke cĭn raan muk ye ayic ē Nhialic ŋōōth, ku ye rōök wēer ku akōl, ke ye Nhialic thiēēc ku bĭ ye kony. ⁶Ku lēer ye yiēk yepuōu miet puōu ē rot, acit raan cĭ thou cɔk alɔn ŋuōt piir yen. ⁷Lēkkē kɔckun cĭ gam ē wēlkă aya, rin ku bĭ ciēn raan gāk ke. ⁸Ku na le raan ciĭ kɔc ruāāi kek ye muk, nadē ke ye manyde thok, ka cĭ kuc ē gam, ku raan cĭn gam aŋuēēn tēnē ye.

⁹Acĭn lēr met akut lēer yic tē kēc ruōnke thiārdātem waan thok. Ku ē ye tiŋ path tēnē muōnyde. ¹⁰Ku aye ŋic rin wēt kăpuōth ye looi, cĭmēn lɔn ŋic yen mĭth muk, ku ē kɔc gōōŋ apath, ku ē kɔc cĭ Nhialic gam luōi kăpath, ku ye kɔc la kē jōr ke kony, ku ye cool luoi kuat kēriēēc ēbēn path.

¹¹Duōkkē lēer kor ye mat akut lēer yiic, rin na lek rōor tak, ka cɔl rōt athiak, ku cik kepuōth ben yiēk wēt Raan cĭ lɔc ku dɔc. ¹²Ku kēya, ka că awuōc looi ē rin cĭ kek athōn wăār bĭk aa looi thoŋ kōu. ¹³Keek aya aabi piōc rēer piiny ē path ku yekē bēēi kuany yiic, ku dēt rac aya, keek aabi aa kɔc alop jɔt ku yekē luup wēl ciĭ path. ¹⁴Ke yeen aya tak lɔn puōth yen bĭ lēer kor aa thiaak, ku bĭk la mĭth, ku mackē bāāiken apath, rin bĭ raan aterda dhēl ciĭ yōk bĭ ke aa jāām wēl rɔc kegup. ¹⁵Lēer kōk emēn aaci jai wēt Jethu ku keek aaci jōŋrac buōōth cōk.

¹⁶Ku na le tiŋ cĭ gam tō lēer manyden thok, ka dhilke muk apath, ku ciĭ ke pēl akut kɔc cĭ gam bĭ ya yen muk ke, rin bĭ akut kɔc cĭ gam yenhom yiēk muōök lēer cĭn nhĭim kɔc muk ke.

Duk muɔr der thok tē luui yīn ye bī rap kōōm (5:18)

¹⁷Bāny luɔi akut kɔc cī gam looi apath aaye theek ku riɔp ke, rin ye kek kɔc ē luui apei, kɔc kek kɔc lēk wēt Nhialic ku yekē kɔc piōōc. ¹⁸Aye athōr theer wēl Nhialic lueel, “Duk muɔr der thok tē luui yīn ye bī rap kōōm.” Ku kēya, “Raan ē luɔi adhil yiēk ariōpde.”^a

¹⁹Duōkkē wēt gɔɔny raandit ye gam tē cī yen kɔc karou ku diāk kek gɔɔny yen. ²⁰Tē le yen kɔc cī kērac looi ka dhil nyieeny kɔc nhīim, rin ku bī kɔc kōk kēcīt ē kēnē cīi ben looi.

²¹Wek ayōōk Nhialic nhom, ku Jethu Krītho ku jɔl atuuc cī Nhialic lɔc, thekkē wēlkā ke we cīi kɔc ye tek yiic bī la raan dēt yakē ŋuāān kuat kē luɔikē yic.

²²Duōkkē ye lɔc yen lɔn kueny wek raan bī Nhialic luōōi. Duōkkē rōt mat luɔi kārec yiic, rēērē ke we lip gup.

²³Duōkkē piū ye dek kepēc, yakē muōn thin-nyɔɔt dek, ku bī we kony bī thiōōr we cīi ye lac piāār yiic.

²⁴Kārec ye kɔc kōk looi aa la gei kɔc nyīn, ku aake wat nhīim ē luk yic, ku kɔc kōk aaye kāracken cīk thiaan jāl ŋic ciēēn. ²⁵Ku ē dhōl tōōŋ kēnē, kāpuōth ye raan looi aa cie muɔɔny, ku kāpuōth kōk cī thiaan aabi ŋic akōldā.

6 Aloony ēbēn aa dhil luui apei, ku yekē bānyken theek apei, rin bī ciēn raan kuc jam rin Nhialic, ku jɔl aa piōōc ye yōk kɔc piōōc. ²Aloony kɔc cī gam acīk lēu ku bīk kɔcken cī ke loony dhōl gup, rin keek aa wāmāthakēn. Kē lēukē bīk looi ē lɔn bīk luɔiden aa looi apath, rin kɔc la kē yekē yōk luɔi yic, aa kɔc cī gam nhiarkē ke. Aa kek kāk lēukē bāk ke piōōc tēnē kɔc, ku yakē ke dēt puōth bīk ke theek.

^a5:18 L.rou 25:4; Mt 10:10; Lk 10:7 (aliu ciēēŋ Jiēēŋ yic) 5:19 L.rou 17:6; 19:15

Piöoc ë yic ku piöoc ë lueth

³Raan piöoc wët dët cie kën ë Nhialic ku aciĩ thöŋ kek wël Bányda Jethu Kritho ku jol aa piöocda rin Nhialic, ⁴ke yeen anëk nhiam wei ku acin kë ŋic. Yeen ala kë wic cie thök yepuöu bi rot aa tær ku göth ke koc wël cie yith, ku kënë ë tiel bëëi ku këëk koc, ku lëët koc röt, ku biĩ diu rac kam koc, ⁵ku koc cin nhĩim aa röt cool ë teer ku acin yiny tö ke ke. Ayekë tak lon yath ë dhël koc col ajak.

⁶Ee këya, yanh la cök ë raan col ajak apei, tē ci yen kāk tö ke ye gam piände ebën. ⁷Rin yook acin kë cuk bëëi pinynhom, ku ka cin dët lëuku buk nyaai thĩn. ⁸Na lok kë camku ku kë ceŋku ka cin dët yikku yopuöth. ⁹Koc ye wic bik jak, aaye piäthken thel käreç yiic, ku keek aa wëi kāk kuckë ku käreç ye piäthken nhiaar, kāk ke thel riääk yic ku rec ke. ¹⁰Rin ku bi raan jieek nhiaar, ee koc miæt kuat kākjuëc rec yiic. Koc kōk aaci kepuöth yiëk jieek apei agut bik nhĩim määç ë gam, ku keek aaci kajuëc ŋöŋ ë nyin bëëi kepuöth.

Timothĩ aci nyuöth luicide

¹¹Ku yin raan Nhialic mæc rot wei lui käreç yiic, ku ye dhöl la cök yen muk cök. Ku ye luui kāk Nhialic ke yĩ ŋöth Jethu ku ye koc nhiaar, ku ye gum, ku ye raan ŋic cieŋ ke koc. ¹²Thär kë yeku gam apath, ku muk pĩr akölrüëc yen ë col Nhialic yĩ apath aya, këwäär ca gam ba lueel thuŋdu koc juëc nhĩim. ¹³Nhialic nom, yen wëi yiëk keriëc ebën, ku Jethu Kritho, yen ci ye lueel gai wäär Pilato nom, yin aya yöök, ¹⁴muk lööŋkä nhĩim apath ke cin kë wääç yet aköl bi Bányda Jethu Kritho ben bën. ¹⁵Lon bi yen ben bën abi rot looi aköl ci Nhialic tak yen raan ci döc, ku yen Bënyŋaknom yetök, yen Bënyŋaknom tö tueŋ bányŋaknhĩim, ku ye Bëny bány. ¹⁶Ee yeen yetök yen acie thou, ku yen aciëŋ ruel yic, ruel cin raan rot thiäk ye. Acin raan ciĩ ye kaŋ tiŋ, ku acin raan lëu ku bi ye tiŋ. Yen aaye theek, ku ala riëdit tet akölrüëc ebën. Yenakan.

¹⁷Yöök koc ci jak kāk piir pinynhom bik ciĩ nhiam, ku cik ŋäthden tēü kāk cie yith yiic cimën jieek, ku ye Nhialic yen ŋöthkë, Nhialic ci yo yiëk keriëc ebën ë biökruaalde ku buk puöth miet. ¹⁸Yöök ke bik kápath aa looi, bik aa abiökruæel, ku dhilkë kākken aa rom kek koc kōk. ¹⁹Këya, keek abi jieek la cök tööu ë rienken pan Nhialic. Ku ë yen abi ya kërĩl diit bi ke cök piny aköldä. Ku yen abi kek piir la cök yök. ²⁰Yin Timothĩ muk kë ci kuëi yĩ apath. Mæc rot wei ë jam rac ciĩ thiääk ke Nhialic yic, ku ater cin yic kë kuany ye koc kōk yĩin jööny ë lueth ku luekë ke ŋiëc ë kaŋ. ²¹Rin aye koc kōk lueel lon ŋic kek kaŋ, ku ë tēënë, keek aci mër wei dhöl gam yic.

Dhëëŋ Nhialic abi rëer ke we ebën.

Athör ë rou cï Paulo gät Timothï

Wët nhom

Athör ë rou cï Paulo gät Timothï ala yic wël wëet juëc. Rin cït Timothï manh koor ku ye raan ye kony ë luçi. Wëtdit athör yic, ee gum. Timothï aye yöök bi yepuöu dæet ke la tuej ke nyooth wët Jethu Krïtho ke cï gam. Ku muk piöoc ë yic Wët Puoth Yam ku athör thæer wël Nhialic. Ku ye luui kecït raan ë piöoc ku ye raan kœc lëk wët ë Nhialic, ke cïi riöc kœc bi ye luc ku jeikë wët lueel.

Paulo acï Timothï lëk athöör yic apeï ku bi rot cïi met jam kanyiaap yic ku teer wël kuc nhïim. Wëlkä kœc ke piŋ, aa kërac yök thïn.

Ku këne ëbën, Timothï acï bën lëk pïr raan ë gët athöör, wët gamde, lier puöu, nhiër, riel ë puöu ku gum.

Käk tō thïn

Muöth tuej	1:1-2
Lec ku lëk	1:3-2:13
Wëet ku lëk	2:14-4:5
Pïr Paulo.....	4:6-18
Thök ë wël.....	4:19-22

1 Ee yen Paulo atuny Jethu Krïtho cï tooc ba kœc bën lëk pïr cï thœn rëer ke Jethu Krïtho.

²Tënë Timothï, manhdiën nhiaar, bi Nhialic Wäda ku Jethu Krïtho Bänyda yi ŋuään ku yïk yi dhëeŋ ku döör.

Timothï acï dæet puöu bi gamde muk

³Nhialic yen ya door puön cïn yic diu, aya leec cïmën wärkuan dit. Aya leec tē tek yen we tē röök yen aköl ku wëër. ⁴Yœn cï wek dhiau rin cï yok puök aya tak, ku awiëc ku ba we ben tiŋ, rin ba puöu miæt. ⁵Lœn ye wek kœc cï gam ë yic amuök nhom, ku athöŋ kek tēcït tē cï moordit Loith ku jœl aa moor Yuniith gem thïn aya. Aya yök ŋapuöu lœn cï yïn gam aya. ⁶Ee rin ë wët këne yen aye yen yi lëk ba miöc wäär cï Nhialic

1:2 Luçi 16:1 1:5 Luçi 16:1

yiěk yĩ, wäär tēēu ʔen ʔacin yĩnhom ba yĩ dɔɔc cɔl arēēr ke dēp yĩpuū. ⁷Wēi cĩ Nhialic yiěk ʔo acie ʔo cɔl ariōc. Wēi Nhialic ē ʔo yiěk riel, ku nhiarku rōt, ku ye raan rot muk apath bĩ kērac cīi loi.

⁸Duk rot ye yōk ciēt yĩ bĩ guōp yār tē lēk yĩn kɔc wēt Bānyda, ku yeen aya, duk rot yōk ke yĩ bĩ guōp yār rin cĩ ʔa mac wētde. Māt rot ʔa ba gum rin Wēt Puōth Yam, ku Nhialic abĩ yiěk riel ba luui rin wētde. ⁹Yeen acĩ ʔo kony ku acĩ ʔo lɔc buk aa kacke, ku acie rin kēpuōth cuk looi, ee rin kēden wic. Ku acĩ Nhialic guiir kēya rin piathde. Ku tēwäär kēc piny guɔ cak, Nhialic ēcĩ Jethu Krītho guiir bĩ ʔo nyuōth piathde. ¹⁰Ku ēmēn Jethu Krītho acĩ lɔc ku dɔc, aluānda acĩ riel thou tiaam, ku bīi Wēt Puōth Yam la gei cīt ruel. Ku yīk ʔo pīr akōlriēec ēbēn.

¹¹Nhialic acĩ ʔa kuany ba ya atuuc ku ya raan piōoc ba Wēt Puōth Yam lēk kɔc. ¹²Ee wēt kēnē yen aguum ʔen kākā ēmēn. ʔen ɲot ʔa kēc puū pēk wei, rin ʔen aɲic raan cĩ ʔen wētde gam, ku aɲic alanden lɔn yeen ala riel, ku abĩ kē cĩ thɔn tiit apath agut cīt akōl bĩ yen bēn la dhuk. ¹³Muk wēl puōth yīth ca piōoc tēnē yĩ nhīim apath, ke cīt kāk ba buōth cōk piērdu yic. Ku rēēr ē gam ku nhiēr yic, kāk ye yōk rin ye wek tōk kek Jethu Krītho. ¹⁴Muk kāpuōth cĩ thɔn yĩ apath ē riel Wēi Nhialic rēēr kek ʔo.

¹⁵Yīin aɲic lɔn cĩ kɔc ke rēēr kek ʔen ēbēn pan Athia, agut Pigeluth ku ʔermojinīth, kuc piōocdiē ku jiēlkē.

¹⁶Bĩ Nhialic paan Onethiporuth dɔɔc rin acĩ ʔen kony bĩ ʔen a muɔɔc miēth, ku cīi guōp riōc wēt cĩ ʔa mac. ¹⁷Ku nawēn la ʔēēt Roma akēc bēn gāāu, acĩ tē tō ʔen thīn bēn yōōp apei agut tē yōk yen ʔa. ¹⁸Yeen abĩ Bēny Jethu cɔl ayōk kēpath akōl bĩ yen bēn la dhuk. Ku yīin aɲic apath yen tē cĩ yen ʔa kuɔny thīn pan Epethuth.

Apuruk path tēnē Jethu Krītho

2 Ku tēnē yĩ, yĩn wēndiē, cɔl rot aril puū riel yen ba yōk wēt puōth Jethu Krītho, rin ye ʔok tōk kek Jethu Krītho. ²Muk wēl ʔɔn ca luel nhīim ke kɔc juēc tō thīn. Ku lēk ke kɔc ca deet puōth bīk ke muk nhīim, ku aa kɔc lēu ku bīk kɔc kōk piōoc aya. ³Gum kek ʔo cīt ye apuruk path tēnē Jethu Krītho. ⁴Apuruk tō luoi yic aye wic ku bĩ bānyde cɔl amit puū, ku acie rot la liāp wēl cie kāk apuruuk yiic bĩ pīr cīmēnden. ⁵Raan wēēr kek kɔc ē kat yic, acie ariōp cĩ yen kɔc wuōr ē yōk tē kēc yen lōōɲ buōth yiic apath. ⁶Raan ē pur apei, adhil duɔmde kaɲ tem. ⁷Tak yic apath yen kē lēk yĩ, rin Bēny abĩ yĩ cɔl adet kaɲ yiic ēbēn.

⁸Muk yĩnhom Jethu Krītho, yen cĩ jōt bei ē raɲ yic, yeen ee raan many Debit, cīt tē cĩ ye luel thīn ē Wēt Puōth Yam ya piōoc. ⁹Rin ye ʔen

Wēt Puoth Yam piöc ë yen ye yen gum, ku ye ya rek ciët ya ye raan cä awuöcdit apeì looi. Ku Wēt Puoth Yam akëc rek bi cii la tuej. ¹⁰Ku ë wēt kënë, yen aye yen keriëc ëbën guum, rin kòc ci Nhialic lòc ku bi ke luök rin Jethu Kritho, ku bik la duaar akölrüëc ëbën.

¹¹Käkkä aa wël yith,

“Të ci yok thou kek yeen,
ke yok aabi piir kek yeen.

¹²Ku na lok tuej ke yo gum,
ke yok aa mec kòc kek yeen.
Na jeiku, ka bi yook jai aya.

¹³Ku na cuk ye kòc kë ye lueel loi,
ke yeen ee kë ci lueel looi,
rin aciï lëu ku bi rot jai ë rot.”

Raan luoi ci Nhialic gam

¹⁴Ben kacku ták kënë, ku jai ke apath Nhialic nom bik cii ye göth kamken wël yekë lueel. Acin këpuoth ye yök thin, ku ë kòc ke piñ rac.

¹⁵Them apeidit ku ba rot nyuöc thënë Nhialic lon ye yin raan luoi ci gam, raan luoi cie guöp ë riöc, ku ë wēt Nhialic ë yic yen aye piöc apath. ¹⁶Ye rot cöl amec të ye kòc jam thin wël cie wël ë Nhialic, rin wëlkä aa kòc thel wei. ¹⁷Käk bik aa piöc aa wël cit tëtök cie dem. Kam ë kòckä aayi Yëminaith ku Piletuth. ¹⁸Keek aaci wēt yic dhöñ, ku keek aa rëc kòc kòk ci gam nhiim, rin ye kek ye lueel lon jön bi kòc röt jöt thou yic aci rot looi theer. ¹⁹Ku yiny ril Nhialic cit kuur cie nyooñ ci thany köu wëlkä, “Nhialic anjic kòc kek kacke,” Ku, “Na le raan ye lueel ke raan ë Jethu ka dhil luoi käreec puöl.”

²⁰Pandit lääu yic ë yic la aduuk ku töny, ci kòk looi miläj töc ku kòk miläj thith, ku kòk aaci cuëc ë tiöp. Aduuk kòk ku töny kòk aaye bëëi bei ë tööu yic, bi kòc ke luoi nin ciem ke yai, ku aduuk kòk ë kuöot ku töny kòk tiöp aaye kòc luoi ë path akölaköl. ²¹Këya, të le raan guöp wic bi käreec cii ye looi, ka bi thöñ kek aduuk ye kòc ke luoi aköl yai, rin ci yen yepuöu tääu luoi ë Bëny yic, ku rëer ke ci rot guir bi kuat luoi path ya looi.

²²Duökkë wepuoth ye yiëk käk ë bal ku käk kòk cimën riënythii, wëlkë tuej ë gam ku luoi la cök, ku nhiër ku döör wedhie wek kòc yer puoth bäk Jethu aa cöl ë kuöony. ²³Ku calkë röt amec të ye kòc röt tæer thin wël cin wëtten yic ku wël kòc kuc kan, rin anjäckë lon ye teer tøj bëëi. ²⁴Aluañ Bëny aciï lëu ku bi thör. Yeen adhil a raan path tënë kòc ëbën, raan piöc path lir puöu, ²⁵raan cie kòc aterde ye thaañ gup të cök

yen kenhĩim piny, tēdē aabĩ Nhialic lēu bĩk kenhĩim waar luɔi käreɕ yic ku ŋickē yic. ²⁶Ku dhāŋkē dēp cĩ ɔŋrac ke deep, ku looi ke bĩk kākke aa looi.

Käreɕ bĩ rōt looi nĩn ciēn yic

3 Muk ē kēnē nhom! Tē le tēn bĩ Jethu dhuk pinynhom thiōk, ka bĩ yic riel tēnē ɔo Krĩthiaan buk pĩr tēcīt tē wĩc Nhialic ye thĩn. ²Rin kɔc ēbēn aabĩ rōt aa nhiaar ē rōt. Ku aabĩ wēēu nhiaar apei. Ku aabĩ kenhĩim aa lec, aabĩ nhiam, aabĩ kɔc aa lāat. Ku aacĩi wēēt bĩ kɔc ke dhiēth ke aa wēēt ya gam. Aacĩi puōth bĩ ya miet kāpuōth ye luōi ke. Ku aacĩi Nhialic bĩ ya theek. ³Acĩn raan yekē nhiaar. Acĩn kē bĩk aa pāl piny. Aabĩ ya luum. Ku aabĩ ya kɔc cie rōt ye duut kuat luɔi kērac. Ku aabĩ rēēc apeidit, ku aabĩ kēpath ye looi aa maan. ⁴Keek aabĩ kɔc ya luom. Aabĩ ya kɔc kuith. Ku aabĩ nhiam ciēt kek path ē rōt. Keek aabĩ kāk miet ē puōu aa nhiaar tēnē lɔn nhiēer kek Nhialic. ⁵Kɔckā aabĩ rōt ya nyuōth ciēt yekē kɔc Nhialic. Ku kēnē yic aa kuc riel Nhialic lēu ye bĩ piērden waar yic. Cɔl rot amec tēnē ē kɔckā.

⁶Kɔc kɔk keyiic aala bēēi yic ciēt ke ye kɔc path, ku kē tō kepuōth ē lɔn bĩk diāār ye lac wel nhĩim lēu, bĩk kē wickē ya looi. Diāār aa adumuōm looi arak juēc, ku dōōr aliu kepuōth. Aa kāk wĩc piāthken kek aa yekē ke looi. ⁷Diāār ye them akōlakōl bĩk piōc ku acĩkkē lēu bĩk yic ŋic. ⁸Cimēn Janeth ku Jambrith aake cie wēt Mothith ye gam, ku kɔckā aake cie yic ye gam, keek aa kɔc cĩ nhĩim kōōc ku aacĩ Nhialic jai rin liiu kek ē gam yic. ⁹Ku kē loikē acĩi bĩ la tueŋ apei, rin raan ēbēn abĩ ke tiŋ tē kuc kek kāŋ thĩn, cīt mēn cĩ yen rot looi tēnē Janeth ku Jambrith.

Lēk ciēn tēnē Timothĩ

¹⁰Yĩn aŋic kāk ca piōc ēbēn tēnē yĩ. Ku tē cĩ ɔen piĩr thĩn. Ku kēn yen wiēc ku ba looi ē piērdiē yic. Aca deet yen yĩ, yen tē ye ɔen raan cĩ gam thĩn. Ku lɔn cĩ ɔen ye raan tuc guōp. Ku ɔen anhiar kɔc, ku lɔn ye ɔen kāŋ guum. ¹¹Yen acĩ luc arak juēc. Ku ɔen acĩ gum apei. Yĩn aŋic kājuēc cĩ rōt looi tēnē ɔa Antiōk Ikonía, ku Lithtra. Luny cĩ ɔa luc apei aca guum. Ku Bēny acĩ ɔa kuōny bei kecin ēbēn. ¹²Kɔc wĩc ye ku bĩk piĩr dhēl Nhialic akuōt tōk yic kek Jethu Krĩtho, aabĩ dhiel gum. ¹³Ku kɔc luui käreɕ ku yekē rōt nyuōth ciēt keye kɔc path aabĩ la tueŋ ke looi käreɕ apei, ku aa kɔc tuōōr nyĩn ku tuur ke nyĩn aya.

¹⁴Ku tēnē yĩ, lɔr tueŋ ke yĩ looi yic yen cĩ piōc tēnē yĩ, ku aca gam piāndu ēbēn, rin yĩn aŋic kɔc kek ke piōc yĩ. ¹⁵Ku tēwāār ye yĩn meth,

yïn aŋic wël cï gõt athör Nhialic yic, lëu ku bïk yïn cəl aye raan ŋic kən apath. Ku ŋiny kən yen abï cəl aluäk dhël gam Jethu Krïtho. ¹⁶Athör wël Nhialic ëbën aa wël ye Nhialic lëk kəc käkke tïŋ bik ke gõt, ku ë kəc kony bï kəc piöc ë yic, ee jai awuöc. Ku ee käreç ye looi cök piny, ku ee kəc nyuöth dhël la cök. ¹⁷Rin bï raan ë luui tënë Nhialic, ye lëu apei ku guir rot bï kuat luçi path ëbën ya looi.

4 Yïn adhiel lëk Nhialic nhom ku Jethu Krïtho yen bï luŋ kəc ëbën luk aköldä, kəc pïr ku kəc cï thou rin bï yen bën kek bäänyde. ²Piöc kəc Wët Puöth Yam, ku dæet ë kenhïim apath bïk piŋ tädë ke cïk piŋ. Ku cök kenhïim ku lëk ke bïk kepuöth dæet ke piöc ke, ke yï cï rot päl piny. ³Ala aköl bï bën aköl cïi kəc bï ben piŋ ë yic, ku aabi käkken nhiarkë aa buöth cök. Ku keek aabi kəc piöc juec aa mat nhïim, bïk ke aa lëk käk kek nhiarkë bïk ke aa piŋ. ⁴Keek aabi kuec bïk wët ë yic cïi ye piŋ, ku aa anyikööl kek yekë nhiaar. ⁵Ku ye rot duut këriëc yic ëbën ku ye käreç guum, loi kë ye raan Wët Puöth Yam ë Nhialic piöc, ku ye luçidu looi ëbën ke yï aluaŋ Nhialic.

⁶Wëikië acït ajuer cï juer Nhialic. Acï looi bï ke ye luöï. Ku ëmën, aköl bï yen thou acï yëet. ⁷Yen acï luçidië looi apath, yen acï luçidië looi ëbën, cïmën raan këçc cie dhuk ciëen tŋŋ yic, yen acï luçi cï Jethu yiëk yen thäap cïmën raan cï kəc wuöŋ, yen acï rëer alanden ke ya ye raan cï gam. ⁸ëmën, ariöp bï yiëk yen ke ya ye raan ye Nhialic piërdië tïŋ ke la cök, ariöp yen ye Jethu, yen Bëny kəc tæk yith, abï yiëk yen aköl luŋdït, ku acie yen yatök, abï yiëk kəc tit ye aya ke nhiaar aköl bï yen ben bën.

Athön Paulo

⁹Them apei ëmën ku ba bën tënë ya. ¹⁰Demath acï pïr pinynhom nhiaar, ke yeen acï kat tënë ya, yeen acï la Thethalonika. Krïthkïnth acï la Galatia ku Tito acï la Dalmatia. ¹¹Ee Luka yetök yen arëer kek yen. Cəl Marko ku bakkë tënë ya, rin yeen alëu ku bï ya kony ë luçi. ¹²Tikikuth aca tuöc Epethuth. ¹³Të bï yïn, ke yï luëth alanhdiën wiir ca nyäaŋ Troath tënë Karputh, bëëi athör aya, athör cï looi ë biöök.

¹⁴Raan thöth cəl Alekdhändër acï yen luçi kërac apei, yeen abï Nhialic luçi kë thöŋ kek kë cï looi. ¹⁵Ba rot tiit ye apath, rin acï kuec wët yeku luuel ku ye wïc bï thör.

¹⁶Acïn raan tök cï köc kek yen aköl tueŋ yen yëth yen luk yic, raan ëbën ëcï jäl yaköu. Acä wïc ku bï Nhialic kuëen kekööth. ¹⁷Ku Nhialic acï yen bën kony ku yïk ya riel, agut të bï yen wët Nhialic lëk kəc cie kəc

4:10 Kol 4:14; Pil 24; 2Kor 8:23; Gal 2:3; Tit 1:4 4:11 Kol 4:14; Pil 24; Luçi 12:12, 25; 13:13; 15:37-39; Kol 4:10 4:12 Luçi 20:4; Epe 6:21-22; Kol 4:7-8 4:13 Luçi 20:6 4:14 1Tim 1:20; Wk 62:12; Rom 2:6

Itharel ëbën ku bïk piŋ. Ku ɣen aci bën poth bi ɣen ciï tēm ë nōök. ¹⁸Ku Nhialic abi ɣen kuöny bei käreç jəŋrac yiic ëbën. Ku abi ɣen nyaai ke ɣa puəl guöp, bi ɣa ɣäth paande ë bäänyde yic. Yeen abi ya theek akölrïëc ëbën! Yenakan.

Muöth Ciëen

¹⁹Prithkila ku Akuila aa ya muöth, ku jəl aa mïth Onethiporuth.

²⁰Eratuth arëer Korinth, ku Tropimuth aca nyääŋ Miletuth rin ë tuany.

²¹Them apei ku ba bën ke rut këc yëet. Week aaci Ebuluth, Pudenth, Linuth, ku Klaudia muöth, ku jəl aa wämäthkuan kök ci gam.

²²Bi Bëny Nhialic rëer ke wëikun. Dhëej Nhialic abi rëer ke we ëbën.

Athör cï Paulo gät Tito

Wët nom

Athör kënë aci Paulo gät Tito riénythii tō Kret raan ye ye kony, yen cï Paulo nyääñ piny bi akut kɔc cï gam lōk biōōk. Athör ẽ jam wël kadiäk ril apei.

Wët tueñ, Tito a lēk bi tē ye kɔc cï Nhialic gam luui thīn bi buōōth yic, rin kɔc juēc pan Kret aci path. Wët dēt, ee wēt Tito tē bi yen kɔc juēc cï gam pan Kret ya piōōc thīn, rōördit ku diäardit, ku riénythii ku aloony aya. Ku jol diäardit diäarkor ya piōōc. Wët ciēn, Paulo ẽ Tito lēk tē bi kɔc cï gam cieñ thīn, bik rēer ke mēt ku dōōr ke cīn agōth, ku cīn tiel bi kɔc cï gam rēer keye tōk.

Käk tō thīn

Muōth tueñ	1:1-4
Luoi Tito pan Kret.....	1:5-16
Luoi akut kɔc cï gam.....	2:1-15
Cieñ peth Krithiaan.....	3:1-11
Muōth ciēn.....	3:12-15

1 Athör Paulo aluañ Nhialic ku ye atuny Jethu Kritho cï tuōc Tito. Yen ẽci kuany ku toc ya ba kɔc cï Nhialic kuany bēēi gam yic bik pīr akōlriēc ẽbēn yōk, ku ñickē yic kɔc yāth tēnē Nhialic, ²yen tō ñōth ẽ pīr akōlriēc thīn. Nhialic cīi lueth ye lueel, aci yo thōn ẽ pīr kēnē wāthēer ke piny kēc cak. ³Lōñ ẽ pīr aci Nhialic nyooth ku tuuc yen ẽ rielde kek Aluāñda Jethu ba bēn lēk we.

⁴Yīn agāt athör Tito manhdiē Nhialic nom, cuk gam yodhie. Bi dōōr ku dhēñ Nhialic Wāda kek Wēnde Jethu Kritho Aluāñda rēer kek yī.

Luoi Tito pan Kret

⁵Yīn aca nyiääñ pan Kret, ba kāk kēc rōt cōk wāar lōk cōk. Ku kuany kōcđit bik akuut kɔc cï gam wat nhīim ẽ gēeth pan Kret yiic ẽbēn cit tē cï yen ye lēk yī thīn. ⁶Raandit wat akut nom adhil a raan luoi akut

1:4 2Kor 8:23; Gal 2:3; 2Tim 4:10 1:6-9 1Tim 3:2-7

kɔc cī gam looi apath, ku aci thiëek tieŋ tók. Ku miëthke aadhil aa kɔc cī gam ku lek gup athëëk ku cik nhīim ril. ⁷Këya, raan wat akut kɔc cī gam nom yen ë raan luoi kāk ë Nhialic, adhil a raan path cīi nom ril, cīi pušu lac dak ku cīi ye wiet ë mäau ku cīn guöp aköök, ku cīi ye bath wëü. ⁸Adhil aa biökruul ku nhieer luoi këpath, adhil a raan ë rot duut, la cök ë Nhialic nom ku peth. ⁹Ee raan dhil wët Nhialic muk piände ëbën cit të cī ye piöc thīn. Këya, abi kɔc kök rieel puoth wët Nhialic cie lueth yic, ku nyuth kɔc kuc ë wët kënë lɔn ye piöcde yic.

¹⁰Rin kɔc juëc aake cī kuc, ku alanden kɔc Itharel cī gam bik bën Jethu cök, aa kɔc bën liäp nhīim ë lueth ye kek kɔc wëŋ nyin. ¹¹Aŋuëën bi ke yök bik köc ë jam, rin liëp kek kɔc nhīim bëi yiic piöcden ræc kënë wët wic kek wëü ë path tënë kɔc yekë ke piöc. ¹²Raan tók pan Kret ë kam kocken kāk Nhialic tieŋ aci yic luel ëlä, “Kockuan pan Kret aa lueth, aa läai, aa dak röt cie luui, aa köör ë miith.” ¹³Rin wët kënë adhil wek ke aa miëk nyin thīn apei, bik kepuoth waar bik wët Nhialic gam kepuoth ëbën. ¹⁴Ku cikë ben aa luui wël kɔc Itharel, wël cit anyikööl, lööŋ kɔc cī kuc ë wët yic. ¹⁵Tënë kɔc yer puoth ëbën aa cīn yiic ajuëc, ku tënë kɔc col puoth kãŋ ëbën aa la yiic ajuëc rin aaci wel nhīim ku piäthken aaci yith kuc. ¹⁶Ku ayekë luel lɔn ŋic kek Nhialic, ku aye kāk yekë ke looi nyooth lɔn cīi kek ye ŋic. Acin kë ye kek piath thīn, aa cīn gup athëëk ku acin këpeth yekë looi.

Kë la cök dhil piöc

2 Yin adhil kɔc piöc wët Nhialic ë yic. ²Lëk kacdit bik kegup aa theek ku yekë röt tiit, ku gamkë Nhialic ë pušu ëbën, ku nhiarkë röt ku dhilkë gum aya. ³Lëk diäardit aya bik aa diäär thek Nhialic. Ku cik wël ye dhëeth, tädë ke yik röt mäau. Ku yekë diäarkor nyuoth këpath. ⁴Ku nyuuthkë diäarkor bik rörken ku miëthken nhiaar. ⁵Ku bik röt muk apath bi ciën karec ye luël kegup. Ku thekkë rörken gup, bi ciën raan rac dhäl wët Nhialic yic rienken.

⁶Këya, yin adhil riénythii aa deet puoth aya bik röt aa muk apath. ⁷Yiin aya, adhil nyooth lɔn ye yin raan athëëk path ye kiët ku ŋic piöc. ⁸Ye jam wël la cök rin bi ciën raan dhäl yiguöp, bi kɔc aterdu ciën nyin yökë bi kek yo aa jääm gup.

⁹Piöc aloony bik banyken aa miët puoth kuat kāk yekë ke looi akölaköl, ku cik wëlken ye jöny, ¹⁰ku cik ye cuër aya. Ku bik nyooth lɔn ye kek kɔc path akölaköl cīn kë ye ke diëu thīn, ku bik nyooth aya lɔn peth piöc rin Nhialic Aluãnda kuat kāk yekë ke looi yiic.

¹¹Rin Nhialic aci tē puoth yen thīn nyuoth, rin cī yen bēn bī raan ēbēn ben luōk pīr. ¹²Dhēēnde ē yo lēk buk pīr rac ku kāk pinynhom puōl. Ku buothku pīr path yic, pīr lōŋ Nhialic pinynhom ē tēn, ¹³ke yo tit akōl cī dōc yen ŋāthda, tē bī diik Nhialic ril apei ku Jethu Krītho Aluāŋda rot nyuoth. ¹⁴Bānyda Jethu aci rot gam bī nōk rin bī yook kony kuat kārec ye raan ke looi yiic, ku cōl yo aaye kōc cī kegup wuōōny wei, ku yeku kacke yetōk ku yeku nhiaar diēt yeku looi kēpath.

¹⁵Piōōc kākkā rieldun tō ke yī. Ku ye ke dēt puoth ku miek kōc piōōc ke nyin thīn. Ku duk raan tōk ē path pāl bī yī dhōl guōp.

Cieŋ peth Krīthiaan

3 Lēk kōc bīk ŋic lōn ē luōiden bīk bāny baai ku lōōŋ mec baai theek ku loikē kāpath. ²Lēk ke bīk kōc kōk cīi ye lom ku yekē kōc ē kōc dōōr, ku mēēthkē kamken ku yekē rōt nyuoth akōlakōl lōn ye kek kōc path tēnē raan ēbēn. ³Yook thēer yōk aa yo ye luui kārec, acīn kēnē ŋicku, yōk aa yo cīn gup athēēk, ku yeku aloony kārec ye piāthkua wīc ēbēn. Yōk aa yo la gup kuith ku tiēl ye ke yo maan kōc kōk ku manku ke aya.

⁴Nawēn cī piath ku nhiēr Nhialic yen yo kony rot nyuoth, ⁵ke kony yo. Ku acie rin kāpath cuk looi, ee rin yer yen puōu. Acī yo kony ē lōkwēi cī yo ben dhiēēth riēl Nhialic ē yic, ku ben yo cōl aaye yam dhēēŋ Wēi Nhialic, ⁶cī gām yo ē path rin Jethu Krītho Aluāŋda. ⁷Ku bī dhēēnde yo cōk piny Nhialic nhom, ku buk pīr akōlriēc ēbēn yeku ŋōōth yōk. ⁸Kēnē yen ē wēt yic, detkē yic apath, rin bī kōc rēēr ke cī Nhialic gam, aa rēēr ke loi kāpath ē raan ēbēn kony.

⁹Pālkē jam cīn kē ye kuōny kōc rin wārkuan dīt thēer. Ku ater ku agōth rin lōŋ, rin kākkā ēbēn aa cīn kē ye yōk thīn. ¹⁰Wēēt raan rac kēn yic tōk ku rou, ku pāl tē cīi yen ye gam. ¹¹Ŋic lōn ye raan cīt kēnē raan rac, ku aye kākken rec ye looi guō nyuoth.

Muōth ciēn

¹²Tē le Artemath ku Tikikuth yet tēnē yī, ke yī lōc bēn tēnē ya gen Nikapolith rin awiēc ba pēi rut thōl ē tēēnē. ¹³Luōōi apath ba Dhenath raan lōōŋ ku Apolo kony kēnyden yic, yiēk ke kuat kē wickē ē cāth yic. ¹⁴Adhil kackua ŋiēc bīk cīi ye rēēr ke cīi lui, aa dhil aa luui kāpath wīc piērden, acīk lēu bīk pīr pīr rac.

¹⁵Kōc rēēr ke yen ēbēn aa we muōōth. Muōth kōc nhiar yo miēthakua le yōk gam tōk. Dhēēŋ Nhialic abī rēēr kek we ēbēn.

2:14 Wk 130:8; B.bei 19:5; L.rou 4:20; 7:6; 14:2; 1Pit 2:9

3:12 Luōi 20:4; Epe 6:21-22; Kol 4:7-8; 2Tim 4:12 3:13 Luōi 18:24; 1Kor 16:12

Athör cī Paulo gät Pilemon

Wēt nhom

Pilemon aye raan ë löc kam kəc cī gam gen Kolothia, ku ë ye raan akut kəc cī gam, ku ë la alony cöl Onethimuth. Alony kënë ëcī kat tənë ye. Nawën ke la röm kek Paulo yön ë mëc ku wel Paulo nhom bī ya raan cī gam. Athör Paulo cī gät Pilemon ë tuc ye rin bī Pilemon döör kek aluonyde Onethimuth, ku lor ke cie wēt ye yen alony cī dhuk tənë ye, ku ë wēt cī Onethimuth ya wämënh cī gam aya.

Käk tō thin

Muõth tueŋ	1-3
Alëec tənë Pilemon	4-7
Bī Pilemon kë cī Onethimuth wuõc päl piny	8-22
Muõth ciëen	23-25

Paulo raan cī mac ë wēt Jethu raan cī löc ku dəc, yen agät athör tənë wämääth ë gam yic Timothī ku mähda Pilemon raan luui yök, ²ku nyanakäida Apia ku mähdan dët lui apeī cimënda cöl Arkiputh ku tənë kəc cī gam ë röm paandu. ³Bī döör ku dhëenŋ Nhialic ku Bëny Jethu raan cī löc ku dəc, aa rëer kek we.

Alëec tənë Pilemon

⁴Wämääth cī gam Pilemon, na röök akölaköl ke yīn aya tak röökdië yic ku læc Nhialic rienku. ⁵Rin yën ë nhiërdun nhiëer yīn kəc ë Nhialic, ku gamdu tənë Bëny Jethu, piŋ. ⁶Röökkië ë lön bī piath bëëi kamkua buk athiëi cuk yök piërda yic tənë Raan cī löc ku dəc aa deet yic. ⁷Nhiërdu acä cöl amit puõu apeī ku deet yapuõu rin cī yīn kəc cī Nhialic gam nyuõõth apath.

Paulo awic Onethimuth bī kony

⁸Këya, rin wēt kënë, alëu ba yī yõök ke ya cit wämuuth rin Raan cī löc ku dəc, kë wiëc ba looi, ⁹ku rin nhiër nhiaar yën yī yen abī yën yī

---

2 Kol 4:17

thiëc. Kënë aya looi rin ë yən Paulo tit nyin Jethu raan cī lɔc ku dɔc yic, cī mac ëmən wëtde. ¹⁰Yin aləŋ rin Onethimuth cī jəl a manhdië rin Raan cī lɔc ku dɔc, rin cī yən bən ya wun wëike wäär məc ya. ¹¹Wäär tueŋ acin kən ye kony tənë yī, ku ëmən ala kə lëu bī kony tənë yə yodhie, yīin ku yən. ¹²Yeen atuɔɔc ciëen tənë yī, cɔk alɔn cīi piändië ye wïc.

¹³Ee nhiaar bī lɔk rëer ke yən tēthin-nyɔɔt, bī yən kony nyiendu mënë lɔk məc yən rin piöoc ë wët Nhialic. ¹⁴Acä wïc ba yī nək kuɔnydië, awiëc ba këdu tak ë rot. Acin kə luɔɔi ke kəc ë gam.

¹⁵Tëdë, wët jiël Onethimuth tənë yī ë rin bī yən bən dhuk bək la rëer ke we cīi ben puɔk rin cī gamdun a tɔk. ¹⁶Yeen adhuk tənë yī rin ë yən aluɔnydu, ku ŋic lɔn ye yən wämuuth aya rin cī yən gam. Yeen anhiaar apei ku aba nhiaar apeidit aya ke cīt aluɔnydu, ku ye wämuuth rin Bányda.

¹⁷Na luuiku ë tɔk, ke yī lor Onethimuth cīt lɔn bī yin ya lor. ¹⁸Na le kərəec cī luɔi yī, tädë ke kɔny ë wëëu, ku wïc ke ke nyaai ke kəkkië yiic. ¹⁹Ee yən Paulo yən agät kënë ë ciëendië. Yīin aba cuɔɔt. Ku duk nhom mār yin aci pīr akölrüëc ëbən yök ë rienkië. ²⁰Ke yin manh ma, loi kënë apath rin Bányda. Ku ë wët ca lim tənë yī ke yə cīt mith ë tik rin Raan cī lɔc ku dɔc, dɛet yapuɔu. ²¹Aŋiɛc lɔn bī yin kə ca thiëc tənë yī looi ku kajuëc kɔk.

²²Ku dët aya, guir tən anīin tənë ya, tək ke Nhialic abī rɔkkun piŋ ku abä cɔl adhuk tənë we.

Muɔth ciëen

²³Epaprath raan cī mac kek yən rin wët Jethu raan cī lɔc ku dɔc, ee we muɔɔth. ²⁴Ku kɔc lui kek ya, Marko ku Arithtarkuth ku Demath ku Luka, aa week muɔɔth aya.

²⁵Bī dhëeŋ Bányda Jethu raan cī lɔc ku dɔc rëer ke we ëbən.

Athör cī gät kɔc Itharel cī gam

Wēt nhom

Athör cī gät kɔc Itharel, ee gēt tēnē akut kɔc cī gam wäär duēr gamden wai wei, ku dhukkē gamden theer yic, rin cīi kɔc juēc kē loikē nhiar ku yekē ke kuɔc ciēēŋ. Ku keek aake ye raan gät athöör ke deet puōth ē gamden yic. Ku nyuth ke lɔn Jethu Kritho yen ē yic la cök, ku ē yen acī Nhialic rot nyuōth thīn. Wäär gēt yen athöör ē wic bī yith kadiäk deet kepuōth apei. (1) Jethu yen ē Wēn Nhialic akölriēc ēbēn, ku yeen acī bēn gum bī tē yen Wun Nhialic theek thīn ŋic. Rin ye yen Wēn Nhialic, Jethu adīt tēnē kɔc kāk Nhialic tīŋ cī gōt athör theer wēl Nhialic yic. Ku adīt tēnē atuuc nhial ku tēnē Mothith aya. (2) Jethu acī Nhialic nyuōth bī ya yen raandīt kāk Nhialic akölriēc ēbēn, ku dīit tēnē kɔc kāk Nhialic tō athör theer wēl Nhialic yic. (3) Ku Jethu yen ē raandīt kāk Nhialic. Ku ē yen pīr ē yic bēēi tēnē ŋo. Ku lääi wäär ye kɔc Itharel ke nök, ku tēwäär ye kek yanhden duōr thīn duēl yic, aa ye kīit yen aye kek pīr bī Jethu bēēi aköldä kiēt.

Ku cökdiit 11 yic, raan gēt athöör ē kajuēc rin gam kɔc theer cī gōt athör theer wēl Nhialic yic lēk kɔc bā athöör kueen, bīk kepuōth deet gamden yic. Ku cökdiit 12 aaye lēk bīk la tueŋ ke gam ŋet tē thou raan ku cik kekōth wēl Jethu. Ku gumkē kuat käreec lui rōt ke, ku nääk bī bēn tēnē ke aya.

Wēl juēc tō athör theer wēl Nhialic yic, aaye raan ē gät athör kēnē tēnē kɔc Itharel cī gam, lac mat thīn. Kek wēlkä aabī raan kuen athöör ya yök ciel kit ŋäny ku kit ē thiök yiic (“ ”). Athöör ē thök ē wēēt ku lēk.

Käk tō thīn

Wēt Nhialic acī Wēnde lēk kɔc	1:1-3
Jethu adīt ku aril tēnē atuuc nhial	1:4-14
Buōthku Jethu bī ŋo luök la pan mac	2:1-4
Jethu acī bēn bī ŋo luök	2:5-18
Jethu adīt apei tēnē Mothith	3:1-6
Gamku wēt Jethu buk rēer ē duk	3:7-4:13
Jethu yen ē Raandan dīt apei kāk Nhialic	4:14-6:12
Athön Nhialic ē yic.....	6:13-20
Melkidhedek.....	7:1-14
Raan dēt kāk Nhialic cīt Melkidhedek.....	7:15-28
Jethu yen ē Raandan dīt kāk Nhialic.....	8:1-15

Të ye Nhialic duɔɔr thīn wäthæer.....	9:1-10:18
Bäk lok tëthiäk ke Nhialic	10:19-39
Gam.....	11:1-12:29
Të ye Nhialic miëët puðu thīn	13:1-16
Thek kɔckun dīt wël Nhialic.....	13:17-19
Röök ciëen.....	13:20-21
Wël ciëen.....	13:22-25

Wët Nhialic aci Wënde lëk kɔc

1 Wäthæer Nhialic aci jam tënë kɔc kākke tiŋ bik wëtde lëk wärkuan dīt arak juëc dhöl juëc. ²Ku ëmën, ee Wënde yen ë kākka lëk kɔc. Yen aci Nhialic thōn kārīëëc ëbën pinynhom, ku ë riel Wënde yen ë looi yen kārīëëc ëbën tō thīn. ³Wën Nhialic yen ë dhëŋde nyuɔɔth. Ku yen aye Nhialic tic yeguöp ayic. Ee riel wët yen ë kāk tō nhial ku piny cɔl alui cīt të cī yen ke cak thīn. Ee yen aci thou ba adumuðömkua laak wei yogup, ku ler ku nyuuc Bäányde yic nhial cuëny Wun Madhɔl.

Jethu adīt ku aril tënë atuuc nhial

⁴Këya, Jethu adīt ku aril apei tënë atuuc nhial, cīmën rin cī Nhialic gām ye bī ye a cɔl ke, “Wën Nhialic,” ye nyuɔɔth. Rinkä awär rin atuuc.

⁵Rin acin atuny cī Nhialic kaŋ lëk yeen ëlä,
 “Yīn ee Wëndië, akölë, ŷen aci ya Wuur.”

Ku acin atuny cī Nhialic kaŋ lëk yeen aya ëlä,
 “ŷen abī ya Wuur, ku yīn abī ya wëndië.”

⁶Ku wäär tuuc Nhialic Wënden bī thōn kākke pinynhom aci lueel aya ëlä,

“ŷen adhīl atuuc nhial door.”

⁷Ku kë cī Nhialic lueel rin atuuc nhial akīn,
 “Acä atuuc nhial cak ke puɔl gup cīmën yom.
 Ku cīmën bir deŋ bik yeen lac aa luðöi.”

⁸Ku lueel Nhialic tënë Jethu ëlä,
 “Bäánydu abī cieŋ akölriëëc ëbën, ku yīn abī ŋiëc mac apath.

⁹Yīn ee kɔc luui kăpath nhiaar, ku yīn ee kɔc luui käreëc lac tēm awuöc.

Ku ee yen kē cī Nhialic, yen Nhialicdu,
yī tāau tueŋ kɔc nhīim rin cī yen yīin lɔc ku gēm yīin miet
puōu ēbēn.”

¹⁰Ku wēl theer Nhialic cī gōt aa jam ēlä rin ē Jethu,
“Bēny wäär tueŋ cək kǎŋ yīn acī piny cak, ku nhial aya ee yīn
acī yeen cak.

¹¹Kǎkkǎ ēbēn aabī liu aköldä, ku yīn abī tō thīn atheer.
Aabī dhiɔp ku riēkkē cīmēn alath.

¹²Aaba ya mat yiic cīmēn alanh cī riääk ku cuet wei.
Ku war keek aya cīmēn alēth.

Ku yīn guōp, yīn acīi rot bī kaŋ waar, ku yīn acīi bī dhiɔp.”

¹³Acīn atuny cī Nhialic kaŋ lēk yeen ēlä,
“Nyuc kōŋdiēn cuēc ku yen abī kɔc aterdu guiir ku dhuök keek
ciēen yicök.”

¹⁴Na ye këya, ya atuuc nhial kǎŋö? Atuuc aa jak Nhialic luōōi ē path.
Aaye tooc bīk kɔc bī pīr akölriēc ēbēn yök, aa kony.

Buothku Jethu bī yo luök la pan mac

2 Këya, yok aadhil yopuōth tāau piny apei ku piŋku wēt Jethu
apath, buk cīi mēr wei dhēl la pan Nhialic yic. ²Wēt Nhialic
wäär cī yen atuōōcke tooc bīk lōŋ lēk Mothith, rin bī Mothith ye lēk
wārkuan dīt. Kɔc cī bēn kuc bīk wēt kēnē cīi piŋ aacī bēn tēm awuōc.
³Këya, yeŋö bī yo gēl bī yo cīi tēm awuōc aya, tē cīi yok wēt bī yo
kony ye Jethu lēk kɔc rin pīr akölriēc ēbēn ye piŋ? Ee Jethu yen ē kōŋ
wēt pīr lueel. Ku yen acī kɔc cī ye piŋ lēk yo lōn ye yen yic. ⁴Ku aye
Nhialic nyuōōth akölaköl lōn ye kǎkkǎ yith ē kǎkkith jāŋ gōi rōt looi
yiic. Ku miōc juēc riel ye Wēi Nhialic yiēk kɔc cī kǎkkǎ gam tēcīt tē
wic yen ye thīn.

Jethu acī bēn bī yo bēn luök

⁵Nhialic acīi atuuc nhial bī looi bī ya kek la riel piny yen wic bī
bēn guiir, piny yen jīēm yok ēmēn. ⁶Aacie ke, rin acī Debit lueel tēnē
Nhialic ēlä theer athör waak yiic,

“Raan yeŋö, ku manh raan yeŋö, ye yīn yīnhom yiēk ye apei
kēlä?

⁷Wäär aca cɔl atōu nhom ciēen kaam thin-nyōōt tēnē atuuc
nhial,

ku aŋot ca bēn yiēk bāāny ku tāau kēriēc ēbēn yecök.

⁸Ku wēn cī yīn kēriēc ēbēn tāau yecök.”

Acin kënë cī nyään wei. Ku emen acuk tɨŋ lɔn tɔ kəriëec ebën yecök. ⁹Ku yök aa Jethu wäär ca tɔɔu nhom ciëen tënë atuuc nhial tɨŋ emen ke ye yen cī yiëk bääny. Yok aa Jethu tɨŋ ke cī ya bëny rin cī yen thou, bi raan ebën luök ë piath Nhialic.

¹⁰Ku ë yic bi Nhialic yen cī kəriëec ebën cak, ku cɔl ke aa ciëŋ cīt tē cī yen ke cak thīn, Jethu cɔl agum, rin wic yen ye bi kɔc juëc kony ku yëth ke bäänyde yic pan Nhialic. ¹¹Raan kɔc cɔl ala cök, ku kɔc ye looi bik la cök aala Wunden. Ku yen aciï Jethu guöp ye yär bi ke aa cɔl wämäthakën. ¹²Acī lueel tënë Nhialic ëlä,

“Yen abī wämäthkië lëk kë ca looi, yin aba leec amatden yic.”

¹³Ku lueel aya,

“Yen abī Nhialic n̄jōth.”

Ku ben lueel tënë Nhialic,

“Yen akīn, yök mīth ca gām yēn.”

¹⁴Jethu aci ya raan cimēnda. Rin na le thou, ke gök jɔŋrac la riel ë thou. ¹⁵Ku Jethu aci bën aya, bi kɔc ke cīt aloony piërden yic akölaköl bën wëer bei rin riɔɔc kek ë thou. ¹⁶Këya, adhilku tääu yonhiim lɔn Jethu akëc bën bä atuuc nhial bën kony. Acī bën bi yo bën luök, yök kɔc cī gam cimēn Abaram. ¹⁷Ku rin ë wët kënë yen aci yen ciët yo, yök wämäthakën. Rin bi yen a Raan kāk Nhialic yer puɔu luɔi kāk Nhialic yiic. Ku rin bi ye juaar tënë Nhialic ba adumuɔɔm päl piny. ¹⁸Aŋicku lɔn bi yen yo kony tē thöoc jɔŋrac yo awuɔc yic, rin yeen aya, ëci jɔŋrac them ku guum apeī.

Jethu adit apeī tënë Mothith

3 Wek miëthakäi cī gam, wek kɔc cī Nhialic cɔl aya cimēndië, awiëc bāk Jethu raan cī Nhialic tuɔɔc pinynhom ke ye Raandan dit apeī kāk Nhialic, bi yo bën piɔɔc kăpuɔth wic Nhialic ke buk ke gam, tak apath. ²Jethu ëci wët Nhialic yen tooc ye gam, ku looi piände ebën cimēn wäär cī Mothith wët Nhialic gam, ku looi wäär cī Nhialic ye tääu kɔcken Itharel nhīim. ³Raan mac cak nhom aye leec apeī tënë kɔc ë manyë. Ku këya, Jethu aye leec apeī tënë Mothith. ⁴Mac ayi dhiëth ala raan ye cak nhom. Ku Nhialic yen ë cak kəriëec ebën. ⁵Aŋicku ebën lɔn cī Mothith wët Nhialic gam ku looi apath wäär ye yen alony Nhialic, wäär cī Nhialic ye tääu kɔc Itharel nhīim. Ku lëk ke kāk bi röt looi aköldä. ⁶Ku Raan cī lɔc ku dɔc aci wët Nhialic gam ku mɛc manyde apath rin ye yen Wënde. Ku yook kɔc cī gam yök aa many Nhialic. Yok aa manyde tē le yök tuëŋ yo deet yopuɔth, ku nhicemku n̄jōthdan bi yo luök aköldä.

Gamku wēt Jethu buk rëer ë duk

7-8 Këya, Wëi Nhialic ë yook yöök,

“Täaükë wenhiim piny ku piɛŋkë wëtde ya aköl.

Ku duökkë wepuõth wel wei tënë yeen,

cimën wäär cī kɔc Itharel kepuõth wel wei tënë Nhialic

wäär them yen keek ror liëet,

wäär jiël kek pan Ijip.

9 Keek, aake cī kāk jāŋ gōi cī Nhialic looi rin bī yen ke kony tiŋ,

ku ŋot ke cīi wēt Nhialic gam tēn ruõõn thiärŋuan,

bīk ciët kɔc ke them Nhialic, ku bīk tē lir yen puõu thiin tiŋ.

10-11 Nawën ke riääk puõu tënë keek ku kuëëŋ ku lueel,

‘Kɔckä aaciï wëtdië ben piŋ,

ku aacä bī puõl bīk tē ca guiër ke bī kek la rëer thiin ë duk,

dööt.’”

12 Miëthakäi, tietkë röt bī ciën raan tak këracc kamkun bī wēt dhöl yic, ku wel yepuõu wei tënë Nhialic yen tōu kërriëcc ëbën yecin. 13 Yakë röt wëët ë kamkun, ku deetkë wepuõth akölaköl, tē ŋot ye wek ye lëu

bäk wepuõth dhuõk ciëen, cimën wët ye Nhialic lëk we bäk looi yaköl, “Pälkë luçi adumuõõm, bī ciën raan kuëeth jɔŋrac wei, ku dhël wët Jethu yic.”

14 Rin na mukku gamda apëi akölrriëcc ëbën, ku ŋõthku Nhialic cimën wäär gem yok ye buk Jethu buõõth, ke yok aa tøk kek Jethu.

15 Yok aabi dhël Jethu buõõth yic tē gam yok kë yeku kueen cī göt athör theer wël Nhialic yic, ye lueel buk cīi kuec, ku buk cīi cit kɔc Itharel

wäär cī kën ë ye Nhialic lëk ke ror liëet dhöl yic.

16 Ŋic kɔc ke cī wët Nhialic piŋ ku dhälkë yic? Alëu ba ŋic lɔn kɔckä aa wärkuan dit, kɔc Itharel wäär wet Mothith kenhiim wei læŋ yic pan Ijip.

17 Ku keek kɔckä, cī Nhialic rac puõu tënë ruõõn thiärŋuan, aye këracc yen aa cik looi. Kɔckä aaci bën thou ku döŋ guäpken ror liëet.

18 Ku kë cī kek nhiim riel bīk wët Nhialic cīi piŋ, yen aci Nhialic puõu bën riääk ku kueec, ku kuëëŋ bī kɔckä tē cī guiir bī kek la lõŋ thiin cīi

döt. 19 Këya, ayeku tiŋ lɔn aa këc Nhialic bën puõl bīk ë tēn dööt, rin këc kek wëtde gam.

4 Adhielkë muk wenhiim lɔn tēpuõth wäär cī Nhialic thõn yo bī yok la lõŋ thiin ke ye, aŋot tiit yen yo thiin. Këya acin raan kuec bī lõŋ

wäär cī thõn yo cīi yök. 2 Rin yok aaci Wët Puõth Yam piŋ cimenden. Ku keek aaci wët piŋ ku akëc ke kony, rin wäär piŋ kek ye aa këckë gam.

3 Ku yok kɔc cī gam, yok aa lõŋ cī Nhialic thõn yök, rin yok aaciï cit wärkuan dit wäär cī wët cī Nhialic thõn keek piŋ ku cik gam, go lueel

ēlä, “Këya, ʁen acī puʁu riääk ku kuëëŋ, ‘Lɔn kɔckä aaciī bī la tē bī kek la lōŋ thīn.’” Ku lōŋ ye Nhialic lueel ē tō thīn thëer wäär cī yen piny cak. ⁴Rin ayeku yök aya athör thëer wël Nhialic yiic lɔn cī Nhialic lōŋ luɔide yic aköl ye nīn dhorou, tēwäär cī yen nhial ku piny cak ku kāk tō nhial ēbēn thöl. ⁵⁻⁶Cīt lɔn cī Nhialic ye lueel, “Kɔckä aaciī bī la tēn lōŋ.” Ku kɔc ke cī wēt kēnē kaŋ piŋ aa kēc bēn la tēn lōŋ rin cī kek wēt Nhialic dhöl yic. ⁷Ku Nhialic ē cā aköl dēt looi. Ku ē yen akölē yen cī yen jam tēnē Debit wäthëer, cīt tē cī ye gāt thīn athör thëer wël Nhialic, “Na piŋkē Nhialic röl ke cöt akölē, ke duökkē kuc cīmēn kɔc thëer.”

⁸Këya, duökkē tak lɔn cī wärkuan dīt, pan wäär cī Nhialic lueel bī kek la lōŋ thīn dōöt wäär ʁeet kek pan kanaan, kek bānyden Jocua wäär cī bēn a bēny Mothith cök. Duökkē tak, rin na ke cī pan cī Nhialic luōi ke dōöt, ŋuöt akēc Nhialic ben lueel lɔn le yen aköl dēt bī kɔc cī wētde gam, bī kek la lōŋ thīn ke ye, bēn. ⁹Ee yic! Aŋicku lɔn ŋot bī yen la lōŋ tēnē kɔc wēt Nhialic gam, cīmēn wäär cī Nhialic lōŋ nīn kadātem cök wäär cek yen pinynhom. ¹⁰Rin raan cī lōŋ cī Nhialic thɔn yök, abī lōŋ luɔide yic, cīmēn wäär cī Nhialic lōŋ luɔide yic. ¹¹Këya, luuiku apath buk lōŋ kēnē yök, rin bī ciēn raan tök kamkua mār, cīmēn wäär cī wärkuan dīt kuc bik wēt cīi gam. ¹²Wēt Nhialic arëēr thīn ku alui piërda yic akölaköl. Wētde aril apeī, ee lööny kɔc puöth bī kápath ku käreç tō yopuöth tek thook. Acīt tɔŋ moth dhie riŋ teem bī yom la tek thook. ¹³Acīn kē lēu bī thiaan tēnē Nhialic. Aŋic kē cī cak ku adaai kēriëec ēbēn. Acīn kē lēu raan bī thiaan tēnē ye. Ku ē yen aye bēn lēk käreç.

Jethu yen ē raandīt apeī kāk Nhialic

¹⁴Jethu Wēn Nhialic, yen ē raandīt apeī kāk Nhialic rëēr kek Nhialic. Na ye këya, ke ʁo muk gamda apath. ¹⁵Raandan dīt apeī kāk Nhialic acie yepuöu ē pēn ʁo cök alɔn ye ʁok luui käreç. Rin yeen ēcī jɔŋrac them aya ē dhöl juēc yiic cīmēnda. Ku acīn awuöc cī looi. ¹⁶Lokku tēnē Nhialic cī nyuc thönyden dhëēŋ nhom ke ʁo cīi riöc. Tëēn, ʁok aabī lier puöu yök, ku yökku dhēŋ bī ʁo kony tē wic ʁok kuɔny.

5 Raandīt kāk Nhialic thëer ē ye kacke kuany bī ya jam tēnē Nhialic rin kɔc ēbēn. Ku nēk kāŋ bī yen ke Nhialic door rin bī Nhialic kākken rēç yekē looi pāl piny. ²Ku yeen aya, ee ye luui käreç akölaköl rin ye yen raan. Ku këya, alēu bī kɔc cī mār, ku kɔc cīn kē ŋickē ŋuään. ³Ku rin cīi bēny ye riel apeī wēt Nhialic yic, ee kāŋ nök bī yen ke Nhialic door rin käreç ye kacke looi, ku rin káraacke aya. ⁴Acīn raandīt

4:3 Wk 95:11 4:4 Cäk 2:2 4:5 Wk 95:11 4:7 Wk 95:7-8 4:8 L.rou 31:7; Joc 22:4 4:10 Cäk 2:2
5:3 Leb 9:7 5:4 B.bei 28:1

kāk Nhialic rot kuany ë rot. Ee Nhialic ë rot yen ë raanden cī tak lōc cīmēn wäär lōc yen Aron.

⁵Këya, Bānyda raan cī lōc ku dōc ëcīi bāāny ye yen raandit kāk Nhialic rum. Ee Nhialic yen ë lōc ye wäär lueel yen ye ëlä, “Yin ë Wëndië, Ya akölë, ŷen aci ya Wuur.” ⁶Ku aci gōt athör theer wël Nhialic yic lōn cī Nhialic ye lueel aya aköldët ëlä, “Yin aci lōc ba ya raan kāk Nhialic akölriëc cīmēn Melkidhedek.”

⁷Wäär ciēŷ Jethu pinynhom, ëcī rōök apei tēnë Nhialic, ku cōl Nhialic ke dhiau, Nhialic lëu ye bī kony thou yic. Ku yen aci Nhialic bēn kony rin yen Jethu yök ke loi këden wic. ⁸Na cōk alōn ye Jethu Wēn Nhialic, ke yeen aci dhiel bēn gum bī kë wic Nhialic yen bī looi dhiel ŷic bī wēt. ⁹Ku wēn cī yen jāl a raan la cōk, cī luide lëu, aci bēn aa raan ye pīr akölriëc ëbēn yök thīn ë kōc wētde piŷ ku loikë. ¹⁰Ku ë yen kë cī Nhialic ye bēn nyuōth kōc ëbēn, lōn ye Jethu Raandit apei ë kāk Nhialic akölriëc ëbēn cīmēn Melkidhedek.

¹¹Ala wël kōk ril kek ba lëk we ë wëlkä cōk, ku aril yic ba ke teet yiic rin wek aacit kōc la yīth adök, cīi kāŷ ye piŷ. ¹²Na we cī wepuōth pāl piny, ŷuōt wek aa kōc kōk piōōc wēt Nhialic ëmēn, rin tēn gam wek ye bāk aa kōc cī gam aci mēc. Ku wek aaci dhuk ciēēn, arëk nadë ke wek aa wic kōc ben we piōōc wël tueŷ Nhialic wäär cāk kaŷ ŷic. Wek aacit mīth kor ŷot ke dhil muk ë ca, këc guō dīt bīk mīth mīith ril kōth. ¹³Ku raan ŷot cit manh koor muk ë ca, aye nyooth lōn këc yen wēt Nhialic deet apath. Aŷot cit manh kuc këpath ku kërac. ¹⁴Miēth ril kōu ee kēn kōc cī dīt, kōc cī rōt piōōc bīk kāpath ku käreec ŷic.

6 Lokku tueŷ buk we piōōc wël bī we cōl aŷic kajuëc. Acä wic ba we piōōc kāk wäär wiëckë bāk ke ŷic bāk aa kōc cī gam. Acä wic ba ben lëk we bāk wepuōth dhuōk ciēēn rin adumuōōmkun ku bāk Nhialic gam. Kākkä aa ŷiëckë ke theer. ²Piōōc rin lōkwëi, ku piōōc bī cin tāāu kōc nhiim bī Wëi Nhialic löōny kōc gup. Ku jōl a piōōc bī Jethu kōcken cī thou ben jōt bei thou yic aköl le yen dhuk pinynhom, bī luk bēn looi kam kōc cī wētde gam, ku kōc cī jai wētde. Piōōc cit kēnë acie yen path bī ya dhuōk yic tēnë we akōlaköl. Kek aa kāk ye ke piōōc jōk. ³Apath buk la tueŷ buk kajuëc kōk ŷic rin Jethu. Ku ë yen kë buk looi tē pël Nhialic ye.

⁴Rin acīi rot lëu bī kōc cī jāl gamden yic cōl aa ben kepuōth dhuōk ciēēn. Keek aake cī yic kaŷ ŷic, ku ŷickë pīr yam cīk yök tēnë Raan cī lōc ku dōc, ku Wëi Nhialic. ⁵Ee cīk ŷic lōn puōth wēt Nhialic, ku tiŷkë

5:4 B.bei 28:1 5:5 Wk 2:7 5:6 Wk 110:4 5:7 Mt 26:36-46; Mk 14:32-42; Lk 22:39-46
5:12-13 1Kor 3:2

käk jāŋ gōi. ⁶Ku kāk loikē ke emēn, aa ben kek Wēn Nhialic piäät tim cī rīiu kōu, ku rækē guōp kɔc nhīim ebēn.

⁷⁻⁸Raan cī wēt Nhialic gam piānde ebēn athōŋ ke dom dhie la tiɔɔm path, ee piū yiōi na tueny deŋ ku pur ke lok apath. Raan cīt kēnē aye Nhialic puōu miet tēnē ye, ku kony bī pīr akōlriēec ebēn yōk. Ku dom ye puur ku la kuɔth cil thīn, acīt raan ye lēk wēt Nhialic ku cīi piŋ. Raan cīt kēnē aye Nhialic tēm awuōcdīt bī yen rēer pan mac akōlriēec.

⁹Na cɔk alɔn cī ɣen we gāt athör kēnē wek mātħkiē, ka ŋiec wek aa ŋot we la tueŋ apath. Wek aa ŋot we kuany dhēl pīr akōlriēec ebēn yic. ¹⁰Nhialic acie mītil nadē ke mār nom kăpuɔth cāk looi, ku tē nhieer wek ye thīn cāk nyuōth ye kāk cāk looi yiic, ku kāk ŋot ke luikē ke emēn rin kacke. ¹¹Ku wek aa wīcku bī ŋek la tueŋ ke loi kăpath cīt kăpuɔth thēer akōlakōl ɣet akōldä. Rin bī kē ŋōthkē yenhom tieŋ. ¹²Awīcku bāk rōt cīi dak luɔi kăpath yiic. Awīcku bāk ciēt kɔc wäär cī gam, ɣet tē yōk kek kăpuɔth wäär cī Nhialic thōn ke.

Athōn Nhialic ē yic

¹³Wäär lueel Nhialic ye lɔn bī yen Abaram gām mīth juēc, acī rot kuēēŋ rin cīn yen raan dēt dīt tēnē yen bī ye kuēēŋ ē rienke. ¹⁴Ku lueel, “Yīn alēk yic! Yīn aba dɔc ku gām yī mīth.” ¹⁵Go Abaram tīit ku ŋōōth kē cī Nhialic rot kuēēŋ ɣet tē cī kēnē yenhom bēn tieŋ. ¹⁶Tē kuēēŋ raan, ee kuēēŋ rin raandīt tēnē ye. Ku kuēēŋde aye gam. ¹⁷Ku ē wīc Nhialic bī cɔl ala gei, lɔn bī yen kē cī thōn guōt nom ke cīi war yic. Ku kuēēŋ bī wētde dhiel a yic. ¹⁸Nhialic acī ɣo lēk kăŋ karou, athōn ku kuēēŋ, lɔn bī yen wēlke muk nhīim. Ku rin ē kăkkä karou, aŋicku lɔn ye athōn yic. Keek aacie rōt ye waar ku Nhialic acie lueth ye lueel. Nhialic acī kēnē lueel bī ɣo dɛet puōth apeī lɔn bī ŋāthda tēnē Nhialic yenhom tieŋ. ¹⁹Ku rin ŋāthda tēnē Jethu yen aye ɣok thōny Nhialic dōōt, tēwäär cī Jethu la thīn yonhīim tueŋ bī la rōök ku lēŋ Nhialic ē rienkua.

²⁰ŋōōth ye ɣok Nhialic ŋōōth kăpuɔth cī thōn ɣo rin wēikua yen ē ɣo muk puōth, rin Jethu acī ɣo wat nhīim pan Nhialic. Ku yeen acī jāl a raandīt apeī kāk Nhialic cimēn Melkidhedek, akōlriēec.

Melkidhedek

7 Melkidhedek ē ye bēnydīt gen cɔl Thalam, ku yen aya ē ye raandīt apeī kāk Nhialic Madhɔl. Naɣɔn akāl tōk ke piŋ lɔn cī Abaram la dhuk tōŋ yic ke cī tōŋ bāny wuōt kaŋuan cop. ²Go Abaram Melkidhedek juēr tōŋ thiāär kāk cī ke la peec tōŋ yic. Melkidhedek, wētde yic, “Bēny la cök.” Ku ē ye bēny dōōr aya. Cimēn rin genden cɔl Thalam, wētde

yic, ee “Döör.” ³Acin wun ku man ku kuat. Ku tən jɔk piërde rot thïn ku le thök acii ɲic. Arëër ke ye raan kāk Nhialic akölriëec cīmēn Wēn Nhialic.

⁴Jalkē tīj tē dīit Melkidhedek thïn! Agut Abaram guöp, raandit wärkuan dīt theer, aci tōj thiäär kākken wäär cik la peec tōj yic, juër ye. ⁵Alëu raan bi gam lɔn ye kē cī Abaram ajuër gām Melkidhedek yic, tēn ye Melkidhedek raan Lebī, kuat Abaram kek kɔc kāk Nhialic ē kɔc Itharel wäär tōk thiäär yic juaar tēnē kacken cīt lōj Mothith. ⁶Ku yen Melkidhedek acie raan kuat Lebī, ku aca ajuër bēn lööm tēnē Abaram ku cuët piū. Ku Abaram acā athōn Nhialic yök. ⁷Ku aɲicku aya lɔn raan yen kɔc dɔc, awār raan bēn tēnē ye bi bēn dɔc. ⁸Ku dēt aya, kɔc kāk Nhialic wäär ajuër kuany, aake ye kɔc ē path, aaci bēn thou cīmēn bi yök thou, ku aye athör theer wël Nhialic lēk yo lɔn Melkidhedek apir. ⁹Alëu buk lueel lɔn ye Melkidhedek raandit apeī kāk Nhialic tēnē kɔc Lebī, kɔc kāk Nhialic. Rin Abaram wundit kuat Lebī, yen aci tōj thiäär kāk wäär cik la peec tōj yic juër Melkidhedek. ¹⁰Këya, alëu bi lueel lɔn kɔc Lebī aaci tōj thiäär juër Melkidhedek aya, rin ye kek kɔc riem Abaram.

¹¹Na lëu kɔc Lebī, kɔc kāk Nhialic bik yo cɔl aala cök, ɲuöt acin dēt ben raan dēt kāk Nhialic cīmēn Melkidhedek bēn, raan cii cīt Aron, raandit kāk Nhialic wäär ē kuat Lebī. Ku kɔc Lebī, kɔc kāk Nhialic aake buθh lōj Mothith yic. ¹²Ku aa kēc yo bēn cɔl aala cök. Ku këya, acie raan dēt kāk Nhialic yen wicku ē rot, yök aa wic lōj dēt yam aya. ¹³Jethu Bānyda, raan jīem yök rienke emēn, ee cie raan dhiēnh Lebī. Ku acin raan tōj kuatde cī kaɲ a raan kāk Nhialic, ee Nhialic door yik nhom. ¹⁴Aɲicku lɔn Bānyda Jethu ē raan dhiēnh Juda. Ku akēc Mothith puł bi kɔc dhiēnh Juda ya kɔc kāk Nhialic.

Raan dēt kāk Nhialic cīt Melkidhedek

¹⁵Acī jāl la gei apeī emēn, tē le raandit dēt kāk Nhialic cīt Melkidhedek tuł. ¹⁶Raan kēc aa raandit kāk Nhialic cīt lōj ciεɲ kɔc pinynhom, aci ya raandit kāk Nhialic cīn kē bi rielden pir akölriëec ebēn kaɲ rac. ¹⁷Rin aye athör theer wël Nhialic lueel elä ē rienke, “Yin abi ya raan kāk Nhialic akölriëec ebēn cīmēn Melkidhedek.” ¹⁸Ku lōj theer wäär aci puł acii ril. Acie kɔc ē kony. ¹⁹Rin lōj Mothith acie kɔc cɔl aala cök. Ke emēn yök aala lōj yam yo cɔl aɲθh lɔn bi yök thiök kek Nhialic.

²⁰Ku dēt, Nhialic eci kuëɲ aya këde. Ku acin kɔc kök cī ya kɔc kāk Nhialic cī yen kuëɲ këden. ²¹Ku Jethu aci ya raandit kāk Nhialic apeī

rin cī Nhialic kuëñj wëtde wäär lueel yen ye ëlä, “Yen acī kuëñj ku acā bi waar yic. Yin ë bëny akölriëc ëbën.” ²²Rin ë kuëñj kënë yen acī yok ye njic lɔn lõj dõr ë yam cī Nhialic looi ë Jethu, ya kēpath.

²³Ku dët cīi kek thõj akin. Kɔc kāk Nhialic thæer aake ye juëc, rin na cī raandit kāk Nhialic thou, ke raan dët ala nyiende. ²⁴Ku Jethu apir akölriëc ëbën, luɔiden ë yen raandit kāk Nhialic acie rot ye waar. ²⁵Jethu ala riel dit bi kɔc buoth dhölde yic kony ëbën, kɔc wic ye bik la tënë Nhialic. Rin ë rëer ke lāñ Nhialic ë rienken.

²⁶Jethu yen ë raandit kāk Nhialic cī kakkua lëu. Arëer ke dhëñj Nhialic, acin guöp adumuõm, ku yen acī Nhialic tæk bei tënë kɔc kærɛc looi, ku tëëu kāk cī cak nhīim ëbën nhial. ²⁷Yen acīi thõj kek kɔcɔdit kāk Nhialic wäär yök nõk ruõñn thok ëbën, rin bi adumuõmken ku adumuõm kacken päl piny. Jethu acīi thõj ke ke. Acī rot juaar arak tøk wäär thou yen tim cī rīiu kōu rin adumuõm kɔc ëbën. ²⁸Këya, alëuku buk njic lɔn kɔc kāk Nhialic wäär ë luui dhöl lõj Mothith aake cīi la cök. Ku athön Nhialic cī yen kuëñj wäär lõj Mothith ëbën cök, acī Wënde looi bi ya raan la cök akölriëc ëbën.

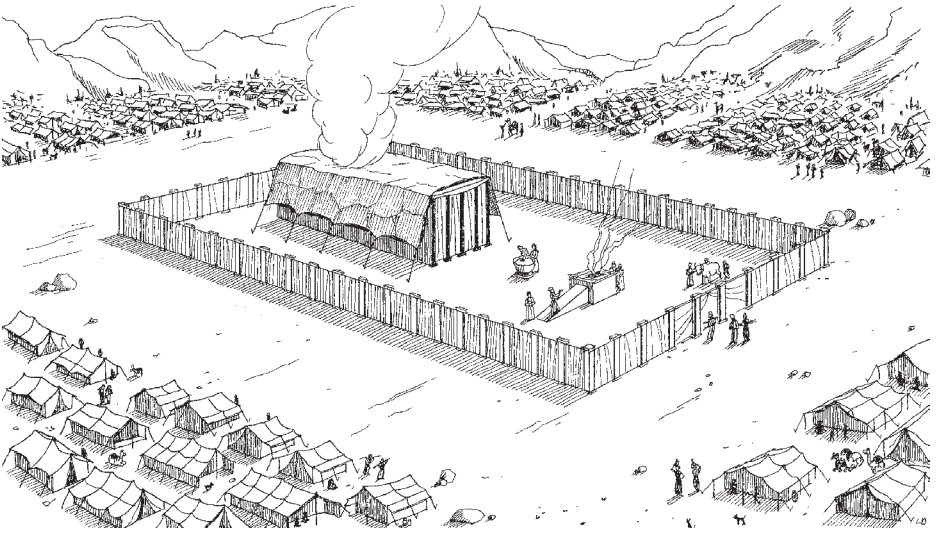
Jethu yen ee raandan dit kāk Nhialic

8 Wët ril yen wicku buk lëk we, ee lɔn le yok raandit kāk Nhialic cī nyuc lõj cuëc thõny Nhialic Madhəl nhom nhial. ²Jethu alui ke cit raandit kāk Nhialic, tē rëer dhëñj Nhialic thīn ayic tēn ë looi Bëny ke cie raan.

³Ku cit lɔn ye raandit kāk Nhialic kuany bi kāñ aa juaar ku næk yök tënë Nhialic, ke raandan dit kāk Nhialic aya adhil la kē ye juër Nhialic. ⁴Ku na Jethu rëer pinynhom, ñuõt akëc kañ a raan kāk Nhialic, rin kɔc kāk Nhialic, ke ye Nhialic næk yök cit tē ye lõj Mothith luël ye aake tō thīn. ⁵Ku luɔi yekë looi kek kɔc kāk Nhialic kã, ee ye kiit yen ë ye kek kāk ye looi nhial tē rëer dhëñj Nhialic thīn kiëët. Ku yen athõj kek luɔi Mothith. Rin wäär wic yen ye bi duël looi ëcī Nhialic lëk ye ëlä, “Adhil njic lɔn yin adhil kãñ looi ëbën cit tēden wäär ca nyuõth yi ë gɔt nhom.” ⁶Ku Jethu ëmën, raandit kāk Nhialic acī gām rieldit yen luui wär rielden. Rin dõr yam cī looi kam Nhialic kek kacke añuëñn apei, rin dõr yam aa rëer kãpuõth cī Nhialic thõn yõ thīn.

⁷Na lõj dõr tuen wäär la cök ñuõt acin kē cī Nhialic lõj dët ben wic. ⁸Rin ëcī Nhialic yök lɔn lõj dõr tuen ëcīi path tënë kacke, go lueel ëlä,

“Nin aacī thiök, lueel Bëny,
tē bi yen lõj dõr yam looi kek kɔc Itharel ku kɔc Juda.

Acīi bī ciēt dōör tueŋ wäär ca looi kek wärken dīt (8:9)

⁹ Acīi bī ciēt dōör tueŋ wäär ca looi kek wärken dīt aköl
wäär nyeei yen keek pan Ijip.

Aake kēc lõŋ dōör ca looi ke keek muk nhom apath,
guɔ kuc ē keek, lueel Nhialic.

¹⁰ Ēmən, dōör ba looi kek kɔc Itharel nīn bī bēn cök akīn,
lueel Bēny.

Yen abi lõŋkiē tāäu kenhīim ku kepuōth.

Yen abi ya Nhialicden ku yekē kackiē.

¹¹ Acīn raan ē kamken bī miēthakēn ben piōc,
nadē ke lēk kɔcken ē baai, ‘Ŋic Bēny.’

Rin keek aabā ŋic ēbēn, meth ku raan dīt.

¹² Yen abā adumuōmken pāl piny, ku cā kāracken ben kuēc
nhīim.”

¹³ Jalkē tiŋ ěmən, wēn lueel Nhialic yen ka bī lõŋ dōör yam looi, ee ŋic
lɔn cīi lõŋ dōör theer path, ku aŋicku aya, na cī kēdāŋ riāāk apei ka cīn
kē kuny kɔc.

Tē ye Nhialic duɔr thīn wätheer

9 Lõŋ dōör tueŋ ē la tēden ye Nhialic duɔr thīn, ku tē ye Nhialic door
thīn ěcī looi aya pinyhom tēn. Kɔc kāk Nhialic Lebī aake ye Nhialic
door yōn cī puōl bī ke Nhialic ya door thīn, ku duēl aake tō pinyhom ē
tēn. ²Duēl ye Nhialic door thīn ē ye looi ke ye yic rou. Yōn ye kaŋ yök tē

le kɔc duël yic, ee cɔl Tëyaath ë Nhialic. Ku lɔŋ kënë, many adök ë dëp ë ye tōöu thïn, ku agen ye ayum cī juër Nhialic tääu yenhom aya. ³Ku yön tō alanh cī duël tek yic kōu, ee cɔl yön Yaath apei ë Nhialic. ⁴Ku ë yön kënë yen arëer agen thïn, agen cī tɔc nhom milāj tɔc ye raan kāk Nhialic Lebī adōŋ ŋīr cī took tōöu yenhom, ku ë yön kënë aya yen arëer rōŋdīt tet, ye cɔl Rōŋ Lōŋ ë dōör thïn. Ku yen arëer tōny mana thïn, ku wai Aron ë ye rëer thïn aya. Wai kënë ëcī Nhialic cɔl acil kōu ayör ku looi yōök cɔk alɔn ee yen tim thëer cī riel. Ku aleel dīt tet karou cī lööŋ Nhialic kathiäär göt thïn, aa tō thïn aya. ⁵Ku ë rōŋ dōör kënë nhom, atuuc nhial karou cī kiëët, cɔl Kerubin ë diik aake tō thïn. Ku keek aake ye Nhialic nyuɔth. Aake la kōth wuök dīt rök kum nhom tēn yen ye cɔl, “Pël Piny Kārec.” Rin tēn, arak tōk ruōön yic, raan dīt kāk Nhialic ë ye kɔc wiëth rim kē cī nök tēnë Nhialic rin be adumuōömke ku adumuōöm kacke päl piny. Ku ëmën acā wic ba kājuëc kōk ŋiæc rin ee kënë teet.

⁶Këya, kɔc kāk Nhialic aake ye Nhialic door cīt tē cī guiër ye. Aake ye la yön tueŋ bī kek Nhialic aa la door thïn. ⁷Ku yön yaath Nhialic, ee raandīt kāk Nhialic yen ë la thïn ë rot, bī la rōök thïn arak tōk ruōön tōk yic. Tē le yen yöt, ee riem weŋ cī juër Nhialic muk bī la wiëth yöt, bī Nhialic awäcke ku awuōöc ye kacke looi ke kuckë päl piny. ⁸Aye Wëi Nhialic nyuɔth yo ë kënë yic lɔn nadë ke dhël la yön yaath Nhialic ë yic, aŋot këc ŋaany thok cīt lɔn ŋot kɔc lui dhël thëer. ⁹Kë lëuku buk deet ë kënë yic aya ëmën, ee lɔn nadë ke riem weŋ cī juër Nhialic ye wiëth kɔc, aacie kɔc ë Nhialic door ye looi bīk puōth la cök. ¹⁰Käkkä ëbën aa kāk lōŋ thëer, lōŋ ye kāŋ nök ku cuet ke ë path. Ku kājuëc kōk ye looi bī awuōöc laak wei, aa kɔc gup path ayeer kek aaye lɔk. Käkkä aa lööŋ ke rëer thïn thëer cīn kē yekë kony yet tē bī Nhialic dhël yam, dhël adumuōöm nyaai kɔc puōth guiir.

Lōŋ yam cī Jethu thany ë riemde

¹¹Jethu acī ya raan dīt kāk Nhialic. Kājuëc path cī bën pinyhom rin cī yen la duël dīt la cök ë Nhialic yic, duël cīi loi kɔc cīn pinyhom ë tēn. ¹²Wäär le Jethu duël yic, ëcī la tē dhëŋ apei arak tōk bī rëer thïn akölriëc ëbën. Ku wäär le yen ë tēn acie riem thök ayī riem weŋ yen cī la wiëth duël yic. Ee riemde yen ëcī juër Nhialic rienkua bī yo luök akölriëc ëbën alanden. ¹³Wäthëer kɔc kāk Nhialic aake ye riem thök ku riem muɔr lööm bī kek kɔc wiëth, rin bī awäcken päl piny. Ku keek aya aake ye manh weŋ ë dɔu nök ku nyopkë abī ya col. Ku liörkë ë piu ku

9:2 B.bei 26:1-30; 25:31-40, 23-30 **9:3** B.bei 26:31-33 **9:4** B.bei 30:1-6; 25:10-16; 16:33; Kn 17:8-10; B.bei 25:16; L.rou 10:3-5 **9:5** B.bei 25:18-22 **9:6** Kn 18:2-6 **9:7** Leb 16:2-34
9:13 Leb 16:15-16; Kn 19:9, 17-19

wiḥ kek kɔc la gup adumuḥm rin bī adumuḥmkem wuḥny wei. ¹⁴Na ye këya, bī riem Raan cī lɔc ku dɔc yiëndë, cī adumuḥmkua bī laak wei yopuḥth, ku buk lëu buk Nhialic pīr ya luḥi? Ku riel Wëi Nhialic yen aci Raan cī lɔc ku dɔc rot juër Nhialic ë rienkua. Këya, ajuër la cök cīn diu.

¹⁵Ku rin ë wët këne yen aye Jethu raan yen loi lōḡ dḥr yam, rin bī kɔc wäär cī Nhialic thōn pīr akölriëc ëbën, pīr yök. Kënë abi rot lëu rin cī Jethu thou bī kɔc waar käreç yiic, kāk wäär cī looi lōḡ dḥr tueḡ yic. ¹⁶Kënë athōḡ kek raan kärke ciçen tē bī lōk tēk ke tē le yen thou. Ee kë bī ḡek ë miëthke yiic lōk lööm tē le yen thou than piny. ¹⁷Ku aci raan këdāḡ guḥ nyaai tē ḡot pīr yen. Ku na le thou ke kăwën cī dōḡ aaye ḡek kë cī tēk ye jāl nyaai. ¹⁸Agut lōḡ dḥr theer aya, awic bī këdāḡ kaḡ nōk bī riem kuër bī tē door Nhialic thīn jāl la cök. ¹⁹Mothith ë ye kɔc kaḡ lēk löōḡ Nhialic ëbën. Ku jɔl riem miöör ku thök cī nōk liäap ë piu, ku wiḥ athör cī löōḡ ḡöt thīn ku kɔc. ²⁰Ku lueel, “Kënë ë riem lōḡ dḥr, lōḡ cī Nhialic lēk we bāk muk apath.” ²¹Ku Mothith ë ye duël ku käyaath ye tḥu thīn wiëth riem aya. ²²Këya, cimën lōḡ theer, ḡök aake ye nōk bī riemden lööm bī kɔc kɔc, ku na cīn kë näk bī riem kuër ka adumuḥm aaci pël piny.

²³Duël ye Nhialic door thīn ku kōk tḥ thīn ëbën, aake ye kāk ye duër ë yic tḥ pan Nhialic kiëët, rin ye käreç tḥ kɔc gup wuḥny wei rin ḡök ye nōk ë path. Ku luḥi ë yic nhial tënë Nhialic, adhil wic ajuër la cök, ²⁴Këya, Raan cī lɔc ku dɔc akëc la duël ye Nhialic door thīn yic, duël looi raan pinyhom ë tën këcīt kiit ye ke käreç wuḥny wei kɔc gup rim ë ḡök. Yeen nhom guḡp aci la pan Nhialic, ku arëer thīn ke lōḡ Nhialic ëmën rienkua. ²⁵Raandit kāk Nhialic kuat Lebī ë ye duël la wiëth riem kë cī nōk cie riemde arak tōk ruḥn thok ëbën. Ku Jethu akëc rot juaar arak juëc, aci rot gam arak tōk giliḡ. ²⁶Ku ëmën aci bën arak tōk cit tē cī Nhialic ye guier thīn bī rot bën juër Nhialic bā adumuḥm nyaai. ²⁷Cimën ye raan thou arak tōk ku yëth luk yic arak tōk Nhialic nhom, ²⁸Jethu aci gam bī thou arak tōk bī adumuḥm kɔc ëbën nyaai. Ku abi ben dhuk ku aci bī bën thou rin adumuḥm, ku ë rin bī yen kɔc ḡōth ye bën luök.

10 Lōḡ theer Mothith, ee kiit yen ë ye käpuḥth bī röt looi aköldä kiëët. Ee cīi thōḡ kek käpuḥth cī bën kek Jethu raan cī lɔc ku dɔc. Kāk ke ye näk Nhialic ruḥn ëbën cit tën lōḡ theer, aake cie kɔc ke ye Nhialic door cɔl aala cök. ²Na kāk ke ye näk Nhialic kɔc cɔl aala cök, ḡuḥt kɔc akëc la tueḡ ke ye kāḡ näk Nhialic. Rin ḡuḥt kākka aake

bä adumuḵḵm kɔc Nhialic door wuḵḵny wei arak tɔk, ku cīk ben ya tak lɔn le kek gup adumuḵḵm. ³Ku keek aake ye kāk yekē nāk Nhialic ruḵḵn thok ēbēn, cɔl aa takkē lɔn le kek gup adumuḵḵm. ⁴Rin acīi rim ḡɔk ku rim thɔk ye nɔk lēu bik adumuḵḵm wuḵḵny wei.

⁵Kēya, ēcī Raan cī lɔc ku dɔc lēk Nhialic wäär bīi yen pinyhom ēlä, “Yīn acīi wīc kāk ye nɔk ku kāk ye juēr yīin, rin cī yīn ḡa gām guḵḵpdiēn bī juaar tēnē yīin.

⁶Yīn acie puḵu ye miet ḡɔk ye nāk yīin tēdē ke ye kāk ye juēr yīin bik adumuḵḵm nyaai.

⁷Ku luēel, ḡen akīn ba kē wīc looi Nhialic Madhɔl, cīmēn cī ye ḡɔt rienkiē athör lōḡ theer yic.”

⁸Ēmēn, tāākē wepuḵth piny ku takkē wēt cī Jethu luēel tuēḡ ēlä, “Yīn acīi wīc, ku tēdē yīn acie puḵu ye miet tēnē kāk ye juaar, ku kāk ye nāk yī bik adumuḵḵm nyaai.” Acī luēel kēlä cɔk alɔn ye kāk ye juaar looi cīt tē ye lōḡ ye luēel thīn. ⁹Ku luēel, “ḡen akīn Nhialic Madhɔl, ba kē wīc ba looi, looi.” Kēya, Nhialic acī tēthēer ye ye duḵɔr thīn puḵl, ku wēen Raan cī lɔc ku dɔc thīn, bī riemde kuēr rin bī adumuḵḵm kɔc ēbēn nyaai. ¹⁰Jethu raan cī lɔc ku dɔc acī kē wīc Nhialic tēnē ye bī looi, looi. Ku rin cī yen rot juaar arak tɔk thēer, kākkuan rēc aacī wuḵḵny wei ēbēn.

¹¹Raan kāk Nhialic Itharel, aye kāḡ nɔk wāthēer akōlakōl bī yen Nhialic door. Ku aaye kāk tōḡ thōḡ juēr Nhialic arak juēc. Ku kāk ye ke juaarkā aake cie adumuḵḵm ye nyaai. ¹²Ku Raan cī lɔc ku dɔc acī rot juaar arak tɔk rin adumuḵḵm, ajuēr cī ye bēn lēu bä awäckua nyaai akōlriēc ēbēn. ¹³Ku ēmēn atīt yet tē bī Nhialic kɔc aterde guir ku dhuk ke yecök ciēn. ¹⁴Ku ajuēr cī looi arak tɔk, acī kɔc cī adumuḵḵmken nyaai looi bik la cök akōlriēc.

¹⁵Ku Wēi Nhialic ē jam tēnē ḡo ē wēt kēnē aya. Acī luēel ēlä, ¹⁶“Lōḡ dōḵr ba looi ke ke akīn nīn bī bēn cök, luēel Bēny. ḡen abī lōḡkiē tāau kenhīim ku kepuḵth.” ¹⁷Ku ben luēel, “ḡen acīi adumuḵḵmken ku kārēc yekē ke looi ben kuēēc nhīim.” ¹⁸Wek paan ē ma, kārackua aacī päl piny papot. Na ye kēya, le dēt ḡot wīc ḡok bāny bik ḡɔk aa nɔk rin bī adumuḵḵmkua päl piny?

Bäk lok tēthiäk ke Nhialic

¹⁹Kēya miēthakāi, ḡok aacī nhīim lääu alanden buk la Ḳōn Yaath apei ē Nhialic tō nhial, rin cī Jethu rot juaar bī nɔk bī riemde kuēr. ²⁰Wäär thou yen tim cī rīiu kōu, acī kēn ḡo ḡēl buk cīi la Ḳōn Yaath apei ē Nhialic bēn rac. Ku jɔt rot raḡ yic, ku ēmēn arēēr Ḳōn Yaath apei ē Nhialic ke lāḡ Nhialic rienkua. ²¹Ku na cuk la raandīt kāk Nhialic yen

mac kɔc Nhialic, ²²cīt mēnē ye kākkuā yith, lokku tē rēer Nhialic thīn thōnyde nhom ē puōn ɣer ku gam cīn yic diu. Lokku kek puōthkuan ɣer cīn yiic luɔi kārec rin cī ke lɔk riem Jethu. Ku rin cī ɣo muɔc nhīim bā adumuōmkua laak wei aya.

²³Kēya, mukku kē cī thōn ɣo piān tōk ke ɣo cie puōth ē rou, rin aɲicku raan cī ɣo thōn ē wētde tieɲ nhom. ²⁴Takku tē bī ɣok ɣopuōth aa deet thīn, buk nhiēr ku luɔi path aa nyuɔth. ²⁵Dukku kē ye ɣok ɣonhīim mat ɣodhie pāl cimēn ye wāmāthkuan kōk ye looi. Lok tueɲ ɣo cīi dhōr ɣo deet ɣopuōth, buk rōt aa lēk buk aa bēn amat yic, aɲicku Akōl bēn Bēny acī thiōk.

²⁶Acīn kāk ye nāk Nhialic lēu bī adumuōm pāl piny, tē ɲot le ɣok tueɲ ɣo loi kārec ke yic cī lēk ɣo. ²⁷Kēya, ɣok aa dhil tiit ɣo riōc rin akōl bēn Luɲdīt, ɣok kɔc cī wēt Nhialic dhōl yic, ɣok aabī tēm awuōc bī ɣok rēer pan mac akōlriēc ēbēn. ²⁸Aɲieckē, wāthēer tē kueec raan bī lōɲ Mothith cīi piɲ, ku ɠɔny kɔc karou ayī kɔc kadiāk, ka dhil ɣāth ē kɔcdīt nhīim, ku biōök aleel bī thou. ²⁹Jälkē thōɲ, na ye raan cī lōɲ Mothith dhōl yic tēm awuōc cīt kēnē, ke ya awuōc yīndē bī Nhialic tēm kɔc cī kuec wēt Wēnde? Acīt lɔn cī kek Jethu dhōl ɠuōp, ku cuitkē, ku witkē piny ku kēckē yic. Ku acīt lɔn cī kek dōr cī Jethu looi riemde kamken yōɲ yic. Ku acīt lɔn cī kek Wēi Nhialic läät wēl rēc rem apei, cɔk alɔn kony yen ke. Kɔckā aabī dhiel tēm awuōc thiek apei. ³⁰Aɲicku yen raan cī ye lueel thēer ēlä, “Pieɲkē! Ee ɣen ala riel ba kāɲ ɠuōr.” Ku aɲicku lɔn cī yen ye lueel aya ēlä, “Bēny abī kacke tēm awuōc.” ³¹Kēya, abī rēc ēc alanden tē ye yen Nhialic pīr akōlriēc ēbēn yen tēm raan awuōc.

³²Miēthakāi, takkē tēn ye wek rēer thīn wāthēer. Wäär cī wek wēt Jethu gam, wek aa dhiel gum ku wek aacī puōth bēn riel. Wek aakēc puōth bēn bath rin kārec cī we yök. ³³Wek aa we ye lat ku bui we aköldēt. Ku aköldēt, wek aa we ē kɔc kōk kony tē tiɲ wek ke ke baɲ cimēndun. ³⁴Wek aacī gum kek kɔc cī mac, ku wek aakēc puōth riäk tē wäär ye kākkuā peec, rin ɲic wek yeen lɔn wek aabī kāpath wār kākka la yök pan Nhialic. Kāpuōth cīn raan bī ke kaɲ nyaai tēnē we. ³⁵Duōkkē puōth bath bāk wēt Jethu wai wei, rin wek aabī ariōpdīt yök pan Nhialic. ³⁶Apath bāk wepuōth deet tē beɲ we, rin ke wek aacī kē wic Nhialic looi, ku yōkkē kē cī Nhialic thōn we.

³⁷Rin aye athör thēer wēl Nhialic lēk ɣo ēlä, “Ee kaam thiin koor ku raan cī lueel ka bō acīi bī ɠäü, abī ɠuō bēn. ³⁸Ku kɔckiēn la cök aabī rēer gam yic, ku ɣen acīi puōu bī miēt tē cīi kek kepuōth bī deet.” ³⁹Ku ɣok aacīi cīt kɔc ɠuō dhōr bīk mää, ku ɣok aala gam bī ɣook luök.

10:22 Leb 8:30; Edhe 36:25 10:27 Ith 26:11 10:28 L.rou 17:6; 19:15 10:29 B.bei 24:8
10:30 L.rou 32:35, 36 10:37-38 Yab 2:3-4

Gam

11 Gam yen ë ʏo cɔl aɲic kāk ɲǝthku ke bī röt looi. Ku yeen ë ʏo cɔl aɲic kāk cuk ye tiɲ.

²⁻³Ee gam yen aye ʏok ye ɲic lɔn ë cək Nhialic piny ku nhial kek kāk tǝ thīn ëbën wët lueel ë path. Ku kāk yeku ke tiɲ ëmën acīn kën cīī Nhialic lööm bī yen ke cak. Ku wäär le wärkuan dīt gam tënë Nhialic, yen acī Nhialic ke bën gam.

⁴Ku gam yen acī Abel Nhialic bën juër këpuɔth cī Nhialic bën nhiaar apei, wär kë cī Kain mënhe juaar tënë Nhialic. Ku gamde yen acī Nhialic puɔu bën miət tënë ye. Ku ɲic Nhialic lɔn ë yen raan la cök. Këya, kë cī Abel looi cī yen Nhialic gam apei aɲot yeku ʏök ʏopuɔth ke path ëmën tē tek ʏok ye, cək alɔn cī yen thou theer. ⁵Ku raan dēt la gam ril cīt Abel aya, ee ye Enok. Gamde yen acī Nhialic ye bën jat nhial ke këc thou. Guäpde akëc bën ʏök rin cī Nhialic ye nyaai. Aye athör theer wël Nhialic lueel lɔn Enok ë ye Nhialic cɔl amit puɔu, wäär rëer yen pinynhom. ⁶Acīn raan lëu ye bī Nhialic cɔl amit puɔu tē cīn yen gam. Rin raan bën tënë Nhialic adhil gam lɔn Nhialic atǝ thīn, ku ë kɔc ye thiëc gäm kë wickë.

⁷Ku gam yen acī Noa wët Nhialic bën piɲ, wäär lëk Nhialic ye ye lɔn bī aboordīt bën bī kɔc la gup adumuɔɔm bën tēm awuɔc. Go Noa wët Nhialic gam. Ku guerɲ riäi ka aboor këc bën bī yen kacke kony. Ku gamde akëc yen kërec ye këcken këk ke looi bën nhiaar. Ku Noa acī Nhialic bën cɔl ala cök rin gamde.

⁸Ku ee gam aya yen acɔl Abaram agam kë cī Nhialic lëk ye. Ku ler pan cī Nhialic lëk ye cək alɔn awën kuc Abaram ë pan kënë. Pan kënë yen ëcī Nhialic lueel lɔn bī yen ye gäm miëthke aköldä. ⁹Ku gam yen acī Abaram bën cieɲ ke ya alei pan wäär cī Nhialic thɔn ye. Ku jɔl ɲǝth lɔn bī Nhialic piny kënë gäm miëthke aköldä. Ku jɔl cieɲ duël yiic. Ku lök Ithäk kek Jakob cieɲ thīn aya, kɔc wäär cī Nhialic thɔn lɔn bī yen piny kënë yiëk ke. ¹⁰Abaram acī rëer ë pan kënë ke tit gen cī Nhialic buth, yen cī Nhialic thɔn ye cīī cīt duël.

¹¹Ku ë gam cī Abaram Nhialic gam yen ë dhiëeth yen meth cək alɔn wäär cī yen dhiɔp apei. Ku tieɲde Thara ke cīī dhiëth. Acī ɲǝth lɔn bī Nhialic athönde tieɲ nom. ¹²Na cək alɔn awën cī Abaram dhiɔp apei, bī raan ëbën ɲic lɔn cīī yen bī ben dhiëth, ke yeen acī bën a wundīt kɔc juëc apei cīt liëet, ku kuël nhial cie kueen.

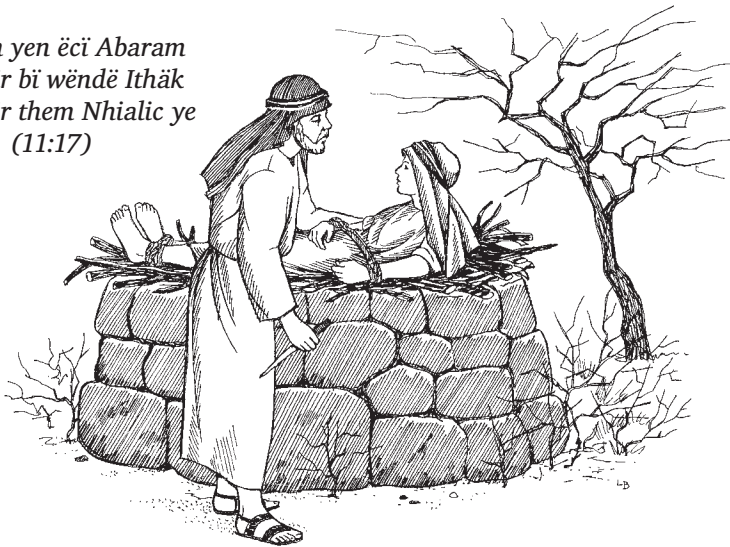
¹³Köckä ëbën aacī gamden muk agut tē thou kek. Keek aake këc kāk cī Nhialic thɔn ke ʏök. Ku aake yekë tiɲ tēmec, ku gamkë ke ke mit

11:3 Cäk 1:1; Wk 33:6, 9; Jn 1:3 11:4 Cäk 4:3-10 11:5 Cäk 5:21-24 11:7 Cäk 6:13-22

11:8 Cäk 12:1-5 11:9 Cäk 35:27 11:11 Cäk 18:11-14; 21:2 11:12 Cäk 15:5; 22:17; 32:12

11:13 Cäk 23:4; 1Lëk 29:15; Wk 39:12

*Ku gam yen ěcī Abaram
rot guiir bī wëndē Ithäk
nōk wäär them Nhialic ye
(11:17)*

puōth. Ku ě yekē lĕk kōc lōn aa rĕēr kecīt jōōl pinynhom ě tĕn, ke bī ber tĕ cī lĕk ke. ¹⁴Alĕuku buk ŋic ěmĕn lōn kōc jam kĕlā, aaye kĕ nyuōoth lōn wic kek pan bī ya panden. ¹⁵Na yekē tak lōn ye pan cĭk nyāāj wei panden, ŋuōt aaci dhuk thĭn. ¹⁶Ku acĭk wic kepuōth apei bĭk yet pan path, pan tō nhial. Ku Nhialic acie guōp ye yār tĕ cōol ye, ke Nhialicden. Ku kĕya, aci gen path guiir tĕnĕ ke.

¹⁷⁻¹⁸Ku gam yen ěcī Abaram rot guiir bī wĕnde Ithäk nōk wäär them Nhialic ye. Yen Abaram raan cā athōn Nhialic yōk, ee wic bī manhden tōŋ tō yenhom nōk, cōk alōn cī Nhialic ye lueel tĕnĕ ye lōn ě Ithäk yen abī yĭn mĭth ca thōn yī yōk tĕnĕ ye. ¹⁹Acī Abaram tak lōn bī Nhialic Ithäk jōt akōldā. Ku kĕya, Abaram aci Ithäk yōk ke cĭt raan cī Nhialic cōl aben pĭr.

²⁰Ku gam yen aci Ithäk Jakop ku Ethau thōn dōc Nhialic rin kāk bĭk yōk akōldā.

²¹Ku gam yen aci Jakop wĕēt wĕnde Jothep bĕn dōc wäär cī yen thiōk ke thou. Ke kāac ke cī yenhom guōt waiden ě yen piny thany, ku rōōk Nhialic. ²²Ku gam yen aci Jothep ye ŋic wäär cī thuōnde thiōk lōn bī kōc Itharel jāl pan Ijip. Ku lĕk ke bĭk yuōmke cĭī nyiĕēŋ pan Ijip akōldā le kek jāl.

²³Ku gam yen aci kōc ke dhiĕth Mothith ye bĕn thiaan pĕi kadiäk wäär cī ye dhiĕĕth. Ee cĭk tĭŋ ke ye manh path apei. Ku ke aake kĕc riōōc wĕt kĕc kek lōŋ bĕnyāknhom pan Ijip theek.

11:13 Cäk 23:4; 1Lĕk 29:15; Wk 39:12 11:17-18 Cäk 22:1-14; Cäk 21:12 11:20 Cäk 27:27-29, 39-40
11:21 Cäk 47:31; 48:20 11:22 Cäk 50:24-25; B.bei 13:19 11:23 B.bei 2:2; 1:22

²⁴Ku gam yen aci Mothith bēn kuc wäär cī yen dīt bī cīi ye cɔl ke manh nyan bēnyaknhom. ²⁵Na cī wīc bī puūu ya miēt, miēt ē puūu cie ceŋ ē bēn luɔi käreɔc yiic, ŋuōt aci rēer pan bēnyaknhom. Ku aci bēn nhiaar bī rēer kek kacke bī gum ke ke. ²⁶Acī yök yepuūu lɔn bī yen kápath yök thīn tē guum yen kuɔc ciɛɛŋ rin ē kacke. Cīmēn wäär cī Raan cī lɔc ku dɔc gum, tēn tē bī yen kájuec path yök pan Ijip. Rin ē ŋōth ariöp bī yök aköldä.

²⁷Ku gam yen aci yen bēn jäl pan Ijip ke cīi riɔc riääk puūu bēnyaknhom. Ku le tuenŋ ke gum ciēt cī Nhialic cie tiŋ, tiŋ. ²⁸Ku gam yen aci Mothith wēt Nhialic bēn piŋ. Ku guir tē bī kɔc Itharel jiēl thīn pan Ijip. Ku lēk ke bīk thök nök. Ku rōthkē yōōtken thook riem, rin na la atuny Nhialic bī mīth rōör ke kɔŋ dhiēeth bēn nök, ke cīi mīth rōör kai kɔc Itharel met thīn.

²⁹Ku gam yen aci kɔc Itharel Wār Lual bēn teem ke ciēt cī döu. Nawēn jɔl wīc kɔc Ijip bīk ke buɔth, ke wār ben thiän ku moukē.

³⁰Ku gam yen aci kɔc Itharel päny gen Jeriko bēn gööt nīn kadhrou abi wīik.

³¹Ku gam yen akēc adējōŋ cɔl Rayäp bēn nök kek kɔc gen Jeriko wäär nēk ke, rin cī kek jai ē Nhialic. Rin yen Rayäp nhom ē cä anēm kɔc Itharel lor ku nyuuc ke paande.

³²Kɔc kök juēc aya aa la gam. Acä lēu ba we lēk kāk cī kɔc kök looi, cīmēn yī Gidiön, Barak, Thamthon, Jeptha, Debit, Thamel ku kɔc kāk Nhialic tiŋ. ³³Ku gam yen aci kɔc kök bäny bēn cop. Ku yen ŋic kɔc kök kɔc mac. Ku yök kɔc kök kē cī Nhialic thōn kɔc. Ku ē yen aci kɔc kök köör bēn der thook. ³⁴Kɔc kök kamken aaci mēc bēn nök, ku riückē röt bei ē paal thook. Kɔc kök ke niɔp aaci bēn riel apei tɔŋ yic. Ku copkē yōm apuruuk ē wuōt kök. ³⁵Rin gam yen aci Nhialic rōök diäär bēn gam, ku cɔl kɔcken cī thou aa ben pīr. Ku kɔc kök aaci bēn aa gum ke cī kenhīim waar, rin bī ke jɔt aköldä. ³⁶Kɔc kök aya aake ye läät ku that ke. Ku kɔc kök aake ye rek ku mac ke. ³⁷Ku kɔc kök aake ye biōök aleel. Ku kɔc kök aake ye tēm köth ē rou. Ku kɔc kök aake ye tēm röt paal. Kɔc kök acin kē yekē cieŋ, aa kōt kek aake yekē kuōm kekōth. Kɔc kök aake ŋōŋ, ku aake ye baŋ ku kuc ke ciēŋ. ³⁸Kɔckä ěcīi path bīk cieŋ pinynhom. Aake ye piny kuany yic ē path roor liēet. Ku ciēŋkē adhuum yiic, ku kuōr yiic ku gat yiic.

³⁹Ee ŋic lɔn le kɔckä ěbēn gam. Ku acin raan tōk kamken ca athōndīt Nhialic bēn yök. ⁴⁰Nhialic ěcī kēpath guir ke ŋic ɔo. Kēya, bī ke nhīim ku ɔo looi buk la cök yodhie.

11:24 B.bei 2:10-12 11:27 B.bei 2:15 11:28 B.bei 12:21-30 11:29 B.bei 14:21-31
 11:30 Joc 6:12-21 11:31 Joc 2:1-21; 6:22-25 11:32 Bäny 6:11-8:32; 4:6-5:31; 13:2-16:31; 11:1-12:7;
 1Tha 16:1-1Bŋ 2:11; 1Tha 1:1-25:1 11:33 Dan 6:1-27 11:34 Dan 3:1-30 11:35 1Bŋ 17:17-24;
 2Bŋ 4:25-37 11:36 1Bŋ 22:26-27; 2Lēk 18:25-26; Jer 20:2; 37:15; 38:6 11:37 2Lēk 24:21

12 Këya ëmën, ɣok aa ɲic kɔc juëc wäär cī gamden nyuɔɔth tënë Nhialic. Ku rin ë wët kënë pälku kāk ɣo thel adumuɔɔm yic, adumuɔɔm yeku ke lac looi. Ku aa ɣo gël buk dhël Jethu buɔɔth yic. Lok tueɲ ɣo wëër ke ɣo cīi dhör buk kē cī Nhialic guiër ɣo dööt. ²Yeku rëër ɣo döt Jethu raan cī ɣo nyuɔɔth dhël ku gam la cök. Ku rin miët puɔu bi yök, yen aci yen ye gam bi thou tim cī riïu kɔu. Ku cīi kuc bi kē looi cīi päl, cök a wäär ye ke ye yöör guɔp. Ku ëmën a rëër kōɲ cuëc thöny Nhialic.

³Takkë tē cī Jethu guum thīn tēwäär ye kɔc kēc wët Nhialic gam ye gaany thīn akōlakōl, rin bi wek cīi dhör ku baathkē puɔth. ⁴Rin aɲot cīn raan cī nök, ayī raan cī yiëk tētök kamkun kɔc cie wëtdun ye gam. ⁵Cäk nhīim mää r wëët puɔth ye Nhialic we wëët ke we cīt miëthke?

“Manhdië, cök yīpuɔu piny tē wëët Nhialic yīin,
ku duk cɔl aye kërac tē nyieeny yen yīin.

⁶Rin Nhialic ee kɔc nhieer keek cök piny.

Ku ee kuat raan cī gam kecīt manhde tēm awuɔc.”

⁷Guɔmkë käreɔc kecīt wëët Nhialic tënë we, rin ë yen we cɔl aciit miëthke. Nadë cäk kaɲ piɲ le manh kēc wun kaɲ that rin wic yen ye bi wëët? ⁸Na cīi Nhialic we yik awuɔc wëët yen we cimën adhie ye wun miëth miëthke wëët, ke wek acie miëthke. ⁹Cimën ye ɣok ɲot ɣo thek wärkua pinynhom ë tēn tē cök kek ɣo that, cuk bi lëu alanden buk röt thōn Nhialic, wun wëikua ku pīr tē wëët yen ɣo? ¹⁰Wärkua aa ɣo wëët tē kor ɣok buk ɲiec cieɲ kam kɔc run lik pinynhom ë tēn, cīt tē yekë yök ye ke path. Ku Nhialic ë ɣo wëët akōlakōl rin kăpuɔth buk yök buk dhëëɲde rɔm kek ye. ¹¹Wëët acie guɔ nhiaar nyin yic, aye yök ciët ræɔc. Na lä thæer, ke kɔc cī tēm awuɔc aa la cök ku yekë kɔc ë döör.

¹²Këya, duɔkkë riɔc lak tueɲ ke we deet wepuɔth. ¹³Biathkë dhël la cök yic, bi kɔc koor gam riel gamden yic. Ku cik mër wei wecök.

¹⁴Miëthakäi, themkë bāk ɲiec cieɲ ke kɔc ëbën, bāk rëër dhëëɲ Nhialic yic. Rin raan liiu dhëëɲ Nhialic tënë ye aciï bi kaɲ tiɲ. ¹⁵Muɔkkë wenhīim bi ciën raan cīi dhëëɲ Nhialic yök. Ku tiërkë nhīim paan ë moor bi ciën raan loi kërac met we wei ëbën. Aɲieckë, ee dien tōk yen ë wär rac nyin. ¹⁶Acīi path bi raan yepuɔu ya yiëk bal. Ku cīn raan loi rot bi yic pial cimën Ethau wäär pël diëtde tënë raan buɔth ye, rin cī yen ye gām miëth koor ë path. ¹⁷Ku aɲieckë wäär wic Ethau ye bi la tënë wun bi la dɔc ku bi diëtde dhuök ciën, ku akēc dɔc bën yök tënë wun. Kënë akēc rot bën lëu bi waar yic cök a wäär cī yen dhiau pīu ë nyin.

12:5-6 Jop 5:17; Këɲ 3:11-12 12:12 Ith 35:3 12:13 Këɲ 4:26 12:15 L.rou 29:18 12:16 Cäk 25:29-34
12:17 Cäk 27:30-40

¹⁸Wek aa kɛc bɛn we cīt kɔc Itharel wäär cī la gɔn Thinaɪ cök. Ku tɪŋkɛ manydīt apei ke dɛp. Nawɛn ke tɪŋ luäǟt aya ke cī gɔt paat piny ku looi muȫthdīt, ku yomdīt apei. Ku ye bir yic ku mɛ̄er apei abik riȫc ɛ̄bɛn ¹⁹Ku piŋkɛ kaŋ yic ku röl la gei. Aaci Nhialic piŋ ke jam rȫldīt apei, nawɛn ke lɛkkɛ Mothith bī Mothith Nhialic löŋ bī cīi ben jam tɛnɛ ke. ²⁰Ku aaci jäl bɛn riȫc apei tɛwɛn piŋ kek Nhialic röl ke lɛk ke ɛ̄lä, “Acin raan yɛ̄et ɛ̄ gɔn kɛnɛ cök, na cɔk a lɛi ku le nhial ye ka biȫok aleel bī thou.” ²¹Agut Mothith aci bɛn riȫc aya apei wɛn looi kakkä röt abī ya lueel, “Yen aye riȫc lath.”

²²Wek aa kɛc bɛn gɔn Thinaɪ lȫm. Wek aaci bɛn gɔn Dhain lȫm, yen cī Jeruthalem ɛ̄ yam gen Nhialic pīr buth yenhom. Wek aaci bɛn yan miɛt pūu dīt yic tō̄ atuuc Nhialic juɛc apei thīn. ²³Wek aaci bɛn tɛnɛ Nhialic yen luk looi tɛnɛ kɔc ɛ̄bɛn. Ku tɛnɛ wɛi kɔc path cī Nhialic looi bik la cök. ²⁴Wek aaci bɛn tɛnɛ Jethu cī löŋ dȫr ɛ̄ yam looi. Acī riemde juaar rin bī Nhialic adumuȫmkua päl piny, rim cīi thöŋ kek rim Abel wäär thiɛc ɛ̄ guur.

²⁵Wek aa yȫk bāk cīi kuc wɛt raan jam. Kɔc wäär cī kuc bik wɛtde cīi gam pinynhom tɛn aakɛc bɛn pūl ke cīi tɛm awuȫc. Na ye kɛya, buk poth kɛdɛ, yo cīi tɛm awuȫc tɛ cīi yök wɛt cī Nhialic jam tɛnɛ yo nhial piŋ? ²⁶Wäär rȫlde gɔn Thinaɪ ɛ̄ci piny yǟk. Ku ɛ̄mɛn aci kɔc lɛk ɛ̄lä, “Acie pinynhom rot yen ba yǟk, yen abī nhial yǟk aya.” ²⁷Ku dɛt aya, kɛ ye wɛlkä nyuȫth ɛ̄ lɔn kāk cī cak aabi röt yǟk ku nyieci ɛ̄ keek. Ku döŋ kāk cīi lɛu bī ke yǟk.

²⁸Kɛya, yök aa kɔc cī Nhialic yiɛk pan cīn kɛ bī ye yǟk atheer. Lecku Nhialic ku dorku dhɛl ye cɔl amit pūu, ku rɛ̄erku ke thekku ku riȫcku ɛ̄ ye. ²⁹Rin ye Nhialic kɔc tɛm awuȫc thiek apei, acīt many adhie kɛriɛ̄c ɛ̄bɛn ruȫc piny.

Tɛ ye Nhialic miɛ̄t pūu thīn

13 Lak tuɛŋ we nhiaɪ röt akȫlaköl ke we cīt mīth tik. ²Lor jȫl ɛ̄ pūn yer ku nyuȫc keek apath. Rin cī kɔc kök atuuc Nhialic kaŋ lor ke kuckɛ ke. ³Duȫkkɛ nhīim ye mäǟr kɔc mac ku kɔc gum. Yakɛ ke kony ciɛt we mac ku guȫmkɛ ke ke.

⁴Thiɛ̄k adhil raan ɛ̄bɛn theek, rȫr ku diǟr aa dhil röt theek kamken bī ciɛn raan dɛ̄ek ŋek pūu. Nhialic abī kɔc cī rot thiaak ɛ̄ luui akɔr tɛm awuȫc, ku kɔc kɛc thiɛ̄k luui kāk ɛ̄ bal aya.

⁵Duȫkkɛ ye wic wepūth bāk la kajuɛc apei, ye kɛdun muk yen ye yiɛk yīpūu rot. Acī Nhialic lueel theer ɛ̄lä, “Wek aacä bī kaŋ päl wei,

ku wek aacä bī nyääŋ wei.” ⁶Na ye këya, rëerku ë cök ku ŋöthku Nhialic, ku yeku lueel ëlä, “Ee Nhialic yen ë ŷen kony, acin kë ben ya riääc. Le raan lëu ye ba luüi kërac?”

⁷Duökkë nhïim mär kɔcdit tueŋ wäär we lëk wël Nhialic. Takkë apath yen tē pīr kek thīn aŷet tē thou kek. Luöökë cīmēnden gam yic. ⁸Jethu Krītho acie rot ye waar. Ee yen tōŋ aköl wäär ku ya aköl ku akölriëc ëbēn. ⁹Duökkë röt cɔl aa rɛc ë nhïim piöoc juëc kɔc göi ye lueel lɔn cīi miith kök bī ya cam. Wek aa dhil wepuöth wël dhëeŋ Nhialic ku acie miith ye cam cīn kë yekë kuöny wëi kɔc ke cam.

¹⁰Ajuër ye looi bī ŷo awaar kërec yiic, acit ajuër löŋ döör wäär ye looi bī adumuööm päl piny. Ku acin raan ye puöl agut kɔc këŋ juaar tēnë Nhialic duël yic bik riīŋ län cī nök cuet. ¹¹Rin raandit kāk Nhialic ë ye riem län cī juër Nhialic ŷäth tē yaath duël yic rin bī adumuööm päl piny. Ku län cī nök ë ye nyop roor abī ya col. ¹²Ku Jethu aya, ee thou geu köu aŷeer Jeruthalem. Tëwēn nēk ye ëcī riemde kuër rin bī adumuöömku päl piny. ¹³Këya, dhilku biaath aŷeer aya geu köu buk yär guöp wäär cī guum la rɔm kek ye. ¹⁴Kënë adhilkulooi, rin pinynhom tē ciëŋ ŷok thīn acie yen tē bī ŷok ciëŋ thīn athɛɛr. ŷok aa tit gen yam yen bī bēn. ¹⁵Këya, cit mēnë cī ŷok Jethu gam, yeku Nhialic leec akölaköl. Rin lëc ye ŷok ye leec piäthkua ëbēn, yen ajuërdan ye nyuöth lɔn ye yen Bëny. ¹⁶Duökkë nhïim mär luçi këpath, ku kë ye wek röt kony kamkun, rin kakkä kek ajuër Nhialic cɔl amit puöu.

Thek kɔckun dīt wël Nhialic

¹⁷Thek kɔckun dīt wël Nhialic, ku piŋ tē ye kek yī wëēt thīn, rin ye kek kɔc tit wëiku. Ku aŋickë lɔn bī Nhialic ke thiëc aköldä tē cī kek wëi kɔc tiëet thīn. Na thek ke ku gam wëtēden, ka bī luçiden looi ke mit puöth. Ku na cī wëtēden piŋ ka luui ke rem puöth. Ku na cik ŋic luui apath, ke la kë kuny kë yī? ¹⁸Yakë röök rienkua. Acin këreec rëër ŷopuöth. Awicku bī ya këpath yen yeku looi akölaköl. ¹⁹Wek aa liem piändië ëbēn bāk röök bī Nhialic ŷa cɔl adhuk tēnë we ye nīnkä.

Röök ciëen

²⁰Ku ëmēn, bī Nhialic rëër kek döör, yen cī Bānyda Jethu cɔl aben pīr, week yiëk kāk wiëckë ke bī wek këden wic looi. Ku bī luui wepuöth riel Jethu raan cī lɔc ku dɔc, ²¹bī wek kuat kāk ye miëēt puöu ya looi. Jethu yen abiöŋdīt rin cī yen löŋ döör akölriëc cī thany riemde looi. Bī diik ya këde akölriëc ëbēn. Yenakan.

Wël ciëen

²²Miëthakäi piɛŋkë wël lik deet wepuõth ca lëk we apath. Rin athör ca gät we aciek. ²³Awiëc bæk ŋic aya lon wämääthda Timothï aci lony ë ninkä. Na lɔc bën bä dööt, ke yok aabi cath ë tøk buk we la neem.

²⁴Miäthkë kɔckun dīt ku kɔc kők cǐ wët Nhialic gam ë rienkua. Wämäthakua pan Italia aa we muõõth aya.

²⁵Bi dhëej Nhialic rëer kek we ëbën.

Athör Jemith

Wët nhom

Athör Jemith aa kāk cī gāt kōc cī Nhialic gam cī thiēi pinyinhom ēbēn. Raan ē gāt athör acī wēl juēc ē waal path gōt bī yen kōc lēk ŋīny ē kāŋ, rin bī kōc cī gam, rōt tiit ku luoi path. Acī wēl juēc lueel tēnē kōc cī gam, wēl cīmēn wēl ē jieek, ku ŋōōŋ ku thēm ē jōŋrac, ku luoi ku tiēel, ku gam kek ē luoi, ku liem path ku ŋīny ē kāŋ, ku agōth ku nhiam ku piath, ku luk kōc kōk wei. Ku nyooth ē rot ke nhiam ku lier ē puūu ku rōök. Athör ē jam apei bī gamda rot ya nyuōōth luoiida yic.

Kāk tō thin

Muōth	1:1
Thēm ku thōōc kērac yic	1:2-18
Piŋ ku luoi	1:19-27
Duōkkē kōc ye tek yiic.....	2:1-13
Gam ku luoi	2:14-26
Dut liemdu.....	3:1-12
Ŋīny kāŋ bō tēnē Nhialic.....	3:13-18
Thōnkē rōt Nhialic.....	4:1-10
Duk menhkui nyieny	4:11-12
Duōkkē ye tol.....	4:13-17
Lēk tēnē Ajieek	5:1-6
Pēl rot piny ku Rōök.....	5:7-20

---

1 Athör Jemith, aluaŋ Nhialic ku Bānyda Jethu Krītho tēnē kōc cī gam, cī weer pinyinhom. Ku muōōth ke.

Thēm ku thōōc kērac yic

²Miēthakāi, calkē aye miēt ē guōp tē teem kuat kēril rot ē dhēldun yic, ³rin aŋieckē akōl ye gamdun la tueŋ kārīl yiic, kēn bēn bei thīn ē

1:1 Mt 13:55; Mk 6:3; Luoi 15:13; Gal 1:19

riel ë puöu ater yic. ⁴Calkë riel piändun ater yic ayëth we tueŋ, yen abï wek käŋ ŋic ku bäk la cök ke cïn diu. ⁵Na le kë dhal we bäk cïi ŋic, ke we röök tënë Nhialic yen la riel bi gäm we, rin Nhialic ë ñiëc käŋ gam ë path piände tënë raan ëbën. ⁶Ku na röökkë ka dhielkë looi ë puön cïn yic diu acïn, kuart raan ë diu acit apuöök wïr ye yom nyiään bi yäth tueŋ ku dhuk ciëen. ⁷Raan cit kënë cïi ye tak lön le yen kë bi yök tënë Nhialic. ⁸Ku yen raan kënë ë puöu rou, ku käk ye looi ëbën aacie röm.

⁹Raan ci gam ŋöŋ adhil puöu miet tënë Nhialic, rin bi ye juak bi yäth nhial, ¹⁰ku raan ajak adhil puöu miet tē dhuk Nhialic ye piny, rin ajak abï lööny wei cimën yöök tim. ¹¹Aköl ë ruel ku atuönyde ë tim nyop, ku thou yöök dhëen wën ëbën ku löönykë wei. Ku riääk dhëen den puöth wën. Yen ë kë bi rot looi tënë raan ajak aya, abï mër wei jaakde cök.

¹²Raan bi puöu miet ë raan bi kërac guum ku ŋuöt ril puöu ë gamde yic, tē lëu yen kënë, ka bi pïr akölrïëc ëbën ci Nhialic guiir ke ya ariöp tënë koc nhiaar ye yök. ¹³Na them raan ë käk ræckä, ke cïi raan luel yepuöu ëlä, “Athëm kënë abö tënë Nhialic.” Rin acïn raan lëu ye bi Nhialic cöl aloi kërac, ku yeen guöp acie raan ë them kërac. ¹⁴Ku raan aye them kërac ye wic yepuöu ye thel wei ku deep. ¹⁵Këræc ye wic yepuöu yen ë bën rëer këya yet bi dhiëth adumuööm, ku adumuööm yen ë bën dit apeï yet bi thuöu bëëi.

¹⁶Miëthakäi nhiaar duökkë röt cöl aaye math nyin, ¹⁷kuat käpath la cök ye yök, nadë ke gëm yi aa bën nhial tënë Nhialic, Aciëŋ cak käk ë ruel nhial, ye ruelden röt waar ku yeen acie rot waar. ¹⁸Acï tak ë rot bi yo gäm pïr ë yam dhël wët ë yic, ku buk rëer tueŋ këriëc nhom ëbën.

Pïŋ ku luöi

¹⁹Muökkë kënë wenhïim miëthakäi nhiaar ke! Raan ëbën adhil käŋ lac apiŋ, ku cïi guo jam ë path, ku cïi puöu ë lac dak aya. ²⁰Riän ë puöu acïi pïr la cök wic Nhialic ye bëëi. ²¹Këya, pälkë luoi käk la biñh ë koc yöör gup, ku kuart luoi kërac ëbën. Gamkë Nhialic piäthkun ëbën, ku wët puöth ci tääu wepuöth bi we luök.

²²Na yakë wët Nhialic piŋ ku cäk loi, ke wek aa röt math. Këya, luoi kë kecit tēde. ²³Kuat raan ë wët kënë piŋ ku cïi looi acit raan rot tiŋ macar yic. ²⁴Ee guäpde ñiëc tiŋ apath, ku na le jäl macar lööm ke go nhom määär tē ci ye cak thin. ²⁵Ku raan ë löŋ path tiŋ ku döt yic yepuöu, löŋ puöth Nhialic yo gël buk kërac cïi loi, acïi cit kënë, acïi ye piŋ ë path ku mër nhom ye, ku looi kecit tēde. Raan cit kënë abï Nhialic döc kuart käk ye looi yiic ëbën.

²⁶Ye raan tak lɔn theek yen yath? Na cii raan liemde dut ka cɪn yanh theek. Ku ẽ rot math ẽ rot. ²⁷Thẽk puɔth ye Nhialic Wãda gam akɪn, kony abeer ku lãer ẽ nããnden yic, ku tiit rot kãk rec ye tɔ pinynhom.

Duɔkkẽ kɔc ye tek yiic

2 Miẽthakãi, kɔc cɪ wẽt Bãnyda Jethu Kritho la dhẽẽndit apɛi gam, wek aadhil kɔc thɔɔŋ nhiiim kuat ẽ kãk yakẽ ke looi yiic ẽbẽn. ²Tẽdẽ, tẽ bɪ raan cɪ nɛic ruk apath tẽnẽ amat, ku bɔ raan nɔŋ cieŋ alanh cɪ riããk aya. ³Na ye raan cɪ nɛic ruk yen nɛic tiŋ ẽ rot ku lẽk ye ẽlã, “Bãã nyuc tẽn tẽpath,” Ku lẽk raan nɔŋ nyin, “Lɔɔr kããc tẽẽn,” Nadẽ ke luel, “Lɔɔr nyuc piiny tẽẽn yãcɔk.” ⁴Ke yin ala guɔp awuɔc cɪ yin kɔc tek yiic, ba kɔc kɔk luɔk wei, ku kẽnẽ ẽ luɔi cii path.

⁵Piẽŋkẽ miẽthakãi nhiaar, Nhialic acɪ kɔc nɔŋ nyin kuẽny bei pinynhom bik ajieek ẽ gamden yic, ku ye bããny pan Nhialic keden, bããny cɪ Nhialic lueel lɔn bɪ ye gãm kɔc nhiaar ye. ⁶Ku wek aacɪ kɔc nɔŋ nyin dhɔl gup. Ye yinã, bɪ we thany nhiiim piny ku thelkẽ we tẽnẽ bẽny luk? Ajieek! ⁷Aa keek, kek aa kɔc jam wẽl rec rin puɔth raan cɪ wek wẽtde gam.

⁸Abi ya kẽpath yen luɔikẽ tẽ theek wek lɔŋ bããny Nhialic ye yɔk athor thær wẽl Nhialic yic, “Nhiar raandun akeu nhom cimẽn nhiær yin rot.” ⁹Ku na cãkkẽ kɔc ye thɔɔŋ nhiiim ẽ luɔidun yic, ke wek aala gup awuɔc, ku lɔŋ abi we tẽm awuɔc raan cɪ lɔŋ dhoŋ kɔu. ¹⁰Kuat raan ẽ lɔŋ tɔk dhoŋ kɔu kam ẽ lɔɔŋ, ee lɔɔŋ dhoŋ kɔth ẽbẽn. ¹¹Ku yen tɔɔŋ, yen ẽ ye lueel ẽlã, “Duk tiŋ raandã kɔr,” ku lueel aya, “Duk raan nãk.” Rin na cɔk alɔn kɛc yin tiŋ raandã kɔr ku yin acɪ raan nɔk, ke yin acɪ lɔŋ dhoŋ kɔu. ¹²Ye jam ku lui yɪ nɛic rot lɔn bɪ yɪ dɔm ẽ lɔŋ yɔ gẽl buk kãrec cii loi. ¹³Rin tẽ le Nhialic luk looi tẽnẽ kɔckã, acii raan cie wẽt ye pãl piny bɪ nããn. Ku pẽl piny wẽt yen aril tẽnẽ luk.

Gam ku luɔi

¹⁴Miẽthakãi, ye kẽpiath nɔ tɔ thɪn bɪ raan aa lueel ka la gam, ku aacii kãk yeke looi ye nyuɔɔth? Lẽu gam kẽnẽ bɪ ye luɔk? ¹⁵Na lɔ miẽthakui cɪ gam ku aacɪn miẽth camkẽ ku alẽth ceŋkẽ ke. ¹⁶Ye kẽpiath nɔ tɔ thɪn tẽ lẽk yin ye ke ẽlã, “Miẽthkẽ ku bãk kueth, tẽdẽ ke luel, ruɔkkẽ alẽth dhil bɪ wiir we cii nãk!” Ku acɪn kãk ca gãm ke kãk wickẽ ke ẽ piẽrden yic? ¹⁷Kẽya, gam ẽ rot ku cɪn yic luɔi path, ka cɪn yic pɪr.

¹⁸Ku abi raan ya lueel, “Raandẽt ala gam ku raandã ala luɔi,” Ku aba dhuk nhom ẽlã, “Nyuɔth ya raan cit kẽnẽ la gam ku cɪn luɔi? Yin aba nyuɔth gamdiẽ kãkkiẽn ya looi yiic.” ¹⁹Ye gam lɔn ye Nhialic tɔk?

Apath. Aye jakrec gam aya, ku leth ke ke cī riöc. ²⁰Yin raan ril nom! Wic bi nyuöth yi lon gam cin yic luoi acin koony? ²¹Abaram Wädandit theer, ci cök piny Nhialic nom kädë? Ee luode yen ë cök ye piny, wäär juer yen manhde Ithäk ariäk nom tënë Nhialic. ²²Käckë tiñ gamde ku luode aaci luui kedhie, ku gamde aci luode col ala cök. ²³Ku kë ci lueel athör theer wël Nhialic yic aci ya yic, “Abaram aci Nhialic gam, ku rin gamde yen aci Nhialic ye bën tiñ ke la cök yenhom.” Ku ye Abaram col aye mäh ë Nhialic. ²⁴Cäk tiñ, ee rin luoi path yen ë raan col ala cök ë Nhialic nom. Ku acie gam ë rot.

²⁵Ku ë yen ë ye tede kek adëjöñ col Rayäp wäär kony yen anëm koc Itharel. Wäär, lor yen ke paande, ku kony ke bik röt kual ë dhël dët.

²⁶Këya, cimën guöp cin yic wëi, ee kë ci thou, yen ë tënë gam cin yic luoi path, ee kë ci thou aya.

Dut liemdu

3 Miëthakäi, aacie we ebën wek lëu ye bäk aa koc ë piöc. Tëcit të njäckë ye, yook koc ë piöc, luönda abi yic riel apei tënë luñ koc kök. ²Yook yodhie yok awuöc looi dhöl juéc yiic, ku na këc raan awuöc loi käk ye lueel yiic, ka la cök ku alëu bi rot muk apath alanden.

³Yok a mathiän ñak thok luuñ bi wëtda gam, ku jolku kuaath të wicku. ⁴Tädë ke yi tak riän rëër wïr, adit apei ku aye yom ril kuaath, ku alëu raan ye kuaath bi tim koor cit alau cök nom, ku jol geer ke wel nom të wic piände. ⁵Yen ë tede ke liep, akoor, ku alëu bi yenhom lec kækken dit ril yen.

Thöñ ror dittet läau yic apei, ku aye liem many thiin koor yoc. ⁶Ku liep acit mac. Yen ë këñ liäp ku bi riäak pinynhom, arëër yogup ku ye kuat kërec ebën thiäi ë guöp yic. Ee piërda dëp ë manyden bö kek ye pan mac. ⁷Acī raan lëu bi läai roor mac baai kek ye, cimën läai dit ku läai kor ku diet ku käpieny ku rec. ⁸Ku acin raan cie lëu bi liemde njec mac. Liep arac, acie lëu bi duut, ala yic kërec koc nök. ⁹Ayeku luöi bi yok Nhialic leec, ku lem yok miëthakäi kök ci Nhialic Wäda ke cak ke cit ye. ¹⁰Wël alæc ku lëmlëm aa bën bei ë thoñ tööñ yic. Miëthakäi peth bi rot looi këya? ¹¹Acin yinh piu path ku piu rec bëi bei ë tök kedhie. ¹²Miëthakäi tim cit ñaap, acie dhiëth ë mith tim col Olip. Ku abiéc acie dhiëth mith tim cit ñaap, tädë ke yinh lëi piëuke bi piu path.

Ñiny ë këñ bö tënë Nhialic

¹³Le raan tök kamkun njic këñ ku ye wël deet yiic? Adhil nyuöth ë piërde yic, ku luoi path cin yic nhiaam rin njëc ë këñ. ¹⁴Ku na ye tiæl

yï reem puöu apei ku ye rot nhiër käj ë rot, ke yï duk yic dhäl ba jam ë nhiaam. ¹⁵Ŋjiny käj cit kënë acie bën pan Nhialic, ee kën pinynhom ë tën, acin yic Wëi Nhialic, ee kën jəŋrac. ¹⁶Na rëër tiel ku kë ye yin rot nhiër käj ë rot thïn, ke aliäap ku kuöc luöi, ku kuat kärec ëbën arëër thïn aya.

¹⁷Ku ŋjiny käj bö nhial, tueŋ ala yic döör ku ala yic dhëeŋ, ku gem rot tënë Nhialic, athiäŋ ë lier puöu, ku aa käpath kek aaye yök thïn, aciï kəc ye tek yiic, ku aala cök. ¹⁸Ku kəc döör looi, aa kək la cök yök döör yic.

Thönkë röt Nhialic

4 Ye tənən yen ye akëëk ku agöth ë kamkun bën thïn? Aa bën tënë kək wiëckë ke thör wepuöth, kək we cəl agöth ë kamkun. ²Wek aa wic käj, ku aa cək ë yök, wek aaci röt guiir bək nək. Wek aa wic käj ë riel ku na cäkkë ke yök, ke wek aa göth ku thärkë, kë wiëckë acək bi yök rin kəc wek Nhialic thiëc bi gäm we. ³Ku na thiëckë, ka cək yök, rin tē ye wek ye tak thïn tē wic wek ke, aciï path. Ayakë thiëc ë kəkka rin miet ë piäthkun ë rot. ⁴Kəc ci jai Nhialic! Kuöckë lən na yik raan yepuöu kək pinynhom, ke raan ë raan ater tënë Nhialic. Kuat raan ye wic bi ke nhiaar kək ë pinynhom, ee ya raan ater tënë Nhialic. ⁵Duökkë ye tak lən cin yen yic tö athör thëer wël Nhialic yic ye lueel ëlä, “Nhialic awic wëikua bik aa kəkke ë rot.” ⁶Ku dhëeŋ ci Nhialic gäm yo adit alanden. Ku yen aye athör thëer wël Nhialic lueel, “Nhialic aman nhiam ku ë dhëeŋ gäm kəc lir puöth.”

⁷Këya, thönkë röt Nhialic. Yakë jəŋrac thany wei bi kat welöm. ⁸Bäkkë ë Nhialic lööm ku abi thiök kek we. Miëetkë wecin bei kärec yiic wek kəc la gup adumuööm! Wuöönykë wepuöth wei wek kəc puöth rou! ⁹Riäökkë puöth awuööckun cək looi yiic, dhiaaukë ku ŋærkë yiic. Calkë dəl aye dhiëü. Calkë miet ë piändun aye riääk ë puöu! ¹⁰Dhuökkë röt piny ë Nhialic nhom, ku abi we jat nhial.

Duk menhkui nyieny

¹¹Miëthakäi duökkë röt ye nyieeny kamkun, kuat raan bi menhkën nyieeny ë path, tädë ke luk wei, ee löŋ yen aye dhöl ku lueel ka ciï path. Ku na luel këracc rin ë löŋ ka ciï thek, ku ye rot looi ciët yin düt tënë löŋ. ¹²Ee Nhialic rot yen ë löŋ gäm kəc, ku ë yen kəc luök wei. Yen ee raan kony ku nək aya. Ye tak ye yin ë ŋa ba menhkui luök wei?

Duökkë ye tol

¹³Pieŋkë kë lueel ëmën, ayakë lueel, “Ya akölë, tädë keye nhiäk yok abi la keny ë gen dët yic, yok aabi la rëer ë tēen ë ruöön tök, ku lok luui

buk wëëu juéc yök thïn.” ¹⁴Yin akuc kē bī rot looi tēnē piērdun nhiäk, yin acit tol ē mac, ē guo bēn nhial kam thin-nyoɔt ku go liu. ¹⁵Kē lēu ba ya lueel akīn, “Na wic Nhialic, ke yök aa pīr buk kēnē looi ku kēnē.” ¹⁶Ku ěmēn wek aa nhiam ku yakē tol, nhiam dīit kēnē ěbēn arac. ¹⁷Kēya, raan ŋic kēpath bī looi, ku acīi ye looi ala guōp awuōc dīt tet.

Lĕk tēnē Ajiēk

5 Ku ěmēn, wek kōc la kāŋ, piēŋkē wētdiē! Ŋĕerkē yiic ku dhiaaukē ě kārēc bī bēn weyiēth akōldā! ²Jaakdun aci riāäk, ku alāthkun aaci aruɔp cam. ³Milōōŋkun tōc ku milōōŋ thith aaci keth, ku keth kēnē yen abī dīt piāndun nyuɔɔth akōldā, ku abī we nyop cīmēn mac. Wek aaci kājuāac kuōōt yiic ē nīnkā. ⁴Wek aakēc kōc lui duōmkun yiic riɔp. Piēŋkē kerōt. Dhiēn kōc ē rapkun tem aaci Nhialic Madhəl dōōt. ⁵Piērdun pinynhom tēn, athiāŋ yic miet piāndun ē rōt. Wek aci cuai ciēt we bī nōk akōl yai. ⁶Wek aci kōc cīn gup awuōc tēm awuōc, ku nākkē ke ke kēc jai ē wētdun.

Pĕl rot piny ku Rōök

⁷Miēthakāi, guōōmkē yet tē bī Bānyda bēn. Tiēŋkē, raan puōr ee yepuōu pāl piny bī rapken wāär cī puur duōmde tiit bīk luok apath. Ee tīit yet bī ruēl thōk bī deŋ ben tueny lākēēr. ⁸Ke week aya, wek aadhil rōt pāl piny, ku kāäckē ē cōk rin akōl bēn ē Bēny aci thiōk.

⁹Miēthakāi, duōkkē rōt ye lom kamkun bī Nhialic we cīi luk wei. Aluōk luk aci thiōk, abī guo yēēt. ¹⁰Miēthakāi, na cī kārēc we yök, ke we pĕl rōt piny cīmēn kōc wāär ē kāk Nhialic tīŋ ē wĕl Nhialic lĕk kōc. ¹¹Cīmēn ŋic wek ye, aayeku cōl aaye kōc cī dōɔc ē rin cī kek gum. Wek aa we cī tē cī Jop guum thīn ku deet yepuōu piŋ, ku wek aaci kē cī Bēny bēn looi tīŋ, Bēny la ŋuēēn ku nhiēr.

¹²Kē tueŋ miēthakāi, duōkkē mĕl ye kuēēŋ rin pan Nhialic. Tēdē ē rin piny, tēdēt ē rin kōk ē path. Luel, “Yĕē,” Tē cī yīn ye gam, ku luel, “Yei,” Tē kēc yīn ye gam. Na cāk loi kēya ke wek aabi tēm awuōc.

¹³Na le raan tōk kamkun rēēr ater yic ka adhīl rōök. Na le raan tōōŋ mit puōu, ke cōl aket waak alēec. ¹⁴Na le raan tuany ē we ka dhil kōc dīt akut kōc cī gam cōl bīk rōök rienke, ku tōckē ē miōk. ¹⁵Rōök kēnē cī looi ku le yic gam ril, ka bī raan kony bī pial rin abī Bēny cōl apuɔl, ku na le adumuōōm cī looi ka pĕl piny. ¹⁶Kēya, lakkē adumuōōm cāk looi ē kamkun, ku ye ŋek rōök rin ē ŋek rin bī we kony. Rōök ē raan path cōl aril apēi bī kōc kony. ¹⁷Elīja raan kāk Nhialic tīŋ a ye raan ē path cīt yo.

Ee cï röök apei bï deŋ cïi tueny. Ku deŋ akëc bën tueny pinynhom run kadiäk ku abak. ¹⁸Na lä ke ben röök bï deŋ tueny bï wal cil ku lok rap pinynhom.

¹⁹Miëthakäi, na päl raan tök ë kamkun gam ë yic, ku dhuk raandët ë raan kënë thïn, ²⁰muökkë kënë nhom, kuat raan bï raan lä guöp adumuööm dhuök ciëen bï käreç ye ke looi puöl, ke yeen abï wëi kony thou yic. Ku abï pël piny adumuööm juëc bëëi tënë ye.

Athör tueᅇ cĭ Pĭter gŏt

Wĕt nhom

Athör tueᅇ cĭ Pĭter gŏt ěcĭ gät kŏc cĭ gam, kŏc cĭ Nhialic kuany. Kŏckä aake cĭ thiĕi wuŏt kŏk yiic pan Athia. Wĕt gĕt yen athŏör ě rin bĭ yen kŏc bĭ ye kueen dĕet puŏth bĭk gum, wĕt ye ke nŏk rin cĭ kek gam. Aaye Pĭter lĕk Wĕt Puŏth Yam ě rin Jethu Krĭtho, raan cĭ thuŏnde ku jŏn rot ku kĕden cĭ thŏn bŏ, ke cŏl aᅇth.

Ku rin ě wĕt kĕnĕ adhilkĕ gam bĭk kepuŏth dĕet ku guumkĕ rin ě gamden yen athem. Ku ᅇickĕ lŏn bĭ ke riŏp akŏl le Jethu raan cĭ lŏc ku dŏc dhuk.

Na cŏk alŏn ye Pĭter ye lĕk ke bĭk kepuŏth aa dĕet, tĕ yŏk kek käreĕc, aye lĕk ke aya, bĭk pĭr ke cĭt kŏc Raan cĭ lŏc ku dŏc.

Käk tŏ thĭn

Muŏth tueᅇ	1:1-2
Lĕk rin kuŏny Nhialic.....	1:3-12
Käk dhilkĕ looi rin Pĭr ě Yam	1:13-2:10
Kĕ ye kŏc cĭ gam kony riääk yic	2:11-4:19
Kuŏny kŏc cĭ gam.....	5:1-11
Muŏth ciĕĕn.....	5:12-14

1 Yen Pĭter atuny Jethu Krĭtho, ᅇen agĕt tĕnĕ kŏc cĭ Nhialic kuany, cĭ thiĕi bĕĕi kŏk yiic pinynhom cĭmĕn Pontuth, Galatia, Kapadokia, Athia ku Bithinia. ²Wäda Nhialic acĭ we kuany rin yen kĕden wĭc theer. Ku Wĕi Nhialic acĭ we looi bäk aa kacke, ku kĕya bäk Jethu Krĭtho theek, raan cĭ thou rin bĭ adumuŏmkun päl piny. Bĭ dhĕĕᅇ ku dŏrdĭt rĕĕr kek we.

ᅇth akŏlriĕĕ ěbĕn

³Yok aa dhil Nhialic Wun Bänyda Jethu Krĭtho leec. Ku rin lier piände tĕnĕ ᅇo, acĭ ᅇo yiĕk pĭr ě yam, jŏn cĭ yen Jethu Krĭtho jŏt thou yic, ku kĕnĕ ě ᅇo cŏl aᅇth. ⁴Aᅇicku lŏn bĭ ᅇok käk ye Nhialic täu kacke yŏk. Käkikä aaye muk nhial paande apath ě rienkun. Aaye tŏŏu tĕ cĭi kek bĭ

dhiäth thïn, tē cïn kē bī ke rac ku cïn kē nyēei ke thïn. ⁵Aa tōōu ke ē rienkun, rin le wek gam bī we tiit ē riel Nhialic. Ku këya wek aabi luōk aköldä cīt tē cī Nhialic guiēr ye.

⁶Mietkē puōth rin kē cī Nhialic looi, cək alon bī wek puōth aa riäak emēn rin kajuēc bāk ke guum. ⁷Ku kē ye wek gum, ee lon bāk nyuōth lon ye gamdun yic. Agut milāj tōc, ye raan lēu bī rac, aye kaŋ tāāu mēec bī them. Kēya, gamdun tēnē Nhialic wār milāj adhil them aya bī tiŋ lon bī wek puōth riel. Ku Nhialic abi we cəl ayök lēc ku duaar aköl le Jethu Kritho dhuk. ⁸Na cək alon kēc wek ye kaŋ tiŋ, ka nhiarkē. Cək alon cīi wek ye ye tiŋ emēn ka ya ke gam. Ku acin wēl puōth ye wek miet piändun teet, ⁹rin wek aa kuōny wēikun yök, kēnē yen ye yök gam yic tēnē ye.

¹⁰Kōc kāk Nhialic tiŋ cī we lək rin dhēēŋ Nhialic, acik wic apei bīk kuōny wēi kēnē ŋic. ¹¹Ku Wēi Kritho rēēr kegup aci ke nyuōth tē bī Kritho guum thïn, ku kəpuōth bī röt looi, ee kēnē cök. Ku acik them bīk ŋic ye nen bī kēnē rot looi, ku yeŋö bī ye nyuōth. ¹²Acī Nhialic nyuōth kōc kākke tiŋ lon kāk yekē ke lueel aacie kāk ē kuōnyden, aa kāk kony ē we. Kāk yakē ke piŋ emēn aaci atuuc ē Wēt Puōth Yam jam riel Wēi Nhialic cī tuōc nhial pinyhom. Kākkā aaci atuuc nhial bēn aa wic aya bīk ke deet yiic.

Pir ē Yam

¹³Kēya, cōkkē röt piny rin ē luoi. Duōkkē röt cəl amēr dhöl kōk. Ŋäthkē ke ye dōc bī Nhialic gām we aköl le Jethu Kritho bēn. ¹⁴Thekkē Nhialic, ku duōkkē piērdun cəl acök kākkuŋ yakē ke wic wepuōth, cimēn wäär kuc wek Wēt Puōth Yam. ¹⁵Mēeckē röt wei kuat kārēc yiic ēbēn akōlaköl, cimēn cīi Nhialic raan cī we cōl rot ē thiäk kuat kārēc aya. ¹⁶Acī gōt athōr theer wēl Nhialic yic elä, “Mēec rot wei kārēc yic cimēn mec ŋen kek kārēc.”

¹⁷Tē rōök wek tēnē Nhialic, ayakē cōl, “Wāda.” Yen ē luk looi cök tēnē kōc ēbēn, kē cī raan looi yen ē tē bī Nhialic luōŋde luōk thïn nyooth. Kēya, rēēr kē ke we thek Nhialic piērdun yic pinyhom ē tēn. ¹⁸Rin wek aa ŋic kē cī we wēēr bei pīr wäär yic, pīr cïn kē kuany thïn wäär cāk ŋic tēnē wārkuŋ dīt. Ku wek aa we kēc waar kēn yāi, cimēn ye milāj tōc ku milāj thith yāi. ¹⁹Ku wek aaci waar rin cī Kritho rot gam bī nōk, ku kēnē ajuēr thiek yic apei, ee cīt manh amāäl cïn kē diu yeguōp. ²⁰Nhialic ēcī Jethu lōc ke piny ku nhial kēc cak, ku cəl ajōl ŋic ē nīnkā rienkun. ²¹Ku ē Jethu yen aci wek Nhialic gam, Nhialic ē jōt ye raŋ yic ku yīk duardīt apei. Ku këya, wek aa la gam ku ŋōth tēnē Nhialic.

²²Ku emen wek aaci la cok rin theek wek yic, ku bak miethakun anhiar ayic, nhiarkë röt kamkun ape piathkun yiic ebën. ²³Wek aa dhil röt nhiar, ku rin wëtden rëer thin akölrüec ebën, aci Nhialic we col aa ben dhiëth, dhiënh mith raan cie thou cimën koc ke dhiëth yo.

²⁴Cimën ye athör theer wël Nhialic ye lueel ëlä,

“Raan ebën acit noon ë riël,

ku kuat këden path ebën, acit yöök ë tøj.

²⁵Ku wët ci Bëny lueel ë ya yic akölrüec ebën.”

Wët këne ë Wët Puoth Yam ye atuuc lëk koc.

Alél pír ku koc yam Nhialic

2 Këya, pälkë luoi käreec ebën, pälkë lueth ku ruëeny, ku duökkë wepuöth ye yiic këpëth koc kök. Ku duökkë koc kök ye lëk gup wël rac ë path. ²Luoi kë röt bak ciët mithkor ye ciëk path ke muk. Yakë ciëk path wic akölaköl, ciëk ë wëikun ku bi wëikun dit ke we njic Nhialic. ³Rin aci göt athör theer wël Nhialic yic ëlä, “Acäk yök ë röt yen të pëth Bëny thin.”

⁴Bäkkë tënë Bëny, Bëny yen cit alél pír wäär ci koc jai, ku aci Nhialic kuany ke ye këpath ape. ⁵Ku week aya, cit aleel pír, wek aa buth bak aa luaj wëi. Ku bak aa koc la cok lëu ye bak käk wëi ci Nhialic gam juër ye rin Jethu Kritho. ⁶Rin alëu raan bi kuen athör theer wël Nhialic yic, ee yen ye lueel thin ëlä,

“Yen acä alél ril path ape kuëny bei aleel yiic,

ku tääu Jeruthalem ë yam ke cit mën,

ku raan bi njäthde tääu alél këne köu aciï guöp bi yär.”

⁷Alél këne apath ape tënë wek koc ci gam, ku tënë koc këc ye gam.

“Alél ci koc ë buth kuc lön ciï yen path

yen aci bën alél path ape tënë aleel ebën.”

⁸Rin aci göt abaj dët yic athör theer wël Nhialic yic ëlä,

“Këne yen alél bi koc kecök dëny,

ku ee yen kuur bi keek col awiëëk.”

Aa kecök dëny rin këc kek wët ci Nhialic lëk koc gam. Ku këne yen ëci Nhialic guir tënë ke.

⁹Wek aa koc ci Nhialic kuany ku wek aa koc käk Nhialic aya, yen bënyjaknom, wun ci löc bi Nhialic luöï, koc ë Nhialic. Nhialic aci we cööl bei muöth yic ku bäkkë yerdën dhëj ape yic. Rin bak kækken puoth ye ke looi lëk koc. ¹⁰Wek aa we cie koc Nhialic, ku emen wek aa kacke. Wek aa we kuc njüëñ ë Nhialic, ku emen wek aaci të ye Nhialic koc njüään thin njic.

¹¹Mäthkië, wek aa yöök puöu ëbën, wek kəc pír ke we cit jööl pinynhom ë tën. Duökkë wepuöth ë yiék käreç ye guäpkun ke wïc, käreç thär kek wëikun. ¹²Piëërkë ë pír path kam kəc kuc Nhialic, ku na cökkë ya lueel lön ye wek luui käreç, ka bï käpuöth yakë ke looi tiñ bik Nhialic leec aköl le yen bën.

¹³Rin bï wek kë ci Bëny looi buöth yic, thekkë bäny mec baai, bënygaknhom yen dît, ¹⁴ku bäny kök ci ke luööi bik kəc käreç looi aa tëm awuöc, ku leckë kəc käpath looi. ¹⁵Rin Nhialic awïc we ku bäk kəc we jääm gup rin kuc kek kån, cöl aabit të tiñ kek we ke we loi käpath. ¹⁶Wek aacie aloony ë kəc kök. Ku duökkë kënë cöl akum käreç yakë ke looi köth. Wek aa loony ë Nhialic luööi. ¹⁷Thekkë raan ëbën, ku nhiarkë miëthakun ci gam. Thekkë Nhialic ku thekkë bënygaknhom.

Kë ye gum Jethu nyuöth yo

¹⁸Kəc luçi aa dhil wët ye bänyken lëk ke piñ, ku thekkë ke apeï. Luçikë kënë tënë ke ëbën, bäny ñic we ciëëñ ku bäny kuc we ciëëñ aya. ¹⁹Na gum arëem ke cie awuöcdun ca looi, ke yï ñic Nhialic yïpuöu, ke yin abi Nhialic döc. ²⁰Ye lec nõ tö thïn të beñ yï ku gum arëem rin awuöc ca looi? Ku na gum arëem rin këpuöth ca looi, ke yin abi Nhialic döc. ²¹Ee gum kënë yen ë cöl Nhialic yï, rin Kritho aci gum ë rienkun, ku nyuth we të bï wek guum thïn cimënde, rin bï wek dhölde buöth yic. ²²Acin awuöc ci kañ looi ku akëc lueth kañ lueel ë thuöñde. ²³Wäär ye kek ye läät, akëc bën adhuk nhom ë wël rec. Ku wäär beñ ye akëc kəc bën riäac lön bï yen këde guöör, aci rot bën tääu ë Nhialic cin yen luk looi ë cök. ²⁴Kritho acä awuöc jöt, awuöc käreç cuk ke looi, wäär reem ye tim ci riïu kök, rin bï yok luçi adumuööm puöl ku pïrku ë pír la cök. Ku tëtöök juëc ci yiék ye aaci we waar ë thou yic. ²⁵Wek aa we cit amël ci dhël baai, ku ëmën wek aaci dhuök ciëen, bäk raan diëer ë we cimën ye abiöök diëer amälke buöth, raan wëikun tiit.

Diäär ku Röörken

3 Kälä aya, wek diäär wek aa dhil röt thön röörkun. Rin na le raan tö kamken ke këc wët Nhialic gam, ka bï luçidun path cöl agëm, ke cin wët lëk ke. ²Rin aabi pïrdun path ku të theek wek ke thïn tiñ. ³Duökkë röt loi bäk dhëñ rin käjuëc ye ke tiñ wegup ayeer kepëc. Cimën të ye wek wenhïim guiëer thïn. Ku ciëñkë milöön töc ku alëth path juëc kök. ⁴Duökkë ye luui këya, ee kë rëër yïpuöu alonhthïn yen ë të dhëëñ yin thïn nyuöth, dhëëñ la yic athëëk ku lier ë puöu cie rot ë waar të cök yin dhiöp. Ku ee yen dhëëñ ye Nhialic tiñ ke path apeï. ⁵Diäär

thæer wäär path Nhialic nom ciëŋ ke ŋickë apei lön bi Nhialic kë ci thön dhiel looi, aake ci röt thön röörken ku ee kënë yen ë ke cöl adhëŋ. ⁶Thara acit ë diäärkä, ë ye kë ci Abaram lëk ye bi looi, looi. Ku tã jïem yen tënë ye, aye lueel bënydië. Wek aa cit Thara ëmën tã looi wek käpath tënë kɔc kɔk, ke cïn kë riöc wek.

⁷Ku wek röör aya wek aa dhil ciëŋ apath kek diäärkun, ku ŋieckë lön diäär aaciï ril cimën röör. Yakë ke ŋieci ciëŋ ku thekkë ke rin keek aabi miöc path Nhialic yök aya cimëndun. Luwikë kënë rin bi röökun la cök.

Kɔc ci gam aa gum rin luɔi käpath

⁸Ëmën awiëc ba wët lëk we wit. Ŋieckë ciëŋ kamkun, ku ye ŋek dieer këreec bi ŋek yök. Nhiarkë röt cimën ŋek ke wämënhë. Lier puöu tënë kɔc ëbën. Ku dhielkë röt dhuök piŋy. ⁹Na lui kɔc kɔk yi kërac, ke duk col tënë ke këreec dët. Na ye raan dët yi wëi kërac, ke duk wëi kërac aya. Na loi kɔc kërec tënë yi ke yi thiëc Nhialic bi ke döc. Yen ee kën cöl Nhialic yi rin bi yin döcde yök.

¹⁰Cimën ye athör thæer wël Nhialic ye lueel ëlä,

“Raan wic pir path ku wic bi puöu miët,
ke cie jam wël rec ku ciï lueth ye lueel.

¹¹Ku adhil luɔi kërec puöl ku looi käpath,
adhil them piände ëbën bi ŋieci ciëŋ apath kek kɔc kɔk.

¹²Rin Bëny ee kɔc path tiit ku ee röökken piŋ,
ku Nhialic ee yenyin pën kɔc kërec looi.”

¹³Yeŋa bi cöl agum tã wic yin ye yipuöu ba këpath looi? ¹⁴Na cöl kɔc kɔk yi agum rin looi yin käpath, ke këpath yen aloi rot tënë yi. Duk riöc ë ke ku duk ye dieer, ¹⁵ku calkë Kritho aye Bëny piërdun yic. Rëër ke yi ci rot guir akölaköl ba kɔc yi thiëc tët kë yakë ŋööth tō wepuöth wek kɔc ci gam. ¹⁶Ku duk kɔc ë thany riel bik gam, kuëëc tëktëk raan dët nom. Loi këya ba ciï ye yök yipuöu lön le yen awuöc ca looi, rin bi kɔc man tēpuöth ciëŋ wek thiin rin ye wek kɔc buöth Kritho gup yär kāk yekë ke lueel. ¹⁷Aŋuëën ba gum rin këpuöth ca looi tã wic Nhialic ye ba gum, tën tã bi yin gum rin luɔi kërac. ¹⁸Kritho aci thou arak tök rin adumuömkua. Yeen ë cïn awuöc ci looi, ku aci nök bi thou rienkua yok kɔc la gup adumuööm bi yo wat nhïim tënë Nhialic. ¹⁹Ku yeen, aci jam wët Nhialic tënë wëi mac. ²⁰Wëikä aa wëi kɔc wäär ci jai wäär tiit Nhialic ke bik kepuöth dhuök ciëen adumuöömken, wäär guir Noa riände. Kɔc lik ke ci la riäi yic, kɔc kabët, kek aaci Nhialic bën kony aboor yic. ²¹Ku kënë acit miöc nom, miöc nom yen aye Nhialic yo

kony emen, rin Jethu Kritho ci jot e thou yic. Te jiem yok mioc nom, yok acii jam rin acol ye laak wei koc gup, mioc nom wetde yic yok aa rot thon Nhialic ke puon yer. ²²Ku Jethu Kritho ato pan Nhialic emen ke reer cueny e Nhialic. Ku yeen amec kak la riel ku atuuc nhial eben.

War pir yic

4 Keya, Kritho eci reem ku guum ape. Ke week, wek aa dhil rot guir bak gum cimende. Na rem raan ku guum, ka ci yepuou wel wei adumuom yic. ²Ku emen le tuej wek aadhil pir ticit te wic Nhialic ye thin, ku acie te wic piathkun ye thin. ³Wek acii reer tebaar ke we loi kak ye koc kec Nhialic gam looi. Wek aa reer ke we yik wepuoth kak bal ku den e maau, ku luoi karec koc col ayar gup, ku duor jak ci kieth cii ke wic. ⁴Ku rin cii wek rot ye mat ke bak aa luoi karec koc yoor gup aya, ee ke goi ku jiemke wegup ape wel lueth. ⁵Ku keek aabi dhil koc Nhialic nom yen luk looi teno koc pir ku koc ci thou, bik tet ye lon puoth kak cik ke looi. ⁶Raan ci loc ku doc aci Wet Puoth Yam lek koc ci thou, koc waar ci Nhialic luk looi teno ke waar piri kek, cimn ye yen luk looi teno raan eben. Wet Puoth Yam eci Jethu lek ke rin bi weiken pir e tok kek Nhialic.

⁷Te bi kak loi rot emen thok eben aci thiok. Cokke wepuoth ku reerk ke we tir nhim bak leu bak rook. ⁸Kedit ape kariec eben yiic e niher bi nek-nek anhiar yepuou ape, rin na niar koc kok, ke yin abi karec yek ke looi teno yi pal piny. ⁹Lor raan bo paandu puon cin yic tiel. ¹⁰Na njec mioc juoc Nhialic ci yiik yi muk, ke yin adhil miocka luosi apath bi yin ke koc kok kony. ¹¹Te piooc raan e kamkun, ka dhil koc aa lek wet ci Nhialic luel. Ku raan kony koc kok adhil looi keya riel ci Nhialic gam ye rin ee luoi ken. Kuat ke ye raan looi eben adhil looi bi alcec gam Nhialic e Jethu Kritho, raan la diik ku riel akolriec eben. Yenakan.

Wek aa gum rin ye wek koc ci gam

¹²Mathkie, duokke gei rin areem them e we guomke, duokke tak lon ke loi rot keno acie ke ci rot kaq looi. ¹³Mietke puoth, wek aa gum e dhel ton thon kek tewaar ci Kritho guum thin, rin yen abi ya miet piandun te le yen ben ke diekde. ¹⁴Mietke puoth te ye we lat rin ye wek Kritho buoth. Na loi keno rot ke njekke lon reer Wei diik Nhialic kek we. ¹⁵Na le raan gum ke cii dhil gum rin awuoc ci looi ye yen nak e koc, nade ke ye cuar, ku ye raan aliaap ku ye rot cieek kak koc kok yiic. ¹⁶Keya, na gum rin ye yin raan ci gam, ke yi duk guop rioc, lec Nhialic rin ye yin raan e Jethu. ¹⁷Luk abi Nhialic guo looi teno koc emen, ku Nhialic abi

luk kaŋ looi tueŋ tënë kacke. Na jək Nhialic luk ë yo, ke luk abï dhiel riel tënë kəc kəc Wët Puõth Yam bõ tënë Nhialic theek. ¹⁸Cimèn cï ye gõt athør theer wël Nhialic yic ëlä,

“Käril aabï röt kaŋ looi tënë kəc la cök ku bï keek jäl kony, na ye këya, yeŋö bï rot looi tënë kəc adumuõm, kəc kuc Nhialic?”

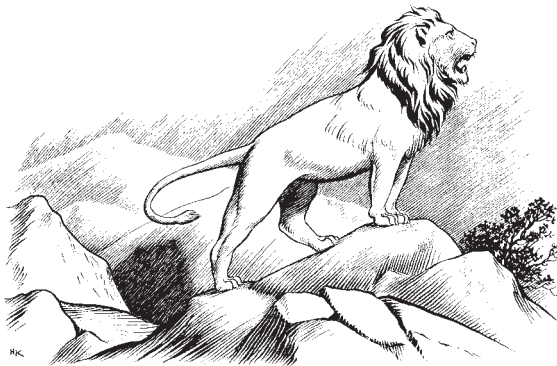
¹⁹Kəc gum rin yen kë wïc Nhialic tënë ke, aa dhil röt thõn Aciënnden kë cï lueel ka bï looi, dhiel tieŋŋ nhom. Ku dhilkë la tueŋ ke loi käpath.

Wëet tënë kəcđit ku riënythii

5 Yen ë raandit, ku yen alëk kəcđit akut tõ kamkun ë piändië ëbën. Yen aci tẽ cï Kritho guum thïn tiŋ. Ku yen abï diik bï Nhialic nyuõõth rəm kek ye. ²Wek alëk ë puõu ëbën. Calkë röt aaye abiök kəc ë Nhialic cï yen ke we kuany bäk ke kony. Wek aaciï Nhialic wïc bäk luçi kënë looi ke cõt luçi cï we mac thïn. Duõkkë luçi kony wek kəc cï gam ye looi rin ariöp ë rot. Luõõikë rin wïc wek ye bäk ke kony. ³Duk rot loi ba kəc cï Nhialic tääu yïcök ba ke kony aa cieny ciët yïn ë bëny mec ke. Loi rot bï kəc cï gam yïin aa kiëët. ⁴Ku tẽ le Abiõŋđit bën ka bï we gäm ariöpđit diik ciï ben kaŋ mää.

⁵Ku wek riënythii yakë looi kë cï kəcđit lëk we. Ku week ëbën wek kəc cï gam, wek aa dhil puõth aa lier ku yakë röt dhuõk piny bäk kəc kők ya luõõi, rin yen ë kë ye athør theer wël Nhialic lueel ëlä, “Nhialic aman nhiam ku ë dhëëŋ gäm kəc lir puõth.” ⁶Dhuõkkë röt piny Nhialic ril apei cök bï we kony. Ku abï we jat nhial aköl le yen ye tak. ⁷Duõkkë wenhïim ye yiëk käk wiëckë ke apei, calkë alooi Nhialic, rin ee yen we tiit.

⁸Pälkë röt piny ku tiëerkë nhïim. Raan aterdun, jõŋrac ë la tën, ku le tën, acit köör cï wäth wïc raan ciem. ⁹Rëërkë ke we ril ë gamdun yic.

...acit köör cï wäth wïc raan ciem (5:8)

Duökkë wětde gam, rin aņieckë miēthakun cī wětde gam pinynhom ēbēn, aa gum aya cīmēndun. ¹⁰Ku tē cī wek gum tēthin-nyōōt, ke Nhialic nħiar Ƴo apei, yen cī we cōl bāk diikden akōlriēc ēbēn rōm, rin ye wek tōk kek Krītho, abī kēriēc ēbēn cōk tēnē we. Ku abī we looi bāk gamdun cīi war ku cōl we aa ril puōth akōlakōl. ¹¹Bī Nhialic mec akōlriēc ēbēn. Yenakan.

Muōth ciēn

¹²Wek aa tuōc athōr cī Thilath Ƴa kony, wāmāāth path cī gam. Wek aa yōōk bāk riel gamdun yic, ku luēel lōn kē ca gōt ē dhēēŋ Nhialic ayic, dhil wek rēer thīn ē puōn la cōk. ¹³Akut kōc cī gam Babilon, akut kōckuan cī Nhialic kuany aya ke Ƴo, ee we muōōth. Ku Marko, manhdiēn cī gam ē we muōōth aya. ¹⁴Miāthkē rōt muōth kōc cī gam. Ƴen ē rōōk bāk rēer ke dōōr ēbēn, wek kōc Krītho.

Athör ë rou cï Pïter göt

Wët nom

Athör dët cï Pïter göt acï gät kəc juëc cï gam pan Athia. Wëtdit ë gët yen athöör, ee lön bik röt tiit käreç ye kəc kök piöç, wël ë kəc thël käk ë bal yiic. Ku kë bi ke kony atö wët Nhialic yic, wët cï kəc cï Jethu Bänyda tiñ ku piñkë wëtde piöç.

Pïter ë gät athöör rin ye kəc ye lueel lön cï Raan cï ləc ku dəc bi ben dhuk pinynhom. Aye Pïter lueel lön cï Raan cï ləc ku dəc bi lac dhuk ayic rin acin raan wïc Nhialic bi mää, awic bi raan ëbën luçi käreç puöl.

Käk tš thïn

Muöth tueñ	1:1-2
Kəc cï gam aa dhil pïr ke cït cöt ë Nhialic	1:3-21
Kəc piöç e lueth	2:1-22
Bën ciëen Raan cï ləc ku dəc	3:1-18

1 Yen Thaimon Pïter, alony ku ya atuny Jethu Krïtho, yen agët tënë we. Nhialicda raan luäk yo Jethu Krïtho, raan la cök path apei, acï yo ku week yodhie gäm piöç thöñ ë rienke. ²Wek aabi Nhialic nyuöth nhiërde apei ku cöl we aala döör dët apei, rin cï wek riel Nhialic ku Jethu Bänyda ñic.

Kəc cï gam aa dhil pïr tš cït cöt ë Nhialic

³Jethu acï yo gäm käriëc ëbën ë ciëekde, käk wïcku ke bi yok ke pïr cït tš dhil kəc cï gam pïr thïn. Kënë acï rot lëu rin cï yok Nhialic ñic. Ku ë yen acï yo cöl buk diëkde ku piathde röm kek ye. ⁴Ku këya, Nhialic acï yo gäm miöç juëc thiek yiic apei wäär cï thön yo. Tš luui wek ë ke, ke wek aa puut bei käjuëc ë kəc rac ye kəc kuc Nhialic yiëk kepuöth, käk ke rac. Ku këya, wek aabi pïr ciëekde yic. ⁵Rin cï Nhialic kakkä looi ë rienkua, themkë apei bäk piath mat gamdun yic. Ku matkë ñiëc ë Nhialic piathdun yic. ⁶Ku adhielkë them apei bäk duöt ë rot ku gum mat

thiin, ku piëërkë cīt tē wic Nhialic ye thīn. ⁷Themkë apei bāk kōc kōk nhiaar piāthkun ēbēn ku nhiarkë Nhialic aya. ⁸Kākkā kek aa kāpuōth wic ke, ku na ŋjēckë Bānyda Jethu Krītho, ka bāk muk apei wēpuōth. Ku kēnē aciī we bī cōl acīt adakrōōt cie piērden ye kuēēc nom. ⁹Ku raan liu kāpuōthkā tēnē ye, athōŋ kek raan cī cōr cie daai, ku aci nom mää r lōn cī adumuōōmke laak wei.

¹⁰Kēya, miēthakāi, themkë bāk pīr dhēl ye nyuōōth lōn cī Nhialic we lōc ku cōl we bāk aa kacke. Na luōikē kēya, ke wek aaciī gamdun bī kaŋ puōl. ¹¹Ku kēlā, Bānyda ku ye Aluāŋda, Jethu Krītho abī we yiēk yic dīt apei bāk la bāānyden akōlriēēc ēbēn yic.

¹²Kēya, wek aaba ya tāk nhīim akōlakōl bāk kākkā aa tak cōk alōn ŋic wek ke, ku cōk alōn cī wēl yith cī ke piōōc tēnē we teem wenhīim aya. ¹³Aya tak ē yic ba we ya tāk nhīim tē ŋot pīir ŋen. ¹⁴Aŋjēc lōn bī ŋen guō liu pinynhom rin aci Bānyda Jethu Krītho lēk ŋa ayic. ¹⁵Aba them apei ba dhōl bī wek kākkā lōk aa tak, akōl le ŋen thou, looi.

Piter ku atuuc kōk aaci lec Jethu tiŋ

¹⁶Acie anyikōl takku ē path, yen yeku lēk we wāār ye ŋok jam tēnē we tē bī Bānyda Jethu Krītho ben dhuk pinynhom kek riēldīt apei. ŋok aaci riēlden cī yen rot waāŋ bī ruēl bī la diardiar tiŋ ē nyiēnkua. ¹⁷ŋok aa ŋo tō thīn ē gōt nom wāār leec Wāda Nhialic ye, ku looi bī rot waāŋ bī ŋer apei bī la diardiar. Tēwāār tō ŋok ē gōt nom, ŋok aaci rōl piŋ, rōl bō nhial tēnē Nhialic ke lueel ēlā, “Kēnē ē Wēndiēn nhiaar, mit ŋen puōu tēnē ye.” ¹⁸ŋook nhīim guōp, ŋok aaci rōl kēnē piŋ ke bō nhial wāār rēēr ŋok kek ye ē gōn Nhialic nom.

¹⁹Kēya, ŋok aaciī diu wēl cī gōt thēer, wēlke keye kōc kāk Nhialic tiŋ lēk kōc. Wēt kēnē athōŋ ke many dēp muōōth yic. Ee dēp ŋet bī piny bak, ku ruēl Krītho ē dēp wēpuōth cīmēn ye ciēer bak piny ruēl bēēi pinynhom. Ee kēpath yen abāk looi tē tēēu wek wēpuōth kāk keye kē ke piōōc. ²⁰Kē lēukē bak deet yic apei, ee lōn acīn raan lēu ye bī kāk ye Nhialic nyuōōth kōc kākke tiŋ, kāk cī ke gōt athōr thēer yiic, teet yiic riēlde ē rot. ²¹Rin acīn raan kāk Nhialic tiŋ cī wēt Nhialic kaŋ lēk kōc riēlde ē rot. Ee Wēi Nhialic yen ē kōc kāk Nhialic tiŋ cōk nhīim tē lueel kek wēt bō tēnē Nhialic.

Kōc piōōc ē lueth

2 Wāthēer kōc aa lueth keye ye lueel lōn ye kek kōc kāk Nhialic aake cī tuōl kam kōc, ku kēlā, kōc piōōc ē lueth aabi tuōl kamkun aya. Aabi piōōc wēl lueth bī gam rac kōc puōth. Ku kōc piōōc ē luethkā aabi

kuec lɔn cii Raan ci lɔc ku dɔc ye Bɛnyden yen ci ke waar adumuɔ̄m yic. Ku luoiden, aabi kek kɛ rɛc ke guɔ yɔk thɪn. ²Kɛlɛ aya, kɔc juɛc ɛ Nhialic aabi piɔ̄ocden rɛɛc kɛnɛ buɔ̄th yic, ku rin kɛrɛc yekɛ ke looi, kɔc aabi kuɔc aa jam dhɛl yic ci Nhialic nyuɔ̄th kɔc. ³Rin wic kek wɛu juɛc tɛnɛ we kek kɔc piɔ̄oc ɛ luethkɛ, aabi we muɔr anyikɔ̄ol yekɛ keek tɔr. Ku tɛthɛryɔn agut ɛmɛn, Nhialic bi luɔ̄ɔden looi ku yen bi keek rac, arɛɛr ke ci rot guiri bi keek tɛm awuɔc.

⁴Yen aluel kɛnɛ rin Nhialic akɛc atuucken nhial puɔ̄l wɛar looi kek adumuɔ̄m. Aaci bɛn piɛr muɔ̄th yic tɛthuth mec yic apei ke ci ke rek, ke tit akɔl bi yen luɔ̄dit looi tɛnɛ ke. ⁵Ku kɛlɛ aya, Nhialic akɛc kɔc thɛr wɛar kuc ye pinynhom bɛn puɔ̄l. Aci piny bɛn cɔl abor bi kɔckɛ mou ɛbɛn. Ee Noa raan wɛar kɔc lɛk dhɛl la cɔk yen aci bɛn kony kek kɔc kɔk kadhorou. ⁶Ku Nhialic aya aci gen Thodom ku Gomora bɛn tɛm awuɔc, ku cuɛny ke bik aa col kek kɔc ku kɛk tɔ thɪn ɛbɛn. Kɛnɛ aci Nhialic looi bi kɔc nyuɔ̄th kɛ bi rot looi akɔldɛ tɛnɛ kɔc cii kuec ɛ wɛtde. ⁷Ku yeen aci Lot bɛn kony, rin ye Lot raan path man kɛrɛc ye kɔc kɔk ke looi. ⁸Tɛwɛn rɛɛr raan puɔ̄th kɛnɛ ɛ kamken, ɛcie puɔu ye miet akɔlakɔl tɛ tiɲ yen kɛrɛc ye looi. ⁹Cit lɔn ci Bɛny kɛkkɛ looi, aye nyooth lɔn aɲic tɛ bi yen kɔc path kuɔny thɪn kɛk gumkɛ ke yiic, ku tɛm kɔc rɛc awuɔc akɔlakɔl yet akɔl luɔ̄dit, ¹⁰kɔc ke looi kɛk ɛ bal la biɪh ye guɔpken ke wic ku kueckɛ bɛany Nhialic.

Kɔc piɔ̄oc ɛ luethkɛ aa ril nhiīm ku aa puɔ̄th lac thɔ̄ok, ku aacie jak puɔ̄th tɔ nhial ye theek, aa yekɛ ke lɛat. ¹¹Na cɔk atuuc Nhialic la rielɔ̄it apei tɛnɛ ke, aacie kɔc piɔ̄ockɛ ye lɛat Nhialic nhom.

¹²Kɔc piɔ̄oc luethkɛ, aa kɛk wic piathken ke kek aa yekɛ ke looi ɛ path cimɛn lɛai cie tak. Kɛya, aa kɛɲ dhɔl yiic ɛ path ke cin yiny pɛth dhɛl kek keyiic, ku cik ke kɔɲ deet yiic. Ku kɛya, aabi Nhialic nɔk cimɛn dhie ye raan lɛn tɔ thɪn ye nɔk dɔm ku nɛk.

¹³Kɔc piɔ̄oc luethkɛ kɛrɛc looi tɛnɛ kɔc kɔk, aabi luɔi kɛrɛc aya. Rin keek aa puɔ̄th miet tɛ looi kek kɛrɛc. Ku miet pianden ayekɛ yɔk tɛ miɪh kek ku dɛkkɛ ku loikɛ kɛk bal cɔk akɔl ɛ path. Ku kɛlɛ, aa yɛr guɔp bɛɛi tɛnɛ we tɛ looi kek kɛrɛckɛ ke we miɪh ɛ tɔk ke ke. ¹⁴Keek aa rɛɛr ke wic diɛar, ku aacie kɔ̄oc wicwic luɔi kɛrɛc. Ku keek aa kɔc cii gamden ril tɛnɛ Jethu muɔr bik adumuɔ̄m looi. Ku keek aaci dit ɛ puɔu ɲiɛɛc. Ku keek aabi Nhialic tɛm awuɔc rin kɛrɛc yekɛ ke looi. ¹⁵Aaci luɔi kɛpath puɔ̄l ku dhukkɛ dhɛl ɲɔɲrac. Aaci tɛ ye Balaam wɛn Biɔr luui thɪn buɔ̄th yic, raan wɛar nhiaɛr wɛu ye ye riɔp bi kɛrɛc looi. ¹⁶Ku Balaam aci Nhialic bɛn mɛt apei rin kɛrɛc ci looi. Akajade aci bɛn jam cimɛn ɛ raan, ku pɛɛn Balaam bi cii ɛ luui cimɛn raan ci muɔl.

¹⁷Kockä aa cīt wër cī döu ku aa cīt athöör, ye yom kuaath ë path. Nhialic aci tēcol thuth yic tēn kɔc piöoc luethkä looi tēnē ke. ¹⁸Keek aa jam ë nhiaam wël cīn kē ye kuany thīn. Ku aa luui kāk ë bal bī kek kɔc deep, kɔc puɔc gam puɔc jāl tēnē kɔc kēc wēt Nhialic gam. ¹⁹Ayekē lēk kockä lɔn bī kek nhīim lääu lööŋ juēc ye kɔc cī gam ke theek, ku keek nhīim aa loony käreɕ yekē ke looi, rin raan ë ya alony kēreɕ ye looi kēreɕ cī ye rum puɔu ye rac. ²⁰Na kɔc cī kāk tō pinynhom, kāk kɔc ɔl ayik kepuōth luoi käreɕ puōl, rin cī kek wēt Bānyda ku ye Aluāŋda Jethu Krītho ŋic, ku na benkē luoi käreɕ dhuōk ë pinynhom, ka jəl rēēc apei abīk tēwäär kēc kek Jethu ŋic waan thok. ²¹Ee bī ŋuēēn apei tēnē ke tēnē kēc kek dhël la cök kaŋ ŋic, ku benkē kuc löŋ cī Nhialic lēk ke. ²²Kē cī rot looi tēnē ke aye nyooth lɔn wël ye kēŋ lueel ëlä yith, “Jöŋ ë ŋɔk dhuōk,” Ku, “Dir baai cī deŋ lɔk ë rot ben daal tiōk yic.”

Jethu abī ben dhuk

3 Kockiēn nhiaar, kēnē athör dēt ye athör rou ca ben gät we. Athörkä yiic ëbēn, aca them ba we bēn lēk kāk ŋiɕkē ke, rin bī wek wenhīim tääu thīn bāk aa tak apath. ²Awiēc bāk wël ë Nhialic cī kɔc kāk Nhialic tiŋ lueel wäthēer, ku kē cī Bānyda ku Aluāŋda, ɔl aye atuuc lēk kɔc, aa tak.

³Wēt tueŋ bāk kaŋ deet yic ë lɔn tē le nīn aköl luŋdīt thiōk, ke kɔc kōk rɛɕ, kɔc ke looi kāk wīc piāthken kepēc aabī tuōl. Ku keek aabī we aa bui. ⁴Ku luelkē, “Acī Jethu thɔn lɔn bī yen bēn ku luelkē, ye yic? Yen ako? Wārkuan dīt aaci thou wäthēer, ku kēriēc ëbēn aŋot cīt tēthēer wäär cek Nhialic piny.” ⁵Ku aluelkē këya rin cī kek nhīim riel bīk yic cīi gam, yic cī Nhialic nhial ku piny cak wäthēer ë wēt lueel ë path. Wētden cī lueel aci piny ɔl atul pīu yiic, ⁶ku Nhialic aci pīu looi aya, pīu aboor bī yen ke piny kēnē rac. ⁷Ku nhial ku piny tō thīn ëmēn, aaci Nhialic wēt lueel aya lɔn bī kek rēer thīn yet aköl bī yen ke rac. Ku ee mac yen abī ke rac. Aa mɛɕ ke rin aköl bī yen ke luk looi ku rɛɕ kɔc cīi wētde ye gam. ⁸Duōkkē nhīim mär ë kēnē kockiēn nhiaar. Acīn kēnē wäac tēktēk Nhialic yic ë kam akäl tōk ku ruōōn tiem tōk, aa thōŋ kedhie karou tēnē ye. ⁹Nhialic acie gāäu bī kē cī thɔn bī looi ɔl aloi rot ɔk alɔn ye kɔc kōk ye tak këya. Alir puɔu kek we, rin acīn raan wīc bī rac, awīc bī kɔc ëbēn kepuōth wel wei adumuōōmken yiic ku dhukkē tēnē ye.

¹⁰Ku Bēny abī bēn aköl cīn raan ŋic ye, cīmēn dhie ye cuär ye looi këya. Ku aköl kēnē arōōldīt apei abī rot looi, ku kāk tō nhial aabī riāäk, aabī mac rac, ku piny kek kāk tō thīn aabī dēp ëbēn bīk liu. ¹¹Ku cīt lɔn

bī kājuëckä ëbën rac këya, ke we ye kɔc bī yiëndë ëmën? Wek dhil pīr pīr la cök ë Nhialic nhom, ¹²të rëer wek ke we tit aköl bī Nhialic luk bën looi tënë kɔc ë pinyinhom, ku luššikë apath bī aköl kënë lac bën. Aköl kënë yen aköl bī mac dëp ku rɛc nhial, ku atuɔc abī kāk tō nhial lëñj. ¹³Ku ʏok kɔc cī gam, titku nhial ë yam, ku piny ë yam wäär cī Nhialic ke thɔn bī kɔc la cök, la pīr thīn tēcīt tē wīc Nhialic ye.

¹⁴Këya kɔckiën nhiaar, tē rëer wek ke we tit aköl bī Nhialic luk looi tënë kɔc pinyinhom, wek aadhil luui apēi bī week yök ke we ë kɔc la cök cīn gup adumuššm, ku lak dšör ke ye. ¹⁵Tiëñjkë lier pušū Bányda ke cīt dhël bī kɔc kony kāk rɛc keek yiic. Yen ë kënë cī Paulo, raan nhiarku cī gam cīmēnda we gāt ë ñiëëc kāñ cī Nhialic yiëk ye. ¹⁶Këlä aya, Paulo acī ñiëc gāt rin ë kākä athör yiic ëbën cī tuɔc kɔc cī gam. Ku athörkä aala yiic kök ril yiic cie deet. Ku aacīi kɔc ë piöoc, kɔc kuc kāñ koor gamden ye teet yiic apath, cīmēn ye kek wël kɔc thëer ë Nhialic kuɔc piššc aya. Ku këlä, aa kë rɛc ke bëi tënë ke ë röt.

¹⁷Ku wek kɔckiën nhiaar, wek aa ñic ë kënë thëer. Tietkë röt apath bī kɔc kuc yithkä we cīi mār ë piöocden ë lueth, bāk jäl dhëldun la cök rëer wek thīn. ¹⁸Ku wek aa dhil la tueñ akölaköl ke we ñic nhiër ku lier ë pušū Bányda ku ye Aluängda, Jethu Kritho, ku juakkë ñiëëcdun tënë ye. Bī ya leec ëmën ku akölrīëëc. Yenakan.

Athör tueŋ cĭ Joon gŏt

Wĕt nhom

Athör tueŋ cĭ Joon gŏt ala yic wĕl dĭt karou kek ke gĕt yen athöör, tueŋ ě wĕt bĭ yen kĉc riĕel puŏth bĭk aa rĕēr ě tŏk kek Nhialic ku Wĕnde Jethu Krĭtho. Ku dĕt, ee wĭc Joon bĭ kĉc cĭ gam cŏl atĭr nhĭim piöoc ě lueth bĭ gam kĕnĕ rac. Piöoc kĕnĕ acĭe rŏm kek kĉk ě Jethu Wĕn ě Nhialic. Kuec ě piöoc kĕnĕ, yen acĭ Joon ŋĭec teet yic lŏn Jethu Krĭtho ě ye raan ayic, ku acĭ nyooth lŏn raan cĭ Jethu gam ku nhĭer Nhialic, ka dhil kĉc nhiaar ěbĕn.

Kĉk tŏ thĭn

Wĕt Nhom	1:1-4
Nhialic ee Ruel	1:5-2:29
Mĭth Nhialic ku mĭth jŏŋrac	3:1-24
Yic ku lueth	4:1-6
Kĉk ye looi rin ě nhĭer	4:7-21
Gam ril apeĭ	5:1-21

Wĕt ě Pĭr

1 Wek aa gĕt wĕt raan yen cĭ Wĕt Nhialic lĕk kĉc, ku yen cĭ kĉc gĕm pĭr akŏlriĕec ěbĕn. Yen ě tŏ thĭn thĕer kĕc kĕriĕec ěbĕn cak. Ku ěmĕn yŏk aacĭ wĕlke piŋ, ku yeen acuk tiŋ nyiĕnkua. Acuk tiŋ, kĉk cĭ looi aa cuk tiŋ ku acuk gŏt cienkua. ²Acĭ Nhialic cŏl aye raan. Acuk tiŋ ku wek aa lĕkku yic cuk tiŋ. Alĕkku we lŏn raan kĕnĕ yen ě pĭr akŏlriĕec ěbĕn yiĕk kĉc, ee tŏ thĭn wĕthĕer ku yeen ě rĕēr kek Nhialic Wĕda, ku acĭ Nhialic nyuŏth yo. ³Kĕya, raan cuk tiŋ ku piŋku wĕlke, yen ě raan lĕkku we, rin bĉk rŏt mĕt yo aya bĉk la gam tŏk kek yo. Ku gamda yŏdhie atŏ tĕnĕ Wun ku Wĕnde Jethu Krĭtho. ⁴Wek aa gĕt kĉkkĕ rin bĉk rŏt mĕt yo gamda yic rin bĭ mĭet piĕnda dĭt apeĭ.

Nhialic ee Ruel

⁵Ku wĕt cĭ Jethu lĕk yo ku yen lĕkku we ěmĕn akĭn. Nhialic apath, ala guŏp wic, acĭt ruel, ku acĭn acuŏl. ⁶Na yeku lueel lŏn cĭ yŏk rŏt mĕt

---

1:1 Jn 1:1   1:2 Jn 1:14

tënë Nhialic ku ɲot ʏo ye luui käreɕ, ke wět luelku acie yic. Ku aye kakkuan yeku ke looi nyuɔɔth lɔn cī ʏok kuc yiny Nhialic. ⁷Ku na yeku luui kāk wīc, ke ʏok aatɔ ruel yic cīmēn tō Nhialic ruel yic, ke ʏook aabi ʏoyiic mat, ku thon Wēnde Jethu abā adumuɔɔmkua laak wei ēbēn ʏogup.

⁸Na yeku lueel lɔn ʏok acīn gup adumuɔɔm, ke meth yen aye ʏok rōt math, ku ʏook aa kuc yiny cī Nhialic nyuɔɔth ʏo. ⁹Ku na lēkku Nhialic lɔn cī ʏok käreɕ looi, ka pēl käreɕ cuk looi piny ku wuuny ke wei ʏogup buk ben aa kɔc path tēnē ye, rin acī lueel lɔn bī yen kārackua aa pāl piny, rin kē ye lueel aye dhīel looi akōlakōl. ¹⁰Ku na luelku lɔn kēc ʏok adumuɔɔm looi, ka yeku lueel lɔn ē Nhialic yen ē lueth lueel, ku ʏook aa kēc wētde gam.

Raan cī lɔc ku dɔc ē ʏo kony

2 Wět gāt ʏen we athōor miēthkiē, ee wět bāk käreɕ cīi ye looi. Ku na le raan lui kērac kamkun, ke ʏok aala raan Nhialic thiēɕ ē rienkua bī kārackua pāl piny. Raan kēnē ē Jethu Krītho cīn kē dak yeguɔp ē Nhialic nyin. ²Yen ē raan cī thou rin bī adumuɔɔmkua pāl piny. Aacie adumuɔɔmkua ē rōt kek ye Nhialic ke pāl piny ē wētde, aaye ke pāl piny agut adumuɔɔm kɔc pinyhom ēbēn aya.

³Dhēl ye nyuɔɔth lɔn ɲic ʏok Nhialic ayic, ee wět nadē ke ʏo thek lōɲke. ⁴Na ye raan lueel ka ɲic Nhialic, ku acīi lōɲken cī lēk kɔc thek, ke lueth yen aye lueel ku akuc kāk ē yith tēnē Nhialic. ⁵Ku raan luui kē cī Nhialic lueel, ke nhiērde acīi thok bī kaɲ dak tēnē Nhialic. Ee kēya, kēn ʏo nyuɔɔth lɔn ye ʏok tōk kek Nhialic akīn, ⁶na ye raan lueel ka cī yeyic mat ke Nhialic, ka dhil a luui cīmēn wār ye Jethu luui.

Lōɲ Yam

⁷Ke week kɔckiēn nhiaar, wět gāt tēnē we acie lōɲ yam. Ee lōɲ tōɲ ʏɔn cāk piɲ ʏɔn jɔk wek mēt tēnē Jethu. ⁸Kēya, lōɲ gāt we kēnē ala yic wēt ē yam, rin dhēl cī Jethu pīir thīn acī nyuɔɔth ʏo wēt ē yen yam, ku aye piērdun nyuɔɔth aya lɔn yen lōɲ yam rin käreɕ aaci dhuk piny, rin ruel Nhialic acī nyuɔɔth.

⁹Na le raan ye lueel lɔn luui yen ruel Nhialic yic, ku ē kam awēn, ke man raan cī gam, ke raan kēnē aɲot rēēr muɔɔth yic agut ēmēn. ¹⁰Kɔc ē kɔc cī gam nhiaar kek aa kɔc pīr ruel Nhialic yic, ku abi ke cɔl acīn kēreɕ loikē. ¹¹Ku kuat raan man raan cī gam, acīt raan tō muɔɔth yic kuc tēn le yen thīn. Rin cī muɔɔth ye cɔl acīi piny tiɲ.

¹²Wek kɔc cīt miēthkiē, wek aa gāt athör kënë, rin aŋicku Nhialic aci käreç päl piny tēnē we, rin Raan cī lɔc ku dɔc.

¹³Wek kɔc we kɔŋ gam, wek aa gāt, rin wek aa ŋic raan tō thin thēer ke piny kēc cak.

Wek kɔc puɔc gam, ʏen agēt tēnē we rin cī wek jɔŋrac göök.

¹⁴Wek aa kɔc cīt miēthkiē, wek aa gāt wēlkä rin cī wek aa kɔc cī Nhialic Wäda ŋic.

Wek kɔc we kɔŋ gam, wek aa gāt rin wek aa ŋic raan tō thin thēer ke piny kēc cak.

Wek kɔc we puɔc gam, wek aa gāt ẽ rin cī wek wēt Jethu gam apei, ku bī wēt Nhialic arēer wepuōth akōlaköl, ku week aaci jɔŋrac göök.

Duökkē kāk pinynhom ye nhiaar

¹⁵Duökkē ke ye nhiaar dhöl kɔc rɛç pīr tō pinynhom, duökkē ke ye nhiaar kāk pinynhom. Rin raan nhiaar kāk tō pinynhom, aci lēu bī Wäda Nhialic nhiaar aya. ¹⁶Dhöl rɛç kɔc tō pinynhom cīt ẽmēn ye kɔc luui kē nhiarkē wickē, ku yekē nhiaar kē cik tiŋ, ku yekē nhiam kajuēc tō tēnē ke. Dhölkä aa dhöl pīr pinynhom. Aacie bēn tēnē Nhialic Wäda. ¹⁷Piny kënë aya, aci Nhialic jɔk bī rac kek kɔcken nhiaar ye, ku raan kē wic Nhialic looi ẽ pīr akölrīēc ẽbēn.

Raan ater Raan cī lɔc ku dɔc

¹⁸Miēthkiē, thök ẽ piny aci thiök. Acuk lēk we thēer lɔn bī raan ater Raan cī lɔc ku dɔc tic. Acäk tiŋ kɔc ater Raan cī lɔc ku dɔc juēc aaci tuöl. Wēt kënë, aye nyuɔoth ẽ yic lɔn cī thök piny thiök. ¹⁹Kockä, aake rēer ke ʏo ẽ tøk, ku aaci jäl ẽmēn. Keek aake kēc kepuōth mät ʏo ẽ yic alanden, diēt aa ŋuōt ke rēer kek ʏo. Jälden ẽ ye nyuɔoth wēt kēc kek kepuōth mät ʏo.

²⁰Ku wek aa kɔc ye Nhialic Wēike tääu wepuōth, ku këya, yen aci wek kāk yith ŋic wedhie. ²¹ʏen aci gēt tēnē we rin ye ʏen ye lueel lɔn cī wek yic Nhialic ŋic. ʏen agēt tēnē we rin wek aa ŋic yiny ẽ Nhialic. Ku rin ŋic wek ye acin luenh tō yiny ẽ Nhialic yic.

²²Ye raan yindē yen aluēeth? Ee raan ye lueel, Jethu acie yen Raan cī lɔc ku dɔc. Raan cīt kënë, ee raan ater Raan cī lɔc ku dɔc, ku ẽ Nhialic Wäda kek Jethu Wēnde kek aaci yen ke kuc. ²³Na le raan tōŋ kuc lɔn cī Jethu ye Wēn Nhialic ka ril yic apei tēnē ẽ raan kënë bī mat kek Nhialic Wäda. Ku na cī gam lɔn ye Jethu Wēn Nhialic, ka bī mat kek Nhialic Wäda.

²⁴Yakē wēt Nhialic wäär yen cāk gam muk wepuōth akōlaköl. Na muökkē wēt wäär cī lēk we wäär mēt wek röt Jethu, ke wek aabi pīr ke

we ye tök kek Jethu ku Nhialic Wäda. ²⁵Ke yook aabi p̄ir akölriëec ëbën pan Nhialic c̄i Jethu yo th̄on b̄i yiëk yo.

²⁶Wek aa gät rin wët k̄oc we them bik we muõr. ²⁷Ku week aaci Jethu yiëk Wëi Nhialic, ku rin rëer Wëike ke we, ke wek aaci ben w̄ic raan dët piöoc we. Ku Wëi Nhialic ë we piöoc k̄eriëec ëbën, ku piöoc we yiny c̄in yic lueth. Këya, wek aaya yöök bāk aa mat ke Jethu t̄ec̄it t̄ë c̄i Wëi Nhialic we l̄ëk th̄in.

Mith ë Nhialic

²⁸Wek aaya yöök aya miëthkië, bāk aa rëer ke we m̄ët kek Jethu. Rin na ben la bën pinynhom, ke yook aaci gup b̄i riöoc buk r̄öm kek ye.

²⁹Ee këya, c̄it m̄ën ñic wek ye l̄on le Raan c̄i l̄oc ku d̄oc cök. Këya, añieckë aya na ye raan k̄ë la cök looi, ka c̄i ya manh ë Nhialic.

3 Takkë wenh̄im yen k̄ë c̄i Wäda Nhialic luöi yo rin nhiërden r̄ëer kek yo, ee k̄ë nhiëer yen yo apei, abi yook c̄ol aaye miëthke, ku ë yic alanden yok aaci ya miëthke. Ku wët kuc th̄an pinynhom ye, l̄on ye yok mith Nhialic, ee rin kuc kek Nhialic. ²Wek k̄ockiën nhiaar ëmën, yok aaci ya mith Nhialic. Ku aṅot kucku t̄ë b̄i yok yiëndë th̄in aköldä. Ku yeen aṅicku, t̄ë le Raan c̄i l̄oc ku d̄oc dhuk pinynhom, ke yok aabi ciët ye, rin abuk tiṅ ë yic, ye yen ṅa. ³Ku week, raan ye ṅöõth l̄on b̄i yen ciët Jethu, ka dhil yeguṅp wuöõny wei adumuöömke b̄i rëer ke la wic, cimën Raan c̄i l̄oc ku d̄oc cie adumuööm ye looi.

⁴Kuat raan la tueṅ ke loi awuöc Nhialic nyin, ee Nhialic ku löõṅke kek aaye dhöl yiic. ⁵Añieckë, k̄ën biṅ Raan c̄i l̄oc ku d̄oc pinynhom, ee l̄on b̄i adumuöömku a bën wuöõny wei yögup, ku yen nhom acie adumuööm ë looi acin.

⁶Këya, t̄ë c̄i raan rot mat kek Jethu, ka ciṅ adumuööm looi akölaköl, ku raan adumuööm looi akölaköl aye nyuöõth l̄on kuc yen Raan c̄i l̄oc ku d̄oc alanden.

⁷Wek miëthkië, tiëerkë nh̄im, b̄i ciën raan ruëny we. Raan ye looi ë këpath ala cök cimën le Raan c̄i l̄oc ku d̄oc cök. ⁸Ku raan awuöc looi akölaköl ë raan j̄ṅrac, rin j̄ṅrac acä awuöc looi t̄ëwäär ciek ë piny. Ku Wën Nhialic aci bën pinynhom b̄i k̄ë c̄i j̄ṅrac looi bën rac.

⁹Acin raan ya manh Nhialic ku ṅot ye luui k̄arec. Rin p̄ir Nhialic atö yeguṅp. Acie awuöc looi akölaköl, rin ye yen manh Nhialic.

¹⁰Ku k̄ën mith Nhialic ku mith j̄ṅrac nyuöõth ak̄in, k̄oc cie luui k̄äpath, ku k̄oc cie miëthakën ye nhiaar, acie mith Nhialic.

Nhiarkë röt kamkun

¹¹Kënë yen ë wët cäk piŋ nyin yic wäär mët wek röt Raan cī lɔc ku dɔc, lɔn dhil ɣok röt aa nhiaar kamkua. ¹²Këya, duökkë röt thöŋ raan ɣɔn cɔl Kain, raan luui kāk jɔŋrac cī mēnh nōk. Yeŋö kēn nēk mēnhē? Kēn nēk yen mēnh Abel ë wēt ë mēnh luui kāk la cök ku yeen ë luui käreɕ. ¹³Këya, duökkë gēi miēthakāi tē meen kɔc ë pinynhom we. ¹⁴Aŋicku alanden lɔn ɣok aa ɣo cīt kɔc cī thou, ku emēn ɣok aa rēer pīr akölriēc ebēn yic, kënë ayeku ŋic rin emēn ɣok anhiar wämāthakua kɔc cī gam. Na ye raan cīi wämēnhē nhiaar ka ŋot rēer ke cīt raan cī thou. ¹⁵Ku tēnē Nhialic, raan man kɔc kōk athōŋ kek raan cī raan dēt nōk, ku aŋieckē raan kɔc nōk acīn pīr akölriēc ebēn pan Nhialic tō kek ye ë yic. ¹⁶Nhiēr ayeku ŋic kēlä, Jethu acī rot cɔl anak rin bī yen ɣo waar adumuömkua yiic, aye nyuɔth lɔn nhiēr yen ɣo. Ku këya, ɣook aya ɣok aa dhil röt cɔl anak rin miēthakāi kua.

¹⁷Këya, cimēn na ye raan la kāŋ ku tiŋ mēnhē dēt cīn kāŋ ku kueec bī cīi muɔc, ka cīi lēu bī lueel lɔn nhiēr yen Nhialic. ¹⁸Wek miēthkiē acuk bī ya lueel ë path ɣothook lɔn nhiēr ɣok röt kamkua, ɣok aa dhil röt kony kamkua kāk yeku ke looi yiic. ¹⁹Na cīt nhiēr nhiēr ɣok röt ë kënë, ka buk jal ŋic ayic lɔn ɣok aa kɔc Nhialic, ku cuk ben aa dieer. ²⁰Na ye kāk yeku ke looi ɣo cɔl aaye kɔc rac, ka dhilku ŋic lɔn tēktēk Nhialic awār tāktākda, aŋic kēriēc ebēn ë cök.

²¹Wek kackiē, na cīi kāk yeku ke tak ye lēk ɣo lɔn ye ɣok kɔc rac, ke ɣok aaciī gup bī ya riöc tē röök ɣok tēnē Nhialic. ²²Ku abī ɣo gām kuat kāk cuk thiēc, rin ë kē cī lueel yen ayeku looi. Ku ɣok aa pīr dhēlden miet puɔu yic. ²³Kē cī Nhialic lēk ɣo ë lɔn buk la gam tēnē Wēnde Jethu Krītho, ku ɣok aa dhil röt nhiaar kamkua, cīt tēwäär cī yen ye lēk ɣo thīn.

²⁴Kuat raan loi kē wic Nhialic acī rot mat kek Nhialic, ku Nhialic ë rēer kek ye. Ku tē ye ɣok ye ŋieɕ thīn lɔn cī Nhialic rot māt ɣo, ee Wēiken cī gam ɣo.

Wēi yic ku wēi lueth

4 Wek kōckiēn nhiaar duökkë wēt raan ye lueel lɔn le yen ke wēi ë guɔ gam, kaŋkē wētde tak yic apath bāk ŋic lɔn tō Wēi Nhialic yeguɔp alanden, rin cī alueth kāŋ tiŋ thiēi pinynhom ebēn. ²Tē lēu bī yīn raan rēer kek Wēi Nhialic ŋieɕ thīn akīn. Ee raan ye lueel lɔn Jethu Krītho acī bēn pinynhom ke cīt raan, Wēi Nhialic arēer kek ye.

³Kuat raan kuec kākka acīi rēer kek Wēi Nhialic, ee riel jɔŋ ater Raan cī lɔc ku dɔc yen arēer kek ye. Yen wäär cäk piŋ lɔn bī yen bēn, acī bēn, arēer pinynhom emēn.

⁴Ku wek miëthkië, wek aa kɔc Nhialic, ku wek aaciï jai piöoc ë kockä. Wek aaciï jai piöoc käreç rin rëer Wëi Nhialic kek we, ku yen aril tënë jɔŋrac yen mac kɔc kuc Nhialic pinynhom. ⁵Aluethkä aa kuc Nhialic. Käk yekë ke lueel aa käk ye kɔc kuc Nhialic ke lueel. Ku kɔc kuc Nhialic aa wëtden gam. ⁶Ke yook kɔc ci gam yok aa kɔc Nhialic. Ku kuat raan ŋic Nhialic ë piöocda gam, ku kɔc kuc Nhialic aacie piöocda ye gam. Ku ë yen të ye yok kɔc rëer Wëi Nhialic kegup ŋic thïn, ku kɔc rëer jɔŋrac kɔc ruëeny kegup.

Nhialic ee Nhiër

⁷Ke week kockiën nhiaar, yeku röt nhiaar ë kamkua, rin ë Nhialic yen yo cɔl anhiar kɔc kök. Kuat raan kɔc kök nhiaar, aye nyuɔth wët ë yen manh Nhialic ë yic ku aŋic Nhialic. ⁸Ku raan ciï kɔc kök ye nhiaar akuc Nhialic, rin Nhialic ë nhiër. ⁹Ku Nhialic aci nhiërde nyuöth yo rin aci Wënden tøk cɔl abö pinynhom ë tën, rin buk pïr alanden ë rienke. ¹⁰Nhiër ë yic acie wët bi yok Nhialic nhiaar, ee lɔn nhiëç Nhialic yo, ku kënë yen aci yen Wënde tuöc ë pinynhom bi bën thou rin bi adumuömkua päl piny. ¹¹Ke wek kackië, na ye Nhialic kë nhiaar yo apeï kälä, ke cie yic buk röt aa nhiaar kamkua?

¹²Acin raan ci Nhialic kaŋ tiŋ, ku na nhiarku röt kamkua ke Nhialic abi ya mat kek yo, ku nhiërde abi rot a luöi yo təcit të wïc ye. ¹³Yok aaci Nhialic yiëk Wëike, ku buk aa ŋic këya lɔn ci yok aa tøk kek ye, ku yeen ë tøk kek yo.

¹⁴Ku acuk tiŋ, ku yen ayeku lëk kɔc aya, lɔn ci Nhialic Wäda Wënde tuöc pinynhom bi raan ëbën bën luök. ¹⁵Na ye raan lueel lɔn ye Jethu Wën Nhialic, ke Nhialic aci mat kek ye ku aci mat kek Nhialic. ¹⁶Ku nhiërde tënë yo acuk ŋic ku gamku.

Nhialic ee nhiër. Ku na ye raan Nhialic nhiaar ku kɔc kök, ka ci mat kek Nhialic, ku mët Nhialic kek ye. ¹⁷Nhiërda ë la cök të ciï yok gup ye riöc aköl luŋdit, rin yok aa pïr pinynhom təcit tëwäär piïr Jethu thïn.

¹⁸Kuat raan tō nhiër yepuöu acin kë ye yen riöc. Rin nhiër ë yic, ee riöc cuɔp wei. Kɔc aa riöc të ye kek ye tak lɔn bi ke tëm awuöc, ku raan ë riöc aciï nhiërde la cök.

¹⁹Kënë yo yiëk riel buk Nhialic nhiaar ku kɔc kök, ee rin ci yen yo kaŋ nhiaar. ²⁰Ku na le raan ye lueel ka nhiaar Nhialic, ku ë kam awën ke man menhkën ci gam, ke raan kënë ë lueth yen aye lueel. Rin aciï lëu bi raan Nhialic nhiaar, Nhialic këc kaŋ tiŋ, ku ciï raan nhiaar, raan ye tiŋ akölaköl. ²¹Ke yook, yok aa dhil kɔc nhiaar aya, rin yen kë ci Nhialic lëk yo buk aa looi. Aci lueel kuat raan nhiaar Nhialic adhil kɔc nhiaar aya.

Gam tēnē Manh ē Nhialic

5 Kwat raan ye gam lɔn Jethu yen ē Raan cī lɔc ku dɔc, ke raan kēnē ē manh Nhialic. Ku na yeku nhiaar raan yen Wāda, ke ʔook aa dhil miēthke nhiaar aya.

²Ayeku ŋic alanden lɔn nhiēer ʔok mīth ē Nhialic, tē nhiēer ʔok Nhialic ku yeku looi kwat kē ye lēk ʔo buk looi.

³ʔen ē jam kēlā, rin na nhiarku Nhialic ayic, ke ʔok aa dhil kāk cī lēk ʔo looi. Kākkā aacīi yiic ril buk ke looi. ⁴Rin kwat manh Nhialic ala riel bī kuc dhōl kɔc kuc Nhialic, ku alēuku buk looi rin cī ʔok la gam tēnē Jethu. ⁵Acīn raan dēt la riel bī kuc dhōl kɔc kuc Nhialic, aa kɔc la gam tēnē Jethu kapēc lɔn ye yen Wēn Nhialic.

⁶Ee yeen Jethu Krītho, yen acī bēn pinynhom, ku yeen acī Joon raan kɔc muɔɔc nhīim bēn muɔɔc nom ē pīu. Acie miōc nom yen cī rot looi ē rot, yeen acī bēn nōk rīenkua. Ku aye Wēi Nhialic nyuōth ʔook lɔn ye wēlkā yith. Rin Wēi Nhialic yen ē kɔc nyuōth kēn yic akōlakōl. ⁷Ala kāŋ kadiāk ye nyuōth ʔo ye Jethu ŋa.

⁸Kākkā kadiāk, Wēi Nhialic, miōc ē nom, ku nāākde, keek kadiāk ēbēn ē tōk yen ayekē nyuōth.

⁹Na ye kɔc jam kāk cīk tiŋ ku gamku wēt luelkē, yeŋō cīi ʔok kāk cī Nhialic nyuōth ʔookkā ye gam? Aa dhil ē gam, rin kāk ye Nhialic ke lueel aa dīt apēi tēnē kāk ye raan ke lueel, ku wēt jīem yen kēnē, ee Wēnde yen aye yen jam tēnē ʔo. ¹⁰Kēya, na ye raan cī gam, ka dhiel ŋic ē cōk lɔn ye Jethu Wēn Nhialic, ku adhīl ŋic alanden lɔn kāk cī Nhialic nyuōthkā aa yith. Ku raan cie kē cī Nhialic lueel ye gam, ka ye lueel lɔn ye Nhialic alueth. Rin akēc wēt cī Nhialic lueel rin Wēnde gam. ¹¹Kēnē ye cɔl aŋicku lɔn kē cī Nhialic lēk ʔo ē yic, ee rin cī yen ʔo yiēk pīr akōlriēc. Ku pīr kēnē ayeku ʔok tēnē Wēnde. ¹²Ee kēya, kwat raan cī mat kek Wēnde ka bī pīr akōlriēc ʔok. Ku raan cī jai Wēn Nhialic, ka cīi pīr akōlriēc ēbēn bī kaŋ ʔok.

Thök ē wēl

¹³Wek aa gāt, wek kɔc cī riel Jethu gam, ke ye Wēn Nhialic ku bāk ŋic lɔn le wek pīr akōlriēc ēbēn. ¹⁴Ku ē kēya, acīn kē lēu bī ʔo riāac gup tē ye ʔok Nhialic door, rin kwat kē buk aa thiēc ye, kēn ye miēt puŋu abuk ya ʔok.

¹⁵Ke week tēcīt tē ŋicku ye, akēc kaŋ kuc kē wīcku. Yeku thiēc kē wīcku, ku ŋicku lɔn bī yen ye gām ʔo. ¹⁶Ke yeen, na tiŋ raan menhkēn cī gam ke looi awuōc, awuōc ē dhie cie raan ē tēk bei tēnē Nhialic akōlriēc ēbēn, ka dhil rōok tēnē Nhialic bī raan kony. Ku Nhialic

abi p̄ir ẽ raan c̄al ala c̄ok. Ala adumuõõm raan t̄ek bei t̄enẽ Nhialic ak̄olriẽec. Ku uren aciĩ jam b̄ak aa r̄oõk rin adumuõõmke. ¹⁷K̄arec ye looi ẽb̄en, adumuõõm, ku ala adumuõõm k̄ok cie k̄oc ye t̄ek wei t̄enẽ Nhialic ak̄olriẽec ẽb̄en.

¹⁸Ājicku l̄on raan ci ya manh Nhialic acie awuõc ẽ looi ak̄olak̄ol, aye Jethu W̄en ẽ Nhialic tiit guõp, aciĩ j̄õrac ye muõr acin.

¹⁹Ājicku l̄on ye yok m̄ith ẽ Nhialic, ku l̄on yen j̄õrac yen mac k̄oc kuc Nhialic. ²⁰Ājicku aya l̄on W̄en Nhialic aci b̄en pinynhom ẽ t̄en. Ku ẽ yen aci yo c̄al ājic Nhialic ẽ yic, yen aci yo c̄al amat yoyiic kek Nhialic, ee rin ci yok mat kek W̄ende Jethu Kr̄itho. Acin Nhialic d̄et ee Nhialic t̄õj. Ee yeen ẽ rot yen ẽ p̄ir ak̄olriẽec ẽb̄en b̄ẽi. ²¹Ke week miẽthkiẽ tiẽerkẽ nh̄iim b̄ak piõoc rac ciĩ gam.

Athör ë rou cï Joon göt

Wët nom

Athör ë rou ëcï Joon göt tënë akut kɔc cï gam tädët. Wäär gët yen athöör, Joon ë rot cɔl raandit, ku cɔl akut kɔc cï gam aye tik ke miëthke. Athör ciek kënë ë jam nhiër kam kɔc cï gam, ku bi kɔc yöök bik röt tiit tënë kɔc aa lueth ku piöcöden.

Käk tö thïn

Muöth tueŋ	1-3
Yic ku nhiër	4-6
Lëk rin piöcöc ë lueth	7-11
Muöth ciëen	12-13

Ee yen raandit akut kɔc cï gam, yen agët athör kënë tënë akut kɔc cï gam cï Nhialic lɔc bi rëer keyiic ke cit miëthke. Wek aa nhiaar piändië ëbën, ku acie yen rot yen nhiaar we, aa kɔc ëbën ŋic yic cï Nhialic nyuöth ke, kek aa nhiaar we piänden yic aya. ²Wek anhiaar ke rin yöök ëbën, yok aa ŋic yic cï Nhialic nyuöth. Ku yic kucku abuk aa ŋic akölaköl.

³Bi Nhialic kek Wënde Jethu Kritho yö döc ku pëlkë käraackua piny, ku bik yö cɔl arëër ë duk döörden yic, të rëer yök dhël yic cik nyuöth yö, ke yö nhiaar röt kamkua.

Yic ku nhiër

⁴Yen a ya cï puöu miet apeidit wäär piŋ yen ye, lɔn kɔc kök weyiic aake lui təcit të cï Nhialic ye nyuöth yö, yen ë kë cï lëk yö buk ya looi. ⁵Këya, wek kɔc cï gam alëk we lɔn yök aa dhil röt nhiaar ë kamkua. Ku kënë acie löŋ yam, ee löŋ theer ŋicku tëwäär buöth yök Jethu. ⁶Na nhiarku röt ayic, ke yök aa dhil kë cï Nhialic lëk yö buk looi, looi, rin wäär tueŋ gem yök wët Jethu, kën cï lëk yö buk aa looi ë lɔn buk röt aa nhiaar kamkua.

---

⁵ Jn 13:34; 15:12, 17

Lëk rin piöc ë lueth

⁷Yen aluel kënë rin kɔc kɔk ë kɔc wëŋ nyin aatö thïn, aa kɔc piöc lueth ë path. Ayekë lueel lon Jethu Kritho akëc bën pinyhom kecit raan. Raan ye lueel këlä, ee kɔc wëŋ wei, ku athöŋ kek raan ater ë Jethu. ⁸Tiëerkë nhïim bi kɔckä we ciï wëŋ, bi kakkun puöth cäk looi tënë Nhialic ciï mär ë path. Tietkë wenhïim apeï bi Nhialic we gäm ariöpdun ëbën.

⁹Alëk we, na ye raan juek këde thïn käwäär ci Jethu piöc yiic, ka ciï kɔŋ mat kek Nhialic. Ku na ciï raan wët ci Jethu piöc juak ë wëlke ë rot, ka bi mat kek Jethu ku Nhialic Wun. ¹⁰Ku na bö raan tënë we ku ye ke piöc käk ciï thöŋ kek käk ci Jethu piöc, ke duökkë cɔl abö pandun bi bën rëer kek we. Ayi muöth aya duökkë muöth. ¹¹Kënë alëk we, na ye raan muöth raan kënë bi ciët raan ci gam, ka ci rot mät ye. Ku aloi këreec ye looi aya.

Muöth ciëen

¹²Käjuëc apeï aake ba lëk we, ku acä wic ba ke göt athör yic ëmën. Kë wiëc ba looi, ku aŋääth aya, ee lon bi yen la keny tënë we, buk la röm ku jieemku röt ë kamkua, ku yok aabi puöth jal la yum yodhie.

¹³Akut kɔc ci gam ë tënë ë we muöth.

Athör ë diäk cï Joon gõt

Wët nhom

Athör ë diäk ë gët Joon tënë raan tō akut kōc cï gam nhom cōl Gaiōth. Acï Gaiōth leec thïn wët ë yen kōc cï gam kony, ku yōök ke bïk rōt tiit ë mony cōl Diōtrepeth.

Käk tō thïn

Muōth tueŋ	1-4
Joon acï Gaiōth leec	5-8
Joon acï Diōtrepeth nyieeny.....	9-10
Joon acï Demetriōth leec.....	11-12
Muōth ciëen.....	13-14

Ee yen raandit akut kōc cï gam, yen acï yï gät athör kënë yïn Gaiōth raan nhiaar piändië ëbën. ²Mäthdië, aŋääth Ƴapuōu lōn puōl yïn guōp, ku lōn le yïn tueŋ kek luōdu apath, cïmën pïr wëiku ë Nhialic nhom. ³Ƴen acï puōu bën miet apei wäär bïi kōc kōk cï gam tënë yï, ku lëkkë Ƴa lōn yïn apïr dhël ë Nhialic yic akōlakōl. ⁴Na pieŋ lōn mïthkiën cï gam cïmëndu aa pïr tēcït tē cï Nhialic ye nyuōth Ƴo thïn, ke Ƴa cōl amit puōu apidit.

Gaiōth acï leec

⁵Mäthdië yïn acï kajuëc looi kāk cï kōc cï gam kony, kōc cï gam ë cath ke piōoc wët Jethu, agut kōc cie kōc pandun. Kënë, acï nyuōth Ƴa lōn yïn ë raan path cï wët Jethu gam. ⁶Acï kōc ca konykă lëk Ƴo, Ƴok kōc cï gam tën yen tē nhieer yïn ke thïn. Ku ëmën alëk yï ba ŋot yï la tueŋ ke yï kony ë kōckă, tē jiël kek tënë yï. Kënë adhielkë looi dhël nhieer Nhialic. ⁷Rin kōckă aa cath ë baai yic, rin aa kōc lui rin Jethu. Acïn kē yekë thiëc, nadë ke lōmkë tënë kōc cie kōc cï gam bï kek rōt kony. ⁸Këya, Ƴok kōc cï gam, Ƴok aa dhil kōckă gām kuat kāk wickë ke, rin buk aa kac tōk lui Ƴok ke yiny Nhialic yen yekë lëk kōc.

---

1 Luōi 19:29; Rom 16:23; 1Kor 1:14

Diötrepeth ku Demetriöth

⁹Wek aaca kaŋ gät athöör thæer, wek kɔc cī gam ë tēën. Ku Diötrepeth acī bën jai ë wētdië, rin awic bī ya yen wat akut nhom. ¹⁰Të le ŷen ŷet pandun, acīn kē ba moony tēnē kɔc, ee kāk ye Diötrepeth looi yiic ëbën, aa kāk lueth kek aye lueel ŷaguöp. Ku yeen aya aloi dēt wär kēnē, akuec bī kɔckuan cī gam lor, kɔc ë cath ke piöoc wēt Jethu, ku ë jai aya bī kɔc puöl bīk wämäthakën cī gamkã aa lor, ku ë kɔc ë kɔc lor cuöp wei akut yic. ¹¹Yīn mäthdië duk kɔckã ræc luçiden ye kiëët, dhiel ë kiëët këpath ye kɔc path looi. Na loi raan käpath, ke këpuöth cī looi aye nyuöth lön raan kēnē ë manh Nhialic, ku raan ë luui käreç, käreç ye looi aaye nyuöth lön raan kēnē akuc Nhialic.

¹²Kuat raan ëbën kɔc cī gam yiic, aye lueel lön raan cɔl Demetriöth ë raan path. Ee kē cī Nhialic lëk ŷo buk aa looi yen aye looi. Yen alëk yī lön yeen ë raan path, ku aŋic aya, kuat kē ya lueel rin raan ëbën, ee ya yic.

Muöth ciëen

¹³Käjuëc apçi aake nhiaar ba ke lëk yī, ku acã wic ba kek gät athör yic. ¹⁴Kē wiëc ku aŋääth, ee lön bī ŷen la keny tēnē we ëmën, ku ë tēën yok abī la yök ku jïemku röt kamkua ŷodhie. Nhialic abī we cɔl arëër ke döörde. ¹⁵Wämäthakun cī gam rëër ë tēn aa yī muöth. Miäthkë kɔc cī gam rëër ke we ë rienkië ëbën.

Athör Jut

Wët nom

Athör Jut aci göt bi kɔc lɛk bik nhiim tir kɔc piöc è lueth, kɔc ye lueel lon ye kek kɔc ci gam. Kè tō athör ciek kënë yic, yen athörj kek athör rou è Piter, raan è kɔc bi ye kueen dæet puõth, bik nɔt ke la tuej kek gam wäär ci Nhialic gäm kacken ci wëtde gam.

Käk tō thïn

Muõth	1-2
Awuõc bi kɔc piõc è lueth yök	3-16
Riel è puõu gam yic	17-23
Röök	24-25

Ee yen Jut, yen alony Jethu Kritho. Ku ya mënhë Jemith.

Yen agët kɔc ci Nhialic ke cɔl, kɔc pïr è nhiër Nhialic Wäda. Ku tit Jethu Kritho ke. ²Calkë döör ku nhiër ku pël piny è wël arëër kek we atheer.

Kɔc piöc è lueth

³Wek kɔckiën nhiaar, aca them apei ba we gät tē ci Jethu Kritho yo kuony thïn yodhie. Ku kë ca tak è kë bi yen we gät nyin yic emën. Ku ba we dæet puõth, bæk la tuej kek gam wäär ci Nhialic gäm kacke bi rëer ke ke. ⁴Rin ci kɔc rɛc kuc Nhialic röt kuël yoyiic ke kucku ke. Ku reckë wët puõth è Nhialic bi kek dhölken rɛc thiaan köth thïn. Ku jeikë Jethu Kritho ku ye Bányda. Ku athör theer wël Nhialic acä awuõc bik yök thïn nyuõth wäthæer.

⁵Na cɔk alon njic wek kakkä ebën, ka wiéc ba ben tæk we, yen tēyɔn ci Nhialic kɔc Itharel luäk thïn tənë kɔc pan Ijip. Ku tē ci yen kɔc kök kamken ke ci jai è wëtde bën rac thïn. ⁶Ku takkë aya, lon atuuc nhial wäär ci luoiden bar nyin ku kueeckë bik rëer tēden ci tæk ke, aa rëer

---

1 Mt 13:55; Mk 6:3   5 B.bei 12:51; Kn 14:29-30

ke ke der akölaköl ë muöth yic piiny. Të muk Nhialic ke thïn yet aköl luñdit bi ke jal tëm awuöc thiek.

⁷Ku muökkë wenhiim aya yen këwäär ci rot looi tënë Thodom ku Gomora, ku bëï thiök ke ke. Wäär ci kóc ke rëer ë gæthkã yiic luui cïmën atuuc nhialkã, kóc wäär ci kepuöth yiëk bal. ku kuat kãrec kök ye kek röt lööm. Ku ëmën aaci tëm awuöc ci ke cuat many akölrïëc ëbën yic. Ku bi nyuöth raan ëbën yen awuöc ye gãm kóc ci luui kãrec.

⁸Ku kóc rëc ci röt kuël yoyiic kã, aa la kãkken ke nyuöth ke këya bik awuöc aa looi kegup ë röt. Aaci riel Nhialic dhöl yic ku lueelkë kãrec atuuc nhial gup. ⁹Na cök aa tunydit atuuc nhial nhiim cöl Maikel ka këc looi. Wäär göth yen kek jögrac, yon teer kek ye, yeja bi guöp Mothith nyaai, yen Maikel nhom akëc jögrac bën lat, aci bën lueel ëlä, “Nhialic abi yi tëm awuöc!” ¹⁰Ku köckã aa kóc mät ku lëëtkë kóc kë këc deet yic, ku kãk njickë ke cik ye tak yiic, cïmën lääi ë path, luoi ë kãkkã abi Nhialic ke nök. ¹¹Abi rëëc apeï tënë ke! Ee dhël Kain yen acik buöth yic. Ee rin wëü ë path yen aye kek awuöc wäär ci Balaam looi, looi aya. Aaci këec wei tënë Nhialic cïmën Kora, ku aabi Nhialic nök cïmën wäär nëk yen Kora. ¹²Ku keek aa yãr guöp bëï tënë we, të looi kek kãreckã ke ci gup riöc, të mïth wek ke ke akuötdun yic. Ayekë nhiaar kë la guäpden yic kepëc. Aa cit luäät ye yom kuaath ku ciï tueny. Aa cit tiim cie luök të cök yen a rut, tiim ci meiken nyuän bei. Köckã aa thou arak rou ë luoi adumuööm, ku kãkken rëc yekë ke looi cök alon ye kek kóc ci gam. ¹³Aa röt jat nhial cïmën apuöök ë wãrdit yic, bik teden rëec kek thïn nyuöth. Aacit kuel ci yiëc dhëlden yekë buöth yic, ë rin ci Nhialic tëcol bi yen ke cuat thïn looi tënë ke akölrïëc ëbën.

¹⁴Enok, raan kãk Nhialic tïj, manh ye kuat Adam yic dhorou yen ëci ye lueel theer ë rienken ëlä, “Nhialic abi bën kek atuucken juëc apeï ciï kuen, ¹⁵bik luk bën looi tënë kóc. Ku kóc la gup adumuööm ci kuc ye, aabi tëm awuöc rin kãrec juëc cik looi. Ku kãrec cik luëel yeguöp!”

¹⁶Köckã aa Nhialic gök akölaköl ke nyieny kóc kök. Ee luoi ë dhölken rëc kek ayekë ke buöth yiic. Aa jam ë nhiam rienken ë röt. Ku yekë kóc kök math nyïn bik ke buöth cök.

Tir ë nhom ku lëk

¹⁷Ku yeen muökkë wenhiim wek köckiën nhiaar, yen këwäär ci atuuc Bänyda Jethu Kritho lëk we. ¹⁸Acik lëk we ëlä, “Të le aköl luñdit thiök, ke kóc kök rëc, kóc ke looi kãk wïc piäthken kepëc aabi tuöl. Ku keek aabi we aa bui.” ¹⁹Köckã kek aa kóc tëëk yiic, kóc ye buöth yic dhöl

7 Cäk 19:1-24 9 Dan 10:13, 21; 12:1; Ny 12:7; L.rou 34:6; Dhäk 3:2

11 Cäk 4:3-8; Kn 22:1-35; 16:1-35 14 Cäk 5:18; 21:24 18 2Pit 3:3

kɔc ɛ path, keek aa cɪn gup Wëi Nhialic. ²⁰Ku week kɔckiën nhiaar lak tueŋ gamdun yic apath cɪmën ye Wëi Nhialic we kony bāk aa rōök. ²¹Ku muōkkë röt ɛ nhiër Nhialic yic, ke we tit Bānyda Jethu Kritho, bī we bën nyuōth tē nhiɛr yen we thɪn ku gām we pɪr akōlriëc ɛbën.

²²Yakë kɔc ŋot ke diu nyuōth piathdun. ²³Kuɔnykë kɔc kōk bīk cīi la mɛɛc. Ku nyuōthkë piathdun tēnë kɔc kōk, ke we tit röt ɛ ke bīk we cīi riöp acol kāracken yiic, ku bāk cīi la dhōlken yiic, dhōl adumuōm.

Rōök

²⁴Tēnë Nhialic, raan lëu ye bī we muk bāk cīi lööny wei. Ku bīi we, ku cɔl we akāac yenhom diɛkde yic ke we mit puōth, ke cɪn kërɛɛc rēɛr ke we, ²⁵tēnë Nhialic, yen Nhialic tōŋ tō thɪn, yen ɣo kony, rin Jethu Kritho Bānyda, bī ya leec, ee diētde, ee riɛl, ku bāanyde, akōlë, ku thɛɛr, ku akōlriëc ɛbën! Yenakan.

Nyuuth tēnē Joon

Wēt nom

Athör kēnē anyuth tēnē Joon cī gōt wäär guum kōc cī gam, rin cī kek la gam tēnē Jethu Krītho ke ye Bēny. Wētdit wic raan gāt athöör, ee wēt biī kōc bi ye kuen rīeel puōth bik la ḡōth, bik rēer ke ḡōth akōöl käreec ke gum.

Abaḡdīt athör kēnē yic atō kajuēc wat kekōōth kāk cī nyuōōth, ku kāk cī tīḡ cī ke kiēēt wēl yiic, kāk ye kōc thēer wäär cī gam ke deet yiic. Ku alēukē bik rēer ke cī moony tēnē kōc kōk ēbēn. Athör kēnē acī guiir ke cīt dhōl waak, yen aye ke wēl lueel ku ben ke ber yiic dhōl juāac cīi thōḡ, cīt tē cī ke wat kōōth thīn.

Na cōk alōn cī tāk ye rōm kek tēcīt tē ye ke deet yiic thīn athöör yic. Ke wēt ciel yic ala ḡei, dhēl Krītho Bānyda, yen Nhialic. Abī kōc aterde tiaam alanden akōl ciēēn agut Bēny jakrec. Akōl le tiām kēnē thāāp, ke kōc cī gam aabī dōc. Ku riōp ke piny ē yam, nhial ē yam.

Kāk tō thīn

Wēt Nom	1:1-8
Jōk ē nyuuth ku athör cī gāt akuut kōc kadhorou	1:9-3:22
Athöör kek adōk kadhorou	4:1-8:1
Keḡ kadhorou	8:2-11:19
Jōḡrac ku läai karou	12:1-13:18
Anyuth kōk juēc	14:1-15:8
Riāäk puōu ē Nhialic	16:1-21
Riāḡ Babilon ku tiām cī kōc ater Nhialic tiaam	17:1-20:10
Lujdīt	20:11-15
Nhial ku piny ku Jeruthalem ē yam	21:1-22:5
Thōk ē Wēl	22:6-21

Wēl tueŋ

1 A athör kēnē yic Joon aci kəŋ gät piny, kək cī Jethu Krītho nyuōth. Aci Nhialic looi bī kəkəkā tīŋ, rin bī kacke cəl aŋic kək bī röt looi nīn thiōkkā yiic. Raan cī lōc ku dōc acā atunyden nhial tuōc aluonyde bī lēk athōn kēnē. ²Joon aci kək cī tīŋ ēbēn lueel. Yeen acā athōn bō tēnē Nhialic gät piny, ku kək cī Jethu Krītho nyuōth ye.

³Raan mit puōu ē raan bā athōn kēnē kuēn kōc cī gam, athōn bō tēnē Nhialic. Ku kōc mit puōth, aa kōc bī ye piŋ ku thekkē kē ye lueel, rin tē bī Nhialic kəkəkā cəl aloi röt aci thiōk.

Muōth tēnē akuut kōc cī gam kadhrou

⁴Ee yēn Joon, yēn agēt tēnē akuut kōc cī gam ē bēēi Athia yiic.

Yēn arōōk lōn bī wek nhiēr ku dōōr yōk tēnē Nhialic. Yēn tō thīn ēmēn, ku arēēr thīn tēthēryōn, ku yēn bī bēn. Wek aabī nhiēr ku dōōr yōk tēnē wēi kadhrou ē thōny Nhialic nhom, ⁵ku tēnē Jethu Krītho, raan yēn nyooth yic rin Nhialic. Yēn ē ye raan tueŋ cī rot jōt ē thou yic, ee yēn amac bānyŋaknhīim ēbēn pinyinhom aya.

Yēn anhiar yō, ku ajuērden cī yēn rot juaar bī thou, ēcī yēn yō wēēr bei adumuōōmkua yiic, ⁶ku looi yō buk aa kōc luui Nhialicde ku ye Wun, diik ku riel aa kəkke akōlriēēc ēbēn. Yēnakan.

⁷Tiēŋkē, yēn abō pial yiic. Abī raan ēbēn tīŋ, agut kōc wāār nāk ye. Kōc pinyinhom ēbēn aabī dhiau ē rienke. Kēya abī ciēt kēnē! Yēnakan.

⁸Aye Bēny Nhialic lueel ēlā, “Ee yēn jōk ē cōk ku yēn thōk ē kəŋ.” Nhialic Madhəl tō thīn ēmēn, ku arēēr tēthēryōn, ku yēn bī bēn.

Tīŋ Raan cī lōc ku dōc

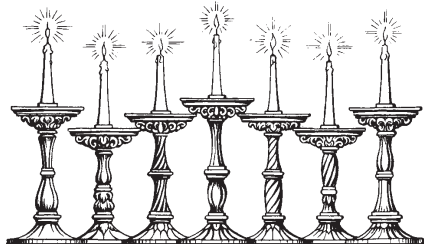
⁹Ee yēn Joon mēnhkui dun, week ēbēn wek kōc tuōc athör kēnē, ke ya ye raan cī wēt Jethu gam cimēndun. Ku rin ē kēnē yōk aa tōk, ku yēn agum aya cimēndun. Ku yēn abī rēēr ē bāāny Nhialic yic kek we aya, ku yēn alir puōu cimēndun. Yēn a ya mac golgol Patmoth nhom, golgol rēēr Adēkdīēet yic, rin cī yēn wēt Nhialic, ku yiny Jethu nyuōth. ¹⁰Wēi Nhialic aake cī bēn yaguōp akōl Nhialic. Guō rōldit la wic cīt kəŋ piŋ ke jam yakōu ciēēn. ¹¹Ku lueel, “Gät kē ye tīŋ athōōr yic ēbēn, ku tuōc athōōr tēnē akuut kōc cī gam ē bēēi kadhrou yiic, Epethuth, Thimirna, Pergamum, Thiatira Thardith, Piladelpia ku Lodikia.”

¹²Guō rot wel ba raan jam tīŋ, nawēn wel yānhom, ke ya tīŋ kək ye many adōk took kēnhīim cī looi milāŋ tōc kadhrou, ke kāac.

¹³Ku kēcīt manh raan ke kāac keciel yiic, ku a cieŋ alanh dīit ye paat

1:4 B.bei 3:14; Ny 4:5 1:5 Ith 55:4; Wk 89:27 1:6 B.bei 19:6; Ny 5:10 1:7 Dan 7:13; Mt 24:30; Mk 13:26; Lk 21:27; 1The 4:17; Dhāk 12:10; Jn 19:34, 37 1:8 Ny 22:13; B.bei 3:14 1:13 Dan 7:13; 10:5

kɔc kōōth ë piny kuaar yet yecök, kek karkar diit cï looi milän tōc yepɛɛm. ¹⁴Nhimken ë nhom aake yer ka cit gai tueny den, ku adëp nyin cimën mac. ¹⁵Ku cök ala diardiar cit ban cï coth kōu, ku akök yic apei cit löör puɔc kɔc. ¹⁶Yen wën amuk kuël kadhorou ciinden cuëc, ku amuk pal diit moth ë thok kedhie bö bei yethok. Ku dëp nyin cit ruel aköl ciel yic.

Ke ya tiŋ kāk ye many adök took kenhüim (1:12)

¹⁷Wën tiŋ yen ye, ke ya wiëëk piny yecök ciët ya cï thou. Go ya thany nhom ciinden cuëc ku lueel, “Duk riöc. Ee yen jök ë cök ku yen thök ë känj. ¹⁸Yen ë pïr, yen a ya cï thou ku ëmën yen aci ben pïr akölrüëc ëbën. Yen amuk wënhi riët yööt ë thou ku yööt pïr aya.

¹⁹“Yin adhil kākä gōt ëbën, kāk ye tiŋ ëmën ku kāk bi röt looi aköldä. ²⁰Ku kuël kadhorou, ca tiŋ kōŋdiën cuëc, wëtten yic, atuuc nhial kadhorou, tënë akuut kɔc cï gam kadhorou. Ku kāk kääc kāk ye many adök took kenhüim akuut kɔc cï gam kadhorou.”

Athön tënë kɔc cï gam Epethuth

2 “Yin awiëc ba athöör gät akut kɔc cï gam gen Epethuth, raan muk kuël kadhorou ciinden cuëc ku cieth kam känj kadhorou ye many adök took kenhüim, aye lueel tënë we ëlä.

²Aŋiëc yen tē cï wek pïir thïn ë piërdun yic. Aŋiëc yen tēril cï wek luui thïn ke we kɔc cï gam, ku tē cï wek kārīl yiic gōök thïn. Aŋiëc lön cïi wek ye bi lëu bāk kɔc ë luui käreç puöl bik ke ya looi welōm. Wek aaci kɔc ye lueel lön ye kek atuuc Jethu them, ku acäk bën yök lön ye kek alueth ë path. ³Aŋiëc lön guum wek rienkië we lir puōth, ku wek këc puōth bath. ⁴Ku kë maan tënë we akīn, wek aciï yen nhiar ëmën cimën thær wäär puɔc wek gam. ⁵Këya, muökkë wenhüim yen tē cäk dööt luoi käreç yiic! Pälkë luoi käreç, ku piëërkë cit tēthær wäär puɔc wek wēt ca lëk we gam. Na lak tueŋ ke we lui käreç, ke yen abī la tënë we, ku la we tēm awuöc bi yen këdun ye wek many adök took yenhom nyaai tēden këëc yen thïn. ⁶Ku wek ya leec rin mæen wek kāk ye kɔc Nikolauth looi cimën mæen yen ke aya.

⁷“Na lakkë yiith, ke we piŋ kë ye Wëi Nhialic lëk akuut kɔc cï gam. Yen abī kɔc cï jōŋrac tiaam gām yic bik mīth tim ë pïr cam, tim rëër gör ë Nhialic yic!

1:13 Dan 7:13; 10:5 1:14-15 Dan 7:9; 10:6 1:15 Edhe 1:24; 43:2 1:17 Ith 44:6; 48:12; Ny 2:8; 22:13 2:7 Cäk 2:9; Ny 22:2; Edhe 28:13; 31:8

Athön tēnē kɔc cī gam Thimirna

⁸“Yīn awiēc ba athöör gät tēnē akut kɔc cī gam gen Thimirna ëlä, kēnē ē wēt raan kǎŋ cɔl ajɔk röt ku cɔl ke aa thök, raan cī thou ku ben pīr aya, aye lueel,

⁹Yen aŋic kārīl rēer wek thīn, aŋiēc lɔn wek aa ŋōŋ ku wek ajiēc wepuōth. Yen aŋic kārēc ye lueel wegup kɔc ye lueel ka kɔc cī Nhialic lɔc, ku ē lueth ē path. Ku keek aa kɔc akut jɔŋrac. ¹⁰Duōkkē riōc gum bī wek gum ēmēn. Piēŋkē! Jɔŋrac aci thiōk kek tē bī yen kɔc kōk kamkun mac rin bī yen gamdun them. Wek abī rēer ater yic nīn kathiäär ku duōkkē puōth go bath wētdiē yic cɔk alɔn nēk we, rin wek aaba gām pīr akōlriēc ēbēn ke ye yen ariöp.

¹¹“Na lakkē yīth, ke we piŋ kē ye Wēi Nhialic lēk akuut kɔc cī gam. Ku raan bī jɔŋrac tiaam, acīn kērēc bī ye yök alanayɔn ē thon yic rou.

Athön tēnē kɔc cī gam Pergamum

¹²“Yīn awiēc bā athöör gät tēnē akut kɔc cī gam gen Pergamum, kēnē athön bō tēnē raan muk pal cī ther thok kedhie.

¹³Yen aŋic tē rēer wek thīn gen mec jɔŋrac. Wek aa kɔc wētdiē ē cök, ku wek akēc puōth dhör gamdun yic tēnē ya. Wek akēc gamdun waar yic, agut wäär cɔk Antipāth raan ye nyuōth kāk ye looi yiic lɔn ee yen raandiē nōk gendun ē tēēn, gen mec jɔŋrac.

¹⁴Ku ala kǎthii maan tēnē we, kɔc kōk weyiic aa piōoc Balaam buōth yic, Balaam wäär nyuth Balak tē bī yen kɔc Itharel cɔl aloi adumuōm thīn. Ku lēu bik rīŋ cuet, rīŋ lān cī nāk jak, ku loikē kāk bal. ¹⁵Ku kēlä aya, kɔc kōk weyiic aa piōoc kɔc Nikolauth buōth yic. ¹⁶Pälkē luoi kārēc! Na cāk päl ke yen abī bēn kek ē pal bēn bei yathok bī yen kōckā tēm awuōc. ¹⁷Na lakkē yīth, ke we piŋ kē ye Wēi Nhialic lēk akuut kɔc cī gam. Yen abī raan cī jɔŋrac tiaam gām aban̄ ayum nhial cī Nhialic tōōu, ku gām alel yer, alel cī rin yam cīn raan ŋic ke gōt yekōu, na cie raan cī gām ye.

Athön tēnē kɔc cī gam Thiatira

¹⁸“Yīn awiēc ba athöör gät akut kɔc cī gam gen Thiatira ëlä, kākka aa wēl bō tēnē Wēn Nhialic raan nyin dēp cīt mac, ku le cök diardiar cīt ban cī coth kōu.

¹⁹Yen aŋic kāk yakē ke looi. Aŋiēc lɔn wek aanhiar röt kamkun, ku wek aa muk gamdun. Aŋiēc yen tē cī wek röt kuōny thīn

2:8 Ith 44:6; 48:12; Ny 1:17; 22:13 2:11 Ny 20:14; 21:8 2:14 Kn 22:5, 7; 31:16; L.rou 23:4; Kn 25:1-3 2:17 B.bei 16:14-15; 16:33-34; Jn 6:48-50; Ith 62:2; 65:15

kamkun, ku tē guum wek thīn, aṅיע lɔn wek aaloi kajuēc wār kāk wäär tueṅ. ²⁰Ku ʔen ala kēthiin maan tənë we, wek aaci tik pušl tiṅ cɔl Jedhebel ye lueel ke raan kāk Nhialic tiṅ. Ku piššcde ē kackiē thel luɔi kāk bal yiic, ku camkē miēth cī juēr jak cī kiēēt. ²¹Aca lēk bī yepušu dhušk ciēen adumuššmke yiic, ku aci jai bī yepušu dhušk ciēen. ²²Ku kēya, aba cɔl atuany ku kɔc kāk bal looi kek ye aabi gum apei tē cīi kek kepuōth dhuk ciēen, ku pālkē kārec yekē ke looi kek ye.

Akuut kadorou kɔc cī gam (2:1 - 3:22)

²³Kɔc cī piššcde gam aa ba nōk, ku aabi akuut kɔc cī gam ēbēn jal ṅic lɔn ʔen ē raan ē kē tō raan pušu ēbēn ṅic, ku ṅiec kuat kē wic. Ku kuat raan ēbēn aba tēm awuōc cīt kē cī looi.

²⁴“Ku emēn aba lēk kɔc abēk kamkun gen Thiatira, kɔc kēc piššc rēc ē tiṅ buōth yic, ku wek aakēc luui kē ye kacke cɔl, ‘Aye kē cī thiaan apei cī jṅrac moony.’ Aya lēk we lɔn wek acā bī mēc dēt ril yic. ²⁵Wek aadhil la tueṅ ke we gam wētdiē, ʔet tē bī ʔen bēn. ²⁶ʔen abi kɔc cī jṅrac tiaam, ku lek tueṅ ke loi wētdiē ʔet tē bī ʔen dhuk gām riel bik pinynhom mac. ²⁷Aabi pinynhom mac riel ke cīn aṅuān, ku abik thuōr piny ku thorkē ke cimēn tōny cī looi ē tiōp. ²⁸Rielden abi thōṅ kek riel ca yōk tənë Wā. Aaba gām ciēer aya, ciēer bī ke nyuōth tiām cī kek tiam. ²⁹Na lakkē yith, ke we piṅ kē cī Wēi Nhialic lēk akuut kɔc cī gam.

Athōn tənë kɔc cī gam gen Thardith

3 “Yīn awiēc ba athōōr gāt tənë akut kɔc cī gam gen Thardith ēlā, raan mac wēi kadorou thōny Nhialic nom, ku amuk kuel kadorou, ee we tuōc wēt kēnē,

ʔen aṅic kuat kāk cāk looi ēbēn, aṅיע lɔn ye wek ye tak lɔn piīr wek cɔk alɔn cī wek thou. ²Aca yōk lɔn piērdun ke we ye kɔc cī gam aciī thōṅ kek tē cī Nhialic ye guiēer thīn. Kēya, pāckē nin yic, ku dhuškkē riel yam ē pīr kɔc cī gam yic ke we kēc guō thou ē gīm.

³Muškkē yith wäär cī piššc tənë we nhīim, ku thekkē ke. Pālkē luɔi

kārec ku dhuōkkē wepuōth ciēn adumuōōmkun yiic. Pääckē ba rot cīi kuēl wegup ciēt ya ye cuār ē bēn baai wakōu. Ku aciī bī ŋic ba bēn nen. ⁴Ku na cōk a kēya ke wek aṅot we la kōc lik Thardith, kōc kēc luui kārec. Keek aabi cath kek ya ke cieṅ alēth yer, rin aala yic bīk looi kēya. ⁵Raan bī riel jṅrac tiaam cimēn ē kek abā alēth yer cieṅ. Ku rienke acā bī nyaai athōr pīr yic. Tē le yen kōōc Wā nhom kek atuucken nhial ye luōōi, aba lueel yenhom lōn ŋic yen ē raan kēnē. ⁶Na lakkē yīth, ke we piṅ kē ye Wēi Nhialic lēk akuut kōc cī gam.

Athōn tēnē kōc cī gam gen Piladelpia

⁷“Yīn awiēc ba athōōr gāt tēnē akut kōc cī gam gen Piladelpia ēlā, raan la guōp Wēi Nhialic ku yic, yen la riel bī kōc Nhialic mac nyin bēnyṅaknhom Debit. Ku tē ṅeēny yen yōt thok ka cīn raan lēu ye bī thiōōk. Ku tē thiōōk yen yōt thok ka cīn raan lēu ye bī ṅaany.

⁸Yen aṅic kāk yakē ke looi, aṅic lōn le wek riel koor, ku wek aa ṅot we buōth piōōcdiē yic ku thekkē ya. Tiēṅkē yōt aca ṅaany thok wenhiim, ku acīn raan lēu ye bī ben thiōōk thok. ⁹Tiēṅkē, yen abī kōc kek kōc jṅrac, alueth ye lueel lōn ye kek kōc cī Nhialic lōc looi bīk tō wecōk, ku bīk deet yic lōn nhiēer yen we. ¹⁰Wek aci gum riel ē thok cīt tēwāār cī yen we lēk thīn. Kēya, wek aba kony aya tē le nīn thōk, nīn bī yen kōc pīr ēbēn them pinynhom. ¹¹Yen abō ēmēn, muōkkē kē cāk yōk apath, bī ciēn raan rum kēpeth cāk yōk rin cī wek tiam. ¹²Raan bī riel jṅrac gōōk aba looi ke ye thel ril yōn ye Nhialic door thīn, Nhialic yen ya luōōi. Raan kēnē aciī bī kaṅ jāl ē tēēn. Aba gāt kōu rin Nhialicdiē ku rin Jeruthalem yam, yen rin gen ē Nhialicdiē bī bēn bei tēnē Nhialic nhial. Aba gōt kōu aya rinkiēn yam.

¹³“Na lakkē yīth, ke we piṅ kē ye Wēi Nhialic lēk akuut kōc cī gam.

Athōn tēnē kōc cī gam gen Lodikia

¹⁴“Yīn awiēc ba athōōr gāt tēnē akut kōc cī gam gen Lodikia ēlā, raan yen Yenakan. Yen cī yiny Nhialic nyuōōth ē cōk, ku ē yen aci kēriēēc ēbēn cī Nhialic jōk cōk cak, aye lueel ēlā,

¹⁵Yen aṅic kāk cāk looi ēbēn, wek aa kēc yen jai, tēdē wek aa kēc yen lor piāthkun ēbēn, na we ye rōt mat abak, diēt apath yapuōu. ¹⁶Ku rin kēc piāthkun rōt mat abak, yen abī jai ē we.

3:3 Mt 24:43-44; Lk 12:39-40; Ny 16:15   3:5 B.bei 32:32-33; Wk 69:28; Ny 20:12; Mt 10:32; Lk 12:8
3:7 Ith 22:22; Jop 12:14   3:9 Ith 49:23; 60:14; 43:4   3:12 Ny 21:2; Ith 62:2; 65:15   3:14 Kēṅ 8:22

¹⁷Yiin aye lueel, ‘Yen ajak! Acin kē ḡḡḡ ḡa, acin kē ben wic.’ Ku acii ḡic yen tē ye yin laaḡ aḡāāḡ thīn. Yin aḡāḡ ē cath ke cīn kē ceḡ, ku yin ē cōr. ¹⁸Rin ē kēnē, yin alēk bī ya milāḡ tōc la wic yen ḡoc tēnē ḡa, bī yin jīeek yōk thīn. Yin adhīl alēth ḡer ḡoc aya ba ke tāāu yīkōu, ku bī kēwāār yin cath yīkōu path ke cīn alanh cieḡ liu ba guōp cīi ben riōc ē kōc, ku ḡoc kē ye kōc kenyin tōc ba tāāu yīnyin rin bī yin daai. ¹⁹Kōc nhiaar aa ya māt ku tēm ke awuōc, kēya rēērke apath ku pālke luoi kārec bāk puōth miet. ²⁰Pālke weyīth piny, ḡen ē ḡarōl tuḡ ḡōndun thok. Na le raan piḡ ḡarōl ku ḡeeny ḡōt thok ke ḡen ala thīn, ku laar ku māāth kek ye. ²¹Yen abī raan cī riel jōḡrac gōōk gām yic bī nyuc ē thōōc nhom ḡalōōm. Kēnē abī ciēt ēmēn cī ḡen riel jōḡrac gōōk ku nyuōc ē thōōc nhom Wā lōōm.

²²“Na lakkē yīth, ke we piḡ kē ye Wēi Nhialic lēk akuut kōc cī gam.”

Thōny pan Nhialic

4 Tēwēn cī ḡen kākkā ēbēn tiḡ, ke ḡa ben nyuōōth aya, ku tiēḡ ḡōt thok ke ḡaany pan Nhialic. Ku kē ca piḡ tueḡ ē raan jam tēnē ḡa rōldīt la wic cīt kaḡ ke ye lueel, “Bāār nhial tēn ku yin aba cōl atīḡ kāk bī rōt looi ye kēnē cōk.” ²Nyin yic ē tēēn ke Wēi Nhialic la ḡaguōp. Ku tiēḡ thōōc ē tēēn pan Nhialic ku raan ke cī nyuc yenhom. ³Raan cī nyuc ē thōōc adēp nyin bilbil cīt kuur ḡer dhēḡ, ku kēdiīt cīt mīīt ke cī thōōc gōōl piny, ke dēp birbir. ⁴Ku alōḡthīn kēwēn cī thōōc gōōl piny yic, thōc kōk kathiārou ku ḡuan aake kāāc thīn, ku kōcdīt kathiārou ku ḡuan aake cī nyuc kenhīim. Ku keek aake cieḡ alēth ḡer ku ajōm ē bāny kenhīim. ⁵Thōōc abier ku mēēr nhial ciēt ye deḡ. Thōōc nhom tueḡ mēc adōk kadhrou aake dēp thīn, kākkā aake ye Wēi Nhialic kadhrou. ⁶Aya, thōōc nhom tueḡ, ala ke diīt cīt baar ē wār cī looi macar dēp la bilbil. Ku thōōc kōu tēn ku tēn, lāāi kaḡuan la nyin juēc kenhīim ku kekōōth aya aake tō thīn. ⁷Lān tueḡ acīt kōōr, ku lān ye kek rou acīt muōr ē weḡ, ku lān ye kek diāk acīt nhom raan, ku lān ye kek ḡuan acīt lienh tōḡ pār nhial. ⁸Keek ēbēn ḡek ē la wuōk kadātem la nyin juēc keyiic ku kekōth ayeer. Aa waak ket akōl ku wēēr ēlā,

“Alēec, alēec, alēec tēnē Bēny Nhialic Madhōl
tō thīn ēmēn ku arēēr tēthēryōn, ku yen bī bēn.”

⁹Lāāi kaḡuan aa diēt ket tēnē raan cī nyuc thōōc nhom, pīr akōlriēc ēbēn. Aa ket waak leec kek ye lōn ril yen ku le diikdīt. Tē looi kek ye

3:19 Kēḡ 3:12; Yēb 12:6 4:2-3 Edhe 1:26-28; 10:1 4:5 B.bei 19:16; Ny 8:5; 11:19; 16:18; Edhe 1:13; Ny 1:4; Dhāk 4:2 4:6-7 Edhe 1:22, 5-10; 10:14 4:8 Edhe 1:18; 10:12; Ith 6:2-3

këya, ¹⁰kɔcdīt kathiārou ku ŋuan aa kenhiɔl guōt piny raan cī nyuc ë thöoc nhom cök, ku dorkë raan pīr akölrīēc ëbën. Ku cuetkë ajömken piny ë thöoc nhom, ku luelkë,

¹¹“Yīn ala yic, buk yīn a door Bānyda Nhialic, ku gēmku yīn alēc rin le yīn riel ku diik. Rin yīn acī kēriēc ëbën cak, ku rienku yen acī yīn kēriēc ëbën cak ku pīrčkë.”

Athöör ku Manh Amääl

5 Ku tiēŋ athöör ke muk raan cī nyuc thöoc nhom ciinden cuēc. Athöör acī gōt yic ku yekōu aya, ku acī nuet thok theny kadhorou. ²Ku tiēŋ atuny Nhialic ril apeī, ke thiēc röldīt, “Yeŋa la yic bī thaany kuem athöör thok ku liep athöör yic?” ³Ku acīn raan pan Nhialic, nadë ke ye pinyinhom ku piiny tiōp yic la riel bī athöör pet yic ku kuen. ⁴Guo dhiau apeī rin cīn yen raan cī yök ke la cök bī looi këya. ⁵Go raan tōk kɔcdīt lēk ɣa, “Päl dhiēu! Tiŋ köör, raan kuat Juda wundīt Debit wäär ë bënyŋaknhom yen acī jŋrac tiaam, këya yen alëu ye bī theny kadhorou kuem ku pet athöör yic.”

⁶Ku tiēŋ Manh Amääl ë thōn ke kääc ë thōny bënyŋaknhom ciel yic. Yeen acī lääi pīr kaŋuan ku kɔcdīt gōm piny. Ku Manh Amääl aca tiŋ ke ciēt cī nök. Ku ala tuŋ kadhorou ku nyīn kadhorou kek Wēi Nhialic kadhorou cī tuōc pinyinhom ëbën. ⁷Go Manh Amääl la ku lööm athör tō ciin cuēc tēnē ye cī nyuc thöoc nhom. ⁸Tēwën cī yen ye lööm, ke lääi pīr kaŋuan ku kɔcdīt kathiārou ku ŋuan, gut kenhiɔl piny yenhom, ku kɔcdīt aake muk thoom ku aduuk cī looi miłōŋ tōc cī thiāŋ adōŋ ŋjir, yen tō nyin röök kɔc ë Nhialic luōi.

⁹Ku ketkë waak ë yam ëlä,
 “Yīn ala yic ba athöör lööm ku kuem theny yethok.
 Rin cī kɔc yī nök ku riemdu yen acī yīn kɔc pinyinhom,
 dhieth ku wuōt ku thok ëbën ɣōc bīk aa kɔc ë Nhialic ëmën.

¹⁰Yīn acī keek cɔl aaye kɔc Nhialicda luōi.
 Ku aabi pinyinhom mac.”

¹¹Ku ben daai, ku piēŋ röl atuuc nhial juēc apeidīt cīi kuen ke kääc ke cī thöoc gōm piny, ku lääi pīr kaŋuan ku kɔcdīt, ¹²aake kēt waak röldīt apeī,

“Manh Amääl wäär cī nök yen ala yic.
 Adhil leec rin rielden tō kek yeen,
 ku jīēk ku ŋjiny kǎŋ, ku diik, aa dhil athēkdīt apeī yök thīn.”

¹³Ku piēŋ kuat kē pīr ēbēn tō pan Nhialic ku pinyhom, ku piiny tōp yic ku wēr yiic ēbēn ke kēt ēlä,

“Tēnē yeen cī nyuc thōoc nhom ku tēnē Manh Amääl,
bī alæc ku athēëk ku diik ku riel aa kākke akōlriëc ēbēn!”

¹⁴Ku gēm lääi pīr kaŋuan, “Yenakan.” Ku gut kōcdit kenhiol piny ku dorkē.

Theny

6 Guo Manh Amääl tiŋ ke kuem thaany tueŋ kam theny kadhorou, ku piēŋ län tōk kam lääi kaŋuan pīr ke lueel röldit apeī cīt mār ē deŋ, “Bäär!” ²Ku tiēŋ piny, go ya mathiāŋ yer yen tiēŋ, ku raan cath ē ye amuk dhaŋ ke wieth, ku gēm ajōm ē bēny bī tāäu yenhom. Ku jiēl bī la pinyhom, cīt kēny cī tōŋ dhoŋ ku cop kōc ater.

³Ku kuem Manh Amääl thaany ē rou thok, ku piēŋ län pīr ē rou ke jam röldit ēlä, “Bäär!” ⁴Ku bō mathiāŋ thith bei tēwēn. Ku raan cath ē yeen aci gām riel bī kōc cōl aathār pinyhom, ku bī kōc rōt nōk ē rōt. Ku gēm paldit ye kōc thōr.

⁵Ku ben Manh Amääl thaany ē diäk kuem, ku piēŋ rōl ē diäk län pīr ke lueel, “Bäär!” Ku tiēŋ piny, go ya mathiāŋ col yen tiēŋ ku raan cath ē ye amuk wēnh ye kāŋ them yecin. ⁶Guo kē cīt rōl raan piŋ ke jam kam lääi kaŋuan pīr yiic ku lueel, “Aduŋ abiċ yen ariōp akāl tōk, ku aduuk kadiäk ayiëer kek ariōp akāl tōk. Ku duōkkē tiim ye miök yök thīn ku tiim ye cam rec.”

⁷Ku ben Manh Amääl thaany ē ŋuan kuem thok, ku piēŋ rōl län ē ŋuan pīr ku lueel, “Bäär!” ⁸Ku tiēŋ mathiāŋ cīn kit la gei, ku raan cath ē ye ala rin, “Thou,” Ku rin kōk cōl, “Piny ē Thou,” Ke buōth cōk ke cīi yiic mec. Keek aake cī gām riel biċ tēcīt abaŋ ŋuan kōc pinyhom yiic nōk ē tōŋ ku cōk, ku tuaany, ku lääi roor.

⁹Ku ben Manh Amääl thaany ē dhiëc kuem thok, ku tiēŋ wēi kōc wäär cī nōk ariäk cōk rin cī kek wēt Nhialic gam puōu ēbēn, ku yekē lueel. ¹⁰Go wēi kiu röldit apeī ku luelkē, “Bēny yīn ala cōk ku yīn ē yic! Ye nen bī yen rot jāl looi ba kōc pinyhom tēm awuōc rin cī kek yo nōk?” ¹¹Go ŋek kamken aa gām alanh yer, ku lēk ke biċ tiit tēthin-nyōt yet tē bī akuēn kōc lui ke ke, ku miēthakēn kek ke bī nōk ēbēn cimēnden, jāl tuōōm.

¹²Ku tiēŋ Manh Amääl ke kuem thaany ē dātem thok. Ku ya ayiëkyiëk pinydit tet yen loi rot, ku loi akōl rot bī cuōl cīt alanh col, ku wel pēei yenyin bī ya malual cīt riem. ¹³Ku löōny kuēl piny nhial cimēn ŋam cī luōk ye yom teŋ piny tē yiëk yen tim. ¹⁴Ku dol nhial rot

6:2 Dhäk 1:8; 6:3, 6 6:4 Dhäk 1:8; 6:2 6:5 Dhäk 6:2, 6 6:8 Edhe 14:21 6:12 Ny 11:13; 16:18; Ith 13:10; Juel 2:10, 31; 3:15; Mt 24:29; Mk 13:24-25; Lk 21:25 6:13-14 Ith 34:4

ciēt ye athöör ku mēr, ku nyēei kuör ku golgol tō wīir röt ē nyiēnken yiic. ¹⁵Go bānygaknhīim ē pinyinhom, ku bāny mēc, ku bāny apuruuk ku ajieek, kōc thiek yiic ku aloony, ku kōc cie aloony them bik thiaan ē kuör yiic, tēdē ke ye kuör nhīim. ¹⁶Ku yekē cōöt kuör yiic ku aleel yiic, ku luelkē, “Aa wek kuörkā kuōmkē yonhīim bī raan rēēr ē thōōc nom yo cīi tīj. Ku Manh Amāäl aciī bī lēu bī yo ben tēm awuōc. ¹⁷Ee yic aköldit bī Nhialic ku Manh Amāäl raan ēbēn tēm awuōc aci bēn, ku acin raan bī awuōc kēnē göök?”

Kōc 144,000 Itharel

7 Ku ben atuuc nhial kaḡuan tīj ke kääc guōk ē piny kaḡuan yiic, ke ke jāc yom ē bēn guōk kaḡuan yiic nom, bī ciēn yom ben buōk ē pinyinhom, tēdē wēr yiic, tēdē kuat tim nom. ²Ku tiēj atuny dēt ke bō bei tē ye akōl nyin bēn thīn, ke muk thaany Nhialic pīr, ku cōl atuny kēnē röldit atuuc nhial kaḡuan wāär cī gām riel bik pinyinhom agut cī wēr. ³Ku luel, “Duōkkē piny ku wēr ku tiim rēc, yet tē bī yok kōc cī Nhialic gam ēbēn yiēk nhīim kīt kenhīim tuej.” ⁴Ku lēk raandā yēn, lōn akuēn kōc la nhīim thaany ē Nhialic kōc Itharel yiic aa kōc 144,000 ē kuat thiāär ku rou Itharel yiic, ⁵⁻⁸tim thiāär ku rou kuat Itharel tōk yic, Juda, Ruben, Gat, Acer, Naptali, Manathe, Thimaan, Lebī, Ithakar, Dhebulun, Jothep, ku Benjamin.

Kōc juēc kääc pan Nhialic

⁹Ku diēl yanyin piny, ke ya tīj kōc juēc cīi lēu bī ke kueen. Keek akuut kam kuat dhiēth, ku wuōt, ku thok kōc rēēr pinyinhom ēbēn. Ku keek aake kääc ē thōōc nom tuej ku jōl a Manh Amāäl, ku aake cieḡ alēth yer ku keek ēbēn aake muk wuōk agēp kecin. ¹⁰Ku kiiukē röldit apei ku luelkē,

“Nhialicdan rēēr thōōc nom ku Manh Amāäl kek aa yook luōk.”

¹¹Ku atuuc ēbēn aake kääc ke cī thōōc, ku kōcdit, ku jōl aa lāāi pīr kaḡuan gööm, ku gutkē kenhīōl piny ē thōōc nom tuej ku dorkē Nhialic, ¹²ku luelkē,

“Yenakan! Bī alēc, ku diik, ku ḡiny kāḡ ku gam riel, ku athēēk, ku riēldit apei ku lec aa kāk Nhialicda akōlriēēc ēbēn. Yenakan.”

¹³Go raan tōk kam kōcdit wēn ya thiēēc ku luel, “Ye yīḡa kōc cieḡ alēth yerkā, ku bik tēnen?”

6:13-14 Ith 34:4 6:14 Ny 16:20 6:15 Ith 2:19, 21 6:16 Yoth 10:8; Lk 23:30
6:17 Juel 2:11; Mal 3:2 7:1 Jer 49:36; Dan 7:2; Dhāk 6:5 7:3 Edhe 9:4, 6

¹⁴Guo dhuk nhom, “Aa kuɔc ke, bëny. Ee yin aɲic ke.” Go lueel, “Kekkä aa kɔc cī tēek kārīl yiic ku guumkë. Aacä aläthken look riem Manh Amääl bī ke looi bik ɣer. ¹⁵Ku ë yen aye kek kōöc thöny Nhialic nhom ku yekë luöŋi aköl ku wëër luande, ku yen cī nyuc ë thöoc nhom abī ke aa kony ë rëerde thīn. ¹⁶Keek aaciī rou ku cɔk bī ben nök acin, tädë ke ya aköl tuc yen ben ke nyop gup, ¹⁷rin Manh Amääl yen rëer thöoc yic ciel abī ya abiönden. Ku abī ke la dëek nyin piu ë pīr, ku aabi Nhialic weec nyin ë piu wäär dhiëu kek.”

Thaany ë dhorou

8 Nawën ɲany Manh Amääl thaany ë dhorou thok, kam wën ke piny la bit tēthin-nyɔt koor. ²Ku tiëŋ atuuc kadhorou ke kääc Nhialic nhom ku ɲek ke cī yiëk kaŋ.

³Ku bö atuny dët, ku këc ariäk lööm ke muk kë ye adöŋ ɲir took thīn cī looi milän tɔc. Ku yeen ëcī gäm adök juëc ɲir apeī, bī ke juaar kek röök kɔc ë Nhialic ariäk cī looi milän tɔc nhom, rëer ë thöoc lööm. ⁴Ku la tol adöŋ ɲir cī took nhial, kek röök kɔc ë Nhialic muk atuny nhial kääc Nhialic nhom. ⁵Go atuny kë ye adök took thīn lööm, ku muɔc yic many rëer ariäk nhom ku cuet piny. Ku piŋ kë cit mär ë deŋ ku bir, ku loi ayiëkyiëk rot.

Keŋ

⁶Go atuuc kadhorou la keŋ kadhorou röt guiir bik ke kooth. ⁷Go atuny tueŋ kaŋde kooth yic, go ya gɔi ku many cī liäap kek riem kek lööny pinyhom. Go mac tööŋ ë diäk tiim ku wal cī cil pinyhom nyop.

⁸Go atuny ë rou kaŋde kooth yic, go ya këdīt cit kuur ë mac yen piir rot adëkdiëet yic. Go tööŋ ë diäk rot waar bī ya riem. ⁹Go tööŋ ë diäk käk pīr adëkdiëet thou, ku rec tööŋ ë diäk riëth.

¹⁰Ku koth atuny ë diäk kaŋde. Go ya kueldīt apeī dëp yen lööny tööŋ ë diäk wër ku nyin piu ye dek yiic. ¹¹Ku rin ë kuel këne acol këkec ɣar. Go piu röt wel bik kec, ku kɔc juëc ke cī dek thīn aaci bën thou rin cī piu kec.

¹²Go atuny ë ɲuan kaŋde kooth. Go tööŋ ë diäk aköl ku pëei ku kuel rac abī tööŋ ë diäk ruelden yic liu. Ku cīn ruel tööŋ ë diäk aköl ku wëer.

¹³Ku jal jat ɲanyin, ke ye acu yen tiëŋ ke pār nhial, ku piëŋ ke cöt röldīt apeī ku lueel, “Ye këreec ë dä! Ye këreec ë dä tënë kɔc ë pinyhom rin aabi kërec yök, tē le atuuc kök kadiäk keŋ kooth yiic.”

7:14 Dan 12:1; Mt 24:21; Mk 13:19 7:16 Ith 49:10 7:17 Wk 23:1; Edhe 34:23; Wk 23:2; Ith 49:10; 25:8 8:3 Amo 9:1; B.bei 30:1, 3 8:5 Leb 16:12; Edhe 10:2; B.bei 19:16; Ny 11:19; 16:18 8:7 B.bei 9:23-25; Edhe 38:22 8:10 Ith 14:12 8:11 Jer 9:15 8:12 Ith 13:10; Edhe 32:7; Juel 2:10, 31; 3:15

9 Ku koth atuny ē dhiēc kaṅde. Guo kuel cī lööny ē pinyhom tīṅ, ku yeen acī gām wēnh ē riēt bī yen tēthuth mec yic apeī ṅaany nhom. ²Go tēthuth mec yic apeī ṅaany nhom. Go toldit apeī bēn bei tēthuth, tol cīt tol manydit dēp apeī, ku pat tol akōl nyin ku nhial ku looi piny bī cuol. ³Ku ye koryom yen bō bei tol yic bī la pinyhom, ku gēm riel cīt riel ē kith. ⁴Go lēk ke bīk wal kek tiim ku kakkōk cil pinyhom cīi rēc, ku ye kōc cīn gup kīn Nhialic kenhīim tueṅ kepēc kek rēcķē ke. ⁵Keek aake cī Nhialic puōl bik kōc aa yiēc tērem apeī tēn pēi kadhiēc ku cīk kōc nāk. Ku arēm yekē yiēc kōc acīt arem dhie cī kieth raan moc. ⁶Ye pēikā kadhiēc yiic abīk wīc bīk thou, ku thuōu abī mec ke ke.

⁷Koryom juēcķā aake cīt mīthiōōṅ cī guir bīk la tōṅ yic. Ku aake ceṅ kacīt aṅm cī looi mīlāṅ tōc kenhīim, ku aake cīt nyīn kōc. ⁸Ku nhīm tō kenhīim aa bār cimēn nhīm ē diäär, ku aala thook lec cīt lec ē kōor. ⁹Ku aala pem kē cīt wēnh dhie ye kōc kepuōth gēēṅ tōṅ yic. Ku duōt ye wuōkken looi tē pēēr kek, acīt duōt riēth dhie ye mīthiōōṅ juēc thel looi, tē le kek tōṅ yic. ¹⁰Ku yālken aa cīt yāl ē kith, ku kē cīt kek yāl kakkā yen ale kek riel bīk kōc ya gām tē rem ye pēikā kadhiēc yiic. ¹¹Ku keek aala bēnyṅaknhom mac ke, yen atuny tēthuth mec yic, ku rienke acōl riääk, tēdē ka cōl raan ē kāṅ rac.

¹²Kērēc tueṅ acī thōk. Ku ye cōk ciēen kārēc kōk karou thiek apeī aabō.

¹³Ku koth atuny ē dātem kaṅde, guo rōl piṅ ke bō kam guōk kaṅuan yiic ariäk cī looi mīlāṅ tōc kääc ē Nhialic nhom. ¹⁴Ku lueel rōl tēnē atuny ē dātem wēn muk kaṅ yecin ēlā, “Lony atuuc kaṅuan wäär cī duōt piny wārdit Yuparet yic.” ¹⁵Go atuny ē dātem atuuckā kaṅuan jal lony bīk tōōṅ ē diäk ē kōc pinyhom nōk. Aake cī Nhialic tāu akōldeen alanden. ¹⁶Go lēk ṅen lōn apuruuk aa timtim buōt karou. ¹⁷Ku tiēṅ mīthiōōṅ ku kōc cath ē ke nyuōth yic. Ku kōckā aala pem kēcīt wēnh dhie ye kōc kepuōth gēēṅ tōṅ yic, ku wēthķā aa thith cimēn mac, ku aa mīṅōk ku mikēth aya. Ku nhīim mīthiōōṅ aa thōṅ ke nhīim kōr. Ku mac ku tol ku kēdēt mac cōl adēp ē bēn bei kethook. ¹⁸Kakkā kadiäk, tol, ku mac ku ban mac cōl adēp bēn bei mīthiōōṅ thook, acī tōōṅ ē diäk kōc pinyhom bēn nōk. ¹⁹Rin riel mīthiōōṅ atō kethook ku keyāl aya, rin yālken aake cīt kāpieny kenhīim ye kek kōc gām ṅōntōōk.

²⁰Abēk kōc ē pinyhom kēc kājuēc rēc kōc nōckā ke nōk, aake kēc luoi kārēc puōl acīn, luoi ye kek jakrēc door, jak cī kiēt ē wēth ku aleel ku tiim cie daai, ku cīk ye piṅ ku cīk ye cath. ²¹Kōckā aakēc luoi kārēc puōl, cīt nääk ē rōt, luoi kāk jakrēc, ku luoi ē bal, wīny diäär ku cuēēr.

9:2 Cäk 19:28 9:3 B.bei 10:12-15 9:4 Edhe 9:4 9:6 Jop 3:21; Jer 8:3 9:7 Juel 2:4 9:8 Juel 1:6 9:9 Juel 2:5 9:13 B.bei 30:1-3 9:20 Wk 115:4-7, 135:15-17; Dan 5:23

Atuuc ē Nhialic ku athör koor

10 Ku ben atuny dēt ril apei tiṅ ke bö bei pan Nhialic ke bö ē pinynhom. Ee cī luät kum ku miit yenhom nhial, ku adēp nyin cimēn akōl, ku dierke kecīt liem ē mac. ²Atuny kēnē amuk athör thiin koor ṅaany yic yecin, ku cōkden cuēc ēcī tāau adēkdieet nhom, ku cōkden ē cam pinynhom, ³ku cōöt röldīt cīt dhiēn kōör. Nawēn cī cōöt ke kecīt mär ē deṅ gam yerōl arak dhorou nhial. ⁴Wēn jīeem kacīt mär deṅ kadhorou, ku wēn duēr kāk cik lueel gāt piny, ke ṅa piṅ rōl pan Nhialic ke lueel, “Duk kāk cī kacīt mär deṅ kadhorou lueel lēk kōc kōk, ku duk ke gēt piny.”

⁵Go atuny wäär ca tiṅ ke kääc adēkdieet nhom ku pinynhom ayeer, ciinden cuēc jat nhial. ⁶Ku kuēṅ rin Nhialic cie thou, ku yen cī nhial ku piny ku wēr, ku kāk tō keyiic ēbēn cak ku lueel, “Nhialic aciī bī tiit apei ēmēn, bī kē cī guiir cīī loi tēcīt tē bī yen rot luōi thiin! ⁷Ku tē le atuny ē dhorou kaṅde kooth, ke Nhialic abī kēden cī thiaan thāap cimēn wäär cī yen ye lēk aluōnyke, kōc kākke tiṅ.”

⁸Go rōl wēn ca piṅ ke jam nhial ṅen yōōk, “Lōr lōm athör koor ṅaany yic muk atuny kääc adēkdieet nhom ku pinynhom ayeer.”

⁹Guō la tēnē atuny nhial ku thiēc bā gām athōör. Go gām ṅen ku lueel, “Lōm ku cam. Abi miet yithok ciēt ye kiēc ku abī rot la wel bī wac yīyāc.” ¹⁰Guō athōör lōom ku cam, go miet yathok ciēt ye kiēc. Nawēn yet ṅayāc ke wel rot bī wac bī ciēt cuēei. ¹¹Ku lēk ṅa ēlā, “Yin adhil kē cī Nhialic guiir tēnē kōc ē pinynhom ēbēn nyuōth ēmēn, kōc jam ē thok juāac ku bānyṅaknhīim.”

Kōc wēt Nhialic lēk kōc

11 Go ṅen gām wai, wai ē duēr ciēt tim dhie ye kāṅ them, ku lēk ṅa, “Lōr them luṅ Nhialic ku ariäk tō thiin, ku kuen kōc ē rōök thiin tēnē ṅa. ²Ku duk kal yic tō luak kōu them rin lōṅ kēnē aci gām kōc kēc wētdiē gam. Ku keek aabī gendiē kuany kōu ke rēc kāṅ pēi kathiārṅuan ku rou. ³Ku ṅen abī kackiē karou tuōc bīk wēt ē yic la lueel. Aabā alēth col, alēth ē lēṅ ciēṅ, ku aabī wētdiē la lēk kōc ē nin tim ku buot karou ku thiärdātem yiic.”

⁴Kōckā karou wēt Nhialic nyuōth, kek aa tiim karou ye miēthken looi ē miök, ku kāk ye mēc adök karou took kenhīim ē kōōc Nhialic nhom bēny pinynhom. ⁵Na le raan them ye bī kōckā karou yiēk tērem, ke mac abō bei kethook ku nyuōp kōc ater ēbēn. Kēya raan wīc ye bī looi kēya abī Nhialic nōk. ⁶Aaci Nhialic gām riel bī kek deṅ pēen bī cīī

10:5-7 B.bei 20:11; L.rou 32:40; Dan 12:7; Amo 3:7 10:8-10 Edhe 2:8-3:3 11:1 Edhe 40:3; Dhäk 2:1-2 11:2 Lk 21:24 11:4 Dhäk 4:3, 11-14 11:6 1Bṅ 17:1; B.bei 7:17-19; 1Tha 4:8

tueny nīn bī kek wētde nyuoōth. Aacī gām riel aya bī kek piū waar bīk aa riem, ku cōlkē kuat kērac ēbēn abō pinynhom. Kēnē alēukē bīk aa looi akōlakōl tēcīt tē wickē ye.

⁷Nawēn cī kōckā karou wēt jal nyuoōth ēbēn, ke lān roor rac apei bō bei tēthuth mec yic, aabī thōr ke ke ku aabī lān ke nōk, ⁸ku guāpken aabī cuat ē gēk yic gendīt wāār cī kek bēny ē kōckā karou piāāt thīn tim cī rīiū kōu. Gen kēnē acīk gām rin cīt rin pan Thodom ku Ijip. ⁹Kuat dhiēth, wuōt ku thok pinynhom ēbēn aabī guāpken aa tiŋ piiny ē gēk yic nīn kadiāk ku abak, ku acīn raan bī puōl bī ke thiōk. ¹⁰Kōc pinynhom ēbēn aabī puōth miet rin cī ē kōckā karou thou. Aabī yai looi ku gēm kē rōt kāpath kamken, rin cī kōckā karou kōc pinynhom cōl agum apei. ¹¹Tēwēn cī nīn kadiāk ku abak thōk, ke Wēi Nhialic la ē kōc wēn cī thou gup ku jōtkē rōt. Go kōc ŋic ke cī ke tiŋ riōōc apei dīt. ¹²Ku piŋ kōckā karou rōl ke cōt pan Nhialic, “Bāk tēn.” Gokē la nhial ke kōc aterken daai, ke ke cath ē piōōl yic. ¹³Kaam wēn cōk ka ayiēēkyiēēk dīt tet loi rot. Go tōōŋ ē thiāār ē geu wīik, ku thou raan tiim kadhrou. Ku jōl kōc cī pīr riōōc ku leckē dīt Nhialic tō nhial.

¹⁴Kēnē, yen ē thōk kērēec ye kek rou, kērēec dēt ye kek diāk abō emēn!

Kaŋ ē Dhorou

¹⁵Go atuny ē dhorou kaŋde kooth yic, guō atuuc nhial piŋ rōt ke jam rōldīt pan Nhialic ku luelkē,

“Nhialicda ku Raan cī dōc ku lōc aacī bāāny pinynhom ya kēden,
ku Nhialic abī mac akōlriēec ēbēn.”

¹⁶Go kōcdīt kathiārou ku ŋuan cī nyuc ē thōny Nhialic lōōm wīik ke gut kenhiōl piny, ku dorkē Nhialic, ¹⁷ku luelkē,

“Bēny Nhialic Madhōl yen rēēr thīn thēer ku yen tō thīn emēn.
Yīn yeku leec rin cī yīn riēldu nyuoōth yook ku yīn acī māācdu
jōck cōk!

¹⁸Ku kōc kuc yīin aake cī puōth riāak rin tēn riāŋ ē piāndu acī bēn tē bī kōc cī thou yāth luk yic,
ku tē bī kōc ariōpden yōk yīin luōōi,
ku kōc kāk Nhialic tiŋ, ku kacku ēbēn kōc yī door,
kōckor ku kōcdīt ēbēn aacī bēn.

Tē bī kōc cī pinynhom rac nōk acī bēn.”

11:6 1Bŋ 17:1; B.bei 7:17-19; 1Tha 4:8 11:7 Dan 7:7, 21; Ny 13:5-7; 17:8 11:8 Ith 1:9-10
11:11 Edhe 37:10 11:12 2Bŋ 2:11 11:13 Ny 6:12; 16:18 11:15 B.bei 15:18; Dan 2:44; 7:14, 27
11:18 Wk 2:5; 110:5; 115:13

¹⁹Go luaŋ Nhialic nhial ŋaany thok, ku rōŋdīt lōŋ ë döör ë tō alaŋthīn. Go kāk cīt bir ë deŋ ku ayiëëkyiëëk, ku mār ë deŋ ku tueny ë gei, röt looi.

Tik ku kēdīit cīt jakanuaan

12 Ku loi kēdīit kōc gōi rot nhial. Tik ë tō thīn ke cī akōl gōōm piny ku p̄ei yecōk, ku cieŋ ajōm la kōu kuel kathiäär ku rou. ²Yeen ë tiŋ liac, nawën cī thiōk ke dhiēth, ke rōp ku rem abī dhiau apei.

³Ku ben dēt bēn bei nhial kēdīit kōc gōi, ku kēdīit thith cīt jakanuaan la nhīim kadhorou ku tuŋ kathiäär ku ajōm kadhorou kenhīim. ⁴Ku thēl tōōŋ ë diāk kuel bei nhial yeyōl ku piir ke pinynhom, ku bīi ku kēēc tiŋ wēn dhiēth nhom bī manh dhiēth tiit bī dhiēēth bī cam. ⁵Go tik manh ë moc dhiēēth, yen bī kōc pinynhom mac ke cīn aŋuān. Go atuny nhial bēn ku rum meth man cin ku yēth nhial tənë Nhialic thōnyde nhom. ⁶Go tik riŋ roor tē cīi ceŋ, tē cī Nhialic guiir tənë ye bī yen la rēer thīn, bī la muk ë nīn tim ku buōt karou ku thiārdātem.

⁷Go tōŋ rot looi pan Nhialic. Atuny cōl Maikel ku atuuc kōk aaci bēn thōr kek kēdīit wēn cīt jakanuaan ku atuōōcke. ⁸Ku kēdīit kēnē aci bēn tiaam, ku aci bēn cuōp wei pan Nhialic. ⁹Maikel kek atuōōcke aaci kēdīit kēnē kek atuōōcke bēn cuōp wei pan Nhialic. Kēnē yen ë Bēny jakrēc dīit wāar ye lueel ka cōl kēpiiny, yen raan ebēn cōl aloi awuōc. Acīk bēn cuat pinynhom kek atuōōcke ebēn.

¹⁰Ku piēŋ rōldīt ke cōt pan Nhialic ku lueel,

“Ēmēn, tē bī Nhialic kōc luōk aci bēn! Ēmēn, Nhialic aci rielden yen bēnyŋaknhom nyuōth! Ēmēn, Raanden cī lōc ku dōc aci rielde nyuōth! Rin raan wāar ë kōōc Nhialic nhom ku gōony miēthakua akōl ku wēer, aci cuōp wei pan Nhialic. ¹¹Miēthakua aaci jōŋrac tiaam rin cī Manh Amāal rot juaar bī nōk rienkua ku rin cī kek wēt yic lēk raan ebēn, ku keek aa kēc wēiken nhiaar bik riōōc ë thou. ¹²Week ebēn, wek kōc rēer pan ë Nhialic miētkē puōth, ku kuat kē rēer ë pinynhom ku wār abī gum apei dīt. Rin jōŋrac aci cuōp ë pinynhom tənë ke, ku yen acīt puōu mac rin acīn nīn juēc cī pāl ye bī yen luui.”

¹³Nawën le kēdīit cīt jakanuaan ŋic lōn cī ye cuat pinynhom, ke cop tiŋ wēn cī manh moc dhiēēth bī dōm. ¹⁴Go tik gām wuōk cīt wuōk acu ku bī cōl apēer tēden wāar roor tē cīi cieŋ. Ku bī yen la tiit thīn run kadiāk ku abak, ku akēc jōŋrac bēn lēu bī yiēk tētōk. ¹⁵Ku ŋōk kēpiiny piēu dīt cīt aboor yethok rin bī tik mou. ¹⁶Go tiōm pinynhom tik kony,

11:19 Ny 8:5; 16:18, 21 12:3 Dan 7:7 12:4 Dan 8:10 12:5 Ith 66:7; Wk 2:9 12:7 Dan 10:13, 21; 12:1; Jut 9 12:9 Cāk 3:1; Lk 10:18 12:10 Jop 1:9-11; Dhāk 3:1 12:14 Dan 7:25; 12:7

rin cī yaardīt apei piny dai yic, ku wet piū thīn γαρυαυ. ¹⁷Go kēdiīt cīt jakanuaan puōu riāāk tēnē tik apei ku le thōr kek mīthken kōk cī lōōḡ Nhialic theek, ku mukkē wēt yic cī Jethu nyuωth. ¹⁸Ku la jḡḡrac kōōc ē wār nhom.

Lāāi karou

13 Ku tiēḡ lān roor rac apei ke bō bei adēkdiēet yic. Ku ala nhīim kadhorou ku tuḡ thiāār la nhīim ajōm kathiāār. Ku kenhiim ēbēn rin aaci ḡōt rin ē Nhialic tōon ḡuōp. ²Lān wēn ca tiḡ acīt kuac, ku adīt cōk kek riōōp bēēr la kōth nhīm, ku acīt thok kōōr. Acī kēdiīt cīt jakanuaan ḡām rielde bī nyuc ē thōōc nhom cīt bēnyḡaknhom la ye cōk. ³Nhuom tōk, nhīim ē lān kēnē ala yic piāār cīt piāār tētōk dīt apei ku jōl dem. Kōc ē pinynhom ēbēn aake cī ḡāi ē lān kēnē ku buōthkē. ⁴Keek ēbēn aake ye jḡḡrac door rin cī yen lēi ḡām riel, keek aya aake ye lēi door, ku luelkē, “Acīn kēril cīt ē lān kēnē. Acīn raan lēu bī thōr kek ye.”

⁵Go lēi puōl bī jal nhiam apei, ku ye Nhialic lat. Go Nhialic pāl riel kēnē tēnē pēi kathiārḡuan ku rou. ⁶Ku jōl lēi jam ku lēēt Nhialic kek kōcken rēēr nhial paande. ⁷Acī Nhialic puōl bī thōr kek kōc Nhialic ku tiēem ke. Ku ēcī ḡām riel kōc pinynhom nhīim ēbēn. ⁸Kuat raan rēēr pinynhom ēbēn abī ye adoor, kōc cīi ye bī ya door aa kōc cī rienken ḡōt athōr pīr yic, ke piny kēc ḡuō cak. Athōr kēnē ē kēn Manh Amāāl wāār cī nōk.

⁹Na lakkē yīth, ke we piḡ apath, ¹⁰“Kuat kē cī Nhialic guiir bī rot luōi yī abī rot dhiel looi kēya. Raan bī mac, raan bī teem rōl ē pal abī teem rōl. Wēt kēnē ē lōn bī kōc cī ḡam dhiel ḡum ku rilkkē puōth ḡanden yic.”

¹¹Ku tiēḡ lān dēt ke bō bei piiny, ke la tuḡ karou cīt tuḡ jḡḡrac. ¹²Yeen alui riel cīt riel lān tueḡ ke ḡic lān tueḡ, ku thēny kōc ē pinynhom thīn bik lān tueḡ aa door, lān wāār cī tētōk dem yenhom. ¹³Ku looi kākdīt jāḡ ḡōi. Ee ye mac cōl alōōny piny nhial ke kōc ēbēn daai ē ye. ¹⁴Lān ciēen kēnē acī puōl bī kākdīt jāḡ ḡōi aa looi ke lān tueḡ daai thīn. Rin ē kākkā yen acī yen kōc pinynhom wēḡ bik la yecōk. Aaci bēn yōōk bik kēdāḡ buth bī kek lān tueḡ kiēt ku yekē door, lān wāār cī nōk ē pal ku ben pīr. ¹⁵Lān ciēen kēnē acī puōl bī wēi ḡāth kēwēn cī lān tueḡ kiēt yic, rin bī ya jam ku cōl kōc cīi ye ye door anak. ¹⁶Ku yōōk lān ciēen kōc ēbēn, bēny ku kīc, ajak ku raan ḡōḡ, alony ku raan lāāu nhom, bī raan ēbēn kīt tāāu kōḡden cuēc, tēdē ke tēēu yenhom tueḡ. ¹⁷Acīn raan cī puōl bī

13:1 Dan 7:3; Ny 17:3, 7-12   13:2 Dan 7:4-6   13:5-6 Dan 7:8, 25; 11:36   13:7 Dan 7:21
13:8 Wk 69:28   13:10 Jer 15:2; 43:11

kēde yaac, tēdē ke ḡḡc ke cīn nhom kīt kek rin, tēdē ke ye akuēn rienke nyuḡḡth.

¹⁸Yīn adhil kāṅ ṅic apath ba kēnē jāl deet yic. Raan la kē ṅic adhil kēnē dōt yic, bī akuēn ē lān ṅic, rin akuēn akāāc nyin rin ē raan, akuēn ē buḡt kadātem ku thiārdātem ku dātem.

Manh Amāäl ku kacke

14 Ku jəl lä diēl ya nyin piny, ke ye Manh Amāäl yen tiēṅ ke kääc ḡḡt nhom Jeruthalem, kek kacke tim buḡḡt ku thiārṅuan ku ṅuan cī rin Manh Amāäl ku rin Wun ḡḡt kenhīim tueṅ. ²Ku piēṅ rōl nhial kecīt arḡōl ē piū kat apeī. Aye piṅ kecīt mār deṅ thiek apeī, tēdē ke ye thoom juēc gut. ³Ku kääc kḡc tim buḡḡt thiārṅuan ku ṅuan ē thōōc nhom tueṅ, ke ket waak yam lāāi pīr kaṅuan ku kḡcdīt nhīim. Waakkā acīn raan lēu bī ke ket, aa keek kek kḡc cī Nhialic luōk ē rōt. ⁴Keek aa kḡc cī rōt tiit cie wīc ē diāār. Keek aa kḡc la cōk. Ee Manh Amāäl yen aye kē buḡḡth cōk kuat tē le yen thīn. Kḡckā kek aacī luōk kam kḡc ēbēn, aa kḡc ē Nhialic ku Manh Amāäl, aa cīt rap ē yam dhie ye juēr Nhialic. ⁵Ku keek aa kēc lueth kaṅ lueel. Ku acīn kēreēc cīk kaṅ looi.

Atuuc nhial kadiäk

⁶Ku tiēṅ atuny dēt ke pār aliir yic nhial ke muk athör Wēt Puḡth Yam, wēt pīr akōlriēc ēbēn tēnē kuat dhiēth ku wuḡt ku thok pinynhom ēbēn. ⁷Ku lueel röldīt, “Thekkē Nhialic ku leckē rin dīit yen apeī. Rin nīn aacī thōk, nīn bī yen kḡc ē pinynhom yāth ē luk yic. Duḡrkē rin yen aa cak nhial ku piny ku wērdīt ku nyin ē piū.”

⁸Ku buḡḡth atuny rou atuny tueṅ cōk, ke ye lueel ē röldīt, “Gendīt Babilon acī rac ēbēn. Babilon ē ye kḡc pinynhom cōl adek muōn kec apeī, muōn ke cōl aloi kāk ē bal cī Nhialic bēn rac puḡu.”

⁹Ku buḡḡth atuny ē diäk atuuc tueṅ wēn karou cōk, ke ye lueel röldīt, “Raan lān kēnē door kek kēden cī kiēēt, raan la kīn ē lān kēnē yenhom tueṅ, tēdē ke ye yecin. ¹⁰Abī muōn riāṅ puḡu ē Nhialic dhiel dek, muōn kēnē ē kē cī Nhialic puōk ē bīny riāṅ piānde yic. Kḡckā aabī dēp many bēn bei kuur yic tuc apeī, ka atuuc nhial ku Manh Amāäl daai thīn. ¹¹Many bī ke nyop kēnē abī ke reem akōlriēc ēbēn. Kḡc ē lēi ku kēden cī kiēēt ku kuat raan la kīn ē rienke, acīi bī kaṅ lōṅ acīn akōl ku wēēr.”

¹²Kēnē wētde yic ē lōn bī kḡc ē Nhialic kepuḡth dēet, kḡc lōōṅ ē Nhialic theek ku lek gam tēnē Jethu.

¹³Ku piēŋ röl nhial ke cöt ku lueel, “Dhil göt, kəc mit gup aa kəc thou emēn rin cī kek wēt Bēny gam.” Ku lueel Wēi Nhialic, “Ee yic Alanden! Keek aciī bī ben gum athæer. Käk cik looi aabi cath ke ke.”

Tēmtēm pinynhom

¹⁴Ku lä daai nhial, ke ye luääť yer yen tiēŋ ku kəcit Manh raan ke cī nyuc ē piööl nhom, ku ala nhom ajöm cī looi milāŋ təc, ku amuk pal moth thok yecin. ¹⁵Ku bö atuny dēt bei luaŋ Nhialic ku jieem röldit tēnē raan cī nyuc ē piööl nhom, “Jək luoi cök ye pal kēnē, kāk tem pinynhom aaci luək, ku akölden bī ke tem aci bēn.” ¹⁶Go raan wēn cī nyuc ē piööl nhom palde met yic ku ler luide yic, ku këya, këriēc ebēn pinynhom aci tem.

¹⁷Ku tiēŋ atuny dēt ke bö bei nhial luaŋ Nhialic ke muk palden moth aya. ¹⁸Ku bö atuny wēn muk riel ē mac bei ariäk lööm. Ku cöol atuny wēn muk pal moth röldit ku lueel, “Löm paldu ku tem abiēc dom yic pinynhom rin abiēc aci luək.” ¹⁹Ku jəl atuuc palde met yic ku jəl abiēc tem piny, ku kuut keyiic ku yēth ke tē bī ke la nhiaç yiic thīn, rin riāŋdīt puđu Nhialic. ²⁰Abiēc eci nhiaç geu kōu ayeer, go ya riem yen loi kuēer, abi riem löl bār kōu apei ku thuuth yic looi.

Kädit rēc bī atuuc nhial bēi

15 Ku tiēŋ kēdit dēt kəc göi nhial. Kēnē, aake ya atuuc kadhorou la riel bīk käreç apei kadhorou gām kəc, ke ye kek awuöc ciēn bī Nhialic tēm kəc rēc, rin kek aabi riāŋ ē piānde jāl thök. ²Ku tiēŋ kəcit adēkdieet le piu nyin kir thīn cī liāp kek kəcit mac. Ku tiēŋ kəc wäär cī lēi kek kīnden cī ye kiēt tiaam aya, agut lān wäär ye rienke ŋic akuēn. Keek aake kääc adēkdieet le piu nyin kir you ke muk thom cī Nhialic gām ke, ³ku ketkē waak Mothith alony ē Nhialic, ku waak Manh Amääl elä,

“Yin Nhialic, yin aril acin kē thōŋ ke yīin,
kāk ye looi aa path ku aa kəc göi!

Ee yin amac pinynhom ebēn,
kuat kāk ye looi ebēn aala cök ku aa yith.

⁴Raan ebēn abi riöc ē yīin Bēny! Ku rienku abi leec athæer!

Ee yīin ē rot yin Nhialic ē yic.

Kəc ē pinynhom aabi ya bēn ku dorkē yīin.

Raan ebēn aci tēpeth ye yin luui thīn tiŋ.”

⁵Nawēn ē kēnē cök, ke ya tiŋ luaŋ Nhialic ke ŋaany thok, kek duēl Nhialic nyuöth alŋthīn. ⁶Ku bö atuuc nhial kadhorou, wäär muk

kādīt rēc apei kadhrou bei luaŋ ë Nhialic. Keek ëbēn aake cieŋ alēth yer la diardiar, ku karkar cī looi milāŋ tōc aa cik kaar kepuōth. ⁷Go lān tōk kam lāāi wāār pīr kaŋuan, atuōny tōk ya atuuckā gām aduŋ milāŋ tōc la yic awuōōc thiek bō tēnē Nhialic pīr akōlriēec ëbēn, bī gām kōc ë pinyŋhom. ⁸Duēl ë Nhialic ēcī tol paat yic piny, tol bō diik ku riel Nhialic yic. Ku acīn raan lēu ye bī la thīn, yet tē bī kārēc dīt apei kadhrou wāār muk atuuc nhial ku bīi ke pinyŋhom, kaŋ thōk.

Kārēc dīt apei ciēen kadhrou

16 Guō röldīt apei piŋ ke cōt luaŋ pan Nhialic yic, ke ye lueel tēnē atuuc nhial kadhrou ēlā, “Lak pinyŋhom ku gamkē kādīt rēc ciēenkā kadhrou, kārēc riāŋ puōu ë Nhialic.”

²Go atuny tuēŋ kērēc cī Nhialic lēk ye bī gām kōc ë pinyŋhom gam. Go ya yōntōōk rēc rem apei kek tul kōc la gup kin lēi gup, ku kōc kēden cī kiēēt door aya.

³Go atuny ë rou kērēc cī Nhialic gām ye bī gām kōc pinyŋhom gam. Go ya pīu adēkdiēet kek wel rōt bīk ya riēm, ku thou kāk pīr rēēr pīu yiic ëbēn.

⁴Go atuny ë diāk kērēc cī Nhialic gām ye bī gām kōc pinyŋhom gam. Go ya pīu wēr yīth ye dek kek wel rōt bīk ya riēm. ⁵Guō atuny yen muk pīu pinyŋhom piŋ ke lēk Nhialic, “Yīn acī yic tēk kōc ë kārēcā yiic, tēdu kan ēmēn ku tēthēer yōn, ee yīn apath yītōk rin le luōŋdu cōk. ⁶Kōc rēc wāār cī kacku ku kōc kākku tiŋ nōk aaca gām riēm bīk dek, yen kēpath ke ke.” ⁷Ku piēŋ raan rōl ke dhiau tēn ariāk ku lueel, “Ee tēde Bēny Nhialic Madhōl, kārēc ca gam aa yīth ku aa la cōk, luk aca ŋiēc looi!”

⁸Go atuny ë ŋuan kērēc cī Nhialic gām ye bī gām kōc pinyŋhom gam. Go akōl tuōc apei, ee cī Nhialic puōl bī kōc nyop atuōc. ⁹Kōc aake cī atuny akōl nyop apei abī ke gām gup yōntōōk. Gokē Nhialic lat guōp, Nhialic yen bīi kārēcā, ku cik luoi kārēc pāl ku cik Nhialic ye leec.

¹⁰Ku gēm atuny ë dhiēc kērēc cī Nhialic gām ye ku ler ku tēū thōny lān rac nhom. Go ya muōōth yen kum kōc mēc lēi piny arēk abīk kethook aa kac rin arēm, ¹¹ku yekē kārēc apei lueel ë Nhialic guōp rin arēm ku yōntōōk rēēr kegup, ku cik luoi kārēc pāl.

¹²Go atuny ë dātem kērēc muk gam, go ya wārdīt Yuparet yen dōu, bī bānyŋaknhīim lōŋ ciēen puōl bīk tem kek apuruōōkken. ¹³Ku tiēŋ wēi jakrēc kadiāk cīt aguek. Keek aake bō bei kēdīt cīt jakanuaan thok, ku lān rac thok, ku thoŋ lān wāār aya bō kek wēt ë lueth yen kōc wēŋ nyīn.

¹⁴Keek aa wēi jakrēc ē cath ke loi kāk kōc gōi. Wēi jakrēcā kadiāk aa bāny pinynhom ēbēn kuōōt nhīim bī ke yāth tōḡ yic. Tōḡ kēnē ē tōḡ bī rot looi luḡdīt bī Nhialic Madhōl luk looi tēnē kōc pinynhom ēbēn.

¹⁵Aye Bēny lueel, “Pieḡkē! Yen abō cīt ya ye cuār wakōu. Raan mit guōp ē raan ba yōk ke kēc nin, ciēḡ alāthke, rin bī cīi cath ke cīn alanh ciēḡ bī guōp yār tē tīḡ ye.”

¹⁶Ku jōl wēi jakrēcā bānyḡaknhīim kuōōt nhīim tē ye kōc Itharel cōl, Amagedon.

¹⁷Ku jōl atuny ē dhorou kērēc muk pāl aliir yic. Go Nhialic jam rōldīt nhial ē thōōc nhom luḡḡde ku lueel, “Kuat kēkith ēbēn acī luōōi tēcīt tēde.” ¹⁸Ku bier deḡ apei, ku mēēr ē mār thiek ku looi ayiēēkyiēēk rot abī kōc riōōc ēbēn. Acīn kēdīt cīt kēnē cī rot kaḡ looi tēnē cēk ke raan pinynhom, ayiēēkyiēēk rēc piny cīt kēnē. ¹⁹Go gendīt Babilon yeyic tek ē diāk, ku wit ayiēēkyiēēk gēeth ē pinynhom juēc, ku kēya, ke Nhialic tēm gen Babilon awuōc thiek apei rin riāḡ piānde.

²⁰Tēwēn le piny rot yāāk ke yōn thōny wīir mār, ku la gat dīr piny ēbēn. ²¹Go gōidīt thiek apei lōōny piny nhial ē kōc nhīim. Ku kēya, ke kōc lēēt Nhialic rin cī yen deḡ cōl atueny gōi thiek apei cī piny bēn rac.

Tiḡ rac adējōōk

17 Go atuōny tōk atuuc wāār bō nhial kadhorou muk kārēc kadhorou bēn tēnē ya ku lueel ēlā, “Bāār ba yī nyuōth tē bī Nhialic ē tiḡ rēc adējōōk tēm awuōc thīn, yen tiḡ rēēr wēr yōth.^a ²Bānyḡaknhīim ē pinynhom aaci kārēc apei, kāk ē bal looi kek ye, ku kōc ē pinynhom aake ye miānde dek bik wiēet, ku tē cī kek wiēet ka jōl kārēc apei kāk ē bal looi kek ye.”

³Go Wēi Nhialic la yaḡuōp, ku nyiēei atuny Nhialic ya ku yēth ya roor tē cīi ciēḡ. Ee tēēn ke ya tiḡ tiḡ cī nyuc lān thith kōu, lān la nhīim kadhorou ku tuḡ kathiāār cī guōp thiāḡ rin ē Nhialic lat guōp. ⁴Tik a ciēḡ alanh thith ku alanh mathiāḡ. Ku acī milāḡ tōc ku kākōk la diardiar ku guēt dhēḡ thiāāḡ yeguōp. Ku amuk aduḡ cī looi milāḡ tōc cī thiāḡ kāracken ē bal ye looi. ⁵Ku yenhom tueḡ acī rin gōt thīn rin cie deet yiic. Rin ye lueel ēlā, “EE YEN BABILONDĪT, YEN Ē MAN DIĀĀR RĒC ĒBĒN, YEN AYE KĀRĒC JĀL THĪN KĀRĒC Ē PINYNHOM ĒBĒN.” ⁶Ku tiēḡ tiḡ wēn ke cī wiēet riēm ē kōc Nhialic wāār cī ke nōk, rin cī kek wēt Jethu gam.

Ku wēn tiḡ yēn ye, guō gāi apei. ⁷Go atuny nhial ya thiēēc, “Yeḡō cī gōi? Yīn aba lēk wētde yic yen kēnē, ku lān cieth yen la nhīim kadhorou

^{16:15} Mt 24:43-44; Lk 12:39-40; Ny 3:3 ^{16:16} 2Bḡ 23:29; Dhāk 12:11 ^{16:18} Ny 8:5; 11:13, 19
^{16:19} Ith 51:17 ^{16:20} Ny 6:14 ^{16:21} B.bei 9:23; Ny 11:19 ^{a 17:1} Wētde yic gen Babilon. (Jer 51:13)
^{17:2} Ith 23:17; Jer 51:7 ^{17:3} Ny 13:1 ^{17:4} Jer 51:7

ku tuŋ thiäär. ⁸Län yen ca tiŋ emēn aci kaŋ pīr theer, ku aciī ben pīr emēn rin abi bēn bei piiny tēthuth mec yic aköldä, ku abi jal la rōm ke riääk. Kōc pīr ē pinynhom kēc Nhialic gāt athörde yic, athör ē pīr theer kēc piny cak, aabi gäi tē tiŋ kek ē län kēnē. Aci kaŋ pīr, ku aciī ben pīr ya akölē, ku abi ben dhuk pinynhom.”

⁹Go atuny nhial lēk ya, “Kēnē awic raan ŋic tak. Nhīim kadhorou aa rēer nyin kuōr kadhorou kek cī tik nyuc kenhīim. ¹⁰Kek aa bānyaknhīim kadhorou aya. Bāny kadhiēc kamken aaci liu. Raan tōk aŋot ye bēnyaknhom emēn ku dēt aŋot kēc bēn, ku na le bēn ka bi rēer ē bāany yic kam koor. ¹¹Ku län bi bēn bei tēthuth, yen abi ya bēnyaknhom ye kek bēt. Ku yen ē raan kam bānyaknhīim kadhorou, ku yeen abi rōm ke riääk.

¹²“Tuŋ kathiäär ye ke tiŋkā, aa rēer nyin bānyaknhīim kathiäär kēc baai guō mac, ku aabi riel dhiel yōk bik baai mac kek lēi kam thiin koor. ¹³Wētde ē tōk, abik gam kedhie bik bāanyden thōn lēi. ¹⁴Bānyaknhīim kathiäär ku lēi aabi keyiic mat ku thērke kek Manh Amääl. Ku keek aabi Manh Amääl kek kacke ke tiaam, rin Manh Amääl yen ē bēnydīt ē bāny, ku bānyaknhīim ku kacke kek aa kōc cī Nhialic kuany ku cōl ke, ku kek aa kōc cī wētde gam.”

¹⁵Go atuuc lēk ya, “Pīu ye tiŋ cī tik nyuc kenhīim, aa rēer nyin kōc ē pinynhom ebēn. ¹⁶Lēi ku bānyaknhīim kathiäär ca tiŋ aabi kenhīim wēl adējōŋ kēnē. Abik dōm ku thatkē ku retkē kōu, ku pālkē ke cīn kē cieŋ. Aabi guāpde cuet. Abik rac ku yōt abaŋ cī dōŋ ē mac. ¹⁷Bānyaknhīim kathiäärkā aabi ē kēnē looi, rin cī Nhialic ye tāau kepuōth bik bāanyden gām lēi, rin wic Nhialic ye kēya. Aabi läai theek yet tē bi kē wic Nhialic thök.”

¹⁸Go atuny nhial lēk ya, “Tiŋ ca tiŋ kēnē ē gendīt yen mac bāny pinynhom ebēn.”

Nhialic aci Babilon rac

18 Nawēn ē kēnē cōk ke ya ben atuny nhial dēt tiŋ ke bō bei nhial pan Nhialic, ku atuny kēnē ala rieldīt apeī. Ruel diīt yeer wēn bō bei tēnē yen aci pinynhom ebēn bēn looi bi yer. ²Ku cōōt rōldīt apeī, “Gendīt Babilon aci riääk. Kōc aaci kat thīn ebēn. Acīn raan cī dōŋ thīn, aa jakrec ku diet rec cīt awujoōŋ. ³Kārec ē bal ye looi gen Babilon aaci yen ke pinynhom ebēn liäp, bi bāny pinynhom keek aa looi kāk ē bal, ciēt ke cī muōn kec apeī dek.

Ku tēn yen acī Nhialic rac puṣu yeguṑp.

Ku kɔc ẽ pinyinhom aake ye ɣɔɔc thīn ku loikē kāreɕ Nhialic rac puṣu.”

⁴Ku piɛŋ röldēt ke jam nhial ku lueel,

“Kackiē jālkē geeu!

Ku bī week cīi met awuṑc looi keek yiic kā,
ku bī Nhialic we cīi yīk kādīt reɕ apei cīmēnden.

⁵Awuṑcken cik looi aaci juēc nawēn

ke la nhial abik Nhialic dōöt bik la rac puṣu.

Go Nhialic awuṑckä yök ẽbēn, ku aaci bī kaŋ puṑl ke cīi tēm awuṑc.

⁶Dhielkē luṣi kāreɕ cīt kāwäär cī kaŋ aa luṣi week.

Dhielkē kāreɕ wäär cī looi cool kāk wār kāk wäär cī kaŋ luṣi
kɔc kōk.

Adhielkē gām muṣn kec apei bī wiɛet cīt tēwäär ye luṣi kɔc kōk.

⁷Ee nhiam rielden dīt rēēr ke yeen,

ku pīrden rēēr yen kāpath yiic.

Adhielkē gām kē rem yeguṑp thōŋ kek miɛt ẽ puṣu dīt rēēr yen
thīn.

Rin ye yen rot leec ẽlä,

‘Yen tiŋ dīit ŋaknhom mac paandiē ẽ riɛl cīn ke tem ɣanhom,
ɣen acīn mony bī thou ku ba dhuur.’

⁸Rin ye Babilon jieem kanhiaam kēya,

ee kaam thiin koor ku abī Nhialic kādīt reɕ

apei cɔl aabō tēnē yeen cīmēn tuaany, ku cɔŋdīt apei ku thuɔɔu.

Abī ɣɔɔt mac bī nyop ẽbēn, rin Bēny Nhialic yen bī ye tēm
awuṑc,

ala riɛldīt apei.

⁹“Bāny ẽ pinyinhom wäär cī kāreɕ looi kek ye aabi dhiau ku löönykē
puṑth tēnē ye, tē tiŋ kek tol many cī ye ɣɔɔt nhom tēmec. ¹⁰Aabi
kōc tēmec, rin cī kek riṑc ciɛt ke bī gām awuṑc thiek cīt kēn cī gām
Babilon, rin wäär cī kek kāreɕ looi aya kek ye. Abik aa lueel,

‘Ye kēreɕ ẽ dē, gendīt Babilon, gen ril yen cī guɔ riääk ye kam
thiin yic!’

¹¹“Kɔc ẽ ɣɔɔc pinyinhom aa dhiau rin Babilon, rin acīn raan bī kākken
ben lõk ɣɔɔc. ¹²Milṑŋken tōc, ku alēth path, alēth cī looi milāŋ thith
ku guɛt path ku kāpuṑth kōk cie lac yök ku tuŋ aa kön, ku kuṑr path

18:3 Ith 23:17; Jer 51:7 18:4 Ith 48:20; Jer 50:8; 51:6, 45 18:5 Cäk 18:20-21; Jer 51:9

18:6 Wk 137:8; Jer 50:29 18:7-8 Ith 47:7-9 18:9-10 Edhe 26:16-17 18:11 Edhe 27:31, 36

18:12-13 Edhe 27:12, 13, 22

la diardiar, acīn raan bī keek ben lōk ḡḡc tēnē ke. ¹³Miök ḡjir, māäu ku abīik, ku ḡḡk ku thōk, ku mīthiḡḡḡ ku lāäi kōk baai ku tiim path ku aloony, acīn raan bī ke lōk ḡḡc. ¹⁴Abī kōc ḡḡc aa lueel tēnē Babilon ēlä, ‘Kuat kāpath wäär ye ke cam, ku kāpuḡḡth wäär ye ke cieḡ aaci rac, ku aaciī bī ben yōk acīn.’ ¹⁵Kōc ē ḡḡc wäär cī jak rin ye kek kākken ḡḡc ye aabi dhiau tē tiḡ kek ye ke dēp. Aabi ya kōḡc tēmec rin wäär cī kek mat kek ye ciēt ke bī mat ē riääk yic aya. ¹⁶Abik aa lueel,

‘Ye kēreec ē dē tēnē gendit cīt kēnē,
gen diit dhēḡ cīt raan ceḡ mīlḡḡḡ tōc ku guēt path yeyeth!

¹⁷Rin kākka aaci guḡ bēn määḡ nyin yic.’

“Kōc ē riäth geer adēkdiēt yiic, ku kōc la kākken yekē keek la ḡaac riäth yiic, kāk ye kek pīr thīn aabi kōḡc tēmec, ¹⁸ku dhieukē tē tiḡ kek tol nhom ke dēp geeu kek kāk tō thīn ēbēn, ku jōlkē ya lueel, ‘Makei! Acīn gendit cī kaḡ ciēt ē gen!’ ¹⁹Ku jōlkē kenhīim pot ē ḡeth bik nyuḡḡth lōn cī kek puḡḡth löny ku dhieukē apei ku luelkē,

‘Makei! Cī gendit riääk kēya?

Gendit wäär ye kōc la riäth jieek la yōk thīn,
yen cī guḡ riääk ye kaam thiin yic kek kāk tō thīn ēbēn!

²⁰Kōc rēer pan Nhialic miētkē puḡḡth rin cī Nhialic Babilon rac. Miētkē puḡḡth kōc ē Nhialic ku atuuc ē Raan cī lōc ku dōc, ku kōc kāk Nhialic tiḡ rin cī Nhialic Babilon tēm awuḡc tēcīt tēn kāreec wäär cī keek luḡi week.’”

²¹Ku tiēḡ atuny Nhialic ril cī kuurdit thiek kuany ku piir wiir adēkdiēt yic ke lueel,

“Kēnē yen ee tē bī gendit Babilon rac thīn,
ku aciī ben tiḡ acīn.

²²Yin Babilon acīn lāär bī ben piḡ yiic tēdu,
ku acīn kēēt bī ben piḡ rōt ke gut thom, tēdē ke ye keḡ kooth yiic. Kōckun atēēt ēbēn aabi määḡ,
ku wēthkun ye rap guur abi ciēn rap ben guur thīn.

²³Ku mēc aciī bī ben tiḡ nyin ke dēp,
ku acīn ruēi bī ben looi,
rin kōckun ē ḡḡc kek aake ye kōcdit pinynhom,
ē pinynhom cam tēbäär ē ruēeny.”

²⁴Nhialic aciī Babilon tēm awuḡc rin le yen guḡp awuḡc cī yen kōc kāk Nhialic tiḡ nōk, ku kōc juēc kōk ē Nhialic, Babilon ala guḡp awuḡc cī yen kōc juēc ē pinynhom ēbēn nōk.

18:12-13 Edhe 27:12, 13, 22 18:15 Edhe 27:31, 36 18:17 Ith 23:14; Edhe 27:26-30
18:18 Edhe 27:32 18:19 Edhe 27:30-34 18:20 L.rou 32:43; Jer 51:48 18:21 Jer 51:63-64;
Edhe 26:21 18:22 Edhe 26:13; Ith 24:8 18:22-23 Jer 7:34; 25:10 18:24 Jer 51:49

Riāḡ ē Babilon ē kɔc Nhialic miēet puōth

19 Tēwēn cī atuny ril thōk ē jam, ke ɣa piŋ kɔc rōt nhial ke loi kiēu apei ku luelkē,

“Lecku Nhialic! Nhialic yen acī ɣo luōk, diik ku riel aa kāk Nhialicda kedhie.

²Luōḡde ee yic ku ala cōk.

Yen acī tiḡ adējōök wäär ḡiēc tēm awuōc thōḡ kek kāk cī luōi kɔc ē pinynhom.

Babilon cī pinynhom rac, rin rim kɔc Nhialic atō yecin.”

³Ku ben thān awēn loi kiēu yai cam,

“Lecku Nhialic!

Babilon abī dēp ku many nyop ye abī tol ya la nhial akōlriēec ēbēn.”

⁴Ku tiēḡ kōcdit kathiārou ku ḡuan, ku lāāi pīr kaḡuan ke gut kenhiol piny ē Nhialic nhom ku dorkē ke cī nyuc thōnyde nhom,

“Yenakan, Lecku Nhialic!”

Yan thiēḡ Manh Amāäl

⁵Ku piēḡ rōl ke cōt thōōc lōōm ku lueel,

“Wek aa dhil Nhialicda leec, week ēbēn, kɔc ril ku kɔc niōp, wek kɔc thek yeen ēbēn ye door.”

⁶Ku piēḡ kɔc juēc ke loi kiēu nhial apei, ke loi arōōl cīt arōōl ē pīu kat apei, ku cīt mār deḡ ku luelkē,

“Lecku Nhialic! Rin Bānyda, Nhialic Madhōl ee Bēnyḡaknhom!

⁷Jōlku puōth miet ku lecku Nhialic,

rin cī nīn thiēḡ Manh Amāäl thōk, ku nyan thiak acī rot guiir bī lor.

⁸Acī Nhialic ruōk alēth path cīn gup acuōl bī keek cieḡ.”

Alēth path aatō nyin kāpath ye raan luōi Nhialic.

⁹Go atuuc lēk ɣa, “Gāt wēlkā, kɔc mit puōth aa kɔc cī cōl ē yan thiēḡ Manh Amāäl yic.” Ku met thīn ēlä, “Wēlkā aa wēl ē yith bō tēnē Nhialic.”

¹⁰Guō ḡanhiaal guōt piny yenhom ba door. Go lēk ɣa, “Duk loi kēya! Ee Nhialic yen aya luōōi cimēn ye yīn ku miēthakun cī gam, kɔc cī yic cī Jethu nyuōōth, buōōth yic. Ee Nhialic ē rot yen aye door.” Rin yic cī Jethu nyuōōth yen ē kɔc cōl agam wēt ē Nhialic.

Raan cath mathiāḡ ɣer

¹¹Ku tiēḡ pan Nhialic ke ḡaany thok, go ya mathiāḡ ɣer yen tiēḡ thīn kek raan cath ē ye. Ee yen raan ē Nhialic luōōi ē puōn ɣer, kuat kāk ye

19:2 L.rou 32:43; 2Bḡ 9:7 19:3 Ith 34:10 19:5 Wk 115:13 19:6 Edhe 1:24; Wk 93:1; 97:1; 99:1
19:11 Edhe 1:1; Wk 96:13; Ith 11:4

looi ēbēn aaya yith, tē looi yen luk tēdē ke ye tɔŋ, ka la cök ēbēn. ¹²Yen adēp nyin cīmēn mac, ku acieŋ ajōm juēc yenhom. Acī gāt kōu rin, ku ē yen aŋic rienke ē rot. ¹³Ku acieŋ alanh bār yekōu cī kōu thiāŋ ē riēm. Ku rienke aa, “Wēt ē Nhialic.” ¹⁴Abuɔoth apuruuk Nhialic ke cieŋ alēth yer, ku aake cath mīthiōōŋ yer. ¹⁵Ku pal moth ē bēn bei yethok bī yen kɔc ē pinynhom tōk. Abī kɔc pinynhom mac ke cīn aŋuān, aabī nhiac yiic cīmēn mōn nhiēc bei athuāi yic, bīk riāŋ puōu ē Nhialic yök kegup. ¹⁶Ku alanhde kōu ku yeyām, rin acī gōt thīn ēlä, “BĒNYŋAKNHOM Ē BÄNYŋAKNHĪIM, BĒNYDĪT Ē BÄNYDĪT ĒBĒN.”

¹⁷Guɔ atuny nhial kääc aköl nyin tīŋ, ke cɔl diet pār aliir yic ēbēn ku lueel röldīt, “Bäk tēn, bäk bēn mīth miēthdīt ē thēi cī Nhialic guir! ¹⁸Bäk ŋuetkē gup bānyŋaknhīim, kɔcdīt apuruuk, kɔcdīt ril, gup mīthiōōŋken ku kɔc cath ē ke, gup kɔc ēbēn, kɔc aloony ku kɔc cie aloony, kɔcdīt ku kɔc kor!”

¹⁹Ku tiēŋ lēi ku bānyŋaknhīim ē pinynhom kek apuruōōkken, ke kuut kenhīim ēbēn bīk la thōr kek raan cath mathiāŋ ku apuruōōkke. ²⁰Go lēi dɔm, kek raan wēt lueth wēŋ yen kɔc nyin lueel, raan kāk kɔc gōi looi, bī kɔc la nhīim kīn lēi kenhīim tueŋ muōr rin kākken kā ku dorkē kēden cī kiēt. Go keek ēbēn karou piēer manydīt tuc apeī bēn bei kuur yic ke pīr. ²¹Ku nāk apuruōōkken ēbēn ē pal bēn bei raan cath mathiāŋ thok. Ku guāpken aaci diet bēn ŋueet.

Ruōōn tiem tōk

20 Ku tiēŋ atuny nhial ke bō piny, ke muk wēnh ye tēthuth mec yic tuer thok, ku luŋ arēk dīt thiek apeī. ²Ku dɔm atuny nhial kēdīt cīt jakanuaan, kēpiiny thēer yen jōŋrac dīt ē pinynhom, ku rek ē ruōōn tiem tōk. ³Ku piir tēthuth mec yic apeī, ku riit thīn ku thiōōk thīn ē thaany. Ku abī rēer ē tēēn ē ruōōn tiem tōk. Ku kēya acī bī lēu bī kɔc pinynhom ben tuōōr nyin. Ku na la runkā thök ke yeen abī pāl ayeer ē kaam koor.

⁴Ku tiēŋ kɔc ke cī nyuc ē thōc nhīim, ku tiēŋ wēi kɔc wäär cī tem röt rin cī kek wēt Jethu Krītho ku yen wēt Nhialic gam. Kɔckä aake nāk ke rin kēc kek wēt lēi gam ku dorkē, ku aacīn gup kīn ē lēi kenhīim tueŋ ku kecin. Aaci ben pīr ku nyuuckē ē thōc nhīim, rin cī Nhialic ke gām riel bīk mac. Ku jōlkē mac kek Raan cī lɔc ku dɔc ē ruōōn tiem tōk. ⁵Na cī runkā thök, ke kɔc kōk cī thou, kɔc cī gam ku kɔc ē pinynhom aabī ben pīr, ku ē yen jōn rot tueŋ bī gup kɔc cī thou röt jɔt. ⁶Ku Nhialic abī kɔckä dɔc, ku keek aabī ya kacke rin ye kek kɔc cī kaŋ pīr, rin cī ke

19:11 Edhe 1:1; Wk 96:13; Ith 11:4 19:12 Dan 10:6 19:15 Wk 2:9; Ith 63:3; Juel 3:13; Ny 14:20
19:17-18 Edhe 39:17-20 19:20 Ny 13:1-18 20:2 Cäk 3:1 20:4 Dan 7:9, 22

kaŋ jət thou yic. Ku keek aaciī bī thou thon ē rou, ku aabi ya kɔc Nhialic luḥḥi ku Jethu Krītho, ku aabi mac kek ye ke ye bāny ē tōk ruḥḥn tiem tōk.

Jɔŋrac aci tiaam

⁷Tē le ruḥḥn tiem tōk thōk, ke jɔŋrac abi lony tēwāār cī ye mac thīn. ⁸Ku abi ben bēn ē pinynhom bī kɔc kōk bēn wēēŋ nyīn, kɔc cī thiēi ē bēēi pinynhom yiic cɔl Gok ku Magok. Aabi jɔŋrac mat yiic ku yēth ke tɔŋ yic. Ku keek aa juēc ka cīt liēet agōr. ⁹Ku weerkē pinynhom ēbēn, ku goolkē gen nhiēer Nhialic piny, gen rēer kacke thīn. Go Nhialic mac tuḥḥc piny nhial bī ke nōk ēbēn. ¹⁰Ku cuet jɔŋrac wāār ke wēŋ manydīt tuc apeī bēn bei kuur yic, tēwāār cī lēi ku kɔc tōr lueth kaŋ cuat thīn. Ku keek aabi reem akōl ku wēer ē tēēn akōlriēec ēbēn.

Luŋ thōk ē piny

¹¹Ku tiēŋ thōnydīt yer apeī kek raan cī nyuc yenhom. Go piny ku nhial mār yenhom tueŋ ku cīn raan ben ke tiŋ acīn. ¹²Ku tiēŋ kɔc cī thou ēbēn kɔc dīt ku kɔc kor ē pinynhom ēbēn ke kāac thōoc lōm. Ku jɔl athōr ŋaany yiic, ku athōr cī kāk cī kɔc pinynhom looi gōt thīn, ku jɔl athōr dēt yen athōr pīr ŋaany yic aya. Ku kɔc ēbēn aake ye tēm awuḥc thōŋ kek kē cī ŋek looi pinynhom, cī gōt rienke thook athōr yic. ¹³Ku jɔl kɔc ke thou wīir bēn ku kēēckē Nhialic nhom luk yic, ku jɔl kɔc cī thou rēer guāpken piiny rēŋ yiic rōt jət aya, ku kēēckē Nhialic nhom luk yic. Ku keek aaci bēn tēm awuḥc thōŋ kek kāk ke cik looi pinynhom. ¹⁴Go thou nhom guḥp cuat manydīt dēp apeī yic. Manydīt dēp kēnē yen ē thon ē rou. ¹⁵Kuat raan liu rienke athōr ē pīr yic, aci cuat baau mac dēp kēnē yic.

Pinynhom ku nhial ē yam

21 Ku jal pinynhom ku nhial ē yam tiŋ, rin cī piny ku nhial thēer mār, ku cīn wērdīt kōk ben rēer thīn. ²Ku tiēŋ gen Nhialic yen Jeruthalem ē yam, ke bō piny nhial pan Nhialic bī bēn pinynhom. Gen ē Nhialic aci guiir cīmēn nyan cī guiir bī gām moc. ³Ku piēŋ raan ke cōt rōldīt apeī ē thōoc lōm ku lueel, “Ēmēn pan Nhialic arēer kek raan! Ku keek aabi ya kacke, ku Nhialic nhom guḥp abi rēer ke ke ku abi ya Nhialicden. ⁴Abi piū wēec wei kenyīn. Ku acīn raan bī ben thou acīn. Acīn raan bī puḥu ben riāāk ku dhīēu, tēdē ke ben tērem yōk yeguḥp cīmēn thēer, rin kāŋ aaci rōt waar.”

20:8 Edhe 7:2; 38:2, 9, 15 20:11-12 Dan 7:9-10 21:1 Ith 65:17; 66:22; 2Pit 3:13
21:2 Ith 52:1; 61:10; Ny 3:12 21:3 Edhe 37:27; Leb 26:11, 12 21:4 Ith 25:8; 35:10; 65:19

⁵Ku lueel raan cī nyuc thōoc nhom ēlä, “Tiēṅkē! Kāṅ ēbēn aluɔɔi bīk aa yam!” Ku lueel aya ēlä tēnē ya, “Gāt kēnē, alēu ba gam yen kē luɛɛl rin wēlkā aa yith.

⁶“Kuat kākkihth ēbēn ēcī luɔɔi tēcīt tēde. Ee yen jōk ē cōk ku yen thōk ē kāṅ. Yen abī raan nēk rou gām piū dek, aba gām piū ē pīr, ku aba gām ye ē path. ⁷Kuat raan cī tiam abī kākka yōk tēnē ya. Aba gām ē kākka ēbēn, ku yen abī ya Nhialic ku yeen abī ya manhdiē. ⁸Ku kɔc riōc, ku kɔc cī gamden puōl ku kɔc cā adumuōōm looi, kɔc cī kɔc nōk, kɔc ē luui kārec, kɔc ē jōṅrac, kɔc jakrec door, ku kɔc alueth, kɔckā ēbēn aabī cuat manydīt tuc bēn bei kuur yic, ku yen ē thon ē rou.”

Jeruthalem ē yam

⁹Go atuōny tōk kam atuuc kadhorou wäär muk kērac apei ciēen bēn ku cōl ya, “Bäär lokku ba yī la nyuōth nyan bī ya tiṅ Manh Amääl.” ¹⁰Go Wēi Nhialic la yaḡuōp ku yēth atuuc ya ē kuurdīt bār nhom. Ee tēen ke nyuth ya Jeruthalem gen ē Nhialic ke bō piny nhial pan Nhialic. ¹¹Ee dēp diardiar ke diik Nhialic. A dēp cīt kuur cī guaṅ bī la lēṅlēṅ. ¹²Ku aci gōōl piny kal ril bār, ku ala thok kathiäär ku rou, ku thokkā ēbēn aaye atuuc kōōc thīn. Ku thokkā aaci rin kuat Itharel kathiäär ku rou gōt thīn. ¹³Ku kal cī geu gōōl piny ē la guōk kaṅuan, ku guōṅ tōk ē la thok kadiäk. ¹⁴Kal cī ke geu gōōl piny aaci buth aleeldīt kathiäär ku rou nhīim. Ku rin atuuc Manh Amääl kathiäär ku rou aake cī gāt aleelkä kōōth.

¹⁵Ku atuny wäär yen jam ke ya, amuk wai cī looi milāṅ tōc bī yen geu athem, pänyde ku thuōkke. ¹⁶Geu ala guōk kaṅuan thōṅ thook. Ku them atuny nhial geu waiden wēn muk, ku yōk ke cīt meel tiem tōk ku buɔt kadhiēc bēr ē kōu, ku lääu yic kek bēr la nhial ē cīt kēnē aya. ¹⁷Ku them atuuc la nhial ē kal ku dīt ē kōude aya, ku yōk ke ye akäāth thiärdātem. Käk ke ye atuuc them aake cīt kāk ye kɔc them ē path.

¹⁸Päny cī geu looi, aaci buth kuur yer dhēṅ ku geu nhom ēcī looi milāṅ tōc la gei cīt macar. ¹⁹Puōōny ē geu aake cī jōk cōk kuat aleel la diardiar. Aleel ke cī puōōny jōk cōk aya aake yiic thiäär ku rou. Kōk aake thith, ku kōk aa yer ku kōk aa maṅōk, kōk aa mīthiōōṅ, kōk aa mīkēth, kōk aa miyēn, kōk aa milōōth, kōk aa malīik, ku kōk aa mamer. ²⁰Ku kīt ēbēn aake ye thiäär ku rou. ²¹Thok kathiäär ku rou ē genē aake cī looi aleel yer kathiäär ku rou, thuōṅ tōk ē ye looi alel yer tōk, ku gēek ē geu yic aaci looi milāṅ tōc la diardiar cīt macar.

²²Yen akēc luāṅ Nhialic ye kɔc rōōk thīn tiṅ, ee gen kēnē yic, rin Bēny Nhialic Madhəl ku Manh Amääl kek aa luāṅ Nhialic. ²³Gen kēnē ēcīi

wic ruel aköl, tēdē ke ye p̄ei, rin ala ruelde ē rot, rin rueldit Nhialic yen aye ye mer yic, ku Manh Amääl yen aye ye mer yic cīmēn many adök. ²⁴Ku ruel ē gen yen aye k̄oc cath thīn, ku bāny pinyinhom aabi ya bēn bik jaakden bēēi thīn.

²⁵Kal aabi ya rēer ke ŋaany thook aköl ku wēer, rin piny aci ben a cuəl. ²⁶K̄oc wuöt ebēn aabi bēn ē gen yic rin bi kek Nhialic bēn aa door ku leckē. ²⁷Acin k̄oc la gup adumuōm bi puöl bik la geeu, ayi k̄oc ē luui kāk k̄oc cəl ayār gup ku k̄oc tör lueth. K̄oc bi puöl bik la geeu aa k̄oc ci rienken gōt athör ē p̄ir Manh Amääl yic.

22 Ku ben atuny nhial ya nyuōth wār ci thiāŋ piū ē p̄ir la kirkir apei bō tēnē thōny Nhialic ku Manh Amääl, ²ke kuēer geeu gēk ciel yic. Agör ē wār l̄ŋ ku l̄ŋ, akēec tim ē p̄ir thīn, tim luok ē p̄ei thok ebēn ruōn tōk yic, ku k̄oc wuöt ebēn aa yiēthke lōom bi kek yōntōok aa cəl adem, ku tueny kōk aya. ³Acin dēt mēen Nhialic bi rēer ye gen kēnē yic. K̄oc Nhialic ku thōny Nhialic kek thōny Manh Amääl kek aa rēer thīn, ku k̄oc ē Nhialic kek aabi ye aa door. ⁴Kōckä aabi Nhialic aa tiŋ ku rin Nhialic abi gāt kenhiim tueŋ. ⁵Abi ciēn cuəl ē piny ye gen yic. K̄oc ē rēer thīn aaci bi wic ruel aköl, tēdē ke ye many bi piny mer yen wickē. Rin Nhialic yen abi ya ruelden. Aabi rēer thīn ke ye bāny akölriēc ebēn.

Bēn ē Jethu

⁶Go atuuc lēk ya, “Kuat kāk ca tiŋ ku piŋ ke aa yith ebēn. Ku Bēny Nhialic yen Wēike yāth ē k̄oc kāk Nhialic tiŋ gup, yen acā atuōnyde tuōc bi kacke nyuōth kāk bi rōt looi ye ninkä.” ⁷Aye Jethu lueel älā, “Dhielkē piŋ apath! Yen abō emēn! K̄oc mit puōth aa k̄oc thek kāk ci lueel athör kēnē yic ebēn!” ⁸Ee yen Joon yen a ya piŋ ku tiēŋ kākä. Tēwēn ci yen ke piŋ ku tiēŋ ke, ke ya gut ŋanhiol piny yecök ku duōr atuny wēn nyuth yen kākä. ⁹Go jal lēk ya, “Duk loi kēya! Yen alony cīmēndu, ku miēthakui k̄oc kāk Nhialic tiŋ, ku k̄oc ebēn kāk tō athör yic theek. Dor Nhialic!” ¹⁰Ku lēk ya, “Duk kāk ci gōt athör kāk Nhialic kēnē yic thian tēnē k̄oc, rin ci piny thiōk ke thōk. ¹¹Ku k̄oc k̄arec looi aabi ŋot ke la tueŋ ke looi k̄arec, ku k̄oc ci wēt Jōŋrac gam aabi ŋot loikē kēya. Ku k̄oc ē luui k̄apath aabi ya luui k̄apath. Ku k̄oc Nhialic aabi la tueŋ ke luui Nhialic.”

¹²Aye Jethu lueel älā, “Pieŋkē apath yen abō emēn thiin, yen abō ba k̄oc bēn riop, tēdē ke ya tēm k̄oc awuōc thōŋ kek kē ci ŋek looi thēer wāär. ¹³Ee yen jōk ē cōk ku yen thōk ē k̄aŋ.

21:23 Ith 60:19-20 21:24 Ith 60:3 21:25-26 Ith 60:11 21:27 Ith 52:1; Edhe 44:9

22:1 Edhe 74:1; Dhäk 14:8 22:2 Cäk 2:9; Edhe 47:12 22:3 Dhäk 14:11 22:5 Ith 60:19; Dan 7:18

22:11 Dan 12:10 22:12 Ith 40:10; 62:11; Wk 28:4; Jer 17:10 22:13 Ny 1:8, 17; 2:8; Ith 44:6; 48:12

¹⁴“Kɔc mit gup aa kɔc cä aläthken look riem Manh Amääl, rin aabi la yic bik mïth tim piir cam, ku aala yic aya bik la gen Nhialic ë yam.

¹⁵Kɔc tō geu kōu aa kɔc pan mac, kɔc cï kegup yiëk acuɔl rin theek kek jɔɔrac, kɔc näk ë kɔc, ku kɔc ë jam lueth, ku kɔc luui kāk bal aaciï kɔɔ la ë gen kënë yic acin.

¹⁶“Aye Jethu lueel ëlä, Yen acä atuönydië tooc bi kākä bën lëk we, wek akuut cï gam. Yen ë kuat dhiënh bënyjaknhom Debit, ee ciëer bak piny ë ruel bëëi.”

¹⁷Aye Wëi Nhialic ku kɔc Nhialic kek cït nyan thiak ë Manh Amääl lueel, “Bäk!” Ku kuat raan piɔ ë kënë adhil lueel aya, “Bäk!” Na le raan nëk rou ke bö, kuat raan nëk rou abi dek piu piir ë path.

Thök ë wël

¹⁸Yen Joon, yen alëk kuat raan piɔ ë wët kënë puöu ëbën, na le raan juëk këde thin ka bi Nhialic tuöc kärec cï göt athör kënë yic. ¹⁹Ku na le raan nyëei wët tök kam wël tō athör wël cï nyuöth yen yic, ke Nhialic abi yinyden bi tëk ye mïth tim ë piir yic, ku la gen yam, cï ke göt athör kënë yic, nyaai tënë ye.

²⁰Ku Jethu raan lëk kɔc kākä ëbën aye lueel, “Yëë-yëë! Yen abö ëmën!” Këya, ee tēde. Bäär Bëny Jethu!

²¹Bi dhëëj Bëny Jethu rëer kek kɔc ë Nhialic. Yenakan.

Tët wël kök yiic athör kënë yic

— A —

Aa yic gël: Aa yic Nhialic pëen bi cii njic (Rom 1:8)

Abaram: (*Abraham*) Eye wundit koc Itharel. Ku tieŋde ë cöl Thara. Ku ecii dhiëth, ku keek aaci Nhialic bën thon lon bi kek manh moc dhiëeth. Ku wäär ci kek dhiop aaci manh moc cöl Ithäk bën dhiëeth. Go Nhialic Abaram them ku lek ye bi wënde Ithäk nöc. Go gam. Ku wën wic yen ye bi Ithäk nöc, go Nhialic pëen ku nyuth nyöŋ amääl bi ya yen nëk (Cäk 11:26).

Abel: (*Abel*) Eye wämënh koor ë Kain yen ci ye bën nöc (Cäk 4:4-5; Mt 23:23; Lk 11:51; Yëb 11:4; 12:24).

Adam: (*Adam*) yen ë raan ci Nhialic kaŋ cak, ku ë ciëk ë tiop. Ku tieŋde ë cöl Eba. Ku yen ë tiŋ tueŋ. Eye Adam ke Eba kek aake ci wët Nhialic kaŋ dhöl ku loikë adumuööm. Ku ë rienken yen abii adumuööm pinynhom.

Aköl nëk amël: (*Festival of passover*) E yandit apei tënë koc Itharel, rin ye kek aköl wäär jiël kek pan Ijip tak. Aköl kënë, ecii Nhialic lek ke bi njek manh amääl a nöc ku rcoth këŋ yöt thok ë riem, rin na le bën bi mith röör ë kai pan kënë bën nöc, ku tiŋ riem ë këŋ köu ke bar yöt thok.

Akuila: (*Aquila*) Eye raan Krithian koc Itharel ku tieŋde ë cöl Prithkila. Ku keek aake ci kat Roma rin wic bënyŋaknhom ye bi ke nöc (Luoi 19:2, 18, 19, 26; Rom 16:3; 1Kor 16:19; 2Tim 4:19).

Amälthiin Nhialic: (*Lamb of God*) Joon raan koc muöc nhiiim ë ye Jethu cöl ka Amälthiin Nhialic (Jn 29:36). Ciëŋ koc Itharel amääl aye nöc tënë Nhialic bi riem kuër rin bi Nhialic adumuööm päl piny. Të ci manh amääl thou bi riem kuëer, ë tö nyin raan cä adumuööm looi. Ku raan ë jal la cök Nhialic nhom. Jethu aye cöl Amälthiin Nhialic rin ci yen wëike gam bi nöc rin bi adumuöömkuä päl piny.

Amec tënë Nhialic: Ala gup adumuööm (Rom 5:23).

Ananiath: (*Ananias*) Aa Diäk, Ananiath wäär ci kärke yaac ku cii wëeu gem ebën tënë akut koc ci gam (Luoi 5:1; 3:5). Ku mony wäär ci Nhialic rot nyuöth ye ku lek ye bi la tënë Paulo (Luoi 9:10 le tueŋ). Ku Ananiath raandit käk Nhialic (Luoi 23:2; 24:1).

Antiök: (*Antioch*) Tëwäär ci akut koc ci gam cie koc Itharel kaŋ looi thin. Antiök kënë ë tö Thiria. Ku Antiök dët ë tö Athia (Gal 2:11).

Ariäk: (*Altar*) Agen yik nhom ye raan käk Nhialic Itharel kë ci juër Nhialic nöc yenhom (Cäk 8:20; Luoi 17:23; Ny 8:3; Yëb 13:10).

Ariöpakuth: (*Areopagus*) Eye gön tö gen Athen pan Giriik. Amat kocdit Athen ë ye röm gön kënë nhom. Ku akut ë köckä ë cöl Ariöpakuth aya (Luoi 17:19, 34).

Aron: (*Aaron*) Eye raan kuat Lebī, ku ë raan tök kam wëët ë Jakob kathiaär ku rou. Ku ë yen aci kaŋ a raan kāk Nhialic. Ku kōc kāk Nhialic kōc Itharel aake ye kuany dhiën Aron yic. Aron ë ye mēnh Mothith (Lk 1:5; Luai 7:40; Yëb 5:4; 7:11; 9:4).

Artemith: (*Artemis*) Aa rin jōŋ cī kiëët ye kōc juëc wun Athia kuc Nhialic door (Luai 19:35).

Athiëek dōm ku nyiëi: Wëtde yic bī dōm ku nāk (Mt 9:15).

———— B ———

Baal: (*Baal*) Eye jōŋ cī kiëët ye kōc ke kōŋ rëer piny tō Itharel thīn ya akölë door (Rom 11:4).

Bäany Nhialic: (*Kingdom of God*) Wëtde yic ë mäath kam Nhialic ke kōc. Kōc bäany Nhialic aa kōc ye gam lōn ye Nhialic bänyden. Wäär bīi Jethu pinyhom, bäany Nhialic ëcī tuöl dhël yam rin cī Jethu dhël ŋaany thoŋ, rin bī kōc pīr ë pīr yam ke mäath ke Nhialic. Bäany Nhialic arëer tēriëc ëbën tō kōc thīn kōc ŋic Nhialic ke ye bänyden. Ku abī jal nyuōth kōc ëbën tē le Jethu dhuk (Mt 5:3; 11:11; 13:24; Mk 4:26; 10:14; Lk 6:20).

Babilon: (*Babylon*) Eye gen theer ku ë tō pan Irak. Kōc bënyŋaknhom gen Babilon aake cī thör kek kōc Itharel ku copkë ke. Ku yëthkë kōc Itharel cīk dōm ke ye aloony panden. Kōc ke ciëŋ gen Babilon aake dhäl Nhialic. Ku athör Nyuuth yic, ë kīn tē dhël Nhialic thīn nyuōth (Mt 1:11-12:17; Luai 7:48; Ny 14:8; 17:5).

Balaam: (*Balaam*) Eye raan kōŋ tiŋ. Ku yeen ëcī bënyŋaknhom cōl Balak thiëc bī kōc Itharel thëeth rin bī yen ke cuōp wei paande Moap wäär cī kōc Itharel bën thīn. Nawën ka kēc bën la Moap rin cī atuny Nhialic ye bën gël nom. Ku Nhialic akēc Balaam bën puöl bī kōc Nhialic thëeth. Ku aci Nhialic bën looi bī ke dōc (Ny 2:14).

Balak: (*Balak*) Eye bënyŋaknhom pan Moap. Tiŋ Balaam.

Barak: (*Barak*) Eye bëny theer kōc Itharel cī thör ke kōc juëc aterden ku cop ke (Yëb 11:32; Bäny 4:6).

Beldhebul: (*Beelzebul*) Bëny jakrēc. Ku rinkä aa rin jōŋrac aya (Mt 11:26; 12:24, 27; Mk 3:22; Lk 15:18-19).

Benjamin: (*Benjamin*) Yeen ë wën koor wëët Jakob yiic. Ku këya, ë ye wundit kuat tök kam kuat Itharel thiäär ku rou yic. Ku Paulo ë ye raan kuat Benjamin (Luai 13:21; Rom 11:1; Pili 3:5; Ny 7:9).

———— C ———

Cithër: (*Caesar*) Aa rin bënyŋaknhom gen Roma. Ku yeen ë ye bënyŋaknhom wuōt juëc cī dōm. Ku kuat bënyŋaknhom kōc Roma ë ye cōl Cithër.

Cī piände ŋoot: Cī ye puōu wël Nhialic (L.rou 30:6; Rom 2:29).

Cīn Guōp Ajuëc (*Clean*) Tënë kōc Itharel, raan cīn guōp ‘ajuëc’ ë raan liiu ajuëc ye guōp ye puöl bī rot mat tē door Nhialic thīn. Tē cem raan miëth ye Nhialic tiŋ ke cīi path, ke raan cōl ala guōp ajuëc aya, ku cīi la tēyaath. Raan la guōp tuet ayī raan cī raan cī thou gōt ë guōp la ajuëc.

— D —

Debit: (*David*) Eye bënydit kɔc Itharel, ku Jethu ë ye raan kuat Debit. Kënë ëci kɔc kæk Nhialic tiŋ lueel lɔn Kritho raan bi Nhialic tuöc pinynhom bi kɔc bën luök, abi ya raan kuat Debit (Rom 1:3; Ny 22:16; Lk 2:4; Luoi 13:22).

Dhain: (*Zion*) Ë gön tök kam gat tö gen Jeruthalem thïn. Aköl dët aye lueel Dhain ë Jeruthalem ëbën, ku aköl dët ë ya pan Nhialic (Ny 14).

Diik: (*Glory*) Duuar ku riel Nhialic tiŋ (Wk 1:3:4; Ny 12:13).

— E —

Elija: (*Elijah*) Eye raan kæk Nhialic tiŋ ril apei. Eye bëny käreç looi ku kɔc Itharel jak cï kiëët door mät apei. Eye kɔc juëc Itharel tak lɔn bi yen dhuk bi kɔc bën lëk bik luoi käreç puöl aköl bi Methaya tuöl. Joon raan kɔc mucc nhïim athöŋ kek Elija käjuëc yiic (Mk 9:4; Rom 11:2-5; Jem 5:17; Mt 11:14; Lk 1:7).

Ethau: (*Esau*) Eye wëndit Ithäk, na wäär le cök nöç ke yucc diëtde wei tënë Jakop wämënh koor, ku bi Jakop döc ë wëndit lööm (Rom 9:10-13; Yëb 11:20; 12:16-17).

— G —

Gabriel: (*Gabriel*) Atunydit atuuc nhial ye Nhialic tooc, aci rot nyuwoth tënë Maria (Dan 8:16; Lk 1:19, 26-28).

Gamaliel: (*Gamaliel*) Eye raan akut kɔc piöc, ku ë ye raan piöc tënë Paulo. Ku yeen aya ë ye raan akut kɔc piöc ë lööŋ. Ku yeen ë ye raan piöc ë lööŋ (Luoi 5:34; 22:3).

Gidiön: (*Gideon*) Eye bëny kɔc Itharel. Ë la gamdit apei, ku ë ye röök tënë Nhialic bi ye tiit. Të wet yen apuruuk nhïim tɔŋ yic, ku cök apuruuk cïi juëc, ka cop kɔc aterde (Yëb 11:32).

Gok: (*Gog*) Eye bëny mac pan cöl Makog (Ny 20:8; Edhe 38:2).

Gomora: (*Gomorra*) Tiŋ Thodom.

— Y —

Yagar: (*Hagar*) Eye alony pan Thara tiŋ Abaram. Na wäär cïi Thara dhiëth ke lëk muonyde Abaram bi töc kek ye. Go Yagär Ithemail dhiëth, ku acie yen manh cï Nhialic lueel bi gäm Abaram. Na wäär ke Abaram aci Ithäk bën dhiëth ke Thara tieŋde, ku ë yen manh cï Nhialic thön Abaram (Gal 4:24-25).

Yërot: (*Herod*) Lëk Yam yic kɔc cöl Yërot aa ŋuan

1. **Bënyŋaknhom Yërot:** (*King Herod*) Ë ye bëny pan Judia wäär dhiëth Jethu. Ë yen wic ye bi Jethu nöç wäär puoc ye dhiëth (Mt 2:1-22; Lk 1:5).
2. **Yërot Antipäth:** (*Herod Antipas*) Ë ye bëny Galilia wäär jock Jethu piöcde ku ye kæk jän göi looi. Yen ë mony Yërodia wäär cöl Joon raan kɔc mucc nhïim atök yeth. Ku Jethu ëci bëëi yenhom wäär këc ye nöç (Mk 6:14-29; Lk 23:6-12).

3. **Bënyǎknhom Yërot Agrīpa tueŋ:** (*King Herod Agrippa the First*) yen ë bëny kǎŋ kǎc cī Jethu gam nǎk (Luoi 12:1-23). Ku ë yen nǎk Jemith Wämënh Joon.
4. **Bënyǎknhom Yërot Agrīpa ë rou:** (*King Herod Agrippa the Second*) yen ë bëny cī Paulo luǎŋde yǎth tënë ye tueŋ, ku bī jal tuǎc Roma tënë Cithër (Luoi 25:13; 26:2, 19, 27, 32).

Yok aci muǎc nhiim thuunde: Yok aci miǎc nhom cǎl aye tǎk ke yeen (Rom 6:3).

———— I ———

Itharel: (*Israel*) A rin cī Nhialic gǎm Jakop, wǎn tǎk ë wëët Ithǎk karou yiic kek tieŋde Rabeka. Yen Itharel ë la dhǎk kathiäär ku rou kek cī kuat thiäär ku rou Itharel bën dhiëeth. Itharel arin kuat Jakop, ku a rin panden aya.

Ithaya: (*Isaiah*) Eye raan kǎk Nhialic tiŋ ril apei. Wäär këc Jethu bën pinyndhom, Ithaya ëcī kǎjuëc lueel ë rienke (Mt 3:3; Luoi 8:30; Rom 9:27-29 kök aatǎ thīn aya).

Ithǎk: (*Isaac*) Eye wën Abaram ke Thara. Ë gam yen ë dhiëeth kek ye cǎk alǎn cī Abaram dhiǎp ku tieŋde Thara ke cīi dhiëth. Ëcī gam lǎn bī wët cī Nhialic thǎn ye yehom tieŋ (Yëb 11:11, 17, 20). Tiŋ Abaram aya.

Ithoik: (*Stoic*) Aa kǎc ke ye raan ŋic kǎŋ cǎl Dheno buǎth. Eye Dheno piǎc bī kǎc rǎt aa mac tǎktǎk path. Ku gam raan piir cīt tǎ yen rot luǎi thīn, ke kǎc cīi kenhīim tǎëu kǎk arëem tǎdë kǎk miët ë puǎ yiic (Luoi 17:18).

———— J ———

Jakop: (*Jacob*) Ee wën Ithǎk ke Rabeka, ku yeen ë wämǎnh Ethau (Cǎk 25:21, 28; 32:28).

Jedhebel: (*Jezebel*) Eye tiŋ bënyǎknhom kǎc Itharel cǎl Akaap, ku ë ye nyan bënyǎknhom Thidon. Aci kǎc Itharel cǎl athek yanhden cǎl Baal. Ku yeen ë rac apei ku nǎk kǎc Itharel kǎk Nhialic tiŋ. Ë tǎ thīn wäär ye Elija raan kǎk Nhialic (Ny 2:22; 1Bŋ 16).

Jeptha: (*Jephthah*) Eye bëny kam bǎny Itharel. Tiŋ Bǎny.

Jeriko: (*Jericho*) Ee gen wäär cī kǎc Itharel rum wäär le kek Kanaan. Kǎc Itharel aake cī pǎny ë geu gööt arak dhorou, ku ŋǎthkë lǎn bī Nhialic ke kony. Nawën ke Nhialic cǎl pǎny awiëëk (Yëb 11:30).

Jethe: (*Jesse*) Eye wun bënyǎknhom Debit. Ëcī Ithaya raan kǎk Nhialic tiŋ göt lǎn bī Jethu ya raan kuat Jethe ku Debit (Mt 1:5-6; Lk 3:32; Luoi 13:22; Rom 15:12).

Jethu: (*Jesus*) Wëtde yic, ‘Aluëëk,’ Tǎdë, ‘Nhialicda a Aluǎnda.’ Jethu wën ee Maria, ku aci Maria dhiëeth ke ye raan. Ku aci Nhialic gǎm ë rinkǎ rin bī yen kǎc wëër bei adumuǎmken yiic. (Mt 1:21) Rin kök Jethu a Jethu Kritho, Wën Nhialic, Manh Raan, Wën Debit.

Jethu aci döör looi ë guǎpde: (*Eucharist*) Jethu aci döör looi tënë kǎc ke Nhialic ë guǎpde, bī Nhialic kǎc cī wëtde gam adumuǎmken pǎl piny (Lk 22:14).

Jieek cï wec piny dom yic: Ee Jethu ku raan la gam tënë yen abï la pan Nhialic, acï raan cï käk thiek yiic cït milänj töc ku milänj thith yökke cï wec piny dom yic (Mt 13:44).

Jocua: (Joshua) Yen acï bën a bëny kəc Itharel wäär cï Mothith thou. Ku wet kəc Itharel nhïim Kanaan wäär cï Nhialic thön ke. Ku thërkë ku göökkë kəc ke ciënj thïn (Luci 7:45).

Joon: (John) Kəc cəl rienken Joon aaci lueel Lëk Yam yic. Ku kəc ril aa rou, Joon raan wäär kəc muɔɔc nhïim ku Joon atuny Jethu.

1. **Joon raan wäär kəc muɔɔc nhïim:** (*John the baptist*) Ë ye raan käk Nhialic tiŋ. Ku ë yen guir dhël tënë Jethu. Ë ye raan käk Nhialic tiŋ cït Elija. Ku ë ye kəc lëk cimën Elija bik kepuɔth dhuɔk ciëen adumuɔmken yiic ku dhukkë Nhialic. Wël juëc kök cï lueel rienke aatö athörkë yiic aya (Mt 3:1-15; 11:2-19; 14:1-12; 17:13; 21:24-32; Mk 1:4-11; 6:14-29; 11:29-33; Lk 1:13-17; 57-63; 3:2-20; 7:18-33; 11:1; Jn 1:6-8, 19-36; 3:22-30).
2. **Joon Atuuc:** (*John-Apostle*) Eye wën Dhubedi ku ë wamënh Jemith. Ë raan tönj atuuc Jethu kathiaär ku rou. Acï wël Jethu göt ku athör kadiäk tö Lëk Yam yic. Ku ë yen cït raan ë gät Nyuuth aya (Mt 4:21-22; 10:2; 17:1-13; Mk 1:29; 3:17; 5:37; 9:1-13, 38; 10:35-41; 13:3; Lk 8:51; 9:28-36, 49, 54; 22:8; Luci 3:1-11; 4:13, 19-20; 8:14-17; Gal 2:9; Ny 1:1, 4, 9; 22:2, 8). Käjuëc kök cï lueel aa tö Lëk Yam yic.
3. **Joon Marko:** (*John Mark*) Eye wën yanaken Barnaba ku ë lui kek Paulo. Acä athör wël Jethu göt (Luci 12:12; 13:4-13; 15:37-39; Kol 4:10; 2Tim 4:11; Pil 24; 1Pit 5:13).
4. **Joon:** wun Thaimon Piter (Mt 16:17; Jn 1:42; 21:15-17).
5. **Ku raan many raandit käk Nhialic Anath:** (*Annas*) ë cəl Joon aya (Luci 4:6).

Jona: (Jonah) Yeen ë ye raan käk Nhialic tiŋ. Nayɔn akäl tök ke tooc Nhialic gen Ninibe bi kəc la lëk wët Nhialic. Go kuc ku ler riäi yic ku le tēden dēt. Wën töu yen riäi yic ke Nhialic cəl yomdit apeï aloi rot. Go kəc ke töu riäi yic ŋic lɔn rɛɛc Nhialic puɔu tënë ye, yen acəl yom adit apeï kälä. Gökë Jona cuat wiir rin bi kek röt kony. Go rēcdit apeï Jona liek ku rēer yeyäc nin kadiäk, nawën ke jəl ŋək. Go Jona Nhialic jal theek ku ler Ninibe, bi kəc la lëk wët Nhialic (Mt 12:39-41; 16:4; Lk 11:29-32). Ku athör Jona atö Lëk Theer yic.

Jothep: (Joseph) Kəc cəl rienken Jothep aaci lueel Lëk Yam yic.

1. **Jothep:** Wän tök wëët Jakob yiic, kuat kəc Itharel. Eye wamënh Benjamin (Luci 7:9-14; Jn 4:5; Yëb 11:21-22; Ny 7:8).
2. **Jothep:** Mony Maria man Jethu (Mt 1:16, 18-20, 24; 2:13, 19; Lk 1:27; 2:4, 16, 33, 43; 3:23; 4:22; Jn 1:45; 6:42).
3. **Jothep:** Wämënh Jethu (Mt 13:55; Mk 6:3).
4. **Jothep:** Wämënh Jemith koor (Mt 27:56; Mk 15:40, 47).
5. **Jothep raan gen Arimatheo:** (*Arimathea*) Eye ajak, ku e raan akut kəc Itharel. Eye raan path ë Jethu buɔɔth (Mt 27:57-60; Mk 15:42-46; Lk 23:50-53; Jn 19:38-42).

6. **Jothep Barhabath:** (*Barsabbas*) Eye Jethu buōth. Yen ěci kō̄c kek Mathaya wäär wic raan la nyin Judath Ithkariöt. Go Mathaya kuany (Luoi 1:23).
7. **Jothep:** Ee ȳic rin Barnaba (Luoi 4:36).
- Juda:** (*Judah*) Eye wän tök ě wĕēt Jakop kathiäär ku rou. kuatde ě rĕēr Judia yen dhiĕĕth Jethu thĭn gen Bethalem. Jethu ě ye raan kuat Juda.
- Judeo:** (*Jew*) A rin kōc kuat dhiĕĕth Juda. Kōc Itharel aaci ben cōl Judeo aya. Ku pan ciĕŋ kek thĭn ě cōl Judia.

———— K ————

- Kain:** (*Cain*) Yen ě manhdit Adam ke Eba. Nhialic aci kāk cĭ Abel juaar gam ku kueec kāk cĭ Kain juaar, go tiĕel dōm ku nĕk Abel wāmānh koor (Yĕb 11:4; 1Jn 3:12; Jut 11; Cāk 4).
- Kanaan:** (*Canaan*) Yen ě piny wäär cĭ Nhialic thōn lōn bĭ yen ye gām kōc Itharel. Ęmĕn acōl Itharel, ku aye cōl Palethtinia aya (Mt 15:22; Luoi 7:11; 13:19).
- Kĕdĭt cĭt jakanuan:** (*Dragon*) Athör Nyuuth yic, kĕ cĭt jakanuaan ě kĭn bĕny jakrac nyuōth.
- Kōc thāi:** (*Gentiles*) Kōc Itharel, aake ye kōc cie kōc Itharel cōl thāi.
- Kōc Epikuria:** (*Epicureans*) Aa kōc piō̄c ě raan cōl Epikuruth buōth yic. Epikuria e kōc piō̄c bĭ ya kāk kōc cōl amit puō̄th pĭr yic kek yĭk kōc nhiim, ku dhāŋ kāk arĕem ku riō̄c bĕĕi (Luoi 17:18).
- Krĭthiaan:** (*Christian*) Ę raan buōth Jethu Krĭtho (Luoi 11:26; 26:28; 1Pit 4:16).
- Krĭtho:** (*Christ*) Ę Wĕt bō thōŋ Gĭrĭk yic ku wĕtde yic, raan cĭ lōc ku tōc nhom ě miök bĭ ya bĕny. Kōc Itharel aake tit raan cĭ Nhialic lōc ku tōc nhom bĭ ke luōk. Ku Jethu yen ě raan cĭ Nhialic thōn. Ku Jethu aye cōl Krĭtho rin cĭ Nhialic ye tōc nhom Wĕike

———— L ————

- Lān cĭt kuac:** (*Bear*) Lān kĕnĕ adit apei. Ee rĕēr ruordit yiic ku gat nhiim, ě kōc cam (Ny 13:2).
- Lebĭ:** (*Levi*) Eye wĕn Jakop kam wātke kathiäär ku rou, kek wunken kuat Itharel thāar ku rou. Kuat Lebĭ kek aake ye kōc kāk Nhialic looi. Ku wäär tek Jocua piny tĕnĕ kuat Itharel, ě kĕc kuat Lebĭ, kōc kāk Nhialic tĕk dhiĕnh Aron yic. Lebĭ eye rin raan tök aya kam atuuc Jethu. Akōl dĕt aye cōl Matheo. Ku aci wĕl Jethu gōt (Mt 9:9; Mk 2:14; Lk 5:27-29).
- Lot:** (*Lot*) Eye wĕn wāmĕnh Abaram. Ęci cath kek Abaram wäär le Abaram piny cĭ Nhialic thōn ye. Nawĕn lek yet ke Lot la ceŋ gen ye kōc luui thĭn kārĕc apei cōl Thodom (Sodom). Go Nhialic lueel lōn bĭ yen geu rac ku lĕk Lot bĭ jāl geu, go Lot jāl ke kacke ku rec Nhialic geu. Ku lĕk atuny Nhialic Lot bĭ ciĭ ben liec tĕwĕn jiĕl kek, go tiĕŋde liec go nyop bĭ ril wei bĭ ciĕt awai (Lk 17:28-32; 2Pit 2:7).

Löŋ ë dšör: (*Covenant*) Nhialic ëci löŋ ë dšör looi ke kɔc ku thɔn lɔn bi yen a Wun Jethu Bëny ë kacke. Ku yeen adhil kacke wëtde piŋ. Löŋ ë dšör ci Nhialic looi aa rou, Löŋ Theer ku Löŋ Yam. Löŋ Theer a looi Nhialic Thinai. Ëci thɔn kɔc Itharel lɔn bi kek ya kacke tē muk kek löŋken ci nyuŋth Mothith nhiim. Löŋ dšör ë Yam aci thɔn lɔn na gam raan Jethu Kritho, ka bi ya raan la cök rin ci Jethu thou rin adumuššm kɔc ëbën. Ku acin raan lëu ye bi löŋ Nhialic theek ëbën, ku këya acin raan ci la cök tënë Nhialic ë löŋ theer.

Löŋ Yam ci Jethu thany ë riemde: (*New Testament*) E löŋ ci Jethu bëi pinyhom ke ye raan bi gum ku näk, rin bi kɔc wëër bei adumuššm yiic bi dšör kam raan ke Nhialic bën (Yëb 9:11).

———— M ————

Magok: (*Magog*) Tiŋ Gok

Mana: (*Manna*) Wäär jiël kɔc Itharel pan Ijip, aake ci cath roor tē ci ciej ruššn thiärŋuan. Ee runkä yiic ëbën aake ye Nhialic yiëk miëth camkë. Miëth kënë ë cɔl mana. Eye löny pan Nhialic akölaköl, ku ë ye kɔc Itharel kuany bik cam. Mana ëcie löny aköl ci kɔc Itharel ë luui (B.bei 16:13-36).

Manh raan: (*Son of Man*) Yen ee Jethu ci bën pir ke cit raan pinyhom (Wk 1:0; Ith 32:1-8; Amo 9:13; Mt 16:16).

Manh raan: (*Son of Man*) Raan kāk Nhialic tiŋ tō rin athör Lëk Theer yic cɔl Daniel ëci jam Aluäŋ bi Nhialic tuššc pinyhom, bi kɔc bën wëër bei adumuššmken yiic. Ku aye cɔl Manh Raan. Lëk Yam yic Jethu ë rot cɔl ke Manh Raan. Ku wëtde yic ë tooc Nhialic ku rielde ë tënë Nhialic. Keya, Jethu ë ye raan ku ye Nhialic aya (Mt 25:31; Mk 10:32; Lk 18:31; Jn 13:31).

Maria: (*Mary*) Diäär juëc la rin Maria aa tō Lëk Yam yic.

1. **Maria Man Jethu**
2. **Maria Magdalena:** Jethu aci jakrec kadhrou cuɔp wei yeguššp, ku aci bën a raan tøk kam kɔc ye buɔɔth (Mt 27:55-56; Mk 16:9; Lk 8:2; Jn 20:1-2; 11:18).
3. **Maria gen Bethani:** Ë ye nyankën Martha ke Ladhäro. Ëci nyuc Jethu cök ku piŋ piššcde (Lk 10:38-42; Jn 11:1-5; 12:1-7).
4. **Maria Man Jemith ke Jotheb:** Maria kënë aduër ciët tiŋ Kliöpath (*Cleopas*) (Mt 27:56; Mk 15:40; 16:1; Lk 24:10).
5. **Maria Man Joon Mark:** Ku Maria kënë ë la yöt Jeruthalem ye kɔc Jethu buɔɔth kenhiiim mat thün (Luoi 12:12).

Melkidhedek: (*Melchizedek*) Kë ŋic rin Melkidhedek aci göt athör Yëbru ku Cäk yiic (Hebrews-Genesis). Acı göt lɔn ye yen raan kāk Nhialic ë kueny Nhialic. Wäär ci Lot peec tɔŋ yic, go Abaram thör ku dhuk Lot ciëen. Tëwën dhuk yen ke Melkidhedek räm ke ye ku gëm ayup ku muššn abiëc ku röök bi Nhialic Abaram dɔc. Ku Abaram aci Melkidhedek bën gäm tōŋ ë thiäär kāk ci la dhuök ciëen tɔŋ yic (Yëb 6:9). Na wäär ke kɔc dhiën Lebı aaci bën

aa kɔc kāk Nhialic. Awic raan ë gāt athör kënë bī nyooth lɔn Jethu yen ë raandit apeɪ kāk Nhialic wār kɔc dhiën Lebī. Aye lueel lɔn Jethu ë raandit apeɪ kāk Nhialic cīt Melkidhedek. Wäär gām Abaram Melkidhedek tɔŋ thiäär kākke yiic, ke kɔc ë kuate, mīth Lebī kek ya kɔc kāk Nhialic aake ŋot ke kēc dhiëth. Acīt lɔn keek ku Abaram aci Melkidhedek gām tɔŋ thiäär. Ku këya, ëci gam alanden lɔn Melkidhedek ë ye raandit apeɪ kāk Nhialic wār ke.

Methaya: (*Messiah*) A rin Kritho thoŋ Ibru. Ku wëtde yic raan cī lɔc ku tɔc nhom bī ya bëny. Yen ë tē ye kɔc Itharel cöl Jethu (Jn 7:27, 31).

Mothith: (*Moses*) Eye bëny ril apeɪ kɔc Itharel wäär nyieci ke pan Ijip bī ke yāth piny cī Nhialic gām ke. Yen ëci Nhialic gām lööŋ kathiäär gɔn Thinai nhom. Athör kadhiëc tō tuerŋ Lëk Theer yic aake gët Mothith.

———— N ———

Nikolaitan: (*Nicolaitans*) Yeen ë raan wäär gen Epethuth cī jai ë wët yic (Jethu), ku ye kɔc piöcc wëtde rot (Ny 2:6).

Noa: (*Noah*) Eye raan path rin theek yen Nhialic. Go Nhialic lëk ye bī riäi guaj bī yen la thīn kek kacke tē le aboor bën. Nawën bö aboor ke Noa aci bën poth ke kacke ku muɔu kɔc kök ëbën (Mt 24:37-38; Lk 3:36; 17:26-27; Yëb 11:1; 1Pit 3:20; 2Pit 2:5).

———— ŋ ———

Ŋuöt: (*Circumcision*) Ë cieiŋ kɔc Itharel. Manh dhök aye ŋoot tē ye nīn dhiëth ye bët. Ayekë looi këya cīt tē cī Nhialic ye lëk Abaram thīn. Wäär jɔc piöcc wët Jethu Kritho tënë kɔc, ë la kɔc kök Itharel ye lueel lɔn na wic raan cie raan Itharel ku bī ya Krithiaan ke yeen adhil kaŋ ŋoot, rin bi nyuɔoth lɔn cī yen lööŋ Mothith gam. Ku wët kënë, akēc Paulo bën gam, ku lueel lɔn kë dhil raan looi bī luök ë lɔn bī wët Jethu Kritho gam (Cäk 17:9-14).

———— P ———

Parathi: (*Pharisees*) Akut kɔc Itharel ril apeɪ wäär tō Jethu pinynhom. Ku keek aake ye kɔc piöcc bik lööŋ Nhialic wäär cī gām Mothith buɔoth yiic. Aake nhiam rin ye kek röt yök ciët kek path tënë kɔc kök, ku aaci piöcc ë Jethu bën maan ku näkkë (Mt 12:24; 19:3; Mk 8:11). Tiŋ Thaduthi aya.

Pilato: (*Pilate*) Eye raan Roma ku ë ye bëny mec Judia wäär piöcc Jethu kɔc. Acī kë tō bäny Itharel puöth bën looi bī Jethu gām ke bik la nök (Mt 27:13; 27:27; Mk 15:4; Lk 23:3; Jn 18:33).

Pilipo: (*Philip*) Ë raan tök kam kɔc kadhorou wäär cī kuany bik lëer ku abeer ya tæk mīith (Luoi 8:5).

Porkiöth Pethtuth: (*Porcus Festus*) Ë yen bëny wäär la nyin Pilik bī kɔc Itharel mac (Luoi 24:27).

Prithkila: (*Priscilla*) Eye tiŋ Akuila ku ë Krithian aya (1Kor 16:19).

— R —

Rabeka: (*Rebecca*) Eye tiŋ Ithäk wën Abaram. Yen ë man Pandieet ë dhäk, Ethau ku Jakop (Rom 9:10-13).

Rayäp: (*Rahab*) Wäär cï kəc Itharel röt guiir bik la piny cï Nhialic thön ke, gokë kəc la geu caath kaŋ tuɔɔc thïn. Go tiŋ adëjöök cɔl Rayäp ciëŋ ë piny awën ke thiaan. Ë looi këya rin cï yen Nhialic gam. Ku gem aya lɔn ë Nhialic yen aloi ye bi kəc Itharel piny kën lööm. Nawën la kəc Itharel bën ke cop kəc wën ciëŋ thïn. Ku näkkë kəc ëbën abi ya Rayäp kek kacke kek poth rin cï yen ke kony (Mt 1:5; Yëb 9:11-31; Jem 2:25; Joc 2).

— T —

Thabath: (*Sabaath*) Aköl cï kəc Itharel ye luui thïn, aye kek löŋ thïn cit mën wäär cï Nhialic löŋ thïn (Cäk 1; B.bei 20:3-11; Lk 4:16; Mk 2:28; Mt 12:14).

Thaduthi: (*Sadducees*) Akut kəc ajiëek cï piöc kəc Itharel yiic. Aa lööŋ cï Nhialic gäm Mothith gam, ku aa kuc lööŋ ë ciëŋ kök cï lök mat thïn. Ku rin ë wët kënë aake ye lac këëk kek kəc akut Parathi. Ë ye akut Parathi gam lɔn bi kəc cï thou röt jɔt aköldä. Ku aciï akut Thaduthi ye gam. Tiŋ Parathi.

Thamthon: (*Samson*) Eye bëny kəc Itharel wätheer. Ëcï gäm riel dit apei (Yëb 11:32).

Thamuel: (*Samuel*) Eye raan käk Nhialic tiŋ ril apei. Ee yen tɔc Debit nhom bi ya bënyaknhom kəc Itharel. Ku yeen aci bën a bëny ril apei (Lui 3:24; 13:20; Yëb 11:32).

Thara: (*Sarah*) Yeen ë tiŋ Abaram. Na cak a wäär cï yen run juëc nök ke cii dhiëth, ke yeen aci Ithäk bën dhiëth ke cï dhiɔp apei (Rom 4:19; 9:9; Yëb 11:11; 1Pit 3:6).

Thëk ë miëth: (*Fast*) Eye ciëŋ kəc Itharel ye kek rëer ke cii mith nin kök. Ë yekë looi këya bik gum bi Nhialic adumuömmken päl piny.

Thinai: (*Sinai*) Ee gɔn dit tɔ ror lieet pan Ijip wäär gëm Nhialic Mothith lööŋ thïn (Lui 7:39). Tiŋ Mothith.

Thodom: (*Sodom*) Ë gen wäär ciëŋ Lot kek kacke thïn. Ë thiääk kek gen cɔl Gomora. Kəc gen Thodom ku Gomora aake ye käreec apei looi go Nhialic geethkä yɔɔt (Cäk 10:19; Rom 9:29). Tiŋ Lot.

Tholomon: (*Solomon*) Eye wän tök kam wëët Debit, ku ë ye bënydit ril kəc Itharel. Naɔɔn akäl tök ke Nhialic nyuth rot ye ë nyuöth yic ku thiëc kë wic bi gäm ye. Go Tholomon Nhialic thiëc bi gäm ñiëc rin bi yen kacke ñiee mac. Ë Tholomon yen ë kɔŋ luaf Nhialic buth, wäär yen duël yen ye kəc Itharel Nhialic door thïn (Mt 1:6-7; 6:29; 12:42; Lk 11:31; 12:27; Lui 7:47).

Tim cï riïu: (*Cross*) Eye ciëŋ bëny mac kəc Roma bik raan cï tëm awuöc rin cï yen raan nök, ku raan ë kəc rum ë riel aa piäät tim cï riïu köu bi thou. Raan cï tëm awuöc cit kënë aye cɔl aket timden cï riïu bi yäth tē le ye nök thïn. Ku ëci Jethu lueel lɔn raan wic bi ya raande, ka dhil kapuoth wic piände puöl ku buɔɔth Jethu (Mt 10:38; 16:24; Mk 8:34; Lk 9:23; 14:27). Ku wëtde yic, adhil kəc buɔth Jethu ñic lɔn dhil kek gum ë rienke, tädë ke ke thou rienke aya.

——— W ———

Waak: (*Psalms*) Athör waak atö Lëk Theer yic. Ala yic waak ye ke Nhialic leec. Bënyḡaknhom Debit aci waak juëc göt ë waakkä yiic (Mt 22:44).

Wëi Nhialic: (*Holy Spirit*) Wëi ë Nhialic cïmën Wun ë Nhialic ku Jethu Krïtho ë Nhialic. Keek kadiäk aa Nhialic tök. Wëi Nhialic ë rëer kek kɔc cï Jethu Krïtho gam

1. Ë kɔc cɔl aḡic yic (Jn 16:13; 1Kor 2:10-13).
2. Ë röök tënë Nhialic rin kɔc cï Jethu Krïtho gam (Luɔi 13:2; 16:6-7).
3. Ë kɔc tiit ku bik dhël Nhialic ḡic (Luɔi 13:2; 16:6-7).
4. Ë kɔc gäm riel bik wët Nhialic luëel ku ḡickë luɔide (1Kor 2:4-5).
5. Miöcken ye gam tënë raan aa keek kony, bik käk akut kɔc cï gam cɔl aril, aa looi (1Kor 12:4-11).

Wët Puwth Yam: (*Good News*) Wëtde yic, Nhialic aci Wënde Jethu Krïtho tuöcc pinyinhom bi kɔc bën wëer bei awuöc bi Nhialic tëm kɔc yic, rin adumuööm cik looi. Ku looi dhël tënë ke bik aa mïth Nhialic.

——— Y ———

Yan Amuöc Piny: (*Pentecost*) Ë yan ye kɔc Itharel looi tē tem kek rapken. Eye aköl looi yan kënë yen ë biï Wëi Nhialic kɔc nhïim wäthëer, kɔc cï wët Jethu Krïtho gam (Luɔi 2:1-4).

Yan ayum cïn yic luɔu: (*Festival of unleavened bread*) Ë yan ye kɔc Itharel looi bik këwäär ciem kek ayum cïn yic luɔu tak. Rin wäär jïel kek pan Ijip ake ben keköth wei bi ciën tē yik kek ayup yic luɔu, ku titkë bi puöör bi jal nyop.

Yan döc luaj Nhialic: (*Festival of dedication*) Yan kënë aye kɔc Itharel looi bik këwäär cï Juda Makabeth luaj Nhialic döc, bi buööl wäär cï kɔc ater Nhialic yäth luëek nyaai (Jn 10:22).

Yan Duël: (*Festival of shelters*) Ë yan ye kɔc Itharel looi tē cï tēmtēm thök. Aa duël looi bi kek rëer thïn nin kadhrou, rin bik tēwäär ye wunken dit rëer ke kuany ror yic tē cïi ceḡ ruöön thiärḡuan tak, bik pan wäär cï thön ke jal dööt (Jn 7:2).

